

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:28:45)

Kolege poslanici, počinjemo sa radom.

Otvaram Četvrtu sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini Skupštine Crne Gore 26. saziva.

Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložio saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru na Kolegijumu predsjednika Skupštine.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda. Predlog dnevnog reda imate u sazivu. Da bismo utvrdili dnevni red dozvolite da vas obavijestim o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda. Poslanici Raško Konjević, Ranko Krivokapić i Draginja Vuksanović Stanković predložili su da se na dnevni red stave Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama, Predlog zakona o izmjenama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu.

Poslanik Aleksandar Damjanović, predložio je da se na dnevni red stavi Izvještaj o realizovanim investicionim i drugim aktivnostima po osnovu Ugvora o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrva Lastavica sa tvrđavnom Mamula Herceg Novi za 2017. godinu.

Prelazimo na obrazloženje izjašnjavanja o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda. Predlozi poslanika Raška Konjevića, Ranka Krivokapića i Draginje Vuksanović Stanković. Da li neko od poslanika želi da obrazloži dopunu dnevnog reda?

Poslanik Konjević, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 14:30:15)

Predsjedniče Skupštine,

Mi smo predložili, ne znam kako je kod vas u podsjetniku, mi smo predložili tri predloga zakona za koja držimo da bi u duhu onoga, što je, ja se nadam želja svih nas u parlamentu razgovaramo o temama koje su vrlo važne za građane Crne Gore u svakom smislu.

Dakle, naš Prijedlog se odnosi na izmjene i dopune Zakona o akcizama sa preciznim obrazloženjem zašto smatramo da ovaj visoki dom o tome treba da raspravlja na današnjoj sjednici. Dakle, jedno je šta mislimo o nekim stvarima, ali mislim da ovakve teme koje se tiču svakog građanina Crne Gore trebaju da budu tematika o kojoj ćemo razgovarati na Skupštini Crne Gore.

Zašto mislimo da je važno? Danas razgovaramo o Zakonu o akcizama. U Crnoj Gori imamo cijenu goriva koja je jedna od najskupljih u Evropi, a životni standard koji je daleko u odnosu na ovo prethodno poređenje. Navešću vam samo dvije ilustracije. U Austriji je prosječna zarada preko 2.000 eura, gorivo je jeftinije u Austriji nego u Crnoj Gori đe je prosječna zarada 500 eura. Gorivo u Slovačkoj je jeftinije nego u Crnoj Gori gdje prosječna zarada 800 eura, a u Crnoj Gori 500 eura imamo skuplje gorivo. Ja mislim da to jeste tema o kojoj trebamo da razgovaramo i da vidimo da li Vlada zajedno sa parlamentom u tom segmentu može da unaprijedi svoju politiku kroz izmjenu akcizne politike.

Kolege, kad govorimo o usklađivanju akciznih kalendara onda vrlo često kažemo da to trebamo da uradimo sa aspekta iskustava praksi i određenih procedura koje postoje u Evropskoj uniji vezanoj za tu vrstu politike.

Ja ću vas podsjetiti da Evropska unija ima propisane minimalne iznose akciza na super, odnosno da bezolovni 98 i na naftu, da minimalno dozvoljeni iznos je u Crnoj Gori veći za 110 i 120 eura, u odnosu na evropsku praksu. Ja mislim da nije, i sa time završavam obrazloženje, i molim vas da o tome razgovaramo ovdje, barem da o tome razmijenimo mišljenje u ime građana, mislim da nije ni dobro ni pošteno da se u zadnjih godinu i po dana teret stanja u javnim finansijama prevaljuje kroz PDV i politiku akciza na građane, a da o tome ovdje barem ne otvorimo debatu kroz jednu tačku dnevnog reda. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:33:28)

Hvala vam.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović-Stanković da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 16 za, pet protiv, 34 uzdržana. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada da vidimo objašnjenje sledećeg predloženog zakona.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 14:34:20)

Drugi prijedlog zakona za koji smatramo takođe da trebamo o njemu da razgovaramo da je u interesu svih nas, svih političkih struktura i svih građana jeste izmjena zakona koja se tiče takozvanog kriznog poreza koji u našem zakonodavstvu postoji od 2013. godine. Tada je imalo smisla da jednu takvu odredbu imamo u našem zakonodavstvu, ali ako recimo juče čujete izjavu iz Vlade da je naplata prihoda na današnji dan, odnosno na jučerašnji u odnosu na period godinu dana prije veća 170 miliona, onda mislim da je to najbolji argument da ukinemo krizni porez. Mislim da je to najbolji argument i da ukinemo krizni porez i najbolji argument da smanjimo akcize, jer valjda smisao prikupljanja poreza jeste da to alociramo na onakav način gdje će korist od toga da imaju svi građani Crne Gore. Korist od izmjene ovoga propisa i ukidanja kriznih poreza, dakle, bila bi za sve one građane čija je plata preko 500 eura, dakle poslodavac bi mogao i bio na neki način u obavezi da uveća tu zaradu, jer ne bi imao opterećenje koje ima danas.

Teško je govoriti o tome da imamo stabilne javne finansije, da imamo 170 miliona više prihoda, a da ne želimo da razgovaramo o ukidanju kriznog poreza i smanjenju akciza. Nešto ne štima. Ja mislim da o tome šta ne štima, barem na logičkom nivou, trebamo da razgovaramo ovdje. Ja bez obzira na glasanje o akcizama gdje ne želite da uopšte otvorimo debatu da razgovaramo o akcizama, ja vjerujem da ćete podržati ovaj tekst zakona da uđe u dnevni red da razgovaramo da li je dobro da se krizni porez ukine sa krajem ove fiskalne godine. Ponavljam, nije pošteno da imate privilegovane firme, koje su bliske pojedincima u Demokratskoj partiji socijalista koje duguju milionske poreze. Ne znam zašto gledam u vas gospodine Stanišiću, evo mogu da kažem nijeste vi. Mislim da to nije pošteno prema građanima Crne Gore da takvim privilegovanim pojedincima država te stvari toleriše, a da građane opteretimo sa većim PDV-om, sa većim akcizama i sa kriznim porezom. Ako vi mislite da je to pošteno ..(Prekid)... izjasnićemo se o tome.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:37:26)

Hvala.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića i Vuksanović- Stanković da se na dnevni red stavi Predlog o izmjenama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

Izvolite. Glasala su 52 poslanika, 15 za, nije bilo glasova protiv, 37 uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje, u stvari sad da vidimo da li ima dodatno obrazloženje za još jedan predlog koji su poslanici SDP-a predložili, to je Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 14:38:22)

Ja vas molim da se svi prisjetite jula mjeseca kada smo ovdje razgovarali o rebalansu budžeta. Tada je s pozicije ministra finansija, ministar finansija rekao da će Vlada do kraja godine naći način da poveća minimalnu zaradu. Ja mislim da izgovorena riječ u parlamentu, posebno kada dolazi od strane Vlade, obavezuje. Tada je ohrabren čak i od opozicije za jednim takvim potezom ukoliko ministar finansija i Vlada, ne može on to sam da uradi, donese jednu takvu

odluku.

Kolege, minimalna zarada u Crnoj Gori je ubjedljivo najniža u regionu. Kako vam zvuči da imamo privredni rast koji je među najvećim u Evropi, a minimalnu zaradu ubjedljivo najmanju. Ima neki disbalans rekao bih više stvar propagande nego pravne ekonomije.

Znači trebamo svi da postavimo sebi vrlo otvoreno pitanje. Da li danas građanin koji prima 193 eura od toga može da živi i da li povećanje minimalne zarade na koga će sve imati pozitivan efekat. Mi predlažemo da ona bude minimum polovinu prosječne plate u Crnoj Gori, u ovom trenutku negdje oko 250 eura. Pozitivan efekat je za građanina koji će barem imati zaradu koja je veća 30% i nešto. Pozitivna stvar je za državu jer će oni koji osiguravaju građane na minimalac morati da plaćaju veće doprinose pa će biti veći prihodi u državni budžet. Trošak za državu od ovog prijedloga je 0. Ja gotovo da ne poznajem nikoga ko ima u državnoj upravi zaradu koja je ispod minimalne zarade u Crnoj Gori. Dakle, barem oko ovoga mislim da nema razloga, predložite vi ovaj zakon, mi ćemo ga podržati, ako je problem što ga predlaže Socijaldemokratska partija. Predložite ga vi, mi ćemo ga podržati.

Mi smo očekivali da će to da uradi resorni ministar, valjda na poziciji Vlade javno izgovorena riječ u ovom domu obavezuje. Kolege, 77.000 ljudi u Crnoj Gori prima platu do 250 eura od 190.000 zaposlenih, 77.000 ljudi, po podacima, prima zaradu do 250 eura u odnosu na 190.000. Apelujem na vas, ako je problem što smo ga mi predložili, predložite ga vi mi nemamo problem da glasamo jer jedan takav zakon je u interesu građanina i u interesu budžeta. I naravno, teško ćemo, sa ovim završavam, teško će debata o budžetu proći bez činjenice da će ministar morati da se izjasni da li će održati riječ koju je dao poslanicima i javnosti ili je to bila samo još jednom u nizu stvar koja treba da zatiša javnost samo u jednom trenutku. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:41:55)

Hvala.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića i Vuksanović - Stanković da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu. Izvolite.

Hvala. 52 poslanika su glasala, za 16, nije bilo glasova protiv, 37 uzdržanih, znači 53, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Prelazimo na predlog poslanika Aleksandra Damjanovića.

Poslanice da li želite da obrazložite? Želi. Poslanik Damjanović ima riječ. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (22.11.18 14:42:40)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, kolege poslanici,

Da podsjetim da sam ovo isto predložio i 26. aprila za dnevni red tadašnje sjednice i ponoviću obrazloženje.

Naime, ovaj dom je u nekoliko zadnjih godina donio nekoliko bitnih odluka koje se tiču realizacije strateških investicija i projekata, a zahvaljujući odredbama Zakona o državnoj imovini, odnosno Zakon o koncesijama. Tim odlukama je predviđeno da se iz ovog doma prati realizacija strateških investicija i negdje kroz želju da se i Vladi pomogne u primjeni ugovora koje je potpisala, a mi smo u ovom domu glasali za te odluke i mi ih na kraju krajeva i donijeli, želja je naravno da radimo ono što je naš posao a u cilju jačanja kontrolne i nadzorne funkcije ovoga doma, pa sam tražio da akt koji nam je dostavljen 19. januara ove godine, koji još uvijek nismo razmatrali a to je izvještaj vezan za Mamulu, raspravimo u ovom domu shodno članu 7 Odluke gdje Vlada dostavlja jednom godišnje izvještaj o realizaciji Ugovora oko Mamule. Podsjetiću da nismo ispoštovali kao dom ni tačku 8 ove odluke da Skupština obrazuje privremeni skupštinski odbor koji prati njenu realizaciju.

Vezano za Kumbor, takođe smo imali potrebu da, shodno tome što nam Vlada dostavlja jednom na kraju četvrtog kvartala, razmotrimo odluku odnosno tražimo od Vlade da nam se dostavi za proteklu i tekuću godinu izvještaj koji takođe nije dostavljen, nije razmotren u ovom

domu.

Kraljičina plaža Budva, podsjećam da smo tačkom odluke, čini mi se 14, oko Kraljičine plaže takođe trebali da formiramo odbor privremeni za praćenje realizacije ove bitne investicije, nema ni toga odbora. I, da, evo već tri godine mi nismo dobili, dakle 16, 17. a završava se i 18. bilo kakav izvještaj od Vlade kako bi ovaj dom obavio svoju kontrolnu funkciju shodno Odluci koju je sam donio i pratio realizaciju ovoga projekta.

4. Luštica Herceg Novi, takođe smo se bavili ovim kada smo donosili aneks prošle godine. Podsjećam da je na kraju IV kvartala krajnji rok da se raspravi, odnosno da se razgovara o realizaciji ove investicije za tekuću godinu. Dakle, ni tog izvještaja nemamo.

Luštica Tivat, ista priča. Dakle, Odlukom je predviđeno, tačkom 5 Odluke da Vlada jednom godišnje na kraju IV kvartala dostavlja izvještaj o investicijama, takođe ga nemamo za tekuću godinu.

Sve ovo govori da značajno kasnimo i da ni ono što smo sami donijeli, dakle nismo formirali dva privremena odbora, nismo tri izvještaja koji su tu razmatrali i četiri izvještaja koji nam nedostaju a koje je Vlada trebala da dostavi, ostaju po strani. To nas stavlja u funkciju nekoga ko je donosio odluke u ovom domu. Te odluke su bile politički motivisane, sjetimo se 2015. i 16.godine itd. vezane za podršku Vladi. To su bili uslovi da se podrži tada Vlada od strane jedne političke grupacije. Obaveze ovoga doma, molba i predsjedniku i svima nama da kroz, evo ovaj predlog za uvrštavanje u dnevni red, krenemo da zaokružimo naše obaveze koje se tiču praćenja realizacije strateških projekata. Pet sam ih nabrojao i pokušao sam zaista da nabrojim gdje sve nismo obavili ono što je do nas. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:46:21)

Hvala i vama.

Vidjećemo, kao što ste rekli Vlada treba do kraja IV kvartala da dostavi te izvještaje, IV kvartal je u toku i druga stvar je da ovi odbori koji su trebali da se formiraju trebali su da se formiraju i kad počne opozicija da participira u radu, a sad stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića. Izvolite.

Hvala. 58 poslanika je glasalo, 20 za, nije bilo glasova protiv, 38 uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Sada vas pozivam da se izjasnimo o predloženom dnevnom redu u cjelini.

Stavljam na glasanje predlog dnevnog reda u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 44 poslanika su glasala, 41 za, tri protiv, nije bilo uzdržanih, pa objavljujem da je za sjednicu usvojen predloženi dnevni red iz saziva, u stvari bez dopuna, nismo usvojili dopune.

Prelazimo na dnevni red i po dogovoru prelazimo prvo na Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom Inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba član 165, 167 i 168 Zakona o autorskim i srodnim pravima.

Podsjećam da je Zakonodavni odbor razmotrio Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti ovih članova Zakona o autorskim i srodnim pravima i saglasno članu 205 Poslovnika Skupštine podnio Skupštini Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore.

Podsjećam poslanike da ćemo se zbog upućivanja stava Skupštine izjasniti odmah poslije rasprave o ovome.

Izjaviteljka Zakonodavnog odbora je Jovanka Laličić.

Otvaram pretres.

Da li izjaviteljka Zakonodavnog odbora želi riječ? Ne želi.

Da li neko drugi želi riječ? Ne želi.

Onda konstatujem da je pretres završen i pozivam da se izjasnimo glasanjem o ovom mišljenju sa predlogom odgovora. Izvolite.

Hvala vam. 41 poslanik je glasao, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština usvojila ovo mišljenje.

Prelazimo na raspravu o Mišljenju sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore povodom Inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 2 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Podsjećam da je Zakonodavni odbor razmotrio Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 2 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore i saglasno članu 205 Poslovnika Skupštine podnio Skupštini Mišljenje sa predlogom odgovora Ustavnom sudu Crne Gore.

Izjaviteljka Zakonodavnog odbora je Jovanka Laličić.

Otvaram pretres.

Da li se poslanica Laličić javlja za riječ? Ne javlja.

Da li se neko drugi javlja za riječ? Ne.

Onda vas molim da se izjasnimo.

Stavljam na glasanje predlog ovog mišljenja.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili ovo mišljenje.

Prelazimo na raspravu o Predlogu zakona o državnoj upravi. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Suzana Pribilović, ministarka javne uprave i Danijela Nedeljković Vukčević, generalna direktorica Direktorata za državnu upravu. Pozdravljam ih. Izjavitelji odbora su Miloš Nikolić, Zakonodavnog odbora i Jovanka Laličić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnica Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite, ministarko.

SUZANA PRIBILOVIĆ (22.11.18 14:51:11)

Uvaženi predsjedavajući, uvaženi poslanici,

Značaj javne uprave u savremenom društvu je nesporan imajući u vidu funkciju koju vrši, kao i razvojne strategijske planove koji utiču na budućnost društva. Savremenu upravu karakteriše fenomen velikog umnožavanja funkcija i poslova klasične državne uprave, što predstavlja sve veći izazov za državnu upravu da te poslove obuhvati ili prenese na druge nosioce javnih ovlašćenja.

Osnovni razlog za donošenje novog zakona o državnoj upravi upravo leži u potrebi da se sistem državne uprave uredi u skladu s ustavnim načelima i garancijama za ostvarivanje vladavine prava i savremenim tendencijama koje naglašavaju novu ulogu državne uprave u razvoju društva, te da se stvori normativni okvir za unapređenje i uređenje djelovanja državne uprave kao osnov za njen rad u izvršavanju svojih funkcija.

Takođe, izgradnja moderne javne uprave javlja se kao uslov za ulazak u Evropsku uniju, jer države kandidati moraju da osiguraju da javna uprava efikasno i efektivno implementira propise Evropske unije, a to može samo uz dobro postavljen sistem državne uprave s jasnim mehanizmima koordinacije, saradnje i odgovornosti. Zbog toga, savremena uprava mora u svojoj strukturi i djelovanju biti usklađena s principima dobrog upravljanja, zajedničkim za sve države članice Evropske unije, konkretno da djeluje u smislu pravne sigurnosti i predvidivosti, da bude otvorena i transparentna, efikasna u korišćenju javnih prihoda i učinkovita u postizanju ciljeva utvrđenih politika.

U tom cilju, na osnovu polaznih osnova utvrđenih Strategijom reforme javne uprave 2016-2020. godina kojom se jedan kao od posebnih ciljeva odnosi na potrebu unapređenja kontrole nad zakonitošću i cjelishodnošću rada organa javne uprave i nalaze iz dvije analize i to analize funkcionalnih i finansijskih efekata uvođenja instituta organa uprave u sastavu ministarstava i analize položaja organizacija s javnim ovlašćenjem u Crnoj Gori, pristupljeno je radu na ovom važnom sistemskom zakonu. Predložena zakonska rješenja su podržana od strane Evropske komisije. Njegovim donošenjem uspostavio bi se pravni okvir za jasnu organizaciju i tipologiju organa i doprinijelo koherentnosti sistema, što je jedan od strateških ciljeva reforme javne uprave utvrđen pomenutom strategijom.

Predložena zakonska rješenja treba da doprinesu stvaranju moderne, racionalne i efikasne javne uprave i naglašavaju novu ulogu državne uprave u razvoju društva dok s druge strane, u kontekstu nove organizacije državne uprave, treba da doprinesu smanjenju troškova. Cilj novih zakonskih rješenja je da se unaprijedi organizaciona struktura, te organizacija državne uprave

usklađi s evropskim standardima na način da se utvrdi jasna tipologija organa državne uprave kroz propisivanje kriterijuma za osnivanje i funkcionisanje organa državne uprave, državnih agencija i fondova, kao i jasnih linija odgovornosti u sistemu kako bi se doprinijelo boljoj efikasnosti rada i djelovanja kroz jače kontrolne mehanizme. Tako se Predlogom zakona pored organa državne uprave prepoznaje da pojedine poslove državne uprave vrše pravna lica kojima su ti poslovi preneseni zakonom tj. nosioci javnih ovlašćenja, državne agencije i državni fondovi, a da pojedine poslove državne uprave mogu vršiti pravna lica kada im se ti poslovi povjere aktom Vlade te su dati kriterijumi za njihovo osnivanje i djelovanje. Sistemski se po prvi put ovim zakonom pravno uređuje statusni položaj, način upravljanja, određeni aspekti samostalnosti državnih agencija i fondova kako bi se unio red u osnivanje i način djelovanja ovih institucija koje su veoma važne za savremeno funkcionisanje upravnog sistema naše države.

Takođe, novim zakonskim rješenjima su posebno uređena pitanja koja se odnose na način planiranja, rad organa, izvještavanje kroz praćenje ostvarenih rezultata u odnosu na zacrtane ciljeve, što treba da doprinese da javna uprava bude snažan instrument bržeg razvoja koji je u funkciji ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, a istovremeno odgovorna za ostvarivanje javnog interesa. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 14:55:01)

Hvala i vama.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne žele.

Onda, poštovane kolege poslanici, otvaram diskusiju. Za sada se samo Klub poslanika SDP-a javio da bi željeli da imaju deset minuta za uvodno izlaganje.

Sada dajem riječ prvoj liniji predstavnicima klubova poslanika. Predstavnik Kluba poslanika Demokratske partije socijalista. Riječ ima poslanik Aprcović. Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ (22.11.18 14:55:43)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovana ministrica javne uprave gospođu Pribilović sa svojom saradnicom direktorkom Direktorata gospođom Nedeljkić Vukčević, uvaženi građani Crne Gore,

Danas imamo na dnevnom redu izuzetno značajan zakon, Zakon o državnoj upravi, zakon koji je proistekao iz svega onoga što se pokazalo kao anomalija u ostvarenju strategije koju je Vlada Crne Gore još 2011. godine usvojila u cilju reforme državne uprave. Strategija 2011-2016. godine pokazala je određene nedostatke u smislu stvaranja jedne kvalitetne, efikasne i ekonomične državne uprave. Upravo proizvod tih svestranih analiza iz prethodnog perioda je dovelo do toga da danas imamo jedan sistemski zakon koji će na jedan cjelovit način, jedan vrlo kvalitetan način pozicionirati državnu upravu tamo gdje joj jeste mjesto. Počecu od onoga što je ministarka na kraju svog uvodnog obrazloženja rekla, u dijelu koji se tiče da težimo ka efikasnoj državnoj upravi koja će omogućiti punu primjenu prava i omogućiti svim korisnicima usluga koje pruža državna uprava jednu kvalitetnu i dobru saradnju sa svim organima državne uprave.

Ono što jeste pitanje svih pitanja, da li se ovim zakonskim rješenjima dira u nezavisnost određenih regulatora, odnosno određenih pravnih subjekata koji su zaduženi za određene segmente rada državne uprave, odnosno za prenešene uslove koje državna uprava prenosi na te segmente pravnih subjekata. Moram da kažem da se nezavisnost ne stiče pozicioniranjem u zakonu. Nezavisnost se stiče samim odnosom prema poštovanju onih zakonskih rješenja koja su pozicionirana u posebnim zakonima koji regulišu status ovih pravnih lica.

Moram da istaknem da upravo Zakon o državnoj upravi na jedan potpuno nov sistematičan način reguliše i prenošenje prava od strane Vlade na određene pravne subjekte i prenošenje prava na lokalne samouprave pri tom pozicionirajući koji su to razlozi da se ta prava prenesu na lokalne samouprave, ali samim tim i propisuje i odgovornost lokalnih samouprava za neizvršenje tih prava. Ono što bih želio da istaknem, a što je jako važno prilikom prvog čitanja ovog zakona

jeste da će lokalne samouprave biti dužne da Vladi podnose izvještaj o ostvarenju ciljeva zbog kojih su im ona prava koja im je Vlada prenijela i prenešena. Moram da kažem da je na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu vođena živa diskusija i konstruktivan dijalog u smislu preciziranja, odnosno pozicioniranja određenih instituta u samom Predlogu zakona o državnoj upravi, pri tom smo razmatrali 12 amandmana koji su podnijeli grupe poslanika Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije.

Ono što želim da istaknem da smo, upravo u razgovoru s predstavnicima Vlade, došli do kvalitetnih rješenja, odnosno da smo razmjenom argumenata došli do onoga što jeste osnovni cilj i motiv zakona, da moramo na potpuno precizan, adekvatan način da pozicioniramo i sve one subjekte na koje se ovaj zakon odnosi. Želim da kažem da je upravo na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu bilo razgovora u dijelu da li se trebao donijeti poseban zakon koji bi se odnosio na formiranje agencija, odnosno fondova. Dobili smo kvalitetne i adekvatne odgovore od predstavnika predlagača u smislu da je upravo i stav Evropske komisije koja je radila monitoring i bila servis, odnosno partner na izradi ovog zakonskog rješenja, došlo se do toga da ćemo upravo kroz norme koje pozicioniraju

agencije i fondove da ćemo upravo kroz ta rješenja imati cjelovito sveobuhvatno rješenje svega onoga što Zakon o državnoj upravi sadrži u sebi.

Ono što sam preskočio da su dvije analize, prethodile ovom zakonu. Analiza funkcionalnih, finansijskih efekata uvođenja instituta organa uprave u sastavu ministarstava i analiza položaja organizacija sa javnim ovlašćenjima Crne Gore.

Upravo su te dvije analize pokazale potrebu ovako koncipiranje, pozicioniranja ovakvih zakonskih rješenja. Ono što jeste cilj svima nama jeste racionalizacija javne uprave i racionalizacija državne uprave u smislu njene efikasnosti, efektivnosti, ekonomičnosti, njene bolje pristupnosti, dostupnosti svim građanima i upravo ovakva zakonska rješenja neće dovesti do onoga čega se svi mi pribojavamo u smislu povećanja svih onih funkcionera, odnosno neposrednih izvršilaca u okviru državne uprave, već naprotiv dostići će se stepen racionalizacije, odnosno smanjenje broja zaposlenih sa većim kvalitetom usluga i sa manjim izdvajanjem novčanih sredstava za rad države uprave od strane svih poreskih građana koje svoje novce daju između ostalog za rad državne uprave.

Postavile su se određene dileme u dijelu koji se tiče nekih agencija koje su izostavljene iz ovoga zakona za koje ne treba prilagođavati zakonska rješenja u roku od godinu dana kako je to normirano u predloženim zakonima.

Međutim, postavila su se određena objektivna pitanja u dijelu koji se tiče recimo Fonda za zaštitu depozita koje je posebno pozicionirano u smislu te finansijske nezavisnosti regulatora Centralne banke koja se bavi finansijskim tokovima i upravo je želja i intencija bila Kluba poslanika Demokratske partije socijalista, da taj fond bude izuzet od drugih agencija i drugih fondova u smislu njegove, još jednaput podvlačim, posebne pozicioniranosti u smislu Izvještaja o radu Centralne banke, koji se dostavlja kasnije na raspravljanje u Skupštinu u kojoj je sadržan i dio segment, a koji se tiče Fonda za zaštitu depozita.

Ono što bih želio da istaknem jeste da se upravo kroz amandmansko djelovanje na član 87 tačno precizirali koje agencije nijesu izuzete od primjene ovih zakonskih rješenja, a u smislu da te agencije su dužne da prilagode, odnosno da se zakonska rješenja za osnivanje tih agencija treba da se usklade sa zakonskim rješenjima koje ćemo danas nadam se usvojiti u roku od godine dana. Želim da kažem da odredbe posebnih zakona kojima su osnovane agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, Agencija za nadzor osiguranja, Agencija za zaštitu konkurencije, Fond penzijsko-invalidskog osiguranja, Fond zdravstvenog osiguranja i Fond rada uskladit će zakonske norme u roku od 12 mjeseci od dana donošenja ovoga zakona.

Postavio se još dio određenih pitanja za pozicionarnost norme u članu 26 Zakona o državnoj upravi u dijelu koji se tiče da u izuzetnim uslovima određeni, izvinjavam se, da ne bih pogriješio. Izuzetno organ uprave u samostalnom vršenju poslova i svoje nadležnosti upravlja ljudskim resursima u skladu sa zakonom, a odgovorno je Ministarstvo nadležno za upravnu oblast u kojoj vrši poslove. Izuzetno zbog međusobnog ili posebnog značaja oblasti u kojoj vrše poslove organ uprave može biti neposredno odgovoran predsjedniku Vlade.

Tu se postavilo pitanje dvostepenosti iz prostog razloga što predsjednik Vlade ne može da

bude drugostepenac u upravnom postupku i upravo na predlog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izvršena je amandmanska intervencija na članu 26 i predloženo je da se stav 3 stav 5 ovoga člana brišu iz prostog razloga kao što sam i kazao da predsjednik Vlade ni u jednom slučaju ne može da bude drugostepenac, to može da bude samo ministarstvo nadležno za određenu oblast, upravnu oblast.

Ono što bih želio takođe da istaknem jeste da su precizno navedeni svi slučajevi kako i na koji način to odredbama članova od 47, šta su organi državnog fonda finansiranje državne agencije, planiranje i izvještavanje iz prostog razloga što se željelo ovim zakonom upravo otkloniti sve one nedoumice koje su bile u prethodnom periodu kako na koji način, iz kojih sredstava se finansira...(Prekid)... kome podnose izvještaj.

Na kraju, smatram da poslije svega onoga što smo razgovarali na Odboru za politički sistem i poslije amandmanskog djelovanja, a nadam se da će do kraja rasprave u načelu doći još do pojedinih amandmana, da ćemo na kraju usvojiti ovaj izuzetno značajan sistemski zakon o državnoj upravi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:06:07)

Hvala vam poslaniče Aprcoviću.

Greškom nijeste pomenuli doprinos Socijaldemokrata o ovim amandmanima, pošto sam tu, shvatit ćete, posebno osjetljiv. Znači, Socijaldemokrate su amandmanski djelovali značajno, pa to što ste rekli nije tačno.

Sad je tačno to što ste rekli. Znači, Socijaldemokrate su značajno u radu na amandmanima doprinijele da dobijemo kvalitetni, mnogo kvalitetniji predlog. Toliko.

Sada riječ u ime Demokratskog fronta ima poslanik Branko Radulović.

Vjerujem da je ovo bila slučajna omaška, ali naravno da upozorim.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 15:07:01)

Gospodine Brajoviću, ima jedan uslovni refleks a on kaže "đe te svrbi tu se češeš", tako da ste se vi sada očešali oko vlasti. Idemo dalje.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:07:13)

Pošto ste me pomenuli zaustavio sam vrijeme.

Ništa samo ovdje ispravljam netačne navode i konstatujem samo značajan ogroman doprinos Socijaldemokrata o unapređivanju ovog Predloga zakona.

Izvolite poslaniče.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 15:07:28)

Još jedan, pošto sam ja stariji a bobro mi radi mravlja kiselina.

Ovo je što sam rekao istina. Znači, uslovni refleks je nešto što ne može mozgom da komanduje. Vama kad pomenu tu stolicu vi odmah reagujete uslovno. Za to vi kažem to. Ja kažem da je to naučno dokazano i da bih ja možda tako reagovao.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:07:48)

Kolega Raduloviću opet vas prekidam.

Valjda je moje ovdje da vodim računa da se ovdje izriču tačni navodi. Ja sam uradio

ispravku navoda. Sad se skoncentrišite. Imate devet i dvadeset pet minuta.
Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 15:08:09)

To je kod mene, ja imam neku genetsku predispoziciju kako starim mravlja kiselina više luči. Tako da ja odmah ću preći.

Građani, ima li majčinoga sina danas u Crnoj Gori, ovo što je ministarka rekla da ko vjeruje. Evo ankete koje kažu da niko ne vjeruje u Crnoj Gori administraciji, biroktariji, da nije podložna korupciji. Ovo vi što kažete učinkovita da vi prevedem, da je to efikasna profesionalna, ovako, onako. Da tu nema nepotizma, da tu nema tatinih i maminih sinova i ostalih stvari.

Tako da ministarko kada dođete ovdje, imajte nekog obzira prema nekom zdravom razumu građana Crne Gore i drugo znadite ovđe imaju ljudi koji mnogo čitaju. Ja sad ovđe sve što ste rekli oko Evropske komisije nije argumentovano, vi ponovo pročitajte što piše ovdje.

Građani Crne Gore, ako imamo neke vajde ili ako ćemo imati neke vajde od Evropske unije trebalo bi da imamo u ovom jednom od tih tri temelja. Jedno je pravna država, sanaderizacija i sve ostalo što treba da dođe u Crnu Goru. Drugo je, ekonomski prosperitet de Evropska unija nema svoje rješenje i treće, javna uprava, administracija u funkciji građana Crne Gore. I tu ja polazim od dvije osnovne teze.

Slušajte, ministre, prvo da vam kažem. Znete li kako bi ovo narod rekao? Ovo je Duškov zakon. Pa ćemo imati jedan hibrid nenormalni za svaku demokratiju u praksi imat ćemo predsjednički model pomiješan malo sa premijerskim modelom i nekakvom Skupštinom koja tu postoji. Nema demokratije parlamentarne uopšte. Vi ste i dalje ono što ima u Ustavu, vi ste i dalje ono što ima u Poslovniku, vi ste ga i dalje smanjili.

Znači, prvo pitanje - Kako ljudi do 60 i kusur hiljada, da vam vjerujem na brojku, ja mislim da ih ima još i više, birokratije, tutora naših maminih i tatinih sinova, despota, uobraženih, nevaspitanih, malo profesoinalnih, malo znavenih koje mi plaćamo za to nevaspitanje da prevedemo u nešto što se zove servis građana Crne Gore, što moraju mirno da vam stoje. U buduće građani Crne Gore nemojte se tući, ali kaži bre svakom onom koji se pravi kada pođete na šalter ili neđe policajac ili neđe drugo ja te plaćam da mi budeš servis, a ne da mi budeš tutor. Kako građani Crne Gore da od tzv. metode snimka pređemo na metodu javnog konkursa de će pobjeđivati najbolji. Kako da sve to, pošto ja ne znam koliko ih ima, nije važno smanjiti 60.000 na 40.000 koliko bi trebalo ili 30 da imamo nego da li će te 30.000 biti opet oni nesposobni, a oni koji su sposobni magistri, doktori i čudo najviše znaveni opet biti na Birou rada. U tome je problem. Znači, sve treba da prođe kroz čistilište i ja vama ne vjerujem. Znete li zašto vam ne vjerujem? Zato što imam nenormalno gorko iskustvo sa administracijom u Budvi. To je najkorumpiranija u korumpiranoj državi danas administracija, promijenila se vlast ili ne. Tamo je jedina ideologija interes i vi ste kao potpredsjednik izašli iz toga. Evo, napokon ću prodati stan zbog vas i maći se od toga zla. Kakva je Podgorica je gospodska, evropska u odnosu na Budvu. I vi još došli iz te škole i svega toga, vi da pravite reformu oko svega ovoga? Vi treba da odgovarate za to što ste učinili u Budvu kao sudija što niste pravično sudili. Vi ste dio Marovićevog ambijenta i vi da vodite nešto što je jedan od najvažnijih procesa danas u Crnoj Gori? Ovo je što ste vi dali gospođo jer ne mogu da vas nazovem ministarko, ovo je bosanski lonac. Makedonci to nazivaju turli tava sve ste ubačili, ingerencije ove Skupštine hoćete da nas svedete da ne samo vlast no i opozicija samo budu taster poslanici. Više nikoga ne biramo ili sve manje biramo i nikoga više ne kontrolišemo. To su bili amandmani koje su dali određeni koji su pokušali ovi poslanici iz DPS-a. Ko vam daje to pravo? Ja sam suveren kao poslanik, mene je izabrao narod, ovo je parlamentarna demokratija, ovaj parlament je čvorište političkog života. Mi biramo izvršnu vlast i kontrolišemo njen rad. Ko vam daje to pravo? Ko mi daje pravo da ja od vas ne mogu da tražim dokumenat? Ko ste vi? Vi ste činovnik moj. Vi meni ovđe kažete ukidate to da ja mogu da uzmem dokumenta. Samo neđe tamo u vaše odbore ili ne znam neđe drugo. Ko vam daje to pravo? Ko ste vi, bre? Vi morate da mirno stojite poslaniku i ovdje u ovoj Skupštini.

Drugu stvar, gospodo mi moramo da pređemo u istinu nešto što je arhitektura cijele vlasti. Vi nećete da u prethodnom sazivu dok je Ranko bio predsjednik eto stoji još u onom mom stolu

Predlog zakona o Vladi Crne Gore, Predlog zakona o Skupštini Crne Gore kao krucijalnim zakonima koje treba da odrede arhitekturu ukupnu političku i demokratsku, i parlamentarnu u Crnoj Gori. Prva kuća će se sve pita, to je ova kuća. Taj zakon o Skupštini Crne Gore treba da bude minimum naša pozicija vin vin . To su mi rekli iz Evropske komisije kada su imali najbolje tamo, ne sadašnje nego prethodne neke, najbolje ličnosti. Vin vin znači da to bude pobjednički, da se ode bira i da se podnosi ovdje. Da Vlada, o čemu vi pričate, ko je ono rekao da su ovo evropski zakoni? Ovo i ono, ovo veze nema. U Evropskoj uniji, u državama Evropske unije postoje zakoni koji se kaže Zakon o Vladi Njemačke, Zakon o Vladi Hrvatske, Zakon o Vladi Srbije jer tačno se kaže koliko ima ministara, ministarstava, obaveze svakog ministarstva, koliko ima agencija, koliko ima direktorata, koliko ima uprava i kako se to veže i kako se to kontroliše. O čemu vi pričate? Ode ubačate ministre. Koje vi ministre ubačate? Koliko ministarstava treba da ima Crna Gora mala? To je politički dogovor.

Ljudi, Zakon o Vladi treba to da nosi. Zakon o Skupštini treba da bude krucijalan da ga unaprijedimo. Ovaj Poslovnik što ste napravili, gospodine predsjedniče, dok smo mi odsutni bačite ga u korpu ako uvojite zakon. U korpu, Poslovnik ovaj poslednji, više ne smije niko ministru bez ovako će si ministre, kako ste spavali ovamo, onamo. Tako treba da se odnosimo u buduće prema njemu. Umjesto da mu kažem - ministre, bre što radiš, bre? Ja na ovaj način to kažem, ali ovo je istina svega ovoga zakona.

Ljudi, jesmo li se mi dogovorili oko agencija, oko fondova, oko hiljadu, jedva smo im spuštili platu. Sjećate li se kad dođu ovđe koliko ih ima, koliko su se naduli, kakva kola voze. Jedva smo spuštili one džipove, mercedese. Će je ovaj Makedonac? Mi smo imali deset, Grujevski, deset Makedonaca smo imali u te agencije.

Ljudi, jednoga što je podigao onu sprdnju .... Bačite ovo, vi koji ste rekli da branite ovu Skupštinu i da šedite znači otkinuli su vam sa ovim jedno četiri nogara, nemojte glasati za to i organizujte da se dogovorimo, da napravimo zakon o Vladi, zakon o Skupštini, zakon o Agenciji, zakon o Fondu, zakon o lokalnoj samoupravi i da to bude efikasno. Evo, da se ne mučite mi ga imamo i mi smo amandmanski djelovali ....

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:18:21)

Hvala vam. Poslaniče Raduloviću, prošlo je i 10 minuta, završite diskusiju. Hvala vam.

Poslaniče Raduloviću, ja uvijek pustim da vi završite misao, ali vodite računa 10 minuta za uvodno izlaganje je sasvim dovoljno. Druga stvar, poslaniče Raduloviću, naravno za takav zakon ja ne bih glasao, ali ako ste imali predstavnika na odborima onda znate da je upravo i našim zalaganjem došlo do izmjena i mogućnosti naravno, vratili smo te ingerencije poslanika, mnoge stvari smo unaprijedili, a oko zakona o Vladi i Skupštini zaista ste imali mnogo vremena da ih donesete, pa se nešto ne sjećam da ste insistirali na njima i mogli ste da ih donesete kao menadžment parlamenta i poslanici u prošlom sazivu. Sada riječ, ne možete jer sam samo komentarisao odgovore na ono što ste vi pominjali. Molim vas, sada u ime Socijaldemokratske partije, poslanik Raško Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 15:19:21)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažene kolege, uvažena ministarko,

Kada bismo komentarisali zakon i ovo što je sada bila polemika da li je Skupštini smanjeno ovlašćenje ili nije smanjeno ovlašćenje ja ću pročitati jednu odredbu iz zakona.

Član 45 stav 3 - Državna agencija najmanje jednom godišnje podnosi Vladi izvještaj o svom radu. Na predlog da se doda i Skupštini, to je odbijeno. Toliko o ovome što ste prethodno pričali.

Prema tome, jasno je koja je pozicija u ovom segmentu Skupštine kad se ovaj zakon prihvati, ali ja neću na takav način početi moje izlaganje. Znači, citiram: "Dobila sam presudu Upravnog suda i naravno nijesam postupila po njoj u zakonskom roku". Ovo je na Odboru za politički sistem izjavila ministrica javne uprave.

Na moje pitanje da li ste dobili u jednom postupku dobili presudu Upravnog suda i zašto je ne izvršite ministrica javne uprave je pred 20-tak ili 15-tak članova Odbora koliko je bilo i pred medijima kaže - dobila sam presudu Upravnog suda i naravno nijesam postupila po njoj u zakonskom roku. I sada mi, ministrici i Vladi, nakon jedne ovakve izjave koja je ne znam kako bih je kvalifikovao trebamo da vjerujemo da će pojedine odredbe ovog zakona da budu na adekvatan način implementirani.

Pa recimo jedna lijepa odredba koja fenomenalno zvuči na papiru, koja kaže načelo nepristrasnosti i političke neutralnosti kaže u stavu 2 - Organi državne uprave, dužni su da u istovjetnim situacijama prema fizičkim i pravnim licima postupaju na istovjetan način bez diskriminacije. Da li neko, kolege, može ovom stavu da nađe zamjerku? Ne.

Ali, kako nakon što je za ministra, člana Vlade, normalno da ne poštuje pravosnažne, izvršne presude mi trebamo toj Vladi da vjerujemo da će ovo načelo da poštuje. Tačno je da se ne poštuje.

Evo ja ću vam dati primjer iz prakse.

Dakle, najveći poreski dužnik u Crnoj Gori je dužan 12 miliona eura i dalje radi i dalje funkcionise bez bilo kakve mjere organa uprave. Taj isti organ uprave, u nekom drugom istovjetnom slučaju jer se radi o poreskom dugu neko ga je shodno zakonu poslao u stečaj.

Da li važi odredba jednako za sve u Crnoj Gori . Za ministarku ne važi. Jer ministarka može da ne poštuje naravno pravosnažne, izvršne presude Upravnog suda. Šta nakon te izjave, na Odboru za politički sistem mi možemo dalje da pričamo.

Znači, da li mi možemo, da li imamo pravo, da nastavimo debatu u ovom domu, u ovom zakonu nakon toga.

Znate, kad član Vlade koga je birao ovaj parlament u ime Vlade braneći zakon, saopšti da za njega presude sudova nijesu obavezujuće ja zaista ne znam kako kod jedne takve izjave treba da se osjeti bilo koji građanin Crne Gore, zajedno sa nama. Da li je to princip vladavine prava, da li je to jednakost pred zakonom? Da li je to da imamo podjelu vlasti, da li je to da smo ustavno u obavezi da poštujemo ono što su odluke drugih grana vlasti?

Kolege, za ovo namjerno ne čitam posljedicu ovoga. Za ovo je Ustav propisao posljedice, ali nije poenta u posljedici. Poenta je u osjećaju, da mislite da imate moć, da u sred parlamenta pred poslanicima koji su vas birali na upit možete da kažete za mene odluke sudova koje su pravosnažne, izvršne, naravno da ne važe.

To zaslužuje da ovaj visoki ton danas zajednički osudi izjavu ministarke Pribilović. Koja druga mjera, u političkom smislu govorim, može da se preduzme, a da pošaljemo poruku i ograničimo štetu jedne takve izjave kao parlament. Jer poslati jednu takvu vrstu poruke, ja do sada u političkoj praksi u Crnoj Gori nijesam imao priliku da čujem, da za ministra presude ne trebaju da važe. Znate što je najtragičnije, što je to tačno, to je tačno.

Dakle, ministarka je samo bila politički neiskusna ali je rekla živu istinu, živu je istinu rekla. Ona tu presudu Upravnog suda nije ispoštovala. Nije je sprovela u zakonskom roku. I šta mi treba da radimo, trebamo da pričamo je li o tome, da će rad organa državne uprave shodno članu 6 zakona da bude javan. Prije dva dana sam uputio predsjedniku Parlamenta, juče smo razgovarali na kolegijumu. Tri mjeseca ne mogu da dobijem odgovor od jednog ministarstva i od druga dva organa, tri mjeseca. Kaže, rad organa uprave je javan, da ne čitam djelove koji su unaprijeđeni je li, da poslanik iz svog djelokruga može da dobije informacije itd. itd. I sada mi trebamo, drage kolege, kad presude Upravnog suda za Vladu, odnosno za ministra ne važe mi trebamo da vjerujemo ovim normama. I naravno sad ćemo svi to da odčutimo. Je li tako? To nije ništa strašno.

Kolege, to je najframpantnija izjava koja se mogla čuti u crnogorskom parlamentu, ja mislim u zadnjih 10 godina sigurno. Jer, ako za ministra ne važe presude Upravnog suda, odnosno presude, pravosnažne, izvršne. Zašto bi važile za građane? Zašto bi važile za vas iz DPS-a, za nas iz SDP-a ili za njih iz Demokratskog fronta? Zašto, zašto bi važile za bilo koga? Znači pozicija u društvu, pozicija u društvu, ne može da nas dovede u poziciju da za nas ne važe presude u našem postupanju. Naprotiv, za nas koji vršimo javne funkcije, javna ovlašćenja, presude moraju pod navodnicima da važe više nego za bilo koga drugoga. Ali, očigledno je u pitanju moć, znate očigledno je u pitanju moć. Može mi se, jer sa druge strane u tom upravnom postupku imate građanina, kome ova državna uprava bi trebala da bude servis, pa i kad dobije presudu Upravnog

suda, za Vladu presuda Upravnog suda koja je pravosnažna, izvršna ne važi. Srušen je sav sistem nakon toga.

Srušen. Mi nemamo šta da pričamo o bilo kojem članu ovog teksta, teksta ovog zakona uvažene kolege. On je obesmišljen. Jer, ako presuda suda ne važi, zašto bi važio neki član ovog zakona koji nema ni jednu jedinu s pravom nema. Naravno, govorim na nivou principa, nema ni jednu jedinu kaznenu odredbu i ne treba da ima. Kako će da važi onda?

Kolege iz DPS-a, ja mislim da trebate zbog digniteta ovoga doma, da nađete način i mjeru, da jednu ovako tešku izjavu osudite i zajednički pozovemo predsjednika Vlade, da ako ništa drugo, upozori svoje ministre, da i za njih treba da važe presude sudova ove države đe su oni ministri.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:28:59)

Hvala vama.

Poštovani poslanici, naravno da moraju da važe i za ministarku, i za sve ministre i za ostale, presude suda. Naravno vi kolege iz Vlade možete da se uključite, predstavnici Vlade da se uključite i komentarišete pojedina izlaganja, nemojte da kasnije na kraju završite priču.

Sada proceduralnu intervenciju ima poslanik Vučurović. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 15:29:28)

Mislim da nijeste imali potrebe gospodine Brajoviću da sad iskoristite te dvije tri rečenice koje ste izgovorili, dakle to je mogla da izgovori ministarka. Ovo što je kazao gospodin Raško Konjević, ovo je najava jednog velikog skandala. Rekao bih da ministar u Vladi Cne Gore kaže da neće da ispoštuje odluke Suda.

Dakle, ja ne znam, kako onda dalje da o bilo čemu pričamo, jer, evo ja sam pripremio diskusiju. Gospodin Radulović je prije temeljno pričao o Zakonu o državnoj upravi i onda se pojavi jedna ovakva informacija. Tu ima i svjedoka sa tog odbora, da ministarka kaže ja ne želim da poštujem zakon. Dakle, mi smo ovdje na ivici jednog baš incidenta, rekao bih, i skandala u kome direktno učestvuje ministarka u Vladi gospodina Duška Markovića. Ja bih volio da se ona izjasnila, a ne vi da ste pokušali da ovo nekako zataškate sa te dvije, tri rečenice. Ovo jeste proceduralna .....

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:30:26)

Hvala vam. Prvo ovo nije proceduralna inetervencija, da vam kažem. Ne, ovo uopšte nije proceduralna intervencija, a ja ovo nisam pokušao da zataškam nego samo da saopštim stav parlamenta da mora naravno da odgovara. E, sad za diskusiju se javio poslanik Ibrahimović u ime manjinskog kluba. Izvolite.

Sad da vam kažem nešto - prvi ili 18. krug ovdje je vrlo jasno prozvana ministarka i lično i naravno da može da se javi po tom osnovu . Izvolite.

SUZANA PRIBILOVIĆ (22.11.18 15:31:19)

.....predsjedniče. Evo, da iskoristim ovu priliku da objasnim o čemu se radi. Nesporno je da je poslanik Konjević me na skupštinskom odboru pitao vezano za postupanje po presudi i ja sam rekla da naravno nisam postupila po presudi, a on to dobro zna da moja obaveza kao prvostepenog organa nije da postupim po presudi Upravnog suda imajući u vidu da je Upravni sud poništio odluku Komisije za žalbe kao drugostepenog organa u slučaju gdje je donijeta odluka prvi put u prvostepenom postupku, odbijena žalba odluke Ministarstva, odnosno moja odluka i

kažem vam Upravni sud je poništio odluku Komisije za žalbe i isključivo u skladu sa zakonom mogao je da naloži Komisiji za žalbe, a ne meni. Znači, ja to nisam rekla u smislu da ja ne poštujem odluke Upravnog suda. Moje dugogodišnje iskustvo dosada je dokazalo kada su presude Upravnog suda i drugih sudova u pitanju da postupam zakonito. Ja shvatam da treba Ministarstvu koje je postiglo rezultate za ovakav kratak vremenski period iz resora koji je upravo ministar Konjević ranije obavljao i treba ove rezultate da postigne u skladu sa strateškim dokumentima i ranije, da treba sada praviti skandal od izjave, ali u svakom slučaju kao prvostepeni organ moja obaveza je da postupim po odluci drugostepenog organa. To je Komisija za žalbe, a ne presude Upravnog suda, ali je to pokušano da se izokrene i da se ovakva slika stvori oko moje izjave na odboru. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:33:06)

Hvala vam.

Molim vas sad, ja ću dati riječ kolegi Konjeviću, a samo pošto se čula informacija da li ima pravo ili nema pravo. Mi smo ustanovili dogovor da kad su uvodna obraćanja 10 minuta nema komentara kluba na klub i to je dogovor koji ne stoji konstatovan negdje u Poslovniku, a naravno da neko ako se prozove i što mislite li da tokom uvodnih izlaganja u ime kluba možete svašta reći nekome, a da on nema pravo da vam odgovori. To je jedna stvar. Vi ne možete dobiti riječ nego poslanik Konjević.

Poslanik Konjević, ima riječ da prokomentariše.

Slušajte pogledajte malo šta je procedura. Izvolite, sad pošto ne znam šta ćete da kažete.

MILUN ZOGOVIĆ (22.11.18 15:33:55)

Hvala predsjedniče.

Samo kratko jedan minut ću da iskoristim. Ja sam bio na sjednici Odbora za političke sistem i zaista je frapantno da neko s jedne od najodgovornijih i najvećih državnih funkcija kaže - ja sam dobila odluku suda, ali naravno neću je primijeniti. Mislim da je u ambijentu kad se donosi jedan vrlo problematičan zakon gdje se skraćuju nadležnosti ovog doma i prenose na nadležnosti Vlade dati takvu izjavu. Ja sam, iskreno da vam kažem, bez obzira na sve što me rijetko šta može iznenaditi što dolazi sa druge strane bio u najmanju ruku frapiran. Da ne bi bilo da zloupotrebljavam ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:34:40)

Hvala vam.

Poslaniče Konjeviću, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 15:34:44)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dakle, bila je javna sjednica. Ne može biti ništa lično u politici na javnoj sjednici. Ja nisam ništa rekao o bilo čijem ličnom životu, niti mi pada na pamet. Naprotiv. Nikad to sebi ne bih dozvolio. Ovdje se radi o klasičnoj političkoj formulaciji javnog funkcionera. Izvinjavam se, ona je teška, ona možda proizvodi posledice, ali je ona tačna. Da li je neko manje ili više politički iskusan, vješt ili nevješta? Ne znam.

Rečeno je - dobila sam presudu. Zapisao sam i ponovio pred 15 kolega na Odboru za politički sistem, ponovio što je ministarka rekla, da joj ukažem šta je rekla. Da joj ukažem šta je rekla - dobila sam presudu Upravnog suda i naravno nisam postupila po njoj u zakonskom roku. Nema tu ništa lično, to je postupanje po zakonu. Šta je tu lično? To nije lični posao nego posao

ministra u Vladi da postupa po presudama. Nemojte da objašnjavamo detalje toga. Ne može biti da nijesmo u toku, a da osobu na koju se to odnosi pozovete u kabinet da razgovarate sa njom. Ne može biti da nijesmo u toku, baš. Ne može baš biti da nijesmo u toku, pa je sad nešto drugo u pitanju. Nemojte. Znači, ja sam ljubazno pitao i dobio odgovor koji me je šokirao i mora se snositi neka vrsta kritike. Ne, ništa drugo. Kritike, za jednu takvu izjavu, a ne da sada ustanete u ovom domu pa da počnete da objašnjavate vašu odluku da je ne primjenjujete vi. Je li tako? Ne trebate da je ispravite, vaša odluka je poništena. Ako ne primjenjujete zašto zovete tu gospođu na razgovor u kabinet. Nije lično, koleginice. Nije lično, nego postupanje u postupku.

Prema tome, ako ništa drugo meni je drago predsjedniče Parlamenta i cijenim to da ste pokušali u ime parlamenta da kažete da zakon treba jednako da važi za sve i da se presude Upravnog suda i svakog drugog suda trebaju poštovati. Jedno je reći ili napisati u nekom propisu, a jedno je da li to imamo u praksi. Nije problem šta nam piše u propisima nego je problem kako to implementiramo, to je problem. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:37:43)

Hvala i vama.

Ja nisam pokušao nego sam vrlo jasno saopštio što mislim i kao predsjednik Parlamenta i u ime parlamenta. Sada prelazimo na diskusiju, izvolite da čujem proceduru.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (22.11.18 15:37:58)

..... zato što sam bila upravo na tom odboru i mislim da ovoliko dramtizovanje nečega što je rekla ministarka zaista izazvalo je pažnju i potpuno se stvorila jedna druga slika od onoga što je ona rekla. Ona je već objasnila u svojoj izjavi sada da nije ona ta koja će da postupa po presudi već je poništeno rešenje drugostepenog organa. Ono što je meni frapantno jeste da ovo dolazi iz redova partije koja je praksa da ne postupa, njenim predstavnicima, da ne postupaju po presudama Upravnog suda. Od Džomića do zaposlenih u opštini ..... Tako da mislim da to je baš frapantno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:38:36)

Hvala vam. Ovo nije, slušajte koleginice, ovo nije proceduralna intervencija i sve ove proceduralne intervencije nisu bile proceduralne intervencije. To da vam kažem.

Znači, svako od vas koristi vrijeme koje ima za raspravu na način kako misli da je najefektivnije da ga koristi. Ovo što je rečeno iskorišćena je jedna izjava sa kojom se svakako ja ne slažem, a pretpostavljam niko od vas kao poslanik se ne slaže sa izjavom da neko može tako reći. Da li je ona iskorišćena da se tako predstavi ili ne predstavi, ovdje smo čuli kako je to rečeno. Čuli smo i ministarku. Mi smo završili ovu priču o ovom segmentu. Ministarka više ne može dobiti riječ jer se jednom već javila povodom ovoga. Vi poslanice Konjeviću zbog toga što je pomenula vašu partiju sad u ovom proceduralnom reagovanju molim vas, minut vremena iskoristite i recite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 15:39:34)

....ja koleginici ništa da odgovoram zato što je ona spomenula moju partiju. To što je koleginica rekla da je to tačno što sam ja rekao, to mi je sasvim dovoljno. Samo da završim. Znači, neću da spominjem vi ste rekli odgovorite u ime partije jer vas je spomenula. Neću u tom kontekstu da odgovoram. Ako mi dozvolite proceduralno da se obratim vama ja ću pokušati. Pa, naravno jer ste me vi uputili da odgovorim koleginici Šćepanović jer je spomenula .....

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:40:01)

Nisam vas ja uputio da odgovorite kolegini Šćepanović nego sam vam dao riječ jer ste vi nešto tražili. E sad ja sam mislio da ćete da odgovorite, a sad mi recite proceduralnu intervenciju. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 15:40:13)

Dobro, onda evo nijesmo se poklopili, nevažno je.

Dakle, meni je važno da je potvrđeno ono što sam ja rekao. Neka svako to tumači na svoj način. Ja se samo nadam da će nakon ovoga ipak i presude se poštovati i zakon važiti jednako za sve. Ako je ova rasprava, samo dozvolite, doprinijela barem jedan zarez da se to završi onda je to ok. Ko je bio partner i kolega Svetozara Marovića meni ne možete držati pridiku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:40:43)

Sada riječ ima u ime Kluba manjinskih partija, kao predstavnik Kluba kolega Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (22.11.18 15:40:52)

Poštovani predsjedniče Skupštine sa saradnikom, uvažena ministarko Pribilović sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege poslanici, dragi građani, poštovana dijasporo,

Predloženi tekst Zakona o državnoj upravi je dokaz posvećenosti Crne Gore dostizanju evropskih standarda i vrijednosti u oblasti vođenja javnih poslova. Implementirajući u reforme državne uprave standarde i principe kao što su vladavina prava i pravna sigurnost, ekonomičnost i efikasnost, javnost rada i odgovornost.

Smatram da je predloženi zakon još jedan izazov na putu Crne Gore ka Evropskoj uniji i njenim integracijama. Kao što znamo da pored ekonomije i vladavine prava reforma državne uprave je jedan od tri stuba pridruživanja Evropskoj uniji, predložene novim zakonskim rješenjima. Jasno se definiše državna uprava, odnosno njena organizaciona struktura jedna, mogu slobodno reći, moderna organizaciona struktura koja će omogućiti efikasnost državne uprave. Pružiće bolji kvalitet rada, veću transparentnost, jasno precizirane nadležnosti kao i uspostavljanje mehanizama odgovornosti koordinacije i saradnju.

Naravno, ne treba zaboraviti činjenicu da je reforma državne uprave i dostizanje ravnoteže u ovoj oblasti jako dug i težak proces. Vrijeme će pokazati u kojoj će mjeri predloženi zakon biti u stalnoj funkciji državne uprave u cilju jačanja nivoa usluga i povećanje kvaliteta naših građana. Ali, je svakako značajano istrajati na činjenici, da je država sa dobrim pravnim poretkom država na dobrom putu.

Usvajanjem ovog zakona, državna uprava se racionalizuje, uspostavlja se jasan mehanizam njenog djelovanja, što će doprinijeti samom razvoju društva. Moderna javna uprava, predstavlja generator ekonomskog razvoja države i njenim unapređenjem jača se povjerenje u Vladu. Ne samo kod naših građana, već i u međunarodnim krugovima stvorit će se povoljan biznis ambijent što će rezultirati privlačenjem stranih investicija i nadam se otvaranje novih radnih mjesta.

Jedan od izazova predloženog zakona je svakako prijedlog da su sistem državne uprave pored ministarstava i organa uprave po prvi put uvode državne agencije i fondovi koji obavljaju poslove državne uprave.

Sadašnje stanje u Crnoj Gori u državnoj upravi ne prepoznaje jasna i pregledna tipologija organa državne uprave. Izvještaj iz prethodnog perioda navode da je došlo do hiper produkcije novih organa i agencija. Jer važeći sistem koji poznaje organe u sastavu Ministarstva je nejasan. Niti su jasno utvrđeni kriterijumi za njihovo osnivanje.

Takođe, važećim zakonom nije jasno uvrđeno u kojim slučajevima javna ovlašćenja

prenose na druge nosioce javnih ovlašćenja.

Dalje, u ministarstvima različiti je broj sekretara što dovodi do neosnovane razlike. Što je i doprinijelo da kapacitet državnih uprava u određenim strukturama i dalje je slab a koordinacija nedovoljna.

Predlagač ovog zakona je prepoznao nedostatke važećeg zakona tako da se predloženim zakonom uspostavlja jasna organizaciona struktura. Novim zakonom ograničeni broj državnih sekretara u ministarstvima na maksimum dva.

Nadalje, usvajanjem ovog zakona, propisuje se i obavezuje donošenje nove uredbe o organizaciji kojom će se urediti nova organizacija uprave, upravne oblasti, za koje se organi državne uprave osnivaju i druga pitanja od značaja za rad državne uprave.

Informisanje javnosti o radu države uprave treba da je imperativ. Transparentnost i primjena informacionih tehnologija u radu državne uprave je jedan od presudnog značaja za očuvanje integriteta i povjerenja državne uprave. Kao i unapređenje i poboljšanje pružanja usluga građanima i privredi. Svjedoci smo da se mora puno toga raditi na tom polju.

Novim zakonom je regulisano da svaki organ ima službenu internet stranicu na koju objavljuje informaciju o svom radu, kao i sadržaj internet stranice. Što je svakako dobar iskorak u pravcu otklanjanja evidentnih nedostataka.

Vjerujem da nova zakonska rješenja omogućavaju da državna uprava postaje u pravom smislu značajan regulator društvenih procesa. Jer, će unapređenje koordinacije i efikasnosti organa dovesti do boljih rezultata, pružiti visok kvalitet usluga i smanjiti troškove javne uprave tj. doprinijeti ukupnom razvoju društva.

Smatram takođe, da je neophodna veća dekoncentracija državne uprave na centralnom nivou. Cetinje je svakako pozitivan primjer, ali nažalost i rijedak. Što znači da treba promovisati delegiranje vlasti sa centralnog nivoa na niže nivoe, a sve u cilju poboljšanja kvaliteta pruženih usluga građana.

Predloženi zakon propisuje da poslije državne uprave mogu da se prenesu Zakonom o lokalnoj samoupravi tj. povjere propisom Vlade o lokalnoj samoupravi, a sve u cilju efikasnijeg i ekonomičnijeg vršenja usluga tj. lakše dostupnosti građana.

Na kraju, vjerujem da je pred nama kvalitetan prijedlog zakona i da će se uz prihvatanje određenih amandmana stvoriti uslovi za kvalitetnu državnu upravu, kakvu imaju razvijene demokratije.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:46:53)

Hvala poslaniče Ibrahimoviću.

U ime Kluba poslanika Socijaldemokrata i Liberalne partije poslanik Boris Mugoša.

Izvolite, poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (22.11.18 15:47:05)

Poštovani predsjedniče, uvažene poslanice i poslanici, poštovana ministarko Pribilović, uvažena direktorice Nedeljković-Vukčević, poštovane građanke i građani,

Ja ću zaista umjesto političko medijske teatralnosti ipak se fokusirati na ono što je predlog zakona. A zašto? Zato što je ovo zakon systemske prirode čiji je cilj stvaranje jedne moderne, organizovane javne uprave, sa jasno podijeljenim nadležnostima između njenih organa i sa precizno definisanim mehanizmima odgovornosti za svoj rad. I upravo treba ovaj zakon da stvori dobru osnovu, da imamo efikasnu i servisno opredijeljenu javnu upravu.

Na početku moram biti potpuno iskren. Socijaldemokrati nijesu bile zadovoljne sa inicijalno predloženim tekstom zakona. Ali smo kao ozbiljni i odgovorni ljudi zajedno sa kolegicama i kolegama iz DPS-a i drugim koalicionim partnerima sjeli, razgovarali o bukvalno svakom članu ovoga zakona. Ali na koji način? Na način da smo sagledavali uporednu praksu, komparativna iskustva, ali i preporuke Evropske komisije odnosno sigme i na bazi toga došli do zajedničkih

rješenja koje smo u vidu amandmana podnijeli na inicijalni tekst predloga zakona i danas je na Odboru za pravosuđe konstatovano od strane predlagača da je Vlada u cjelosti prihvatila te amandmane.

Ja zaista koristim priliku da se zahvalim Vladi na razumijevanju, jer je prosto to bio negdje zajednički cilj, da kroz te određene amandmane poboljšamo postojeći tekst zakona.

Zbog toga ću se fokusirati na dva veoma važna segmenta koja su bila predmet tih podnešenih amandmana koji su sada postali sastavni dio zakona.

Prvi je ovaj što je uvaženi kolega Branko Radulović rekao u uvodnom izlaganju oko odnosa poslanika i Ministarstva. Jeste da je u inicijalnom tekstu Predloga zakona bukvalno prepisana norma koja je i do sada postojala. Ali, smo imali situaciju da je u Poslovniku Skupštine koji jeste niži pravni akt od zakona, bila data određena šira ovlašćenja poslanicima i ja vjerujem mojim kolegama koji su mi rekli da su postojali određeni izazovi u komunikaciji između poslanika i Ministarstva i zbog toga smo zajednički predložili da se dio Poslovnika inkorporira u zakon. I sada u zakonu jasno piše da poslanik, da je Ministarstvo dužno da dostavi spisak, dokumente i ostale materijale poslaniku koji su mu neophodni za obavljanje poslaničke funkcije.

Sada je to dio zakona. Ta promjena je izvršena i ona je negdje i na fonu onoga amandmana, čini mi se uvaženi poslaniče Raduloviću koji ste i vi predložili. Čini mi se da smo na taj način i pojačali nadzornu ulogu Skupštine, ali ono što je bitnije učvrstili saradnju između dvije grane vlasti, jer ja sam protivnik nekog kvazi takmičenja koja je grana vlasti bitna. Svaka je bitna, jer ako jedna grana vlasti ne radi dobro posao džabe što druge grane vlasti rade. Drugi segment se tiče na ovo veoma zanimljivo, čini mi se, u većini slučajeva paušalno tumačenje oko davanja, uzimanja nečijih nadležnosti, a tiče se rada regulatora.

Da budem jasan. U Evropskoj uniji ne postoji jedinstven model kojim se uređuju ovlašćenja i nadležnosti regulatora. Izvori evropskog prava definišu bazičnifrejmork, okvir kojim su navedena određena ovlašćenja koja garantuju redovno i efikasno funkcionisanje regulatora. Tako da priča, organi regulatora će birati isključivo oni ili mi, nije utemeljeno u evropskoj praksi. Nasuprot tome, evropska praksa sa potpunim pravom što je prepoznato u principima najbolje prakse oescd-a za upravljanje regulatorima, jedan izuzetno zanimljiv dokument koji definiše kako bi to trebalo da se upravlja regulatorima. Ne stavlja naglasak na izboru organa upravljanja, nego naglasak na tome, da ti koji budu izabrani moraju kroz odgovoran i efikasan rad da štite regulatorni integritet. E, tu je poenta. Znači da ti ljudi koji su izabrani štite regulatorni integritet i da bude jasna uloga regulatora, da bude jasna odgovornost regulatora i da se spriječi bilo kakav uticaj na funkcionisanje regulatora i zbog toga smo mi kroz amandmane poboljšali dva segmenta. Prvi segment je da bi imali jedinstven pristup u regulisanju prava obaveza i odgovornosti zaposlenih u subjektima koji se finansiraju iz budžeta, mi smo izmijenili normu da se samo na te zaposlene u agencijama koje se finansiraju iz budžeta primjenjuju propisi oko državnih službenika u namještenika i drugi segment da smo prepoznali određene agencije čije će organe imenovati Vlada, a određene Skupština. Pa Skupština će imenovati i organe upravljanja Regulatorne agencije za energetiku i Agencije za elektronske medije, i Agencije za sprečavanje korupcije, i Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodnom pristupu informacijama, i Komisiju za tržište kapitala i Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Takođe, moram da vas upoznam, a ja sam se pripremao ozbiljno za ovu raspravu, sagledao sam analizu uporednih rešenja i u Evropskoj uniji to izgleda ovako. U nekim zemljama bira kralj sve članove Savjeta regulatornih organa, u samo jednoj zemlji bira Vlada, u većini zemalja je to ili Vlada i Parlament ili Parlament Vlade i predsjednik ili Vlada i predsjednik. Znači različita su iskustva.

Tako da priča da se na ovaj način miješa neka grana vlasti u nečiji rad nije utemeljeno u evropskoj praksi, a valjda se toliko " mučimo da stremimo ka tim evropskim vrijednostima pa bi dobro bilo da ih koristimo na način koji je principijelan". I kada je u pitanju izvještavanje, nije istina da smo protiv da se izvještaj agencija koje bira Vlada dostavljaju Skupštini. Prosto to nije istina.

Naša ideja je bila da se kroz posebne zakone koji će se usklađivati sa ovim zakonima definište i to zbog čega? Da definišemo kad se dostavljaju Skupštini i u kojoj formi. Međutim, mišljenje moje i mojih kolega iz vladajuće većine da ćemo amandmanskim djelovanjem i to preciznije definisati, da otklonimo sve potencijalne sumnje.

Na samom kraju ovoga uvodnog izlaganja treba da znamo jednu stvar, a to je, i vraćam se

na onaj početak, nema potrebe da obmanjujemo javnost. Umjesto teatralnosti ajmo da govorimo o istinitosti i na taj način ćemo najbolje i pomoći toj javnosti. Tako da je na nama kao Skupštini velika odgovornost da ispratimo implementaciju ovog zakona iako mi na pravi način budemo odradili našu, na zakonu zasnovanu, nadzornu funkciju ove priče koje su se pričale će potpuno pasti u zaborav. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 15:55:39)

Hvala vam, poslaniče Mugoša, pogotovo na tome što ste govorili o meritumu stvari i što ste ukazali na ogroman doprinos poslanika u poboljšanju ovog zakonskog teksta.

Sada riječ u ime Kluba ima poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (22.11.18 15:55:55)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ministrice Pribilović, gospođo Nedeljković-Vukčević,

Dakle, da ja dam mali doprinos nekim faktima vezanim i za proceduru predlaganja ovog akta. Namjere ovog akta i potrebu naravno da imamo jedan konzistentan sistem državne uprave, da nakon 15 godina svakog važenja zakona koji smo donijeli još 2003. godine negdje pokušamo da stvorimo pretpostavke, da ostvarimo ono što je cilj svima nama. Je li tako? Da imamo jednu efiksnu, depolitizovanu, stručnu državnu upravu. Svjedoci smo i to da nije potrebno posebno apostrofirati da je ona nikad više politizovana, da je ona nikad manje stručna nažalost, uz dosta časnih izuzetaka. Ovo govorim generalno, da je ona nažalost u zadnje vrijeme krojena i po etničkim principima, što nikad nije bila u Crnoj Gori. Gdje će nas sve to dovesti sa činjenicom da nam tokom godine 4.000 do 5.000 godišnje mladih školovanih kadrova ode, pa se neki drugi, koji su možda manje stručni, zapošljavaju ovako i onako u administraciji, u državnoj upravi i gdje će državnu upravu pozicionirati između onoga što bi trebalo da bude efikasnost i servis prema građanima, to je veliko pitanje. Nisam siguran da će biti dovoljno samo da promijenimo zakon. Između ostalog treba ga mijenjati da bismo postigli ove ciljeve.

Ja bih počeo samo od nekih stvari koje ovdje padaju u oči naravno 1.oktobar 2018. godine dostavljen parlamentu sa skraćenim postupkom, je li tako, iz rokova hitnosti. Ovo je 22. novembar i čini mi se da polako svi ulazimo u zonu problema. Vlada se vadi na to što nije dostavila Predlog Zakona o budžetu mimo roka koji je 15. novembar zakonskoga. Dakle prekršen je Zakon o budžetu time što nije donešen ovaj zakon. Ministar finansija u julu mjesecu piše da prelazne odredbe ne mogu da budu pola godine za usaglašavanje sa aktima zbog istog tog budžeta i sad imamo problem da i kad usvojimo negdje u novembru ili danas kakva je bila namjera da ovaj zakon usvojimo objavimo, ponovo ulazimo u cajtnot imajući u vidu prelazne i završne odredbe definisanja onih rokova između ostalog i donošenje uredbe o državnoj upravi gdje bi se, pretpostavljam, shodno nekim namjerama i onome što se radi u Vladi pozicionirao novi sistem državne uprave.

Ministar finansija je rekao i to da bez obzira što ovdje piše da ovo nema fiskalnog uticaja imaće negativan fiskalni uticaj to što će biti formirane samostalne državne uprave. U ovom trenutku ne znamo ko je i na koji način, negdje ima i smisla da se govori o tome da bi možda Poreska uprava i Uprava carina, 10 godina o tome govorim ovdje, da ne kažem kolokvijalno pjenim, bile samostalne. Negdje ima čak smisla da se govori i onom rešenju da neke uprave odgovaraju direktno predsjedniku Vlade i ako su kolege podnijele amandman opravdano sa onim što jeste drugostepeni postupak itd. i vidim da dosta toga što je ministar finansija ovdje vama napisao još u julu mjesecu nije ni uvaženo.

Ono što je najveći problem između vas i ministra finansija jeste što je u onom dijelu gdje se daje saglasnost ministra nadležnog za upravu to ste vi, na akta o sistematizaciji svih organa cijele državne uprave, ministar tražio da kao što je slično rešenje sada u praksi i ministar finansija daje saglasnost zbog fiskalnog uticaja, toga nema. Da li je to dobro rešenje i da li je to neki sukob ili samo nesporazum unutar Vlade, ja bih volio da je više nesporazum da ne plaćamo svi te neke

sukobe i to da vidite i da negdje kad smo već zadocnili ili zakasnili sa donošenjem ovog akta shodno onome što su bile potrebe, možda zastanemo gospođu Pribilović i vidimo da li ima potrebe da se dođe do jednog konzistentnog rešenja kako bi se ovi ciljevi o kojima sam pričao na početku zaista i ostvarili.

Naravno, Sigma je radila procjenu kompletne državne uprave. Bio sam jedan od intervjuisanih u tom dijelu i negdje na bazi svega toga je Vlada donijela, odnosno predložila ovakav akt, čini mi se malo i ne kritički, unosivši neke odredbe, odnosno koristeći neke Sigmine analize, kako bi neke agencije koje bi trebale da su makar nezavisne, regulatorne, a one su i te kako zavisne i do sada bile i biće i po sada dok se ne promijeni praksa ne zakon, stavila pod svoju kontrolu. Bio sam negdje ja u poziciji da na Međunarodnoj konferenciji oko energetike razgovaram sa predstavnicima energetske zajednice gospodinom Kopačom, a u posjedu sam i pisma koje vam je uputio gospodin Tomas Hajlajter iz Direktorata za dobrosusjedsku saradnju gdje vas je opomenuo da se izvještaj Sigmin ne tako kritički prenosi u ovaj draft već da se razmisli o tome da neke nezavisne regulatorne agencije, povod je bio RAE, imaju svoju određenu dosadašnju nezavisnost. Drugo je pitanje zašto ovaj dom za 10-15 godina od kad egzistiraju regulatorna tijela nikad nikoga nije smijenio. Kako su god izvještaji ovdje usvajani ili padani mi smo imali regulatorne agencije jedan dio, ne sve i fondove kao partijske prćije, nažalost.

Najmanja je šteta da se o tome danas ovdje vodi polemika i da se sve ovo svodi na pitanje fondova i regulatora. Ovdje treba razgovarati o nekim drugim stvarima koja su vezana za ono što bi možda moglo da bude skriveni cilj, a to je racionalizacija državne uprave, odnosno racionalizacija ovog globalnog, ogromnog aparata koji bukvalno stenje u sistemu javnih finansija i za koji teoretske šanse nema da se ovim tempom može finansirati ukoliko se ne krene sa racionalizacijom. To je ogroman teret i za Vladu i za ovaj dom, pogotovo za Vladu, jer ta politizovana uprava možda se i osveti kroz glasanje na nekim izborima ukoliko se to krene sprovoditi, a mora se sprovesti. Moraju se napraviti iskreni reformski koraci ako želimo da imamo održiv sistem Javne uprave koji se može finansirati iz ovakvog sistema javnih finansija kakav je u Crnoj Gori.

Ono što bi takođe moglo da bude interesantno jeste da je pokušano da se kroz amandmansku raspravu utiče na neke norme koje su se ovdje ticale odnosa Vlade i Skupštine naravno. Kolega Radulović je u pravu, dok se ne donose zakon o Vladi, odnosno zakon o Skupštini i da nemamo jasne sankcije u tim zakonima za nepoštovanje onoga što je posao Vlade i Skupštine, ostaćemo i dalje u zoni uredbe o državnoj upravi ovog zakona bez sankcija i Poslovnika i imaćemo problem da se parlament ovdje "čupa sa Vladom vezano i za informacije, nedostavljanje, dostavljanje itd. i sve ono što je i dosadašnji metod rada". Na način kako ste vi ovo definisali i kako su kolege iz DPS-a i SD-a pokušale da to ublaže, pitanje je da li se može uslovno rečeno dovesti u neki efikasniji status, odnosno da bude mnogo efikasniji.

Naravno, gledao sam ove amandmane, stigli su i izvještaji odbora gdje imamo i korekciju čini mi se amandmana, koje su troje kolega iz DPS-a i kolega Mugoša podnijeli. Mislim da je moglo i bez te korekcije, jer su amandmani u toj korekciji ipak malo odstupili od neke maksimalne zaštite da sad ne čitam pojedinosti, ali otpale su neke stvari koje su bile čini mi se čvršće zakovane prvobitnim amandmanima. Ono što je možda najinteresantnije jeste taj amandam koji se tiče regulatornih tijela, odnosno fondova koji će "ispasti" iz ovog zakona i ostati im status kakav je i do sada bio.

Ja ne znam kojim se kriterijumima vodio predlagač amandmana, a vidim da je ministarstvo podržalo taj amandman koji će biti sastavni dio teksta ovog predloga i zašto izbaciti iz ovog zakona, odnosno iz kontrole Vlade uz sve ove ograde koje ostale kolege iz opozicije pokušavaju amandmanski da definišu u smislu izvještaja i onoga što fondovi, odnosno regulatori podnose Parlamentu, a ne Vladi kako Vlada planira. Ali, ko i na koji način je definisao sledeće: da recimo Agencija za civilno vazduhoplovstvo ostaje u statusu kakav je do sada, ispada iz ingerencije ovog zakona kako je bilo prvobitno namijenjeno, dok recimo Agencija za elektronske komunikacije ide pod Vladu. Agencija za elektronske medije ispada iz ovog zakona, Agencija za ljekove ide pod Vladu, znam da se novi zakon prema koji će to drugačije definisati itd. Agencija za mirno rešavanje radnih sporova ostaje, Agencija za nadzor osiguranja koja solidno radi svoj posao, koja može istina da bude i u okviru Centralne banke ovakve kakve jeste takođe ostaje pod nadzor ovog zakona, a Komisija za tržište kapitala jedna institucija koja je samu sebe degradirala, uključujući i

kompletnu berzu u Crnoj Gori ostaju statusi kako im je do sad bila tobože ili takozvana nezavisna komisija. Nema zavisnije komisije od te, o tome smo makar ovdje dosta riječi potrošili.

Normalno, kroz ono što vam je upućeno od Direktorata kao bogami jedna vrsta pa prijetnje iz energetske zajednice, sam sam o tome ovdje govorio, iskoristilo se to da Regulatorna agencija za energetiku koja zbog transponovanja evropskih zakona i Zakona o energetici mora imati nezavisan status da se još neke institucije izvuku iz ingerencije ovog zakona. Dakle, nemam problem sa time da Vlada ima upliv kroz izvještaj koji se i Vladi podnosi uz parlament u određene poslove kojim se bave regulatori, ali imam ogroman problem koje to na bazi kojih procjena amadmanski pokušao, vi to prihvatili, da arbitrira i da neke agencije i fondove izbacuje iz zakona, a da neke ostavlja u zakonu. Sad vidim da je i ovim modificovanim amandmanima pošto čitamo dosta, ovaj Fond za zaštitu depozita ispao iz ovoga zakona. Mene to raduje, jer sam podnio inicijativu da Ministarstvo finansija i Poreska uprava preduzmu aktivnosti oko obračuna poreza na dobit od strane Fonda za zaštitu depozita, milionski su iznosi, nisu oni iz javnih usluga, nego su iz provizija banaka, pa ćemo da vidimo kako će se to završiti. Mene lično odgovara da Fond za depozit ostane u ovakvom statusu kakav je bio ...(Prekid)...pola minuta još da zaokružimo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 16:05:57)

Ovo jeste meritum, ali nemojte preko pola minuta. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (22.11.18 16:05:58)

Da zaokružim dakle, odgovaram, ali ponovo kažem imam problem da mi se ovdje objasni, možda vi prije nego podnosioci amandmana, jer vi ste ih prihvatili i oni su sastavni dio teksta što korigovani, što ova prva dva integralna, čemu i kako je procijenjena ova arbitraža za agencije koje će ispasti iz Predloga zakona i fondovi, odnosno oni koji će ostati u Predlogu zakona i biti, uslovno rečeno, poklopljeni od strane Vlade.

Lament nad regulatorima, lament nad fondovima, a ovdje smo se nagledali predsjedniče Brajoviću, naslušali rasprava i o regulatorima i o fondovima godinama, gdje niko nikad nikoga nije smijenio, a ovaj dom je to mogao da uradi i sada plakati za njihovom nezavisnošću u smislu, što njih najviše interesuje, finansija i kadrovanja - zapošljavanja, političkih meka. Ja to ovdje raditi neću. Ja sam imao dužnost da kao i neko ko prisustvuje plenumu energetske zajednice iznesem ono što se tiče regulatornih agencija za energetiku. Žao mi je što nisu prepoznate neki koji rade svoj posao i što smo sve onako đuture pokušali da uvedemo kroz zakon, a sada amandmanima izvlačimo. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 16:07:05)

Hvala vam, poslaniče.

Hvala i vama i na tome što ste podržali i onaj moj stav da bi bilo vremena, ako se željelo donositi i uticati na sve ove promjene i ranije pa to niko nije radio.

Ovaj sadašnji dio gdje se predstavljaju i u stvari uzimaju riječ poslanici koji su u ime klubova završavamo na način što će sada poslanik Neđeljko Rudović imati uvodno obraćanje u ime Poslaničkog kluba Demos- a i SNP. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (22.11.18 16:07:43)

Zahvaljujem, poštovani građani Crne Gore, dame i gospodo,

Ova poruka mog kolege Damjanovića je vrlo interesantna. Taj lament nad nekim nezavisnin agencijima sa javnim ovlašćenjima zaista je možda neprikladan, ne za to što to ne treba da budu nezavisne agencije sa javnim ovlašćenjima, nego zato što to nijesu ni bile i Vlada je sada priznala

ovim zakonom da je, odnosno ono što je faktičko stanje prevodi u normativno zakonsko stanje i mi treba da konstatujemo tu činjenicu. Mislim da treba da konstatujemo i činjenicu da je ovo zakon koji je do sad trpio više izmjena, nakon što je donijet prije nekih 15 godina i da smo uvijek do sada slušali da je njegov cilj profesionalizacija, depolitizacija, stvaranje efikasne državne uprave koja treba da poboljša svoju osnovnu funkciju, servis građanima Crne Gore, da olakša život svima nama, a ne da ga dodatno komplikuje, birokratizuje i stvara nam svima dodatne nevolje.

Da li je ovaj zakon zaista toliko dobar? Vi ste rekli danas dva sata smo o ovome razgovarali na sjednici Odbora za politički sistem da ste više od godinu dana radili na ovom zakonu uz podršku stručnjaka iz Sigme sa ciljem usklađivanja sa dobrim praksama Evropske unije. Sve to lijepo zvuči, ali se ja plašim da sve to ima vrlo malo utemeljenja u onome što je realnost, faktičko stanje u Crnoj Gori. Kako vi, na primjer, u ovom zakonu se odnosite prema vašoj obavezi koju ne treba valjda niko da propisuje, a to je da služite građanima Crne Gore i da stvarate ambijent da svaki državni činovnik od onih na visokim pozicijama, pa do onih na najnižim koji su u neposrednoj komunikaciji sa građanima Crne Gore? Da li vi možda ovim zakonom želite da zaobiđete vašu obavezu da javnost ima punu informaciju o tome što se dešava u svim organima državne uprave i da li ste vi imali intenciju kada ste donijeli ovaj zakon da pokušate da limitirate informacije o tome šta radi državna uprava?

Ja ću citirati član 44 i član 45 Zakona o državnoj upravi. Član 44 kaže: "Da predsjednike i članove savjeta državnih agencija sa javnim ovlašćenjima itd. imenuje Vlada", a onda u članu 45, hajde da budem toliko kritičan, pa onda podržim sve one koji misle da se na taj način oduzimaju ovlašćenja Skupštine. Rekao sam, mislim da se samo faktičko stanje prevodi u normativno, ali Skupština, mi koji sjedimo ovdje i građani Crne Gore, da li će oni imati punu informaciju o tome šta su radili i kakvo je stanje u recimo Agenciji za zaštitu lijekova nakon što ona više ne bude dužna da podnosi izvještaje o svom radu Skupštini Crne Gore nego Vladi jer vi u članu 45 kažete: "Da se izvještaji podnose Vladi Crne Gore". Do sada smo u Skupštini Crne Gore dobijali te izvještaje i razmatrali te izvještaje. Ne kažem da je bila neka prevelika korist od toga uvijek, ali to znači da ovaj zakon smanjuje nadležnosti koje ima Skupština Crne Gore. Intencija zakona jeste takva. Zašto ovo govorim? Zato što ste u članu 60 koji je ispravljen danas na sjednici Odbora za politički sistem Vi u članu 60 predvidjeli da ne morate nijedno ministarstvo, nijedan organ državne uprave, nijedna agencija koja potpada pod ovaj zakon kao vladina ne mora da pruža informacije poslanicima osim u slučaju interpelacije i u slučaju parlamentarne istrage. Kada ste vidjeli, i drago mi je da ste to prihvatili, da i javnost, i opozicija, i evo neke kolege iz vladajuće partije smatraju da to treba ispraviti Vi ste na kraju prihvatili da se taj član zakona amandmanom izmijeni i da se konstatuje da je Ministarstvo dužno da učini dostupnim službene materijale, dokumente i podatke iz upravne oblasti za koju je osnovano, a koji se odnose na teme o kojima se raspravlja u Skupštini, te koji su potrebni za ostvarivanje poslaničke funkcije. Ja pozdravljam vašu odluku danas da prihvatite ovako nešto iako mogu postojati dvojaka tumačenja da li je uvijek za sve osim onoga što je na dnevnom redu Skupštine da li je ovaj član važi. Međutim, nadamo se da će važiti. Ja postavljam pitanje i za ovaj član i za ostale članove iz ovog zakona. Koje su sankcije? Koje su sankcije za nepostupanje po ovom zakonu? Prošli Zakon o državnoj upravi kad je donešen i kad su izmjene donošene itd. i tada su svima bila puna usta hvale kako je to napredak i ispunjavanje evropskih standarda itd. Međutim, da li je? Ja tvrdim da nije jer to ne zavisi samo od onoga što piše u zakonu nego od prakse i od odgovornosti i profesionalne, ljudske savjesti onih koji su na čelu državnih organa počevši od predsjednika Vlade. A danas smo čuli da tri mjeseca vaš kolega ne dostavlja poslaniku odgovor na pitanja iz njegove oblasti. Tri mjeseca. Sankcije ne postoje.

Dalje, politička neutralnost promovisana je naravno ponovo ovim zakonom. Danas smo prisustvovali jednoj dosta komičnoj situaciji da ne kažem grotesknoj, vi ste danas odbili zahtjev predstavnika DPS-a, kolega iz vaše partije koji su smatrali da zakonsko rešenje koje je govori o političkoj neutralnosti treba dopuniti i konstatovati, odnosno dodati ono što piše u postojećem zakonu pa se tu konstatuje kako je, izvinjavam se, kako je potrebno omogućiti, odnosno spriječiti političke zloupotrebe i političko organizovanje u organima javne uprave. Čak i da ste to uradili opet se postavlja pitanje da li mi imamo formu ili zakon zaista odražava ono što su naša deklarativna stremljenja prema tome da Crna Gora bude, jednog dana svi se nadamo, što prije u društvu porodica razvijenih evropskih naroda. Da je to samo forma ....(Prekid)... i ta štura formulacija o političkoj neutralnosti ....(Prekid)... čak i da ste prihvatili ovo što su vam kolege iz DPS-a predložili

pa kad su vidjeli da smatrate da ne treba oni su od toga odustali. Mi znamo što se zapravo dešava. Možemo samo da se prisjetimo, na primjer, nekadašnjeg vašeg kolege na čelu jednog važnog organa državne uprave Zavoda za zapošljavanje kako je na sjednici vašeg glavnog odbora govorio o tome ...(Prekid).... đe nam je uprava i čemu ona služi. Služi li građanima ili služi nekome da bi ostao na vlasti i zadržao pozicije moći.

Najzad, samo za kraj jedna konstatacija, tiče se člana zakona 51. Da li ste gospođu Pribilović konsultovali Zakon o slobodnom pristupu informacijama? Ne znam da li ste. Ja vas pitam. Mislim da niste zato što u članu 51 vi ne propisujete sve one mogućnosti za slobodan pristup informacijama koje propisuje taj zakon. Vi u članu 51 govorite o tome da svaki organ državne uprave mora objaviti prečišćene tekstove zakona koji su važeći, da mora objaviti strategije, strateška dokumenta. Evo, privodim kraju. Nema veze, nastaviću. U svakom slučaju najmanje šest ovlašćenja iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama vi ste izbrisali formulišući ovako član 51 Zakona o državnoj upravi čime ste direktno derogirali Zakon o slobodnom pristupu informacijama. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:19:20)

Na ovaj način smo završili uvodna izlaganja ispred svih političkih klubova.

Sada prelazimo na prijavljene po redosledu prijavljivanja, prvo Radule Novović, Marina Jočić, Mihailo Anđušić i Ranko Krivokapić.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 16:19:49)

Gospodine potpredsjedniče, procedura, praksa, osnovno vaspitanje i sve ostalo je da se ispoštuju poslanički klubovi koji su na određeni način kritički ili ne kritički, nije ni važno govorilo o jednom sistemskom zakonu, i ministarka na to da nema nikakav odgovor ja sam šokiran.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:20:18)

Pitaćemo još jedanput.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 16:20:21)

Ne treba da je pitate nego mora da se digne.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:20:23)

Nijesam siguran da mora, ne mora da se digne.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 16:20:25)

Pa ne mora, nije morala ni dolaziti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:20:29)

Znači, ne mora da se digne, ja Vas molim da vodimo računa. Mi smo ovdje ipak domaćini, po pravilima ima pravo uvijek da se javi, shvatio sam da je bilo neko javljanje dok sam bio odsutan.

Sad pitam ministarku da li želi ili će naknadno da da određene komentare?
Izvolite.

SUZANA PRIBILOVIĆ (22.11.18 16:20:49)

Hvala Vam predsjedavajući.

Evo poslanik Radulović, dajući svoj negativan stav vezano za ovo zakonsko rješenje...

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:21:07)

Upozoravam samo poslanika Radulovića, da ne dobacuje iz klupe.

Poslanik Radulović traži da se pojačaju zvučnici, pa Vas molim da to uradite.

Izvolite.

SUZANA PRIBILOVIĆ (22.11.18 16:22:17)

Poslanik Radulović je kao što sam rekla iznio svoj negativan stav u odnosu na ovo novo zakonsko rješenje, i ono što je prioritet u njegovom izlaganju bio je akcenat i jesu riječi koje su negdje lično meni upućene o kvalifikacijama mojoj osposobljenosti da obavljam ovu funkciju. Ono što moram reći ili gospodin Radulović nije dobro informisan svrstavajući me u kadar Marovića, ili ne znam koga ono što moram reći da ja od 2002.godine, nijesam bila prisutna u Budvi niti sam obavljala niti jednu funkciju u tom gradu. Ono što je nesporno da sam se 2015.godine, vratila i bila nepunih godinu dana na mjestu potpredsjednika opštine. Moram istaći da mi je poslanik Radulović prošlom prilikom kad je razmatran Zakon o državnim službenicima i namještenicima, u ovom stanju koji danas govori da je njegov, rekao upućujući meni lično kritike za neko nezakonitosti u radu Opštine Budva, rekao da se radi o stanju njegovog rođaka iz Nikšića. Na toj sjednici Skupštine kad sam branila, koliko se sjećam, Zakon o državnim službenicima i namještenicima je to bila tema. Ono što mogu reći da ja lično, a posebno ne obavljajući funkciju potpredsjednika opštine nijesam uticala, niti donijela i postupala u bilo kojem postupku koji može ukazivati na bilo kakvu nezakonitost u radu, kako mene lično ili tada Opštine Budva.

Što se tiče Zakona o Vladi i potrebi donošenja tog zakona mi smo i to razmatrali i komunicirali sa Evropskom komisijom i ono što je nesporno da u određenom broju zemalja Evropske unije kao pozitivna praksa jeste prepoznato da ipak Vlada, kao izvršna vlast, organizuje državnu upravu. Tu imamo i samo Veliku Britaniju, Irsku, Francusku koje odlukama svojih Vlada utvrđuje organizaciju i način rada organa države uprave.

Što se tiče gospodina Konjevića, poslanika i njegove reakcije iskreno rečeno na samom odboru sam bila zatečena njegovim postavljenim pitanjem imajući u vidu da se radi upravo o predmetu odlučivanja kada je on bio ministar. Imajući u vidu stav Vrhovnog suda iz koga nesporno proizilazi da je upravo ta osoba koju on za svog mandata postavio na to mjesto, postavljena suprotno zakonu radi potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, i donošenja zakonite odluke, a postupajući ne po presudi Upravnog suda nego po odluci Komisije za žalbe potrebno je izvršiti inspekcijski nadzor da bi se utvrdile tačne činjenice. Što se tiče, gospodina poslanika Damjanovića, vezano za pismo koje ste citirali gospodina Haj Lajtnera, ja moram reći da svi kontakti i naknade i nakon...(Prekid).... nema dileme da su državne agencije dio izvršne vlasti i da one obavljaju državne poslove, i samim tim ono što nas obavezuje jesu Sigmuni principi za dobru upravu iz 2007.godine, koji kažu da odgovornost parlamentu mora biti izuzetak. U prilog tome mi smo dobili analizu 16 zemalja Evropske unije i 55 regulatora koji idu u prilog ovom stanovištu i ovim zakonskim rješenjima koja su se nalazila u samom predlogu zakona. A što se tiče ovog samog mišljenja gospodina Haj Lajtnera, daćete mi za pravo da je i tu još jednom ponovljeno predložena promjena koju bi smo Vam savjetovali, da osigurate su sledeće. Kad su u pitanju regulatorna Agencija za energetiku, izmjena treće rečenice člana 44 predsjednik i članovi savjeta javne agencije se nominuju...(Prekid).. razrješavaju se funkcije od strane Vlade.

Znači, oni i dalje nemaju dilemu da je regulatorna Agencija za energetiku trebala da bude dio izvršne vlasti. Ono što je značajno, jeste da bi se obezbijedila funkcionalna nezavisnost svih državnih agencija koje su našle svoje mjesto u prelaznim i završnim odredbama ovog zakona, sa posebne grupe za reformu javne uprave koja je održana početkom oktobra mjeseca kako bi smo osigurali da sve državne agencije imaju funkcionalnu nezavisnost na koje Evropska komisija insistira. Obaveza je Crne Gore da sve posebne zakone koje budu usklađivala sa ovim dostavi Evropskoj komisiji na mišljenje.

Što se tiče poslanika Rudovića, vezano za ovaj slobodan pristup infomacijama ovdje u zakonu se nalaze odredbe koje će izazvati kod organa državne uprave ...(Prekid)... aktivno i tu je tačno navedeno što su dužni da objavljuju od informacija. Isto tako što se tiče činjenice da će ono što se razmatra pred Skupštinom biti javno i dostupno svi izvještaji državnih agencija koje budu razmatrala i sama Vlada, nakon utvrđivanja one postaju javne i javno se objavljuju i ne vidim što je tu u tom smislu zakon problematičan. Eto toliko hvala Vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:27:36)

Hvala.

Javili su se poslanici Branko Radulović, Raško Konjević i Aleksandar Damjanović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 16:27:45)

Ministarko, Vi me napraviste, možda imam prijatelja i rođaka svuđe, možda nemam pojma, možda i na Marsu. Kad pođem gore, pojma nemam.

Ministarko, ne mislim samo to ja. Evo Vam ankete koje je napravljena, nijesam ja problem. Ja sam bježeći od sebe otišao iz Budve, zato što ja tamo ne pripadam i znam kako bi ja reagovao. Problem je ona administracija koja je strašno korumpirana, koja nije profesionalna, koju ništa nijesu popravili ni ovi koji su došli na vlast. Ja to kažem da Vi ne možete čuti tu Pandorinu kutiju od 60 hiljada ljudi imajući u vidu vaš pedigre. Što ste Vi ustoličili tu administraciju sami i dao sam Vam podršku kad sam ušao ovdje. Sjećate li se, ako hoćete da se sjećate rekao sam Vam daću Vam uslovnu podršku koliko napravite. Ništa nijeste uradili ministarko. Vi ste moje duboko razočarenje. Ali ja da pređem na nešto što je struka.

Ministarko, ništa sa amandmanom koji je dao DPS nije se napravilo da mi dobijemo svoju moguću dokumentaciju, nego ima jedan dodatak rečenice gdje će ova Vlada strašno da ga koristi. Zna li prvi koji je dobio kojeg je ignorisao ministar, pogledajte 2009.godine, moja malenkost je dobila na Upravnom sudu i nijesam mogao dobiti dokumentaciju o konstruktoru i Žderiću. Bio je drugi jedan ministar saobraćaja. Ne želim da ga pominjem. Suština je sledeća ministarko. U političkoj volji, u glaveštinama, sa jedne i druge strane, da li ćemo se mi dogovoriti da ova Crna Gora, ovo bude čvorište kroz zakon koji leži gore kojeg sam napravio prošle godine, kojega Vi napravite o Skupštini, o Vladi, o drugim stvarima u lokalnoj samoupravi, da to umrežite, da to bude homogeno. U pravu je kolega koji kaže da nema jedinstvenog modela ... negdje, ali ima jedno jedinstveno, model za sve. Ova Skupština sa Vladom ili bez Vlade je vrhovno čvorište i vrhovni organ. Vi ste to ukinuli. Mi smo barem, dolazili su oni, znate li koliko troše ti ljudi iz agencija i fondova, koliko oni para imaju. Samo Investicioni razvojni fond koji ni ovdje ne dolaze nego je u Vladi, znate li sa koliko novca raspolaže. Pa šta ću ja ovdje da budem, da vas vidim ili ne vidim? Ja sam ovdje zbog nečega drugog. Nisam ja više u pitanju, nego su u pitanju i oni i on. Svi postajemo taster poslanici. Lično nemojte, pustite vi lično, sudiće drugi ljudi. Ukoliko imate uticaja i bez mene napravite onu Budvu da bude pristojan grad.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:30:55)

Dajem riječ poslaniku Rašku Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 16:31:08)

Ministarko Pribilović, ako pogriješite nije teško da se izvinite parlamentu. Pokušajte da imate taj manir, jer ako nastavite ovako samo više i više pokazujete da mislite da je vaša moć neograničena. Ministarko Pribilović, vi ste ženu na pravdi Boga i suprotno zakonu ostavili bez posla. Ministarko Pribilović, i ono što joj je pripadalo nakon toga 12 mjeseci nijeste htjeli da joj date. Ministarko Pribilović, Vaše rješenje, dakle postupili ste po njemu prije njegove konačnosti. Ministarko Pribilović, sud, ne ja je poništio Vašu odluku. Sad ću Vam pročitati, zato što se opet javljate, mislio sam da je bolje da smognete političke snage i da kažete, da pogriješila sam, nijesam dobro shvaćenja, izvinjavam se. Nije to teško, vjerujte mi, lakše je nego ovo što ću vam pročitati.

Krivični zakonik poglavlje neizvršavanje sudske odluke, član 395 - Službeno i odgovorno lice, to ste Vi, koje odbije da izvrši pravosnažno izvršnu presudu, to je presuda Upravnog suda, kazniće se novčanom kazno, i tako dalje, ima još dodataka.

Ministarko Pribilović, moć je nešto što Vam pripada kad ste u Vladi, ali politički kvalitet se prepoznaje, kako tu moć koristite. Krenuli ste pogrešnim putem. Kad god krenete pogrešnim putem na vrijeme ste da se vratite i to popravite, a ne da insistirate na pogrešnom putu. Koleginice Pribilović, tačno je, nijesam mislio na Vas nego na nekoga drugoga, nijeste Vi bili u vlasti u Budvi dok je bio Svetozar Marović, to je tačno, nemate Vi nikakve veze sa tim. Ministarko Pribilović naučite nešto iz toga primjera, bio je mnogo moćniji od Vas.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (22.11.18 16:33:32)

Hvala što ste pročitali navode iz ovog dopisa koji ja imam u svom posjedu i Vi ste to normalno interpretirali onako kako i piše, u prilog mojoj diskusiji da nema potrebe da se lamentira ovdje nad takozvanim regulatornim agencijama i njihovom takozvnaom nezavisnošću jer smo, ponavljam, svjedoci da ovdje 10 - 15 godina ovaj dom nije imao snage da ikoga od njih ikad smijeni, ikad smijeni i da pokaže svoju realnu moć. Realna moć ovoga doma će zavisiti od konstelacije u parlamentu u odnosu prema Vladi i u odnosu prema svemu onome što Vlada shodno Poslovniku Skupštine, kad nema Zakona o Skupštini, shodno uredbi i ovom ovdje aktu, ako ovaj akt bude usvojen, mora da dostavlja parlamentu, odnosno poslanicima. To zavisi i od odgovornosti pojedinih ministara. Neko to radi kako treba, ima i vaspitanje i odgovornost, neko je neodgovoran i bahat pa to ne radi, možem mu se biti. Sankcija nema sankcije su političke, i sankcije bi trebalo prije sega da budu unutar Vlade, da predsjednik Vlade udari šakom od sto i kaže, ti koji ne poštuješ to i to i što ne odgovaraš parlamentu, ne poštuješ sudske presude i tako dalje - ti si kriv. Ja sam ovdje ukazivao da se neke presude Ustavnog suda nisu izvršavale oko famoznih terminala od strane predsjednika Vlade i ... u Vladi. Gospodin Radunović vam je na to ukazao, rekao je da će ih ukloniti i neke druge sudske presude. Nego da se na vaćamo, da se zadržim na ovom dijelu koji jeste značajan.

Dakle, u pismo gospodina Haj Lajtnera iz 23.oktobra upućeno Vama, pismo gospodina Kopača koje je uputio meni u funkciji direktora energetske zajednice su negdje dali motiv da se kao izuzeci zbog transponovanih direktiva i svega onoga što moramo da uradimo, tamo će nas ćerati iz nekih organizacija učini u odnosu na regulacionu Agenciju za energetiku. Ja imam svoj stav i taj stav kažem javno ovdje kada njihov izvještaj raspravljamo. Šteta, razmislite i o tome, odgovornost Vladi, parlamentu za menje je manje bitno, moć zavisi od politike konstelacije , ali bitno je da se čuje priča i šteta da se u izvještaj ne raspravlja ovdje pomaže na kraju krajeva i Vladi. Makar izvještaj. Ali iskorišćeno ... za koju sam se i ja zalagao da ne bude pod ovim zakonom da se uz Rae amandmanom kolega iz DPS-a i gospodina Mugoše korigovanim danas na odboru izvuku još neke agencije. Ponavljam, ko je taj koji ovdje presudio da se uz Rae zbog pritiska i zbog potrebe o kojoj govorimo iz ingerencija ovog zakona izvuče Agencija za civilno vazduhoplovstvo, da se izvuče Agencija za elektronske medije, da se izvuče Fond za manjinska prava i Komisija za tržište kapitala, koju bi, ne mogu to da kažem, trebalo shodno onome što je

berza danas i uzgasiti neće imati nikakve štete ni koristi. Dakle, to se izvlači, a ostaje recimo Agencija za nadzor osiguranja i tako dalje. Ne vidim na koji način, po osnovu kojih kriterijuma se ovo napravilo i napraviće problem. Ovaj dio, sa tim završavam, jednu sugestiju, bitna je, razmislite da se upodobi shodno ovom aktu, ako usoji ovaj dom, da se upodobi Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti jer oni definišu svojim odredbama koje su agencije nezavisne, ako ostavimo da taj zakon važi ovakav kakav je a donesemo ovakve zakon ovdje imaćemo veliki problem i koliziju. Dakle, na vrijeme smo, da ne bi ispadalo ili ispalo da je ovo samo alibi da se budžet ne dostavi i neke druge stvari da se ne odrade. Rokovi su prema donešenom aktu možda, i završavam sa time, ako nije tolika žurba, a već smo u zakašnjenju što se tiče predloga budžeta i što se tiče svih onih stvari što se trebaju uraditi podzakonskih akata i uredbe može da se zastane sa usvajanjem ovog akta, da se razmisli oko ovih stvari koje su se ovdje čule i koje su negdje u koliziji sa ostalim zakonima a da neko spori potrebu da se donese novi Zakon o državnoj upravi poslije 15 godina, a da se kroz promjenu prakse ukine sve ovo o čemu pričam, jer ova praksa sa politizacijom i ostalim stvarima u državnoj upravi zaustavi. To je stvar koja će se ticati odnosa ovog doma i Vlade, a najmanje toga što će pisati u ovom aktu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:36:50)

Sledeći poslanik Neđeljko Rudović.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (22.11.18 16:37:40)

Zahvaljujem.

Poštovani građani i građani Crne Gore, dame i gospodo,
Gospođo Pribilović,

Vi ste rekli da ne vidite ništa sporno u tome što u Skupštinu više neće dolaziti izvještaji državnih agencija sa javnim ovlašćenjima koje će po ovom zakonu, kada vjerovatno bude usvojen, preći u direktnu nadležnost Vlade. Ja mislim da i te kako tu ima spornih momenata i mislim da stvarno ne treba da se raspravljamo oko toga da li je isto kada vi objavite, odnosno, kada Agencija pripremi izvještaj preda ga Vladi, Vlada ga usvoji, on bude objavljen na sajtu, da to nikako ne može biti isto kao kada imamo situaciju da je rukovodilac te agencije tu gdje ste vi i kada odgovara na pitanja poslanika u Skupštini Crne Gore. Da li je to isti obim informacija? Nije sigurno, i te kako je sporno. U tom dijelu je i te kako sporno.

Postavlja se pitanje ponovo vezano za primjedbe dobronamjerne primjedbe, koje ste vjerujem imali prilike da čitate a koje su poslale recimo nevladine organizacije kao predstavnici zainteresovane javnosti na nacrt zakona. Mislim da su vam stigle u junu mjesecu i da ste mogli da vrlo pažljivo vidite da je u pitanju bio vrlo pažljiv, studiozan pristup, da je bilo preko 30 komentara koji su se nalazili u tom dokumentu. Riječ je o Institutu Alternativa i kada smo dobili konačan predlog zakona ja mislim da vi niste ni obratili pažnju na to što vam je neko, ponavljam, vrlo dobronamjerno, ne zbog vas, ne zbog nas, nego zbog uloge državne uprave kakva treba da bude kao ..... građana svih u ovoj zemlji. Dakle, Vi to niste uopšte inkorporirali niti sam primijetio da ste se osvrnuli ni danas na raspravi u Odboru za politički sistem niti u ovoj sali na to što ste dobili od Instituta Alternativa. I, najzad, što se tiče političke neutralnosti pomenuli smo danas primjer. Dakle, Vi ovim zakonom malo po malo prevodite u normu ono što je faktičko stanje. U Crnoj Gori ne postoje na žalost nezavisni organi koji rade po zakonu i svojoj profesionalnoj savjesti, oni rade po onome što je interes partije koju i Vi predstavljate. Ako želite da pričamo o detaljima i te kako možemo, a najbolji primjer da je to tako je jedna institucija koja nema nikakve veze sa državnom upravom formalno, a i te kako ima veze sa razvojem jednog društva. To je Javni servis. Taj Javni servis isto kao ove agencije nema nikakve veze sa Vladom, imenuje se savjet u Skupštini, ali vidimo što je .....

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:41:30)

Hvala.
Sledeći prijavljeni diskutant je Radule Novović.
Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (22.11.18 16:41:37)

Hvala Vam potpredsjedniče.

Poštovane građanke i građani, uvažene kolegice i kolege, poštovana ministarko, poštovana direktorice,

Pred nama je jedan, rekao bih, veoma važan tekst zakona, kojim će se nakon usvajanja naša država eksplicitno i direktno još više približiti modernim uređenim državama sa dobrom i dobro organizovanom državnom upravom. U tom smislu na početku svojeg izlaganja želim da uputim komplimente predlagачu odnosno Vladi u cjelini, koja je smogla snage i hrabrosti da krene u ovaj posao koji odnosno pojedina rješenja koja nudi kratkoročno nekima neće odgovarati, ali će bez ikakve sumnje gledano dugoročno donijeti brojne benifite i državnoj upravi i građanima. Takođe, želim da apostrofiram da predlog zakona o kojem danas razgovaramo jasno dokazuje opredeljenje ove Vlade da je građanin u fokusu, da državna administracija postoji zbog građana, da je servis građana u najpozitivnijem smislu te riječi. Zato su povremene korekcije i promjene organizacione, zakonske, kadrovske i druge nužne. Sve sa ciljem da se odgovori ovom zahtjevu koji sam malo čas pomenuo.

Primjetno je da su neki ljudi pa čak i neke kolege poslanici, skloni da svojim ne odmjeranim izjavama ovdje ili u medijima olako bagatelišu rad državnih službenika i državne uprave u cjelini. Ja želim da kažem, kao neko ko je 20 godina proveo u državnoj administraciji od pripravnika do pomoćnika ministra da u crnogorskoj državnoj upravi radi veliki broj prije svega časnih, a onda i veoma vrijednih, stručnih ljudi posvećenih svojem poslu i svojoj zemlji. Želim da odam priznanje svima njima kojii su daleko od svjetala pozornice, ali su na svojim radnim mjestima i svakoga dana vrijedno radeći svoj posao daju doprinos svako na svoj način napretku ove zemlje. Vrijeme u kojem živimo, a naročito moderno ekonomsko tržište zahtijeva efikasan i funkcionalan državni aparat koji je spreman da odgovori izazovima savremenog ekonomskog razvoja. Ne radi se samo o tome koliko ljudi je zaposleno u javnoj upravi. Nego se moramo upitati da li je javna uprava organizovana na način da brzo i efikasno odgovori na zahtjeve i potrebe savremenih građana i preduzetnika, ako javna uprava funkcioniše efikasno bez suvišnih administrativnih barijera tada će i privreda moći da radi brže i efikasnije. U državnoj upravi intenzivno se radi na uvođenju novih tehnologija kako bi uprava bila efikasnija i transparentnija. Nastoji se da se čitav niz rutinskih procesa u mjeri mogućeg automatizuje. Na ovaj način službenici će biti više fokusirani na rješavanje konkretnih problema, dok moderni informacioni sistemi mogu obezbijediti protok, čuvanje i održavanje informacija. Crna Gora ima dobro uspostavljen portal uprave koji ostvaruju ciljeve tako da korisnici elektronski mogu da komuniciraju sa ovom državom.

Dozvolite, mi ovdje jednu digresiju - temelji portala EU uprave udareni su dok je Sekreterijatom za razvoj rukovodio upravo današnji potpredsjednik Skupštine gospodin Gvozdenović i mislim da se radi o projektu na koji smo danas sa razlogom ponosni ne samo kada je u pitanju region. Pitamo se čemu treba da doprinese novi zakon. Otkud sad potreba za njim. Novi zakon, a priori treba da doprinese smanjenju troškova javne uprave, i to kroz funkcionalnost administrativnog aprata kroz unaprijeđenu organizacionu strukturu i jasne linije odgovornosti u sistemu.

Dakle, da se vratim na početak svojeg izlaganja. Ovo jeste reformski iskorak Vlade premijera Markovića, ovo jeste iskorak politike Demokratske partije socijalista, iskorak u pravcu približavanja EU standardima sa jedne strane kao i značajno podizanje nivoa sposobnosti naše državne uprave, da odgovori izazovima tih integracija sa druge strane. Sudeći po tekstu zakona koji je pred nama mislim da smo u potpunosti spremni za te izazove. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:46:25)

Zahvaljujem poslaniku Radulu Novoviću.

Sledeći prijavljeni je poslanica Marina Jočić, posle toga Mihailo Anđušić i Ranko Krivokapić.

MARINA JOČIĆ (22.11.18 16:46:40)

Poštovani građani,

Kako funkcioniše državna uprava, a u opšte kompletna država, juče smo bar neki imali priliku da vidimo u slučaju nevino optužene Branke Milić, u sporu koji se naziva "Državni udar". Dakle, juče je ovo gospođa bila izložena jednom neviđenom teroru. Prije svega, javno kršeći ljekarsku etiku i prava pacijenata saopšteni su njeni zdravstveni podaci u direktnom govoru, u direktnom prenosu suđenja. Međutim, to nije ono najgore što se desilo ovoj ženi, koja je u ovom trenutku pod zaštitom države, formalno. Nju je po nalogu predsjednice Sudskog vijeća Suzane Mugoše, pregledao doktor Šoć, koji je patolog, a poštovani građani to je ljekar koji kasapi mrtve ljude .....

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:47:47)

Mislim da ste ipak izašli iz teme, i mislim da bi trebali da se vratite na temu koja je predmet. Da podsjetim građane, na dnevnom redu je Predlog zakona o državnoj upravi.

MARINA JOČIĆ (22.11.18 16:48:08)

Mene ne morate da podsjećate na dnevni red jer ja odlično znam o čemu govorim.

Međutim, kršenje ljudskih prava, ratna opasnost, državni udar, elementarne nepogode su one činjenice na koje svaki građanin pa i poslanik mora u tom trenutku da reaguje da bi smanjio moguću štetu. Ja ću manje od pola minuta da iskoristim za ovo što sam željela da kažem.

Prekinuli ste me u najdramatičnijem trenutku za ovu gospođu. Dakle, poštovani građani, po nalogu sudije Mugoše, ona je juče pregledana u kancelariji dva sa dva. Pregledao je doktor koga sam pomenula i rekla koja mu je specijalnost. Skinuta je gola u kancelariji i taj doktor je slikao mobilnim telefonom gospođu Branku Milić. Ja apelujem na sve državne organe, apelujem na Vas gospođu ministarko, Vi ste žena u Vladi i molim Vas da iskoristite svoj uticaj kao i sve poslanice Demokratske partije socijalista, da se ovo izivljavanje nad nemoćnim građanima zaustavi. Nemojte da pokazujete silu nad nejakima. Ova gospođa je juče posle tog poniženja imala pritisak 240 sa 120. Ali pošto Suzana Mugoša nije dala potvrdu da je ona lice pod istragom i u suđenju ona nema pravo na ljekasku pomoć, nema novca da se pregleda i danas joj je pozlilo na suđenju i ona je pala u nesvijest i povratila.

Zato Vas molim, prije svega žene koje su od nekog uticaja onda ih sve zajedno da zaustavimo ovaj teror koji se vrši. Ukoliko ona bude i ako joj se nešto bude desilo biće kriva ova država koju predstavlja i doktor Šoć, koji je pregledao na tako nehuman način i Suzana Mugoša. A sada se vraćam na zakon. Poštovani potpredsjedniče hvala vam za priliku da ovo kažem.

Dakle, čitajući ovaj zakon ja sam kao novinarka došla na ideju da mu se u podnaslovu napiše kako razvlastiti Skupštinu a ovlastiti Vladu. Mnogi članovi ovog zakona, ne može u pet minuta da stane, upravo govore o ovome što ja kažem. Osim toga, nedostajala nam je informacija. S obzirom da ste se u obrazloženju zakona pozvali na činjenicu da je ovaj predlog zakona rezultat strategije koju imate o uređenju uprave, državne uprave 2016-2020. pretpostavljam da imate neki cilj zašto to radite. Mene interesuje da li ste imali cilj da se smanji državna uprava i da li da se pojedini državna uprava. Da li ste vi izvodili kakve računice na tu temu?

Dalje, nisam primijetila da se povećava odgovornost starješina organa, počevši od ministra pa nadalje. Svjedoci smo da je u proteklom periodu na stotine hiljada evura isplaćeno iz budžeta na ime neodgovornog ponašanja starješina organa, da su velike štete na konto države učinjene i da niko za to nije odgovarao. Postoji li neka opasnost, postoji li odgovornost za ljude koji rukovode

određenim organima. Mislim da ovdje to nije propisano. Tražila sam, vjerujte, nisam našla. Mogu li pola minuta, molim vas.

Stručnost ljudi koji rade u državnoj upravi. Slažem se sa gospodinom Novovićem da veliki broj ljudi koji rade u državnoj upravi je stručan i naravno pokušava na jedan korektan način da obavi svoj posao. Međutim imamo jednu pojavu u posljednje vrijeme koja veoma zabrinjava, a radi se o sljedećem: Da brojni ljudi koji su na nižim pozicijama, čak i vozači i stražari, po skraćenom postupku završavaju sumnjive fakultete i vrlo brzo uznapreduju u ljestvici hijerarhijskoj državne uprave. Da li ovo znači da će ovakvu državnu upravu koja je prilično neefikasna naslijediti kadrovi koji će biti apsolutno nestručni, jer ti fakulteti u velikoj mjeri se i ne završavaju na regularan način i ne radi se o osobama koje znaju svoj posao. Hvala vam za prekoračenje, imala sam još toga.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:52:52)

Poslanik Mihailo Anđušić.
Izvolite, poslaniče Anđušiću.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (22.11.18 16:52:57)

Zahvaljujem potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Poštovani građani, uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi predstavnici Vlade,

Evo, mene raduje činjenica da danas u jednom vrlo kratkom vremenskom intervalu, nakon prethodne sjednice imamo još jedan od zakona koji se tiču sređivanja prilika u oblasti reforme javne uprave. Na prethodnoj sjednici smo imali Zakon o unutrašnjim kontrolama i negdje pripremajući se za taj zakon, naravno nakon toga pripremajući se i za ovaj sve one neke nedostatke, odnosno dobar dio nedostataka koje sam konstatovao kroz taj zakon, a tiču se regulisanja određenih prilika u javnom sektoru, smatram da je ovaj zakon dobrim dijelom opskrbio kada je u pitanju razlika između tog prvobitnog zakona. Takođe, smatram da već u ovom kratkom periodu nakon nešto više do dvije godine mandata Vlade imamo jedan ozbiljan broj aktivnosti kada je u pitanju taj zadatak koji je pred sobom zacrtala Vlada kada je u pitanju reforma javne uprave i onako čitajući strategiju koja se odnosi na period do 20. godine i određena istraživanja koja su radili ljudi koji su se bavili analizama kroz tu strategiju i kroz izradu ovog zakona, mi već sad koliko god imali oprečna mišljenja o toj temi imamo po određenim analizama jedan trend rasta povjerenja građana kada je u pitanju rad organa javne uprave.

Naravno, kada su u pitanju ključni segmenti izmjene koje se odnose na ovo zakonsko rješenje, neću se ponavljati sa kolegama. Dakle, znamo da je najmarkantnija izmjena koja se odnosi na ovo zakonsko rješenje, ticalo se intencije Vlade i resornog ministarstva da se pokuša u istu ravan dovesti, da kažem da se dovede funkcionisanje svih organa javne uprave. Vidjeli smo na koji način se planiraju u tu priču upodobiti agencije i naravno mehanizam koji najviše tome treba da doprinese tj. svakako Zakon o državnim službenicima i namještenicima koji u određenoj dobroj mjeri bi trebao da pokuša da se primjenjuje na sve ove organe. Naravno, kada govorimo o ovom zakonu i svim aktima koji su se donosili do sada i koji se planiraju u budućem periodu donositi, moramo spomenuti krovni dokument ovog posla, to je strategija reforme javne uprave za period 2016-2020. godina i smatram da je grupa ljudi koja je radila ovu strategiju na dobar način identifikovala probleme kada je u pitanju javna uprava. Takođe, radna grupa čiji rad treba pohvaliti, radna grupa koja je radila na izradi ovog zakonskog rješenja, smatram da je dobro koncipirana kada su u pitanju predstavnici koji su sačinjavali, koliko mi se čini, dakle pored Ministarstva javne uprave tu su bili predstavnici Ministarstva pravde, Ministarstva finansija, Državne revizorske institucije, Uprave za kadrove i smatram da su onako dobro odabrani kako bi svako iz svog ugla na najbolji način identifikovao sve probleme koje imamo u ovoj oblasti.

Kada su u pitanju konkretne izmjene, ja bih izdvojio naravno poglavlje broj IV takođe gdje prvi put imamo onako precizno definisane nadležnosti starješina organa, ministara, državnih sekretara, sekretara, direktora direktorata, način njihovog izbora. Takođe još jedan segment koji me raduje posebno to su da kažem ti famozni, moram reći famozni državni sekretari i precizan

način definisanja u organima javne uprave, odnosno ministarstvima gdje su oni predviđeni, na koji način su predviđeni da budu birani i koliko ih može biti maksimalno. U ovom slučaju, je li tako, to su dva maksimalno. Takođe je predviđeno koja su to ministarstva koja ih mogu imati.

Takođe, poglavlje broj VII za koje smatram da je ključno s aspekta građana, dakle odnosi se na mogućnost i mehanizme koje ovo zakonsko rješenje pruža građanima da uvide rad organa javne uprave od slobodnog pristupa informacija do određenih registara preko kojih građani mogu da se informišu o radu organa javne uprave. Naravno i ovaj detalj koji je vezan za obavezno prisustvo web prezentacija, službenih mejlova, taj detalj jedna korisna sugestija svakako u tom dijelu. Ja zaista smatram da 90% organa javne uprave posjeduje te web prezentacije. O tome je naš kolega, uvaženi gospodin Radulović često znao da nam pominje vezano za ažurnost web prezentacije. Smatram da u tom dijelu je trebalo malo više pažnje obratiti na to, ali se nadam da će resorno ministarstvo nekim drugim odlukama pokušati da reguliše, kada je u pitanju ažuriranje tih sajtova jer smo svjedoci da po više mjeseci tu znaju da se nađu neki stari sadržaji. U tom dijelu je trebalo dodatno razraditi taj segment.

U svakom slučaju puno je noviteta za koje bi dodatno ...(Prekid)..... vrijeme, ali evo već mi je isteklo. Dakle, prenošenje poslova od strane Vlade na lokalne samouprave po meni je jedan vrlo bitan segment. Takođe bliže uređivanje obaveza organa prema Skupštini i posebno način izvještavanja izvještaja, formi izvještaja koje razmatramo ovdje kada su u pitanju agencije i drugi organi, gdje se nadam da ćemo od prilike uticati da te forme budu malo bolje suštinski uređene kako bismo bolje i mi stekli uvid u to koji su napredci napravljeni od jednog do drugog izvještajnog perioda.

U svakom slučaju kažem da zakon ima visok stepen potencijala zajedno sa ostalim rješenjima koja u kontinuitetu Vlada sprovodi da ostvare onu svoju krajnju namjeru do 2020. godine, a to je da imamo prije svega jednu efikasnu javnu upravu a da ona sa druge strane bude jedan kvalitetan servis prije svega građana. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 16:58:50)

Zahvaljujem poslaniku Anđušiću.

Sada riječ dajem Ranku Krivokapiću, nek se spremi Branka Bošnjak.

RANKO KRIVOKAPIĆ (22.11.18 16:58:58)

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poštovane kolegice i kolege,

Kad je ova vlada u čudnim uslovima stupila u funkciju jedan od svojih prioriteta odredila je reformu javne uprave. Koliko je stvarno to vjerovala da je prioritet, to je bila posljednja stavka u ekspozeu od 14 strana. I ako se formiralo ministarstvo javna uprava je došla i poslije sporta, uz svo poštovanje sporta, uticaj javne uprave na život građana je nemjerljivo veći. Od nje zavise mnogi elementi države - izvršna vlast, vlast koja služi građanima, vlast najveće moći i vlast najveće odgovornosti. Ali, ipak je bila posljednja stavka i poslije sporta u ekspozeu premijera iako je formirano posebno ministarstvo. I to je negdje već motiv, papir, pisanje uvijek pokaže mnogo više nego što neko želi ko ga piše. Kad to stavite na posljednje mjesto onda je motiv jasan - biće forme, neće biti suštine. I tako je od prilike ovaj zakon, forme ima, suštine nema. I ako ima suštine ta suština se zove razvlašćivanje parlamentarne demokratije.

Da vas podsjetim, po Ustavu ovo je zemlja parlamentarne demokratije, ovo nije zemlja kancelarijskog sistema da se Vlada pita, ovo nije zemlja predsjedničkog sistema da se predsjednik pita. Ovo je zemlja parlamentarne demokratije po Ustavu, a to znači ne samo demokratski da vlast ...(Prekid)... iz ovog parlamenta nego da je nadzorna funkcija, kontrolna funkcija ovog parlamenta ustavno najjača. Svako smanjenje nadležnosti parlamenta pokazuje motiv. Parlament ne može napraviti štetu vršeći nadzor i kontrolu, ne može napraviti štetu. Vlada može napraviti štetu od viška ovlašćenja i manjka parlamentarizma. Šta je smisao ukidanja ovlašćenja parlamenta? Ja znam naravno, zna i Evropska unija. Ona to definiše zarobljena država. Ali, to neće pomoći, to

neće povećati efikasnost uprave, to neće smanjiti broj zaposlenih u upravi a povećati u proizvodnji, to neće dati upravu bližu građanima i to neće dati manje korumpiranu upravu, to neće na kraju dati vjeru u demokratiju. Njemci su objavili kako na Zapadnom Balkanu, a tu je čak i Srbija bolja od nas, da vjera u demokratiju pada zbog toga što se vidi sljedeća korupcija u upravi, u vlasti, u opoziciji ako hoćete, svejedno, nebitno je, u političke elite. Vi ste ovim zakonom upravo to prvo uradili i jedino možda efikasno uradili, pokušali da razvlastite Skupštinu i njenu ključnu funkciju da vrši nadzor izvršne vlasti. Neproporcionalna je moć u izvršnoj i u zakonodavnoj vlasti. U izvršnoj vlasti je sva moć - 98% budžeta je u rukama izvršne vlasti, uprava troši najveći dio tog budžeta i ako ona griješi greške su nemjerljive. Rekao sam da parlament tu ne može pogriješiti, može samo pomoći. Čemu zatvaranje? Put u Evropsku uniju je otvaranje, ali sad vidimo i zašto zatvaranje. Da bismo mogli reći naravno neće ispoštovati sudsku odluku. Ne radite vi ništa drugo što se ne radi već dugo u Crnoj Gori, ne poštuje se sud. Pa i sud, kad sam dao definiciju - trule daske, mislio sam na pojedine sudije, ali sud sve manje služi sudovanju, a sve više postaje i on dio izvršne vlasti. I naravno onda presuda nema autoritet. Zašto kad u Bugarskoj ubiju novinara sumnjiče premijera? A zašto kad u Njemačkoj ubiju novinara ili ga nikad ne ubiju, niko ne sumnjiči premijera? Ne vjeruje se institucijama, ne vjeruje se upravi u dijelu izvršne vlasti, ne vjeruje se sudstvu u dijelu pravosudne vlasti. I to ne stvara srećnu i uspješnu državu, i to ne stvara ono što premijer kaže mogućnost da uprava doprinese strateško planiranje u oblasti makro ekonomske i fiskalne politike i ukupnom društvenom razvoju. Ne, ova uprava je prepreka. Najbolji odlaze na druge poslove ili ih vi išćerate. A kroz obrazovni sistem dolazi partijsko zapošljavanje i to rade sve partije, nemojte da pokušate da mi replicirate da SDP je nevin u toj priči potpuno. Ono što se jedino razlikujemo da mi nismo ćerali, to se jedino razlikuje. Ali, nezavisno od toga, mala smo zemlja, upravo moramo ..(Prekid)... i dobiti kvalitetne. Bez toga ovi takozvani investitori će brzo otići, i ovi takozvani uzeće to što treba i iznijeti iz ove zemlje na brzu ruku i zato su nam ovakvi ekonomski pokazatelji. Tajkuni ne plaćaju poreze, Kembridž inistitut je nedavno izdao studiju koja lako pokazuje kakvo je stanje u zemlji, analiza je prosta - ako dugovi rastu i porezi rastu ta vlast je maksimalno korumpirana i to je dijagnoza za Crnu Goru. Ne treba nikakva velika analiza, dva pokazatelja. Uprava bi to na razne načine trebala da spriječi. Uprava to ne radi nego postaje sve više slabija gubeći kvalitet. Slažemo se, ja sam ponikao u upravi i znam koliko ima znanja i znam koliko ima neznanja, ali gubimo kvalitet u upravi i dolazi samo ono što će dati četiri glasa i ni jednu pametnu odluku, kao što čujemo i nezakonito ...(Prekid)... koji ste bili u susret, koja ste sada ministrica uprave. Vi ste zadnja osoba koja smije reći da neće poštovati sudsku odluku. Vi ste rekli iskreno ono što je zabranjeno i ono što je praksa. Ali, znate kako je, kako god bila slaba demokratija bilo će, kad god postoji u Ustavu desiće se promjene. Najgore je kad krivi gone prave a nije dobro ni kad pravi misle da su svi krivi. Vi pravite atmosferu u ovoj državi da su svi krivi goneći prave. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:05:45)

Hvala vam.

Evo sad pravim neki raspored pa da vas informišem o tome.

Imamo prijavljenih još 11 kandidata poslanika ispred pozicije i šest ispred opozicije. Predlažem da idemo sad redom - dva poslanika pozicije, jedan opozicije i da završimo negdje do 19 časova, pa za to predlažem sad da damo riječ Predragu Sekuliću i Jovanki Laličić, a poslije toga Branki Bošnjak, ako ste saglasni jer sam bio najavio drugačiji raspored.

PREDRAG SEKULIĆ (22.11.18 17:06:18)

Hvala vam gospodine potpredsjedniče,

Uvažena gospođo ministarko, direktorice, koleginice i kolege,

Vjerujem da pred sobom imamo jedan zaista kvalitetan zakonski predlog bez obzira na ono što se čulo od strane naših kolega iz opozicije, to je već negdje uobičajeno da mi hvalimo zakon a oni da ga kude. Međutim, sa pažnjom sam saslušao zaista sve ono što je rečeno i nijesam baš

našao previše mjesta za kritiku, naročito ne kritiku koja se danas čula, ali krenimo redom.

Znači, slažemo se da državna uprava jeste osnov jedne države, što god mi mislili o tome, i to iz dva razloga. Državna uprava s jedne strane najčešće i predlaže zakonska rješenja, sa druge strane u onom dijelu gdje se susreće građanin i država, državna uprava i sprovodi te zakone. Naravno, govorimo o efikasnoj državnoj upravi, govorimo o tome što je standard danas u Evropskoj uniji. Teško možemo dostići taj standard ukoliko zaista na pravi način ne postavimo stvari a to je uobičajeno ako imamo u zakonu standarde, odnosno imamo zakonsku normu da se za neku potvrdu čeka do 15 dana, nije mi jasno zašto tu potvrdu ne možemo da dobijemo za 15 dana nego moramo za 30. E to je pitanje standarda i to je ono gdje građani zaista moraju da razumiju da državna uprava jeste servis za građane i zaista, kažem još jedanput, mislim da je dobro što imamo danas i nešto jaču građansku svijest da građani podižu glas protiv onoga što je pitanje birokratizacije države s jedne strane i sa druge strane nepoštovanje onoga što su zakonski standardi.

Takođe, ja zaista mislim da imamo neke dobre stvari i dobra zakonska rješenja u mnogim oblastima i sa druge strane čini mi se da naša pozicija na duing biznis listi nam pokazuje nešto drugačije. Znači, ajde da vidimo da li su to loša zakonska rješenja koja donekle i mi kreiramo ovdje u ovom parlamentu ili je u pitanju loše sprovođenje zakona. I čini mi se da tu negdje moramo obratiti posebnu pažnju kada su u pitanju upravo zakoni koji se tiču državne uprave. Naravno, moramo da znamo da državna uprava za svoj dobri efikasni rad treba da bude nagrađena. Sa druge strane imamo i član 8 gdje kažemo da je država odgovorna za štetu koju organ državne uprave učini svojim nezakunitim ili nepravilnim ponašanjem. Znači tačno je organ državne uprave i u tom organu sjede ljudi, znači ako napravite štetu kao državni činovnik za to odgovara država. E, čini mi se da tu negdje imamo problem, jer svaku štetu koju napravi državni organ, koju napravi državni činovnik mislim da treba svaka šteta da se personalizuje i zaista treba da podignemo na veći nivo pitanje odgovornosti. Ali, kažem još jedanput, to je pitanje i sprovođenja i ovog ali i nekih drugih zakona, prije svega mislim na Zakon o činovnicima.

Takođe, uvažene kolege, čuli smo danas od naših kolega iz opozicije pitanje da li ovaj zakon znači razvlašćivanje Skupštine od onoga što je pitanje njene ustavne nadležnosti. Ne. Svakako da ne i čini mi se da oni koji barataju sa tom tezom veoma znaju da je, da ovo jeste sistem parlamentarne demokratije, da imamo tri grane vlasti koje su jasno definisane Ustavom i zakonima i svaka od tih grana vlasti ima ovlašćenja u okviru tih ustavnih nadležnosti. Naravno, ne možemo tražiti odgovornost Vlade u onim oblastima u kojima treba da bude odgovorna a sa druge strane da tu odgovornost nemamo u Skupštini iako mi držimo neke poluge te odgovornosti. Znači, govorim vrlo konkretno o fondovima i agencijama i kažem još jedanput, mislim da tu negdje smo imali problem sa donošenjem nekih ranijih zakona, tako da je veliki dio fondova i agencija negdje van sistema državne uprave. Čini mi se da se ovim zakonom to negdje vraća. Samo da podsjetim, uvažene kolege koje tako lako barataju sa tom tezom, da zaboga eto razvlašćuje se Skupština. Pitanje kontrolne funkcije Skupštine data je jasno i precizirano Ustavom, mislim da tu ne treba neke velike filozofije, da znamo jasno ako radimo svoj posao kao poslanici na koji način možemo da kontrolišemo i Vladu, i državnu upravu i sve ono do čega nam je stalo, uključujući tu i državne fondove i državne agencije. Ne govorim samo o institutima pitanja poslaničkog pitanja, znači dobijanja informacija, nego i o mnogim drugim institutima koji nam stoje negdje na raspolaganju kao poslanicima ili kao parlamentu. U konačnom, da li to znači, ako državne agencije i fondovi, dio njih pređe u sistem državne uprave da oni neće odgovarati nikome. Ne, oni će snositi odgovornost i prema Vladi i ono što je mnogo važnije, čini mi se, da to negdje stalno zaboravljamo, a tu imamo i našu odgovornost. Znači, imamo odgovornost prema javnosti Crne Gore, imamo odgovornost prema građanima Crne Gore. Zato kažem još jedan put, ta teza jednostavno ne pije vodu i čini mi se da je više politikanska nego što ima uporište u onome što je pitanje ustavnog koncepta, ustavnog sistema vlasti. ..(Prekid)... da svi oni izvještaji, izvinjavam se, kratko ću završiti, koje smo i mi ovdje imali u parlamentu prilike da usvajamo od strane agencija koje su dali nama na uvid i agencije i državni fondovi i dalje stoje na raspolaganju, oni će morati da ih objave na njihovim veb stranicama. Hvala.

Zahvaljujem poslaniku Predragu Sekuliću.

Dajem riječ Jovanki Laličić, a poslije toga Branka Bošnjak.

Zamoliću zamjenika generalnog sekretara da sledeći put upozori kad se desi da na ovakav način neko prijavi svoj komentar.

Komentar ima poslanik Raško Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 17:12:03)

Kolega Sekuliću, naravno da ćemo se složiti u sistemu parlamentarne demokratije, ali samo oko argumenta da li će Skupština imati više ili manje ovlašćenja u odnosu na prijedlog zakona. Kolega Sekuliću, od 87 članova u prijedlogu zakona poslanici Demokratske partije socijalista su podnijeli amandmane na preko 11 članova. Neki od tih amandmana su identični amandmanima Socijaldemokratske partije. Oko toga da je teza politikantska da Skupština gubi ovlašćenja govorim o prijedlogu zakona. Kolega Sekuliću, upravo su stigli amandmani grupe poslanika Demokratske partije socijalista koji predlažu isto što smo predložili i mi, da u članu 45 posle stava 3 dodaje se novi stav koji glasi: Državna agencija izvještaj iz stava 3 dužna je da podnese i Skupštini Crne Gore. Dakle, mi smo komentarisali prijedlog zakona. On će svakako biti popravljen ovim amandmanima koje su predložile kolege iz Demokratske partije socijalista, dakle i kolege iz Socijaldemokratske partije. Jedan dio amandmana je predložio i sam odbor. Ja se mogu negdje na kraju, ako svi ovi amandmani ovo je sad nova grupa amandmana budu usvojeni, da mogu da se složim sa vama da ako to bude tako na kraju da neće Skupština izgubiti jedan dio ovlašćenja i nadležnosti koje je do sad imala, kako je to bilo predviđeno prijedlogom zakona. Jer mi ovdje ipak u načelu razgovaramo o prijedlogu zakona o tekstu koji je dobijen. Kolega Sekuliću, bilo je predviđeno u članu 87 sva regulatorna tijela su bila obuhvaćena da idu direktno u nadležnost Vlade i da izvještavaju samo Vladu. Amandmanima su sada izdvojeni Agencija za civilno vazduhoplovstvo, AEM ,Fond za manjinska prava, Komisija tržišta kapitala, Fond za zaštitu depozita i tako dalje , dakle amandmanima Demokratske partije socijalista i amandmanima opozicionih partija koji su bili gotovo identični. Čak smo od nekih odustajali na samom odboru ili ih pretočili da to budu amandmani odbora. Dakle, na kraju ako sve to bude usvojeno, imaćemo zakonski tekst koji u ovom dijelu o kojem ste vi govorili samo u tom dijelu sam želio komentar, dakle, biće bolje. Nije baš da je politikantstvo ako vaše kolege iz Demokratske partije socijalista predlože da se izvještaj dostavlja i Skupštini, to nije bila .....

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:15:08)

Poslanik Predrag Sekulić, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (22.11.18 17:15:13)

Hvala Vam gospodine potpredsjedniče.

Kolega Konjeviću, drago mi je da se slažemo makar oko podjele vlasti i sistema parlamentarne demokratije. Mislim da bi se to morali malo da razradite u vašem poslaničkom klubu jer čini mi se da imate disonantne tonove, a vjerujem da ćete tako elokventni pomoći drugima da shvate ono što sam ja saopštio. Naravno, slažemo se i oko toga da Skupština mora da ima svoju kontrolnu funkciju, ali dozvolićete, gdje ste bili prethodnih godinu i po dana? Je li moguće da se kompletna Crna Gora urušila zato što vas nije bilo u parlamentu? Ne, nije se urušila, apsolutno tu kontrolnu funkciju su radili neki drugi poslanici sistemom , na Ustavom zasnovanom sistemu. Kažem još jedan put, žao mi je što tako izgiboste za tom kontrolnom funkcijom parlamenta sa jedne strane, a sa druge strane tu kontrolnu funkciju niste vidjeli svih prethodnih godinu i po dana, koliko ste bili van parlamenta, ali ajde da se vratimo na zakon. Slažemo se u osnovnom, Agencija će jednako biti odgovorna i ako svoje izvještaje daje samo

Vladi i ako daje i Vladi i parlamentu. U konačnom, kažem još jedan put ,oni su dužni da svoje izvještaje postavljaju na veb portalu i nemojte da precjenjujemo ustavnu ulogu Skupštine u Crnoj Gori ili bilo kom društvu. Mislim da je veća odgovornost koju te agencije ili bilo koji državni organ ima prema građanima Crne Gore. Čini mi se da tu negdje samoljubivo govorimo o parlamentu. Tačno je da parlament usvaja zakone. To je njegova osnovna funkcija u ustavnom sistemu Crne Gore i u ovom dijelu podjele vlasti, ali dozvoličete Ustav počiva na vladavini građana. Naš odnos prema javnosti u Crnoj Gori čini mi se da treba da bude malo drugačiji i to je pitanje odgovornosti. Zato potenciram ovu činjenicu da niste bili u parlamentu, ne zbog nas. U konačnom, kažem još jedan put, nama je potpuno svejedno dali ste tu ili niste tu, ali govorim zbog građana. Zato kažem, nije dobro da potencirate tu priču zato što se građani prisjete onda: aha, pogledajte oni su bili van parlamenta godinu i po dana, parlament je normalno funkcionisao, usvajali su se zakoni, državni sistem Crne Gore je bio uobičajeno dobar i nemamo nikakvih nepoznanica. U konačnom, da govorim i o onome o čemu smo zajedno govorili svih prethodnih 18 godina kad smo bili zajedno. Znači, i evropske integracije su išle onom dinamikom kako je to bilo predviđeno u onim agendama Vlade Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:17:43)

Hvala.

Sugerišem malo da kolege iz opozicije ne komentarišu među sobom, barem dok su u sali. Dajem riječ Jovanki Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (22.11.18 17:18:04)

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, poslanici i poslanice, uvaženi građani i građanke, uvažena predstavnice predlagača,

Javna uprava koja dobro funkcioniše predstavlja preduslov za transparentno i djelotvorno demokratsko upravljanje. Kao temelj za funkcionisanje države ona određuje sposobnost Vlada da pružaju javne usluge i podstiču konkurentnost i ekonomski rast u državi. Reforma javne uprave definiše se kao jedna od tri stuba uspjeha na putu ka članstvu u Evropsku uniju, pored vladavine prava i ekonomskog upravljanja. Kriterijumi za proširenje Evropske unije prepoznaju i naglašavaju potrebu da država izgradi nacionalnu javnu upravu koja ima kapacitet da slijedi principe dobre uprave i da djelotvorno prenosi i sprovodi pravne tekovine Evropske unije. S toga države koje preferiraju, kao Crna Gora, da uđu u Evropsku uniju treba da postignu usklađenost sa osnovnim principima, kao minimum mjerila dobre uprave. Cilj reforme je da javna uprava bude jeftinija, efikasnija, efektivnija, odgovoran sistem okrenut ka građanima. Jedna mudra izreka kaže: "Od svih bolesti koje stvaraju siromaštvo, ni jedna nije toliko opasna kao loša uprava".

Crna Gora ja strategijom reforme javne uprave 2016 - 2020. i Akcionim planom 2018 - 2020.godine za njeno sprovođenje u okviru cilja uspostavljanje efikasnije organizacije sistema državne uprave, predvidjela donošenje novog Zakona o državnoj upravi i on je upravo na dnevnom redu. Njime se uspostavlja drugačiji, moderan koncept organizacije državne uprave i definiše da su organi državne uprave ministarstva i drugi organi uprave koji se osnivaju kao samostalni organi. Dakle, ovaj zakon ne prepoznaje više organe uprave u sastavu ministarstva. To je, po meni, jedna od ključnih novina ovog zakona. Ovakva organizacija treba da osigura i dva ključna cilja, a to je: Jasnu podjelu nadležnosti pri čemu utvrđivanje politike u određenim oblastima ostaje na nivou ministarstava, a organi uprave su relativno samostalni u pogledu pravljenja kadrovima finansijskim i drugim resursima i zaduženi da vrše poslove sprovođenja utvrđene politike izvršavanja zakona čime se vrši ujednačavanje odnosa organa uprave prema ministarstvima.

Ograničavanje broja državnih sekretara treba posmatrati kao dodatni mehanizam za osnaživanje sistema upravljanja i koordinacije u okviru Ministarstva i ujednačavanja odnosa organa uprave i ministarstava.

Analiza o položaju organizacija sa javnim ovlašćenjima koja je prethodila izradi ovog

zakona i predstavljala platformu za njegovu izradu, pokazala je da sa aspekta koherentnosti javne uprave, treba da se preispita položaj organizacija sa javnim ovlašćenjima.

Svjedoci smo da u našem pravnom sistemu kao nosioci javnih ovlašćenja postoje različite agencije, fondovi, zavodi, komisije sa različitim funkcijama i različitim načinom finansiranja. Različita je ali nedovoljna kontrola zakonitosti i cjelishodnosti njihovoga rada.

Ovim zakonom se u sistem državne uprave po prvi put uvode državne agencije i fondovi kao nosioci javnih ovlašćenja. Utvrđeni su organi državne agencije, ali stvoren je pravni osnov da se njihova nadležnost, organizacija, način finansiranja, odgovornosti nadzora nad njenim radom uredi posebnim zakonom.

Pri tome se u pripremi zakona kojim se predlaže osnivanje državne agencije ili fonda o ispoljenosti kriterijuma propisanih ovim zakonom pribavlja mišljenje organa državne uprave, nadležnog za poslove uprave.

Poštovani građani, Zakon o državnoj upravi treba posmatrati u malo širem kontekstu.

Naime, donijeli smo Zakon o državnim službenicima i namještenicima, o lokalnoj samoupravi, o upravnom postupku, o upravnoj inspekciji, Zakon o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Svi oni zajedno i dosljednom primjenom prakse treba da doprinesu da javna uprava konačno postane istinski servis građana. Hoće li se postići da principi dobre uprave sa početka mog izlaganja budu primijenjeni u praksi, ostaje da vidimo.

Inicirat ću za razmišljanje u svijetlu nove uredbe organizacije državne uprave i pitanja da li je opravdano bilo formiranje jedinstvenog inspeksijskog organa.

Da li nam je upravna inspekcija kadrovski ojačana, kako bi uspješno obavljala svoje nadležnosti? Kada ćemo konačno uspostaviti jedinstven informacijski sistem za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa? Zbog čega se još uvijek u postupcima pred državnim organima podaci ne pribavljaju po službenoj dužnosti i mnogo drugih pitanja koja traže svoje odgovore? Uvjerena sam da će Predlog zakona sa amandmanima na kojima smo aktivno radili sa kolegom Mugošom iz SD-a biti usvojeni i da ćemo dobiti jedan kvalitetan zakon.

Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:23:06)

Zahvaljujem se poslanici Laličić.

Dajem riječ Branki Bošnjak, poslije toga imamo Nikolu Rakočevića i Martu Šćepanović, pa poslije toga Predrag Bulatović.

BRANKA BOŠNJAK (22.11.18 17:23:20)

Uvaženi građani, čitajući ovaj zakon, došla sam do zaključka da nam Vlada podcjenjuje inteligenciju, jer je vrlo drska i licemjerna, a vrhunac licemjerstva i drskosti mi je ovaj član 4. Kaže načelo nepristrasnosti i političke neutralnosti, a onda još veće licemjerstvo koje dobijamo prije dva minuta đe nam poslanički klub odnosno predstavnici poslaničkog Kluba DPS-a kažu u članu 4 da dodaju novi stav. Kaže zabranjeno je političko organizovanje i djelovanje političkih organizacija u organima državne uprave. A sad da zaređate, a imala sam prilike u mnogim kancelarijama da vidim i slike na zidu vrhuške DPS-a, u državnim organima gdje vam se dodvoravaju razni službenici, da bi se vidjelo kojoj su partiji lojalni.

Tako da je ovo stvarno ono vrhunac licemjerstva i makar vi to nemojte da predlažete, puštite neko iz opozicije će to reći, ali vi prihvatite, a ne vi koji radite sve samo ne to i pretvorili ste svaki državni organ u partijsku ćeliju, vi sad pričate o političkoj neutralnosti.

Ja bih se malo vratila na ovaj moratorijum o zapošljavanju što ste proglasili. Pa samo da kažem da sami pojam moratorijum predstavlja odlaganje roka za plaćanje duga. Ne znam jeste li svjesni da ste u stvari pravu riječ našli iz razloga što sve one službenike koji vi zaposlite na neki način moraju da vam vrata dug. To jest da budu vrlo aktivni u izbornoj kampanji, ako misle da ostanu na tom mjestu, na koje ste ih izabrali. Sada ste napravili kao taj moratorijum i kažete

zapošljavaju se sa izuzetkom i to je zapošljavanje kadrova koji su neophodni za funkcionisanje sistema.

Onda, koliko ja imam informaciju u ovom sazivu Skupštine jedno 40-tak novih službenika je dovedeno. Vidim da ne prepoznajem najveći broj likova koji se kreću ovdje, a nijesam primijetila profesionalnost veću i efikasnost što se tiče funkcionisanja Skupštine.

I što bi jedna moja prijateljica, ona će se prepoznati, rekla svaki taj od tih kadrova koji vi primite, mora na adoraciju kod nekog malog Mila, odnosno nekog malog boga, da bi se uspostavila subordinacija na osnovu koje proističu obaveze tokom izbora.

Znači, odu tamo...(Prekid)... i dobiju zadatke šta da rade dalje. E tako kod nas funkcioniše državna uprava. A svi su koji su zaposleni ovi vječiti dužnici i vječiti, to su u strahu da li će ostati bez posla. O profesionalnosti tu nema nikakve priče, većina njih nažalost sad je došla po partijskom ključu i vrlo mali broj je profesionalaca i oni moraju stidljivo da rade profesionalno da im se ne bi reklo da su možda opozicija, odnosno da nijesu za vlast. Jer, dokazuju se na taj način što propagiraju ideologiju, prvo interes pa onda sve ostalo, to je ideologija DPS-a.

Da ovo je tačno pokazuju koalicioni sporazumi, a ja sam podnijela i krivičnu prijavu jer sam imala dokaz da u koalicionom sporazumu između Bošnjačke stranke i DPS-a, a potpisao ga je kolega Tarzan Milošević i sadašnji ministar saobraćaja gdje su se direktorska mjesta u školama određivala koalicionim sporazumom, a to je toboš konkurs se raspisuje, pa se javljaju, pa se primaju. Ti konkursi su postali čista farsa. Ali, bukvalno samo farsa, samo trošenje para onih ljudi koji hoće da se jave, a bez ikakve šanse, jer je već unaprijed sve određeno i što je najgore ovaj moratorijum se ne odnosi na opoziciju i na slobodno misleće građane jer oni su pod ovim moratorijumom ko zna od kad. Već decenijama se niko normalan ne može zaposliti, a da nije provjeren da je na strani DPS-a. Tako funkcioniše i tako vam je efikasna državna uprava, a to vam dokazuju izjave raznih. Evo dičite se ono, kao identitet nacionalna i...(Prekid)... nacionalnog, kulturnog i svih onih identiteta i puna su usta DPS-u toga, a onda imate iz raznih direktorata potpuno karikaturalne izjave pojedinih direktora, da ih samo umrežite, svi bi trebali da ostanu bez posla. Jer, jedan kaže ovo, drugi ono...(Prekid)... i suprotstavljeno.

Sad da ne kažem u ovo zadnje vrijeme što je neko od naših kolega rekao, da smo počeli i nacionalno da se potpuno, da imamo pojedine atare, pa je ovo Ministarstvo nacionalno opredijeljeno ovako, ovo Ministarstvo drugačije, e to je doprinos DPS-a, profesionalnoj državnoj upravi. Nažalost, ja mislim da vi nećete lako se izvući iz svega ovoga. Prvo, da ne postoji volja, jer po ovome se vidjelo htjeli ste da sasijete Skupštinu koliko može, jer ovdje se makar čuje i drugačije mišljenje. Htjeli ste potpuno kontrolnu ulogu Skupštine da ukinete i da unizite parlament. Evo nešto o amandmanima se koprcamo, ali nijesam sigurna da će uspjeti do kraja zato što vidim da su i amandmani sad ublaženi kao izmijenjeni amandmani odbora, samo da bi se smanjila mogućnost poslanika da dođe do nekih podataka koje državni organi kriju.

Onda mi je bio interesantan, evo samo još to da kažem i ovaj član 25 koji vam propisuje da se podzakonskim aktima koji donose ministarstva ne mogu ustanovljavati prava i obaveze za fizička i pravna lica. Za početak jedno 90% akata treba da stavite van pravne snage zbog toga što vam skoro svaki akt koji ste donijeli i uredbe, i sve u stvari propisuje prava i obaveze i zaposlenih i pravnih lica i fizičkih lica.

Tako da je po meni ovaj zakon loš, treba da se pravi ono kao što smo rekli...(Prekid)...zakon o Skupštini, zakon o Vladi, zakon novi o predsjedniku, zakon o lokalnoj samoupravi o ovim agencijama, državnim fondovima i da napravimo jednu normalnu državnu strukturu koja će da funkcioniše.

Zahvaljujem, izvinite na prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:30:35)

Dajem riječ poslaniku Nikoli Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (22.11.18 17:30:43)

Zahvaljujem potpredsjedniče. Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Ovo je, čini mi se, jedan takoreći posljednji čin u javnom disputu koji je imao za cilj da ponudi različita stanovišta na predlog ovog zakona i naravno oni su stigli iz medija i iz civilnog sektora, iz političkih partija, ali i samih regulatornih tijela koja su jednim dijelom predmetom ovog zakona.

Važno je, naravno, kazati da je na ovom primjeru Skupština pokazala na koji način treba i o svakom drugom zakonskom rješenju, na koji način treba da pristupi svakom drugom zakonskom rješenju. Čini mi se da je ovaj saziv Skupštine to i u ranijem periodu pokazivao a to je da bez obzira što treba da pokažemo cijenjenje prema onome što su naponi Vlade da usavrše pravni okvir, svake oblasti, svakoga resora. Mi ipak treba da ponudimo određena rješenja koja imaju za cilj da unaprijede same tekstove. Upravo smo to uradili kroz amandmansko djelovanje, nažalost nijesam čuo da je bilo ko iz opozicije, iz skupštinske manjine kazao bilo kakvu pohvalnu riječ povodom toga što je ipak Skupština u ovom slučaju i poslanički klubovi većine pokazali da ne usvajaju one zakone koji dođu iz Vlade po automatizmu već ih analiziraju i nude rješenja koja oni smatraju da su ispravna.

Vlada se u ovom slučaju i resorno ministarstvo usaglasilo sa tim amandmanima i došli smo do boljeg teksta zakona.

Međutim, kroz razne i političke, a bojim se i politikantske ocjene zaboravlja se da se kaže šta je sami cilj Vlade. Vlada je imala za cilj da analizom javne uprave odgovori na pitanje da li je ona na pravi način sistematizovana i da li kao takva može da ponudi najbolja rješenja, ne samo ukupnoj odnosno državnoj upravi.

Suštinske izmjene kazala je kolegica Laličić prethodno ali eto ponovio bih da je jasno precizirana linija odgovornosti od ministra pa na dolje, o tome nijesmo govorili puno. Takođe, da će se javnost informisati o radu organa državne uprave.

Takođe, kroz amandmansko djelovanje smo ojačali ulogu Skupštine prema Vladi takoreći u smislu dostupnosti svih onih informacija koje su poslanicima u poslaničkom radu potrebne za raspravu o zakonima i o unapređenju samih zakona.

Međutim, kao što smo i vidjeli danas u toku rasprave, ali i na Odboru, većina priče se svela na regulatorna tijela, odnosno na agencije i fondove.

Upravo u tom smislu smo ponudili konkretna rješenja, kroz amandmansko djelovanje i Vlada je prihvatila ta rješenja, a ona se tiču toga da smo čak sedam agencija, odnosno fondova izuzeli iz ovog zakona. Sve one koje su preostale i predmet ovog zakona podveli pod takoreći pravilo amandmanskog, a o tome ćemo se izjasniti da ipak izvještavaju ne samo Vladi, nego i Skupštini Crne Gore.

Podsjetit ću vas kad govorimo o izvještavanju i kontroli regulatornih tijela, da nigdje na svijetu ne postoji standardizovana praksa povodom toga. Negdje kontroliše Vlada sva regulatorna tijela, negdje Skupština, negdje obostrano čak je kolega Mugoša na Odboru kazao da negdje čak i kralj u nekim državama imenuje članove i predsjednike agencija. Doduše mi smo 1918.godine našeg kralja izgubili, a bit će prilike da o tome razgovaramo uskoro.

Tako da kažem, mi smo amandmanskim djelovanjem ipak uspjeli da obezbijedimo određena, amandmanskim smo uspjeli da izuzmemo sedam agencija i kao što sam kazao i fondova.

Takođe smo na predlog Agencije za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost a vezano je za sva regulatorna tijela. Dakle, i agencije i fondove, za one koje se ne finansiraju iz Budžeta, da ne važi Zakon o državnim službenicima i namještenicima.

Kazao sam takođe, da smo ojačali ulogu Skupštine u komunikaciji sa Vladom itd. itd. Imao sam prilike da učestvujem u radu Odbora za politički sistem, održanog jutros, umjesto uvaženog kolege Nikolića i tamo sam zaista vidio i bilo mi je srce puno da čak i neki poslanici sad opozicije su se približili stavovima Demokratske partije socijalista.... (Prekid)... Demokratske partije socijalista i koalicionih partnera u smislu da su snažno podržali našu želju da ojačamo ovaj tekst zakona.

Tako da ima nade da ćemo svakako u jednom konstruktivnom razgovoru u nastavku ovog saziva Skupštine pomoći da bez obzira na kojem se političkom položaju nalazili usavršimo pravni okvir države Crne Gore i pomognemo punu implementaciju ovih zakonskih rješenja.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:36:20)

Zahvaljujem Nikoli Rakočeviću.

Dajem riječ predsjedniku Zakonodavnog odbora, Marti Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (22.11.18 17:36:29)

Zahvaljujem potpredsjedniče. Poštovani predlagači, uvaženi građani,

Ova reforma počela je prije svega strategijom reforme javne uprave iz 2016.godine, koja je i predvidjela osnivanje novog ministarstva sa tim i donošenje novih zakona u ovoj oblasti.

U Izvještaju Evropske komisije se iz godine u godinu, upravo konstatuje napredak u ovoj oblasti. Nigdje ne piše zarobljena država. To već možemo reći da je bajat izraz i upravo zato što u izvještaju Evropske komisije se konstatuje napredak u ovoj oblasti. Zato je i rezultat pomoći u reformi javne uprave, a svakako će mi predstavnici Ministarstva odgovoriti u kom iznosu je ta pomoć bila i prije svega znam da se odnosi za optimizaciju broja zaposlenih i u kojim drugim projektima će se ostvariti ta pomoć.

Današnja javna uprava svakako još uvijek nije dostigla nivo koji može da odgovori na ono što je imperativ državne politike Crne Gore, između ostalog to je i ekonomski rast, ali svakako je da se na ovome radi i upravo je nadležno ministarstvo na osnovu analize koju je uradilo preispitalo racionalizaciju cjelokupnog sistema i upravo je na osnovu toga rezultat za ovaj Predlog zakona.

Ja zaista, želim da znam, da li mi možete odgovoriti koji je to broj organa državne uprave, jer je sigurno da postoji veliki broj i zavoda, i direkcije, i centara, i agencije, i službi i ja mogu samo iznijeti jedan podatak koji ja znam, a to je da imamo 22 centra za socijalni rad kao i javnih ustanova, šest zavoda, tri instituta, tako da sigurno da je veliki broj državnih organa i to je razlog. Analiza je to pokazala zašto se ovim Predlogom zakona predviđa ukidanje svih tih organa i postojanje uprava, a prije svega i ukidanje uprave u okviru državnih organa.

Takođe, ovim zakonom su predviđene i utvrđene jasne linije odgovornosti tako da bih voljela da znam razliku u odnosu na važeći zakon.

Ono što najviše pažnje privuklo javnost evo i danas vidimo na odborima i na samoj sjednici to je nadležnost državnih agencija sa javnim ovlašćenjima. Da bismo uopšte shvatili koncept koji je ponudila Vlada potrebno je da imamo u vidu i analizu koju je prethodno uradila u odnosu na regulatorna tijela. A upravo je ta analiza pokazala da nema jedinstvenih pravila kada su regulatorna tijela u pitanju.

Šta hoću da kažem? To da ni među samim regulatornim tijelima nema tačno predviđeno koji su to upravljački organi, koji je to način finansiranja, ko bira koje organe, kome se dostavljaju izvještaji. Dakle, između samih regulatornih agencija, postoje razlike, jer negdje imamo direktora i upravni odbor, negdje imamo direktora i savjet i upravo je cilj Vlade bio da u tom pogledu imamo neku ujednačenost.

Vlada je ponudila svoje rješenje, prepoznajući naravno probleme u ovoj oblasti, koje je pokazala analiza. To je njihovo viđenje rješenja problema, mi smo kao predstavnici zakonodavne vlasti ponudili svoje viđenje rješenja ovog problema. Jer, zaista smo smatrali da određene agencije upravo zbog svojih specifičnosti odnosno regulatorna tijela moraju ostati i dalje pri Skupštini, jer je izuzetno važno da upravo ovdje razmatramo njihove izvještaje i mi smo amandmanski ponudili naše rješenje problema koje smo zajedno sagledali sa Vladom i došli smo do nečeg na što su ukazivali poslanici opozicije i da smo tu zaista postigli, unaprijedili, hoću da kažem, tekst zakona. Bez obzira na ovu činjenicu, činjenica je da u ovom segmentu ostaju neriješeni ovi problemi i mislim da u budućem periodu se mora voditi računa da se kod regulatornih agencija zaista ujednače ova pravila koja se odnose i na izvještavanje i na organe upravljanja. Da li će to da se riješi novim zakonom ili će se rješavati posebnim zakonima to je već drugo pitanje. Ali, moramo konstatovati i ovaj problem.

Moram takođe da naglasim da smo amandmanskim djelovanjem se opredijelili da upravo one agencije koje se ne finansiraju iz Budžeta, da je izuzetno važno da se na njih ne primjenjuje Zakon o državnim službenicima i namještenicima. A iz kojeg razloga? Zbog toga što smo smatrali

da se time upravo otklanja bojazan koja se odnosila na prigovor, da će upravo sa tim postojati ona funkcionalna zavisnost ovih agencija, obzirom da su direktive Evropske unije tu potpuno jasne da funkcionalna zavisnost ne može postojati.

Hoću da kažem da se uvijek ima u vidu da je pored tri stuba koje moramo ispoštovati i na koje se posebno obraća pažnja pri evropskim integracijama ovo četvrti stub, upravo javna uprava i da je to nešto o čemu se sigurno vodilo računa i Ministarstvo javne uprave i u tom segmentu ispoštovalo i onu preporuku Direkcije za proširenje pri Evropskoj komisiji, ali ja se nadam da smo mi ovim amandmanima zaista našli adekvatno rješenje. Samo moram da napomenem da kada pominjemo nezavisnost regulatornih tijela to ne znači da su regulatorna tijela potpuno nezavisna od cijelog sistema i da rade šta hoće. Veoma je važno da napomenem da je i upravo pomenuta analiza pokazala i kroz izvještaje državnih revizorskih institucija da za pojedine agencije i za pojedine organe u okviru uprave da zaista veoma je važan ovaj korak naprijed koji je napravljen Predlogom zakona i moramo konstatovati da izvještaj koji razmatra Skupština ovdje u narednom periodu do sada jesu ali u narednom periodu zaista se moraju detaljno razmatrati da ovdje više koristimo ove izvještaje kada razmatramo, da obratimo pažnju na stručnost. Praksa pokazuje da u tom segmentu više se priča o nekim političkim temama umjesto o ovim izvještajima i veoma je bitna naša uloga u cijeloj ...(Prekid)... i izuzetno je važno što je ovim zakonom takođe unaprijeđeno i do sada su državni organi transparentno radili svoj posao. Ali, ovim zakonom se zaista i omogućava što veća transparentnost ovih organa kao i odnos u dijelu koji se odnosi na poslove lokalne samouprave. Raduje me što je predviđeno da se pri povjeravanju tih poslova sada radi elaborat koji će pokazati da li je zaista neophodno da se pojedini poslovi povjere ili prenesu lokalnoj samoupravi.

Svakako uz naše amandmane, da je ovo zakon koji je korak naprijed i koji će dalje učiniti da izvještaji Evropske komisije budu kao i što su do sada pokazivali napredak u ovoj oblasti.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:44:21)

Zahvaljujem poslanici Šćepanović.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Predrag Bulatović, poslije toga imamo Mariju-Maju Čatović i Anu Nikolić.

Izvolite, poslaniče Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (22.11.18 17:49:37)

Zahvaljujem.

Poštovane dame i gospodo, svrha ovog zakona jeste da potpuno marginalizuje Skupštinu što se iz diskusija poslanika Demokratske partije socijalista vidi, što se vidi iz takozvanih kompromisnih amandmana. Bolje da nijesu neki amandmani usvajani, jer su oni u stvari razg... čitavu političku suštinu onoga što ovaj zakon u sebi ima.

Dakle, Skupštinu treba marginalizovati, a ovdje je iz redova vrlo uticajnih poslanika Demokratske partije socijalista, koji se nalaze čak na čelu Kluba poslanika, rečeno uporednim iskustvima da u nekim zemljama kralj postavlja šefove agencija što daje podsvjesno ono što je suština stvari. Umjesto Demokratske partije socijalista, veoma ozbiljno govorim, umjesto Demokratske partije socijalista treba dvojac na vrhu predsjednik Vlade i predsjednik države, da kontrolišu sve. A imajući u vidu sve njihove inicijative od kojih imamo neke veoma besmislene koje se tiču prošlosti ne bih se začudio da republikansko uređenje veoma brzo se prevede u neko drugo sa naslednim elementima.

Naravno, u ovom trenutku mi imamo Crnu Goru kao privatnu državu u kojoj je na čelu sam vrh Demokratske partije socijalista.

Dame i gospodo, ovaj zakon ćemo donijeti, šta će ispod njega da bude, postoji famozna uredba o organizaciji državne uprave koja će da nam postroji u kolonu po jedan uprave. Meni je savršeno svejedno je li Uprava policije u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova ili je

samostalna. Da li će ta uredba da je prepoznata kao samostalnu, savršeno mi je svejedno. Jer je to pod kontrolom Demokratske partije socijalista. Međutim, ono što me brine jeste činjenica da se korak po korak ono što je u svoje vrijeme ovdje postignuto kao jedan standard da Skupština kontroliše određene važne tokove to eliminiše.

Formiranje vijeća za nacionalnu sigurnost, koja je protivno Ustavu, je obesmišljena parlamentarni nadzor u oblasti bezbjednosti. Ovaj zakon se tiče i tog zakona, tiče se mnogo čega.

Vi imate amandman gdje naređujete da se desetak zakona kad se ovaj usvoji usaglasa sa odredbama ovog zakona i to u oblasti postavljanja rukovodećeg kadra.

Ono što mi je najvažnije u ovoj čitavoj diskusiji sporadično ću reći prije toga sljedeće.

U starom zakonu imate javne konkurse za postavljanje starješina.

Sada nema javnih konkursa ili je možda to.

Ali je važno sljedeće. Prihvatili ste kompromisni amandman da određene informacije budu dostupne poslanicima. Na koji način? Na način da ih poslanici ne mogu nikad dobiti i to je ključna pogreška ovog zakona. Ja vas stvarno molim ako stvarno želite da budete konzistentni evo šta je vaša norma.

Ministarstvo je dužno da učini dostupnim službene materijale, dokumente i podatke iz upravne oblasti za koju je osnovano a koji se odnose na teme o kojima se raspravlja u Skupštini koji su potrebni za ostvarivanje poslaničke funkcije. Ovo znači ništa, nikada dobit neće, to je filozofija vašeg predsjednika partije, koji je rekao da članovi Odbora za odbranu i bezbjednost neće dobiti povjerljive informacije koje po zakonu moraju da dobiju i mi smo shvatili poruku. Trebamo da budemo tamo statisti. Nećemo ni tamo ni ovdje, ni u jednom odboru biti statisti.

Šta vam je problem gospodo da član Poslovnika, član 50 preslikate u zakon? Poslanik ima pravo na dostupnost svih službenih materijala, dokumenata i podataka koji se pripremaju ili prikupljaju u odborima ili u Službi Skupštine, to se odnosi za ovdje, Vladi, ministarstvima ili drugim organima državne uprave a koja se odnose na pitanja od značaja za ostvarivanje poslaničke funkcije. Stavite to, to je jasno, mlada damo.

Velika vam hvala što ste nam dali mogućnost da imamo dostupnost informacijama u parlamentarnoj istrazi.

Da vas informišem. Mi smo donijeli zakon o parlamentarnoj istrazi. Svaki anketni odbor član ima dostupnost svim tajnim podacima. Znate šta smo mi oko Telekoma čitali iz tajnih dokumenata? Dajte bar malo usaglasite se oko nekih stvari.

Na kraju, nemam vremena i nemam potrebe da diskutujem oko toga i iz sve ove čitave priče da ne bi shvatio, da stvarno treba da idemo da ustoličimo i ovog neformalnog kralja u zvaničnog kralja. Prepišite Poslovnik u zakon ako to ne uradite onda vam je čitava priča besmislena.

Dakle, poslanici treba da dobiju ovo što u Poslovniku piše. U protivnom, ovaj zakon je sračunat da nam onemogućuje da obavljamo poslaničke funkcije. Naravno, postoji veliki broj mogućnosti da poslanici, opozicioni poslanici kada rad ovdje bude besmislen ima i alternativne oblike svog političkog djelovanja, to se zna i vanparlamentarni oblici djelovanja gdje je Demokratski front veoma poznat, a nadam se da će i Ranko Krivokapić u jednom trenutku shvatiti da je i za njega to veoma značajan oblik djelovanja. Mislim gospodine Krivokapiću na proteste.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (22.11.18 17:50:38)

Sljedeći prijavljeni, kao što sam rekao je Maja Čatović i Ana Nikolić.
Dajem riječ poslanici Maji Čatović.

MARIJA ČATOVIĆ (22.11.18 17:50:50)

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poštovani predsjedavajući, kolege i kolegice poslanici, ministarko sa saradnicom, uvaženi građani,

Reforma državne uprave podrazumijeva sistemski složen proces koji ima za cilj stvaranje

moderne organizacione strukture, efikasnost djelovanja, visok nivo kvaliteta rada i pružanje usluga u organima državne uprave. Strategijom reforme javne uprave 2016-2020. se postiže cilj stvaranja efikasne uslužne javne uprave koju karakteriše rast povjerenja građana u njen rad, unapređenje kontrole nad zakonitošću i cjelishodnost rada organa javne uprave.

Kako bi se unaprijedio rad administrativnog aparata i smanjili njegovi troškovi od velike važnosti je preispitivanje organizacije odgovornosti na svim nivoima uprave. Programom rada Vlade za 2018. godinu u II kvartalu je prema strategiji planiranja priprema Predloga zakona o državnoj upravi koji je danas na dnevnom redu. Osnovni razlog za donošenje ovog zakona je potreba, ja samo molim malo tišine predsjedavajući, ne ovo pričaju kao da smo .....

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:52:15)

Upozoravam sve koji su pričali da ..... Izvolite.

MARIJA ČATOVIĆ (22.11.18 17:52:22)

Saslušajte samo malo.

Osnovni razlog za donošenje ovog zakona je potreba da se sistem državne uprave uredi u skladu sa ustavnim načelima i ostvarenjima vladavine prava kao i savremenim tendencijama koje naglašavaju ulogu državne uprave u razvoju društva. Predlog se sastoji iz 11 poglavlja koje obuhvataju objašnjenje osnovnih pravnih instituta. Osnovne odredbe i načela na kojima se sistem državne uprave zasniva su princip zakonitosti, nepristrasnosti, političke neutralnosti, ekonomičnosti, efikasnosti, javnost rada i nadzor državne uprave.

Organizacija državne uprave ovim zakonom, a imajući u vidu iskustva u dosadašnjem funkcionisanju postojeće organizacije, te naročito preporuke iz analize funkcionalnih i finansijskih efekata reguliše drugačiji koncept organizacije državne uprave u cilju stvaranja pretpostavki za racionalno uređenje iste. U zavisnosti od obima vrste i složenosti poslova urediće se oblast upravljanja i odgovornost za rad, precizirati poslovi koje vrše određeni subjekti od ministara preko državnih sekretara, starješina organa, sekretara generalnih, direktora i drugih. Dakle, Predlog zakona razrađuje prenesene i povjerene poslove sa državnog nivoa na lokalni, kontrolu rada i odgovornost, definiše nosioce javnih ovlašćenja. Posebno obrađuje informisanje javnosti o radu državne uprave. Reguliše povezanost građana sa istom preko interneta službene adrese, elektronske pošte, sandučeta za pritužbe, primjedbe, pohvale i nepravilan odnos službenika. Takođe uređuje pitanje sprovođenja javne rasprave, pripremi akata i javnih politika.

Predlogom zakona o državnoj upravi reguliše se drugačiji koncept organizacije, uvode se jasni kriterijumi za osnivanje organa uprave, utvrđuje nova struktura i organizacija, ujednačava status svih organa u odnosu na resorna ministarstva. Po prvi put se uvode državne agencije i fondovi koji vrše poslove državne uprave te se na taj način organizaciona struktura usaglašava sa EU standardima, odnosno principima javne uprave koje je SIGMA 2017. godine utvrdila za sve države kandidate za članstvo u Evropsku uniju. Ovakvim predlogom uspostavlja se pravni okvir za jasnu organizaciju što je jedan od strateških ciljeva reforme javne uprave, utvrđen strategijom iste do 2020. godine. Hvala na pažnji iako niste bili pažljivi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 17:55:09)

Upozoravam sve, ja ipak po pogledima poslanika mislim da su vas pratili. Ja bih zamolio poslanika Radulovića da ne dobacuje poslanici Čatović. Izvolite, Ana Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (22.11.18 17:55:40)

Hvala potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, predlagači zakona, građani Crne Gore,

Na početku mog izlaganja na temu procesa reforme u našoj državi ja moram da naglasim da je Crna Gora napravila značajne iskorake kad je u pitanju reforma javne uprave. To je i konstatovala Evropska komisija u svom izvještaju o napretku za 2017. godinu u kojim je Crna Gora dobila najveću moguću ocjenu u ovoj oblasti.

Mi smo u ovom domu isto tako usvojili niz reformskih zakona, prvenstveno Zakon o državnim službenicima i namještenicima i Zakon o lokalnoj samoupravi, tako da je Predlog zakona o državnoj upravi koji je danas pred nama samo korak naprijed u cilju zaokruživanja reformskih aktivnosti u oblasti javne uprave. Reforma crnogorskog sistema javne uprave, pored vladavine prava i ekonomskog upravljanja, predstavlja treći ključni zahtjev integracionog procesa u Evropsku uniju. Stoga cijenim da ćemo donošenjem ovog zakona napraviti iskorak ka modernoj državnoj upravi koja prati evropske principe i evropske standarde. Na bazi navedenih strateških opredjeljenja izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi uspostaviće se bolje funkcionalnije povezanosti organa državne uprave, jačanje odgovornosti u državnoj upravi, veći nivo efikasnosti u radu državne uprave a i dobićemo sistem koji će na kvalitetniji način odgovoriti potrebama građana i to uz nesumnjivu racionalizaciju kadrovskih i optimizaciju finansijskih resursa.

Jedan od ključnih koraka u procesu transformacije javne uprave odnosi se na organizacioni aspekt državne uprave, zato je i ključni zahtjev ovog jako složenog procesa da obezvrijedi stvaranje moderne organizacione strukture koja će dati adekvatan odgovor na sve izazove, a počevši od maksimalne efikasnosti upravnog djelovanja, visokog nivoa kvaliteta rada, najboljeg servisa usluga građanima i jačanje kontrolnog mehanizma. Zakon precizno definiše nadležnosti između pojedinih organa uprave kao i uspostavljanje mehanizma odgovornosti, koordinacije i saradnje.

Želim da istaknem da je u cilju bolje organizacije poslova dobro što su jasno propisani svi poslovi ministra, državnog sekretara i sekretara ministarstava, jer u dosadašnjem periodu to pitanje je izazivalo ponekad i dileme. Predlog zakona o državnoj upravi propisuje i kriterijume, odnosno principe za osnivanje ministarstava i drugih organa uprave. U prethodnom periodu pokazalo se da institut organa uprave u sastavu nije dao željeni rezultat i jako je dobro što je to prepoznato i što je kreirano novo rješenje. Takođe, u cilju o stvaranju organizacione strukture koja će zaista obezbijediti puno izvršavanje svih poslova državne uprave, a koja neće biti glomazna, cijenim da je dobro rješenje da se za osnivanje novih organa pribavi mišljenje ministarstva nadležnog za poslove uprave. Uz to, prvi put se normiraju uslovi za osnivanje državnih agencija i fondova. To je takođe jako važna novina koja će obezbijediti takozvano sređivanje čitavog sistema, te je posebno važno sa aspekta ostvarivanja strateškog cilja, a to je efikasna i ekonomična javna uprava koju karakteriše rast povjerenja građana u njihov rad.

Vlada je predložila ovo zakonsko rješenje upravo koristeći racionalan pristup u korišćenju kadrovskih i finansijskih resursa koje treba da rezultira pozitivnim budžetskim efektima. U tom kontekstu je od ključne važnosti preispitivanje organizacije državne uprave i odgovornosti na svim njenim nivoima. Poslovi državne uprave definisani su Zakonom o državnoj upravi i vrši ih ministarstvo i drugi organi uprave, dok pojedine poslove državne uprave vrši lokalna samouprava ili drugo pravno lice kojem ti poslovi prenijeti zakonom, odnosno budu podijeljeni propisom Vlade.

Iz obrazloženja ovog zakona mogli smo da vidimo da ovaj zakon nije predložen tek tako. Izrađene su dvije sveobuhvatne analize koje su pokazale manjkavost postojećeg sistema, pa se u skladu sa preporukama iz tih analiza pristupilo i postupilo izradi ovog akta. To se pokazalo jako dobar pristup, jer tačnim prepoznavanjem manjkavosti prepoznajemo dobra rješenja za budućnost našeg društva. Iako važeći zakon koji je sad na snazi uglavnom propisuje obaveznu saradnju između organa državne uprave i javnosti, cijenim da su nova rješenja ovoga zakona i naprednija i da će njihova primjena biti još bolja.

Građani Crne Gore, državna uprava jeste servis vaš, prema tome primjenom ovog zakona i njegovom dobrom implementacijom uz sve amandmane koje smo donijeli i napravili boljitak zajedno svim snagama parlamentaraca ovdje u našoj kući da će ovaj zakon upravo doprinijeti da dobijete najbolji mogući servis. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:00:29)

Zahvaljujem se poslanici Ani Nikolić.

Sada dajem riječ Jovanu Vučuroviću, sljedeći poslije toga je Aleksandra Vuković, Milorad Vuletić i Anka Vukićević.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 18:00:48)

Ja bih htio na početku da pozdravim mog prijatelja Mila Božovića iz Budve koji je danas pokazao u Budvi kako se brani Crna Gora i kako se brani Boka Kotorska od napada onih koji su se otuđili od Crne Gore i Boke. Dakle, veliki pozdrav za prijatelja Mila Božovića.

Odmah bih prešao na suštinsku tačku apropo svega toga. Dakle, kaže organi državne uprave vrše poslove po pravilima struke nepristrasno i politički neutralno. Organi državne uprave dužni su da u istovjetnim situacijama prema fizičkim i pravnim licima postupaju na istovjetan način bez diskriminacije. Htio sam još nešto da pričam oko toga, ali gospodin Bulatović je imao iscrpnu raspravu oko nekih stvari, da se ja ne bih ponavljao, zato sam se usmjerio na ovu tačku 4. Dakle ovu floskulu i neistinu odmah treba izbrisati iz ovoga zakona i da se ne rugamo ovome narodu koji na svojoj koži decenijama osjeća koliko je DPS nepristrasan i politički neutralan gdje posao ne može da dobije niko izvan te partije, a o zapošljavanjima što se tiče SDA i što se tiče Bošnjačke stranke, o tome se već ispredaju i legende u narodu, a vjerovatno i HGI je u to umiješan ali ovako manje s obzirom na svoj kapacitet. I kad pominjete diskriminaciju, ovdje u tački 4, ovako olako i uzgred se pominje diskriminacija, ja ću vas podsjetiti na diskriminaciju tešku i dugotrajnu diskriminaciju u državnoj upravi koja se sprovodi nad Srbima u Crnoj Gori i pozvaću se na istraživanje Vlade Crne Gore koje kaže da u državnoj upravi radi oko 5% Srba, a na popisu ih je trećina u Crnoj Gori. Dakle, može vam suflirati gospodin Stanišić, on je stručnjak za te stvari, u redu, ali to su veoma ozbiljne stvari gospodine Stanišiću. Nije problem, ali ja sam se pozvao na vladino istraživanje, nijesam ništa, ako nijesu oni slagali onda sam ja slagao ako su oni. Dakle, to su veoma ozbiljne stvari, suštinske rekao bih da bi se o tome ovako olako u zakonu stavljali termini poput diskriminacija nije prisutna, nije prisutno političko zapošljavanje, politički smo neutralni itd. Dakle, to je sve floskula do floskule.

A o funkcionisanju države i državne uprave ja mislim da je ponajbolje rekao ministar vanjskih poslova Srđa Darmanović, negdje u, ajde da kažem, čini mi se, junu ove godine kada je bio na samitu zapadnog Balkana, da li u Londonu, nemojte me držati za riječ a čini mi se u Londonu kada je rekao da na pojedinim nivoima vlasti u Crnoj Gori postoji fenomen zarobljene države, to jest uzurpacija države od strane privatnih interesa, citiram njega i to često pominjem. Više puta sam pomenuo to i pominjaću i dalje jer je tu meni ministar zazvučao kao zviždač, kao neko ko je pokušao da, mada ne smatram ga za čovjeka nekog mnogo bitnog jer nema neke hrabrosti, neke velike, on je tu zazvučao kao zviždač, kao da će nešto da kaže a ne smije do kraja da kaže ali je saopštio jednu važnu istinu, dakle da je Crna Gora zarobljena država i to se čulo iz srca sistema kojem pripada i ministar Darmanović. Dakle, to se odnosi na državnu upravu. On je tačno znao na šta misli a i ja znam ne čitajući mu previše misli, dakle posebno čovjeku koji pripada sorošoidnim djelovima ovoga sistema. Nemojte me prekidati jer ne znate šta mislim kad kažem pod sorošoidnim.

Kada sam pitao ovdje ministra Gvozdenovića da mi se objasni o čemu se radi, bilo je poslaničko pitanje, gospodine Gvozdenoviću, ja sam postavio poslaničko pitanje gospodinu Darmanoviću da mi precizira ko su ljudi koji su zbog privatnih interesa zarobili Crnu Goru, on je jednostavno izbjegao pitanje, čak nije ni diplomatski izbjegao pitanje kao što zna, nego jednostavno skrenuo je na neku desetetu temu, a potpuno je bio u pravu. Crna Gora jeste zarobljena država i njena državna uprava. I samim tim uzaludan je i najbolji zakon o državnoj upravi ako nemamo nezavisne institucije, ako su one stavljene pod partijsku kontrolu, a jesu stavljene pod partijsku kontrolu, to se vidi i po djelovanju sudstva i tužilaštva, dakle i mnogim segmentima ali ja posebno ovdje ističem sudstvo, tužilaštvo i policiju, a sudstvo i tužilaštvo kao važni segmenti čitave uprave su stavljani u funkciju progona Demokratskog fronta i lidera Demokratskog fronta gdje se vidjelo i nedavno kada su oduzeti ponovo pasoši liderima

Demokratskog fronta. Zna li zašto su oduzeti pasoši? Zato da se ne bi na poslu čula, u Strazburu čula slobodna riječ slobodne Crne Gore. E tako funkcionise državna uprava, tako funkcionise zarobljeno partijsko sudstvo i tužilaštvo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:06:22)

Komentar Obrad Mišo Stanišić.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (22.11.18 18:06:25)

Pošto me kolega Vučurović kroz diskusiju prozvao i lično moram da odgovorim.

Kolega Vučuroviću, to bi sve bilo u redu što vi pričate ako mislite da lokalna uprava nije dio državne uprave. Vjerovatno ste zaboravili da ste vi na vlasti i u Plužinama, i u Herceg Novom, i u Kotoru, i u Budvi, i u Beranama. I kako je zapošljavanje tamo? Vi ste tako širokogrudni pa iz DPS-a sve su tamo članovi u toj lokalnoj upravi. Ne, vi ste to dobro partijski organizovali i ne zna se ko iz koje partije, koju funkciju obavlja. Je li mislite da su to sve eksperti za one funkcije na koje ste ih vi postavili? A danas se hvalite kako jedan od tih koji radi u državnim organima ne poštuje državne simbole ove države a u njoj ubira plodove i te kako. Ja sam vam jednom rekao gospodine Vučuroviću, ne vama lično nego kolegama iz Demokratskog fronta - ne možete gospodo da orete crnogorske posne njive, da sa njih ubirate plodove, a da boga molite da kiša pada u Beogradu i Moskvi. Nema toga.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:07:39)

Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 18:07:43)

Nadam se da mi nećete oduzeti pravo da čestitam gospodinu Milu Božoviću na njegovom gestu. Dakle, imam čini mi se pravo na to, ja vidim da ste vi krenuli sa agresivnom politikom, što se tiče identitetskih pitanja, bavite se i neistinama, bavite se i falsifikatima istorijskim i to u gomilama. Ali, naša dužnost je da, i tu je baš gospodin Milo Božović, gospodin Bato Carević nedavno u Budvi odigrali su veoma važnu ulogu u prosvjetljenju ovoga naroda na onom veličanstvenom skupu u Budvi, tako da tu priču ne bih previše potencirao da sam na vašem mjestu, jer vi ste mislili da će biti 10 ljudi a bilo je dvije hiljade. Dakle, ne možete ovaj narod odvojiti od suštine, odvojiti od Crne Gore onakva kakva jeste, od tradicionalne Crne Gore.

Vi ste pokušali 2006. na pokradenom referendumu da poslije toga stvorite novog čovjeka, nijeste uspjeli i sad idete baš onako agresivno silom. Nemojte to da radite, a nijeste uspjeli, pokušali ste da stvorite novog čovjeka koji će da se odrekne, da pljune na svoje pretke. E, nijeste uspjeli u tome i zbog toga je velika muka na vas, a mi smo mnogo zadovoljni zbog toga što je mnogo naroda u Crnoj Gori ostalo privrženo svojim precima.

I ovo što se tiče zapošljavanja. Hvala vam što ste priznali da ste vi stranka koja partijski zapošljava jer ste pokušali da prebacite loptu sad na zapošljavanje u lokalnoj samoupravi gdje je na vlasti opozicija i vi ste onda htjeli da kažete - e pošto mi zapošljavamo po partijskoj osnovi i vi to isto radite na tim mjestima. Danas je gospodin Ranko Krivokapić ovdje bio, čini mi se ovako malo iskren pa je rekao - jeste mi zapošljavamo, tu ima ljudi koji nijesu stručni za neke, ja to neću nikad priznati, ljudi koje zapošljava, koji su u ime Demokratskog fronta i u Budvi i u Kotoru, i u Herceg Novom, i u Beranama, to su stručni ljudi, nalaze se na vrlo odgovornim pozicijama, to govore rezultati. Dakle, govorim o Demokratskom frontu, ne govorim o Boru i Ramizu i ostalima, govorim o Demokratskom frontu. Vi ste priznali ....(Prekid)... Vi ste jednostavno priznali da ste stranka koja ne poštuje državnu upravu, koja na državnu upravu gleda kao na objekat će će

zaposliti partijske kadrove i to je tako. Znamo to 30 godina.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:10:34)

Hvala.

Predlažem da idemo dalje. Znači, sledeći prijavljeni poslanici su Aleksandra Vuković i Milorad Vuletić, a poslije njega Anka Vukićević. Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (22.11.18 18:10:48)

Uvaženi potpredsedniče, zahvaljujem na datoj riječi i pozdravljam drage građanke i građane Crne Gore kao i uvažene kolege i kolegice u parlamentu.

Moja diskusija trebalo je da počne kao osvrt na drugo poglavlje Lisabonskog ugovora iz 2007. godine Evropske unije koji se odnosi na to na kojim načelima i principima počiva demokratija Evropske unije. To su svakako predstavnička demokratija, odnosno uloga političkih partija sa jedne strane i sa druge strane participativna demokratija, odnosno uloga građana i organizacija iz oblasti civilnog sektora u društvenom i političkom životu. No, kako u parlamentu imamo živu diskusiju, dinamiku ja bih samo željela da se osvrnem na jednu stvar koja je definitivno naša svakodnevnica, a tiče se govora i moga prethodnika i prethodnika. Čini mi se da se na pretke moramo pozivati i posebno kad je u pitanju državna uprava, a posebno kad je u pitanju poetika ponašanja naših predaka u smislu ustajanja. Zamislite da su naši preci sedeli na svaki poziv u rat, slavni ili neslavni, da su sedeli kada je u pitanju intoniranje himne. Tad je bila drugačija, danas je ova ponosna crnogorska himna koja se završava i divnim stihovima "Da je vječna Crna Gora", no mislim i da zbog toga što se završava tim stihovima imamo problem u Crnoj Gori, vječiti problem, odnosa prema vremenu i baš mislim da je ovaj Zakon o državnoj upravi nešto što će promijeniti taj odnos prema vremenu, a u kom smislu. U smislu da moramo raditi na efikasnoj državnoj upravi. Državna uprava je kroz istoriju Crne Gore zato možemo i govoriti nažalost o diskontinuitetu u jednom momentu u njenoj istoriji, državnom diskontinuitetu. On se samo desio, uvažene kolege, iz jednog jedinog razloga, što Crna Gora početkom XX stoljeća ipak nije imala konzistentne institucije i uređenu državnu upravu. Do onog momenta dok je nije imala moglo se desiti svašta. Ovoga momenta kad je ima i kada se ova vlast trudi to je svojom agendom i pokazala naravno ekspozeom je premijer, čuli smo kolege, kazao da je to prioritetni problem vlasti u ovome mandatu, a to je da rješavamo jedan od najvažnijih stubova u našem pristupanju Evropskoj uniji, a to je reforma državne uprave i naravno da se taj posao ne može vršiti mjesec dana nakon stupanja na vlast te vlade, odnosno tih ministara. Naravno da je za takav jedan kompleksni i preodgovorni posao potrebno vrijeme. Vrijeme je potrebno da se nešto uradi odgovorno i sadržajno, ali je takođe da bi se to odgovorno i sadržajno uradilo i da bi se dostavila dobra zakonska rješenja mislim i rješenja ovog problema da imamo ono što smo zaista dosad imali kao najznačajniji problem ove državne uprave, a to je neka usporenost u radu.

Ja bih ukazala prvenstveno na ovaj dio zakona koji se odnosi, ovo je dio 7 - državna uprava i građani. O tome sam i više puta govorila koliko je potrebno da se naši građani zaista informišu što brže, da znaju što su njihova prava i da imaju pristup svim informacijama. To je ono što je mislim i da naravno budu u velikoj mjeri, da njihovo pristupanje organima državne uprave bude što efikasnije kako bi zaista ova država prodisala jer ako je državna uprava, ako čitamo recimo strategiju koju su pripremili uvaženi profesori '90-tih godina prošloga, XX vijeka, kada vidimo kakav je to bio jedan usporavajući aparat za sve moguće oblike država koje smo imali u tom periodu i mislim da je i ova strategija koja je urađena za period 2016-2020. urađena baš po tome koliko je taj u stvari činilac bio jedan od najotežavajućih činilaca za razvoj naše države. Onda je definitivno, ono što meni čini se kao važnim da poručimo, da ova državna uprava ne treba više da bude balast nego pluća, pluća ovog sistema kojim će naš sistem i naša država da prodiše, a to znači, u stvari i u vezi sa ovim parlamentarnim uređenjem o kome ste govorili, to znači amandaman 3. Viđeli ste koliko je precizirano da zaista svi dokumenti koji treba parlamentarcima da dobije piše se, odgađa se. Bez odgađanja moramo dobiti dokumenta o kojim se raspravlja u ovom parlamentu i viđeli ste

da je izuzeta riječ samo, nego u svim situacijama da se dobiju materijali o kojima treba da raspravimo i mislim da je dobro što se u vezi sa tim postigao određeni konsenzus. Treba istaći ono što je dobro jer ja sam siguran i da će i svako od nas poslanika prihvatiti svaki amandman koji je u cilju poboljšanja samog zakonskog teksta, a ne usporavanje ...(Prekid)..... Crne Gore u ispunjavanju njenih najzahtjevnijih zadataka na putu ka Evropskoj uniji. To je jedan zaista kompleksan posao. Ja moram da kažem da je izuzetno teško prihvatiti se posla na reformi same državne uprave. Ovo je sistemski zakon. Baš zato što je sistemski treba svi da mu pristupimo na sistematičan način. Ne da se njime bavimo samo danas u plenumu nego da se njime bavimo svih prethodnih dana, a najbolje ćemo se njime baviti tako što ćemo sa našim građanima i građankama razgovarati o tome što su, da kažemo, ne propustiva čvorišta koja su na neki način koja nijesu prevazilaziva. Dakle, koja ne mogu da prevaziđu i to će biti onda najbolji imput nama kako zaista da djelujemo u okviru ovog parlamenta kako bi nam zakoni bili onako dobri kao što sam danas čula u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti bila neka zakonska rešenja koja ni do danas nijesu dostignuta, vjerovali ili ne, koja su donošena u vremenu Knjaževine Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:16:57)

Hvala.

Imamo komentar. Ne znam ili Branka Radulovića ili Jovana Vučurovića.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 18:17:08)

Moram ovako ka čovjek sa više iskustva, proceduralno, kolegincu da zakunem u najmilijega što ima. Koliko ih je zaposlila? .....

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:17:23)

Nemojte to. Nemojte to.

Hvala vam.

Poslaniče Raduloviću, nijeste bili baš u skladu sa Poslovníkom, ali sam shvatio da ste se ipak pojavili bili za komentar. Za pitanje, dobro. Evo, daćemo kratko mogućnost.

Jovan Vučurović, pa poslije ćemo dati objedinjeno da odgovori poslanica Aleksandra Vuković.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 18:18:06)

Gospodine Gvozdenoviću, mi ovdje imamo rasprave koje su polureplike. Rasprava gospođe Vuković i neka je bila je intonirana tako da je u stvari bila replika na ono što sam ja kazao. Vi ste u međuvremenu napustili bili salu, ali dobro nema veze, ali hoću da kažem da ja kao antifašista i čovjek kome su svi bili antifašisti da ne govorimo o tim stvarima neko zna, neko ne zna. Dakle, nebitno potpuno, ali takav sam i ideološki kako god hoćete. Ja ne mogu prihvatiti ovu priču o himni posebno kad se pominju te zadnje dvije strofe. Te zadnje dvije strofe su ideja i pisanija Sekule Drljevića koji je bio fašista, bio je nacista, bio je saradnik okupatora i nemojte tražiti od mene kao antifašiste da poštujem himnu, makar te dvije poslednje strofe koje je napisao Sekula Drljević. Nemojte od mene to tražiti i od Nove srpske demokratije, Demokratskog fronta da kod svih slobodoljubivih ljudi i antifašista u Crnoj Gori. Pokušali ste da nam nametnete to i pokušavate da nam nametnete taj narativ čitavo vrijeme, ali jednostavno postoje ljudi koji neće da pristanu na to i ja mislim da ćemo mi morati da se dogovaramo oko tih stvari. Bolje da se dogovaramo i onda pričali ste posle o državnoj upravi, vi imate na primjer u Nikšiću, sad mi nešto pade na pamet, pošto vidim da je ovo Festival glumca sad u toku koji otvara predsjednik Skupštine u stvari jedan od lidera DPS-a, potpuno čovjek koji nema neke previše veze sa

pozorištem, a imate u žiriju osobu koja je poslanica DPS-a. Dakle, da li je to, takođe, hajde da kažem, partijska veza ili nešto, cijeneći tu osobu i njenu verziranost u glumu i ostalo, ali opet malo je čudno. Da ne govorimo ovo, gospodin Radulović je već kazao, ako počnemo da pričamo o zapošljavanjima u državnoj upravi, mislim da je smiješno da o tome pričamo, svi znamo toliko mnogo o tome. Namjerno sam prije pomenuo Bošnjačku stranku jer je ona toliko obogatila to da ljudi toliko to prepoznaju danas na terenu i Socijaldemokrate.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:20:45)

Zamoliću vas da odgovorite na komentare koji su bili objedinjeni. Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (22.11.18 18:20:57)

Potpredsjedniče Gvozdenoviću, prvo da odgovorim na pitanje prof. Branka Radulovića. Isto bih mogla njemu da postavim, s obzirom na to da nemamo još istu titulu, ali obavljamo isti posao prosvjetnog radnika, odnosno radnice. Nadam se da sam zaposlila veliki broj ljudi kojima sam predavala, zbog toga što sam možda kvalitetno predavala i možda da su s tih studijskih programa izašli takvi studenti, da upotrijebim tu veoma popularnu riječ, konkurentni na ovom našem radnom polju i da su oni zato što su vrli, zato što su odlični, zato što imaju dobre performanse, zato što su ostvarili izuzetan prosek našli svoje mjesto na tržištu rada. Ako nijesu, to, dijelom, smatram i svojom odgovornošću. To je odgovor vama.

Odgovor Jovanu Vučuroviću. Ta uvažena članica žirija o kojoj govori uvaženi poslanik Vučurović sam ja. Smatram da neko ko predaje o teatru i ko je godinama u svom gradu bio u raznim žirijima kada je u pitanju kultura nije sporno i mislim da se meni kao poslanici i vama šutra kao poslaniku ne treba ukinuti to pravo da vrednujete neko umjetničko djelo. Mislim da bi bilo dobro da vaše stvaralaštvo dođe, takođe, pod moj vrednosni sud jer mislim da bi sigurno dobilo ocjene kakve zaslužuje, bez obzira na to kako se vi izjašnjavate. Mislim da sam prepoznata u crnogorskoj javnosti kao osoba koja ne gleda boje stvaralaštva niti nacionalne orijentire u tom smislu koristi.

Drugo što bih željela da vam kažem, Sekula Drljević je vrlo kompleksna istorijska i politička ličnost. Pošto nas čeka rasprava sljedeće nedjelje, a kako ne bismo otvarali nepočin polja naše istorije i naše budućnosti samo ću reći da ćete, ako ste pažljivo ispratili mapu njegovih političkih, naučnih i svih drugih kretanja, on upravo biti taj koji vama odgovara. Možda iz onog perioda kada se pripremalo ujedinjenje, možda iz onog perioda kada je u Karlštajnu, samo obratite pažnju kako se u logoru u kome se nalazio nakon internacije ponašao. Mislim da bi trebalo prvo kompleksnije da sagledamo istoriju, pa ćemo uočiti da su mnoge ličnosti koje ćemo danas i šutra vi i ja pominjati u ovom parlamentu, veoma raznolike političke i ideološke strukture, što samo vidim kao pitanje nekakvog njihovog rasta i razvoja bilo da su ti prvaci ovih ili onih odluka u istoriji otišli na, što bi rekao moj ded, za put ili otišli na pravu stranu istoriju.

Prema tome, ako se budemo ozbiljno odnosili prema tim stvarima onda ćemo se ozbiljno odnositi prema pitanju himne koja obavezuje sve nas, ne himna ako ne osećate neki zanos, izgleda da sam bila prozvana u javnosti zbog toga što sam pjevala, naravno to je stavljeno u jedan jako ružan kontekst kako se to obično kod nas radi. Dakle, ako pjesma u vama ne izazove zanos, riječi koje su u njoj, koje ona sadrži, poruke koje šalje, onda imamo problem u razgovoru posebno ako ste, a znam da jeste, čovjek koji dolazi iz porodice antifašističkog nasljeđa. Prema tome, mislim da nema nijedne sporne riječi, čak sam rekla da se ne sporim i nijesam se saglasila sa svim ženama u Crnoj Gori u vezi s onim da smo sinovi stijenja, nema nijedne riječi s kojom se ne bih saglasila u toj himni, nemojmo onda da pozdravljamo, mislim to je vaše pravo, naravno, da pozdravljate, ali je i moja obaveza, vaše pravo, a moja obaveza da se na taj čin neustajanja, ma ko ga vrši, zaista čovjeka ne poznajem i nemam nijednu kvalifikaciju u vezi s njim da kažem u ovom trenutku, ali taj čin šeđenja je pravi pokazatelj građanima i građankama Crne Gore da ti neće ustati ni na jednu vašu ni životnu potrebu, ni na jedan vaš identitetski problem. Jer, mislim da je to ipak jedno ruganje ovoj državi, dozvolite da imam stav, ne znam čovjeka lično, samo govorim

da je to poruka. Onda će vjerovatno iz te frakcije doći neko od nas sedi, neko ne sedi. Ako je u vašoj partiji onda je u redu, ako je čovjek iz vaše partije. Onda nisam bila koncentrisana. Dakle, u redu. To je iskazivanje političkog stava. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:25:29)

Hvala vam.

Posle vas je Milorad Vuletić. Milorad Vuletić ima diskusiju od pet minuta, posle toga Anka Vukićević, Adrijan Vuksanović, Luidž Škrelja, Goran Radonjić, Miloš Nikolić, Milan Knežević i Andrija Nikolić. Molim vas ovim redom da radimo.

MILORAD VULETIĆ (22.11.18 18:26:06)

Naređenje izvršenje.

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući. Već mi teče vrijeme, a imao sam mnogo toga da pričam.

Dame i gospodo poslanici, uvažena ministarko, poštovani građani,

Držaću se onoga što je na dnevnom redu, a htio sam samo da intervenišem u onom dijelu da je lijepo nekad slušati komentare i fine priče, ali naša je obaveza da se pridržavamo ove knjige, Poslovnika i da govorimo o onome što je na dnevnom redu. Budući da načelna rasprava po Poslovniku traje do tri sata, bar tako piše, u pojedinostima dodatnih tri sata, može trajati najviše šest sati. Mi smo već po ovoj temi četiri puta sata odradili. No, dobro.

Reforma javne uprave definisana je kao jedan od tri stuba uspjeha na putu ka članstvu u Evropsku uniju pored vladavine prava i ekonomskog upravljanja. Stoga je cilj donošenja zakona o državnoj upravi stvaranje moderne organizacione strukture koja će omogućiti efikasnost upravnog djelovanja, visok nivo kvaliteta rada i pružanja usluga u organima državne uprave. Ovim zakonom uređuju se poslovi državne uprave, organizacija državne uprave, prenošenje i povjeravanje poslova državne uprave, kao i druga pitanja od značaja za vršenje poslova iz ove oblasti. Obaveza njegovog donošenja proizilazi iz Akcionog plana za implementaciju strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori od 2016. do 2020. s rokom realizacije u 2018. godini. Prethodno su urađene dvije analize, analiza funkcionalnih i finansijskih efekata u vođenju instituta organa uprave u sastavu ministarstva i analiza položaja organizacije s javnim ovlašćenjima u Crnoj Gori koju je razmatrao Savjet za reformu javne uprave. Nalazi iz ove dvije analize ukazali su na potrebu da se novim zakonom o državnoj upravi reguliše drugačiji koncept organizacije državne uprave, ministarstva i organi uprave, da se utvrdi nova struktura i organizacija državne uprave i da se ujednači položaj svih organa uprave u odnosu na resorna ministarstva, da se preispita položaj organizacija koje vrši javna ovlašćenja, agencije osnovanih posebnim zakonima itd.

Novine koje se predlažu ovim zakonom u sistemu državne uprave pored ministarstva i organa uprave po prvi put se uvode državne agencije i fondovi, kao što smo čuli, koji vrše poslove državne uprave, tako da se ovako data organizaciona struktura usaglašava sa standardima Evropske unije, odnosno principima javne uprave koje je SIGMA 2017. godine utvrdila za sve države kandidate za članstvo u Evropskoj uniji. U pogledu radnog statusa zaposlenih u državnim agencijama i fondovima primjenjivaće se propisi o državnim službenicima i namještenicima na koji način će se u najvećoj mogućoj mjeri zapošljavanje u organizacijama s javnim ovlašćenjima upodobiti kriterijumima koji važe za državne službenike i namještenike, a što je u saglasnosti s pravnim tekovinama Evropske unije, kao što smo čuli, u pogledu uređivanja prava, obaveza i odgovornosti koji ne zahtijeva da pravni položaj zaposlenih u agencijama bude uređen na drugačiji način, odnosno povoljniji u odnosu na državne službenike i namještenike. U odnosu na važeći zakon, ovaj predlog zakona ne razlikuje organe u sastavu i samostalne organe već se uprave osnivaju kao samostalni organi za poslove iz svoje nadležnosti. Ograničen je i broj državnih sekretara u ministarstvima na maksimum dva. Utvrđuju se jasne linije odgovornosti na svim nivoima - ministar, državni sekretar, sekretar, generalni direktor, starješina organa uprave, pomoćnik starješine kako bi se doprinijelo efikasnijem radu i obezbijedio visok nivo kvaliteta i

pružanja usluga. Unapređuje se i komunikacija između organa državne uprave i građana.

Sve u svemu, pred nama je Predlog zakona koji na bitno savremeniji način reguliše funkcionisanje i rad državne uprave u odnosu na važeći zakon, pa očekujem da njegova primjena u praksi opravda svrhu njegovog donošenja, zbog čega isti podržavam i predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:31:35)

Zahvaljujem na kvalitetnom korišćenju vremena poslaniku Miloradu Vuletiću.
Sada Anka Vukićević. Izvolite, poslanice.

ANKA VUKIĆEVIĆ (22.11.18 18:31:47)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, građanke i građani Crne Gore,

Pred nama je zakon koji bi trebalo da stvori uslove za potpunu reorganizaciju državne uprave. Najveći broj kritika na Predlog ovog zakona odnosi se na rješenja kojima je definisano da savjet osam agencija i šest fondova imenuje Vlada i uskraćivanje kontrolnog mehanizma Skupštine. Nezavisne regulatorne agencije postaju organi državne uprave čime se dodatno baca sumnja na njihovu nezavisnost ili na neki način ozakonjuje njihova zavisnost.

Članom 5 organi državne uprave dužni su da organizuju vršenje poslova na ekonomičan i efikasan način. Da li se može govoriti o efikasnosti i ekonomičnosti ako zakonom nije definisano koliko ćemo imati organa državne uprave nakon usvajanja ovog zakona, kakva je struktura tih organa, koliko samostalnih organa, koliko agencija, javnih fondova. Članom 32 ministarstvo može imati jednog ili više generalnih direktora. Članom 34 starješina organa može imati jednog ili više pomoćnika. Koliko je to više, koja je cifra, koji je limit. Jer, opet ne možemo govoriti o ekonomičnosti i efikasnosti ako taj broj nije jasno definisan. Članom 28 akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa državne uprave utvrđuje Vlada na predlog ministra, odnosno starješine organa. Članom 44 unutrašnja organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta u državnoj agenciji utvrđuje direktor državne organizacije. Da li to znači da jedan čovjek odlučuje koliko će zaposlenih biti u državnoj agenciji ili za njega vrijedi član 28 pa će se valjda ovdje raditi o predlogu direktora državne agencije, a ne ostavljati njemu u nadležnost da utvrđuje broj zaposlenih. Mislim da je malo mnogo i za privatnu firmu jer se i direktor privatne firme konsultuje sa saradnicima koliko će ljudi biti angažovano.

Na kraju, kako izgleda sistematizacija u državnim organima mogu navesti i primjer Uprave za inspeksijske poslove, u kojoj je sistematizovano 107 radnih mjesta, bolje rečeno 107 slobodnih radnih mjesta. Koga čekaju ta radna mjesta? Zašto ona stoje nepopunjena i kada će biti popunjena jer je veliki broj mladih ljudi na Zavodu za zapošljavanje, a imamo slobodna sistematizovana radna mjesta.

Gospođa ministrica je u jednoj izjavi za medije navela da se zakon ne bavi pojedinačnim rješenjima već na osnovu principa da je viđenje javne uprave u budućnosti. Kojoj budućnosti, bliskoj ili nekoj dalekoj, pa ćemo na kvalitetnu reorganizaciju državne uprave izgleda ipak pričekati. Takođe ste u jednoj izjavi za medije naveli da ćemo nakon usvajanja ovog zakona pristupiti izradi uredbe o organizaciji i načinu rada Vlade Crne Gore. Dvanaest godina je od obnove nezavisnosti i nijesmo uspjeli da u temelje ove države ugradimo zakon o Vladi i zakon o Skupštini. Jer, fakat je da je ovim zakonima tu mjesto. Do nas je da ovdje zajedničkim snagama to završimo, da se proces obnove države na kvalitetan način zaokruži jer država nam je neđe kao kuća, pa ako ne uradimo dobro temelje i najmanji zemljotres biće opasnost. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:35:46)

Zahvaljujem.

Sledeći prijavljeni diskutanti su Adrijan Vuksanović, Luid Škrelja i Goran Radonjić.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (22.11.18 18:35:56)

Hvala, predsjedavajući.

Poštovana ministricе, uvaženi građanke i građani Crne Gore,

Želim reći da je državna uprava zapravo lice same države koje stoji pred građanima. Odnos države i pojedinca, bez obzira na njegovu bilo kakvu pripadnost i društveni status odražava se radom državne uprave. Drago mi je što smo u prethodnom razdoblju uočili određene nedostatke i što smo kroz ovo zakonsko rješenje spremni da mijenjamo rad naše administracije. Sigurno u svemu tome postoji doprinos evropskih integracija koje revnosno sprovodi naša zemlja. Ali, treba biti realan i pošten i reći da smo mnogo toga od ove aktualne problematike naslijedili i iz nekih prošlih sustava. Znamo i sami da je jedan mislilac Duško Radović jednom izjavio da se čovjek nikad tako teško ne osjeća kao ispred šaltera. Vjerujem da će ovo zakonsko rješenje koje imamo danas pred nama afirmirati povjerenje na relaciji građani Crne Gore i država Crna Gora. Sigurno da kvalitetna državna uprava zapravo znači i kvalitetan život naših građana.

Htio bih za kraj da se osvrnem na nekoliko izlaganja mojih prethodnika. Ovdje se danas čuo puno puta termin zarobljena država. Želim da istaknem da se taj termin javlja u dokumentu koji se zove Strategija za Zapadni Balkan. On stvarno postoji, ali on nigdje nije vezan za državu Crnu Goru. Niko mi ne može pokazati i reći da je termin zarobljena država je vezan za državu Crnu Goru.

Druga stvar, neko od mojih prethodnika je spomenuo zapošljavanje i u tom kontekstu spomenuo je Hrvatsku građansku inicijativu. Po tome, želim da istaknem, ne bavim se prebrojavanjem krvnih zrnaca. Druga stvar koju naročito želim da potenciram to je da ne želim da ijedan Hrvat u Crnoj Gori obnaša bilo kakvu funkciju na osnovu samo njegove nacionalne ili političke pripadnosti. Hvala vam na pozornosti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:38:42)

Zahvaljujem.

Ovdje stoji Vučurović kroz Zogović, odnosno Zogović kroz Vučurović. Ko će od vas?

MILUN ZOGOVIĆ (22.11.18 18:38:56)

Nema problema. Možemo i dvojica, možemo jedan po jedan, kako god odgovara, gospodin Gvozdenović je tu da procijeni, a možete i vi, gospodine Ljubo, nije nikakav problem.

Gospodine Vuksanoviću, vi ste dobro citirali raspored ispred šaltera. Upravo je Matija Bečković rekao da se nigdje veliki čovjek ne osjeća tako malim kao ispred šaltera i da se nigdje mali čovjek ne osjeća tako velikim kao ovaj iza šaltera, a onda ste pomenuli i priču oko zarobljene države.

Upravo je danas ministrica koja brani ovaj zakon ispred Skupštine Crne Gore, potvrdila koliko je Crna Gora zarobljena država. Svakako tu tezu koja se često čuje i potpuno je prirodno da se često čuje, potvrdio je i Srđan Darmanović, ne znam čiji ministar inostranih poslova, da li Džordža Soroša ili Vlade Crne Gore, koji je rekao eksplicitno da je Crna Gora zarobljena država.

Mislim da je to činjenica o kojoj je suvišno raspravljati i da mi kao poslanici ovog doma treba svi zajedno da uložimo snage da prevaziđemo takve momente kao što su ovi o kojima ste i vi, prilično korektno, a i ja u ovom komentaru koji upućujem na vašu diskusiju, ukazali. Mislim da je suvišno. Ministrica je danas dala generalnu ocjenu kompletnog stanja u društvenim odnosima u Crnoj Gori i o sublimaciji kompletne vlasti u Crnoj Gori u izvršnu vlast i da u Crnoj Gori samo fiktivno postoji podjela vlasti na izvršnu, sudsku i zakonodavnu i da je, u stvari, kompletna sublimacija vlasti skoncentrisana u rukama Vlade Crne Gore. Mislim da su to činjenice, a da je s činjenicama

izuzetno teško diskutovati. Jednostavno treba ih prihvatiti kao takve i treba uložiti krajnje napore da mijenjamo Crnu Goru na zadovoljstvo svih građana, nezavisno, gospodine Ibrahimoviću, kojoj političkoj opciji, naciji i vjeri pripadaju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:41:29)

Hvala.
Adrijan Vuksanović.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (22.11.18 18:41:41)

Hvala vam, gospodine Zogoviću. Ipak primjećujem da ste se više bavili gospođom ministricom nego mojim izlaganjem. Želim da vam kažem da je Duško Radović taj koji je rekao da se čovjek niđe tako teško ne osjeća nego pred šalterom. Kada spominjete pjesnika Bečkovića, nemam nikakav problem da kažem da ga smatram izuzetno velikim pjesnikom iako se ne slažem s njegovim političkim i ideološkim stavovima.

Ono što želim još da potenciram, za termin zarobljenost države na koji ste se i vi osvrnuli. Ponavljam da je prvi put taj termin zarobljenost države spomenut u dokumentu koji je izašao 6.02. ove godine, a zove se Strategija za Zapadni Balkan i stvarno termin se spominje, ali nigdje se Crna Gora ne dovodi u direktnu vezu s tim pojmom. Bilo bi malo nelogično da se dovodi. Jer, ako uzmete da na tom istom Zapadnom Balkanu imate zemlju koja je otvorila najviše pregovaračkih poglavlja, da je ostvarila najviše uspjeha u tom pogledu, da se integrirala u NATO savez, onda ona nikako ne može biti zarobljena. Svakako da smo u procesu i da nam predstoji još jedan zahtjevan put u kome moramo dosta toga uraditi, ali ne vidim razloga za pesimizam koji često dolazi iz vaših redova. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:43:11)

Zahvaljujem Adrijanu Vuksanoviću.

Nisam siguran da imate pravo po nekom članu. Na kraju ispred vašeg kluba govori Milan Knežević, pa može on iskoristiti, dajem sugestiju.

Sledeći prijavljeni je poslanik Luid Škrelja. Izvolite.

LUID LJUBO ŠKRELJA (22.11.18 18:43:44)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.
Ako gospodin trpi zbog mene, daću mu priliku da mi odgovori.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:44:05)

Ipak upozorenje po članu 107 stav 3 kojim prekidate govornika u izlaganju ili dobacujete. Molim vas da vodite računa o tome.
Izvolite, gospodine Škrelja.

LUID LJUBO ŠKRELJA (22.11.18 18:44:21)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Ne ustajati, zapravo ne poštovati himnu bilo koje države je primitivizam. Ne ispoštovati svoju himnu, znači himnu svoje države je za mene no comment. Ne bih volio ovo da se shvati ni

kao replika niti kao komentar nego čisto mahinalno sam zapisao, pa sam volio da pročitam pred uvažanim poslanicima.

Uvaženi potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, uvažena ministarko, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Državna administracija ili državna uprava ili ponekad jednostavno administracija ili uprava je izraz pod kojim se podrazumijevaju sve ili redovne aktivnosti koje vrši nekad država, odnosno pojedinci, državni službenici, funkcioneri ili namještenici i institucije tj. državni organi i državne agencije koje i obavljaju. S obzirom da se te djelatnosti vrše u javnom interesu za državnu upravu se, takođe, ponekad koristi i izraz javna uprava. Državna uprava se u savremenim zemljama tradicionalno smatra dijelom izvršne vlasti iako je neki teoretičari smatraju zasebnim, ali i egzekutivi podređenim entitetom. Način organizacije, djelatnosti i metoda rada državne uprave se razlikuju od zemlje do zemlje zavisno od socioekonomskim ili političkim prilikama, ali i državnim uređenjem. Tako u nekoj zemlji može postojati više državnih uprava s različitim ovlaštenjima, na primjer federalne i državne uprave. Najniži stepen državne uprave se naziva lokalna uprava ili lokalna samouprava. Djelatnost, ovlaštenja i rad državne uprave u većini zemalja reguliše upravno pravo isto kao što je i državna uprava predmet proučavanja nauke o upravi.

Crna Gora je ostvarila dobar napredak u reformi javne uprave, naročito usvajanjem novih zakona o državnim službenicima i namještenicima i o lokalnoj samoupravi s ciljem da se implementira zapošljavanje zasnovano na rezultatima u cijelom javnom sektoru u skladu s preporukama Evropske komisije. Međutim, i dalje je potrebno raditi na optimizaciji državne uprave, obezbijediti efikasnu implementaciju i finansijsku održivost reforme. Crna Gora obezbjeđuje profesionalizaciju javne uprave naročito putem donošenja podzakonskih akata potrebnih za sprovođenje novih zakona o državnim službenicima i namještenicima i o lokalnoj samoupravi. Unapređivanje kvaliteta planirane politike uvođenjem srednjoročnog okvira za planiranje, uključujući fiskalnu planiranje i obezbjeđujući konzistentnost i koordinaciju sektora strategije. Poboljšanje kvaliteta procjene uticaja propisa i obezbjeđivanja da se inkluzivne javne konsultacije sprovode na odgovarajući način bez neopravdanih ograničenja ni ovog obima. Kada je u pitanju unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru, strateški okvir u velikoj mjeri je uspostavljen. Unutrašnja kontrola i elementi odgovornosti rukovodilaca predmet su strategije reforme javne uprave i programa reforme upravljanja javnim finansijama dok Crna Gora tek treba da usvoji politiku koja bi predstavila jasan pristup odgovornosti rukovodilaca i način na koji treba primjenjivati u različitim djelovima uprave.

Predlogom zakona o državnoj upravi stvaraju se uslovi za potpunu reorganizaciju državne uprave u kontekstu reforme javne uprave. Nova zakonska rješenja treba da doprinesu smanjenju troškova javne uprave, stvaranju moderne, racionalne i efikasne javne uprave i naglašavanju nove uloge državne uprave u razvoju društva. Predloženim zakonom postiže se jasna i pregledna tipologija organa državne uprave i organizacija s javnim ovlaštenjem za vršenje poslova državne uprave, tipovi organa i organizacija, kriterijumi osnivanja, status, stepen i sadržaj samostalnosti, uspostavlja se opšti i zakonodavni okvir za državne agencije i fondovi, uspostavlja se jasne i pregledne linije odgovornosti u sistemu državne uprave, poboljšava se upravljanje organima državne uprave, ograničavaju se podzakonski propisi ministarstva u situacijama kada postoji izričito zakonsko ovlaštenje, poboljšava se sistem strateškog planiranja organa državne uprave i nosioca javnih ovlaštenja, usklađuje se zakon s evropskim principima i standardima. Predlog zakona usklađen je sa Strategijom reforme javne uprave 2016-2020. godina, s ciljem unapređenja kontrole nad zakonitošću i cjeloshodnošću rada organa javne uprave, čime se stvara neophodan preduslov za njihovo adekvatno pozicioniranje u upravnom sistemu. Akcioni plan za ostvarivanje tog cilja predviđa prvo izradu analize organizacije s javnim ovlaštenjem i organa u sastavu, a na osnovu analiza i izmjena zakonodavnog okvira. Analize su izrađene i Predlog zakona o državnoj upravi, slijedi preporuka iz analiza. Rješenja u zakonu direktno će uticati na organe državne uprave i organizacije s javnim ovlaštenjima. ...(Prekid) predviđeno je da dođe do ... Hvala potpredsjedniče.

Predviđeno je da dođe do smanjenja broja organa državne uprave i do izmjena u njihovom statusu. Prenošenje, odnosno povjeravanje poslova lokalnim samoupravama kao i kontrola nad vršenjem tih poslova, regulisano ovim zakonom doprinijeće efikasnosti i jačanju odgovornosti čije će efekte osjetiti građani. Proces reforme crnogorske javne uprave prati Evropska komisija. Ne

radi se samo o veličini administracije već o tome da se obezbijede odgovarajuće kompetencije i profili na mjestima gdje su oni potrebni, a to može funkcionisati samo ako postoji profesionalna i nezavisna javna uprava.

Vlada Crne Gore saglasila se da konsultuje Evropsku komisiju u procesu harmonizacije posebnih zakona koji se bave agencijama i fondovima koje postaju državne agencije i fondovi kako bi se zaista osigurala nezavisnost. Za podršku reforme javne uprave iz Evropske komisije najavljena je isplata prve tranše od četiri miliona eura, kao i preostalih osam miliona koji će stizati u zavisnosti od ispunjavanja ciljeva.

Zbog navedenih, a pogotovo zbog ovih zadnjih kad su u pitanju milioni, pozitivnih sistemskih rješenja podržaću ovaj zakon. Hvala i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:51:25)

Hvala. Bilo je sadržajno prekoračenje.
Komentar ima Milun Zogović.

MILUN ZOGOVIĆ (22.11.18 18:51:33)

Gospodine Škrelja, pošto ste otvorili priču o civilizacijskim iskoracima želim ovako otvoreno da vas pitam da li je veći civilizacijski iskorak ne ustajati na stihove himne koje je napisao marionetski premijer nezavisne Crne Gore pod okriljem Italije, fašističke Italije ili dostojanstveno ne prihvatiti i pokazati nepristajanje i jedan jasan i deklarativan antifašistički stav kakav je pokazao gospodin Božović danas u Budvi.

Na kraju krajeva i donedavni predsjednik Crne Gore Filip III koji je izgubio predsjedničke izbore od gospodina Lekića, iznio je takav stav da se i njemu baš ne stoji na ove posljednje dvije strofe himne koju je napravio Sekula Drljević. Vama je bar gospodine Škrelja jasno da je tom himnom Sekula Drljević najavio svoj povratak iz Hrvatske u Crnu Goru i zato ta himna počinje stihovima "Oj svijetla majska zoro". I vi danas ovdje govorite o civilizacijskom iskoraku umjesto da, kao pripadnik manjinskog naroda, pohvalite jedan takav postupak nekog ko je potpuno dostojanstveno iznio svoj antifašistički stav ne prihvatajući da ustane na stihove himne Sekule Drljevića.

Nećete mi zamjeriti, ja se nadam, ali mislim da nije poželjno da se uplićete u takve rasprave kada je u pitanju ustajanje na crnogorsku himnu ili ne. Jer, čovjek o kome vi govorite, funkcioner Nove srpske demokratije i svi njegovi preci od kad postoji ova država, ma koliko dugo mi mjerili njenu tradiciju krvarili su za samostalnost, nezavisnost i za postojanje crnogorske države. I zato vas molim da uvažavamo neke obzire i da dobro izmjerimo prije nego što donosimo generalne sudove. A vama je jasno ko je bio Sekula Drljević da nema potrebe sad da daleko obrazložimo kako je nastala ta crnogorska himna i zbog čega je ne prihvata većina Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:53:57)

Hvala.
Poslanik Luid Škrelja.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (22.11.18 18:54:01)

Gospodine Zogoviću,

Prvo da vam kažem da ja nisam govorio o čovjeku, a još manje o dostojanstvu jer dostojanstva nema tamo đe se tako ponaša. A dobro znate i vi, i isto tako mislite i vi kao i ja, ako ti neko ulazi u kuću a ti sjediš, ne vidim đe je to dostojanstvo. Molim vas, da da, naša je kuća Crna Gora i to je himna države Crne Gore. Ako sjediš dok se intonira jedan državni simbol, a vi to

nazivate dostojanstvom, onda smo različiti po mnogo čemu. A još pride, još toga, pokušavate da mi saopštite da nije moje da se uplicem u to. Nasuprot, treba da budemo ponosni što Crna Gora u svojim redovima, u svojoj biti ima takve građane koji različito govore i različito misle a poštuju državne simbole za razliku od vas koji cijenite čovjeka kad se svira himna on sjedi a vi to nazivate dostojanstvom. To d od dostojanstva nema, a ja nijesam pomenuo čovjeka, jer ga ne znam. Ja sam pomenuo postupak i rekao sam da sam to napisao mahinalno jer mi je bilo čudno .Bilo mi je čudno i kad sam pročitao i još čudnije kad se vi falite time. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 18:55:38)

Sljedeći poslanik je Goran Radonjić. Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (22.11.18 18:55:55)

Evo, poštovani građani, da primijetimo da je kontekst taj kakav nam mediji neki serviraju, izgleda da je to glavna tema danas. Prvi put se desilo i jedini, imaćemo na žalost prilike o tome da govorimo. A sada da se posvetim ja ovom Zakonu o državnoj upravi, koji u mnogome sa druge strane utiče na naš život.

Želim na početku da kažem da Ujedinjena Crna Gora smatra da najprije treba donijeti zakon o Vladi, i da bi sadržaj materija ovog zakona trebao da bude dio tog zakona. Svakako bio on regulisan tim zakonom ili ne regulisati se mora funkcionisanje Vlade. Ovako je ona izvan i iznad zakona i metaforički a i doslovno govoreći. Posebno je onda pitanje tek kakav bi trebao da bude zakon o Vladi jer za sada Vlada je van zakona.

Čuo sam ovdje, a i u samom zakonu mnogo puta se na razne načine govori o nekom profesionalizmu, o nekoj neutralnosti, o nekoj odgovornosti, pa građani, zapitajte se kad dođete pred te šaltere, kad se obraćate i komunicirate na bilo koji način sa državom, kad tražite neka prava, kad imate neke obaveze, da li se prema vama državna uprava ponaša kao vaš servis, kao neko ko postoji za vas ili kao neko sredstvo prisile koje je tu da vas svakog puta podsjeti da ste vi nevažni, mali a da ono što je važno jeste nekakva država sa velikim D. Država treba da bude proizvod društvenog ugovora, ona postoji da bi nama kao građanima život bio bolji, lakši i podnošljiviji. Ne da nas tjera da nešto radimo što je unutar kulture, unutar morala, unutar nekog prihvatljivog civilizacijskog ponašanja, nego naprotiv da se ona prilagođava našim potrebama. Mi na žalost nemamo to, ne sada nego nikada nismo imali zato što ovdje država nije bila proizvod našeg slobodnog opredjeljenja nego uvijek sredstvo nečije diktature, nečijeg nasilja i nečije vlasti bilo da smo bili pod okupacijom, bilo da smo bili pod diktaturom.

Dakle, brojni aspekti o tome govore od toga šaltera čuvenoga gdje moramo da se klanjamo, pa do toga da nas stalno neko upozorava da to nije njegova nadležnost, da dođemo poslije pauze, da nam treba još jedan dokument i sve tako, a da kažem posebna priča su rokovi. Da li vam se u rokovima odgovara na vaša pitanja bilo da se direktno obraćate bilo preko te elektronske uprave. Evo ja kad se sam obraćam, ne odgovori mi se nikada u roku. Naravno nije svugdje i uvijek tako, postoje savjesni, postoje dobri činovnici, postoje oni koji rade profesionalno, ali je problem ovdje što sistem ne podstiče ljude da se profesionalno ponašaju. Kad se napreduje u službi, kad se postavlja rukovodilac on nikada nije po tom kriterijumu, to je samo slučajno ako je on takav. On se postavlja po partijskoj liniji. To je zarobljenost države. I sad imam ironično je, zaista nevjerovatno, da mi imamo sada amandman potpisan od svih predstavnika vlasti kako navodno je zabranjeno partijsko, političko organizovanje. Pa nama su poslanici DPS -a rekli ako je problem partijsko zapošljavanje učlanite se u DPS i problema nema. To je rečeno javno, to je rečeno javno i to nije osuđeno nego je to stvar koja se afirmiše. Nama premijer kaže - ljudi griješe. Neko bude osuđen za krađu na izborima i onda nastavi da radi u državnim organima. I sad mi treba da raspravljamo da li je norma ova precizna ili treba zarez prije ili poslije.

Dakle, tražim od ministarke, kao profesor da kažem, nastavak je ka, ica je recimo za pjevačica, kuvarica, poslanica, a za ministra je ministarka.

Dakle, koliko je po osnovu tužbi građana protiv države država isplatila građanima

posljednjih pet godina? U martu ove godine mediji su javili da se radi o sumi od preko 70 miliona, preko 70 miliona da ponovim. Dakle, ne bih ušao sada u to koliko škola, vrtića, domova zdravlja, naknada za majke može da se plati zbog toga što je javašluk državne administracije učinio kako mediji kažu, a nije demantovano.

Kako reaguje Vlada na takvu informaciju? Prijeti da će objaviti spisak ljudi koji su tužili državu i uspješno dobili spor. Ne da će da objavi, da kazni što je po zakonu dužna, da ispita ko je taj ko čini taj javašluk tako velikim, tako užasnim da čovjek mora sudu da se obraća da riješi elementarna prava, da dobije primanja koja nije mogao da dobije javašlukom državne administracije ili namjernom zloupotrebom. I umjesto da se oni kazne, pozovu na odgovornost ljudi se ucjenjuju, pripadnici državne administracije, da ne smiju da tuže, da koriste ono što im zakon omogućava.

Tražim da mi se odgovori na to pitanje. Htio bih da kažem još nešto.

Organi državne uprave kaže: "Vrše poslove po pravilima struke ... i politički neutralnim". Ima li koga u Crnoj Gori ili na svijetu ko je čuo za Crnu Goru da misle da je to istina?

Da kačem i ovo. Nije svako isti ko kritikuje tu užasnu pojavu. Mi se sjećamo da ljudi koji su nam objavili slučaj snimak kasnije su došli da budu dio iste te administracije i ništa ne da nijesu promijenili nego su samo doprinijeli da se to nastavi. Znači, isto važi bogami i za mnoge druge ne samo u strankama nego i NVO sektoru i medijima i tako dalje. Kad dođe lični interes zaboravi se po malo na te opšte principe. Nesaradnja unutar državne uprave poseban je problem. Rekao sam već. Nije naša ingerencija, valjda je dužnost toga ko nam to kaže da nas uputu gdje treba da riješimo probjem. Kao što rekoh, postoji državna uprava da nama rješava probleme.

Mediji su rekli, iz rasprave se čulo da je jedan od glavnih motiva za pravljenje ovog zakona da se neke agencije, i fondovi vrata u okrilje izvršne vlasti. A, evo da se i to zapitamo? Da li su oni sada slobodni? Da li je neka agencija koja je nešto uradila na neki način transformisala tu državnu upravu ili imamo slučaj da je ovdje po kratkom postupku smijenjen čovjek koji je bio, recimo u savjetu jedne od tih agencija, jer je do sada neka agencija ili fond stvorila neku nezavisnu činjenicu koja je prenijela da se nešto zaista suštinski mijenja i da neko suštinski bude sankcionisan. Ne.

Prema tome, država je zarobljena, bilo da to piše u izvještajima nečijim ili ne mi znamo kako funkcionišu stvari. Prema tome, to je na žalost naše stanje i na žalost naša perspektiva koja će biti takva sve dok je ova vlast ovakva kakva jeste i dok sama ona traje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:02:48)

Gospodine Radonjiću,

Iskoristili ste vrijeme i to dva minuta preko vaše diskusije, jer smo bili gospodinu Škrelji dali, pa ste onda onemogućili Miloša Nikolića, Milana Kneževića i Andriju Nikolića da produže svoje izlaganje.

Dajem riječ Milošu Nikoliću. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (22.11.18 19:03:13)

Hvala vam.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, poštovana predstavnice Vlade sa saradnicom, poštovani građani,

Vjerujem, da je zaista unapređenje stanja u državnoj upravi ne vezano za to da li govorimo konkretno o zakonskom tekstu ili o tome kao pojavi nešto što u ovom trenutku jeste prioritet Crne Gore i to iz najmanje dva razloga.

Jedan je međunarodni aspekt učlanjenje u Evropsku uniju koja, kao što je već neko rekao osim vladavine prava i ekonomije kao treći stub predviđa reformu javne uprave, a dodatni ovaj drugi odnosno unutrašnji razlog jeste stanje javne uprave u Crnoj Gori sa kojim mislim da ćemo se svi složiti, a u ovoj sali ne možemo biti zadovoljni. Ja bih čak rekao da kada govorimo o neefikasnosti javne uprave ne treba govoriti o personalnim kapacitetima ljudi koji tamo rade, jer oni

generalno postoje kao što, naravno po prirodi stvari postoje, s obzirom na broj ljudi koji tamo radi, već više mislim na jednu vrstu odsustva sistema koji se po nekad manifestovao kroz konkretno ponašanje službenika u određenim situacijama. Mislim, da svi u ovoj sali barem nekoliko puta bili svjedoci toga i bili svjedoci činjenica da sistem koji je postojao nije adekvatan, nije dovoljno efikasan ili makar nije dorastao onome što su aktuelne potrebe države Crne Gore dominantno njenih građana.

Proteklih dvadeset godina dosta toga se u Crnoj Gori promijenilo u svakom smislu počev od državnog statusa pa do njene orijentacije i do obaveza koje preuzima prema međunarodnoj zajednici i vjerovatno je sve to ostavilo jednu vrstu posledice na stanje u javnoj upravi, ali mislim da je svakako bilo potrebno povući određene korake u tom pravcu. U tom smislu Vlada je usvojila Strategiju reforme javne uprave. Smatram da je ovo današnje zakonsko rješenje odnosno Predlog zakona samo jedan od koraka u pravcu ukupnog poboljšanja javne uprave.

Smatram da je i monotorijum nezapošljavanja za koji vjerujem da su građani i naše kolege iz opozicije mislili da vjerovatno neće postojati politička hrabrost Demokratske partije socijalista za to. Mislim da je taj potez izuzetno dobar u ovom pravcu i da će se zajednicom usvajanja zakona koje smo usvojili u decembru prošle godine u ovom parlamentu ukupno steći jedna mogućnost da okvir državne uprave bude bolji i efikasniji.

Što se tiče konkretno predloženog teksta ja sam akcentovao nekih četiri, pet tačaka za čije unapređenje smatram da je vrlo važno da će pomoći daljem radu državne uprave, odnosno javne uprave u Crnoj Gori. Dakle, prvi je transparentnost rada koji se definišu u poglavlju 7 u članovima od 51 do 59 naročito članovima 51, 52, 54, 55 koji će tiču informisanja u radu javne rasprave, pomoći strankama i predlozima i primjedbama, pohvalama i pritužbama. Smatram da sa povećanjem informisanosti o radu sa jednim onako uskim uzuzecima od onog što je opšte pravilo da je neophodno uvoditi javne rasprave za nacрте zakona sa pomoći koja se definiše u članu 54 prema strankama i odgovorima na ono što su njihovi predlozi, primjedbe, pohvale i pritužbe možemo biti jako zadovoljni da su sve to, rekao bih rješenja koja unapređuju dodatnu transparentnost javne uprave koja treba da bude uz efikasnost jedan od njenih osnovnih kvaliteta.

Što se tiče daljih nekih stvari koje bih akcentovao to jest svakako radni status odnosno postojećim predlogom teksta i njegovim izmjenama definiše se da mnogo veći krug lica koja rade u javnoj upravi će biti subjektivni primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima i smatram da je to važno zbog toga što je i prava tekovine Evropske unije prepisuje da postoji jednakost u ovom smislu, a smatram da je važno i na kraju pravično i za one službenike koji su do sada bili podložni, odnosno subjekti primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima i smatram da će se dakle i proces rada zapošljavanja i svega onoga što prate norme i pravila koji to uređuju biti onako značajniji i pravičniji, makar u dijelu toga što će biti gotovo jednak za sve, kažem gotovo, jer postoje neki izuzeci.

Zatim, preciziranje jeste linija odgovornosti koju čini novim zakonom smatram izuzetno jako kvalitetnim i veoma važnim i sadržajnim pogotovo u dijelu unapređenja ove druge komponente o kojoj sam govorio, a tiče se efikasnosti u radu.

Pored transparentnosti smatram da efikasnost u radu ili makar bi trebalo da bude jedan od osnovnih komponenti državne uprave, a mislim da je preciziranjem odgovornosti koja postoji od nivoa ministra pa sve do pomoćnika starješine koja se uvodi ovim zakonom ili bolje reći precizira ovim zakonom smatram da će donijeti određene pomake, naravno dobre pomake u dijelu efikasnosti rada.

Pomenuo bih, dakle još dvije stvari. Jedna se tiče izbora generalnog sekretara. Pozicija sekretara do sada nije bila uređena na adekvatan način pozitivnim zakonodavstvom. Donijeće se nakon usvajanja ovog teksta, donijeće se odluka Vlade kojom će se precizirati koja uopšte ministarstva mogu imati sekretara, a onda i kada se donese ta odluka onda će se omogućiti tim ministarstvima da imaju maksimalno dva sekretara.

I još jedna stvar.

Prenošenje nadležnosti u lokalnim samoupravama kao jedan od oblika svojevrsne decentralizacije, smatram da je izuzetno dobar i koristan, jer smo veoma često bili optuživani da želimo da centralizujemo vlast i mislim da jednim ovakvim rješenjem...(Prekid)... što smatram izuzetno dobrim, afirmativnim i što vjerujem da će rasteretiti onako izuzetno zahtjevan rad javne uprave koji je do sada postojao na državnom nivou, a zaista vjerujem i da jeste jedna vrsta

iskoraka, prosto ta vrsta povjerenja koja se ovim novim zakonom ustanovljava. Evo, buduće da mi je isteklo vrijeme zahvaljujem potpredsjedniče na strpljenju i izvinjavam se na prekoračenju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:08:38)

Hvala lijepa poslaniče Nikolić.

Riječ dajem Milanu Kneževiću, a neka se pripremi Andrija Nikolić. Na taj način završavamo sa diskusijama i nakon toga ćemo glasati oko 19 i 30h.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.18 19:08:59)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, evo gopoda ministar je izašla, ovo nije Zakon o državnoj upravi, ovo je zakon o morokanskim skakavcima. Znači, to su oni skakavci koji za nekih pola sata ili sat vremena unište pšenicu, unište žito i naprave kaos đe god se pojave. E, pa naša državna uprava je metafora, ili marokanski skakavci su metafora za državnu upravu koja je postala toliki balat da se mi iz godinu u godinu, osim što se zadužujemo za raznorazne projekte, zadužujemo i za finansiranje i funkcionisanje ovakve državne uprave. A, ja ću pokušati u nekoliko tačaka da to i pojasnim.

Evo, vi ste ovdje naveli na čelo nepristrasnosti i političke neutralnosti državne uprave u vršenju nadležnosti i obavljanje poslova bez diskriminacije i onda ste trebali da nastavite zar se ovo se ne odnosi na predstavnike Demokratske partije socijalista, Socijaldemokrata, Bošnjačke stranke i Hrvatske građanske inicijative. Nećete valda nekome ovdje Vi u Crnoj Gori da kažete da se u državnoj upravi može zaposliti neko ko nije član vladajuće koalicije. Evo, sad Vas pitam ovdje pred čitavom crnogorskom javnošću, dajte mi jedno ime i prezime Srbina ili Srпкиnje iz Crne Gore koji su se na referendumu izjasnili kao Srbi, koji su se zaposlili u državnu upravu od oktobra 2016.godine, nakon završenih parlamentarnih izbora ili od novembra kada je formirana Vlada do današnjeg dana. Evo demantujte me. Dajte mi ime jednog Srbina ili Srпкиnje u Crnoj Gori koga ste zaposlili u ovom periodu.

Ali zato na aerodromu imamo Socijaldemokrate, tamo se niko gospodine Gvozdenoviću, nije ni oženio ni udao od zaposlenih toliko godina. Znači zašto? Zato što su svi u prvom i u drugom rodu, ne može brat da oženi sestru ili sestra da se uda za oca, ili otac da oženi sestru od ujaka. Tamo je incest. Da ne pominjem Monteput, u Monteputu evo naljutiće mi se kolega Ibrahimović, ali Monteput zovu Mehov krš, nema nikakve ljutnje i tamo su sve neke dajidže i amidže i rođaci. I naprosto ja često prođem tamo onaj ka tunelu Sozina. Nekad mi dođe lično da iz demonstrativnosti probijem onu rampu, pa evo što ima veze, dva mjeseca apelacija, tri u Spužu, Državni udar, Osnovni sud i da probijem rampu. Vi nama ovdje govorite o načelu nepristrasnosti, da ne govorim o nekim drugim ministarstvima. Ministarstva su kao feudi pred raspad srpskog carstva poslije smrti cara Dušana. Samo čekamo još Boj na Kosovu i mislim da ćete gospodine Vi Ibrahimoviću biti novi Bajazit crnogorskog kosovskog boja, i da ovi vladari iz Demokratske partije socijalista završe ovu svoju političku bitku.

Dalje, ovdje se pominje na čelo ekonomičnosti, efikasnosti organa državne uprave uz racionalno planiranje i korišćenje budžetskih sredstava za rad. Volio bih da mi ovo kažete napamet, ovo što ste ovako napisali. Vi ne možete da ponovite, jer ovo su najobičnije floskule. Evo reći ću zašto? Zato što gospođu Prebilović, Vi demantujete samu sebe, a evo citiraću Vas, ako nijesam poludio ovo ste rekli Vi, a ako sam poludio onda nijeste. Citat: "Ključni problem javne uprave su nedovoljna efikasnost, nedostatak profesionalizma i odgovornost na svim nivoima, a trenutno imamo sistem koji umjesto da omogućava lakši i jednostavniji život građana i privredi taj život dodatno otežava", kraj citata. Jeste li Vi ovo izjavili? Jeste. Jesam li ja do sad bio u državnoj upravi, pa ste Vi došli na moje mjesto i onda ste ovo naslijeđeno stanje kvalifikovali kroz ovu izjavu, i onda ovdje imamo igranke u pojedinim ministarstvima gdje je jasna igra u Ministarstvu unutrašnjih poslova da Veselin Veljović želi svoju Upravu policije kao odvojeno odeljenje u Ministarstvu unutrašnjih poslova, jer ne želi da ga niko kontroliše. Govore da sad pripremaju

nekakve elitne jedinice koje će se boriti sa organizovanim kriminalom, korupcijom i političarima i mi ćemo sad krenuti u podjelu takozvanu decentralizaciju ministarstvima, gdje će pojedini direktori koji su iznad ministara kao što je recimo Veselin Veljović .... Zamoliću Vas još tridesetak sekundi... uticati na sve ovo što ...(Prekid) ..ovdje je bila priča i oko tužilaštva i oko suda.

Samo ću Vam navesti primjer Višeg suda. O tome je govorila koleginica Marina Jočić. Juče se Viši sud pretvorio u improvizovanu ambulantu. Juče je Suzana Mugoša, sudija u postupku za "Državni udar" ponizila Branku Milić, Srpkinju iz Novog Sada na način što ju je pregledao obducent, patalog koji secira leševe, slikajući je голу u kancelariji Višeg suda bez ikakvih medicinskih pomagala. I onda su nastavili da... (Prekid)... molim Vas ovo je javna činjenica. Ja govorim kako funkcioniše državna uprava. Mjerite Vi meni pritisak sa tim zvonjenjem ali je to tako. Mislim da je 135 sa 85 sad. Eto kako Vama funkcioniše državna uprava, a da ne govorimo o članu 7 da je država odgovorna za štetu koju organi državne uprave učine svojim nezakonitim ili nepravilnim radom. Završavam za ..(Prekid)..zvonjenjem.

Znači, mi smo samo u zadnje tri godine imali tužbi 70 miliona eura za sudske sporove dje su zaposleni tužili poslodavce, i onda dobijemo Duška Markovića i Zorana Pažina, koji kažu svako ko bude tužio državu lećeće sa posla. Je li to državna uprava? Ne. To su marokanski skakavci. Hvala.

SUAD NUMANOVIĆ (22.11.18 19:15:33)

Uvaženi kolega Kneževiću,

Dakle, dvije stvari želim da prokometarišem koje sam čuo. Ova zadnja oko pregleda doktora Šoća, i spočitava se cijeli dan danas, nekoliko puta sam to čuo da se radi o patalogu. Da, to je profesor patalogije, ali istovremeno to je profesor doktor sudske medicine. Dakle, ljekar koji se ne bavi samo patalogijom nego i sudskom medicinom, dakle ima tu mogućnost kao i svaki ljekar ko završi medicinu da izvrši pregled. Ja samo postavljam pitanje svima nama. Šta bi bilo da ljekar bilo koje specijalnosti ne pruži prvu pomoć onome kome treba, kako bi se tek onda prozivao. Prosto često dolazimo u situaciju da komentarišemo o ljekarima i uglavnom je to dosta u negativnom kontekstu. Ne samo ovo o čemu danas govorimo nego o tome, a ja znam da se radi o časnim ljudima, o časnoj profesiji i o ljudima koji u skladu sa zakonom pružaju adekvatnu zdravstvenu zaštitu, tako da mislim da u zakonskim okvirima to je uradio i profesor Šoć.

Druga stvar, stalno govorimo o antidiskriminaciji i govorimo o zapošljavanju. Vi znate da sam ranije na čelu Ministarstva za ljudska prava zajedno sa upravom za kadrove ovo ministarstvo vodili evidenciju o zapošljavanju, i imamo tendenciju to je taj izvještaj bio ovdje u Skupštini, i imamo tendenciju povećanje zapošljavanja kod bošnjačkog naroda i kod naroda koji se izjašnjavaju kao Srbi. Dakle, to je evidentno i druga stvar - ovih dana imali smo na odboru izvještaj ombudsmana gdje ima mnogo tih antidiskriminatorskih normi i pritužbi od građana. Ali nema ni jednu kada je zapošljavanje u pitanju da je neko eliminisan zato što se izjasnio da je ovakve ili onakve nacionalnosti, i da je po tom osnovu eliminisan. Dakle, to je u izvještaju ombudsmana. Tako da zamolio bih Vas da prosto ono što jeste činjenica i da ono što vode državni organi kao evidenciju da to uvažimo i da pozovemo svakog od nas da se izjasni onako kako se osjeća, onako kako se izjasnio na popisu i da kao takav aplicira, a ako dođe u situaciju da zbog toga bude diskriminisan da prosto svi stanemo u zaštitu njega, a prije svega oni organi koji trebaju da sprovedu zakon.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (22.11.18 19:18:22)

Hvala.

Vi ste imali komentar na raspravu Milana Kneževića, on ima pravo sad.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.18 19:18:31)

Hvala to sam i očekivao.

Znači, gospodine Numanoviću, samo da ne bude zabune, ja nijesam napadao gospodina Šoća, i da Vas informišem gospodin Šoć je bio u Savjetu Demokratskog fronta 2012.godine. Ja sam samo želio da ukažem na sledeću činjenicu, da pri Kliničkom centru i da pri toliko privatnih medicinskih ustanova gospođa Branka Milić bude pregledana u kancelariji, improvizovanoj kancelariji za advokate. Vjerovatno Vi nikad nijeste bili tamo, i većina ovih kolega nije bila nikad u Višem sudu, ali vrijeme radi. Znači, da bude tamo pregledana i da ne bude pored nje dermatolog, zato što se gospođa Milić žalila na te dermatološke probleme i na izuzetni povećani stres zbog suđenja za "Državni udar". I što smo dobili danas? Danas je pozlilo gospođi Milić, i gospođa Milić je završila u Urgentnom centru, završila je na infuziji, završila je sa visokim krvnim pritiskom. Znači da je gospođa Milić govorila istinu, ali mi imamo državnu upravu, koja je napravila improvizovanu ambulantu i doktor Šoć je za deset minuta napravio taj pregled, i još je gospođu Milić, meni je žao što govorim o tim činjenicama, ali to je bilo i na sudu, slikao голу. E, to je ta naša državna uprava, a onda govorite o zapošljavanju. Nemojte molim Vas gospodine Numanoviću, ja Vas cijenim kao jednog korektnog čovjeka i poslanika, imali smo korektnu saradnju kada ste Vi bili ministar, ja to nemam problem da saopštim pred crnogorskom javnošću. Ali pogledajte samo ovu hronologiju, kažete neka se svako izjašnjava kako hoće. Kako da se izjašnjava? Prvo uvodite kazne ko ne ustane na himnu, donosite rezoluciju da poništite 1918. i ujedinjenje i kažete da je to bio izdajnički čin i da ćete to zakonom da zabranite. Onda je nekome palo na pamet sada uvede da nam na silu kaže da moramo da govorimo crnogorskim jezikom jer će nas novčano kažnjavati. E, zamislite sad. Ko će da se u takvoj atmosferi nacionalno da se izjasni kao Srbin i da očekuje posao u državnoj upravi. Evo, ja pozivam gospođu Pribilović da mi kaže koji je to Srbin imenom i prezimenom zapošljen od momenta kada je formirana Vlada Duška Markovića do današnjeg dana. O toj tendenciji o kojoj vi govorite za Bošnjake, ja vam vjerujem. Znae zašto? Zato što su Bošnjaci tas na vagi ovoj parlamentarnoj većini i zato sam ja gospodina Ibrahimovića uporedio sa Bajazitom, neće njemu biti žao. On je inače trebalo bi da bude naslednik gospodina Husovića, malo mi Husović i liči na ovog cara Murata iz onog perioda ... (Prekid)... vojska na Kosovu. Ovo su paralele vidim čovjek.... (Prekid)... nemojte ni vi gospodine Gvozdenuoviću da ih, živa istina evo kažem, nemojte ih braniti od mene. I još nešto gospodine Numanoviću. U suđenju za državni udar ko se nalazi na optuženičkoj klupi? Samo Rusi i Srbi, a mi imamo 80.000 glasača. Kako ne nađoše jednoga Crnogorca što kaže evo da je budem malo apokrifan što bi rekao Milivoje Katnić koji slavi Svetog Arhangela Mihaila. Kako ne nađoše makar jednog Crnogorca da bude sa nama tamo da se taj državni udar makar napravi neki, završavam za pet sekundi, međunacionalni kompot. Ne, tamo se samo nalaze Rusi koje nikad niko neće vidjeti i evo sad imamo Srbe iz Crne Gore, političare i imamo gospođu Branku Milić od 64 godine, imamo Milana Dušića sa plastičnim koljenom i imamo Srboljuba Đorđevića i ovog Dragana Mačića koji ne mogu da izdrže suđenje 15 minuta nego padaju u nesvijest od onemoćalosti. E, baš smo uspjeli sa tim državnim udarom.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:22:04)

Na kraju od prijavljenih poslanika, poslije nekoliko sati rada, imamo Andriju Nikolića. Izvolite, gospodine Nikolić. Vi ste zadnji prijavljeni diskutant nakon toga ministarka Pribilović ili njena kolegica imaju pravo na završnu riječ ako žele da je iskoriste. Hvala lijepa.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.18 19:22:29)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore, poštovana ministarka sa saradnicom,

Upravno zbog okolnosti da radimo već nekoliko sati pokušaću ono što sam pripremio da situiram u nekoliko teza na način da ću pokušati da dam kratak osvrt i u odnosu na ono što se čulo kao gro primjedbi iz redova opozicije na ovaj prijedlog zakona koji je stigao iz Vlade.

Naime, svaki zaposleni u državnoj administraciji, odnosno u državnoj upravi pa i svaki

poslanik dužan je da u uzvišenom poslu predstavljanja ili zastupanja interesa građana pruži najbolje od sebe. Ne u nekom malograđanskom smislu već u suštinskom smislu predstavljanja ljudi kako se to radi u predstavničkoj demokratiji. Da bi se govorilo o odgovornosti unutar državne uprave morate prethodno pokazati odgovornost, a odgovornost podrazumijeva da kao poslanici treba svojim primjerom, u smislu društveno intelektualne uzornosti, da usmjeravate procese u društvu pa tako i građane koji su vas birali, da njihove interese zastupate u parlametu, a ne na nekom drugom mjestu. To je ona startna odgovornost koje se često ne pridržavamo kada pokušavamo da kritikujemo vladine politike koje imaju za cilj dodatnu emancipaciju crnogorskog društva.

Druga teza o kojoj takođe vrijedi progovoriti neku riječ i okolnost da li postoji ozbiljna politička volja unutar Vlade i unutar vladajuće koalicije da se ovim reformskim zakonom postigne istinska reforma unutar državne uprave. Pa, smo kroz tu diskusiju i kroz još nekoliko diskusija čuli kako u Crnoj Gori postoji fenomen zarobljene države. Kolega Vuksanović je s pravom podsjetio da se taj termin koji se našao u strategiji za proširenje na Zapadni Balkana do 2025. godine zaista tamo i našao, ali da se nikako ne može odnositi na Crnu Goru, a posebno se ne može odnositi na državu koja u pregovaračkom poglavlju predvodi proces pridruživanja Evropskoj uniji, a znamo svi da članstvo u Evropskoj uniji dolazi upravo kao posledica napora koje ulaže državna administracija u tom procesu.

Prema tome, ključ reformskog procesa u Crnoj Gori je upravo na leđima državne administracije. Neko je kazao od kolega da državnu administraciju u tom smislu zaista treba pohvaliti jer su to ljudi koji su zbilja neimari u svim državnim poslovima Crne Gore, a evo u ovih 12 godina postignuti su zbilja neki pomaci i onda te primjedbe koje dolaze sa druge strane zaista djeluju kao floskule kojima se pokušava prikriti sopstvena neodgovornost, odnosno neuspjeh koji vam redovno građani naplaćuju na izborima.

Saglasan takođe da građani s druge strane dosta često pa i državnu politiku, koja ima za cilj da što efikasnije i transparentnije i brže sprovodi sopstvene politike, opterećuje tromost ili sporost javne administracije. To jeste jedan od problema i u tom smislu Crna Gora je čini mi se pravilno i kroz svoju strategiju reforme obrazovanja odabrala koncept da želi da bude društvo znanja i da znanjem kao konkurentom na tržištu pokušamo da ostvarimo ono što su naše ključne politike s jedne strane, a u perspektivi da učinimo i poslovni ambijent značajno konkurentnijim u Crnoj Gori jer valjda niko ne sumnja da onaj ko u Crnoj Gori zbilja posjeduje neko znanje to znanje ne može ostvariti u okviru institucija države Crne Gore na način što će doprinostiti daljoj emancipaciji ukupnog društva.

Ovaj zakon takođe treba da stvori uslove za pojačavanje linije odgovornosti. Tačno je precizirano i tačno se zna šta je čija odgovornost i šta je čija nadležnost i u tom smislu postoji obaveza izvještavanja i zbog toga je važno da se učinci javne administracije od najmanjeg do najvišeg nivoa redovno prate, da se o njima formiraju određeni brifinzi gdje će koordinatori politika počev od svih institucija imati kompletan uvid o tome kako funkcionišu ukupna administracija. Efikasna javna ...(Prekid)... vladavine prava u jednom društvu jer upravo vladavina prava treba da nam zaštiti sve ove vrijednosti o kojima govorimo. Da li će Skupština imati više ili manje nadležnosti ovim predloženim rešenjima to je pitanje koje je jasno definisano Ustavom i o tome je nešto govorio gospodin Sekulić. Zna se šta su čije ingerencije, zna se šta su čije nadležnosti. Na kraju krajeva Evropska komisija je, vi ste nas o tome obavijestili na sjednici odbora prateći reformu ovog zakonodavstva, upravo dala određene sugestije da treba štedjeti vrijeme da je crnogorska administracija dovoljno efikasna da time i tim izvještajima o kojim se govori u ovim agencijama ne treba dodatno zamarati Skupštinu da bi imali što efikasniji rad, ali evo znači parlamentarci su u svakom slučaju kontrolori rada izvršne vlasti. Parlament kontroliše šta radi Vlada zato što parlament bira Vladu. Ta Vlada ima povjerenje parlamenta. Ona ima povjerenje da kontroliše ono što je rad agencija. Kad izgubi povjerenje parlamenta onda se zna ko kontroliše rad agencija jer je pretpostavljeno da će se formirati neka nova parlamentarna većina koja tragom novih rešenja može da uspostavlja neku novu dinamiku unutar institucionalnih procesa u Crnoj Gori.

Najvažnije čini mi se i time završavam, uz zahvalnost što ste mi dozvolili da produžim, da su na svim poslovima u državi počev od ministarskih, poslaničkih i dalje redom po dubini sistema angažovani ljudi od profesionalnog i od ličnog integriteta. Znači, svi mi znamo šta društvena zajednica u Crnoj Gori traži i svi mi na tržištu se ocjenjujemo od strane građana Crne Gore.

Onoliko koliko vrijedite na izborima toliko ćete biti kadri da sprovedite državnu ...(Prekid)... onog momenta kad izgubite povjerenje radiće to neko drugi više ili manje uspješno. Opet će glavne sudije tim povodom biti građani Crne Gore. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:29:47)

Zahvaljujem poslaniku Andriji Nikoliću.

Vidim dva diskutanta su se prijavili - Jovan Vučurović, Branko Radulović. Sad treba da se dogovorite ko od vas treba da govori. Znači, samo može jedan molim vas dogovorite se. Možemo da napravimo pauzu ako treba da se dogovorite ili sad da se dogovorite. Izvolite, Jovan Vučurović.

Poslaniče Vučurović. Vzvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 19:30:12)

Ja nijesam ni htio, pravo da vam kažem nego četvrti ili peti put se pominje ovdje priča o zarobljenoj državi, kao da je neistina, a ja sam saopštio. Citirao sam ministra Srđu Darmanovića koji je to izgovorio na sastanku pet ministara spoljnih poslova Jugoistočne Evrope, pet plus jedan, pošto jedan je bio iz jedne lažne države to ne računam, dakle njihov pet ministara i kaže:"Crnogorski ministar spoljnih, vanjskih poslova Srđan Darmanović je priznao da na pojedinim nivoima u Crnoj Gori postoji fenomen zarobljene države, to jest uzurpacija države od strane privatnih interesa. Mi nijesmo tu izuzetak", kaže ministar Darmanović. Ja sam potpuno citirao, on nije demantovao. Ne znam zašto ga vi branite kad čovjek nije demantovao ni jednoj riječju to. Pitao sam ga kroz poslaničko pitanje šta misli o tome, on nije odgovorio, izbjegao je da mi odgovori na to, dakle čovjek je rekao, ja sam zato malo prije rekao da je čovjek zvizdač. Pokušao je da bude zvizdač, da otkrije nešto što se dešava, zvizdač mislim da je jedan pozitivan termin. Valjda bi trebao da bude, ali u demokratskim državama ne u poludiktaturama ili diktaturama poput Crne Gore.

Čovjek je pokušao da nam pošalje poruku neku, ali neko je rekao: Darmanoviću, bolje bi ti bilo da čutiš nego što pominjem fenomen zarobljene države. Ja ću stalno da pominjem ovo i zato nemojte se meni obraćati, obratite se gospodinu Darmanoviću, on je to kazao. Evo, ja vam mogu poslati link poslije iz novina da vidite da je to čovjek izjavio i nikada nije demantovao. Znači nemate problem sa mnom nego sa gospodinom Darmanovićem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:32:06)

Gospodin Nikolić, želi li da iskoristi pravo? Izvolite, imate pravo.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.18 19:32:11)

Dakle, bez namjere da na bilo koji način pokušavam da advokatišem ministru Darmanoviću, on će vrlo ubjedljivo i vrlo sigurno bez ikakve dileme znati da iskomentariše i ono što je bila vaša primjedba, nijesam komentarisao vas. Odnosilo se na grupu poslanika koji su se, osvrnuli na tu temu na način na koji ste to uradili vi uz obrazloženje da u strategiji Evropske unije za proširenje na Zapad i Balkan do 2025.godine taj termin ne uključuje državu Crnu Goru.

Postavljam istovremeno pitanjem - Da li država koja je članica NATO-a, da li država koja predvodi proces pridruživanja Evropskoj uniji može da bude zarobljena država?

Znamo svi da ne može i isto tako znamo da se ispod tih politikantskih floskula uvijek krije samo jedan isti cilj. Ajde da pokušamo da sve ono što su određeni problemi u Crnoj Gori predimenzioniramo na način da je to problem države Crne Gore odnosno njenog trajnog funkcionisanja i da kao takva država Crna Gora nije održiva i da se ponovo treba revidirati njen

državno-pravni status, čini mi se da je to teza koja je onako za svakoga politički mislećeg čovjeka vrlo, vrlo prepoznatljiva, ali mi smo ovdje govorili i o tome da je proces emancipacije nužan i na političkom terenu.

Nijesam primijetio da je evo 12 godina prošlo od obnove crnogorske nezavisnosti, a govorimo o transparentnosti institucija u Crnoj Gori koje imaju naravno i svojih slabosti. Te slabosti se kontinuirano nadograđaju i unapređuju novim kvalitetima, ali nijesam primijetio da je neko iz opozicionih redova evoluirao i da je smogao snage da prizna da je Crna Gora kao država, ipak postigla određeni napredak. Valjda je elementarno, a čini mi se i time vam ne dajem naravno političku sugestiju, ali ukoliko pokušavate da promijenite vlast u jednoj državi onda je valjda vrlo smisljeno da uvažite ono što su dobre strane koje ta vlast radi i da radite naravno posao za koji je opozicija zadužena, da kritikuje Vladu tamo gdje postoji prostor za kritiku u određenim politikama. To je osnovna maksima na kojima počiva parlamentarna demokratija, ali parlamentarna demokratija podrazumijeva istovremeno podjednaku odgovornost i vlasti i opozicije kako za građanski mir, kako za građansku kulturu i političku kulturu, ali i bezbjednost u jednoj državi.

Prema tome, od onoga što mi radimo ovdje u parlamentu i od načina na koji mi promoviramo politiku u značajnoj mjeri utičemo na edukaciju i samih građana koji na ovaj ili onaj način slijede našu politiku.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:35:29)

Zahvaljujem poslaniku Andriji Nikoliću. Ministrica Pribilović želi završnu riječ. Izvolite.

SUZANA PRIBILOVIĆ (22.11.18 19:35:43)

Pa, kao što sam rekla, već u uvodnom izlaganju, ono što je nesporno jeste da će ovo zakonsko rješenje uspostaviti pravni okvir za jasnu organizaciju tipologiju organa i doprinijeti koherentnosti sistema, što je jedan od strateških ciljeva reforme i javne uprave utvrđen samom strategijom.

Isto tako nesporno je da je ovo zakonsko rješenje jedan veliki iskorak koji nas vodi u ostvarenju cilja da imamo jednu efikasnu, servisnu, orjentisanu, transparentnu i javnu upravu.

Isto tako moram istaći da je ovaj zakon dokaz spremnosti opredjeljenja Vlade Crne Gore, da u potpunosti sprovede proces reforme javne uprave i pritom moramo reći da ovo nije izazov samo za Crnu Goru, tako bih istakla da je u 2017. godini Evropska komisija i to 14 zemalja svojih članica dala preporuke da u određenim segmentima moraju reformisati javnu upravu. Isto tako, smatram da je ovaj dokaz bez obzira da li se on u premijerovom ekspozou ili u samoj Uredbi nalazi Ministarstvo javne uprave na zadnjem mjestu da je dokaz o spremnosti Vlade da sprovede proces reforme javne uprave. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (22.11.18 19:37:06)

Uvaženi poslanici,

Konstatujem da je pretres završen i predlažem da za desetak minuta organizujemo glasanje vezano za ovo zakonsko rješenje. Šutra nastavljamo rad sa tačkom dnevnog reda koja je vezana za Zakon o vodama. Za petnaestak minuta dajem pauzu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:42:54)

Poštovne kolege, stekli su se svi uslovi da se izjasnimo o Predlogu zakona o državnoj upravi. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje predlog zakona u načelu. Izvolite.

Ne radi mi trenutno taster za glasanje, tako da ovako se izjašnjavam da budete sigurni. Glasao je 41 poslanik, 41 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen predlog zakona u načelu.

Na predlog zakona je podnijeto 24 amandmana i to:

Zakonodavni odbor dva amandmana koja su sastavni dio predloga zakona,

Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu jedan amandman koji se sastavni dio predloga zakona,

Poslanici Raško Konjević i Draginja Vuksanović - Stanković osam amandmana o kojima treba glasati,

Poslanici Nikola Rakočević, Boris Mugoša, Željko Aprcović i Jovanka Laličić pet amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, s tim što su amandmani tri, četiri i pet preformulisani,

Poslanik Raško Krivokapić, tri amandmana - dva plus jedan, poslanik Raško Konjević tri amandmana - dva plus jedan, ne razdvajam ih ali izvinjavam se svakako što sam napravio grešku. Znači poslanik Raško Konjević tri amandmana - dva plus jedan i to: amandmane jedan i dva zavedene pod brojem 00-31/18-1/8, od amandmana dva je odustao, a o amandmanu jedan treba glasati i takođe Raško Konjević amandman jedan zaveden pod brojem 00-31/18-1/15 o kojem takođe treba glasati.

Poslanici Branko Radulović i Branka Bošnjak dva amandmana o kojima treba glasati.

Poslanici Željko Aprcović, Boris Mugoša, Ervin Ibrahimović, Adrijan Vuksanović, Andrija Popović i Marta Šćepanović tri amandmana. Amandmani jedan i tri su sastavni dio predloga zakona s tim što je amandman tri pravno tehnički korigovan, a od amandmana dva su odustali.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati. U stvari prelazimo prvo na izjašnjavanje o osam amandmana poslanika Konjevića i Vuksanović - Stanković. Ima riječ poslanik ako želi objašnjenje za ove amandmane. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 20:46:15)

Imamo ukupno osam, čini mi se, 11 amandmana imamo ukupno. Je li dovoljno podijelili bi gospodin Krivokapić i ja po pet minuta da svih tih osam amandmana obrazložimo na takav način, mislim da je ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:46:36)

Dogovoreno, time ćemo i uštedjeti.

Znači, Vi sad počinjete za ovih pet. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 20:46:45)

Jeste.

Uvaženi građani, poštovani predsjedniče Skupštine, Vama se obraćam,

Vi ste danas za skupštinskom govornicom rekli da ste Vi lično i Vaša partija doprinijeli kvalitetu ovoga zakona jer ste sačuvali autoritet Skupštine. Predsjedniče Skupštine Vaš član poslaničkog kluba i rekli ste da će svaki izvještaj koji podnose agencije doći u parlament. Ja sam Vam tada rekao i citirao član 45, da državna agencija najmanje jednom godišnje podnosi Vladi izvještaj, pokušavajući da Vam ukažem da to nije za Skupštinu obezbijeđeno. Vjerovatno ste nakon toga dali nalog, što je bilo dobro i onda ste dali amandman koji je bio identičan našem amandmanu četiri, da u članu 45 stav 3 se poslije riječi - Vladi dodaje riječ ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:47:33)

Oprostite, je li Vi to sad imate neko proceduralno reagovanje ili govorite o amandmanima? To mi recite prvo, Vi govorite o amandmanima pa se obraćate meni. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 20:47:39)

Pazite, ja obrazležem moj amandman četiri, koji glasi: U članu 45 stav 3 nakon riječi Vladi dodaju se riječi i Skupštini. Znači, podnešen je amandman koji je identičan amandmanu SDP-a, koji je trebao da zaštiti, predsjedniče Parlamenta, dignitet Parlamenta što ste obećali za tom govornicom i hvalili se u ulozi Vas i Vaše partije. Znači, šta se desilo? Amandman koji sam ja predložio, naravno da nije prihvaćen, a ja bio radostan što će biti prihvaćen amandman SD-a i DPS-a. Znači, šta se desilo? Povučena je amandman predsjedniče Skupštine, dakle, ni jedan izvještaj, bez obzira na vaša zalaganja, neće doći u Skupštinu. Toliko. Šta ste rekli gospodine Mugoša?

Znači, ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:48:36)

Kolega Mugoša, rekli ste, - ne govori istinu poslaniku, pa Vam kažem samo. Javićete se, ali Vi nastavite.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 20:50:04)

Znači, amandman dva, koji je podnio gospodin Mugoša je od strane kolegice Marte Šćepanović povučen, što imate u zapisniku. Lako je provjeriti je li tačno ili nije tačno. Kolegice zahvaljujem se, što klima glavom, glasi: Državna agencija izvještaj iz stava tri dužna je da podnese i Skupštini Crne Gore, toga nema. Prema tome, lako je utvrditi ko govori istinu.

Drugi amandman, koji mislim da je bio važan, koji je takođe govorio o položaju poslanika i odnosu ove Skupštine prema Vladi, bio je član 60. Dakle, ja sam predložio amandman koji je doslovce norma iz člana 50 Poslovnika Skupštine Crne Gore. Dakle, ako već govorimo o istoj materiji o odnosu između Vlade, odnosno ministarstava, organa uprave i parlamenta logično bi bilo, ako to sada rješavamo zakonskom materijom, da prenesemo iz Poslovnika odredbu u zakon. To bi bilo najprirodnije, najprirodnije bi bilo da ne bi stvorili bilo koju vrstu kolizije. Ja sam doslovce u amandmanu, pročitacu radi ..... Samo ako možete da zaustavite vrijeme da nađem amandman. Dakle, glasi ovako: poslanik ima pravo na dostupnost, ovo je odredba iz Poslovnika, svih službenih materijala, dokumenata i podataka koji se pripremaju ili prikupljaju u odborima ili službi Skupštine, Vlade, ministarstvima, drugim organima državne uprave koja se odnose na pitanja od značaja za ostvarivanje poslaničke funkcije. Ministar i drugi javni funkcioneri su dužni da u roku od 15 dana daju odgovore, dokumentaciju i podatke koje se odnose na poslove iz okvira prava i dužnosti ovih funkcionera, odnosno poslove iz nadležnosti organa kojim rukovode, a koja su mu potrebna radi obavljanja funkcije poslanika.

Kolege, ova odredba u Poslovniku Skupštine nije se mijenjala zadnja tri saziva sigurno. Sada u zakonu imate to drugačije riješeno i u praksi će se dešavati da mi po članu 50 Poslovnika tražimo, po članu 50 Poslovnika je važeći, Poslovnik je akt s kojim mi operativno funkcionišemo ovdje, a da nam iz Vlade kažu izvinite to nije u skladu sa zakonom. Da je praksa, to potvrđuje, vi to znate, na kolegijumu sam prije dva dana rekao - tri puta sam tražio Ministarstvo finansija, Nacionalna turistička organizacija i Ministarstvo saobraćaja, tri mjeseca ne dobijam nijedan odgovor po članu 50 Poslovnika. Zamislite kako će sada kad imamo ovakvu zakonsku odredbu, kako će poslanici dobijati materijale od Vlade. Dakle, ne usvajanje ovih amandmana potpuno je derogirana uloga parlamenta i uloga poslanika da dobija materijal kako bi mogao da obavlja svoju poslaničku dužnost. Vi ste predsjedniče Skupštine danas, i tome je radovalo, za tom govornicom rekli da je SD zaslužan za povećanje kvaliteta ovog zakona i da će izvještaj dolaziti u Skupštinu kao što je bilo do sada.

Predsjedniče Skupštine, nažalost nijeste bili u pravu, jer amandman koji ste podnijeli je povučen možda mimo vašeg znanja.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:52:28)

Prije nego dam riječ poslaniku Krivokapiću, pa da završimo sa vašim obrazlaganjem amandmana, da vam kažem sledeće:

Ja sam rekao da je zaslugom Socijaldemokrata značajno unaprijeđen ovaj zakon i uzmite zakon kakav je izgledao kad je došao u proceduru, kad je upućen parlamentu, a uzmite sad amandmane koji su sastavni dio zakona već u izjašnjavanju predlagača i vidjećete da je značajno unaprijeđen i to po više osnova i po osnovu tog da određene agencije koje su trebale posebnim zakonima da budu tim posebno promijenjenim zakonima kasnije usklađeni i vraćeni u nadležnost Vlade, to nisu. Znači da su ostali u Skupštini i Agencija koja se bavi korupcijom, i Agencija o zaštiti podataka o ličnosti, Regulatorna agencija za energetiku, Komisija za tržište kapitala, Fond za manjine itd.

Druga stvar, u ovom dijelu koliko sam vidio da nema roka od 15 dana, ali ima obaveznost da se dostavljaju informacije poslanicima, e to smatram značajnim unapređivanjem zakona od strane Socijaldemokrata, tako da niste u pravu. Volio bih da sam svemoguć i da sve ono što zamislim, poželim izgleda se ovdje u parlamentu. Ne znam šta je bilo s povlačenjem, vidim naravno da je jedan amandman povučen. Ako neki amandman sličan bude u proceduri ja ću da ga podržim, toliko.

Poslanik Krivokapić ima sad pravo. Imate pravo proceduralno.

RAŠKO KONJEVIĆ (22.11.18 20:54:18)

Ja sam govorio u svojstvu predlagača amandmana, imam pravo na diskusiju od pet minuta. Vi ste odgovarali na moju diskusiju, komentarisali ste moju diskusiju. Dakle, ja o pojedinostima činjenicom da sam podnosilac amandmana imam pravo na diskusiju.

Pitao sam da li od 11 amandmana pošto imamo po pet minuta da bi smo skratili raspravu, možemo podijeliti 11 amandmana po pet minuta, imao diskusiju koja je bila u tonu da ne izaziva repliku. Tačno je, govorio sam o vama, dakle ne o vama, nego o stavovima u tom dijelu, vi ste me komentarisali. Prema tome, dakle, imam elementarno pravo da odgovorim na vaš komentar koji ste uputili na moju diskusiju, jer ovo što ste rekli kolega Brajoviću, nije član 45 kolega Brajoviću, vjerovatno nijeste pročitali zakon. U članu 45 stav 3 sem izvještavanja nijedna državna agencija...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 20:55:21)

Isteklo je minut vremena, isključeni ste, nemate više pravo.

Poslaniče Krivokapiću, izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (22.11.18 20:55:41)

Poštovane kolegice i kolege,

Obistinilo se to što govorimo stalno. Moramo da branimo Ustav, više nije pitanje zakonskih normi nego odbrana elementarnih principa Ustava. Član 57 - svako ima pravo, ne poslanik koji predstavlja narod, što bi rekao Ustav iz 1905. godine u cjelini, nego svako ima pravo da se pojedinačno ili zajedno sa drugim obraća državnom organu i organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor. Svako ima pravo, a i mi ođe raspravljamo može li po zakonu da to pravo stvori Parlament kao predstavnici cijelog naroda, barem u cjelini, kad smo svi 81 tu. Mi to pravo ne možemo da odbranimo. Kažem im, u ovom slučaju vi, nije bitno mi, u ovom slučaju vi, treba poslanici da budu čitači sa interneta pa da šalju predloge Vladi preko interneta, pa da se uključe u

komentare Vlade. Ovo je tijelo, ovo je ustavno tijelo, najjača ustavna institucija, predstavnik naroda, direktno izabrano od naroda, prenijela ovlašćenja na Vladu, nema to pravo po ovome što će biti konačni tekst zakona, elementarno ustavno pravo. Mi moramo da se borimo, zabranjena je politička ... u državnim organima, pa to piše u Ustavu. Mi to moramo da pišemo u zakonu dokle je stiglo, to piše u Ustavu od 2007. godine. Elementarna ustavna prava građana ovaj parlament ne može da okupi. Još jedan član oko zarobljene države. Zna se ko je zarobio državu. To piše i to piše Evropska unija u obliku kvalifikacije, a Freedom house to piše o imenu. Freedom house je uveo inače kao organizacija koja se finansira iz američkog budžeta, uveo je tu formulaciju 2015. godine u svom izvještaju o Crnoj Gori, a sad vrlo jasno i kaže ko je zarobio državu kad već ćerate, kolega Vučuroviću, da vam kažem ko je zarobio. Nije gospodin Darmanović to slučajno rekao, zna da ne može ono što svi znaju da krije. Ne možete sakriti što bi rekli golotinju smokvinim listom.

Freedom house - 2016. godine u Crnoj Gori i Aleksandar Vučić u Srbiji zarobili su svoju državu, ime i prezime, čitam, pretvarajući ih u mehanizme koji služe za jačanje njihovih partija. Znači, zarobljena država nije apstraktni pojam, nego je konkretan pojam zbog čega parlamentarna diktatura više nije u funkciji. Naravno nije u funkciji, ona nikad nije ni postojala, ali ovdje je briga svih nas, a ta briga je postojala i u Rimu, kao i u Crnoj Gori i u Americi na kraju krajeva, u svakoj demokratiji, da neko ne preuzme da vlada u ime svih. Ta briga postoji i u Americi. Nemoj da sad mislimo da postoji savršena demokratija, ali u Crnoj Gori se barem zna. Stavljaju dodatni teret na ovu formulaciju. Nepotrebno je da parlament ne razmatra izvještaje onih koji treba da služe narodu, RAE treba da služi narodu, ne ovom parlamentu, a mi treba da služimo narodu da to bolje vidi, da to bolje ocijeni, da da svoje mišljenje, ništa više. Mi ne vodimo RAE, mi ne vodimo druge agencije, mi samo pokušavamo da damo mišljenje i pomognemo na kraju krajeva. To je suština naših amandmana i to je naša želja da se parlament pita. Parlament koji se ne pita ne treba da postoji. Parlament koji ne odlučuje ne treba da postoji. Parlament kao fasadna demokratija ne treba da postoji. To samo pokazuje težinu problema koji imamo dodatno. Ne možete spriječiti informaciju u 21. vijeku na taj način. Ne možete spriječiti ljude da znaju, ali možemo spriječiti sve nas da imamo institucije koje vrše ustavnu obavezu u ovom slučaju parlament i ovo nije odbrana pozicije, ovo je prije svega odbrana vas poslanika iz vlasti, ne nas iz opozicije da date svoje mišljenje o izvršnoj vlasti, bez obzira što je vaša trenutno, ona odgovara vama, jer ste je vi birali i dali joj svoje povjerenje i odgovornija je prema vama nego prema nama, jer vi ste joj dali povjerenje. Oni gazduju vašim povjerenjem, na nivou principa pričam. Ne pričam na nivou ove ili one vlasti.

I zato mislim da je amandman suštinski važan 45 na član 45. Dajte priliku da kontrolišete svoju vlast, evo da upotrijebim tu formulaciju.

Hvala.

Izvinite, dobačeno mi je.

Dugujem tu informaciju ... ušli u NATO. Dugujem tu informaciju zbog edukacije u parlamentu, da ne bismo slušali neke stvari. Grčka je imala vojnu funtu koja nije diktatura parlamenta, nego diktatura pukovnika i trajala je, ako se ne varam, pogledao sam dodatno tu informaciju, da budem precizan.

Ta diktatura pukovnika ne Parlamenta trajala je od 1967. do 1974. godine, 15 godina pošto je Grčka ušla u NATO. Znači Grčka je bila u NATO, imala je formalno diktaturu i niko je nije izbacio iz NATO-a.

Prema tome, gospodine predsjedniče Odbora za odbranu i bezbjednost ovo ste morali znati. Ovo je pitanje edukacije, ničeg drugog. Pitanje edukacije, diktatura je bila kolega ... (Prekid).... samo rečenicu.

Kolega Stanišiću, ovđe za diktaturu u Parlamentu predsjednik je izabran za predsjednika Parlamenta Skupštine OEBS-a. Toliko je to bila diktatura, da je izabran na najveću međunarodnu funkciju u ovoj zemlji u istoriji. Toliko je to bila diktatura i toliko je bila nepoštovana i necijenjena.

Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:01:27)

Izvolite poslaniče Stanišiću, procedura.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (22.11.18 21:01:34)

Pomenut sam. Hvala vam.

Da vam kažem gospodine Krivokapiću, vi kroz poslaničko pitanje, pa opet o zarobljenoj državi. Ta je država danas među 29 najuglednijih zemalja na svijetu. Ova mala naš lijepa Crna Gora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:01:47)

Dao sam vam gospodine Stanišiću, samo malo.

Proceduralno reagovanje treba da bude usmjereno ka meni, a ne ka poslaniku.

Prema tome, čekajte da vas ja nešto... trebali ste od početka da se obratite meni. Samo da ja vama kažem.

Pomenuti ste od strane poslanika Krivokapića, poslije dobacivanja.

Prema tome, imate 10 sekundi da završite vaše obraćanje.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (22.11.18 21:02:16)

Za 10 sekundi ne mogu da progovorim pet riječi.

Gospodine Krivokapiću, poznata je parlamentarna diktatura bila 2016.godine, a vi tada nijeste bili predsjednik OEBS-a, predsjedavali OEBS-om nijeste nego vam je istekao mandat i jedan ste od rijetkih kojima je samo trajao jedan mandat, a ne dva.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:02:33)

Hvala.

Izvolite. Imamo jednu ispravku navoda zahtjeva. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (22.11.18 21:02:39)

Dobacuje sa mjesta.

Gospodine Stanišiću, ja kada sam izabran za predsjednika ... 2013.godine, tada je rečeno parlamentarna diktatura, tada je računata diktatura. Naći ću vam izvode. Prema tome, abdejtujte se malo, 2016.godine smo raskinuli koaliciju, 2015.godine je bio Kongres, 2013.godine ste uveli "Informer" kao vaše glavno sredstvo.

Prema tome, gospodine Stanišiću, ovdje postoji zarobljena država po analizi Evropske unije i Fridem Hausa. Fridem Haus je naveo ime i prezime, pročitao sam vam, nađite na CDM-u ne morate mene provjeravati. Nađite na CDM-u 11. april da pročitate malo da znate . A diktature su i to prave postojale, pukovničke u Grčkoj i poslije 15 godina NATO-a. To što smo NATO ne znači da ovdje ne može biti problema.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:03:26)

Hvala.

Mislim da ste se vi i gospodin Stanišić razjasnili, razjasnili ste se konstatacijom vašom da ste bili izabrani predsjednik Parlamentarne Skupštine OEBS-a zašto mislim da je priznanje i za naš parlament i sa konstatacijom poslanika Stanišića da ste jedini koji je imao mandat koji nije obnovljen godinu dana što je naravno za žaljenje našeg parlamenta, ne samo vas.

Ispravka navoda poslanik Mugoša. Izvolite.
Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.18 21:04:07)

Hvala predsjedniče.

Procedura usmjerena prema vama, iz razloga što ste dozvolili da diskusija prethodnog govornika izađe iz okvira procedure, iz okvira Poslovnika. Mi smo računali da će biti obrazlaganje pojedinosti, odnosno povodom amandmana koji su predloženi, a diskusija se dominantno odnosila na komentar jednog od prethodnih govornika među kojima sam bio i sam i bilo bi dobro da pozovete govornika koji je prethodno govorio da, ukoliko ima komentare na diskusije određenih poslanika, to učini u redovnoj proceduri onda kada su te diskusije na dnevnom redu. Ovako se sakrivamo iza procedure i izbjegavamo mogućnost da se politički suočimo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:04:55)

Hvala.

Znači u pravu ste na proceduralno reagovanje upućeno meni, ali poslanici Krivokapić i Konjević su imali da obrazlažu 11 amandmana i u tom smislu htjeli da budu racionalniji po pet minuta, zato sam dozvolio. Jeste, nije bila priča, tačno u pravu ste nije bila priča o amandmanima ali, sad smo taj dio završili i u pravu ste s konstatacijom da bi dobro bilo da se svi poslanici pridržavaju toga da komentarišu koga treba da komentarišu, kad je za to vrijeme potrebno.

Izvolite poslaniče Vučuroviću i vi proceduralno.

JOVAN VUČUROVIĆ (22.11.18 21:05:28)

Naravno, nijeste reagovali. Ovdje je rečeno da je Crna Gora članica među 29 najuglednijih država svijeta. Ne znam kakva je to karakteristika da je neka država ugledna.

Znači, to je ovako meni nepoznato, vjerovatno diplomatiji nepoznato i odnosima u svijetu šta znači ugledna država. Ovih 200 ostalih koliko ima država, to su neugledne države, a ovih 29 koji pripadaju jednom agresivnom vojnom savezu, e to su ugledne države.

Dakle, samo da to razjasnimo nijeste reagovali.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:06:01)

Hvala vam.

Nijesam reagovao za to što nijesam smatrao za potrebno da reagujem i neću reagovati kad kroz tu priču ugledna država jer mislim da hvali moju državu. Prema tome, to ne zaslužuje reakciju, moju reakciju zaslužuje, ako neko ruži moju državu, našu državu i ako je neko neopravdano napada.

Ispravka navoda poslanik Mugoša.

BORIS MUGOŠA (22.11.18 21:06:26)

Pa evo imam potrebu da ispravim navode poslanika Krivokapića zbog javnosti.

Ovdje je rečeno da svako po Ustavu ima pravo da traži, da dobije informaciju itd. a da toga nema u Zakonu. Ja moram samo podsjetiti taj preformulisani amandman koji je postao sastavni dio zakona koji je.

Ministarstvo je dužno dodati član, ja samo mogu da kažem dok je gospodin Krivokapić bio u vlasti, bio je na snazi Zakon o državnoj upravi koji nije imao ovo i tada to nije smetalo, sad ima i

pojačanje. Kaže Ministarstvo je dužno da učini dostupnim službeni materijal, dokumenta i podatke iz upravne oblasti za koje je osnovano i koje se odnose na teme o kojima se raspravlja koji su potrebni za ostvarivanje poslaničke funkcije.

Znači, to je sastavni dio zakona, pretpostavljam da je poslanik Krivokapić mislio na osnovni zakon. Ali, ovaj amandman je ušao i postao sastavni dio.

Takođe, poslanik Krivokapić je pomenuo Regulatornu agenciju za energetiku i rekao da oni ne dostavljaju izvještaj Skupštini. Rekli ste RAI ta Regulatorna agencija ...(Prekid)... nju bira Skupština i ona po zakonu kojim je osnovana dostavlja izvještaje Skupštini. Tako da u tom dijelu želim samo da ispravim navode, a što se tiče toga i vi ste dobro rekli. Kad bude amandman poslanika da se izvještaji dostavljaju Skupštini, ja ću taj amandman podržati.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:07:45)

Hvala vam.

Ne, vi nećete imati komentar, nego možete da komentarišete što nije bilo tačno u ovoj ispravci navoda. Jer, tačno je da ste pomenuli RAI što niste imali za pravo, pošto to ostaje naravno agencija koja će da izvještava Skupštinu i evo kao što ste čuli u Zakonu i našim amandmanima je omogućeno da redovno izvještavaju.

Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (22.11.18 21:08:12)

Vi ja znamo da ne postoji ispravka navoda u Poslovniku, znamo da ne postoji to. Nađite mi ja neću tražiti riječ.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:08:19)

Samo mi jednom recite kad ste odbili ispravku navoda.

RANKO KRIVOKAPIĆ (22.11.18 21:09:20)

Ja vas pitam postoji li ili ne postoji. Znači ovo je bio klasičan komentar na moje izlaganje, ništa drugo. Hoću samo to da preciziramo.

Hvala što ste mi dali priliku da odgovorim. Kršimo i jedan i drugi Poslovnik, on što komentariše, a ja što odgovaram, što bi se reklo.

Znači, stav 3 je jasan zakon. Državne agencije najmanje jednom godišnje podnose Vladi izvještaj o svom radu koji sadrži prikaz izvršenja zakona, drugih propisa, podataka o realizaciji ciljeva iz programa itd. itd.

Sljedeći stav je bio Skupština, da ima ista prava, jedna je riječ bila i Skupštini. Povučena je taj amandman.

Prema tome, ja nijesam nigdje spomenuo gospodina Mugošu vi to dobro znate, svi ste čuli, čak ni implikacijama, čak nikakva implikacije nijesam spomenuo, branio sam naš stav. Jer, u tome je smisao amandmana, da se to bude. I ne znam zašto je gospodin Mugoša komentarisao, ja nigdje nijesam spomenuo ...(Prekid)... niti čak SD. Kao što znate ništa nijesam spomenuo. Spomenuo sam principe koje sam branio.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:09:26)

Hvala vam.

Ovdje samo govorite, pokušavate naravno svoj ugao da nađete i jedan i drugi. Jer, tačno je da je amandmanom i Socijaldemokrata, omogućeno da poslanici dobijaju izvještaje i informacije koje će im od koristi biti za obavljanje poslaničke funkcije.

Pošto ste vi mene obavijestili da vas samo citiram: član 97 Poslovnika.

Nakon izlaganja pojedinog Poslovnika i predstavnika predlagača pravo da zatraži da dobije riječ ima predsjednik, odnosno ovlašćeni predstavnik kluba poslanika. Predstavnik Vlade radi pojašnjenja stavova i ispravki navoda ili konstatacije iz izlaganja, komentar izlaganja. Znači, ispravka navoda postoji.

Hvala vam.

E sada ćemo da pređemo i zato me nemojte upozoravati o Poslovniku kad sam vrlo precizan bio.

Poštovane kolege, sad su se stekli uslovi da se izjašnjavamo o ovim amandmanima poslanika. Sada su osam amandmana poslanika Konjevića, Vuksanović-Stanković. Stavljam na glasanje amandman jedan. Izvolite.

Šest za, 25 protiv, 12 uzdržanih, evo 43 sad, šest za, 25 protiv, 12 uzdržanih.

Konstatujem da amandman jedan nije prihvaćen. Stavljam na glasanje amandman dva.

Izvolite. Glasala su 44 poslanika, šest za, 17 protiv, 21 uzdržan.

Konstatujem da amandman dva nije prihvaćen. Stavljam na glasanje amandman tri. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, šest za, protiv 19, 17 uzdržanih.

Konstatujem da amandman tri nije prihvaćen. Stavljam na glasanje amandman četiri. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 10 za, protiv 15, uzdržanih 17.

Konstatujem da amandman četiri nije prošao. Stavljam na glasanje amandman pet.

Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, šest za, protiv 19, uzdržanih 16. Amandman pet nije prošao. Stavljam na glasanje amandman šest.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, šest za, protiv 21, uzdržanih 16. Amandman šest nije prošao. Stavljam na glasanje amandman sedam.

Hvala. Glasala su 42 poslanika, šest za, 21 protiv, 15 uzdržanih. Konstatujem da ni amandman sedam nije prošao. Stavljam na glasanje amandman osam.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, šest za, 18 protiv, 18 uzdržanih. Konstatujem da ni amandman osam nije prošao.

Amandman jedan poslanika Konjevića. Stavljam na glasanje amandman jedan, poslanik Konjević izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, šest za, 20 protiv, 18 uzdržanih. Amandman poslanika Konjevića jedan koji je zaveden pod brojem 00-31/18-1/8 nije prošao.

Pominjem kako je zaveden, jer imamo sad izjašnjavanje o amandmanu jedan poslanika Konjevića koji je zaveden pod brojem 0031/18-1/15.

Izvolite.

Hvala. Glasala su 42 poslanika, šest za, 19 protiv, 17 uzdržanih. Amandman nije prošao.

Prelazimo na izjašnjavanje o dva amandmana poslanika Radulović, Bošnjak.

Da li neko od poslanika želi da pojasni amandmane?

Izvolite, poslanik Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 21:17:44)

Želim da vam skrenem pažnju na ono što vi dobro znate, takođe i vama građani Crne Gore.

Ukoliko je Skupština kao vrhovna institucija jaka i jača, tad i demokratija bi trebalo da je prati. Ukoliko su samostaljniji u rasuđivanju, prosuđivanju, odlučivanju poslanici, tad je i Skupština jača. Ukoliko je izvršna vlast više kontrolisana, ona prirodno mora biti poštenija. Imajući to u vidu,

tada smo mi iz Demokratskog fronta, a i gledajući prethodne amandmane prije svega kad je u pitanju kontrola agencija koje odlučuju o milijardama, koje odlučuju o životu građana, tada osim Vlade koja ih predlaže treba i Skupština takođe da učestvuje u tome i treba da ih kontroliše. Ukoliko to ne radi, onda ne radi jednu od osnovnih svojih funkcija.

Druga stvar je tajnost podataka. Suveren poslanik, za njega nema tajnosti. On predstavlja 4.000 i kusur duša, on predstavlja 4.000 i kusur porodica i ko može da krije ko je izabran od suverena, da krije od suverena ono što je u javnom interesu. Samo u diktatorskoj državi, samo u državi u kojoj nema parlamentarne demokratije, samo u državi u kojoj parlament je, svi poslanici postaću taster poslanici. Imajući to u vidu ni da ne bi bilo politikanstva. Da ne bismo mi pravili od ove Skupštine veću, nego kad dođemo na vlast, tada ćemo je praviti ono što kažemo, pa će se samo pet % u javnoj administraciji mijenjati, a svi ostali će profesionalce ostati, ali će biti profesionalci. Mi smo od riječi do riječi prepisali Poslovnik. Ima li što i to Poslovnik koji ste vi izglasali i prenijeli ga to u amandman koji kaže da ministarstvo je dužno da poslanicima Skupštine Crne Gore, na njihov zahtjev, u roku od 15 dana, dostavi tražene službene materijale, dokumenta i podatke. Ako vi to nećete da propišete Poslovnikom i osnovno ustavno načelo i pravo, onda nemam riječi. To je prvi.

Drugi - nemam sreće, stalno ponavljam, da je istina sva u Crnoj Gori, da ona ne stanuje niđe drugo, da smo na sreću ili nesreću upućeni jedni na druge, da nam nema niko nam bliži nego što smo mi. Stalno govorim o nekom društvenom konsenzusu, ne što sam utopista nego što sam realista i što čitam puno. To je iskustvo u svakoj demokratiji. Mi moramo da se dogovorimo kako ćemo ovu državu da ustrojimo, da napravimo tu arhitekturu, kako će ovo da bude čvorište, kako će da dolazi Vlada, kako ćemo da izaberemo, kako ćemo da napravimo taj silni galimatijas tih agencija u nešto što je uistinu u funkciji i kada ćemo to da napravimo. Onda sam zajedno s ovim što je ustavno, ovo što je oko izbornih zakona bio toga mišljenja da bi to bila sreća da regulišemo i drugu stvar, a to je taj konsenzus hoćemo li doći ili ne oko slobodnih izbora, oko ustavnih promjena, da svako nađe svoje mjesto u zastavi, u himni, u svemu ostalom, da ima ustavno rodoljublje. Prvi sam ga pomenuo nekada davno ovdje, pa sada vidim da se to počelo polako širiti, ali slabo se širi i slabo ga šire i slabo ga prenose. Onda sam mislio da druga ili treća tačka bude ovo.

Hajmo da se dogovorimo kako da napravimo tu arhitekturu i donesemo zakone, ispoštujemo Ustav, promijenimo, unaprijedimo Ustav. Mi smo iz Demokratskog fronta rekli da se dodaje novi član koji glasi - ovaj zakon za koji svi kažemo manje više treba baciti u korpu za smeće, to ne piše u ovom amandmanu, važi do 30. septembra 2019. godine do kada će se donijeti zakon o Skupštini Crne Gore, zakon o Vladi Crne Gore, novi zakon o predsjedniku Crne Gore, zakon o državnoj agenciji, zakon o državnom fondu i novi zakon o lokalnoj samoupravi. Imamo ga već, imamo ga u glavama, prepisite od Hrvatske, Njemačke, koga god hoćete, anglosaksonski, evropsko zakonodavstvo, napravite nešto, daj da to uradimo i da to bude ono da pokušamo da napravimo taj crnogorski dogovor. Bio sam još za jednu stvar, ali vidim da to fali. Bio sam, što pojedini kažu, da napravimo diskontinuitet u ekonomskom i socijalnom, ali nije to prihvaćeno. Ovo je u saglasju s izbornim zakonom i ustavnim načelima. Volio bih ovo da prihvatite, ako nećete skroz prvo bar ovo drugo, sami sebe da obavežemo da ćemo donijeti te krucijalne zakone.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:23:38)

Hvala vam, poslaniče Raduloviću.

Ovo prvo je prihvaćeno samo što nema roka od 15 dana, inače se već nalazi u sastavu zakona.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (22.11.18 21:24:10)

Predsjedniče, odmah bih povukao ovaj amandman da je tačno. Ovoj vlasti, pričaju mi o

Upravnom sudu, opekao sam se prije deset godina, to mi je bila 20. opekotina na mene od ove vlasti. Čim daš pet rečenica, znaj da si nagrdio. Prosta rečenica za ovu vlast samo važi. To, to, to. Subjekt, predikat i veza. Uradi to, završi to, napravi to i sve je jasno. Čim staviš mnogo zarez, mnogo ovoga, mnogo onoga pukla je sramotna pogibija. Nema to veze s ovim amandmanom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (22.11.18 21:24:49)

Hvala.

Izjašnjavamo se o amandmanu 1 koji su podnijeli poslanici Radulović i Bošnjak. Izvolite.

Hvala. Glasala su 42 poslanika, osam za, 18 protiv, 16 uzdržanih. Amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 2. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, 10 za, protiv 18, 16 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Sada, poštovane kolege, stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, 41 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o državnoj upravi.

Kolege, sutra nastavljamo s radom u 11:00 sati. Na dnevnom redu će biti Zakon o vodama i Strategija nacionalne bezbjednosti. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:17:24)

Poštovane kolege poslanici, nastavljamo Četvrtu sjednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2018. godini.

Današnji dan počinjemo raspravom o Predlogu zakona izmjenama i dopunama Zakona o vodama.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Milutin Simović, potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja i Momčilo Blagojević, vršilac dužnosti generalnog direktora Direktorata za vodoprivredu. Ja ih pozdravljam.

Izjestioci odbora su Jovanka Laličić Zakonodavnog odbora i Petar Ivanović Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite, gospodine Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ (23.11.18 11:18:10)

Hvala, uvaženi predsjedniče Parlamenta.

Uvažene poslanice i poslanici,

Dozvolite kratko da dam uvodno obrazloženje vezano za Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama, uz kratko podsjećanje da s prosječnim oticajem od 44 litra sekunda po kilometru kvadratnom Crna Gora spada u 4 % svjetske teritorije s najvećim prosječnim oticajem. Po svom vodnom bilansu Crna Gora je na samom vrhu u Evropi, a imajući u vidu činjenicu da se čak 95,3% vodotoka formira na samoj teritoriji Crne Gore može se reći s pravom da je voda jedna od najznačajnijih privrednih resursa Crne Gore. Crna Gora kao država kandidat za punopravno članstvo u EU teži preuzimanju najboljih standarda Evropske unije i njihovoj implementaciji. Sektor voda prema ocjenama Evropske komisije predstavlja najzahtjevniji dio poglavlja 27, odnosno poglavlja životne sredine.

Da bismo u potpunosti primjenjivali evropske standarde i direktive o vodama, u konsultacijama sa ekspertima Evropske komisije, ukazala se potreba za izmjenama i dopunama Zakona o vodama. Osnovni razlog za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama sadržan je u potrebi dodatnog jačanja sektora voda i preciznijeg definisanja određenih odredbi u cilju daljeg usaglašavanja sa direktivama o vodi Evropske unije.

Izmjene i dopune ovog zakona usaglašene su sa sljedećim direktivama: Okvirnom direktivom o vodama, rekao bih najvažnijom, Direktivom o procjeni i upravljanju rizicima od

poplava, Direktivom koja se odnosi na prečišćavanje komunalnih otpadnih voda i Direktivom o upravljanju kvalitetom voda za kupanje. Donošenjem ovog zakona stvara se potreban pravni okvir za donošenje nedostajućih podzakonskih akata kao i usklađivanje već donesenih a za koje je ocijenjeno da postoji potreba za tim. Svjedočimo sve češćim promjenama vremenskih uslova, usljed uticaja klimatskih promjena gdje je sektor voda najranjiviji dio. Zaštita voda, zaštita od voda su prioriteta za sektor voda. U cilju donošenja što boljih odluka zasnovanih na naučnim i stručnim osnovama, ovim zakonom predviđeno je ponovno osnivanje Savjeta za vode. Formiranjem Savjeta za vode na posljednjem sastanku sa eksperatima Evropske komisije i UNESCO-a pozdravljeno je kao jedna od najboljih odluka koja će pomoći administraciji da bolje donosi odluke zasnovane na stručnim i naučnim osnovama. U cilju efikasnije primjene ovog zakona izvršene su odgovarajuće korekcije u kaznenim odredbama koje se odnose na višestruko povećanje novčane kazne za prekršaj koji se odnosi na nelegalnu eksploataciju pijeska i šljunka iz vodotoka, a imamo takvih primjera dosta.

Izmjene i dopune Zakona o vodama, pripremljene su u skladu sa novim standardima međunarodnog prava i EU direktiva, uz zadržavanje svih dosadašnjih rješenja koja su izdržala probu vremena i koja kao takva spadaju u domen pozitivnog iskustva i pozitivne prakse.

Na kraju želim da poručim da je Crna Gora, njena Vlada, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja kao resorno snažno privrženo daljoj afirmaciji i realizaciji svih usvojenih međunarodnih standarda i principa od značaja za oblast voda i da će u granicama svojih mogućnosti i dalje davati svoj puni doprinos. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:22:10)

Hvala vama, potpredsjedniče Vlade.

Pitam da li izvjestioci odbora žele riječ? Želi poslanik Petar Ivanović. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (23.11.18 11:22:22)

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi predsjedniče Parlamenta, uvaženi ministre sa saradnikom,

Mi znamo da se Crna Gora nalazi u fazi usklađivanja svojih propisa sa standardima koji važe u Evropskoj uniji. I ono što se često zaboravi jeste da je prvi akt koji je predat od strane Crne Gore bila osnova za razradu niza drugih pravno obavezujućih akata koje je Crna Gora kao država morala da pripremi a u odnosu na ta akta takođe da utvrdi i dinamiku kojom će se prilagođavati onim standardima koji u različitim oblastima postoje u Evropskoj uniji sve do konačnog pristupanja i sve do konačnog okončanja procesa prilagođavanja zakonskoj regulativi Evropske unije.

U tom smislu i ovaj predlog akta koji je danas pred nama predstavlja nastavak usklađivanja sa pravilima i propisima Evropske unije, a shodno ranije donešenom planu koji je predviđao da se u posljednjem kvartalu 2018. godine izvrše korekcije Zakona o vodama. Donošenjem ovog zakona postiže se potpuno usklađivanje sa Direktivom o vodi i sa još dvije direktive. Ali ono što u ovom dijelu svoje diskusije i prilikom ovog javljanja želim da istaknem jeste da se vrši preciziranje odredaba koje su bile do sad usaglašene sa Evropskom unijom, ali izrada podzakonskih akata nije bila omogućena, da se predviđa stvaranje pravnog okvira za donošenje novih podzakonskih akata koji su u dinamičkom smislu usaglašeni sa promjenama koje se ostvaruju u Evropskoj uniji, jer jednom donijeta direktiva Evropske unije nije zauvijek data nego se i od strane Evropske unije takođe vrši permanentno unapređivanje zakonskog okvira.

Članom 8 uspostavlja se obaveza nadležnih organa da se vrši kontinuirani monitoring voda i postavlja pravni osnov za donošenje novih podzakonskih akata, što je za nas koji živimo ovdje u Crnoj Gori, posebno značajno iz ugla konstantne analize kvaliteta vode kojom raspolazemo. Zatim, članom 11 Predloga zakona dodaje se novi član kojim je definisana kontrola kvaliteta voda za kupanje, što ne samo u smislu usklađivanja već u smislu jasne poruke koju šaljemo ka velikom broju turista koji dolaze u Crnu Goru, takođe, može biti jasan znak usklađivanja Crne Gore sa evropskim standardima. Propisuju se mogućnosti da se analiza pojedinih parametara može

ostvariti i od strane akreditovanih laboratorija koje može angažovati resorni organ, a ne samo jednog tijela, čime se takođe uvode i prvi elementi konkurencije, itd.

Dakle, cijenimo da je ovaj akt dao nekoliko značajnih novina, da korak po korak nas primiče konkurenciji koja postoji u Evropskoj uniji, i da korak po korak omogućava da se pravni sistem u Crnoj Gori usklađuje sa pravnim sistemom Evropske unije. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:25:36)

Hvala i vama.

Sad otvaram diskusiju.

Prvi za diskusiju se u ime kluba, i u ime kluba da budete diskutant, poslaniče Ivanoviću, ovdje ste prijavljeni. Izvolite.

Neka se pripremi poslanik Strahinja Bulajić.

PETAR IVANOVIĆ (23.11.18 11:26:00)

Moje prethodno obraćanje bilo je vezano za ono što se odnosilo na rad samog odbora uz jednu napomenu, a mislim da je važna, zaboravio sam da istaknem prije svega zbog uvaženih kolega iz opozicije, da su na poslednjoj sjednici odbora po prvi put u radu odbora uzeli učešće predstavnici opozicije, i da na taj način normalizujemo rad odbora. Međutim, u svojoj uvodnoj diskusiji ipak ću se baviti nekim drugim temama za koje procjenjujem da su važne kada govorimo o ovoj temi.

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi predsjedavajući, drage kolege, u svojoj diskusiji neću govoriti o direktivama Evropske unije izgradnje pravnog okvira da bi se donijeli podzakonski akti, neću govoriti o stvaranju još jedne institucije savjeta za vode, neću govoriti ni o obaveznosti pri ispitivanjima propisa koje se određuje osjetljivo područje po isteku četiri godine, niti o odsustvu primjene dobre poljoprivredne prakse u ranijim područjima. Neću govoriti iz prostog razloga što kada utihnu sve naše rasprave, isprazni se sala kada se vratimo svojoj suštini mi ipak na kraju ostajemo onakvi kakvi jesmo. A kakvi jesmo pokazujemo svakoga dana kroz naš odnos prema prirodi i posebno vodi. Zato ću nastojati da kroz svoju diskusiju doprinesem širenju svijesti o značaju vode jer tek kada izvor presuši znamo da cijenimo vrijednost vode. Davno je Leonardo da Vinči primjetio da je voda pokretač prirode, Gete je u Fastu napisao "sve od vode postalo, sve nam voda održava". No vratimo se za tren malo ranije u prošlost, Egipćani i Vavilonci su vjerovali da je cio svijet stvoren od vode, i to tako što se prazvor razdvojio na muško i na žensko, iz te dvije vode nastali su bogovi koji su se klanjali. Kod Vavilonaca to su bili Apsu i Tiamat kod Egipćana Nun i Naunet. Grčki historičar Herodot, još u petom vijeku prije nove ere, pisao je potrebi zaštititi voda i rijeka od zagađenja. Kao primjer kako se treba odnositi prema rijekama uzimao je Persijance za koje kaže: "U rijeke niti mokre niti pljuju ne peru u njima čak ni ruke, niti ikom drugom to dopuštaju nego rijekama ukazuju najveće poštovanje". Prije 25 vjekova Persijanci su znali da vode treba čuvati, a danas je preko 500 velikih svjetskih rijeka gotovo potpuno uništeno. Kod starih Germana duh izvora bila Niksa, izvorska žena, njene ćerke Nikse poznate su kao vodene vile, a najpoznatija među njima bila je Lorela.

Naši su preci vjerovali u izvorske duhove i u njihovu moć predskazanja. Voda ima značajnu ulogu tradiciji i duhovnom biću Crnogoraca, a o kvalitetu vode govorili su možda bolje oni koji su nas posjećivali, kažu da je na samrtnoj posetelji Vuk Karadžić rekao - da mi se napiti vode sa Ivanovih Korita čini mi se da bi ozdravio. Gabriel Frile i Jovan Vlahović objavili su blizu 1876. godine knjigu "Savremena Crna Gora" u kojoj pišu: "Napominjemo, radi sjećanja, da voda sa Ivanovih Korita uživa neka ljekovita svojstva kod bolesti glavnih disajnih puteva, ona je aperiodičnog najvećeg stepena i njen uskus je divan." Govoreći o Boki Stefan Mitrov Ljubiša je kazao: "Vazduh je ugodan, vode žive iz vrela, a pripek sunčani dava bilju poseban sok, zato su ovdje voćke slatke mimo ide". Iscjeljujuće moći vode poznate su vjekovima, a čudotvorni izvori najčešće se nalaze pored manastira i svetišta. Vatikan priznaje da u svijetu postoji 65 takvih izvora, koji svakodnevno posjećuju milioni ljudi u nadi da će ih magične moći vode dovesti do zdravlja. Na drugoj strani,

naučnici vjeruju da voda ostvaruje interakciju sa svim bićima i životnim procesima na zemlji mi da preuzima svojstva svega na šta naiđe i prenosi ih dalje, tvrde da se prirodna izvorska voda sastoji od 18 različitih molekularnijih jedinjenja i 15 raznovrskih jona. Od latinske rečenice Solus per aqua u prevodu liječenje pomoću vode potiče i riječ Spa koja se danas u mnogim svjetskim jezicima koristi kao sinonim za banju. Tokom poslednjih 50 godina zbog vode je izbio 37 ratnih sukoba. Predviđa se da se tok XXI vijeka u 17 zemlja Azije i Afrike voda potpuno nestati. Prosječan čovjek tokom života popije 75 hiljada litara vode. Prema izvještaju Ujedinjenih nacija u ljudskom razvoju gotovo trećina ljudi na planeti nema pristup čistoj vodi, a više od polovine svjetskih rijeka ozbiljno je zagađeno. Gotovo 95% vode na zemlji je slano i nije za piće, manje od jedan posto slatke vode pogodno za piće, najveći dio se nalazi u polarnom snijegu i ledu. Drugim riječima od 100 litara vode manje od polovine one male kafene kašikice je raspoloživo za piće. U Sudanu svaki dan žene ili djeca pješače u prosjeku osam kilometara da bi došli do vode. Godišnje umre oko pet miliona ljudi zbog bolesti koje su prouzrokovane lošim kvalitetom ili nedostatkom vode. Naučnici ističu da bi bilo spriječeno 80% svih bolesti i njihovo prenošenje, kada bi se osigurala čista voda za cijelo stanovništvo na zemlji. Među kontinentima najviše zaliha slatke vode ima Azija, najbogatije jezero smatra se Bajkalskim jezerom za koje kažu da prestavlja živi spomenik slatke vode, prostire se na 24 hiljade kvadratnih kilometara.

Najveći potrošač slatke vode je poljoprivreda oko 70% ukupne količine slatke vode koristi se u poljoprivredi. Stručnjaci UNESKO-a sprovedli su istraživanje u želji da ustanove koliko je vode potrebno da bi se dobili neki proizvodi, za jednu šolju crne kafe od uzgoja biljke preko pranja, prženja, mljevenja potrebno je 140 litara vode, potrebno je od osam do deset puta više vode za proizvodnju mesa nego za proizvodnju žitarica. Neću govoriti o tome kako je Crna Gora bogata vodom, i kako imamo izvanredan kvalitet vode, jer sve nam je džaba ako ne promijenimo naš odnos prema vodi i prema prirodi. A naš odnos prema vodi nije samo vezan samo za gradnju atuo-puta i eksploataciju šljunka, o čemu će pretpostavljam biti najviše riječi tokom današnje rasprave, već iskazuje kroz bacanje smeća posebno plastičnih kesa, divljoj gradnji blizu vodo - izvorišta, kanalizacionim ispustims koji idu u rijeku, bacanje nusproizvoda itd. Zato smatram da je potrebno da svako od nas poslanika da svoj doprinos edukaciji građana i jačanju svijesti o vodi. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:32:22)

Hvala Vama, poslaniče Ivanoviću, veliki broj interesantnih podataka ste dali, imali ste uvodno izlaganje ispred kluba, i kao što znate uvodno izlaganje ako žele poslanici mogu da koriste po deset minuta.

Sada takvo izlaganje ima i kolega Bulajić.
Izvolite, u ime Demokratskog fronta.

STRAHINJA BULAJIĆ (23.11.18 11:32:44)

Gospodine predsjedniče, gospodine ministre, poštovane kolege, možda neće trebati svih deset minuta ali u redu je da znamo.

Dakle, Zakon o vodama trebalo bi da bude osnovni propis kojim se uređuje vodno pravo u Crnoj Gori. Možda se nećete složiti sa mnom ,ali meni ovo liči na lex specialis kada su vode u pitanju. Kakav je pravni status voda, dakle pravni status voda i vodnog dobra u Crnoj Gori, i da li su ove izmjene i dopune uticale da se dosadašnji pravni status voda odnosno vodnog dobra dovede na potreban nivo. Po mom mišljenju, dakle, ključno pitanje za ovaj zakon je šta on reguliše, odnosno koje su granice do kojih ovaj zakon može da se primjenjuje, jer kažem radi se o potpuno specifičnoj materiji.

U ovom zakonu piše da se ovim zakonom uređuje pravni status i način integralnog upravljanja vodama, vodnim i priobalnim zemljištem, vodnim objektima, uslovi i načina obavljanja vodnih djelatnosti, druga pitanja od značaja za upravljanje vodama i vodnim dobrom. Znači, zakon bi trebao da ima za predmet određivanje pravnog statusa voda i vodnog dobra. Drugo,

zakon bi trebalo da se razlikuje odnosno da razlikuje vode od vodnog dobra. I treće pitanje je da li ovaj zakon ne dvosmisleno pravi razliku koju ju sam sebi postavio, da tako kažem, odnosno razgraničenje voda i voda mora, odnosno između vodnog i morskog dobra, ili još gdje je razgraničenje, recimo, između ovog zakona i Zakona o rudarstvu. Takođe, u ovom zakonu stoji da se upravljanjem vodama vrši na način kojim se, između ostalog, obezbjeđuje dobar status voda. Šta to znači dobar status voda? Zašto nije vrlodobar ili odličan, i kakav status? U članu 1 se govori o pravnom statusu kao predmet zakona, to sam već rekao, dakle šta znači dobar status voda? Dalje, čini mi se da je ovaj zakon pod pojmom voda podrazumijeva vodu kao prirodnu sirovinu koju odvaja od od korita rijeke, iako to čini jednu prirodnu cjelinu, a koje su opet korito i obale su dio vodnog dobra, e to čini mi se može da otvori mnoga sporna pitanja upravo statusa nekih voda. Zato mi je zanimljivo ona konstatacija iz zakona koja kaže o dobrom statusu voda.

Mislim da je to određena praznina jer da u onom dijelu zakona značenje izraza postoji zakonska definicija termina voda, vjerujem da bi, eventualno, moguće sporne situacije bile izbjegnute.

Dalje, da li je ovaj zakon u saglasju ili možda u koliziji s Zakonom o svojinsko - pravnim odnosima? Status opšteg dobra, a voda jeste opšte dobro, može da proizilazi kako iz njihovih prirodnih karakteristika tako i iz zakonskih odredaba. To daje mogućnost zakonodavcu da nešto pretvori u opšte dobro iako to nešto nikad nije bilo to. Vode kao opšte dobro ne mogu biti predmet vlasništva i to mi je razumljivo. Sada ovdje može da se otvori čitava elaboracija, ali ovo je ipak uvodno izlaganje i moje će kolege, pretpostavljam, o tome malo više govoriti, dakle čitava elaboracija o izradnji malih hidroelektrana na različitim vodotocima, preuzimanje energije iz opšteg dobra, uz velike povlastice vlasnicima tih malih hidroelektrana. Jer, okolnost da opšta dobra ne mogu biti predmet prava vlasništva i drugih prava ipak ne koči, bar ne u zakonu, postojanje institucije vlasti koje bi trebalo da vode brigu i da upravo time osigura opšta dobra i opštu korist od njih. Prema ovom zakonu, vodno dobro je odvojena pravna cjelina. Znači, dok vode ne mogu da budu kao opšte dobro predmet prava vlasništva dotle vodno dobro može iako to sve predstavlja jednu prirodnu cjelinu, rekoh prije. Dakle, voda i korito kroz koje teče različito su regulisani, a predstavljaju jednu prirodnu cjelinu. Sada bi ovdje opet mogla da se otvori velika elaboracija oko aktuelne teme vezano za terene posebnih prirodnih karakteristika koja su pod međunarodnom zaštitom, naravno mislim na vodove u kanjonu rijeke Tare i devastiranje vodnog dobra i izmještanje korita rijeke, ali o tome će, pretpostavljam, moje kolege nešto detaljnije govoriti.

Druga stvar koju ne primjećujem u ovom zakonu, ne primjećujem bar na potrebnom nivou, to su ona ostrva i ostrvca, da ih tako nazovem jer voda može da ih stvori, može da ih derogira, a može i da ih uništi. Šta biva s tim u pravnom smislu. Zakon jeste nabrojao dalje neke karakteristike namjene vodnog dobra, ali mi se čini samo opisnog karaktera. Ipak je to opisni karakter umjesto taksativno, tačno, jasno i precizno to, to i to. Po ovom zakonu vode su opšte dobro i praktično imaju zaštitu države i pravno ne mogu da budu u privatnom vlasništvu, da tako kažem. Ali, onda, izvinjavam se zbog banalizacije, ja dođem pored neke rijeke, pored nekog jezera, donesem kantu, a bogami i cistijernu poprilično ili više njih, pa natočim iz tog opšteg dobra kubike i kubike vode i, pravno gledano, izvršim prenos vlasništva, sada iz opšteg dobra ja sam napravio moje privatno vlasništvo, je li istina, pravno gledano. Otprilike pretpostavljam mogući odgovor, ali to faktički postaje moja svojina. Pretpostavljam, rekoh, mogući odgovor, ali pitam radi građana da li mene ili bilo kome od nas ovaj zakon daje pravo da prisvajanjem steknemo vlasništvo. To se isto odnosi i na podzemne vode, doduše ne baš u ovom pravnom obliku, jer ako sam na mojoj imovini izbušio bunar, pretpostavlja se kako ide, ili na vode koje izvire u okviru nečijeg imanja. Koncesije su posebna priča. Jedno je u smislu zakona, a sasvim drugo je u praksi, posebno kada se to tiče pijeska i šljunka, vidim da su tu kaznene odredbe izmijenjene.

Poštovani građani, Zakon o vodama kao lex specijalis, po mom sudu govorim, kojim je trebalo da se riješi niz pitanja vodnog prava ipak nije to ostvario na potrebnom nivou, a što je bilo za očekivati u ovim predloženim izmjenama i dopunama zbog toga što, po mom mišljenju, nije u potpunosti precizirano rešavanje imovinsko pravnih odnosa nad vodama i vodnom dobru. U tom smislu, čini mi se, bolje bi bilo da kažem uvjeren sam, da će biti potrebno da se donesu i neka druga zakonska rešenja jer ovo sasvim sigurno, bojim se, neće biti dovoljno. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:42:16)

Hvala vama, poslaniče.

Sada riječ, u ime Posebnog kluba poslanika, ima Goran Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (23.11.18 11:42:24)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi građani, kolegice i kolege poslanici, gospodine potpredsjedniče Vlade,

Sada bih se ponavljao, a bilo bi lijepo da nastavim priču jednog od kolega uvodničara, o vodi bismo mogli da pričamo koliko god hoćete i koliko god lijepog od praistorije do danas, ali neću. Hoću da se interesujem kod gospodina Simovića za nekoliko stvari koje su ovdje zakonski utvrđene. Polazim od onoga što je meni vrlo važno pošto po onoj narodnoj, a imate je i u latinskoj verziji, kažu da je voda kao i vatra dobar sluga, ali loš gospodar. Preliminarna procjena od rizika od poplava na osnovu ovog zakona će se izvršiti do 31. decembra 2019. godine.

Gospodine Simoviću, mislim da naš građanin dobro pamti da u Crnoj Gori u prosjeku svake druge godine na područjima koja su sklona poplavama bude toliko materijalne štete da mi nije jasno da određujete da ćete preliminarni izvještaj napraviti do 31. decembra 2019. godine. To je u vrijeme kada vi znate kao i mi svi ostali da samo Bog može da nas spasi od poplava u zetskoj ravnici, odnosno na Skadarskom jezeru. Možda neke kolegice ili kolege nijesu životno zainteresovane za tu oblast, ali nam je time sve više i Podgorica ugrožena, turistička sezona, kako god želite, danas naše komšije iz susjedne Albanije prave minihidroelektrane kao što radimo i mi, očigledno jureći za kapitalom, ruirajući korita rijeke ili rijeka koja idu kroz Crnu Goru, a svi znamo šta to znači kada dođe vrijeme poplava. Mi ni danas nemamo, nakon iskustva koje je bilo užasno, čini mi se u 2011. ili 2012. godini dva puta u toku godine, u rano proljeće i u kasnu jesen užasnu poplavu, dogovor s Albanijom o tome da se zajednički pročisti korito rijeke Bojane, da se onemogućiti da nam se voda vraća u basen i da ljudi jednom jesen poznu ili rano proljeće dočekaju bez stradanja ili bez ogromnih materijalnih šteta koje im kasnije nikad i niko ne nadoknadi nego bude po onoj narodnoj dobro je da ste živi. Praviti preliminarni izvještaj za kraj 2019. godine, a usaglašavati cijeli zakon s evropskom direktivom, ovo nije novi zakon, ovo su izmjene i dopune zakona, meni to nije jasno, u čemu nama prodoše decenije.

Uvaženi gospodine ministre, potpredsjedniče Vlade, smatram da smo mi ne trebali imati preliminarni osvrt nego elaborat davno i da smo morali po tome raditi. Da ne budem nepravedan, nije više ugroženo samo Skadarsko jezero ili basen Skadarskog jezera, prije svega Zeta pa i dio Malesije, u Crnoj Gori zbog promjene globalne klima, vi imate župsku cijelu dolinu kod Nikšića. Zna se šta se dešava u Beranama, znate šta nam se dešava sa onim slojevima stanovništva koji teško živi kojemu su opštine svojevremeno daj kako se može napravili staništa u dolinama velikih rijeka. Ovo smatram strašno važnim i volio bih da o tome razgovaram i volio bih da ovdje u Parlamentu to bude jedna od ključnih tema.

A kad smo već kod Parlamenta i zaobilaženja Parlamenta, podsjetiću da mi je zapelo za oko, a na njih sam posebno alergičan, da se ovim izmjenama zakona uvodi naravno savjet koji će imati 11 članova i koji će podnositi izvještaj Vladi i u kojemu će biti suvi profesionalci. Uzmite uvažene kolege pa pročitajte, vidjećete da je savjet za vode novi savjet. Trebaju li oni da daju ovaj doprinos da konačno dobijemo do kraja 2019. preliminarni izvještaj o poplavama, odnosno mogućnosti ili stanju. Ja smatram da je to suvišak. Naravno, usklađujući se sa evropskim normama uvijek možete naći način pravo i dobro obrazloženje da vam je potreban savjet. U Crnoj Gori imamo višak savjetodavnih tijela, posebno ih ima Vlada. Ali, kad ste već napravili savjet, ne mogu i ne želim iz političkih razloga da se bavim amandmanima trenutno, ja mislim s obzirom da se radi o nečemu što predstavlja skoro nacionalnu strategiju, mogao bih po tome da se složim da ovaj zakon ima vrijednost koja potire neka zakonska načela u drugim zakonima pa samim tim je po svojoj prirodi leks specijalis. Ja mislim da je taj savjet od svih 11 članova ovim zakonom trebao biti obavezan da podnosi godišnji izvještaj Skupštini, a da redovno informiše Vladu. Ja mislim da je u tome cijela priča. Imati savjet koji će da informiše Vladu, a istovremeno imati ministarstvo koje se ovim dnevno navodno bavi ili bi moralo, makar po slovu zakona je potpuno suvišno.

Ovdje više ne dobacuju samo poslanici nego i ljudi koji se uopšte ne vide. Hvala, gospodine predsjedniče.

Dopustite na kraju da završim sa jednom konstatacijom koja mi se čini namjerno propuštenom ili ipak dozvoljavam, pošto nijesam uspio u vremenu u kojemu sam pripremao ovu priču, da iščitam osnovni zakon koji je obiman, s obzirom da ste se ovdje posebno bavili vodom za kupanje, razumijem i zašto. Od onih sam ljudi koji smatraju da Crnu Goru treba razvijati kroz tri osnovne privredne grane, prije svega turizam, a za to nam je neophodna. Ja vas pitam kad će biti urađen jedan elaborat državna strategija, uvaženi potpredsjedniče Vlade, kojom će biti jasno pobrojani, definisani precizno izvori pijaće vode u Crnoj Gori, pijaće vode. Dakle, to je resurs koji predstavlja ne državno dobro nego izvor sigurnosti u budućnosti. Ako postoje, onda vas pitam kako je moguće da je do sada bilo slučajeva da se izdaju dozvole za izgradnju mini hidroelektrana na rijekama koje su ne, koje nemaju vodu za ljudsku upotrebu nego su u okviru toga pijaća voda i da o tome niko ne razmišlja.

Kako je moguće da jedan resurs privremeno navodno iskoristimo tako što ćemo na njemu pokrenuti mali ili srednji biznis a da zaboravimo ono što reče kolega uvodničar iz DPS-a, onako sjajno i nadahnuto o tome šta one znače. Znate li koliko voda ima u jednom Bajkalskom jezeru i kako bi se mogla iskoristiti da nije najveći rezervoar pitke vode na svijetu, veći tri puta nego sva jezera Ontaria. Dakle, strogi zabran zbog toga što budućnost donosi vrijeme u kojemu se pijaća voda brzo troši, a to ne možemo nadomjestiti. Mislim da je veći problem s pijaćom vodom nego naftom. Ako je ovo suvišno i ako ste vi ovo u stvari sve isplanirali, ja ipak kažem da u ovom zakonu, u ovom predlogu izmjena zakona ima stvari koje su dobre, ali i stvari koje su zaboravljene. Stalno radimo istu stvar kako nam negdje treba u procesu pridruživanja da izmijenimo onaj dio koji nije usklađen. Mi ga taman na vrijeme uskladimo a do tada toga namjerno nema u zakonu kako bismo radili stvari koje ćemo skupo platiti. Popis nacionalni nam treba, ako već formirate savjet dajte da nešto rade, svih izvorišta u Crnoj Gori, njihovih kapaciteta i obaveza da se na tim izvorištima i u tim vodenim tijelima, odnosno vodnim tijelima, nikad i ništa ne gradi. To je resurs za budućnost, to je možda jedino što će Crna Gora bude li malo ekonomske pameti, dovitljivosti, pa i političke hrabrosti moći vrlo brzo da izvozi. S tim da to prvo proglasimo i definišemo i preciziramo nacionalnim dobrom, pa da oni koji danas to rade prilično amaterskim, moram da priznam, shvate da se sa ovim znanjem koje oni posjeduju ne može raspolagati. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 11:52:30)

Hvala i vama, poslaniče Daniloviću.

Sad smo iscrpili prijavljene diskutante u ime klubova i prelazimo na diskusije po pet minuta. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ (23.11.18 11:52:46)

Prije svega da iskažem istinski odnos poštovanja i zahvalnosti na sve uvodne diskusije koje su date u ime klubova, i poslaniku Ivanoviću, i poslaniku Bulajiću i poslaniku Daniloviću.

Ja mislim da upravo ova tema o kojoj danas razgovaramo upravo zaslužuje ovakav pristup, pristup zajedništva, dobrih ideja, dobrih predloga i napomena. I slažem se sa tom, čini mi se, ključnom napomenom koju je na kraju dao gospodin Danilović da negdje često znamo da kažemo - ovo radimo radi prilagođavanja sa direktivama Evropske unije. Ja bih rekao prije toga i iznad toga sve ovo što radimo i kroz promjene ovog zakona i u ovoj oblasti, radimo radi sebe, radi naših unutrašnjih potreba, potreba očuvanja ovakvog jednog važnog prirodnog resursa, potreba očuvanja tog resursa i za buduće generacije, potrebu kvalitetne i pune valorizacije ovog prirodnog resursa na jedan održiv način. Ja mislim da je to proces, da je to proces kao uostalom mnogi zakoni koje, i kad gledamo u odnosu na Evropsku uniju, usaglašavamo kao sa pokretnim ciljem. Taman što usaglasimo određena naša rješenja i samo zakonodavstvo Evropske unije se mijenja i slijedi naš novi iskorak. Ali, više od toga tjera nas na zajedničku akciju, na razmišljanja i na

konkretizaciju ono što su naše unutrašnje potrebe i problemi koje mi u suštini svi vidimo i svi osjećamo.

Gospodin Bulajić mislim da je u pravu kada kaže da ovaj zakon bi možda trebao da obuhvati sve aspekte pitanja voda. Nemoguće je jer mnoga druga pitanja su smještena u neka druga zakonska rješenja, i ona se usaglašavaju sa nekim drugim evropskim direktivama koje nijesu predmet usaglašavanja sa ovim zakonom. Na primjer, pitanje morskih voda to je pitanje koje će se usaglašavati kroz marinsku direktivu koja je predmet drugog zakona i drugog resora. Takođe, dodirna tačka i kompatibilnost ovoga zakona i ovih rješenja sa Zakonom o rudarstvu, takođe su brojne dodirne tačke u ta dva sektora, ali ostaje to pitanje da se razrješava kroz druge pojedinačne zakone.

Što se tiče pitanja dobrog statusa voda šta to znači? To je definisano u članu 16 izmjena ovoga zakona gdje se kaže šta podrazumijeva status voda, da su to određene analize koje treba da ukažu na njihovu mikrobiološku, hemijsku ispravnost, karakteristike jedne vode koja bi trebala da ima određene karakteristike da bi bila svrstana u kategoriju A1 ili neke druge kategorije. Dakle, to je pitanje statusa voda, da li te vode imaju dobar kvalitet ili imaju loš kvalitet. Što se tiče pitanja koje je postavio gospodin Danilović, a tiče se aktuelnih pitanja i problema sa kojima smo više puta bili opomenuti, sjetimo se 2010. godine koja je bila godina za opomenu, sjetimo se i prošla godina je imala u određenim momentima kriznu situaciju kada smo danonoćno bili u odnosu na ono što je pitanje nivoa voda i Skadarskog jezera i Bojane, na sreću prošli smo kroz iglene uši. Želim da vas uvjerim da ne posmatramo te stvari tek tako, ne iščekujemo donošenje tih planova krajem 2019. godine koji treba da budu uređeni i prilagođeni evropskoj direktivi o vodama i već uveliko radimo. Podsjetiću vas koji su to ključni iskoraci. Već smo sa Svjetskom bankom ugovorili jedan važan projekat za izradu projekta regulacije dvije važne kritične rijeke, to je rijeka Grnčar i Lim. Za taj projekat Svjetska banka je odobrila 500.000 eura.

Imaćemo projektnu dokumentaciju, ja se nadam da bismo tokom iduće godine na bazi urađenog projekta mogli da krenemo sa konkretnim regulacionim radovima i riješimo pitanje nevolja koje donosi i Grnčar i bujična rijeka Lim, upravo onako kako ste ih vi opisali, bujice koje preko noći odnesu poljoprivredno zemljište, povećavaju siromaštvo, domaćinima odnose ono od čega žive i slično. Vjerujem da bi ovaj projekat trebao da da odgovor u odnosu na to pitanje.

Takođe nam je veoma važan projekat koji je aktuelan, koji ne spremamo nego je već u implementaciji, to je projekat koji se realizuje kroz IPA instrument, to je jačanje kapaciteta u cilju implementacije okvirne direktive o vodama. Jedan od elemenata toga projekta je upravo izrada katastra za izvorišta pijaće vode u Crnoj Gori, ovo o čemu ste se interesovali. I ono što su drugi elementi toga projekta, čime smo ohrabreni bili ove godine, to su bile te istražne bušotine radi praćenja nivoa i kvaliteta podzemnih voda. Ohrabreni smo da smo našli vodu u bezvodnom području kakvi su Banjani, ohrabreni smo sa pozitivnom bušotinom u Goliji sa značajnim kapacitetima, ohrabreni smo sa pozitivnom bušotinom u Trgaju Cijevna, Čevska jama i mnogi drugi. Kroz ovaj projekat smo već nabavili 25 novih stanica za hidrološki zavod, nova stanica za osmatranje površiniskih voda.

Takođe, već smo ugovorili projekat IPA 2016. koji ima naslov - *Dalje unapređenje monitoringa voda u Crnoj Gori*. Nastavljamo sa istražnim bušotinama, dobili smo još novih 1.500 metara istražnih bušotina da pronađemo podzemne vode, da bismo ne samo pratili kvalitet i količine podzemnih voda nego da bi došli do novih voda za potrebe vodosnabdijevanja. Taj projekat takođe podrazumijeva nabavku opreme za Hidrometeorološki zavod i taj projekat podrazumijeva pripremu hidrauličkog modela Bojane.

Ne bih rekao da nam nedostaje elaborata. Kad pogledamo brojne elaborate koji su rađeni vidimo da nemamo deficit elaborata. Čini mi se da imamo deficit konkretnih akcija. Podsjetiću da su dvije akademije godinama radile jedan važan projekat, to je projekat batimetrije i Skadarskog jezera i Bojane. Dosta toga je urađeno, vrijedni su to rezultati, ali ono što je najvažnije moramo otvoriti te projekte i naći sredstva. Mislim da su to projekti dobri za animiranje međunarodnih fondova da se realizuju ti projekti. Nama je veoma važno da bentove na području Crne Gore u Bojani izjednačimo sa kotama koje su u Albaniji. Čini mi se da su oni tu malo visočiji od bentova u Crnoj Gori, dali smo im određene veće signale na to, već smo upoznali svjetsku banku, ukazali smo im - povedite računa da bi morali da ubrzate finansiranje i bentova u Crnoj Gori jer ste ovo finansirali u Albaniji, pa se može ispostaviti da ste vi donijeli ovaj problem potencijalno Crnoj Gori.

U toku je produbljavanje korita rijeke Bojane. Počeli smo to ove godine, bili smo opomenuti u prošloj sušnoj godini kada je Bojana tri puta prestala da teče, nije se ulivala u more. U toku je jedna snažna akcija, imamo tamo već preko 150.000 kubika izvađenog materijala, njegova namjena će biti više za nasipanje plaža, za vraćanje oduzetih plaža od morskih stihija, dio će moguće biti upotrijebljen za građevinske potrebe. Tako da tema je veoma inspirativna, veoma inspirativna, voda kao opšte dobro, voda od javnog interesa, voda pravo na pijaću vodu kao jedno od osnovnih ljudskih prava, ugroženo pravo na globalnom nivou, ali privilegija Crne Gore, ako budemo domaćinski gazdovali, ako budemo državno odgovorno gazdovali, da sačuvamo taj naš resurs koji će biti definitivno vrijedan u 21. vijeku. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:01:54)

Hvala vama.

Za odgovor na komentar javio se Strahinja Bulajić, izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (23.11.18 12:02:00)

Pa dobro, ja znam šta je status A1, ali prosto terminologija dobar status voda ne djeluje mi baš zakonski prosto mi nije precizno. A, dobar status voda, ovo je ipak zakon, on mora da bude imperativan u najvećoj mogućoj mjeri, je li tako.

Ovo su izmjene i dopune Zakona i govorio sam o temama za koje mislim da su u ovim izmjenama i dopunama Zakona trebale, mogle ili morale da nađu svoje mjesto da bi se upravo ta pravna problematika koja je u Crnoj Gori tako očigledna kad se tiče voda i vodnog dobra, što bolje uobličila. Opet ponavljam, da li ima kolizije sa Zakonom o svojinsko - pravnim odnosima ovaj zakon i taj zakon. Slažem se, možda je tema za okrugli sto, ali ne smijemo bježati od tih tema jer nikad nećemo završiti posao. Zato sam rekao da će biti potrebna i nova zakonska regulativa da bi se sve to uobličilo. No, pitanje čisto građana radi, a ja i vi znamo jako dobro odgovor, da li ovaj zakon dozvoljava meni da prisvajanjem iz opšteg dobra stičem privatno vlasništvo, to je to.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:03:31)

Hvala.

Poslanik Danilović izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (23.11.18 12:03:36)

Gospodine Simoviću,

Ja sam zahvalan na tome što ipak kao stari parlamentarac znate da treba odgovoriti, pošto je vrlo važan zakon i da ne čekate završnu riječ, ponekad se i radujem kad s nekim nema dijaloga, ali ovo je vrlo bitno i čini mi se da ljudi od toga, pa i sa smirenom strašću mogu nešto naučiti. Prvo se radujem da je, evo zahvaljujući direktivama, ipak u planu ili da je već dio projekta to da konačno dobijemo opisane, odnosno definisane naše izvore pijaće vode. Vidim da je ključna tema kad se pojavi norveški brod i traži ima li nafte ili je nema u Crnogorskom primorju. Ja bih volio da je ima pa da je na ekološki dobar način koristimo, ali za vodu znamo da je ima i to nikoga ne interesuje ili interesuje mnogo manje ljudi nego što bi trebalo.

Ono što mi smeta je stalno postavljanje rokova koji su nedopustivi. Ja ne znam da li je ovo dovoljno što vi kažete da se već čisti rijeka Bojana. Znate vi odlično kao i ja, vi ste bili čak čini mi se ministar te 2010. godine, kad se ono čudo dogovodilo. Ja vjerujem da nam treba akcija, a to da nam treba i plan za akciju se slažemo. Možda je ovaj naš zakon trebalo, da bi stvar odgovarao suštini, drugačije da se zove. Ne Zakon o vodama, nego Zakon o upravljanju vodama. Zakon o vodama znači mnogo manje od ovoga, mi smo dakle dužni da upravljamo vodenim tijelima ili

vodenim potencijalom, kako god hoćete. Ili ćemo mi upravljati vodama ili će one upravljati nama, treće nema. A upravljaćemo i vodama koje su za ljudsku upotrebu i svim drugim vodenim tijelima. To smo dužni. Volio bih da je, recimo kolega uvodničar iz DPS-a skorije imao prilike da vidi a na konto one njegove priče koja je bila poučna i koju možemo pročitati, ko god ima malo više strpljenja pretražujući po internetu, da vidite na šta nam liči Grnčar i kad spadne voda, kad smo pričali o plastici, za to nam treba državni projekat kako očistiti rečna korita u jednoj turističkoj i ekološkoj zemlji koja se zove Crna Gora. To na šta liči Lim već od Bijelog Polja pa do Srbije, nedao Bog da vidi neki turistički poslenik iz inostranstva, no na svu sreću manje idu u to doba na sjever Crne Gore, oni su ovdje zadovoljni jugom, ja takvih prizora nijesam vidio nigdje bez kod nas. Vrlo sam otvoren a zastrašujuće je, mi smo ekološka država. Ako ne možemo s tim da se izborimo, sve što drugo budemo radili biće ispod nivoa nekoga ko ima obavezu, na kraju u vinu je istina, u vodi je život. Ako toga u Crnoj Gori nijesmo svjesni, ne znam šta nam je budućnost. Moramo da požurimo, uvaženi gospodine Simoviću.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:06:59)

Hvala. I poslanik Ivanović, odgovor na komentar. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (23.11.18 12:07:07)

Poštovani predsjedniče,

Nisam vjerovao da ćemo se ovako složiti oko mnogih pitanja, ali evo i zbog toga mi dopustite da prva od tri stvari zbog koje sam se javio bude vezana za zajedničku inicijativu, zajedničku inicijativu Skupštine Crne Gore koja treba da bude usmjerena ka svim međunarodnim organizacijama sa kojima saraduje Vlada Crne Gore i pojedina ministarstva u Vladi Crne Gore da se obezbijedi što je moguće finansijskih sredstava više da bismo sa njima rješavali probleme koje sada zajednički konstatujemo. Kao što vidimo svi zajedno da postoje evidentno problemi u Crnoj Gori koji nisu nastali kao rezultat, ne bih rekao bahatosti, nego više nedovoljnog obrazovanja, nedovoljnog razumijevanja, nedovoljno razvijene svijesti pojedinih građana, onda mi se čini da mo kao poslanici možemo imati tu inicijativu i reći - ajmo sada svi zajedno da se obratimo onim međunarodnim institucijama, ne samo Svjetskoj banci nego i drugima koje mogu obezbijediti nedostajuća potrebna sredstva, i da jedan dio tih finansijskih sredstava bude upotrijebljen uvijek za edukaciju građana kako ne bi gledali ovo o čemu ste i sami govorili u periodu kada presušše korita rijeka.

Drugo, potrebno je, a i čini mi se kao ljudi da nađemo mjeru. Mi kao država želimo da se razvijamo, za razvoj je potrebna energija, potrebno je naći mjeru između energije i vode. Pretpostavljam da svi koji su bili u nekoliko država Sjedinjenih Američkih Država mogu da se prisjete i velikih grandioznih projekata u oblasti energetike u okviru kojih se koristi pitka voda. Dakle, nije pitanje elektrana onako kako ga mi baš prikazujemo. Pitanje je odnosa prema izvorištu, prema kvalitetu voda i tehnologiji koju možemo da primijenimo u Crnoj Gori.

I treće, time završavam, nadam se da sam u predvišenom vremenu, a to je da je neophodna mnogo mnogo bolja edukacija građana. Ja sam zaista zadovoljan dosadašnjom diskusijom, mislim da su svi učesnici u diskusiji dali svoj doprinos edukaciji i da prvi korak u edukaciji jeste priznanje nama samima šta radimo dobro a šta ne radimo dobro. I ako je to u stanju da prizna svaki poslanik, svaki član Vlade, onda mora to učiniti svaki građanin Crne Gore. Imamo neke navike koje su se razvile vremenom koje treba iz korijena promijeniti. To nisu politički problemi, to su problemi našeg odnosa koji nastaje od kućnog vaspitanja, preko školovanja, pa do obavljanja posla. E taj odnos je neophodno promijeniti. Smatram da jedan od onih koji može pokrenuti taj lanac edukacije jeste i Parlament Crne Gore kao važna institucija u slanju vrlo jasnih poruka građanima Crne Gore.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:10:10)

Hvala i vama, poslaniče Ivanoviću.

Ovim smo završili izlaganja u ime klubova i komentare.

Sada prelazimo na izlaganja poslanika.

Prvi za riječ se javio Radule Novović. Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (23.11.18 12:10:24)

Hvala vam, predsjedniče.

Poštovane građanke i građani, uvažene kolegice i kolege, poštovani potpredsjedniče Vlade, poštovani direktore Direktorata,

Mislim da je danas pred nama jedna lijepa tema, rekao bih pitka tema. Nekad se govorilo voda je izvor života. Danas se kaže voda je razvojni resurs ili još voda je bogatstvo. Sudeći po vodama Crna Gora je bogata zemlja. Naime, kao i kad su mnoge druge stvari u pitanju tako je priroda bila vrlo izdašna kad je darivala vodom ovo područje. Vode su, dakle, važan i veliki resurs Crne Gore.

Mislim da nijesmo svjesni mi u Crnoj Gori, recimo naročito mi u Podgorici kakva je blagodet to što možemo da pijemo vodu sa česme. Na žalost, sve je manje gradova u Evropi i svijetu, pa i u našem najbližem okruženju čiji stanovnici mogu da piju vodu sa česme, mi to možemo. Pri tom pijemo izvanrednu vodu. Pored toga, količine vode su takve da se ljeti voda za piće koristi za zalivanje zelenih površina. Naravno, ovdje se nameće drugo pitanje - da li dovoljno čuvamo ovo bogatstvo? Rekao bih da upravo donošenjem ovakvih zakona država čini iskorak u tom pravcu. Raduje opredjeljenje Vlade Crne Gore i resornih ministarstava da čuvaju i valorizuju prirodne resurse naše države pa i vodu. Demokratska partija socijalista u svim svojim dokumentima očuvanju i razvoju prirode takođe posvećuje posebnu pažnju.

Kad je u pitanju ova tema nije zgoreg podsjetiti se nekih podataka iz geografije. Naime, povoljan geografski položaj i hidroekološki uslovi, postojanje velikog broja izvorišta sa veoma dobrim hemijskim i biološkim parametrima, ekološki netaknuta i zaštićena teritorija koja garantuje kvalitet voda, potvrđuju bogatstvo Crne Gore u pijaćim vodama. Osnovna odlika hidrografije Crne Gore je postojanje dva približno jednaka slivna područja jadranskog i dunavskog, značajne rijeke dunavskog ili prema starom zakonu crnomorskog sliva su Piva, Tara, Ćehotina, Lim i Ibar. Najznačajniji vodotoci jadranskog sliva su Morača, Zeta, Rijeka Crnojevića i Cijevna koje sve gravitiraju Skadarskom jezeru iz koga se prelivaju u rijeku Bojanu i dalje otiču u Jadransko more.

Najveći dio površinskih tokova u Crnoj Gori je bujičnog karaktera što uslovljava i specifične hidrološke uslove sa izraženim jesenjim i proljećnim maksimumima i dugim ljetnjim malovodnim periodima. Prirodna jezera u Crnoj Gori su relativno brojna pri čemu se najveća nalaze na nizijskim prostorima južnog dijela teritorije. Skadarsko jezero je, kao što znamo istovremeno, i najveće jezero na Balkanu.

Glavni rezervoari podzemnih voda nalaze se u središnjem dijelu Crne Gore. Ukupni resursi podzemnih voda na teritoriji naše države zbog geološke, hidrogeološke i morfološke složenosti terena objektivno se ne mogu utvrditi ali svakako daleko najveće količine podzemnih voda nalaze se u zetskoj ravnici, oko 92% stanovništva Crne Gore snabdijeva se podzemnim vodama.

Na kraju da pomenem i ovo, kada govorimo o EU integracijama jedna od glavnih obaveza za ispunjavanje svih mjerila u oblasti poglavlja 27 životna sredina jeste usklađivanje sa EU zakonodavstvom i njegova implementacija u oblasti voda. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o vodama izvršiće se dodatno pravno usklađivanje i omogućiti potpuna implementacija zakonskih odredbi. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:14:33)

Hvala vama, poslaniče Novoviću.

I ovoga dana kao i svih dana gotovo u godini su u posjeti Parlamentu djeca iz pojedinih

osnovnih škola pa da ih pozdravimo kao poslanici. Vi ih ne vidite sada ali oni su, evo mašu iza ovih kulisa. Svakako ih pozdravljamo i želimo im prijatan boravak kod nas.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (23.11.18 12:15:07)

Djeco, da budete bolji ljudi od nas a nije vam mnogo teško. Evo, i kroz prizmu voda ćemo to vidjeti.

Ja ne znam da li zbog Morače, na kojoj sam se podigao, ne znam zbog onog burila babinog kad sam išao, kad sam bio mal u Komane, neko veli da sam vodni znak, ja sam rak, ali vodeni znak, ali ja obožavam vode. Voda je život i sa svim ću se složiti što su prethodni rekli, samo da su rekli - e ovo je da su produžili dalje da reknu - ovo je Slovenija, ovo je Ljubljana.

Ima nekoliko stvari da vas dopunim ,ministre, a to je da imamo tačno najveću količinu kiša ali i najmanjih i vodotoka površinskih, što znači taj crnogorski ljuti kras i to burilo koje nas prati kroz život. Ima nešto što je strašno, što mi pokazujemo posljednji primitivizam, svih nas 600 i kusur hiljada prema vodama i da ćemo toga biti svjesni sutra. Nisu primitivci oni koji zagađuju vode, nego su još i veći koji to gledaju, ne reaguju na to, i to me strašno boli. I građani Crne Gore, svi ste vi krivi zašto su nam vode ovakve, zašto ne cijenate vode, zašto Morača nije ista kao prije 50 godina mjesto da bude bolja. A na čelu te krinje ste vi, ministre, z to što je to pravno uređeno.

Ministre, ja ću krajnje biti konstruktivan i otvoren da bismo unaprijedili jer je ovo naše zajedničko dobro svih koji živimo u Crnoj Gori. Ovaj zakon je najobičniji blef, on vas abolira Predlog zakona, pogledajte kako sam ga ja išpartao, on vas abolira od polaganja računa svake godine. Znači strategiju, kolege, koja je napravljena, koja ima dosta mana, ima dosta poztivnosti, ima analitike, ima predloga, ima čega drugog, ministar mjesto da, u stvari njegov dio uprava za vode gdje je on ministar, mjesto da daje to godišnje više to daje na tri godine. Vraća se ili se uvodi novi savjet sa Burićem ili nekim Burićem. Dalje, podzakonski akti 21. godine za kupanje kad uđemo u Evropsku uniju, čini mi se tako nešto.

Imaju, ovo što ste pričali, jedna velika odluka koja se desila 1992. godine kada su napravili saglasje između življenja i životne sredine kada je u pitanju voda. Ja ću sad to pokazati na tri stvari.

Prvo, imate ogroman jedan aparat osim ovih pravnih hiljade direktiva, ovih zakona bazičnih i podzakonskih. Gledao sam ih, i nisam ih mogao nabrojiti. Imate jedan ogroman aparat institucionalni, vi ste na čelu, premijer, pa vi, pa onda Radulović, pa onda ministarka ekonomije, pa onda one uprave, pa onda ministarstvo zdravlja, pa hiljade drugih ovih, znači, pa onda komunalna opštinska, pa to je ogromno nešto, inspeksijske službe, a od toga svake godine sve gore i gore.

Imaju tri stvari ljudi, korišćenje voda, zaštite voda i zaštite od voda. Znači tri stvari. Ministre, korišćenje voda, neću o ovim slikama apokalipse i oko vađenje šljunka. To što sam vidio to je katastrofa. Napravili ste 52 male hidrocentrale. Znete li koji je efekat? Nikakav. Evropska komisija ukida male hidrocentrale i kaže da se ide na alternativu sa suncem, vjetrom i velikih hidrocentrala. Potencirate Moraču, bujičnu rijeku, isto kao ono što sam ja rekao u odnosu na Pivu, isto sve ovdje piše u ovoj strategiji, pogledajte kako sam ih išpartao. Cijelu noć sam noćas čitao. Pastrmke 165 tona, je li tako, svaki čovjek jednu pastrmku, jedno kilo godišnje. To treba da jede jedanput mjesečno.

Dalje, oko voda, korišćenje za pitku vodu, pa je li sramota, ministre, da više uvozimo voda ako imamo takav izdan jer to je božja, navedite one carinske svakakve druge, ka svi ostali. Naša voda se mora piti zato što je najbolja, za to što je naša. Dalje, ministre, kažite oko plaža u ovoj strategiji, čini mi se neđe oko 169.000 ljudi mogu sve naše plaže primiti, hoćemo da budemo turistička destinacija i sve ostalo. Znači, ministre, kada su u pitanju korišćenje voda bahato se odnosimo ne koristimo racionalno. I sve vaše planove, ovu strategiju moramo promijeniti.

Kada je u pitanju zaštita voda, pa to je primitivizam. Naći će se ona flaša, ona plastika. Mi primitivci koji mislimo bačamo vodu, bačamo plastiku u rijeke. Jutros sam bio uz Moraču, pa u Zetu da vidim ona smetlišta, onaj primitivizam svih nas. E ako mislite vi koji bačate sa kolicima u Moraču i Zetu, komšije ili tamo sa Skadarskog jezera prije, kad bješe, Mićko, ona poplava velika, ono je naš obraz. Crne Gore je ono obraz, onaj primitivizam svih nas, vratiće vam se u stomaku, u

stomaku će vam se vratiti.

Znači, građani Crne Gore, nemojmo više da budemo primitivni prema budućnosti, nemojmo da bačamo, nemojmo da uništavamo. Kolega, samo da završim još tri četiri stvari, znači biću krajnje konstruktivan. Vratite vam se to i dok ste vi živi.

I posljednja stvar, ja mislim da nema ni 2 - 3% da smo mi zaštitili naša korita, ja mislim toliko neđe, i to sam gledao noćas. Mi se moramo zaštititi od poplava, jer ne možemo više da komandujemo sa staklenom baštom ili sa osvetom.

Znači, ministre, ukinite male hidrocentrale, ukinite koncesije na šljunak, uvedite carine za vodu, napravite, koristite racionalno naše velike vodotoke, koristite racionalno našu pitku, uvedite prut za građane kao u Singapuru ko bači pikavac 100 dolara, svako ko uništava vode Crne Gore, i dobićete podršku od nas i metle u ruke, ne počinje sve od novčanika, nego metle, očistimo Crnu Goru .

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:23:26)

Hvala vam.

Sada riječ ima poslanica Sanja Pavićević. Izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (23.11.18 12:23:38)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane kolegice, kolege poslanici, poslanice, poštovani ministre, poštovani direktore, poštovani građani, poštovana i draga djeco,

Danas ću nešto reći o jednoj jako inspirativnoj temi koja se tiče voda, Zakona o vodama, i pokušaću da se ne ponavljam u odnosu na kolege koji su govorili prije mene. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama čiji je obrađivač Vlada Crne Gore pripada setu zakona iz poglavlja 27 *Životna sredina i klimatske promjene*. Puna pravna implementacija Direktiva o vodama se odnosi na mjere očuvanja dobrog statusa voda, tj. zaštite voda i zaštite od voda. Ovaj akt nam je potreban jer će otvoriti prostor za donošenje podzakonskih akata kako bismo u potpunosti usaglasili zakonodavstvo sa direktivama Evropske unije. Puna pravna implementacija direktiva o vodama i prednosti ovog predloga su u tome što predviđa uspostavljanje savjeta za vode kao stručnog radnog tijela, povećava kaznene odredbe za nelegalnu eksploataciju šljunka i pijeska za fizička lica i omogućava donošenje novih pravilnika u cilju usaglašavanja sa direktivama o vodama Evropske unije.

Tri najvažnije komponente Zakona su: korišćenje voda, zaštita voda i zaštita od voda. Ovim predlogom se ne mijenja organizacija upravljanja vodama, ona je i dalje podijeljena u tri resorna ministarstva: Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvo zdravlja, ali dijelom i Ministarstvo unutrašnjih poslova u Direktoratu za vanredne situacije. Najveći problemi u primjeni važećeg zakona pokazali su se u tome što nije postojala mogućnost za donošenje novih pravilnika, kako bi se usaglasilo zakonodavstvo sa EU direktivama. Sada su stvoreni svi preduslovi da se pripreme sljedeća podzakonska akta: Uredba o vodi za kupanje, Pravilnik o zaštiti od poplava i Pravilnik o standardu kvaliteta površinskih i podzemnih voda. Finansijski aspekti izmjena i dopuna prikazani su kroz RIA obrazac, odobren od strane Ministarstva finansija. Sada bih se osvrnula na pitanje Parlamenta. Nedavno smo kolega Mirsad Murić, poslanik i ja učestvovali na Petoj dunavskoj parlamentarnoj konferenciji u Budimpešti na kojoj je usvojena Deklaracija o ublažavanju uticaja klimatskih promjena, pa time i pitanja suša i poplava, na poljoprivredu i održivo upravljanje vodama.

Parlamentarne nadležnosti u donošenju zakona i Zakona o budžetu i nadzorna uloga Parlamenta ocijenjeni su kao osnovni instrumenti kroz koje se može primijeniti princip održivog razvoja. Treba raditi posvećeno na sprečavanju erozije, na pitanjima navodnjavanja i odvodnjavanja time i drenažnim sistemima i očuvanju plodnosti zemljišta. Takođe, na održivom upravljanju vodama radi podsticanja održivog agrobiznisa. Implementirati integrisano upravljanje vodama na lokalnom, nacionalnom i regionalnog nivou, smanjenju potrošnje i gubitaka vode i

stimulisanju inovacija. Parlamenti, kao što je naš, treba da vode računa da se obezbijedi dovoljno sredstava u budžetu da bi se povelu računa o ovom pitanju i da je upravljanje vodama međusektorski usklađeno, na čemu i radimo, i efektivno na nacionalnom i regionalnom nivou. Važno je istaći da se upravo poruke sa ove konferencije poklapaju sa potilikom koju vodi Vlada Crne Gore, posebno u sektoru vode klimatskih promjena.

U prethodne dvije godine bila su značajna ulaganja u sektor voda, kapitalnim budžetom bilo je oko dva miliona eura, slično se očekuje i u 2019. godini. Kada su u pitanju donacije, tu su pomenuti projekat IPA 2014. godine koji se odnosi na katastar vodoizvorišta, zatim projekat upravljanja vodama u slivu Drine koji Crna Gora implementira sa Svjetskom bankom, ministar nas je upoznao sa detaljima tog projekta. Ja bih pomenula da se regionalni karakter projekta ogleda u izradi regionalnog plana za upravljanje vodama u slivu, kao i stavljanje u funkciju hidrološkog modela za ranu najavu poplava. Sa ovog mjesta bih poručila da se mora povesti računa i da Crna Gora konačno obezbijedi jedan hidrometeorološki radar na svojoj teritoriji.

Dio sredstava, kao što je ministar pomenuo, biće(prekid)...dokumentacije i regulacije rijeke(prekid)... U okviru projekta i studija uticaju klimatskih promjena na podzemne vode u slivu Drine, kolega Radule Novović je pomenuo da 92% se koristi i za vodosnabdijevanje iz ovih resursa, ali ne manje važno treba istaći da implementacija direktiva o vodama zahtijeva jedinstvo naučnog, stručnog i administrativnog pristupa, što podrazumijeva intezivniju saradnju zemalja regiona radi razmjene informacija i iskustava i korišćenja otvorenih baza podataka. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:29:24)

Hvala vama, poslanice Pavićević.
Sada riječ ima poslanica Ljiljana Đurašković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ (23.11.18 12:29:33)

Hvala lijepa.

Poštovani građani,

Evo raspravljamo o dopuni Zakona o vodama. Grčki filozof, matematičar i fizičar Tales iz Mileta je davno rekao, još prije nove ere, da je voda osnovni princip i izvor svega što postoji iz koje je sve nastalo i u koju se sve vraća. Ona je beskonačna, vječna materija, koja se kreće, zgušnjava i razređuje i tako nastaju sve pojave, a gdje nema vode tu nema života. To je prva potreba čovjeka koju mora trajno da obezbijedi prije nego što počne da gradi svoje stanište. Jesmo li toga svjesni mi koji nemilice trošimo, zagađujemo i devastiramo vodu. Naši su se preci prema vodi odnosili sa puno poštovanja. Svaki izvor, svaki zdenac je bio prava svetinja. Borba za vodu traje hiljadama godina i zbog nje su se vodili i ratovi. Rezerve vode u svijetu se sve više smanjuju, posebno kada se radi o zalihama slatke i čiste vode koja služi prvenstveno za piće i ishranu čovjeka. U borbi koja predstoji protiv ugrožavanja čovjekovog opstanka, najvažnije je promijeniti ponašanje i odnos čovjeka kao živog i svjesnog stvorenja prema sredini u kojoj živi i spremnost da vlastite, lične interese podredi opštem blagostanju i solidarnosti. Ovo se odnosi na forsiranje malih hidroelektrana koje nisu odraz javnog interesa, nego isključivo pojedinaca i interesnih grupa. Uvijek kada privatni interes počne da dominira nad javnim, to je jedan od indikatora moguće korupcije. Džabe se mještani Bukovice i Bistrice i sjevera Crne Gore bune i protestuju što im se oduzimaju prirodna bogatstva vode i ugrožavaju osnovni izvori egzistencije i opstanka na njihovim ognjištima i imanjima, niko ne haje. Kakva nam je stvarnost u Crnoj Gori?

Poštovani građani,

Crna Gora je samo u 2017. godini uvezla 40 miliona litara flaširane vode, a ima najbolje izvore vode u Evropi, ima svoje fabrike vode i koncesionare nad izvorištima voda. Ovo je čisti apsurd i nedomaćinsko poslovanje države. Dalje, cijena vode u Crnoj Gori je ovakva, najskuplju vodu plaćaju mještani i građani Kotora, gdje kubik vode košta 1,03 eura, a kubik vode za pravna lica je najskuplji na Cetinju 2 eura i 44 centa. Kako smo krenuli vodu ćemo plaćati kao zlato. Osvrnuću se na Predlog zakona i izmjene zakona. Osnovnim Zakonom o vodama iz 2007. godine

je bilo predviđeno osnivanje Savjeta za vode na osnovu koga je isti osnovan i funkcionisao do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama 2015. godine kada je isti prestao sa radom. Evo ovim novim Predlogom ponovo ga vraćate i formira se Savjet za vode koji će raditi i naročito će davati predloge od značaja za unapređenje stanja u blasti voda, pružaće stručnu pomoć prilikom izrade strategije, nacionalnih programa i planova upravljanja vodama, davaće stručna mišljenja na javnoj raspravi za planska dokumenta, pratiće realizaciju nacionalnog programa i planova upravljanja vodama, davaće predloge za poboljšanje učešća javnosti u procesu planiranja. Sastav Savjeta će biti iz eminentnih stručnjaka, nadam se da to neće biti elitno i da će samo odabrani moći da uđu u taj Savjet, nadam se da ćete to birati po stručnosti i referencama, a ne po partijskoj pripadnosti. Zašto Savjet ne daje izvještaj osim Vladi, trebalo bi da daje izvještaj i Skupštini Crne Gore. Dalje, član 173b izrada preliminarne procjene rizika od poplava. Preliminarna procjena rizika od poplava na osnovu ovog zakona izradiće se najkasnije do 31. decembra 2019. godine. Smatram da je ovo jako kasno, da smo mi već trebali da imamo ovu riziku procjenu pogotovo poslije naših negativnih iskustava iz ranijih godina. Apokaliptične slike poslije poplava i povlačenja nabujalih rijeka, jezera, ne služe na čast. Želim samo da kažem da se nadam da ovaj zakon neće biti samo još jedna rečka za 27 poglavlje i da će biti realizovan u praksi. Hvala lijepa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:34:49)

Hvala vama, poslanice Đurašković.
Sada riječ ima poslanik Predrag Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (23.11.18 12:34:56)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Vlade sa saradnikom, kolegkinice i kolege,

Dozvolite samo da podsjetim da danas razgovaramo o Predloogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama. Zašto to podsjećanje? Zato što već imamo Zakon o vodama koji je vrlo kvalitetan, a radi se samo o dopunama koje su transponovanje četiri direktive Evropske unije. Znači, o procjeni upravljanja rizicima od poplavama, prečišćavanju komalnih otpadnih voda, upravljanju kvalitetom vode za kupanje i uspostavljenjem okvira za djelovanje zajednice u oblasti politike voda. Čini mi se da mi je to podsjećanje potrebno zato što često imamo kritike koje možda ne bismo imali toliko kritičkih tonova kada bismo imali u vidu i ovaj osnovni Zakon o vodama. Znači, već sada postoje planovi vezani za upravljanje vodama, već sada postoje planovi koji se tiču i rizika poplava i svega ostalog, ali dozvolite, pošto je tema veoma inspirativna, jer ovi zakoni su obaveza, podsjetiću ne samo za Vladu nego i za nas i za sve one i za sve građane Crne Gore. Znači, osim toga dozvolite da se osvrnem na nekoliko kritičkih tonova koji su se čuli od strane kolege iz opozicije.

Prvi se odnosi na pitanje da li sa vodnim resursima upravljamo na pravi način. Lako ćemo se složiti da sada imamo dosta propusta, ali sa druge strane isto tako, čini mi se da negdje zajednički imamo odgovornost kada govorimo o upravljanju vodnim resursima. Zašto to kažem? Koleginica je upravo sada govorila o cijeni koju plaćaju građani kada pijaću vodu u Kotoru, Budvi i nekim drugim primorskim opštinama, uz malo podsjećanje da ta voda iz Regionalnog vodovoda znači projekta koji je urađen prije nekih desetak godina u koji je uloženo više od 100 miliona eura, znači ta voda negdje košta višestruko manje, a da građani plaćaju ono što su gubici vode u mreži sa jedne strane i sa druge strane sve ono što su pitanje načina upravljanja komunalnim vodovodima itd.

Takođe, otvoreno je pitanje malih hidrocentrala, čini mi se da to pitanje negdje, oko tog pitanja imamo podijeljeno mišljenje u javnosti, ali i dosta nerazumijevanja. Znači iz prostog razloga što male hidrocentrale jesu nešto što je uobičajeno u Evropi na način na koji se dobije energija i nešto što se negdje s obzirom da je u pitanju obnovljivi izvor energije i s obzirom da je u pitanju veoma čista energija, negdje što se veoma koristi u razvijenim djelovima Evrope. Malo

Podsjećanje, znači Evropa ima negdje oko 24.000 malih hidrocentrala, a male hidrocentrale se otprilike broje do izlazne snage 10 mw. Znači, uz takođe uz podsjećanje da samo Njemačka jedna od vodećih zemalja Evropske unije ima 7.500 malih hidrocentrala, znači sada možemo mi da govorimo da možda mi ne bismo trebali to da radimo, ali to zaista jeste jedno pitanje korišćenja energije na pravi način, korišćenja potencijala i resursa. Uz još jedno podsjećanje, Evropa koristi negdje otprilike oko 85 do 90% svog hidropotencijala, Crna Gora je još uvijek negdje na nivou od 20 do 25%, moramo te stvari imati u vidu.

Kad uporedimo Crnu Goru sa Evropskom unijom i u tom dijelu vidjećemo recimo da Evropska unija na svakih 25 do 27 km vodotoka imamo hidrocentralu, malu ili veliku. Čini mi se da tu negdje ima nerazumijevanje u javnosti i naravno, apsolutno se zalažem za to da imamo vrlo visoke propisane standarde, kada je korišćenje tog hidropotencijala, zato što zaista niko ne želi da ostavi bilo koje selo bez vode ili niko ne želi da sa tim potencijalom upravljanja na nedomaćinski ili na loš način, ali kažem još jedanput moramo imati u vidu i činjenicu da je pitanje energije pitanje onoga što je pitanje razvoja Crne Gore.

Uvažene kolege, dozvolite samo da podsjetim takođe kada govorimo o ovoj evropskoj direktivi oko prečišćavanja komunalnih otpadnih voda, da je Crna Gora čak i u vremenu ekonomske krize uložila više od 100 miliona eura za ono što je pitanje komunalnih otpadnih voda na primorju. Ne treba gubiti iz vida da ako izgubimo tu komparativnu prednost u odnosu na ostale kada govorimo o turizmu, a komparativna prednost jeste čisto more, čini mi se da onda gubimo i turizam kao razvojni potencijal Crne Gore. Kažem još jedanput država koja na taj način brine o onome što je ekologija, vjerujem da ćemo se složiti da je odgovorna država. Naravno, slažem apsolutno sa onim što se čulo od kolege iz opozicije da zajedno povedemo više računa oko toga na koji način mi sami uništavamo vode, uostalom sasvim je dovoljno da vidimo tu na stotinak metara od nas kako to izgleda Morača kad se povuče, ali dozvolite da te kese koje zaista ruže sliku Podgorice nije niko donio sa strane, nego da su te kese odnos naš prema ekologiji i prema prirodi i kažem još jedanput čini mi se da možda treba malo više samokritičkih tonova sa jedne strane, ali i edukacije svih nas šta nam čiste vode znače. Izvinjavam se, predsjedniče, na prekoračenju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:40:29)

Hvala vam, poslaniče Sekuliću.
Sada riječ ima poslanica Ljiljana Đurašković. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ (23.11.18 12:40:38)

Gospodine Sekuliću,

Platiće građani primorja i Cetinja svaki mililitar vode, ali zato očekuju da imaju urednu snabdjevenost vode, a ne da budemo danima bez vode i usred sezone, a bogami evo i kad nije sezona smo bili danima bez vode. Šta da rade majke sa malim bebama, domovi zdravlja, bolnice, šta da rade ljudi koji imaju bolesne pacijente u kući? Eto to očekujemo u 21. vijeku da imamo svakodnevno 24 sata vodu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:41:15)

Hvala vam.
Odgovor na komentar poslanik Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (23.11.18 12:41:19)

Hvala vam, predsjedniče.

Uvažena kolegkinice Đurašković,

Ja se apsolutno slažem sa vama, ali dozvolite te da situacija prije nego što je izgrađen Regionalni vodovod je bila u mnogome drugačija. Znači čitavo primorje je bilo sa onim natpisima, imamo vodu ili nemamo vodu. Sjetimo se samo da je i Cetinje i primorski gradovi su imali restrikcije po 6 do 12 sati dnevno. U tim uslovima vrlo je teško bilo razvijati turizam, a problem Regionalnog vodovoda, odnosno problem vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja nije bio nepoznat ni generacijama političara prije nas, pa ipak je to pripalo nama čak i u nekim teškim ekonomskim situacijama da više od 100 miliona bude izdvojeno za rešavanje tog problema. I vjerovatno ćemo se lako složiti da taj problem danas nije više nego manji u odnosu na ono što je bilo ranije sa jedne strane, a sa druge strane apsolutno podržavam dvije stvari.

Prvo da mora postojati uredno vodosnabdijevanje ne samo od crnogorskog primorja i Cetinja nego i svih gradova u Crnoj Gori čistom vodom i sa druge strane zaista podržavam da vidimo, napravimo kalkulaciju da li ta voda mora da bude tako skupa kao što se danas plaća, bez obzira, kažem još jedanput, što imamo mnogo neracionalnosti u tom pogledu i to jeste ono osnovno pitanje da li više vode gubimo od vodoizvorišta do česme, nego što građani dobijaju. Čini mi se da taj ceh plaćaju građani. Kažem još jedanput jesam za uredno vodosnabdijevanje, ali isto tako i za nižu cijenu vode na primorju. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:42:52)

Hvala vama, poslaniče Sekuliću.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanik Mirsad Mulić. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (23.11.18 12:43:02)

Predsjedniče, evo pošto je bilo dosta diskusija na temu svijesti i odnosa građana prema vodi i uopšte vodnom potencijalu, isrpicaću nešto što se meni desilo i tada sam se baš onako, da kažem, postidela. Bila sam na nekom usavršavanju u Belgiji par mjeseci i onako u studentskom tom domu, gdje smo dijelili zajedno kuhinju i zajedno dijelili kupatilo, i ja kad sam prala zube ostavila sam otvorenu česmu dok perem zube, što mi je bila navika koju ovdje imam, jedan od mojih kolega studenata koji je bio tu, samo je prišao i ovako mi onu česmu, ali tako ljuto zavrnuo i stavio mi do znanja - nemoj da trošiš vodu na taj način i tako olako. Vjerujte da od tada vrlo vodim računa i bilo me sramota i počela sam da razmišljam, ali na ovaj način na koji oni razmišljaju o vodi sigurno rijetko ko ili ne znam sad možda nove generacije da se edukuju na taj način da trebamo i da štedimo vodu i da ona nije nešto što ćemo uvijek imati, a sada je zaista imamo u velikim količinama i taj naš potencijal je veliki, ali mi izgleda ne umijemo ni na dobar način da ga iskoristimo niti umijemo da ga cijenimo onako kako bi trebali da ga cijenimo.

Samo pogledajte šta hidropotencijal nudi i energiju koju možemo da dobijemo iz naših rijeka, ne radi se to i ne valorizuje na pravi način, nego smo sad krenuli da sve ove male rijeke koje ljudima u selima znače život, odnosno znače sve, mi smo krenuli da uništavamo iz razloga što treba napuniti džepove raznoraznim tajkunima i ljudima bliskim vlasti zbog toga što se ti navodno alternativni izvori energije sada plaćaju iz džepa građana, subvencioniraju, i to je najlakša zarada za koju oni ne brinu, uništavaju životnu sredinu i uništavaju život ljudima koji su navikli da žive sa tim rijekama.

S druge strane je ovo što smo svi pričali o našem primitivizmu i o tome kako se odnosimo prema životnoj sredini, a samim tim i prema vodom, odnosno rijekama. Pravi obraz Crne Gore je pokazao sa te 2010. godine kada su bile te neke veće poplave u Crnoj Gori, pa smo vidjeli, a i dan danas možemo vidjeti sva ova korita rijeke okićena raznim, plastičnim kesama i bocama plastičnim koji će kad tad završiti koji će kad tad završiti opet kod nas što je profesor rekao u našem stomaku iz razloga što ribe to jedu, a mi onda kupujemo to i tako ćemo i mi sami sebe uništavati, svjesno ili nesvjesno.

Ono što se takođe primjećuje ovih dana, i što je vrlo bilo aktuelno jeste ugrožavanje korita

naših rijeka. Čini se da je postalo, ne znam kao neki hit, ovo regulacija korita i vidim, baš su mi i građani javili nedavno, da je počeo da se eksploatiše šljunak ovdje kod manastira Duga iz Morače i da je navodno to regulacija korita. Sad pod tom parolom uništavaju se rijeke. Opet kad pogledate ko to radi to su ti privilegovani koncesionari kojima treba napuniti džepove i niko nikoga ne pita što time u stvari se doprinosi da nam budu ove poplave kad krenu, nisu samo klimatske promjene razlog poplava nego i naš nemar, i to što dozvoljavate da se šljunak eksploatiše iz rijeka i mijenjate tako korito i doprinosite da naše rijeke plave.

Ministre, vidim da ste opet vi uveli, a vi ste ministar povratnik na tu poziciju, jer ste bili i ranije pa ste napravili pauzu, a ovdje imamo i prethodnog ministra koji je ukinuo ovaj savjet, a vi ste ga sad opet uveli, pa me interesuje zašto je samo prije par godina se smatralo da ne treba da postoji taj savjet. Inače, ovdje se čulo i ja se lažem sa tim da je tih savjeta previše, a nisam osjetila nekakav efekat tih savjetodavnih tijela, miriše na ove vaše stručnjake koji se stalno pojavljuju i pravdaju sve ekološke genocide, a navodno su stručnjaci za te oblasti i trebali bi da brane struku. Oni ne brane struku nego brane vaš nemar, nemar vlasti ili nemar tajkuna bliskih vlasti, a sve je u pitanju profit. Pa, me samo interesuje evo da se suoče dva ministra, bivši i sadašnji, zbog čega se sad uvodi savjet, a prethodni ministar ga je ukinuo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:48:34)

Hvala vam, kolegice.

Vi ste željeli komentar poslanice Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (23.11.18 12:48:40)

Hvala vam lijepa.

Jako mi je drago što sam imala priliku da od poslanice Branke Bošnjak čujem nešto o ekološkoj svijesti i o ekološkom moralu, i to je danas bilo jako važno u svim diskusijama poslanika. Pominjao je i profesor Radulović koliko u stvari mi kao pojedinci ne čuvamo prirodu u kojoj živimo.

Kad sam govorila o ekologiji prošli put, kada je to bila tema Skupštine, tada sam pomenula da mi imamo kod nas u mentalitetu sindrom pomjerenja odgovornosti da je uvijek za ono što nam se dešava kriv neko drugi. Tada sam rekla da ako bismo napravili ispitivanja građana pojedinačno da li su oni krivi za nešto što se dešava u prirodnoj sredini u kojoj boravimo, da bi se svi oni izjasnili da oni nijesu ništa učinili da bi ta priroda, pojedinačno, bila zagađena, a ako bismo sabrali te odgovore onda bismo došli do zaključka da živimo u ekološkom raj. Ne živimo u ekološkom raj, živimo u prirodi koja jeste sačuvana, ali kojoj mi trebamo do kraja biti posvećeni, barem do one mjere da svako od nas pojedinačno da svoj doprinos, jer u prirodi nema ničeg neprirodnog, ima ga u čovjeku, ima ga u nama. I ako mi hoćemo da mijenjamo svijet treba da počnemo od sebe samih. Vrlo je bitno da svako od nas pojedinačno da doprinos da ambijent u kome živimo bude mnogo povoljniji od ovoga u kome smo sada.

Dakle, potpuno podržavam tu ideju, pogotovu iz razloga što je voda toliko bitna da je ona bila inspiracija i antičkih mislilaca. Tales iz Mileta je tvrdio da je sve nastalo iz vode, jer je sam grad Milet bio okružen vodom. Voda se smatrala demijurgom tvorcem stvarnosti, a da su četiri elementa od kojih je nastao život: zemlja, voda, vazduh i vatra. Da li su ta četiri elementa toliko važna to će reći antička filozofija, ali mi ovdje kada razgovaramo o vodi mi moramo da damo svoj doprinos u tom smislu, pogotovo što Crna Gora zaista ima privilegiju da može da koristi još uvijek čistu vodu, da još uvijek tu vodu možemo da pijemo. Malo je zemalja u Evropi koje se mogu pohvaliti nečim takvim, a ako bismo još i mi zaista bili dio tog ekološkog morala i dali doprinos u tom smislu, sigurna sam da bi ambijent u kome živimo bio još napredniji i drugačiji i da bi došli do onoga da i mi osjećamo ličnu krivicu, a to jako važno za ono što nam se dešava.

Pomenula je kolegica poplave. Kad se dese poplave u Crnoj Gori onda tek vidimo šta smo mi uradili od ambijenta u kome živimo. Pozivam, kao i profesor Radulović, sve na odgovornost, odnosno da svako od nas pokuša da da svoj doprinos da ambijent bude drugačiji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:51:44)

Znači, vi imate sad pravo na odgovor na komentar.
Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (23.11.18 12:51:53)

Evo da iskoristim mogućnost i ovo vrijeme koje mi je koleginica, da kažem, dala u svom komentaru. Naravno da treba da svi savjesnije se ponašamo i da treba da razmišljamo na jedan drugi način što u suštini treba da uradi naše obrazovanje i da počenemo od one djece iz vrtića, pa do odraslih. Ove odrasle je najteže prevaspitavati, a to mislim da treba da uradi država na taj način što će da uvede kazne, i to visoke kazne, jer ako ne udarite ovaj narod po džepu na taj način vjerujte osvijestiti ga nećete da ne pravi ono što se pokazuje svaki dan, a u pitanju je životna sredina.

Ono što hoću još da kažem, a nisam stigla u svom izlaganju jeste to da je sramota evo naš Glavni grad u XXI vijeku u stvari leži na septičkim jamama. Nismo svjesni da kanalizacija i sve odlazi u naše rijeke, a naše rijeke su čiste rijeke, i u mnogim djelovima su čak voda prvog kvaliteta, pijaća voda, ali mi se potpuno nemarno i sa tim, ja mislim da nećete naći ni u jednoj razvijenoj zemlji koji će razumjeti to što mi radimo.. A mi to znači ne radimo, da kažem, pojedinačni slučajevi nego čak se dešava, evo imali smo priliku ovdje i da čujemo da iz Luštica Bay-a se otpadne vode puštaju u more. Toboš nam je to neki projekat koji je ne znam kojih vrijednosti višemilionskih i koji treba da Crnu Goru učini atraktivnom, elitnom destinaciom, a onda otpadne vode se puštaju u more. To radimo i toga smo svi svjesni, odnosno vlast je svjesna, ali čini se da kad god se ima para ne vodi se računa o toj infrastrukturi koja treba prvo da se riješi, pa sve onda ostalo jer niti ćemo mi privući turiste time što se ponašamo na takav način, a toboš uzimamo turizam kao osnovnu stratešku granu. Moramo skroz neke stvari da promijenimo jer ako to ne uradimo brzo ćemo se suočiti sa jednim našim lošim licem koje će vidjeti i ovi koji dođu na kratko, pa vide da imamo lijepe prirodne ljepote, ali da ih sami uništavamo. Vjerujte da niko neće doći da u smeću i ovome što mi pravimo sami sebi provodi ovdje odmora. Prvo je država tu najodgovornija, a onda i građani, a država može da ih edukuje na način na koji sam rekla.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:55:00)

Hvala vam.
Sada u svojstvu izvjestioca poslanik Ivanović.
Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (23.11.18 12:55:14)

Hvala vam.
Pa, javio sam se shodno članu 96 Poslovnika.

Naravno, mislim da je diskusija bila kvalitetna i daleko od toga da vjerujem da svi treba da razmišljamo na isti način. Mislim da je dobro da razmišljamo drugačije i da se koristimo argumentima i uvjeren sam da će se profesor Radulović složiti sa ovim što ću sada kazati, a pažljivo sam saslušao i njegovu diskusiju, i znam da je bio u prilici da putuje i po zemljama regiona i po zemljama Evrope. Ovo su rijeke u Sloveniji: Kokra, Zaklašica, Završnica, Plavžarica, Unec, Hubelj, Trešnjica, Jelenk, Pekmenska Grapa, Zapoška, Bača, Mohočev potok, Zadlašica, Gljun, vrlo male riječice, potoci, pritoke, pritočice na kojima je u Sloveniji napravljen veliki broj malih hidroelektrana. Slovenija je sve to morala uraditi po standardima koji postoje u Evropskoj uniji, to se sada upravo dešava i u Hrvatskoj. Ovo više iznosim radi jedne teze koja, čini mi se, da malo ruži jednu ozbiljnu diskusiju koju vodimo, a to je da svaka mala hidroelektrana koja se napravi nije

punjenje džepova nekog tamo privatnika, nije nešto što se radi na uštrp ljudi koji žive u toj sredini, i nije nešto što je baš nepotrebno Crnoj Gori. Još jednom se vraćam na nešto što moramo kao ljudi ozbiljno razumjeti da imamo konflikt između energije koja je potrebna za razvoj, i načina na koji se odnosimo prema prirodi. Ja sigurno ne spadam u zagovornike da se pošto poto male rade hidroelektrane nasuprot spadam u zagovornike da se to radi po najvišim standardima, da se primjenjuju najbolje tehnologije, i siguran sam tu između profesora Radulovića i mene da ne može biti nikakve dileme.

Druga stvar, o kojoj želim da nešto kažem, u namjeri da ipak kanališemo diskusiju u narednom periodu, to je da pored poplava koje su pogodile Crnu Goru, a ovdje su tri bivša i sadašnji ministar, poplave su pogodile region. Vi se sjećate izvještaja koje su podnijile nadeležne državne komisije o tome da upravo nedovoljno čišćenje korita rijeke Save bio uzrok katastrofalnim posledicama. Zato se vraćamo na onu mjeru, jedno je ono kao što ljudi sada znamo da treba čistiti, održavati korita rijeka, i drugo je pitanje mjere do kog nivoa to treba da radi. Ja se slažem sa komentarima koje sam čuo da ne treba dopustiti vađenje šljunka, ali to je i u nadležnosti pojedinih inspekcija, i u nadležnosti svih građana koji to trebaju da prijave. Dakle, opet se vraćam na edukaciju i svijest koje moramo razvijati. Mislim da smo svi u obavezi, počev od nas trojice koji smo ovdje pa na dalje, da održavamo jedan kontinuitet koji se odnosi na ljude koji učestvuju u nekom procesu, mislim da je poslanik Sekulić kazao da ovo nije novi zakon. Želio bih da pomenem Velizara Vojinovića, čovjeka koji je dugo razvijao Direktorat za vodoprivredu u okviru Ministarstva poljoprivrede, još u vrijeme kada je prethodno bio ministar gospodin Simović, a onda Milošević, pa ja, pa evo sada ponovo da nađe jednog mladog čovjeka poput čovjeka koji danas ovdje prisutan sa nama gospodina Blagojevića, koji je doktorirao u oblasti voda. Ja želim da apostrofiram taj kontinuitet da ljudi od struke se posvjećuju onim pitanjima koji su od značaja za Crnu Goru. Razumijem politički ton rasprava, ali ipak mislim da bismo danas morali da uložimo jedan napor malo veći, da svi zajedno pošaljemo snažnu poruku, kako smo i započeli, građanima da se što manje štete prave državi u kojoj živimo. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 12:58:52)

Hvala.

Da podsjetim po članu 96 Poslovnika i izvjestilaca odbora i predstavnik predlagača može da se više puta uključi u diskusiju.

Prijavio se za reagovanje poslanik Branko Radulović, ja ću mu dati riječ, jer pomenut je a ima pravo naravno izvjestilac da se uključi u raspravu.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (23.11.18 12:59:22)

Krajnje konstruktivno. Ja čitam sve CV-ije, on je jedan jedini stručnjak u cijelom tom sistemu. Ko je direktor Uprave za vodu, da ih ne nabrajam druge, koji nemaju veze sa ovim, oni bi mogli negdje drugo.

Kolega, za to sam i pričao, kad se promijeni vlast 5% gore se mijenjaju, predsjednik Vlade, ministri i ostalo, a cijela druga stručna profesionalna i efikasna državna uprava i ukupna uprava ostaje ista.

Slušajte kolega, ja sam tehokrata, što znači da bi sve dao u industriju, sve valorizovao. Gledajte imate jednu stvar, najviše štete ekološke, a najmanje energetske produktivnosti, vjerujte mi, imaju male hidrocentrale, zato je i reagovala ovako Evropska komisija i Evropska unija, 50 malih hidrocentrala je dato koncesije u Crnoj Gori. Znate, li koliko je ukupna proizvodnja njihova? Devet, sedam, osam, devet gigavat časova. A znate li četiri hidrocentrale revizibilne na Pivi preko hiljadu i 200 gigavat časova, sad koliko je to puta, koliko je to puta, pa ko je lud da to radi. Ja sam za vjetrogenerator, zato što manje ekološke štete, a više efekta. Ja sam za solarne katune, ja sam velike hidrocentrale koje će imati najmanje istorijskog, geološkog, seizmičkog i svakog drugog negativnog uticaja. Ja sam da se preispita Buk - Bijela, evo tabu tema, poslije 15 godina sve se

promijenilo. Ali nemojmo da uništavamo Crnu Goru, ekološki zbog malog efekta hidrocentrala? Nikakvih. Koliko ima dajemo? 15 miliona, čini mi se bilo je prošle godine, da ne pomiješam samo brojke. Znači, mi se slažemo, pošto ste lijepo pričali prvi dio priče, vratite se Riu 1992.godine, taj suživot, to saglasje između življenja i zaštite životne sredine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:02:17)

Hvala Vam, poslaniče Raduloviću.

Sada riječ ima poslanik Mirsad Murić, neka se pripremi poslanik Jovan Vučurović. Izvolite.

MIRSAD MURIĆ (23.11.18 13:02:30)

Hvala, predsjedavajući.

Uvaženi postpredsjedniče Vlade sa saradnikom, kolege i kolegice poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Voda je i sa pravom zaslužila danas da se o njoj raspravlja, jer je najvažniji i prirodni resurs na našoj planeti. Sama činjenica da voda na našoj planeti učestvuje u građi živih bića, odnosno sastavu živih bića u prosjeku od 50 do 90% daje nam za pravo da se pozabavimo ovim pitanjem. Voda ne samo što je sastavni dio živih bića, ona je i životna sredina velikom broju živih bića i biodiverzitet u vodenoj životnoj sredini je veoma veliki, i normalno povezan je sa kopnenim živim svijetom, samim tim i sa čovjekom. Međutim, kako čovjeku, tako i živom svijetu prijeti problem nedostatka kvalitetne vode, čovjeku za piće, za sanitarne potrebe za navodnjavanje za proizvodnju hrane, a živim bićima normalno za opstanak. U pojedinim djelovima svijeta već sad se osjeća nedostatak vode, nećemo pominjati pustinje, tamo je prirodno, znači da nemaju vode. Međutim, i one zemlje i oni djelovi naše planete koje su nekada imali dovoljne količine vode sada su u krizi sa vodom. Crna Gora na sreću našu ne osjeća te probleme, jer Crna Gora po vodenim bogatstvima odnosno na njenu površinu spada u sami vrh zemalja koje su bogate sa ovim resorsima. Međutim, kod nas imamo jedan veoma drugi problem, ja slušam moje kolege i kolegice da mi imamo vode, imamo je u izobilje. Međutim, zastupljenost neravnomjerna te vode u Crnoj Gori daje nam za pravo da veću pažnju posvetimo samoj vodi. Neravnomjerna zastupljenost i teritorijalna i vremenski. Teritorijalno zna centralni i južni djelovi naše države su siromašniji sa kopnenim vodama to jeste nevidljivim vodama, a sjevernih ima. Vremenski kako? U onom periodu kada nam je voda potrebna za navodnjavanje poljoprivrednih proizvoda za turizam nemamo je u dovoljnoj količini. Kada je imamo ona nam pravi problem. Znači, ipak moramo posvetiti još veću pažnju vodi nego što mislimo da treba da je posvetimo. Vlada Crne Gore, veliku pažnju ipak poklanja ovom problemu i očuvanju ovog resursa jer je svjesna da je ovaj veliki pontecijal za razvoj, ali isto tako svjesna da može postati i ograničavajući faktor za razvoj, prijatna po ljudsko zdravlje i održavanje prirodnog ekosistema. Što se tiče ljudskog zdravlja tu bih pohvalio regionalni vodovod da je Vlada uložila ogromna sredstva, a znamo da je primorje bezvodno područje iako tamo imamo velike kiše, međutim zbog sastava zemljišta krasne podloge ta voda odlazi u velike dubine i faktički je nekorisna. Znači regionalni vodovod je riješio, a što neko reče maloprije da su i prethodne vlade i u bivšoj SF Jugoslaviji znale za taj problem ali ipak se nisu odlučile da preduzmu nešto što bi naši građani primorja imali adekvatnu čistu i zdravu pitku vodu.

Drugi problem je ekološki. Međutim ono što mene zabrinjava, to nije samo u Crnoj Gori, to je u cijelom svijetu termin ekološki je pogrešno, na žalost, izabran jer ekologija je nešto sasvim drugo, to je nauka a nije zaštita životne sredine. Zaštita životne sredine je primijenjena nauka od ekologije, a ekologija je nauka koja se bavi nekim naučnim istraživanjima a onda stručnjaci primjenjuju ono što je veoma važno. Što se tiče zaštite životne sredine treba svi da se edukujemo. Na koji način? Stariji vrlo teško to znamo, treba iskoristiti Ministarstvo prosvjete, prosvjetne radnike i od vrtića kroz osnovno, srednje obrazovanje, visoko obrazovanje uključiti kroz svaki predmet određeni broj lekcija koje će izučavati, odnosno primjenjivati ili učiti o zaštiti životne

sredine. Jedini je takav način, znači edukacija od najmanjih godina.

I moj predlog bi bio, da završim, neću se obraćati oko Zakona o izmjenama i dopunama, jer su izmjene veoma dobre, usklađene sa Evropskom unijom i direktivama. Ja bih samo, potpredsjedniče Vlade, predložio u ime moje ili Skupštine, kako god hoćemo, recimo da prvi jedan čin edukacije ili nečega u Crnoj Gori bude zabrana, zabrana prodaje i proizvodnje plastičnih kesa koje, samo da kažem, se razlažu od 500 do 1000 godina, ribe ih neće pojesti, ali njihovo razlaganje je dugotrajno i oslobađaju se otrovne materije koje kruže, kako reče profesor Radulović, dolaze nam na sto. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:08:37)

Hvala vam.

Za komentar se javio poslanik Milun Zogović. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (23.11.18 13:08:42)

Poštovani građani,

Član 1 Ustava Crne Gore, u stavu 2, između ostalog, Crnu Goru definiše i kao ekološku državu. Iz izlaganja predstavnika vlasti, a posebno iz izlaganja predstavnika opozicije, odnosno Demokratskog fronta, jasno se može uočiti da u praksi to nije tako i da ta odredba u praksi u stvari nikoga ne obavezuje nego da se sprovodi otvorena ekološka katastrofa.

Generalna tendencija u izlaganjima predstavnika Demokratske partije socijalista jeste hvaljenje postojećeg zakonskog pozitivnog rješenja i da je ovo u stvari samo implementacija četiri direktive Evropske unije u postojeći tekst zakona. Ali ja mislim da nije problem u zakonskom tekstu ni postojećem, a ni obogaćenim sa implementiranjem ovih direktiva, nego da je problem u sprovođenju i poštovanju zakona, a najveći problem jeste u davanju elaborata o procjeni uticaja na zaštitu životne sredine koji se u većini slučajeva izdaju u kancelarijama u Podgorici a da pri tom ljudi koji su nadležni za izdavanje elaborata nemaju pojma ni o kojoj se predmetnoj lokaciji radi. Tako da imate da se izdaju elaborati o procjeni uticaja na životnu sredinu i saglasnost na izgradnju mini hidroelektrana, čiji se vodozahvati nalaze neposredno iznad izvorišta kojim se snabdijevaju određeni gradovi i varoši pijaćom vodom, a da ne govorimo o ostanku vode za navodnjavanje i sličnim stvarima. Takva je situacija, na primjer u Murini gdje je direktno iznad izvora, odnosno vodozahvata odakle se snabdijeva varošica Murina vodom, projektovano da se uzme voda za izgradnju mini hidroelektrane. Dalje, procjena uticaja na zaštitu životne sredine, imali ste evidentan primjer sa šekularskom rijekom gdje je korito rijeke ostalo potpuno suvo. Tako da po meni apsolutno nije problem u zakonskom tekstu nego u njegovoj implementaciji. Imate još jedan evidentan problem u svim gradovima da niko ne vodi računa o ispuštanju otpadnih voda u rečne tokove. Evo ovdje na par kilomenata od ovog doma svako veče, svako može da primijeti kakav je ambijent u naselju oko Krivog mosta i ostale stvari, a da ne govorimo o ispuštanju tih otpadnih voda u korito drugih rijeka, bez ikakve kontrole.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:11:43)

Hvala.

Sad imate pravo na komentar, ako želite da odgovorite na komentar. Poslanik Murić.

MIRSAD MURIĆ (23.11.18 13:11:55)

Evo, kada poredimo ekološke koristi i koristi za opstanak ljudske civilizacije, uvijek se pravi ponekad i greška, normalno je. Ali, ja mislim da Vlada Crne Gore i mi zajedno odavde možemo, znači poslanici, da pomognemo da se te greške što manje prave.

Svjesni smo toga da čovjek da bi opstao potrebna mu je hrana, mjesto za stanovanje, ne

znam sve šta mu je potrebno, sve to kad mu je potrebno, normalno da će da naruši i životnu sredinu, samo treba gledati koliko je treba narušiti. Od kako je čovjek iskoristio vatru, napravio točak sa savremenom tehnologijom, počeo je da utiče i da mijenja životnu sredinu i da prilagođava samom sebi. Normalno u tom periodu ne može da ne naruši ekološku ravnotežu. Što je veća populacija veće su i šanse da se naruši ta ravnoteža. Nama je cilj da gazdujemo, i Vlada to ima zacrtano u planu i kroz Strategiju upravljanja vodama i mnogim drugim strategijama, da održivo upravlja i gazduje sa prirodnim resursima u Crnoj Gori. Mi smo tu samo da pomognemo, a ja mislim da nema čovjeka u svijetu koji samo ako se pokrene, da li će voziti biciklo ili automobil, ili bilo kako, da neće narušiti stanje u životnoj sredini. Toliko. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:13:34)

Hvala vam, poslaniče Muriću.

Sada riječ ima poslanik Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 13:13:42)

Ja se slažem da vozimo biciklo, ali da kažem i da ne znam na koga se odnosi direktno, za koga se donosi ovaj zakon i šta s njim pokušava neko da nam kaže. Koga on štiti u stvari pred našim očima, da se od strane Vlade odobrava uništavanje naših voda. Imamo mnogo primjera za to kad se ne povlači nijedan potez da se stanje popravi. Dakle, činjenice to govore. Rekao bih da se čak od Vlade Crne Gore podstiču aktivnosti koje dovode do toga da se vode Crne Gore uništavaju i uopšte da se devastira životna sredina, to vidimo na stotinama primjera. Dakle, ovaj zakon bi trebao da bude alat da sve bude uređeno onako kako treba da se bolje upravlja vodama, ali na terenu, jednostavno, ljudi, mi imamo, poštovani građani, imamo potupno drugačiju situaciju. Dakle, na terenu imamo sistematsko i permanentno uništavanje rijeke Tare, a iz Vlade Crne Gore nas ubjeđuju da to nije baš tako, mi pak ne treba da vjerujemo svojim očima da je to čisto onako uzgredno, da će se to popraviti, da će se Tari iskopati vjerovatno neki novi tok iako je ovaj tok izmješten, iako je došlo do promjene režima voda, nas ubjeđuju da nije to tako i da ne treba da vjerujemo golim očima. Dakle, dva ministra su to izjavila.

I dalje imamo uništavanje rijeke Bukovice gdje se niko ne obazire na mještane koji danima protestuju i vrlo opravdano i vrlo utemeljeno i niko se na njih ne okreće iz Vlade, i još ih proglašavaju kao da su državni neprijatelji. Dakle, važnije je izgleda bilo da se izađe u susret onim čuvenim gradiocima i ajde ne znam kako da ih nazovem, da ih nazovem investitorima koji nikad nijesu izgradili nijednu hidroelektranu, ali sad su se pojavili, jedan kao nekadašnji, ne znam čime se bavio, veli bavio se špedicijom, a ovaj drugi suvlesnik je bio, čini mi se, ako sam dobio dobru informaciju, ili je i danas činovnik američke ambasade. Dalje, imamo uništavanje rijeke Lim duž čitavog njenog toka, a posebno kod Bijelog Polja, gdje je potpuno rijeka Lim crvena u tom dijelu a za to su "zaslužni" takođe favoriti Demokratske partije socijalista, oni koji se bave prehrambenom industrijom, da ih ne pominjem direktno. Čak za rijeku Lim se, koliko sam pratio, zainteresovao i evropski komesar za životnu sredinu prije nekih 20-setak dana, i pitao - šta se dešava. Nijeste mu pružili adekvatan odgovor, pratio sam to dobro.

Idemo dalje, na području pljevaljske opštine imamo dvije rijeke Čehotinu i Vezišnicu, koje su potpuno u čitavom toku uništene. Dakle, rijeke koje možda praktično više i ne postoje ali se Termoelektrana nije potrudila, pa ne znam, da je dala neka sredstva da pokuša da sanira to što se dešava sa ove dvije rijeke, nije se desilo. Dakle, takođe favoriti vlasti.

U rijeku Zetu je došlo prije nekih desetak dana do izlivanja nekih tamnih materija, crnih potpuno materija, koje su imale i nezgodan miris, kako kažu svjedoci, direktno iz sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Onda su se pojavila čuvena lica iz nikšićke lokalne samouprave, inače najnesposobniji likovi u istoriji lokalnih samouprava koji su kazali - u redu je sve to, i to je za vaše dobro, i to je za vaše dobro. To će se regulisati za nekih pet - šest dana, a dakle tamna neka tečnost se izliva iz sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Jedan skandal svojevrstan ovome

ministru i onom drugom za održivi razvoj i turizam.

Imamo Gračanicu u Nikšiću. Evo tu su ljudi koji prolaze vrlo često pored rijeke Gračanice kad idu, posebno put Ozrinića, dakle ta rijeka faktički i ne postoji, usled decenijskog uništavanja i eksploatacije šljunka i pijeska. I ovako bih mogao da nabrojim koliko god hoćete. Namjerno sam stavio u fokus ovako rijeke, lokacije sam pobrojao sa raznih strana Crne Gore, a mogao bih o Morači da pričam vjerujte mi i o Bojani, o raznim rijekama i jezerima, ali ovo sam stavio čisto u fokus ove nekolicke, koje su ovako, pa ajde bile u posljednje vrijeme aktuelne i koje svjedoče o tome da je direktno Vlada Crne Gore glavni zagađivač naših voda i glavni krivac zbog uništavanja životne sredine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:19:10)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Ervin Ibrahimović a neka se pripremi poslanik Neđeljko Rudović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (23.11.18 13:19:19)

Poštovani predsjedniče sa saradnikom, poštovani ministre sa saradnikom, uvažene kolegice i kolege poslanici, dragi građani, poštovana dijasporo,

Vjerujem da današnji Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama predstavlja još jednu posvećenost Vlade i brigu o jednoj važnoj oblasti, oblasti koja je važna ne samo za ljude, društvo i našu cijelu državu. Za to ću i svoju diskusiju usmjeriti u dva pravca. Na evropski put Crne Gore i značaj vode za razvoj društva Crne Gore.

Kao što znamo zbog potrebe daljeg usavršavanja nacionalnog zakonodavstva, a prije svega Zakona o vodama sa legislativom Evropske unije, u avgustu 2015. godine usvojene su izmjene i dopune Zakona o vodama, koji je potpuno usaglašan sa EU direktivama koje se odnose na vode. Naravno, ni važeći zakon a ni predloženi tekst Zakona o vodama ne znače definitivno rješenje održivog upravljanja vodnim resursima, već se moraju kontinuirano postavljati novi ciljevi, principi, standardi u kreiranju politike i potrebnom okruženju za njenu implementaciju. Globalne međunarodne konvencije, a posebno okvirna Direktiva o vodama Evropske unije predstavljaju bitna dokumenta zahtjevnosti u domenu korišćenja, zaštita voda i zaštita od voda koja mora da sprovede Crna Gora u narednom periodu.

Iako je pred nama otvaranje veoma zahtjevnog poglavlja 27 životna sredina, donošenje ovakvih sektorskih zakona, kao izjava ministra održivog razvoja i turizma Pavla Radulovića, da je Crna Gora donijela oko 50 zakona, harmonizovanih sa propisima Evropske unije, preko 200 podzakonskih akata i 15 strategija koje uređuju sektorske politike iz oblasti životne sredine, kao i da je potvrđeno oko 40 međunarodnih konvencija, nas ohrabruje da sa optimizmom očekujemo otvaranje ovog poglavlja.

Svakako da nas i Ustav Crne Gore obavezuje na zaštitu životne sredine, tj. vode. Da podsjetim da član 23 Ustava, između ostalog kaže da svako ima pravo na zdravu životnu sredinu. A kako je voda jedan od najvažnijih činioca životne sredine, Crna Gora je definisala nadležnost nad upravljanjem, korišćenjem i zaštitom voda na integralan način i opštem interesu svih građana. Znamo svi svoje svakodnevne potrebe, voda je uslov života i kako zakon kaže to je prirodno bogatstvo i dobro od opšteg interesa. Kao prirodno bogatstvo, po mom mišljenju predstavlja veliki potencijal, a odgovorno društvo i odgovorna država treba da nađe balans između održivog korišćenja i očuvanja resursa koji jesu obnovljivi ali nisu beskonačni. Isto tako ne manju pažnju treba posvetiti našim prilikama i statusu upravljanja vodama i našim potrebama.

Svjedoci smo da danas oko 100 zemalja svijeta oskudijeva u vodama sa tendencijom da će se taj broj u narednim decenijama sve više uvećavati zbog progresivnog povećanja stanovništva na zemlji. Iako Crna Gora raspolaže sa velikom količinom vode, oko 30% teritorije Crne Gore, Crna Gora pati od zvaničnog nedostatka vode, a oko 10% teritorije suočeno je sa problemom sezonskog viška vode. Ali, pored sve veće potrebe za eksploatacijom vodnih resursa, rijeke

postaju opadni kanali industrijskih i drugih nečistoća. Sve ovo upućuje na potrebu upravljanja vodenim resursima na principima održivog razvoja i na primjerima regulative koja će to omogućiti. Upravo zbog te činjenice da je voda postala resurs 21 vijeka, na Dablinskoj konferenciji o razvoju i u Agendi 21 definisan je stav - Održivost je postala bazni princip svih razvojnih strategija, naročito u domenu razvoja vodnih resursa.

Oblast upravljanja vodama do skoro nije bilo u centru pažnje naše javnosti, i ja to smatram našim propustom. Po mom mišljenju naše vode su velike čistoće i dobrog kvaliteta. Moramo priznati da u oblasti zaštite istih voda ima dosta problema, jer su svakodnevne pojave gomile smeća izbačene u koritima rijeka, nerijetka je pojava otpadnih voda koje idu pravo u rijeke, građevinski objekti koji su napravljeni na obalama koji čak sužavaju riječno korito. Sve su to pojave koje treba eliminisati ili bar svesti na niži nivo.

Moguće da ovu problematiku ne tretira samo ovaj zakon, ali želim skrenuti pažnju na ove pojave upravo da bih dao podršku da se sa ovim problemom počnemo obračunavati i da u tom segmentu i ovaj predlog zakona da svoj doprinos kroz propisivanje pravila koja će pomoći da sačuvamo visok nivo kvaliteta vode, zaštitimo vode i spriječimo zloupotrebe.

Druga faza koju treba sagledati je nedovoljno iskorišćenje naših voda i flaširanje u prodaju naše vode, na tržištu je teško naći našu vodu. Funkcija zakona nije obezbijedeno prodaja nekih vode, ali mi kao država trebamo promovisati naše proizvode i naše vode, kako bi imali što bolje iskorišćen privredni potencijal. Upotreba voda je u dijelu iskorišćenja elektroenergetskog potencijala, u zadnje vrijeme pokrenula dosta priče, komentara, protesta naših građana. Izgradnja velikog broja malih centrala je pokrenula dosta polemika. Sve ovo pominjem iz razloga uključivanja svih državnih organa koji treba da prate proceduru, da ne dozvoljavaju nikakve propuste i da odgovaraju za svoja nečinjenja. Bitna stvar sa stanovišta vode kao resursa jesu i po osnovu korišćenja vode za državu. To mislim za koncesije, naknade, represivnu politiku. Kroz segment propisivanja kazni i naknada treba dovesti do odgovornijeg korišćenja i smatram da iznosi kazni trebaju biti srazmjerni šteti koja se napravi.

Zahvaljujući na vremenu, samo bih vas pitao zašto je izmijenjeno ime, imamo značaj voda nije više vodoprivreda. Eto, ako budete imali vremena.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:25:23)

Hvala.

Za komentar se javio poslanik Milun Zogović, izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (23.11.18 13:25:32)

Uvaženi kolega Ibrahimoviću,

Ja sam od vas danas očekivao da ćete da izađete iz teorijskog klišeja i da govorite o nekim konkretnim stvarima s obzirom da postoje sredine koje su tradicionalno prepoznatljive kao najjača uporišta stranke na čijem ste vi čelu, odnosno čiji ste potpredsjednik i da upravo građani u tim sredinama trenutno imaju najveće probleme kada je u pitanju upravljanje vodenim resursima. Vama je poznato da u tim sredinama postoji konsensualno raspoloženje građana da se protive izgradnji mini hidroelektrana, gdje je vaša stranka tradicionalno uvažena kao jedan od najrekspetabilnijih političkih subjekata na lokalnom nivou.

Ja sam očekivao da ćete vi izaći iz ove teorijske priče, iz potrebe da slijepo podržavate svako zakonsko rješenje koje dolazi od vladajuće koalicije i da ćete ispoštovati volju tih građana koji su vas podržali na izborima i ukazati i iskoristiti danas priliku da ukažete na njihove probleme koji bi trebalo da tangiraju jednako i vas kao njihove političke predstavnike. Iz vaše diskusije proizilazi da ono što je rekao gospodin Vučurović i taksativno nabrojao konkretne probleme, nije tačno i da ne stoji. A jednako i vi i ja znamo probleme zagađenosti kada je u pitanju rijeka Lim, kada je u pitanju Ibar iz vaših Rožaja i drugi makar vodni tokovi na sjeveru Crne Gore, tako da ovu vašu diskusiju doživljam kao način da dodatno utvrđujete svoje pozicije političke u okviru vladajuće koalicije, a ne da se bavite zastupanjem onih na osnovu čije podrške sjedite u

crnogorskom parlamentu i što bi trebalo da vam bude primarna obaveza. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:27:35)

Hvala.

Odgovor na komentar poslanik Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (23.11.18 13:27:43)

Uvaženi kolega Zogoviću,

Zahvaljujem na prilici, ako je imalo nejasnoća u mojoj diskusiji, vrlo rado ću objasniti. Mi smo koalicija, što ću.

Reći ću vam jednu stvar. Naravno, ako ste s pažnjom slušali ovo vidjećete da sam pozvao na sve, na sve organe, sve nadležne institucije da se pozabavimo problemom zagađenja. Pozvao sam da se posveti i posebna pažnja iskorišćavanja vodopotencijala. Naravno vi gledate iz vašeg ugla, ja iz svojeg. Nema problema, birači vam najbolje nam pokazuju ko sprovodi njihove interese. Podsjetiću vas da smo napravili izvanredan rezultat i ovaj put i dozvolimo da birači bolje od vas i nas znaju ko dobro predstavlja njihove interese. Kao mladi kolega, vjerujem da ćemo zajedno za interes građana svakako da ćemo uraditi ono što je najbolje za građane, ali nemojte očekivati da gledamo stvari iz istog ugla. Sigurno kada budete na ovoj strani, sigurno ćete dobiti potvrdu da ste u pravu. Sad za sad vam birači kažu da niste u pravu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:28:58)

Hvala vam.

Sada riječ ima poslanik Neđeljko Rudović, a neka se pripremi poslanica Ana Nikolić. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 13:29:07)

Hvala vam.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, gospodine Simoviću, Htio sam da na ovu temu vam postavim tri vrlo konkretna pitanja. Nadam se vašim odgovorima.

Prvo pitanje se odnosi na ono što je naša realnost iako nije direktno vezano za ovaj zakon, ali je suštinski vezano za ovaj zakon.

Šta ste uradili i što planirate da uradite povodom devastacije korita rijeke Tare?

Imali smo svi prilike da vidimo da je korito rijeke Tare izmješteno u dužini od pola kilometra i da glavni projekat gradnje auto-puta je taj i mi ne znamo da li je tim projektom bilo predviđeno ovo što se dešava u koritu rijeke Tare.

Vaš kolega gospodin Radulović je prvo tvrdio da je elaboratom o procjeni uticaja na životnu sredinu to bilo dozvoljeno i da je to izmještanje predviđeno planom. Kada je taj elaborat objavljen i komentarisano od strane zainteresovane javnosti, prije svega Nevladine organizacije MANS i kada je vaš kolega uhvaćen u izgovaranju neistine, onda je saopštio da nije u pitanju izmještanje nego regulacija toka rijeke Tare.

Drugo pitanje se odnosi na Cijevnu.

Da li možete i kako da nam garantujete da će poslije izgradnje malih hidrocentrala, a predviđeno ih je 14 na teritoriji Republike Albanije u gornjem toku rijeke Cijevne, da li će u vodotoku Cijevne na teritoriji Crne Gore koji ima 32 km, biti ista količina vode kao do sada i da li će biti isti kvalitet vode?

Vi ste, gospodine Simoviću, ljetos, mislim u junu ili julu, potpisali Sporazum sa vašom

koleginicom ministarskom poljoprivrede Republike Albanije, koji se između ostalog odnosio i na Cijevnu. I tek što ste odložili vaše olovke, na Cijevni je počela gradnja hidrocentrala. Republika Albanija nije, shodno međunarodnim konvencijama obavijestila o tome Crnu Goru.

Molim vas da nam kažete što radite tim povodom.

I treće, vi ste u Predlogu izmjena i dopuna Zakona predvidjeli član 151b. U tom članu kažete da će Vlada obrazovati savjet za vode koji će imati predsjednika i 10 članova koje će, na vaš predlog, imenovati Vlada. Tu će, između ostalog, biti stručna lica, naučni radnici iz oblasti voda i zaštite životne sredine, javnog zdravlja, privrede, finansija, jedinica lokalne samouprave. Ovaj savjet za vode reaktivirate nakon pauze od tri godine. Postojao je od 2007. do 2015. godine. Da li nam je zaista potreban savjet za vode? Da li je možda obaveza vaša kao ministra da u sastavu ministarstva i povezanih organa državne uprave, a mislim da mi imamo i Hidrometeorološki zavod i da imamo druga stručna tijela, da li je vaša obaveza bila da imate u sastavu državne uprave koje već plaćamo, koji već primaju platu, stručnjake koji će da se bave ovim što ste vi uopšteno naveli za savjet za vode.

Kada ste obrazlagali ovaj zakon i član 151b, vi ste takođe naveli da će ovaj zakon zahtijevati dodatna budžetska sredstva. Što? Da bi se plaćao savjet za vode. Da li je to nužnost, gospodine Simoviću, ili će savjet za vode postojati da bi neko koga vi smatrate zaslužnim za vašu partiju primao dodatni honorar ili taj savjet za vode zaista ima neku funkciju i država Crna Gora od njega ima neku korist? Volio bih da čujem koja je to korist. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:34:51)

Potpredsjednik Vlade želi da odgovori na ovo pitanje. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ (23.11.18 13:34:57)

Hvala.

Svakako želim i čini mi se imam obavezu da poslaniku Rudoviću odgovorim na ova tri decidno postavljena pitanja i njegovo iskazano očekivanje da čuje odgovor s moje strane vezano za njegova interesovanja.

Prvo pitanje je bilo - Šta planiramo da uradimo povodom devastacije korita rijeke Tare?

Odgovoriću vam na to pitanje, a dozvolite da ga negdje proširim, da sam formulirao pitanje šta to mi planiramo kao Vlada da uradimo sa izgradnjom auto-puta i sa rijekom Tarom i svim onim djelovima životne sredine gdje izgradnja puta ostavlja određene ožiljke kao jedan veoma važan, kapitalan, vrijedan, ali građevinski veoma zahtjevan projekat. Znači, planiramo da završimo auto-put, a ne treba tu više ubjeđivanje i nije više priča o filmskim animacijama o kojima se dugo godino pričalo i u ovom Parlamentu, to su već kilometri vidljive trase, to su brojni mostovi, brojni završeni tuneli, jednom riječju dakle prva dionica auto-puta u jednom punom zamahu i sa realnim rokovima da sa završi u planiranim ili određenim prekoračenjima koji će se razumjeti zbog zahtjevnosti toga projekta.

U odnosu na to vaše pitanje a šta sa Tarom?

Sačuvati Taru kao suzu Evrope, sačuvati Taru kao posebno zaštićeno dobro, ne samo od nacionalnog interesa nego kao upisano u Svjetsku kulturnu baštinu i to su naše ambicije, i to ćemo mi da uradimo.

Reklo bi se da ovih dana ima previše priče na tu temu, svaku doživljavam manje, više dobronamjernom. Ali ja sam siguran da ćemo mi veoma brzo svi zajedno svjedočiti da ćemo imati auto-put koji će imati svoj nastavak kroz nastavak druge dionice od Mateševa do Boljara i da ćemo imati rijeku Taru, koja će zadržati sve one svoje epitete koje ima i u ovom trenutku. Bio sam nedavno u prilici da razgovaram sa predstavnicima Misije UNESKO-a koji su boravili ovdje u Crnoj Gori. Osnovna smisao njihovog boravka je bilo pitanje mijenjanja granica Nacionalnog parka "Durmitor", dotakli smo se i pitanja Tare. Dobićemo njihov izvještaj i na tu temu, ali vjerujte da to iz njihovog ugla ne izgleda ni približno dramatično kao što se želi predstaviti crnogorskoj javnosti.

Tako da uvjeravam vas da ćemo imati jedan odgovoran odnos prema Tari i prema auto-

putu. Što se tiče Vlade Crne Gore i Tara i atuo-put i put do Evrope i suza Evrope.

Što se tiče vašeg sljedećeg pitanja oko situacije izgradnje malih hidroelektrana na Cijevni, jednom važnom vodotoku koji definitivno ima granični uticaj na vode u Crnoj Gori, vodotoku koji ima svoju dužinu od 59 km, 32 km koja protiče kroz Crnu Goru i 27 km kroz teritoriju Albanije.

Kao što znate, uspostavili smo jednu intenzivnu komunikaciju sa nadležnim institucijama u Albaniji, dobili smo određene odgovore. Veoma ćemo brzo sjesti da razgovaramo na tu temu i insistiraćemo upravo na ovim elementima o kojima ste pitali. Insistiraćemo na potvrdama da izgradnja tih hidroelektrana ne može imati negativni uticaj prekogranični na vode u Crnoj Gori. Mi imamo strepnju može, da određeni toliki zahvat koliko se da čuti iz javnosti, da bi možda moglo da ima negativan uticaj na podzemne vode koje pothranjuju izdani podzemnih voda u bazenu Skadarskoga jezera i da bi moglo da ima negativan uticaj na izvorišta u samom Skadarskom jezeru, a između ostalog i na izvorište Bolje Sestre odakle se snabdijeva regionalni vodovod.

Prema tome, uvjeravam vas, da smo tu komunikaciju otvorili na jedan odgovoran način i želim da vam saopštim da smo sa druge strane dobili adekvatne prijateljske odgovore i da ćemo veoma brzo sjesti da razgovaramo upravo na bazi onog sporazuma na koji ste podsjetili danas. Sporazuma kojeg ste potpisali u junu o.g. na zajedničkoj sjednici dvije vlade, gdje smo potpisali sporazum o zajedničkom upravljanju međugraničnih voda gdje, između ostalih, spada i rijeka Cijevna.

Pitate me za savjet za vode, i bilo je više da kažem pitanja i upita danas na tu temu. Pa ja mislim da sama današnja rasprava, koja definitivno ukazuje na kompleksnost ovoga problema, na važnost ovoga problema, na mnogo nepoznanica i na potrebu zajedničke akcije, i sa nivoa državnih institucija, sa nivoa Vlade, sa nivoa Parlamenta.

Zahvaljujem, ja mislim da treba tako upravo da radimo. Ali i sa nivoa akademske zajednice, stručnih lica, odgovornih ljudi, znavenih ljudi, iskustvenih. Mislim, da takvih imamo u Crnoj Gori.

Zašto ne sjedemo za istim stolom, zašto da ne okupimo takav tim ljudi i zašto to da ne bude savjetodavno istinsko tijelo koje će nam davati odgovore na ova pitanja koja smo i danas ovdje postavljali u Parlamentu? Znam da djeluje možda kontradiktorno u odnosu na poruku racionalizacije javne potrošnje. Jeste, s pravom se da taj prigovor, ali ja vjerujem da ono što bude efekat rada toga Savjeta i benefiti tih poruka, tih preporuka, tih istinskih savjeta, mislim da će to da vrijedi. To je moje lično mišljenje bilo, i dobio sam potvrdu i u komunikaciji sa međunarodnim partnerima da to nije loše rješenje, da je dobro imati pogled nezavisni, ekspertski i stručni.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:41:57)

Hvala.

Sada imate vi pravo na odgovor.

NEDELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 13:42:05)

Gospodine Simoviću, ako treba da vjerujemo vama, odnosno Vladi na riječ, onda će vrijeme pokazati da li se zaista na nju možemo osloniti. Ako je praksa vaših kolega ta koja nas upućuje što možemo očekivati, kao što ste imali vašeg kolegu ministra održivog razvoja, koji je slagao javnost, onda nam je takođe potpuno jasno šta možemo da očekujemo od vlasti koju predstavljate.

Generalno, i oko auto-puta i oko naših voda, ja mislim da je utisak potpuno isti, nemar i javašluk.

Gospodine Simoviću, što se tiče savjeta, možda nam je on stvarno potreban. Ja sam pokušao da pronađem što je zasluga Savjeta za vode u periodu od 2007. do 2015.godine. Osam godina, vi ste tada, takođe, u većem dijelu tog perioda, čini mi se, bili na čelu Ministarstva poljoprivrede. Ne postoji nijedan dokument koji je javan, možda ste ga proglasili tajnim, koji nas može da upozna sa tim, šta je radio taj Savjet za vode. Rezultat njihovog rada makar za javnost ne postoji. Zato vas ja pitam, pa možemo iskoristiti neku priliku, da mi vi kažete što je to što ste vi

dobili kao dobar imput, koristan savjet čime bi oni opravdali svoje dodatne honorare 2011.godine, ste izdvojili 30.000 eura, za finansiranje Savjeta za vode. Postoji i taj podatak, 2011.godine, niđe ne postoji podatak što je to Savjet za vode doprinio očuvanju vodnih resursa ili unapređenju vodnih resursa Crne Gore. A vi ste istu tu sumu, te iste godine, opredijlili za zaštitu voda od zagađenja, 30.000 eura. Isto toliko ste dali članovima Savjeta pretpostavljam da ih je i tada bilo 11.

Pa ste, recimo za regulaciju vodotoka Lima, takođe opredijelili 30.000 eura. Ako je za ovako važne projekte, odnosno zadatak svih nas da čuvamo vode, trebalo ovoliko novca, baš me zanima ko je Savjetu za vode doprinio da on opravda ovu sumu, jer ste možda za ovu sumu mogli da se bavite i zaštitom Čehotine. Ili ste mogli da pođete u Katunsku nahiju, i vašu i moju, pa da pronađemo živu vodu i da napravimo još po neki bunar. Tada prije sedam godina.

Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:45:30)

Hvala.

Imamo dva prijavljena komentara na vašu diskusiju.

Prvo, komentar poslanika Miloša Nikolića, a onda ...

. Naravno da nije nikakav problem, jer sam vidio da je on bio prvi prijavljen, a vi ste drugi.

To je izbrisano onda su komentari već bili izbrisani.

Ja ne upravljam ovim sistemom, ja samo komentarišem ko se prvi prijavio za komentar.

Prvo, komentar ima poslanik Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (23.11.18 13:46:27)

Hvala vam, predsjedniče. Evo zaista se rijetko javljam za komentar jer je to institut koji licu kojem se javite za komentar pruža dodatno vrijeme da vam odgovori, a vi onda ne možete da mu odgovorite, i budući da se neko time stavlja u jednu vrstu privilegovanog položaja, zaista to izbjegavam, i bio sam i sada u nedoumici da li uopšte da uzimam komentar. Međutim, kad ste drugi put ponovili nešto što me inicijalno ponukalo da se javim, prosto sam morao da reagujem.

Dakle u prvom vašem obraćanju rekli ste da je gospodin Radulović iznio određene neistine, što je već bila jedan kvalikativ, htio sam da reagujem, a sada ste rekli da je slagao.

To su dosta ozbiljne optužbe, i mislim da nije korektno da ih izgovarate kada nije tu prisutan gospodin Radulović. Mislim da je on veoma često u ovom Parlamentu, čak je bio i na Dječjem parlamentu prije neki dan, toliki je stepen poštovanja gospodina Radulovića prema ovom domu.

Dakle, one je veoma često tu. Mislim da je prepoznat kao jedan od ministara koji veoma aktivno brani svoje stavove, koji uvijek odgovori svim kolegama, bilo da dolazi iz vlasti ili opozicije, i vjerujem da će već naredne nedjelje po nekoj tački dnevnog reda biti tu i da bi tada mogli to da kažete da bi on mogao da vam odgovori.

Što se tiče samog merituma problema da li govori istinu ili ne, mislim da gospodin Radulović je prepoznat kao neko, kao uostalom i čitava Vlada, evo ovom prilikom izdvajam gospodina Radulovića kao nekog ko vrlo koherentno brani svoje stavove, bilo kad su u pitanju ovi problemi koji se tiču ekologije oko Tare, bilo kada su u pitanju neki drugi da kažem onakom aktuelizovani problemi javnosti povodom zakonskih akata koje je predlagalo njegovo Ministarstvo.

Dakle, mislim da je gospodin Radulović onako veoma precizno u svom izražavanju, svakako znatno preciznije od nevladinog sektora i dijelom medija. Mislim da je on odmah reagovao gotovo prvog dana kada se taj problem pojavio pošao na samo mjesto problema, na rijeku Taru dao izjavu u medijima i onako veoma konherentno do današnjeg dana, i terminološki i svakako, branio suštinu, a to je da se tamo ne dešava ništa što bi predstavljalo ovu vrstu alarma koji u mediji i dio nevladinog sektora žele da stvore.

Dakle, da ponovim još jednom, smatram da je bio veoma precizan, terminološki, što je naročito važno, pogotovo imajući u vidu da je ovo materija u kojoj se prosto šira javnost ne razumije na stručan način, već onako laički. Mislim da ako se govori o paušalnosti i saopštavanju

neistine ne bismo možda mogli dužiti odnosno da se dominantno taj problem inicira. Jer, nećete mi valjda reći da crtanje na Gugl mapi u toj razmjeri treba da bude nešto što je relevantno za bilo kakvu ozbiljnu diskusiju i za bilo kakvu ozbiljnu postavku problema.

Uostalom u finale imaćemo izvještaj UNESCO-a, vjerujem da će biti mišljenje u odnosu na taj problem Tare. Smatram da dok nemamo tu vrstu konačne presude prosto nije poželjno saopštavati ovakve optužbe, pogotovo kada ministar Radulović nije prisutan, a naročito zbog toga što je on svojim stavom prema poslanicima, koji je izuzetno pozitivan sve ove dvije godine i izuzetno odgovoran nije zaslužio da to saopštavate na takav način kada je on prisutan.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:49:23)

Hvala vam, poslaniče Nikoliću.
Izvolite, poslaniče Rudoviću.

NEDELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 13:49:29)

Ja mislim da je važnija Tara od ministra, pa bio on i gospodin Radulović, i bio tu ili ne bio tu, ja ću mu to saopštiti sve što mislim, da treba da mu saopštim, ja ću mu saopštiti i kada je ovdje. Mi danas razgovaramo o Tari.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:49:47)

Kolega Rudoviću, saopštitićete sve što budete uvijek mislili itd. ali je u pravu to je čak i moj propust što na izrazu koji ste upotrijebili nijesam reagovao, a sad nastavite.

NEDELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 13:50:03)

Dakle, nije moja namjera da vrijeđam bilo koga, ali jeste i te kako da iznosim činjenicu. Činjenica je sljedeća:

Gospodin Pavle Radulović, vaš partijski kolega je saopštio da je elaboratom o procjeni uticaja na životnu sredinu omogućeno izmiještanje rijeke Tare iz svog toga, da bi se gradilo autoput. Da li je to činjenica? Jeste, provjerite.

Kada je elaborat objavljen, i kada se ispostavilo da u elaboratu nigdje ne piše da je predviđeno izmiještanje rijeke Tare, onda je on pronašao sljedeći termin da nije izmiještanje nego regulacija toka rijeke Tare.

Ovo su činjenice, vi ih doživite kako želite, ja ću ih doživjeti kako ja hoću, javnost neka ih doživi kako ona hoće.

Toliko, hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:51:04)

Sada komentar ima poslanik Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (23.11.18 13:51:08)

Zahvaljujem.

Ja za razliku od mog kolege Nikolića volim što kad komentarišem, mogu da dobijem priliku i odgovor da čujem od onog komentarišem izlaganje. Naravno, kad taj to ne izbjegava.

Nadam se da gospodin Rudović neće naravno.

Evo i dobija priliku da još malo priča.

Naime, iz njegovog izlaganja podstakla su me tri ova pitanja koja je postavio predsjedniku Vlade vezano za Taru, za Cijevnu i ovaj Savjet za vode, posebno za Cijevnu, iz razloga što je gospodin Rudović, znači, ovdje nikakvih nećemo da se bavimo sad ličnim političkim ciljevima i programima, jasno je da je bio za suverenu Crnu Goru bez alternative, pa smo dobili privatnu državu, gospodine Rudoviću. Toga ste i vi naravno svjesni. Pa onda ste bili isto za NATO bez alternative i sad imate situaciju da ova vlast privatne države, ne smije čak nijednoj Albaniji jer je to partner iz NATO-a, da pokaže zube u situaciji kad radi šta joj je milo sa Cijevnom. Niti vas uvažava koliko vi navodno njih uvažavate, niti vas je što pitala, niti vam je odgovorila išta do sad, evo prođe dva mjeseca što ima utemeljenje na čemu možemo da baziramo dalju priču. Rekli ste sami tj. izvinjavam se rekao je gospodin Simović u svom odgovoru da su vrlo zabrinuti i da bi to moglo i te kako da ima uticaja na granično vodosnabdijevanje Crnom Gorom. E, ja da sam na vašem mjestu, ja bih pitao šta će da preduzme država Crna Gora, u tom smislu, ukoliko Albanija se ogлуši o naše primjedbe i jednostavno izgradi one hidroelektrane koje je krenula da gradi, a ja vam garantujem da će ih izgraditi jer tamo stvari funkcionišu na potpuno isti način kao u Crnoj Gori.

Jer, tamo su partneri ove vlasti koji imaju isti smisao i za demokratiju i za upravljanje. Ja vam evo sad unaprijed kažem. Jer, ja ne vjerujem u ovaj projekat ni onaj prethodni koje sam pomenuo, baš iz razloga što ih sprovodi ova vlast i ovi ljudi.

Znači, Crna Gora šta bude odgovorna, gospodine Rudoviću, neće preduzeti ništa. Jer ne smije, jer je njeno rukovodstvo ucijenjeno i mora da sluša šta im se kaže.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:54:04)

Znači, prvo ispravka nije rekao poslanik Nikolić da on ne želi da čuje odgovor, on je vrlo precizno rekao da time dodaje dodatno vrijeme, o onome čije izlaganje komentarišete. Ali, to što ste vi dali dodatno vrijeme sad upravo pokazuje na neki način zloupotrebu Poslovnika. Jer, vaš komentar nije bio komentar kojim vi upozoravate i upravljate neke navode nego davanje podrške.

Riječ ima upućivanje.

Izvolite, poslanice Raduloviću.

Naravno, imate pravo.

Izvolite, poslanice Ivanoviću.

PETAR IVANOVIĆ (23.11.18 13:54:49)

Hvala vam, uvaženi predsjedniče.

S obzirom da je procedura vama se obraćam. Tri stvari radi preciznosti, radi onog dijela građana koji su se možda sada uključili u naš prenos, danas nemamo kao tačku dnevnog reda Taru niti analizu bilo čega što je vezano za Taru. Danas je na dnevnom redu Zakon o vodama i mislim da treba da se držimo dnevnog reda.

Naravno, to ne znači da u kontekstu ove tačke dnevnog reda ne možemo koristiti i mislim da treba da se držimo dnevnog reda.

Naravno, to ne znači da u kontekstu ove tačke dnevnog reda ne možemo koristiti sve ono što smatramo kao poslanici da nam koristi našoj diskusiji. Ali, ipak nije diskusija o Tari, mislim da je važno da to imamo u vidu.

Drugo, ovdje od kad smo svi zajedno, evo dvije godine, čini mi se trudili najviše, a rekao bih da poslanici DPS-a su se zaista poštovali tog principa, da ne pominjemo ljude da kada nijesu tu. Zašto, zato što na taj način ne dajmo im priliku da odgovore.

Prema tome, biće, siguran sam, povoda da i uvaženi ministar Radulović i drugu ministri budu ovdje prisutni, da odgovaraju na pitanja poslanika i da razvijamo neki dijalog. Mislim da nije korektno da napuštamo taj princip, i treći razlog je da još jednom pozovem članove ovog

uvaženog doma da poštujemo nek elementarna pravila kulture ophođenja jedni prema drugima. Zbog toga sam se javio.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:56:07)

Hvala vam.

Samo kratko da prokomentarišem vašu proceduralnu primjedbu.

Vi ste u pravu da treba dominantno da govorimo o dnevnom redu ali ću vas podsjetiti na početak ove rasprave kad ste upravo vi rekli da će na žalost dominantno ova rasprava vjerovatno biti usmjerena i ka Tari itd. itd. Ako se poveže sa raspravom o dnevnom redu, ja onda ne mogu oduzimati njima riječ i upozoravati. Inače bih sad mogao da kažem tačno u pravu ste nemojte pominjati ljude ovdje, u pravu ste, odali ste priznanje gospodinu Rudoviću, ja mislim da mu je to dobro bilo što se zalagao za nezavisnu Crnu Goru i za NATO i ja naravno podržavam taj njegov aktivizam u tom dijelu.

Kao što ste i vi pričali o državi koja je ucijenjena, o rukovodstvu koje je ucijenjeno, naravno da nije ucijenjeno. Ali, ja pokušavam da vodim sjednicu da bi sagledali i kraj rasprave o nekom pitanju.

Sad imate pravo na odgovor na komentar poslanika Radunovića. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 13:57:04)

Zahvaljujem.

Gospodine Radunoviću, zalagao sam se za obnovu državne nezavisnosti Crne Gore, zalagao sam se za pridruživanje Crne Gore NATO-u, ali sam se prije svega zalagao za Crnu Goru kao pravno uređenu državu koja dijeli, promovise i usvaja vrijednosti zapadnih demokratija. I to je ono što je moj politički cilj i glavni politički cilj.

Vi ste se zalagali, za nešto drugo, ali glavno pitanje je čini mi se da li mi sa Albanijom možemo da imamo dobru komunikaciju u interesu i Crne Gore i Albanije. Hoćemo li mi smjeti da pisnemo Albaniji ili nekoj drugoj susjednoj državi, to naravno zavisi od toga, da li je Crna Gora ekonomski snažna država, da li je pravno uređena država, da li u njoj postoji odgovorna, otvorena kontrolisana vlast ili imamo vlast kakvu imamo danas i da li ta vlast mora da gleda kroz prste praksi susjednih država koja se vjerovatno u dobrom dijelu dešava i u državi Crnoj Gori. Da mi ne bismo dolazili u ovakve situacije, da moramo da trpimo da neko na štetu Crne Gore, potencijalno na štetu Crne Gore i sam gospodin Simović je pomenuo da možda može biti ugrožen i naše izvorište Bolje sestre, što je frampantna informacija. Tako da mislim da je važno da imamo snažnu vlast da bi postojala snažna vlast ona mora biti utemeljena na volji građana i mora se pridržavati Ustava Crne Gore, mora imati viziju.

Ja sam zbog toga bio i biću uvijek za nezavisnu Crnu Goru. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (23.11.18 13:59:20)

Hvala i vama.

Sada riječ ima poslanica Ana Nikolić, pa poslanica Anka Vuklićević i poslanica Aleksandra Vuković. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (23.11.18 13:59:42)

Hvala, predsjedniče Skupštine.

Uvaženi ministre Simoviću, poštovane kolege i kolegice i dragi građani Crne Gore.

Prvi među osnovnim razvojnim potencijalima naša država je vodni potencijal i to je ono upravo što nas obavezuje na održivo upravljanje ovim potencijalom. A održivo upravljanje vodama

podrazumijeva uređenje sistema koji će omogućiti parametno trošenje ovog resursa od strane stanovništva i privrede, a na način da se u potpunosti zadovolji sve potrebe, a ne ugrozi ni na jedan način životna sredina.

Koliko je ovo imeprativ za svaku razvijenu državu pokazuje poglavlje 27 Evropske unije čiji je najobuhvatniji dio upravo oblast upravljanja vodama.

Evropska unija je ovu oblast je uredila svojim direktivama i to četiri.

Prvo osnovnom i tri posebne. Kako su direktive formalni zakoni Evropske unije, nakon njegovog i njihovih usvajanja i države koje su u procesu pristupanja kao što je Crna Gora su odgovorne za njihovu implementaciju u svojim nivoima. Zbog toga, što treba koristiti pozitivne prakse razvijenih zemalja. Direktive daju opšti okvir s tim što svaka država za sebe može utvrditi shodno svojim specifičnostima posebne kriterijume, ali uvijek snažnije, a ne nikako blaže od onih koje propisuje data direktiva Evropske unije.

Upravo razlog za izmjenu i dopunu postojećeg Zakona o vodama jeste njegovo dodatno usaglašavanje sa navedenim direktivama Evropske unije, sa jasnim i preciznijim odredbama zakon će biti dobar pravni okvir za donošenje niza podzakonskih akata, koji će omogućiti bolju primjenu zakona u praksi. A sa jednim ciljem, a to je da profunkcioniše jedan kompleksan mehanizam u našem institucionalnom sistemu, koji će se baviti pitanjem upravljanjem vodama na održiv način.

Sve što opšta direktiva Evropske unije iz 2002.godine, govori o najznačajnijim okvirima jeste i prava obaveze da moramo kao što jesno identifikovati prvo svoje rečne slivove. Odrediti za svaki od njih vodna područja i njima održivo upravljati kroz donošenja planova o upravljanju vodama.

Najbolji sistem upravljanja vodama koje se pokazalo u razvijenim zemljama jeste upravo upravljanje preko rječnih slivova, shodno njihovim prirodnim, geografskim i hidrološkim granicama.

Kao drugo, direktiva preporučuje integralno upravljanje vodama, kao najcjelishodniji metod održavanja, korišćenja voda. Kroz saradnju zemalja koje dijele međunarodne slivove. Za nas je ovo jako važna preporuka obzirom na izazove koji nas čekaju pri izradi planova za dva najveća sliva i to će nas upravo uputiti na saradnju sa svim zemljama koji su vezani zajedno sa nama na istom putu na ovom rješavanju.

Treća preporuka opšte direktive jeste ustanovljenje statusa voda koji obuhvata šta je status voda, obuhvata kvalitet vode to je njegov hemijski status, kvanitet vode, količinu hidrološki status i vodeno stanište tog sliva to je ekološki status. Postizanje nivoa zahtjevnog koji nam je preporuka, a to je dobar status voda znači prvenstveno ekološki zadatak i obaveza naša.

Međutim, ispunjenje ovog statusa postiže se i društveno ekonomski cilj za dobrobit stanovništva, a to je da visoko kvalitetna voda bude dostupna svim građanima.

Dalje, obaveze, i obavezu direktiva preporučuje u stvari i izradu programa moritoringa za vode. To je jako važno, jer u stvari moritoring treba da bude usaglašen sa svim standardima i principima Evropske unije, a za poslove moritoringa, upravo da bi moritoring bio na pravi način organizovan, treba kontinuirano obezbijediti finansijska sredstva iz Budžeta Crne Gore. Što je u stvari jedan od prioriteta.

Kad je u pitanju direktiva Evropske unije iz 2006.godine upravljanje vodama za kupanje, novom uredbom zakona će se u stvari pronaći način da se donese zakonski akt, to je program i akt i pravilnik o kvalitetu vode za kupanje, koji će biti obaveza Ministarstva poljoprivrede i koji će u stvari na ovaj način ovo polje na cjelishodniji način urediti.

Usaglašavanje sa direktivom Evropske unije iz 2007.godine o procjeni upravljanja rizicima novine zakona donose, donošenje planom upravljanja rizicima od poplava, izradu preliminarnih procjena rizika od poplava, određivanje područja ugroženih od poplava i izradi po opasnostima pa rizika.

Uređenje ove oblasti je od možda najznačajnije važnosti, jer više puta su nam ekstremni ekološki uslovi pokazali koliko život ljudi zavisi od premalo ili premnogo vode i upravo dugoročno državno upravljanje vodama doprinijet će ublažavanje ekstremnih vremenskih uslova i njihovih posljedica.

Usaglašavanje direktive o prečišćavanju urbanih i otpadnih voda nas obavezuje. Tako da taj plan mora da korenspondira sa planom upravljanja vodama.

Skupština je ovdje donijela i Zakon o upravljanju komunalnim vodama kojima je data

osnova za implementaciju i ove direktive.

Dakle ono što želim naglasiti, jeste da sva podzakonska akta nakon usvajanja ovoga zakona, će se donijeti u roku od tri godine, ali ono što je jako važno jeste naglasiti da je obaveza institucija da svakih šest godina provjerava validnost ovih zakonskih akata zbog toga, što upravo procesi klimatskih promjena, koji su jako prisutni, mogu uticati na njihovu realnost i objektivnost. Cijenim da je važno naglasiti da se sa dobrom primjenom ovog zakona intenzivno mora raditi kroz edukativni obrazovni sistem na formiranje podizanje javne svijesti o potrebi štednje i zaštite vode, generalno kao resursa koji je ograničen. Iako smo danas čuli, a svi znamo ... vode Crna Gora u odnosu na svoju površinu jeste jedna od najbogatijih zemalja na svijetu, ali u svakodnevno rastuće pojave nekontrolisanog korišćenja i zagađivanja voda to nas posebno obavezuje kao naciju kao održivo upravljanje vodama.

Na kraju, želim zaista naglasiti da ovo brušenje zakona ... ..u smislu njegovog upodobljavanja sa direktivama Evropske unije uz poštovanje svih naših specifičnosti pokazuje ono što Demokratska partija socijalista konstantno ističe u svom programu, a to je da upravo sam proces pregovaranja za Crnu Goru ostaje glavni pokretač svih reformi na dobrobit građana Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:06:26)

Zahvaljujem, Ani Nikolić.
Dajem riječ Anki Vukićević.
Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (23.11.18 14:06:34)

Poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore,

Voda kao prirodno javno dobro je ogroman resurs koji Crna Gora posjeduje, ali njeno korišćenje ima smisla samo kao je u skladu sa njenom prirodnom ulogom. Koncesije na vode pravdane javnim interesom i obećanjima o novim radnim mjestima u međuvremenu su postale raj za privilegovane pojedince, a interes države i građana je stavljen u drugi plan. Gubici na vodovodnoj mreži iznose 57,9% kreću se u procentu od 25 do 85%, 80% u Prijestonici. U narednih deset godina moraće se izmijeniti 300km vodovodnih cijevi, tako da mi još uvijek pijemo vodu iz vodovoda koji su uradili komunisti.

Direktiva Evropske unije propisuje da 20% električne energije iz obnovljivih izvora. Mi smo sebi postavili cilj od 33% i postigli ga, čak prošle godine pretpostavka je da smo ostvarili i 40%. Gdje ćemo stati, koliko još potoka i rijeka mora završiti u cijevima ako uzmemo sledeći podatak u obzir. Koliko je rijeka i potoka završilo zarobljeno u cijevima samo da bi se povećala proizvodnja električne energije za 2,6% koliko je učešće mini hidroelektrana.

Evropska direktiva za vode nalaže potpuno poštovanje propisa i zakonskih normi kao i povećanje kaznenih odredbi. Da li se zakonski propisi mogu poštovati, da li se njihovo očekivanje, nadzor nad njihovom implementacijom može očekivati ako u Inspekciji za vode od sistematizovanih radnih mjesta, od šest sistematizovanih radnih mjesta popunjeno samo tri. Zar očekivati da tri inspektora za vode nadziru sprovođenje Zakona za vode.

Takođe, mnogi od 80 hidroenergetskih projekata nijesu su u skladu sa međunarodnim konvencijama stoji u Rezoluciji Evropskog parlamenta za Crnu Goru u onom dijelu koji se odnosi na zaštitu životne sredine i koji će biti na raspravi mislim 28.novembra.

Dalje, članom 54 predloženog zakona definisan je ekološki prihvatljiv protok koji predstavlja proticaj vode koje će se nizvodno od vodozahvata obezbijediti u vodotoku. Šta je to ekološko prihvatljiv protok? U nekim dokumentima stoji da je to 20% srednjeg mjesečnog protoka ili 10% srednjeg minimalnog protoka. Ovim zakonom nije definisano koliki će biti taj protok nego je ostavljeno da se precizira podzakonskim aktima. Međutim, praksa je pokazala da mnogi podzakonski akti obismisle pojedine zakone, pa se plašim da će tako biti i sa ovima.

U zvaničnim dokumentima takođe stoji da dosadašnji primjenjivani biološki minimum nije

davao nikakvu šansu za preživljavanje eko sistema, odnosno biljnog i životinjskog svijeta u vodotocima, a sada predloženi ekološko prihvatljivi protok daće kakvu takvu šansu, daće samo šansu. Šansa za preživljavanje nije garant preživljavanja. To je ono što čeka naše rijeke i potoke koji su planirani da u budućnosti budu valorizovani.

Sad ću vam se obratiti kao Nikšićanka i vama kao Nikšićaninu iz razloga sljedećeg: Ovo je Ugovor o izvođenju građevinskih radova na prevođenju rijeke Zete u Krupac. Odrasli ste na Zeti, znate kakva je Zeta ljeti i dozvolili ste da ovakav ugovor bude potpisan prije dvije godine bez javne rasprave uz kršenje zakonskih normi i uz primjenu biološkog stanja za koji zvanični dokumenti kažu da rijeci ne garantuje nikakvo preživljavanje, ne daju ni šansu za preživljavanje. Ovo Nikšićani neće dozvoliti. Ja sam sigurna da mještani Gornjeg polja, Miločana, Brezovika, Mokre njive, pa čak i vaših Čemenaca nijesu saglasni sa ovim jer taj ekološki biološki minimum ili ekološko prihvatljivi protok da primijenite u svojoj bašti na ...(prekid)... ne biste imali ništa. Ja se nadam da jedini način da naše rijeke prežive je otpor građana u kom otporu im trebamo svi mi savjestni građani pružiti podršku. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA ANKI VUKIĆEVIĆ (23.11.18 14:11:52)

Zahvaljujem, poslanici Anki Vukićević.
Dajem riječ, Aleksandri Vuković.
Izvolite, poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (23.11.18 14:11:59)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću, hvala na datoj riječi.

Pozdravljam drage građane i građanke Crne Gore, svoje uvažene kolege i kolegice, pozdravljam i ministra Simovića sa saradnikom,

Evo, zaista zanimljiva tema i upravo zbog toga što se i govor moje prethodnice završio Nikšićem. Ja mislim da je Nikšić pravi primjer za ono što nas čeka ukoliko se bude dosljedno sprovodio ovaj zakon, a u vezi sa tim da smo mi pustili u rad sistem za prečišćavanje otpadnih voda u koji je uloženo ni manje ni više nego 16 i po miliona i da je taj zaista veoma složen problem kada su te otpadne vode putem rijeke Zete, pa i Morače odlazile čak i u Skadarsko jezero u ovom momentu spriječen. Nadam se da će to omogućiti da u brojnim mjesnim zajednicama u Nikšiću u kojima postoji mogućnost izgradnje kanalizacionih mreža s obzirom na to da ovaj projekat je i koliko sam ja upućena prilikom izgradnje i planiran da ga može koristiti oko 103 hiljade stanovnika i stanovnica Nikšića, da će i oni intezivirati svoj posao u tom smislu. Mislim da je to zaista ono što je najvažnije svima nama, da imamo te sisteme za prečišćavanje otpadnih voda s obzirom na to da smo mi sada vrlo koncentrisani na Poglavlje 27, najzahtjevnije i najkompleksnije poglavlje. Ja sam juče čitala da recimo srpska vlada kazala da će im u vezi sa tim poglavljem trebati da ulože nekih 14-15 milijardi eura. Čuli smo od našeg glavnog pregovarača da će Crnoj Gori do 2025. godine trebati oko milijardu i po sredstava kako bi se zaista realizovao ovaj projekat, prije svega očuvanja životne sredine. Tako da mislim da je vrlo dobro što je ovim zakonom isplaniramo formiranje savjeta, odnosno obnavljanje toga savjeta. Zašto mislim? Zato što će se u njemu nalaziti 11 eksperata, predsjednik i 10 članova i članica ili predsjednica, a to je veoma važno s obzirom na to da sam u vezi sa ovom temom čitala brojnu dokumentaciju kako bih shvatila na koji način se zaista nešto što je najznačajniji prirodni resurs Crne Gore može iskoristiti u ekonomske svrhe. Onda sam okrenula nešto tako od Berlinskog kongresa 1878. godine kada je došlo zaista nakon proglašenja nezavisnosti Crne Gore do njenog intezivnog ekonomskog razvoja, pa sam htjela da vidim što su to bili činioci kako zaista Crna Gora jeste samo onda kad je bila nezavisna država mogla ekonomski nevjerojatno da se razvija. Najbolja potvrda jeste potvrda u vezi sa gradnjom, recimo, tih hidroelektrana i zanimljivo mi je bilo pročitati da je 1910. godine pred proglašenje Kraljevine Crne Gore, kada je tek se pojavila rasvjeta na Cetinju, počela priča o tome da bi trebalo na Morači uraditi hidroelektranu. Naravno tada se javio Ante Dešković koji je poslanike, da kažemo tako modernim jezikom, kod poslanika lobirao da se zista počne sa tim

projektom s obzirom na to da je on bio jedan od zainteresovanih. Kako su poslanici u tom parlamentu predvođeni tadašnjim ministrom unutrašnjih poslova Markom Đukanovićem branili potrebu da se Crna Gora na taj način zaista ekonomski razvija. Zaista je taj projekat i odabran, izglasan je tada Zakon o koncesiji za podizanje hidroelektrane na Morači. Međutim, nažalost balkanski ratovi Prvi svjetski rat onemogućili su taj projekat kao što su izgradnju hidroelektrane na Morači, za šta je inicijativa podnesena i 1929 i 1939. godine takođe onemogućili ratovi koji su uslijedili. Ono što je zanimljivo jeste ta zajednička država u kojoj je trebalo razvijati taj hidroenergetski potencijal i tada dolazi do okupljanja tih eksperata. Najviše naravno iz Slovenije .... možda pomenuti da smo mi u okviru te zajedničke države imali mnogo bolji hidroenergetski potencijal od Slovenije i Makedonije, međutim imali smo mnogo slabiji nego Bosna i Hercegovina. Tada ti slovenački eksperti donose divne studije koje su govorile u prilog tome da naše rijeke jesu odlične za gradnju hidrocentrala, do danas imamo samo iskorištene Pivu i Zetu. Vjerujem da bi na osnovu tih studija i na osnovu studija koje je pomenuo kolega Peđa Sekulić, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, takođe mogli zaključivati kako se mogu koristiti ti resursi. Zaista, primjećujem, ako bismo neđe mentalitetske i kulturološke analizirali prilike u svim bivšim državama, da najviše u Crnoj Gori postoji taj problem i kočnica u vezi s valorizacijom naših vodnih resursa. Tako da mislim da bi tu trebalo da se dogodi jedan društveni konsenzus. Mislim da je u tom pogledu ... (Prekid) vidim da ekonomski potencijal Crne Gore počiva na tome ukoliko smo čuli podatak kolege Sekulića da je iskorišteno svega 25%, evo čujem i tehnički 39% našeg vodnog potencijala, da se koncentrišemo na tu problematiku i da podržimo osnivanje ovog savjeta. Smatram ako je vama kao Vladi i resornom ministarstvu potrebna uloga stručnjaka i stručnjakinja u toj oblasti da mi treba to da podržimo. Jer, u Crnoj Gori su vazda falili oni koji su koncentrisani na svoju profesiju, stručnjaci koji bi nam dali najbolja rješenja. Stvarno se radujem, pročitala sam i u ovom obrazloženju zakona, da ćemo imati stručnjake iz naše države i to je, takođe, prvi put, mi smo uvijek angažovali stručnjake sa strane, dakle da mi imamo i taj ljudski resurs, ovdje se često govori o tom ljudskom kadru, imamo potencijal koji će raditi na tome.

Ono što je sigurno svima nama poslanicima veoma važno jeste da Parlament dobija izvještaje o svemu tome što je taj savjet uradio, možda čak da u vezi s tim savjetom i onim što je savjet postigao dobijamo i godišnje izvještaje kako bismo izbjegli svaku vrstu manipulacije time. Mislim da je Crna Gora u ovom trenutku, s obzirom da bilježi nevjerovatan ekonomski rast, sazrela za taj trenutak da bude provjerljiv rad svakog od nas pojedinačno, svakog tijela koje osnuje Vlada. Tako da mislim da je to jedan od mojih prijedloga, ne znam da li ćete se vi saglasiti s tim, ali u svakom slučaju podržavam rješenje i dopunu i izmjenu ovog zakona. Nadam se da ćemo svi razviti snažnu ekološku svijest, to je moja poruka kao i svih poslanika, kako je rekao veliki Mahatma Gandhi budi promjena koju želiš da vidiš u svijetu. Možemo samo mijenjati sopstvenu svijest i sopstvenim primjerom i ponašanjem pokazati drugima šta je dobro za ovu državu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:19:06)

Dajem riječ poslaniku Tarzanu Miloševiću, političkom direktoru DPS-a.
Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ (23.11.18 14:19:14)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolege, uvaženi građani, gospodine ministre,

Imao sam želju vrlo kratko da postavim par pitanja s obzirom da kao ministar nisam uspio te stvari završim, a vidim da su ovdje u ovom zakonu one i te kako definisane. Ako bismo uradili sve ovo što smo definisali u ovom zakonu sledećih, recimo desetak godina, napravili bismo značaj iskorak što se tiče ovog zakona i uopšte ambijenta u Crnoj Gori. U kontekstu toga, koncentrisaću se na tri stvari. Prvo, da sve uradimo da pijemo čistu i pregledanu vodu. Druga stvar, da sačuvamo izvorišta i rečne tokove. Treća je stvar ovdje kako da povećamo proizvodnju vode, na

taj način smanjimo uvoz vode i povećamo izvoz vode. Mislim da su oni i te kako značajni i oni se kroz ovaj zakon prožimaju na jedan vrlo kvalitetan način.

Rekli ste ovdje da su preduzeća za vodovod i kanalizaciju dužna da postave uređaje i obezbijede stalno sistematsko registrovanje količina zahvaćene vode ispitivanjem kvaliteta vode na vodoizvorima. Pošto sam upoznat i kao predsjednik opštine prošao kroz sve to, mislim da je Bijelo Polje to radilo na jedan kvalitetan način, ali siguran sam da je za to potreban jedan kvalitetniji monitoring. Na tome ću se zaustaviti. Mislim da Ministarstvo i Uprava za vode, cijenim rad i Uprave za vode, može u tom pravcu da uradi jedan kvalitetniji monitoring, da se pregledaju sva izvorišta i da se napravi jedna analiza izvorišta i da Ministarstvo ima uvid u kompletna izvorišta vezano za vodu koju piju građani Crne Gore.

Takođe, rekli ste vezano za ispuštanje voda u vodotoke. Na žalost, sve naše opštine, znam da ne možemo ovo riješiti preko noći, svjestan te činjenice, rekao sam pokušavao sam na nivou opštine i Ministarstva da riješim, ali nije to moguće brzo, ali mislim da možemo da uradimo tu mnogo kvalitetnih stvari. Bijelo Polje je imalo 900 ispusta. S ovim kanalizacionim sistemom u značajnoj mjeri će se kvalitet vode u Limu popraviti i doći ćemo na onaj nivo koji je bio prije 40 ili 50 godina. Izgradnja ovih postrojenja će doprinijeti kvalitetu vode, krediti koji su obezbijeđeni na taj način za zaštitu deponije još od kada je potpredsjednik bio ministar kada su ta sredstva obezbijeđena, a sada treba da budu realizovana i za deponiju za kolektore da bismo mogli da imamo mnogo kvalitetnije vode nego što su trenutno.

Što se tiče eksploatacije riječnih nanosa, stalno govorimo da se donese plan uređenja korita rijeka. Radili smo nešto na tome, pravljene su iskoraci, vidio sam vaše napore obilaskom terena, ali vjerujte mi da moramo da imamo jedan plan na nivou države koji će to urediti na jedan kvalitetan način i to pitanje ćemo onda dovesti u jedan red da ne govorimo stalno o eksploataciji šljunka na ovaj ili onaj način, da radi to ko kako hoće, bez ikakve mogućnosti kontrole.

Bilo je dosta pitanja vezano za izgradnju malih hidrocentrala. Namjerno neću da preskočim to pitanje i hoću da kažem za mene nekolike stvari koje su bitne. Vi ste ovim zakonom precizno, evo naći ću to tačno, rekli na koji način mora da se to uredi. Kaže Ministarstvo da se omogućava vraćanje vode istog kvaliteta i posle iskorišćene energije u vodotoku, zbog javnosti ovo namjerno čitam, ne umanjuje postojeći obim i ne sprečava korišćenje vode za vodosnabdijevanje, navodnjavanje i druge namjene u skladu s ovim zakonom. Treća stvar, ne umanjuje stepen zaštite i otežava sprovođenje mjera zaštite od štetnog dejstva voda i neće dovesti do gubitka ... međunarodne zaštite vodotoka itd. Šta je ovdje potrebno. Po meni, potrebna je edukacija. Na onim mjestima gdje su izgrađene minihidrocentrale potrebno je da i javnost i ljudi gdje treba da se prave hidrocentrale da odu i da se uvjere da li je to tako. Onamo gdje smo napravili to neka ljudi vide da je to tako. Znači, mi moramo ... ne mislim na vaše ministarstvo, Ministarstvo za uređenje prostora, da ode i da to pokaže ljudima da to izgleda tako.

Što se tiče proizvodnje vode za piće, i završavam time, vi znate neki kapacitet naših voda je oko 300 miliona litara, da se koristi oko 24 miliona litara, da se on povećao oko 18% u ovih nekoliko godina. Vjerujem da imamo, da je i tu gospodin Ivanović napravio napor, prostora za povećanje proizvodnje vode. U svakom slučaju, kao u svakoj proizvodnji, govorim i o sebi, nisam uspio kao ministar da se izborim za to, nedovoljna zaštita naših proizvođača, govorimo stalno o tržišnoj utakmici, o privredi, mislim da moramo naći podsticajne mjere da te potencijale koje imamo kao prirodne još na kvalitetniji način pomognemo ljudima da mogu da izvoze vodu istovremeno na tržište naše da ne uvozimo sedam, osam miliona vode, to znači da ćemo moći zabraniti uvoz vode, to nije logično, ali mislim da ga možemo smanjiti, povećati proizvodnju vode i zaposliti veći broj radnika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:25:07)

Zahvaljujem gospodinu Tarzanu Miloševiću.

Sledeći prijavljeni diskutant je Nikola Divanović, a posle toga neka se pripremi Nikola Rakočević.

NIKOLA DIVANOVIĆ (23.11.18 14:25:19)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Vlade sa saradnikom, poštovane kolegice i kolege poslanici,

Cijenim da sam među poslednjim govornicima na ovu temu i zaista ne bih donosio nikakve zaključke kada govorimo o vodi kao resursu. Važno je svakako reći da je to jedan ograničen resurs i da se brzo troši poslednjih godina tako da to razumijem kao globalnu prijetnju. S druge strane, u takvom globalnom okruženju, činjenica koju ste u uvodnom obraćanju, ministre, izgovorili, dakle podatak vezan za to koliko se vode formira na teritoriji Crne Gore, u tom kontekstu zaista hrabro

... možemo je razumjeti kao konkurentsku ili komparativnu prednost Crne Gore. Ono što svakako opominje i što nas navodi na određeni oprez jeste opet globalno prijetnja vezana za odnos prema toj vodi na globalnom planu. Pomenuo bih i ovaj slikoviti podatak koji je uvaženi kolega Ivanović u svom izlaganju pomenuo, dakle preko 500 rijeka na globalnom planu je već ugroženo. Tako da su to sve podaci koje ako sumiramo ne treba da nas čudi zašto je poglavlje 27 i zašto je u okviru njega voda toliko značajna i za Evropsku uniju i za sve te relevantne međunarodne adrese, zbog čega je vrlo važno i vrlo zahtjevno pregovarati u okviru poglavlja 27 i koja je specifično uloga zaštite i unapređenja voda u Crnoj Gori u tom kontekstu.

Kada je riječ o ovoj jako važnoj oblasti za koju bih rekao sigurno, složiću se tu s većinom diskutantata po ovoj temi, da se radi o jednoj oblasti koja je definitivno od nacionalnog interesa i da je ovo jedan lex specijalis zakon u tom domenu koji to specifično uređuje, onda ne treba da nas čudi što je i samim opsegom vrlo široko zakonsko rješenje. Dakle, ne treba da nas čudi što je to jedan sveobuhvatan obiman zakon. Rekao bih da su ove izmjene i dopune baš onako kao što ste i sugerisali na početku. Dakle, one nisu tu samo zbog usaglašavanja normi s direktivama Evropske unije. Nikako. One su tu i zbog jačanja sektora voda, zbog zaštite sektora voda, crnogorskih voda i svakako zbog unapređenja sistema crnogorskih voda. U tom smislu, krovni cilj koji ste posebno apostrofirali, a i ja sam ga prepoznao čitajući literaturu na ovu temu, dakle to je bolje i efikasnije uređenje ove oblasti.

Smatram da je donošenje izmjena i dopuna, odnosno upotpunjavanje ovog zakonskog rješenja na taj način zapravo samo preduslov da se u nekoj bliskoj budućnosti donesu podzakonska akta koja će na najbolji mogući način i specifične oblasti da uredi. Od svih direktiva ja bih istakao posebno značajnu u ovom ekološkom kontekstu direktivu koja se tiče prečišćavanja otpadnih komunalnih voda.

Na kraju, vrlo važno i posebno unapređenje koje smatram da donose izmjene i dopune ovog zakona, rekao bih ključno unapređenje izmjena i dopuna ovog zakona jeste upravo ideja o formiranju ovog savjeta. Mislim da je to vrlo mudro, vrlo oportuno i da će dati prave rezultate. Nisu samo to moje ocjene, vrlo me hrabri da te ocjene dijele i važne međunarodne adrese. Smatram da je taj savjet sjutra jedno tijelo koje treba da savjetodavno, ali i stručno i naučno bude potpora i bude dobar servis Vladi i da se na taj način upravo poveća ova efikasnost o kojoj pričamo i koja nam u svim ovim oblastima ključno nedostaje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:29:16)

Hvala, poslaniče Divanoviću.

Nikola Rakočević, i to je poslednji prijavljeni diskutant vezano za Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o vodama. Nakon toga po izboru ministar, odnosno potpredsjednik Vlade može dati završnu riječ.

Izvolite, gospodine Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (23.11.18 14:29:40)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Nakon duge rasprave, dopustite da dam osvrt. Raduje me da smo čuli diskusije koje su,

ipak, pokazale da makar oko jednog pitanja možemo da se usaglasimo, bez obzira što je bilo i političkih stavova koje trebamo afirmisati u ovom domu. Ipak je ovo tema koja, prije svega ima društvenu korist više nego političku. Ovaj zakon na najbolji način pokazuje na koji način ispravno jedna Vlada može upodobiti svoje zakonodavstvo ako ne nužno s zakonodavstvom Evropske unije i s direktivama i potrebama koje su pred Crnom Gorom, a vezano za izazove u pregovaračkom poglavlju, radi se o pregovaračkom poglavlju 27.

Uvaženi potpredsjednik Vlade je kazao da su vode najzahtjevniji segment u najzahtjevnijem pregovaračkom poglavlju kakvo je pregovaračko poglavlje 27 i upravo zbog toga su ove izmjene i dopune zakona veoma važne. Šta je cilj zakona. Ključni cilj zakona, to smo svi konstatovali, da skladno direktivama Evropske unije omogućimo bolji pravni okvir, a kasnije da ga implementiramo u smislu zaštite voda, a na taj način jačanjem naše pozicije u pregovaranju povodom zaštite životne sredine. Zašto kažem skladno evropskim direktivama. Jer, evropska direktiva nije bila eksplicitna da mi moramo mandatorno formirati savjet za vode. Oni su kazali da mi moramo napraviti napor da unutar države Crne Gore stvorimo uslove da riješimo ovu oblast. Vlada je odlučila da se formira savjet. Mislim, a i svi ovdje prisutni, čini mi se, jer iz pozicije smo dobili afirmaciju takvog jednog stava i odluke, iz opozicije nijesmo čuli protivljenje tome već nekim drugim stvarima što je legitimno kao politički stav. Savjet za vode kao savjetodavno tijelo Vlade, ali koje će uskoro saradivati s resornim ministarstvom treba na kvalitetan i stručan način da pruži odgovore na oblast kojom se bavi.

Sve ovo činimo zbog jačanja naše pregovaračke pozicije. Bitno je naglasiti, takođe, da termin pregovaranje nikako ne znači da mi u toku pregovaranja možemo pustiti prepreku koju nam na prvom mjestu Evropska komisija, odnosno Evropska komisija zada. Ne možemo. Tu prepreku moramo preskočiti i to na visini koja je na početku zacrtana. U pregovaranju možemo samo naći mehanizme, dinamiku, način funkcionisanja, da mi na najbolji način u okviru nacionalnog zakonodavstva te prepreke savladamo. Ranije smo iz Vlade čuli ocjenu da ćemo na koncu austrijskog predsjedavanja moći da otvorimo poglavlje 27 za koje smo mnogo toga već postigli i uradili. Podsjetiću vas da je otvaranje poglavlja veoma važan trenutak. Mi ćemo u toku pregovaranja činiti velike napore, međutim ne da nužno završimo sve što je pred nama do trenutka dok uđemo u Evropsku uniju. Podsjetiću vas da Hrvatska, Rumunija i još neke države Evropske unije i dalje usklađuju svoje nacionalno zakonodavstvo, ali i savladavaju određene prepreke i pretpostavke na putu zaštite životne sredine, bez obzira što su članice Evropske unije. Tako će biti i s Crnom Gorom siguran sam. Mi do 2035. godine ili čak i kasnije nećemo riješiti sve ono što se nalazi pred nama, bez obzira što to, takvo je pravilo pregovaranja, neće biti prepreka da uđemo u Evropsku uniju.

Kada govorimo o tome, prije svega mislim na velika ulaganja koja su pred Crnom Gorom. Uvažena poslanica Vuković je kazala da milijardu i 400 miliona, nešto više od toga je potrebno da se uloži, u segment, sektor voda 800 miliona, što znači da su to ozbiljna sredstva i ozbiljni izazovi. Mi smo u poslednjih deset godina uložili 200 miliona eura. Uvaženi predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Predrag Sekulić je kazao da je to uloženo u jednom periodu znatne ekonomske recesije na nivou Evrope. Mi smo ipak uspjeli da izdvojimo ta sredstva i za to komplimenti i prethodnim vladama i ovoj što su uspjeli da naprave taj napor.

Dakle, nije samo novac potreban da bi se svi ti izazovi savladali već je potreban napor Vlade, ovog doma, ali i svakog od nas pojedinačno. Čuli smo brojne diskusije vezane za to da moramo pojačati svjesnost i društvenu odgovornost svih nas u smislu zagađivanja, odnosno nezagađivanja životne sredine i na taj način možemo najbolje doprinijeti jačanju pozicije naše države u smislu ne samo onoga što je pred nama u okviru poglavlja 27 već, prije svega, vezano za ambijent u kome svi živimo. Zbog toga, možda bismo mogli čak i na nivou Parlamenta oformiti određenu radnu grupu koja će posjetiti lokalitete i registrovati neuralgične tačke u smislu zaštite životne sredine i uputiti određeni izvještaj Vladi da na taj način damo doprinos i mi. Može uvaženi bivši predsjednik Parlamenta predvoditi tu delegaciju, naravno kreiranu od svih poslaničkih klubova. Naravno, to ćemo dogovoriti. Mislim da na taj način možemo poslati jasnu poruku ne samo nama lično i Vladi već i građanima da ipak postoje određene tačke u crnogorskom društvu gdje ćemo se usaglasiti, gdje ćemo ... naći zajednički jezik jer je ovo ne samo politička nego, ponavljam, društvena korist ukupnog društva. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:36:10)

Zahvaljujem gospodinu Rakočeviću.

Dajem riječ potpredsjedniku Vlade i ministru poljoprivredu, gospodinu Milutinu Simoviću. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ (23.11.18 14:36:19)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dozvolite da se na kraju ove, rekao bih, veoma sadržne, veoma profesionalne i veoma stručne rasprave povodom ovog zakonskog projekta zahvalim svim poslanicama i poslanicima koji su učestvovali u ovoj raspravi.

Mislim da smo danas imali novu potvrdu da postoje određene teme u Crnoj Gori gdje je moguće ostvariti taj opšti konsenzus na dobro svih građana i dobro Crne Gore. Mislim da smo upravo danas od svih poslanika, od svih poslaničkih klubova demonstrirali takav pristup. Siguran sam da će u narednom periodu biti sve više takvih tema, da će iza nas sve više ostajati one teme gdje trošimo malo više vremena, malo više energije, teme koje nas dijele, a ne teme koje donose rešenje u odnosu na ono što je opšte dobro Crne Gore. Zbog toga, istinski želim da se zahvalim svima onima koji su učestvovali u ovoj raspravi i da vam kažem da tu rasprava nijesam doživio ni malo formalno nego suštinski. Doživio sam je veoma obavezujućom i veoma podsticajnom. Želim da kažem da će takva poruka otići prema svim onim ostalim institucijama koje imaju svoju obavezu u implementaciji ovog zakona, uključujući i taj savjet za vode koji će biti formiran, a vidićemo kako ćemo ga formirati. Tokom današnje rasprave dobijam nekih novih ideja, da zbilja tu raširimo korpus mogućih članova toga savjeta. To su te teme gdje treba široki konsenzus i što šira energija i što više ekspertize, a manje nekih drugih elemenata.

Drugo, posebno mi je zadovoljstvo što negdje svi zajedno uočavamo da ovu raspravu realizujemo i donosimo ove izmjene i dopune zakona u vremenu kada je već jasno da je voda u 21. vijeka jedan od najznačajnijih strateških prirodnih resursa i kada već možemo da podijelimo zabrinutost zbog alarmantnih podataka. Navešću neke ključne. Podaci iz Ujedinjenih nacija, da u ovom trenutku više od četiri milijarde stanovnika na zemljinoj kugli ima problem s nedovoljnom snabdjevenošću vode. Drugi podatak da 15 miliona ljudi godišnje umire od lošeg kvaliteta voda. Najteži podatak s kojim sam imao priliku da se suočim ovih dana i ne samo ovih dana, da na dnevnom nivou 6.000 djece umire zbog lošeg kvaliteta pijaće vode. Dakle, ovo su sve neki podaci koji dodatno treba da nas upute i da obezbijede taj opšti konsenzus na pitanje kako sačuvati naše vode.

Ono što me posebno danas ohrabrilo iz svih poslaničkih klubova postao je taj zajednički imenitelj, naše rijeke, naše vode. Normalno svako je imao pravo da pomene neku svoju najbližu rijeku, neko Moraču, ja ću pomenuti Zetu kao meni najdražu i najmiliju rijeku na čijim obalama sam odrastao, ali i sve ostale rijeke. Posebno je važno što smo danas čuli i tu poruku kada smo kazali naše pijaće vode. Mislim da je to najbolja poruka koja dolazi iz Parlamenta. Kupujmo i trošimo našu domaću vodu. Ne možemo neki protekcionističkim mjerama braniti u situacijama kada imamo otvoreno tržište, ali možemo porukom da su te naše vode kvalitetne, da su zdravstveno bezbjedne, da su ispravne i da je korisnije za našu ekonomiju da koristimo ono što je naše i ono što je kvalitetno. Time bih završio svoju završnu riječ. Još jednom se zahvaljujem svima.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:40:34)

Zahvaljujem Milutinu Simoviću, potpredsjedniku Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem, ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja i Momčilu Blagojeviću, vršiocu dužnosti generalnog direktora Direktorata za vodoprivredu.

Na ovaj način smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o vodama.

Konstatujem da je pretres završen i izjasnićemo se naknadno.

Sledeća tačka dnevnog reda je Predlog strategije nacionalne bezbjednosti. Ovlašćeni predstavnici Vlade su mr Predrag Bošković, ministar odbrane i mr Ivica Ivanović, generalni direktor Direktorata za politiku odbrane. Izvjestioci odbora su Andrija Popović, Zakonodavnog odbora i Obrad Mišo Stanišić, Odbora za bezbjednost i odbranu.

Otvaram pretres.

Da li ministar želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite, ministre Boškoviću.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (23.11.18 14:41:32)

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi dame i gospodo poslanici,

Čast mi je i zadovoljstvo da danas ispred Vlade Crne Gore vama i građanima mogu predstaviti Prijedlog nove strategije nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Ova strategija krovni je dokument države kojim se uređuje sistem nacionalne bezbjednosti, određuju osnovna opredjeljenja politike nacionalne bezbjednosti, definišu nacionalni i bezbjednosni interesi i ciljevi Crne Gore, razmatra bezbjednosno okruženje globalno i regionalno, identifikuju bezbjednosni izazovi, rizici i prijetnje i odgovor države na njih, te usmjerava dalji razvoj sistema nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Prethodnu strategiju ovaj uvaženi dom donio je iz bezbjednosne perspektive davne 2008. godine. Njome je bilo reflektovano tadašnje bezbjednosno okruženje, kao i status Crne Gore kao aspiranta za članstvo u NATO i EU. Pisanjem nove strategije smo pristupili vođeni potrebom da se uvaže sve promjene nastale u protekloj deceniji i da se nastavi s unapređivanjem efikasnosti i efektivnosti sistema nacionalne bezbjednosti kroz sinergijsko planiranje i djelovanje. Dakle, pored redovne prilike tipične za dugoročno planiranje, pisanje novog dokumenta uslovile su promjenu daljeg i bližeg bezbjednosnog okruženja, promjenu izazova, rizika i prijetnji i činjenica da smo postali NATO članica, da smo se uključili u kolektivni sistem bezbjednosti. Svaki faktor pojedinačno dovoljan je razlog za pregled i reviziju strateškog dokumenta, a posebno promjena koncepcije odbrane i bezbjednosti ulaskom u političko vojni savez NATO. Članstvom u alijansi postali smo integralni dio jedinstvenog bezbjednosnog prostora i ravnopravni saveznici kolektivnog sistema bezbjednosti, što zahtijeva prilagođavanje nacionalnog sistema bezbjednosti.

Izradi nove strategije pristupili smo svjesni činjenice da su bezbjednost građana i države Crne Gore u direktnoj zavisnosti od stanja bezbjednosti u regionu, Evropi i šire, kao i da je kolektivni kooperativni sistem bezbjednosti i odbrane najbolji garant dugoročne bezbjednosti i zaštite integriteta i suvereniteta. Stoga su prilikom izrade nove strategije u razmatranje uzeta i ključna NATO strateška dokumenta i politike i preuzete obaveze Crne Gore kao članice Alijanse i aspiranta za ulazak u Evropsku uniju. Nova strategija je usaglašena s NATO standardima. U njoj se jasno ističe kao glavni cilj uspostavljanje sistemskog okvira za ostvarivanje bezbjednosnih interesa Crne Gore i njome se utvrđuju ključne smjernice za definisanje nacionalnih bezbjednosnih politika. Poseban akcenat dat je daljem unapređivanju sistema nacionalne bezbjednosti i potrebi za uspostavljanjem adekvatnog sistema kriznog upravljanja. Ovom strategijom kao osnovni principi sistema nacionalne bezbjednosti prepoznati su liderstvo i jasne političke smjernice, jedinstvo akcije svih subjekata sistema, efikasna i održiva upotreba svih dostupnih resursa, stalna modernizacija i optimizacija elemenata sistema, žilavost i sposobnost oporavka sistema, saradnja s civilnim sektorom i razmjena informacija i znanja, integriteta i transparentnosti.

Cijenimo da smo došli do kvalitetne krovne strategije kojom se jasno usmjerava dalji razvoj sistema nacionalne bezbjednosti. Takođe, koristim priliku da vas obavijestim da je Vlada već preduzela korake na pripremi akcionog plana za implementaciju strategije nacionalne bezbjednosti kojim će se obezbijediti realizacija potrebnih mjera za njeno sprovođenje, monitoring i istovremena jednoobrazna i potpuna informisanost svih subjekata sistema nacionalne bezbjednosti. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:45:07)

Ministre Boškoviću, zahvaljujem na dijelu dodatnog obrazloženja Predloga strategije

nacionalne bezbjednosti.

Sada pitam izvjestioca Miša Stanišića da li želi samo da govori kao izvjestilac ili da spoji to s diskusijom? Izvolite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (23.11.18 14:45:25)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Imam namjeru da kao izvjestilac ispred Odbora i kao uvodničar to objedinim zbog racionalizacije, i da sve to uklopim u vrijeme koje mi kao uvodničaru poslovnički pripada.

Gospodine ministre, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Pred nama se danas, poslije deset godina, nalazi Strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Ova strategija urađena je u veoma kvalitetno i stručno. Njome je sveobuhvatno obrađeno pitanje nacionalne bezbjednosti, počev od definisanja politika nacionalnih interesa, sve do reagovanja države i resursa. Strategijom je pravilno prepoznata uloga svih elemenata sistema nacionalne bezbjednosti zaključno sa najvišim zakonodavnim domom Skupštinom Crne Gore, te stvorene pretpostavke da se kroz njenu implementaciju na svim nivoima sistem nacionalne bezbjednosti dodatno unaprijedi.

Kako stoji u uvodu ovaj dokument predstavlja reviziju strategije iz 2008. godine i reflektuje potrebu za redefinisanjem bezbjednosnih odgovora Crne Gore u svjetlu konstantnih i dubokih promjena u savremenom bezbjednosnom okruženju, ali i činjenice da je Crna Gora učlanjenjem u NATO 05. juna 2017.godine ostvarila jedan od dva ključna spoljnopolitička prioriteta i postala integralni dio kolektivnog sistema bezbjednosti. Konstatujem da je u poređenju sa prethodnom strategijom nova strukturno, detaljnije razrađenja i sveobuhvatnija sa konkretnim pokazateljima, politikama i usmjeravanjima. Njen cilj je jasno definisan. Strategija nacionalne bezbjednosti ima cilj uspostavljanja sistemskog okvira za ostvarivanje bezbjednosnih interesa Crne Gore i njome se utvrđuju ključne smjernice za definisanje nacionalnih bezbjednosnih politika. Novom strategijom se tretira zaštita vitalnih interesa Crne Gore, a ne samo odbrana kako je bilo definisano prethodnom strategijom. Takođe, definisani su i razvrstani bezbjednosni interesi, na prvom mjestu vitalni, strategijski, ali i drugi važni interesi. Uspostavljena je jasna veza između interesa, ciljeva bezbjednosne politike i odgovora na izazove, rizike, prijetnje kako sa organizacionog aspekta tako i sa aspekta neophodnih resursa što se vidi i u sljedećem obrazloženju: "Osnovni principi na kojima se zasniva sistem nacionalne bezbjednosti su liderstvo i jasne političke smjernice, jedinstvene akcije svih subjekata sistema, efikasna i održiva upotreba svih dostupnih resursa, stalna modernizacija elemenata sistema, žilavost sistema i sposobnost oporavka, saradnja sa civilnim sektorom, razmjena informacija i znanja, integritet i transparentnost". Novina u ovoj strategiji je da je prepoznat sistem kriznog upravljanja, kao potreba da se sistematski, koordinirano i planski odgovori na širok spektar potencijalnih kriza i bezbjednosnih izazova.

Polazeći od činjenice da je najbolji način za garntovanje dugoročne i održive bezbjednosti suvereniteta i teritorijalnog integriteta države upravo pristup kolektivnom i kooperativnom sistemu bezbjednosti i odbrane kroz članstvo u NATO što je Crna Gora provovremeno prepoznala, Odbor je pozdravio inkorporiranje principa ključnih strateških dokumenata alijanse, prepoznaanje naših obaveza koje proističu iz procesa pristupnih pregovora sa Evropskom unijom, kao i potreba usaglašavanja sa principima zajedničke vanjske i bezbjednosne politike Evorpske unije o čemu se posebno vodilo računa prilikom rada na tekstu Prijedloga strategije nacionalne bezbjednosti Crne Gore.

Takođe, Odbor je cijenio da je postojanje jakog ali fleksibilnog sistema nacionalne bezbjednosti sposobno da se prilagodi i efikasno, adekvatno i u potpunosti odgovori na sve savremene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje jedan od preduslova za ostvarivanje nacionalnih bezbjednosnih ciljeva i interesa kao i za očuvanje nacionalne bezbjednosti koje se ostvaruje kroz optimalno, integrisano i fleksibilno funkcionisanje elemenata sistema. Važno je istaći da su osnovni principi na kojima se zasniva sistem nacionalne bezbjednosti liderstvo i jasne političke smjernice, jedinstvo akcije svih subejekata sistema, efikasna i održiva upotreba svih dostupnih resursa, stalna modernizacija elemenata sistema i njegova sposobnost oporavka saradnje sa civilnim sektorom, razmjena informacija i znanja, integritet i transparentnost. Te da

integrisano upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti obezbjeđuje koordinaciju i saradnju različitih organizacija i institucija koje obavljaju zajedničke i kombinovane civilne, policijske, vojne dužnosti na nivou države ili lokalne samouprave u situacijama redovnog, vanrednog i ratnog stanja i u kriznim situacijama.

Dakle, usvajanjem ovog važnog akta Strategije nacionalne bezbjednosti građani Crne Gore i država dobijaju jasno definisane politike i smjernice sistema nacionalne bezbjednosti i pretpostaku za dalju izgradnju još efikasnijeg, transparentnijeg sistema nacionalne bezbjednosti, a saveznici potvrđuju naše politike i posvećenosti miru i prosperitetu. Nakon sprovedene rasprave, uvažena gospodo, uz konstataciju da se donošenjem i implementacijom predmetnog dokumenta stvaraju uslovi za ostvarivanje vizije demokratske, bezbjedne prosperitetne i međunarodno uvažene države, odbor je većinom glasova predložio Skupštini da usvoji Prijedlog strategije nacionalne bezbjednosti Crne Gore, i vjerujem da će i u ovom domu biti jednoglasno usvojen. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 14:52:06)

Zahvaljujem izvjestiocu i prvom diskutantu Obradu Mišu Stanišiću, predsjedniku Obora za bezbjednost. Imamo još dva uvodna izlaganja, uvodno izlaganje ispred Demokratskog fronta Nebojša Medojević i ispred SDP-a Ranko Krivokapić.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (23.11.18 14:52:25)

Poštovani građani Crne Gore, imamo ovdje jednu nacionalnu strategiju koja u mnogim elementima predstavlja priznanje ove aktuelne vlasti da u dvije najvažnije oblasti, možda i tri, ova vlast je kapitulirala. Dakle, prvi put u ovoj nacionalnoj strategiji pod definicijom terorizma ne pojavljuje se uopšteni međunarodno priznati pojam koji je definisan da je najveća prijetnja, islamski radikalni terorizam. Znači, prvi put u našoj strategiji bezbjednosti je maknut ovaj termin koji nema nikakve veze sa religijom, ali u međunarodnoj nomenklaturi definisan kao glavna bezbjednosna prijetnja, dakle radi se o terorizmu koji je motivisan vjerskim razlozima i koji dolaze iz ovoga civilizacijskog kruga. Zašto je Vlada Crne Gore iz strateškog dokumenta izbacila islamski radikalni terorizam, a ostavila termin terorizam? Mi zaključujemo da je zbog toga što tu postoji neslaganje u koaliciji vladajućoj koji i prošli put bilo na Odboru za bezbjednost, ako se sjećaju kolege iz bezbjednosti kad je kolega Suljo Mustafić, nekadašnji Crnogorac, sada veliki Bošnjak, nekada član Libaralnog saveza i Crnogorac, a posle Bošnjak, koji je rekao da se on protivi da se termin terorizam vezuje za islamski radikal. Dakle, u međunarodnoj kodifikaciji terorizma to postoji kao standard, ne postoji pravoslavni terorizam, ne postoji ni jevrejski terorizam, postoji islamski radikalni terorizam.

Zašto je ova vlast izbacila nešto što je međunarodni standard, što postoji u dokumentima NATO-a? Ja sam lično gledao, recimo, u nacionalnoj strategiji Izraela, da to postoji kao prva strateška prijetnja, Sjedinjenih Američkih Država, Evropske unije, NATO-a. Zašto je Vlada makla tu odredbu, a ostavila u tom dokumentu da je jezik mržnje koji promovišu neki politički i ili vjerski lideri prijetnja za Crnu Goru? Ovdje pozivamo, naravno ministar je zauzet vjerovatno kladionica ili neka druga ozbiljna aktivnost, i ne prati ovo što mi pričamo, ali ni on nije toliko upućen u ovu oblast tako da se ja obraćam građanima Crne Gore, nije ni važno toliko. Dakle, ministar je dužan da kaže od koga prijeti opasnost za nacionalnu bezbjednost Crne Gore, koji su to politički lideri, koji su to vjerski lideri koji prijete Crnoj Gori? Znači, izbacili ste islamski radikalni terorizam kao međunarodno kodifikovana definicija za određenu grupu terorističkih aktivnosti koje prijete čitavom svijetu, e sad u Crnoj Gori islamski radikalni terorizam nije prijetnja, ali su prijetnja neki politički lideri, neki vjerski lideri. Ne očekujem odgovor, ali jasno nam je. Dakle, vi ne želite da definišete koncept nacionalne bezbjednosti kako to čitav moderni svijet radi, kako NATO nalaže, profesionalno, stručno, kompetentno. Vi želite kao nasljednici komunista, staljinista, '48.godine da proglasite nacionalne neprijatelje, da proglasite da u Crnoj Gori postoje neprijatelji države koje ćete kodifikovati politički - to je Demokratski front, vjerski - to su pravoslavci, nacionalno - to su Srbi. To želite, i to smo mi prepoznali. Smješajte se V, ministre, koliko god hoćete, ovo je, ja vam

govorim sad kao neko ko se bavi više godina nego Vi. Vi ste se bavili školstvom, rukometom, stonim tenisom ne znam čime se niste bavili. Ja se ovim bavim 20 godina i govorim vam šta je međunarodna kodifikacija.

Drugo, vi ste zaboravili da napišete da je koncept nacionalne bezbjednosti koncept u kojem traba da učestvuju svi građani, kompletno društvo. Ne, ne, ne nije napisano nije napisano. Ako vi izolujete određene političke grupacije, određene nacionalne grupacije vi koncept nacionalne bezbjednosti vezujete za komunistički ljevičarski koncept prijatelja i neprijatelja države. Znači, vi ste ovdje ocijenili da postoje ljudi u Crnoj Gori koji su rizik, makli ste vehabije, makli ste islamski radikalne, makli ste sve ne postoji riječ. U svakom dokumentu svijeta to postoji, kod vas ne postoji, molim lijepo.

Znači, druga stvar. Organizovani kriminal je ozbiljna prijetnja. Kako ste definisali organizovani kriminal? Zašto je organizovani kriminal, ministre, prijetnja nacionalnoj bezbjednosti? Pa, zato što ima politički uticaj. Gdje vam je ta rečenica? U prethodnoj strategiji je postojalo, opasnost od organizovanog kriminala koji postoji u svakoj državi je jedna i manja je ako organizovani kriminal nema politički uticaj. Ako organizovani kriminal ima politički uticaj, utiče na politike vlade, utiče pravosuđe, na tužilaštvo, onda je taj organizovani kriminal prijetnja nacionalnoj bezbjednosti, a vama nema to. Zašto? Zato što je Demokratska partija socijalista političko krilo organizovanog kriminala u Crnoj Gori. Zato što je vaš predsjednik bio optužen pred pravosuđem Italije da je šef transnacionalne organizovane kriminalne grupacije. Zato što vama glavni kriminal transnacionalni narko kartel polazi iz Agencije za nacionalnu bezbjednost. Vama je dio Agencije za nacionalnu bezbjednost zadužen da organizuje šverc narkotika, šverc cigareta međunarodne kriminalne aktivnosti, likvidacije. Znači, postoji direktna veza između organizovanog kriminala u Crnoj Gori koji je, zamislite, prijetnja, nacionalna prijetnja, evropskim zemljama, prijetnja u regionu, a nije prijetnja u Crnoj Gori. Znači, organizovani kriminal u Crnoj Gori je prijetnja nacionalnoj bezbjednosti zato što ima politički uticaj, zato što kontroliše medije, zato što kontroliše kompanije, zato što kontroliše političke partije, zato što finansira sve u ovoj zemlji i zbog toga je organizovani kriminal nacionalna prijetnja, ali vi to niste stavili. Ne možete da stavite zato što ste izabrali specijalnog državnog tužioca kome je pobratim šef kriminalne grupe iz Granda, zato što je premijer ove vlade mojковаčki klan, zato što je čitava Crna Gora potpuno svjesna da u Crnoj Gori mafija upravlja ovom državom i nemojte misliti da to Evropa ne zna. Vjerujte, bio sam sada u Njemačkoj. Crna Gora se u Njemačkoj prepoznaje Đukanović jednako mafija. Nikad kancelarka savezne države nije primila Mila Đukanovića. Jednom ga je primila kad je bio u delegaciji Ranka Krivokapića, samo jednom. Znači, Milo Đukanović je imao sastanak sa Angelom Merkel kao dio delegacije predsjednika Skupštine. Evo, ga ovdje, pa neka kaže - nije istina, gospodine Medojeviću ili istina je, gospodine Medojeviću. Čekajte polako ovdje smo, nije ovo vaš glavni odbor, nismo na bazenu Keljendija, ovdje je Skupština Crne Gore. Mi ovdje vrlo precizno razgovaramo.

Znači, tri osnovne stvari. Islamski radikalni terorizam nije prijetnja, prijetnja je pravoslavni narod u Crnoj Gori, prijetnja je opozicija, prijetnja je Demokratski front. Ne želite da koncept nacionalne bezbjednosti stavite kao javno dobro, da smo svi mi dio, što je prirodno, iako se razlikujemo ne mislim isto to je prirodno, ne možemo svi da budemo ista partija. Znači, znate da je srce organizovanog kriminala vezano za AMB, za vrhove države, za vrh vaše partije tu nema ničega spornog. Niste stavili to u nacionalnoj strategiji da je politički uticaj organizovanog kriminala nacionalna prijetnja. Organizovani kriminal sam po sebi nije prijetnja nacionalne bezbjednosti, on je prijetnja samo ako finansira terorizam i ako ima politički uticaj. Znači, morate da znate Crna Gora je zbog toga u problemima.

Treće, ono što je važno nemate sistem. Ovdje ne ulazim sad, milion puta sam to pričao na Odboru za bezbjednost, niti imate sistem pravovremenog otkrivanja, niti uzbunjivanja, niti objedinjavanja. Ovdje treba da prepisete ono što je dobro iz bivšeg sistema. Sistem civilne zaštite, teritorijalne odbrane, morate reći to je bilo dobro da svi građani budu uključeni, da je edukovan narod, da ljudi znaju kako da se ponašaju u situacijama, da postoji koordinacija, da postoji zajednička potreba svih građana Crne Gore, da priskočimo u pomoć kad je u pitanju elementarna nepogoda. Drugo, koje su nacionalne prijetnje? Vi kažete nema opasnosti od oružanog sukoba. Pa, vi znate da u Crnoj Gori postoji vrlo aktivan velikodržavni projekat koji je dio teritorije Crne Gore doživljava kao svoj. Pravoslavni sveštenik ne može da obavlja svoju funkciju, vi iz DPS-a ne

možete čak ni da napišete Tito tamo, tamo postoji vrlo jasan nacionalni projekat prirodne Albanije, velike Albanije i to vam nije prijatna. Kako ćemo se mi braniti od ovih napada? Pa, vidite naša vojska apsolutno ne odgovara našim bezbjednosnim rizicima. Zašto nije vojska na granicama? Zašto na granicama nemamo naše vojne snage?

Na kraju, mnogo bi ovdje vremena trebalo. Nemamo sad toliko vremena i toliko prostora. Vi ovdje tvrdite da su ilegalne emigracije bezbjednosni rizik. Pa, zašto onda podržavate pakt Ujedinjenih nacija Marakeš. Ako su ilegalne migracije bezbjednosni rizik zašto potpisujete pakt koji čini legalnim međunarodne nelegalne migracije. Usaglasite vaša strateška dokumenta. Jedini u Crnoj Gori koji je protiv bolesnog plana Soroša o nelegalnim migracijama i dovođenjem ekstremista Isila u Evropu i Crnu Goru je Demokratski front. Građani da znate jedino Demokratski front štiti interese ove države, i mi ne odgovaramo ni Sorošu, kao većina u DPS-u kao premijer, kao vlasnici Vijesti i Dana, mi odgovaramo samo vama.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:02:39)

Hvala vam.

Molim sve poslanike da u skladu sa Poslovnikom ne dobacujete i da obezbijedimo da možemo da nastavimo sjednicu.

Znači, prije vas je tražio poslanik Ljubo Škrelja proceduralno. Vodeći računa o tome da smo na kolegijumu dogovorili da na uvodna izlaganja nema komentara zamolio bih i Ljuba Škrelju i druge poslanike da ne ulazimo sad u raspravu.

Dajem pauzu pet minuta.

Pauza.

...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:06:33)

Predlažem da nastavimo sjednicu tako što ću dati riječ poslaniku Ranku Krivokapiću. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (23.11.18 15:07:24)

Hvala, potpredsjedniče.

Na malome se vidi puno. Ovakvi dokumenti služe ne samo da se okupimo oko njih, jer se ne usvajaju na četiri godine ni na četiri mjeseca nego, kao što vidimo u ovom slučaju najmanje deset godina. To nije pitanje jedne vlade, to nije pitanje dvije vlade nego vjerovatno tri vlade. U ozbiljnim zemljama to je pitanje decenijskog projektovanja da bi se zaštitila država. I takvi dokumenti ne samo što treba da okupe, to je uobijačeno za svaki mogući dokument. Ovi dokumenti treba da budu doneseni tako da se u njih vjeruje i da povećavaju ukupnu snagu države i društva, kada je ta država ove veličine kao što je Crna Gora onda je svako okupljanje životno važnije, svako okupljanje je i pitanje lakšeg opstanka tako male države. Slavimo na 100 načina ovu stogodišnjicu završetka I svjetskog rata, a postoji samo jedan dobar način na koji bismo ga mogli zajedno slaviti da smo nestali kao država koja je bila ustavno utemeljena i da smo poslije toga bili zavađeniji i siromašniji nego prije toga. Kako god ko doživljavao taj trenutak tu su fakti koji bi nas morao istorijski naučiti.

Podjela iz 18-te je kao što vidite živi i danas i strategija nacionalne bezbjednosti je izraz podjele a ne pokušaja da se dogovrimo. Ovakvi dokumenti traže dugo dogovaranje, ako je stanje u društvu kako jeste u Crnoj Gori. Jedan dio te strategije govori upravo o tome, na jedan način na koji sam ja i mislio treba da stoji o podjelama ekonomski i socijalni prema društvu a onda iza toga i politički. Nije mala opasnost po ovom društvu ekonomsko-socijalna podjela. U svako društvo je to najveći stepen stabilnosti. Oni koji pamte bivšu nam dragu domovinu znaju da je njeno cijepanje

prvo počelo u ekonomsko-socijalnom dijelu, takozvanom stabilizacijom iz '81.godine da bi na kraju dobilo nacionalistički politički iskaz. Crna Gora, ako bi malo pratila svoju trenutnu dijagnozu vidjeće elemente koje bi mogli da upozoravaju po istoj liniji, i ekonomsko-socijalna scena, raslojavanje koje je sada i veće nego što je bilo tada, a politički naznaka istog tipa nacionalizmi, šovinizmi takođe rastu. Ozbiljna država, a to znači ima ozbiljnu elitu i u vlasti i u opoziciji, već ima puno elemenata za dijagnozu, dijagnozu koju treba da brine i koju treba da nađe u ovom dokumentu konkretniji iskaz.

Naravno, u atmosferi podjele i zavadi pa vladaj nema dogovora nego produbljivanje sukoba i ukupno smanjivanje kapaciteta Crne Gore. Ne za odbranu, ne daj Bože da mora biti odbrana nego svaka odbrana kreće prvo oko okupljanja. Smisao tog dokumenta je da okupi. Nije pitanje ko je predsjednik Vlade, ko je ministar odbrane, taj dokument mora biti dokument kojem se vjeruje. Veći stepen konkretnosti prema opasnostima, veći stepen dijagnoze prema onome što se stvarno dešava u Crnoj Gori i iz toga traženje osnovnih smjernica da bi se dalje razrađivale. Moj prigovor je upravo to. Ovom dokumentu fali u dijagnozama konkretnosti. On ih ima tamo đe je opasnost manja. Biću čak i konkretan u tom dijelu. Kad se govori o ekonomskoj stabilnosti on ima svoju konkretnost dobrim dijelom vezano za turističku aktivnost.

Međutim, kad se govori o realnijim prijetnjama, realnije prijetnje su prijetnje ekonomske bezbjednosti, prijetnje organizovanog kriminala, prijetnje terorizma on nema taj stepen konkretnosti. Nijesu apstraktni napadi na ove elemente u Crnoj Gori. Imam iskustvo. Oni koji malo više se bave ovom oblašću znaju da je Deripaska preuzeo energetski sistem Crne Gore kupovinom Termoelektrane Pljevlja, mi teško da bismo gledali na to. Mislim da će uskoro izaći jedna studija koji govori o tome govori o finansiranju naših saveznika, upotrijebiću tu formulaciju, pa ćemo onda da vidimo na tom istorijskom iskustvu đe bismo bili da je tada Deripaska kupio Termoelektranu Pljevlja, a samim tim i održivog energetskog sistema.

Gospodin Medojević je spominjao gospođu Angelu Merkel. Ja bih spomenuo u drugom kontekstu. Kada smo u susret referendumu se sreli, reću i đe, jedna od prvih stvari koja mi je govorila o Crnoj Gori treba da uradimo je da obezbijedimo energetsku nezavisnost.

Naravno, crnogorska energetska nezavisnost odnosno zavisnost je mnogo opasnija nego njemačka zavisnost, jer Njemačka je treći izlaznik u svijetu ima suficit u svemu i svačemu, a Crna Gora ima deficit kakav nikad nije imala u svojoj istoriji XX vijeka, u IX vijeku nijesu imali ni bilans. I svi ti elementi bi trebali da imaju jači i konkretan iskaz u ovoj strategiji da bi iz njih zajedno zaključivali, ali đe smo sad? Mi smo sad zemlja jedinstvenog ustavnog ponašanja koje ja znam. Nešto malo čitam istoriju, kao i neke koleginice poštovane, ali ne znam zemlju, niti će je neko uspjeti naći, siguran sam, da je imala državni udar onakar i ovakav, ne presuđujem, da se ni jedan ustavno obavezni organ, odgovorni organ nije donio ni jedan akt o tom pitanju ni Savjet za odbranu i bezbjednost, ni Vlada Crne Gore, ni Vijeće za nacionalnu bezbjednost. Ne postoji takav slučaj. Pritom su iskaz o tome dali svi ključni ljudi tog sistema. Pitanje je postoji li ustavni sistem Crne Gore. Po Ustavu Savjet treba da donesemo odluku o stanju bezbjednosti, pa ako ne može 16.oktobra, a može 16.januara sljedeće godine.

Nijedan dokument, a ovaj dokument upravo na taj način postaje forma jer ne ispunjava ni jedno od ovih ciljeva koje sam rekao, niti konkretno, definiše najveće opasnosti, niti je osnov da se kupimo kao Parlament, a poslije kao država oko toga da znamo što su najveće opasnosti, ima ih mnogo. Miriše barut na razgraničenje na Kosovu. Problemi i u drugim susjednim zemljama su takođe bezbjednost. Velikodržavni projekti su živi na Balkanu. Ekonomsko-socijalna situacija na Balkanu je kriminalizacija ekonomije, zarobljene države i autokratije.

Sve to ponavljam, ako smo omirisali politiku, a ne većina ovdje živi kao profesiju, mora znati da su opasnosti velike. Mi smo pokazali da znamo da u nekim trenucima budemo dorasli takvim izazovima, to je tradicija Crne Gore bila. Da velike bitke po velikoj cijeni uspijevamo da dobijemo, a ovdje je stvar mnogo složenija. Naša pozicija sidra stabilnosti na Balkanu od prije desetak godina nije ista. Interesi velikih sila su se promijenili, težišta su se promijenila, tada i naša važnost je manja. Nismo mi u Versaju nestali za zelenim stolom zato što smo čak i vodili pogrešnu politiku, no zato što se gravitacija mnogih stvari promijenila, a u nekom prethodnom periodu se nije vidjelo u vođenju države da će se to desiti. Nama 1918. treba da služi zajedno jer smi volimo ovu državu, ja sam uvjeren, bilo da se izjašnjavali kao Srbi, Crnogorci, DF-oci, DPS-ci il SDP-ci, ja u to vjerujem, i neću prestati da vjerujem. Morali bi sjesti i o tome razgovarati kao elementarnom

zajedničkom cilju. Crna Gora je opstajala jer kad je opasnost dolazila svi su išli pod isti barjak. U međuvremenu plemena su ratovala, krala jedna druge, krv dugovali jedni drugima, ali kod ovakvih stvari okupljala su se. Ova generacija ne pokazuje spremnost da to uradi. Ne kažem da neće uraditi, ne daj Bože, ali sada ko nas gleda i ovaj narod koji treba da dobije snagu i hrabrost da vidi da smo spremni da idemu u tom pravcu to danas ne može videti. Ako smo ozbiljni, a znamo da smo ozbiljni sa različitim uvjerenjima, moramo krenuti u tom pravcu. Mislim da je bilo dobro da se ta volja pokaže i danas na Odboru za odbranu i bezbjednost, volio neko ili ne volio Nebojšu Medojevića njemu je pripadalo pravo da ga izaberete i tako dalje. To je pitanje koje smo već zajedno u Parlamentu 2010.godine kad smo prvi u regionu donili dokument koji je postao obrazac za ostale regione, nadzoru nad sektorom bezbjednosti, prvi u regionu. prepisivali su čak i, mislim, Hrvati od nas, znači, znali smo iskoračiti. Dajte, smirimo loptu, najveće su stvari u igri, ne postoji veća stvar od bezbjednosti države. To su najveće stvari, pogotovo za malu državu. Dajte, spustimo loptu, pokažimo dobru volju, ne mislimo da je moć trajna ako iza nje ne stoji ekonomska stabilnost, nacionalni konsenzus oko ključnih ciljeva i naravno, da upiremo barem u toj oblasti u istu stranu. NATO je kišobran dobre zaštite, istorisko dostignuće ali mi dobro znamo, jedan veliki, završiću sa tim potpredsjedniče, jedan veliki britnaski republikanac ..(prekid).. uspio da makne i kralja na 13 godina je rekao nešto što je za nas u Crnoj Gori treba biti uvijek pouka, "vjerujte u Boga ali čuvajte suv barut". Crna Gora može da vjeruje u bilo koju silu, ali da čuva svoju snagu, da se odbrani i da se okupi. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:19:13)

Sledeći prijavljeni diskutant je Goran Danilović.

Molim vas, dobio je riječ Goran Danilović i molim poslanika Konjevića da omogući gospodinu Daniloviću da može da govori.

GORAN DANILOVIĆ (23.11.18 15:19:23)

Prihvatam izvinjenje.

Uvaženi građani, koleginice i kolege, gospodine Gvozdenoviću, gospodine ministre, Nemam vremena za uvod, umjesto uvoda baviću se samo onim što ovdje piše, konstatujem da je ova strategija gora od prethodne.

Ako mogu da doprinesem da se ispričate, a važno je za nacionalnu bezbjednost, ja bih se i odrekao diskusije, ali mislim da nije. Hvala kolega ponovo. Ne dekoncentriše me nego neće vas niko slušati i onako mene svi prate.

Dakle, uvažene koleginice i koelge, moram i ako ovo najmanje volim da radim kao poslanik, uvažni gospodine ministre, nemojte da im dozvolite nikad više da nam ovakav materijal šalju, ovo je igranje, ovo crtanje nečega, mene ovo vrijeđa kao parlamentarca, ovo je predlog strategije nacionalne bezbjednosti, kakve ruke, šta crtež dječiji, sad oprostite kad ste nas već iziritirali sa ovim što ste mi dostavili simbolika ničega i uz to ne je nepismeno, a ja znam da ste vi bili pismeni i čovjek i dobar student. Ovo vam ne služi na čast. Nemate pravo ovo da nam šaljete. Ovaj koji je ovo sastavljao trebao bi da zna prioritete. Ja ću o tome da govorim. Izvinite uvaženi građani.

Dakle, gospodo pošto poneko od nas ponešto i zna o strategiji nacionalne bezbjednosti, pošto nam je to nekima poziv u koviru poslaničkog poziva. Pogledajte, interesi bezbjednosti Crne Gore su podijeljeni na vitalne, strategijske i ostale važne. Ako su vitalni slažemo se odmah logikom, poštu su i prvi da bi trebalo da bude sve na nivou, nemam vremena do kraja, ali razvoj efiksanog i održaviog nacionalnog bezbjedonosnog sistema, prevencija i suzbijanje prijetnji i izazova koji mogu uticati na bezbjednost Crne Gore i njenih saveznika, jačanje otpornosti, civilne spremnosti i sposobnosti. Ja vam dajem riječ, ako vam nešto znači moja logika poznavanje bezbjednostnih prilika da su vam pod tri ostali važni interesi bolji od ovih vitalnih.

Ne znam ko je ovo radio, ali ovaj čovjek, izuzev što umije da se igra i da šara, i ima očigledno prepotenciju da stvari i uređuje onako kako hoće, ne zna mnogo o prioritetima. Da ne govorim o tome da su strategijski interesi drugi po važnosti. Molim kolege za malo pažnje.

Preskočiću ono što mislim da je moglo tu da se nađe, ali onda idemo zaštita tradicije, kulture, sad bi čovjek povjerovao da ste u pravu, jezika, ali nije nego jezika nacionalnog identiteta i običaja. Vi ne poštujete Ustav i zakone, mi smo ravnopravni, ako hoćete može jezika, može nacionalnih identiteta i običaja. Crna Gora je multietnička i multikulturalna zemlja, po Ustavu smo ravnopravni, ali to je malo jer sledeća rečenica kaže: Jačanje i razvijanje veza sa dijasporom i pružanje podrške očuvanju crnogorske tradicije.

Mogu li da vas pitam, šta će vama deklaracija rezolucije o .. nečega što je bilo prije 100 godina. Ja vas molim uvaženi gospodine ministre, ja sam odlučio da lijepim riječima probam da dođem do ljudi koji su vrlo često na drugoj strani a tvrdi na uši, da ovo ispravite. Ne može očuvanje crnogorske tradicije u dijaspori. Vrijeđate do duše malo više kolege koalicione partnere, nekad su znali da se pobune, nekad su znali da kažu - ne može tako. Nego da stavimo plural, ap da znamo da imamo u dijaspori i one koji hoće da čuvaju crnogorski jezik, ali bi da sačuvaju i svoj srpski ili bošnjački, koji po crnogorskom tradicijom ne podrazumijavaju tradiciju Crne Gore, nego podrazmijevaju nacionalnu tradiciju, a vi to sve možete izbjeći time što ćete ili nabrojati ili staviti do znanja da vam je stalo do očuvanja svega. Ovdje u strategijskim interesima koji nisu vitalni nego drugi od tri, vi stavljate integraciju u evropsku uniju. Pa to mora biti među vitalnim interesima. Valjda vam je jasno o čemu govorim. Dakle, neko ko se igrao sa strategijom, oprostite znam da imate analitičke timove, a mogao bih da nabrojim 20 razloga zbog kojih ovako strogo govorim o tome. Očigledno ljudi ili čovjek ne zna i elementarne pojmove iz oblasti bezbjednosti i odbrane. Potvrđiću to i ovim pasustom, odnosno ovdje je to cjelina - šest. Bezbjednosni izazovi, rizici i prijetnje. Slušajte me molim vas, znam da možda niste imali vremena ovo pažljivo da pročitate

1. Oružana agresija predstavlja realnu prijetnju nacionalnoj bezbjednosti, i ako je vjerovatnoća od izbijanja oružanih sukoba znatno smanjena.

Šta će ona tu ako je smanjena, šta će na prvom mjestu? To je besmisleno. Zbog toga što ovdje potom imate na mjestu nešto što mora da se nađe, organizovani kriminal. Neću da ponavljam ono što su neki od kolega rekli, da se izbjegli da stvar imenujete. Kada se prvi put u kvalifikaciji međunarodog terorizma pojavi da je to morački, srpski, pravoslani, ja se toga neću stidjeti nego ću raditi da toko ne bude. Ne mogu moje kolege bili oni poslanici ili ministri koji su islamske vjeroispovjesti smatrati da je to atak na njih, što neko pokušava i to na užasan ... način da zloupotrijebi vjeru i navodno zbog vjere da sprovodi sveti rad ili se uključuje u organizovane kriminalne tokove, odnosno u terorizam koji prijeti svijetu. Nijesmo mi to izmisli i Crna Gora nije smjela to da izbriše, zbog toga sam, između ostalog, kazao da je bolja prethodna strategija.

Ovo meni liči na jedan seminarski rad, dobar profesor bi bio nezadovoljan, jer elementarnu strukturu teksta seminarškog rada ne ispunjava, to guranje stvari tamo gdje im nije mjesto, nije ni malo ohrabrujuće na svu sreću, neće se Crna Gora upravljati ovom strategijom. Ja znam da nama treba za štrik, ali bih volio da jednom i ponekad forma odgovara suštini, čak u nabranju slušajte kako to kaže. Sistem nacionalne bezbjednosti čine osnovni i posebni elementi, ovo malo naslijeđene retorike, terminologije iz bivših vremena, onda osnovni elementi su Skupština Crne Gore, predsjednik Crne Gore, Vlada Crne Gore, pa nijesu to osnovni elementi, nabrajam institucije Savjet za odbranu i bezbjednost, tužilaštva i sudovi, snage bezbjednosti. Sad ćete me Vi čuti i znati koliko griješite, pa onda Vojska Crne Gore V veliko podrazumijeva se, i policijske snage. Šta su policijske snage, đe to piše u Ustavu, jeste li mislili na Upravu policije. Zbog čega ste ovdje preskočili da navedete Ministarstvo unutrašnjih poslova zato što u međuvremenu imamo koliko ja shvatam imamo pripremu novog zakona u Ministarstvu unutrašnjih poslova gdje će i definitivno Uprava policije biti izdvojena. Ali morate da razumijete sistem bezbjednosti u Minsitarstvu unutrašnjih poslova, ako nemate neku drugu namjeru postoje segmenti bez kojih ne može da funkcioniše Uprava policije, koliko god bili ljubomorni u policiji misle da mogu sami, pa ostalom direktorat i jedan od ključnih o kojem niko ne govori, Direktorat za vanredne situacije je do sad bio u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova, a nigdje ga nemate izuzev u fus noti skoro nabrojanog u ovoj cijeloj priči. Žao mi je što nemam vremena do kraja da kažem to žargonom koji narod razumije, i čeričim ovu strategiju.

Ja Vam kažem da ovo nije na nivou Minsitarstva odbrane, da ovo sebi nijeste smjeli da dozvolite, ja znam da ona treba da bude upućujuća, da treba da bude okvirna, ali iz svake rečenice treba da proizilazi sigurnost da se zna o čemu govorimo. Ovdje je tendencijozno to da je u nekim strateškim stvarima prije borbe protiv organizovanog kriminala ili zaštite naših resursa

važno da održavamo komunikaciju sa dijasporom i čuvamo crnogorski identitet u inostranstvu, je provokativno ali je besmisleno. Mi na to skoro da ne možemo da utičemo, država to može da pospješuje ali je užasno ako je namjera, a ja mislim da nije namjera nego samo nedostatak znanja odgovarajućeg. Ako je namjera sadašnje državne vlasti, da razvija crnogorski identitet i crnogorski jezik u inostranstvu kao da smo mi ostali ovdje dođoši, pa na kraju onda i razumijem sve ovo o čemu se radi. Ili smo ravnopravni ili nijesmo, evo ja Vam kažem otvoreno da treba to da radite, treba da čuvate identitet i identitete Crne Gore, nije on jedan. Crna Gora je u preambuli Ustava i ako to dakle sastavni dio Ustava nije, država u kojoj se nabrajaju narodi koji imaju pravo po Ustavu član 79 da razvijaju svoje posebnosti. Onaj ko sastavlja strategiju i mora znati Ustav, strategija je ispod Ustava, strategija mora da crta i da piše onako kako je Ustav zapisao. Dakle, čovjek ljudi analitički timovi su se igrali, ja da postoji najozbiljnija namjera za ovo nebih mogao glasati samo iz tog razloga, što je neozbiljno pripremljeno i što rekoh odgovara onome ovo sam vido još samo iz nekih agencija koje nam šalju kolačiće na naslovnoj strani. Ovo je uvaženi ministre zabranite, ovako se crta u Power Pointu ili se crtalo prije 20 godina, jer na kraju ovo ne znači ništa izuzev izživljavanje na nevinom papiru. Hvala Vam najljepša.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:30:23)

Na ovaj način smo završili diskutante koji su u skladu sa dogovorom na kolegijumu govorili deset minuta.

Sada prelazimo na diskusije koje će trajati po pet minuta, imamo nešto više oko 20-tak prijavljenih diskutanata, i kako bude tekla rasprava dogovorićemo se o vremenu i trajanja diskusije, povodom tačke dnevnog reda.

Prvo prijavljeni je Miodrag Vuković.

Izvolite, poslaniče Vuković, posle toga neka se spremi Marta Šćepanović i Mrina Jočić.

MIODRAG VUKOVIĆ (23.11.18 15:31:07)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege,

Ovih pet minuta da kažem da sam kao član Odbora za bezbjednost i odbranu bio u prilici da razgovaram o ovom dokumentu u njegovoj pripremi za raspravu na plenumu, a da nazovem to takozvanom prvom čitanju ovog dokumenta i tada sam dao sebi za slobodu i ako nijesam baš čovjek koji sebi daje za pravo da je najkompetentniji ili kompetentan čak da učestvuje u izradi ovakvih papira. I tom prilikom sugeriseo nešto što se meni kao i čovjeku građaninu ove države koji može da bar ja mislim da mogu da dojmim i globalna kretanja, ne samo procese u državi u kojoj živim, koji može sebi dati za pravo da ukaže ili da izvuče kao prioritet nešto što predstavlja rizik za moju državu, za njenu bezbjednost i na što treba posebno obratiti pažnju, na što treba koncentrisati većinu snaga opredijeljenih u društvenoj zajednici od strane državne organizacije za borbu. Predupređivanje ili saniranje posledica ovih bezbjedonosnih rizika. Nećut o ponavljanju, ali sam i tada i danas više nego siguran da je ovim dokumentom pogođena stvar, da je ovaj dokument legitimacija države i njene osnovne ustavne funkcije, kada je sigurnost prije svega građana, a pod sigurnošću svi koji razmišljaju o ljudima kao osnovni konstituentima podrazumijevaju prije svega zaštitu njihovih individualnih i univerzjalnih ljudskih prava i sloboda.

Želio sam da prepoznam i prepozno sam, da je država kao najveći organizaciona teritorija jedne društvene zajednice. Koja u pravnim porecima ima prije svega ona obavezu upisana u Ustavu i ako nije definitivno upisana kao decidna i koju ne treba prepoznavati, nego je treba samo isčitati, ona institucija koja ima najviše alatki, sredstava ustavnog, pravnog, i faktičkog potencijala da ostvari treću funkciju svakog pravnog poretka. Mi smo institucija koja proizvodi zakone, pravni poredak čine dobri zakoni, dobri propisi, pravni poredak čine ljudske radnje mi smo svi pozvani kao građani da ostvarujemo ono što je zapisano našim propisima, da budemo lojalni prema državi, da bi država bila odgovorna prema nama.

Treći kvalitet, svakog pravnog poretka su ti vrednosni kriterijumi, ono što treba pravom

postići, a to su mir, sigurnost, bezbjednost, kao osnova da bi živjeli, ekonomski korektno, da bi se na pravi način obrazovali da bi uživali, kulturne, sadržaj kulturno promišljenih utvrđenih politika. Ja sam to prepoznao, da li je rizik za Crnu Goru veći od izbjeglica kao što sam slušao od kolega, i vrlo zbrinut to slušao od kolega sa desne strane ove sale, da postajemo .. logor prije samo koliko sjednica, ili je rizik veći u našem nedovoljno dobrom, a najbolji smo u regionu, ekonomskom razvoju, čak i Srbija je rekla sve smo stigli, evo i ja da uzmem taj primjer, samo Crnu Goru ne možemo stići kada je ekonomija i razvoj, u pitanju stići ćemo je za godinu i po i mislim da je dobra strategija zato što je nastavak kontinuitet promišljenje državne politike iz 1908. godine kada je drugi bio kontekst na 1918. godinu kada je potpuno promijenjen i usvojiv, danas uživamo vrijednosti i standarde globalnog igrača na svjetskoj sceni bezbjednosti i odbrane, uživamo i koristimo i mislim da smo ovom strategijom prepoznali ono što je suština, na što treba graditi upravo kako je neko rekao razraditi ustavna opredeljenja o zaštiti ljudskih prava i sloboda, ali i graditi obavezu onih koji to treba da provode u djelo. Ja sam od ljudi u mom klubu, moj klub u cjelini podržava ovakvu orijentaciju u ovoj izuzetno osjetljivoj oblasti do kraja. Hvala i izvinite što sam prekoračio.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:37:12)

Zahvaljujem, poslaniku Miodragu Vukoviću.
Dajem riječ Marti Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (23.11.18 15:37:17)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, uvaženi građani,

Danas je na dnevnom redu strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore i ova strategija predstavlja najvažniji strateški dokument kojim se utvrđuju osnove politike bezbjednosti u zaštiti nacionalnih interesa Crne Gore. Polazište ove strategije čine suverenitet i teritorijalni integritet Crne Gore. Ulaskom Crne Gore u NATO alijansu promijenjen je i koncept bezbjednosti, tako da kao članica NATO uključili smo se u kolektivni sistem bezbjednosti i to je jedan od razloga zbog čega je bilo neophodno donijeti ovu novu strategiju.

Strategija potvrđuje privrženost Crne Gore demokratskim vrijednostima u međunarodnom pravu i poštovanju sopstvene državotvorne tradicije. Opredeljenja koja su iskazana u strategiji izražavaju spremnost Crne Gore da u okviru NATO alijanse doprinosi izgradnju unapređenju sopstvene, regionalne kao i globalne bezbjednosti. Ova strategija daje analizu okruženja, identifikuje izazove, rizike, prijetnje bezbjednosti, utvrđuje nacionalne interese i elemente nacionalne bezbjednosti. Možemo slobodno reći da ona predstavlja osnov za izradu svih ostalih strategijskih dokumenata u svim oblastima društvenog života i funkcionisanje državnih organa i institucija, a sve radi zaštite čuvanja i bezbjednosti građana društva i države. Ovim dokumentom se predstavljaju osnovna strateška opredeljenja u oblasti bezbjednosti. Nacionalni i vitalni interesi Crne Gore izraz su vitalnih vrijednosti i potreba građana i države i proizilaze iz najviših vrijednosti koje su utvrđene Ustavom Crne Gore.

Crna Gora osnovnim nacionalnim vrijednostima smatra prije svega nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet, zaštita nacionalnih i vitalnih interesa i opšti cilj i smisao postojanja i funkcionisanja sistema nacionalne bezbjednosti. Svojim nacionalnim i vitalnim interesima Crne Gore definiše osnovne pretpostavke za zaštitu sopstvenih vrijednosti uz uvažavanje interesa drugih država u regionu i svijetom.

Opredeljenje Crne Gore jeste da razvija i unapređuje dobrosusjedske odnose, da aktivno učestvuju u zaštiti vrijednosti koje dijeli prije svega kao NATO članica sa svojim partnerima, sa svojim evropskim partnerima dalje i u skladu sa nacionalnim interesima u čemu smo odlučni da upotrijebimo sve raspoložive kapacitete i resurse za zaštitu nacionalnih interesa.

Sa druge strane sigurno je da su savremena društvena kretanja obilježena dinamičnim promjenama u međunarodnim odnosima koje nagovještavaju da će se pored postojećih sigurno

pojavljivati i novi izazovi, rizici i prijetnje bezbjednosti na koje je potrebno pravovremeno i adekvatno reagovati i zbog toga strategiju nacionalne bezbjednosti treba blagovremeno prilagođavati u uslovima u kojima se ona implementira, a sve radi zaštite nacionalnih interesa.

Na samom kraju, mislim da je izuzetno važno da se osvrnem i na onaj dio koji se odnosi na implementaciju strategije, jer upravo implementacija strategije zahtijeva koordinirano angažovanje svih državnih organa i svih subjekata u oblasti koji se bave poslovima bezbjednosti, kako bi se na taj način ostvarilo potpuno i integrisano funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti. U tom smislu kako smo i obaviješteni od strane predstavnika predlagača na sjednici odbora, formirana je inter resorna radna grupa koja je pripremila Akcioni plan za implementaciju ove strategije i ova radna grupa će biti odgovorna za praćenje realizacije izvještavanja o progresu što se tiče implementacije strategije, svakako kao Matični odbor ćemo imati priliku i da pratimo implementaciju strategije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:41:37)

Zahvaljujem Marti Šćepanović.

Sada dajem riječ Marini Jočić, poslije toga nek se spremi Milorad Vuletić i Branko Čavor, poslije njih je Slaven Radunović.

MARINA JOČIĆ (23.11.18 15:41:56)

Poštovani građani,

Kao što vidite, danas je pred nama strategija za nacionalnu bezbjednost i to bi u svakoj ozbiljnoj državi bio jedan vrlo ozbiljan dokument. Međutim, pitam se, ništa ne tvrdim, ali pokušavam da zajedno dođemo do zaključka koliko je ozbiljna ova država kad nju može da ugrozi žena u sedmoj deceniji života narušenog zdravlja. Riječ je o Branki Milić koja je optužena za državni udar i odmah da kažem Demokratski front apsolutno nikakve veze sa tom ženom nema, osim što se sticajem okolnosti i lažnim optužbama našla u istoj sudnici sa njom. Ja sam kao žena, kao majka, kao političarka i opozicionarka pokušala i uspjela da stupim u kontakt sa njom kada ja izašla iz zatvora i upoznala se sa ženom i shvatila o kakvoj osobi je riječ, apsolutno benignoj i bezopasnoj, čini mi se pod nacionalnu bezbjednost Crne Gore.

Međutim, danas dižem glas ponovo kao žena, majka i političarka protiv torture koju ova država sprovodi nad ovom nevinom i bolesnom ženom. Poslije dvije godine maltretiranja, da napomenem godinu dana u samici.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:43:27)

Moje samo malo upozorenje, gledam članstvo sedam.

Znači upozoravam da govorite o pitanjima koja nisu na dnevnom redu sjednice Skupštine, znači to je prvo upozorenje.

Drugo upozorenje je poslanicima Demokratskog fronta koji dobacuju iz svojih klupa, pa vas molim da mi obezbijedite da vodim ovu sjednicu. Sugerišem ipak da usmjerite svoje izlaganje ka ključnoj temi. Dozvolio sam vam djelimično to da uradite, ali sugerišem ipak da usmjerite u pravcu tačke dnevnog reda koja je vezana za strategiju. Izvolite.

MARINA JOČIĆ (23.11.18 15:44:09)

Hvala vam, gospodine predsjedavajući.

Ja smatram da sam potpuno u temu i zato što je pitanje terorizma za koje je optužena pomenuta gospođa, pitanje i ove strategije o kojoj danas govorimo. Ja ću možda još nešto u vezi toga, ali mislim moram da završim ovaj koncept koji sam imala da kažem u vezi Branke Milić.

Dakle, optužena za terorizam godinu dana je bila u samici, poslije toga je izašla iz samice smještena u manastiru, a odatle išla na suđenje gdje nije mogao ni poslije više zahtjeva da dobije neophodnu potvrdu od suda da bi se liječila. Bilo je ugroženo zdravlje, nije joj omogućeno da prisustvuje kćerkinjoj svadbi, kćerke jedinice itd. a sve to zahvaljujući jednoj samo volji sudije i ne znam da li ona to radi po uticajem neke Agencije za Nacionalnu bezbjednost ili bilo čega drugog da li je takav tretman uobičajen i o čemu se radi. Da li je to naša strategija odbrane?

Branka Milić je danas, ne mogavši više da trpi to izživljavanje, napominjem da je preključe pregledana u kancelariji suda, da je doktor slikao intimne djelove tijela, ne znamo zbog čega, danas je ponovo pokazano jedno veliko nerazumijevanje, jedan nekulturan odnos prema njoj i ona je napustila suđenje. Ona se trenutno nalazi u Ambasadi Srbije i dalje je to pitanje nacionalne bezbjednosti, pretpostavljam za nas i da su naše službe aktivne u vezi toga, ali moram javnost da obavijestim. Ona se nalazi u Ambasadi Srbije, a postoji mogućnost da je službenici Ambasade Srbije iako je teritorija po međunarodnom pravu to teritorija Srbije...

...da je izbace na ulicu i da joj ne daju zaštitu kakva je potrebna. Ja jednostavno kao poslanica, kao Srпкиnja moram da kažem i da poručim Ambasadi Srbije sram ih bilo. Sram ih bilo da ne zaštite svoju građanku, pogledajte kako to rade Amerikanci, najveće ubice, najveće narkomane, trgovce drogom, na bilo kojoj tački svijeta, oni uzimaju pod svoju zaštitu, a Srbija neće Branku Milić koju savjetuju da prizna nepostojeću krivicu kako bi bila oslobođena optužbe i kako bi dodatno mogla da optuži članove Demokratskog fronta.

Zbog toga mislim da treba, ne da mislim nego moram da se obratim ovoj gospođi koju sam juče posjetila u urgentnom centru i lično sam prisustvovala njenoj borbi i za život i za zdravlje, ona se nalazila u veoma teškom stanju, da joj poručim da bih isto ja to uradila da sam na njenom mjestu, da joj pružam podršku, da zaštitim žensko dostojanstvo i ne samo svoje, nego svih žena koje trpe nasilje i u porodici i u državi i od državnih organa.

Imam još jednu stvar da dodam. Mi govorimo o nacionalnoj bezbjednosti i svim ovim aspektima, a ja sam danas primila uvrede od ministra Boškovića, koji je bez mikrofona slao uvrede, brutalne na moj račun, ponašajući se ne ministarski, ne muški, ne džentlmenski, ponašajući se kao neki čovjek sa ulice koji je nekim slučajem ovdje zalutao i mislim da od ovakve vlasti ne može se ništa bolje očekivati. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:47:57)

Znači isteklo vam je vrijeme.

Imao sam mogućnost u skladu sa članom 98, ako govornik ni poslije upozorenja kojeg sam vam dao ne drži se dnevnog reda, a vi se niste držali, ili vremena za izlaganje neko ko predsjedava može isključiti i oduzeti riječi i pozvati sledećeg prijavljenog za pretres da uzme riječ. Nisam to uradio ovog puta, ali sugerišem u budućnosti, ljudi koji budu govorili poslije vas da vode računa da nas ne dovode u tu situaciju jer ćemo to onda sledeći put uraditi.

Sledeći prijavljeni diskutantni kao što sam rekao su Milorad Vuletić i Branko Čavor, poslije njih nek se spremi Slaven Radunović.

MILORAD VULETIĆ (23.11.18 15:48:55)

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre, poštovani građani, Predlog strategije nacionalne bezbjednosti je krovni državni strateški dokument kojim se uređuje sistem nacionalne odbrane. Aktuelna strategija nacionalne bezbjednosti donijeta je 2008. godine, a nova strategija treba da uvaži promjene nastale u bezbjedonosnom okruženju od 2008. godine do dana njenog donošenja, uključujući obaveze preuzete članstvom u NATO-u. Ova strategija kao krovni strateški dokument reguliše strateške ciljeve i bezbjedonosne interese, identifikuje izazove, rizike i prijetnje i reagovanja na njih u nacionalnom kapacitetu, odnosno kao članica alijanse. Njome se uređuje sistem bezbjednosti, njegova struktura, način upravljanja i potrebni resursi. Od obnove nezavisnosti, naša država je preuzela konkretne korake u želji da na kvalitetan i dosledan način ispunimo standarde i zahtjev međunarodne zajednice kako bi na

ravnopravnoj osnovi postali dio evropske i evroatlantske porodice.

Specifičnost Crne Gore, ogleda se u tome što po prvi put nakon obnove nezavisnosti, samostalno uređuje pitanje bezbjednosti i odbrane i određuje prioritete i zadatke koji pripadaju ovom izuzetno važnom sektoru. Demokratska kontrola oružanih snaga u Crnoj Gori je tek sticanjem nezavisnosti dobila svoje suštinsko značenje i mogućnost demokratskog pristupa svim sverama bezbjednosti u našoj državi. Time je povećana odgovornost Parlamenta, vezano za najosetljivija pitanja sektora odbrane i bezbjednosti, imajući u vidu da Parlament ima značajnu ulogu u kontroli funkcionisanja izvršne vlasti. Govori o potpunoj odgovornosti kako nosilaca poslova bezbjednosti tako i subjekata nadzora i kontrole nad njima, gdje posebno ističe rad Odbora za bezbjednost i odbranu.

Dakle, svi smo svjesni da se puno toga promijenilo od sticanja nezavisnosti, a izuzetno je izmijenjen i bezbjednosni okvir u proteklih 10 godina od kada je usvojena prethodna strategija nacionalne bezbjednosti. Kao što smo već imali priliku da čujemo od uvaženog ministra i predsjednika odbora, višestruki su razlozi zbog kojih se krenulo u potpuno definisanje nove strategije državne bezbjednosti.

Jasno je da Crna Gora danas kao članica NATO-a nema potrebe više da razvija oružane snage na način na koji je to radila prije članstva u NATO-u već treba da se fokusira na sistem odbrane koji zajednički definiše sa NATO-om. Strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore je najvažniji strateški dokument kojim se utvrđuje bezbjedonosna politika Crne Gore i definišu mehanizmi i instrumenti za ostvarivanje i zaštitu nacionalnih bezbjedonosnih interesa. Strategija predstavlja polazni osnov za izradu svih ostalih strateških dokumenata i planovi iz domena bezbjednosti i bezbjedonosne politike.

Imajući u vidu da se strategijama jasno definišu strateška opredijeljenost Crne Gore i da je iskazana jasna namjera da se unapređuje sistem nacionalne bezbjednosti, treba imati u vidu da nas u predstojećem periodu čeka i puno posla, jer će nakon strategije koja treba da stupi na snagu 1. januara u roku od šest mjeseci trebati da joj se prilagode i svi ostali dokumenti kao što su novi strategijski pregled odbrane, dugoročni plan odbrane, kao i strategija odbrane Crne Gore. Koristim priliku i da naglasim da je pored zakonodavne aktivnosti i prilagođavanje našeg pravnog sistema standardima međunarodne zajednice od izuzetnog značaja posvećeno i aktivno djelovanje organa i institucija nadležnih u ovoj oblasti, kao i permanentnog praćenja ovih pojava sa bezbjedonosnog aspekta. U tom smislu poseban fokus takođe treba staviti na jačanju odgovornosti organa i institucija u ovom sektoru, izgradnju i unapređenju integriteta te jačanju kapaciteta i koordinacije tijela nadležnih za nadzor nad njihovim radom. Ako mogu gospodine predsjedavajući još nekih pola minuta, minut. Hvala.

Savremeni život nas uči da su bezbjedonosne opasnosti gdje god da se pojavljuju zajednički problem. Iskustvo je pokazalo da se one mogu i moraju rešavati jedino udruženim snagama i saradnjom. Smatram da našim aktivnim angažovanjem u regionu kao i na drugim područjima možemo zajedno s partnerima da doprinesemo jačanju regionalne bezbjednosti. Upravo sam prošle nedelje učestvovao na dvodnevnoj konferenciji u Budvi koja je organizovana sa ciljem razmjene regionalnih iskustava u borbi protiv svih formi nasilnog ekstremizma na Zapadnom Balkanu gdje je zajednički ocijenjeno da naši nasilni ekstremizam predstavlja prijetnju po regionalnu stabilnost ne samo Zapadnog Balkana već i cijele Evrope kao i da pristup borbi protiv radikalizma podrazumijeva multi sektorski pristup i zajedničku borbu država regiona i završavam, Crna Gora kao ozbiljan i odgovoran partner ostaje posvećena ispunjavanju obaveza u oblasti vladavine prava. Novi status u okviru alijanse je motiv više da nastavimo sa reformama istim tempom.

Ključni preduslovi za uspješnu implementaciju strategije nacionalne bezbjednosti su definisanje zakonskog okvira, za upravljanje krizama, donošenje zakonskih i podzakonskih akata koje će definisati pitanja kritične infrastrukture kao i izmjene i dopune postojećih zakonskih rešenja u cilju unapređenja sistema nacionalne bezbjednosti.

Odbor za bezbjednosti i odbranu jeste zalaže se da održimo kontinuitet i profesionalno podignemo kvalitet našeg učešća u ekonomskim procesima sektora odbrane i bezbjednosti, a posebno u oblasti demokratskog nadzora. Shodno iznijetom iskazujem podršku ovom, izvinjavam se zaista na obilnom prekoračenju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:55:59)

Zahvaljujem, poslaniku Miloradu Vuletiću.

Dajem riječ Slavenu Radunoviću.

Izvinjavam se.

Izvolite, gospodine Vukoviću.

MIODRAG VUKOVIĆ (23.11.18 15:56:33)

Vjerovatno nije nedostatak koncentracije, nego u tom kontekstu nametnutom ili ne, puno toga promišljamo ovih dana. Mislio sam na 2008. na godinu prve strategije o kojoj je govoreno i 2018. na ovu drugu koju danas razmatramo. Pitali su me kad sam izašao za trenutak.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 15:57:04)

Poslaniku Vukoviću i molim iz stručne službe da u stenogramu isprave prvu diskusiju.

Gospodin Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (23.11.18 15:57:16)

Hvala vam.

Ja sam mislio, gospodine Vukoviću, da niste pogriješili, nego vi kao poznavalac istorije Crne Gore da ste mislili na bombašku aferu koja je suđena '908, a nastala je '907, a ona ono do '918.godine kada su se idešavale one lijepe stvari u crnogorskoj istoriji, makar onaj prvi dio pobjede u Prvom balkanskom ratu i onaj čuveni proglas Kralja Nikole '914.godine. Uredu je. Nijeste morali da ispravljate, sigurno ste baš na to mislili.

Što se tiče Predloga strategije nacionalne bezbjednosti, poštovani građani, ona se bazira na parolama i floskulama koje su smišljene u marketinškoj agenciji koja je dobila zadatak od Vlade Crne Gore u vrijeme pristupanja NATO-u da smisli kako će vama da ispiraju mozak. Znači, sva je puna onih izraza o društvu civiliziranih naroda o kolektivnoj korporativnom sistemu bezbjednosti i tako dalje, pa između ostalog piše da je Crna Gora na vrijeme prepoznala da je najbolji način zagarantovanjem dugoročne i održive bezbjednosti baš pristup NATO-u, a Crna Gora nije ništa prepoznala, jer kao što znate o tome se građani nijesu izjašnjavali, najveći procenat se protivio i protivio i dan danas članstvo u NATO-u, režim je pre nabregao volju naroda i silom nas doveo u položaj kolonije i vazala u odnosu na onaj agresivni savez u položaj kolonije i vazala. Mi se danas, kao što vidite ne pitamo više ni oko rijeke Cijevne koja protiče kroz Crnu Goru većim svojim dijelom, jer zaboga bratske rane ne bole, jer naš NATO partner Albanija crpi resurse onako kako hoće i baš ih briga, jer znaju da iz Crne Gore iz ove vlasti nema ko da se pobuni. Pa imamo poplau raznih velikih tema u ovom dokumentu, između ostalog Crna Gora i kaže se izložena oružanim prijetnjama sajber napadima, ugrožavanje ekonomske bezbjednosti i pazite hibridnim prijetnjama.

Šta to znači kad jedna država koja među tim silama ne predstavlja nikakav značajni činilac, priča o hibridnim prijetnjama? To može da bude izraz paranoje, ali ne, to je maska da se traže unutrašnji neprijatelji, da se legalizuju ukidanje sloboda ljudskih, medijskih, da se uzimaju pasoši liderima opozicije, da se sudi nevinim ljudima i da se drže u zatvoru godinama, pa na kraju ih neki oslobode ali kasno. Sve to se podstiče od onih koji su u gravitacionom polju NATO i Soroša, a navodno se predstavljaju kao neka opozicija u Crnoj Gori, tako da strategija kao strategija ne znači ništa, osim još jedan pamphlet pamphlet Ministarstva odbrane u svrhu odbrane svega onoga što su nam zadnjih nekoliko godina prodavali kao narodnu volju koju nikada nijesu smjeli da provjere.

Ovdje se nekoliko zadnjih dana, evo između ostalog i predsjednik odbora, ali neka to ne

uzme sad kao razlog, a ako hoće može nije bitno pominje kako je Crna Gora sad postala jedna od 28 najuglednijih država svijeta, time što je postala članica NATO-a da ne govorim civilizovano društvo naroda i tako dalje, pa neće biti da je Crna Gora jedna od najuglednijih 28 država, ja bih bio srećan da je i u 50 i u 100. Ako mislite da je Crna Gora uglednija od Švajcarske, Švedske, Kine, Rusije, Austrije, onda vi nijeste ni za Parlament, niko od vas ovdje ko to priča, pa nijeste Bogami ni za kakav javni posao. Znači, to što ponavljate papagajski što vam je neki Beba Popović spremio dokument i što vrijeđate dostojanstvo i inteligenciju građana, to ne znači da mi treba da se pravimo ludi na tu temu.

Gospodo, nije Crna Gora članica najuglednijeg dijela svijeta ona je članica jednog vojnog saveza koji ispunjava interese najvećih zemalja na svijetu i najmoćnijih.

Crna Gora kao mala koja u svemu tome izigrava servis je sebe oslobodila "suvereniteta" u odlučivanju i danas pod tim okolnostima je donijela zadnjih nekoliko godina najsramnije odluke u ovom i prošlom vijeku zajedno. Najsramnije odluke koje se tiču dominantnog Kosova i nije samo to ima i drugih stvari i sad smo došli u poziciju da ukoliko Srbija odluči da brani svoj narod na Kosovu i da uspostavi liniju odbrane, da se odavde iz ovog Parlamenta glasovima nas poslanika, to jest tačnije vas, ja nikada ne bih za to digao ruku radije bih da mi je otkinu da se šalju ljudi na Vojsku Srbije i da se brane Haradinaj i Tači. Eto, to je ova strategija. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:03:07)

Komentar, Obrad Mišo Stanišić. Izvolite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (23.11.18 16:03:10)

Predsjedniče, ovo je više replika neko komentar, direktno me je pomenuo, no dobro nije bitno.

Kolega Radunoviću,

Slabo ste slušali šta sam ja rekao. Rekao sam da se Crna Gora nalazi u društvu najuglednijih država svijeta. To je superlatim. Ima uglednih, uglednijih i najuglednijih, a ja sam rekao, stenogram uzmite da se nalazi u društvu 29 najuglednijih zemalja svijeta.

Prema tome, nijeste dobro slušali, a da vam kažem o ugledu i da vrijeđamo razum građana najbolje građani znaju na izborima. Ko koga vrijeđa, oni to pokažu na izborima i svakome daju mjesto tamo koje mu pripada. Zato ste vi zbog vašeg ugleda na toj strani, a mi smo zbog našeg ugleda na ovoj strani. Hvala.

SLAVEN RADUNOVIĆ (23.11.18 16:04:10)

Prvo, nijeste samo vi to rekli to se stalno ponavlja da je u društvu 28 najrazvijenijih, to nije tačno, to je brutalna neistina. Kako je crna Albanija i Bugarska najuticalnije, najcivilizovanije i najbogatije države. Znači, uopšte nije tačno, ali nećemo o tome, to je potpuno sporedna stvar u svemu ovome. To kako ste vi tamo, a mi ovamo se zna godinama se zna, između ostalog zato što ste vi spremni da uradite sve što se od vas traži da biste zadržali votelju, spolja, ne samo da biste zadržali fotelju nego da biste i sačuvali rešetaka mnogi, jer vi znate što za vas znači odlazak u opoziciju i zato ste spremni svaki diktat da saslušate sa Zapada, svaki diktat ste spremni i zbog toga ste vi tamo, a mi smo ovamo. Mi nijesmo spremni. Mi smo spremni da se borimo za interese građana Crne Gore i za interese građana Crne Gore, ne ono što vi postavljate kao interese države Crne Gore i što vi poistovjećujete državu sa jednim ili dva čovjeka, to je vaš problem i to je recidiv vremena u kojem ste stasavali kao političari. To iz svoje glave ne možete da izbacite. Za vas je država šef, šef nije država.

Polemisać bih sada, ali neću da pominjem mu ime da sad ne otvaramo toliku priču sa još jednim diskutantom današnjim koji je rekao kako treba biti lojalan državi pa će država da mu se oduži. Ne.

Država nije neka imaginarna institucija, to je organizacija koju čine civilizovani ljudi i koja služi da bi ljudima olakšala bolji život, a država da cijeni svoje građane i poštuje pa će nju poštovati i građani, to je nikakav problem. Mislite li vi da oni ljudi danas koji ne poštuju ovakvu Crnu Goru koju vi vodite, da je oni manje vole ovu teritoriju, geografsku i ljude koji u njoj žive nego vi. Ne, oni ne vole strukturu koju ste vi postavili, ne vole ogradu koju ste postavili oko nje. Ne vole to što činite od nje zatvor za neke ljude, a nekima može biti sve, zbog nekih može da se donosi i novi zakon o vodama da bi mogli da prave što nisu mogli do sad.

Za neke važi da mogu da udare nekog kolima pa da budu oslobođeni, a za nekog ne može ništa. To je vrlo bitno. Da znate, ovu državu mi volimo, a za vas sumnjam, vi volite samo šefa.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:07:04)

Sljedeći prijavljeni diskutant je Branko Čavor, poslije njega Budimir Aleksić.

BRANKO ČAVOR (23.11.18 16:07:23)

Ono u čemu se svi sigurno slažemo da je bezbjednost od ključnog značaja za sve građane, pravne subjekte, značajno je za cjelokupno društvo, značajno je za prosperitet i razvoj ove naše države.

Kada govorimo o nekom vremenskom aspektu on se može ugraditi u ovaj dio priče i oko strategije, a odnosi se prije svega na prošlost, iskustva, iskušenja prošlosti, pitanja i potreba današnjosti a isto tako mnogo značajno sigurne bezbjednosti u budućnosti.

Na osnovu svega toga ja kad gledam na ovu strategiju, između ostalog ona se ostvaruje kroz neka četiri segmenta, a to je strateški dokumenti. Upravo danas jedan od takvih dokumenata je strategija o kojoj danas vodimo raspravu i strategije proističu pod strateška dokumenta po oblastima koje se bave pitanjima bezbjednosti. Takođe, važno je kao treći nivo normativna djelatnost, unapređenje i uređenje normativnih djelatnosti, a svakako i jačanje svih onih resursa koje se bave sa pitanjima bezbjednosti. Na kraju, sigurno značajno pitanje je pitanje implementacije strategije, o tome sigurno valja i govoriti.

Kada govorimo o razlozima zbog kojih se donosi Strategija ona su dva osnovna. Jedan je prije svega potreba unapređenja sa potrebama bezbjednosti u današnjem vremenu sa svim onim novim izazovima o kojih smo imali mogućnosti i iskustva da saznamo, s obzirom da je ranija strategija donijeta 2008. godine.

I drugi aspekt je što je strategija koja je 10 godina, prije 10 godina kada je rađena, tada smo bili aspiranti za ulazak u NATO, danas smo ravnopravna članica NATO-a i stoga proističu obaveze primjene onih standarda i onih obaveza koje pripadaju nama kao članice NATO-a. Ono što jeste prevashodni cilj Strategije i uspostavljanje sistemskog okvira za ostvarivanje bezbjedonosnih interesa Crne Gore, kao i definisanje ključnih smjernica nacionalnih i bezbjedonosnih politika i dalje optimizacije i sinergije sistema nacionalne bezbjednosti. Ona predstavlja okvir za bezbjednost svih građana, iz njih proističu odgovarajuća podzakonska akta. Već je rečeno da strategija definiše ta tri osnovna nacionalna bezbjedonosna interesa, kao što su vitalni interesi, strateški interesi i ostali interesi.

Kod vitalnih svakako da je najznačajnija suverenost, teritorijalni integritet i nezavisnost. Kod strateških razvoj efikasnog održivog sistema koji je veoma važan i zaštita svih resursa i potencijala Crne Gore. A kod ostalih važnih istakao bih između ostalih jedan jačanje insistencija sistema, takođe veoma značajan.

Strategijom su utvrđeni ključni elementi politike i vanjska politika i ekonomska i politika odbrane i politika unutrašnje bezbjednosti, politika zaštite i tome slično. Bezbjedonosno okruženje je takođe definisano kroz dva okvira i to kroz globalno i regionalno okruženje, što je od posebnog značaja zbog činjenice da granica između unutrašnje i spoljne bezbjednosti psotaje sve tanja.

Kada govorimo o prirodi posla jeste da se u strategijama definišu koje su to osnovni izazovi, rizici i prijetnje i upravo je to ovdje navedeno u Strategiji kroz oružanu agresiju, terorizam, komercionalno naoružanje, sajber prijetnje, organizovani kriminal i tome slično. A kao jedan od

rizika navodi se eventualno miješanje interesa drugih država u ostvarivanju strateških interesa Crne Gore.- Potpuno prirodno pitanje jer se nalazimo na takvom geopolitičkom položaju gdje postoje različiti interesi u odnosu na miješanje u nacionalne interese Crne Gore. A kada imate tako postavljene izazove i rizike prirodno da nudite i odgovore. U Strategiji su i dati odgovori na ta pitanja koja se definišu kroz jedinstvo akcije svih državnih subjekata i resursa, predviđanje i prevencija rizika, efikasna upotreba svih resursa, odgovornost i sposobnost oporavka.

Kada sam već govorio o Strategiji da kažem pri kraju sam priče da Strategija kao dokument jeste veoma važna, ali opet kažem, vrlo je važno kako je i na koji način implementirati. Postoje, dakle i predviđeno je ovom strategijom nivoi implementacije ove strategije i praćenja prije svega od svih državnih organa koji se bave sa poslovima bezbjednosti, Savjeta za odbranu i bezbjednost, ... svoj dio posla kroz Odbor za bezbjednost, kao i Vijeće za nacionalnu bezbjednost. Dobro je što će se i praktično ovim pitanjima baviti, ono što se kaže na svakodnevnoj osnovi interesorna grupa koja će moći da prati i primjenu strategije i svih onih dokumenata koji će pratiti strategija.

Ujedno sam, pretpostavljam, vjerovatno će to ministar i na kraju kazati da ova strategija pretpostavlja izmjene u Zakonu o Vojski i odbrani. Mislim da li je to izvjesno po ovome što sam mogao da saznam da ima potrebe da se to upodobi, kao i propisa koje prate ovu oblast.

Siguran sam, potpredsjedniče, i mislim da nema posebnih razloga da u Parlamentu ne uvažimo i ne izglasamo svi ovu strategiju kao krovni dokument. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:13:25)

Zahvaljujem poslaniku Branku Čavoru.

Pokušavam nekako da organizujem posao da završimo značajan dio aktivnosti u toku današnjeg dana i dajem riječ Budimiru Aleksiću, poslije njega neka se spremi Jovan Vučurović.

BUDIMIR ALEKSIĆ (23.11.18 16:13:42)

Poštovane građani,

Evo čitam pažljivo ovu papazjaniju fraza i floskula i na prvoj strani kaže: "Strategija nacionalne bezbjednosti .....". tandara, mandara, dugo je to, veli " izraz je posvijećenosti i konsenzusa svih.". Ova riječ "posvijećenost" je li to valjda spada u ovu strategiju zaštite novokomponovanog jezika. Ja sam do sad čuo da se u Crnoj Gori zove posvećenost, ali posvijećenost, evo to vidim u dokumentu Ministarstva odbrane tako da čestitam Ministarstvu odbrane kako brižno implementira ovaj novokomponovani jezik.

Onda, ovamo imamo svega i svačega. Stretegija se dijeli u tri kategorije, vitalni, nacionalni interesi strategiski i ostali važni interesi, i sad da ne živim đe živim ja bih pomislio da je ovo stvarno nešto dobronamjerno, logično, neko tamo planira i razmišlja o nacionalnim interesima, o bezbjednosnim interesima itd. Ali, znajući gdje živim pa onda pročitam da je vitalni interes Crne Gore zaštita, evo, recimo, imovine građana. Bože, gospode, kako to karikaturalno djeluje. Pa vidjeli smo kako je ovom režimu do zaštite imovine građana prije dvije nedjelje kad smo donijeli Zakon o eksproprijaciji koji ozakonjuje pljačku građana Crne Gore. Vladavina prava i garantovanje zaštite ljudskih prava i sloboda. Čuš - vladavina prava u Crnoj Gori. Bože mi ti pomози. Zaštita ljudskih prava i sloboda - đe se brutalno na svakom koraku krše temeljna, ljudska, nacionalna i vjerska prava. Zaštita, naravno, tradicije, kulture i jezika, nacionalnog identiteta i običaja. Sve, naravno, u jednini, a hvali se vlast, kako je to jedna multikulturalna, multikulturalna, jezička, multivjerska država, da je multietničnost najveće bogatstvo ove zemlje itd. a onda zaštita jezika, nacionalnog identiteta i običaja samo jednog naroda, dakle jedna monoetnička država koja učeruje identitet građanima drugih nacija i vjera putem administrativnog nasilja, putem drugih oblika i pritisaka na građane Crne Gore da se odreknu svog tradicionalnog identiteta i da postanu nacionalni Crnogorci, dakle klasičan asimilatorski koncept. Evo i to imamo u tekstu koji podnosi Ministarstvo odbrane.

Promovisanje, veli, dobrosusjedskih odnosa. E, ovakva vam je sva istina. Glasanje za

terorističku tvorevinu Kosovo da bude član Interpola, tačno je u funkciji dobrosusjedskih odnosa. Glasanje predstavnika Crne Gore da ta pseudotvorevina uđe u UNESCO isto je vjerovatno u funkciji dobrosusjedskih odnosa. Priznanje same te tvorevine, vjeruj isto tako je dobrosusjedski odnosi.

Ostali važni interesi, kaže, jačanje institucija sistema, insistucije urušene, to zna svak živi. Zaštita hidropotencijala. O tome je bilo riječi na prethodnoj tački dnevnog reda, Lim teče crven, to se tačno uklapa u ovu zaštitu hidropotencijala što tamo nikakve kontrole nema, nego Lim teče crven. Odličan 5. Jačanje institucionalnih kapaciteta za upravljanje u vanrednim situacijama. Kako to jačate vidjeli smo kad su bile one poplave i oni snjegovi kad je sve bilo stalo u državi, samo su se poslanici DPS -a iz Berana dogonili helikopterom ovdje, ostali koji nisu u vlasti, opozicioni, oni su tri dana jahanja do Podgorice išli.

Uloga akademske zajednice i uloga medija. Kakvi su mediji to odlično vidimo pod vašom kontrolom.

Poštovani građani, ja mislim da je najbolje rekao prije poslanik Nebojša Medojević da je ovaj dokument najbolji dokaz priznanja da je ova država kapitulirala. Dakle, ponoviću i ja islamski radikalni terorizam koji je čak u NATO dokumentima zapisan kao prijetnja za nacionalnu bezbjednost evropskih zemalja i naroda, to ste vi makli iz ovog dokumenta, dakle to Crna Gora ne priznaje. Takođe, politički uticaj organizovanog kriminala nije prijetnja po nacionalnu bezbjednost, ali su prijetnja njeni građani, pripadnici određenih nacionalnih i vjerskih zajednica i politički istomišljenici, upravo onako kako su to radili vaši komunistički prethodnici čija je strategija nacionalne bezbjednosti počivala na teoriji o unutrašnjem neprijatelju.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:18:54)

Komentar. Nikola Rakočević. Procedura.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (23.11.18 16:19:02)

Proceduralno Vama se obraćam.

Kao što smo čuli ovdje da su se neki poslanici DPS-a iz Berana prevozili helikopterom, dogonili, dogonili helikopterom, pa samo prvo upozorite one koji tako govore. A drugo da možda pribavite neku informaciju povodom tog helikoptera, ako je to zaista tako da onda možda i drugi poslanici imaju taj helikopter na raspolaganuu.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:19:25)

Hvala.

Komentar Mišo Stanišić.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (23.11.18 16:19:34)

Hvala vam.

Pa kao izvjestilac moram da kažem, ovdje se pominjao vjerski islamski radikalni terorizam. Ja samo da vam kažem i da na međunarodnim bezbjednosnim skupovima je ova tematika aktuelna i da zemlje islamske se bune protiv ovakvog naziva, pa se taj naziv najviše upotrebljava kao vjerski ekstremizam i radikalizam. Ne pominje se ni islamski ni ničiji, a zna se za islamske zemlje. Ako je vjerski radikalizam zna se na šta se odnosi. Prema tome, nije to termin koji mi izbjegavamo nego termin koji figurira i u široj međunarodnoj zajednici.

Ovdje smo govorili i govorio je čovjek o islamskom terorizmu, pominjući opoziciju, posebno misleći na Bošnjake, čovjek kome je saopšten podatak na sjednici kada je bio napad jednog vehabije na pripadnike tog vehabijskog pokreta u Sarajevu. Vanredna je sjednica bila, ja sam

imao podatak da je iz njegove partije čovjek vehabija, on je to priznao na sjednici Odbora i sad se on najviše buni protiv islamskog radikalizma, vjerskog itd. Mislim, moramo da budemo veoma oprezni kad pričamo. U Strategiji nema toga, ja mislim da Crnoj Gori ne prijete opasnost od toga, to ne mislim ja, to mislimo svi i najmanje je iz Crne Gore pripadnika u tim vojnim formacijama tamo. Mi pošto smo donijeli, usvojili ovdje izmjene i dopune Krivičnog zakonika, gdje smo zakonski sankcionisali odlazak u paravojne i druge formacije, nije bilo primjera od 2015. godine da je neko pošao na strano ratište. Znači, efikasno smo djelovali. I mislim da to ne prijete Crnoj Gori. I ono što mogu da kažem čim ste vi gospodo iz Demokratskog fronta protiv ove strategije onda, poštovani građani, znadnite da je to dobar i odličan dokument i da ga treba prihvatiti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:21:37)

Budimir Aleksić.

BUDIMIR ALEKSIĆ (23.11.18 16:21:40)

Prvo, oko tih helikoptera. Dakle, u pretprošlom sazivu, kolega Rakočeviću, naše kolege ne pretprošlom onom od 1012. do 2016. nego prije toga kad je onaj snijeg veliki bio 2010. godine, čitava grupa poslanika iz Berana je došla helikopterom, i to ovdje pričali, hvalili se i nije nikakva uvreda.

Drugo, ja sam čitao u novinama da je ljetos ministar odbrane došao iz Kotora helikopterom da se ne bi mučio u saobraćaju kao mi obični smrtnici od Kotora do Podgorice kolima nego helikopterom, to su novine pisale. Šta je tu problem?

Kaže kolega Stanišić - bune se, veli, islamske zemlje zbog termina "Islamski radikalni terorizam". Kad se bune što to NATO ne izbacila iz svojih termina, svoje terminologije? Dakle, ta terminologija figurira u svim dokumentima NATO-a, to figurira u udžbenicima, to je udžbenička istina. To što vi eliminišete udžbeničku istinu, to jasno je meni ta ambicija, vi poništavate sve što je pisalo u udžbenicima i knjževine Crne Gore da ovdje živi srpski narod i srpski jezik vi ste te udžbenike prekrizili, vi idete dalje. E sad biste da arbitirate i na međunarodnom planu. E mnogo je mačku goveda glava, to već ne možete, iako ste među 28 najuglednijih, kako vi rekoste, a mnogi vam ne vjeruju.

Vehabije, kaže, nijeste pomenuli čovjeka iz čije su partije vehabije. Evo ja ću vam reći, iz partije vašega koalicionoga partnera. Ona dva sa C prezime, zaboravio sam, iz Plava oni su bili u Socijaldemokratskoj stranci, pa kad se ta stranka podijelila, odnosno kad je osnovan SD, oni su ostali tamo. Dakle, te vehabije su, gospodine Stanišiću, vaši koalicioni partneri, i to sva javnost zna, naši nijesu nego su vaši. Prema tome, ja mislim da ne stoji ta vaša primjedba, ali je činjenica da ono što je za evropske narode i za balkanske narode, znate li ko najviše govori protiv i ukazuje na opasnost od islamskog radikalnog terorizma, nego ste vi neinformisani. Treba što kaže prof. Branko Radulović, čitati, mi po svu noć čitamo, mi ne letimo helikopterima, ne idemo po večerama i žurkama, mi čitamo po svu noć i proučavamo ova dokumenta i vi nam se za to smijete. Znači, sve smo to ispodvlačili raznim bojama da bismo ovdje došli spremni, iako vi kažete da mi ne radimo ništa. Dževad Galijašević, stručnjak za terorizam i za bezbjednost, muslima, bošnjak iz Bosne i Hercegovine, potpredsjedniče, nema večeri kad se on ne oglašava na raznim regionalnim televizijama, ukazujući na opasnost od islamskog radikalnog terorizma, dakle čovjek je musliman po vjeri ali govori o tome, ali eto vi ste veći katolici od pape, štitite interese Muslimana, a ne Muslimana, nego štitite interese islamskog terorizma.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:25:08)

Hvala.

Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 16:25:16)

Dakle, imamo jedan kapitulanski dokument ovdje danas na dnevnom redu. Dakle, kao onaj što je bio 2016. ona kapitulacija, tako i ovo može biti jedan dokument koji to znači, samo što je ovaj dugotrajan. Zato, gospodine Stanišiću, imamo te slučajeve da se desi da od bijelog orla neko postane švraka. I onda što se to tako dešava, ne to je ta kapitulantski put, to je metamorfoza ta. Dakle, nikoga nijesam pomenuo.

U ovom dokumentu piše da su strateški interesi Crne Gore, između ostalog, zaštita tradicije, kulture, jezika, nacionalnog identiteta, običaja, jačanja veza s dijasporom, pružanje podrške očuvanju crnogorske tradicije, kulture, jezika, nacionalnog identiteta. Ja ne znam šta je to crnogorski identitet, tradicija, ja pojma nemam o čemu se radi tu, pravo da vam kažem. O kakvom mi identitetu pričamo ovdje, koji je to identitet, žao mi je što nema Ervina Ibrahimovića da nam kaže koji je to identitet crnogorski, pa možda postoji neki jedinstveni crnogorski identitet. Nešto sam propuštio ili ste vi krenuli u fašizam ili je nešto treće.

Dakle, što se tiče mene ja imam svoj identitet, što se tiče nas Srba u Crnoj Gori. Mi imamo svoj identitet koji je duboko vezan za istorijsko i duhovno nasleđe Crne Gore, tradicionalne Crne Gore jer mi smo stvarali Crnu Goru, nijeste vi, mislim vaše ideologije. Dakle, i nemamo veze sa dukljanskim identitetom, ako je to taj identitet crnogorski koji pokušava da se nametne od 2006. godine a koji svoje korijene ima u 12. julu, gospodine Krivokapiću, 1941. godine, eto, dakle a u čijoj osnovi je Sekula Drljević. I u svemu tome se mi Srbi crtamo kao neprijatelji uk čitavoj ovoj strategiji, dakle ovoga gospodina ovdje, u toj strategiji se mi crtamo kao neprijatelji, evo pogledajte molim vas, ako ste čitali, nadam se da jeste predsjednik ste Odbora za bezbjednost pa bi trebalo, jer mi čitamo predano po čitavu noć i podvlačimo. I Srbi su zbog svog nepokolebljivog stava teško diskriminirani. Mi smo sinoć čuli na primjer kako jedan od lidera Demokrata Krapović, kaže Srbi nijesu diskriminirani, on ne priznaje, kaže mi nismo, ne on, ja ne znam koja je on nacija da li oni uopšte imaju naciju, ta partija, on je lider te stranke i kaže Srbi nisu diskriminirani. E pa neka taj stručnjak ode malo u narod, dakle neka vidi kakva je situacija sa Srbima, koliko šansi imaju u ovakvoj Crnoj Gori Srbi od zapošljavanja do činjenice da srpski jezik kojim govori najveći procenat građana Crne Gore, tako je po popisu, ja mislim, evo tu se slažemo, nije službeni jezik u Ustavu uz taj još jedan tamo koji se pominje, dakle nije službeni.

Ja sam rekao i ponoviću da najveću opasnost za srpski narod predstavljaju bivši Srbi, dakle ovi danas koji su se infiltrirali sa UROM, sa jednom produklijanskom strankom i ti bivši Srbi koji se predstavljaju kao Demokrate oni su najveća opasnost za Srbe, ti konvertiti i koji su preuzeli ideologiju URE, Jevrema Brkovića i njegovih pulena i opet će da traže glasove od Srba. E pa braćo Srbi vidite ko su Demokrate i vidite hoćete li ponovo da glasate za njih kad njihov lider Hrapović kaže da nijeste diskriminirani.

I povodom ovoga što sam pročitao "crnogorski nacionalni identitet", ja pozivam bošnjake ako ih ima u ovoj sali, ne znam sad ne mogu da vidim ko je tu od njih, da li oni pristaju da budu podvedeni pod crnogorski kulturni nacionalni identitet da prihvataju crnogorski jezik. Albanci takođe da li su oni, da li vi pripadate, gospodine Škrelja, crnogorskom nacionalnom identitetum itd.itd.

I dalje, kad u Strategiji pominjete terorizam, ugroženost za teritoriju, pa jedino ako ima aspiracije na Crnu Goru, dakle teritorijalne i ostale, to je velikoalbanski ekstremizam, doduše i bošnjački u nekim naznakama što se tiče Sandžaka. Albanski ekstremizam kroz ideju prirodne Albanije. I ko će onda da brani Crnu Goru, da vidim. Da neće ovaj preko puta, ovo preko puta da brani Crnu Goru da on bude ministar ili vrhovni komandant tih snaga. Dakle, vi ste kao vlast zavisni od albanskih partija, i ja se bojim da smo mi u velikom problemu ako dođe do nekih problema, da neće imati ko da brani Crnu Goru jer oni koji su na njenom vrhu. ne mogu da se odupru tim izazovima za to što od referendumskeg perioda oni nešto zavise od albanskih političkih predstavnika.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (23.11.18 16:30:36)

Bio sam sigurno u mogućnosti da vas nekoliko puta onako dodatno opomenem. Sugerišem da zbilja vodite računa o svakoj riječi koju izgovorite. Kad se usmjeri neka riječ ka vama, onda se onako traži i reagovanje i onako burno se reaguje. Sugerišem sljedećim diskutantima da zbilja povedu mnogo više računa nego što ste povelili vi, ali svako govori za sebe.

Imamo plan do pet sati da radimo.

Imamo komentar koji se prijavio, Ranko Krivokapić, to je u okviru obično to nemamo da tako kažem, praksu da to prihvatamo, ali evo mislim da imamo dovoljno vremenada. Samo da kažem ko će govoriti još danas. Neđeljko Rudović i Milutin Đukanović i Luid Škrelja i Predrag Sekulić.

RANKO KRIVOKAPIĆ (23.11.18 16:31:45)

Evo, iako mislim da treba da nas Strategija nacionalne bezbjednosti okupi oko zajedništva, poslanik Vučurović dijeli dodatno. Postoji identitet Crne Gore, državni identitet po ovom ustavu, dodacu, po ovom ustavu to je građanski identitet Crne Gore koji baštini univerzalne vrijednosti, kao i francuski identitet, univerzalne vrijednosti građanina, a vjerusko i nacionalno ostavlja zaštićen Ustavom za drugu kategoriju, ne primarno političku kategoriju, sekundarno političku kategoriju. Prema tome postoji građanski identitet Crne Gore u kom se mogu naći kao politički subjekti svi građani Crne Gore štiteći svoje vitalne životne interese, prije svega ekonomsko socijalne i nacionalne u dijelu obrazovanja i svega onoga što Ustav garantuje. Prema tome, postoji građanski identitet Crne Gore i to je državni identitet Crne Gore i on se može braniti.

Druga stvar koju ste me pitali u prolazu, što bi rekli moji Bokelji od šponde, to je 12. jul. 12. jul je kvlisniški skup pod okupacionim snagama proglašenja države koja je bila ukinuta, nepravda koja je trajala, pogrešna odluka sa pogrešnim savjetnikom. Međutim, ko to zove kvislinski skupom taj pod vrlo slikčnim uslovima treba da se pita što je bio podgorička skupština. Pod tuđom vojskom koja je na silu ušla u državu, takođe proglasila ovaj put ukidanje države. Saslušajte me, ne možete imati dva mjerila za takoreći istu stvar, ne možete imati dva mjerila za istu stvar. Kad uđe jedna okupaciona vojska i proglaši državu, to je kvlisniški skup, kad uđe druga vojska na silu mimo ustava, mimo poziva, mimo legalne vlade, mimo kralja, dozvolite da završim, ovo su sve fakti, ovo nije moja procjena, ovo su sve fakti, ovo su istorijski fakti, da odemo u Beograd da ih pročitamo, evo da ih ne čitamo u Podgorici, poći ćemo u Beograd pa ćemo to pročitati zajedno, u arhivima Srbije, ne u arhivima Crne Gore. Ne možete dva puta mjeriti nepravdu. Jednim mjerite okupaciju 18. a jednim okupaciju 41. Ne postoji slučaj da je nasilna aneksija, bilo da je italijanska, bilo da je neke druge vojske, neću da upotrebljavam ime da se ne bi dovodilo u pogrešnu vezu, pričamo o pravu, smatra legalnim činom. Prema tome, to je prilika da pričamo, da budemo pravični, da mjerimo na isti način događaje. Kad nam se sviđaju, ja vrlo otvoreno ovdje kažem 12. jul je kvislinski skup, bez ikakvog pravnog značaja. Isto tako je i Podgorička skupština bez ikakvog značaja. Molim vas kvlisniški skup, molim vas znači kvlisniški skup. Na jednom su drugom skupu bili i popovi i ugledni ljudi prije toga, i popovi i na ovom 12. jula su bili popovi, pogledajte fotografiju, pogledjte koje crkve i pogledajte koje crkve, itd. itd. Prema tome, dajte da pričamo o faktima. Ako budemo pričali o emocijama ništa nećemo pričati. Ja dajem fakte, ja dajem fakte.

Da je ušla crnogorska vojska u Beograd, da je ušla crnogorska vojska, molim vas saslušajte me, da je ušla crnogorska vojska u Beograd i proglasila prisajedinjenje Srbije Crnoj Gori, isto bi bio kvislinski skup. Prema tome, ljudi, ako hoćete ozbiljno da mjerite nešto, mjerite istim kriterijumima, bez toga nemate istu mjeru. Hvala vam.

BUDIMIR GVOZDENVIĆ (23.11.18 16:36:03)

Siguran sam da nije bilo jednostavno poslaniku Krivokapiću, zbog niza dobacivanja koji su bili ispred opozicije i zbilja sugerišem da polako dovodimo do kraja.

Daćemo Jovanu Vučuroviću, prijavio se za minut izlaganja. Znači, ja poslanici koji se sad javljate, ja Vam kažem u komunikaciju koju sam imao sa njima.

Izvolite gospodine Vučuroviću, a Vi iskomunicirajte među sobom.

Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 16:36:33)

Posljednjih mjesec dana dao sam više izjava na ovu temu vezano za Podgoričku skupštinu u stvari za veliku Skupštinu Srpskog naroda, ali nijesam očekivao, mislio sam da se SDP malo otrijeznio od njihovog profašističkog djelovanja u proteklom periodu, ali očigledno nije. Brano, da ponovim nijesi me čuo.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:37:03)

Dakle, upozoren sam od kolega zbilja da vodite računa.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 16:37:15)

Dakle, žao mi je što je gospodinu Ranku Krivokapiću bliži okupator od onih koji su oslobodili Crnu Goru i Boku, njegovu Boku s tim što on sa Bokom veze nema osim što živi dolje, on je iz Cuca, dakle, oslobodili su Boku i Crnu Goru. Mene je žao što je njemu Stjepan Sarkotić, koji je osvojio Lovćen sa austrougarskim snagama bliži od Jovana Radovića, od braće Toška i Milinka Vlahovića, od crnogorskih komita koji su oslobađali i Podgoricu, Nikšić i dakle velikih oslobodilaca, žao mi je što mu je Stjepan Sarkotić i ostali okupatori i zlikovci koji su ubijali narod od 16-te do 18-godine bliži od ostalih ljudi koji su oslobađali Boku i mojih Krivošijana, i njegovih Cuca i Brajića, ja ne mogu da vjerujem u opšte mislio sam da se ta stranka oslobodila toga šovinističkog nasleđa, ali to je ostalo uglavnom uz njih, a ja sam eto samo usput ovako htio o tome nešto da kažem. Nego htio sam nešto drugo pošto imam još pet minuta jeli tako.

Mi smo poslednjih mjeseci slušali demant iz Vlade Crne Gore, da ovdje gospodine Gvozdenuoviću, neće biti NATO baza bila je priča Sinjajevina, bila je priča Bjelasica i ostalo, ali juče smo dobili iz Nikšića potvrdu da će usred Nikšića pet kilometara od centra Nikšića biti instalirana NATO baza, ovaj ovdje preko puta što se smije, što se kesla čitav dan. Dakle, on je jedan od onih koji promiše NATO bazu.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:38:44)

Poslaniče Vučurović, predlažem da završite ako sad ne završite, ja ću morati da Vam uzmem riječ. Znači, imate samo pola rečenice. Ne možete ni minut. Znači, izlazite iz teme, nekoliko puta ste rekli uvredljive riječi. Ja tražim od vas da još jednu, dvije rečenice i da završite, ako ne, biću prinuđen da vam oduzmem riječ.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 16:39:20)

Važi, evo još minut, u redu minut.

Dakle, radi se o aerodromu Kapino Polje, radi se o aerodromu u Beranama, dobrovoljno se predaje teritorija Crne Gore NATO agresorima, ja ih smatram agresorima, neko ih smatra saveznicima, ja ih tako smatram jer sam bio u borbi protiv njih, kako tako, jesam bio sam 1999. godine dobrovoljac. E njima se predaje aerodrom u Nikšiću i aerodrom u Beranama za vojnu bazu.

Poštovani građani Crne Gore, iako su Vas neki neću da kažem lagali, govorili su neistine da neće biti NATO baze u Crnoj Gori, biće ih uz amin Duška Markovića, gospodina preko puta i ostalih, dakle biće NATO baza, ja ne znam onda za koje druge avione će biti Kapino Polje i aerodrom Berane. Ja ne znam za te avione nego ne znam za crnogorske, crnogorske avione možda imaju tri, četiri aviona neka ona dvokrilca ili možda ona iz Šipčanika đe su Plantaže u onaj

pozemni aerodrom, uvalili sad vino i ostali da se prave oni prijemi, tu su bili neki avioni znam služio sam vojsku između ostalog i tamo, da li postoje tamo avioni ne znam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:40:29)

Završili ste.

Poslanik Krivokapić, javio se za kaznenu repliku, neka obrazloži samo.

Obrazložite samo kaznenu repliku.

RANKO KRIVOKAPIĆ (23.11.18 16:40:55)

Gospodine Kneževiću, da budem precizan to je podmetanje što kažete, ja znam što pričam, pričam 30 godina isto i to provjerite.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:41:01)

Gospodine Krivokapiću, samo trenutak.

U skladu sa članom 101 ako poslanik ili drugi učesnik u radu sjednice u svom izlaganju u negativnom kontekstu se izrazi o drugom poslaniku navodeći njegovo ime, poslanik na koga se to odnosi ima pravo da zatraži i dobije riječ i mora da obrazloži to. Ja sad tražim da on to obrazloži, ja sam dobio od službe informaciju da je on tražio to i ima pravo da obrazloži i da mu dam.

Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (23.11.18 16:42:25)

Molim Vas ta partija je jedina koja je trajala u ovom parlamentu tri decenije, jedina, da budem precizan. Znači, kao što znate građanska partija, partija koja je uvijek branila progonjenje, partija kad je bijesnio balkanski fašizam pokušala je da bude glas razuma nema ni jedan razlog da Vam to kažem. Biću precizan, zato što će mi se podmetne, nijesam rekao da Demokratski front fašistička partija, da to mislim, ja kao što znate ne, bi se ustručavao da tražim da Vam se zabrane. Vi to znate kako se sa mnom razgovara, da se to ja bih tražio da se zabranite, to je bila moja ustavna obaveza, ja to ne mislim ni za jednog od Vas pojedinačno, ni za Vas kao kolektivitet., tako da nikakvo nije opravdanje. A ponavljam da mislim i gram vrlo bih se zdušno zalagao da Vam zabrane, to je moja ustavna obaveza, kao čovjeka i kao poslanika. Ali moramo imati činjenice, to je politika i mjerim na isti način. Krsto Zrnov vjenčao ga je moj prađed Petar, ne neko deseti, moj prađed Petar koji je kao moj đed bio jedinac. Znači, imao bi vrlo jaku porodičnu obaveznu da ne kažem ovako kako sam rekao, al sam pravičan, i Krsto Zrnov koji je bio heroj, ali je 12.jula kvislinški skup, i on je poklekao pod tom ideologijom. Svi mi imamo periode kad možemo biti dobri, ali kod možemo i posrnut, svi mi, mi koji sjedimo ođe i oni koji će doći posle nas. Vi ste dio Crne Gore isto koliko i ja. Ako nekom treba i više, ako mu treba da priznam i prvijesntvo, što bi se reklo. Dajte da pričamo o činjenicama, pročitajte sakrivenu stranu istorije, tamo su dokumneti iz arhiva Vojske Kraljevine Srbije, pročitajte pa da pričamo o tome. Znači, ni jedan taj dokument nije došao iz arhiva crnogorskih, nego iz arhiva Vojske Srbije, pa kad to pogledamo popričajmo. Jer nemojmo to ostavljati nekom drugome možda će biti kako Vi kažete, može biti kako ja kažem. Ali da pričamo na osnovu fakata, ne na osnovu emocija đe kome bio đed ili kum ili prađed. Ja sam rekao što bi mi emocije pričale, ali mi emocije ne daju pravo da budem nepravedan i da ne vidim fakte, moramo osuditi na osnovu fakata, da bi ova država izašla posle jednog vijeka i stalnog vraćanja zato što neki uzmu jedne fakte ili ne uzme fakte ili uzme emocije. Opet ponavljam vjerujem da imamo ozbiljnost, vjerujem u vašu časnost da pričamo na osnovu fakata, ukrstićemo ih pa da vidimo da to rješavamo. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:44:31)

Samo da objasnim.

Znači, vrlo precizno sam poštovao Poslovnik moraćete se pozvati na odredbu Poslovnika koji sam prekrišio, i ako to ne budete obrazložili normalno neću Vam dopsustiti. Da čujem koji član.

MILAN KNEŽEVIĆ (23.11.18 16:44:56)

Ja se obraćam Vama i pozivam se na član 101.

Tako da Vi ste gospodine potpredsjedniče bili dužni da upozorite poslanika Krivokapića, kada je praveći paralelu o takozvanoj Petrovdanskoj Skupštini 12.jula 1941.godine, pomenuo i 1.decembar 1918.godine Podgoričku Skupštinu i datum kada je, odnosno nije bilo 1.decembra, 1.decembra je bilo ujedinjenje nego je to bilo 26.novembra datum kada je održana Podgorička Skupština preko puta ove Skupštine gdje je spomenik Kralju Nikoli,nazvavši ga kvislinškim skupom. Dozvolite, značiKvisling je bio premijer Norveške za vrijeme njene okupacije od strane Njemačke 1941.godine, i sinonim je za izdaju. Molim Vas dozvolite.

Znači, Vi ste dozvolili poslaniku Krivokapiću da čitav jedan Demokratski front koji je podnio rezoluciju vezano za dešavanja 1916.godine, sa kojom ste Vi upoznati tretira kao zastupnike kvislinške ideologije.

Dozvolite, gospodine Gvozdenoviću, ja sam potpuno u temi. Čak ni vi, gospodine Gvozdenoviću koji ste inicijator ove rezolucije o tzv. nikad više 918. godini ...(Prekid)

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:46:13)

Prva stvar, uopšte niste po Poslovniku reagovali. Druga stvar, poslanik Krivokapić, nisam sve pratio, normalno ne mogu sve da pratim, i da je to rekao nije se to odnosilo ni na vašu partiju niti se to odnosilo bilo na koga i sada ću precizno da vam pročitam Poslovnik. Dajem vam mogućnost samo jednu rečenicu iako je to potpuno van Poslovnika samo s ambicijama da pokušamo da završimo ovu sjednicu. Ako bi Demokratska partija socijalista ovako reagovala na svaku stvar kako vi sada tražite, bilo bi desetak i mnogo više kaznenih replika. Nemojte da uvedemo tu praksu. Nemojte da tražite od nas da na taj način tretiramo mnogo riječi koje vi izgovorite, a mogu da vam kažem danas da je toga bilo i previše. Moje kolege iz Demokratske partije socijalista željele su nekoliko puta da se jave, a mi smo sve u interesu da pokušamo da obezbijedimo da svako govori o temi, ali i da govori o sebi dovedemo ovu sjednicu do kraja. Mogu da vam oduzmem riječ, ali sugerišem da to završite u dvije rečenice i na taj način da završimo vaše izlaganje.

MILAN KNEŽEVIĆ (23.11.18 16:47:53)

Želim da vam saopštim da smatram da nijeste imali pravo da date gospodinu Krivokapiću kaznenu repliku i da ste trebali da ga upozorite za vrijeme njegove diskusije kada je čitav jedan Demokratski front, najjači opozicioni savez nazvao pisničkom tvorevinom. Mnogo mi je drago, ipak, što su oni građani Crne Gore koji podržavaju Demokratski front vidjeli ko je Ranko Krivokapić, čovjek koga su Vijesti željele da predlože za našeg premijera i koga smo trebali mi da podržimo po Sorošoidnom planu. Evo koga je trebalo da podrži Demokratski front, Ranka Krivokapića, kreatora ovakvog diskriminatoriskog Ustava prema Srbima koje je danas označio kvislinzima u Crnoj Gori.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:48:39)

Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (23.11.18 16:48:57)

Milion puta sam rekao i vama i kolegama iz DPS-a, premijer se bira na izborima, a ne da te neko predloži. Premijera odlučuju građani na izborima i partija koja ima većinu ta ima premijera. Ako iko zna demokratiju može biti samo tako. Ko će mojim imenom da manipuliše, eto mu ga tamo, to je njegov teret.

Pričamo o istorijskim događajima i ne možemo se pravo identifikovati, nismo mi učesnici tih događaja, mi treba da ih ocijenimo ako možemo. Ako ne može svako izdržati svoj stav, svako će braniti svoju politiku. Ako kažem jedno nisam dio toga nego branim fakte. Vi ako kažete niste dio toga branite ono što vjerujete da su fakti i to su vaša uvjerenja. Niti je to napad na vas niti je ovo napad na mene. Ali, ove priče o premijeru, taj koji vam je to nudio izaberite ga za premijera, izaberite vašeg premijera, ja ga neću podržati.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:49:51)

Sada vrlo precizno čitam. Replika na repliku nije dozvoljena osim ako predsjednik Skupštine, odnosno neko ko predsjedava ocijeni da su navodi u replici uvredljivi i dozvoli tu repliku. Ovo što je govorio poslanik Krivokapić nije bilo uvredljivo po mojoj procjeni i to mi daje pravo Poslovnik.

Dajem riječ Predragu Sekuliću. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (23.11.18 16:50:15)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, uvažene kolegice i kolege,

Svakako da je priča o strategiji za nacionalnu bezbjednost vrlo inspirativna. Moram da budem iskren da se ne slažem s brojnim kolegama iz opozicije koji su govorili o tome da je ona nedovršena, da s druge strane ne govori o brojnim izazovima. Uostalom, dozvolite samo nekoliko detalja. Oružana agresija, terorizam i nasilni ekstremizam, proliferacija konvencionalnog i naoružanja za masovno uništenje, sajber prijetnje, hibridne prijetnje i organizovani kriminal, urušavanje javne bezbjednosti, ekonomsku bezbjednost su samo neki izazovi koji su nabrojani u ovoj strategiji. Moram da budem iskren da se radi o modernom metodološki dobro koncipiranom aktu koji je veoma sadržajan. Vjerujem da dio kritika koje su se čule od strane kolega iz opozicije možemo negdje da prebacimo na onaj dio gdje oni stalno ističu kako čitaju dokumenta tokom noći, možda bi bilo bolje da to rade tokom dnevne svjetlosti, možda bi bolje razumjeli ono što piše u ovim dokumentima. U svakom slučaju, radi se o veoma dobrom metodološki lijepo urađenom tekstu. Ne trebaju nam strategije koje će imati hiljade stranica. Ova je urađena na 21. stranici i mislim da jeste nešto što građanima Crne Gore koji mogu da je nađu na sajtu Skupštine može biti prijemčiva za čitanje s jedne strane, a s druge strane, moramo da budemo iskreni da se ta strategija negdje odnosi na svakog od nas.

Takođe, pošto je bilo dosta kritičkih tonova na ono da li Crna Gora može ili Crna Gora ne može da odgovori bezbjednosnim izazovima, dozvolite da kažem da je Crna Gora to veoma uspješno uradila u prethodnih 12 godina. Bez ikakve dileme, bezbjednosne službe su to veoma uspješno uradile. Čini mi se da mi to daje za pravo kada kažem da imamo veoma efikasne službe u tom dijelu, govorim i o tome što su vojne, vojno bezbjednosne s jedne strane, policijske, ali isto tako i službe koje se tiču odgovora na ono što je pitanje elementarnih nepogoda i svega ostalog.

Uvažene kolege, moram da vas podsjetim da je u prethodnih 12 godina bilo puno izazova, ne samo za malu Crnu Goru nego za čitav region. Nemam nikakvu dilemu, a vjerujem da nemate

ni vi da ti izazovi i dalje postoje od migranata s jedne strane do svih onih drugih izazova koji čine ovaj korpus bezbjednosnih izazova. Ono što raduje jeste činjenica da je Crna Gora i do sada uspijevala u svojoj namjeri da odgovori na te izazove. Nemam, takođe, nikakvu dilemu da ćemo sada kao članica NATO pakta biti još efikasniji. Pitanje NATO pakta jeste nešto što vrlo često koristimo u ovom Parlamentu. Dozvolićete, od 2001, 2002. godine Demokratska partija socijalista je uvijek jasno govorila o evropskim i evroatlantskim integracijama. Jasno je govorila da su naši spoljnopolitički prioriteti učlanjenje u Evropsku uniju i učlanjenje u NATO. Čini mi se da tu niko nema dileme. S tim nikada dilemu nisu imali građani Crne Gore. Uostalom, poštovane kolege, mi smo to uvijek isticali kao dio našeg izbornog programa i uvijek smo na toj platformi dobijali izbore. Samo da ne bude da smo bilo šta radili iza leđa javnosti, sakriveno ili na bilo koji drugi način. Jedan od tih spoljnopolitičkih prioriteta smo ispunili, danas smo članica NATO-a. Vjerujem da nijesmo poslednja članica NATO-a. Vjerujem da će nam se iz regiona brzo pridružiti još neke države. Čini mi se da će to negdje na neki način biti pravi odgovor na ono što su bezbjednosni izazovi u regionu. Uostalom, dozvolićete da su nas prethodne tri decenije naučile puno toga. Čini mi se da bi to bio pravi odgovor na sve ono što je bezbjednosni izazov za ovaj region.

Uvažene kolege, dozvolite mi da ponovim ono što sam rekao na početku. Radi se o jednom pitkom, čitljivom aktu, strategiji koja je metodološki dobro urađena, bez izbora što smo ovdje čuli neke drugačije ocjene. Jasno su dati i pobrojani svi mogući bezbjednosni izazovi s jedne strane i, s druge strane, isto tako je jasno dat i mogući odgovor na te izazove. Bez obzira što su kolege iz opozicije jasno saopštile da neće glasati za ovu strategiju, vjerujem da je i njima drago da danas imamo ovakav dokument u skupštinskoj proceduri. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:55:03)

Zahvaljujem poslaniku Sekuliću.

Nisam čuo nešto za komentar, ali javio se Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (23.11.18 16:55:12)

Mora biti razloga za komentar. Mogu da uzmem komentar svakako po Poslovniku.

Pozivam, kao što sam prije rekao, pripadnike manjinskih partija da dobro pogledaju ovu strategiju. Mislim da tu ništa nema za njih što bi im bilo zanimljivo i nema potrebe da je podrže, a vidjeće oni zbog čega.

Gospodine Sekuliću, da govorimo jezikom činjenica. Mi smo u NATO-u, ne mi nego, eto, vi ste Crnu Goru ugorali u NATO silom. Nije bilo provjere na referendumu, a i imali ste prilike da se preko raznih istraživanja javnog mnjenja uvjerite da je ta podrška učlanjenja u NATO bila ispod 40% svih ovih deset godina koliko je trajala dakle, ne govorim neistinu, nego znam istraživanja evo kao i vi i ja. Ja mislim da je najveća opasnost i sigurnost za bezbjednost građana Crne Gore upravo ovaj režim i ovakve strategije, jer oni isključuju jedan dio građana iz svega. Dakle, mi treba da se oslanjamo na ministra odbrane i na ovu strategiju. Ja pravo da vam kažem nijesam nešto ne osjećam se previše sigurnim. Evo prije nekoliko dana je ministar Darmanović uradio jednu veoma osjetljivu stvar. U ime dakle, Vlade Crne Gore on je glasao da se lažna država Kosovo primi u interpol. To je za mene dakle jedna veoma opasna stvar za bezbjednost Crne Gore. Dakle, primiti jednu po Evropu opasnu kriminalnu grupu da primite pod okrilje interbola, dakle, ako to nije opasnost za bezbjednost Crne Gore ja onda ne znam šta je i što je najgore to se radi po želji upravo toga NATO-a. Dakle, bojim se da ste vi odabrani, vaša vlast da budete pomoć tim strukturama iz lažne države Kosovo da one budu članica i UNESCO-a što je jedna sramota velika da budu članice interbola sa tolikim kriminalom, dakle, jedna struktura evo nazvao sam je kriminalnom, da ne idem dalje. Između ostalog zbog te vaše servilnosti i zbog vaše kažem servilnosti, takvog ponašanja u odnosu na taj problem, mi imamo juče i danas divljanje albanskih ekstremista i separatista na području južne srpske pokrajine, dakle, jednim dijelom i režim u Crnoj Gori koji je u dobrim odnosima sa nekadašnjim terorističkim vođama OVK i oni su krivci zbog toga divljanja i zbog maltretiranja srpskog i crnogorskog naroda na Kosovu i Metohiji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 16:58:00)

Poslaniče Sekulić, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (23.11.18 16:58:03)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Vučuroviću,

Hvala vam što ste mi dali priliku da razjasnimo neke dileme koje čini mi se stalno negdje više u vazduhu između Demokratskog fronta i Demokratske partije socijalista. Znači u ovom Parlamentu sjedi više od 60% poslanika koji predstavljaju partije, koji u svojim programima imaju ono što ima Demokratska partija socijalista, odnosno učlanjenje Crne Gore u NATO. Dozvolićete da vam kažam da i vi u Demokratskom frontu imate jednu partiju koja takođe se zalagala i programski se još uvijek zalaže da bude članica NATO saveza, tako da nemojte sa mnom da razgovarata o tome. Čini mi se da biste mnogo bolje mogli da razgovarate sa svojim sa dijelom Demokratskog fronta, ajde da budemo vrlo korektni oko toga i čini mi se da tu nemamo nikakvu dilemu kada biste sa njim obavili jedan ozbiljan razgovor. Oni bi vam saopštili koji su njihovi razlozi bili da stave u svoja ... načela učlanjenje Crne Gore u NATO. Vjerujem da bi ti razlozi bili isti koji pominje i Demokratska partija socijalista. To je pitanje bezbjednosti Crne Gore prije svega, a onda i svih ostalih stvari.

Uostalom gospodine Vučuroviću, podsjetiću vas takođe da ste nam upravo vi spočitavali da zaboga nikada nećemo otvoriti pregovore sa Evropskom unijom zato što smo ovakva i onakva država, da nikada nećemo postati članica NATO-a zato što oni ne primaju ovakve kao mi itd. Ali vjerujem da negdje intimno u sebi osjećate ponos što Crna Gora danas ipak je napredovala i u evropskim i u evroatlanstkim integracijama. Naravno dozvolićete da se ne složim sa vama kada je u pitanju prijem Republike Kosova u međunarodnoj organizaciji. Znači znamo da se ne slažemo po tom pitanju, uostalom to neslaganje ste jasno izrazili kad smo usvajali rezoluciju koja je poslužila Vladi za priznanje Kosova.

Ja zaista mislim da kada bi Republika Kosovo bila članica UNESCO-a ona bi morala da se pridržava statuta te organizacije i onda bi morala mnogo više da vodi računa o kulturnim spomenicima na Kosovu uključujući i ono što je pitanje srpskih manastira na Kosovu. Ali zaista vjerujem da kosovske institucije danas vode računa o tome mnogo više nego što su nekih ranijih godina vodile i zaista vjerujem da se oni danas ponašaju onako kako bi trebala da se ponaša i članica UNESCO-a. Isto tako smatram da ako ste članica interpola, imete obavezu da gonite kriminalce, da sarađujete sa drugim članicama NATO-a i imate obavezu da se ponašate onako kako to predviđa statut interpola, ali kažem još jedanput to je samo naše viđenje, a vjerujem kažem još jedan put, jasno smo izrazili neslaganje i ja i vi kada je bilo u pitanju priznanje Republike Kosova. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:00:43)

Sledeći poslanik koji se prijavio za diskusiju jeste Neđeljko Rudović, Milutin pa Luid Škrelja.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (23.11.18 17:00:58)

Hvala vam.

Gospodine Boškoviću, vi ste predali Parlamentu vašu strategiju nacionalne bezbjednosti. Ja ću se pridružiti porukama onih koji misle da je ovo dokument koji bi morao biti plod širokog konsenzusa koji bi trebao biti razmatran iz više uglova, između ostalog i u Skupštini Crne Gore tokom njegove pripreme. Ono što bih želio da napomenem i da iskoristim sada ovo vrijeme odnosi

se na sasvim konkretne podatke koje ste iznijeli između ostalog i u ovom dokumentu i zajedno sa vama što su neke vaše kolege iz Vlade saopštavale koje u odnosu na dio koji se tiče sistema civilne zaštite.

Prije toga bih volio da se osvrnem na činjenicu da ste vi kao i u prethodnoj strategiji konstatovali da je organizovani kriminal jedna od najvećih prijetnji po nacionalnu bezbjednost Crne Gore. Ako je organizovani kriminal zaista prijetnja kao što jeste, onda se postavlja pitanje odgovornosti onih koji su po funkciji zaduženi da Crnu Goru i sve nas štite od organizovanog kriminala. Ovaj papir je papir za sada, a praksa je nešto sasvim drugo. Šta se dešava sa nosiocima i javnih funkcija i državnim službenicima koji nijesu pokazali da su dorasli za obračun sa organizovanim kriminalom. Da li postoji u sistemu vlasti sistem odgovornosti? Da li neke vaše partijske kolege koje su se bavile organizovanim kriminalom, da li su one kažnjene ili su nagrađene? Ovaj papir bi trebalo da zaista okupi sve nas. Ovo nije tema za političko nadgornjavanje, ali ako imamo praksu koja pokazuje da je ovo nažalost papir i da će ostati u mnogim svojim djelovima samo papir, onda moramo da iz tog ugla posmatramo činjenice.

Kada govorim o sistemu civilne zaštite, vi ste gospodine Boškoviću konstatovali da su prirodne i vještački izazvane katastrofe jedan od najvećih potencijalnih problema sa kojima se možemo suočiti. Takođe, ste konstatovali da u Crnoj Gori ne postoji adekvatan sistem odbrane od prirodnih i drugih katastrofa. To je ono što mene zanima, a što vjerujem da je do sada moralo biti zaokruženo.

Mi smo nekada, ova zemlja je nekada pripadala velikoj Jugoslaviji. Ta velika Jugoslavija je između ostalog bila prepoznata po razvijenom sistemu civilne zaštite. Mnoge dobre tekovine SFRJ više ne postoje, odrekli smo ih se. Između ostalog to je i sistem civilne zaštite. Onda su vaše kolege iz Ministarstva unutrašnjih poslova Direktorat za vanredne situacije 2012. godine napravili analizu i u toj analizi su između ostalog konstatovali da Crnoj Gori treba preko 2.000 pripadnika sistema civilne zaštite. Ovdje ne mislim na pripadnike opštinskih službi za zaštitu i spašavanje, ovdje mislimo na zaokružen sistem civilne zaštite, 2.000 pripadnika je nešto što je Crnoj Gori neophodno i u slučaju poplava i u slučaju požara i u slučaju snjegova itd. Šta mi radimo po tom pitanju? To je (prekid)... mene zanima, jer jedan taj vaš...

...između ostalog kolega koji je na čelu Direktorata za vanredne situacije kaže, prošle godine, da je zakonom koji je prošle godine usvojen, kaže da je stvorena kvalitetnija normativna osnova za formiranje jedinica civilne zaštite za čije organizovanje je potrebno da se stvori niz preduslova u budućem vremenu. Da li su ti preduslovi stvarani, da li se na njima uopšte radilo? Samo ovaj pokazatelj govori o tome kako naša državna uprava, kompletan sistem državne uprave, kako se odnosi prema nečemu što može biti naš veliki problem i prijetnja cijeloj državi.

Završiću sa time što ću pohvaliti rečenicu iz ovog papira sa nadom da ona neće ostati samo na papiru. Vi ste između ostalog konstatovali da je u cilju unapređenja nacionalne bezbjednosti, da je važno jačati ulogu akademske zajednice civilnog sektora i medija. Svaka čast, samo što je to još jedan dokaz da ovdje piše jedno kao i u setu raznih zakona, a u praksi imamo nešto sasvim drugo. Da se ja ne vraćam na pojedinosti, danas smo imali priliku da čujemo da je jedan nevladina organizacija koja je alarmirala javnost i sve nas povodom dešavanja na vodotoku Tare da su njeni motivi upitni, odnosno protiv vladajuće partije. Ja se nadam, gospodine Boškoviću, da ste vi u ovom papiru najavili vaš drugačiji, da ne kažem, normalan odnos prema svim akterima civilnog društva. Hvala.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:08:18)

Hvala.

Poslanik Luid Škrelja. Poslije toga poslanik Milutin Đukanović i na taj način završavamo diskusiju za danas, a u ponedjeljak oko 14:30 nastavili bi rad. Imamo još otprilike nekih desetak prijavljenih diskutanata.

Izvolite, poslaniče Luid Škrelja, inače predsjednik Administrativnog odbora u Skupštini Crne Gore.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (23.11.18 17:08:46)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore, Koristim priliku da se i na albanskom jeziku obratim.

(govor na albanskom jeziku)

Poželio sam im dobar vikend, svim građanima i građankama Crne Gore, na svom maternjem jeziku.

Strategija dolazi od starogrčke riječi "strategos" i doslovno znači vođenje vojske. Grčki "stratos" znači vojska, "ago" znači voditi, "stretegos" je vojskovođa. Znači čitamo i mi, radimo ponešto. Vremenom je izgubljeno to prvobitno značenje i koristi se da bi se označilo postupanje i usmjereno ka ostvarivanju određenog cilja nakon dužeg planiranja. Politička strategija je u savremenom smislu koncept za postizanje vlastitih zacrtanih državnih i ostalih ciljeva. Tu prije svega mora biti jasno koji se krajnji cilj želi ostvariti i kakvi su okviri i ograničenja za postizanje toga cilja.

Nacionalni bezbjedonosni interesi Crne Gore kao jedne od najuglednijih država na svijetu proističu iz temeljnih vrijednosti definisanih Ustavom Crne Gore i odraz su najvažnijih potreba građana i države. Strategija koja je pred nama danas kategoriše ove interese u tri kategorije: vitalni, strateški i ostali važni interesi. Vitalni interesi Crne Gore su zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta i nezavisnosti Crne Gore, unutrašnja stabilnost, zaštita života i imovine građana i ekonomskih dobara, zaštita demokratije pravne države i vladavine prava i garantovanje i zaštita ljudskih prava i sloboda. Ostvarivanje strateških interesa Crne Gore doprinosi zaštiti vitalnih interesa društvenom razvoju i ukupnom prosperitetu. Promovisani ostali važnih interesa Crne Gore doprinosi zaštiti vitalnih i strateških interesa i jača otpornost društva na bezbjedonosno izazove rizike i prijetnje. Globalno bezbjedonosno okruženje karakterišu stalni dinamične promjene, nepredvidljivost i interakcija različitih bezbjedonosnih faktora i trendova. Granica između unutrašnje i spoljne bezbjednosti je sve blijeđa što zahtijeva radikalne promjene u pristupu bezbjednosti i odbrani. Od vitalnog je značaja uspostaviti mehanizme i metode za prevenciju, hitno i efikasno reagovanje i u krajnjem neutralisanje uticaja nepredviđenih izazova rizika i prijetnji prvenstveno kroz koordinisano angažovanje civilnih i vojnih mehanizama.

Bezbjedonosnu situaciju u Crnoj Gori treba posmatrati i u regionalnom kontekstu jer Crna Gora regionalno pripada i balkanskom i mediteranskom podnevlju, a subregionalno jadranskom bazenu. Zbog historijskog nasleđa i pozitivnih trendova nakon obnavljanja nezavisnosti Crna Gora ima značajnu ulogu u stabilnosti regiona. Crna Gora dijeli strateški pristup izazovima, rizicima i prijetnjama po nacionalnu bezbjednost koji su definisani strateškim dokumentima NATO pakta. Osnovni principi na kojima se zasniva sistem nacionalne bezbjednosti su: liderstvo, jasne političke smjernice, jedinstvo akcije svih subjekata sistema, efikasna i održiva upotreba svih dostupnih resursa, stalna modernizacija elemenata sistema, žilavost sistema i sposobnost oporavka, saradnja sa civilnim sektorom, razmjena informacija i znanja integriteta i transparentnost. Crna Gora je opredijeljena da raspoložive resurse koristi na racionalan način i da ih u cilju efikasnog razvoja i funkcionisanja sistema nacionalne bezbjednosti integriše kada je god to opravdano i moguće. Nakon strategije nacionalne bezbjednosti donijete 2008. godine ova strategija je prilagođena daljoj optimizaciji sistema nacionalne bezbjednosti i ispunjavanju ključnih spoljno-političkih ciljeva postignutoj integraciji u NATO-u i pristupanju Evropskoj uniji. Stoga ću podržati njeno donošenje uz molbu pošto smo danas ovdje imali prilike da čujemo mnoge stvari o traktorima, kamionima, avionima, ...(prekid)... uglednim i neuglednim državama, da uvaženog ministra pitam šta misli o karakteru opasnosti i rizicima po Crnu Goru od islamskog ekstremizma. Kao prvo pitanje i kao drugo pitanje volio bih da od vas čujem šta slijedi poslije ove strategije koju budemo usvojili u Parlamentu. Hvala što ste me saslušali djelimično.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:14:13)

Pravo ima predlađač da odgovori na pitanje, a poslije toga pravo na komentar ima Milun Zogović. Izvolite, ministre.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (23.11.18 17:14:28)

Što se tiče danas izrečene teze da je islamski terorizam namjerno zaobiđen ili s namjerom iz nekog drugog interesa koji očigledno neko ima u svojim glavama da je namjerno zaobiđen u ovoj strategiji apsolutno je netačna činjenica kao što je sve netačno što je izgovoreno u tom momentu. Prije svega, ako pogledate rukovodili smo se i raznim strategijskim dokumentima iste tematike naših partnerskih država. Recimo u američkoj strategiji nacionalne bezbjednosti nigdje se ne pominje islamski terorizam već globalni terorizam kao globalna prijetnja. U hrvatskoj strategiji nacionalne sigurnosti koja je usvojena prošle godine takođe se nigdje ne pominje islamski terorizam već se pominje kao nasilni ekstremizam. Mi smo spojili jedno i drugo stavili terorizam i nasilni ekstremizam kao jednu krilaticu koja može da obuhvati sve terorizme koji podrazumijevaju vjerske i nacionalne i seksualne, rodne itd. itd. Sve je to činjenica koju smo imali u razmatranju i to je nešto što smo uzeli debelo, debelo razmotrili kada smo donosili, kada smo pisali ovu strategiju. S druge strane šta, slijedi poslije usvajanja ove strategije, strategija nacionalne bezbjednosti je krovni dokument, nakon nje ide izrada ostalih strategijskih dokumenata, strategija odbrane, strategijski pregled odbrane dugoročni plan razvoja odbrane, a mnogi od ovih prepoznatih rizika i prijetnji po Crnu Goru koja su se ovdje tretirale su objašnjene, odnosno razrađene u drugim dokumentima pa imamo strategiju praćenja migracija, jednog veoma izraženog fenomena u nekom periodu od 2013. na ovamo. Odnosno, nakon čuvenog Arapskog proljeća, kada je značajan broj migranata iz tog predjela se uputio ka Evropi, a i Crna Gora je imala za svoje prilike takođe značajan priliv tih emigranata pogotovo 2013. i 2014. godine.

Dakle, to je ono ako hoćemo da se rukovodimo faktima argumentima. Ovaj dokument je zaista izraz rada jedne velike grupe ljudi koja je radila na ovom dokumentu usaglašen sa svim strategijskim dokumentima i na taj način mislim da smo ovom domu i ovom Parlamentu uputili jedan vrlo, vrlo kvalitetan materijal što je i Odbor za bezbjednost prepoznao i na taj način se zahvaljujem svima vama koji ovaj dokument tretirate sa konstruktivnog i na činjenici zasnovanih diskusijama, a zaista nema potrebe da se osvrćem na ono što su političke floskule i pokušavanje dobijanja određenih političkih poena na bazi krivotvorenih činjenica itd. itd.

Uvijek se tako ponašati, jer mi i tako moje vaspitanje nalaže, kako kažu ljudi uvijek i danas sam tu na Pres konferenciji kazao da onaj ko govori više govori o sebi nego što govori o drugima ili o onima na koje je diskusija usmjerena.

Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENović (23.11.18 17:17:53)

Hvala.

Gospodin Luid Škrelja ima pravo ako želi da odgovori nešto ministru Boškoviću.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (23.11.18 17:18:06)

Samo da se zahvalim uvaženom ministru, na konciznom i preciznom odgovoru, na oba pitanja koja sam postavio. I želim da i ubuduće nastavi ovako uspješnu političku karijeru i rezultate koje postiže u resoru u kojem on vodi. Nije poznat samo po tom resoru, nego i po svim resorima koje je do sad vodio, bilo u Ministarstvu, bilo kao poslanik, ja mu želim dobro zdravlje i dalji napredak u svom profesionalnom angažmanu.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:18:35)

Bili ste zajedno poslanici, prirodno je to.

Hvala vam.

Zamoliti ću šefa poslaničkog kluba gospodina Milutina Đukanovića, da obezbijedi da tako kažem u ovom demokratskom Parlamentu. Prije svega gospodina Radulovića, pa gospodina Bulatovića, pa gospođu Bošnjak, da daju mogućnost gospodinu Zogoviću da uzme riječ, jer on ne može da uzme riječ od ovih komntara.

Evo izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (23.11.18 17:19:19)

Gospodine predsjedavajući, obraćam se vama proceduralno.

Članom 105 poslanici i drugi učesnici u pretresu, dužni su da poštuju dostojanstvo poslanika iz Skupštine. Pa želim da mi obrazložite da li su neke radnje, nezdrava kreveljenja koja člitav dan dolaze iz dijela ovih ovamo koji obrazlažu i koji stoje iz ove strategije koja nam je predložena u skladu sa Poslovníkom i da li je u skladu sa članom 110 treba da upozorite da se makar akademski i pristojno ponašaju u ovom domu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:19:48)

Hvala.

Dat ću vam komentar.

Tražiti ću snimak, a siguran sam da će to biti na vašu štetu, ali i to ćemo raspraviti na kolegijumu.

Znači sa ovog mjesta, posmatrao sam i to što ste vi rekli, ja nijesam rekao, ali bi se to moglo odnositi na potpuno nekog drugog nego što ste vi usmjerili.

Sad možete da nastavite. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (23.11.18 17:20:55)

Gospodine Gvozdenoviću, nemojte tako nekorektno da revatilizujete stvar.

Ja sam to tačno imputirao na određenu adresu i želim da se plozabavite konkretnim problemom. To što se vi nijeste pozbavili nekim drugim stvarima, to je vaša stvar, a ja sam vam ukazao na konkretan problem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:22:08)

Što sam vam rekao pogledaću snimak, zadužit ćemo tehničku službu, da vidimo na što ko može da se prepozna u svemu ovome i zamoliću na sljedećem kolegijumu da pogledamo i sad možete nastaviti.

MILUN ZOGOVIĆ (23.11.18 17:22:15)

Mogu li pravo na komentar.

Gospodine Škrelja, vi ste zaista lijepo počeli vašu diskusiju, obrazlažući i dajući nam tumačenje određenih termina i njihov značaj. Onda ste prešli na hvaljenje ove strategije što je od vas i očekivano. Jer, ova strategija bolje štiti interese Tirane i Prištine, nego same Crne Gore. U tome nema ništa problematično, ja nijesam iznenađen što ste vi tako uradili, ali me duboko iznenadila jedna stvar.

Da vama ministar pred svima nama ovdje, piše pitanje, onda vam ga šalje preko kolegice i onda vi njemu postavljate pitanje pred čitavom crnogorskom javnošću, ko da mi ovdje ne pratimo šta vi radite i vi ovdje pravite farsu i priredbu za kompletnu crnogorsku javnost i učestvujete u tome gospodine Škrelja, a onda se zahvaljujete gospodinu ministru što vam je na vaše pitanje dao takve precizne odgovore.

Ovdje ste, ministar vam je napisao pitanja kolegica vam ih je dostavila, a onda ste ih vi pročitali i vi ćete sad da kažete da to nije istina, a imate tu pitanja napisana.

Toliko.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:23:21)

Hvala, takođe ćemo koristiti tehničku službu da provjerimo ovo sve. Izvolite gospodine Škrelja.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (23.11.18 17:24:47)

Gospodine Zogoviću, znači nijesam navikao na takav način da razgovaramo, ali na žalost moram da vam kažem, da nijeste govorili istinu.

Apsolutno ni u jednom segmentu u odnosu na mene istinu nijeste rekli.

Ja sam razgovarao sa ministrom i prije nego što je počela rasprava, jer se dugo poznamo, o nečem drugom. Ja sam pripremio, pošto ste mi dali riječ i pošto ste me optužili pred crnogorskom javnošću. Tražio sam repliku gospodin Brano Gvozdenović mi nije dao riječ. Kada su me verbalno ovdje napadali gospoda koja nijesu tu.

Evo može to da provjeri da vidi crnogorska javnost, da se to odnosi na njega i da se to odnosi na njega, na gospodina Medojevića, kome sam hteo jednom za sva vremena, tu je papir i slušaj gospodine da mu ... nema što da kaže kolegica, vi ste mene pitali i druga stvar. Ja nijesam i ne osjećam i molim vas i ja ne osjećam potrebu ovdje da se vama ispovijedam.

Ja vam kažem, da u interesu da se današnji dan završi na način kako dolikuje ovoj Skupštini odustao sam od nekih kvalifikacija koje sam htio da saopštim i saopštiti ću ih prvom prilikom, da se to završi jednom za sva vremena.

Naravno stvar ukoliko budu u skladu sa Poslovníkom i ukoliko se ne dira u moj lični integritet koji vama nije stran da to radite, ne nama lično, ne ne vama lično apsolutno ne vama

lično i ponavljam koliko god hoćete. Ali, to što ste vi rekli žao mi je što mislite tako ministar nema potrebe to da radi jer i da mi kaže još nešto drugo, pa zbog čega smo mi tu. Ali, nema potrebe to mene da saopštava, kad može i vama to da kaže i može svakome ukoliko ocijeni da je to interes rasprave.

Tako da nemojte kroz, mogu li ja da završim ili će te vi umjesto mene. Tako vi pokušajte vješto kroz Tiranu i Prištinu da onda iskrсне to pitanje.

Mene nijesu strana ni Tirana ni Priština, ni Beograd, a najmanje Podgorica.

Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:24:55)

Zahvaljujem gospodini Škrelji, zahvaljujem se što zbilja on je potpuno ispoštovao član 105. Jer kaže poslanici, drugi učesnici dužni su da poštuju dostojanstvo poslanika i Skupštine i da se jedni drugima obraćaju sa uvažavanjem.

Da li to drugi su baš tako uradili neka procijene sami.

Sljedeća stvar gospodine Zogoviću, u skladu sa članom 107 mjera opomene se izriče poslaniku, ako prekida govornika u izlaganju ili dobacuje.

Vi ste to radili, ali pošto je kraj današnje sjednice, ja neću da vas opomenem, nego ću samo da vas upozorim. Jer, ste zbilja nekoliko puta onemogućavali ne samo poslanika Škrelju nego i druge prije toga i sugerisem da na taj način završimo komunikaciju oko ovoga.

Predlažem da završimo današnji dio da tako kažem rasprave po ovoj tački dnevnog reda sa izlaganjem Milutina Đukanovića.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (23.11.18 17:25:56)

Poštovani građani Crne Gore, pred nama se nalazi Predlog strategije nacionalne bezbjednosti i ta strategija se može saopštiti u jednoj rečenici - mi smo u NATO-u i NATO će da nas brani. Samo vjera u to. Kompletan sistem bezbjednosti u Crnoj Gori ova vlast je postavila na antisrpskoj i na antipravoroslavnoj osnovi. Da li ste analizirali šta će se desiti u koliko neke članice NATO pakta budu imale pretenzije prema Crnoj Gori? Konkretno Turska i Albanija. Imate li kakav plan, kakvu nacionalnu strategiju bezbjednosti protiv političkih i ekonomskih interesa Turske i Albanije?

Svjedoci smo da u posljednje vrijeme Turska otvara veliki broj preduzeća u Crnoj Gori. Da vam pročitam, na kraju septembra ove godine u Crnoj Gori je bilo 2162 preduzeća čiji su vlasnici turski državljani. Samo u 2017. i 2018. takvih preduzeća je otvoreno oko 1500. Opšte je poznato ekonomska dominacija proizvodi političku moć, a ta politička snaga može da kontroliše sve društvene procese, da nam nameće pravila ponašanja i običaje. Ministre Boškoviću, u narodu se to zove okupacija.

Način okupacije se drastično promijenio. Ne mora neko više da uzima oružje, da kreće oružjem na neku državu. Postoje mnogo suptilnije metode, ali Crna Gora svjsno pristaje na to. Istorijska greška ove vlasti je u koliko procjenjuje da će NATO pakt da je zaštiti od političkog i ekonomskog uticaja Turske i Albanije na ove prostore. Neće. Vidjeli ste šta se dešavalo u Turskoj. Erdogan je pohapsio na desetine hiljada svojih političkih protivnika i šta su uradile velike zapadne zemlje, vaši saveznici? Svi trče danas kod Erdogana da se susretnu sa njim. Budite sigurni u tom sukobu Crne Gore sa Turskom i Albanijom zapad, odnosno NATO pakt biće na strani Turske, to je sigurno. Vi ste tu pravoslavnu vertikalu i vezu sa Srbijom, kasnije sa Rusijom potpuno prekinuli. Današnja zvanična politika Crne Gore u potpunosti je komplementarna sa politikom Turske i Albanije, tj. njihovim nacionalnim interesima na Balkanu. Slabljenje hiršćanskog a jačanje muslimanskog uticaja svakim danom je sve uočljiviji, to je valjda svakom jasno. Imamo sa više strana jačanje tog muslimanskog uticaja. Prvo imamo i same vlasti, jer mora da znamo da ministri koji su iz redova muslimanskog naroda upravljaju sa polovinom budžeta Crne Gore, a onda imamo i taj spoljni uticaj koji se prezentuje preko Turske i Albanije.

Generalno, možete vi da mislite šta god hoćete, ali vaša politika vodi nestajanju Crne Gore, ali od vas ne može ništa da nas čudi. Vi ste proglasili 1918.godinu godinom okupacije. Nikakvo iznenađenje ne bi bilo za nas da i 500 godina turskog ropstva proglasite vremenom suživota i vremenom međuvjerske i međunacionalne tolerancije. Evo gospodin Numanović može da kaže šta on misli za to 500 godina. Da li je to ropstvo ili vjerski sklad i suživot? Elementarna stvar koju vi iz vlasti mora da znate je, i to treba da bude suština strategije nacionalne bezbijednosti, to je jačanje hrićanskog identiteta Crne Gore. Ovdje mora da dođe do pomirenja u pravoslavnom narodu. Imate Srbe, imate Crnogorce, od Crnogoraca imate one Crnogorce koji govore srpskim jezikom, a imate Crnogorce koji imaju dvije varijante crnogorskog jezika. Vi u najvitalnijem narodu, pravoslavnom pods tičete vjerski raskol i tako direktno udarate u hrićanske temelje Crne Gore. Hrišćanstvo, odnosno pravoslavno pomirenje, da je sreće, mora da bude prioritetni zadatak svih političara u Crnoj Gori. Daanas samo Demokratski front nosi balju pravoslavno-hrićanskog pomirenja. Potrebno je da baklja postane buktinja.

Nadamo se da ćemo zajedno sa građanima izvršiti pritisak na aktuelnu vlast da promijeni svoju nacionalnu politiku, a samo to utiče i na nacionalnu bezbijednost. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:32:16)

Hvala. Imamo dva prijavljena komentara ispred Demokratske partije socijalista. Samo bih zamolio da se dogovorite ko će da govori.

Obrad Mišo Stanišić.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (23.11.18 17:32:32)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Kolega Đukanoviću, ja znam da Vi živite još vrijeme kosovskog mita. Meni je žao što iz tog vremena još niste izašli. Iskreno mi je žao, ali sad ću vam reći. Nemojte da mislite da u Crnoj Gori postoji samo Srbi i pravoslavlje, postoji još jedan narod u Crnoj Gori koji je pravoslavni, a koji se ne zove Srbima. Mnogo brojniji od Srba, a vi gorite ovdje da se vodi antisrpska i antipravoslavna kampanja. U zabludi ste. Imam osjećaj da su po vama i Rusi Srbi. Još malo ćete i njih proglasiti Srbima.

Dalje, vi nemate problema sa nama. Morate vašem koalicionom partneru u Budvi još uvijek aktuelnom predjedniku Opštine Budva, da objasnite ono što je on rekao da Srbi u Crnoj Gori nijesu ugroženi. Ja mu to vjerujem i ja stojim iza tih riječi, to je vaš koalicioni partner koji je trebao da bude smijenjen, ali čini mi se da mu se ne ide, jer je Srbima dobro u Crnoj Gori i odlično se osjećaju na foteljama predsjedničkim u loklanjoj upravi u Budvi.

Da vam kaćem, mi imamo odlične bilateralne odnose i sa Turskom i sa Albanijom i sa svim zemljama u okruženju i to ćemo razvijati i još bolje i još jače. Prma tome i Turska i Albanije su članice NATO saveza kao i Crna Gora i nemojte se sjekirati za Crnu Goru i za ugroženost Crne Gore od onih koji su njeni aktuelni i dokazani prijatelji.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (23.11.18 17:34:19)

Ja ću da počnem od kraja. Netačnost je da su Turska i Albanija naši dokazani prijatelji, kroz istoriju nijesu bili. Šta nije tačno od ovoga što sam ja rekao? Vi mislite da za bezbijednost Crne Gore nije značajno što su turski državljani otvorili, odnosno, osnovali 2162 preduzeća u Crnoj Gori, to nije važno za vas. Ako mislite da je to u redu, šta ćete da radite kad vam Turska ili Albanci ispostave neke zahtjeve za kulturnom ili teritorijalnom autonomijom? Vi nemate snage da se oduprete, vi ćete samo klimnuti glavom, razumijem i uraditi to što se od vas traži, kao što ste radili svo vrijeme vaše vladavine.

Prićate o tome šta je rekao Krapović, kolega Vućurović je jasno saopštio stav Demokratskog fronta prema gradonačelniku Budve, gospodinu Krapoviću, smatramo da je to

sramna izjava, da nije tačna. Svi podaci govore o tome da je broj Srba u administraciji zanemarljiv i ko go tvrdi drugčije taj govori neistinu. Ako vi mislite da možete na ovakoj politici antipravoroslavnoj i sad kažete postoje neki drugi narodi isto pravoslavni, svi znaju da u Crnoj Gori .....

... preko 65% ukupno građana su vjernici Srpske pravoslavne crkve. U pravoslavnom narodu to je preko 90%. Vi pospješujete raskol u pravoslavnoj crkvi i mislite da time doprinosite jačanju hrišćanskih temelja Crne Gore i mislite da doprinosite nacionalnoj bezbjednosti Crne Gore. Vi sami znate da to što pričate nije istina, da je tačno ovo što ja pričam, što vi osvajate na prevaran način i pobjeđujete na izborima, to je druga stvar. Ali, nijesu naši preci bili neznaveni, pa su uspjeli 500 godina da sačuvaju ovaj narod na ovom prostoru. Kako. Držali su se te hrišćanske pravoslavne vertikale. Vi se hvalite da izlazite iz toga blata. Vi izlazite iz toga blata i idete u provaliju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:37:13)

Poslanik Stanišić se javio kao izvjestilac Odbora. Imamo još dvije prijave. Imamo predlagača Predraga Boškovića, a prije toga imamo, jer je prozvan po imenu i ima pravo u okviru Kluba da da komentar, Numanović, pitanje je bilo, ne znam, svejedno.

Izvolite, gospodine Numanoviću.

SUAD NUMANOVIĆ (23.11.18 17:37:39)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.
Kolega Đukanoviću,

Prvo, ne razumijem vašu diskusiju, a drugo ste skroz pogrešnu osobu participirali da vam odgovori na pitanje u svijetu onoga u kojem vi živite. Vi, zaista, živite u nekoj mitomaniji, živite u nekom vremenu koji je daleko iza nas, govorite o nečemu što je turska imperija vladala 500 godina da ja odgovorim i moj stav da iznesem po tom pitanju. Ja sam građanin Crne Gore bar onoliko koliko vi. Moji su svi građani i moji svi potomci su onoliko koliko su i vaši potomci i koliko su vaši preci i moji preci. Zato, ne dajem vam za pravo da je ova zemlja milimetar više vaša nego što je moja. Zato se zalažem za građansku Crnu Goru i zato je meni ponos da živim u Crnoj Gori koja je za razliku od svih republika bivše Jugoslavije na politici koju vi zastupate i za koju ste se zalagali, na žalost i dalje čujemo iz vaših usta, došlo je do sukoba i znamo ko je najviše tu stradao. U Crnoj Gori ta različitost i odnos manjinskih naroda prema svojoj državi i odnos države prema manjinskim narodima je tu različitost pretvorilo u sopstvenu prednost. Ja sam taj koji baštini tu različitost i koji želim tu različitost da pretvorim u prednost Crne Gore. Za to ću se uvijek zalagati i za to se zalažem, ne po vašim, samo onoliko koliko pripada svakom građaninu kako vas tako i mene, kako onog naroda kojem vi pripadate tako i naroda kojem ja pripadam.

U ekonomskoj priči jako ste me iznenadili, gospodine Đukanoviću. Shvatio sam da ste vi privrednik, da ste vi iz ekonomije i da vas tamo gdje radite u Elektroprivredi ne interesuje ko će da ulaže po boji, naciji, vjeri nego da vas interesuje ako je dobar investitor, ako je kvalitetan i te dobre investicije trebaju da daju doprinos i demokratizaciji, ali i razvoju Crne Gore. Zbog toga, meni ne smeta ni ... (Prekid) koliko ste rekli preduzeća koji dolaze iz Turske, nije mi toliko preduzeća smetalo ni kada je dolazilo iz Srbije. Daj Bože što više preduzeća da dolazi iz Rusije, ali isto tako ni Rusija ni Srbija se ne brane od ove navodne ekonomske agresije koja dolazi iz Turske i vidimo svaki dan iz Srbije da se otvaraju preduzeća čiji su vlasnici građani Turske. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:41:15)

Gospodin Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (23.11.18 17:41:23)

Samo sam skrenuo na neozbiljnost ove strategije, da jednostavno nije razmatrala ovu vrlo značajnu prijetnju Crnoj Gori.

Gospodine Numanoviću, vi sve izokola, ništa odgovorili nijeste. Pitao sam vas elementarno pitanje, da li je 500 godina turske okupacije ovih prostora, da li su to godine ropstva ili vjerske tolerancije i suživota Muslimana i Hrišćana. Vi ste od tog pitanja pobjegli. Razumijem što ste pobjegli od tog pitanja.

Nacionalne stranke u kojima su vaši sunarodnici iskazuju takve brutalne stavove prema najvećem srpskom pjesniku i crnogorskom vladici Njegošu, a aktuelna vlast i vi konkretno ćutite na to. Mi smo na tom duhu njeogoševskom vaspitani. Nećemo se zbog toga nikad ni razumjeti, ali znamo da moramo da živimo zajedno, jedni pored drugih, da poštujemo jedni druge, da imaju određena pravila. Ako vi udarate u temelje naše civilizacije, u temelje hrišćanstva, u temelje pravoslavlja, mi ćemo da se pobunimo. To nam ne može niko zabraniti pa i vaša stranka i Bošnjačka stranka i Socijaldemokratska stranka.

Kažete radim u Elektroprivredi, ne treba da me interesuje ko i koliko ulaže. Pričao sam o tome da 10% pripadnika jedne populacije u ukupnoj populaciji upravlja s 50% budžeta Crne Gore, a Srba kojih ima 30% upravljaju s 0% budžeta. Skrećem svim građanima pažnju, a naravno i aktuelnoj vlasti najviše, da nam realna opasnost prijete i kada se prave te strategije, o tome se mora voditi računa od Albanije i Turske. Oni kažu i nas će NATO da brani. Vi nemate odgovor. Evo, dabogda 100 godina sve bilo u redu, ali vi nemate odgovor ako oni iskažu neke radikalnije ambicije prema Crnoj Gori. Kakav vam je odgovor. Doći će NATO, a NATO će da kaže nećemo mi Turska nama štiti južno krilo, ona nam je najvažnija, a ta sitna teritorija može da pripadne Turskoj što se njih tiče. Vi nemate na ta pitanja odgovor. Možda vama ovo djeluje suviše apokaliptično, ali nije vjerujte. Ovo je Balkan, hiljadu je problema ostalo i treba se osloniti na stare i provjerene prijatelje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:44:24)

Izvolite, ministre.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (23.11.18 17:44:30)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine Đukanoviću, vjerujem da ovo što ste danas saopštili najiskrenije mislite. Jer, nisam osjetio makar prema meni nikakvo vrijeđanje i način nipodištavanja. Zbog toga sam i ustao da s vama razmijenim par riječi vezano za ovo što ste kazali.

Crna Gora je Ustavom Crne Gore definisana kao građanska država, Ustavom koji je usvojen u ovom Parlamentu, za koji je glasao jedan dobar dio današnjeg Demokratskog fronta. To je prvo.

Drugo, mi ne dijelimo niti želimo da dijelimo Crnu Goru ni po pravoslavicima ni po muslimanima, katolicima itd. Svi su oni jednaki građani ove države kojoj i vi i ja pripadamo. S druge strane, što se tiče same strategije nacionalne bezbjednosti koja je danas na dnevnom redu, moram reći da je Crna Gora ulaskom u NATO 5. juna prošle godine svakako krenula u potpuno drugačije koncipiranje sistema svoje odbrane. Jer, 29 članica NATO-a u slučaju napada na jednu zemlju članicu je odbrambeni mehanizam i za tu zemlju članicu. Ni Albanija ni Turska nijesu prijetnje po bezbjednost Crne Gore, niti su prepoznate u ovom dokumentu. Oni su partneri sa kojima veoma dobro saradujemo, sa kojima razvijamo najbolje moguće odnose upravo u cilju obezbjeđenja mira ne samo regionalno već i globalno, to je druga činjenica.

Treća činjenica podatak da su koliko ste rekli 162 kompanije (upadica).. 2162 kompanije iz Turske otvorene, daj bože da je pet hiljada kompanija. Evo ja kažem tu, pa ja samo kažem. Dakle, ja i Vi u tome se ne slažemo, ali ja za razliku od nekih drugih iz vaših klupa sam uvjeren da ovo zaista iskreno mislite i možete da imate svoj stav naravno, da se ne slaže sa mojim i sa većim dijelom države i ovoga Parlamenta, ali ja Vas opet uvjeravam da Crnoj Gori apsolutno ne prijete

opasnost ni od Tureske ni od Albanije, i opet ponavljam Crna Gora je zakopala sjekire prošlosti. Kao što vidite ni poruke iz usta onih koji predstavljaju državu Crnu Goru u zadnje vrijeme retorika u opšte ne ide ka tome, da bi smo stvarali ili vraćali one aveti prošlosti 90-tih godina.

Na kraju, kakve god da se poruke spočitavaju u regionu Crna Gora neće da bude dio tih poruka. Ostvarili smo svoj prvi cilj, idemo ka drugom cilju, svi koji su spremni da se pridruže da zajedno na tome radimo su dobro došli ko god da je iz Beograda, Prištine, Skoplja, Ankare, Tirane itd, i ovo zaista naikrenije misli. Dakle, nema ovdje apsolutno nikakve politike ili nekog skrivenog interesa, to je ono što mislim da treba da nas spaja, jer bezbjednost mir i prosperitet trebalo bi da je interes svih i bilo bi red da se napakon počnemo okupljati oko onoga što imamo zajedničko, a da pokušamo one razlike koje su evidentne i koje postoje u regionu da rješavamo kroz dijalog, kroz dogovor, kroz razgovor bez obzira koliko ta pitanja bila teška i ovom momentu se činila nepromostiva. Hvala.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (23.11.18 17:48:56)

U Crnoj Gori je postala praksa da se iza pojma građanska država, građansko društvo kriju takvi šovinizmi i nacionalizmi da je to nezabilježeno. Šta je elementarni postulat građanske države? Da su svi narodi u toj državi ravnopravni. Neko će za sebe da kaže ja sam građanin, u redu građaninu koje si nacije, svako će da saopšti svoju nacionalnost.

Znači, da bi građanska država istinski bila građanska moramo da imamo poštovanje svih naroda. Da li je koncept nacionalne države bolji mi mislimo da jeste, kao što je Fancuska, kao što je Njemačka, ozbiljne države, država je spoj teritorije određenog naroda. Što u određenom momnetu na toj teritoriji dođe priliv migracije i drugih naroda, pa se moraju uređivati odnosi to je druga stvar, ali država i nacija su neraskidivo vezane, a Vi saopštavate ne prijeti nam opasnost, pa ne prijeti opasnost, ja sam Vam prije rekao kad sam diskutovao, nema više oružanih sukoba. Turskoj ne treba oružani sukob da bi zagospodarila ekonomski i politički Crnom Gorom. Srednja preduzeća, srednje snage iz Turske imaju veći budžet nego što je budžet Crne Gore, nemojte mi reći da je prirodno da se za 20 mjeseci registruje 1500 firmi i da ih danas imamo ukupno 2100. Pa kad naši ljudi počnu da rade u ta preduzeća, pa mislite pa Vi ste ih naučili, zaposleni moraju da glasaju za Vas jedan zaposleni četiri glasa. A što to ne bi radio ovaj iz Turske što je došao, jedan zaposleni pa četiri glasa, pa ih usmjeri političkoj opciji koju on podražva, a ta politička opcija onda upravlja našim životima. Dobro Vi znate da smo mi iz Demokratskog fronta potpuno u pravu kad pričamo ovu priču. I Vi i neki naši političari sa kojima smo bili zajedno, dijelili su iste stavove kao mi 90-tih godina, a oni su od jednom nešto shvatili da to nešto nije u redu. E mi se nijesmo promijenili i očuvanje nacionalnog identiteta u Crnoj Gori, borba za očuvanje nacionalnog identiteta traje 500 godina. E budite sigurni, mi ćemo se boriti za pravoslavno pomirenje, srpsko - crnogorsko pomirenje i očuvanje hrićanskih temelja Crne Gore. To treba da bude nacionalni zadatak broj jedan ove vlasti, a što ste Vi dali državu na tender e to je vaš problem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (23.11.18 17:51:54)

Hvala.

Na ovaj način smo završili raspravu za danas.

Zahvaljujem ministru Boškoviću, danas smo govorili na temu Strategija nacionalne bezbjednosti, to ćemo nastaviti u ponedjeljak.

U ponedjeljak ostali su još da govore: Andrija Popović, Miloš Nikolić, Danijel Živković, Jovanka Laličić i Nikola Rakočević, a ispred opozicije Predrag Bulatović, Milan Knežević i Andrija Mandić.

Zahvaljujem svim poslanicima koji su poštovali dostojanstvo drugih poslanika i gostiju koji su danas bili u našem Parlamentu, a toga nije bilo dovoljno koliko je trebalo da bude danas u ovoj sali.

Takođe, Vas obavještavam da je Ženski Parlament zakazan za ponedjeljak u 11h na temu Sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a mi nastavljamo sa našim radom sa ovim

diskutantima u 14 i 30 h.

Hvala lijepa.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:14:46)

Dobar dan.

Nastavljamo sa radom Četvrtе sjednice Drugog redovnog zasijedanja. Nastavljamo sa pretresom Predloga Strategije nacionalne bezbjednosti.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su mr Predrag Bošković, ministar odbrane i mr Ivica Ivanović, koga pozdravljam, generalni direktor Direktorata za politiku odbrane.

Izvjestioci odbora su Andrija Popović Zakonodavnog odbora i Obrad Mišo Stanišić Odbora za bezbjednost i odbranu.

Ko želi riječ? Po spisku prijavljenih prvi govornik je poslanik Miloš Nikolić. Poslije njega su: Strahinja Bulajić, Andrija Nikolić, Milun Zogović, Jovanka Laličić, Predrag Bulatović itd.

Poslaniče Nikoliću, izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (26.11.18 15:15:52)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnice Vlade, odnosno predstavniče predlagača, poštovani građani,

Danas pred nama imamo Strategiju nacionalne bezbjednosti Crne Gore, koja predstavlja jedan opšti, rekao bih, okvirni dokument za ukupnu strategiju bezbjednosti države Crne Gore. Dakle, ono što je važno reći jeste da će ovaj dokument biti razrađen dalje nizom dodatnih dokumenata kojim će se na jedan cjelishodan način sagledati ukupna bezbjednosna situacija u Crnoj Gori.

Ono što je meni zapalo za oko dok sam čitao ovaj dokument jesu dominantno dvije stvari. Prva stvar tiče se nedjeljivosti bezbjednosti. Naime, sa pravom je puni akcenat stavljen na to da prosto više u bezbjednosnom sektoru veoma teško možemo da razaznamo jasnu razliku između onoga što bi bile unutrašnja i spoljna granica bezbjednosti. Prosto u godini u kojoj živimo, vijeku u kojem živimo, uticaj eventualnog međunarodnog kriminaliteta i svih pojava u krivičnom ponašanju koja se mogu desiti su takva da veoma lako mogu imati reperkusije na unutrašnje prilike i mislim da je kao u malo kojoj oblasti veoma izazovno i zahtjevno prilagoditi sektor odbrane i bezbjednosti upravo ovakvim trendovima zbog toga što nekada se dominantno smatralo da sve ono što može ugroziti nacionalnu bezbjednost dominantno leži unutar granica jedne države, osim u izuzetnim slučajevima. A danas smo ipak svjedoci da i svi oni događaji koji se dešavaju daleko van granice jedne države mogu imati ozbiljne reperkusije na bezbjednost u njoj samoj i sigurno da su potrebni onako ozbiljni kapaciteti ukupnog bezbjednosnog aparata u Crnoj Gori da bi se na pravi način suočili sa svim ovim izazovima.

I druga stvar, koju sam naročito želio da istaknem, jesu elementi politike nacionalne bezbjednosti. Pročitaću taj dio iz Strategije, koji kaže da su elementi politike nacionalne bezbjednosti nacionalna bezbjednosna politika, vanjska politika, ekonomska politika, politika odbrane, politika unutrašnje bezbjednosti, politika zaštite od prirodnih i vještački izazvanih katastrofa, politika zaštite ljudskih prava, socijalne politike i druge politike. Kao što možemo vidjeti iz ukupnosti politika koje su ovdje nabrojane, dakle nisu sve politike one za koje bismo pomislili ovako na prvi pogled kada se pomene politika bezbjednosti. Ne radi se samo o vojnoj bezbjednosti, unutrašnjoj bezbjednosti, već je korpus nacionalne bezbjednosti jedan skup politika koji je znatno širi od bezbjednosnog sektora. U tom planu upravo valja dodatno naglasiti značaj vladavine prava koji podrazumijeva ukupno funkcionisanje jednog sistema u ukupnosti svih njegovih politika a koje su znatno šire bezbjednosti.

Upravo u tom planu vidimo i vanjsku i ekonomsku politiku i vjerujem da je ova vlada svojim radom do sada, dvije godine, apsolutno opravdala povjerenje građana kad su u pitanju naša vanjska politika zbog članstva u NATO-u i uspjeha u evropskim i evroatlantskim integracijama, ali i kad je u pitanju i ekonomska politika zbog rasta od 4,8% i poboljšanog stanja u javnim finansijama, o čemu ćemo nešto više govoriti prilikom naredne tačke. Osim toga, naravno imamo,

kao što sam rekao socijalne politike, politike zaštite ljudskih prava, zaštita od prirodnih i vještačkih izazvanih katastrofa i vjerujem da upravo ćemo dovršetkom procesa evropskih integracija uspjeti da ukupnost naših politika, pogotovo u ovim sektorima koje generalno ne smatramo bezbjedno izazovnim, uspjeti da poboljšamo. Koliko su sve te ostale politike važne i koliko mogu imati uticaja na nacionalnu bezbjednost govori činjenica da je bivši predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Barak Obama, kada je prije nekoliko godina govorio o tome ko su glavna potencijalna lica ili pojave koje mogu ugroziti nacionalnu bezbjednost Sjedinjenih Američkih Država, naveo klimatske promjene kao prvi uticaj koji može ugroziti ukupnu bezbjednost Sjedinjenih Američkih Država. Upravo u tom kontekstu, veoma je važno razvijati ukupnost politika kojima se brani nacionalna bezbjednost. Taj posao naravno širi je od Ministarstva odbrane i vjerujem da, kao što sam rekao, Vlada u dosadašnjem dijelu svog rada jeste pokazala jedan senzibilitet prema svim tim politikama i na taj način doprinijela ukupnoj bezbjednosnoj situaciji.

O samom poslu koje je Ministarstvo odbrane odradilo mislim da možemo govoriti veoma afirmativno. Dakle, svjedoci smo da se za ovih dvije godine, pogotovo u tehničkom dijelu, dijelu naoružanja, stanje u Ministarstvo odbrane dosta poboljšalo. Svjedoci smo da se stalno nabavlja nova oprema, novi helikopteri, a sve u cilju kako bi se na unutrašnjem planu odgovorilo izazovima ali i onome što su naše međunarodne obaveze po osnovu članstva u NATO.

Tako da, sve u svemu, mislim da je u proteklih dvije godine Ministarstvo odbrane napravilo velik posao, koji zaista nije lak, da imamo poboljšane uslove u radu kako samog Ministarstva, tako i Vojske u cjelini. Podržavam sve ono što su planovi koji se tiču izmještanja Ministarstva iz postojećih lokacija u Maslinama, itd. i svega onoga što su dugoročni planovi Ministarstva odbrane. Mislim da i Ministarstvo i Vlada ukupnošću svojih politika /prekid/ apsolutno zaslužuju podršku Parlamenta. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:20:57)

Zahvaljujem, poslaniče Nikoliću.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je kolega Strahinja Bulajić. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (26.11.18 15:21:11)

Zahvaljujem.

Prije svega, mislim da bi trebalo konstatovati da je Strategija nacionalne bezbjednosti materijal kojim se precizira razvoj i funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti. Takođe, trebalo bi naglasiti da je ovaj dokument valjda podložan promjenama, odnosno redefinisaniu, mislim na određena rješenja koja su predložena ovom strategijom, a imajući u vidu članstvo Crne Gore u jedan takav agresivni vojni savez kakav je NATO. Jer, suština postojanja NATO pakta nije ništa drugo do vođenje rata. Primarna meta, naravno, to je Rusija, ali i svi potencijalni ruski saveznici. E sad, gdje je u svemu tome mala Crna Gora? Najprije bih je smjestio, da pokušam u kontekst rizika i pitam da li je Crna Gora sada bezbjednija? Možda u odnosu na susjede da, ali samo djelimično. Dobrim dijelom je u još većem riziku nego prije. Međutim, ako u fokus stavimo globalne odnose, Crna Gora kao dio globa sistema koji je suprostatavljen svima ostalima, samim tim svakako nalazi se na meti. Osim toga šta će se desiti ako NATO, što ne bi bilo nikakvo čudo, doživi određene transformacije, ili, čak, koliko god to zvučalo drugačije, prestane da postoji, šta onda? E onda Crna Gora, posmatrano iz vojnog ugla, postaje isuviše lak plijen svih onih koji su istorijski posmatrano uvijek kidisali na nas i na našu nejač.

Dalje, islamski terorizam. Sad se to kaže globalni terorizam, je li, je svakako došao više do izražaja i sada je Crna Gora izloženija tim opasnostima. Naravno, nikako se ne smije smetnuti s uma ni organizovani kriminal i drugi izazovi i prijetnje po bezbjednost. Sada su tu i migracije, itd.

Unutrašnja stabilnost, po mom ličnom uvjerenju, takođe je oslabljena članstvom u NATO, što se doduše i priznaje, praktično se priznaje definisanjem, da je nazovem, misije koja podrazumijeva odbranu ustavnog poretka. U ovoj strategiji, a to ranije nije razmatrano, ostavljena je mogućnost i vojnog ugrožavanja bezbjednosti Crne Gore. U tom dijelu uvjeren sam da je

neophodno bilo da se bliže i jasnije definiše od koga može biti ugrožena Crna Gora - da li u lokalnom, da li u regionalnom, da li u globalnom konfliktu, da li može biti ugrožena od članice NATO, ili neke druge države, ili nekog bloka možda. Dalje, sve češće i ozbiljnije se najavljuje i formiranje novih vojnih asocijacija unutar NATO ili paralelno sa njim. I šta bi to značilo za Crnu Goru? To su sve stvari koje ova strategija nije dotakla, ili nije barem obradila na potrebnom nivou, po mom mišljenju. Takve istupe vidimo i od samog predsjednika Francuske Emanuela Makrona i, koliko mi se čini, nikako nije usamljen u tome.

I na kraju, posebno je pitanje ali i veoma važno pitanje upravljanja sistemom bezbjednosti. Naravno, mislim na ona ovlašćenja ministra odbrane, nikako ne mislim personalno na ministra, nego mislim na instituciju ministra odbrane i na ovlašćenja i njegove ingerencije nad vojskom. Koliko ja znam, u demokratskim društvima ne bi trebalo da ima ovolika ovlašćenja. Vojskom, mislim na onaj uniformisani dio, treba da komanduje predsjednik, a ministar odbrane je resor, odnosno Ministarstvo odbrane je resor koji se bavi odbrambenim pripremama društva i stara se o materijalnoj osnovi za funkcionisanje vojske. Ne vjerujem da nijedan ministar vojske iz kruga NATO /prekid/ nad svojom vojskom.

Bilo kako bilo, poštovani građani, vrijeme pokazuje a ne sumnjam da će tek, da je nedvosmisleno i neuporedivo bolje po Crnu Goru bilo da je ostala van NATO saveza. I to ugaravanje Crne Gore u NATO mimo vaše volje, bez referenduma, što duže vrijeme bude prolazilo sve će biti bezbjednosni rizici veći po Crnu Goru. Ovako, to je bila, po mom dubokom uvjerenju, klasična aneksija Crne Gore od strane NATO i sad je njena uloga sljedeća - poligon NATO-a za dalje dejstvovanje prema Srbiji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:26:58)

Hvala, kolega Bulajiću.

Komentar na Vaše izlaganje ima Obrad Mišo Stanišić. Izvolite, poslaniče Stanišiću.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (26.11.18 15:27:07)

Kao izvjestilac u ime odbora. /Upadica/ Ima veze.

Kolega Bulajiću, Vi ste ovdje naveli neke činjenice za koje ste izrazili sumnju, ali koje stoje u ovoj strategiji. Rekli ste da Strategija ne podliježe nikakvim inovacijama. Podliježe, zavisno od bezbjednosnih izazova, lijepo piše u Strategiji. Od bezbjednosnih izazova i prilika da Strategija podliježe ne promjenama, nego dogradnji i njenoj dopuni.

Dalje, posumnjali ste u unutrašnju stabilnost zemlje ulaskom Crne Gore u NATO. Ne znam čime to možete da potkrijepite, koji su Vam to argumenti da je Crna Gora na unutrašnjem planu nestabilna kad je ušla u NATO.

Dalje, pričamo hipotetički šta ako se raspadne NATO. Pa šta ako dođe neka svjetska kataklizma, pa ne bude živih bića na svijetu, ako dođe smak svijeta? Ja bih to tako postavio kako Vi to postavljate.

Dalje, ono što je veoma bitno to je da je bez referenduma ipak volja naroda odlučila o učlanjenju Crne Gore u NATO. Znete li kako? Preko svojih predstavnika koje su birali i dali im mandat da u ovom domu odlučuju u ime onih koji su ih birali o važnim pitanjima, pa i tim što je sasvim ustavna kategorija. Vi znate da može i referendum, a može takođe i da se donese odluka u Parlamentu kao što smo mi uradili.

I još nešto ću Vam reći. Kolektivni sistem, sistem bezbjednosti kakav baštini NATO, ja sam u uvjerenju, a većina nas koji smo bili za to da naša država postane članica NATO saveza, jeste upravo zbog toga - kolektivni sistem bezbjednosti garantuje svim zemljama, posebno članicama eks Jugoslavije kad uđu u taj kolektivni sistem bezbjednosti da nikad ne bude više rata i da se nikad više između sebe ne tučemo svakih 30, 40 godina, kao što smo u svojoj istoriji radili. Bez obzira da li se radi o susjedima, o braći, o nebraći - nas je istorija skupo koštala. I vjerujem da ulaskom u NATO Crna Gora je utvrdila svoju bezbjednost i Crna Gora je ušla u NATO ne da bi ratovala, nego da se bori da nikad na ovim prostorima više ne bude rata. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:29:48)

Zahvaljujem, kolega Stanišiću.

Pravo na odgovor na Vaš komentar koristi Strahinja Bulajić. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (26.11.18 15:29:58)

Gospodine Stanišiću, ja imam nekakvu naviku da sve pišem i sad ću Vam tačno pročitati što sam rekao. Dakle, takođe trebalo bi naglasiti i da je ovaj dokument podložen promjenama, odnosno redefinisaniu. Ne znam čemu Vaša intervencija u tom smislu. Dakle, ja sam to rekao.

Druga stvar, da li Vi smatrate, gospodine Stanišiću, da je suština, odnosno da nije suština NATO-a vođenje rata? Šta je suština postojanja NATO-a? Samo i isključivo samo vođenje rata, ostvarenje imperijalnih ambicija pet, šest vodećih zapadnih zemalja.

Ne znam, Vi ste ili neko iz vaših redova je, toliko puta rečeno ovdje da Crna Gora više neće voditi tuđe ratove. Šta radi danas u Avganistanu Crna Gora? Što će tamo? /Upadica/ U mirovnoj misiji neće da vodi ratove. A tamo nijesu izloženi mecima, je li?

Oko referenduma. Ja sam potpredsjednik nacionalne stranke, ali demokratske, i smatram referendum kao vrhunsko dostignuće u odlčivanju o nečemu, a pogotovo kad se radi o tako važnoj stvari kakvo je uključivanje u globalne sisteme bezbjednosti, rušeći za sobom svu istoriju, svu tradiciju, sve ono što smo bili. Dakle, u mnogim zemljama Evrope, uključujući i Švajcarsku i ne znam koje, referendum se raspisuje za mjesta kontejnera po ulicama, a kamoli hoće li ući u NATO, ili neće ući u NATO. I ulaskom u NATO ja tvrdim i dokazujem, ako treba možemo da otvorimo polemiku, možemo i okrugli sto da napravimo, da je unutrašnja bezbjednost Crne Gore poljuljana. Hoćemo li da pričamo sad o migracijama, o vehabijama, o milion drugih stvari? Mi smo legitimna meta, gospodine Stanišiću, samim ulaskom u NATO. I to je nesporno. Nećemo se valjda oko toga sporiti. /Upadica/ Nema problema, slobodno, tu sam. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:32:24)

Zahvaljujem.

Ja sam maloprije napravio mali lapsus, izvinjavam se kolegi Popoviću. Sljedeći učesnik u raspravi je kolega Andrija Popović a neka se pripremi, kao što sam najavio, Milun Zogović.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.11.18 15:32:45)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke, građani Crne Gore, crnogorske dijasore, poštovani predstavnici Vlade,

Što se tiče samog Prijedloga strategije nacionalne bezbjednosti, prošlo je 10 godina od kada je donijeta posljednja strategija nacionalne bezbjednosti. Crna Gora danas ima punopravno članstvo u NATO koje zahtijeva potpuno novo definisanje bezbjednosti od pojedinačne u kolektivnu. Ova strategija definiše potpuno novi sistem vrijednosti, definiše tri ključna interesa bezbjednosti, odnosno vitalne, strategijske i važne interese kroz moguće rizike i prijetnje.

Potrebno je dalje sprovoditi i jačati međuresorsku saradnju organa obavještajno-bezbjednosnog sektora i organa za sprovođenje zakona, kao i partnersku saradnju i razmjenu informacija na regionalnom i međunarodnom nivou, što je ključno sa aspekta osiguranja bezbjednosti građana, građanki i suočavanja sa svim potencijalnim prijetnjama, izazovima, a time i doprinos na regionalnoj i međunarodnoj bezbjednosti. Strategija nacionalne bezbjednosti je okvirno dobro postavljena, usklađena sa NATO strategijom, daje prikaz za okruženje, izazove,

rizike i prijetnje današnje Crne Gore. Mi smo sve više globalno društvo, a globalno bezbjednosno okruženje karakterišu dinamične promjene i procesi, nepredvidivost i hibridnost. Gotovo da nema jasnih granica niti u jednoj oblasti. Regionalno smo takođe pod širokom lepezom prijetnji i rizika. Zapadni Balkan je jako interesantan u pogledu integracijskih procesa u ovom periodu. Organizovani kriminal uzeo je maha, nezakonita proizvodnja, nabavka, posjedovanje, trgovina i krijumčarenje oružja i druge zloupotrebe.

Iako je imala uspjeh, akcija "Poštuj život - vrati oružje", makar što se tiče podizanja svijesti građana, svima je jasno da u Crnoj Gori nažalost ima i previše oružja i da je vrlo dostupno. Svakodnevno, prateći izvještaje MUP-a, zabrinuti smo i prosto je nevjerovatno da ga toliko otkrivaju i oduzimaju u nelegalnom posjedu, a da iznova i iznova začuđujuće brojke imamo na dnevnom nivou.

Da ne zaboravimo, iz Centra bezbjednosti je nestalo oružje prije par godina. Nemam informaciju u kom pravcu je ta istraga išla i da li je dala konkretne rezultate.

Imamo još jedan odličan primjer sajber kriminala iz sfere finansija, predmet Čujović. Imamo jedan niz slučajeva u kojima se može ogledati bezbjednost kako pojedinca, tako i zajednice kroz ovako pojedinačne primjere koji su za brigu.

O organizovanom kriminalu iz Crne Gore, ili povezanim sa Crnom Gorom se govori bez ikakve zadržke i u regionu i šire. Na primjer, Savjet za inostranu bezbjednost za 2018. godinu, između ostalog, navodi da u Crnoj Gori postoje organizovane kriminalne grupe uključene u zelenašenje, krijumčarenje droge i ljudi. Znamo da je taj broj grupa kriminalnih pao, ali tu predstoji sigurno i velika borba sa preostalima. Nasilje između članova kriminalnih grupa je često. U međusobnim obračunima pale se automobili ili dižu u vazduh.

Nekad, to je najviša moja sfera interesovanja kod ovog predloga Strategije nacionalne bezbjednosti, je upitno postojanje Agencije za nacionalnu bezbjednost, jedne od najvažnijih institucija u državi. Moj apel i podrška Tužilaštvu, sudovima, Policiji i obavještajno-bezbjednosnom sektoru je da budu korak bliži i brži - ovo do sada u sferi bezbjednosti ne bih baš volio da zovem redovnom situacijom.

Vratću se na Agenciju za nacionalnu bezbjednost. Agencija za nacionalnu bezbjednost, kojoj se ne daje dužna pažnja u ovom dokumentu, mislim da je u 2017. godini potrošila nešto manje od osam miliona evra, da li je to dovoljno - postavljam to pitanje. Možda su moja zastarela shvatanja, da podsjetim, zbog Agencije za nacionalnu bezbjednost tadašnje /prekid/ 1988-1989. u poznatoj antibirokratskoj revoluciji je pala Crna Gora, ne formalno, ali da suštinski. Dakle, to je drugi put poslije 1918. godine, pala je zbog neodgovornog, u najvišoj mjeri, odnosa tadašnje udbe, današnje Agencije za nacionalnu bezbjednost. Mislim da bi u ovom dokumentu značajnija uloga morala biti posvećena toj veoma važnoj instituciji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:38:34)

Zahvaljujem, poslaniče Popoviću.

Komentar na Vaše izlaganje ima poslanik Bulatović.

Poslaniče Bulatoviću, imate riječ.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 15:38:46)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ne bih se javio za komentar, ali ovdje su potegnute dvije veoma važne stvari. Prvo status Agencije za nacionalnu bezbjednost i 1988. godina, ocjenjujući da je Udba kriva što se desila 1988. godina.

Poštovani građani, 1988. godine je masovno nezadovoljstvo građana i poslije toga izbijanje takozvane antibirokratske revolucije izazvala politika komunističkog rukovodstva koja se danas glorifikuje. Kada vodite pogrešnu politiku, nema te vojske, nema te udbe koja može da sačuva politiku. Znači, u zemljama realnog socijalizma, počev od protesta solidarnosti, preko drugih zemalja, da ne govorim o tome, jednostavno je ta istrošena politika dovela do odgovarajućih

promjena.

Moram da kažem gospodinu Popoviću da pored moje malenkosti i još jednog broja ljudi koji smo bili učesnici te antibirokratske revolucije, ne znam da li ovdje neko ima, ali znam sasvim sigurno da je u organizacionom odboru bio brat predsjednika Vlade Mila Đukanovića Aco Đukanović, bio je i predsjednik Skupštine Ivan Brajović, bili su Vujica Lazović i Ljubiša Stanković. Iznositi paušalno ocjene o tom vremenu i protiv predsjednika Skupštine da je trebala očigledno Udba njega da uhapsi, su veoma neozbiljne stvari. Ja mislim da jedini relevantan proces u kome je došlo do smjene političke garniture, u njoj je učestvovao bjelodano Ivan Brajović. Prosto mi izgleda groteskno kada vidim u Danilovgradu da taj isti Ivan Brajović zajedno sa bratom Aca Đukanovića, odnosno Milom Đukanovićem sjedi i daje omaž Veselilnu Đuranoviću, koji je tada završio političku karijeru.

S Vama se potpuno slažem, mada mi je to teško, da je Agencija za nacionalnu bezbjednost jedina po Ustavu nadležna da otkriva terorizam. Ja mislim da je i ovih para mnogo, bez ako ne mislite da pare koje treba da se povećaju, treba da se povećaju za onaj dio u Zakonu o Agenciji za nacionalnu bezbjednost gdje udba ima pravo, odnosno ANB, dobro ste Vi to rekli, da angažuje što veći broj građana da budu špijuni. Ako ne mislite da je nedovoljno špijuna među građanima i partijskim aktivistima - ako na to ne mislite, a ne vjerujem da mislite.

Ovdje je za ovog gospodina preko puta koji mijenja ministra odbrane krucijalna stvar - 2016. godine ministar odbrane Milica Pejanović Đurišić, kao kontakt čovjek za NATO, je li tako, tako je, nije znala da se dešava pokušaj /prekid/ a Agencija za nacionalnu bezbjednost, pored svih tih para i svih tih doušnika, nije obavijestila nadležne organe u sistemu odbrane. O tome ću govoriti šta je taj sistem bezbjednosti i kako funkcioniše i tu se sa Vama slažem. Ali, zapamtite jednu stvar, sa nacionalnom isključivošću, sa politikom samo u vašem radijusu zaboravljajući značajan dio Crne Gore, vama neće ni vojska biti dovoljna, ni policija, ni ništa. Vaša politika će vas same urušiti. Ne mislim vas, nego mislim na Demokratsku partiju socijalista na čijoj ste vi listi bili.

Dakle, recite direktno, Ivan Brajović je učesnik jednog državnog udara ili prevrata 1988/89. godine i da je Udba trebala da ga procesuiru zajedno sa bratom Mila Đukanovića Acom Đukanovićem i da ne kažem ostalima. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (26.11.18 15:42:47)

Poslaniče Popoviću, imate pravo na odgovor na komentar.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.11.18 15:42:57)

Zahvaljujem.

Evo lijepo je što smo čuli uvaženog kolegu Bulatovića, koji je bio i direktni učesnik tadašnje antibirokratske revolucije, takozvanog događanja naroda. Naravno, događanja naroda nije bilo. To je bila uvezena revolucija, kao što je bila uvezena revolucija koja se desila dva dana ranije u Vojvodini kad je palo rukovodstvo Vojvodine. Mislim da je to bilo 10. oktobra 1988, a ovo se desilo dva dana ranije.

Ono što je bitno - svi mi prije ili kasnije se moramo okrenuti budućnosti. Zaboraviti ono što se dešavalo, mnogo toga ružnog, ružna lica je Crna Gora tradicionalna pokazivala uz bezbroj lijepih lica. Ali, 1988. godine Crna Gora je suštinski izgubila državu, ponovo, drugi put poslije 1918. Ovaj put neformalno. Znači, kako narod naš kaže - nas nije zmija jednom ujela, nego nas je ujela zmija do sada dva puta 1918. 1988. godine. Koga zmija ujede, i guštera se boji.

Velike nade polažem u Agenciju za nacionalnu bezbjednost da će u nekom budućem periodu biti daleko obazrivija. To je njen posao. Sva moguća sredstva, bez obzira što to onako rogovatno zvuči tajna služba, udba, državna bezbjednost, Agencija za nacionalnu bezbjednost, ali jednostavno nijedna zemlja svijeta ne može da funkcioniše bez nje, a najmanje može Crna Gora i neka zemlja na Balkanu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:45:28)

Hvala, poslaniče Popoviću.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik je poslanik Milun Zogović. Prije nego što mu dam riječ da najavim da je sljedeća govornica poslanica Laličić.

Poslaniče Zogoviću, imate riječ. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (26.11.18 15:45:47)

Poštovani građani,

Strategija nacionalne bezbjednosti je najvažniji strateški dokument koji bi trebalo sveobuhvatno da odgovori na bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje. Odjeljak prvi dokumenta pred nama pod naslovom - Uvod je potpuno primjeren i krajnje adekvatno najavljuje najvažniji strateški dokument. Međutim, odmah u nastavku pa sve do odjeljka 9, koji je sličan odjeljku prvom, ruši se iluzija ozbiljnosti i strateškog značaja ovog dokumenta. Tako su uvod, zaključak i naslov u koliziji sa onim što se nalazi između, jer se ovaj dokument nesrećno svodi na ispraznu frazeologiju i davanje definicija državnih organa i organizacija uz pojašnjavanje njihovih nadležnosti, kao da se radi o udžbeniku za osnovce, a ne o dokumentu koji bi trebalo da bude krovna konstrukcija obezbjeđivanja dugoročne bezbjednosti. Posebno je pogrešna tendencija kompletnog teksta da se izbriše linija razdvajanja između spoljašnje i unutrašnje bezbjednosti, što je u ozbiljnim državama neodrživo, opasno i suprotno načelu subjektiviteta i teritorijalnog integriteta, a otvara i pitanje svrhe postojanja takve države u kojoj su isti spoljni i unutrašnji bezbjednosni izazovi. I dok vitalni, strategijski i ostali važni interesi promovišu i garantuju zaštitu ljudskih prava i sloboda i samostalnost i nezavisnost sudstva, u praksi već duže od dvije godine pod lažnim optužbama kontinuirano se krše ljudska prava i slobode političkih neistomišljenjika, a od samostalnog i nezavisnog sudstva su ostale samo korice, kao i od ove strategije.

Kako je moguće da je od osnovnih elemenata sistema koji čine: Skupština, Predsjednik, Vlada, Savjet za odbranu, Vojska, Policija, Obavještajno-bezbjednosni sektor, sudovi, Tužilaštvo, jedino Tužilaštvo znalo da se u Crnoj Gori priprema neviđeni masakr i krvoproliće, ubistvo premijera i nestanak države u oktobru 2016. godine? Ovaj montirani sudski proces pokušava da bezmalo iskriminiše jedan cijeli narod u Crnoj Gori, a da ne govorimo o zlonamjernim pokušajima degradacije snage političkog subjekta čiji su lideri lažno optuženi u ovom procesu. Jer, da smo planirali revoluciju, ona bi imala svoje a ne vaše zakonitosti.

Osnovni nedostatak ovog dokumenta je što on ne registruje stvarne bezbjednosne izazove sa kojima se suočava Crna Gora. I dok promoter prirodne Albanije Kočo Danaj slobodno održava skupove po Crnoj Gori, na kojima promovise ovaj sud i projekat, vi privodite ljude koji na svojim kućama ističu zastave kraljevine Crne Gore. Predsjednik Albanije vam otvoreno iz mjeseca u mjesec obilazi teritorije na kojima ima otvorene pretenzije uz koreografiju kojoj bi i sama Tirana pozavidjela i tu nema ama baš ništa problematično. Očigledno da ne smeta ni to što u Albaniji iz koje dolazi Crnogorci nemaju pravo ni na ime ni na prezime, a ne smeta ni spomenik čovjeku koji je učestvovao i komandovao u Veličkom pokolju, iznad kojeg već godinama u Vusanju kod Plava leprša albanska zastava.

A onog funkcionera Bošnjačke stranke koji je okarakterisao Njegoša kao genocidnog pjesnika i otvoreno se izrugivao Crnogorcima kako Bošnjaka ima više u Tuzlanskom kantonu, udomili ste za direktora u Željeznici, pa se postavlja pitanje ko zapravo upravlja ovom državom i čija je ovo nacionalna strategija. I dok svakodnevno politički raubujete priču o prijetnjama od nepostojećeg velikosrpskog nacionalizma, uzdižući ga na nivo najveće opasnosti i zabranjujete ulazak u Crnu Goru istoričarima i pjesnicima iz Beograda, onima koji stvarno ugrožavaju našu državu izgleda je sve dozvoljeno kako bi neometano pripremali teren za realizaciju svojih zamisli. Ali neka se ne zanose. Čak ni uz vašu pomoć neće uspjeti da realizuju te pogubne projekte, jer je Crna Gora uvijek znala da odbrani slobodu i da opstane. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:50:30)

Poslanik Luid Škrelja se javio za komentar. Izvolite.

LUID LJUBO ŠKRELJA (26.11.18 15:50:38)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Zogoviću, ja nemam namjeru da se ovdje svađamo ili pričamo priču koja je poznata na Balkanu. Albanski narod u Albaniji, pričam za Albaniju, volio bih da mi neko ovdje jasno saopšti kada je bilo kad i u kojoj prilici imao teritorijalnih pretenzija prema Crnoj Gori. Nikad, to je činjenica. Koča Danaj nije Albanac, to je prijatelj Nebojiše Medojevića i oni zajedno to rade i njegova partija sa njegovim /upadica/ na zadnjim parlamentarnim izborima za tu veliku kako Vi zovete prirodnu ili kako god hoćete Albaniju nije ni ušla u Parlament Albanije. Što će nama ta priča, kad ona u matičnoj državi ne može da ima prođu? To je priča da bi se nešto drugo tom pričom iskazalo, a to je projekat velike Srbije koja je prepreka i koji ugožava Crnu Goru, a ne velika Albanija.

Druga stvar, gospodine Zogoviću, Vama se obražam direktno. Vi ste mnogo korektan momak, ali da Vam kažem. Ne znam da li Vam je bliži ili daleki rod, u Ulcinju postoji ulica sa imenom Radovana Zogovića. I ja sam potpisnik tog zahtjeva. Dajte u Beranama, Plavu, Andijevici, Mojkovcu ime nekog Albanca pa da pričamo o tom /upadica/ Ostavite Prištinu, moja je država Crna Gora. Pokrenite tu inicijativu. Mi smo pokrenuli tu inicijativu, jer je Radovan Zogović bio uvaženi književnik ne samo u Crnoj Gori i na Kosovu i Metohiji, kako Vi zovete, i Albaniji i svim albanskim teritorijama. Mislim da je on znao malo više od nas, lično od mene kad je na takav način svatio stvari koje trebaju da se dešavaju na Balkanu. Nemam ništa protiv onoga što Vi mislite i što pričate da je prijatna velika Albanija, prirodna Albanija. To je vaša stvar, ali bih volio da neko da argumentovano ovdje saopšti kada su Albanci iz Albanije nekoga napadali, kadu su uspostavili neki račun ili neke teritorijalne pretenzije prema bilo kojoj državi na Balkanu. Što se nešto valja i što se nešto mijenja na Balkanu, to je neko drugi kriv. Nijesu Albanci. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:53:36)

Hvala, poslaniče Škrelja.

Poslanik Milun Zogović, pravo na odgovor na komentar.

MILUN ZOGOVIĆ (26.11.18 15:53:43)

Stvarno, gospodine Škrelja, danas ovdje neću govoriti o Radovanu Zogoviću ništa. On je čitavim svojim likom i djelom najbolje govorio sam o sebi. Tačno je da je u određenim istorijskim momentima primijetio ugroženost pojedinih nacija i da je to dokumentovano opisao u svojim djelima, ali bi tačno isto tako bilo da ti narodi čiju je ugroženost u određenim momentima on javno iznio treba da primijete i ugroženost naroda kome je i sam Radovan Zogović pripadao. Bilo bi dobro da ponekad i vi imate osjećaja za neke druge narode i da osudite neka nepočinstva koja se njima priređuju.

Ja sam Vas pitao decidno jednu stvar vezano za ime i prezime u Albaniji, jer Crnogorci i dalje u Albaniji moraju da plate 1000 evra da bi promijenili ime i prezime i pritom samo mogu jedno da promijene. Ne mogu ime i prezime, mogu da biraju ili ime, ili prezime.

Gospodine Škrelja, na prethodnom zasijedanju Vi ste mene ovdje pred čitavim ovom domom uvrijedili jednom ocjenom. I baš zbog posebnog senzibiliteta, zato što dolazite iz drugog naroda nijesam htio da odreagujem. Jer, ono što ste Vi meni rekli je za ozbiljnije ljude ozbiljna uvreda, a Vi provjerite šta ste mi rekli onaj dan ovdje kad ste se meni obratili. A što se tiče ovog, sve što sam rekao su činjenice i fakti. Imate u Vusanju pored Plava spomenik čovjeku koji je učestvovao u veličkom pokolju kada je za dva sata 1944. godine 28. jula ubijeno oko 500 ljudi. Već desetak godina njegov spomenik je preko puta Osnovne škole u Vusanju, a iznad njega je

albanska zastava i u ovoj državi to nikome ne smeta.

Gospodine Škrelja, ne smetaju meni lično ničije zastave, ali objasnite mi o kakvoj demokratskoj i ravnopravnoj državi govorimo kad je Dan zastave Albanije kompletan Plav, Ulcinj, Tuzi gotovo da nema kuće da nije okićena albanskom zastavom. A ako neki pravoslavac u Crnoj Gori postavi na kuću trobojku kraljevine Crne Gore, istog momenta mu se šalju odred i policija da mora da daje izjave kao državni neprijatelj. Objasnite mi u čemu je tu problem. Radi se o nečemu da u ovoj Crnoj Gori postoji određena društvena grupa koja nema prava kao svi ostali stanovnici Crne Gore. Zbog čega jasno ne priznate? Vi nikad niste čuli za prizrensku ligu, je li? Nijeste čuli za projekat velike Albanije? Vi ste ovdje rekli da Albanci nikad nису imali aspiracije na teritoriju Crne Gore, što apsolutno nije tačno. U vremenima koja su iza nas svi narodi su imali neke teritorijalne aspiracije i to ne treba da se krije. /Upadica/ Nije tačno, pa prizrenska liga je direktna teritorijalna aspiracija.

Gospodine Škrelja, Plav i Gusinje nису htjeli da priznaju odluke Berlinskog kongresa, Ali-paša ih držao još 20 godina van Crne Gore i u čast bitke /prekid/ je dobio zvanje Ali-paša /prekid/ gusinjski. Mi ovdje diskutujemo da nису imali teritorijalnih apsiracija. Istorija je poznata svima i ne može se falsifikovati bez obzira koliko god neko u današnje vrijeme tražio da to uradi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:56:59)

Poslaniče Škrelja, mislim da nemate prava, da smo završili ovim. Ja Vam potvrđujem sve što ste pričali, da ste bili u pravu i idemo dalje.

Koleginice Laličić, ja Vam dajem riječ samo sačekajte.

Evo da čujemo proceduru.

Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (26.11.18 15:57:32)

Nema problema.

Samo hoću da kažem da mi gospodin Milun Zogović saopšti kada sam ga ja uvrijedio, ne pada mi na pamet to da radim prema Vama. Na pamet mi ne pada. Za ostalo, to je Vaša stvar. Vi imate Vaše razmišljanje i neću da ulazim u to, ali ja Vas nisam uvrijedio nikad i neću to da radim za razliku od Vas. Ali, sve što sam ja rekao /upadica/. Možete li da smirite gospodina Kneževića ili će dobiti opomenu opet?

Znači, nikada ja gospodina Zogovića, koji je po meni /upadica/ Vi ste neoženjeni i ne znate što znači skidati ženu. Vi to ne znate. Izvinite, Vi ste neoženjeni pa ne znate. Molim Vas, kad se budete oženili, tada ćemo biti ravnopravni.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:58:36)

Kolega Škrelja, hvala Vam. Proceduralno ste iskoristili, niste imali pravo. Evo za proceduru se javlja i kolega Milun Zogović, koji se takođe obraća predsjedavajućem, jer nemate ni jedan ni drugi pravo.

MILUN ZOGOVIĆ (26.11.18 15:59:02)

Gospodine predsjedavajući, evo samo radi pojašnjenja. Gospodin Škrelja je meni za ovom govornicom na prethodnom danu zasijedanja, ne znam kad je to bilo petak mislim, rekao da mu je žao i da mora da mi kaže da ne govorim istinu. Za ozbiljne ljude je to ozbiljna uvreda. Ja laž prezirem kao najgori dio ljudske komunikacije. Ja sam Vam rekao, gospodine Škrelja, iz kojih razloga sam otčutao na Vašu uvredu, ne bih volio da se to bilo kom ponovi, jer ja dobro vodim

računa u ovom domu šta govorim. Trudim se da ni u privatnom ni u političkom životu nikad ne koristim laž, ni kao poštapalicu, a ne kao način obraćanja kolegama ili bilo kome. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 15:59:53)

Kolega Škrelja je blizu da dobije opomenu što sa mjesta govori drugim poslanicima i neće je dobiti.

Daćemo riječ kolegini Laličić.

Izvolite.

Koleginice Laličić, sačekajte samo da prvi red, ovi što su lideri političkih grupacija, Vam daju riječ. Malo pažnje.

Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (26.11.18 16:00:08)

Hvala, poštovani potpredsjedniče. Uvažene kolege i kolegice, građani i građanke, poštovani predstavnici obrađivača,

Postojanje jakog ali fleksibilnog sistema nacionalne bezbjednosti sposobnog da se prilagodi i efikasno i adekvatno odgovori na sve savremene i kompleksne bezbjednosne izazove rizike i prijetnje strateško je opredjeljenje Crne Gore. Strateški dokument kojim se utvrđuje bezbjednosna politika Crne Gore, definišu mehanizmi, instrumenti za ostvarivanje i zaštitu nacionalnih bezbjednosnih interesa danas je pred poslanicima. I trebalo bi da ovo bude tema oko koje bi trebali da se okupljamo a ne razdvajamo kao što.

Strategija nacionalne bezbjednosti ima za cilj uspostavljanje sistemskog okvira za ostvarivanje bezbjednosnih interesa Crne Gore i njome se utvrđuju ključne smjernice za definisanje nacionalnih bezbjednosnih politika. Crna Gora je ulaskom u NATO 5. juna 2017. godine ostvarila jedan od dva strateška spoljopolitička cilja, drugi je ulazak u Evropsku uniju. Dakle, ulaskom u NATO Crna Gora je postala integralni dio kolektivnog sistema bezbjednosti. Učlanjenje je značajno ojačalo međunarodnu poziciju Crne Gore, a pripadnici Vojske Crne Gore su aktivni članovi međunarodnih mirovnih misija. Strategija nacionalne bezbjednosti treba da obezbijedi da se bezbjednost Crne Gore tretira sveobuhvatno uz punu sinergiju svih subjekata sistema. Bezbjednost građana i države Crne Gore je direktno zavisna od bezbjednosti regiona, Evrope ili šire. Ne postoji jasna linija razdvajanja između bezbjednosti spolja i bezbjednosti iznutra, ali se time ne gubi subjektivitet nijedne države, već se time postiže da se pitanje bezbjednosti tretira sveobuhvatno. Vitalni interesi Crne Gore su: zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta nezavisnosti Crne Gore, unutrašnja stabilnost, zaštita imovine i života građana, zaštita demokratije i pravne države, vladavine prava i zaštita ljudskih prava i sloboda. Strategijom su eksplicitno pobrojani i obrazloženi izazovi, rizici i prijetnje po nacionalnu bezbjednost. Osvrnuću se samo na par njih.

Crna Gora odbacuje terorizam kao metod i sredstvo za ostvarivanje bilo kakvih interesa. Kao odgovor na ovaj izazov, Crna Gora predano radi na jačanju nacionalnih kapaciteta, koordinaciji aktivnosti svih subjekata unutar države, ali i jačanju međunarodne saradnje. Kada je u pitanju organizovani kriminal, Crna Gora i njeni organi preduzimaju čitav dijapazon preventivnih mjera i postupaka, aktivno saraduju sa međunarodnim i regionalnim organizacijama, ali je veoma važno obezbijediti združeno i koordinirano djelovanje organa sudske i izvršne vlasti. Crna Gora, takođe, preduzima sve neophodne zakonske mjere i aktivnosti u borbi protiv još jednog snažnog izazova sadašnjeg trenutka - trafikinga ljudima. Na tom planu ona je odlučna da unapređuje pravni okvir institucije, administrativne kapacitete i da saraduje sa drugim državnim međunarodnim organizacijama. Crnu Goru u ovoj oblasti zasigurno čeka puno posla. Efikasno funkcionisanje sistema bezbjednosti direktno zavisi od dostupnosti neophodnih resursa i njihove adekvatne iskorišćenosti, odnosno ljudskih i materijalnih resursa. Crna Gora ozbiljno radi na jačanju kapaciteta u oblasti bezbjednosti.

Poštovane kolege, sigurno da dio odgovornosti za funkcionisanje bezbjednosnog sistema u Crnoj Gori leži na Skupštini, odnosno poslanicima kroz donošenje budžeta, strategija, ali i zakona

u ovoj oblasti. Crna Gora je čvrsto opredijeljena ka očuvanju mira i stabilnosti, suživotu raznih zajednica i politici otvorenih vrata. Crna Gora je bezbjedna zemlja, što pokazuju rezultati istraživanja koje smo ovih dana mogli pročitati, kao i činjenica da u Crnu Goru sve više ulažu novac strani investitori. Sigurna sam da mnogi ovdje dijele moje mišljenje da niko ne bi ulagao milijarde u zemlju koja ne garantuje stabilnost i mir. Da nije bezbjedna, ne bi bilo ni Porto Montenegro, ni Luštice Bay, ni Porto Novi, ni Kolašina 1600, ni mnogih drugih investicija. Podsjetiću samo da su direktne strane investicije u godini nakon ulaska u NATO porasle dva puta u odnosu na godinu prije ulaska u NATO. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALA GENCIMANBEGU (26.11.18 16:04:44)

Zahvaljujem kolegici Laličić.

Kao što sam najavio, sljedeći diskutant je poslanik Predrag Bulatović, a neka se pripremi kolega Danijel Živković.

Poslaniče Bulatoviću, imate riječ.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 16:04:55)

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo, poštovani građani,

Ova strategija koja je na dnevnom redu je jedan kratak dokument koji, ustvari, predstavlja jedan proglas Demokratske partije socijalista. On je sve rekao što je bitno za Demokratsku partiju socijalista i u tome je bio jasan i nedvosmislen. Što se tiče pretenzije da to bude neka strategija, ona to nije. Ovo što je trebalo da se kaže vezano za proglas DPS-a to je moglo da bude u četiri, pet stavova i nekoliko strana.

Koliko ste ozbiljno radili, govore primjedbe matičnog odbora gdje su vas pozvali da ova strategija mora da se donese u skladu sa Ustavom, članom 72 tačka 6, gdje su vas ispravili vezano za ovaj neustavni zakon gdje je služba Vijeća za nacionalnu sigurnost pod okriljem Duška Markovića. Samo toliko. Dvije ključne stvari su vam pokazale koliko ste ozbiljno pristupili tome poslu i da vama nije bitan Ustav, bitan vam je DPS. Neko je uočio, radi bruke da ne puca naokolo. Ovo nije strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Ovo je strategija koja mora da pokaže kako i na koji način treba da se ispoštuje sve ono što je interes NATO-a i kako i na koji način za uzvrat garnitura na vlasti da bude i dalje na vlasti.

U ovom kratkom tekstu koji je na 21 strani je veoma jasno rečeno da je cilj svega ovoga što ste radili u strani 12, gdje se kaže sve to što radite jeste da bi kao vojska mogli da budete u sastavu NATO-a i da budete tamo jedan dio, a naoružanje vam služi za neku tamo ličnu odbranu, veze nema sa ozbiljnom strategijom. Ono što je bitno jeste opredijelili ste se za kolektivni sistem odbrane. U kolektivni sistem odbrane ste ušli, o čemu je gospodin Strahinja Bulajić govorio, protivno volji građana Crne Gore i NATO sada ima čitavu Crnu Goru kao svoj dio i većinu građana protiv toga NATO-a. To je šizofrena situacija. Sa vašim idejama veličanja Josipa Broza, Podgorička skupština, glorifikovanje AVNOJ-a, vraćanje onih koje UDBA nije spasila 1988. i 1989. godine, što je ovdje neko rekao, vi jednostavno tonete. Ja sam zadovoljan, jer u ovome prepoznajem goru politiku nego što je vodilo komunističko rukovodstvo 1988. i 1989. godine. Samo nastavite tako, neće vam biti potrebna ni opozicija. Sami ćete da se urušite, sami.

Rekli ste u ovome veoma jasno da je Crna Gora podanička država SAD-u, a da je vlast vazalna. Tu postoji jedan reciprocitet između tog stava da ste u vazalnom odnosu i podanici sa Sjedinjenim Američkim Državama, vi njima Crnu Goru, oni vama privilegije i neograničenu kontrolu. Odmah da budemo jasni u svemu tome. Kada kažem Sjedinjene Američke Države, ne mislim na one Sjedinjene Američke Države Donalda Trampa. Jer, u dijelu hibridne opasnosti, pročitajte šta ste napisali, rekli ste malo vam je bilo što ste optužili Rusiju u ovom dokumentu da je ona željela da izvede državni udar 2016. godine, nego ste optužili i Rusiju da je dovela Donalda Trampa na vlast. Pročitajte hibridne prijetnje jer ste rekli nije samo Crna Gora izložena, neke članice alijanse, ko? Jedina priča koja se dešava jeste da je Donald Tramp došao pod uticaj Rusije i da vi ustvari vodite politiku duboke države Sjedinjenih Američkih Država i Soroša, čiji je

ekspONENT u Vladi Srđa Darmanović koji je bio predsjednik Fonda za otvoreno društvo. E, to je ta Crna Gora i vaša strategija.

Što se tiče Strategije, jasno i nedvosmisleno ste protiv one Crne Gore kojoj pripada Demokratski front. Pročitajte govor mržnje na osmoj strani ove deklaracije, gdje kažete vjerski lideri ili poličari, pa koji imaju da budu sem Milan Knežević, Nebojša Medojević, Andrija Mandić i mi dalje? Jer, jedino se mi tučemo sa vama i mi imamo jedini jasnu politiku i kada je Rusija u pitanju, i Srbija u pitanju, i crkva u pitanju, za razliku od onih koji ne smiju da dođu u Parlament nego iz daleka napadaju Demokratski front. Tu ste nas prepoznali, prepoznali ste Rusiju i prepoznali ste i pravoslavlje u cjelini da to treba da vam bude problem zajedno sa Srbijom.

Poštovani građani, ono što je važno, ovdje se govori šta je struktura nacionalne bezbjednosti, pa se pominje predsjednik, Skupština, Vlada i sve do ovog Duškovog vijeća neustavnog /prekid/ Maknimo Skupštinu i predsjednika, uzмимо samo odbranu, MUP, tužilaštvo, sudove i Ministarstvo pravde. Gospodine Genci, to košta 200 miliona. Bitna je sljedeća stvar. Ako su to elementi sistema odbrane, dame i gospodo, poštovani građani, već sada taj sistem ne funkcionise, jer je Sudski savjet neustavan. A iduće godine ističe mandat Katniću, njega prvo pominjem jer je on nama najmiliji; Ivici Stankoviću, vrhovnom državnom tužiocu; predsjedniku Apelacionog i Višeg suda i, naravno, predsjedniku Vrhovnog suda. Kako ćete da ih izaberete? Pročitao sam negdje u medijima da jedan stručnjak kaže da se dogovore političke elite, misli se na Pažina i na Darmanovića i da im se produži mandat. E, neće da može, što bi rekao /prekid/

Poštovani građani, što god mislili o Demokratskom frontu, ovo je suština čitave priče. Ne može, mladi gospodine, u odnosu na mene jeste, ali ovako očigledno nijeste, jedna strategija da propiše jačanje institucije vladavine prava. Ne, iz jačanja institucija i nezarobljenosti institucija i države u kojoj jeste vladavina prava imate nacionalnu bezbjednost. Vi ste pokazali da je ovo dokument DPS-a. Jačajte bezbjednost da biste postavili svoje ljude u institucijama i zarobili do kraja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:11:43)

Kolega Obrad Mišo Stanišić ima komentar na Vaše izlaganje.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (26.11.18 16:11:50)

Hvala Vam.

Kolega Bulatoviću, mislim da o vazalnom odnosu ne treba da pričamo. Posebno Vi nemate to pravo, Vi koji ste do juče bilo to što jeste, a sad mislite da Vam je druga zemlja matična država pa trčite kad god državnik iz te zemlje dođe da mu se žalite na položaj vašeg naroda koji je vaš narod od prije sedam, osam godina, od 2011. godine. Mislim da Vi o tome ne treba da pričate. Dalje, tačno je da je ova strategija rađena velikim dijelom DPS-a, zato što DPS najviše participira u crnogorskoj vlasti i ona je dijelom i dio Demokratske partije socijalista. I mi od toga ne bježimo i to su činjenice, a to naš vazalni odnos prema Sjedinjenim Američkim Državama, nije to baš tako. Mi smo ušli u to društvo, jesmo mali ali je naš glas potpuno jednak kao i svih ostalih članica NATO saveza. Da pođete na Parlamentarnu skupštinu NATO-a, u to biste se uvjerali.

Dalje, Vijeće za nacionalnu bezbjednost nije vijeće premijera Duška Markovića. Nemojte time da se poštapate. To je Vijeće funkcionisalo i prije nego što je gospodin Marković postao predsjednik Vlade crnogorske. To je Vijeće formirano u skladu sa Zakonom o osnovama obavještajno-bezbjednosnog sektora. Ako je taj Zakon neustavan, onda je i formiranje Vijeća za nacionalnu bezbjednost neustavno. I ako mislite da je to tako, provjerite to kod Ustavnog suda pa onda o tome pričajte. Prema tome, nemojte te isprazne fraze, te vazalni odnos, ne. Crna Gora više nikada neće biti ni u čijem vazalnom odnosu zahvaljujući ulasku u NATO i nikad se više sa njenim suverenitetom i teritorijalnim integritetom niko neće igrati, pa ni oni koje vi najviše volite.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:13:44)

Poslaniče Bulatoviću, imate pravo odgovora na komentar.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 16:13:51)

Poštovani građani Crne Gore, naravno da Crna Gora u ovoj strategiji kaže ima suverenitet, teritoriju, vladavinu prava - ona nema ništa od toga. Mislio sam da ima teritoriju, ali dok ovdje jedan poslanik DPS-a nije malo prije diskutovao, shvatio sam da nema ni teritoriju. Očigledno je posle zajedničke sjednice Vlade Albanije i Vlade Kosova gdje su, poštovani građani, ono što je onaj fudbaler demonstrirao orla, poslali nam poruku nama u Crnoj Gori, onu što je poslao i jedan fudbaler Kosova ili Albanije Šaćiri. Poslali su tu poruku nama da imaju teritorijalne pretenzije. Ne može, gospodo, pretenzije imati čitav narod. Pretenzije imaju političke elite. Pa nije narod započeo raspad SFRJ, nego političke elite suprotno Ustavu SFRJ. Toga nema u vašoj Deklaraciji o Podgoričkoj skupštini jer je površna. Prema tome, vi jeste u vazalnom odnosu, vi jeste podanici ne Amerike, nego duboke američke države i Soroša. To ste govorili u vašoj deklaraciji, odnosno strategiji o hibridnim prijetnjama. To je suština čitave priče. Tačno da je to Duškovo vijeće, tačno je da Duško Marković stavlja pod kontrolu sve službe bezbjednosti. Sad i Veljovića izvlači da bude samostalan organ da bi se sa njim dogovarao. Tačno je da ima kontrolu nad jednim brojem poslanika, jer je dugogodišnji šef Udbe, što bi jedan ovdje rekao. To je nešto što dovodi do zaključka da ovaj dokument, vi ste sami priznali, je dokument DPS-a. Vi ovdje imate obrnuti red stvari. Ne može strategija ova da se bavi jačanjem institucija, vladavinom prava i drugim pitanjima koja se tiču demokratije. Time se bavi ovaj Parlament koji ste vi unizili.

Prije neki dan je Milivoje Katnić, poznati specijalac, poslao nama poruku da ovaj Aleksandar Popov, nije Popov nego Mojsijev, Širokov je postao Šišmakov, a na kraju će Obrad Stanišić da bude Duško Marković. To je čitava igra kod Milivoja Katnića. Pa vam se može desiti, gospodine Stanišiću, da Vi za ono što je odgovoran Duško Marković, pošto ga ovdje branite, Milivoje Katnić uzme Vas.

Na kraju, što se tiče druge države, pa nađite nekoga drugoga a ne Demokratski front i mene ne lično. Mene ne lično. Ja bar imam u svojoj političkoj karijeri do sada, bila ona ovakva ili onakva, odnos prema Crnoj Gori kao svojoj državi jasan i nedvosmislen, kao svi moji preci /prekid/ a, gospodine, Vi ste i američki i Sorošev, jer ste u jednoj podaničkoj vazalnoj politici i takva vam je ova strategija u cjelini.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:17:14)

Kolega Stanišiću, molim Vas da sjednete dok malo fakte saberem, posložim i da vam priopštim.

Kolega Bulatović je odgovarao na komentar koji je ovdje i Vi dodatni nemate. Ako želite, pojasnite mi u čemu Vas je on uvrijedio. On je samo iznio, potvrdio svoje argumente koje je imao u izlaganju. Nemate pravo, molim Vas. Izvolite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (26.11.18 16:18:06)

Znate li zašto imam pravo? Zato što me iz nekoliko navrata uvrijedio. Prvo je pokušao moje lično ime i prezime da promijeni. Dalje, da sam ja Sorošev čovjek, da sam ja podanik i ne znam sve šta. Ja samo mogu da vam kažem, ono što sam bio 1971, 1981, 1991, 2003, 2011. godine - ja sam to ostao i danas. A taj koji je i sa mnom vodio sad polemiku, neka se vidi je li to što je bio 2003. godine u odnosu na 2011. godinu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:18:40)

U redu. Hvala.
Kolega Bulatoviću, šta želite?

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 16:18:59)

Gospodine potpredsjedniče, ja nikome nijesam mijenjao lično ime. Pored imena postoji ponašanje ljudi i kroz ponašanje ljudi i političke stavove, ljudske i druge stavove, ovdje govorimo prije svega o političkim stavovima, ne pada mi napamet da bilo kome mjerim ljudske kvalitete, niti dozvoljavam da posebno u ovoj sali jedan određeni broj ljudi o mojim ljudskim kvalitetama govori. Ali vidite, kada je počeo takozvani državni udar, bio je Širokov, ali da vam objasnim.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:19:36)

Molim Vas, govorite sa mnom i nemojte pominjati. Recite mi šta je bilo u proceduri.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 16:19:48)

On je na optužnici za ugrožavanje države zašto je optužena Udba, zašto nije radila kako treba, pa je promijenjen u Šišmakova, pa ne znamo je li Širokov ili Šišmakov. Prije neki dan nam je Katnić rekao da Popov nije Popov nego...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:19:59)

Hvala Vam.

Bili ste jasni, imali ste političke ocjene veoma jake. Ja zbilja više ne želim.

Završili ste, molim Vas, ovo je bio sedmi, osmi minut. Imali ste raspravu sa kolegama. Apsolutno ste jasni.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.11.18 16:20:27)

Znači, kako je Milivoje Katnić krenuo, onda u optužnici neće Milan Knežević biti Milan Knežević, nego Predrag Bulatović. Ja sam figurativno rekao za dotičnog gospodina da može da bude umjesto njega imenovan neko drugi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:20:41)

Hvala.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik u raspravi je kolega Danijel Živković, a neka se pripremi poslanik Milan Knežević. Poslije poslanika Kneževića po redosljedu su: Nikola Rakočević, Andrija Mandić, Dragutin Papović. Hvala.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (26.11.18 16:20:54)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Ivanoviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani, Kada govorimo uopšte o strategijama, bilo one da se odnose na nacionalnu bezbjednost ili

neku drugu oblast, ipak možemo sagledati i određeni istorijski kontekst. On se u ovom slučaju odnosi na pitanje studija bezbjednosti koje su i rađene iz različitih potreba zbog, da kažemo, različitih situacija na međunarodnom nivou.

Ako pogledamo šta su posljedice berlinske krize '48, '49, lansiranje Sputnjika, kubanske raketne krize, pitanja terorističkih napada u Sjedinjenim Američkim Državama, teoretičari bezbjednosti su posebnu pažnju posvetili ovoj oblasti, jer su se ove međunarodne incidentne situacije dešavale iz različitih pobuda, bilo da su one ekonomske, političke prirode, ili da su imale za cilj da nanesu ozbiljnu štetu država i njenim bezbjednosnim sistemima.

Ono što je ključno za Crnu Goru reći da je to jedna mala država na Balkanu koja je uvijek imala veoma važan geostrateški značaj i kao takva je igrala veoma važnu ulogu kroz istoriju. Crna Gora je, kao što znamo, '90-ih godina sačuvala svoj mir i bezbjednost, zaštitila je svoj multietnički sklad i sa posebnim osjećajem odgovornosti senzibiliteta ponašala se prema svojim susjedima. Na tim temeljima, što je prije svega i temelj današnje građanske države Crne Gore, na tim ustavnim temeljima, Crna Gora je sačuvala svoju bezbjednost i stabilnost i danas.

Crna Gora je postala 29 članica NATO saveza i danas čujemo različite kvalifikacije o tome kako je Crna Gora podanik, kako je Crna Gora vazal ili sluga. Slobodarska Crna Gora, antifašistička Crna Gora nikada nikome nije mogla biti ni vazal ni sluga. To su istorijske činjenice, to je naša i sadašnjost, to je ono što je naša budućnost.

Sloboda jeste najveći ideal vrijednost i to je ono što je suština. Slobodan čovjek može da razmišlja o svoj prosperitetu, može da razmišlja o ekonomskom napretku. Ako toga nema, sve nam je uzalud. Crna Gora pošto je postala dio kolektivnog sistema bezbjednosti i očuvala bezbjednost države, sačuvala da kažemo ljudske glave, nije ulazila u krvave sukobe u koje su ušli naši susjedi i očuvala prijateljske odnose sa susjednim zemljama dovoljno govori o mudroj politici našeg državnog rukovodstva.

U suštini, ovaj Predlog strategije nacionalne bezbjednosti jeste taj krovni strategijski dokument koji će se kasnije dodatnim aktima i dokumentima razrađivati, ali on sadrži u sebi instrumente i mjere sa ciljem, prije svega, da se preveniraju određeni izazovi ili prijetnje u oblasti bezbjednosti. Oni se ne osnose samo na jačanje vojnih ili policijskih, bezbjednosnih snaga, nego se odnose i na jačanje ekonomije, na ukupan privredni rast, na zaštitu ekonomskih dobara, odnose se na zaštitu ustavnog poretka, na zaštitu nezavisnosti, suverenita, teritorijalnog integriteta i posebno zaštitu ljudskih prava.

Ono na šta bih ja posebno se osvrnuo jeste pitanje sajber napada i hibridnih prijetnji. Znamo da je Crna Gora tokom 2016. godine bila pod ozbiljnim udarom upravo ovih hibridnih napada i sajber prijetnji. Tokom 2017. godine od strane Ministarstva javne uprave, čini mi se, po izvještaju koji sam imao ispred sebe, bilo je zabilježeno preko 700 sajber napada. Čuli smo takođe iz ovih klupa da su to beznačajni napadi. Ne radi se ni o kakvim beznačajnim napadima, nego o veoma ozbiljnim prijetnjama koje mogu da ugroze bezbjednost naših institucija. Crna Gora će tokom sljedeće godine poslati jednog člana iz oblasti sajbera bezbjednosti u Talin u Estoniju u NATO sajber sistem za odbranu bezbjednosti. U skladu sa tim će se kroz razmjenu direktnih informacija i kroz ono što kažemo da je kolektivni sistem bezbjednosti omogućiti i kvalitetnija potpora da se informacioni i ukupan sistem Crne Gore u potpunosti i zaštiti.

Dakle, kroz rad na unapređenju ljudskih i materijalnih resursa u ovom momentu siguran sam da će Crna Gora svoju bezbjednost unaprijediti i da je ova Strategija nacionalne bezbjednosti i kvalitetna platforma za to. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:25:58)

Zahvaljujem, poslaniče Živkoviću. Sljedeći poslanik je Milan Knežević. Izvolite, imate riječ.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 16:26:12)

/Govor na ruskom jeziku/, pošto Luid Škrelja, od mилоšte zvani Ljubo, može da priča na albanskom, govoriću ja na ruskom, pošto do kraja postupka ...

GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:26:26)

Nemate proceduralne mogućnosti da pričate. Nemate mogućnosti nikakve. To Vam se ne prevodi.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 16:26:41)

/Govor na ruskom jeziku/ Pošto Luid Škrelja zvani Ljubo može da govori na albanskom, mogu i ja da govorim na ruskom, pošto će se do kraja postupka, kao što se evo utvrđuje da Širokov nije Širokov nego Šišmakov, da Popov nije Popov nego Mojsijev, ja ću na kraj ispasti neki Pasternak, a da je Milan Knežević pravi Milan Knežević iz Zete, ustvari negdje u Sibiru na nekom gradilištu ili je možda negdje od strane /prekid/ u nekoj rijeci. Kad god se bude gospodin Škrelja obratio na albanskom, ja ću se obratiti na ruskom.

U čemu se sastoji ova vaša strategija, gospodine Ivce Ivanoviću? Znači, sastoji se u marionetskom sluganskom izvršavanju naloga NATO ambasada i to po jasnoj mapi puta - stigmatizovati sve što ima veze sa Srbijom, sa srpskim narodom u Crnoj Gori i sa svima koji smatraju da treba da imamo najbolje odnose sa Rusijom. To je vaša strategija. A pošto ste u strategiji napisali da određeni vjerski lideri politički i politički lideri predstavljaju opasnost za Crnu Goru, ja sad od Vas tražim da kažete koji to politički vjerski lideri predstavljaju opasnost za Crnu Goru. Imenom i prezimenom, gospodine Ivanoviću. Pustite vi više završne riječi i vaše floskule - mi smo 29 članica NATO-a i tipa - ako dođe do smaka svijeta, možda neće niko ostati živ. A ja sam ubijeden da bi pojedinci odavde ostali živi. Sve da izgori, čitava planeta da izgori, znam da bi određeni ostali živi odavde. Ništa im ne bi bilo. Evo vam dokaz, progonite sve što ima veze sa Srbijom i sve što želi da ima najbolje veze sa Rusijom, navodni pokušaj državnog udara i optužba da je ruska država i ruski agenti GRU-a i FSB-a zavisno od toga je li srijeda ili četvrtak, odnosno od toga kakvu je kravatu Katnić stavio, da li rozu ili plavu, su zajedno sa agentima CIA-e i zajedno sa liderima Demokratskog fronta na čelu sa Brankom Milić, Maksićem i Dušićem sa plastičnim koljenom krenuli da sruše Crnu Goru, krenuli su da ubiju Đukanovića u Skupštini Crne Gore na taj način što bi ga pozvali telefonom i rekli mu - dođi ti dugački ovamo. Sad ćemo da te uhapsimo, a ako nećeš da te uhapsimo, mi ćemo ovdje da te ubijemo usred Skupštine. I ja sad od vas tražim - dajte mi ijedan dokaz da je u Crnoj Gori 16. oktobra planiran državni udar.

Vi ste vašom antisrpskom politikom destabilizovali crnogorske prilike na način što ste prvo priznali takozvanu terorističku državu Kosovo, zatim ste glasali za njeno učlanjenje u UNESCO, zatim ste glasali za njeno učlanjenje u Interpol, zatim ste poslali trojicu oficira i na svaki način pokušavate da otežate poziciju srpskome narodu na Kosovu i Metohiji ohrabrujući terorističku tvorevinu UČK-a.

Prije dva dana u Rožajama, koje više nije crnogorski grad, su bile sve albanske i turske zastave. Nijedna jedina crnogorska zastava nije bila i to svi krijete. Niko ne želi da pokaže kako je Rožaje dočekalo albanskog predsjednika Ilira Metu da proslavi albansku zastavu. Šta, bre, ima Ilir Meta da proslavlja albansku zastavu u Rožajama? Šta će, bre, turske i albanske zastave da prekriju čitavo Rožaje? Jesu li Rožaje u Crnoj Gori? Da smo mi istakli srpske zastave, odmah bi Milivoje Katnić krenuo sa specijalnim policijskim timom i ne bi nijedno uvo iz Demokratskog fronta ostalo, a da ne bude u Tužilaštvu od Stojanke Radović do ostalih tamo tužioca. I ovdje gospodin Škrelja, da napravim jednu malu digresiju pošto vas interesuje ko me svlači, moram Vas razočarati - nemam sklonosti ka istom polu, pa ako se kad ko vrati u Parlament pitajte njih.

Vi ste ovdje pitali, gospodine Škrelja, kad su to Albanci djelovali pretenzionistički prema bilo kojoj teritoriji. Evo ja ću Vam reći - '41. godine nakon okupacije kraljevine Jugoslavije Albanci iz Malesije i Albanci iz Albanije odveli su 200 Zečana imenom i prezimenom mogu imena da vam dam i zatvorili ih u logor ispod brda Dečić. Odnijeli su svu pokretnu imovinu zetskih domaćina i da nije bilo, ovo je vrlo važan podatak, a vi ga provjerite, đeda Refika Šabanadžovića, čuvenoga Šaban /prekid/ ne bi ostao. Uprezali su ih u jaram i morali su da ih do Malesije vuku na takozvanim ..., gospodine Škrelja. Pošto me sad pitate kad su to Albanci djelovali pretenzionistički, evo ja

Vam govorim za područje Zete - 1941. godine. Nije ni čudo da ovakva i ovakve agende i ovakva strategija nailazi na uporišta. Jedan rezultat toga je i ova rezolucija, jer vi hoćete zakonom sve da zabranite. Hoćete da nas natjerate da slušamo fašističku himnu; hoćete da nas natjerate da ne smijemo da proslavljamo stogodišnjicu ujedinjenja sa Srbijom; hoćete da nas natjerate da govorimo crnogorskim jezikom; hoćete da nas natjerate da nismo Srbi; hoćete da nas ćerate po sudovima i po tužilaštvima ako sve ovo ne prihvatimo. I vi mislite da ćemo mi samo ovdje da razmjenjujemo floskule i ja Vas, gospodine Ivanoviću, da slušam kako politički /prekid/ ugoržavaju nacionalnu bezbjednost, a ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:32:28)

Isteklo Vam je vrijeme. Imaćete komentar.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 16:32:32)

Tražim od Vas da kažete ko su ti politički i vjerski lideri koji ugrožavaju nacionalnu bezbjednost u ovom trenutku. Nema više ćutanja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:32:44)

Prvi se javio kolega Luid Škrelja. Izvolite.
Kolega Popoviću, izvolite proceduru.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.11.18 16:32:51)

Gospodine potpredsjedniče, Vi ste stvarno morali da reagujete. Ne možete puštiti da ovo ide do ovog nivoa. To je toliko uvreda izneseno na državne simbole, fašistička himna naše domovine. Toga čovjeka treba u ludnicu povesti, a ne puštiti da nastavi da govori u ovom Parlamentu. Vi morate zaustaviti. /Upadica/ Teroristička država Kosovo, Vi ne zaustavljate. To je nama prijateljska država isto kao što su Srbija, Hrvatska, sve ostale. Ne možemo pustiti ovdje da sve moguće uvrede ovoga svijeta se mogu sasuti, a da Vi ne reagujete.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:33:50)

Hvala, kolega Popoviću.

Vi imate pravo da smo u jednom političkom ambijentu kakav bi bio /prekid/ ono što nedostaje Crnoj Gori, Vi znate to je jedna društvena kohezija i složnost oko nekih stvari. Političke elite rade na tome da nema te kohezije, nego da ima. Ako neki poslanik u ovom Parlamentu zbilja naziva svoju himnu fašističkom, ja nemam komentar na to. Proceduru sam upozorio da je u šestom minutu.

Izvolite, kolegice Jočić.

MARINA JOČIĆ (26.11.18 16:34:37)

Ja milsim da, po Poslovniku, nije dozvoljena ovakva vrsta uvreda od jednog poslanika. Međutim, s obzirom od koga dolazi, da je ovo poslanik koji se predstavlja Crnogorcem, a koji je u jednom trenutku pobjegao od konflikta kod trudne sekretarice u kancelariju Skupštine, mislim da

možemo bilo šta od njega da očekujemo. Tako da ovo sve što je rekao mislim da nema nikakvu apsolutno težinu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 16:35:08)

Koleginice Jočić, ja cijenim da /prekid/ Zbog ovakvih tonova, dajem petominutnu pauzu. Pozivam šefove klubova da dođu da vidimo način nastavka rada. Petominutna pauza. Hvala.

/Pauza/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:02:41)

Poštovane koleginice i kolege poslanici, nastavljamo sa radom. Vidim da pauza nije uticala na to da imamo malo veća strpljenja i respekt jedni prema drugima. Javio se za riječ poslanik Andrija Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.11.18 17:03:21)

Zahvaljujem. Ovo je proceduralno.

Nema nikakvog opravdanja za moje uvredljive riječi na ličnoj ravni. Ja se stvarno duboko izvinjavam uvaženom poslaniku Kneževiću. Zaslужujem sve moguće sankcije prema Etičkom kodeksu poslanika, prema Poslovniku Skupštine. Moje riječi su bile usmjerne ka Vama kao predsjedavajućem i prosto u tom nekom afektu, uglavnom, nikakvog opravdanja nema za ono što sam izrekao na ličnoj ravni. Još jedno duboko, duboko izvinjenje. Želim stvarno da se sve moguće sankcije primijene /prekid/ prvi put, mislim u Skupštini. To sam zaslužio. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:04:28)

Hvala, poslaniče Popoviću.

Ja Vam izričem opomenu za Vaše učešće u raspravi i riječi koje ste uputili. Tako da imate izrečenu opomenu.

Poslaniče Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 17:04:44)

Gospodine predsjedavajući, ne želim da kolega poslanik Andrija Popović snosi bilo kakve sankcije niti opomene, niti kazne zbog ovog verbalnog incidenta koji je bio u Skupštini prije petnaestak minuta, jer meni to nije cilj. Sve je u duhu parlamentarizma, dok ne pređe određene granice. On se izvinio. To je jedan nivo priče koji je za mene u potpunosti prihvatljiv i mislim da nema nikakve potrebe da se poseže za bilo kakvim sankcijama po Poslovniku i za bilo kakvim kaznama, što se tiče ovoga što se desilo prije petnaestak minuta.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:05:20)

Ja razumijem, kolega Kneževiću, Vaš stav i cijenim ga. Takođe mi je poslanik Bulatović ispred vašeg kluba to i prije nastavka sjednice saopštio. Meni je bilo jasno, ali ja sam odlučio da

kolega Popović zaslužuje tu opomenu ne samo prema njemu, nego i prema ovom domu. Ja bih ovim želio da smo svi izvukli jednu pouku oko načina kako se obraćamo jedni drugima.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.11.18 17:06:02)

Evo, zahvaljujem poslaniku Kneževiću na ovim riječima, ali mislim da je ovo što sam ja uradio daleko teže od onoga što rade neki poslanici iz opozicije kad dobijaju prvu, drugu, treću opomenu. Tako da mislim da je ta opomena ništa i stvarno zahtijevam od Kolegijuma i od Odbora da, prema Etičkom kodeksu poslanika, ipak zauzmu stav jer ovako se nešto ne smije ponoviti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:06:45)

Cijenim puno Vaš nastup, kolega Popoviću, u ovom drugom dijelu tako da nastavljamo dalje sa radom.

Kolega Škrelja, Vi ste bili prijavljeni za komentar izlaganja.

Izvolite, kolega, imate komentar na izlaganje poslanika Kneževića.

Kolega Škrelja, izgleda je procedura malo jača. Izvolite.

/Prekid)

MIRSAD MURIĆ (26.11.18 17:07:31)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Uvaženi građani Crne Gore,

Samo da razjasnim stvari. Rožaje je mjesto, odnosno grad u Crnoj Gori koje je za svakog putnika namjernika veoma gostoljubivo. Ko god ima dobre namjere, dobrodošao je u naš grad. Sa lošim namjerama nije dobrodošao. Posjeta predsjednika Albanije je bila dobronamjerna. Imao je pravo da posjeti svoje sunarodnike, a Rožaje i dalje ostaje i uvijek će biti dio Crne Gore. To smo pokazali i 2006. godine.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:08:19)

Hvala, kolega Muriću. Cijenim da ovo nije bio dio procedure i znate i sami.

Kolega Kneževiću, da li želite da odgovorite na komentar na Vaše izlaganje?

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (26.11.18 17:08:39)

Gospodine potpredsjedniče, samo da izađemo iz ove protokolarne priče.

Kada državnik jedne države dolazi u drugu državu, znači, predsjednik Albanije u Crnu Goru, on mora da bude dočekan od državnog protokola i moraju da budu paralelno i državne crnogorske zastave i albanske zastave. Ovo što je urađeno u Rožajama je grubo kršenje protokola i zato treba da napravimo ovdje u nekom odboru kontrolno saslušanje ministra spoljnih poslova da nam objasni kako je moguće da predsjednik jedne države dolazi u Crnu Goru i da nema državne zastave. Znači, moramo imati isti princip i nemojte sada da se ponašate kao predstavnik albanskog naroda, nego kao potpredsjednik Skupštine. Ovo je ozbiljan incident.

Znači, ako dolazi predsjednik jedne države u bilo koju državu, moraju biti obje zastave i to

se vodi računa o reciprocitetu - isti broj državnih crnogorskih zastava i isti broj zastava države iz koje dolazi taj predsjednik.

Ovdje nema nikakve priče o etničkom, o nacionalnom, nego se radi o zaštiti dostojanstva države Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:09:40)

Pitanje procedure je bilo otvoreno od strane kolege Murića u ovom slučaju na osnovu izlaganja kolege Kneževića. Kolega Knežević ima pravo na odgovor na komentar koji je imao na svoje izlaganje.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 17:10:01)

Da li znači to da Luid Škrelja, od milošte zvani Ljubo, neće imati priliku da mi /prekid/ Onda ja odustajem da bih dao priliku gospodinu Škrelji da polemiše sa mnom.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:10:13)

Kolega Škrelja, izvolite.

LUID LJUBO ŠKRELJA (26.11.18 17:10:20)

Hvala, gospodine Kneževiću. Ja ne sumnjam u te kvalitete Vaše da ćete sa trojicom da komunicirate. Ali, ja se nijesam javio ni tada za komentar da bih oponirao u smislu da bi se atmosfera zagrijala, nego samo da bismo kao ljudi, kao što znači Parlament, kao sama riječ Parlament što znači, nešto pojasnili.

Znači, Parlament je mjesto gdje čovjek može da iznese svoj politički stav, a može da iznese i svoj lični stav. Ja iznosim sada lični stav. Ono što je gospodin Milan Knežević, iz milošte zvani Mićko, rekao, ja bih volio argumentima da pričamo - da li se u zadnjih 40, 50 godina, da ne idemo dalje, desio neki međuetnički, međurodski, međunacionalni sukob velikih razmjera koji bi poremetio odnose u Malesiji i Ulcinju, đe živi pomiješani narod i Albanci, i Muslimani, i Bošnjaci, i Crnogorci i Srbi?

To je za mene ideja vodilja i ono zbog čega sam u politici. Živim na selu. Moje prvo susjedno selo su svi pravoslavci, drugo selo su svi Albanci, Muslimani. Mi ne pamtimo jedan sukob a znate dobro šta znači ranije - bile su međe, poljske štete i malo je falilo da dođe do ekcesa i to nas je održalo. I ja ne volim da mi tražimo i mi po svaku cijenu zahtijevamo konfliktne situacije u Crnoj Gori. Nijesam pobornik toga, ja sam pobornik toga da mi svoje vrijednosti baštinito onako kako nama odgovara, a eventualno nesuglasice riješimo na način kako dolikuje odgovornim ljudima koji su zaslužili glas naroda.

Reći da su Malisori iz Malesije zloupotrijebili druge građane samo zbog toga što su druge vjere ili nacije, niko vam neće vjerovati. Malesija, a i Ulcinj, Malisori, Zećani, Pogoričani, Zatrijebčani, baštine viševjekovnu tradiciju kumstva, prijateljstva, pobratimstva i međusobnih brakova. U zadnjoj godini, kad bismo napravili statistiku i u Ulcinju i u Malesiji, mislim da bi mješoviti brakovi su neđe pata - pata. /Upadica/ Neću to da komentarišem, ali ja pričam iskreno. Zašto nekome treba klica rastvora ono što je sačuvalo Crnu Goru? Zašto neko insistira, zašto neko uvijek insistira na nečemu što treba da razara ono što je stvorilo državu?

Ne sada, nije to od sada - to je vjekovima. Ja ne razumijem zašto to nekome treba i to na kraju bez ikakvih argumenata. Ponavljam, sve što se desilo u prošlosti nije se desilo između Albanaca i Crnogoraca, nego se desilo između te velike imperije Turske i ostalih, pa su došli do sukoba koje sada istoričari, zajedno sa Medojevićem, pokušavaju da upotrebljavaju i Kočom Danajem /prekid/ na način kako njima odgovara. Moja reakcija je bila upravo zbog toga, da to

nama ne treba i nije naš interes, mislim ne samo naš interes. Ja kad pričam, ne pričam politički. Pričam uopšte građanski. Nije interes to, jer to se nije desilo.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:14:37)

Hvala, poslaniče Škrelja.
Poslanik Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.11.18 17:14:45)

Gospodine Škrelja, da Vas ja ne znam, da Vas ne poznaje crnogorska javnost - neko bi mislio da se papa Franja prurušio u poslanika DPS-a i došao ovdje da nam pripovijeda o vrlini, ekumenizmu i mješovitim brakovima.

Samo nešto da pojasnimo. Vi ste ovdje nastupili sa jedne vrlo dominantne pozicije, tražeći da Vam saopštimo podatak kad su to Albanci uzurpirali nečiju teritoriju. U nekoliko navrata ste pitali i Demokratski front i kolegu Miluna Zogovića i sad ste se odjednom vratili u Vizantiju, Bodina Vojisavljevića i bitku sa činovima kod Tuđemila, koja je Dan vojske. Vizantijci su se podavili jer su bili u oklopu i mi smo to proglasili kao pobjedu, a znam odlično zbog čega je bila ta borba. Borba je bila zato što su ovi naši Vojisavljevići malo htjeli zlata vizantijskoga htjeli da uzmu iz tih činova. E to nam je Dan vojske, da ne gajimo sad velike romantične iluzije. A ovo što sam ja govorio, možete da provjerite. Ovo je bila 1941. godine, nakon okupacije i kapitulacije kraljevine Jugoslavije. Ovdje su bili Italijani i oni su pod pokroviteljstvom Talijana, Malisori iz Albanije, Malisori iz Malesije, ne kažem svi, ali je jedan broj došao i oteo svu pokretnu imovinu Zećanima i njih 200 do 300, nije bilo zlata, kolega Stanišiću, bilo je stoke, bilo je mrša, i odveo ih pod brdo pod Dečić. Ja sad opet saopštavam - ded Refika Šabanadžovića, fudbalera Crvene zvezde, osvajača evropskog kupa šampiona i prvaka svijeta, je spasio te ljude da sačuvaju živu glavu. I onda kolega Murić sad ovdje meni objašnjava Rožaje, svaki putnik je namjernik dobrodošao u Rožaje. Vi kao da pišete agendu za Turističku organizaciju Rožaja - naiđi na Hajlu spusti se do /prekid/ ili tako slično. Pa nije ovaj Ilir Meta krenuo biciklom pa zalutao u Rožaje, nego vidite da svake godine slavi Dan Albanije? I to će - u Crnoj Gori. Te Plav, te Gusinje, te Rožaje, te Malesija, te Ulcinj. Još malo ćete ga dovesti usred Mojkovca. Evo gospodin Nimanbegu klima glavom. Zar nemaju oni da slave Dan Albanije, gospodine Škrelja, bez ga slave u Crnoj Gori i onda je sve iskićeno albanskim zastavama? Crnogorsku zastavu nijesmo mogli da vidim. 'Ajde neka neko pokaže te snimke. Ja sam ih gledao, sve albanske zastave, a prije sedam, osam godina došao je Ahmet Davutoglu, nekadašnji ministar inostranih poslova Turske i dočekali su ga u centru Rožaja, ovo je Turska, ovo je Turska, a on je rekao - vraćam se poslije /prekid/ godina, sad vam ovdje obećavam nikad nas niko neće više rastaviti i razdvojiti. To kaže ministar spoljnih poslova Turske Ahmet Davutoglu. I svi čute. i za Metu i za ne znam što, a gradonačelnik Podgorice Ivan Vuković je juče ugasio svijetlo zbog protesta Podgoričkoj Skupštini, doduše, njemu je mrak u glavi odavno, tako da mene to ne čudi. Gledajte sad ovo, on to dozvoljava i ovdje je bila kaznena replika za mene kad sam ja njemu rekao da je on iz Pive. Zašto sam ja to rekao? Zato što Piva pripada staroj Hercegovini i ljudi iz Pive mogu biti samo Srbi. Piva je ušla u sastav Crne Gore tek nakon Berlinskog kongresa. Meni su u Podgorici rođeni i otac, i ded, i prađed, i praprađed, i čukunded. Od 1500. godine smo u Podgorici i sad Ivan Vuković gasi /prekid/ Kako ja treba da se osjeam? Da završim na albanskom, gospodine Nimanbegu, za to ćete mi dati 20-ak sekundi, imajući u vidu čitvu ovu, ali pod uslovom da Vi prevedete što sam rekao. /Govor na albanskom/ ili - Kosovo je srce Srbije.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:19:10)

Imali ste malu grešku, sa onim srbiš, to je srbijaiš.

Idemo dalje.

Sljedeći govornik je kolega Nikola Rakočević. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.11.18 17:19:27)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Važno je, prije nego što počnem da govorim o tački dnevnog reda da bi bilo dobro i uputno za ubuduće, potpredsjedniče, da upozoravate one koji vrijeđaju bilo koga ko nije ovdje, pa i ovdje. To je vrlo važno. Takođe, vrlo je važno da podsjetimo građane koji nisu dovoljno imaginarni da ipak govorimo o Strategiji nacionalne bezbjednosti. Jer smo ovdje o svemu govorili sem o tome, pa pretpostavljam da je teško da povežu sve ovo o čemu govorimo sa nacionalnom bezbjednošću. Trudiću se da govorim o tački dnevnog reda pa se nadam da će takva i u nastavku diskusija biti.

Kada govorimo o bezbjednosti, onda nesporno govorimo o državi, o svakom pojedincu i o društvu u cjelini. A kada govorimo o tim kategorijama, onda je važno napomenuti šta je ključni napredak za sve te kategorije. To je svakako ekonomski, demokratski, slobode i jednakosti u najširem smislu tih riječi. Upravo zbog toga važno je napomenuti da je cijeli ovaj region i Crna Gora u ovim kategorijama, posebno u kategoriji ekonomskoj, demokratskoj posrtala kroz vjekove. Posrtali smo ekonomski, demokratski i nakon Drugog svjetskog rata kad nismo uspjeli da odlučimo da ipak se upravimo prema razvijenim civilizacijama i evropskim društvima, takođe, i nakon pada Berlinskog zida i tako dalje. Nismo uspjevali u tome i neke zemlje, nažalost, Zapadnog Balkana još uvijek to nijesu uspjele.

Crna Gora je 1997. a ključno 2006. i 2017, kad je postala članicom NATO-a, odlučila da napravi taj, reklo bi se u diskursu političkom, istorijski zaokret. Zbog čega govorim sve ovo? Zbog čega govorim o ekonomiji i o demokratiji? Upravo zato što je izvoršte za posrtanje u tim kategorijama je bezbjednost. I ne samo da je izvoršte, nego je i ishodište. Dakle, uvijek kad imate posrtanje u ekonomskom i demokratskom smislu, tada se produkuje nestabilnost. Nestabilnost dalje produkuje dublje posrnuće u tim kategorijama. Upravo zbog toga je važan taj zaokret, članstvo naše u NATO savezu, što je, između ostalog, predvorje članstva u Evropskoj uniji. Upravo zbog toga smo napravili taj istorijski zaokret i upravo tako ja vidim i ovu Strategiju nacionalne bezbjednosti - kao još jedan u nizu priloga želi da održimo bezbjednost i stabilnost koja će biti, kažem, preduslov za budući ekonomski, demokratski napredak.

Važno je reći da samo u ovoj godini smo imali, u 2018. godini, 45%, 48% više direktnih stranih investicija u Crnoj Gori. To je, između ostalog, zbog toga što je jača vladavina prava, a to je, između ostalog, zato što smo članice NATO-a. I američki i ruski kapital kad treba da ulaže u određenu zemlju, oni će ipak gledati gdje im je najpovoljnije i najoportunije da ulažu. Sigurno su to u prvom redu zemlje članice NATO-a. Upravo zbog toga teško je polemisati makar u ravni ekonomije i demokratije koliko su društva koja su integrisana u NATO zemlje naprednija od onih koje nijesu.

Iz ugla ideologije, iz ugla istorije, možemo polemisati. Međutim, vjerujem da je većina građana saglasna sa tim da nam je ipak bitnije ono kako će naši potomci živjeti, nego da se gubimo u mitovima prošlosti. Mogao bih govoriti o ovome kao pretpostavljam i većina onih koji dijele moj politički, ako ne i svaki drugi /prekid/, međutim, vidim da imam komentare na izlaganje pa ću nastaviti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:23:45)

Hvala, poslaniče. Za komentar se javio poslanik Goran Danilović.

GORAN DANILOVIĆ (26.11.18 17:23:50)

Uvaženi kolega Rakočeviću, gospodine potpredsjedniče, ne bih i neću reći ništa originalno ali moram malo da polemishem, Vi ste u međuvremenu predsjednik poslaničke grupe, koliko sam

razumio, koordinatorka i bilo bi lijepo, negdje se očekuje od Vas, da pričamo o onome što je tema, a to je Strategija, koja je, vjerujete mi na riječ, loša. Ja sam kazao i prošli put ministru da je bolja bila prethodna, nažalost, iako je bila nedostatna. Ono što mi je privuklo pažnju, uvažavajući Vas kao kolegu bez obzira na razliku u godinama, moram da Vam kažem da bi bilo poželjno da u Crnoj Gori se manemo više te proizvoljne istorije u kojoj smo mi nešto bili na stranputicama i tek smo tek izabrali da budemo u civilizaciji. To će se tumačiti malo drugačije. Ako smo lutali, lutali smo u posljednjih 30-ak godina pa i u 50. Nažalost, mi to slavimo. Ono gdje nijesmo lutali i gdje smo zaista uvijek bivali na pravoj strani istorije, sad smo od jedanput proglasili za nekakvo tumananje po Balkanu. Mislim da je to, prije svega, tumananje po istoriji, da ti ljudi koji tako stvari saopštavaju nemaju pojma kakva je žrtva trebala da se Crna Gora uvede u red modernih evropskih država.

Crna Gora Petrovića je bila moderna evropska država u mjeri u kojoj je to mogla u okupiranom i izolovanom ostrvu. Ne priznajem da je današnja Crna Gora pod rukovodstvom Mila Đukanovića u svom vremenu igdje ispred one Crne Gore koja je doduše živjela težački, živjela u krvavom okruženju, ali išla naprijed. Vi morate da razumijete da moramo da prekinemo da blatimo svoje pretke. Moramo shvatiti istorijski kontekst u kojemu je nešto nastajalo. Crna Gora Svetog Petra Cetinskog i prije njega, Crna Gora vladike Rada, Crna Gora koja je potom voljom građana ogromne većine, šta god vi o tome mislili, bila u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Nije bila na repu Evrope, nego je pripadala zemlji koja je imala poštovanje i dala prve antifašističke žrtve u ovom dijelu svijeta. Ne treba na takav način, jer doprinosimo potpunom nerazumijevanju, tumačiti istoriju. Sad smo mi okrenuli pravac i kormilom vodimo Crnu Goru pravom stranom, a sve što je bilo prije nas nije valjalo. Prvo, mogao bi vam čovjek pristojno postaviti pitanje, ako je tako, šta ste vi radili 30 godina i oni u čije ime govorite? Kako može biti da su /prekid/ posljedica ti ljudi zaključili da smo tumarali, a oni sami doprinijeli tom tumananju?

Ponavljam i time završavam, uvaženi potpredsjedniče, kad već Vi nijeste govorili o strategiji, nemojte da prečitavamo istoriju na takav nedostojan način. Naša istorija ima uzleta i padova, ali ne pristajem na tu tezu da smo danas krenuli pravim putem. Tek će istorija reći kojim smo putem krenuli. Nesumnjivo da u onim uslovima se nije moglo ni više ni bolje nego što se činilo. To nijesu nikakva tumananja, budite u to sigurni. Na kraju, svi zrijevamo, ja lično, takođe, svaki dan sve više. Biće vremena da o tome mislite drugačije jednog dana.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU:

Poslaniče Rakočeviću, imate pravo na odgovor na komentar.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.11.18 17:27:52)

Zahvaljujem.

Uvaženi kolega Daniloviću, definitivno jedina stvar u kojoj smo slični, odnosno isti, ili približni je to što smo iz Morače obojica porijeklom. Sve ostalo, da se primijetiti, je veoma različito: svjetonazor, pogled na budućnost, ali i pogled na prošlost. Nije tačno da su istoriju uvijek pisali pobjednici. Ovu našu i o Crnoj Gori su često pisali gubitnici i mrzitelji. Ja sam uvjeren da tako nikad više neće biti. Pominjati Petroviće, a pritom snažno se cijelog političkog života zalagati za onu ideologiju koja se skinula sa trona Petroviće i ugasila državu Crnu Goru, ne kažem da ste Vi neko ko je naravno to radio, međutim, zalagati se za takvu jednu politiku a govoriti o Petrovićima nije dobro. Naravno, u meni nikad nećete naći sagovornika koji će govoriti o prošlosti, vraćati se i prebrojavati se itd.

Međutim, moram Vam reći da sa Vašom tezom je vrlo lako polemizirati da Crna Gora u višepartizmu, Crna Gora pod Milom Đukanovićem, kako ste kazali, a ja bih rekao pod jednom demokratskom vlašću, nikad nije bila niti naprednija, niti prosperitetnija u bilo kojem smislu - ni ekonomskom, niti demokratskom. Na kraju krajeva, Crna Gora, kao što je rekao kolega Andrija Nikolić, nikad nije bila viša država nego što je danas. I, uz sve napore raznih političkih subjekata u Crnoj Gori, teško da će spriječiti naš nepovratni put ka Evropskoj uniji i naš nepovratni put ka NATO integraciji i razvijenim društvima. Vrlo kratko još da Vam kažem, na početku ste to kazali a

ja ću ostaviti to za kraj, rekli ste da Vam vjerujem na riječ - ipak ću odlučiti da vjerujem djelima a ne riječima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:30:02)

Hvala, poslaniče Rakočeviću.

Za komentar se prijavio takođe kolega Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.11.18 17:30:08)

Pravo da Vam kažem posle ovoga što ste rekli, htio sam i da se ne javim za komentar, Vi imate, vjerujte mi, koga da Vas nauči i o 1989. i 1990, da Vas ja ne učim, jer u Crnoj Gori se nikada vlast nije promijenila, a posebno ne 1989. godine, nego su mladi komunisti zamijenili one prije njih. Crna Gora je ostala, neko je jednom rekao čini mi se, posljednji neobrijani brk Josifa Visarionoviča Staljina. Dakle, ja ne bih sad ulazio u to, mislim da ima ko o tome dosta toga reći, kao što ima reći o tome šta je govorio Milo Đukanović i o Podgoričkoj Skupštini, koliko se hvalio Podgoričkom Skupštinom. Malo je bilo degutantno slušati taj dio da je 1990. sa dolaskom gospodina Đukanovića nastupio neki prosperitet . Nije, gospodin Đukanović je konvertit, kao što je bio i Sekula Drljević, doduše, malo drugačiji, kao što su bili mnogi, kao što je bio Novak Kilibarda, ovdje otvoreno govorimo.

Dakle, on je bio tada čovjek koji je bio za Podgoričku /prekid/ Ako nešto govorim pogrešno, Vi me ispravite. Čovjek koji je bio za Podgoričku Skupštinu, pa je bio neki, šta znam, Jugosloven, pa je bio odjednom Crnogorac, a u suštini je bio nešto što ja sad da izgovorim, prekinuće me gospodin Nimanbegu, i nema potrebe sad to da kažem. Ali, uglavnom, čovjek je prešao sve ideološke, političke i nacionalne dresove presvukao. Sad nema potrebe, gospodine Rakočeviću, Vi da ga branite. Vi treba da budete neko ko je neka nova snaga da se otrgne od Mila Đukanovića i šefa Udbe Duška Markovića, ili od gospodina Miša Stanišića. Dakle, treba da budete neka nova snaga koja vjerovatno treba da osudi te prije Vas. Prvenstveno Mila Đukanovića, jer on ništa dobro nije donio Crnoj Gori. Ne morate da mi vjerujete na riječ, ali čak od toga dana kad je on odlučio da sruši bivše rukovodstvo, došli smo do toga da danas neki manijak gasi svjetlo ispred Skupštine Opštine Podgorica. Mi se osjećamo vrlo nesigurno. Ja ne znam ko je odlučio, nešto se desilo danas kada sam prolazio neko je izgasio svjetlo ispred Skupštine Opštine Podgorica. Gospodine Nimanbegu, ovo sam htio Vama da kažem, ljudi se osjećaju, zvalo me sigurno 15-20 ljudi, vrlo nesigurno, jer neki je manijak izgasio svjetlo. Neko je vjerovatno prekinuo neki dovod za svjetlo /prekid/ može da se desi neki napad. Ja pozivam policiju i ostale službe da reaguju da se uđe u trag tome čovjeku da vidimo o čemu se radi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:33:24)

Izvolite, kolega Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.11.18 17:33:29)

Samo da se obratim Vama.

Dakle, nevjerovatne diskvalifikacije smo čuli na račun gradonačelnika. Ako Vi to tako ne vidite, onda je u redu, onda neće dobiti /upadica/ Samo da se čujemo.

Dakle, ako Vi ne vidite to kao diskvalifikaciju i uvrede na lični račun nekoga ko je član naše partije, pa samim tim da imamo repliku u ime kluba koju ćemo dobiti nakon što ja odgovorim na komentar uvaženom gospodinu Vučuroviću, onda nam nemojte dati.

Sad mi dajte komentar, a onda ćemo kasnije utvrditi da li je ovo bila diskvalifikacija na račun gradonačelnika Podgorice. Ako Vi mislite da nije, mi ćemo odustati, ali pozivam Vas da

budete odgovorni u tumačenju riječi svakoga od nas.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:34:23)

Izvolite. Imate tri minuta odgovor na komentar.
Nemate pravo, kolega Vučuroviću.
Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.11.18 17:34:34)

Samo ste u jednom u pravu - da i ja nekolicina i mladih ljudi, odnosno dosta mladih ljudi u našem klubu predstavlja na neki način novu snagu na političkoj sceni. Vjerujem da i Vi predstavljate novu snagu jer ste, mada sijed, prilično mlad. /Upadica/ Vaša mladost a ne sijeda kosa ujedno je i razlog zbog kojeg volim da polemishem sa Vama. Ipak, žao mi je što često čujem tonove koje ne bi trebalo da priliče intelektualcu kakav Vi jeste, makar ako ja imam dobre informacije. I naravno da neću braniti predsjednika Đukanovića od Vas, niti od bilo koga. Mislim da se on najbolje može sam odbraniti.

Tačno je takođe da me ima ko naučiti o tome što je Milo Đukanović i govorio i uradio za Crnu Goru. I vrlo dobro znam što je uradio i govorio. Vrlo dobro znam šta je uradio za Crnu Goru. Znaete i Vi i bojim se da upravo zato što dobro znate šta je uradio za Crnu Goru, zato Vas i najviše boli. Ja ću Vas podsjetiti da je 1997. okrenuo leđa Miloševiću, 1999. je kazao ne NATO bombardovanju koje ste priželjkivali mnogi od vas ovdje prisutnih, to je moje mišljenje, čuvenom izjavom - Nijesmo ni mi gubavi, pa neka i nas bombarduju. Dakle, Đukanović je kazao ne NATO bombardovanju. 2006. godine obnovio crnogorsku državnost zajedno sa svim ljudima koji su tada bili u pokretu za nezavisnost. Takođe, 2017. smo ušli u NATO i velikim dijelom je njegova zasluga i mnogo toga. Ja nijesam ni PR Mila Đukanovića, niti PR stranke. Miloš Nikolić je PR stranke pa može on da Vam detaljnije govori o tome. Žao mi je što ništa što ste kazali nema veze sa onim što sam ja govorio u svojoj diskusiji. Međutim, vrlo je korisno da razmijenimo argumente i vrlo je korisno naravno da se ovdje čuju raznorazni stavovi. Meni je mило da diskutujemo, međutim, budite uvjereni da nas građani gledaju i da na najbolji mogući način ocjenjuju ko govori ne samo istinu, nego na koji način artikuliše svoje riječi u cilju da iskaže svoj politički stav. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:37:04)

Hvala.

Sljedeći prijavljeni je poslanik Andrija Mandić. Zašto se javljate?

Nema potrebe, nijesam razumio, nisam ni dao klubu DPS-a kaznenu repliku tako da Vi nemate potrebe da se javljate. Vi ste komentarisali njegovo izlaganje.

Izvolite, kolega Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ (26.11.18 17:37:39)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Evo danas ovdje nije prisutan ministar, ali vjerujte to nas toliko i ne pogađa, jer mi izuzetno poštujemo parlamentarnu većinu.

Znamo da na izborima sva moć se nalazi u rukama poslanika i vi ste parlamentarna većina koja se konstituisala na način kako se konstituisala. Mi smo veoma nezadovoljni što je to tako uspostavljeno na veoma sumnjivim i problematičnim izborima, koje osporavamo i dan danas, dokazujemo da nijeste trebali vi da budete parlamentarna većina nego mi koji danas činimo opoziciju, ali, uvažavajući pravilo da mi predstavljamo građane Crne Gore i da se izvor politike i izvor suverenosti ove zemlje nalazi uvođje u Parlamentu, meni je mnogo važnije da razgovaram

sa vama kao predstavnicima takve uspostavljene parlamentarne većine, nego sa nekim ministrom koji nije navodno imao vremena da bude prisutan danas na ovoj raspravi nego ima važnijeg posla da proba negdje vojnički pasulj u nekoj kasarni.

Nije on ponizio nas iz opozicije, nego upravo vas iz parlamentarne većine koji ste ga birali. Nije on nama nanio nikakvu štetu, nego upravo govori vama koliko opn želi da se pozicionira iznad vas i koliko ste vi kao poslanici parlamentarne većine nebitni za njega, tako da to uvredljivo ponašanje više je adresirano na vas nego na opoziciju.

Da pređem na ovu tačku dnevnog reda i da vam kažem svoje mišljenje o Strategiji nacionalne bezbjednosti Crne Gore. Analizirajući ovaj tekst, a o tome su govorili poslanici Demokratskog fronta, o tome su govorili moje kolege, vidim da je on i dalje u funkciji jednog zamrznutog konflikta koji postoji u Crnoj Gori.

I dalje mi tu imamo formulacije na kojima se istrajava na govoru mržnje, na vjerskim i političkim liderima koji posjpešuju terorizam u Crnoj Gori, na svemu onome što predstavlja običnu propagandu od strane Vlade Crne Gore, ali ja želim da vam pošaljem još jednom poruku, evo koristim često ovu govornicu da to saopštim, da ova Crna Gora mora da se mijenja.

Ako vi nemate osjećaj da Crna Gora mora da se mijenja i ako mislite da, evo 12 godina nakon uspostavljanja nezavisnosti Crne Gore, nakon ulaska Crne Gore od NATO, vi možete da nastavite po starom i da mislite da možete da marginalizujete i da jedan dio građana Crne Gore i dalje držite u poziciji apsolutne diskriminacije, računajući da ćete kroz postupak nasilne asimilacije prevesti građane u željene proizvode, kako ste pretpostavili ne samo ovom strategijom, nego i obrazovnim programom, politikama vlada, raznim mjerama, mislim, da se vi grdno varate. Dvanaest godina je puno, naučite nešto i od kralja Nikole. Kralj Nikola je izvorište i bjelaša i zelenaša. Evo u Demokratskom frontu okupljeni su potomci i bjelaša i zelenaša, pomotomci i četnika i partizana, potomci i onih koji su poslije 1945. godine bili protiv Tita inforbioaca i onih potomaka Jugoslovenske vojske u otadžbini, kao i onih koji su podržavali Josipa Broza Tita.

Pronašli smo neku formulu kako da funkcionišemo zajedno, pronašli smo zajednički sadržalac za politiku za koju mislimo da je najbolja za Crnu Goru. Vjerujemo da je to jedini put kako da pronađemo model funcionisanja u Crnoj Gori.

Ovdje ste uspostavili jedan čudan sistem. Odabrali ste ono klatno kako je govorio Milovan Đilas nekad koje je gurnuto na drugoj strani i vjerujete da se to klatno koje ste gurnuli potpuno i ponizili jedan dio Crne Gore neće vratiti na drugu stranu.

Mi vam predlažemo da pronađemo ravnotežni položaj, pozivamo vas da to radimo zajedno, kroz promjene Ustava, kroz zajedničko glasanje za zakone, kroz traženje dvotrećinske većine, kroz referendume oko raznih zakona koje treba da sprovedemo u Crnoj Gori. Jer to klatno kada se vrati iz onog položaja gdje ste ga vi sad odgurali, vjerujte da će pred sobom lomi i čisti kao što je i prije kada je gurano u onaj drugi položaj koji je meni mnogo bliži.

'Ajmo da u 2018, u 2019. godini pronađemo nešto što će biti približno važno za sve nas koji živimo u Crnoj Gori. Ako mislite vi da možete /prekid/ matleirajući jednu Crnu Goru i ponižavajući jednu Crnu Goru da dođete do vašeg političkog cilja, vjerujem i mislim da se grdno varate. Ali, evo vi ste odabrali to, imate mnogo finansijskih problema, imate ekonomskih problema, imate političkih problema, imate moralnih problema. Suočavate se sa jednom teškom situacijom. I mi umjesto samo da se tome radujemo, mi tražimo da pronađemo zajednički jezik, kao što smo ga danas pronašli u ovom Parlamentu kroz jednu polemiku i jednu diskusiju, gdje smo od jedne užarene atmosfere došli do toga da dvije različite političke opcije pronađu zajednički jezik.

Ovaj Parlament je upravo mjesto gdje treba da tražimo zajednički jezik, a ova strategija koju nam predlaže Ministarstvo odbrane je nešto suprotno. Ovo je ono na čemu se istrajava na razlikama, ovo je i dalje politika u kojoj treba vaša Crna Gora /prekid/. Grdno ste se prevarili.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:43:44)

Na Vaše izlaganje komentar ima poslanik Obrd Mišo Stanišić. Izvolite.

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ (26.11.18 17:43:49)

Kolega Mantiću, prvo da znate da smo mi planirali da ovu tačku dnevnog reda završimo u petak. Ministar je cijeli dan čekao i bio ovdje. Ja nijesam advokat ničiji, a nije mogao da odloži obveze koje je imao da bi čekao i drugi dan da raspravljamo o Strategiji nacionalne bezbjednosti.

S kim ste vi to, gospodine Mandiću, htjeli da pravite većinu u ovom Parlamentu? S kim ste htjeli, toga ste pitali - taj nije htio. Taj nije htio s vama i završena priča. Vi ste izbore priznali, ponudili ste ljudima iz manjina da im sve date. Oni to nijesu htjeli i jednostavno nemate parlamentarnu većinu. Nijeste mogli sa 18 poslanika da budete većina ako neće ovi drugi sa vama. Znam ja da biste vi željeli da mijenjate Crnu Goru. Ono što ste govorili u predizbornoj kampanji, da poništite rezultate referendumu, da poništite Odluku o priznanju Kosova i da poništite Odluku o ulasku Crne Gore u NATO-u i ovo što ste rekli prije 10, 15 dana da bude more srpsko. Ne, more je srpsko koliko je Šumadija crnogorska. I tu nema više priče. I nikad više more neće biti ničije bez crnogorsko, a kad kažem crnogorsko mislim na sve građane Crne Gore, pa i na Srbe koji žive u Crnoj Gori.

Sad ću vam reći kakva je asimilacija bila u Crnoj Gori srpskoga naroda: 1948. godine Srba u Crnoj Gori je bilo 6.700; 1981. 10.407; 1991. 57.453; 2003. godine 198.414 i 2011. godine 178.010. Govorim o asimilaciji. A sad ću vam reći koliko je bilo Crnogoraca u Srbiji svih godina koje sam pomenuo: 1948. godine 74.860; 1981. 147.460; 1991. godine 118.934; 2003. godine 64.049, a 2011. godine 38.527.

E sad govorimo o asimilaciji Srba u Crnoj Gori, a ne govorimo o asimilaciji Crnogoraca u Srbiji. Prema tome, sve podaci govore. Nema nikakve asimilacije samo neko se osjeća Crnogorcem. Da znate, više glasa Srba Demokratsku partiju socijalista deset puta nego što Crnogoraca glasa Demokratski front. I to treba da znate. Znam da biste Crnu Goru da mijenjate, ali građani ne daju. Građani su pečat Crnoj Gori udarili 21. maja 2006. godine.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:46:38)

Poslanik Mandić, pravo na odgovor na komentar.

ANDRIJA MANDIĆ (26.11.18 17:46:45)

Građani naravno sve znaju. Građani znaju da vi nijeste u pravu i građani znaju kako se odvijalo posljednjih stotina godina. Ja nijesam od onih ljudi koji ne priznaju crnogorsku naciju, ali samo kažem da se ta nacija pojavila 1945. godine, da je rodonačelnik te nacije, kada vi pominjete taj popis od 1945. godine, a zaboravljate da je bilo popisa i prije toga, kada se čitava Crna Gora izjašnjavala kao srpska. Vi ste imali popis u jednoj nedemokratskoj totalitarnoj državi, gdje se ljudi nijesu ni pitali nego potpisivali neki sreski komiteti. Ali, evo, od 1945. godine vi imate crnogorsku naciju i nijedan vam je Srbin neće osporiti. Neka vam je srećna. Što bi rekao Josip Broz Tito, a što bi naravno dobro razumio Centralni komitet Komunističke partije Jugoslavije, koja i danas postoji u Crnoj Gori, kada je pitao ovog Jova Kapičića zašto ste vi Crnogorci, nije rekao Srbi, tako nepouzdan. Istoričar Predrag Marković je nedavno vrlo lijepo govorio o tome. U partizanskim jedinicima bilo je tri ili četiri puta više Banijaca i Kordunaša nego Crnogoraca. Kada se završio rat, tri ili četiri puta je bilo više generala Crnogoraca nego Banijaša i Kordunaša. Tito je računao, dajući naciju, a ovima uzvraćajući sa Titogradom, imenom grada, da će mu ti Crnogorci biti odani i vjerni, na kraju je zaključio da su ti Crnogorci potpuno nepouzdan.

Mi Srbi iz Crne Gore, vjerujte, gospodine Stanišiću, poput Josipa Broza Tita računamo na tu vašu karakternu osobinu da ste vrlo nepouzdan i vjerujemo da ćete vrlo brzo doći na ono fabričko podešavanje iz 905. godine. Računamo na to. Sada može vama to da se sviđa ili da vam se ne sviđa, ali, evo, citiram vašeg vrhovnog komadanta kome ćete da podignete spomenik ovdje u Podgorici, a znate da smo mi protiv tog spomenika i znate da je naš čuveni pjesnik Bećir Vuković saopštio da je najbolje da ga uradite u ležećem položaju od one fotografije kako nišani u Mačvi na srbijanske položaje, kada je bio pripadnik 42. vražijske domobranske divizije generala

Savkotića. Dakle, čovjek koji je počinio ratne zločine u Srbiji 914. godine. Znamo i jedni i drugi, evo da budem na kraju potpuno otvoren, i vi koji danas podižete Titu spomenik i mi koji smo protiv toga, da taj spomenik neće dugo trajati. Kao što su znali i oni 1945. godine koji su davali ime ovom gradu Titograd da to neće trajati vječno. Znamo to i jedni i drugi. To treba da zna Crna Gora. Vi Crnogorci ste nepouzdan i /prekid/ i kada dižete spomenik Titu nepouzdan ste, kao i kada ste davali ime gradu Titograd bili ste nepouzdan.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:50:03)

Izvolite, kolega Krivokapiću. Komentar na izlaganje.

RANKO KRIVOKAPIĆ (26.11.18 17:50:21)

Kolega Mandić i ja dijelimo jednu stvar, ne to kao ovo pleme i tako, nego dijelimo uvjerenje, suprotno uvjerenje, on jedno, ja drugo i vjerujemo obojica u to što radimo. To je ono što je u politici najvažnije, da imate protivnika koji politički vjeruje u nešto i to što je, što bi rekao Niče, pošten protivnik pola prijatelj. Mi smo dva kraja političke scene koje dobro vjeruju u to što rade. SDP je ostvario svoje političke ciljeve od 1990. godine iako je bio u manjini. Tada je gospodin Mandić bio sa gospodom iz DPS-a, zahvaljivao im se što nema nezavisne Crne Gore, ali kao što vidite, naše uvjerenje je pobijedilo ne zato što ga nosi prevelika snaga broja, nego prevelika snaga ispravnosti uvjerenja, pravičnosti i ideje. Zato je Crna Gora nezavisna i zato crnogorska nacija postoji. Uvredljivo je govoriti da smo mi Crnogorci nepouzdan. Isto bi mogli da kažemo da su Srbi nepouzdan jer ih je bilo 6.000 pa ih odjednom ima 160.000. Ako tako govorimo. Ne, nisu nepouzdan narodi, nepouzdan su političke elite koje mijenjaju svoja uvjerenja zbog interesa. Prema tome, nema nepouzdanih naroda, nego elita koje mijenjaju kako im kada odgovara. Crna Gora je najbolji primjer toga u zadnjih 30 godina, da ne idemo dalje.

Inače, oko učešća Crnogoraca u ratu. Pogledajte sastav Prve proleterske brigade, koliko je bilo bataljona iz Crne Gore, a koliko iz ostatka Jugoslavije. Pogledajte diviziju koja je probila na Sutjesku, ko je komandovao. Beranac je komandovao, odmah da vam kažem, Lekić, nije od ovih Lekića iz Bara nego Lekić iz Berana. /Upadica/ Dozvolite mi, kolega Medojeviću, iz tzv. četničkog kraja. Komandat divizije koja je probijala na Sutjesci je bio Beranac, nije bio ni Cuca, ni neko drugi. Prema tome, ono što se Vi i ja slažemo da treba, i to sam pokušao kao predsjednik Skupštine, da dogovaramo Crnu Goru u novom vremenu, da nađemo ono što će svima nama učiniti ovaj dom potpuno prihvatljivim, da niko ne traži neki drugi dom i da se niko ne miješa u naše unutrašnje odnose. To znači poštovanje vaše politike, vaših uvjerenja, komunikacija s tim uvjerenjima i razmjena argumenata. Nema dileme već sada znamo i vi i ja - Crna Gora ne može biti demokratski stabilna država ako nije građanska. Vi mislite da može biti država naroda. Naše uvjerenje je da može samo kao građanska država opstati kao demokratska država. Svako nadgornjavanje ovog tipa jesu li Crnogorci Crnogorci ili su Srbi Crnogorci, ili ste vi Srbin crnogorskog porijekla ili sam ja Crnogorac srpskog porijekla vodi niđe. Vodi u prošlost đe se to neće rješavati. To je slobodno pravo građana da mijenjaju kad hoće. Duboko vjerujem da smo mi isti samo /prekid/, ali ostavimo to građanima. Ono što je ustavni koncept je najbolji koncept za sve nas. Građanin u politici, kulturi, obrazovanju, vjeri, crkvi može biti Srbin, Crnogorac, ateista itd.

Mislim da je to dobro polazište za naš razgovor, a sve ostalo da razgovaramo, ali temeljne stvari, moramo znati što je sidro ove države zbog svih nas, ni zbog Crnogoraca ni zbog Srba, nego zbog svih nas ako želimo biti za vrijeme ispred nas. Jer, pogledajte sve brojeve. Crna Gora se prazni, prazne se i drugi, nemojte mi to reći, ali drugi su veći. Mi se praznimo. Pogledajte, naša sela su najpraznija sela u Evropi. Jedan naš član, gospodin Marović nam je danas tu studiju predstavio. Naša sela su najpraznija u Evropi. Njemačka doseljava u svoja sela strance da bi radili, a mi /prekid/ ni Njemci, ni Bavarci, nego su Rumuni, Srbi, Crnogorci, Bošnjaci i njima to ne smeta. Mi ćemo se ođe kao mala zajednica pokrviti, a u svakoj našoj familiji ima i Srba i Crnogoraca. I u vašoj ima Crnogoraca i u mojoj ima Srba. Momo Krivokapić je moj bliski rođak, a znate koliko se on i ja politički razlikujemo. I đe se možemo naći. Možemo se naći samo kao

građani. U svemu ostalom ćemo biti samo sukobljeni. Ako smo mudri, kao politička elita ove zemlje, a vas smatram isto elitom koliko svakog ovdje, odgovornim isto kao i svako ovdje za velika pitanja, za mala pitanja ćemo rješavati posle, novac se može nadoknaditi, ali ovo ne može, ljudi nikako ne mogu, da na toj platformi sjednemo za početak, a onda da raspravljamo o svemu slobodne glave i čiste duše.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:55:36)

Hvala, poslaniče Krivokapiću.
Odgovor na Vaš komentar daje Andrija Mandić.

ANDRIJA MANDIĆ (26.11.18 17:55:43)

Mislim da smo otvorili veoma važnu temu. Dakle, građanska država od koje niko ne bježi, ali građanska država mora da bude država koja je uspostavljena na nacionalnom konsenzusu u kojoj su svi narodi zadovoljni i u kojoj zakoni podjednako važe za sve. Ne može da bude da u Crnoj Gori gdje, recimo, većina građana govori srpskim jezikom da je srpski jezik jezik drugog reda, gdje većina građana pripada Mitropoliji crnogorsko-primorskoj, Eparhiji budimljansko-nikšićkoj, odnosno Srpskoj pravoslavnoj crkvi, da ta crkva bude diskriminisana i da joj se prijete otimanjem imovine. Ne može biti da su zahtjevi nacionalnih stranaka Bošnjaka i Albanaca potpuno legitimni i građanski, a kada mi saopštimo neki zahtjev, da je to rušenje države i da su to ekstremistički zahtjevi.

Dakle, ako želimo da napravimo, a mi, evo, želimo i ističemo ovdje u Parlamentu tu našu spremnost za dogovore da se Crna Gora izgradi kao društvo u kome mi nećemo biti građani drugog reda, ova linija podjele ide kroz porodicu, i Vi ste u pravu, u mojoj široj porodici ima, vjerovatno, nekog ko pripada potpuno drugačijem i nacionalnom i kako god hoćete biću od mojih predaka. Ja slijedim tu liniju, poštujem i što moje kolege slijede njihovu liniju. Pripadam porodici koja je bila ravnogorska, koja je bila bjelaška. Moje kolege dolaze iz partizanskih porodica i zelenaških porodica, ali mi smo našli zajednički jezik. Mi smo ga bili pronašli i sa crnogorskim intelektualcima 2011. godine kada su srpski i crnogorski intelektualci potpisali zajedno jednu deklaraciju kako bi trebalo da izgleda Crna Gora. Jer, Ustav, čiji ste Vi ključni čovjek, pokazuje manjkavosti u određenim članovima koje ste vi zakucali referendumom sa tri petine da bi bili nepromjenjivi. Zašto ste to radili? Upravo iz ove namjere da nas asimilujete. Mi vam kažemo /prekid/ uspjeti. Prošlo je 12 godina, moramo da sjednemo, moramo ta pitanja da riješimo. Hoćemo li da se dogovorimo, hoćemo li da imamo, po vama, a po nama ne, ali po vama mršavu nagodbu, ili ćemo da imamo debelu parnicu u kojoj ćemo na kraju jedni drugima glave da razbijamo, to je pitanje oko koga treba da se dogovorimo ovdje u Parlamentu. Mi iskazujemo spremnost. Pokazali smo na našem primjeru, na primjeru Demokratskog fronta da smo različiti da možemo da pronađemo zajednički jezik. Kažemo - mi smo spremni da sa vama tražimo zajednički jezik. Ako vi niste spremni, nego mislite da razdrobite Demokratski front, da u Demokratskom frontu pronađete nekolicinu koji bi vam mogli odglumiti da ste sada zadovoljili i srpsku komponentu pa dam vam neko uigra u ovo vaše polje i poput nekih, neću nikoga da prozivam, da glume da su zadovoljena nacionalna prava, /prekid/ ljudi da budu ministri i direktori ili nešto slično, a da se zaboravi ovo suštinsko vezano za Ustav, vezano za zakone, vezano za položaj crkve, vezano za položaj jezika - mi vam onda nijesmo sagovornici. Prosto je to važno, posebno je važno da Vi, gospodine Krivokapiću, kao neko ko je moralno najodgovorniji za Ustav 2007. godine, uočite nedostatke tog Ustava i kažete - ovo bi trebalo promijeniti i pronaći se novi društveni dogovori i novi konsenzus vezano za te teme.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 17:59:20)

Sljedeći učesnik je poslanik Andrija Nikolić.

Izvolite, poslaniče Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (26.11.18 17:59:42)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore, ova je rasprava možda od one suštinske teme koja je na dnevnom redu otišla u nekom drugom pravcu i ponudila dosta elemenata za komentarisanje, pa možda čak i u okviru ove diskusije, jer se dominantno radi o aspektu bezbjednosti u Crnoj Gori, pa ćemo, da kažem, pokušati da u ovom preostalom vremenu iskoristimo i ono što je naš osvrt na zadatak temu, a isto tako i da se osvrnemo na određene političke stavove koji su se ovdje čuli.

Jedan veliki državnik iz vremene ere nakon Drugog svjetskog rata Konrad Adenauer, koji se nalazio na čelu Zapadne Njemačke od 1949. do 1963. godine, kazao je - možda bezbjednost nije sve, ali je sve bez bezbjednosti ništa. Čini mi se da u toj jednoj državničkoj formulaciji stoji opis ove naše današnje teme. Dakle, nema prečeg nacionalnog interesa od bezbjednosti države i građana. Istovremeno, bezbjednost države Crne Gore i njenih građana u direktnoj je vezi sa bezbjednošću u regionu, u Evropi, ali i šire.

Zbog toga Crna Gora svoju Strategiju u nacionalne bezbjednosti ne treba da formuliše na način da se ona odnosi samo na njene nacionalne granice. Ona upravo uvažava bezbjednosni kontekst regiona, bezbjednosni kontekst Evrope i bezbjednosni kontekst cijelog svijeta. Zbog toga Crna Gora, rekao bih, poučena tragičnim i negativnim iskustvima iz naše bliske i dalje prošlosti, jer u regionu u kojem živimo ne postoji ijedna generacija koja nije zapamtila ratove. Kad bi negdje drugo, svejedno da li u Moskvi, Bliskom istoku ili u Južnoj Americi postojao sistem koji baštini više vladavine prava, više demokratije ili bolji standard građana, u smislu vrijednosti koji se tim društvima nude kao što je to slučaj sa standardima koji važe u najvažnijem i najmoćnijem vojno-političkom i bezbjednosnom savezu na svijetu kao što je NATO, onda bi možda danas mogli da razmišljamo o nekom drugom pravcu u kojem usmjeravamo Crnu Goru, ali to je jednostavno pravac koji sam po sebi nema alternativu.

Ovdje se govorilo o tome da li je naša unutrašnja bezbjednost poljuljana time što smo postali članica NATO-a. Crna Gora je upravo povratila sve karakteristike bezbjednosne države i bezbjednosnog društva učlanjenjem u NATO. Da ne podsjećam na okolnosti od 2015. godina pa nadalje i atmosfere koja je zavođena u Crnoj Gori, preko organizacije protesta od strane određenih političkih subjekata, pripremajući atmosferu u susret izborima koji bi trebali da crnogorski državni brod okrenu u nekom drugom pravcu. A uz podsjećanje takođe da se prigovaralo demokratskim standardima koji važe u zemljama razvijenog svijeta, dakle, u zapadnim demokratijama, a kao alternativa svemu tome nuđeno nam je nešto što je koncentrisano na istoku zemljine polulopte i što nikad nije ni omirisalo demokratiju u svom suštinskom smislu.

Dakle, rekao sam već, ovdje jedan od govornika i žao mi je što nije prisutan, što nije ostao da malo prodiskutujemo i na tu temu, govorio o tome da Crna Gora treba da se mijenja. Riječ je o eksponentu politike koji je tu politiku pokušao da primijeni, da standardizuje u susret parlamentarnim izborima 2016. godine, ali sa manjinom ne sa onima koji čine većinu u crnogorskom društvu. Naravno, ta manjina, kao što znamo, bi bila zloupotrijebljena za ono što su njihovi politički interesi, da bi se preoblikovala današnja Crna Gora, ona kakvom želimo da je vidimo u sistemu razvijenih zemalja zapadne demokratije.

Dakle, onaj ko treba da se mijenja i na to stalno i uporno pozivamo je opozicija u Crnoj Gori. Opozicija koja treba da prepozna minimum interesa da pokaže da je faktor lojalnosti sopstvenoj državi. To je naša intencija i onaj ko je spreman da bude lojalan građanin svojoj državi, da se identifikuje i u političkom i u svakom drugom smislu sa državom Crnom Gorom, on će biti poželjan sagovornik Demokratske partije socijalista. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (26.11.18 18:04:41)

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Kolega Vučuroviću, izvolite. Komentar.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.11.18 18:05:12)

Pravo da vam kažem meni je drago što sam čuo neke tonove koji su bili u skladu sa onim što je i gospodin Mandić pričao, jer ne možemo ovdje da budemo jednolični, ne može da bude i jedna strana pobjednik - pobjednička strana ima dvije Crne Gore i to je ovdje jasno. Ja sam to govorio i onaj dan kad sam polemisao, čini mi se, sa gospodinom Stanišićem. Dakle, taj pokušaj da se stvori novi čovjek nakon 2006. godine koji će da 'ajde da ne kaže pljune, da se odrekne svojih predaka, da kaže da oni nijesu ono što su bili, taj pokušaj, gospodine Nikoliću, nije uspio. Ja znam da je bilo aktivirano mnogo ljudi da se uspije na tom projektu, ali jednostavno taj projekat nije uspio. Zna li zašto? Zato jer mnogo ljudi u Crnoj Gori jednostavno pamti svoje pretke. Pamti šta su oni uradili, pamti šta su bili u Drugom svjetskom ratu, pamti šta su bili u Prvom svjetskom ratu i na Skadru i Vaši čestiti preci, i moji, i gospodina Stanišića pamte šta su radili i na Martinićima, i Krusima, i u krivošijskom ustanku, i bokeljskom ustanku, i hercegovačkom. Jednostavno nijeste uspjeli, ne Vi lično, nego nije se uspjelo da se sruši ona Crna Gora koja je opstajala na časti i poštenju i nekom ratništvu koje je bilo uspostavljeno u nekim vremenima. Nije se uspjelo da se Crna Gora uspostavi na temeljima 12. jula 1941. godine, često sam govorio o tome ovdje. Evo još jednom ću to pomenuti, pričaćemo o tome i vjerovatno u četvrtak, ali ne želim da podižem neku temperaturu, jednostavno kažem da su naši preci stvarali, i vaši i moji, ovu Crnu Goru na nekim temeljima. Ja kažem da su stvarali na temeljima srpskim, na temeljima svetosavskim. Vi kažete da su na nekim drugim i mislim da mi treba ovdje da se dogovaramo, čini mi se da ima prostora da budemo kooperativni oko mnogih stvari koje tište Crnu Goru. Mislim da ima prostora. Ako nema prostora, Demokratski front ima svoj put, a taj put je jasan svima. Vidjeli ste ga 2015. godine i ponovio bi se...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:08:15)

Poslaniče Nikolić, imate pravo na odgovor na komentar.

ANDRIJA NIKOLIĆ (26.11.18 18:08:30)

Hvala, potpredsjedniče. Pa evo ono što je i naša politička obaveza da ponovimo i okolnost da mi stvari vidimo na sljedeći način - da u Crnoj Gori ne postoje dvije Crne Gore. Postoji jedna Crna Gora i to je Crna Gora i vaša i naša. U onoj mjeri u kojoj se vi budete komotno osjećali u Crnoj Gori zavisiće i vaša spremnost i vaša posvećenost da budete dio društvenog dijaloga. Da li se on vodi u crnogorskom Parlamentu, ili na nekom drugom mjestu, to je čini mi se opet da odlučimo mi, ali i oni koji nas biraju da zastupamo njihove interese u Parlamentu i na drugim mjestima. Vaš predsjednik stranke je maločas kazao da ste vi 2011. na 2012. godinu imali jedan zanimljiv proglas koji je pozivao na pomirenje Srba i Crnogoraca, pa ste kroz taj proglas i na njegovoj političkoj platformi uključili određene intelektualce koji su i vlasnici medija. A jedan od vaših kolega, takođe, prije par dana u ovom domu nas je podsjetio da su ti ljudi koji su eksponirani kao vlasnici medija u Crnoj Gori, u susret protestima i u susret parlamentarnim izborima, nudili određene političke fotelje onima koji su trebali da sa njima da sarađuju. To je onaj dio koji smo mi prepoznali, a prepoznala je i crnogorska javnost izjašnjavajući se na prethodnim parlamentarnim izborima, na način da ste vi pokušali da pravite koaliciju sa onom političkom partijom koja je donedavno bila dio vladajuće koalicije i za vrijeme prethodnog mandata izigravala opoziciju unutar vlasti, pa bi se takvim preoblikovanjem došlo u poziciju da Crna Gora danas bude država u kojoj će oni ljudi koji su većina biti van vlasti. Dakle, mislim da je u tome osnovni problem i onog momenta kad ljudi, a ja primjećujem da Vaše kolege, Vi to nijeste učinili, ali Vaše kolege često imaju običaj i pretenziju da govore u ime kompletnog srpskog naroda u Crnoj Gori. Vama je odlično poznato da ljudi koji se u Crnoj Gori izjašnjavaju kao Srbi stanuju u svim političkim partijama. Ima ih i u Demokratskoj partiji socijalista. To je zbog okolnosti da oni prepoznaju naš

građanski koncept države. Dakle, mi zaista želimo da i radimo na tome i moje duboko uvjerenje da je to zaista tako, da se u Crnoj Gori danas niko zbog okolnosti da mu je neko od predaka bio informbiroovac, četnik ili /prekid/ se osjeća diskriminisano u Crnoj Gori. Znači, niko nije satanizovan, niko nije degradiran, ali u političkom smislu moramo se emancipovati i edukovati na način da ukoliko težimo da budemo dio razvijenog i naprednog svijeta, učimo nešto od tog razvijenog i naprednog svijeta. Ovo su ideologije koje nas vraćaju nazad. Nama istorijsko pamćenje treba da služi da bismo iz tih istorijskih lekcija nešto naučili. Jer, saglasan sam sa Vama, budućnost Crne Gore je u koheziji svih njenih naroda. Zbog toga smo odabrali koncept da Crna Gora bude građanska država iako u Crnoj Gori su najbrojniji narod Crnogorci.

Vjerujem, dakle, i uz zahvalnost što ste mi dozvolili da nastavim, mislim da nam je potreban, naravno ne pretendujem da budem dio bilo kakvog aranžmana koji bi najavljivao određene političke dogovore, ali nama treba zajednički interes koji će nas okupiti oko toga da Crna Gora bude zajednička država svih nas. Postoje ljudi koji još uvijek Crnu Goru ne osjećaju svojom, koji crnogorsko more zovu srpskim morem, koji navijaju za drugu reprezentaciju, dakle kao što bi rekao Martin Luter - ja imam neki san, i mi svi ovdje, da jednog dana svi ljudi koji žive u Crnoj Gori navijaju za nacionalnu reprezentaciju svoje države. Nema veće nelagodnosti nego kada živite u državi, a imate nelagodu prema sopstvenoj državi i prema njenim ključnim protagonistima, bilo da su oni u politici, sportu, kulturi ili na nekom drugom mjestu. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:13:26)

Hvala, kolega Nikoliću.
Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ (26.11.18 18:13:36)

Hvala, gospodine predsjedavajući, s tim što bih Vas molio da tolerišete malo prekoračenje iz razloga jednoga, nadam se da ću korektno saopštiti ono što mislim u dijelu povrede Poslovnika ne sa Vaše strane toliko koliko sa strane nas poslanika. Cijenim da govorim u ime grupe onih poslanika koji se drže odredaba Poslovnika i koji pričaju na zadatu temu. Ima ih dosta u ovom Parlamentu iz pozicije iz opozicije, ali se stiče utisak i kod građana i kod gledalaca da je jedan broj poslanika u ovom Parlamentu privilegovan na način što ne poštuje odredbe Poslovnika i što ne dozvoljava da Vi sa tog predsjedavajućeg mjesta vodite Skupštinu na način kako je to poslovnički uređeno i kako je dogovoreno na Kolegijumu.

Činjenica da ova rasprava traje nekih osam sati, a da je po Poslovniku tri plus tri načelo i pojedinosti, samo o tome govori. Ja se pitam ako nemate stav na Kolegijumu, koliko po određenoj tački dnevnog reda treba da se vodi rasprava, kako da dođem do riječi. Ja i moje kolege koji slijepo gledamo u ove odredbe poslovničke i prema njima se odnosimo na način kako bi poslanici trebali da rade. Nemam ništa protiv debate i sučeljavanja različitih mišljenja i stavova. To doprinosi jednoj demokratskoj atmosferi u kojoj će i građani shvatiti ovo što su kolege izložile, kome treba na svakim narednim izborima poklanjati vjeru i kome davati povjerenje.

Neću govoriti o političkim tezama da ne zloupotrebljavam ja ovaj mikrofon uz zahvalnost što mi dozvoljavate nešto da kažem, a to je da na ovu vrstu rasprave ili debate, možda bi trebalo razmisliti da Skupština ima neki svoj dan debate, pa ili polugodišnje ili godišnje da se odredi jedan dan, gdje je slobodna tema, gdje ćemo sučeljiti svoje političke stavove svi zajedno i pričati o njima. Zaista sugerišem u najboljem /prekid/ i svima ostalima koji predsjedavaju i nama poslanicima, da moramo ipak voditi računa i o građanima, da moramo voditi računa i o temi koja je na dnevnom redu. I ja prvi, koji sam u ovom Parlamentu 12 godina, pripremam se po svakoj tački dnevnog reda, gdje pričam, po meni, najkvalitetnije što znam i umijem. Vidim da to rade i ostale kolege, ne svi, a bukvalno oni koji se ne pripremaju najviše drže banak u ovoj sali i ponekad ne šalju baš prijatnu sliku dešavanja ovdje iako za tim nema potrebe. Hvala vam puno.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:16:38)

Hvala i Vama.

Cijenim Vaš napor da diskusija u ovom domu bude u što kvalitetnijem duhu. Tako sam shvatio Vašu proceduralnu reakciju i nemam prostora ni komentarisati previše, već se složiti sa time.

Sljedeći učesnik je poslanik Dragutim Papović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.11.18 18:17:02)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani predstavnici Ministarstva odbrane,

Evo dakle, riječ je zaista o jednom značajnom dokumentu. Čim je njegov naslov Strategija nacionalne bezbjednosti, svakako da je riječ onda o jednom od naznačajnijih akata o kojima ova Skupština raspravlja. Naravno, kao i svaka strategija, ovaj dokument nastoji da ovu oblast uredi sa različitih aspekata, odnosno iz svih aktuelnih aspekata. Ministarstvo odbrane je tu zaista, po mom mišljenju, uradilo dobar posao, prije svega, jer je sami koncept bezbjednosti proširen na toliko oblasti, da je to možemo reći u odnosu na ono tradicionalno ili klasično shvatanje odbrane i bezbjednosti uveliko nadmašeno i premašeno. Po mom mišljenju, nije sporna Strategija, odnosno nije sporno ono što je u njoj definisano, već je samo pitanje da li Ministarstvo, odnosno čitav sistem kako je predviđeno ovom Strategijom nacionalne bezbjednosti, ima snage, znanja da se sa ovim bavi, odnosno da li će ova interresorna radna grupa Vlade Crne Gore, koja već priprema predlog akcionog plana, imati dovoljno znanja i sposobnosti da ovo sprovede u djelo. Dakle, ovdje se radi zaista o gotovo cjelokupnom državnom sistemu, svim aspektima koji na bilo koji način mogu uticati na državnu bezbjednost.

Ja sam ohrabren činjenicom da od obnove državne nezavisnosti tokom primjene prethodne strategije odbrambene snage, odnosno Vojska Crne Gore i bezbjednosne službe nijesu napravile ni jedan pogrešan strateški potez. Čak nije bilo nijednog incidenta u izgradnji i unapređenju nacionalne bezbjednosti. Zbog toga sam ohrabren i to mi daje za pravo da se nadam da će zaista i Ministarstvo odbrane, odnosno ova interresorna grupa, odnosno čitav državni sistem imati snage i znanja da ovu Strategiju sprovedu u narednom desetogodišnjem periodu.

Mislim da je od obnove nezavisnosti sistem bezbjednosti praviljen mudro i da je bio u funkciji opšteg državnog razvoja. Zahvaljujući takvoj promišljenoj i odgovornoj politici Crna Gora i njeni građani žive u najmirnijem i najbezbjednijem periodu u novijoj istoriji Crne Gore. Trijumf takve politike je učlanjenje u NATO, a naredni period smatram da bi trebalo kroz implementaciju ove strategije iskoristiti za maksimalno korišćenje benefita koje omogućava članstvo u NATO-u. Danas smo ovdje čuli da je naše učlanjenje u NATO ustvari kontraproduktivno, da ono izaziva nestabilnost i čak mnogi politički akteri, prije svega, iz dominantnog dijela opozicije su naveli da je to jedan od poteza koji ugrožava crnogorsku stabilnost.

Ja razumijem da su oni protiv NATO-a jer NATO zaista je sistem koji ne dozvoljava da se nasilnim putem, uz pomoć stranih subjekata, mijenja vlast u jednoj državi. NATO je garant takvog sistema, odnosno garant demokratskog sistema. I ova Strategija nacionalne bezbjednosti među vitalnim interesima jednako je postavila sačuvanje državnog integriteta, državne nezavisnosti i suverenosti i razvoj demokratije. Vidjećete da među vitalnim interesima u ovoj strategiji se navodi da je unapređenje ljudskih prava očuvanje demokratskog sistema, očuvanje identiteta države jednako važno kao recimo konvencionalna ili neki od savremenih oblika napada na crnogorsku bezbjednost.

Što se tiče NATO-a, mislim da svako ko želi da ova država napreduje demokratski, da ova država izgrađuje jedan respektabilan, moderan, savremen, demokratski sistem, nema nijedan razlog protiv. I zbog toga mi imamo ubjedljivu većinu u crnogorskom parlamentu koja je bila za NATO i koja je to i danas. Mislim da je od 2017. godine, za svega nešto godinu i po dana, naš bezbjednosni i demokratski ambijent u Crnoj Gori višestruko unaprijeđen i sa aspekta

funkcionisanja institucija, ali i ono što je takođe naglašeno u ovoj strategiji, sa aspekta ekonomskog razvoja. Tako da članstva Crne Gore u NATO mogu da se plaše i treba da se plaše samo oni koji žele da u njoj izazivaju nemire, da vaninstitucionalno mijenjaju vlast i da uz pomoć neke treće strane, odnosno treće države dođu na vlast u Crnoj Gori. Zbog takvih i jeste NATO.

Takođe, ovdje se postavilo danas pitanje - a šta ako ne bude NATO-a? Mislim da je Crna Gora tokom viševjekovne istorije dokazala da i kad je bila sama, da i kad je bila van kolektivnog sistema bezbjednosti umjela vrlo dobro da se brani. Evo od ove Tuđemilske bitke, koju neki s podsmijehom tretiraju, moram naglasiti da je tada dukljanska država pobijedila najmoćniju evropsku silu tog vremena Vizantiju. Da smo više vjekova borili se sa moćnom Otomanskom carevinom, da smo sami izvojevali, odnosno da su tadašnje generacije same izvojevale i bitke na Martinićima, i Krusima, i Grahovcu, i na Vučjem Dolu, i na Mojkovcu. Kad na Balkanu više se niko nije borio protiv centralnih sila, mala crnogorska vojska je hrabro izašla na mojковаčke položaje i odnijela pobjedu. Tako, dakle, mi sa NATO-om imamo sigurno pojačanu bezbjednost. Imamo kvalitet više u tom segmentu, ali budućnost je nepredvidiva bez obzira na to bilo NATO-a ili bilo nekog drugog sistema kolektivne bezbjednosti ili bila Crna Gora ostavljena sebi i svojim snagama - znaće sa svojim građanima da odbrani i državu i demokratiju. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:23:00)

Zahvaljujem poslaniku Papoviću.
Posljednji učesnik je Boris Mugoša.
Kolega Mugoša, izvolite.

BORIS MUGOŠA (26.11.18 18:23:10)

Poštovani potpredsjedniče, kolegice i kolege poslanici, poštovani gospodine Ivanoviću, uvažene građanke i građani,

Zaista, i kao socijaldemokrata i kao član Odbora za bezbjednost i odbranu, imam obavezu da dam određeni osvrt na ovaj veoma važan strateški dokument. Na početku, primijetio sam kod pojedinih poslanika određene nedoumice o tome koji nivo detalja treba da bude sadržan u ovom dokumentu. Sama njegova forma da je u pitanju strategija bezbjednosti govori o tome da je njegov prevashodni cilj da jasno prepozna strateška bezbjednosna opredeljenja Crne Gore i da predstavlja polazni dokument za mnoge podstrategije, sektorske analize koje će do detalja razraditi one osnovne bezbjednosne izazove rizika i prijetnje prepoznate u ovom dokumentu. Takođe, ova strategija treba da bude i osnova za normativno uređenje sistema nacionalne bezbjednosti. Kao i svaka druga strategija, ona treba i da je dugoročna i održiva, ali i podložna promjenama, posebno u ovom slučaju zbog brojnih kontinuiranih izazova kada je u pitanju sektor bezbjednosti. To ste dobro naznačili negdje u dokumentu, da je on dinamičan dokument i da će se kao takav stalno unapređivati. I to je jedan od najvažnijih obaveza onih organa koji će ga primjenjivati - da ga stalno ažuriraju i unapređuju u cilju adekvatnijeg definisanja samog sistema nacionalne bezbjednosti.

Ja sam negdje na Odboru ukazao na jedan segment, mislim da kolege tome nisu posvetile određenu pažnju, a on je naznačen u smjernicama za implementaciju ove strategije. Taj segment tiče se usklađivanja propisa u oblasti elektronskih komunikacija. Mislim da je to zaista važno pitanje. Ono je negdje i prepoznato u Strategiji, gdje ste naveli jednu tačnu činjenicu - da globalizacija telekomunikacionih tržišta, odnosno korišćenja ICT-a donosi brojne benefite za krajnje korisnike, ali isto tako ste dobro uočili da izmještanje dijela informaciono-komunikacione infrastrukture i servisa van Crne Gore predstavlja značajan bezbjednosni izazov i realan rizik. Ja sam na Odboru kad sam postavio to konkretno pitanje ministru Boškoviću dobio ohrabrujući odgovor da ste zaista to prepoznali i da ćete u peridu koji je pred nama ozbiljnu pažnju posvetiti tome, jer u savremenom svijetu mnogi izazovi prelaze iz onoga, reklo bi se, fizičkog, opipljivog u virtuelni svijet. Mnogo je teže pratiti određene stvari koje se sada sprovode, određene, nažalost,

nevjerovatno katastrofalne namjere, ali se one sada sprovode putem informaciono-komunikacionih tehnologija.

Na samom kraju, stav Socijaldemokrata je vrlo jasan. Mi ćemo podržati Strategiju nacionalne bezbjednosti koja jeste i sveobuhvatnija, i detaljnija, i kvalitetnija od one iz 2008. godine, što je negdje i logično jer je rađena u kontekstu činjenice da smo sada dio kolektivnog sistema bezbjednosti, da smo je usklađivali sa standardima koji važe u NATO porodici i sami ste istakli da je rađena u kontinuiranoj saradnji sa našim NATO partnerima iz Brisela. Ali, naravno i pod budnim okom naše pažnje će biti implementacija ove strategije, jer ona svakako treba da doprinese ostvarivanju vizije Crne Gore kao demokratske, prosperitetne, bezbjedne, samosvjesne države koja je međunarodno i izuzetno uvažena. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:27:00)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Ovim smo završili učešće poslanika i pitam predsjednika predlagača da li želi završnu riječ. Riječ ima mr Ivica Ivanović.

IVICA IVANOVIĆ (26.11.18 18:27:16)

Uvaženi dome, poštovani građani Crne Gore,

Prvo da iskoristim priliku da zahvalim svim diskutantima na konstruktivnim prijedlozima. Danas je pred nama nova Strategija nacionalne bezbjednosti i ona odražava bezbjednosne interese građana, društva i države u kontekstu savremenog bezbjednosnog okruženja i predstavlja kontinuitet u strategijskom planiranju.

Ovom strategijom su identifikovani aktuelni /prekid/ ali i izazovi, rizici i prijetnje kojima Crna Gora može biti izložena u budućnosti. Definisano je jedinstvo i koordinisano reagovanje na sve moguće rizike i prijetnje u nacionalnom kapacitetu, ali i u okviru kolektivnog sistema odbrane i bezbjednosti.

Ovaj dokument je ključni za usmjeravanje daljeg unapređenja cjelokupnog sistema nacionalne bezbjednosti i stvaranje još boljeg bezbjednosnog ambijenta za državu, za njene građane, za zaštitu imovine, za zaštitu nacionalnih resursa, poslovanja i investicija.

Crna Gora kroz unapređenje bezbjednosnog ambijenta stvara pretpostavke da u svakom smislu i na najbolji način iskoristi svoj geopolitički položaj. Strategija je krovni sveobuhvatni strateški dokument dugoročnog planiranja i istovremeno je otvorena za promjene, koje za cilj imaju samo dalje unapređenje ovog sistema bezbjednosti.

Građani Crne Gore mogu biti sigurni da će se Vlada u okviru svojih nadležnosti veoma odgovorno i predano starati da se Strategija nacionalne bezbjednosti u potpunosti sprovede u praksi i time realizuju postavljeni ciljevi.

S tim u vezi, koristim priliku da naglasim da je interresorna grupa Vlade Crne Gore predano radila na pripremi Akcionog plana za implementaciju ovog dokumenta, za period do kraja 2020. godine, a sve u cilju kako bi se osiguralo jedinstvo akcije u realizaciji mjera za implementaciju ovog dokumenta. Akcionim planom biće jasno definisani i nosioci zadataka i rokovi i identifikovani pokazatelji učinka u strateškom, normativnom i domenu razvoja resursa.

Dakle, cijela Vlada, poštovani građani, će kontinuirano biti posvećena realizaciji zacrtanih strategijskih i operativnih ciljeva koji proističu iz ovog dokumenta.

Želim da istaknem, takođe, da je ustanovljen sistem za praćenje i usmjeravanje realizacije mjera, kao i način izvještavanja. O stepenu implementacije sa prijedlogom mjera interresorna resorna radna grupa Vlade Crne Gore će periodično izvještavati Vijeće za nacionalnu bezbjednost, u kome participira i ovaj dom, a Vijeće će u skladu sa zakonom izvještavati Savjet za odbranu i bezbjednost, Skupštinu i Vladu Crne Gore.

Na ovaj način će se postići jednoobraznost u izvještavanju i potpuna informisanost građana i svih subjekata u sistemu nacionalne bezbjednosti i obezbijediti potpuna demokratska kontrola ovog sistema.

Mi smo sigurni da smo došli do kvalitetne krovne strategije kojom se jasno usmjerava dalji razvoj sistema bezbjednosti i obezbjeđuju uslovi za ostvarivanje vizije demokratske, bezbjedne, prosperitetne i međunarodno uvažene države Crne Gore.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (26.11.18 18:31:35)

Hvala i Vama, gospodine Ivanoviću.

Ovim smo završili današnji rad i to je tačka Predlog strategije nacionalne bezbjednosti.

Sjutra, kao što znate, imamo novu sjednicu, posebnu sjednicu Premijerski sat, koja počinje u 12 časova.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:22:01)

Dobar dan.

Poštovane kolegice poslanice i kolege poslanici, nastavljamo Četvrtu sjednicu Drugog redovnog zasijedanja 2018. godine.

Današnja tačka dnevnog reda kojom ćemo početi razmatranje je **Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, sa Izvještajem o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2017 - oktobar 2018. godine.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija i Dragan Darmanović generalni direktor Direktorata za državni trezor, koje pozdravljam.

Ovlašćeni predstavnici Državne revizorske institucije su dr Milan Dabović, predsjednik Senata koga pozdravljam i Nikola Kovačević i Zoran Jelić, članovi Senata.

Izvjestioci odbora su Jovanka Lalić Zakonodavnog odbora i Boris Mugoša Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Saglasno članu 69 stav 4 Poslovnika Skupštine, poslanik Raško Konjević izdvojio je mišljenje na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Shodno Zakonu o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane Odbor za bezbjednost i odbranu je razmotrio Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, sa Izvještajem o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost.

Izvjestioc ovog Odbora je takođe Boris Mugoša.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje.

Riječ ima ministar Darko Radunović. Izvolite.

Ministre Radunoviću imate riječ. Izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (27.11.18 16:24:17)

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Vlada Crne Gore u 2017. godini bila je posvećena aktivnostima koje proizilazi iz prioriteta države u njenom daljem razvoju i ispunjavanju strateških opredjeljenja. U oblasti ekonomske politike Vlada je nastavila dogradnju podsticajnog institucionalnog okvira kroz više dimenzija ekonomskog razvoja i to: jačanja makroekonomske stabilnosti, kontinuirani razvoj kvalitetne infrastrukture i osmišljenu dugoročnu valorizaciju prirodnih resursa kroz realizaciju razvojnih projekata, posebno u sektorima u kojima Crna Gora ima komparativne prednosti turizmu, poljoprivredi, energetici, prerađivačkoj industriji i unapređenju konkurentnosti ekonomije, što podrazumijeva neodložan nastavak i uspješan epilog strukturnih reformi kao i kontinuirano unapređenje poslovnog ambijenta. Strateški razvoj Crne Gore je održiv i inkluzivan ekonomski rast

koji će doprinijeti smanjenju razvojnog jaza zemlje u odnosu na prosjek Evropske unije i povećanje kvaliteta života svih njenih građana.

Za ostvarenje prethodno navedenog strateškog cilja razvoja Vlada Crne Gore kombinuje dvije grupe mjera ekonomske politike. Prva grupa mjera se odnosi na jačanje makroekonomske stabilnosti zemlje, fiskalne i finansijske, a druga grupa mjera ekonomske politike usmjerena je na rješavanje strukturnih problema u ekonomiji, odnosno otklanjanju ključnih prepreka za unapređenje konkurentnosti zemlje i povećanje potencijalnog privrednog rasta na srednji i dugi rok.

Prema podacima Zavoda za statistiku u 2017. godini ostvarena je stopa realnog rasta bruto domaćeg proizvoda od 4,7% dok je bruto društveni proizvod ostvaren u nominalnom iznosu od 4.299.000.000. Tekući prihodi sa primicima od povraćaja datih kredita i donacija u 2017. godini iznosili su milijardu 566,27 što je 0,87 manje od planiranog iznosa i čini 36,43% bruto domaćeg proizvoda.

Konsolidovani izdaci u 2017. godini iznosili su milijardu 803,13 miliona i veći su za 2,91% u odnosu na planirani iznos i 11,16 u odnosu na prethodnu godinu. Konsolidovani izdaci iznosili su 41,94% bruto domaćeg proizvoda.

Gotovinski deficit budžeta za 2017. godinu iznosi 236,86 miliona i čini 5,5% bruto domaćeg proizvoda. Ukoliko se budžetska potrošnja umanjuje za razvojne projekte ostvaren je gotovinski suficit od 51,02 miliona ili 1,18% bruto domaćeg proizvoda, što ukazuje da su tekući izdaci finansirani iz tekućih prihoda čime je ispunjen jedan od glavnih ciljeva definisanih fiskalnom strategijom. Kada se gotovinski deficit koriguje za povećanje obaveza iz prethodnih godina koje nemaju karakter pozajmica, korigovani gotovinski deficit iznosi 250,85 miliona, odnosno 5,83% bruto domaćeg proizvoda. Primarni korigovani gotovinski deficit, što je korigovani gotovinski deficit umanjen za otplatu kamata, iznosi 152,15 miliona i čini 3,54% bruto domaćeg proizvoda.

Sad ću nešto reći o strukturi primitaka. U strukturi tekućih prihoda najveći udio imaju prihodi od poreza 63,29% ili 971,15 miliona i prihodi od doprinosa koji čine 32,26% ili 494,95 miliona. Preostali iznos tekućih prihoda čine naknade 1,24 odnosno 18,97 miliona, takse 0,89%, odnosno 13,61 milion i ostali prihodi 2,33% odnosno 35,72 miliona eura.

Poreski prihodi centralnog budžeta veći su za 9,55% u odnosu na prethodnu godinu ili 84,63 miliona u nominalnom iznosu, prvenstveno zbog prihoda po osnovu poreza na dodatu vrijednost koji su za 48,5 miliona, odnosno 9,6% veći u odnosu na 2016. i prihoda po osnovu akcize koji su veći za 42,41 milion, odnosno 23,92 procenta kao posljedica usaglašavanja akcizne politike sa standardima Evropske unije. Poreski prihodi manji su za 0,81% u odnosu na plan budžeta ili nominalno izraženo 7,94 miliona eura.

Pozitivno odstupanje u odnosu na prethodnu godinu kod ovih poreza rezultat su implementacije mjera fiskalne konsolidacije i povećane ekonomske aktivnosti, kao i povećane naplate PDV-a, povećane akcize na cigarete i etil alkohol i primjene Zakona o reprogramu poreskih potraživanja.

Prihodi od doprinosa iznosili su 494,95 miliona i manji su za 1,1% u odnosu na planirani iznos ili 6,93% su veći u odnosu na prethodnu godinu. Prihodi od taksi ostvareni su u iznosu od 13,61 milion i veći su za 1,38 u odnosu na plan, a kao rezultat kontinuiranog rada na smanjenju biznis barijera manji su 4,6% u odnosu na prethodnu godinu. Prihodi od naknada ostvareni su u iznosu od 18,97 miliona i veći su za 5,01% u odnosu na plan i 74,36 su manji u odnosu na prethodnu godinu zbog jednokratne naplate naknade za dodjelu odobrenja za korišćenje radio frekvencija u 2016. godini. Prihodi od povraćaja datih kredita ostvareni su u iznosu od 6,58 miliona što je 2,2% manje u odnosu na plan i 41,12 manje u odnosu na prethodnu godinu.

Kad govorimo o strukturi izdataka, potrebno je da kažem sljedeće: U /prekid/ izdacima socijalna davanja čine najveći dio budžetske potrošnje 29,84% i u 2017. godini su iznosili 538,05 miliona, što je 3,05 manje u odnosu na prethodnu godinu, a kao rezultat djelimičnog ukidanja socijalnih davanja za majke sa troje i više djece.

Bruto zarade su drugi značajni činilac budžetske potrošnje 24,7% i iznosili su 445,63 miliona što je za 1,01 manje u odnosu na plan i 5,41% više u odnosu na prethodnu godinu.

Kapitalni izdaci u 2017. godini iznosili su 287,88 miliona i 7,39% su veći u odnosu na plan budžeta, a 169,28% su veći u odnosu na prethodnu godinu, prvenstveno zbog intenziviranja radova na realizaciji autoputa Bar-Boljare.

Ostatak budžetske potrošnje u 2017. godinu čine transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru 166,88 miliona, rashodi za kamate 98,7, otplate obaveze iz prethodnog perioda 39,96, itd.

Nakon konsolidacije doprinosa koje plaća poslodavac budžetska potrošnja centralnog budžeta iznosi milijardu i 752,4 miliona, što čini 40,76% bruto domaćeg proizvoda. Tekuća budžetska potrošnja centralnog budžeta konsolidovana budžetska potrošnja umanjena za cjelokupne kapitalne izdatke, iznosi milijardu i 464,52 miliona i čini 34,06 bruto domaćeg proizvoda.

Kad govorimo o finansiranju u 2017. godini izvršena je otplata duga u iznosu od 358,6 miliona, što je zajedno sa korigovanim /prekid/ deficitom i povećanjem depozita države uslovalo nedostajuća sredstva u iznosu od 633,02 miliona. Navedeni iznos je finansiran iz pozajmica i kredita iz domaćih i inostranih izvora 612,84 miliona, zatim prihoda od prodaje imovine od 6,2 miliona i povećanja neto obaveza u iznosu od 13,99 miliona. Od ukupnog iznosa koji se odnosi na otplatu duga tokom 2017. godine 195,07 miliona je na kontu 4611 evidentirano za refinansiranje i tekuću likvidnost po osnovu državnih zapisa.

Kad govorimo o državnom dugu, na dan 31.12.2017. godine iznosio je dvije milijarde 627,87 miliona i sastoji se od spoljnog duga koji iznosi dvije milijarde 213 i unutrašnjeg duga koji iznosi 413,89 miliona.

Konsolidovane neizmirene tekuće obaveze budžeta na dan 31.12.2017. godine iznosili su 77 miliona. Treba naglasiti da ovaj iznos uključuje obaveze čiji je rok dospelja u januaru 2018, a koji iznosi 61,68 miliona, odnosno 80,1 ukupnih obaveza budžeta.

Depoziti Ministarstva finansija na 31.12.2017. godine iznosili su 29,09 miliona eura i 38,47 miliona u zlatu po tržišnoj cijeni u iznosu od 41,8 miliona što ukupno iznosi 70,89 miliona eura. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:34:58)

Zahvaljujem ministre Radunoviću.
Predstavnik Državne revizorske institucije želi riječ.
Riječ ima Milan Dabović. Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (27.11.18 16:35:10)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Rezultati koje smo ostvarili na planu realizaciji Godišnjeg plana revizije za 2018. godinu i ispunjenja strateških i međunarodnih obaveza potvrđuju da je ova godina za Državnu revizorsku instituciju bila veoma intenzivna.

Ono što je svakako karakterisalo izvještajni period je povećanje broja pojedinačnih revizija u odnosu na prošlogodišnji izvještajni period u iznosu od 22 revizije. S tim u vezi u izvještajnom periodu pored revizije Prijedloga zakona o završnom računu budžeta za 2017. godinu izvršili smo i objavili 63 izvještaja o reviziji, i to: 21 pojedinačni izvještaj o reviziji, o finansijskim revizijama i revizijama pravilnosti, četiri izvještaja o reviziji uspjeha, tri kontrolne revizije, jedan izvještaj o reviziji informacionog sistema, 16 izvještaja o reviziji konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2017. godinu i 18 izvještaja o reviziji političkih subjekata za 2016. godinu.

Finansijskom revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu utvrđene su manje nepravilnosti koje nijesu materijalno značajne, dok revizijom pravilnosti utvrđene su materijalno značajna odstupanja i neusklađenost poslovnih aktivnosti potrošačkih jedinica sa zakonima i podzakonskim aktima. Iz tog razloga Državna revizorska institucija je iskazala pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijsku reviziju i uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu.

Za 21 pojedinačnu finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Državna revizorska institucija je

izrazila 18 pozitivnih, 14 uslovnih, tri negativna, jedno uzdržano mišljenje i dala ukupno 178 preporuka. Pored toga institucija je kod četiri revizije uspjeha dala ukupno 48 preporuka, dok je revizijom kadrovskog informacionog sistema Uprave za kadrove i revizijom informacionog sistema Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2017. godinu, dala ukupno 13 preporuka. Za 16 revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2017. godinu, Državna revizorska institucija izrazila 17 pozitivnih, sedam uslovnih i sedam negativnih mišljenja i dala ukupno 100 preporuka. Za 18 revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2016. godinu koje nijesu ušle u prethodni godišnji izvještaj Državna revizorska institucija izrazila je 11 pozitivnih, 13 uslovnih i 10 negativnih mišljenja i dala ukupno 123 preporuke. Izvještajem o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2017. godini Državna revizorska institucija utvrdila da su limiti potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu u skladu sa limitom potrošnje definisanim smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godina, dok su limiti potrošnje posmatrani po vrstama budžeta prekoračeni kod tekućeg budžeta, budžeta državnih fondova i tekuće budžetske rezerve. Kriterijumi koji se odnose na obavezu planiranja i izvršenja izdataka, tako da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera su realizovani. Dok nijesu realizovani kriterijumi u vezi sa ostvarenjem primarnog budžetskog suficita, limita učešća javnog duga i gotovinskog deficita u bruto domaćem proizvodu.

U odnosu na zaključak Skupštine Crne Gore o poštovanju i ispunjavanju preporuka datih u izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, Državna revizorska institucija je na osnovu nalaza utvrđenih revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i informacije o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju prvog kvartala 2018. godine, utvrdila da su od 16 preporuka dvije preporuke u potpunosti realizovane, sedam djelimično realizovano, pet nijesu realizovane, dok je u toku realizacija dvije preporuke.

Značajan broj aktivnosti je realizovan i na unutrašnjem planu i s tim u vezi da spomenem samo nekih od rezultata koje smo ostvarili u izvještajnom periodu. U cilju unapređenja rada i poslovanja naše institucije u saradnji sa ekspertima Sigme usvojen je Strateški plan razvoja Državne revizorske institucije za naredni petogodišnji period. Potpisan je Sporazum o saradnji sa Skupštinom Crne Gore i Agencijom za sprečavanje korupcije dok je potpisivanje sa sporazuma o saradnji sa Vrhovnim državnim tužilaštvom planirani za početak decembra tekuće godine.

U okviru procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji nastavljene su aktivnosti na daljem usklađivanju revizorske prakse sa međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija, jačanju revizorskih kapaciteta kroz dodatno zapošljavanje i obuku revizorskog kadra i daljem razvoju revizije uspjeha. Kroz regionalnu i međunarodnu saradnju nastojali smo da obezbijedimo potrebne obuke za sticanje novih vještina i znanja za revizorski kadar. Ovdje posebno treba naglasiti članstvo Državne revizorske institucije u Eurosai i Radnoj grupi za reviziju i etiku, Radnoj grupi za reviziju lokalne samouprave, kao i Radnoj grupi za informacione tehnologije. Uvjeren sam da će ovaj izvještaj biti od koristi za sve zainteresovane strane, Skupštinu, izvršnu vlast i javnost, u cilju dobrog upravljanja /prekid/ u Crnoj Gori. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:41:14)

Izvolite.

Proceduru je tražio Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (27.11.18 16:41:21)

Predsjedavajući, mi smo šokirani sa nekim informacijama koje dolaze od predsjedavajućeg stola. Ovo su ključne teme za rad Parlamenta tokom jedne godine, završni račun i predlog budućeg budžeta. Da li sada diskutujemo kao što su u dnevnom redu bili usvajanja, o Završnom računu za 2017. i DRI o Završnom računu 2017. godine, ili mi još diskutujemo tu važnu temu i još ubačamo izvještaj DRI za sve moguće što su uradili za 2017. godinu koja iziskuje posebnu tačku,

i o partijama i svemu tome.

Molim vas da samo danas diskutujemo o Završnom računu kojeg je predložila Vlada, to jeste Ministarstvo finansija i DRI koji je dao Predlog o završnom računu za 2017. godinu. Nemojmo da ubačamo sve u nešto što je nespojivo.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:42:40)

Hvala, profesore Raduloviću.

Poslanik Ranko Krivokapić, proceduru takođe traži.

Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.11.18 16:42:56)

Obaveza ovog Parlamenta je kontrola Završnog računa budžeta, jer se to desilo. Budžet je proračun ono što će se desiti, ovo se desilo. Naša je obaveza da bi ta vlast imala puni legitimitet jer ga mi možemo normalno prekontrolirati, dati joj taj legitimitet. Ne čak da je kritikujemo njoj treba da je pogledamo kako je rađeno da bi imala legitimitet za proračun koji će ići za iduću godinu. Znači, važnije pravo da ocijenimo šta je urađeno jer je to već potrošeno, jer je to realno, a proračun je projekcija, koja možda bude i ne bude. Hrvati to ljepše - zovu proračun mi to zovemo budžet. Ali, svejedno smisao budžeta je proračun, ono što će biti, a ovo se desilo, ovo je novac građana, ovo je potrošeno i mi moramo videti je li sve to u redu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:43:42)

Nijeste mi nešto pomogli u ovome i meni se takođe više sviđa proračun to je intima. Mi smo u sazivu koje podijeljen 13.11. dobili dnevni red. U dnevnom redu glasi da je Predlog zakona o završnom računu, da je Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i da je takođe Izvještaj revizije predloga zakona. Apsolutno da je objedinjen to je jedna tačka dnevnog reda, to je tačka pet i to smo dobili na dnevnom redu i to nije prvi put da radimo u našem domu.

Samo da vam priopštim što smo zaključili na Kolegijumu. Znači, uvodničari idu po deset minuta, onda u skladu sa jačinom svakog pojedinačnog kluba preostalo vrijeme se može podijeliti. Zna se koliko jedan klub, to vam je podijeljeno, može imati i minuta. Idemo po pet minuta najvjerovatnije po svakom članu koji će uzeti učešće u raspravi i intencija je da danas gdje ćemo raditi još minimum narednih sat vremena i sutra završimo ovu tačku dnevnog reda.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (27.11.18 16:45:13)

Kolega Nimanbegu i potpredsjedniče Skupštine, smatram da mi u ovom trenutku treba da napravimo makar kratku pauzu od tri minuta, ne tražim ni pet samo da se dogovorimo. Imajući u vidu činjenicu da treba da diskutujemo o Završnom računu budžeta i u Izvještaju Državne Revizorske institucije pa da dođe onaj Štiglic sad ne bi mogao da poveže jedno i drugo u pet minuta. Znači, radi se o vrlo važna dva dokumenta, za koja smo se mi pripremali. Vjerujte ja prvi put sad dobijam informaciju možda je došlo do prekida u vezama sa šefom poslaničkog kluba koji se trenutno nalazi u Belgiji. Zato mislim da je vrlo važno da nađemo nekakav fleksibilan okvir da poslanici koji žele da diskutuju duže od pet minuta da to bude prihvaćeno, jer je nemoguće preći sa Završnog računa budžeta na DRI i da u pet minuta to ima jednu logičnu cjelinu koja bi bila jasna i gospodi predlagračima, a posebno građanima Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:46:17)

Zahvaljujem, poslaniče Kneževiću, ali takva je i moja intencija da uvijek dozvolim svim poslanicima koji žele da govore da završe svoju misao i učešće u raspravi. Za sada sigurno da ćemo svi predstavnici poslaničkih klubova koji imaju po deset minuta iskoristiti svoje pravo večeras. Jer prenosa imamo otprilike do 17.50 h znači, još sat i pet minuta. Što više budemo odugovlačili sa početkom imaćemo sve manje i manje vremena.

Izvolite, kolega Vučuroviću.

JOVAN VUČUROVIĆ (27.11.18 16:46:54)

Samo da kažem ja sam na Kolegijumu tražio da po deset minuta svi uzmu raspravu. Dakle, to sam tražio jer imajući u vidu važnost ove tačke. Samo želim da kažem stav koji je bio Demokratskog fronta koji nije uvažen. Dakle, da budemo tu načisto i dogovorili smo se da sutra bude dva sata rasprava nastavljena u vezi ove tačke dnevnog reda.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:47:25)

U redu. Zahvaljujem.

Nastavljamo s radom. Mislim da smo pojasnili metodologiju rada.

Izjave odbora ne žele riječ.

Da li poslanik koji je izdvojio mišljenje želi riječ?

Riječ ima poslanik Raško Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.11.18 16:47:44)

Želim da obrazložim zašto sam izdvojio mišljenje. Mislim da izvještaj DRI-a u dijelu Završnog računa budžeta ima nešto što me iznenađuje. Ima, po mom utisku, političku primjesu ili političku motivaciju da neke segmente završnog računa koji su vrlo interesantni i o kojima ću govoriti tokom diskusije u ime Kluba, to ne obrazlože u Izvještaju DRI-a na valjan način.

Tri argumenta. Od tri transakcije koje su bile vezane za državnu pomoć samo je jedna obrazložena, a dvije su prećutane. Zakon o reprogramu poreskog potraživanja, s obzirom da je tu rađena revizija pravilnosti, takođe je prećutana u jednom segmentu koji je trebao da ima snažniju kritičku notu prema onome što je rađeno u 2017. godini. Mislim da to nije dobro. Rekao sam to na Odboru i želim da kažem i ovdje, posebno prema gospodinu Daboviću koga i lično i profesionalno vrlo cijenim, ali upravo što znam da tamo kod ljudi i u stručnoj službi, a posebno kod gospodina Dabovića je bilo nemoguće da to nijesu vidjeli, bilo je nemoguće. Zato kažem da je bila politička motivacija da se pojedini potezi pojedinih ministarstava ne prikažu kritički i osvrne se DRI na njih. Navodim jedan primjer. Da li je moguće da imate cijeli dio koji se odnosi oko rashoda po osnovu usluga, da samo jednu transakciju koja je problematična vi u Izvještaju DRI ne spomenete. Nađite mi u Izvještaju DRI-a vašu ocjenu transakcije koja je išla preko tekuće budžetske rezerve za nacionalnu turističku organizaciju 3,2 miliona eura. Nađite mi u ovom mišljenju DRI-a gdje je to i ocijenite da li je ta transakcija u skladu s propisima.

Ne može biti da se to zaboravilo nego je, obrazlažem, politička motivacija, imajući u vidu članove koji su bili zajedno s gospodinom Dabovićem, politička motivacija je jasna. Mislim da nije dobro da Državna revizorska institucija kao nespornan autoritet u ovoj oblasti, nije slučajno ustavna kategorija, dakle morala je poslanicima to da kaže. Dolazimo u paradoksalnu situaciju. Poslanici odobravaju budžet, dolazi Završni račun budžeta, jedan dio podataka mi nalazimo u revizorskim izvještajima privrednog društva, a nemamo te podatke u reviziji Državne revizorske institucije. Dolazi potpuno paradoksalna situacija. Dakle, da tražite izvještaj jedne kompanije koja je imala relaciju s Vladom, da te podatke tražite tu, a da ih nema kod DRI-a. Da je nešto drugo bilo u pitanju, mogao bih da razumijem da nije ocijenjeno da je važno da se nađe u Izvještaju DRI-a ili neka druga procjena da bude, ali se radi o tematici koja je barem od nekoliko poslanika iz

opozicije bila vrlo tretirana u 2017. i 2018. godini. Prosto teško da me možete ubijediti da nije imalo motivacije koja je mogla da liči na političku motivaciju. Ovdje se ne radi o malim iznosima. Ovdje se ukupno radi o iznosu od desetak miliona eura za koje je DRI morala da ima stav, morala je da kaže to je u redu na bazi tih i tih zakonskih osnova ili da kaže to nije u redu. To je ono što poslanici traže od Državne revizorske institucije, dakle da da svoje stručno mišljenje, a ne da prećutkuje, ne da se desi da o jednoj transakciji da mišljenje, pa onda samo navede brojčani izraz druge transakcije bez stava. Mislim da to nije dobro i mislim da je to kritika barem s moje strane prema Državnoj revizorskoj instituciji jer takve stvari mogu da nas navedu na razmišljanje da je DRI imala političku motivaciju u tom segmentu, što bi bilo izuzetno loše.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 16:52:51)

Zahvaljujem poslaniku Konjeviću.

Sljedeći učesnik u raspravi ispred Kluba Demokratske partije socijalista je kolega Branko Čavor.

Poslaniče Čavor, imate riječ. Izvolite.

BRANKO ČAVOR (27.11.18 16:53:03)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, gospodine Darmanoviću, predsjedniče Savjeta, kolegice i kolege poslanici,

Danas je pred nama Završni račun budžeta za 2017. koji, u suštini, predstavlja dokumentovani iskaz budžetsko finansijskih aktivnosti u 2017. godini. On se može sagledavati s neka četiri aspekta, može naravno i više. Prvi osnovni aspekt je u kojim je ekonomskim i finansijskim uslovima realizovan ovaj budžet i koji su to rezultati ostvareni u tom vremenu. Drugi aspekt koji je važan jeste realizacija samog budžeta iz ugla prihoda i rashoda samog budžeta kako je prikazano. Treći aspekt je kroz prizmu Izvještaja Državne revizorske institucije u odnosu na Završni račun. Četvrti je aspekt isto tako važan jer ovo iskustvo iz 2017. koje nam svakako stvara upute u kom pravcu dalje treba voditi i ekonomsku i finansijsku politiku, a takođe i u svijetlu donošenja budžeta za 2019. godinu u decembru mjesecu.

Kada govorimo o ovom prvom uslovu, kazao bih da je Vlada u protekloj godini veoma posvećena bila ovim ekonomskim i finansijskim pitanjem i da su to ostvareni značajni rezultati. Među njima bih istakao jedan koji je bio osnovni cilj, to je finansijska konsolidacija i dalja konsolidacija koja se ostvarivala u 2017. godini. Kada govorimo o ekonomskom rastu, evidentan je podatak da je u protekloj godini ekonomski rast bio 4,7% i da je taj rast najveći u regionu i među pet zemalja u Evropskoj uniji, što je, takođe, značajno. Postoji i trend rasta u ovoj godini na kraju drugog kvartala, on je bio 4,8%. Ministar je govorio o bruto društvenom proizvodu, ja bih kazao bruto društvenom proizvodu po glavi stanovnika koji iznosi 6.908 eura, što je, takođe, značajan podatak koji je na nivou 46% u Evropskoj uniji. Tu smo u regionu lideri, jedino Hrvatska ima 61% u odnosu na evropski standard, više od nas. Kada govorimo o ovim podacima, oni jesu značajni svakako, ali osnovni odgovor je i pitanje kako to dalje može da utiče na kvalitet života građana. U ovom trenutku vjerovatno to se ne pokazuje tako egzaktno, ali ovakvom vrstom politike i ovakvim rezultatima i po ovim parametrima sigurno će donijeti i očekivani i bolji kvalitet života građana.

Kada govorimo o stranim direktnim investicijama one su u stalnom rastu. Od 2006. one u prosjeku 19% rastu godišnje, u 2017. godini rast je zabilježen na 30%, evo čuli smo danas i da je u ovoj godini taj rast stranih direktnih investicija na 48%. Strane direktne investicije jesu značajne, donose i novi kapital s jedne strane, donose nove vrijednosti, a i donose nova zaposlenja, ali s druge strane, takođe pokazuju da strani investitori veoma prepoznaju našu zemlju kao sigurnu zemlju i prepoznaju zemlju gdje mogu imati pouzdane partnere u plasmanu svojih finansijskih sredstava.

Kada govorimo o zaposlenosti, čuli smo i danas jedan značajan podatak da je za ove dvije godine 11.000 novih zaposlenja, a kada gledamo naspram toga ono što je problem dosta kod naših građana to je problem nezaposlenosti, znamo dobro da je u nekim ranijim vremenima posle

2000. godine stepen nezaposlenosti bio blizu 30%, a danas je on po Monstatu, dakle anketna stopa 15%, a po Zavodu za zapošljavanje ona je 18%. To svakako jeste, što se kaže, duplo manji pad nezaposlenosti. Međutim, opet kažem da nezaposlenost jeste veliki problem i da treba sve činiti da se ona i dalje mnogo smanjuje. Prihodi od turizma su rekordni, takođe, i očekuje se u ovoj godini da budu na nivou od milijardu eura. Rast prihoda i od poreza tokom cijele godine rastao i pored nesporno prisutnih problema u naplati poreza. Kreditni rejting je u stalnom rastu, a odnos relevantnih institucija kao što je Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond je pozitivan prema finansijama i prema finansijskim aktivnostima koje se odvijaju u našoj zemlji. Svi ovi podaci su ohrabrujući, da budemo realni ima i onih koji su upozoravajući. Međutim, koji su upozoravajući to je svakako deficit, javni dug jer tu su nepovoljni parametri. Znamo da je deficit u prošloj godini bio 236 miliona, dakle na nivou oko 5,59% bruto društvenog proizvoda, dakle znatno iznad onoga koji je po mastriškim kriterijumima planiran. Jedina neka povoljnost u tome je, ako umanjimo taj deficit s potrošnjom za izdatke za razvojne projekte, da se ostvario i gotovinski suficit od 51 milion ili 1,2% bruto društvenog proizvoda, što upućuje i na ovaj zaključak koji je kazao sam ministar da su u protekloj godini tekući izdaci finansirani iz tekućih prihoda, što je svakako i dobro. Ono što je, kada je u pitanju deficit, značajno je da se u ovoj godini očekuje deficit na 3,4%, a po strateškom planu krajem ili 2020. godine on bi trebalo da pređe u suficit.

Drugo značajno pitanje jeste javni dug koji je predmet ukupne javnosti, i stručne, i domaće, i međunarodne. Javni dug je u protekloj godini bio na nivou oko 65%, svakako iznad onih 60% kako je po mastriškim kriterijumima, a ima i tendenciju rasta u ovoj godini na 70%, kada bi trebalo da bude u opadajućoj fazi, da se u 2020. godini ponovo približi iznosu od 60%. Poređenja radi, u Evropskoj uniji prosjek je 82% javni dug, a u nekim članicama zemljama Evropske unije on je i preko 100%. Pozitivan dio, ako se može kazati za negativnost javnog duga je zato što je on proizvod velikih investicionih ulaganja u projekte koji bi definitivno trebali da donesu nove vrijednosti i novi razvoj i ekonomski i u svakom pogledu i države Crne Gore. S druge strane, značajna pozitivnost je što se Vlada strateški bavi upravljanjem javnog duga. Nije velika filozofija i pamet kako javni dug smanjiti, povećati bruto društveni proizvod, povećati ekonomski rast, smanjiti deficit, povećati strane direktne investicije itd.

Drugi aspekt o kojem sam htio govoriti jeste realizacija budžeta. Skrenuo bih pažnju na par podataka. Primici su bili 2,18 milijardi, što je 47,48% bruto društvenog proizvoda i veći su u odnosu na plan 10,8%. Naplata prihoda iznosila je 1,56 milijardi i viša je za 72 miliona u odnosu na prethodnu godinu. Rashodi 1,8 milijardi i veći su za 51 milion u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna javna potrošnja iznosila je 2,1 milijardu ili 47% bruto društvenog proizvoda, a tekuća javna potrošnja je 1,71 milijardu ili 40,5% bruto društvenog proizvoda. Budžetska potrošnja iznosila je 1,8 milijardi. Iz ovog podatka iz Završnog računa vidi da najveći dio ovih sredstava upravo se odnosi na socijalna davanja blizu 30% i na bruto zarade blizu 25%. Takođe, iz Završnog računa se vidi da su kapitalni izdaci iznosili 287 miliona i da su veći za devet miliona u odnosu na plan.

Takođe bih kazao da je na kraju veoma važan aspekt o kome smo govorili iz ugla Državne revizorske institucije, a mogu kazati da se iz godine u godinu Državna revizorska institucija nameće kao kredibilna institucija koja profesionalno radi svoj posao i, naravno, iz takvog odnosa danas smo u prilici da razgovaramo o izvještaju koji jeste pred nama.

Kada govorimo o samoj reviziji, mislim da je dobro radi budućih odnosa pored same vrste revizije treba uspostaviti komunikaciju između Državne revizorske institucije i subjekata revizije, u komunikaciji preventive u odnosu na stvaranje mogućih propusta i grešaka u iskazu po određenim potrošačkim jedinicama. To bi svakako moglo biti i jedno značajno iskustvo koje treba iskoristiti i uložiti više napora u edukaciji onih koji se bave ovim poslovima kada se radi o utvrđivanju iskaza vezano za potrošnju u pojedinim potrošačkim jedinicama. Jer, nekada nam to fali, a fali i potrošačkim jedinicama možda i dobre volje da se uradi taj posao. To moramo zajednički uraditi.

Već je kazano kakav je odnos prema finansijskoj reviziji koja je dobila pozitivno mišljenje i prema reviziji pravilnosti koja je dobila uslovno mišljenje s preporukama. Ono što jeste, takođe značajno da postoji u Vladi akcioni plan za sprovođenje ovih preporuka, što bi trebalo da bude i odgovor na dostavljene preporuke od Ministarstva jer imamo podatke da je jedan broj preporuka realizovan, jedan je u toku, jedan djelimično, a jedan broj nije ni realizovan.

Na kraju, potpredsjedniče, dozvolite da završim s tim, taj četvrti aspekt što sam kazao u ovom dokumentu, dakle Završnom računu, kako bi to naš narod kazao, završni račun je završena

priča, kada to kažem mislim kao dokument. U svakom slučaju, može poslužiti u ocjeni onoga što je radila Vlada, Ministarstvo finansija i Državna revizorska institucija u 2017. godini opet u smislu aspekta preporuka i ovoga parlamenta i ukupne javnosti u kojem pravcu treba dalje voditi i ekonomsku i finansijsku politiku u državi Crnoj Gori. Onda ćemo sigurno biti i u dobroj prilici i Ministarstvo finansija i Vlada kao predlagač budžeta za 2019. godinu da usvoji sve one preporuke koje budu išle u pravcu stvaranja jačih uslova za brži razvoj i finansija i ekonomije države Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:04:01)

Hvala Vam, poslaniče Čavor.

Sljedeći diskutant ispred Demokratskog fronta je Branko Radulović.

Poslaniče Raduloviću, imate riječ.

BRANKO RADULOVIĆ (27.11.18 17:04:12)

Poštovani građani Crne Gore, veliki pjesnik bi rekao: "Razvedri mi iznad Gore Crne".

Na znam jesam li lud, jesam li više u pamet slušajući ove selektivne brojeve danas i od našeg premijera i po novinama i sa svake bande nekakvo mesijanstvo, nekakva rješenja. Onda kažem će mi prođe vijek.

Građani Crne Gore, sve ovo što ste čuli i što čujete shvatite s rezervom i dobro promislite. Ništa to nije utemeljeno ni u svjetskoj dobroj praksi niti u svijetloj budućnosti Crne Gore. Danas su ubačene u jednu temu tri mnogo važne teme. Kada smo osnivali DRI prije desetak godina tada je rečeno da će to biti četvrta grana vlasti. Ta četvrta grana vlasti s pravom imajući u vidu ko je čini i što radi zaslužuje da bude pripećak današnje priče. Ako može u DRI-u da bude neko ko je bio glavni čovjek za aferu "Snimak", koji nema nikakvog ekonomskog kredibiliteta onda to i zaslužuje. Želio sam samo da, kada je u pitanju DRI, ovo da kažem. Slušajte, uvijek ću posljednje pare davati za moj Pokret za promjene da bi opstao i da bi se suprotstavio vama, bilo to zakonito ili nezakonito, poštene pare moje porodice. Ali, sada ću drugačije da se okrenem.

Ministre, slušajte me dobro. Ovo je jedna od najvažnijih tema. U svom mentalnom sklopu imam nešto što su me naučili Vaso i Ljubica i život da uvijek gledam naprijed, da otpozadi gledam neko iskustvo i to iskustvo zajedno s nekim svojim viđenjem ubacim u nešto što je neko moje predskazanje i sve ostalo. Sada ću otvoreno da kažem, jer u Crnoj Gori stanuje laž, zato je moj CV jedan od najjačih danas u Crnoj Gori. Građani Crne Gore, laž je što pričaju o meni, o Demokratskom frontu, pogledajte moj CV koji sam zaslužio dobio. Ministre, sada bih mogao vas da rasturim kada je u pitanju 2017. godina, pa da vam kažem jesam li govorio, jesam li upozoravao. Neću ništa oko toga. Mogao bih oko Montenegro airlinesa, mogao bih oko usaglašenih stvari oko rebalansa, oko hiljade stvari. Vi ste pokušali u posljednje dvije godine mnogo toga da učinite kako će se to trošiti i osim tog invalidskog DRI sad uvodite i unutrašnju kontrolu. Vidjećemo kako će biti, da li ćemo racionalno govoriti ili ne.

Ali, ministre posljednji moj i Vaš razgovor ja sam Vama dao pohvale. Vi ste se saglasili sa mnom, da se mi nalazimo u najtežoj ekonomskoj situaciji. Da se mi nalazimo na prekretnici, da mi imamo nasljedstvo korumpiranog neoliberalizma, da su naše institucije zatočene, da su naši glavni resursi zatočeni, da je naš društveni proizvod katastrofa, primitivan, nekonkurentan, da su naše ogromne obaveze, samo oko ekologije dvije milijarde. Kako ćemo to uraditi i na koji način?

Ministre, mi smo bili u saglasju da trebamo da reformišemo finansijsko tržište i vi ste meni rekli Razvojna banka, ja sam za nju, to je samo jedan dio od onoga tržišta novca. Pa ste pričali o tome da mi moramo da idemo pametnim razvojem, koji mora biti minimum 10%. Ministre, ono što vam zamjeram poslije toga, jeste bili možda opčinjeni sa mnom ili sebe gledajući u ogledalo, i istinu kuda ide danas svjetska ekonomija vi ste veoma malo učinili. Prvo ste trebali da kažete premijeru, ja znam da je on iz druge oblasti, i ne može se naučiti ekonomija i ne mogu se pratiti svjetski trendovi, ako nijesi strašno promišljen, ako mnogo ne znaš. Ja mu ne zamjeram što nije vrhunski ekonomista, da ne rečem nešto drugo.

Ali, zamjeram Vama ministre, što ga ne podučite, da ne daje selektivne podatke, nego da kaže istinu. Što ne kažete njemu i drugim kolegama da ne prave gluposti jer nemamo vremena za gluposti, nemamo resursa za gluposti.

Druga faza autoputa, ovako ja sam sve išpartao što vi govorite ministre. Pogledajte i premijer, Vi i Vaš intervju, pogledajte kako sam ga iskrizao i pozitivno i negativno. Tako da sve živo mogu da kažem. Ukoliko napravite još jednu glupost, a najavio je premijer da će napraviti glupost sa drugom fazom, nama nema boljitka, ministre.

Ministre, nemojte da se hvalite sa petim, šestim, desetim mjestom nije to pošteno, nije to fer, nije to ljudski nije to crnogorski. Mi smo dolje na dnu 100 mjesto zauzimamo. Da li ide žaba jedan kilometar ili 1,5 kilometar ide - žabljim putem. Island, Irska, moje ljubavi zajedno sa Češkom, imaju 9% rasta bruto društvenog proizvoda, imaju ga hiljadu puta, 1000% od nas, 0% zaposlenih, 100.000 tona, milion tona aluminijuma prerađenog.

Ministre, što mu ne kažete, čemu je ovaj rast, dabogda da nam bude jedinica ispred, ko se ne raduje rastu bruto društvenog proizvoda. Ali on je posljedice tražnje koja je kratkoročna, autoputa i sve ostalih, je li tako ministre i neke pravne države koja je počela da liči na pravnu državu.

To nije nešto što je strukturna reforma, to je nije nešto što je realna ekonomija, to nije nešto što je u istinu reforma javne uprave. To je nešto što počinje da se naslućuje, ja volim, ja vam dajem podršku oko svega ostalog, oko toga.

Ministre, kod povećanja plata, slušajte me dobro. Ja sam promišljen čovjek, mi smo u programu dali, u pravu je Marković, koji kaže 350 eura minimum i minimum 200, da bi ova država bila solidarna, socijalna, da bi Crna Gora bila u tom nekom istorijskom, van onih koji su nas krali. koji su bili na vlasti. Ministre, matematički to je lako izvodljivo, ako je 500 i da ne povećavamo, ako je trend povećan, ako je 500 - 12, ako ovo dignete napravite jednačinu onda će te spuštiti ove derikozhe, koje imaju platu po 30.000 pa još napravite i neke druge stvari.

U ekonomskom pogledu, gledajte ovo, Portugal je napravio čudo eksploziju nije smanjivao javnu potrošnju, nego je povećao javnu potrošnju. Pa, ako povećate plate, smanjite sivu ekonomiju, povećaćete te tražnju, povećat će te prihode u budžet i sve hiljade drugih i drugih stvari.

Ministre, ja hoću sad vama da kažem da je Crna Gora na najvećoj prekretnici što postoji i da smo mi iz Demokratskog fronta utemeljeni u ovom i da smo mi najveći rodoljubi i da smo proželi našu alternativu. Kako će Crna Gora, da liči da bude Češka i kako će Crna Gora da bude Island - Irska. Jedna u Evropsku uniju, druga nije u Evropsku uniju, jedna u tranziciji, druga nije. Nije važno to Evropska unija, nego kakav ćeš evropejac biti, kakav ćeš model kod sebe napraviti.

Hoću za mjesec dana, o svemu ovome što sam rekao, sve naše inicijative, pošto je kratko vrijeme i oko pravne države i oko reforme finansijskog tržišta i oko realne ekonomije i oko energetike i oko Razvojne banke i oko one dvije milijarde što nam stoje u lopovskim komercijalnim bankama, hoću sve to da bude u razvoj Crne Gore, da država stane iza toga.

Tada ministre, nema nikakvih problema da Crna Gora brodi jako. Hoću one lopovske ugovore da skinete, nema izvoza crvenih boksita, ne može da komanduje sa realnom ekonomijom konduker i piljar. ja sam cijelog života trebalo da učim, da bih nešto znao, a mnogo toga ne znam, a on cijepajuć karte, čiji je on čovjek ministre. Čiji je čovjek onaj koji komanduje sa aluminijskom industrijom.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (27.11.18 17:14:48)

Hvala profesore 11. minut.

BRANKO RADULOVIĆ (27.11.18 17:15:16)

Zbog Crne Gore, hoću dab budžet bude proizvod toga.

Ministre evo preorao sam vaše dokumente i oko fiskalne i oko javnog duga i oko neusaglašenosti, nije važno, ništa nije važno što je prošlo.

Ništa nije važno, važna je budućnost. Pravna država revizija i brodimama iznad 10% kroz realnu ekonomiju, kroz državni kapitalizam, Kina će biti 2025. godine prva država u svijetu, Rusija treća, Amerika četvrta, Indija druga, Evropska unija, sve se ministre mijenja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:15:55)

Raško Konjević, ispred Kluba Socijaldemokratske partije.
Izvolite, imate riječ.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.11.18 17:16:09)

Zahvaljujem uvaženi ministre, poštovani predsjedniče Savjeta Državne revizorske institucije, kolege poslanici, poštovani građani.

Evo jeste jedan od materijala i ako krenemo da ulazimo u brojke, onda ih svako interpretira na svoj način.

Ja ću recimo početi sa jednom brojkom, da je plan za 2017. godinu bio da iz domaćih izvora uzmemo 100 miliona, a iz inostranih izvora 292 miliona. Ostvareno je u 2017. godini iz domaćih izvora 260 miliona, dakle, 160 miliona više i umjesto 292 miliona 352 miliona. Vjerujte mi ovih 10-ak minuta mogao bih samo da pričam o poziciji, nedostajuća sredstva u iznosu od 612 ili 620 miliona eura.

Sada da vam kažem da svu priču o crnogorskoj ekonomiji možemo da oko ove jedne cifre mogli sve da ispričamo što sam govori takođe.

Što bi kolega Numanoviću takođe moglo da znači da mi imamo dug koji je već preko tri milijarde. Šta to negdje znači, a sa druge strane Vlada kaže da je jedan od ključnih ciljeva održavanje fiskalne stabilnosti, razvoja itd. i mi teško da se nećemo složiti o ciljevima, da nam je potrebna fiskalna stabilnost, da nam je potreban razvoj i da nam je potrebno poštovanje zakona i vladavina prava. Ne samo u ovoj oblasti, nego ukupno u Crnoj Gori i da ta vladavina prava će nam pomoći i oko fiskalne stabilnosti i da će nam pomoći oko razvoja.

Međutim, jedno je što mi planiramo u budžetu, proračun, tako se zove. Drugo je što nam se dešava u ekonomiji tokom te godine i koliko od onih ciljeva koje smo postavili uspijemo da ostvarimo.

Tačno je dakle, ja ću se složiti sa vama da su i u 2017. i u 2018. i 2019. i 2020. godini veliki su izazovi i nije lako, lakše je nama kao poslanicima pogledati ovaj materijal i davati svoja mišljenja nego što je vjerovatno vama u tekućem da kažem "poslovanju funkcionisati".

Moramo oko nekih principa, pokušajte, mislim da vam to treba negdje biti zadatak, zadatak u najpozitivnijem smislu riječi. Da negdje kroz ovaj Parlament pokušamo da dođemo do nečega što bi bio konsenzus oko stvari oko kojih se slažemo. Kažem vam, svi ćemo se ovdje složiti da nam treba fiskalna stabilnost, da nam treba razvoj, da nam treba vladavina prava. Bilo bi lakše i vama i mnogim drugim službama i nama kao poslanicima da kažemo okej, oko ovoga smo se dogovorili, jer želimo rezultate za ove građane.

Jer, ako krenemo da objašnjavamo crnogorsku ekonomiju, samo sa jednim pokazateljem, to je rast bruto društvenog proizvoda. Nemojte da dođemo, nije u nikakvom pežorativnom ili negativnom smislu, ali znam da je cijela kampanja za izbore u Srbiji bila definsana na priču od gospodina Vučića o rastu BDP-a. Ljudi ne znaju šta je rast BDP ili najveći broj ljudi ne zna šta je rast BDP-a. Ono što je sigurno da taj rast BDP-a se ne transportuje na njihov kvalitet života odmah. Pa onda neko može da nam kaže imamo rast BDP-a od 4,5%, da li ljudi žive bolje 4,5% nego prošle godine, legitimno pitanje. Neko će od ekonomista da kaže pa nije to baš u korelaciji, tačno, ali građanin će da pita da li ja bolje živim 4,5% ukoliko je rast bruto društvenog proizvoda.

Pa će građanin da pita da li sam ja kao građanin zaduženiji zato što smo uzeli 600 miliona prošle godine, nego godinu prije, zaduženiji je. Pa će da se pita - ko će to da vrati, ako meni dug

raste sa 2,6 milijarde na tri milijarde - ko će to da vrati.

Sve su to stvari o kojima moramo da vodimo računa i stvaranje fiskalne stabilnosti preduslovi za razvoj moraju po mom mišljenju podrazumijevati nekoliko političkih uslova. Ti politički uslovi podrazumijevaju da imamo zadovoljavajući nivo političke stabilnosti. Bez političke stabilnosti, zadovoljavajuće, ne da nemamo razliku u mišljenjima, nego da imamo dogovor oko onoga što ne bi trebalo da bude politika. Ne mislim da bi politika trebalo da bude oko toga da li Završni račun budžeta treba da bude transparentan. Mislim da je to obaveza. Svi ćete se složiti da to treba da bude jedan od principa koji će da bude sadržan u ovom materijalu. Međutim, nije baš tako. Imamo neke stvari, neke ću i navesti, ali prosto sugerišem za naredni put, dajte da nemamo ni jednu odluku, mislim da bi po zakonu moralo biti tako, koja je novac građana Crne Gore, a da je označavamo stepenom - tajnosti, interno, tajno, povjerljivo itd. Ono što vrlo često zaboravljamo, građani će to vremenom naučiti, ovaj Završni račun, ono što je potrošeno tokom 2017.godine, nije ničiji novac bez njihov. Oni su dali povjerenje Parlamentu, sticajem okolnosti nama, a ovaj Parlament Vladi da taj njihov novac u toj budžetskoj godini troše u javnom interesu.

Puno je izazova u crnogorskoj ekonomiji koji se vjerovatno ne mogu završiti za jednu budžetsku ili jednu kalendarsku godinu. Mislim da moramo iz godine u godinu raditi da te izazove smanjujemo. Najgore što nam se može desiti jeste da donesemo zakon koji onda ne poštujemo. Bolje da ga nijesmo donosili. Stalno ću pričati o kategoriji poreskog duga, dok Vlada to pitanje, jer su instrumenti u njenim rukama, ne riješi na određeni način. Neka donese lex specijalis ovdje, pa neka to izbriše. To je rješenje, da bismo znali za ubuduće.

Šta se nama danas dešava? Imamo Zakon o reprogramu poreskih potraživanja koji se ne poštuje. Ima li gore poruke nego kad Vlada ne poštuje zakon koji je donijet u Parlamentu - nema.

Postavljamo pitanje zašto bi građani plaćali neki porez ako ga ne plaćaju ključni poreski dužnici, koja je razlika.

Ja znam vi možete da mi kažete razlika je u tome, jer u tom najvećem poreskom dužniku radi ne znam stotinjak, 150 ili 200 zaposlenih. Kako rade, ne primaju plate i državi ne plaćaju poreze i doprinose, a od države dobiju koncesiju na njena nacionalna dobra. Nije baš da je neki biznis koji neko drugi ne bi mogao da radi, ako bi mu država dala takve uslove kakva je dala najvećem poreskom dužniku.

Dakle, poreski dug i širenje poreske baze, to mislim da treba da bude ključni zadatak. Ja ne kažem da se tu ne radi ništa, radi se, ali ti rezultati mislim da trebaju da budu bolji. Sa druge strane, Vlada mora konačno da donese odluku da li oko nekih kompanija za koje daje enormna sredstva, mi smo samo za jednu kompaniju dali tokom 2017. godine 15 miliona eura iz budžeta novca građana Crne Gore. Ta kompanija je u minusu za tu finansijsku godinu 4,6 miliona.

Moje jedno jedino pitanje je - šta je plan sa tom kompanijom.

Ja na to pitanje odgovor ne mogu da dobijem od resornog Ministarstva već dvije godine. Ima li plana? Plan je da ćemo svake godine da sipamo u tu kompaniju i mislim da to nije dobar plan.

Ako uvežete takvo ponašanje Vlade u pojedinim oblastima, činjenicu oko nedovoljnog širenja poreske baze i nedovoljne fiskalne discipline, nema finansijske stabilnosti bez fiskalne discipline. U normalnoj demokratskoj državi, bilo kojoj državi možete da uradite šta god "izvuče te se". Ako ne platite porez, tu milosti nema. Kod nas je to već postala kategorija u kojoj ćemo kroz nekakva odlaganja, kroz ovo, kroz ono i teško da vi u tom segmentu možete imati stabilnost.

I ono što sam rekao u dijelu koji se tiče Izvještaja DRI na ovaj Završni račun.

Dakle ponoviću i daću argumente.

Dakle, na strani 11 Izvještaja Državne revizorske institucije govori se da ona radi revizije pravilnosti. U ovom Izvještaju Državne revizorske institucije ne stoji nigdje ocjena da li je Vlada u 2017. godini poštovala Zakon o državnoj pomoći.

Takođe, rađena je revizija Zakona o reprogramu poreskog potraživanja, nigdje konstatacije da li Vlada poštuje član 13 tog ugovora.

U dijelu osjetljivih transakcija koje su vršene iz budžeta, koje se tiču kompanije Montenegro airlines, upravo gdje je trebala da bude ili državna pomoć ili pozajmica, ja ću radi građana pročitati, izvinjavam se.

Kaže - Ministarstvo saobraćaja i pomorstva u iznosu od 6,5 miliona eura i to 2,2 miliona eura, na ime dospelog dugovanja koje Montenegro airlines ima prema banci koje je pokriveno

garancijom itd. i iznos od 4,2 miliona bez objašnjenja.

Kolege iz DRI, ovo je zahtijevalo objašnjenje, da kažete za šta je Vlada i po kom pravnom osnovu dala 4,2 miliona eura isto ono objašnjenje koje ste da li kod stavke jedan. Ne postoji objašnjenje.

Drugo, kod tekućih usluga koje su date, najveće preusmjerenje na poziciji 414 bila je za Nacionalnu turističku organizaciju 3,2 miliona eura. Ne postoji u ovom mišljenju Državne revizorske institucije mišljenje o tome, a kada predsjednik Savjeta Državne revizorske institucije kaže pred članovima Odbora i tačno kaže da Vlada ne može da daje pozajmice, da fiskalni autoritet ne može da se bavi monetarnim poslovima, onda treći dan nakon toga, dobijamo relativizaciju toga i što je još gore, dobijamo objašnjenja, ali u novinama, ne u izvještaju DRI.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:27:54)

Hvala, poslaniku Konjeviću.

Predsjedniče Daboviću, predložio bih Vam da i Boris Mugoša održi uvodno i onda poslije prvog kruga, jer nemamo svih sedam klubova zainteresovanih za učešće, ja znam da ste zainteresovani da odmah date odgovor.

Izvolite poslaniče.

BORIS MUGOŠA (27.11.18 17:28:24)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Koleginice i kolege poslanici, poštovani ministre Radunoviću, poštovani predsjedniče Senata DRI-a gospodine Daboviću, uvaženi gospodine Darmanoviću, poštovane građanke i građani,

Ja ću u mom izlaganju prvo krenuti od kraja, odnosno od trećeg dokumenta koji je u sklopu tačke dnevnog reda, a to je Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2017- oktobar 2018. godine.

Kao što sam i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet istakao mislim da je to jedna od najuspješnijih godina kada je u pitanju broj i obim izvršenih revizija, ali i značaj izvršenih revizija i činjenica je da ste u tom periodu donijeli najviše negativnih mišljenja. S jedne strane to treba da zabrine subjekte revizije koji nisu postupali u skladu sa određenim zakonskim odredbama, ali s druge strane mislim da je to zaista potvrda jednog visokog stepena profesionalizma svih zaposlenih u Državnoj revizorskoj instituciji.

Iskoristio bih priliku i da kažem da je tokom ove godine potpisan Protokol o saradnji između Skupštine Crne Gore i DRI-a, koji treba nama poslanicima da pomogne u efikasnijoj nadzornoj ulozi koju mi kao Parlament imamo i u adekvatnijoj kontroli trošenja državnog novca. Mogu vam reći da ste nam već dosta pomogli jer ste izvršili reviziju poslovanja Skupštine za 2016. godinu, pa ste izvršili kontrolnu reviziju preporuka datog iz tog izvještaja. Ovo je trenutak kada mogu da konstatujem da je novo rukovodstvo Skupštine uspjelo za veoma kratko vrijeme da zaustavi javašluk u trošenju sredstava Skupštine Crne Gore koji je godinama unazad postojao, jer ste u 23 preporuke koje ste dali Skupštini Crne Gore 21 realizovana, a dvije su djelimično realizovane. Takođe, kao dio te revizije, uvaženi gospodine Daboviću, vi ste izvršili kontrolu izvršenih putnih naloga za 2015. godinu. Šta je ta kontrola pokazala, da cijela priča da su određene nezakonitosti sa putnim nalogima bile samo u 2016. godini i određena medijska spinovanja da su za to odgovorni ljudi koji su mjesec dana obavljali funkciju predsjednika Skupštine u toj godini pale su u vodu. Jer, sve to što se dešavalo 2016. potvrdilo se da se dešavalo i 2015. i po nekim nalazima internih revizora i 2014. Tako da zaista hvala vam što smo dali objektivnu sliku kada je u pitanju taj segment poslovanja Skupštine i to je naravno sad predmet sudskih i tužilačkih organa i siguran sam da će se taj proces završiti na zadovoljstvo građana. Podsjećam vas novac ove Skupštine je novac građana. Mi kao Skupština drugima ne možemo držati lekcije ako sami ne umijemo da upravljamo u skladu sa zakonom sa onim sredstvima koja su nam dodijeljena shodno Zakonu o budžetu.

Što se tiče Predloga završnog računa budžeta za 2017. godinu ja ću najprije ukazati na neke pozitivne iskorake koji su primijećeni u dijelu toga budžeta. Prvi je gotovinski suficit, naravno ukoliko se iz budžetske potrošnje izuzmu rashodi za razvojne projekte i on je negdje na nivou od preko 50 miliona ili nešto preko 1% GDP-a. A što to znači? To znači građani da su svi tekući izdaci finansirani isključivo iz tekućih prihoda, što je jedan od osnovnih ciljeva definisanih u fiskalnoj strategiji. Takođe, pozitivan je i podatak da je kapitalni budžet ostvaren iznad plana. Imali smo tu danas opravdanu priču da se dešavalo da je velika razlika između planiranog i realizovanog kapitalnog budžeta i to nije dobro, ali smo u 2017. godini imali realizaciju preko 100%, a to je negdje preko 270 miliona eura. Takođe, kad je u pitanju stanje duga po osnovu garancija ono smanjeno za nešto više od 30 miliona u odnosu na 2016. godinu.

Sada kada su u pitanju određeni izazovi koji su prikazani i u tom Predlogu završnog računa, ja sam na toj sjednici Odbora istakao činjenicu da i dalje izdaci za bruto zarade i doprinose na teret poslodavaca čine 60% tekućih izdataka. To nije dobar podatak i raduje me da je u tom dijelu predviđen plan optimizacije koji će poboljšati te performanse. Podsjetiću vas da je na nedavno završenom 16 POSP-u, odnosno Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanju Evropske unije i Crne Gore, čini mi se u preporuci 10 pozvana, Vlada da izvrši rebalans strukture budžeta u korist potrošnje koja postiže rast.

Kada je u pitanju revizija Završnog računa budžeta ja sam njega istakao da je Skupština krajem prošle godine pozvala Vladu da ispuni preporuke DRI-a koje se tiču 2016. godine i vidjeli smo u ovom izvještaju da je od 15 preporuka sedam je djelimično realizovano, pet je nerealizovanih i četiri su realizovane. To sam i tada istakao da nije dobar procenat, ali sam dobio od vas podatak da su tokom ove godine čini mi se dvije preporuke realizovane. Takođe, su mi kolege, odnosno predstavnici Senata DRI-a rekli da su i neke sistemske prirode za koje je potreban malo duži vremenski period, ali ono što hoću da potenciram sad to su četiri preporuke koje se ponavljaju iz godine u godinu.

Prva preporuka se tiče pune primjene Zakona o javnim nabavkama. Druga preporuka se tiče sada već elaborirane priče oko evidencije poreskih potraživanja imajući u vidu Zakon o reprogramu poreskih potraživanja. Treća se tiče obaveze potrošačkih jedinica da ugovaraju obaveze u skladu sa planiranim i odobrenim sredstvima. Četvrta se tiče da otplatu obaveze iz prethodnog perioda ne treba trebati sa izdacima čija obaveza plaćanja dopijeva u tekućoj godini. Mislim zaista da posebno treba da obratite pažnju na te preporuke jer kao što sam rekao one se ponavljaju iz godine u godinu.

Na kraju vidio sam da ste na sjednici Vlade čini mi se od 22. novembra razmatrali informaciju o realizaciji akcionog plana za implementaciju preporuka DRI-a pa je i to dobra prilika da nas obavijestite kakvo je stanje po pitanju realizaciji tih preporuka. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:35:58)

Zahvaljujem.

Ispred kluba SNP-Demos za riječ se javlja poslanik Miodrag Lekić.

Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (27.11.18 17:36:10)

Moram istaći da zbog obaveza u odborima nisam čuo izlaganje ministra. Želim nekoliko napomena, nekoliko utisaka i zapažanja povodom budžeta.

Valjda ne treba govoriti o značaju teme u svim državama to je najznačajnija tema budžet sa specifičnostima našim da raspravljamo sada u novembru budžet iz 2017. godine, odnosno Završni račun. Dobro, znam da je potrebno napraviti završni račun, ali da li je moguće uz kao što važi za druge subjekte da negdje do aprila se saopšte finansijska poslovanja tokom godine, da i budžet bude malo ranije da bi tema bila nekako aktuelnija. Ovako malo ide u nazad i samim tim se gubi oštrica svih mogućih analiza.

U Italiji recimo, evo jedno malo komparativno iskustvo, zemlju koj pratim, ima jednu vrlo

burnu situaciju u ovom trenutku oko budžeta, jedan veliki duel sa Evropskom unijom oko toga da li je on korektno urađen, jedno veliko zaoštavanje. Po prvi put, dakle, Evropska unija i prijete Italiji zbog nekih nekorektnih pozicija koje nijesu na bazi ekonomske racionalnosti nego nekakvih drugih motiva. Tako da još jednom ponavljam, dobro bi bilo da raspravljamo o budžetu aktuelnom, ali evo ne smatram sebe tehnički kompetentnim da znam sve teškoće i tehničke momente zašto je to sada rasprava o Završnom računu budžeta.

Dakle, ja bih samo nekoliko momenata pomenuo, znači odnosi se na 2017, odnosi se na 2018, odnosiće se na 2019. godinu, a to je taj dominantan momenat, a to je zaduživanje zemlje. Ona je dobila alarmantne dimenzije, znači 70% od bruto društvenog proizvoda sa i dalje potrošnjama i ne bih ulazio, ostaviću ljudima koji se bave ekonomijom ekspertski, ali ne treba biti neki veliki stručnjak da vidimo da ovako ne može, da će doći do neke kulminacije u svemu ovome. Ekonomija je voćka čudnovata, da ja upotrijebim Njegoša, ako se neko ne ljuti ovdje u ovoj sali, ima i svoje posljedice, tako da je krajnji momenat da jasniji javni diskurs o tome.

Danas smo čuli premijera sa podacima baš oko zaduženja da je sve stabilno itd. i prateći izjave ministra koji je u teškoćama, servisiranja i obaveza i bez sumnje ima izuzetno težak posao, primijetio sam on uz odbranu budžeta i finansijskih tokova, čini mi se, ako se ne varam, pominje i predlaže ekonomske reforme. Da su neki elementi crnogorske ekonomije neodrživi, da je to neodrživa ekonomija, ne kažem da, to on kaže ali, ja to dodajem, to je jedan apel koji je potpuno normalan i koji je racionalan. Tako da to ne mogu da shvatim da se danas premijer iznervirao na jedan dobronamjeran predlog da se pokrenu reforme, ali dobro tu smo diskusiju uspjeli da nekako okončamo.

Primijetio sam, dakle da ta neracionalnost se odnosi naravno i u tim takozvanim izletima finansijskim, uočio sam novu terminologiju. Kada postoji neki oštar zahtjev prema budžetu mimo plana, to se zove izlet, zaduživanje se zove povlačenje kredita. Čitava jedna terminologija ovako koju nema potrebe da sada lingvistički tumačimo, ali eufemizmi jeste blaže sve zvuči itd. Mislim da je ovo pitanje zaduživanja dramatično i mislim da ga na neki način i ministar ne krije zbog jednog korektnog rekao bih odnosa prema javnosti. Kao jedan čin odgovornosti da je neophodno napraviti ozbiljne rezove, ozbiljne izmjene, strukture budžeta, smanjiti takozvane izlete i itd. Tako da taj dominantan utisak koji imaju svi građani i ne treba biti dakle veliki stručnjak za ekonomiju da se neracionalnosti u crnogorskoj ekonomiji pokrivaju zaduživanjima. Zato je ta komotnost koja se pojavljuje u svim sektorima. Imam utisak, evo sad neću moći da tvrdim to da nekako sve neracionalnosti nekako idu i pokrivaju se na ovaj ili na onaj način iz budžeta. Gledam, evo sada na primjer nove godine i ovi koncerti, mi smo u regionu dakle meka za koncerte. Uopšte nemam ništa protiv zabave, ko me poznaje zna da sam za to da se ljudi zabavljaju, naročito mladi, ali nismo ti koji možemo da finansiramo.

Dakle, ja sada ne forsiram da je to iz budžeta i ne forsiram da je zaduženje, ali negdje jeste da se to prelijeva ukupna neracionalnost, da negdje na kraju budžet pokrije nekom prečicom, nekim izletom, nekim užim kabinetom i nekim odlukama koje nisu šire verifikovane. Tako da mislim da nije lako održati ovaj budžet, pogotovo ako se pretenduje da ekonomija bude izražena kroz budžet. Ona se u ovoj snazi sada i nesnazi ne izražava, ona je predmet, ponavljam i završavam, jednog besumučnog, neodgovornog zaduživanja zemlje gdje računi dolaze. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:43:10)

Hvala, poslaniče Lekiću.

Ovim smo završili prvi krug ispred klubova.

Izvolite, Branko Radulović. Procedura.

BRANKO RADULOVIĆ (27.11.18 17:43:25)

Potpredsjedniče, insistiram na raspravi, na komunikaciji o razmjeni mišljenja. Ukoliko nemamo vremena, zbog logike, zbog svega da, kada ministar i predsjednik Senata repliciraju nama, mi nemamo vremena da to uradimo, da onda cijelu tu priču prebacimo za sutra.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:44:01)

Hvala, ali ja sam dužan predsjedniku Senata Daboviću da dam riječ, jer već dva put je tražio. Budite uvjereni da ću ja vama svima dati riječ, ali prenosa ima do 17.55 h, tako da želim da mu dam riječ.

Predsjedniče Senata Daboviću, imate riječ. Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (27.11.18 17:44:26)

Zahvaljujem se zbog razumijevanja i vama i kolegama poslanicima, ali u obavezi sam da odgovorim na neka pitanja koja su postavljena vrlo jasno i precizno Državnoj revizorskoj instituciji.

Jednostavno negodovao bih ovom prilikom zbog napada na članove Senata koji nisu prisutni, moram reći da oni profesionalno obavljaju svoju djelatnost i možda o tome treba razgovarati kad oni budu sjedjeli ovdje, to je jedna stvar.

Druga stvar, Državna revizorska institucija ima tri nezavisnosti: finansijsku, funkcionalnu i organizacionu. Finansijsku nezavisnost garantuje ovaj Parlament, organizacionu i funkcionalnu garantuje zakon. Znači mi organizujemo naš rad u skladu sa međunarodnim standardima, poštujući međunarodne standarde vrhovnih revizorskih institucija.

Sada dolazimo na taj teren da li je Državna revizorska institucija uradila nešto onako kako bi neko želio ili kako to zahtijeva standard ili način izvještavanja. Sada hoću nešto da kažem, da bi nastao obligacioni odnos, da bi nastao dužničko-povjerilački odnos kojim će se isplatiti novac iz budžeta, ta transakcija mora biti zasnovana na zakon, mora biti zasnovana na organskom Zakonu o budžetu i godišnjem Zakonu o budžetu koji je usvojio ovaj Parlament.

Originalni plan može biti mijenjan preusmjeravanjima do 10% opet u skladu sa organskim Zakonom o budžetu i to se prevodi na tekući budžet koji je osnova za isplatu sredstava iz budžeta. Svaka transakcija bila ona velika ili mala koja uđe u uzorak provjerava se u skladu sa cijelim troškovnim ciklusom koji podrazumijeva plan, rebalans, preusmjeravanja, zahtjev za plaćanje i plaćanje. Kompletna transakcija se provjerava, kao i da li postoji relevantna dokumentacija na kojoj je zasnovano plaćanje.

Dalje, da bi plaćanje imalo dovoljno potkrijepljenu osnovu pored zakonskog uporišta, mora biti i postojati ugovor ili zakonom stečeno pravo nešto da se plaća ili mora postojati faktura povjerioca. Ukoliko u tim transakcijama nađemo da nešto fali ili da nije usklađeno sa procedurom u tom trenutku to ćemo da unesemo u izvještaj. Mi ne možemo kvalifikovati određene stvari koje su urađene politikom Vlade ili koje radi Parlament, mi samo možemo da ih konstatujemo. Stvar je Parlamenta i stvar je izvršne vlasti kako će oni uskladiti svoje političko djelovanje i funkcionisanje fiksalnog i ekonomskog sistema.

Odmah ću da idem na Turističku organizaciju. Da ne bi ispalo da Državna revizorska institucija nešto taji ili da svoje iskaze nije dovoljno utemeljila, ja ću samo da pokažem. Između Turističke organizacije i Montenegro airlinesa postoji ugovor. Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji vezano za aktivnosti na promociji Crne Gore kao turističke destinacije. Na tom ugovoru je zasnovana isplata. Znači, postoji ugovorni odnos, ja ću ga sada staviti sa strane.

Ovdje postoji zaključak koji kaže koji iznos sredstava da se preusmjeri i on zadovoljava kriterijum iz organskog akona u budžetu. Za Državnu revizorsku instituciju kada je u pitanju pravilnost taj dio je završen. Mi nijesmo radili reviziju efikasnosti funkcionisanja Vlade u prethodnoj godini, mi smo radili finansijsku tačnost i usklađenost poslova. E, sada ću da idem dalje.

Nekoliko puta se spominje ovdje da Državna revizorska institucija nije na adekvatan način tumačila davanje iz tekuće budžetske rezerve, da je samo jednom ispravno tumačila. Kažem da je ona dva puta ispravno tumačila.

Jednom je ispravno tumačila nešto što je navela u cjelini, što govori da je kredit. Drugi put ne postoji potpuno jasna kvalifikacija transakcije i mi smo je naveli kao transakciju. Mi smo objelodanili Parlamentu tu transakciju. Ja sam jasno na Odboru nekoliko puta rekao da je to pomoć. Možda ste i previdjeli. Znači, ja sam joj dao kvalifikaciju, ali ja kažem to je transakcija u

iznosu tom i tom. Da je mi nijesmo objelodanili možda vas to ne bi navelo ni da diskutujete o toj transakciji. To je dužnost Državne revizorske institucije da objelodani transakcije, a ne da ih kvalifikuje. Mi se ne možemo baviti time da li je ovaj ugovor dobar ili loš, da li je ovaj ugovor efikasan ili nije zato treba uraditi cost benefit analizu. Šta nam donosi Montenegro airlines kao kompanija? Da li je ona podstiče turističku djelatnost, da li se podsticanjem turističke djelatnosti stižu novi prihodi kroz plaćanje poreskih obaveza, da li se dovoze novi turisti, da li se motiviše turistička destinacija na veću aktivnost i šta ćemo dobiti kroz gubitak novca odnosno kroz davanje novca iz tekuće budžetske rezerve ili sklapanje ovakvog ugovora, a šta smo dobili od te kompanije? Ali, ovom prilikom mi se time nijesmo bavili i ja ne mogu da tvrdim to da li je dobro ili loše. Na kraju to nije naš ni zadatak. Mi smo samo prošli kroz tu transakciju ... da li je ona zasnovana na zakonu ili nije. To je jedna stvar.

Spočitava nam se sada Poreska uprava, a sada ću da se vratim na to. Pokušao sam da vas vrlo diskretno upozorim na Odboru da smo pomenuli dva puta član koji nam spočitavate da nije pomenut. Spomenut je na strani 6, spomenut je na strani 28. U zadnjem pasusu i ovdje u drugom buletu. Spomenut je dalje, ali on je mnogo snažnije spomenut na strani 5 gdje smo dali naše mišljenje. Ja ću vam pročitati kako glasi mišljenje. Mišljenje glasi na ovaj način.

Za 547 poreskih obveznika kojima su ukinuta rješenja o reprogramu u 2017. godini nije izvršeno ponovno zaduživanje dospjelog poreskog duga kao i odloženog poreskog duga što je dovelo do pocjenjivanja ukupnog poreskog duga u završnom poreskom računu za 2017. godinu u iznosu 15,2 miliona eura.

Šta je to Državna revizorska institucija sakrila? Šta je to politički obojeno ovdje? Mi smo samo konstatovali jedan fakat, znači evidencija poreskog duga je uskraćena za ovaj iznos, a onda smo na strani 6 rekli da nije ispoštovan član 13. O čemu se radi. Kada su ukinuta ta poreska rješenja, šta je sad trebalo, trebala je da se obračuna kamata i trebao je da se pokrene postupak prinudne naplate.

Ukoliko ne uspije postupak prinudne naplate tada je trebalo pokrenuti stečajni postupak da bi se sve to uradilo, znači ne možete vi ostaviti taj novac da ... vi ih morate vratiti u redovan sistem i pripisati taj ranijem poreskom dugu i kada ga tek pripišete onda obračunavati kamatu i pokrenuti cijeli proces. Zbog čega smo reagovali? Mi smo reagovali samo zbog stanja koje smo vidjeli u Poreskoj upravi, a Poreska uprava nam je vrlo korektno odgovorila. Ja ću da pročitam šta je Poreska uprava odgovorila, jer opet da ne bi bilo da Revizorska institucija sakriva dokumentaciju. Evo ja ću je pročitati večeras. Vrlo su korektno i vrlo profesionalno odgovorili. Oni kažu sljedeće.

Stoji kontatacija da je Poreska uprava kasnila sa izradom poreskog završnog računa, što smo mi konstatovali. Razlog kašnjenja je izrada tehničkog rješenja za poništenje rješenja o reprogramu poreskih potraživanja kako bi se obveznicima kojima je usvojena žalba omogućilo donošenje novog rješenja o reprogramu sa presjekom stanja na dan 15.02.2017. godine. Znači, oni nijesu imali tehnički kapacitet da odrade ovaj dio.

Drugo, Poreska uprava nije uspjela zbog složenosti procedure da prije izrade završnog poreskog računa implementira tehničko rješenje za ukidanje rješenja o reprogramu kojim bi se obveznicima kojima se rješenje o reprogramu poništava, neizmirene obaveze evidentirale u 2017. godini. Izrada tehničkog rješenja za poništenje rješenja je u toku, tako da će se navedene aktivnosti sprovesti u 2018. godini. Šta je sada funkcija revizije?

Naša je uprava funkcija. Oni su nam vrlo jasno objasnili o čemu se ovdje radi. Mi smo vrlo jasno konstatovali, ali ćemo mi u postupku kontrole iduće godine, jer mi smo dali preporuke ovdje, mi ćemo provjeriti da li je ovo urađeno. Ukoliko ne bude onda će naše reagovanje biti mnogo oštrije i preporuka će biti mnogo oštrija. Ne možete nam nikako spočitati da je ovaj izvještaj politički obojen. Zahvaljujem na strpljenju i izvinjavam se što sam prekoračio vrijeme.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.11.18 17:54:31)

Hvala Vam predsjedniče Senata Daboviću. Ovim završavamo i nastavljamo sutra u 14 časova, jer će komentari svakog poslanika biti jedna strana uskraćena. Znači, ostala nam je po redosljedu prijavljivanja za komentar se prvi javio profesor Radulović, profesor Konjević, imamo

ministra i to će biti redosljed početka sjutrašnjeg rada.

Zahvaljujem.

1. PREDSEDVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:16:01)

Poštovane kolegice poslanice, poštovani poslanici,

Nastavljamo s radom Četvrte redovne sjednice. Na dnevnom redu je **Predlog zakona o Završnom računu budžeta, Izvještaj o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta, Godišnji izvještaj o izvršenoj reviziji i aktivnostima Državne revizorske institucije sve za period 2017. godine.**

Sada su na redu odgovori na komentar koji je dao predsjednik Senata Milan Dabović. Prvi poslanik koji se prijavio je Branko Radulović.

Kolega Radulović ili ćemo dati riječ kolegi Konjeviću?

Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 14:16:58)

Predsjedavajući,

Zar niste naučili družeći se sa mnom, ako me već javno prozovete nema šanse da ću odustati?

Da li pamтите, građani, što je sinoć rekao predsjednik Senata? Ne pamтите.

Predsjedniče Senata DRI, ja sam se Bogu nadao da ćete biti krajnje profesionalni, da ćete biti sastavljeni od kredibilnih ljudi bilo kada je u pitanju profesija, bilo kada je u pitanju CV. Nažalost, ta misija, kao što vidimo, nije dobra posebno posljednji sastav. Umjesto da to radite izuzetno kvalitetno, vi još niste ni usaglasili neke osnove, zakonske, podzakonske ni s drugim institucijama koje su van Vlade Crne Gore, a to su, prije svega, tzv. Agencija za antikorupciju, tzv. državni tužilac, tzv. policija i sve ostalo.

Dolazimo u jednu apsurdnu situaciju, da je ova 1918. godina usmjerena protiv opozicije i da vi učestvujete direktno ili indirektno u njoj. To što radite prema pojedinim opozicionim političkim partijama to je krajnje nekorektno, da ne kažem nešto drugo. Agencija za antikorupciju tzv. nam ukine sva sredstva po nekoj tzv. osnovi, pa nam sud ukine njihovo ukidanje, a onda se vi pozovete na nešto sasvim treće. Zamolio bih vas barem prema javnosti da usaglasite stavove. Jer, ako neko radi protivzakonito, bez obzira odakle dolazi, on mora da ima jedinstven stav. Tako nam se desilo pet, šest, sedam mjeseci da nismo imali centa. U tom periodu, vi izvršite provjeravanja da li smo od svojih para dali nekome ko ima kredit od službenika, da li smo pomogli jedni između drugih. Ja sam, zapamтите to, i trebalo je prije toga da izvršite, ne znam prije koliko, deset godina, čini mi se, bio sam u ime ove Skupštine član Senata Prijestonice. Tada sam rekao sve pare koje meni dolaze idu u posebni fond, u Pokret za promjene za sirotinju, za dobre studente i ovamo i onamo. Onda se vi sada javljate zašto sam to uradio. Znači, legalno, s jednog računa na drugi račun i ide na treći.

Vi ste imali veliki potencijal, bili ste tzv. četvrta grana vlasti, osim ove Skupštine, izvršne, sudske, vi, promovisani na velikim zvonima, od te zvonjave ništa. Koliko ste sugestija dali. Koliko ste tužbi dali. Koliko ste dali opomena po one tri stvari. Da li ste samo tačkasto ili ste ciljano išli da napadate Demokratski front i Pokret za promjene, DNP, Novu i sve ostalo. Učestvujete u 1918. godini po vama u današnje doba, progonite neistomišljenike.

PREDSEDVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:21:14)

Poslaniče Konjeviću, imate riječ.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 14:21:25)

Gospodine predsjedavajući, ja sam juče precizno rekao, na šta imam pravo, da imam

primjedbe na vaš Izvještaj o Završnom računu. Iz tih primjedbi sam negdje zaključio da sumnjam u određeni vid političke motivacije. Nisam rekao ništa loše, saopštio sam stav. Sada ću vam reći šta su moji argumenti da to bude određen vid političke motivacije.

Uvaženi gospodine Daboviću, o Nacionalnoj turističkoj agenciji i transakciji od 3,2 miliona eura u ovom izvještaju niste rekli ni jednu jedinu riječ. To što ste juče pokazivali u ovom izvještaju, kolega Daboviću, nema, a da je trebalo to da bude u izvještaju, reći ću Vam zašto mislim da je trebalo da bude u izvještaju.

Kolega Daboviću, prijedlog planiranih sredstava za 2017. godine Nacionalne turističke organizacije s njihovog sajta 1.800.000. Završnim računom za 2016. godinu izvršenje je bilo 1.800.000. Završnim računom za 2015. godinu izvršenje je bilo 2.000.000. U obrazloženju Završnog računa za 2017. godinu Ministarstva finansija ne postoji ni jedno jedino slovo o transakciji koja je bila prema Montenegro airlinesu iz februara 2017. godine. Ni jedno jedino slovo ne postoji ni u Završnom računu ni u vašem mišljenju. Transakcija je urađena februara 2017. godine i ona je duplo veća nego ukupan budžet NTO-a za tu godinu. Zato sumnjam da namjerno nije ni u obrazloženju ni u vašem mišljenju. Valjda jedna potrošačka jedinica koja iz jedne transakcije ima 3,2 miliona, što je skoro duplo više od njenog godišnjeg ukupnog budžeta zaslužuje komentar, a ne da se krije. I da stvar bude još bolja, možete li mi dati taj ugovor, gospodine Daboviću? Ne možete. Zna li zašto ne možete, gospodine Daboviću? Zato što je tajan. Nijesam govorio šta je osnova za plaćanje nego je problem što je tajni ugovor jer se 3,2 miliona avansira u ukupnom iznosu za pružanje usluga. Jedan nivo argumenta.

Oko Montenegro airlinesa, zašto, takođe, mislim da je politička motivacija. Gospodine Daboviću, 6,5 miliona budžetske rezerve 2017. godine dato je Montenegro airlinesu. Ne govorim sada je li državna pomoć ili pozajmica, to ću Vas pitati na kraju. Rebalansom budžeta iz 2017. godine dato je 5,2 miliona, to je ukupno 11,7 miliona.

Gospodine Daboviću, da li u vašem izvještaju, igdje, u ovom izvještaju koje ste nam dostavili, igdje stoji ocjena da li je pozajmica i da li Vlada na to ima pravo ili je državna pomoć. Ako je državna pomoć gospodine Daboviću, bilo bi logično da ste saopštili stav ili pitali Ministarstvo finansija da li postoji mišljenje Komisije za kontrolu državne pomoći. Nema ništa od toga gospodine Daboviću.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:25:19)

Hvala Vam, kolega Konjević, ovo je četvrti minut.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 14:25:25)

Zvršavam. Dakle, to je 11,7 miliona. Nijeste komentarisali to gospodine Daboviću, nego ja sumnjam kroz jedan pasus pokušavate /prekid/ Poreska uprava, saopštili ste gospodine Daboviću, preslušavao sam sinoć, jer nisam mogao da vjerujem da ste to saopštili. Rekli ste sljedeće, da je u odgovoru Poresku uprave ona vama odgovorila vrlo profesionalno, a u tom profesionalnom odgovoru vam je rekla da nemaju tehničko rješenje za primjenu zakona. Gospodine Daboviću, to nije profesionalizam, to je iskrenost, a to je daleko od profesionalizma, to je nesposobnost. Zamislite državu u kojoj njena institucija kaže mi nijesmo spremni da primijenimo zakon, a vi mi kažete da je to profesionalno, i rečenica zadnja sigurno, član 13 zakona.../prekid/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:26:25)

Kolega Konjeviću, molim vas imate tri zadnje rečenice, imaćete još prilike. Zahvaljujem. Kolega Rakočeviću, izvolite proceduralno.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 14:26:50)

Pa, može i proceduralno za početak. Dakle, evo procedura zašto sam se javio, javio sam se da i ja komentarišem uključivanje predlagača, a mogu vam i objasniti. Predlagač može da se javi u toku pretresa, a onda predstavnici poslaničkih klubova mogu da se jave da komentarišu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:27:13)

Dobro, racionalnije bi bilo da se kolega Čavor uključio. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 14:27:24)

Racionalnije, možda i pametnije u smislu stručnosti, ali smo tako odlučili.

Nesumnjivo je da je Završni račun budžeta veoma uspješno koncipiran, zato što su i rezultati Vlade i na tome ministru finansija čestitam bili izvanredni u 2017. i u 2018. godini. Međutim, kad govorimo o Izvještaju DRI-a ja mogu samo da kažem da je on prilično obiman, dakle, građani imaju mogućnost da vide i dok sam čitao ja sam zaista vidio ovdje dosta određenih propusta od strane Ministarstva finansija i ne vidim razloga da neko govori ovdje da postoje neki politički uticaji i neobjektivnost Državne revizorske institucije. Dakle, govorili su vrlo obimno o Izvještaju o neizmirenim obavezama i dali uslovno mišljenje za određene izmirene obaveze Ministarstvu finansija. Govorili su o prekoračenju budžetske potrošnje, ja ću o tome govoriti u okviru svoje diskusije, dakle, govorili su o tome, dali uslovno mišljenje na to, govorili su o završnom poreskom računu i tu su kazali da postoje određeni propusti i na primitke budžeta i na izdatke budžeta i na kapitalni budžet i na javni dug, odnosno za jedinice lokalne samouprave, za javne nabavke itd.

Naravno to nijesu nikakve tragične niti posebno alarmantne preporuke, dozvolite zato što je možda Ministarstvo finansija radilo u skladu sa zakonom i u skladu sa Zakonom o budžetu. Dakle, zbog toga možda ovdje ne postoji ništa što je alarmantno, a da postoje određeni aspekti koji se moraju u narednom periodu otkloniti, ja ću pričati o tome i kasnije i svi smo ovdje saglasni oko toga, postoje naravno. Ali oni su u izvještaju dopustite veoma taksativno navedeni. Građani to imaju pravo da vide, ja dijelim zabrinutost i povodom određenih drugih stvari koje su vezane za rad Ministarstva finansija na neki način. Međutim, to ni u kojem slučaju ne može biti predmet Izvještaja DRI-a, to može biti predmet eventualno kreiranja ili sprovođenja politika od strane Ministarstva finansija, nijesam saglasan sa tim. Međutim, možemo i o tome govoriti, vrlo argumentovano, i budite ubijeđeni da ćemo kao i svaki put ponuditi argumente koji potvrđuju tezu da je sve ono većina onoga što kažu naše kolege iz opozicije produkt želje da se politički poentira.

Dakle, ponavljam, na kraju da je Izvještaj DRI-a veoma obiman, da ukazuje na određene nedostatke, nisu nedostaci alarmantni, sigurno će se ukloniti, međutim, ne možemo nikako govoriti o tome da je ovaj Izvještaj o kome raspravljamo između ostalog danas na bilo koji način nedostatan u bilo kojem smislu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:30:24)

Hvala i Vama.

Ministre Radunoviću, imate mogućnost da komentarišete jučerašnja uvodna izlaganja ispred klubova.

Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 14:30:39)

Ako sam u pravu i dobro tumačim Poslovnik, ministar finansija ima mogućnost da

komentariše takođe izlaganje gospodina Dabovića, ako po Poslovniku ja to dobro tumačim, kao predlagač.

Napravite konsultacije.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:30:56)

Kolega Rakočeviću, daćemo priliku ministru da se izjasni kako god želi.
Ministre, imate Vaših pet minuta zvanično. Izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.18 14:31:18)

Uvaženi predsjedavajući, uvaženi poslanici, ja ću pokušati da odgovorim na one sugestije koje smo čuli juče i neke smo smo čuli i danas.

Prvo bih se obratio cijenjenom poslaniku profesoru Raduloviću koji je juče saopštio neke stavove sa kojima se slažem, a i neke na kojima ne mogu dati saglasnost. Doista mislim da je suviše strogo i da ne odgovara da je materijal sa rezervom i nije utemeljen, jer jeste ovaj Završni račun urađen u skladu sa procedurama koje su zakonom propisane i ne može se tako ocijeniti. Mi smo 2017. godinu, sa aspekta fiskalne stabilnosti, uspjeli da odradimo dobro i ja ne želim i ne smatram da mi s tim treba nešto posebno da se hvalimo, samo smo precizno radili svoj posao i u skladu sa tim mi smo već u prvoj polovini tekuće godine imali na međunarodnom tržištu potvrdu toga da jeste 2017. godina odrađena kako treba. Ovo kad kažem na međunarodnom tržištu, znam da je svima poznato da smo dobili garanciju Svjetske banke u iznosu od 80 miliona koji smo unovčili na tržištu u iznosu od 250 miliona, ročnost je 12 godina, kamata prvi put ispod 3%. Kasnije smo izašli sa eurobandom u iznosu od 500 miliona, imali smo tražnju milijardu i 480 miliona i uspjeli smo da dobijemo dužu kamatu od ranije, sedam godina, i kamata je bila 3,35%.

Dakle, mi smo na međunarodnom tržištu dobili potvrdu da jesmo u 2017. godini uspjeli da postignemo stabilnost i da ti investitori, a sigurno su da su oni znani čim se pojavljuju na tržištu dali neki pozitivan signal, kad je u pitanju finansijska stabilnost Crne Gore. Namjena ovih sredstava i znam da javnosti dosta govore o tome da ponovo zadužujemo državu, moj odgovor je sljedeći, jedan dio tih sredstava u iznosu od 362, nešto miliona iskorišten je za reprogram obaveza koje dospijevaju 2019., 2020. i 2021. godine. Imamo u rezervi još sredstava koje pokušavamo na tržištu da otkupimo da bismo obaveze koje dospijevaju u budućem periodu i negdje mogu da predvidim sa sigurnošću 2019. godinu imamo stabilnu, ali 2020. godinu će nam trebati da izađemo na međunarodno tržište. E, sad dolazimo do jednog momenta gdje se ja sa Vama profesore slažem. Nama je 2019. godina doista godina prekretnice. Mi u 2019. godini moramo sačuvati fiskalnu stabilnost, moramo ući u trend smanjenja budžetskog deficita. Mi bi morali u 2019. godini da budemo ispod 3% poena jer više ne možemo kršiti taj i kod nas zakonom propisani limit, a takođe i po mastričkim kriterijumima.

Kad je u pitanju javni dug mi u ovoj godini završavamo i trebalo bi u 2019. godini da se završi autoput, bojim se da će biti kašnjenja, ali ne mogu da to ja niti je moje da ja niti pratim osim u plaćanjima, ali mi bi trebali i javni dug da imamo u silaznoj putanji.

Uspjeli smo u 2017.godini, a i u 2018. godini već sad možemo da konstatujemo da ono zlatno pravilo, da tekući troškovi budu pokriveni tekućim prihodima. Uspjeli smo da ostvarimo i imamo, kad se ne bi zaduživali za servisiranje obaveza i za razvojne projekte, imamo zadovoljen taj princip koji nas dovodi da nas smatraju i međunarodni kreditori i institucije koje se bave ocjenom finansijske kondicije, da tako nazovem, MMF i Svjetska banka, imamo pozitivne stavove.

Kako dalje? Definitivno 2019. godina jeste godina strukturnih promjena. To je godina u kojoj mi moramo ući u optimizaciju broja izvršilaca u javnom sektoru. To je veliki projekat koji se mora izgurati i neće ga biti lako izgurati. S druge strane mi moramo ući u reformu Poreske uprave. Definitivno mi imamo potpisanu kreditnu liniju sa Svjetskom bankom u iznosu od 14 miliona za modernizaciju i paralelno za elektronsku fiskalizaciju Poreske uprave. Ovo što je poslanik Konjević pomenuo da smatra da u Poreskoj upravi su bili elementarno iskreni, a ne profesionalni. Mislim da jesu bili i profesionalni jer je u ovoj godini uložena, vjerujte mi, ogroman trud da se neke stvari koje

dugo vremena egzistiraju, a to je na primjer poreski dug. Poreski dug nije nastao ni zadnje nekoliko godina, on je akumuliran, može se slobodno reći, zadnju deceniju. U ovom periodu tranzicije o poreskom dugu mi imamo i kompanije koje ne postoje. Pokušalo se Zakonom o reprogramu poreskih potraživanja izaći na kraj sa tom doista teškom temom. Zašto je ta tema teška? Možete vi jednostavno nekim brzim odlukama da pokušate da naplatite ako ne uspijete te firme moraju ići poslije prinudne naplate u stečaj. Sa takvom jednom odlukom velik broj ljudi koji radi u tim kompanijama ostaće bez posla i ostaće bez egzistencije. Mi smo pokušali u ovoj godini, ali ja vas molim evo samo da ne bi bilo nesporazuma, po ovom zakonu da reprogramiramo oko 6.857 firmi poreski dug. Od toga oko 1.200 kompanija ne može da ispoštuje ovaj dug. Krenuli smo u prinudne naplate. Dosada je kod 42 firme pokrenut stečaj i u terminskim planovima mi ćemo vjerovatno u provom kvartalu morati pristupiti pokretanju stečaja kod Privrednog suda u jednom velikom broju kompanija, odnosno pravnih lica. Ono što ja smatram da možemo se pohvaliti jeste da ipak smo mi naplatili nekih 71% tog reprogramiranog duga. To je u nominalnom iznosu nekih 42 miliona eura, odnosno u 2017. godini 24,2 a u ovom periodu od 10 mjeseci 17,7.

Zašto smatram da su u Poreskoj upravi radili naporno i nisu bili samo iskreni nego su bili i profesionalni? Zato što nije bilo jednostavno u uslovima u kojima oni rade bez dovoljne informatičke povezanosti, bez dovoljno automatizma, bez dovoljno dobrih softverskih rješenja, a koje ja računam da ćemo, kroz ovu implementaciju ove kreditne linije i modernizacije postići, to je bio doista velik napor i veliki trud. S druge strane činjenica je da smo mi, e sad ja ne znam adekvatni termin vi znate da nisam političar, najmekšim i korišćenjem najdužih perioda za žalbe i preduzimanja radnji prema poreskim obveznicima smo pokušavali da stvore prostor i da obezbijede sredstva da izmire obaveze. Smatrali smo da ako se do maksimalnog roka sačeka, ali su zakonom propisani ti rokovi po kojima smo mi postupali oslanjajući se na Zakon o reprogramu poreskih potraživanja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:41:01)

Hvala Vam, ministre.
Evo, završite misao.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.18 14:41:11)

Dobro jer sam bio tu spremio dosta nekih teza, a vezanih za pitanja koja ste Vi profesore pomenuli i Razvojna banka i rast od 10% to su izuzetno atraktivne teme i to jesu teme koje ja potpuno otvoreno da Vam kažem podržavam. Podržavam i razvoj našeg finansijskog tržišta, ali primjera radi samo za ovu Razvojnu banku. Ja vas molim dozvolite mi samo taj komentar. Dobro je da država jednu banku koja podržava privredu i u državnom je vlasništvu, ali i to imaju velike države, sređene države. Kod nas sad u ovom trenutku mi da IRF pretvorimo u razvojni fond istog momenta kompletan porfelj i kompletan zaduženost, izvinite, kompletna pasiva, izvori sredstava ulaze u javni dug naše države. Mi bismo istog momenta imali ne više ovaj dug koji trenutno imamo nego bi ga procentualno povećali za tu pasivu jer oni obezbeđuju izvore za aktivu, odnosno za plasmane iz kreditnih linija od vani. Znači, mi moramo da procijenimo u kojem trenutku i kojim projektima možemo kao država formirati takvu banku. To je na primjer po toj temi. Isto tako oko ekonomskog rasta, tačno je da treba da težimo da postignemo što vići ekonomski rast. Međutim, sa ovim kapacitetima i ovom pripremljenosti Crne Gore ja mislim da rast od 4 do 5% ukoliko ga održimo u narednom periodu da jeste dobar rezultat, a bilo bi sjajno slažem se ja sa vama, da se mi primaknemo 10%, ali 10% doista mislim da je pretjerano ako bismo oko sedam uspjeli to bi bilo onako, što bi rekli, mjera.

Izvinite, što sam odužio. Nisam odgovorio na još neke komentare, ali evo biće prilike tu smo u Parlamentu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:43:10)

Poštovane kolege pored sve vaše dobre volje da ministru damo više vremena mi smo ograničeni vremenom i onda svako ko prekorači vrijeme uzima vrijeme nekog ko na kraju neće biti u mogućnosti da kaže svoj stav. Stoga nastavljamo sa radom kao po dosadašnjem.

Znači, ispred Kluba DF-a je kolega Branko Radulović.

Poslaniče Radulović, odgovor na komentar Vašeg izlaganja.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 14:43:37)

Ministre, opet ste me stavili na tanko. Imam pozitivne osjećaje prema Vama.

Imam jedan problem, što mi brže luči mravlja kiselina nego što mi radi jezik. Tako da hiljade stvari o ovoj kompleksnoj temi, onda pričam pa odem pet rečenica naprijed i onda ne kontrolišem ono uvijek, tako da nisam bio možda dovršen. Ja sam rekao ovo nije utemeljeno. Ovakve projekcije, ovakav rad i ovakva težnja nije utemeljena u nešto što će biti srednjoevropska razvijena Crna Gora. Mene ne interesuje Crna Gora koja će biti varijacija sadašnjeg stanja ili nekih zemalja u Evropskoj uniji koji su na dno, mene interesuje održiva i razvijena Crna Gora.

Ministre, nešto ću da Vam kažem. Nemojte da slušate uvijek MMF i Svjetsku banku, oni imaju jednu retrogradnu ideologiju, a to steži, steži kaiš, pa umro, da bi bili manji troškovi. Znači, kao ono - umri magarče do zelene trave.

Ima jedna druga logika ministre, a to je neka raste javni dug, ali neka mnogo brže raste društveni proizvod i taj javni dug neka bude u funkciji razvoja, razumijete li Vi što ja Vama kažem. Nije važno da li ti duguješ 100 eura, nego je mnogo važnije da li ti primaš 50 eura ili primaš 500 eura. Ministre, shvatate li?

Znači, molim vas, da pročitate sve naše inicijative Demokratskog fronta. Neću da se hvalim na ovaj program, ali mi smo u posljednjih nekoliko mjeseci predložili i Razvojnu u banku. Nije štos u ovome što ste rekli, budite iskreni, nego u kontroli. Ja hoću sa Razvojnou bankom da vi komandujete i da ovdje dolazi izvještaj, a ne nikako tim fondom da niko ništa ne zna i da komanduje tamo neki koji pojma nemam gdje, razumijete li što ja kažem. Razvojna banka mora biti u razvoju i u povećanju likvidnosti 50%. Razvojna banka će skinuti kamatne stope komercijalnih banaka. Razvojna banka će ako stoji država povući što više od IPA 2 ili od nekih drugih projekata.

Ministre, moramo reformu da napravimo tržištu kapitala, posebno onom dijelu kada su u pitanju hartije od vrijednosti. Nemojte samo tržište novca.

Druga, stvar ministre pamet moramo da okupimo.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:46:47)

Kolega Raduloviću, četvrti minut molim Vas privedite kraju.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 14:46:53)

Ministre, pročitajte sve naše rezolucije i naše predloge. Kažite na prvoj sljedećoj sjednici Vlade, daj ljudi još jedanput da ovo što je Demokratski front predložio i moja malenkost daj još jedanput da razmotrimo. Što da čekamo 2019. godinu, kao da ja čekam kroz 10 godina Čepurke. Što odmah ne krenemo i povećajte plate minimum na 350 i minimum penziju 200 eura, zato što možemo.

Velika priča, malo vremena.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:47:33)

Za komentar se takođe javlja ispred Kluba Demokratske partije socijalista kolega Branko Čavor.

Poslaniče Čavor, imate riječ. Izvolite.

BRANKO ČAVOR (28.11.18 14:47:47)

Želim kazati dvije stvari, vezano za izlaganje ministra i jučerašnju raspravu. Pva je ona koja se odnosi na konstataciju koja se vidi iz Završnog računa i iz rezultata rada Vlade, da su ostvarena finansijska stabilnost, finansijska konsolidacija i veoma dobri makroekonomski rezultati. To je svakako dobro i po tome smo prepoznati i kao lideri u regionu.

Kada govorimo o toj priči, obično je negdje taj ugao koji gledaju i sami građani i očekuju takvi dobri makroekonomski rezultati donesu realno i bolji kvalitet života i bolji standard. To očekivanje koje je potpuno legitimno i potpuno je realno. I sada kada govorim o tom pitanju i moj neki odnosi prema ministru u pitanju kada govorimo o standardu, kako napraviti projekciju da i zarade dobiju svoj tempo rasta. Kada govorimo o zaradama prije svega mislim, evo dugo pominjemo ovih dana minimalnu zaradu, koja je svakako minimalna 193 eura i mislim da bi dobro bilo u projekcijama predvidjeti u proračunima koja je to minimalna zarada u ovom trenutku i kada ići sa njom da ne ugrozi ono što jesu finansijski tokovi i oni čime se hvalimo sa finansijskom stabilnošću.

Takođe, kada govorimo o kvalitetu života ne radi se samo na ono što je tradicionalno zarada, nego se radi o stvaranju boljih uslova života i u zdravstvu i u drugim institucijama. Naravno, posebno treba voditi računa kada govorimo o tim nekim povećanjima da se ne ugrozi ono što jeste dobro ne samo u ovom Završnom računu, što se i vidjelo, nego i ranijih godina da se redovno finansiraju i plate i penzije i socijalna davanja i da se redovno finansiraju one djelatnosti koje znače unapređenje rada u javnom sektoru. Dakle, u obezbjeđivanju onih javnih poslova koji su u interesu građana.

Drugo pitanje o kojem sam takođe juče govorio, taj negativni trend i deficita i javnog duga. Evo čuli smo i danas da toliko nije sporan javni dug da raste ukoliko stalno raste bruto društveni proizvod, iako ga prate neki drugi ekonomski parametri. Deficit je bio 5,59%, po planu u ovoj godini bi trebao da bude oko 3,3%, a 2020. godine se planira da pređe u suficit, što je dobra projekcija. Takođe sa javnim dugom koji je 65% imaće ove godine rast u narednoj godini do 70% i onda se očekuje njegov dalji pad na 63%.

Dakle u tom smislu je moja i poruka Vama ministre, da u ovom vremenu treba raditi upravo na ovim strateškim projekcijama i ciljevima koji su ovdje dati, a to je da se obezbijedi silazni put deficita i da su, a isto tako da javni dug dođe u onu projekciju koju ste dali u strateškim dokumentima. Siguran sam da ćete voditi računa o tome da se Strategija koja je donešena u potpunosti i ispoštuje.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:51:04)

Hvala Vam kolega Čavor.

Ovim smo završili konačno prvi krug ispred klubova i prelazimo na raspravu./upadice/
Imate, ali se nijeste javili. Izvolite kolega Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 14:51:25)

Direktno sam pomenut ovdje.

Dakle ministre, juče sam rekao ...

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:51:32)

Samo molim Vas da poštujuete vrijeme, u prošlom tri put imali još samo jednu rečenicu, po tri minuta.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 14:54:40)

Znači ministre, juče sam rekao ako uđemo da sad crnogorsku ekonomiju u posljednje dvije godine gledamo samo kroz jedan podatak i na njemu baziramo sve ja Vam mogu naći pet drugih koji će da tu sliku daju potpuno drugačije. Ali, hajde da ih negdje postavimo tako da vidimo kako ti podaci imaju reperkusiju na život građana.

Dug u protekle dvije godine je nominalno porastao 19% u Crnoj Gori. Bruto društveni proizvod na oko 17%, dakle, brže nam raste dug nego bruto društveni proizvod. Plate su rasle oko 2,2%, a inflacija je bilo oko 5,2%. Nedostajuća sredstva u budžetu za 2017. godinu, 612 miliona. Ako nam je argument da refinansiramo kredite i da nam je jedini argument što imamo manju kamatnu stopu, ministre, nama su godišnje kamate skoro 100 miliona. Među najvećim potrošačkim jedinicama, da se tako izrazim, u budžetu su kamate. Ne možemo izaći na zelenu granu dok ne budemo imali budžetskih suficit koji će moći te stvari da vraća. Nikakva filozofija ovo je ekonomija domaćinstva, samo što je na nekom makro nivou, pa o njoj pričamo.

Dakle, ako građanin stalno uzima kredite da bi vraćao kredite koje je prije uzeo, ljudi on je i dalje zadužen, on je i dalje zadužen. E tako i država, ako stalno, Vi kažete 1919. moramo, 2020. već moramo da idemo sa eurobondovima. Dakle i naredne dvije godine mi ćemo sigurno između 400 i 800 milona da povučemo novih sredstava.

Kada pričam o poreskom dugu, ja pričam od dvije kategorije, poštovanju zakona, širenju poreske baze i čišćenju tržišta. Ministre, u ovim firmama, koje su najveći poreski dužnici, da ih ne čitamo ovdje. Ljudi, niti dobijaju plate, niti ta firma plaća doprinose, dupla šteta. Znači šta će se desiti, desiće se ovo što je bilo u Izveštaju DRI o jednoj drugoj stvari oko poreza, desiće nam se da smo već izgubili 95 miliona, dakle kroz stečaje, jer nijesmo naplatili na vrijeme, a da nam je sada ako dobro cifre držimo u glavi oko 75 miliona takođe rizično.

Dakle, nemamo mi šta da čekamo ministre, ako firma godinama ili zadnjih 12 mjeseci, ne plaća doprinose, ne izmiruje zarade, njoj ministre pomoći nema. Ali ovdje je drugi problem, što su svi ti poreski dužnici ili ključni poreski dužnici imaju jasnu političku konekciju sa partijama na vlasti i to je diskriminacija. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 14:54:54)

Zahvaljujem.

Sljedeća poslanica koja uzima učešće u raspravi je kolegunica Ana Nikolić.

Poslanice Nikolić imate riječ. Izvolite.

Samo da najavim par sljedećih, znači Janko Vučinić, Milorad Vuletić, Ljiljana Đurašković, Draginja Vuksanović, Predrag Sekulić, itd.

Poslanice Nikolić imate riječ.

ANA NIKOLIĆ (28.11.18 14:55:40)

Hvala potpredsjedniče.

Uvaženi ministre finansija, predsjedniče Senata Državne revizorske institucije, dragi građani Crne Gore,

Pred nama je Završni račun budžeta Crne Gore za 2017. godinu i pokazuje kako se realizovao budžet za 2017. godinu i kako bi izvršili ocjene trošenja novca, kao i ocjene i mjere domaćinskog ponašanja naše države, neophodno je sagledati ovu poslovnu godinu sa makroekonomskog nivoa.

Prvo po čemu je 2017. godina bila posebna jeste to što je to prva godina primjene mjera

fiskalne konsolidacije i plana sanacije budžetskog deficita i javnog duga. Drugo, što ovu godinu čini još posebnom jeste činjenica da uporedo sa primjenom ovih mjera bilježimo snažan ekonomski rast po stopi koju smo čuli juče od 4,7%. Generalno sprovođenje mjera fiskalne konsolidacije obično rezultira usporavanjem ekonomskog rasta ili čak i njegovim prekidom, ali to se u 2017. godini kod nas nije desilo iz dva razloga. Prvi razlog visoki nivo investicija, a drugi je porast domaće tražnje i ta dva razloga su kombinovano snažno povukla ekonomski rast. Najveći rast bilježe bruto investicije među kojima je izgradnja autoputa i drugi infrastrukturni projekti, investiciju u turizmu, investiciju u energetici, potražnja domaćinstava nastala dijelom zbog rekordne turističke sezone koja je podstakla domaću potrošnju i zapošljavanje. Sa proizvodne strane značajan rast zabilježen je u sektoru građevinarstva. Zabilježen je i rast zaposlenosti od 2,5% kao rezultat ekonomske aktivnosti koja je dovela do povećanja tražnje za radnom snagom, što je praćeno podsticajnom i aktivnom politikom zapošljavanja.

Porasla je i stopa izvoza roba i usluga, ali još uvijek nedovoljno tako da i dalje ostaje visoka uvozna zavisnost kao jedan od glavnih izazova u narednom periodu. U ovakvom makro ambijentu za realizovanje budžeta 2017. godine Završni račun nam pokazuje sljedeće: da je ostvaren društveni bruto proizvod od četiri milijarde i 299 miliona što po svakom stanovniku Crne Gore iznosi 6.903 eura i to čini 46% nivoa koji dostižu zemlje Evropske unije. Ovaj pokazatelj pokazuje da i tu krećemo ka jednoj uzlaznoj putanji obzirom da je prethodne godine bio 42. Porasla je naplata javnih prihoda, bila je bolja za 79 miliona od prethodne godine i nominalno iznosi milijardu i 566 miliona. U okviru javnih prihoda najbolju naplatu imaju prihodi od poreza, oko skoro jedne milijarde, a među njima najbolju naplatu smo imali kod prihoda od poreza na dodatu vrijednost oni su 48 miliona više naplaćeni od prethodne godine. Zatim, naplatu akciza 42 miliona više u odnosu na 2016. godinu i rast bilježe naplata poreza i doprinosa na zarade koja je veća za 21 milion. Ovako progresivna naplata prihoda od poreza je rezultat upravo implementacije mjera fiskalne konsolidacije, ekonomskog rasta i povećanje naplate uvoznog PDV-a.

Na drugoj strani ukupni rashodi isto tako bilježe rast u 2017. godini i čine 42,6% društvenog bruto proizvoda i nominalno iznose milijardu i 803 miliona. Veći su za 181 milion u odnosu na 2016. godinu. Uzrok njihovog rasta jeste povećanje kapitalne potrošnje prvenstveno izvođenjem projekta autoputa, a i izvođenjem ostalih projekata infrastrukture. Veći rashodi, a manji prihodi gledano u nominalnim iznosima znače ostvarenje gotovinskog deficita u 2017. godini, koji je iznosio 237 miliona ili 5,5% bruto društvenog proizvoda. Ostavareni deficit je, ipak naglašavamo da je ostvareni deficit niži od procijenjenog deficita koji smo imali u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu.

Kada se tekuća potrošnja umanjuje za kapitalne izdatke, za razvojne infrastrukturne projekte u tekućem budžetu dobijamo suficit od 51 milion što se dešava prvi put od 2008. godine. To govori da se tekući izdaci finansiraju tekućim prihodima, a ne iz kredita, odnosno da smo potrošili ono što smo prihodovali, što je bio i osnovni cilj djelovanja mjera fiskalne konsolidacije.

Takođe, tokom fiskalne 2017. godine došlo je do povećanja javnog duga. Stanje javnog duga na kraju 2017. godine iznosio je oko 65% bruto društvenog proizvoda. Spoljni dug tokom 2017. godine najviše se uvećao zbog povlačenja sredstava za kapitalne projekte u iznosu od 181 milion eura, među kojima je najprioritetniji projekat izvođenja autoputa.

Prema tome, iz ovakvog završnog računa budžeta 2017. godine, možemo da izvučemo sljedeće zaključke - šta on znači? Iako je 2017. godina bila izazovna jer nije bilo lako sprovesti mjere fiskalne konsolidacije, ukidati neka socijalna davanja, istovremeno raditi na smanjenju deficita javnog duga, uz stvaranje visoke stope ekonomskog rasta, Završni račun za 2017. godinu je pokazao da je budžet Crne Gore u 2017. godini bio stabilan, bio likvidan i bio .... sa najvećim ulaganjem u sjeverni dio Crne Gore kao primarnim dijelom našeg regionalnog razvoja.

Dosljedna primjena mjera Fiskalne strategije i Plana sanacije budžetskog deficita i javnog duga je dala rezultate koji se ogledaju u povećanju javnih prihoda i stavljanju pod kontrolom tekućih rashoda što će biti trend i u 2018. i u 2019., sa ciljem da se do 2020. godine ostvari ukupni budžetski suficit, upravo kao što je rekao prof. Radulović, to je taj društveni proizvod da se u narednom periodu održe visoke stope ekonomskog rasta, koji će omogućiti da se javnim dugom održivo upravlja, a sa ciljem da se do 2019. godine postigne njihov silazni trend. Znači, krajnji cilj jeste privredni ekonomski razvoj, koji će biti pametan, održiv i inkluzivan. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:02:37)

Hvala. Zahvaljujem Vam poslanice Nikolić.

Da li se to poslanik Konjević javio za komentar. Pa poslanik Konjević je po mojoj evidenciji govorio minimum 25 minuta u ovoj tački dnevnog reda i mislim da je dovoljno saopštio i da je precizno saopštio stav SDP-a i na Završni račun i na Izvještaj DRI-a.

Poslovnički ima pravo, ali samo da podsjetim da drugi poslanici će ostati uskraćeni za svoje vrijeme.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 15:03:22)

Koleginice Nikolić, slušajući vas ja mislim da svaki... Mogu li gospodine Nimanbegu? /upadice/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:04:17)

Kolege, molim vas, kolega Konjeviću mislim da nema uslova da nastavite.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:04:41)

Kolega Medojeviću, molim Vas.

Kolega Konjeviću. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.18 15:05:06)

Zahvaljujem.

Koleginice Nikolić, stičem utisak, vjerovatno i svi građani Crne Gore kad su čuli Vaše izlaganje da svi zbog ovoga što ste im Vi rekli žive bolje imaju bolje zarade i bolji životni standard. Mislim da je bolji život građana i bolji životni standard svake ekonomske politike bilo koje vlade.

Koleginice Nikolić, možete Vi uzeti jedan podatak, pa na njemu pokušati da gradite priču, ja ću ponoviti što ste rekli.

Tačno je - rast je bruto društvenog proizvoda u zadnje dvije godine, nominalno oko 17%. Koleginice Nikolić, dug je porastao, znači svaki građanin je zaduženiji više nego što je rastao bruto društveni proizvod. Plate su porasle 2,2%, a inflacija je bila 5,2%, kupovna moć građana koleginice Nikolić je manja. Ali šta god pričali ili ja ili Vi građani vrlo jednostavno mogu da osjete, da li oni u prošloj godini su živjeli, pošto pričamo o Završnom računu za 2017. godinu, žive bolje ili ne žive bolje. Život bolji podrazumijeva da imaju veće zarade, imaju bolje zarade ili nemaju bolje zarade, da li su manje zaduženi ili su više zaduženi.

Možemo čitati obrazloženja, možemo to na različite načine to gledati, ali ne možemo sakriti realnost koja ima svojih dobrih stvari, koja nesporno ima svojih dobrih stvari. Ali, imamo i podatke, koji ukazuju na sljedeće, da smo koleginice Nikolić, samo rebalansom iz jula mjeseca ove godine.za tekući budžet za 2018. godinu, povećali poziciju bruot zarada samo u dva ministarstva za skoro 40 miliona eura. I nema projekcija iz Fiskalne strategije iz jula 2012.godine, jer te projekcije su samim tim srušene, jer je tim projekcijama bilo smanjenje zarada tri miliona, a povećane su 40 miliona. Suficit 2020. je bio 200 miliona. Ja bih volio da suficit bude 2020. - 200 miliona, nije realno. Ključna zamjerka moja Ministarstvu finansija jeste zašto rashode ne drži na onom nivou na koji je predviđeno Fiskalnom strategijom. Džaba vam rast prihoda, i koleginice Nikolić, zaboravili ste da kažete nije PDV smanjen, nego je povećan, nijesu akcize smanjene, nego su povećane, povećani prihodi iz poreza o kojima ste govorili.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:08:13)

Hvala Vam kolega Konjeviću.

Koleginice Nikolić, imate pravo odgovoriti na komentar.

ANA NIKOLIĆ (28.11.18 15:08:24)

Uvaženi gospodine Konjeviću, da se tako izrazim, jer Vas cijenim kao ekonomistu, ali, prosto strašno mi Vaš pesimizam smeta. Vi definitivno sve vrijeme govorite i fokusirate se na jednoj godini i uporno govorite o neotplaćenim porezima i odakle nam povećani porezi. Porezi su ne samo povećani zbog veće stope, ta se stopa primjenjuje od 1. januara 2018. godine, mi govodimo o 2017. godini. Govorimo o povećanom efektu poreza kroz ekonomski rast i ekonomski razvoj kao multiplikativni faktor. To je jedna stvar.

Druga stvar, potpuno vjerujem u Strategiju koju smo donijeli, koja će da traje od 2017, 2018 2019., i 2020. Za taj period definitivno je odgovorna Vlada treba da uradi sljedeće, a to je da na svaki način potspješi ekonomski rast svake godine, koji neće biti najmanje ispod ovoga nivoa koji smo ostvarili u 2017. godini. To će uraditi upravo jakim investicionim razvojem i jakim prilivom stranih direktnih investicija između ostalog za Crnu Goru. Ako se to tako ostvari drugi osnovni njihov zadatak je da kontroliše naše troškove, da ih stavi pod kontrolu što se već vidi u 2017.godini. Tačno je da ne možemo zaraditi koliko možemo da potrošimo. Definitivno 2017. godine, tako odgovornom politikom smo upravo svoje troškove pokrili svojim osnovnim prihodima, svojim prihodima primarnim ostvarenim u državi. Nijesmo se kreditno zaduživali kao nekada ranije da običnu potrošnju građana pokrijemo iz kredita, što je veliki pomak.

Drugo, taj kredit koji raste po zaduženje i po glavi stanovnika je kredit za investiciono razvojne projekte. Država svjesno tu ulaže da bi oni pogurali privredni rast i razvoj.

Prema tome, definitivno sa ovakvom jednom odgovoronom politikom se očekuje da ćemo do kraja 2020. godine imati šansu da ostvarimo veći suficit.

Ako ostvarimo veći suficit, profesore Raduloviću, ostvarićemo taj društveni proizvod. Tako da će on sam da učini da nam javni dug koliko god bude rastao bude održiv, a javni dug će biti dug koji raste samo zbog kredita i zaduživanja za investicioni razvoj.

Prema tome, definitivno kao poslanik Demokratske partije socijalista vjerujem u ovu Strategiju i vjerujem da će Vlada Crne Gore na odgovoran način istrajati da se ona sprovede u pravom i obimu i smislu.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:10:59)

Javio se za proceduru, poslanik Branko Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 15:11:05)

Predsjedavajući potpredsjedniče, ja Vas molim radi se o jednoj izuzetno važnoj temi. U tu tačku smo ubacili tri, nešto što se nije moglo povezati da uzmete u obzir nekoliko principa. Prvi principi, da imamo tačno učešće prema jačini, što znače u opoziciji ako ima 18 iz Demokratskog fronta, pošto smo se javili da to uzmete u obzir. Druga stvar, da ispoštujete svakog ko se prijavio danas, pošto se radi o jednoj izuzetno važnoj temi, vazda se diskutovalo jedan ili dva dana, eventualno bih vam preporučio da bočne komentar ukinemo zajednički, a da se predlagači uvijek javljaju po potrebi i tako napravimo da dinamiku ove sjednice.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:12:06)

Hvala, zahvaljujem Vam na konstruktivnom predlogu. Vi znate da sve u skladu sa procedurom ja moram poštovati i tako i želim postupiti.

Takođe za proceduru se javio predsjednik Kluba DPS-a Nikola Rakočević.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 15:12:23)

Samo da dodam.

Saglasan sam sa profesorom Radulovićem, mislim da je tema vrlo važna i da svi oni koji su prijavljeni trebaju da govore, da li ćemo zbog racionalizacije makar smanjiti trajanje bočnih komentara to odlučite sami, nećemo sugerisati ništa, međutim, vrlo je važno da svi koji su prijavljeni govore da ukrstimo argumente.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:12:45)

Izvolite kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ (28.11.18 15:12:53)

Gospodine predsjedavajući u najboljoj mjeri.

Dakle, hoćemo da radimo po Poslovniku, ono što je obaveza svih nas ovdje pa i vas tačno je utvrđeno koliko koji klub poslanika ima vremena po određenoj tački dnevnog reda da govori.

Znači, tu se uračunavaju i diskusiju i komentari i replike i proceduralna reagovanja, pa bih vas molio da to imate u vidu. Jer, ovako definitivno se stiče utisak da je jedan broj poslanika izuzetno privilegovan u odnosu na druge. Govore isti poslanici, govore po više puta, iznose iste stavove u više navrata kada se javljaju bilo u komentare, bilo u replike, bilo u diskusije koje imaju.

Molim vas, to je pomalo obmana svih nas ovdje i nemojte to dozvoliti. Ako ste se već dogovorili na Kolegijumu da se poštuje Poslovnik, da se govori o jednoj tački dnevnog reda, onako kako je propisano 3 + 3 neka bude tako. Ali neka se pruži ovo što su kolege rekly, prilika svima, /prekid/ pravo na svoje mišljenje bez obzira ja ne znam zašto ja nekome treba da komentarišem njegov stav, njegovu priču kad on misli tako.

Druga je stvar, sa predstavnicima predlagača materijala da se pojasne neke stvari.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:14:16)

Zahvaljujem se Vama, cijenim vaš napor da nastavimo sa radom da svi imaju učešće u raspravi.

Po redosljedu prijavljivanja sljedeći govornik je poslanik Janko Vučinić.

Poslaniče Vučiniću, imate riječ.

JANKO VUČINIĆ (28.11.18 15:14:35)

Poštovani građani,

Pred nama je Zakon o Završnom računu budžeta za 2017. godinu sa revizijom od Državne revizorske institucije i iz ovoga Završnog računa možemo vidjeti kako su planirana sredstava i kako su trošena ta planirana sredstva. Možemo vidjeti prihode i troškove, možemo da izračunamo i koliko košta državni aparat po glavi stanovnika, a ne treba da budemo neki veliki stručnjaci ili eksperti, pa da donesemo zaključke kakva nam je ekonomska politika, kakva nam je finansijska

politika, kakva nam je socijalna politika i kakva nam je poreska i druge politike.

Pa, evo i ja da se malo bavim matematikom. Ukupni prihodi u budžetu za 2017. godinu su ostvareni od 2.185.000.000 ako bi to podijelili sa brojem stanovnika državni aparat bi koštao po stanovniku oko 3.500 po domaćinstvu, ako bi računali četvoročlano domaćinstvo to bi bilo 14.000 evra. S druge strane ako bi u tom domaćinstvu bio i jedan radnik sa prosječnom platom i jedan penzioner sa prosječnom penzijom njihovi prihodi, toga domaćinstva, bi bili oko 9.000. Znači, razlika od prihoda prema obavezama toga domaćinstva prema državi bi iznosila oko 5.000 eura. Ovo kažem iz razloga što u 2006. godini obaveze država po stanovniku je prije rebalansa koštala svega 703 eura, znači, za ovih 12 godina državni aparat je poskupio gotovo pet puta.

U članu 3 gdje su predstavljeni primici budžeta se može vidjeti kako se puni budžet uglavnom iz džepa naroda jer one stavke koje se odnose na zavlacenje ruke države u džep naroda čine više od 50% od ukupnih tekućih prihoda, a to su stavke koje se odnose na PDV, na akcize i takse i kada se one saberu to je negdje oko 51%. Mislim da se ovakav odnos ova tri poreza prema ukupnim приходima i prema ukupnim porezima ne može naći ni u jednoj drugoj državi osim ovdje kod nas u Crnoj Gori. Ako se uzmu i uporede podaci iz regiona, recimo u Hrvatskoj i Sloveniji, taj udio poreza iznosi od 30 do 35%. Vrlo je ovdje još važno napomenuti da imamo najveći PDV za hranu i bezalkoholna pića od 21%, a iza nas je Luksemburg sa 19%. Za razliku od ovih stavki koje se odnose na oporezivanje građana dvije stavke koje se odnose na porez na dobit i na koncesije u ukupnim tekućim приходima iznose svega 3,3% , 3,1% se odnosi na porez na dobit, a 0,2% na prihod od koncesija.

Šta nam to govori? Da je država, odnosno oni koji drže vlast i upravljaju sa državom su se opredjelili da budžet pune tako što će uzimati od onih koji imaju najmanje, koji žive od minimalne zarade od 193 eura, koji žive od dva eura dnevno, a za razliku od njih oni koji ostvaruju profit oni učestvuju u tim приходima svega 3%. Što znači da ogromni novac odlazi iz Crne Gore i ovo je praktično za krupni kapital idealna država. Tako da se postavlja pitanje i vama u Vladi i ovdje parlamentarnoj većini, koja će podržati ovaj Završni budžet, koga vi ovdje u stvari predstavljate. Da li ste vi ovdje da štitite interes krupnog kapitala ili štitite interes građana Crne Gore?

Ovaj deficit budžeta nam se iz godine u godinu povećava i pitanje dokle se može naduvavati taj balon i to će jednog dana da se završi najvjerojatnije bankrotom iako ovdje čujemo ohrabrujuće vijesti da ćemo da iz deficita da pređemo u suficit.

Na kraju ovaj Izvještaj Državne revizorske institucije iz godine u godinu se ponavlja isti da se daje pozitivno mišljenje, ali se uglavnom skreće pažnja nikako da date negativno mišljenje za one koji probijaju budžet i koji se ponašaju mimo i krše Zakon o budžetu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:20:13)

Hvala.

Poslanik Milorad Vuletić je sljedeći učesnik u raspravi.

Poslaniče Vuletić, imate riječ.

MILORAD VULETIĆ (28.11.18 15:20:22)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi predstavnici predlagača materijala, gospodine ministre sa saradnikom i gospodine predsjedniče Senata Državne revizorske institucije, poštovani građani,

Pred nama je Prijedlog zakona o Završnom računu budžeta za 2017. godinu tj. formalna procedura sa završnim ručvodstvenim postupkom za prethodnu godinu iz kojeg možemo sagledati da je trošenje državnog novca ili kako to savremena metodologija nalaže novca građana bilo u skladu sa strateškim razvojnim ciljevima države. Da je bilo posvećeno održivom ekonomskom rastu, smanjenju ekonomskog jaza u odnosu na prosjek Evropske unije, razvoj infrastrukture i valorizaciji prirodnih resursa. Jednom riječju na fonu srednjoročnih i dugoročnih planova za povećanje privrednog rasta, jačanje konkurentnosti i rješavanje strukturnih problema u ekonomiji zemlje.

Ja sam svoj stav o ovom veoma važnom dokumentu iskazao već na samom početku svog izlaganja svjestan činjenice da je usvajanje Zakona o Završnom računu budžeta pomalo i politički čin i omogućava svakom od poslanika da javno polemíše ili raspravlja maltene o svakoj stavki ovog Završnog računa. Uvijek napominjući da mi ekonomija nije struka, polazimo od pretpostavke da analizirajući Zakon o Završnom računu budžeta za 2017. godinu ne treba da analiziramo budžetske stavke niti da "dajem doprinos ekonomskoj misli" nego da obratim pažnju da li su finansijski izvještaji računski tačni, kakva je struktura tekućih prihoda i da li je u sklopu istog pitanja poboljšana naplata poreza koji, koliko ja razumijem, učestvuju sa najvećim procentom u strukturi javnih prihoda. Da li je u odnosu na 2016. godinu uvećana ili smanjena javna potrošnja i koliko su povećane ekonomske aktivnosti, te koliko je sve ovo uticalo na donošenje Programa fiskalne konsolidacije? Po mom skromnom mišljenju to su važna i široj javnosti razumljiva pitanja na koje predmetni zakon trebalo da da jasne odgovore i namjerno sam ih donekle pobrojao da eventualnom interesovanju građana predočim što sam imao u vidu kada sam se na samom početku izlaganja eksplicitno izjasnio o ovom Završnom računu.

Ukratko bi, vjerujem, trebalo pomenuti neke činjenice koje karakterišu finansijska kretanja u Crnoj Gori u 2017. godini, kao na primjer ostvarena stopa privrednog rasta od 4,7%, najveći u regionu i među pet zemalja Evropske unije trend održavanja i rasta nastavlja se i u ovoj godini 2018. Znamo da je za pola godine bilo 4,9%. Bruto društveni proizvod po stanovniku je 6.908 eura prema standardu kupovine moći 46%, uzima od evropskog standarda. Drugi smo u regionu, Hrvatska ima 61% ostali su ispod ovog prosjeka. Ostvarena stopa privrednog rasta, kao što sam rekao, je 4,7% dok je ukupna javna potrošnja iznosila 2.012.000.000 eura što predstavlja 47,5 bruto nacionalnog proizvoda. U strukturi tekućih prihoda, prihodi od poreza participiraju sa preko 3%, pa je vrijedno istaći da su poreski prihodi centralnog budžeta veći za nešto preko 9,5% u odnosu na 2016. godinu.

I na kraju jedna po mom mišljenju veoma važna činjenica gotovinski deficit budžeta od oko 237 miliona iznosi 5,59 bruto društvenog proizvoda, ali ako se budžetska potrošnja umanjuje za razvojne projekta onda imamo gotovinski suficit budžeta od 51 milion ili 1,2 bruto društvenog proizvoda. Pokazatelj je da se tekući izdaci finansiraju iz tekućih prihoda čime se ispunjava jedan /prekid/...

Ako mogu još minut? Zahvaljujem.

Brine visok iznos državnog duga koji na dan 31.12.2017.godine iznosi preko dvije milijarde i 600 miliona. Ali vjerujemo u ekonomski rast i mjere Fiskalne strategije kojima treba držati pod kontrolom državni dug. Kako sam na početku izjavio glasaću za usvajanje ovog zakona, a kada je u pitanju Izvještaj Državne revizorske institucije vrlo kratko. Kao i svih ovih godina na sveobuhvatan stručan i odgovoran način prikazuje i apostrofira da li su se finansijske transakcije i poslovne aktivnosti date u finansijskom izvještaju u svim značajnim aspektima u skladu sa važećim propisima. Državna revizorska institucija je dala pozitivno mišljenje na finansijsku reviziju Završnog računa za 2017. godinu, uslovno-pozitivno mišljenje /prekid/ "... stanje gotovine neizmirene obaveze su realno i objektivno iskazani u ovom Prijedlogu Završnog računa za 2107.godinu i ne sadrže materijalno značajne greške i odstupanja" završen citat i završena moja priča uz zahvalnost da ste mi omogućili da malo prekoračim dozvoljeno vrijeme.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.18 15:26:53)

Zahvaljujem i Vama poslaniče Vuletić.

Sljedeća poslanica je kolegginica Ljiljana Đurašković.

Poslanice Đurašković, imate riječ. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ (28.11.18 15:27:08)

Hvala potpredsjedniče. Poštovani građani,

Koliko god i šta god mi ovdje pričali o Predlogu zakona Završnog budžeta, usvajanje ovog

Završnog računa je samo politički čin, jer već unaprijed znamo ishod glasanja.

Moje kolege su već puno toga rekle i reći, ali se moram osvrnuti posebno na naš najvredniji društveni potencijal, a to su mladi ljudi i svoju diskusiju posvećujem njima.

U Predlogu zakona o Završnom budžetu vidimo da je Ministarstvo sporta za razvijanje omladinske politike izdvojilo i uplatilo svega 170.000 eura.

Poštovani građani to je vrijednost jednog mercedesa, ali ne blindiranoj majbaha, jer on košta milion eura. Ovu stavku od 170.000 eura, možete vidjeti u odjeljku - Program omladina transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru.

Omladinski aktivizam i omladinska politika u Crnoj Gori su na veoma niskom nivou i znatno zaostaje za regionom. Glavni krivac za to je Vlada Crne Gore. Nužno je da Vlada u saradnji sa mladima, udruženjima, institucijama i drugim akterima omladinske politike definiše položaj i ulogu mladih kao i odgovornost institucija prema njima.

Međutim, u Crnoj Gori to nije slučaj, najbolje o tome govori i Zakon o mladima koji je usvojen 2016. godine, a već 2017. godine krenulo se u izradu novog Zakona o mladima, jer postojeći po mnogim segmentima nije bio primjenljiv.

Mladi su u delikatnom položaju zato što je period mladosti obojen psihofizičkim promjenama i predstavlja period tranzicije iz djetinjstva u odraslo doba, sa školovanja na tržište rada, iz porodice u osnivanje sopstvene porodice, iz lokalnog u globalni sistem. Vrlo važan faktor za razvoj omladinske politike jesu svakako omladinske organizacije. Neophodno je da Vlada Crne Gore zajedno sa Ministarstvom sporta i Direktoratom za mlade uloži veći napor i obezbijedi značajno veća sredstva, za finansiranje projekata omladinskih organizacija, koji imaju za cilj poboljšanje omladinske politike u Crnoj Gori, a samim tim i poboljšanje položaja mladih u društvu.

Koliko Vlada Crne Gore brine o mladima pokazuje i činjenica da za seminar koji se organizuje jednom godišnje sa ciljem uključivanja relevantnih institucija i organizacije u proces izrade Akcionog plana za sprovođenje strategije za mlade za 2019. godinu, nema dovoljno novčanih sredstava, da se omogući učešće svim omladinskim organizacijama, bez samo onim najaktivnijim i to po procjeni Ministarstva sporta. Čak Ministarstvo sporta nije imalo sredstava da obezbijedi ni učešće onim organizacijama čije projekte ono lično finansiralo i prema tome možemo vidjeti koliko je Vlada brižljivo planirala budžet za 2017.godinu.

Poštovani građani, mlade ljude treba što bolje pripremiti za budućnost koja ih čeka, a ona je daleko od sjajne. Javni dug Crne Gore, od 2,7 milijardi eura je budući namet upravo za njih. Oni će morati ovaj dug da vraćaju i odakle nama pravo da zadužujemo našu mladost i naš najveći društveni potencijal.

Trenutno u javnom sektoru imamo oko 65.000 zaposlenih, dok u realnom sektoru oko 15.000 zaposlenih. Tako šaljem poruku mladim ljudima da je njihova budućnost u državnim poslovima i da ne treba da budu kreativni i preduzetnički nastrojeni i svoju sudbinu uzmu u svoje ruke.

Stopa nezaposlenosti mladih je preko 30%, što je duplo više od ukupne nezaposlenosti i to mladi od 15 do 24 godine, po evropskom standardu, dok nezaposlenost mladih od 15 do 29 godina, kako ih prepoznaje naš zakon iznosi preko 40%. Zbog trenutno velikog procenta nezaposlenosti mladi će osjećati dugoročne posljedice kasnije za 10, 20, 30 godina.

I zato gospodine ministre kad budete planirali sljedeći budžet, raširite ruku, što bi rekli stari - raširite kesu i mladima dajte više novca.

Hvala lijepa.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 15:31:56)

Zahvaljujem poslanici Ljiljani Đurašković, sada će neko od poslanika DPS-a, ali postoje neko interesovanje iz opozicije da oni dobiju dio prioriteta. Vidim ovdje Marina Jočić i Draginja Vuksanović-Stanković.

Ko od vas želi riječ? Izvolite.

VUKSANVIĆ STANKVIĆ DRAGINJA (28.11.18 15:32:24)

Uvaženi građani Crne Gore, uvažena Skupštino, poštovani ministre sa saradnicima,

Kao što ste već imali prilike da čujete u Socijaldemokratskoj partiji smatramo da se Vlada u prve dvije godine mandata prije svega bavila daljim povećanjem poreza i nameta građanima ili ubiranjem harača koji su značajno uticali na pad standarda građana.

Povećana je stopa PDV-a, akcize na gorivo, duvanske proizvode, alkoholna i bezalkoholna pića, dok istovremeno i dalje naplaćujemo krizni porez na plate. Upravo nam to i pokazuje ovaj Završni račun budžeta u kojem vidimo povećanje prihoda, koje najvećim dijelom prozrokovano povećanjem poreza i akciza. Dok istovremeno ostaje isti iznos plata i penzija. Tako je prošle godine ostala prosječna plata na istom nivou, nema rasta, već skoro deceniju, penzije su porasle za samo 57 centi prosječno, tako da je jasno da naši stanovnici žive sve gore i gore, umjesto sve bolje i bolje.

Ako pogledamo nivo inflacije koji je oko 5% u ove zadnje dvije godine, tako da je i za toliko je opala i kupovna moć građana, odnosno njihov standard. U isto vrijeme, vaša Vlada ne želi čak ni da razgovara o našim predlozima za poboljšanje tog standarda. Upravo se pitamo riječ parlament potiče od francuskog glagola parle, što znači govoriti. Zašto smo mi ovdje u Parlamentu, nas je birao narod, mi smo predstavnici građana. Nas je birao narod na izborima, a mi smo kao poslanici birali vas.

Mi ovdje ne sjedimo samo da bi primali plate, nego da se bavimo onim pitanjima koja su od značaja životni standard građana, a to su prije svega, plate, penzije i bolji život. Zašto nije pružena prilika da se makar o ovome razgovara u Parlamentu, pa neka svaki politički subjekat unutar Parlamenta glasa kako smatra da treba.

Ovdje se ne razgovara na ove teme, a ovdje smo radi građana, a ne valjda radi sebe. O čemu ne želimo da razgovaramo? Ne želimo da razgovaramo, odnosno vi ne želite da razgovarate, o predlogu da minimalna plata bude 250 eura umjesto sadašnjih 193 što je najniže u regionu. Time bi preko 77.000 naših sugrađana dobio veće plate, a uvođenjem neoporezivanog startnog dijela bi se pomoglo poslodavcima koji pošteno rade i plaćaju porez, a ne oni koji hvataju u mutnom u sivoj zoni. Nažalost, iz Vlade i ministar i premijer obećavaju ovo, ali u različito vrijeme. Pa, bih ih zamolila da se nađete zajedno i dogovorite oko ovoga.

Mi se takođe zalažemo i za ukidanje kriznog poreza zato što je naša država po vašoj priči među najbrže rastućim i to sa ogromnim stopama rasta. Žao mi je što ne prihvatate naš predlog da smanjite akcize za gorivo jer naši građani sada plaćaju 15 centi skuplje gorivo nego 2016. godine. Vlada Crne Gore sve ekonomske probleme riješava samo na jedan način, dodatnim oporezivanjem građana i ubiranjem harača što bi naš narod rekao. Pri tome tajkuni i povlašćena preduzeća i dalje ne plaćaju poreze i doprinose i taj iznos se penje na nekoliko stotina miliona eura. Naši predlozi nisu populistički, nago upravo suprotno, doprinose i radnicima u Crnoj Gori i privrednicima i imali bi za posljedicu upravo da pune državni budžet. Nisu dobri jedino za one koji izbjegavaju poreze, rad u sivoj zoni, tajkune bliske vlasti i za one koji love u mutno.

Na kraju želim da dodam sljedeće, brojke su neupitne, ja znam da vi ovdje govorite istinu u smislu tog konstantnog rasta i da smo po tome nečemu najbrži u Evropi, ali da vas ja pitam konkretno, kada će građani bolje da žive? To je pitanje svih pitanja. Toliko privatizacija, toliki ekonomski rast, mi najbrži u Evropi, pozdravljam, brojke su tu, one su na papiru. Kada će građani Crne Gore bolje da žive? Kada će građani Crne Gore da imaju veće plate? Kada će penzioneri da imaju veće penzije? To su ona pitanja koja interesuju građane. Kada ćemo da plaćamo manje gorivo? Evo uvodimo nove sisteme u vidu elektrosnabdijevanja, hidroelektrane, vjetroelektrane, kada ćemo mi sa ovakvim potencijalima i resursima da plaćamo manje račune za struju? Je li moguće u jednoj državi koja je suverena, koja je ušla u NATO, za koju smo se borili svih ovih godina, zar je moguće da građani ne mogu pristojno da žive, samo pristojno, ne luksuzno, pristojno da žive? Da mogu od svog rada, poštenog pristojno da žive, da mogu svoju porodicu da odvedu ovi sa sjevera barem 15 dana na ljetovanje ljeti, a građani sa juga da pođu na Žabljak da zimuju sa svojim porodicama deset dana.

Zašto ne mogu porodice pojedine barem jednom mjesečno da izađu zajedno, da ručaju sa svojom porodicom u restoranu? Je li to luksuz koji se traži? Sve se pominje rast, rast, rast, ali nas ovdje interesuje kada će građani Crne Gore, svi, pristojno da žive? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 15:38:08)

Zahvaljujem poslanici.
Sljedeći prijavljeni je Predrag Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.18 15:38:19)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre sa saradnikom, uvaženi predsjedniče Senata Državne revizorske institucije,

Izvinjavam se što ću se malo razlikovati u svojoj diskusiji od mojih kolega iz opozicije. Naime, svi kažemo o tome kako ... jesu pozitivne i kako govore u prilog onome o čemu mi čitavo vrijeme govorimo, da imamo dobar privredni rast, da imamo dobar ekonomski zamajac, da se puno ulaže u ono što je infrastruktura Crne Gore, međutim, stvarno ostaje pitanje, kada će građani moći bolje da žive.

Činjenica da danas u Crnoj Gori imamo najveću prosječnu platu u regionu, dozvolite samo da ne pogriješim, govorim o bruto iznosu, u Crnoj Gori je 768 eura, dok je u Srbiji 544 eura, u Bosni i Hercegovini 673, u Makedoniji je 546, znači govorim o bruto iznosu. Činjenica je, recimo, da se ako gledamo samo prosječne zarade u Srbiji mnogo bolje živi nego u regionu, ali zaista ne možemo reći da je to mnogo bolje život u odnosu na ono što je pitanje plata koje su recimo u Hrvatskoj i Sloveniji, koje su otprilike negdje između 40 i 80% veće nego što je to prosjek regiona. Sa druge strane, oni u Hrvatskoj i Sloveniji se žale jer su oni ispod prosjeka Evropske unije, ako realno sagledamo stvari vidjećemo da sa druge strane Crna Gora ide nešto brže u odnosu na ono što je evropski prosjek i što posebno, sa zadovoljstvom ističemo uvijek, idemo nešto brže u odnosu na ono što je pitanje razvoja regiona. U konačnom, ako govorimo o tome kakav je bio prosječni rast tokom 2017. godine znači, mi smo se zaustavili negdje na blizu 5% tačnije 4,7%. Znači, ako pogledamo ono što je bilo zadnjih desetak godina otprilike to neko prolazno vrijeme kada razgovaramo u odnosu na ono što je bilo prije referendumu vidimo da je po zvaničnim podacima to dva i po puta veći privredni rast u odnosu na ono što je recimo Srbija ostvarila. To su pokazatelji slične ili jedinstvene metodologije, s obzirom da i u Srbiji primjenjuju metodologiju koja se odnosi na ono što je pitanje metodologija statistike evropske.

Znači, u Srbiji je 2017.godine bio rast 1,90, u Bosni i Hercegovini 2,5%, u Makedoniji 2,5%, a prosjek je Evropske unije bio 2,40. Naravno, sve je to dio onoga što je ekonomski oporavak Crne Gore. Uz malo podsjećanje, u posljednjih nekoliko godina vrlo često smo mogli da čujemo iz klupa naših kolega iz opozicija, a to je bila veoma česta tema i u novinskim natpisima, da je Crna Gora negdje na početku nekog ekonomskog sunovrata, ambisa. U više navrata se najavljivao da će Crna Gora bankrotirati, u više navrata smo imali i najave koje se odnose na javni dug koji Crna Gora neće moći da izmiruje i tako dalje. Ako vidimo sad ono što je presjek stanja 2017. godine, znači, o 2018. ćemo onda razgovarati onda kada budemo govorili o budžetu, a to će biti nadam se za nekih desetak dana, vidimo da je ipak to nešto drugačije. Da svi ovi podaci koje smo do sada iznosili kad govorimo o javnom dugu su nešto drugačiji od onoga što nam negdje spočitavaju sa druge strane. U 2017. godini taj je javni dug je bio ispod 60%, istina malo ispod 60% - 59,47%, ali dozvolićete da kriterijumi iz Mاستrihta govore o nekoj stopi od 60%. Takođe, dozvolićete da veliki broj država Evropske unije ne može da ispuni taj kriterijum, odnosno da je iznad onoga što je pitanje javnog duga po mastrihtskim kriterijumima, znači, od Portugalije, Španije, Grčke, Italije do Njemačke.

Naravno, složićemo se ovako da struktura prihoda kada govorimo, recimo kada se upoređujemo sa tako nekim velikim državama jeste drugačija u odnosu na ono što je pitanje struktura privrednog rasta u Crnoj Gori. Dozvolićete takođe da ako iz godine u godinu imamo snažan rast kada je u pitanju turizam i ako taj turizam već sad učestvuje sa skoro četvrtinom u bruto društvenom proizvodu, ja zaista ne znam zašto bi taj turizam bio potcijenjen u odnosu na ono što je pitanje proizvodnje energije, građevinarstva ili neke druge privredne grane. U svakom slučaju raduje činjenica da sve češće govorimo o novim projektima, da ti novi projekti su kako u

turizmu tako i u energetici. Vjerujem da će ti novi projekti doprinijeti ne samo na stabilnost našeg budžeta i ono što je pitanje privrednog rasta koji će ostjetiti građani Crne Gore.

Na samom kraju dozvolite mi samo nekoliko napomena koje mogu jednostavno da razumiju naši građani, a to je da smo u 2017. godini živjeli od svojih prihoda. Znači, da smo ostvarili suficit budžeta ako ne gledamo investicije. Vrlo jednostavno, Crna Gora živi od svoje torbice i taj suficit, ako ne gledamo ono što su investicije, prije svega govorim o investiciji autoput, jeste minimalno nekih 50-ak miliona i svakako značajan, jer taj suficit smo ostvarivali samo u godinama visokog ekonomskog rasta, govorim o 2007. i 2008. godini. Kažem još jednom, čini mi se da mi to daje za pravo da govorimo da ispunjavamo sve ono što je zadato nekim makroekonomskim pokazateljima kroz pitanje konsolidacije javnih finansija i kroz ono što je pitanje i javne potrošnje.

Ne smijemo zaboraviti činjenicu da iz državnog budžeta skoro trećina, 29,84% se troši, trošilo se u 2017. godini, za socijalu. Bez obzira koliko nas optuživali da ne vodimo računa o građanima, 30% budžeta u 2017. godini daje se za socijalu, socijalna primanja i socijalna davanja. Vjerujem da će sličan procenat biti i tokom naredne godine, tako je bilo negdje i u 2018. godini, bez obzira što su neka socijalna primanja sklonjena iz obaveze države. Kažem još jednom, znači ne možete reći da ne vodimo računa o građanima. Sa druge strane takođe moramo da znamo da je to značajno iznad onoga što ste recimo daje za platu u državnoj upravi. Naravno ono što zaista uvijek moramo da potenciramo, zato što je to najveći kapitalni infrastrukturni projekat u Crnoj Gori, to je izgradnja autoputa. Raduje činjenica da u 2017. godini smo imali nešto veću potrošnju nego što je planirano. Znači, ti radovi napreduju onom dinamikom kako su bili predviđeni, a 2017.godina očito je bila godina i privrednog rasta sa jedne strane, ali i onoga što je pitanje ispunjenja obaveza države prema građanima. Hvala, izvinjavam se na prekoračenje.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 15:45:28)

Zahvaljujem poslaniku Predragu Sekuliću.

Sljedeći prijavljeni poslanik je Marina Jočić, imate komentar. Prije diskusije koju ima Marina Jočić, javio se za komentar poslanik Strahinja Bulajić.

Izvolite, gospodine Bulajiću.

STRAHINJA BULAJIĆ (28.11.18 15:45:50)

Hvala potpredsjedniče, pa evo kolega Sekulić je govorio oko ekonomskog rasta, oko javnog duga itd. Sad ne mogu reći da nije bila zanimljiva diskusija gospodina Sekulića, ali meni nije baš mnogo tu jasno - ekonomski rast u društvu, u državi sa upitnom vladavinom prava. Da li je to moguće, da li da vjerujemo tim rezultatima ako vi kažete 4,7% ili ne znam koliko ekonomskog rasta? Šta ćemo sa zaduživanjem, a posebno ako je taj ekonomski rast zasnovan na zaduživanju. Sjećamo se da je članom 10 i članom 11 Predloga zakona o budžetu za 2018. godinu, koji je doživio dva rebalansa, bilo zapisano čini mi se potencijalno zaduživanje oko 85 miliona evra, ako se ne varam gospodine ministre, tako mi se čini. Vidimo u novinama da smo već na 875 miliona iz medija vidimo, a i mislim da to Ministarstvo finansija nije ni demantovalo.

Sve to gospodine Sekuliću, dovodi do jednog od ključnih pitanja koje je na jedan način i koleginica Vuksanović pomenula pitanje zapošljavanja, odnosno nezapošljavanja. To je par ekselans državno pitanje, pitanje zaposlenosti odnosno nezaposlenosti. Sa aspekta države šta to znači? Za zemlju bilo koju, bilo koje veličine, veliki broj nezaposlenih znači smanjenje poreskih obaveznika, to je prvo. Povećanje nezaposlenosti uzrokuje veća izdvajanja za socijalne naknade. Vi kažete 30%, zašto je to toliko? Pa upravo zbog ovog razloga, što povećanje nezaposlenosti uzrokuje povećanje socijalnih davanja. Takvo stanje kakvo je sad, što se zove popularno, uzrokuje odliv mozgova, mada je ne volim tu riječ baš, ali ajde da ne iskačem iz konteksta. Opet se vraćam na ekonomski rast, o kakvom se ekonomskom rastu može u opšte govoriti, ako nam ljudi odlaze. Zašto odlaze ako je to tako, zbog čega odlaze. Dakle tu nešto nije u redu da ne kažem da se neminovno budi sumnja u vjerodostojnost. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 15:48:55)

Komentar na izlaganje poslanika Predraga Sekulića, imao je gospodin Bulajić, koji je iskoristio to pravo u skladu sa Poslovníkom, pravo na nastavak svoje diskusije i odgovor ovog komentara pojašnjenje ima Predrag Sekulić.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.18 15:49:09)

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Bulajiću, zahvalan sam Vam zbog toga što imam dodatno vrijeme da pojasnim nekoliko stvari. Znači, nesporno je da u 2017. godini ostvareni bruto društveni proizvod od visine četiri milijarde 290 miliona. Nesporno je da imamo taj privredni rast kažem još jednom statistika je dobila pohvale od Evropske komisije i metodologija koja se koristi je ujednačena i u regionu i Evropskoj uniji i vjerujem da tu nemamo nikakve dileme. Naravno, pitanje je kažem još jednom kada će to biti negdje vidljivo i građanima. Dozvolićete da možda u nekom ranijem periodu kada nijesmo imali tako jak ekonomski rast da smo možda imali rast plata mimo onoga što je bilo zarađeno. Dozvolićete takođe da možda ranije nijesmo imali tako jaku investicionu aktivnost koja nije dobacivala ove stope rasta. Ima puno kritičara koji smatraju da će te stope rasta da se smanje odmah nakon što bude završena prva dionica autoputa, ali vjerujem da ima i onih, ja spadam među te, koji smatraju da će neki novi projekti biti otvoreni i da ćemo i dalje imati te visoke stope rasta.

Naravno ne mislim da je privredni rast na bilo koji način povezan sa vladavinom prava, ali malo podsjećanje da dobijemo potvrdu od Evropske unije i Evropske komisije da vladavina prava je na najvišem nivou ovdje u Crnoj Gori, kada govorimo o regionu. I naravno ja sam govorio o tome da nije neka velika razlika između 510 eura prosječne plate u Crnoj Gori ili ne znam 420 ili 430 u Srbiji, razlika čak nije ni između nas i naših 500 ili recimo 750 ili 800 u Hrvatskoj. Razlika jeste između naših 500 i ne znam plata koja negdje dostiže nekoliko hiljada eura u Luksemburgu, u Belgiji, u Francuskoj itd.

Takođe, nije nezaposlenost problem samo Crne Gore, mislim da čitavi region funkcioniše po principu spojenih sudova, a recimo za razliku od drugih država u regionu kod nas makar tokom ljetnjih mjeseci, a i tokom čitave godine, ako pogledamo dozvole za rad dolaze ljudi iz regiona da rade u Crnu Goru. Znači, očito da negdje imamo problem sa fleksibilnosti radne snage. Sa druge strane, takođe, slažem se da će neko prije da pođe da radi za par hiljada u zemljama Evropske unije, dozvolićete da je to uspjeh takođe ove vlasti, vizna liberalizacija i mogućnost da se radi o nekim državama Evropske unije, prije će raditi za par hiljada eura nego će ovdje raditi za 300 ili 400. Naravno takav odliv imate iz Bugarske koje je zemlja Evropske unije, takav odliv imate iz Hrvatske. Znači, ljudi iz Slovenije dobri stručnjaci idu prema drugim državama Evropske unije gdje je veći standard i ta fluktuacija će se nastaviti sve dok negdje ne budemo dostigli makar dio onoga standarda koji čine države Evropske unije.

Bez želje da pravdam, to valjda negdje svi znamo, ipak je najveći dio tog stanja naslijeđen iz onog ranijeg perioda. Da se ne vraćamo u vrijeme Kraljevine Jugoslavije nego da se vratimo samo u vrijeme socijalizma i tada je Crna Gora bila /pekid/ republika bivše nam federacije. Znači, tada smo dobijali dotacije od Savjeta federacije, mislim da tu negdje moramo zaista da budemo realni i objektivni, a vjerujem ako budemo nastavili sa ovim stopama rasta vjerujem da ćemo veoma brzo doći do toga da i naši građani veoma vidljivo osjete i taj rad.

Znači, tokom 2018. godine Investicioni razvojni fond je investirao 201 milion, a tokom 2017. godine 176, za razvoj malih i srednjih preduzeća. Vjerujem da se i taj preduzetnički duh negdje budi kod nas. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 15:52:50)

Hvala.

Što se tiče mene kad poštujete pravila etičkog kodeksta koji imamo i Poslovnika, ta prekoračenja mogu da budu samo korisna i sa strane pozicije i strane opozicije kada se iznosi činjenice, podiže nivo rada i dobre razmjene i informacije ovdje u Parlamentu.

Sada dajem riječ poslanici Marini Jočić.

Izvolite.

MARINA JOČIĆ (28.11.18 15:53:20)

Poštovani građani, pred nama je Zakon o Završnom računu budžeta za prethodnu godinu i Revizorski izvještaj koji je ukupno broji oko 1600 strana. Evo vidite ove dvije knjige ovdje ispred nas. Koliko se god trudili da ih analiziramo i da to radimo onako malo ozbiljnije ne možemo doći do drugog zaključka nego da su finansije u Crnoj Gori, u stilu abrakadabra, sad ga vidiš sad ga ne vidiš. Sad imamo rast od 4,7%, a ovamo imamo zaduživanje od 612 miliona. Ima tu još, a opet sa druge strane imamo suficit od 57 miliona, a za kamate plaćamo 100 miliona. Mislim ovo je stvarno jedno ludilo koje ne može i nema nam druge nego da pogledamo u svoju kuću, svoj frižider da vidimo kako živimo i ovaj Izvještaj o budžetu prosto nam je sasvim suvišan. Kako reče koleginica i onako znamo da ćete ga usvojiti.

Dakle, ja bih bacila pogled na samo nekoliko stavki u ovom budžetu iz perspektive 22.000 žena sa troje i više djece koje nijesu uspjele da dobiju nadoknadu, odnosno kojima je ukinuta, takođe iz perspektive ljekara i profesora koji su elita ovog društva, a kojima se godinama nije plata povećavala. Šta ja zamjeram? Ja zamjeram ovoj vlasti nedomaćinsko ponašanje, pa ću zato samo se osvrnuti na par stavki, nasumično. Recimo, prošle godine za izbjeglice je izdvojen jedan milion. Za majke, profesore i doktore nema. Osam miliona je, dragi građani, odvojeno za rad ANB-a, a od čega je pet miliona za plate zaposlenih. Potpuno sam sigurna da jedan dio tih zaposlenih u ANB-u rade svoj posao i čuvaju sigurnost ove zemlje, ali mislim od ovih pet miliona da najveći dio novca ide za one koji nas špijaju u kući, u radnim kolektivima itd. za ono što ugrožava i urušava naše društvo, za rad onih koji proganjaju političke partije, kao što se dešava Demokratskom frontu.

Za Fond za zdravstvo je u prošloj godini izdvojeno 201 milion, a Fond PIO 407 miliona, što ukupno znači da nas zdravstvo i penzijsko osiguranje košta taman onoliko koliko smo se zadužili. Znači, mi pare, realan novac, za to nemamo u našem budžetu, nego se za zdravstvo i za penziono osiguranje zadužujemo 600 miliona. Od tih 407 miliona koje je otišlo u Fond PIO 5,3 miliona je otišlo za profesionalnu rehabilitaciju građana, nezaposlenih građana. To su vam poštovani građani one žene koje su na Birou rada koje imaju 50, pa i 60 godina, njima se organizuju nekakvi seminari koji ničemu ne služe i nemaju apsolutno nikakvog efekta, osim da se tako bezveze bacaju pare iz budžeta. Veoma mi zanimljiva bila još jedna stavka, za rentu, za iznajmljivanje poslovnog prostora, državni organi odvajaju 9,2 miliona eura. Pa se pitam ko su ti ljudi i svi mi odlično znamo da su to prije svega nekretnine braće Đukanović i njima najbližih osoba.

Samo Zavod za meteorologiju za rentu izdvaja 200.000 eura svake godine i da napomenem da recimo da taj Zavod za službena putovanja ima 33.000 eura, prošle godine je potrošio. Stvarno mi nije jasno da li pješke idu za nalaze o vremenskim prilikama do Beograda, Zagreba ili itd.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je potrošilo prošle godine 906.000 eura, od čega na RAE populaciju 55.000, ovo su male stavke, ali samo govori o načinu kako se troši novac i šta su prioriteti ovoj Vladi. Za žene, vi poslanice koje se zalažete za 40% žena u Parlamentu da vam kažem da je ova Vlada prošle godine za pitanje ženske ravnopravnosti izdvojila svega 25.000 evra, pa nas 30% koliko nas ovdje ima možda bi trebali malo na tome da poradimo, to je stvarno smiješno. Ministarstvo odbrane 44 miliona od čega 22 miliona za plate. Pretpostavljam da je ovo ostalo za prislušne uređaje ovih 20 miliona i za NATO potrebe, a nema za majke, nema za profesore, nema za ljekare, a 22 miliona za plate i spadamo najskuplja vojska vjerovatno na svijetu za vojsku čija je snaga jedno jače lovačko društvo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 15:59:16)

Znači, ako budete vodili računa da vojsku ne upoređujete sa lovačkim društvom, tada ćete dobiti, a ako budete tako nastavili ja ću ukinuti Vaše izlaganje, tu sam siguran 100 %.

MARINA JOČIĆ (28.11.18 15:59:39)

To je politička ocjena, snaga 2.000 članova tako je isto i sa novinarskim udruženjem u odnosu na druge, mislim nisam imala namjeru /prekid/ snagu.

Dakle, da li ova vlast odgovorno upravlja novcem koji je dobila od naroda? Definitivno ne, jer do sada iz Telekomu koji na korupcionaški način prodat, kako tvrde pravosudni organi u Americi, iz Crne Gore izašlo 500 miliona eura. Zadužili smo se za autoput koji je po mnogim ekspertima skuplji 500 miliona nego što bi trebalo. Recimo da su ove pare domaćinski upotrijebljene i naši građani, građani Crne Gore bi osjetili neke benefite od ove vlasti i živjeli bi mnogo bolje. Hvala vam i zahvaljujem što ste mi dozvolili prekoračenje.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:00:22)

Komentar ima Suad Numanović.

SUAD NUMANOVIĆ (28.11.18 16:00:28)

Poštovana kolegice Jočić, uvažene kolegice i kolege,

Dakle, negdje na kraju ste spomenuli autoput i često govorimo o tom autoputu, o zaduženju, o tome da li je urađena dobra projekcija. Dugo smo ovdje vodili polemiku da li nam treba taj autoput, paralelno sa time govorili smo je li to najbolja cijena za taj autoput, da li postoje neka druga sredstva koja su jeftinija i domaća. Poslije raspisanog tendera i međunarodne institucije su bile u situaciju da apliciraju kao ponuđači za izgradnju ovoga autoputa i znam da je izabrana najbolja moguća ponuda. Ono što treba sve nas da hrabri jeste zaista ovo što vidimo kod izgradnje autoputa, definitivno ta sumnja je sada otklonjena da li će se graditi ili da li će taj put biti od niđe do nigdje kako su ga često nazivali. Prosto taj autoput ide dobrom dinamikom, ta prva etapa, na sreću građana sjevera, koji već prepoznaju svoju razvojnu šansu ne samo sjevera nego i cijele Crne Gore, vide i svoj lični interes i kroz zapošljavanje, kroz nove investicije, kroz ulaganja i kroz razvoj tog sjevera i po prvi put u istoriji da navjeća investicija Crne Gore ide prema sjeveru. Mislim da to treba sve nas da hrabri, sjever je bio toliko decenija zaostao, sigurno sa izgradnjom autoputa da će se ta razlika, a vidimo i po ovim parametrima polako smanjivati između sjevernog, centralnog i južnog dijela.

Kad govorimo o zdravstvu i o penzijama, složićemo se da ono što često svi govorimo da li su nam plate dovoljne u zdravstvenom sistemu, da li su penzije dovoljne, možemo se složiti da one nijesu dovoljne za zdravstvene radnike, kako za ljekare, tako ni za ostalo zdravstveno osoblje. Međutim, u zdravstveni sistem 2017. godine uložena su značajna sredstva. Ono što mene kao ljekara hrabri jeste činjenica da imamo veliki broj ljudi koji idu na edukaciju, preko 170 je prošle godine dodijeljeno tih specijalizacija. To je jedan ogroman potencijal. Znamo da je u zdravstveni sistem uloženo preko 17 miliona u infrastrukturu i naravno to nije možda i odgovor za poboljšanje stanja zdravstvenih radnika, ali jeste, poboljšavamo uslove i sigurno da u narednom periodu ćemo doći u situaciju da poboljšamo i materijalni status zaposlenih u zdravstvenom sistemu.

Što se tiče penzija da li je moguće da ih imaju više u ovom momentu sigurno ne, one su u odnosu na region prosječna penzija od 280 eura je mnogo veća nego u drugim državama regiona, ali ono što jeste imamo stabilnost tog penzionog sistema. Imamo veliki broj penzionera, blizu nekih 130.000 penzionera, prema tome moramo uraditi svi zajedno da taj broj zaposlenih bude mnogo veći, nego što je trenutno da bi i penzionerima, a i svim ostalim zaposlenim u zdravstvenom sistemu i prosvjeti bilo mnogo bolje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:04:38)

Zahvaljujem, poslaniku Numanoviću, koji je imao komentar na izlaganje Marine Jočić. Izvolite, poslanice Jočić.

MARINA JOČIĆ (28.11.18 16:04:47)

Kolega poslaniče.

Ja bih se većinom Vaših stavova složila u jednoj neobaveznoj političkoj priči. Međutim, nije mi potpuno jasno sa čime ste Vi sve polemisali. Nema normalnog čovjeka koji bi rekao - nekoj državi ne treba autoput. Naravno da treba, pitanje je samo koliko to košta, da li je to jedan od korupcionarskih poslova ili nije. Vrlo sam srećna što taj autoput ide ka sjeveru, zato što će poboljšati, uslovno rečeno, život građana na samom sjeveru, a osim toga veoma sam srećna ako jednog dana taj put dođe do Srbije, pa ćemo mi Srbi iz Crne Gore moći za mnogo kraće vrijeme da stižemo do Srbije i do Evrope gdje volimo da boravimo.

Što se tiče penzija i zdravstvenog sistema, ne znam da li Vi kao ljekar znate, da recimo ne samo što su im plate niske nego što u opšte nema dovoljno kadra, nama je mnogo ljudi, mnogo ljekara napustilo Crnu Goru. Nama su skoro prazne ordinacije pedijatrijske. Jedan ljekar ako se razboli to kaos nastane za svu tu djecu u tom domu zdravlja. Da li znate podatak da za 18 vrtića u Podgorici postoji samo jedan psiholog i samo jedan logoped. Znači za 18 vrtića za cijelu Podgoricu koja je trećina Crne Gore. Da ne pominjem gradove na sjeveru koji uopšte nemaju tog kadra itd. Svi oni primaju mizerne plate, sa noćnim radom, sa prekovremenim radom ne znam koje su sve stavke teško da koji ljekar može da pređe hiljadu eura. Mislim da je to sramota za Crnu Goru koja se hvali ovakvim uzletom u regionu po rastu GDP-a. Mi smo rekorderi po glavi stanovnika po zaduživanju i ni počemu više i zbog toga ne možemo da vidimo boljitke u životu naših građana. Ja sam na jednoj od prethodnih sjednica iznijela poražavajuće podatke od čega ljudi žive, a i sami ste kroz vaš Zavod za statistiku kako se već zove rekli da je dovoljno ljudima sa dva eura da žive. Da li kao ljekar smatrate da može zdrav čovjek da se ishrani za dva eura mjesečno, a da pri tome ne kupuje ni lijekove, ni sve ostale potrepštine.

Mislim da je katastrofalno socijalno stanje u Crnoj Gori, i da je katastrofalno stanje budžeta, jer ove godine mi se zadužujemo ako sam shvatila do sada smo 875 miliona mi smo već sada zaduženi preko tri milijarde eura. Ovaj sistem ja se bojim, ja sam /prekid/ u ovoj zemlji, bojim se da će negdje da pukne jer ovo je neizdrživo. Svaka domaćica zna da ne može da potroši više nego što primi u kući, isto tako bi morali da znaju ljudi koji kreiraju politiku u Crnoj Gori. Zaduzili ste se 612 miliona prošle godine 875 ove godine to je katastrofa. Od čega ćemo vraćati, ne možemo samo od turizma. Hvala. Mislim da ova priča nema kraja.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:08:17)

Hvala lijepa.

Na ovaj način smo završili diskusiju sa komentarima poslanice Marine Jočić, pročitacu samo redosljed prijavljenih iz parlamentarne većine i opozicije. Imamo iz parlamentarne većine: Momčilo Martinović, Mihailo Anđušić, Ervin Ibrahimović, Aleksandra Vuković, Marta Šćepanović, Nikola Divanović, Danijel Živković, Andrija Nikolić, Nikola Rakočević, Petar Ivanović i Miloš Nikolić. Redosljed od prijavljenih ispred opozicije je: Neđeljko Rudović, Goran Danilović, Vera Bulatović, Milutin Đukanović, Jovan Vučurović, Milan Knežević, Nebojša Medojević, Ranko Krivokapić i Branka Bošnjak.

Zamolio bih stručnu službu samo da informišu poslanike o njihovom redosledu kako bi bili u sali.

Predlažem da sada idemo sa Momčilom Martinovićem i Mihailom Anđušićem, poslije toga Branka Bošnjak.

Izvolite.

MOMČILO MARTINOVIĆ (28.11.18 16:09:31)

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, gospodine Gvozdenoviću, poštovani predlagači, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Dozvolite mi da ovu svoju diskusiju i ovaj doprinos koji ću dati koliko mogu sa moje strane iskoristim sa jednom konstatacijom da sebe vidim u životu kao optimistu, i da ću posmatrati i možda i ovaj budžet i situaciju u Crnoj Gori po pitanju ekonomije da je čaša do pola puna, a ne do pola prazna. To je jedan dio jednog mog gledanja na koji način ću i ovu moju diskusiju usmjeriti.

Prije svega, Zakon o završnom budžetu jeste i finansijski i pravni akt. Mi smo se ovdje u ovom domu na predlog Vlade izjasnili i podržali ga. U tom dijelu smatram da je neophodno i nužno da građane čiji smo predstavnici u ovom domu informišemo što sa tim Završnim računom i sa tim novcem, javnim novcem desilo i na koji način je utrošen. To mislim da je jako bitno i da naravno na osnovu toga vidimo i upoznamo se sa nalazima Državne revizorske institucije koja je vršila određene uvide u određenu dokumentaciju koja tretira ovo pitanje.

Ja ću prije svega ovaj budžet okarakterisati kao razvojni. Kada govorimo o stanju u jednoj ekonomiji uzimamo nekoliko parametara. Prije svega, uzimamo BDP, a na osnovu BDP-a nakon njega govorimo o djelovima koliko je u odnosu na BDP javni dug i koliki je budžetski deficit. U odnosu na to ćemo izvući jednu vrlo značajan stavku i koliki je rast privrede u Crnoj Gori u određenom periodu. Jako sam zadovoljan što sam mogao da napravim uvid u Zakon o budžetu fiskalne odgovornosti i shvatio sam da smo prihvatili kriterijume iz Mastrihta da javni dug ne smije i nebi trebao da pređe 60%BDP-a i deficit 3% kako su definisali i mastriški kriterijumi. Ja ću vas samo podsjetiti što se tiče podataka javnog duga za Crnu Goru, da je on u 2017. godini iznosio nešto preko 65%. Znači tu granicu smo koju su definisali kriterijumi iz Mastrihta prešli. Međutim, isto ću tako crnogorsku javnost informisati da Francuska u prvom kvartalu imala javni dug u visini od 98%, Portugal 125%, Italija 133% i slično, što znači da Crna Gora u ovom dijelu ide čak ispod tog da kažem evropskog prosjeka, što se tiče javnog duga. Međutim, pominjali smo i ovdje aktivnosti koje se tiču i zaposlenja. Po mom mišljenju je to vrlo bitan indikator jer kada govorimo o stopi zaposlenosti shvatili smo iz jučerašnje diskusije i izlaganja da je stopa zaposlenosti u 2017. godini, porasla za 2,5%.

Sa druge strane takođe želim da kažem i da je stopa inflacija prosječna iznosila ne 5% koliko smo čuli danas nego je iznosila 1,9%, a ministre Vi me demantujete ukoliko sam iznio neki podatak koji ne korenspondira i nije tačan. Dalje, u određenom dijelu svatio sam da smo dobili i aktivnosti odnosno ocjene međunarodnih institucija i da smo dobili od kredite rejting agencije Mudis ocjenu koja je sada BB +, koja je prešla i odnosno porasla u odnosu na prethodni period za 2017. godinu. Ono što ću na kraju reći, jer već vidim da vrijeme polako ističe, a to jeste oko stope PDV-a. Znači, danas smo o njoj dosta govorili, ali ja ću se držati nekih podataka koji datiraju iz 2017. godine. Vidjeli smo da je aktivnost na prihodnoj strani u odnosu na poreze znatno porasla, ali da je stopa PDV-a poraslaek odnosno da je skočila stopa PDV-a na 21% 1. januara 2018. godine. Ja ću vam samo na neke podatke ukazati. Crna Gora ima prije svega najpovoljnije poreske stope i zato bilježi ovakvom dinamičan ekonomski rast i ima najkonkurentniji ambijent u regionu.

Što se tiče poreza na dobit Crna Gora ima 9%, Srbija 15, Bosna i Hercegovina 20% , /prekid/ 36%. Što se tiče PDV-a Crna Gora ima i nižu stopu PDV-a 7% koja je znatno niža od drugih zemalja u regionu. Stoga mislim da je ta poreska baza proširena i čak ono što je i za Crnu Goru specifično ima i dio koji se tiče te poreske stope da je ona nulta što nije zabilježeno niđe u regionu.

U ovom dijelu takođe želim da kažem, kao ocjena na kraju, da je ovaj budžet bio razvojni, da smo imali na investicionoj strani da smo imali 196% veću investicionu aktivnost nego što je to bila u 2016. godini i da je zbog toga i evidentno porastao i javni dug. Međutim, ulaganje u infrastrukturne projekte ne znači zaduživanje građana po svaku cijenu i zaduživanje građana i stavljanje im neke druge karakteristike, nego u razvoj u infrastrukturu u investicije u budućem

periodu praviće taj ekonomski balans koji će dati na kraju pozitivne rezultate i valorizacije istih investicija. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:15:53)

Hvala.

Vidim ovdje na ekranu, komentar Janko Vučinić.

JANKO VUČINIĆ (28.11.18 16:16:00)

Evo, ja sam se javio za komentar iz razloga što sam kroz moju diskusiju pominjao kakvi su kod nas porezi i koji su prihodi od PDV-a, akciza i taksu. To su ta tri poreza koja znače da se uzimaju od građana PDV, akcize i takse i sabiranjem ta tri poreza dobija se cifra od 51% u odnosu na tekuće prihode. I takav slučaj da toliko ta tri poreza učestvuju u tekućim prihodima, ne znam evo tu je i ministar, da li postoji i u jednoj državi da je toliko odnos ta tri poreza prema ukupnim prihodima.

Dalje, za ove poreze, porez na dobit koji iznosi 9%, a u tekućim prihodima porez na dobit učestvuje sa svega 3,1%, a zamislite koliko imamo, koliko je udio prihoda od koncesija, samo 0,2%. I to jednostavno pokazuje kako je koncipiran naš budžet i da se prihodi u budžetu uzimaju praktično najvišim dijelom od građana. Porez na PDV, akcize i takse su ta tri poreza koja se uzimaju iz džepa građana i oni su neuporedivo veći od poreza na dobit koji u zemljama zapadne Evrope iznosi 40%, a mislim da je toliko i porez na dobit i u Americi. Znači da krupni kapital se ovdje vrlo malo oporezuje i da je to praktično privilegija za sve one koji imaju velike prihode, tako da je za njih to jedna velika privilegija. Svjedoci smo da se od mnogih tih krupnih kapitalista, odnosno tajkuna, ne mogu naplatiti poreski dugovi. Čak i putem reprograma što su reprogramirani im ti dugovi, ali ni na taj način se nijesu mogli da se naplate poreski dugovi od njih.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:18:58)

Pravo na odgovor na komentar ima Momčilo Martinović. Izvolite poslaniče Martinoviću.

MOMČILO MARTINOVIĆ (28.11.18 16:19:06)

Kolega Vučiniću,

Ja ću pokušati da dam komentar ukoliko sam najbolje shvatio da se priča odnosila i komentar bio upućen na ono što sam ja rekao.

Kazao sam da Crna Gora ima najpovoljnije poreske stope i kao takva je najkonkurentnija u regionu. Da li sam ja tu pogriješio nešto, vi me slobodno ispravite.

U ovom dijelu što se tiče naplate po osnovu poreza u 2017. godini znači ta stopa poreza na PDV se nije mijenjala, a poreska naplata je porasla, što mene dovodi do zaključka da je ekonomska aktivnost porasla, da je ekonomska aktivnost porasla i iz te poreske baze se ubralo više prihoda po tom osnovu, to je neka logika stvari.

Sa druge strane želio sam da kažem da smo u određenom dijelu govorili i o tome kako, da li ova vlada ili ona prethodna, ona prije nje, da li u određenom dijelu da li ona donosi boljitak građanima i da li građani to osjećaju. Uzeću jedan podatak iz 2007. godine da je prosječna zarada bila nešto oko 300 eura, a da je na kraju 2017. godine bila oko 500 eura u neto iznosu. Takođe, vidjećemo i dio koji se odnosi na bruto društveni proizvod, vidjećemo da je on duplo porastao i da su to neki benefiti koje bi trebalo građani da osjete. Ja se iskreno nadam.

Takođe, kazali ste i dio što se tiče naplate poreskog duga. Ja sam ministra pažljivo slušao, po osnovu reprograma poreskog duga, da je do sada od stupanja na snagu o poreskom dugu, znači za 2017. i 2018. godinu naplaćeno je 42 miliona eura. Dakle, u tom dijelu 24,2 miliona eura

u 2017. godini i 17,7 miliona u 2018. godini. Znači da ta aktivnost i da je ukupno izvršenje naplate poreza po osnovu poreskog duga u procentu od 71%. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:21:29)

Zahvaljujem poslaniku.

Sljedeći diskutant je Mihailo Anđušić, nek se pripremi Branka Bošnjak, poslije toga Nikola Divanović, poslije njega Neđeljko Rutović i Marta Šćepanović.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (28.11.18 16:21:50)

Zahvaljujem potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Uvaženi predstavnici resornog ministarstva i predstavnici Državne revizorske institucije,

Evo, ovih dana kroz razne vrste aktivnosti, mahom kroz aktivnosti u odborima imamo prilike da razmatramo Prijedlog završnog računa budžeta i evo imali smo prilike kroz dvodnevnu raspravu da čujemo priličan broj mahom oprečnih mišljenja na ovu temu, ali sa druge strane siguran sam i dosta konstruktivnih prijedloga i sugestija koje su došle i sa opozicione strane i sa pozicione vezano za neke stavke na koje bi se trebalo obratiti pažnja.

U svakom slučaju ja ću se potruditi da izostavim dosta ovih značajnih stavki koje su moje kolege već istakle, kako ne bih dodatno trošio vrijeme, ali ću se potruditi da potenciram one za koje ja smatram da su onako najmarkantnije kad je u pitanju Prijedlog Završnog računa budžeta. Smatram da svakako na samom početku priče se moramo neizostavno osvrnuti na pokazatelje ekonomskog rasta iako smo pričali dosta o tome, vezano konkretno za jedan kontinuitet stope rasta, prije svega GDP-a i ja bih se negdje tu usaglasio sa ocjenama kolega iz opozicije koje potenciraju priču da naravno ta stopa rasta koja obezbjeđuje već jedan kontinuitet u apsolutnom smislu, ne mora sa druge strane da znači 4,7% povećanje boljeg životnog standarda građana. Ja sam u tome definitivno saglasan. Ali, u svakom slučaju sa druge strane definitivno sam mišljenja da nam je bolje da imamo jednu takvu stopu rasta GDP-a koja će nam na srednji ili na dugi rok obezbijediti da u krajnjem imamo tu maksimu koja se odnosi kad je u pitanju i strategija Vlade direktno na bolji životni standard građana.

Dakle, na osnovu tekućih prihoda i izdataka takođe čuli smo da imamo deficit evidentni budžeta u iznosu od 237 miliona. Međutim, ono što je veoma bitno istaći jeste da ukoliko iz te brojke mi izostavimo ulaganja u kapitalne i razvojne projekte mi dolazimo do podatka da imamo gotovinski suficit u iznosu od 51 milion odnosno više od 1% GDP-a. Naravno to nas, kao što smo i čuli, dovodi na činjenicu one osnovne maksime iz Strategije Vlade, a i ekonomske osnovne maksime kad je u pitanju koncipiranje budžeta i realizacija budžeta, dakle da smo tekuće rashode finansirali iz tekućih prihoda.

U svakom slučaju, čuli smo da strukturu prihoda najviše mahom čine porez u iznosu od 63% i dosta smo čuli na tu temu. Treba biti realan i istaći da se najviše radi o povećanjima koja smo usljed akcizne politike zaradili, dakle na akcizama i na povećanju PDV-a. U svakom slučaju tu imamo odgovarajuće trendove, određene trendove koji nam govore u prilog činjenici da taj poreski dug i da stanje koje je zaista bilo na jednom, pa ajde da se izazim, zabrinjavajućem nivou iz godine u godinu, postaje bolje u tom dijelu i tu imamo dosta argumenata koji bi mogli ići u prilog toj priči, ali evo u ovom vremenu koje imamo ne možemo se do kraja dotaći svake stavke. Naravno, po mom mišljenju uvijek kada je u pitanju koncipiranje budžeta i završni račun, jedna od stavki koja najbolje karakteriše uspješnost planiranja te budžetske godine i stavki u budžetu jeste sama realizacija budžeta, odnosno realizacija kapitalnog dijela budžeta i tu mi zaista sjajne podatke, to moramo reći. Dakle, za kapitalne i razvojne projekte realizacija je bila u procentima iznad 100%, vidjeli smo tamo tačne brojke kolike su. Tu treba napomenuti razvojne institucije na nivou Vlade, kao što su Direkcija za saobraćaj i Direkcija javnih radova, koje su takođe svoje aktivnosti i planove premašili u sličnim procentima. U svakom slučaju, naravno evidentan je, prisustvo javnog duga u iznosu od oko skoro 60%, ali svi ovi pokazatelji koje sam istakao nas vode u činjenicu da zaista u doglednom periodu do kraja mandata Vlade, ovaj iznos možemo računati da će ići jednim

trendom koji će padati iz godine u godinu.

Takođe, kada su u pitanju neizmirene obaveze, njih mahom čine socijalna davanja i penzije i tu bih se dodatno osvrnuo na jedan detalj potrošačkih jedinica koji sam potencirao i tokom rebalansa budžeta i tokom diskusije o usvajanju budžeta za ovu godinu, a to je to pitanje Fonda za zdravstveno osiguranje za koje mislim da u ovom trenutku postaje ozbiljan problem i da predstavlja pitanje kako ćemo /prekid/ budžetskoj godini. Očigledno da koncept taj zaslužuje neku novu formu o kojoj Vlada treba da razmisli, jer taj već dug koji imamo u ovoj godini u iznosu od 27-28 miliona se postavlja pitanje te institucije i njenog funkcionisanja i kvalitetnijeg u narednom periodu.

U svakom slučaju, evo i time završavam, pitanje revizije oko koga smo se složili koliko je bitno u ovoj priči, čini mi se da negdje nikad obimnije preporuke i analiza kada je u pitanju završni račun od strane državne revizorske institucije nam govore o tome da prije svega Državna revizorska institucija je kvalitet svoga rada izdigla na jedan mnogo značajniji nivo i da imamo mahom ozbiljnih preporuka za koje smatram da Vlada u narednom periodu treba ozbiljnije da obrati pažnju posebno kad se odnose na prekoračenja određenih stavki iz budžetske potrošnje za koje smo vidjeli da su specifične.

Na kraju, zaista smatram da kroz ovakve informacije u Završnom računu budžeta imamo /prekid/ ono što su zacrtani ciljevi Vlade za kraj ovog mandata do 2020. godine, a to je u krajnjem bolji životni standard svakog građanina pojedinačno. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:28:07)

Zahvaljujem poslaniku Mihailu Anđušiću.

Sada dajem riječ Branki Bošnjak, neka se pripremi Nikola Divanović.

BRANKA BOŠNJAK (28.11.18 16:28:17)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Uvaženi građani,

Evo danas u stvari juče smo počeli ovu raspravu, ovo vam je materijal samo za ovu tačku dnevnog reda, pa sad možete zamisliti koliko je teško sve ovo što nam je dostavljeno da sažmemo u nekih pet minuta priče, ali evo tako se odlučila vrhuška i onda imamo samo po pet minuta za ovako važnu temu i to su po nama spojili dvije nespojive stvari, ovaj Izvještaj Državne revizorske institucije i Završni račun budžeta.

Ja kad slušam ove poslanike DPS-a, često se pitam da li mi živimo u istom svijetu ili oni šalju neku poruku građanima Crne Gore da ne vjeruju sopstvenim očima i sopstvenom doživljaju nego da trebaju da vjeruju ovim njihovim hvalospjevima. Non stop se ovdje hvalimo o rastu bruto društvenog proizvoda, a sigurna sam da građani to nijesu osjetili jer je kupovna moć pala, sve su cijene porasle i najavljuje se novo poskupljenje. Tako da je ovo neki vaš kratkoročni efekat koji ste postigli sa autoputem, a bojim se da će za koju godinu nam to biti omča o vratu i možda i bankrot naših finansija zbog toga što smo zaduženi toliko, a autoput i onda kad ga izgradite neće biti održiv i na to smo mi upozoravali, da nije bilo ni vrijeme niti je bila pogodna ponuda jer je to bilo preskupo i uopšte neracionalno ušta smo se upustili, a naravno da niko nije protiv autoputa.

Ono što je meni interesantno analizirajući ovo i često pomislim da se fingiraju pojedine stavke u ovom izvještaju. Ne mogu, pošto je ogroman materijal, ne mogu reći da ste možda uspjeli sve da ovo nadzirete i da vidite, ali recimo nelogičnost sam zapazila jeste mimoilaženje u odgovoru koji je mene dao ministar zdravlja, u pogledu sredstava koja su uložena za opremu i onoga što piše ovdje u Završnom računu a odnosi se na 2017. godinu, on je rekao da je uloženo čini mi se 8.600.000 eura, ja ovdje nisam uspjela da nađem bez 52.000 za opremu kod Ministarstva zdravlja i 657.500 izgradnja i rekonstrukcija zdravstvenih objekata, a ovo što sam ja njega pitala bilo je baš bukvalno za opremu i to za opremu koja je plaćena iz budžeta, a ne oprema od donacije jer svi znamo da su donacije uglavnom ono od čega Ministarstvo zdravlja kupuje opremu. Nažalost, država mnogo manje ulaže nego što bi trebalo pa onda stičem utisak da

se fingira nešto ovdje u Završnom računu. I ono što sam primijetila, recimo kod Uprave za kadrove gdje vam je dug, kaže predviđeno da za otplatu duga 0 eura, a potrošeno 24.000 eura. Ne mogu da vjerujem da su toliko mašili i da nisu znali i zašto su morali tolika sredstva da daju.

Ono sa čim smo mi i ranije polemicali, a to je ova stavka koja se odnosi na rentu. Ovo su ogromna sredstva. Vidjela sam da sad se ministarstva, odnosno Vlada smjestila tamo gdje je nekad bio, pa me interesuje da mi to kažete, gdje je nekad bio apart "Premijer" hotel mislim da je to Cijevne komerca, da li je to otplata poreskog duga ili ste se opet našli i rentirali taj prostor, baš me zanima jer sam vdijela da je, tu živim i vidjela sam da su stavili novu tablu i da su mnogi djelovi raznih ministarstava sada tu smješteni.

Takođe bih Državnoj revizorskoj instituciji postavila pitanje kako je moguće da imate onako dijametralno suprotne stavove sa Agencijom za antikorupciju. Dovodite partije u zabludu, Agencija za antikorupciju kao državni organ nam daje jedno tumačenje, a onda nas vi kao Državna revizorska institucija kritikujete i prozivate po medijima kako mi nismo u skladu sa zakonom trošili naša sredstva. Valjda su državne institucije takve da bi trebalo da budu usaglašene. Em što su nam nezakonito blokirali sredstva koja nas sleduju za redovan rad partija, em poslije toga kada smo koristili naša redovna sredstva da bi naše dobavljače ispoštovali, onda smo dobili od Državne revizorske institucije kritiku da nismo radili kako treba, a Agencija za antikorupciju nam je rekla da to tako treba. Prosto je nemoguće da dva organa tako dijametralno suprotno mišljenje imaju i to nije negdje korektno prema partijama. Ne vjerujem da bi se, sumnjam da radite selektivno, sumnjam, jer znajući koliko sredstava i kako troši Demokratska partija socijalista prosto je nevjerovatno da oni imaju taj jedini uredni račun i sve je kod njih super. Ali ne čudi obzirom da smo izabrali jednog zaposlenog, a četiri glasa kao jednog od senatora i da je tamo bivši direktor, mislim finansijski direktor DPS-a Kovačević, sada senator u Državnoj revizorskoj instituciji, čini mi se sadašnjeg premijera da li kum ili neko, uglavnom nažalost koprcala se Državna revizorska institucija. Jedno vrijeme je makar bila donekle nezavisna, sad je potpuno zavisna i osjećamo mi kao opozicija to na svojoj koži, nažalost.

I ono što sam još htjela da kažem, a to se tiče ovih komisija, ministre, vezano za autoput koliko sam vidjela preko milion eura je dato samo za njihove troškove. To je stvarno pretjerano, a imajući u vidu ko sve tamo radi i koliko njih, koliko je sve netransparentno, koliko ne možemo da dođemo do bilo kakvih podataka, a tolika se sredstva troše samo na njihove honorare, interesuje me o čemu se to radi. Na dvije stavke sam našla moguće da ima još jer ovo je ogroman materijal, pa može da se propusti da se ne vidi, ali preko 500.000 eura na dvije stavke kaže se za tu komisiju. Radi li se to o istoj komisiji koja je dobila preko milion, ko je u toj komisiji? Koliko je članova? Ko su ti ljudi što se toliko izdvaja za njih? To su budžeti pojedinih, da kažem, zavoda, biroa ili ne znam budžetskih jedinica i to mnogo više nego /prekid/ institucija državnih. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:35:42)

Uvaženi poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Danas na dnevnom redu je Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu. Skoro četiri sata već govorimo na ovu temu. Ostalo nam je još 17 poslanika. Plan je bio danas da radimo do 17.00 časova, ali to neće biti moguće tako da ćemo produžiti vjerovatno do 18.00 - 18.30h. Ovo govorim jer su postojala interesovanja poslanika da ih informišemo o tome.

Nastavljamo sa radom. Sljedeći prijavljeni diskutant je gospodin Nikola Divanović. Izvolite, gospodine Divanoviću. Poslije njega je Neđeljko Rudović, poslije Neđeljka Rudovića poslanica Aleksandra Vuković, a poslije nje šef poslaničkog Kluba DF-a Milutin Đukanović.

NIKOLA DIVANOVIĆ (28.11.18 16:36:35)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Želio bih na početku da kažem da obično kada su ovako stručne, ali i životne teme na

dnevnom redu u Parlamentu mislim da nam generalno nedostaje uvijek nekih polaznih, ulaznih objašnjenja. Mislim da je građanima uvijek interesantno razraditi neke osnovne ekonomske pojmove kako bi im ta priča bila jasnija i to onako generalno izostaje u ovoj debati. Ja sam zaista želio da dam doprinos u tom svijetlu ovoj današnjoj diskusiji i prosto da kažem da je Završni račun budžeta jedan kontrolni institut u makroekonomiji i da on u stvari daje puni legitimitet Parlamentu da kontroliše nešto što je ukupna državna ekonomija.

Završni račun budžeta se sastavlja na isti način kao i budžet i prosto bi budžet bez Završnog računa bio kao šerpa bez poklopca. Znači, ako bismo to posmatrali onako vrlo razumljivo i ako bismo željeli da to objasnimo, vrlo razumljivo građanima, kad se sastavlja budžet to je kao da prosto idete na neke pripreme, pripreme za neki određeni projekat, za neku određenu utakmicu.

Na kraju kada bi i izvadili sve detaljne pretrage, analize i ponijeli kod ljekara specijaliste, to je kao kad dođe Završni račun budžeta u Parlament i to je vrlo važno istaći. To je jedina formalna i dokumentarna osnova da Parlament pravovremeno i permanentno prati realizaciju svakog budžeta. Znači, danas pričati ovako o ovakvom globalnom okruženju, sa ovako globalnim javnim finansijama, pričati o potpunoj preciznosti i dobroj realizaciji budžeta je prosto u domenu ekonomske naučne fantastike, ja bih to tako rekao. Kada imamo u Završnom računu ovako poklapanje sa onim što su bile postavke ulazne budžeta države Crne Gore onda mislim da možemo biti u tom dijelu egzatnosti vrlo zadovoljni.

Danas je ono što je, rekao bih, prošlo neku određenu evoluciju od liberalnog kapitalizma do današnjeg modernog savremenog kapitalizma upravo se tiče možda najviše ili najslikovitije se može pokazati kroz te javne rashode, odnosno kroz javni dug. On je nekada u liberalnom kapitalizmu iznosio nekih 10 do 12% GDP-a, danas je on preko 60%. Evo kolege su prethodno to nabrajale, praksu evropskih zemalja. Ja se neću time baviti, ali svakako znamo da je i taj matrikški gornji prag 60%. Znači, ono što je vrlo važno uz dužnu odgovornost prema dilemama koje su se ovdje čule naročito iz opozicionih klubova. Ja prije svega želim da kažem da to što je ostvaren budžetski suficit i to što imamo danas 51,02 miliona eura, odnosno 1,18 GDP-a budžetskog suficita zapravo je jedan pozitivan signal u drugom pravcu. To je signal da crnogorska ekonomija polako ulazi u fazu stabilnosti i da polako Crna Gora izlazi iz tog naslijeđenog kompleksa ekonomske i svake druge inferiornosti.

Crna Gora je danas država koja svojim prihodima finansira svoje rashode, iz tekuće budžetske rezerve se finansiraju samo tekući rashodi, a zaduživanja se vrše isključivo za razvoj, za kapitalne projekte, i za naravno reprogramiranje i refinansiranje već naslijeđenih obaveza. Ono što je vrlo važno istaći u takvoj situaciji jeste da se jedna takva makroekonomska politika, i to vidimo u ovom Završnom računu, odnosi na stvaranje pretpostavki da u narednom periodu imamo poboljšanje, odnosno konsolidaciju fiskalne politike. U prvom redu smatram stvaranje boljeg ambijenta kada je u pitanju poreska politika. Drugo, da se finansiraju razvojni projekti i treće, što je vrlo važno, da napravimo i jedan reprogram naslijeđenih obaveza, odnosno da napravimo jednu bolju alokaciju resursa kojima raspoložemo u prvom redu investicija. Kad kažem investicija individualna je stvar, stvar procjene političke. Recimo ja bih najviše ulagao u zdravstvo, ulagao bih naravno i u turizam i u sve one grane koje će dugoročno donijeti Crnoj Gori boljitak. U prvom redu želim da kažem da su nevidljivi i izvoz koji jedino imamo u turizmu i strane direktne investicije jedina dva generatora koja direktno upumpavaju kapital u budžet Crne Gore i jedina dva izvora koja na najbolji mogući način osvježavaju crnogorske finansije. U tom smislu mislim da imamo realne pretpostavke da Crna Gora u nekom narednom periodu zaista bude atraktivna i turistička i investiciona destinacija.

Na kraju želim da kažem iz ovog budžeta moguće je pročitati i određene političke poruke. Te političke poruke jesu da Crna Gora, da je zapravo ovaj Završni račun budžeta predstavlja materijalnu potvrdu da Crna Gora danas postaje konkurentna nacionalna ekonomija i da svakako postaje spremna da iz svog privrednog rasta finansira svoj razvoj. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:42:13)

Zahvaljujem poslaniku Nikoli Divanoviću.

Znači, kao što sam rekao planiramo da radimo do 18.00 časova, nakon toga treba da organizujemo Kolegijum da bi se dogovorili oko rada tokom sjutrašnjeg dana.

Dajem riječ Neđeljku Rudoviću. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (28.11.18 16:42:41)

Zahvaljujem, poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, gospodine ministre finansija,

Završni račun budžeta služi da vidimo da li se domaćinski troši državni novac, odnosno novac koji pripada svima nama. Gdje ga je Vlada usmjeravala i da li ga je pravilno usmjeravala? Završni račun budžeta, nama i svima koje zanima, takođe služi kao ilustracija ekonomskog stanja jednog društva u ovom slučaju države Crne Gore. Da li se vodi dobra ekonomska politika ili imamo situaciju koja zabrinjava. Ako uzmemo podatak koji je frapantan za mnoge, da smo mi prošle godine potrošili 95.200.000 eura da bismo plaćali kamate na kredite koje je država uzimala onda se postavlja opravdano pitanje da li mi imamo održivu ekonomsku politiku na duži rok. Za tih 95 miliona eura koliko plaćamo kamate bez glavnica Crna Gora je mogla dobiti dva najsavremenija klinička centra. Ja sam negdje nedavno pročitao podatak da je Klinički centar u Nišu, eto slučajno je u susjednoj državi, koji izgleda kao hotel A kategorije koštao 40 miliona eura. Kako izgleda naš Klinički centar sa kakvom opremom i da li naši i ono što je možda najvažnije gdje su naši ljekari, kako mi stimulišemo naše ljekare da rade u Crnoj Gori i da ostanu u Crnoj Gori? To je posebna tema.

Ono što imam za vas kao pitanje, vi ste prošle godine potrošili tačno 3.072.120 eura za rješavanje stambenih pitanja. Ovo se odnosi pretpostavljam najviše na državne funkcionere i na činovnike.

Na koji način ste rješavali stambena pitanja činovnika Vlade?

Da li na isti onaj način za koji imamo informacije s početka ove godine, kada su desetine državnih funkcionera i službenika dobili stambene kredite, na rok od 20 godina, sa ratom mjesečnom od 30 eura do 97 eura. Za to vrijeme dok državni činovnici dobijaju takve kredite, u skladu sa Odlukom Vlade iz 2014. godine, gdje im se oprašta 80% kredita, odnosno pada na teret svih nas, mi te stanove plaćamo. Dakle, za to vrijeme naši sugrađani koji se bore da riješe stambeno pitanje, a obično je riječ o mladim ljudima, mladim bračnim parovima, koji prikupljaju dokumentaciju za projekat "Hiljadu plus", njihova mjesečna rata za kredit od 40.000 eura, iznosi 293 eura. Da li je to u redu? U svakom slučaju očekujem odgovor na pitanje, po kojim kriterijumima.

Ono što takođe želim da navedem kao ilustraciju odnosa Vlade prema državnim parama je na primjer, odluka iz 2016.godine. Tom odlukom koju je donio uži kabinet, a koja je proglašena tajnom potrošeno je preko dva miliona eura, za takođe rješavanje stambenih pitanja, najviših državnih funkcionera. Oni su dobili stanove iako su ih već imali prije toga, ja mislim skoro svi. Koji na tržištu vrijede od recimo okvirno najmanje 100.000 eura, a na kraju su oni iz svog džepa morali da plate oko 15.000 eura ili im je na više godina sa ratom, koja je simbolična i koja iznosi isto kao što smo i imali prilike da čitamo od 30 do nekih 90 eura mjesečno.

To je moje pitanje. Dozvoljavate li mi još par rečenica?

Mislim, takođe, da je jako važno da čujemo od vas da li su ova tri miliona podijeljena odlukom užeg kabineta i da li će ti podaci biti javni ili je to odluka Vladine komisije.

Ono što bih želio i volio bih da čujem odgovor na to da skrenem pažnju cijeloj javnosti je opet jedna frapantna činjenica, 20 miliona eura iznose svi ti troškovi, koje plaćaju državni organi zbog neblagovremenog postupanja starješina državnih organa. U tih 20 miliona sam našao u dokumentu da je više od 15 miliona za isplatu stare devizne štednje. Pet miliona je bačeno, prosuto, zato što neko ne radi ažurno svoj posao. Da li će taj neko i da li je uopšte taj neko pozvan na odgovornost?

Za ovih pet miliona, gospodine ministre finansija, mogli smo da izgradimo dva vrtića. Mi smo zbog nečijeg lakonskog odnosa prema svojim obavezama ostali bez dva vrtića u Crnoj Gori.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 16:49:53)

Na ovaj način smo završili diskusiju Neđeljka Rudovića.

Dajem riječ Marti Šćepanović, poslije nje je Milutin Đukanović, i onda ću vjerovatno napraviti jednu manju pauzu.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (28.11.18 16:50:04)

Zahvaljujem potpredsjedniče, poštovani predstavnici Ministarstva finansija i Državne revizorske institucije, poštovani građani,

Završni račun budžeta je uz Zakon o budžetu za narednu godinu najvažniji materijal koji se razmatra na plenarnim sjednicama Skupštine. Preko Završnog računa budžeta kao zakonodavna vlast kontrolišemo izvršnu vlast i u tom smislu nam služi ne samo materijal koji dobijamo od strane Ministarstva finansija nego i izvještaj o reviziji Završnog računa budžeta, koji dobijamo od strane Državne revizorske institucije. Da bismo prosto stekli pravu sliku, ne samo o makroekonomskim kretanjima, koja su bila karakteristična za prethodni period nego da bismo stekli i sliku o tome na koji način su i trošena ta sredstva u prethodnoj godini.

Ukoliko pogledamo ovakav Predlog zakona o Završnom računu budžeta za 2017. godinu, kada govorimo o makroekonomskim indikatorima možemo reći da je to bila jedna uspješna godina za Crnu Goru budući da smo imali privredni rast koji je iznosio od 4,7% bruto društvenog proizvoda, da smo imali relativno prihvatljiv javni dug koji je bio na nivou oko 63,45%. Da je deficit budžeta bio 5,59% i da smo imali nešto što ovdje zaista treba da se istakne, a to je da su bili povećani prihodi u iznosu od 80 miliona u odnosu na 2016.godinu. Što govori o tome da je bila adekvatna naplata prihoda u 2017. godini, što je opet posebno važno imajući u vidu visinu poreskog duga.

Državna revizorska institucija je dala pozitivno mišljenje kada je riječ o Finansijskoj reviziji, što znači da su prihodi i rashodi realno i objektivno prikazani u stavkama, ali je Državna revizorska institucija analizirajući Završni račun budžeta za 2017. godinu, dala uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti koja govori o tome, da korisnici budžetskih sredstava nijesu u svim materijalno-značajnim aspektima uskladili poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima.

Ukoliko bi smo željeli dalje da analiziramo razloge zbog čega je DRI dalo uslovno mišljenje, kada je riječ o reviziji pravilnosti, onda vjerujem da nećemo pogriješiti ako kažemo da je jedan od ključnih faktora, koji je i uslovio ovo mišljenje zapravo podatak koji se može pročitati koji je vezan za budžetska prekoračenja, to smo već čuli i ne bih se sada osvrtao dalje na to.

Druga stvar, koja je veoma važna i koju bih takođe istakla, jesu preporuke koje DRI daje iz godine u godinu. Od 16 preporuka koje su date u potpunosti su realizovane dvije, djelimično 7 i nije realizovano pet preporuka, dok je u toku realizacija dvije preporuke. Mislim da ovo nije dobar podatak i da je veoma važno postaviti pitanje zašto ovih pet preporuka nije realizovano uopšte, odnosno, koji su razlozi doveli do toga, da li su to razlozi subjektivne i objektivne prirode.

Takođe, mislim da je korisno da dobijemo pojašnjenje od strane predstavnika Državne revizorske institucije o čemu se tu radi i kakav je njihov odnos prema nerealizovanim preporukama.

Treba pomenuti da smo imali 63 revizije, zaista puno revizija i puno odrađenog posla od strane Državne revizorske institucije u prethodnoj godini. Od 63 revizije, 16 revizija je političkih subjekata za 2017.godinu i 18 revizija političkih subjekata za 2016.godinu. I to su revizije koje nijesu ušle u prethodni godišnji izvještaj. U izvršenim pojedinačnim, finansijskim revizijama i revizijama pravilnosti izrečeno je ukupno 36 mišljenja, od čega su tri negativna, što samo govori o tome da Državna revizorska institucija objektivno radi svoj posao i važno je ovdje pročitati koje su to revizije o čemu se tu zapravo radi, zašto su te tri revizije dobile negativno mišljenje.

Samo bih ovdje konstatovala da upravo oni danas koji nam govore ovdje i spočitavaju primjenu zakona, bi trebalo da pročitaju koja su to tri negativna mišljenja. Jer, su upravo njihovi pravници doveli do toga, da između ostalog jedno od njih bude i negativno. Takođe je važno podsjetiti, da je Državna revizorska institucija dala negativna mišljenja što se tiče političkih partija,

počev od Demokratske Crne Gore, Nove srpske demokratije, Pokreta za promjene. Tako da je teško shvatiti da neko spočitava primjenu zakona, ako u sopstvenoj partiji ne primjenjuje zakon.

Takođe, veoma važan dio koji se odnosi na efikasnost Poreske uprave prilikom uplate duga. Mislim da što se tiče poreskog duga je veoma važno naglasiti da je više od polovine poreskog duga, a iznos smo čuli ovdje se odnosi na neplaćene poreze i doprinose na dohodak fizičkih lica. To je svakako nedopustivo i u tom smislu treba da tražimo razloge zašto je to tako i koje još dodatne mjere treba preduzeti.

Mi smo u prošlom sazivu pokušali da riješimo problem na način što smo predložili pokušaj propisivanja neplaćanja poreza i doprinosa kao krivičnog djela, što je praksa u okruženju.

Međutim, ovaj zakon tada nije imao potrebnu većinu upravo od onih koji danas najviše govore o ovom iznosu poreskog duga. Možda neko smatra da to nije rješenje problema. Ali, svakako podaci pokazuju da treba preduzeti još neke mjere, što se tiče poreskog duga, u odnosu na poreze i doprinose.

PREDSJEDAVALAČ BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 16:56:08)

Poslaniče Đukanoviću.

Postoji mogućnost da produžite malo svoje izlaganje, jer planirao sam da neku pauzu napravim zbog nekih obaveza koje imamo.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (28.11.18 16:56:22)

Poštovani građani Crne Gore, čuli ste formulacije, neistinite, da je Nova srpska demokratija dobila negativno mišljenje od Državne revizorske institucije. Nova srpska demokratija je za finansijski iskaz dobila pozitivno mišljenje od DRI. Naše finansije kontrolišu i DRI i Agencija za sprečavanje korupcije i Specijalni policijski tim i Specijalno tužilaštvo.

Negativno mišljenje je dobijeno za usklađenost sa pravnim propisima najviše iz razloga što je postojalo neusaglašeno mišljenje DRI-a i Agencije za sprečavanje korupcije. Ovdje se radi o klasičnoj manipulaciji. Finansije Nove srpske demokratije, su dostupne svima i čiste su kao sunce. U svom izlaganju ću pričati o Državnoj revizorskoj instituciji koja zloupotrebljava svoj položaj, poseban odnos ima prema političkim subjektima, poseban odnos prema opozicionim, poseban odnos prema Demokratskom frontu. Od nekadašnje institucije u koju smo svi skoro vjerovali danas je postala servis vladajuće strukture.

PREDSJEDAVALAČ BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 16:57:51)

Rekli ste da ste se prijavili za repliku, ako bih precizno čitao ovaj član nijesam siguran da bih mogao da vam dam po članu 101.

Evo predlažem, jer sam Vam dao riječ, da to idemo kao komentar "ispravka navoda". Ako ste saglasni, ako prihvatimo kao repliku tada poslanica Šćepanović ne bi imala pravo na odgovor.

Da li ste saglasni da ovo komentarišemo kao član 97, a ne 101.

Imate pravo poslanice prema ovom članu. Nakon ovog izlaganja dajemo pauzu jedno 15-ak minuta.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (28.11.18 17:01:59)

Zahvaljujem potpredsjedniče, zahvaljujem poslaniku Đukanoviću, što mi je dao priliku da detaljno pročitam.

Dakle, ispraviću sada ja njega.

Državna revizorska institucija vrši kontrolu finansijske revizije i revizije pravilnosti. Za finansijsku reviziju ste dobili pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje, a za reviziju pravilnosti ste

dobili negativno mišljenje.

Da li trebam sad da pročitam svih devet tačaka gdje nijeste poštovali Zakon o finansiranju političkih subjekata, a to je sve evidentirano u Izvještaju Državne revizorske institucije, koja objektivno radi svoje nalaze, a kao dokaz za to su upravo...

Hoćete li potpredsjedniče da upozorite ovog poslanika da me ne vrijeđa?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 17:02:40)

Nije bilo upućeno Vama.

Ja samo upozoravam kolege iz Demokratskog fronta i dajem pauzu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 17:03:19)

Predlažem samo minut da Marta završi, mislim da je korektno da završi. Izvolite poslanice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (28.11.18 17:03:27)

Hvala potpredsjedniče, nakon što sam grubo prekinuta dobacivanjem sa strane shvatila sam da nijesu ta dobacivanja bila upućena meni. Ali, svakako to smo riješili.

Ja sam u suštini već sve rekla u svome izlaganju i suština je da je ono istina što sam rekla da je Nova srpska demokratija finansijskom revizijom dobila pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje, a revizijom pravilnosti negativno mišljenje i upravo to je ono što konstatujem da je teško komentarisati zakonitosti kada u sopstvenoj partiji ne vodite zakonito finansije.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 17:03:42)

Zahvaljujem i dajem pauzu do 17.30 h.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:20:56)

Uvaženi poslanici i uvaženi građani Crne Gore,

Nastavljamo sa pretresom o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu. Sa nama su predstavnici ministarstva i Državne revizorske institucije. Nastavljamo sa radom, pokušaćemo da završimo raspravu povodom ove tačke do 20h, pa molim sve poslanike da pokušaju da svoje izlaganje uklope u tri minuta. Podsjetiću vas da su sa nama ovlašćeni predstavnici Vlade Darko Radunović ministar finansija i Dragutin Darmanović generalni direktor Direktorata za državni trezor, ovlašćeni predstavnik Državne revizorske institucije doktor Milan Dabović.

Izvolite, gospodine Živokoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (28.11.18 18:21:52)

Hvala Vam uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre Radunoviću sa saradnikom, poštovani gospodine Daboviću,

Čulo se dosta različitih komentara na ono što je Završni račun budžeta za 2017. godinu. Dakle, Završni račun i jeste jedan instrument kojim se vrši kontrola onoga što je planirano u samom budžetu, to je odnos između prihoda i rashoda, jedan prikaz statističkih i matematičkih

podataka. Naravno, svi mi imamo mogućnost i priliku da na jedan ili na drugi način komentarišemo ono što je prihodovano i rashodovano na drugoj strani. Bitno je da je to urađeno u skladu sa važećim pozitivnim zakonskim propisima u državi Crnoj Gori. Takođe, bitno je i što imamo tu praksu da Državna revizorska institucija uz jedan veoma kompleksan i složen posao radi svoj zadatak veoma kvalitetno i da ovi izvještaji zahtijevaju izuzetnu posvećenost i bavljenje jednom kompleksnom materijom. Kao instrument Završni račun prije svega nam daje priliku da izvučemo dvije pouke, to je da vidimo da li smo dobro planirani tokom 2017. godine, odnosno tokom 2016. godine kaka smo usvojili budžet za 2017. i da izvučemo pouku tamo gdje postoje problemi ili određene greške, da te greške ne pravimo kada budemo usvajali budžet za 2019. godinu.

Složio bih se sa kolegama koji su ovdje iznosili činjenice da je Crna Gora danas ekonomski održiva, to se vidi na osnovu onoga što su parametri odnosno podaci koji se odnose na ostvareni budžetski suficit koji iznosi 51 milion ako oduzmemo ukupne izdatke za kapitalne investicije. Znamo kada se ulaže u investicije u jednoj zemlji imamo jednu novu ekonomsku vrijednost. Mi danas zaista u Crnoj Gori imamo jednu novu ekonomsku vrijednost. To vidimo po pirmskom, odnosno južnom regionu. Siguran sam na osnovu onih svih projekata koje Vlada planira da sprovede u djelo tokom narednih godina da će taj generator nove ekonomske vrijednosti biti i na sjeveru Crne Gore. Takođe, rekao bih i da se vidi na osnovu preciznih podataka da je Poreska uprava pojačala svoju kativnost i to se vidi i na osnovu svih podataka iz 2018. godine. Uvjeren sam da ovo Ministarstvo finansija radi jedan zaista kvalitetan posao i da se sa svim ekonomskim izazovima pošto Crna Gora ima otvorenu tržišnu ekonomiju država Crna Gora na kvalitetan način nosi. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:24:47)

Zahvaljujem poslaniku Živkoviću.
Sljedeći diskutant je Vera Bulatović.

VERA BULATOVIĆ (28.11.18 18:24:57)

Poštovani građani Crne Gore,

Pokušaću da vam predstavim moje viđenje ovog Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017.godinu i Izvještaj o reviziji istog, sa akcentom na budžet Ministarstva zdravlja.

Za potrebe zdravstva za 2018. godinu opredijeljena su sredstva u iznosu do 205,6 miliona evra koja se odnose na dva programa. Prvi program je Fond za zdravstveno osiguranje, a drugi se odnosi na zdravstvene institucije. Fond za zdravstveno osiguranje na dan 31.12.2017. godine iskazao je neizmirene obaveze u odnosu na 27.058.692 evra, što predstavlja više od 1/3, odnosno 35,13% ukupnih neizmirenih obaveza. Od ukupnog iznosa na Fond za zdravstveno osiguranje odnosi se 18.141.942 evra dok se 8.917.200 eura odnosi na Klinički centar, na domove zdravlja, specijalne bolnice, zarade i Institut za javno zdravlje.

Neizmirene obaveze za zdravstveno osiguranje bez zdravstvenih ustanova, odnose se na obaveze za transfere za zaštitu prema Montefarmu, oko deset miliona. Obaveze za 60 privatnih apoteka sa kojima Fond ima zaključene ugovore više od 1.000.200, obaveze za 187 stomatoloških ambulanti u iznosu više od 300.000, naknade za bolovanje preko 60 dana više od 3.000.000, izdatke za liječenje van Crne Gore u iznosu od 1.104.561 evro. Obaveze prema klinikama koje nijesu u sistemu Fonda zdravstva više od 2.000.000, izdatke za ortopedske sprave i pomagala u iznosu od oko 450.000. Neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje koje se odnose na zdravstvene ustanove u sistemu Fonda iznosile su blizu devet miliona, a najviše se odnose na materijal za zdravstvenu zaštitu, na izdatke za opremu, na izdatke za energiju. Revizijom izdataka utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na pojedine ugovore o konsaltingu koji često nijesu imali pravni osnov, a kod pojedinih ugovora isplate naknada vršene su prije podnošenja izvještaja o izvršenim uslugama. Neki ugovori se ne znaju da li su isplaćeni u neto ili u bruto iznosu.

Javna ustanova Filmski centar, pod prokuviteljstvom Ministarstva zdravlja snimila je seriju

"Grudi", a da pri tome nijesu imali Ugovor o djelu, planirali troškove, avio karte i sljedeće. Iz izvještaja Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. Ministarstvo zdravlja /prekid/ niz normativnih akata, nastavljena je kontinuirana saradnja sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, a predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Ministarstva zdravlja iz 2016. godine. Ono što meni nije bilo jasno ovdje je, da se ovo odnosi na zaključno sa danom 31.12.2016. a ostala ministarstva su bila završno 31.12.2017. Finansiranje rada Ministarstva zdravlja u 2016. planirano je iz opštih prihoda budžeta, pri čemu se vidi da je 81% planiranih sredstava u ovom računu, sredstva donacije su bila 74.527 evra.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo zdravlja ima programe, ali programi nemaju programske indikatore autoputa, ekonomičnost, efikasnost, 31.12. ove godine bi trebalo da se završi zakon koji je počeo u martu 2017. a kojim je bila zamrznuta stopa porasta po godinama radnog staža. Nadam se da će se to odraziti na budžet za Ministarstvo zdravlja u 2019. godini i da ćemo time imati bar nešto povećanja zarada za zdravstvene radnike. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:29:30)

Zahvaljujem poslanici Veri Bulatović.

Sljedeća prijavljena je posanica je Aleksandra Vuković. Izvolite, poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (28.11.18 18:29:38)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću, zahvaljujem na datoj riječi.

Pozdravljam ministra Radunovića i gospodina Dabovića, naravno i saradnika, kao i posanike i poslanice i naravno drage građane i građanke Crne Gore,

Pa evo, u ovom kratkom vremenu teško je zboriti o ovom veoma kompleksnom problemu, ali eto da bacim svjetlo na nekoliko pravaca na koje se kretalo moje interesovanje u vezi sa Završnim budžetom.

Prvo da istaknem, pošto smo zaista u jednoj auri istorije i o tome zborimo da bismo znali u kojoj mjeri ova Vlada i ova vlast u ovom trenutku zaista konsoliduje finansije naše države i u tom smjeru je stabilizuje. Samo bih iznijela jedan podatak, koji sam pročitala, a to da je recimo da 1916. godine, kada Crna Gora ulazi u veliki rat njena državna kasa bila gotovo prazna. Imala je oko 600.000 perpera. I definitivno je pokazalo da ona država koja nema izvjesnu ekonomsku stabilnost i tu vrstu sigurnosti ne može ni biti odbranjena. Ono što je sada izvjesno u vezi sa Crnom Gorom, a povodom Strategije o nacionalnoj bezbjednosti o kojoj smo govorili, da je Crna Gora sigurna država, ne samo zbog toga što je članica NATO-a, nego je zaista što Ministarstvo finansija pokazuje to prije svega informacijom da prvi put od 2008. godine, ostvarila suficit tekućeg budžeta i on iznosi 51 milion itd. dakle, 1,18% našeg BDP-a.

To je veoma zanimljivo u svjetlu nekog poređenja sa onim koji su najbolji u ovoj ekonomskoj utakmici u Evropi recimo sa Njemačkom i naravno u Njemačkom slučaju se ne radi o milionima nego o milijardima. Zanimljivo pratiti s obzirom na to da i kod Njemaca je suficit tekućeg budžeta u prethodnih četiri godine veoma vidljiv iako neki kritikuju taj suficit, govoreći o tome da se neke unutrašnje prilike prikazuju iako je Njemačka intenzivirala izvoz ipak će doći do toga da će se pokazati da taj suficit i nije bio nešto što je za Njemačku ekonomiju i druge članice Evropske unije, nešto što je prosperitetno.

Mislim da jeste da je ovo najbolji pokazatelj da naša država ide pravim putem, posebno u ovom sektoru koji se odnosi na prihode od doprinosa. Željela bih da istaknem da je borba protiv sive ekonomije jedna od najvažnijih, a i da podatak da su recimo prihodi od doprinosa iznosili bili su možda veći u procentima bolje da kažem 6,93% u odnosu na prethodnu godinu. Znači da je stvarno i ovo nastavak truda naše Vlade da se suzbije siva ekonomija, siva boja se inače dobija miješanjem crne i bijele i zaista bi trebalo poslati poruku građanima i svim fizičkim i pravnim licima u Crnoj Gori da ako mislite da radite na crno, a da možete dostići bijelo i svijetlo stanje u našem društvu, grdno se varate. Mislim, da treba zaista tržište naše intenzivnije kontroliše i s tim u vezi da se simulira nekakva stvarnost i socijalna sigurnost ukoliko zaista ne obezbijedimo uslove da svi

privrednici posebno imaju jednake uslove za rad. Jer, oni koji plaćaju porez ovoj državi, na svaki način treba da budu nagrađeni. Prije svega treba da razvijemo jednu poresku kulturu, jedan zaista osećaj da smo obavezni da punimo budžet svoje države, posebno ukoliko smo relevantni igrači na tržišnom prostoru, posebno ako smo pravna lica koja ostvaruju veliku zaradu. Moramo jednostavno biti svjesni da je to u svim uređenim društvima u svim uređenim državama nešto što se podrazumijeva. Zato mislim da je i država dosta odgovorna da stvori uslove u kojima će se privrednici oni koji žele da se bave preduzetništvom, a znate koliko u ovom Parlamentu o tome govorim o preduzetničkoj Crnoj Gori, imati sigurnost da će država jednostavno to da cijeni.

I ono što bih istakla, ja se uvijek kada je budžet u pitanju bavim onim sektorom koji se odnosi na kulturu. Zbilja mislim da je veoma pohvalno što Crna Gora u posljednjih pet godina iz godine u godinu povećava novac koji ulaže u prosvjetu i kulturu. Što znači da imamo jedan odnos koji sam ja i kazala da je karakterističan za Demokratsku partiju socijalista, da ćemo mi zaista biti, i obećavamo sa ovog mjesta, organizovana grupa koja će formirati identitet ovog društva tako što će kultura i umjetnost biti oblikovna snaga. Željela bih da pošaljem veliku podršku za to što je u mom gradu Ministarstvo kulture i Vlada omogućilo, a pokazaće se i to i ovim Završnim budžetom koliko je zaista bilo to dobro u razvoj kulture. Dakle, nastavlja se onaj program ulaganja novca u kulturni segment Nikšića, trajaće tri godine. Pošto su prethodnih četiri godine, mladi ljudi u Nikšiću pokazali da su glavni nosioci kulture, oni će ovom prilikom zaista i dobiti projekat koji se zove "Mladi i nikšićka kultura", oni će biti ti koji će nositi glavne projekte. Tako da je to veoma važno.

Jedna situacija koju sam primijetila, i pokušala sam sa ekspertom Dabovićem da razgovaramo o tome. Što se zbilja dešava da postoji jedna vrsta distinkcije između onoga što imamo u planiranom budžetu za 2017.godinu, odnosi se na kulturu. Pa je razlika gotovo ja mislim jedan milion u odnosu na ono što je potrošeno. Tako da bih voljela da vidimo da li se prema vremenu odnosimo kako bi trebalo da se odnosimo. Zaista mislim, da taj problem odnosa prema vremenu postaje vrlo dominantan u Crnoj Gori. Dakle, moramo svi spremno da dočekamo taj plan budžeta sve administracije moraju biti spremne da ispoštuju rokove i za tendere i za realizovanje određenih kulturnih, umjetničkih i svih drugih programa. Tako da mislim da mi stvarno jesmo sazreli u ovom momentu, da ustanemo i da pokažemo svoju radnu energiju i da odgovorimo onome što jeste na kraju krajeva i plan budžet. Mislim da plan budžeta Crne Gore u stvari diktira ono što jeste glavna snaga Crne Gore jer sve je u stvari u rukama budžeta, sve zavisi od toga Budžeta i pravljenje budžeta i planiranje prema njemu, mislim da će dovesti do toga da nemamo nikakva sporenja u vezi sa ovom problematikom.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:36:20)

Poslanik Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (28.11.18 18:36:24)

Ja ne mogu da dijelim entuzijazam gospođe Vuković, dakle nije ovo komentar, ali jednostavno morao sam da kažem, posebno što se tiče Nikšića, poznajući dobro situaciju u našem gradu.

Ono što mogu da kažem, da ovaj Predlog zakona o Završnom računu budžeta možda najbolje svjedoči o tome o kakvim se problema nalazi Crna Gora i njeni građani i da nas ovaj režim gura u samu propast. Dakle, onaj ko je vidio ovaj dokument posebno ako je vidio ovaj izvještaj DRI-a može to da zaključi onako letimično, ne mora da se udubljuje previše. Ali, koga gura u propast poštovani građani? Gura vas, ne gura nikoga iz vrha Demokratske partije socijalista, iz vrha režima, već vas koji živite, da ne budem populist da kažem običnim životom. Ne gura njih kojima je sve omogućeno u Crnoj Gori, sve moguće povlastice. Koji su iz ničega postali strateški investitori bez njih ne može ni jedan posao danas da se završi u Crnoj Gori kojima je dozvoljeno da se ugrađuju od svakog posla, bilo da se radi o poslu o mini hidroelektranama ili o poslu koji se radi o fabrici cigareta ili fabrici oružja koje imamo u Crnoj Gori. Umjesto realnog

sagledavanja situacije mi ovdje imamo širenje magle.

Dakle, ja sam posebno htio da se orijentišem na dva slučaja. Jedan je slučaj ministra Kemala Purišića koji je oduševljen visinom penzija u Crnoj Gori i saopštenje iz Vlade povodom dvije godine rada Vlade, kako su članstvo u NATO i stabilizacija javnih finansija, najveća dostignuća Vlade u protekle dvije godine. Ja bih u okviru čitave ove diskusije htio da kažem da prosto nije istina, da je NATO donio nešto dobro Crnoj Gori, niti je donio nove investicije, niti je doveo nove turiste. Dakle, jednostavno, to nije istina ali, šta imamo mi tu, jednu instituciju koja se zove Monstat, koja sve to aminuje. Dakle, njoj se crta iz Vlade Crne Gore šta da kaže i ona to jednostavno konstatuje i postaje na kraju Monstat konačna istina i realnost. E takva je svaka realnost u Crnoj Gori, ako je Monstat donosi.

Takođe, kao što rekoh izjava Kemala Purišića je produkt samo njima znanog izvlačenja prosjeka visine penzija. Svak ko se iole bavi tim stvarima, može da vidi da to nije jednostavno, posebno ako uporedi visinu penzija u Crnoj Gori sa cijenama prehrambenih proizvoda u okruženju. Ako uporedi kao što je juče gospodin Medojević ovdje govorio sjajno o cijenama lijekova.

Dakle, vrlo se to lako izniveliše, neće biti tako kao što je rekao gospodin Kemal Purišić, da u Crnoj Gori najveća penzija u regionu da su svi penzioneri toliko srećni, već jednostavno neka on to uporedi sa cijenama rekao sam i prehrambenih proizvoda i cijenama lijekova.

Ne pominje gospodin Purišić jednu osnovnu stvar. Kako se snalaze oni ljudi koji primaju penzije od 150 evra? Neka gospodin Purišić objasni kako će od 150 evra da se snađu ljudi od 1. do 1. iako su oni fino iz te stranke uhljebili kadrove Bošnjачke stranke ovako po dubini, u državnim organima, u javnim ustanovama, u državnim agencijama. Dakle, njima je lako, a vi, poštovani građani, snalazite se kako znate i umijete, a gospodin Purišić, njegova stranka, DPS i SD će i dalje da uhljebljuju njihove kadrove po dubini.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:41:00)

Zahvaljujem.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (28.11.18 18:41:15)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici predlagača Državne revizorske institucije, poštovani građani,

Kada smo govorili na koncu o 2016. o Predlogu budžeta za 2017. /prekid/ onako dosta optimističnom planiranju javnih finansija za tu godinu, budući da je i taj predlog budžeta predviđao ostvarivanje određenog suficita tekuće potrošnje i prvi put nakon 2018. što se na kraju ispostavilo da je imalo uporišta ne samo u nekom nerealnom optimizmu već u svemu onome što se i desilo 2017. što i ovaj predlog Završnog računa budžeta za 2017. godinu i svjedoči.

Rekao bih da je stanje javnih finansija u Crnoj Gori, generalno stanje ekonomije na neki način proizvod kontinuiteta onoga što je radila Vlada u periodu 2012-2016. godina i da se na taj način može vidjeti jedan dobar kontinuitet politika DPS-a nevezano za to koja je oblast u pitanju, a u ovom konkretnom slučaju, u stanju javnih finansija. Vlada gospodina Đukanovića je u periodu od 2012. do 2016. godina bila upravo posvećena ostvarivanju ovoga cilja, dakle ostvarivanju suficita tekućeg budžeta kako bi se omogućilo da ono što su tekuće obaveze koje svaka država ima može biti finansirano iz naših izvora prihoda, dakle bez potrebe za tom vrstom zaduživanja. Rekao bih da je mandat ove Vlade od 2016. do 2020. na polju ekonomske politike da ubere ono što su efekti tog rada i u nekoj narednoj Vladi od 2020. godine omogućiti da se više ne zadužujemo ni za tekuću potrošnju ni za kapitalni budžet, odnosno budžet za razvoj naše države. Institutom poslaničkog pitanja sam negdje krajem oktobra mjeseca postavio pitanje gospodinu Radunoviću. Tada mi je gospodin Paunović odgovorio da je prema projekcijama sa 31.10. dakle iznio je brojne podatke, iznijeću samo jedan koji mi je ostao najviše u pamćenju, da je prema projekcijama iz 31.10

planirano da suficit tekućeg budžeta, odnosno tekuće potrošnje za ovu godinu iznosi oko 148 miliona eura. To je naročito impresivna svota kada se zna da smo čak 70 miliona ove godine iskoristili kako bismo otkupili dio akcija Elektroprivrede Crne Gore A2A što je bio neplanirani trošak u odnosu na ono što je bio Predlog budžeta za ovu godinu.

Uprkos jednom takvom opterećenju uspjećemo da ostvarimo ovu vrstu suficita o kojoj govorimo. To ne znači da naredne godine neće biti potrebe za zaduživanjem za realizaciju kapitalnog budžeta, budući da je kapitalni budžet postavljen izuzetno visoko i biće nekih 300 miliona eura, koliko čujemo prema najavama iz Vlade. To znači da ćemo završetkom autoputa kada će se po prirodi stvari i iznos kapitalnog budžeta smanjiti biti u situaciji da iz naših primarnih izvora finansiramo i tekuću potrošnju i kapitalni budžet. Podsjetiću da je 2013. kapitalni budžet iznosio 65 miliona, a 2014. godine 101 milion. Bez ovolike realizacije kapitalnog budžeta koja je uzrokovana autoputem u potpunosti ćemo biti u situaciji da već 2020. godine iz onoga što su naši izvori finansiranja možemo da finansiramo i našu tekuću potrošnju i naš kapitalni budžet. Vjerujem da se time stvaraju šanse da uspijevamo iz naših izvora isfinansiramo treću komponentu koja se tiče refinansiranja obaveza koje nam dospijevaju zbog naših zaduživanja iz prethodnog perioda, da na taj način smanjimo javni dug na kriterijume iz Mاستrihta i stvorimo jednu ozbiljnu mogućnost narednoj Vladi da krene u dalje investicije i dalji razvoj onoga što su potrebe kapitalnog budžeta Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:44:59)

Zahvaljujem najmlađem poslaniku Milošu Nikoliću.

Sljedeći prijavljeni diskutanti iz opozicije nisu tu, a po redosljedu je prvi Nebojša Medojević.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:45:21)

Poštovani građani Crne Gore,

Imamo još jedan u nizu budžeta koji je karakterisan kao kontinuitet jedne pogrešne ekonomske politike koja razvoj zasniva na inostranom dugu. Zašto su, poštovani građani, ovo problematične pozicije. Zbog toga što vi, ako vaš rast ili razvoj zasnivate na stranim zaduženjima kao što je slučaj u Crnoj Gori, imate jedan problem. Jednog dana ti stranci mogu da zaustave finansiranje i onda imate problem kao u Grčkoj da ne možete da isfinansirate najosnovnije budžetske rashode zato što vam strani finansijer ne odobrava nove kredite. Koja je to situacija u Crnoj Gori. MMF je već odavno uočio da naša potrošnja Vlade je mnogo veća nego uporedna s zemljama u razvoju ili zemljama u okruženju. Kod nas je 10% veća Vladina potrošnja nego zemalja koje se računaju kao zemlje u razvoju, a 7% nam je manja potrošnja za socijalna davanja. Imamo neke disbalanse u Vladinoj potrošnji u odnosu na unutrašnju strukturu, ali meni je mnogo važniji ovaj aspekt kako mi finansiramo naš javni dug. Ko su nama povjerioci?

Želim ovdje da pozovem ministra finansija ili da uputim na izjave jednog od ljudi koji se sada predstavlja kao međunarodni finansijski ekspert Nebojša Katić, a koji je, interesantno, čovjek koji je razvio šemu pranja novca za Mila Đukanovića i Stanka Subotića. Sve ovo što mi imamo u Crnoj Gori od pranja novca, cigareta i droge, taj Nebojša Katić je finansijski ekspert iz Londona koji je to uradio ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:47:12)

Poslaniče Medojeviću, imate upozorenje u skladu s članom 107 zbog toga što iznosite neke podatke o licima koja nisu ovdje, 4 stav iznosi činjenice i ocjene koje se odnose na privatni život drugih lica. Imate upozorenje. U slučaju da budete tako radili kasnije dobićete opomenu.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:47:42)

Molim Vas da mi vratite vrijeme.

Dakle, Nebojša Katić je finansijski ekspert iz Londona koji je razvio arhitekturu šeme pranja novca koju koristi Milo Đukanović, Aco Đukanović i Cane Subotić. Zbog toga sam mislio da znate. Ali, on je rekao jednu važnu stvar.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:47:58)

Gospodine Medojeviću, imate opomenu u skladu s članom 107 zbog ovoga što sam Vas prvo upozorio, a sada opomenuo zbog toga što u skladu s članom 107 mjere opomene izriču se poslaniku koji iznosi činjenice i ocjene koje se odnose na privatni život drugih lica.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:48:20)

Da li Vi, gospodine Gvozdenoviću, obraćam se Vama proceduralno, znate ko je Nebojša Katić?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:48:25)

Ne znam.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:48:27)

Kako onda znate da sam iznio nešto netačno? Ne znate ko je, a znate da sam netačno govorio.

Nemojte, gospodine Gvozdenoviću, zloupotrebljavate Vaša ovlaštenja. Htio sam da pohvalim gospodina Katića koji je rekao da nije isto kada se zadužite kod rođaka, kod brata u porodici i kada se zadužite van porodice. Nije isto da li mi finansiramo naš dug iz inostranstva ili ono što se Demokratski front zalaže, da imamo svoju monetu, da imamo tri milijarde eura i da imamo domaću štednju. Zašto ne finansiramo naš dug od domaće štednje? Zašto niste tražili od građana Crne Gore da finansiraju vaš dug nego se zadužujete od stranaca? To je to. Nebojša Katić je to rekao. Nebojša Katić, da Vam ja kažem, gospodine Gvozdenoviću, to je čovjek koji je razvio šemu za pranje novca Stanka Subotića i Mila Đukanovića koji se sada predstavlja kao veliki svjetski ekspert, ja poštujem /prekid/ ljudi zna da je on ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 18:49:25)

Poslaniče Medojeviću, tri minuta smo dogovorili na Kolegijumu. Nastavićete, ali dobili ste jednu opomenu, sugerišem da prilagodite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:49:37)

Niste u pravu, gospodine Gvozdenoviću. Vi ste rekli da ne znate ko je gospodin Nebojša Katić, a sada me opominjete da sam ga pomenuo u negativnom kontekstu. Kako znate za negativni kontekst. Možda se čovjek hvali s tim, on je finansijski savjetnik u Londonu koji daje te usluge. Vi niste, vjerovatno, toliko para imali u opticaju da možete njemu da se obratite. On je visoki nivo za najvažnije svjetske perače novca.

Sada Vama govorim, gospodine Radunoviću. Šta se dešava kada međunarodni kreditori prestanu da finansiraju. Desiće se bankrot kao u Grčkoj. Kada međunarodni kreditori prestaju da

finansiraju. Kada imaju političke interese. Znači, ako nemate održivost finansiranja javnog duga imaćete problem kao Grčka. Jednog trenutka politička procjena nećemo da vas finansiramo, imate bankrot države.

Zbog toga, Demokratski front ima sasvim drugi koncept ekonomskog rasta gdje će država imati možda svoju monetu, svoju monetarnu politiku, gdje će se obratiti svojim privrednicima, svojim građanima. Problem je sljedeći, gospodine Radunoviću, mi se zadužujemo za državnu potrošnju, 90% budžeta je potrošnja države, svega 10% je odvojeno za nešto što se zove privredni rast. Mi iz zaduženja ne finansiramo privredni rast nego državnu potrošnju, finansiramo naduvanu birokratiju. Vi znate da tome jednog dana mora doći kraj. Mi moramo da imamo privredu, izvoz, proizvodnju, rast da bismo mogli da izdržimo ovoliku birokratiju. Ako vi samo pozajmljujete pare da bi finansirali ili autoput, gospodine Radunoviću, 70% kredita od autoputa odlazi van Crne Gore, mi smo samo protočni bojler. Kinezi imaju svoje znanje, svoju tehnologiju, svoje sirovine, svoje mašine, 30% samo ide u Bemaks, da se finansira, 30% duga koji imamo ide u Bemaks. Tu nemate nikakve multiplikativne efekte za crnogorski rast, nikakve pozitivne efekte za razvoj Crne Gore. Imate samo jedno prelivanje o čemu sam juče govorio, kada je premijer ovdje izrekao jednu neistinu da je lijek za visoki pritisak na pozitivnoj listi lijekova. Nije na pozitivnoj listi lijekova.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 18:51:58)

Poslanice Medojeviću, završili ste pet minuta. Vratio sam vrijeme, možemo da napravimo pauzu da provjerite, pet minuta je prošlo.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (28.11.18 18:52:18)

Ako mogu samo deset sekundi da završim.

Ovaj koncept ekonomskog rasta koji se zasniva na stranom zaduženju ima svoj limit i on je vrlo blizu. Strani kreditori mogu reći stop i tražiti da se naplate, a naplatiće se iz naše imovine. Moraćete da optuštate ljude iz javne administracije, da smanjujete plate, penzije, povećavate poreze. To je MMF. MMF je međunarodni zelenaš. Njega ne interesuju naši unutrašnji problemi, unutrašnje političke razmirice. Zato mi mislimo da se razlikujemo drastično u strategiji. Japan ima 258% brutodruštvenog proizvoda duga, ali Japan ulaže u proizvodnju i izvoz i svoj dug finansira /prekid/ i svojim unutrašnjim zaduživanjem. Kao što je rekao gospodin Katić - nije isto kada pozajmite od brata i kada pozajmite od zelenaša.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 18:53:14)

Uvaženi poslanici, na ovaj način smo završili diskusiju poslanika Nebojše Medojevića.

Imamo još četiri, pet diskutana, ali kako je Kolegijum u toku onda nisu u mogućnosti da uzmu riječ: Goran Danilović, Milutin Đukanović, Ervin Ibrahimović i Nikola Rakočević. S nama je tu Ranko Krivokapić.

Dajem riječ poslaniku Ranku Krivokapiću.

RANKO KRIVOKAPIĆ (28.11.18 18:53:53)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Neće sam to rekao, čini mi se, pošto čujem često, a više mi je da sačuvam dobru želju za saznanjem mladih kolega poslanika nego nešto drugo kada to kažem, деца u srednjoj školi u Americi uče - mi smo visoko zadužena zemlja, ali mi svoj dug možemo vraćati. Kada se upoređujemo s Njemačkom koja ima Triple A plus i mi koji smo u investicionom rejtingu neinvesticioni, što bi se reklo trash ili smeće, a upoređujemo se s Njemačkom i Amerikom po visini

duga u procentima i po snazi ekonomije. To moramo znati. Mi naše dugove još ne možemo da vraćamo. Narodski bi se reklo živimo na dug. Još gore bi se reklo u spirali smo duga. Petsto miliona iduće godine minimum, 500 miliona one sljedeće godine minimum, zemlja koja nema strukturu ekonomije, da ima visoko akumulativnu ekonomiju da može da stvara novu vrijednost na pravi način.

Tačno je, mi smo u rukama međunarodnih kreditora. Po svim analizama, a ne moraju biti tačne, neke su katastrofične, neke su manje katastrofične, svjetska ekonomija će, a i evropska ekonomija od 2020. godine da pada u rastu. Čak sam blag u definiciji. S kamatama na nuli ili negativnim kamatama na državne obveznice ovih zemalja koje imaju veće dugove od nas. Znači, ako kupite u Njemačkoj obveznice vi morate da platite, a kada kupite naše vama plaćaju. Toliko o slabosti njemačke ekonomije i o njihovim državnim obveznicama. E, kada to sve bude i kada bude nužno rasla kamatna stopa, stalo štampanje novca Evropske banke, Crna Gora će se naći u dodatnoj spirali.

Kao i u životu, mnoge stvari su igra s vremenom. Priča o cvrčku i mravu Crnoj Gori bi dosta koristila. Bojim se da ovo vrijeme koristimo kao cvrčak. Guslamo o usjehu 4% rasta zato što ljeto traje u evropskoj i svjetskoj ekonomiji, a brzo će zima, a ovdje mrava ne vidim ni u vlasti ni u opoziciji da shvate da će ovo ljeto vrlo brzo proći i da ćemo se suočiti s nerješivim problemima. Mi nemamo iza sebe Evropsku uniju, nijesmo Grčka, ali bi bilo dobro, ministre, da svakome u Vladi ponudite sada cause study o Grčkoj, da svi ministri pročitaju studiju slučaja Grčka, pa da se onda fino, bez opozicije, kući edukuju i da prije ovih pjesama cvrčaka pokušaju da shvate kako rade mravi. Ni u životu ni u ekonomiji nema stabilnog, sigurnog, brzog napretka i dugotrajnog napretka. To traži strpljenje, upornost, osmišljenost i da guramo svi u istom pravcu. U ovako podijeljenoj političkoj zemlji, a i ekonomski podijeljenoj, ako danas pogledamo komentare od dvije godine Vlade i od antivladinih režimskih medija, da upotrijebim tu formulaciju, i provladinih antirežimskim medija, onda ćete vidjeti da se ipak neđe slažu oko brojeva. Znam, vi ste ušli u politiku i nemate zatočenost koji mi neki imamo prema politici. Kada se kaže zatočenici, da moramo da mjerimo stvari decenijama i godinama i da izlazimo pred ovaj narod da im kažemo to sam radio 1990, a to radim 2018. godine. Znam da znate čitati brojeve bolje od mene.

Probajte, kolege u Vladi, u zatvorenom dijelu šta se proglašava tajnom i pomoć Vlade Montenegro airlinesu, objasniti da nam vrijeme curi, da su 2019. i 2020. posljednje godine kada možemo nešto realno zaokrenuti jače ili barem objaviti da je dijagnoza takva i ne svirati pjesmu cvrčka nego pokušati da radimo ekonomijom mrava, da bar postave neku drugu traku. Znam kakav je uticaj politike u Crnoj Gori na ekonomiju, to je bio i naš razlog odlaska iz vlasti, mi je zovemo ekonomija pohare, a vrijeme će pokazati da smo bili u pravu, dao Bog da ne budemo u pravu, ali do sada smo pokazali da vidimo dalje od svih drugih u ovoj državi. I devedesete godine, šutra ćemo o tome pričati, tvrdim i 2016. na žalost, ne radujemo se tome, to su bile sve tačne prognoze o lošim putevima Crne Gore. Rađe bismo da smo mogli dati tačne prognoze o dobrim putevima, neke dobre jesmo dali tačne prognoze o nezavisnosti. Završiću, ako smo prvih 16 godina morali vikati biće Crna Gora nezavisna, hajde da sada postavimo manji cilj - povećaće se minimalne zarade. Nadam se da nećemo vikati 16 godina, da ćemo to moći uraditi već ove ili iduće godine jer to nije tako veliko dostignuće, a za ovaj narod je nova nada, da ćemo posle sigurnosti, bezbjednosti napraviti i korak nesigurnosti da se ne bismo selili. Nas je 25% otišlo već sad, do sada brže se ide i tu završam, potpredsjedniče hvala što ste mi dali malo više vremena. Prije su odlazili nevoljnici, a sad ja tvrdim zbog nedostatka perspektive najperspektivniji dio ovog društva. Đeca iz gradova, obrazovana đeca, đeca spremna da se uzmu u koštac sa konkurencijom na zapadnom tržištu. E to je alarm i to je to vrijeme, ljetnje vrijeme crčka i mrava koje mi nepovratno gubimo. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:00:42)

Hvala. Riječ dajem Mirsadu Muriću. Izvolite.

MIRSAD MURIĆ (28.11.18 19:00:50)

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi ministre sa saradnikom, uvaženi gospodine Daboviću, Drage kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je danas Završni račun budžeta Crne Gore za 2017. godinu. Nijesam ekonomista, ali gledajući neke stvari, čitajući, pada mi u oči da je realizacija koja je predviđena ovog budžeta zadovoljavajuća i da faktički rezultati su vidljivi i mogu slobodno da preporučim građanima Crne Gore da imaju povjerenje u Vladu i u Ministarstvo finansija koji vode računa o potrošnji novca od strane građana koji su na raspolaganju.

Ono što je za mene veoma bitno u ovom dijelu slušajući ove rasprave zapalo mi je da kažem da su mnogi poslanici, posebno iz opozicije, kazali da država Crne Gore ne otplaćuje svoje kredite. Gledajući i čitajući ja sam došao do tog zaključka ovdje i piše da je u 2017. godini izvršena otplata duga u iznosu od 358,6 miliona eura što je zajedno sa korigovanim gotovinskim deficitom i povećanjem depozita države uslovalo nedostajuća sredstva u iznosu od 633 miliona. Međutim, tu treba naglasiti znači da je ipak određeni broj tih sredstava odvojen za vraćanje pravog duga, a jedan dio za kamate.

Ono što je isto veoma važno naglasiti da je jedan izvjestan dio ovih sredstava, ne izvjestan nego najveći dio, posvećen i infrastrukturi, jednom od najznačajnijih infrastrukturnih objekata u Crnoj Gori od kako postojimo, to je znači autoput gdje je najveći dio budžetskih sredstava, kapitalnog budžeta odvojen za ovaj dio značajnog infrastrukturnog objekta u Crnoj Gori. S tim što sam isto zaključio da u ovom budžetu se isto velika sredstva odvojena i u većini slučajeva realizovana za izjednačavanje regiona po stepenu razvijenosti, tako da se Sjeverni region u posljednje vrijeme primiče sa tim infrastrukturnim objektima i tom Centralnom regionu, a vjerovatno kasnije ćemo se izjednačiti u svakom pogledu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:03:42)

Zahvaljujem gospodinu Muriću i zahvaljujem se na osvrtu koji je dao. Sljedeći prijavljeni diskutant je Goran Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (28.11.18 19:03:56)

Hvala gospodine protpredsjedniče.

Uvaženi građani, kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre,

Ja sam imao spremljenu diskusiju, ali su mi je potrošili na Kolegijumu u nekoj čudnoj raspravi, spremamo sljedeći dan kao vi ovo budžet i vrlo je zanimljivo.

Moram da se osvrnem bez pretenzije da kažem ni krupnu ni posljednju riječ na ovu temu, nije mi struka, ali sam zakonodavac i u zakonodavnom domu predugo da bih prećutao. Radi se o Završnom računu. Doduše za ogromnu većinu građana za sad već nezanimljivu 2017. Čudna je naša procedura u kojoj na kraju jedne godine govorimo o Završnom računu od prošle, a brzo ćemo o budžetu za narednu, a ovu u kojoj živimo ostavimo za sljedeću.

Gospodine ministre, inrteresuje me da objasnite javnosti kako je moguće da nam je nezaposlenost sve manja, tako se makar kaže, a da i dalje imamo problem sa prosječnom platom. Da li ja dobro razumijem da vi računate prosječnu platu, odnosno onaj ko je računa, na osnovu zvaničnih podataka, odnosno da li bismo mogli reći, da kada bismo pošetno nešto ovdje uradili do kraja, da je prosječna plata veća zbog toga što se dio novca u ogromnom broju preduzeća i firmi dobija na ruke i ne prijavljuje i ne znamo koliko je, ali da država zna da tu gubi, međutim dobija na socijalnom miru. I niko ne želi od privatnih preduzetnika da do kraja istjera mak na konac da dobijemo zvanično podatke koliko je prosječna plata, koliko je minimalna zarada, kako je moguće da su svi pokazatelji u rastu, a da ako nećemo jedni drugima da govorimo ružne stvari, ili da kažem, ako nećemo da se lažemo, svi vidimo da se ne živi bolje. Raste GDP po stopi od četiri, zapeta nešto, uspješno vraćamo sva svoja opterećenja po kamatnim stopama koje su manj. Prosto bi se reklo da se napreduje za to što je povećan bonitet, ali suštinski mi smo u problemu i svi normalni ljudi to vide izuzev nas poslanika koji bi mogli za sebe reći da živimo pristojno. Ljudi

moji, ljudi sve teže vraćaju kredite za to što su sve veće zaduženiji, valjda je tako i sa državom.

Ono što mi je ovdje bilo vrlo važno da kažem, imamo suficit, valjda bi trebali tome da se radujemo, ali evo kao neko ko čini mi se dobro poznaje način na koji funkcionišemo, jedno je naš suficit, a drugo je suficit zemalja koje su imale poresku politiku /prekid/ u kojoj nikome ništa nije falilo. Vi kao ministar znate da je naš suficit od 50 miliona, nije posljedica toga što je sve cvetalo u međuvremenu, nego zbog toga što smo planirali tako da ni jednoj potrošačkoj jedinici nijesmo dali koliko je tražila. Da smo dali koliko je tražila ne da bismo imali suficit, nego bismo bili u debelom deficitu. Suficit od 50 miliona, a ovakvi problemi sa minimalnom zaradom, ovakvi problemi u socijalnoj politici i na kraju ono što mi je suštinski važno jer zaista ne mogu 1500 strana smjestiti u ovaj sitan sat za zasijedanje parlamenta u jednu divnu diskusiju od svega četiri ili pet minuta, molim vas da budemo javno korektni i da priznamo da mi ne znamo suštinski koliko je prosječna plata u Crnoj Gori, odnosno prosječna zarada. Način na koji se računa je poražavajući za ozbiljnu državu. Ali zašto nećemo da spriječimo ljude da i dalje isplaćuju ljudima plate na crno, odnosno da ih osiguravaju na najniže moguće stope, a da im preko toga daju u koverti, zbog toga što kada bi ste natjerali ogroman broj biznismena u Crnoj Gori, novopečenih, da rade tako oni bi otpuštali radnike ne bismo imali maržu, nego bi otpuštali radnike i imali bismo socijalne nemire. I to današnja Vlada toleriše. Svi znamo da su plate u pojedinim sektorima veće, ali se prijavi da je čovjek zaradio 300, a na ruke dobio još 300. I svi zadovoljni, posebno nesrećni radnici koji ne smiju da se bune jer ako se pobune na njegovo mjesto dolazi drugi, koji je spreman da radi za 50 evra manje. Pričamo ovdje o velikim stvarima, o makroekonomskoj stabilnosti, i o ne znam čemu, a radi se o vrlo konkretnoj stvari i potpuno sam siguran da sam za nju u pravu kao i za suficit. Suficit, samo je pitanje na šta i od čega gdje idu te pare od suficita.

Završavam samo jednom rečenicom, još jedno pitanje. Koliko smo u 2017. godini dali za neopravdane sudske troškove? Možemo li toliko bilo koje godine dobiti suficitom. Tvrdim da ova država plaća u toj godini i u godini prije između 35 i 40 miliona evra za sudske troškove od kojih bogato i dobro žive pojedinci koji su se spregli sa svojim kancelarijama sa dijelom onih u državnom aparatu koji neće da riješe ovaj problem, nego svake godine planiramo desetine miliona za sudske troškove a ne bi moralo tako. Hvala.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:09:44)

Hvala. Pošto ste spomenili vrijeme mislim da ste blizu osam minuta da ste govorili.

Sljedeći prijavljeni diskutant je takođe član Kolegijuma Ervin Ibrahimović i očekujemo člana Kolegijuma Milutina Đukanovića.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (28.11.18 19:10:02)

Poštovani potpredsjedniče sa saradnikom, uvaženi ministre sa saradnikom, poštovani gospodine Daboviću, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

U cilju racionalizacije vremena i onoga što smo danas čuli tokom vrlo kvalitetne i konstruktivne rasprave i u cilju racionalizacije vremena, smanjiću jedan dio svoje diskusije. Svakako smo svjesni da se danas radi o objedinjenim vrlo važnim tačkama dnevnog reda, a to je Predlog zakona o Završnom budžetu za 2017. godinu i Izvještaj revizije o Završnom računu za 2017. godinu. Obije tačke se vrlo dotiču građana naših jer znamo i sami od domaćinskog, odnosno od kvalitetne realizacije planiranja budžeta naši građani će imati sigurno kvalitetan život. Ono što svakako treba pojasniti ukoliko se primijete nedostaci tokom ostvarivanja ovog budžeta vjerujem da je to dobra pouka da se planirani budžet za 2019. godinu kvalitetnije i jasnije planira.

Ono što je pokazalo i vrijeme i ovaj kvalitetni sadržan izvještaj Državne revizorske institucije. Državna revizorska institucija svake godine daje nam sve kvalitetnije i kvalitetnije materijale i od poslanika Bošnjačke stranke imate pohvale i svakako pozdravljamo sve ono što ćete raditi u budućem periodu na usklađivanje sa evropskim standardima i jačanju administracije u vašoj Državnoj revizorskoj instituciji.

Kao što sam i rekao u cilju racionalizacije vremena ovdje smo pomenuli svi ili barem većina

da je neminovan rast BDP-a za 4,7%, da smo tekuće izdatke trošili iz tekućih prihoda, da je Vlada racionalno trošila pare građana itd. Ali, bih vas pozvao još jednu činjenicu i upozorio drage kolege da je u 2017. godini stopa nezaposlenosti na sjeveru Crne Gore bila 39%, da je u 2018. godini ta stopa nezaposlenosti zabilježen izvejsni pad oko 33-34% i pored svih ovih navedenih prednosti i pored značaja fiskalne konsolidacije i pored toga da je Vladi u 2017. godini, a posebno u 2018. godini dala poseban akcenat na razvoj sjevera. Najbolje svjedoči tome i kapitalni budžet koji je 70% opredijeljen prema Sjeveru. Međutim, ako znamo pored visoke stope nezaposlenosti i ako znamo izazove pred kojima se nalaze građani Sjevera složićemo se svi, bilo sa lijeve ili desne strane političkih tabora, da su velike razlike u standardu građana koji žive na Sjeveru i drugom regionu Crne Gore.

Složićemo se da je potrebno odbraniti naše gradove od tokova migracije sa kojima se teško nose i druge države ne samo u regionu nego i mnoge zapadne države. Pozvao bih sve nas poslanike, predstavnike naroda, na jedan opštedruštveni konsenzus, a posebno predstavnike Vlade da još jače nastave trend investiranja u razvoj Sjevera kako bi u što kraćem periodu stvorili u pravom smislu onaj ambijent gdje će se stvarati nova radna mjesta i gdje će građani ostvarivati svoja prava u svojem mjestu. Još jednom pozivam sve nas, posebno članove Vlade, da pojačamo tu brigu o sjeveru i da stvorimo u pravom smislu onaj ambijent gdje će moći građani Crne Gore da osjete sve ove pozitivne stvari koje smo danas čuli o Završnom računu budžeta za 2017. godinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:14:02)

Zahvaljujem poslaniku Ervinu Ibrahimoviću.
Dajem riječ Maji Bakrač.

MAJA BAKRAČ (28.11.18 19:14:15)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovani ministre, poštovane kolege,

Ja sam danas slušala ovu raspravu i puno se govorilo o Predlogu zakona o Završnom računu budžeta. Malo ću se osvrnuti na Godišnjii izvještaj Revizorske institucije za period, oktobar 2017 - oktobar 2018. godine.

Ocjene, odnosno nadležni Kolegijum koji je donio određene ocjene i kriterijume fiskalne usklađenosti koji su zasnovani na analizi strateških dokumenata ukazuju na sljedeće - pronalazi se da je potrebno uskladiti tj. daju se smjernice Vladi da se revidiraju smjernice kao osnovne makroekonomske i fiskalne politike za pripremanje Zakona o budžetu za 2017. godinu.

Dalje, limiti potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2017.godinu i Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu usklađeni su sa limitom potrošnje definisani u smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2016-2019. godine. Takođe, Fiskalna strategija donijeta nakon donošenja smjernica makroekonomske i fiskalne politike Zakona o budžetu Crne Gore za 2017. godinu i donijetog u junu mjesecu. Utvrđene su takođe određene neusklađenosti između Fiskalne strategije i Zakona o izmjenama Zakona o budžetu za 2017. godinu.

Dalje, Vlada Crne Gore nakon donošenja Fiskalne strategije nije izvršila revidiranje smjernica makroekonomske i fiskalne politike. Dalje, izvršenje budžeta je iskazano Predlogom zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu nije usklađeno sa limitom potrošnje utvrđenim Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu za 2017. godinu iz decembra mjeseca. Mjere fiskalne konsolidacije za 2017. godinu utvrđene planom sanacije deficita i javnog duga kao i dodatne mjere navedene u Fiskalnoj strategiji sprovedene su u dijelu aktivnosti koje su zahtijevale izmjene i dopune zakoskih propisa i podzakonskih akata.

Predlogom zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu iskazani prihodi su manji za 12,05 miliona eura u odnosu na prihode projektovane u Fiskalnoj strategiji za 2017. godinu. Iz svega ovoga proizilazi da je veoma važno da Ministarstvo finansija realizuje sve preporuke koje su navedene kako bi iste doprinijele boljem Predlogu o Završnom računu budžeta

Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:16:55)

Zahvaljujem na prihvatanju tog predloga da govorite manje od tri minuta. Komentar na Vaše izlaganje imao je poslanik Branko Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 19:17:10)

Koleginice Bakrač uvažavajući Vas kao gospođu zbog nekog senzibiliteta iskoristio sam ovo priliku da bih iskomentarisao, ne Vas, nego da bi konstatovao nešto što je strašno nehumano.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:17:28)

Poslaniče Radulovići, molim vas držite se Poslovnika.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.18 19:18:14)

Normalno.

Zamislite ovo ako nam je prosječni lični dohodak neto bio 2017. godine ministre 510 eura. U prerađivačkoj industriji gdje trebamo da dignemo i stimulišemo kao realnu ekonomiju i gdje su najteži uslovi tamo je 426. Derikože iz elektroenergetskog sektora - 858. Ovi koji rade u smještaju, ishrani, čiste - 388, oni koji rade u samoposlugama - 310, oni gdje trebamo da ih stimulišemo kao pamet, a to su stručne naučno-tehničke djelatnosti samo 410. Derikože o kojima sam vam ja pričao iz bankarskog sektora - 917. Sa nekretninama, ja tebi ti meni, 674. U obrazovanju gdje trebamo da dignemo to kroz znanje, nauku od osnova do gore - 489. U onome gdje su najteži uslovi bilo da su to oni sa srednjom školom, zašto su oni kao bilderi? Zato što dižu pacijente nepokretne od 100 kg, ja to znam dobro jer gledao sam zajedno se vodeći sa našom pameću ljekarima ministre - 552 eura, pa zar neće poći u Njemačku gdje su tamo 8-9 hiljada. Zar neće otići naši najvitalniji gdje je minimalni lični dohodak rekla je Merkelova za iduću godinu 1.700 i kusur eura. Ministre, ovo nije ljudski, ovo nije humano da pojedini sektori, pojedini ljudi leba nemaju. Onamo gdje treba da bude razvoj opet niži, a derikože imaju velike plate. Razmislite o svemu ovome.

Koleginice, iskoristio sam zbog vašeg odnosa, jer su žene ljepše od muškaraca da ovo protumačite i da podržite.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:20:13)

Poslaniče Raduloviću,

Znači, malo ste zloupotrijebili Poslovnik, po članu 97 imate pravo da se javite kao predstavnik Kluba, kao što ste se Vi javili, ali prije svega radi komentara određenog izlaganja i pojašnjenja određenih stavova. Bili smo ovako tolerantni zbog toga što često diskutujete oko ovih stvari.

Sada pravo, takođe po članu 97, ima Maja Bakrač. Izvolite.

MAJA BAKRAČ (28.11.18 19:20:50)

Zahvaljujem se profesoru Raduloviću.

Takođe Vam se zahvaljujem na ovom divnom komplimentu da smo lijepe žene, jer mislim da ipak svaka žena može da da poseban pečat i ovom domu, a inače društvu u cjelini. Svakako se slažem da je nešto što je dobro uvijek može biti bolje i slažem se sa Vama da trebamo da unapređujemo sve sisteme društva i da svi živimo bolje.

Ono što bih ja rekla je da za razliku od drugih država Crna Gora u regionu nije smanjivala plate i penzije što moramo se svi složiti da je negdje dobar poduhvat. Dalje, Srbija, Bosna i Makedonija na primjer imaju plate ispod 400 eura, nama se povećala plata pa negdje iznosi oko 500 eura, što opet, složiću se sa Vama nije dovoljno. Ipak bi to trebalo da bude više. Imamo najveći rast bruto društvenog proizvoda i najveće strane investicije u proteklih 10 godina, uz to imamo, naravno izgradnju autoputa čija cijena koštanja iznosi skoro 30% bruto društvenog proizvoda. Tako, da mislim da sve ove smjernice koje smo sada iznijeli su dobre, ali sa tim, uvijek ću se složiti sa Vama da uvijek može biti bolje. Naravno u društvu i žena i muškarac gdje žene daju poseban pečat svakoj oblasti, mislim da može biti i unapređenja i boljitka u društvu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:22:20)

Zahvaljujem poslanici Bakrač.

Dajem riječ Nikoli Rakočeviću. Izvolite, gospodine Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 19:22:28)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Pred nama je Završni račun budžeta za 2017.godine. Raspravljamo o ovoj tački dnevnog reda suviše dugo doduše vjerujem da ima prostora za tako nešto, kao što ćemo govoriti o budžetu kada dođe na dnevni red. Ovaj se Završni račun poklapa sa dvije godine rada Vlade. Vjerujem da svi možemo biti zadovoljni postignutim rezultatima. Tim prije što dobro ide Vladi u realizaciji ključnog zadatka, to je stabilizacija javnih finansija kroz finansijsku konsolidaciju, istovremeno jačanje privrednih aktivnosti i ulaganje iz kapitalnog budžeta u razvojne projekte odnosno u infrastrukturu, prije svega države Crne Gore.

Za rezultat smo imali u 2017. godinu 4,7% rasta GDP-a u 2018. godini 4,9, te projekcije vrlo raduju. Međutim, one ne idu same. Uz to, kao što sam kazao kapitalni budžet je bio usmjeren na važne infrastrukturne projekte, a kad ne bismo kapitalni budžet uzimali u obzir onda bismo došli do zaključka da smo imali suficit tekućeg budžeta, što znači da smo trošili za tekuće rashode samo ono što smo imali za tekuće prihode i naravno imali više od 50 miliona suficita.

Kad govorimo od GDP-u važno je reći da za narednu godinu MMF procjenjuje da će ekonomija na evropskom nivou rasti po stopi od 2,1 ili 2,2%, a crnogorska ekonomija kao što znamo ima procjenu rasta za sljedeću godinu 4,2%. Što znači da ne samo u prethodne dvije godine, već i u narednoj godini to očekujemo, bilježimo značajan rast GDP-a, što ne znači da smo na nivou razvijenosti evropskih zemalja, naravno da nijesmo, međutim definitivno znači da smo na dobrom putu da sustignemo prosjek evropskog ekonomskog razvoja. Nije samo posrijedi ovdje rast GDP-a kao puki statistički podatak već imamo 11.000 novih radnih mjesta u ove dvije godine, što raduje.

U 2017. godini je to značajno manje nego 2018. Međutim, kažem da je velika većina ovih radnih mjesta zapravo u realnom sektoru, što raduje. Ima mnogo toga posebno kada je u pitanju poreska politika 10% naplaćenih više poreza za budžet u odnosu na prethodnu godinu, govorim o 2017. godini u odnosu na 2016. godinu. Imamo po osnovu akciza nekih 23-24% više nego u prethodnom periodu, što samo ukazuje dodatno i po ko zna koji put da smo bili u pravu kad smo u ovom domu izglasali Zakon o povećanju akciza, ne naravno svih akciza. Znamo da su akcize na duvanske proizvode snižene iz razloga što smo vidjeli da je bujala siva ekonomija, a da nijesmo imali primitaka u budžetu kakve smo zacrtali. Mnogo je toga i možemo se usaglasiti da možemo puno o tome govoriti. Ima nekih nepravilnosti u Izvještaju DRI-a uočili smo ih. Ja bih jednu više od

svih istakao, iz razloga što je bila predmet naših poslaničkih pitanja u prethodnom periodu, tako između ostalog i mog, a vezano za prekoračenje budžetske potrošnje, vezano za sudske troškove. Budžetske jedinice, odnosno određena ministarstva i ostali su imali nekih 20 miliona eura sudskih troškova koje nijesu planirali u budžetu. Međutim, mene manje brine to što nijesu planirali to u budžetu. Više me brine što postoji 20 miliona rashoda u budžetu po ovom osnovu. To definitivno znači da postoji u budžetskim jedinicama u državnoj upravi organizovanih grupa koji sa advokatima ti činovnici sa advokatima i nekim možda još drugim akterima namjerno prave određene sudske procese za državu, a na taj način zbog sudskih procesa od 1 ili 2 ili 3 ili 5 eura proizvode se velike štete. Dakle, 20 miliona eura, mislim da to mora biti predmet pažnje i mora se to u narednom periodu što hitnije ispraviti. Ako govorimo o finansijskoj konsolidaciji, ako režemo uvijek dva puta svaku dlaku, ja sam saglasan sa tim, ali ajmo onda da ispravimo ono što su definitivno korijenite nepravilnosti u funkcionisanju.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:27:38)

Zahvlajujem poslaniku Rakočeviću.

Ulazimo u sedmi sat rada po ovoj tački dnevnog reda. Šest je bilo dogovoreno i šest da tako kažem, po tumačenju Poslovnika. Neki dogovor koji smo imali jeste da izbjegnemo komentare, ali sam shvatio da Jovan Vučurović traži jedan kratki komentar, pojašnjenje navoda. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (28.11.18 19:28:05)

Čak su mi i misli pročitane u ovoj raspravi.

Mislio sam ovaj Izvještaj Državne revizorske institucije kojim je utvrđeno da je u 2017. godini budžetska potrošnja prekoračena. Upravo, ovo što ste sad rekli da kažem, htio sam o tome da pričam. Nedoželjena prekoračenja u iznosu od 19.392.000 i tako dalje se odnose na ostvarene izdatke koji nijesu planirani Zakonom o budžetu.

Kad utvrdimo da nijesu planirani Zakonom o budžetu i to izdatke po osnovu sudskih presuda je evidentirano na teret potrošačkih jedinica koje su uzrokovale sudske troškove. Ovo je zapisano u Izvještaju DRI-a niko nije odgovarao zbog toga da se razumijemo, a utvrđeno je da ne postoji osnov u Zakonu o budžetu fiskalne odgovornosti /prekid/ 2018. za prekoračenje budžetske potrošnje kod plaćanja sudskih presuda. Ako ovo nije eklatantan primjer da institucije ne rade svoj posao i da ne žele da rade svoj posao da postoje povlašćeni u ovom društvu ja ne znam šta je onda. Mi smo ovdje prije imali raspravu, pomenula se Nova srpska demokratija i njene finansije koje su iz jedan u jedan potpuno ispravne, a kontrolišu ih funkcioneri DPS-a, e ako ovo nije eklatantan primjer gdje postoje nepravilnosti, a država neće da reaguje ja onda ne znam šta je. Šta se desilo, samo da pomenem. Vlada je objavila spisak državnih službenika koji su tužili državu zbog zakidanja na platama i naknadama. Proglasila ih neprijateljima, što kaže koleginica Bošnjak stavila ih na stub srama, proglasila ih je neprijateljima, najlakše ih je proglasiti neprijateljima države koji će da se bavi svojim poslovima i koji će da radi po zakonu. Dakle, oni nanose štetu budžetu, ali ne objavljujući imena državnih funkcionera čijim nezakonitim odlukama su izgubljeni ovi milioni. Premijer Duško Marković je od tada manirom isljednika najavio da će od naredne godine u svakom državnom organu i instituciji biti planiran novac, gospodine Gvozdenoviću, za sudske troškove, pa će se znati ko pravi tu štetu i ko će da odgovara. Ako ovo nije diktatura, ja onda ne znam šta je, makar u ovoj oblasti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:30:44)

Bojim se gospodine Vučuroviću, da na ovaj način stvarate mogućnost da bi imali pravo da zadnjem diskutantu Milutinu Đukanoviću, ne damo mogućnost, zbog toga što već ulazimo u sedmi

sat, ali evo želimo da ovo dovedemo na pravi način, ali vi bi morali u okviru Kluba da bolje izorganizujete to i neću da stvaram sukob između Vas i Đukanovića, zbog toga smo Vam dao riječ.

Izvolite, gospodine Rakočević.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.11.18 19:31:09)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dakle, upravo ti ljudi o kojima ste govorili koji su oštetili budžet su najveći protivnici politike i DPS-a, a ja ću vam objasniti zašto, zato što su to ljudi koji su oštetili budžet, sad imamo u budžetu određene nedostatke. Ne može biti posrijedi da su ti privilegovani ljudi. Mi bismo voljeli da takvih ljudi ne postoji koji na tako neodgovoran način se ophode prema budžetu, to je jedna stvar.

Druga stvar, kazali ste da je greška ministarstva ili Vlade, što u Predlogu o Zakonu budžeta nijesu planirali 20 miliona eura za sudske troškove. Moram vam reći da je to jedna od stavki koja se, ne samo u Crnoj Gori nego ukupno, samo uključite logiku, najteže može kontrolisati iz razloga što ne možete u Predlog Zakona o budžetu da predvidite koliko ćete imati sudskih troškova. Dakle, to apsolutno nije u krivu niti ministarsvo niti Vlada, što nije projektovala 20 miliona sudskih troškova, ali moja kritika ide prema ukupnom sistemu da pokušamo na najbolji mogući način da iskorijenimo ovaj problem. Sve to u smislu da nema više onih koji na organizovan način zbog euro ili dva tuže državu i onda kroz procese i sudske troškove država plaća po svakoj od tih presuda po ne znam 20 ili 30 eura ili 100 i onda se to kumulativno namnoži i zbroji do 20 miliona. U jednom smo saglasni da taj dio moramo ispraviti, ali nijesmo saglasni u glavnim stvarima, a to je da su ti ljudi privilegovani, naravno da nijesu, naravno da mi ne možemo podržati ljude koji štete budžet, pa bili oni iz DPS-a ili ne bili iz DPS-a, a radi se podsjetiću vas o činovnicima u određenim ministarstvima ili potrošačkim jedinicama, kako se ovdje navodi.

To je jedno, a drugo ponoviću ponovo, dakle, ne može se planirati budžet u dijelu sudskih troškova precizno. Ne može se precizno projektovati, ali ja sam i rekao, meni ovdje ne smeta je li projektovano ili nije, da li je ovo prekoračenje budžetske potrošnje ili nije. Meni smeta što ta budžetska potrošnja postoji i nadam se da je u narednom periodu neće biti. Volio bih da u završnoj riječi nam ministar, evo ja ću to tumačiti da nije zloupotreba Poslovnika, da mi odgovori na pitanje da li su ovi sudski troškovi manji, nego u ranijem periodu. Ako su manji nego u periodu 2017. godine, mogu da prihvatim da smo na putu da to otklonimo, jer u svakoj državi naravno da ovo postoji, apsolutno u svakoj. Nije sporno. Međutim, ajmo mi da uradimo sve što je do nas, da to u našoj državi ne bude. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 19:34:07)

Zahvaljujem, gospodinu Rakočeviću.

Dajem riječ i zadnjem diskutantu povodom tačke Predlog Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu Milutinu Đukanoviću. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (28.11.18 19:34:24)

Poštovani građani Crne Gore,

Evo već duži vremenski period slušamo kako Crna Gora ekonomski napreduje, kako imamo rast bruto domaćeg proizvoda i tome slično. Međutim, ako analiziramo samo ovaj Završni račun budžeta, dolazimo do nepobitnih činjenica da je crnogorska privreda u padu. To se najbolje vidi po smanjenju poreza na zarade zaposlenih, jer su prihodi po tom osnovu manji nego što su planirani. Šta to može da znači? To može da znači ili su se smanjile plate ili se smanjio broj zaposlenih. Naravno, Monstat to ne registruje i ostali prihodi po osnovu doprinosa na zarade su manji nego što su planirani. Takođe, još jedan dokaz da je privredna aktivnost u Crnoj Gori smanjena govore i prihodi od poreza na dodatu vrijednost, takođe su u 2017. godini manji od

planiranih. Vrhunac svega je ako Ministarstvo finansija planira da će se zadužiti 392 miliona evra, pa se onda zaduži 612 miliona evra, odnosno zaduži se za 220 miliona evra više. To dovoljno govori u kakvom su stanju finansije. Nikakvo obrazloženje da se radi o reprogramu ne može da stoji, evo zbog čega.

Po osnovu plaćanja kamata bilo je predviđeno da se u 2017. godini uplati iznos od 84 miliona evra. Poštovani građani, da znate da je ova Vlada po osnovu kamata u 2017. godini platila gotovo 100 miliona evra za 20% više nego što je planirala, samo može da se izvuče jedan zaključak na osnovu svega ovoga da je Vlada počela da se bavi zelenaškom politikom. Zadužuje se kod zelenaša, zadužuje se kod kamataša. Kako mogu da budu toliki promašaji u planiranju u odnosu na ono što se kasnije ostvarilo.

Poštovani građani, samo po osnovu ove kamate svi vi plaćate po 150 evra na godišnjem nivou, odnosno vaša porodica će morati da plati 500 evra po osnovu kamata koje plaća Vlada Crne Gore. Ako uzmemo u obzir koliki je javni dug dolazimo do frapantnog podatka, svaki građanin Crne Gore duguje 5.000 evra. Znači to je jedna njihova godišnja plata. Po porodici ova Vlada se zadužila preko 15.000 evra. Kako onda možemo da pričamo o pozitivnim ekonomskim pokazateljima. Ovu priliku bih još jednom iskoristio, pošto ovdje ide i Izvještaj Državne revizorske institucije, na žalost ta institucija je postala servis Demokratske partije socijalista i aktuelne vlasti. Prije nekoliko godina, dokle u tu instituciju nijesu uključeni Nikola Kovačević, Zoran Jelić i gospodin Žurić, prepoznati aktivisti Demokratske partije socijalista, ona je slovila koliko toliko za ozbiljnu instituciju.

Gospodin Dabović je ovdje da odgovori na jedno vrlo važno pitanje. Ko ste vi i zbog čega koristite dvostruke aršine, dvostruke kriterijume, kad kontrolišete političke partije u odnosu kad kontrolišete druge korisnike budžeta, odnosno druge budžetske jedinice? Zbog čega to radite, ko vas zloupotrebljava? Da vi političkim partijama tako podižete prag. Radi građana političke partije, sve u Crnoj Gori, od dvije milijarde i nešto, koliko iznosi budžet, troše pet miliona evra. Od 63 izvještaja koje je uradila Državna revizorska institucija, 34 se odnose na političke partije. Svakome je jasno da je DRI postao sredstvo u borbi protiv opozicije, ali se nadamo da će ova radna grupa koja sad se bavi i Zakonom o finansiranju političkih partija, takođe se bavi i Državnom revizorskom institucijom i Agencijom za sprečavanje korupcije, spriječiti sve zloupotrebe koje rade Državna revizorska institucija i Agencija za sprečavanje korupcije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.18 19:40:03)

Na ovaj način smo iscrpili sve prijavljene diskutante predstavnika većine i opozicije.

Sada pravo na završne riječi imaju ministar Darko Radunović, možemo dati riječ i Milanu Daboviću, ako bude želio.

Izvolite, kojim redoslijedom želite?

Ovlašćeni predstavnik Državne revizorske institucije dr Milan Dabović, poslije njega ministar Darko Radunović. Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (28.11.18 19:40:37)

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Iskoristio bih priliku da se kroz završnu riječ zahvalim svim poslanicima i diskutantima u vezi sa nalazima Izvještaja Državne revizorske institucije.

Vaše diskusije za Državnu revizorsku instituciju predstavljaju putokaz koji će trasirati našu buduću strategiju, poboljšati našu funkcionalnost, a time osigurati kvalitet u korišćenju javnih sredstava i usklađenost aktivnosti javnih entiteta sa zakonima. Vaše diskusije i ocjene jedinstvena su prilika koju koristimo da našu strategiju razvoja dalje unaprijedimo i da kroz dalje jačanje kapaciteta Državne revizorske institucije osnažimo revizorske procese i u ovom Parlamentu ponudimo nove tipove i vrste revizija koji će imati ispred sebe samo jedan cilj, a to je optimalno korišćenje ograničenih javnih resursa.

Državna revizorska institucija i dalje će nastaviti u skladu sa međunarodnim standardima da izvršava svoje zadatke i da obogati svoje izvještaje novim sadržajem. Hvala svima još jednom.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:41:51)

Zahvaljujem dr Milanu Daboviću i dajem riječ ministru Radunoviću. Izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.18 19:42:00)

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Dosta je teško sad odgovoriti na sva pitanja koja su pomenuta, ali ću pokušati, ne mogu reći po značaju nego o sjećanju i ono što možemo sigurno odgovoriti.

Izvinjavam, ako sam pogriješio u formulaciji i daću komentar i završnu riječ.

Smatram da tekst Završnog računa za 2017.godinu je urađen sa velikom pažnjom i nije bilo fingiranih podataka.

U 2017. godini trudili smo se da obuhvatimo što više i da na što precizniji način da podržimo bilans između prihoda i rashoda i čini mi se da smo u tome uspjeli.

Mjere fiskalne konsolidacije dali su korektan rezultat, međutim definitivno moramo se tih mjera pridržavati u narednom periodu. Zahvaljujem se svim diskutantima, slažem se da će 2019. godina biti godina prekretnice, odnosno godina u kojoj već sam, izvinjavam se što ponavljam godina strukturnih reformi u kojima moramo napraviti značajne pomake po nekoliko segmenata u funkcionisanju državne uprave.

Po pitanju pomenutih kamata, normalno je da mi moramo plaćati kamate na ovoliki iznos duga, međutim raduje činjenica da kamata ponderisana nije kao što je bila 2016. godine 3,7% nego je u 2017. godini 3,1% izvinite obrnuto u 2017. godini je bilo 3,7% ponderisana biće u 2018. godini 3,1%.

Takođe me raduje što ovi sudski troškovi do sada u ovoj godini nijesu više od 13 miliona i to je zaprepašćujuća cifra i treba preduzimati sve, ali pravimo sve bolje evidencije i sve veći otpor pružamo tom nekom može se slobodno reći organizovanom napadu na javne finansije od strane pojedinih zainteresovanih grupa.

Sve ukupno ono što želim da poručim, a mislim da jeste važno da nijesmo povećavali poreze i nećemo ih povećavati. Oni su definisani fiskalnom konsolidacijom. Isto tako mi ćemo poštovati naše obveze i neko je pomenuo hoćemo li mi vratiti u sljedećoj godini onih 1% koje smo smanjili, hoćemo vratiti ćemo mi ćemo našu obavezu ispoštovati, a to je u skladu sa zakonom. To je jedna od fiskalnih uticaja na nivou godine od pet miliona i plus smanjuje vam se prihod od pet to je udar od 10 miliona. O svakoj od ovih mjera vodimo striktna izračunavanja u koji moramo znati koliki je fiskalni uticaj te mjere na budžet. Zato i nije jednostavno se izjasniti u kojem obimu i kad u kojem trenutku možemo pristupiti pomjeranju i povećanju davanja iz budžeta. I molim vas da to razumijete.

Ima dosta stvari koje ste pomenuli koje ćemo sa pažnjom izanalizirati i svakako u funkcionisanju i Ministarstva finansija i Vlade o njima voditi računa.

Još jednom zahvaljujem svim učesnicima u raspravi i ja ovo tumačim kao prvo poluvrijeme, jer drugo poluvrijeme će biti Predlog budžeta za 2018. godinu i tada ćemo biti u prilici da još detaljnije razgovaramo o svim ovim mjerama fiskalne konsolidacije. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.18 19:46:29)

Uvaženi predsjedniče Državne revizorske institucije, gospodine Milane Daboviću, zahvaljujem. Takođe zahvaljujem i Draganu Darmanoviću, generalnom direktoru Direktorata za državni trezor. Zahvaljujem i svim poslanicima kojih je bilo nekoliko desetina, koji su učestvovali u raspravi koja je trajala, sad ulazimo u osmi sat.

Na ovaj način smo završili pretres.

Izjasnićemo se kada budemo glasali o svim tačkama dnevnog reda. Takođe želim da informišem javnost i sve poslanike da sutra u 14h imamo sjednicu Parlamenta na temu Predlog rezolucije povodom 100 godina Podgoričke skupštine. Ona je predložena od parlamentarne većine, ta tačka dnevnog reda po inicijativi poslanika Demokratske partije socijalista. Znači, sutra nastavljamo u 14 časova. Hvala lijepa.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 11:48:54)

Poštovani poslanici, nastavljamo Četvrtu sjednicu Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2018. godini.

Prije nego pređemo na dnevni red, obavještavam vas da je Sedma posebna sjednica Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2018. godini, posvećena Premijerskom satu i poslaničkim pitanjima, završena, jer su se poslanici Ranko Krivokapić i Nikola Rakočević saglasili da dobiju odgovor u pisanoj formi od ministra Zorana Pažina i potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku.

Prelazimo na tačke dnevnog reda. Predlog zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa će biti tačka koju ćemo sad raspravljati, a nakon toga Predlog zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije.

Danas je sa nama ovlašćeni predstavnik Vlade Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde i Ibrahim Smailović, generalni direktor Direktorata za građansko zakonodavstvo i nadzor. Izvjestioci odbora su Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora i Jovanka Laličić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Ne želi.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne žele.

Uvaženi poslanici, ko želi prvi da govori? Prijavljena po redosljedu, kako me kolege iz generalnog sekretarijata obavještavaju, je Jovanka Laličić, a da se pripremi Željko Aprcović. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (17.12.18 11:50:58)

Poštovane kolege i kolegice, poštovani građani, poštovani ministre sa saradnicima, Zakon o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa jedan je od rijetkih zakona koji su u pravnom sistemu Crne Gore od davne 1972. godine. Njime je bilo propisano da ovjeru potpisa, rukopisa i prepisa vrši osnovni sud i opštinski organi uprave, nadležni za poslove ovjeravanja, te ovjeravanje potpisa i rukopisa, potvrđivanje njihove autentičnosti. Priznaćemo da su se od davne 1972. godine desile brojne promjene u političkom sistemu i izmjene u pravnom sistemu. Jedna od novina jeste uvođenje notarske službe, kada je notarima, između ostalog, data u nadležnost ovjera potpisa i prepisa, ali ne i rukopisa, čime je stvorena određena raznolikost u načinima ovjere potpisa i prepisa. Ovaj zakon treba na jedinstven način i cjelovito da uredi ovjeru, pa svi organi moraju da postupaju na isti način sud, notar i organi lokalne uprave nadležni za ovjeru, čime se osigurava, priznaćemo, pravna sigurnost građana.

Razlog donošenja je da u Zakonu iz 1972. godine postoje odredbe koje su anahrone, koje treba unaprijediti, ili su one postale sastavni dio drugih zakona. Donošenje ovog zakona utvrđeno je programom Vlade za 2018. godinu. Ključna novina ovog zakona jeste obaveza suda, notara, organa lokalne uprave kada vrše ovjeru, da otprovak isprave o pravnom poslu na kome je izvršena ovjera potpisa, a koja podliježe poreskim obavezama, dostave nadležnom poreskom organu u roku od 15 dana od dana ovjere. Ovi organi imaju obaveznu da odbiju ovjeru potpisa ako je očigledno da isprava na kojoj se vrši ovjera potpisa sadrži pravni posao koji je zabranjen ili doprinosi ostvarivanju nedozvoljenih ciljeva. O ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa sačinjava se potvrda koja je sastavni dio isprave na kojoj se vrši ovjera potpisa, odnosno rukopisa i mora biti spojena sa ispravom na kojoj se vrši ovjera.

Kada je u pitanju ovjera prepisa, Zakonom je onemogućena bila kakva zloupotreba na način što je propisano da ovlašćeno službeno lice, odnosno notar ovjerava prepis koji je sam sačinio, ili je sačinjen u njegovom prisustvu. Važno je naglasiti takođe da se ovim zakonom, kada

je u pitanju ovjera prepisa i rukopisa, ne potvrđuje istinitost sadržaja isprave. Zakonom je predviđeno da će se podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od tri mjeseca.

Razlog da će se ovaj zakon početi primjenjivati tek za devet mjeseci dovoljno govori o tome da se za njegovu primjenu moraju obezbijediti tehničke, administrativne, pa i kadrovske pretpostavke. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 11:53:58)

Zahvaljujem poslanici Laličić.

Željko Aprcović, a poslije toga Miloš Nikolić.

Miloše, izvolite Vi sada.

MILOŠ NIKOLIĆ (17.12.18 11:54:13)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Danas je pred nama Predlog zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa i, kao što je rekla kolegica Laličić, ova materija uređena je postojećim zakonom još 1972. godine, dakle iz perioda onog što možemo nazvati zlatnim dobom građanskog prava na prostoru bivše Jugoslavije, kada su nastali brojne značajne kodifikacije i zakoni iz domena materije građanskog prava koji su obilježili epohu od 70-ih godina do danas u oblasti pravne materije.

Svakako jedan od najznačajnijih od njih je Zakon o obligacionim odnosima, koji je uspio da i nakon 40 godina na jedan znakovit način uredi pitanje obligacionih odnosa u svim državama bivše Jugoslavije, iako su sve države promijenile oblik uređenja, sistem vladanja, imaju različite valute. Ali, gotovo da su istovjetna pravila ili je makar duh pravila isti koja je tada profesor Konstatinović sa saradnicima postavio. Ovo samo govori u prilog činjenici koliko je postojeći zakon poslužio svojoj svrsi i uspio da istrpi probu duha vremena. Međutim, ipak nakon ovoliko godina potrebno je bilo pristupiti njegovim izmjenama kako bismo ga upodobili onome što su današnje potrebe.

Kolegica Laličić je govorila o samom tehničkom procesu i o izmjenama koje on podrazumijeva. Ja bih rekao da je ovo jedna značajna materija kojoj možda uvijek ne pristupamo sa dovoljno ozbiljnosti. Mislim da smo kada su u pitanju vjerodostojnost samog propisa kao jedan od načina utvrđivanja nesporne legitimnosti i vjerodostojnosti određenog akata najviše problema imali u periodu priprema za predsjedničke izbore, ali sam stava da je možda tada problem samo kulminirao, da je on postojao već duže vrijeme a da ga nismo bili ni svjesni. Tako da smatram da bi radna grupa, odnosno nadležno radno tijelo Skupštine, privremeni odbor, u okviru svoga rada na unapređenju izbornog zakonodavstva, njegovoj daljoj dogradnji, trebalo da posveti značajan dio pažnje ovom pitanju kako bi se ne samo ispoštovalo ono što su preporuke OEBS-a da birač može potpisati dva ili više kandidata, zbog toga što se smatra da ne postoji pravo da mu se prije izbornog dana ograniči njegovo pravo izbora na jednog kandidata, već se treba i nešto detaljnije utvrditi način prikupljanja potpisa u smislu da se na jedan bolji i efikasniji način utvrdi njihova vjerodostojnost. Dakle, predloženim predlogom zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa na jedan cjeloviti način, potpuniji i prije svega način prikladniji ovom trenutku, uređuje se ova materija i podstiče se jedan zavidan nivo pravne sigurnosti u odnosu na određena dosadašnja različita postupanja koja su postojala na nivou različitih organa. Dakle, bilo da se radi o instituciji notara, organa lokalne uprave ili sudova imali smo različite postupke, a različiti postupci o istoj stvari uvode u pravni sistem jednu vrstu pravne nesigurnosti koju je na adekvatan način potrebno otkloniti.

Mislim da današnjim predloženim tekstom na jedan adekvatan način otklanjamo tu vrstu pravne nesigurnosti koja je do sada postojala u sistemu, ili eventualan izvor potencijalne pravne nesigurnosti koji je mogao postojati u sistemu. Na pravi način utičemo na mogućnost građana da u ovoj materiji mogu potpuno ravnopravno, bez obzira na kom nivou se obraćali, imati isti tretman.

O kompleksnosti zakona u nekom smislu ili makar kompleksnosti unapređenja koje zakon donosi govori činjenica da će se podzakonski akti donijeti tek naknadno, da će biti potrebno da

prođe više mjeseci kako bi se pripremila implementacija ovog zakona. Tako da mislim da možemo biti zadovoljni ovim zakonskim tekstom, ovim rješenjem uz jedan apel da svi malo više u svakodnevnom životu, u privrednom poslovanju obratimo pažnju na nešto što se zove vjerodostojnost potpisa. Čini mi se da u današnjem pogotovo privrednom prometu veoma često se dešavaju određene zlouptorebe u ovom dijelu kako potpisa, tako i faksimila i svih drugih načina koji se koriste kao dokaz vjerodostojnosti u odnosu na određeni potpis, a naročito u političke svrhe što smo, kao što sam rekao, i vidjeli. Siguran sam da ćemo imati snage svi zajedno da kroz radnu grupu, odnosno kroz skupštinski odbor, makar u ovom dijelu kada je u pitanju segment izbornog zakonodavstva, unaprijedimo postojeće stanje i da zajedno sa vašim današnjim predlogom zakona koji ćemo siguran sam usvojiti, imamo zavidniju i bolju situaciju u oblasti sigurnosti i legitimiteta potpisa, rukopisa i prepisa. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 11:59:19)

Zahvaljujem poslaniku Milošu Nikoliću i dajem riječ Danijelu Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (17.12.18 11:59:27)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre pravde, potpredsjedniče Vlade sa saradnicima, uvažene kolegice, kolege, poštovani građani,

Kolege su dosta toga i rekli, makar što se tiče tehničkog određenja ovog, po mom mišljenju, veoma značajnog zakonskog rješenja. Vidimo da opozicija nije previše zainteresovana za raspravu o ovom zakonskom rješenju, iako mislim da će ono dodatno učvrstiti pravnu sigurnost u pravnom sistemu države Crne Gore. Svjesni smo da je ovo prethodno zakonsko rješenje, ako građani ovo čuju da je donešeno 1972. godine, i da se od tog perioda dosta toga promijenilo, posebno u pravnom subjektivitetu same države Crne Gore, a i u nazivu i organizaciji državnih institucija - bilo je jasno da je potrebno donijeti jedno unificirano zakonsko rješenje koje će na jedinstven način primjenjivati sve institucije koje vrše ovjeru potpisa, rukopisa i prepisa.

Zbog građana, to rade organi lokalnih uprava koji su nadležni za poslove ovjeravanja, to rade notari i osnovni sudovi. Kako bi se unificirala ova oblast, bilo je potrebno donošenje ovog zakonskog rješenja. Dakle, na jedan precizan i jasan način definiše se, prije svega, ko vrši ovjeru, koja to službena lica vrše, upisuje se ime, prezime i precizni podaci onih lica koji zahtijevaju tu ovjeru i naravno način na koji se vrši provjera identiteta tih lica, čak i onda kada to nije moguće utvrditi na osnovu zvaničnih dokumenata koji su izdati od strane nadležnih državnih organa.

Ono što je veoma važno napomenuti jeste da ovlašćena službena lica i notari neće odgovarati za ispravnost onoga što je napisano, odnosno potpisano u ovoj situaciji, odnosno istinitost toga, ali mogu da odbiju ovjeravanje tog dokumenta u onim situacijama ukoliko se radi o pravno nevaljanom poslu i koji nije u skladu sa pravnim sistemom i propisima države. Dakle, radi se o nečemu što će dodatno doprinijeti učvršćivanju pravne sigurnosti. Posebno važno za građane i za privredu jeste da ne iziskuje dodatne materijalne troškove, jer se radi o primjeni onih propisa, odnosno onih taksi na primjer u odluci lokalnim administrativnim taksama imamo primjenu Zakona o sudskim taksama i notarskoj tarifi. One ostaju iste, to je veoma važno pomenuti zbog građana da znaju, ništa se u tom sistemu neće promijeniti osim što će ovo dodatno doprinijeti pravnoj sigurnosti u pravnom sistemu Crne Gore. Vjerujem da samo ovakvim zakonskim rješenjima možemo dodatno doprinijeti unapređenju poglavlja 23 24, gdje imamo, na osnovu radnog dokumenta koji smo u prethodnom periodu vidjeli, da je Crna Gora značajno napredovala u ova dva poglavlja i da ono što validuje upravo Evropska komisija u smislu napretka Crne Gore ka Evropskoj uniji dovoljno će se vidjeti i u narednom periodu, a da ono što je do sada urađeno u ova dva poglavlja dovoljno govori o predanosti i radu Crne Gore na ostvarivanju akcionih planova iz oblasti vladavine prava bezbjednosti.

Dakle, puna podrška implementaciji ovog zakonskog propisa. Ona će posebno biti značajna ako se obavi kvalitetna obuka od strane, nadam se, ministarstva prema službenim licima koji budu

vršili ovu ovjeru, posebno za ljude koji rade u sudovima i organima lokalne uprave. I kroz jedan monitoring ćemo vidjeti ukupne benefite primjene ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:03:11)

Zahvaljujem poslanicima koji su uzeli riječ povodom Predloga zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa.

Na ovaj način smo iscrpili zainteresovane poslanike za diskusiju. Na ovaj način konstatujem da smo završili pretres. Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je Predlog zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde i Nikola Šaranović, generalni direktor Direktorata za međunarodnu pravosudnu saradnju i projekte.

Izvjestioci odbora su Danijel Živković, Zakonodavnog odbora i Andrija Nikolić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Da li potpredsjednik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Da li izvjestioci žele dopunsko obrazloženje? Ne žele.

Prelazimo na prijavljene diskutante.

Imamo ispred klubova prijavljene Martu Šćepanović i Ranka Krivokapića.

Izvolite, Marta.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (17.12.18 12:04:30)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predlagači, uvaženi građani,

Ovim zakonom uređuje se pravosudna saradnja u krivičnim stvarima između Crne Gore i država članica Evropske unije koje su svoje pravne akte prenijele, pravne akte Evropske unije kojima se uređuje pravosudna saradnja u krivičnim stvarima. Pravosudna saradnja u krivičnim stvarima, u smislu ovog zakona, obuhvata evropski nalog za hapšenje, evropski istražni nalog, odluku o novčanoj kazni, presude kojima su izrečene kazne zatvora ili mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode, presudu i odluku kojima su izrečene probacione mjere i alternativne sankcije, odluku o mjerama nadzora, evropski nalog za zaštitu i saradnju sa Evropskom pravosudnom mrežom u krivičnim stvarima.

Ono što je važno napomenuti da se značaj ovog zakona ogleda u činjenici da su aktivnosti na njegovom donošenju bile predmet posebne pažnje Evropske komisije. Imajući u vidu da crnogorski organi treba da implementiraju jedan paket direktiva koje su dio ovoga zakona, procijenjeno je da je najbolje da sve one budu predmet ovoga zakona. Važno je da se napomene da će zakon početi sa primjenom danom ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, a vakacio legis do tog dana koristiće se za obuku nosilaca pravosudnih funkcija o njegovoj primjeni.

Ovdje je važno u ovom dijelu napomenuti, što se tiče pravosudne saradnje, da su od strane Evropske komisije prepoznate sve ključne aktivnosti, rezultati do sada u ovoj oblasti, počev od funkcionisanja elektronskog sistema pravne pomoći, preko plana obuke sudija, tužilaca u Crnoj Gori. Takođe, sprovodi se finansijska i tehnička podrška Evropske unije, sve do imenovanja i rada tužioca za vezu u sjedištu Evropske jedinice za pravosudnu saradnju u Hagu, pravni osnov za rad našeg predstavnika u Eurodžastu je Sporazum između Crne Gore i ove agencije Evropske unije, na čijem su svečanom potpisivanju evropski partneri konstatovali da predstavlja najviši stepen povjerenja između Crne Gore i država Evropske unije u oblasti saradnje u borbi protiv teških oblika prekograničnog kriminala.

Želim da napomenem da i prilikom razmatranja posljednjeg izvještaja poglavlja 23 i 24 rezultati koji su u ovoj godini postignuti djelimično su i upravo rezultat saradnje i ovoga našeg predstavnika u Eurodžastu. U ovom zakonu članom 2, osnovnim odredbama, su predviđena osnovna načela, između ostalog, načelo poštovanja osnovnih prava, gdje se naglašava da

sprovedenjem postupaka na osnovu ovog zakona je bez uticaja na obavezu poštovanja osnovnih prava i sloboda utvrđenih Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije. Takođe je veoma važno u ovim postupcima napomenuti da se na prosljeđivanje i zaštitu podataka o ličnosti primjenjuju odredbe važećih zakona i propisa Crne Gore. Takođe je propisano i načelo srazmjernosti, načelo uzajamnog priznanja odluka država članica. Što se tiče načela srazmjernosti, vodi se računa da pravosudni organi Crne Gore izdaju naloge i donose odluke srazmjerno potrebi u svakom pojedinačnom slučaju. Dakle, vodi se računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se svrha može postići blažom mjerom.

Što se tiče načela efikasne saradnje, vrlo je bitno napomenuti da domaći organi su obavezni da postupaju tako da se u najvećoj mogućoj mjeri postigne svrha pravosudne saradnje. Važno je i korišćenje evropske pravosudne mreže, što sam već napomenula, u krivičnim stvarima. I važno je napomenuti da je isključena provjera dvostruke kažnjivosti. Šta to znači? Znači da će, kada zakon počne sa primjenom, nadležni domaći organ izvršiti primljeni nalog, odnosno odluku države članice bez provjeravanja dvostruke kažnjivosti ako je u državi izdavanja propisana kazna zatvora ili mjera koja podrazumijeva lišenje slobode u trajanju tri ili više godina. Tu je važno napomenuti da se to odnosi za određena djela. Između ostalog: stvaranje kriminalne organizacije, terorizam, trgovina ljudima, nedozvoljena trgovina opojnim drogama, korupcija, prevara i cijeli jedan spisak djela gdje se neće provjeravati dvostruka kažnjivost.

Ovim zakonom je, takođe, regulisana i naknada štete ako bi povodom evropskog istražnog naloga koji je izdao domaći organ /prekid/ na osnovu obaveza prema svom pravu nadoknadila štetu licu prouzrokovanom izvršenjem tog naloga, Crna Gora će nadoknaditi iznos isplaćen po osnovu odgovornosti za štetu u državi izvršenja. I posebno, zakonom su definisana i značenja izraza, tj. svi od ovih izraza su definisani u zakonu. Postupak je propisan za svaki od postupaka pravosudne saradnje u svakom konkretnom slučaju. Ja bih samo napomenula još jednom da će zakon početi sa primjenom stupanjem Crne Gore u Evropsku uniju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:10:34)

Zahvaljujem poslanici Šćepanović.
Sljedeći govornik je Ranko Krivokapić. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.18 12:10:45)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo, zapalo me u atmosferi koja me dosta podsjeća na Beograd, đe je manjina opozicija potpuna vlast, da pričamo o pravdi. Moguće pravo na lični osjećaj, ali i faktičko stanje je blizu toga, puno nerazumijevanja, stvorenog atakom jedne vlasti na drugu vlast, atakom tužilačko-sudske, da ne kažem pravosudne, jer to nije vlast, na parlament i sve je to prošlo za sada. Ali došli smo do nečega što je dosta vezano za sve to, a to je naša saradnja sa Evropskom unijom, a kao osnov naše saradnje je vladavina prava.

Skoro su čistili ploču iznad ulaza u stari grad Kotor na kojoj je pisalo "Tuđe nećemo - svoje ne damo". A ono ne je napisano dva puta, greškom, ne damo, da je skoro izgledalo da svoje ne damo a tuđe očemo. Međutim, ispod te ploče stoji još jedan natpis, nećete vjerovati, skoro će on biti otkriven a pisan je u 19. vijeku. Ovaj je napisan 1945, a to u 19. vijeku /prekid/ Očistićemo i to da se i to vidi. Ali, oba definišu ovo vrijeme da svoje ne damo, tuđe hoćemo, a na latinskom još ne razumijemo šta znači termin države.

Međutim, ono što se traži od nas to je samo jedna oblast - suštinski evropske integracije, ostalo je dopunska nastava; osnovno obrazovanje je vladavina prava. I više puta sam citirao, citiraću i ovaj put da shvatimo nešto što na vrijeme donosimo, nadam se, da bi se kultura pravde počela vraćati u Crnu Goru, da bi pravda opet postala osnovna vrlina a ne nemoral, mislim u političkom smislu. Govoriti da je danas država, pokazuje jasne elemente zarobljene države, uključujući veze sa organizovanim kriminalom i korupcijom na svim nivoima Vlade, administracije, kao i preplitanje javnog i privatnog interesa. 2015. su govorili /prekid/ privatnog interesa i što je

meni mnogo važnije od toga što je dijagnoza koja je svima jasna, a što bih htio da ovaj zakon doprinese - to je da se hrane sentimente nekažnjivosti i nejednakosti. To je osnov pravnog shvatanja, življenja i ponašanja u Crnoj Gori - atmosfera nekažnjivosti i nejednakosti. To je najopasnije u svakom društvu. Manje organizovanu zajednicu od države, to je opasno bilo za plemensku zajednicu, za porodičnu zajednicu. To je opasnost već koja dira u osnove postojanja bilo koje organizovane zajednice.

Naravno, da bismo shvatili koliko je to i konkretno i ove godine je utvrđeno, Evropska unija u svojim zaključcima, odnosno Evropski parlament za zapadni Balkan vrlo precizno kaže i jedino tu poziva političku elitu, niđe drugo ne poziva političku elitu, samo tu. Ministre, to znači prvo na vaša vrata kuca, odnosno, potpredsjedniče Vlade. Poziva politički vrh Crne Gore da se usredsredi na preostale izazove u rješavanju problema: 1. vladavinu prava; 2. slobodu medija; 3. korupciju; 4. pranje novca; (odakle to sad kad nemamo skoro ni jedan slučaj?); 5. organizovani kriminal; (skoro i da ga nemamo); 6. nasilje. Da ta pitanja stavi u prioritete. Adresa je jasna, da se ta dva povežu, a Vi ste ponajobrazovaniji ministar u toj vladi, pogotovo u svojoj oblasti, Vama ne moram objašnjavati što su nam poručili.

I ovaj zakon je dobrodošao. Sadašnji predsjednik Vlade još 2013. potpisao je Sporazum o izručenju naših državljana Italiji. Italija je to potpisala sa nama i to je na snazi. Ako mi ne pokažemo mogućnost pravde, sudiće nam drugi. Dok smo pravili izmjene ovog ustava oko pravosuđa, mnogi iz Venecijanske komisije su me ubjeđivali da treba da dozvolimo da tužiocu u Crnoj Gori budu stranci. Smatrao sam to tada gaženjem dostojanstva Crne Gore, ali sam to shvatio i kao njihovo shvatanje Crne Gore i to me mnogo više zabrinulo nego njihov zahtjev. Bilo je svakakvih zahtjeva prema Crnoj Gori, to sam vidio u svojoj političkoj karijeri, ali smo ih lako odbijali, od Solane do moćnijih od Solane. Ali ovaj je najviše bolio, u zemlji koja je ostajala na pravdi, u zemlji gdje je pravda bila /prekid/, materijalni nismo usjeli da stvorimo koliko je trebalo. I traže da nam tužiocu budu sa strane, da nam budu stranci. Naravno, model Kosova i nečeg sličnog. U mom dijelu sam to jasno odbio, na kraju to nije bilo nigdje ni u soluciji za Crnu Goru. Ali ako i to ne možemo da radimo sami, da dijelimo pravdu - što možemo? Što možemo? Razvijati se sigurno ne možemo. Mislim da je i Lajčak prije pet, šest godina rekao da je direktna korelacija, naš prijatelj između ekonomskog razvoja i pravde jedne države, da bez pravde nema ni realnog i održivog ekonomskog razvoja. I na vama je velika odgovornost, moguće nezasluženo, niste vi krivi za ovo do čega smo došli. Ali ćete biti krivi ako ćutite i ne radite glasnije tamo gdje mislite da pravdu treba afirmisati. Imati znanja u politici, mlađim kolegama kažem, možete i bez znanja, ali bez hrabrosti nikako ne možete, pogotovo ne u balkanskoj politici. Ako nemate hrabrosti da se borite za svoju vrijednost koju vi ocijenite i koju Vlada ocijeni, onda to i nije politika, nije politika koja može ovako teška vremena do ovih dijagnoza do kojih smo došli rješavati. Nama nije ostalo mnogo vremena da to uradimo. Neće se čekati da mi uđemo u Evropsku uniju, neće se čekati jer to je neizvjesnost, da budem dobronamjeran. Mi bismo voljeli da to bude sutra i gdje god možemo kažemo primite nas sutra, ali neće. Nažalost neće da nas prime. Što se SDP-a tiče, tražimo da nas sutra prime na svakoj mogućoj adresi, imamo taj zahtjev čak i više nego što bi sama vlast imala. Ali, gdje smo sad? Osudili smo drugog čovjeka najjače partije, jače od same države, za ono što je sam priznao - organizovani kriminal. Sam nije rekao da je politički gonjen nego da je organizovani kriminalac. Ostao je šest mjeseci na funkciji i poslije toga, dok sam nije podnio ostavku na naš zahtjev. U jednom selu da je neko tako nešto uradio, u Cuce, odakle su moji, evo da to kažem, da je neko ukrao kozu pa to priznao, bio bi moralno kažnjen, trpio bi najveću kaznu. A ne priznati da ste opljačkali svoju državu sa najvećih državnih funkcija, ostati u vladajućoj partiji i čekati da vas opozicija pozove da podnesete ostavku. To je naš problem, slučajevi ovamo-onamo.

Ako se ne možemo složiti oko elementarnog morala, a kamoli zakona, a kamoli pravde kao nečega što je teže uhvatiti, onda mi u ovoj zajednici nemamo vrijednosti na kojima možemo živjeti, na kojima možemo opstati, /prekid/ koja nas razjeda stalno i sve više i sve više tonemo. U ovom parlamentu ako su se poslanici hapsili bez odluke Skupštine, to je dokaz da i ta zadnja brana slobode pada, slobode da pričate ovdje i van ove zgrade ono za što su vas građani ovlastili, jer građani govore samo na jedan način, neposredno o demokratiji ili preko izabраниh predstavnika, podsjetiću vas na član 2 Ustava Crne Gore. zaboravili smo da građani zборе preko neposredno izabраниh predstavnika. Njih nismo mogli odbraniti i gdje je onda osjećaj za pravdu i osjećaj za odgovornost?

Pročitacu vam na kraju, iako mi je potpredsjednik dao u više rata vrijeme za priču, na kraju ću vam pročitati nešto što će vam biti interesantno. Niko ne može pobjeći od odgovornosti pred zakonom, a naročito ne političari koji osim političke svakako /prekid/ imaju i tu pravnu, a nažalost često puta i onu treću odgovornost koju najviše zaboravljaju, a to je moral. I govoreći o tome kako su Miloševiću stavljene lisice na ruke, taj gospodin kaže, kojeg smatram načitanim, a ne ni mudrim ni pametnim: "jedan tužan kraj svake diktature". Ovo je govorio Sveto Marović, nije niko drugi. Kao što vidite, proročki je govorio, ali neđe čovjek ide često prema onome što mu je sudbina, nesvjesno ili svjesno. To poniženje koje doživljavamo kao čitav sistem - bolje da ga niste ni hapsili, ni zatvarali, ni sudili nego, kako biste vi rekli, da se rugamo pravdi svi, jer nemoćna pravda je, da ne citiramo one pametnije i od vas i od mene...

Gospodine potpredsjedniče, još samo par minuta, kao što vidimo, sve je prazno skoro oko nas opoziciono. Čast koleginicama i kolegama koji su tu sa nama. Od ovoga se ne može pobjeći. Okrenite se oko nas, svi oni koji su mislili da će prevariti meku ruku Evropske unije, nešto tvrđu Sjedinjenih Američkih Država, sad su bjegunci od pravde, zakona i nisu u svojim zemljama. Što mi bolje budemo sudili, više ćemo sebe poštovati, više će nas drugi poštovati a naši krivi će biti pod našom kaznom a ne tuđom. I naša kazna će, nadam se, biti blaža, razumnija i pravednija. Ako pustimo da nam drugi sude, bićemo nedostojni onoga što smo obećali građanima boreći se za građansku, nezavisnu i evroatlantsku Crnu Goru. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:21:59)

Hvala.

Ispred klubova izvjestioci imaju po desetak minuta.

Prelazimo na diskutante koji su se prijavili.

Ispred pozicije prvi govornik je Daliborka Pejović. Izvolite. Neka se pripremi Miloš Nikolić, a poslije toga Raško Konjević.

DALIBORKA PEJOVIĆ (17.12.18 12:22:20)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Danas bi trebalo reći nešto drugačije i ne ponavljati se, naravno. U odnosu na moje prethodnike, ja ću možda samo u tri konstatacije reći svoj osvrt u odnosu na donošenje ovog zakonskog rješenja, negdje izražavajući dileme koje bi možda mogla imati javnost Crne Gore, građani koji su manje ili više upućeni u ovu problematiku, a odnose se na činjenicu da danas diskutujemo o zakonu koji će početi da važi danom učlanjenja Crne Gore u Evropskoj uniji i mogućim rizicima koje taj protok vremena i naravno primjena ovog zakona sobom nosi. Smatram da ste mudro i pametno odmjerili vrijeme koje je neophodno za pripremu sprovođenja, odnosno implementaciju ovog zakona iz nekoliko razloga.

Prvo, Crna Gora ovim šalje jednu jasnu političku poruku da ne želi kao možda zemlje iz okruženja da i dalje ima određene dileme. Te dileme se mogu odnositi na kompatibilnost domažeg krivičnog zakonodavstva u odnosu na međunarodne standarde i međunarodna pravna akta. Mi, dakle, nemamo dileme da ćemo itekako upodobiti i učiniti kompatibilnim naš politički sistem sa onim što su međunarodna dokumenta i činjenica da nećemo ni prenormirati niti izaći ispred linije normiranja određenih krivičnih djela koji su nekada, koliko ja znam, u okruženju da kažem vrlo istaknuti razlozi zbog čega neke zemlje bježe ili se udaljavaju od ovog procesa, negdje skraćujući taj vremenski okvir za sutra, pripremu za njegovu adekvatno i kvalitetno sprovođenje.

I treće je činjenica da donošenje ovog zakona nosi određene rizike, odnosno određene izazove. Neka praksa evropskog suda pravde govori da je čak i u slučaju kvalitetnije i adekvatne pravosudne saradnje među zemljama Evropske unije nekad moguće svojevrсно uspostaviti pravnu praksu ili precedent iz koga treba da učimo. To je, naravno, i razlog zbog čega u edukativnom smislu naše sudije i tužiocima treba kvalitetno da potroše narednih sedam godina svoga vremena da ne bi ponavljali te greške i da upravo iz tih pojedinačnih slučajeva dosta nauče o tome kako treba sutra funkcionisati. Navešću primjer Ostrovskeg, poljskog građanina, gdje smo imali

klasičan institut nesrazmjernosti učinjenog krivičnog djela, odnosno bića krivičnog djela u odnosu na kvalitet evropskog naloga za hapšenje, kao i mnogi brojni drugi primjeri koji su zaista postali jedna vrsta nove edukacije ili novi kvalitet za sve one koji treba da sprovede ovaj zakon.

Takođe želim posebno da apostrofiram činjenicu da smo pokazali da želimo potpunu suprematiju međunarodnih pravnih akata u ovoj oblasti u odnosu na domaće zakonodavstvo. To vrlo često politički izaziva podozrenje smatrajući se i negdje proizvođači osjećaj kako smo na neki način lišili kapacitete sopstvenog krivičnog zakonodavstva supermatije u našoj državi u odnosu na ono što su usvojeni međunarodni standardi, gdje zaista smatram da šaljemo poruku da evropsko zakonodavstvo i evropske integracije su zaista iskreno opredjeljenje i ove vlade i nas naravno u Parlamentu i čini mi se svih građana Crne Gore - to nam je ključni politički cilj sa kojim želimo da nastavimo i na izvjestan način vodimo buduću razvoj Crne Gore.

I posebno, i vrlo važno, i mislim da je to posebno važno istaći kada su u pitanju regionalne evropske inicijative, naime, u odnosu na ono što smo do sada, govorili Crna Gora predstavlja jedan dobar primjer ne samo po dinamici evropskih integracija, nego i zbog činjenice da je, kako barem dokumenta Evropske komisije govore, 2017. godine zaprimila 300 i nešto zahtjeva koji se odnose ili na prenošenje krivičnog postupka u određenim djelovima ili zahtjeva za ekstradiciju. Ovo govori u prilog činjenici da ćemo bez obzira na naš ogroman napredak i činjenicu da smo jako puno osvojili novih standarda kada su u pitanju evropske integracije, i dalje očigledno imati recidive tih loših ili sličnih kompatibilnih postupaka zemalja okruženja, zbog čega ćemo, pretpostavljam, biti zatrpani brojnim zahtjevima zbog neadekvatnog rješavanja unutar njihovih država određenih krivičnih djela. Naravno, to se odnosi jednim dijelom i na nas.

Na kraju samo još jedno podsjećanje koje smatraju takođe vrlo važnim, to može biti takođe rizik za sprovođenje implementacije ovog zakona, to je nalaženje adekvatnog suptilnog odnosa između Ugovora o funkcionisanju evropske zajednice, evropske direktive koja reguliše upravo ovaj proces pravosudne saradnje među državama, s jedne strane, i Stokholmskog programa koji je usvojen 2009. godine, a koji se odnosi isključivo na zaštitu prava pojedinaca i odgovornosti država u regulisanju implementacije svih ovih postupaka, s druge strane. Ogroman posao vas čeka. Pretpostavljam da će Ministarstvo pravde biti ključni koordinator tih pripremnih aktivnosti, jer je vrlo važno pored institucionalnih stvoriti i kadrovske kapacitete da bismo bili sigurni da ćemo na onim principima na kojima se zasniva pravosudna saradnja i Crna Gora dati puni doprinos. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:27:34)

Zahvaljujem poslanici Daliborki Pejović.
Dajem riječ Milošu Nikoliću.

MILOŠ NIKOLIĆ (17.12.18 12:27:45)

Hvala Vam.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici Vlade, poštovani građani,

Danas je pred nama Predlog Zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članica Evropske unije. Kao što sam spomenuo kada smo imali prethodnu tačku dnevnog reda, za razliku od bogate tradicije građanskog prava u Crnoj Gori, krivično-pravna tradicija u Crnoj Gori, ali ne samo u Crnoj Gori već i u regionu, nikada nije bila u toj mjeri razvijena.

Naime, od Francuske buržoaske revolucije i donošenja Francuskog građanskog zakonika koji je usvojila 1804. godine u čitavom 19. vijeku imali smo jednu zlatnu eru građanskih kodifikacija na prostoru Evrope, koja je tada, nažalost, osim 1888. godine u dijelu donošenja Opšteg imovinskog zakonika Valtazara Bogišića zaobišla Crnu Goru. Iako Opšti imovinski zakonik predstavlja građansku kodifikaciju građanskog zakonika u nešto užem smislu, svakako predstavlja jedan akt kojim se možemo na pravi način ponositi i mislim da veoma često nismo ni svjesni njegovog značaja donošenja.

Dakle, osim tog perioda, kompletnog 19. vijeka kada je čitava teritorija Evrope od

Francuske, Njemačke, Austrije, Srbije pa zatim i Crne Gore, na jedan rekao bih gotovo identičan način, uz dva različita pravna stila, makar kada je u pitanju evropsko kontinentalno pravo, regulisalo pitanje građanskog prava dominantno pod uticajem francuskog, odnosno njemačkog, koji se razlikuje u stilu norme, u broju normi, u određenom opsegu normiranja, ali svakako imaju rekao bih isti duh, za razliku od tih akata - nismo imali u ovoj mjeri značajne krivične, odnosno krivično-pravne kodifikacije koje bi stvorile jednu vrstu uniformnosti krivičnog prava makar u domenu duha i stila norme na teritoriji Evrope. Upravo se pojavom Evropske unije, kao prvom ovakvog tipa nadnacionalnom državnim tvorevinom, nastalom nakon Drugog svjetskog rata kao svojevrsni antiratni projekt, pojavila se mogućnost da se na određeni način sprovede jedna vrsta unificiranja krivično-pravnog zakonodavstva.

Dakle, za razliku od anglosaksonskog prava, koje je dominantno predsedentno i samim tim je na neki način i olakšalo postupanje sudova u istim ili sličnim stvarima, evropsko kontinentalno pravo je dosta razučeno i od kraja Evrope zavise njegove karakteristike. Upravo o ovakvim aktima, koji se donose na međunarodnom nivou, na nivou Evropske unije, stvara se jedna platforma za veći nivo pravne sigurnosti u krivično-pravnim stvarima. Vjerujem da je i zadatak Crne Gore negdje da prati te trendove kako bi omogućila članstvo u Evropskoj uniji, jedan veći stepen pravne sigurnosti, njenih građana i veću mogućnost ostvarivanja prava svih građana na istom nivou koji to mogu učiniti i građani Evropske unije.

Ukoliko sam dobro vidio, Predlog zakona o pravosudnoj saradnji o krivičnim stvarima sa državama članica Evropske unije je dio obaveza iz pregovaračkog poglavlja 24, ili rekao bih da vladavina prava zaista predstavlja značajan temelj kojem svi zajedno, bilo da se nalazimo u vlasti ili opoziciji, moramo težiti. Namjerno govorim vladavina prava, jer se u domaćoj naročito političkoj upotrebi ovaj pojam brka sa pravnom državom. Dakle, pravna država je njemački pravni termin, odnosno ... koja se tiče pukog ispunjavanja svih zakona koje jedna država donese, dok je vladavina prava, odnosno ... nešto što je tradicija anglosaksonskog prava i podrazumijeva dva elementa. Pored doslovnog sprovođenja zakona i donošenja pravednih zakona koji se zatim dosljedno primjenjuju i takvo ostvarenje vladavine prava predstavlja zaista jedan sistem u kojem institucije rade svoj posao u jednoj zaokruženoj cjelini i koji na pravi način građanima mogu omogućiti ostvarenje svojih prava i sloboda. U tom kontekstu zaista vjerujem da je donošenje ovog akta apsolutno u kontekstu daljeg jačanja vladavine prava u Crnoj Gori.

Dakle, riječ je o jednom zaista složenom aktu kojim se transponuju oko 15 različitih direktiva i okvirnih odluka. Ja bih naveo, prije svega, okvirnu odluku Savjeta Evrope od 13. juna 2002. godine o evropskom nalogu za hapšenje i postupcima predaje između država članica; zatim, direktivu Evropskog parlamenta i Savjeta 20.10.2010. godine o pravu na tumačenje i prevođenje o krivičnim postupcima; direktivu Evropskog parlamenta i Savjeta od 22.05.2012. godine o pravu na informisanje u krivičnom postupku itd.

Smatram da usvajanjem pomenutog teksta zakona stvaramo zaista dobre preduslove da građani Crne Gore od kada počne važenje ovog zakona mogu ostvarivati svoje pravo na istom načinu kako to mogu ostvarivati i građani članica Evropske unije. Sami .... koji je izuzetno dugačak ovog zakona nije karakterističan, i to govori o zaista ozbiljnom stepenu daljeg napredovanja organa koji su zaduženi za sprovođenje ovog zakona koje mora uslijediti u narednom periodu, odnosno u narednih sedam godina do članstva u Evropskoj uniji. Hvala vam. .

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:32:14)

Hvala, poslanice Nikoliću.

Kao što sam najavio, sljedeći poslanik koji će imati diskusiju je Raško Konjević, a poslije njega Momčilo Martinović i Andrija Nikolić.

RAŠKO KONJEVIĆ (17.12.18 12:33:00)

Poštovani potpredsjedniče, poštovani građani, potpredsjedniče Vlade i saradnici,

Dakle, ne znam kako će zvučati, ali Zakon o pravosudnoj saradnji o krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije će se primjenjivati onoga trenutka kada Crna Gora postane članica Evropske unije. Imajući u vidu našu dobrosusjedsku saradnju sa svim zemljama regiona koje nijesu članice Evropske unije, pretpostavljam, a imajući u vidu da imamo kako između ostalog i Vi, potpredsjedniče Vlade, kažete - najbolje odnose sa Srbijom u posljednjih 20 godina, logičkom operacijom bismo mogli da zaključimo da će gospodin Marović biti u zatvoru u Crnoj Gori za sve ono što je radio kada ovaj zakon stupi na snagu, a kada Srbija i Crna Gora budu članice Evropske unije. Jer, do tada mi se čini da više važi politički dogovor, nego vladavina prava o kojoj je govorio uvaženi kolega lijepo objašnjavajući šta ona znači.

Teško da danas možemo koga ubijediti da ne postoji politički dogovori između vlasti u Crnoj Gori i vlasti u Srbiji i da gospodin Marović ne bude lišen slobode. Jer, kako drugo tumačiti činjenicu da kao država imamo takav vid inferiornosti da u dva slučaja, a ponekad vrlo spremni da na bilo koje ugrožavanje nacionalnog identiteta budemo dosta oštri, što mogu negdje da razumijem. Imate dva slučaja nipodaštavanja zvaničnih institucija Crne Gore od strane Srbije. Prvi je da prema pravosnažno osuđenom funkcioneru Demokratske partije socijalista pravda nije elementarno sprovedena. Dakle, on šeta po Beogradu, šeta po Maderi, uživa u zimskim i ljetnjim beogradskim danima, a nadležni organi Srbije ne poštuju ono što su odluke nadležnih institucija u Crnoj Gori.

Drugi slučaj je činjenica da neko protiv koga se vodi krivični postupak u Crnoj Gori svoje mjesto "zaštite od vođenja krivičnog postupka" nalazi u Ambasadi Srbije. Muk od strane nadležnih državnih organa u Crnoj Gori. Muk u kom smislu? E takve stvari kod ovakvih slučajeva, ako vas država makar s njom mi bili u najboljim odnosima u zadnjih 20 godina, elementarno bi podrazumijevalo određenu vrstu diplomatske mjere. Ako ništa drugo, da spustimo nivo koji nije na nivou ambasadora, da pošaljemo barem neku vrstu protestne note, da u brojnim kontaktima koje imamo sa vlastima u Srbiji ukažemo da gospodin Marović nije politički bjegunac, gdje bi ga eventualno potjernica Inteprola mogla zaštititi, ako Interpol smatra da je u određenom smislu nad njim sprovedena određena vrsta političkog progona. Ne, uvažene kolege. Gospodin Marović je priznao da je krao građane ove države i zato je i osuđen, odnosno kroz sporazum o priznanju krivice dobio je odgovarajuću kaznu. Niti je u zatvoru da je izdržava, niti je novčano to platio. I sad ja vas pitam - đe je onda pravda? Đe je onda vladavina prava? Da li bi se to bilo kome drugome moglo desiti da nakon što je osuđen, zamislite gle čuda, sud mu ne odredi nijednu mjeru koja sudu stoji na raspolaganju, nego mu sud dozvoli da može slododno da putuje? Čovjek ode u Srbiju, napravi se politički dogovor i sada mi ovdje koji smatramo da je to izrugivanje pravdi, ili ruganje pravdi, kao biste Vi, potpredsjedniče Vlade, lijepo to rekli, da je to jeres spomenuti.

Kolege, jednakost pred zakonom je osnovni princip za koji bi se svi ovdje trebali da zalažemo. Ako vi mislite da danas u ovom društvu postoji jednakost pred zakonom, ministre pravde, ustanite pa recite - da li smo mi svi u Crnoj Gori jednaki pred zakonom? Da li danas nekoga možemo ubijediti, barem elementarno razumijevajući se u politiku, neko bolje, neko /prekid/ postoji politički dogovor i da ćemo morati čekati ovaj zakon i ulazak u Evropsku uniju da bi bila pravda elementarno zadovoljena.

Dakle, mislim da Vlada u političkom smislu ima moralnu odgovornost činjenice da nije obezbijedila da se pravda u slučaju gospodina Marovića sprovede do kraja. Pomalo je politički, možda je gruba riječ, izvinjavam se, ne mislim je u previše negativnom kontekstu, licjemjerno se sastajati na nivou predsjednika država, na nivou predsjednika vlada, na nivou predsjednika skupština, na nivou ministara a da niko ne pita, protestuje, javno kaže - gospodo, ovaj čovjek je u Crnoj Gori osuđen za najteža krivična djela, priznao je da je šef organizovane kriminalne grupe. Vi morate da ga lišite slobode i isporučite Crnoj Gori. Ne, kolege, jasna je stvar i onom djetetu u osnovnoj školi da se radi o političkom dogovoru, samo je pitanje koliko će taj politički dogovor moći da traje. Sigurno će možda moći da traje dok ovaj zakon stupi na snagu. Zato pravda u tom slučaju može biti sprovedena samo ako što je moguće prije uđemo u Evropsku uniju i ako Srbija što je moguće prije uđe u Evropsku uniju. U protivnom, rugaćemo se pravdi, ministre Pažin, onako kako ste Vi rekli u svim narednim godinama. Naravno, Vlada će to pravdati na raznorazne načine, ali se ovakva situacija postupanja suda, da mu se dozvoli odlazak i da ne bude lišen slobode u Srbiji - zaista teško može podvesti pod bilo šta što znači vladavina prava. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:39:50)

Sljedeći prijavljeni su Momčilo Martinović, Andrija Nikolić, a poslije toga Draginja Stanković. Izvolite.

MOMČILO MARTINOVIĆ (17.12.18 12:40:03)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenuoviću, poštovani potpredsjedniče Vlade gospodine Pažin, poštovani saradnici iz ministarstava i predstavnici Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Pred nama je danas jedan dokument koji je dosta po svom sadržaju obiman, koji, koliko sam mogao da shvatim, ima preko nekih 800 strana. I shvatio sam da je sa evropskih adresa u toku same pripreme jednog ovakvog akta, nazvan zakonski, odnosno evropski monstrumi, kako ga u žargonu zovu i da je to jedan dokument koji je zahtijevao dosta značajnu pripremu i značajno vrijeme da se kao takav pripremi. U tom dijelu shvatili smo da se dvije godine radilo na pripremi jednog ovakvog dokumenta i da se pažljivo mjerilo vrijeme za samu pripremu, procjenu i analizu cjelokupnih propisa i takođe se ocijenilo i vrijeme koliko je potrebno da bi se naše institucije i nosioci pravosudnih funkcija navikli i pripremili za jedan ovako zahtjevan proces.

Ono što me raduje jeste da je u radnim dokumentima Evropske unije, pogotovo u poglavljima 23 i 24, najavljeno usvajanje ovog dokumenta i čak mislim u izvještaju za jun, jul 2018. godine mi već evo u decembru imamo na klupama poslanika usvajanje jednog ovakvog akta. Tako da je to nešto što daje i ohrabruje prije svega cjelokupne napore kako bi se dali kvalitetni mjerljivi rezultati ovoj podoblasti u poglavlju 24, ako sam dobro shvatio. U tom dijelu podsjetiću samo javnost da imamo pravila koja su nažalost ili na sreću prema Crnoj Gori uvedena kada je u pitanju put ka Evropskoj uniji, a to jeste da se mjerljivošću rezultata u poglavlju 23, 24 uslovljava dalje otvaranje poglavlja koja su nam preostala.

Svjedoci smo da se prije par dana otvorilo poglavlje 27, što znači da su poglavlja 23, 24 u ovom dijelu dala značajne rezultate i da je to bio signal da se ovaj dokument, odnosno da se ova aktivnost aktuelizuje i da se da prije svega na znanju i na značaju da je tako nešto dobro i urađeno i da je sa te strane ispunjeno. Kada su u pitanju mjerila koja su definisana ovim poglavljem, shvatio sam da je izvršenost u procentima do 70%. Nadam se da će ubuduće to biti procenat koji će biti trocifren. Takođe se nadam da ćemo ovakvom dinamikom iskoristiti ovaj prostor .... da se cjelokupna aktivnost po pitanju pravosudne grane pripremi i spremno dočekamo realizaciju i konačno stupanje ovog zakona na snagu.

U tom dijelu sam pogledao i došao do određenih informacija koje se tiču privremenih mjerila. Želio bih građane čisto da upoznam u tom dijelu da je vezano za privremene mjere u podoblast pravosudne saradnje, Crna Gora sprovodi analizu i jasno definiše buduće pravne korake koji su neophodni za usklađivanje sa pravnom tekovinom na polju pravosudne saradnje u građanskim i privrednim stvarima. Crna Gora takođe uspostavlja informacioni sistem, kojim će se voditi evidencija o međunarodnoj pravnoj pomoći, te pratiti efikasnost postupanja po međunarodnim zahtjevima u oblasti pravosudne saradnje u građanskim stvarima. Crna Gora takođe sprovodi analizu administrativnih kapaciteta, budžeta i potreba za obukom koje su neophodni za sprovođenje pravne tekovine na polju pravosudne saradnje u krivičnim stvarima, kako u okviru Ministarstva pravde, tako i u sudovima, tužilaštvima, te precizno definiše buduće korake u cilju potpunog usklađivanja sa pravnom tekovinom u ovoj oblasti, između ostalog, u pogledu evropskog naloga za hapšenje, što je u ovom dijelu i u ovim zakonom jasno definisano.

Iskreno se nadam da ćemo vrijeme koje je pred nama racionalno iskoristiti, da ćemo sve institucije kvalitetno pripremiti za ovaj dio, a ono što smo takođe danas negde mogli čuti da određena pitanja ne obuhvataju ovu problematiku i da ova pitanja tretiraju bilateralne sporazume o saradnji. Shvatio sam da tu postoje određeni bilateralni sporazumi o saradnji i da Crna Gora čak prednjači u tom dijelu, da jedino organizuje sastanke na nivou regiona u pravosudnoj oblasti i da je ona inicijator jedne takve aktivnosti. Ti bilateralni sporazumi takođe imaju prostora za unapređenje i da bi možda trebali revidirati određene stavke u tim dokumentima kako bi se dalja

pravosudna saradnja na nivou regiona /prekid/ mogla u narednom periodu.

Iskreno se nadam da napor koji ste uložili ovih dvije godine i ove godine koje su pred nama do punopravnog članstva u Evropskoj uniji će se iskoristiti kvalitetno, da ćemo pripremiti nosioce ovih funkcija u najboljem smislu i da ćemo ovaj vremenski period iskoristiti i spremni ući u realizaciju i sprovođenje odredbi koje ovaj zakon tretira. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:45:06)

Zahvaljujem poslaniku Momčilu Martinoviću.

Dajem riječ Andriji Nikoliću.

Izvolite, Andrija.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.18 12:45:41)

Poštovani građani Crne Gore, poštovani potpredsjedniče Gvozdenoviću, poštovani potpredsjedniče Pažin sa saradnicima,

Rekao bih da je ispred nas i na taj način ponovio ono što su vaši saradnici na Odboru za politički sistem pravosuđe i upravu kazali kako je u šali ovaj zakon na Evropskoj komisiji prokomentarisano kao monstrum zakon zbog svojeg obima i zbog tabele usklađenosti sa drugim zakonima koji je praktično na 800 stranica u prvoj verziji; da je riječ o prvom zakonu, zakonu ove vrste koji se na taj način u Crnoj Gori donosi, a da istovremeno ne predstavlja usaglašavanje sa postojećim zakonodavstvom unutar Evropske unije. Njegov značaj je prepoznat i u najnovijem radnom dokumentu Evropske komisije za poglavlja 23 i 24, time što je konstatovano da je Vlada u septembru usvojila ovaj prijedlog zakona. Ono što bih naglasio ovom prilikom je da se ovaj zakon usvaja sad, a da je njegovo stupanje na snagu, kao što rečeno tokom prethodnih diskusija, predviđeno danom ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, što predstavlja dovoljno dug period za usaglašavanje naših institucija sa onim što su standardi i vrijednosti unutar Evropske unije. Riječ je o kruni napora crnogorskih institucija da integrišemo naš sistem sa uopšte sistemom vrijednosti koji je na snazi u Evropskoj uniji, jer, kao što ste više puta govorili, a evo i moj kolega je podsjetio - vladavina prava nije cilj sama po sebi, niti je cilj sama po sebi bilo koja pravna norma već se iza svake pravne norme nalazi određena društvena vrijednost. To je, u suštini, osnovni i temeljni standard vladavine prava. Saglasio bih se i sa kolegama iz opozicije koji su komentarisali da niko ne može pobjeći od odgovornosti pred zakonom, pa ni političari. Naročito oni političari koji su svoju šansu tražili u opstrukciji političkog sistema u Crnoj Gori, izglasavanjem zakona koji su kršili Ustav na deset i više mjesta, sa ciljem da iz tog haosa, koji bi se dovodio unutar sistema u Crnoj Gori, steknu političku dobit. Kako je takvo ponašanje vrednovano unutar crnogorske javnosti mogli smo da vidimo na nedavno održanim parlamentarnim izborima gdje su oni koji su bili na ovoj strani sale, prešli na drugu stranu sale, i da bi se vratili tamo gdje su bili, bilo bi neophodno da se predržavaju onog sistema vrijednosti koji baštini vladavina prava. A vladavina prava, između ostalog, podrazumijeva i poštovanje elementarnih političkih standarda u samoj političkoj borbi.

Ako tretirate slučaj gospodina Marovića, kao dio organizovanog kriminala i istovremeno pregovarate institucijama sistema za ono što su odradile u tom poslu, onda bi sa druge strane mi mogli takvo političko ponašanje da kvalifikujemo kao politički kriminal. Jer ukoliko želite da rušite Ustav kojem smo se zakleli u ovom Parlamentu, a neki od njih su učestvovali u njegovom pisanju, onda za takvo ponašanje treba politički da odgovarate. Oni snose naravno svoje političke konsekvence takvog političkog ponašanja i poziv institucijama države Crne Gore da se detaljno i mimo onoga što su do sada uradili bave slučajem Marović, ne vidim drugačije nego kao pokušaj sticanja jeftinih političkih poena. To naravno ne znači da država Crna Gora, i na to ste više puta podsjećali, ne treba da iskoristi sve pravne mogućnosti i da vladavinu prava poštujemo u punom značenju i u pravom smislu te riječi, jer su to one vrijednosti za koje se zalažemo. Upravo će nas članstvo u Evropskoj uniji upisati u onu temeljnu knjigu vladavine prava koja važi kad je riječ o vrijednosnom sistemu unutar Evropske unije. Dakle, nesporno je da politička volja sa naše strane u tom smislu postoji. Ono što je za razumijevanje funkcionisanja pravosudnih institucija Evropske

unije važno kad je riječ o evropskom nalogu za hapšenje, što je jedan od instrumenata na kojima počiva pravni sistem Evropske unije, i koji je najvažniji za punu primjenu vladavine prava, važno je imati u vidu načelo neposredne saradnje i načelo efikasnosti. O tome je kolega Šaranović sa drugim kolegom na Odboru za politički sistem vrlo ubjedljivo govorio i nakon tog objašnjenja nije bio potreban detaljniji uvid u ono što piše u ovim dokumentima. Za razliku od klasičnih mehanizama međunarodne /prekid/, konevencijama i bileteralnim ugovorima, ovaj mehanizam podrazumijeva, prije svega, da države članice Evropske unije imaju ono o čemu govorimo - visok stepen poštovanja ljudskih prava i sloboda, kao i visoke standarde kad je riječ o vladavini prava, tako da ne treba dovoditi u pitanje kako će taj cjelokupan sistem da funkcioniše onda kada postanemo dio savremene i razvijene evropske porodice. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:52:16)

Zahvaljujem gospodinu Andriji Nikoliću.
Dajem riječ Jovanki Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (17.12.18 12:52:27)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege i kolegice, uvaženi ministre sa saradnicima,

Kao što smo već čuli, prvi put se u naš pravni sistem Crne Gore uvodi jedan poseban zakon kojim se uređuje pravosudna saradnja u krivičnim stvarima između Crne Gore i država članica EU, definišu jasne procedure i nadležni pravosudni organi za njihovu primjenu. Donošenje ovog jedinstvenog zakona nametnulo se kao najefikasnije rješenje za usklađivanje crnogorskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u ovoj oblasti. Ovo je veoma važno sa aspekta jedinstvene prakse, pravne jasnoće i implementacije paketa instrumenata koji su propisani ovim zakonom. Donošenje ovog zakona bilo je, kao što smo već čuli, pod posebnom pažnjom i Evropske komisije, a veoma je važno za poglavlje 23 i 24. I upravo je pravosudna saradnja jedna od podoblasti pregovaračkog procesa u kojem Crna Gora bilježi najbolje rezultate i preporuke Evropske komisije u ovoj oblasti odnose se na jačanje institucionalnih kapaciteta. Crna Gora je uspostavila elektronski sistem praćenja predmeta pravne pomoći ...., vrši se obuka sudija i tužioca uz finansijsku i tehničku pomoć Evropske unije, imamo tužioca za vezu u evropskoj jedinici za pravosudnu saradnju u Hagu, Crna Gora je pristupila programu pravde Evropske komisije /prekid/, a kao kontinuitet tih aktivnosti iskazano je i treba posmatrati predlaganje ovog zakona. Međunarodna pravosudna saradnja počivana načelima koja smo već ovdje čuli i ne bih ih ponovo apostrofirala. Apostrofirala bih načelo efikasne saradnje iz razloga što se ona odnosi praktično na direktnu komunikaciju između pravosudnih organa, uvođenje kataloga djela za koje je isključena prepostavka dvostruke kažnjivosti. Postupak priznavanja instrumenata pravosudne saradnje definiše se kao hitan postupak, sa strogo utvrđenim rokovima za postupanje, što garantuje efikasnost i ograničavanje razloga za odbijanje priznavanja strane sudske odluke i smanjenje uloge izvršnih organa u ovom postupku. Dakle, nema uključivanja Ministarstva pravde.

Takođe, od strane diskutantata rečeno je i koji su to instrumenti. Apostrofirala bih samo neke od njih, ali bih prije toga napomenula da je se odredbe domaćeg prava o amnestiji i pomilovanju mogu primjeniti na odluke o novčanim kaznama i presudama, kojima su izrečene kazne zatvora ili mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode ako se takve odluke izvršavaju u Crnoj Gori. Kada je u pitanju jedan od instrumenata, to je evropski nalog za hapšenje, ovim zakonom se uređuje nadležnost Višeg suda u Podgorici i Višeg suda u Bijelom Polju i evropski nalog, kao što sam već rekla, vrši se u neposrednoj komunikaciji nadležnih organa države izdavanje, država izvršenja i preciziraju se izričiti fakultativni razlozi za odbijanje izvršenja evropskog naloga za hapšenje. Ovim zakonom se uvodi pojam predaje, a ne izručenja traženog lica i on je hitan. Ovim zakonom se posebno razrađuju posebna procesna prava za maloljetnike u odnosu na evropski nalog za hapšenje. Kada je u pitanju i drugi instrument, a to je evropski istražni

nalog, takođe se propisuje nadležnost Višeg suda u Podgorici i Bijelom Polju. Evropski istražni nalog izvršava se na isti način i pod jednakim uslovima kako da je dokaznu radnju odredio nadležni domaći organ, a izvršava se po postupku koji je organ države izdavanja izričito naveo u nalogu ako taj postupak nije u suprotnosti sa osnovnim načelima domaćeg prava. Kada govorimo o ovom zakonu, potrebno je naglasiti da je Crna Gora i prije početka pregovora sa Evropskom unijom i prije predlaganja ovog zakona prepoznala značaj pravosudne saradnje, pa je zaključila bilateralne ugovore sa Republikom Srbijom, Makedonijom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Republikom Italijom i zbog toga bih ovdje pomenula da pitanje Marovića i adresa za rješavanje ovog slučaja ipak leži u nadležnim organima Republike Srbije, kroz ovu bilateralnu saradnju. Dakle, Crna Gora je zaokružila bilateralnu saradnju sa zemljama Zapadnog Balkana i stekla status posmatrača u svim relevantnim evropskim pravosudnim mrežama. To omogućava da se crnogorske pravosudne institucije kvalitetno i na vrijeme pripremaju za horizontalnu saradnju u evropskom prostoru pravde, slobode i bezbjednosti nakon učlanjenja Crne Gore u Evropsku uniju.

I, samo kratko, Zakon o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije, kao što su kolege rekle, primjenjivaće se od dana ulaska Crne Gore u Evropsku uniju. Period do stupanja na snagu početka primjene ovog zakona mora se iskoristiti za sprovođenje plana obuka sudija, tužilaca i policajaca koji je pripremljen u saradnji sa EUROL II čime će se obezbijediti puna i kvalitetna primjena ovog zakona u momentu ulaska Crne Gore /prekid/. Crna Gora sprovodi analizu administrativnih kapaciteta budžeta i potreba za obukom koji su neophodni za sprovođenje pravne tekovine na polju pravosudne saradnje u krivičnim stvarima kako u okviru Ministarstva pravde, tako i u sudovima i u tužilaštvima. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 12:57:46)

Zahvaljujem i Vama na izlaganju.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.18 12:57:58)

Komentar tri minuta, je li tako?

Uvaženi potpredsjedniče, nije /prekid/, ali mi omogućava da kažem nekoliko stvari o ovom pitanju. Vi ste, s pravom, pomenuli da je od koristi, a isto mislim da dugi marš kroz poglavlja je naš put emancipatorski, pristalica sam saradnje u svakom vidu sa Evropskom unijom i to nije nikakav nacionalni rizik, to je tzv. podijeljeni suverenitet, pa sada zavisno od toga kako će se razvijati Evropska unija ka federaciji ili konfederaciji zavisice taj odnos podijeljenog suvereniteta. Ovo je naš interes i podržavam ovaj zakon, pri čemu bi bilo dobro da znamo, imajući u vidu da aplikacija ovog zakona tek dolazi, statusom i članstvom Evropske unije, da mi imamo otvorene prostore saradnje, dakle, na planu pravosudne saradnje i efikasne saradnje i bez ovog zakona. Dobro bi bilo da ovo sada ne bude alibi za poglavlja 23 i 24, jer se pominju, a zakon tek treba da bude apliciran kroz izvjesno vrijeme kada postanemo članica, a ne znamo kada će biti, znači mi smo nesputani da radimo na planu obaveza koje imamo u domenu dekriminalizacije društva i rezultata koji bi mogli potvrditi.

Želio bih da iskoristim ovu priliku da zamolim potpredsjednika Vlade da se možda u završnoj riječi osvrne na jedan detalj, kada već govorimo o međunarodnim obavezama na planu pravosudne saradnje, da se jedna tema koja je nekako pomjerena, a nije nestala kao obaveza. Mislim na onaj program, odnosno Sporazum SOFA, dakle, bilateralni sporazum između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država, koji je potpisao predsjednik Crne Gore u Vašingtonu, koji podrazumijeva poziciju američkih građana i vojnika koja je van pravnog poretka u nekoj zemlji. Drugim riječima, ako američki vojnik napravi krivični prestup u Crnoj Gori, taj zakon onemogućava da crnogorski nadležni organi reaguju, sankcionišu itd. Sjedinjene Američke Države su napravile bilateralne sporazume i sa nekim drugim zemljama. Evropska unija je vrlo precizno saopštila da je ona protiv tog vida bilateralnih ugovora i ne samo da je protiv kao opšti stav, nego je isporučila Crnoj Gori kao uslov za dalje napredovanje na evropskom putu da anulira taj zakon. Imajući u vidu značaj pitanja, značaj ovog stava Evropske unije, koji, kažem još jednom, uslovljava dalji

napredak, taj momenat nije, kako bih rekao, sklonjen. On i dalje ima svoju težinu, samo što se o tome ne govori. To je neugodna tema, izgleda.

Dakle, ponavljam i završavam, podržavam u ime svoje stranke ovaj zakon. Pristalica sam ujednačavanja zajedničkih normi, zajedničke prakse, a želim da aktuelizujem ovu temu tog bilateralnog sporazuma za koji Evropska unija, ponavljam, smatra da treba da se anulira. Dakle, dokle se stiglo, potpredsjedniče Vlade? Da li se na tome radi? Da li postoji neki problem, političko-ideološki, taktički, strateški? Da znamo o čemu se radi, ali bilo koji može biti samo izgovor. Zahtjev Evropske unije je eksplicitan i on treba da se izvrši. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:02:20)

Hvala.

Gospodin Lekić se javio nakon što smo utvrdili dnevni red, a ja sam poštujući pravila i preko sekretarijata objasnio ta pravila ponašanja zbog toga što smo imali mnogo više prijavljenih kandidata ispred DPS-a, ali zbog odnosa pozicija - opozicija, zamolili smo dio poslanika DPS-a da odustanu od toga. Ja sam strogo poslovnički mogao da sugerišem da ipak ovo nije bio pravi odgovor na izlaganje poslanice Laličić, ali razumijem da ste to iskoristili, hajde da kažem, po nekom dogovoru.

Sada imamo dvije mogućnosti, ili da damo Jovanki Laličić da odgovori ili, što ja predlažem, ipak da ministar pravde u završnoj riječi odgovori na određena pitanja koja su bila. Mislim da je to racionalnije.

Izvolite, gospodine Pažin, uz poštovanje određenih elemenata završne riječi koje ne daju mogućnost za komentar. Hvala.

ZORAN PAŽIN (17.12.18 13:03:32)

Poštovani predsjedavajući, poštovane dame i gospodo poslanici,

Koristim priliku, prije svega, da zahvalim svim poslanicama i poslanicima koji su dali svoj koristan doprinos u razmatranju ovog izuzetno značajnog, a moram reći i veoma zahtjevnog zakona, u koji je implementirano čak 17 direktiva i drugih pravnih instrumenata Evropske unije, što je zahtijevalo predan rad i trud od strane svih koji su radili na ovom zakonu. Koristim priliku i da zahvalim svojim saradnicima na tom predanom i posvećenom radu.

Uvaženi poslanice Krivokapiću, poslanice Konjeviću, jedan od velikih američkih pravnih teoretičara i filozofa prava Rosko Paund, polemisući jednom prilikom sa nekim tezama Emanuela Kanta, rekao je da u eri sigurnih saznanja kada ljudi u malo šta sumnjaju, pa čak i filozofi smatraju da su spoznali ono što se smatra nespoznatljivim jedino još pravnici tragaju za svojom definicijom prava.

Vidim, poštovani poslanice Krivokapiću, da i Vi tragate za svojom definicijom vladavine prava. Vidim da tragate, ali ste na pogrešnom tragu. Da ste na dobrom tragu, onda biste, poslanice Krivokapiću, prihvatili u svoj sistem vrijednosti spoznaju da sudove kao institucije treba poštivati i da sudske odluke treba, takođe, poštovati. Jer, uvaženi poslanice, to je afirmacija pravne sigurnosti, a bez pravne sigurnosti, kao najznačajnijeg atributa vladavine prava, ni same nje nema. S druge strane, poštovani poslanice, ako bi svi bili sudije, onda nam ne bi trebali ni sudovi ni sudije. Prateći vrlo pažljivo Vašu pravničku karijeru i Vaš politički angažman, primjećujem da Vi veoma rado govorite o vladavini prava, pa bih rekao čak i do atrofije da zapljuskujete društvenu svakodnevicu sa svojim doživljajem vladavine prava, a da se pritom, uvaženi poslanice, ne pozivate na pravničke ili pravne autoritete, pa iz toga proizlazi da je vladavina prava ono što se Vama sviđa. Vladavina prava je jasno definisan pravni pojam kojeg se treba držati kada se govori o jednom tako važnom pravnom fenomenu, koji nije samo pravni nego je i politički.

Takođe, primećujem da se demagoški osvrćete na slučaj Marović, prozivajući institucije vladavine prava u Crnoj Gori, a ne dajući za to baš nijedan argument. Više puta ste imali priliku čuti da su naše institucije uradile sve što je bilo u mogućnosti tih institucija da se gospodin Marović

nađe na izdržavanju krivične sankcije koja mu je određena. Nije valjda vaše očekivanje, poštovana gospodo, da organi Uprave policije liše gospodina Marovića na teritoriji Republike Srbije. Nije valjda to u domenu vladavine prava kako je vi poimate. Uradili smo sve što je do nas. Iz nekog razloga, o kome ja ovom prilikom ne mogu da lamentiram, organi Uprave policije Republike Srbije ne izvršavaju međunarodnu potjernicu Interpola za hapšenjem gospodina Marovića. Sve odgovore na tu temu treba tražiti u Republici Srbiji, a, kao što smo informisani takođe od naših evropskih partnera, traže se odgovori u Republici Srbiji zašto ne postupa po međunarodnoj potjernici što je njena obaveza kao članice Interpola.

Drago mi je takođe, gospodine Krivokapiću, što ste ukazali na potrebu prožimanja i veze između prava i morala. Zaista pozdravljam taj Vaš stav i meni je veoma blisko da razmišljam na taj način, ali mislim da nije ni moralno /prekid/ kolega Konjević pomenuo, pričati da se radi o nekakvom političkom dogovoru zbog čega navodno gospodin Marović nije na izdržavanju krivične sankcije. Takva proizvoljnost teško može biti ocijenjena kao moralan čin. Ako mislite da postoji neki politički dogovor, onda kažite ko je sagovornik u tom političkom dogovoru. Molim Vas direktno ga prozovite, pa ćemo onda u skladu sa propisanim procedurama da tražimo odgovor na ta pitanja. A ako nemate odgovore na ta pitanja, onda molim Vas nemojte da se bavite trućanjem i proizvoljnim naklapanjem. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (17.12.18 13:09:19)

U skladu sa Poslovníkom, daću riječ i poslanicima Krivokapiću i Konjeviću. Zamolio bih zbilja da bude to kratko po minut i poslije toga da odgovori potpredsjednik Pažin.

RAŠKO KONJEVIĆ (17.12.18 13:09:37)

/Prekid/ samo onda da izdefinišemo, da li je ovo bila diskusija gospodina Pažina, na što je imao pravo, ili je bila završna riječ? Samo da to raščistimo šta je. /Upadica/ Onda se radi o replici. Ovdje se radi o čistoj replici i ja koristim pravo na repliku jer sam poimenično pomenut.

Gospodine Pažin, ja sam tačno upotrijebio jednu riječ i rekao da ona može da ima jedno značenje i ja ne želim da je upotrijebim u tom značenju. Govorio sam o političkom licemjerstvu. /Upadica/ Ja sam Vas pažljivo slušao. Sad ću Vam reći u kom kontekstu sam mislio. Mislim da je zaista politički licemjerno da ustanete /prekid/ Crne Gore objašnjavate, misleći da oni elementarno ne poznaju stvari, da jedan čovjek koji je bio drugi čovjek Demokratske partije socijalista šeta po Beogradu bježeći od pravde, a da Vi istovremeno kažete da sa Srbijom imamo najbolje odnose u posljednjih 20 godina, da se svi funkcioneri ove države sastaju sa funkcionerima Srbije i da iko ne spomene jednu jedinu riječ o slučaju Marović nakon tih susreta. Imate, na primjer, susret predsjednika Skupštine i predsjednika Vučića na pitanje novinara o tome, on kaže - nijesmo o tome razgovarali. Potpredsjedniče Vlade, možda je trućanje ovo što mi govorimo o gospodinu Maroviću. Gospodin Marović je sigurno krao ove građane, sigurno ih je krao ne zato što ja to kažem, to je sud utvrdio. Znaete što je sud još uradio? /Prekid/ donio presudu u tom dijelu, potpredsjedniče Vlade. Misliete li da čovjek koji je osuđen za takvo krivično djelo, nije sud trebao da iskoristi neku od mjera ili da ga odmah pošalje u Spuž, ili da mu da neku mjeru koja bi obezbijedila da on bude u Spužu? Ovo je, potpredsjedniče Vlade, elementarno vrijeđanje inteligencije građana Crne Gore. Ja sam rekao /prekid/ vlasti Crne Gore i vlasti Srbije. Bi li se, ne daj Bože, jer možda je zakonodavno moguće, a evo neka od tri grane vlasti, vi proberite na koju najviše sumnjate. /Upadica/ Znači, ja mislim da nije uopšte uvredljivo nego pravo na moj politički stav, a jezički vrlo korektno i kulturno jer ne govorim da ste trućali, ali kao što ste Vi rekli nama. /Prekid/ pravo politički, izvinite, vrlo precizno koristim formulacije i kažem, /upadica/ trućanje jeste sloboda izražavanja, kao što je lopovluk koji je radio Sveto Marović trebao da služi u Spužu da bi ovdje bilo pravde. Da bi ovdje bilo pravde, pa ako ste saglasni da ste potpredsjednik Vlade, pođite u Beograd i tražite od kolege potpredsjednika Vlade gospodina Stefanovića da ga liši slobode i javno recite zašto to gospodin Stefanović neće da uradi.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.18 13:13:36)

/Prekid/ vrijeđao, ali dobro. Mene više brine to što ste pali na taj nivo. Kao što vidite, ja Vas nigdje nisam uvrijedio ničim, pozivao na pravdu i ništa slično, ali me više brine da ste pali na taj nivo. Čak ni trućanje niste mogli sami smisliti, nego citirate Mila Đukanovića. Naučite od njega nešto drugo, a ne te uvredljive izraze. Ponešto od njega možete naučiti i mimo toga. Tako da to trućanje znam da možete smisliti nešto pametnije od toga. Ničim Vas nisam uvrijedio, čak sam pokušao stimulisao da se bavite svojim poslom, ali očigledno da Vam je taj posao preveliki zalogaj. Uzeli ste ga i dok čovjeku ne date vlast, ne znate šta može. Vi možete manje nego što ste prije mogli. A moju karijeru nemojte procjenjivati, procjenjuju je svuđe i tamo u Venecijanskoj komisiji, kao što znate, i drugdje. Ja Vašu ne procjenjujem ni po spaljenim predmetima u Osnovnom sudu, ni dalje, a mogu i to procjenjivati, jer imaju ti predmeti neđe drugo. Prema tome, moju karijeru nemojte procjenjivati- ona je javna, sva je javna. /Prekid/ u spaljenim spisima, nema je u spaljenim spisima i nema je u saginjanju pred bilo kim, pogotovu ne pred Srbijom. Nije slučajno rečeno da je... Tri minuta imam pravo, uzmite Poslovník.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:14:49)

Nemate pravo. Gospodine Krivokapiću, tražili ste od mene da ovo tretiram kao repliku i tako sam tretirao i to je minut.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.18 13:15:58)

Tri minuta je replika. Da završim ja tezu, pa ćemo dalje. Samo da završim. Uzмите pogledajte sve te stvari, uzмите pogledajte sve te stvari da biste vratili malo autoriteta funkciji koju obnašate, što bi rekli Hrvati. Ovdje nas vrijeđate, a još gore je što me ne možete uvrijediti, a još gore je što me ne možete uvrijediti. To je za Vas najveći poraz u ovoj priči. Nijednu presudu nijesam komentarisao, lako je pogledati. Presuđenu stvar sam komentarisao i nije čudno što kažu da su naši odnosi sa Srbijom najbolji zadnjih 20 godina. Znaete kad su bili najbolji? Prije toga 10 godina, 10 godina prije toga kad su zajedno harali po Jugoslaviji, ubijali, pljačkali itd. Tad su bili bolji kao što vidite. To kažu ljudi koji su vam dali mandat, to kažu ljudi pod čijom, slušajte me pažljivo, ja Vas slušam pažljivo, vrlo strpljivo i kad vrijeđate. Ja Vas ničim ne vrijeđam. /Prekid/ Neznanje, karijera i sve ostalo. Ja ne trpim što Vi trpite, niti bih ikad trpio i kao što znate zato sam bio diktator. Vi trpite što god hoćete, a ja neću ništa što je ispod mog nivoa koji sam postigao sa SDP-om u ovoj situaciji. Prema tome, pogledajte to, jer nam se ruga čitav svijet. Ovo je loša predstava, loša predstava između Srbije i Crne Gore, između dvije autokratije. Eto mogli ste da vidite kako jedna autokratija finansira drugu, kako se to vraća ovako, rujanje pravdi. A Vi ste ministar pravde, ne očekujem da to riješite. Čak sam bio vrlo dobronamjeran, očekujem da kažete nešto o tome i da se borite javno da se to završi. Pogledajte na kraju kako sam mijenjao državnog tužioca 2003. godine. Javnim djelovanjem, nikakvim tajnim djelovanjem, ono za šta imate moć i za šta ste izabrani, da branite pravdu čak i ako nećete uspjeti. Ne morate da uspijete po kriterijumima koje ja mislim. /Prekid/ to bi značilo gubitak funkcije, ali to morate da radite. Ništa drugo. Nikakve uvrede nije bilo, nikakve presuđene stvari nismo komentarisali, odnosno presuđenu stvar smo komentarisali, nikakve sudske odluke osim da Vam kažem nešto što ne znate, meni Poslovník daje to pravo da komentarišem bilo šta. Ako je mogao Zola da optužuje čitavo francusko pravosuđe, koje je bilo mnogo bolje sa Drajfusom nego ovo naše sada s Marovićem i ostalim i sa vama, onda možemo i mi skoro dva vijeka posle. Ako ne možemo ono što smo mogli /prekid/ toliko nazadno. To se moglo i kod Petrovića, a ne kod vas.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:17:44)

Samo da razjasnim čitavu situaciju.

Gospodin Pažin je imao završno izlaganje, Vi ste mi sugerisali da je bilo nekih stvari koje ukazuju da je bila replika i po istom kriterijumu, pratio sam riječi koje ste i Vi rekli, daću Vam priliku na repliku.

Evo čitam, to sam tražio. Replika na repliku nije dozvoljena osim ako predsjednik Skupštine ocijeni da su navodi u replici uvredljivi i dozvoli tu repliku. Procijenio sam da ste kako ste pričali o karijeri gospodina Pažina pričali na uvredljiv način, da ste pričali o licemjerju i da ste, takođe, koristili neke izraze na koje ste se pozvali kada je vama on govorio da su bili uvredljivi za Vas.

Mislim da treba da budete korektni kao što je bio korektan i gospodin Pažin, koji je ispoštovao ovaj dio koji ste Vi definisali kao repliku. Mislim da bi bilo korektno da dozvolite, bez proceduralnih stvari, precizno sam procijenio da je to moje diskreciono pravo da ocijenim i čak sam i naveo određene stvari. Možemo da napravimo pauzu, pa da Vam dokažem koje su to riječi. Čini mi se da bi to bilo najprofesionalnije, ali izgleda Vi želite nešto drugo. Siguran sam da nećete imati mogućnosti i pravo da na pravi način iskoristite proceduru, pa ću morati onda da Vam zabranjujem i da pravimo jednu atmosferu koju ne želim da napravim ovdje. Sugerišem Vam da, ako imate proceduru, a ne znam jer sam pročitao član Poslovnika, morate da navedete gdje sam to pogriješio, kao što vidite, nisam pogriješio, mislim da bi bilo korektno. Vama sam dao značajno više minuta nego što je bilo po Poslovniku, takođe i jednom i drugom, sa ambicijama da razmijenite informacije. Onog momenta kada ste procijenili da Vas je neko uvrijedio, dao sam Vam riječ. Ako je sada potpredsjednik isto to procijenio, mislim da je parlamentarno korektno da nastavimo po tim principima sjednicu.

Vi imate povredu Poslovnika?

Recite mi samo u kom dijelu je povreda Poslovnika. Navedite član.

RAŠKO KONJEVIĆ (17.12.18 13:20:12)

Reći ću Vam vrlo precizno, potpredsjedniče.

Onoga trenutka kada se gospodin Pažin javio za završnu riječ, sugerisao sam da, pošto je završna riječ, diskutuje na način kako je to predviđeno Poslovníkom kada je bila završna riječ. Vi ste najavili završnu riječ i, nakon što ste čuli moju sugestiju, korektno ste ukazali da bi to izlaganje trebalo da bude shodno, kako ste rekli, da li praksi itd. Nakon toga ste dozvolili nešto što nije bilo tako. Trebali ste gospodinu potpredsjedniku Vlade da ukažete, ne mislim da je njegova namjera bila loša, ili da preformulišete da nije u pitanju završna riječ, zato sam i pitao, nego da je u pitanju njegovo pravo na diskusiju koje kao predlagač ima u bilo kojem trenutku. Ovdje se nije radilo o ličnim kvalifikacijama. Ovdje se radilo o kvalifikacijama koje su negativne, na šta smo mi imali pravo na repliku.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:21:23)

Dao sam Vam mnogo više nego što mi Poslovnik dozvoljava.

Gdje sam pogriješio? Recite koji član sam pogriješio.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.18 13:21:35)

Potpredsjedniče, samo polako. Vi ste novi u ovom poslu, a ja tri decenije nisam imao zahtjeva da sam nekog uvrijedio ovdje, ni ovdje ni bilo će drugo. Prema tome, valjda mi možete vjerovati sa tri decenije iskustva u parlamentarizmu. Samo sam odgovarao na ono što je gospodin Pažin meni prigovorio, niđe ga nisam uvrijedio, samo sam konstatovao da ne mogu govoriti pozitivno o njemu kada je on mene vrijeđao. Ja ga nisam vrijeđao. Prema tome, ne očekujte da mogu pozitivno govoriti o nekome ko me vrijeđa, ko govori licemjerje, i neznanje, i karijera. Sve te teme je on nametnuo. Nisam ih ja nametnuo, samo sam na istim temama odgovarao.

Prema tome, tu je povreda Poslovnika i na repliku nema replike upravo zbog toga. Da bih

ga uvrijedio treba da kažem neku uvredljivu riječ za njega. Nijednu od tih riječi nisam rekao, ja čak nisam ni spominjao licemjerje, ako se sjećate, to je kolega Konjević rekao, čak ni to nisam rekao. Prema tome, lako ćemo pregledati zajedno snimak da vidite da ga niđe nisam uvrijedio. Važnije mi je to nego trenutno minut, dva. Neće ođe niko završiti priču za minut, dva, nego će nastaviti da se priča. Ponavljam da ga nisam uvrijedio, on je ad hominem ovdje raspravljao, što završna riječ ne dozvoljava, ad hominem. Ponovio je pet, šest puta naša imena u cjelini. Ovdje se ne dozvoljava u završnoj riječi govoriti ad hominem. Mogao je da implicira, mogao je da na razne načine to uradi, a ne ad hominem. Nije smio da spominje imena i to je njegova greška, ali nije jedina.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:23:02)

Poslaniče Krivokapiću, ne znam šta nam to znači da upoređujemo koliko je ko dugo i na taj način ste željeli da kažete da sam možda nešto pogriješio po Poslovniku, ali zbilja, siguran sam, da ni mene, a pogotovo poslanike ovdje i građane Crne Gore niste ubijedili jer je tačno da nisam pogriješio Poslovnik ni u jednom elementu, nego sam Vam samo iznio Poslovnik, koji ste vjerovatno i Vi kreirali, sa ovim odredbama na koje ste se pozvali. Tako da način kako ste željeli da komunicirate sa mnom nisam siguran da je bio korektan. Ali, svoj dio ću ipak preskočiti, ostavite meni kao nekom ko ima dosta iskustva ne samo u ovim poslovima, nego i drugim. Čini mi se da načinom vođenja koje mi ovdje radimo bez nekih komentara uvodimo jednu korektnu praksu onakvu kakva pripada nekome ko predsjedava. Kakva su moja viđenja iz nekog perioda gdje ste Vi radili ovaj posao, a ja radio neki drugi, to Vi i ja dobro znamo. Nije mi to bila ambicija, nego pokušavam zbilja na jedan profesionalan način to radim, što ne bih mogao onako biti siguran da je to bilo u nekom prethodnom periodu poštovanja Poslovnika.

Koristim svoje pravo koje mi daje Poslovnik da dam riječ potpredsjedniku Pažinu. Izvolite.

ZORAN PAŽIN (17.12.18 13:24:27)

Hvala Vam na tome.

Sa svoje strane da dam džentlmenski doprinos razrješenju ove poslovničke situacije. Neću komentarisati navode gospode Krivokapića i Konjevića, nego ću svoje vrijeme da iskoristim da odgovorim gospodinu Lekiću na njegovo pitanje. Mislim da je to način da izađemo iz ove situacije, iako je vrlo uvredljivo za nekoga reći da je dio političkog dogovora u situaciji kada se ne izvršava krivična sankcija protiv nekoga, a obraćaju se meni dok to govore. Na taj način se osjećam, zaista, povrijeđenim, jer nijesam sklon da ulazim u bilo kakve dilove te vrste. To bi bilo teško krivično djelo. Prema tome, kada se nekome obraćate na taj način, onda morate da znate da i taj kome se obraćate ima potrebu da zaštiti svoj integritet. Dakle, neću govoriti više o tome, nego koristim priliku da zahvalim gospodinu Lekiću.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:25:29)

Gospodine Pažin, ako budete ušli u komunikaciju sa poslanikom Lekićem, onda će on imati pravo da odgovori.

ZORAN PAŽIN (17.12.18 13:25:40)

Htio bih kroz završnu riječ da odgovorim gospodinu Lekiću ukoliko je to u redu, jer on mi je postavio to pitanje. Ako mislite da je to van Poslovnika, odustajem. Nema razloga da bude dodatne polemike. Zahvaljujem na opservacijama koje je dao uvaženi poslanik Lekić, a koje se odnose na Statut Međunarodnog krivičnog suda i činjenicu da sve odredbe sporazuma koje smo potpisali sa Sjedinjenim Američkim Državama tim povodom nijesu komplementarne sa Aki komuniterom u tom dijelu koji se tiče ovih pravnih pitanja. Mi nemamo namjeru da odustanemo od

Akija zbog ovog sporazuma. U cjelosti ćemo usaglasiti naše propise sa obavezama koje podrazumijeva članstvo u Evropskoj uniji. Komunikacija sa Sjedinjenim Američkim Državama tim povodom već traje, tako da ćemo mi u nekom razumno vrijeme doći do usaglašenosti u cjelosti sa onim što su zahtjevi Evropske unije. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:26:53)

Hvala Vam.

Uvaženi poslanici, uvaženi ministre i članovi Vlade, na ovaj način smo završili tačku dnevnog reda o Predlog zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je Predlog zakona o izmjenama dopunama i Zakona o notarima. Ovlašćeni prestavnici Vlade su Zoran Pažin, kao i za prethodne dvije tačke, potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde i Marijana Laković-Drašković, generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor.

Izvjestioci odbora su Miloš Nikolić, Zakonodavnog odbora i Danijel Živković, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li potpredsjednik Pažin želi dati dopunsko obrazloženje? Ne. Imamo nekoliko prijavljenih diskutanata. Prvoprijavljeni je Željko Aprcović, a poslije njega Mihajlo Anđušić.

Izvolite.

Prije toga, proceduralno Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (17.12.18 13:28:08)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Pažin, gospođo Laković,

Dakle, samo sam htio da pitam pošto bih konkretno postavio pitanje, ne bih ulazio u diskusiju jer se ovdje radi o usaglašavanju ovog akta sa aktom o kojem je maloprije raspravljano, moglo bi se pričati ovoj temi nadugo i naširoko. Ali, da se držim dakle onoga što jeste dnevni red - da li se pitanje može postaviti prije nego što krenu diskusije, jer je to od prilike praksa u ovom domu, ili ćemo čekati redosljed pa ćemo ići na raspravu?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:28:37)

Znači, što se tiče prakse, Vi znate, to sam rekao nekoliko puta na Kolegijumu, želimo da uvedemo praksu gdje se osjećamo kao dobri domaćini. I na taj način često tretiramo i tako kolege koji dođu iz Vlade i ostale stvari što nijesam siguran da je uvijek bila praksa. Što se tiče Vas, Vi ste povrijedili Poslovnik jer je obaveza kad tražite na način kao što ste se javili da kažete po kojoj tački smo prekršili Poslovnik. Znači, ipak je ovo bio neki komentar, pitanje i ostale stvari. Po dogovoru koji smo uvijek imali, kad se pokrene određena tačka dnevnog reda, možete da se prijavite. Ja nijesam vidio da ste se Vi prijavili, pitao sam i kolege. Nema prijavljenih od opozicije, a taj princip sam primijenio i povodom prethodne tačke dnevnog reda.

Pošto je ipak početak, ako želite da se prijavite, prijavite se, mi ćemo to uvažiti. Samo se prijavite bez komunikacije sa mnom, na način kako to treba, jer Vam ja dat riječ sad neću. Prijavite se kod generalnog sekretarijata i dobićete riječ i ako je to van pravila.

Sada ću da dam riječ Željku Aprcoviću.

Izvolite.

ŽELJKO APRCOVIĆ (17.12.18 13:30:00)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Vlade, ministre pravde gospodine Pažin sa saradnicima,

Pa ukratko želim par rečenica da kažem. Neću ništa novo reći iz razloga što zbog obaveza na Odboru nijesam prisustvovao razmatranju prve tačke dnevnog reda, to je Zakon o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa. Ova dva zakonska akta su jedan na drugi naslonjeni iz prostog razloga što sama činjenica koju je pretpostavljam naglasio potpredsjednik Vlade gospodin Pažin u svom uvodom obrazloženju, a tiče se prvog akta Zakona o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa da je taj zakonski akt važi od 1972. godine i ga je već vrijeme prevazišlo na način kako je to on u uvodnom obrazloženju i kazao. Zahtijevalo je to jedno cjelovito sagledavanje ove materije iz prostog razloga što smo morali da omogućimo veću pravnu sigurnost kako svim građanima Crne Gore, tako i svim onim zainteresovanim subjektima, pogotovo stranim investitorima kako bi imali unificirane, odnosno regulisane propise vezane za potpise, prepise i rukopise, pritom ne zanemarujući činjenicu da su u koncipiranju akta Zakona o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa, kako u obrazloženju Ministarstva pravde i stoji, učestvovali relevantni stručnjaci, počev od profesora sa fakulteta, sudija, notara, na kraju i advokata koji su dali sugestije, odnosno primjedbe kako bi ovaj akt na kvalitetan način bio prezentiran odnosno usvojen, odnosno omogućio krajnjem korisniku, svim građanima Crne Gore, i, kako sam i ranije naveo, zainteresovanim stranim investitorima da imaju puno pravnu sigurnost. U čemu se sastoji puna pravna sigurnost? Puna pravna sigurnost jeste u tome da je propisano unificiran način svih subjekata koji trebaju da vrše ovjere. Tu mislim i na kancelarije koje posluju u okviru lokalne samouprave, takođe kancelarije u sudovima i notarske kancelarije koje na potpuno identičan unificiran način uz obrazac trebaju da dođu do pravilne i potpune istine prilikom ovjere potpisa, prepisa i rukopisa.

U važećem zakonu iz 1972. godine nijesmo imali rukopise. To je sada nova norma koja je ugrađena u predloženi Zakon o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa. Upravo kroz uvođenje posebnog upisnika koji će tretirati ovu materiju se dodatno osnažava, ojačava pozicija svih onih korisnika, odnosno konzumenata ovih zakonskih rješenja. S obzirom na tu činjenicu, neophodno je bilo da se pristupi izmjenama i dopunama Zakona o notarima. Znamo da je Zakon o notarima donešen 2005. godine, da je pretrpio određene izmjene kroz njegovu potpunu implementaciju 2008. i 2016. godine kroz Izmjene i dopune Zakona o notarima. Ono što jesu prepreke bile za njegovu punu primjenu se otklonilo, pogotovo u dijelu koji se tiče normi koje su mijenjane 2016. godine, a tiče se disciplinske odgovornosti notara koja je ogroman preduslov da bi se notarska djelatnost ostvarivala u cjelosti u skladu sa zakonskim rješenjima. Današnje predložene izmjene i dopune, bez obzira što kažem da su naslonjene na ovaj prethodni akt o kojem sam pričao, idu ka tome da su sad na cjelovitiji način implementirane zakonske norme iz zakona koje ćemo nadam se usvojiti na ovoj Skupštini - Zakon o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa. I pritom ne zanemarujući činjenicu što suštinski jeste jedan iskorak u dijelu koji se tiče odgovornosti samih notara koji obavljaju tu djelatnost - da su i oni dužni da, shodno Zakonu o sprečavanju korupcije, Agenciji za antikorupciju podnose izvještaje.

Zašto smatram da je to trebalo tako da bude? To je jedan prosti razlog s obzirom na činjenicu da je notarska djelatnost bukvalno državna djelatnost, iz razloga što država kontroliše rad notara. Zbog toga što dio prihoda koji se ostvaruju iz notarske djelatnosti ide direktno u budžet Crne Gore i na kraju ga koriste svi građani naše države, sasvim je logično da i notari budu obveznici onoga što jeste propisano Izmjenama i dopunama Zakona o notarima, odnosno da podnose jednogodišnji izvještaj o prihodima kako za sebe, tako i za svoje članove porodice - iz prostog razloga što će se i na taj način vršiti adekvatna kontrola, odnosno biće dostupni kao i svi ostali javni funkcioneri u Crnoj Gori, koji jesu obveznici Zakona o sprečavanju korupcije, odnosno jesu /prekid/ Izvještaj Agenciji za antikorupciju jedanput godišnje, odnosno u trenutku obavljanja te javne funkcije.

Zakon o ovjeri prepisa, potpisa i rukopisa u sebi sadrži normu da su svi pravni subjekti, odnosno organi koji vrše ovjeru potpisa, prepisa i rukopisa dužni po zakonu da kompletnu dokumentaciju prosljede Poreskoj upravi. Na taj način će biti sužen prostor da dođe eventualno do bilo kakve zloupotrebe ovih instituta, kako je to precizirano i u predloženom Zakonu o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa. Smatram da ćemo kroz usvajanje ova dva zakonska rješenja imati efikasniju kvalitetniju službu ovjera i veću pravnu sigurnost kako svih građana Crne Gore, tako i

sve većeg broja stranih investitora koji imaju potrebu da ulažu u Crnu Goru. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:36:15)

Zahvaljujem Željku Aprcoviću.
Dajem riječ Danijelu Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (17.12.18 13:36:24)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Pa evo, jedna, da kažem, tehnička izmjena ovog Zakona o notarima koja dodatno pravnu sigurnost i pravnu stabilnost u pravni sistem Crne Gore. Dakle, notarijat vuče korijene daleko iz prošlosti, iz srednjeg vijeka. Ima svoju podlogu posebno u rimskom pravu i koda nas je uveden upravo ovaj latinski tip notarijata iz 2005. godine, kada se zakonodavac odlučio za latinski tip notarijata. Već 2011. godine imamo izmjenu i dopunu ovog zakonskog rješenja i ovu koja je sada, a koja se odnosi upravo sa usklađivanjem zakona koji smo prethodno raspravljali, a to je Zakon o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa.

Dakle, usklađujući ono što je taj latinski tip notarijata, notar jeste javni službenik, odnosno činovnik koji profesionalno, nezavisno i samostalno obavlja svoju dužnost, svoje obaveze, odgovorno i određenim pravnim radnjama, činjenicama i okolnostima, izjavama volje i zapisima daje posebnu pravnu snagu i vjerodostojnost tim pravnim aktima i izvršnost u određenim situacijama kada to i sam zakon propisuje. Dakle, ovaj latinski tip notarijata je rasprostranjen i širom svijeta i svoju primjenu naročito ima u Evropi. Kolijevkom srednjovjekovnog notarijata smatra se upravo sjeverna Italija, dok se kolijevkom modernog latinskog tipa notarijata smatra Francuska prilikom donošenja zakona iz 1803. godine.

Posebno bih istakao značaj uvođenja notarijata u pravni sistem države Crne Gore. Dakle, on je, prije svega, višestruki, jer radom notara u Crnoj Gori posebno su rasterećeni sudovi, naročito u onoj oblasti koja se odnosi na zaključivanje kupoprodajnih ugovora, u smislu prenošenja prava svojine na nekretninama, odnosno nepokretnostima i drugim službenostima. To je veoma važno jer su notari ljudi koji posebnom odgovornošću i senzibilitetom, dajući pravnu snagu određenim javnim ispravama kroz vjerodostojnost, prate i pitanje očuvanja pravnog poretka i ne dozvoljavaju da se desi neki pravno nevaljan posao.

Uloga notara je posebno važna kroz zaključivanje bračnih ugovora, raspologanja imovine bračnih i vanbračnih ugovora i naravno kroz raspolaganje imovine na drugi način. Takođe, osim toga, veoma je važno reći da naš zakonodavac obaveznu formu notarskog zapisa predviđa i za situaciju kada su lica maloljetna ili im je oduzeta poslovna sposobnost, raspolažu svojom imovinom ili nepokretnostima. Takođe, obavezanim upozorenjima o posljedicama pravnog posla, odnosno o eventualnim manjkavostima istog, postupajući u skladu sa obavezama utvrđivanja prava volje stranaka koje učestvuju u sačinjavanju pravnog posla, notari ostvaruju ulogu preventivnog sudije. To je veoma važno napomenuti.

Osim toga, pošto je sada došlo do izmjene Zakona o državnoj upravi, više nema uprave za pranje novca i sprečavanje terorizma, ipak notari su, čini mi se, bili obavezni da tokom jednonedjeljnog izvještaja dostavljaju sve te podatke o kupoprodajnim ugovorima vezano za nekretnine upravo ovoj upravi. Posebno bi bilo važno, sada ne znam u kojoj fazi taj postupak i da li je to realizovano, umrežavanje između notarske komore, odnosno notara sa Upravom za nekretnine, čime će se dodatno spriječiti mogućnost višestruke prodaje nekretnina. Dakle, i ovo zakonsko rješenje i ova kratka tehnička izmjena i dopuna ovog zakonskog rješenja dodatno će učvrstiti pravnu stabilnost i pravnu sigurnost u pravnom sistemu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:40:40)

Zahvaljujem poslaniku Danijelu Živkoviću.

Dajem riječ Aleksandru Damjanoviću, a poslije njega Jovanki Laličić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (17.12.18 13:40:54)

Gospodine Pažin, da mi malo relaksiramo ovu atmosferu nervoze, ne vidim čemu nervoza u ovom domu. Sve ide regularno, po protokolu, u skladu s procedurom.

Dakle, htio sam kratko da i relaksiram diskusiju sa postavljenjem pitanja i dobijem konkretan odgovor, pa ćemo sad ipak malo proširiti ovu priču. Naravno, slažem se sa stavom uvaženog kolege Aprcovića da s obzirom da se ovdje radi o ipak jednoj vrsti državne djelatnosti ili djelatnosti koja je pod kontrolom države, da je bilo smisla i mnogo ranije, još prije desetak godina kada je ovaj institut notarijata zaživio, da i notari, shodno državnim funkcionerima i ostalim licima koja prijavljuju imovinu, prijave svoju imovinu. U tom dijelu naravno spora nema, osim tog nekog protoka vremena. Opštepoznata stvar je da je notarski posao težak, ali i veoma lukretivan, obezbjeđuje neke solidne prihode. Znamo i sami kako je taj esnaf faktički, shodno zakonskim rješenjima, o tome sam htio da pričam a pričaćemo kada bude i to na dnevnom redu, zatvoren i kako se veoma teško, uslovno rečeno, ulazi u taj zatvoreni krug. A kako raste privreda, generalno negdje razvoj, uslovno rečeno, donosi neki novac u sistemu, te zarade nisu ni male. Ima smisla da se naravno prijavljuje ta imovina. U tom dijelu samo shvatio sam da će nakon mjesec dana od stupanja na snagu zakona, negdje očekavano krajem januara, oni prijaviti svoju imovinu, na dan kada faktički istekne 30 dana, a primjenjivaće se zakon vezan za sprečavanje korupcije, što znači da će do 31. marta ponovo morati da prijavi imovinu za 2018. godinu. To je bitno bilo da znamo da imamo i taj neki uporedni pregled. Ono što bih ja htio da Vas pitam jeste vezano za tarife o naknadama za rad i naknadama troškova notara. Znam način na koji se na Skupštini njihovoj faktički donose te tarife i saglasnost daje Vlada, odnosno Ministarstvo.

S obzirom da već dugo na snazi imamo ovaj tarifnik koji je jedan interesantan akt, ja se neću baviti ovim posebnim dijelom koji govori zašto se i za koliko neke stvari završavaju kod notara - da li ima razmišljanja kod vas da se sagleda ovaj tarifnik, jer procedura je dosta nejasna u smislu da Skupština njihova ponovo sama od sebe krene u neke izmjene, pa da eventualno smanji ili poveća neke naknade. Kao građanin i kao neko ko je dosta u komunikaciji sa građanima, mislim da su ove naknade ili jedan dio naknada dosta visoko opredijeljene, tarifa i da bi bilo potrebe da se razgovora o eventualnom smanjenju. Taj mehanizam ko to pokreće je veoma nejasan i negdje je moje pitanje da li kroz ili zakonsku modifikaciju, ili kroz sadašnje odredbe zakona postoji mogućnost da od strane Vlade, koja daje samo saglasnost na ono što je njihova Komora definisala, da od strane Vlade se pokrene određena inicijativa, jer vjerovatno Komora sama po sebi teško će doći u situaciju da raspravlja o smanjenju naknada za svoje članove.

Dakle, da tu malo relaksiramo građanstvo i privredu, jer, shodno onome što je praksa u drugim državama i shodno onome što je trenutna ekonomska moć prosječnog građanina Crne Gore, odnosno privrednog subjekta, smatram da su one ipak previsoko definisane i da postoji potreba nakon velikog protoka roka 2011, 2012. godina, čini mi se, kada je ta Skupština njihova, odnosno Komora odlučila o tome da se sagledaju eventualno i preispitaju te tarife. Toliko.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:44:50)

Hvala.
Jovanka Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (17.12.18 13:44:56)

Poštovani potpredsjedniče, kolege i kolegice, uvaženi građani, poštovani ministre sa saradnicima,

Crna Gora je posljednja država u regionu koja je u svoj pravni sistem unijela notarijat. Ja sam kao i kolega Živković malo putovala kroz istoriju i utvrdila da Zakonom o notarima iz 2005.

godine se zakonodavstvo opredijelilo za takozvani latinski tip notarijata, kojeg u bitnom karakteriše da je notar nosilac javne službe koju obavlja profesionalno, samostalno, nezavisno i neutralno, kao isključivo zanimanje, da su isprave sačinjene od notara javne isprave i da pod određenim uslovima mogu imati i uslove za izvršni naslov, da ispunjavaju uslove izvršnog naslova.

Zakon je donijet kao dio reforme pravosudnog sistema na osnovu preporuka Savjeta Evrope i iskustava zemalja iz regiona, sa ciljem da se poveća stepen pravne sigurnosti, naročito u osjetljivim oblastima, u oblastima koje su stavljene u nadležnost notarijata. To je, prije svega, u oblasti prometa nekretnina, da se rastereti u tom dijelu pravosudni državni aparat, ali da se i građanima pruži brža i efikasnija usluga.

Nezavisnost i nepristrasnost u radu notara moraju biti osigurane u što većoj mjeri, pa u tom smislu treba razumjeti odredbu koja se odnosi na obavezu podnošenja izvještaja o imovini notara, njegovog bračnog druga i djece koja žive u zajedničkom domaćinstvu. Osetljivost poslova koje vrše, mogućnost sklapanja štetnih ugovora, činjenica da ih imenuje ministarstvo, te inače na vrstu poslova koji su im povjereni, daju za pravo široj javnosti da ima uvid u njihov rad, pa i njihovo imovno stanje. Pored ovog razloga, kao što smo čuli od kolega prethodnih, drugi razlog zbog kojeg se ovaj zakon predlaže leži u potrebi da se odredbe ovog zakona usklade sa Zakonom o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa, o kojem smo prije razgovarali. Zakon sadrži upućujuću normu koja obavezuje notare da ovjeru potpisa, prepisa i rukopisa vrše na isti način kao kada to rade sudski organi, odnosno organi lokalne uprave nadležni za ovu vrstu poslova. To garantuje pravnu sigurnost i pruža građanima mogućnost da izaberu ko će im od ova tri subjekta pružiti uslugu ovjere potpisa, rukopisa i prepisa. Notarima je data u nadležnost i ovjera rukopisa što nije bilo dosada. Predlogom zakona se propisuje težom povredom notarske dužnosti ukoliko notar prilikom sastavljanja notarskog akta nije postupio u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju pitanja, pravila i odnosi koji su predmet notarskog akta, odnosno pravnog posla zaključenog pred notarom. Vidjela sam da ćemo imati ubrzo priliku da ovih dana raspravljamo i usvojimo zakon o javnim izvršiteljima, koji takođe predviđa izmjenu u pogledu obaveze podnošenja izvještaja o stanju imovine javnih izvršitelja. Pozdravljam i tu inicijativu za donošenje ovog zakona. Sve ove odredbe i tog zakona i ovog koji je na današnjem dnevnom redu. Treba da pojačaju stepen odgovornosti i notara i javnih izvršitelja, kao i jačanje povjerenja građana u njihov rad. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:48:27)

Zahvaljujem poslanici Laličić. Na ovaj način smo iscrpili diskusije svih poslanika koji su bili prijavljeni povodom ove tačke dnevnog reda. Dajem završnu riječ potpredsjedniku Pažinu. Izvolite.

ZORAN PAŽIN (17.12.18 13:48:41)

Hvala Vam, predsjedavajući.

Svaki korak u jačanju pravne sigurnosti jeste korak naprijed u izgradnji društvenog prosperiteta. To je slučaj i sa ovim zakonom, koji malim pomacima, obzirom da se ne radi o opsežnim izmjenama, daje svoj doprinos pravnoj sigurnosti.

Kada su u pitanju notarske tarife, moram reći da do sada još nijesmo imali inicijativu za smanjenje tih tarifa. S druge strane, imali smo ukazivanje od strane Notarske komore na potrebu da se razmotri pitanje održivosti pojedinih kancelarija ne onih u Podgorici, ali u nekim drugim djelovima Crne Gore. Da bismo imali odgovoran stav u odnosu i na jedan i na drugi ugao gledanja na notarske tarife, mi smo se opredijelili da se uradi jedna sveobuhvatna analiza koja će dati pouzdane odgovore na ta pitanja i koja će nam dati smjernice šta treba da se radi ili je možda postojeće stanje na odgovarajućem nivou. U ovom trenutku možda je potrebno reći zašto smo zadržali sistemsko rješenje da ovjere pored notara rade i sudovi i lokalna uprava, organi lokalne uprave. Naime, mi znamo da nemamo notarske kancelarije u svim opštinama u Crnoj Gori, što ukazuje na potrebu da zbog geografskih i klimatskih razloga imamo u vidu da primjera radi građani Žabljaka bi morali da putuju do Pljevalja da bi ostvarili tu uslugu ukoliko bi samo notari bili ti koji bi pružali te usluge. Takođe, ne treba bježati od činjenice da su ovjere jedan relevantan i dobrodošao

prihod za lokalne uprave, posebno one siromašnije i nema razloga da im uskratimo tu mogućnost. S druge strane, Zakonom o ovjeri potpisa, prepisa, rukopisa smo uveli novi atribut pravne sigurnosti, mogao bih tako reći, kroz potvrdu o notarskom aktu i o ovjeri koja se izvrši koja je prateći akt svake ovjere. To je vrlo važno, jer na taj način će se na jedan konzistentan, pravno ujednačen način vršiti ta ovjera. Lakše će biti kontrolisati sa aspekta pravne sigurnosti, a biće i od pomoći drugim organima koji će biti u prilici da koriste ovjerena dokumenta.

Takođe, dijelim stav da su notari javni funkcioneri. To nema nikakve sumnje, imajući u vidu da izvorna nadležnost koju obavljaju notari pripada sudskoj vlasti i da je u čitavoj našoj istoriji prije uvođenja notarijata to radila sudska vlast, odnosno sudovi. Jedan tako važan sudski postupak, kao što je ostavinski postupak, raspravljanja zaostavštine iza smrti umrloga sada rade notari. Jedan važan sudski postupak je sada iz razloga racionalnosti izmješten i povjeren notarima, u skladu sa preporukama Komiteta ministara Savjeta Evrope koje teže da na svaki način rasterete sudove od svega što nije neposredni proces suđenja. Mislim da su izmjene koje su ponuđene ovim zakonom doprinos zadovoljenja više pravnih interesa, kako je to i u obrazloženju zakona dato i mislim da je zreo za usvajanje od strane ovog visokog doma. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:53:01)

Hvala, potpredsjedniče Pažin.

Sada imamo takođe tri zakona. Znači, prvi je Predlog zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji, gdje su ovlašćeni predstavnici Vlade Aleksandar Bogdanović, ministar kulture i Dragica Milić, direktorica Direktorata za kulturno-umjetničko stvaralaštvo; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada, gdje je ovlašćeni predstavnik Marko Čanović, koji vodi Direktorat za razvoj stanovanja i Predlog zakona o potvrđivanju zajedničkog Protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariške konvencije, gdje je ovlašćeni predstavnik generalna direktorica Direktorata Ivana Vojinović. To je redosljed koji smo dogovorili.

Predlažem da napravimo pauzu od dva minuta dok nam se ne priključi ministar Bogdanović i dok dio poslanika koji su prijavljeni za ove tačke dnevnog reda ne uđu u salu. Znači, uvaženi poslanici koji su prijavljeni za Zakon o kinematografiji. Predlažem da se prekinu odbori koji su u toku i da počnemo sa radom. Nastavljamo za pet minuta.

/Pauza/

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 13:58:39)

Uvaženi poslanici, nastavljamo po dogovoru.
Gospodine Vuletiću, izvolite.

MILORAD VULETIĆ (17.12.18 13:58:53)

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo,

Vrlo kratko. Jedan predlog koji mislim da je osnovan, a to je da u dijelu dok se radi u plenumu svi mi poslanici pripremamo se za određene tačke dnevnog reda. Sticajem okolnosti danas sam prisustvovao sjednici Odbora za bezbjednost i odbranu i sjednici Administrativnog odbora, dakle od 11:00 sati do sada i nijesam bio u prilici da govorim po dvije tačke dnevnog reda gdje sam pripremio svoje priče. Nikakva šteta, ništa revolucionarno ne bih rekao u odnosu na ono što su kolege izložili i iznijeli. Nije prigovor vama, nego predlažem za ubuduće da jednostavno napravimo neku sinhronizaciju u dijelu plenuma i u dijelu rada odbora, tako da bi poslanicima bilo /prekid/ što su pripremili i što imaju da kažu vezano za određene tačke dnevnog reda ukoliko se poklope termini da se u isto vrijeme održavaju i sjednice odbora i sjednice Skupštine u plenumu.

Više zbog nas koji se pripremamo za te priče, a drugo i za one koji žele nešto možda da čuju od strane građana ili od onih koji misle da treba na tu temu i mi nešto da porazgovaramo.

Trebao sam da pričam o dvije tačke dnevnog reda, i to Predlog zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, pa ću to po svoj prilici, pošto je to završeno, odraditi nekom drugom prilikom ako dođe do izmjena. Ujedno predlažem da imamo u tom dijelu sluha, ne zbog mene, nego zbog svih ostalih kolega, bilo iz pozicije ili opozicije, da im se pruži prilika da kažu ono što su pripremili u plenumu, a da u to vrijeme odbori sačekaju ili da se na drugi način organizuje rad odbora. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 14:01:19)

Zahvaljujem poslaniku Vuletiću.

U pravu ste da je otežan rad, prije svega DPS-a i koalicionih partnera koji moraju da obezbijede kvorum u svim odborima. Shvatio sam Vašu sugestiju opoziciji da se aktivnije uključi i na taj način kompletan teret aktivnosti odluka ne prebacuje samo na DPS koji mora i u tom segmentu da radi i u plenumu i na odborima.

Uvaženi građani, obično u odboru imamo 14 članova, da bismo mogli da obezbijedimo kvorum to je, znači, sedam članova iz ..... Kakva je sada situacija? U 90% slučajeva taj teret nose, kao što je i rekao iskusni poslanik Vuletić, poslanici DPS-a i koalicionih partnera kao i kolege iz SDP-a i Posebnog kluba poslanika i SNP Demos.

Što se tiče rasporeda odbora, sugerisem da predsjednici odbora to rade do 11:00 sati, to bi nam značajno olakšalo rad, ali opet pošto se preklapaju ljudi u nekoliko odbora, znam da to nije jednostavno uraditi ili poslije 17:00 časova što, takođe, sugerisem.

Nastavljamo sa tačkom dnevnog reda koja je vezana za Zakon o kinematografiji. Ministar Bogdanović, sjedište Ministarstva kulture je na Cetinju, je na vrijeme krenuo, ali je bila ozbiljna gužva, da tako kažem, i iz tog razloga smo napravili pauzu pet minuta i sada nastavljamo sa tom tačkom dnevnog reda. Pozdravljam ministra Bogdanovića i Dragicu Milić, generalnu direktoricu Direktorata za kulturno-umjetničko stvaralaštvo, koji su izvjestioci po ovoj tački dnevnog reda. Izvjestioci odbora su Radule Novović ispred Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, a ispred Zakonodavnog odbora Miodrag Vuković.

Otvaram pretres.

Da li ministar Bogdanović želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, ministre.

ALEKSANDAR BOGDANOVIĆ (17.12.18 14:03:35)

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedavajući, gospodine Gvozdenoviću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Izmjene i dopune Zakona o kinematografiji iako po obimu nijesu velike od suštinskog su značaja za unapređenje ove oblasti kulture. Inicirane su, prije svega, potrebom usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa evropskom pravnom tekovinom, odnosno u konkretnom slučaju sa revidiranom Konvencijom Savjeta Evrope o kinematografskoj koprodukciji iz 2017. godine.

U tom kontekstu, ovim izmjenama i dopunama obavezujemo se na poštovanje odredbi revidirane konvencije koja je od posebnog značaja za koprodukciju saradnju. Konvencija donosi nove stope učešća partnera u bilateralnim i multilateralnim koprodukcijama, pa je u tom dijelu Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kinematografiji izvršeno usklađivanje sa međunarodnim pravilima i standardima. U skladu sa konvencijom povećane su stope za većinsko koprodukciono kinematografsko djelo, tako što se predviđa da je učešće većinskog partnera kod bilateralnih koprodukcija 90% ukupnih troškova proizvodnje kinematografskog dijela umjesto dosadašnjih 80%, dok je kod multilateralnih koprodukcija taj procenat sa 70% povećan na 80%. Istovremeno, kod manjinskih koprodukcija koje su posebno značajne za crnogorske producente

učešće manjinskih partnera u slučaju bilateralnih koprodukcija je smanjeno sa dosadašnjih 20% na 10% ukupnih troškova proizvodnje, odnosno 5% kod multilateralnih koprodukcija umjesto dosadašnjih 10%.

Takođe, u cilju podsticanja proizvodnje kinematografskih djela i privlačenje inostranih ulaganja, Predlogom izmjena i dopuna Zakona o kinematografiji mijenja se odredba o pravu producenata na povraćaj dijela sredstava utrošenih za proizvodnju filmova u Crnoj Gori. Naime, povećava se stopa povraćaja sa 20% na 25% od kvalifikovanih troškova. Motiv za ovo povećanje je u činjenici da je to do sada bila najmanja stopa koja se primjenjuje u svim zemljama regiona, dok u nekim evropskim državama iznosi čak i 30%. Po tim okolnostima, poslovni ambijent Crne Gore i kinematografski sektor postaju nekonkurentni na tržištu, pa se samim tim ugrožava i položaj kinematografskog sektora u Crnoj Gori. Navedenim izmjenama prevazilazimo dosadašnji problem nekonkurentnosti i stvaramo mogućnost bolje valorizacije našeg kinematografskog sektora i njegovih potencijala u međunarodnim okvirima. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 14:06:15)

Zahvaljujem ministru Bogdanoviću.

Razumio sam da će ispred Odbora spojiti diskusiju predsjednik Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Radule Novović. Izvolite, gospodine Novoviću.

RADULE NOVOVIĆ (17.12.18 14:06:35)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Samo ću par kratkih informacija kao izvjestilac Odbora.

Dakle, Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport je 24. sjednici održanoj 15. novembra 2018. godine razmotrio i većinom glasova podržao Predlog zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji koji je Skupštini Crne Gore Vlada dostavila prije izvjesnog vremena.

Važeći Zakon o kinematografiji, shodno kojem se obavlja kinematografska djelatnost, donijela je Skupština Crne Gore 16. jula 2015. godine, a kinematografska djelatnost obuhvata djelatnost proizvodnje, prometa, distribucije, javnog prikazivanja, prikupljanja, zaštite i čuvanja kinematografskih djela. Povod za izmjenu ovog zakona je, kao što je rekao uvaženi ministar, potreba usklađivanja određenih odredbi zakona sa Konvencijom Savjeta Evrope o kinematografskoj produkciji iz 2017. godine. Važno je napomenuti da će se ratifikacijom ove konvencije Crna Gora od 1. januara 2019. godine pridružiti članicama Eurimaža, odnosno Fonda Savjeta Evrope za podršku filma.

Nema nikakve dileme da je vijek iza nas, a naročito ovaj u kojem živimo vijek vizuelizacije, vijek multimedijalnih oblika, odnosno vijek filma. Danas se države prepoznaju po sopstvenoj filmskoj produkciji, po svojoj kinematografiji. Zaista, mnogo toga možemo saznati o duhu jedne nacije, o njenim osobenostima gledajući filmove koji dolaze iz određene zemlje, odnosno iz određene kinematografije.

Kinematografija je kompleksna oblast kulture od javnog interesa. Po definiciji, ona obuhvata proizvodnju, promet, distribuciju, javno prikazivanje, prikupljanje, zaštitu i očuvanje kinematografskih djela, te razvoj komplementarnih i drugih srodnih djelatnosti. Raznovrsnost navedenih djelatnosti ukazuje na svu složenost kinematografije. Njen razvoj zavisi od mnogo činjenica, među kojima su normativno uređenje i institucionalna organizacija razvojni preduslovi.

Država Crna Gora, a prije svih razumije se resorno Ministarstvo kulture je u prethodnoj deceniji uložilo velike napore na unapređenju stanja u crnogorskoj kinematografiji. Svih prethodnih godina akcenat je bio na stvaranju uslova za kontinuiranu filmsku produkciju i uspostavljanje koprodukcione saradnje sa kinematografijama regiona. Možemo govoriti o tome da su do sada sprovedene aktivnosti koje su bitno uticale na razvoj i unapređenje crnogorske kinematografije i njenu međunarodnu prepoznatljivost u pravom smislu te riječi i te nove crnogorske kinematografije, koju prvi put u njenoj dugoj istoriji izgrađuju mladi ljudi školovani u Crnoj Gori ovdje žive i rade, a svoj filmski put započeli su snimajući ovdje svoje prve kadrove. Ipak, u odnosu

na ono što su izvorne nadležnosti organa državne uprave, značajne pozitivne iskorake bilježimo od kraja 2015. godine i donošenjem novog Zakona o kinematografiji, odnosno 2017. godine kada je počeo sa radom Filmski centar Crne Gore, državna ustanova kulture u čijoj nadležnosti je sprovođenje mjera i aktivnosti razvoja i unapređenja kinematografije.

Zakon o kinematografiji donijet je u atmosferi podrške od strane donosilaca odluka filmske zajednice, ali i međunarodnih adresa. Na taj način normirane su sve pretpostavke za konzistentno vođenje politike razvoja u oblasti kinematografije. Nastavljajući pozitivan razvojni trend, danas raspravljamo o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji kojim se vršieizmjene nekih odredbi u cilju njenog usklađivanja sa izvorima međunarodnog prava. Mišljenja sam da navedene izmjene Zakona o kinematografiji dodatno poboljšavaju uslove za rad i razvoj ovog sektora, otvaraju mogućnost njegove integracije u šire međunarodne okvire i doprinose adekvatnom korišćenju naših filmskih potencijala, te njihovoj boljoj ekonomskoj i kreativnoj valorizaciji.

Dozvolite mi još dvije napomene, potpredsjedniče, koje na neki način su ipak vezane za ovu temu. Mislim da u ovom domu treba pomenuti da je nedavno umro Bernardo Bertolucci, veliki sineasta, jedan od najvećih koji je imao i ima veliki broj poštovalaca i obožavalaca u Crnoj Gori. Druga, 30 godina je od smrti Veljka Mandića, velikog glumca, nesumnjivo jednog od najvećih koji je dala Crna Gora. Dozvolite mi, mislio sam da treba ovo pomenuti u kontekstu teme o kojoj danas razgovaramo. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 14:11:32)

Saglasni, gospodine Novoviću.

Zahvaljujemo i kao izvjestiocu i kao diskutantu. Sljedeći je prijavljeni Branka Tanasijević.

BRANKA TANASIJEVIĆ (17.12.18 14:11:47)

Potpredsjedniče Gvozdenoviću, poštovani ministre Bogdanoviću sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

U prethodnih nekoliko godina u oblasti kinematografije u Crnoj Gori sprovedene su aktivnosti koje su bitno uticale na njen razvoj, tako da danas možemo govoriti da je ostvaren značajan napredak u dostizanju standarda primjerenih regionalnoj i evropskoj kinematografiji i audio-vizuelnoj djelatnosti. Takvom stanju doprinijelo je i donošenje Zakona o kinematografiji 2015. godine i osnivanje Javne ustanove Filmski centar Crne Gore 2017. godine, kao institucije koja je zadužena za razvoj savremenog filmskog stvaralaštva. Da bi se kinematografija kao značajan segment kulture i kulturnog identiteta uredila na pravi način, u pripremi Zakona o kinematografiji konsultovane su relevantne adrese bitne za ovu oblast, donosioci odluka, filmska zajednica, kao i određeni međunarodni subjekti. Rezultat takvog pristupa bilo je donošenje zakona, koji se, prije svega, odnosi na regulisanje kinematografske oblasti, utemeljenje institucionalnog okvira, uvođenje novih metoda finansiranja, filmski fond, uspostavljanje sistema podsticajnih mjera za proizvodnju kinematografskih djela na teritoriji Crne Gore, u skladu sa pozitivnim primjerima iz regiona i Evrope.

Koristeći uporedna iskustva, zakonom su uvedene i podsticajne mjere kojima se obezbjeđuju određene povoljnosti filmskim producentima ukoliko se opredijele da svoje produkcije realizuju u Crnoj Gori. Pored standardnih uslova, producent ima pravo na povraćaj jednog dijela utrošenih sredstava, tzv. kvalifikovani troškovi. Ova mjera je dodatno unaprijeđenja Prijedlogom zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji o kojem danas vodimo raspravu. Članom 3 Predloga zakona je predviđeno da se procenat povraćaja utrošenih sredstava poveća sa dosadašnjih 20% na 25%, koliko po ovom osnovu izdvajaju sve zemlje regiona. Povećanje navedene stope povraćaja ima za cilj ne samo stvaranje boljih uslova za privlačenje inostranih producenata da snimaju u Crnoj Gori, nego i da crnogorska kinematografija postane prepoznatljiva po kvalitetu na regionalnom i međunarodnom planu. Pored ekonomskih benefita, ovakvi projekti predstavljaju i jedan vid besplatne reklame za državu i doprinose razvoju filmskog turizma koji je

posljednjih godina u Evropi i šire u stalnoj ekspanziji. Povećanje podsticajne stope predstavlja dobru osnovu za budući razvoj kinematografije, ali i mnogih drugih sa njom povezanih privrednih i uslužnih djelatnosti. Iskustva velikog broja država koje ovu mjeru koriste godinama pokazuju da se njenim sprovođenjem ostvaruju mnoge povoljnosti, obezbjeđuje zapošljavanje kinematografskog kadra različitih zvanja i zanimanja, doprinosi boljoj valorizaciji atraktivnih lokacija za snimanje i većoj iskorišćenosti kulturnih potencijala. Istovremeno, to je način da se podstakne intersektorska saradnja, posebno sa turističkim organizacijama, hotelijerima, umjetničkim akademijama, preduzetnicima i drugim subjektima koji se bave uslužnim djelatnostima. Zbog prirodnih ljepota i geografske raznolikosti, Crna Gora je davno prepoznata kao atraktivna destinacija za snimanje filmova. Znamo činjenicu da je godinu dana poslije osnivanja kinematografije praktično počelo snimanje određenih sekvenci u Crnoj Gori i da su one postale dio arhiva koji se odnosi na kinematografiju praktično u svijetu. Ovo o čemu mi danas govorimo je dug u odnosu na Crnu Goru koja je vrlo rano uvela kinematografiju na Cetinje koje je imalo prvi kinematograf, na Nikšić i Kotor koji su takođe do 1914. godine imali svoj kinematograf, ali, kažem, to je jedna vrlo interesantna priča i mi smo imali priliku da je čujemo od kolege Andrije Nikolića kada je na ovu temu govorio prije mjesec, dva. Za ekonomsku valorizaciju ove okolnosti o kojoj sam govorila 2017. godine nije bilo zakonskog osnova iako su na ovom prostoru snimane značajne inostrane produkcije, što znači da Crna Gora, bez obzira što se u njoj snimalo kao atraktivnoj destinaciji, nije mogla da naplati ništa od producenata koji su snimali, jer nismo imali zakonsku regulativu koja se odnosila na tu oblast. Tek 2017. godine stvorene su normativne pretpostavke za organizovano učešće crnogorskog kinematografskog sektora u tim aktivnostima, što je bitan uslov za unapređenje filmske i televizijske produkcije i pozicioniranje Crne Gore kao filmske destinacije. Međutim, da bi predložene izmjene Zakona o kinematografiji dale puni efekat i omogućile Crnoj Gori da iskoristi prednosti koje ima, neophodno je ojačati produkcijske kapacitete. Uslovi za cjelovitu filmsku proizvodnju još uvijek ne /prekid/ zbog nedostatka studija. Većina međunarodnih visokobudžetnih produkcija za snimanje filmova ili televizijskih serija i reklama u Crnoj Gori može snimati samo eksterijere, dok se studijski dio posla obavlja na drugom mjestu. Takođe, u narednom periodu je potrebno raditi i na razvoju distribucije i unapređenju prikazivačke djelatnosti, a posebno na digitalizaciji bioskopa u razvoju filmske publike i filmske kulture. Razvoj filmske publike i filmske kulture je kod nas na jednom zavidnom nivou. Međutim, zbog toga što nema digitalizacije, nijesu bioskopi opremljeni na savremeni način, kao i zbog toga što se koriste kućne varijante gledanja filmova, došlo je do pada na nivou i filmske publike i filmske kulture i mislim da Ministarstvo kulture tome mora posvetiti značajnu pažnju u narednom periodu. Ukratko, aktuelno stanje crnogorske kinematografije karakteriše novi normativni /prekid/ upravljanja sektorom, definisani izvori namjenskih prihoda za finansiranje kinematografije, uspostavljeni modeli regionalne i međunarodne saradnje na različitim nivoima, stvaranje uslova za podršku kreativnom kadru, uvođenje podsticajnih mjera itd.

Urađeno je mnogo u odnosu na prethodni period, ali smatram da je potrebno uraditi još mnogo toga da bi kinematografija imala mjesto koje joj pripada u kulturi Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 14:18:18)

Zahvaljujem Branki Tanasijević.
Sljedeći diskutant je Dragutin Papović.
Izvolite, poslaniče Papoviću.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.18 14:18:31)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre,

Danas raspravljamo o dopunama Zakona o kinematografiji, prije svega, kako ste Vi i naveli u uvodnoj riječi, zbog toga što smo na Prvom redovnom jesenjem zasijedanju na Cetinju usvojili revidiranu Konvenciju Savjeta Evrope o kinematografiji. Tada smo istakli benefite njenog usvajanja

i, naravno, Ministarstvo je veoma brzo reagovalo i te benefiti, odnosno te neophodne izmjene koje proističu iz ove revidirane konvencije Savjeta Evrope je pretočilo u zakonske norme, odnosno zbog toga i potreba izmjena ovog zakona. Vi ste rekli da je to, prije svega, u korist domaćih producenata bilo da oni učestvuju u bilateralnim, bilo da učestvuju u multilateralnim koprodukcijama, odnosno na ovaj način ih finansijski relaksiramo, jer u bilateralnim koprodukcijama ako su manjinska strana učestvuju sa 10% sredstava. Odnosno, ako su u multilateralnim koprodukcijama, manjinska strana učestvuje sa 5% sredstava. I treća finansijska pogodnost je da se producenti ukoliko ostvaruju produkciju u Crnoj Gori, ukoliko potroše najmanje 100 hiljada evra, oslobađaju dijela poreza do 25%, što su da kažem značajni finansijski benefiti i sigurno da oni idu u pravcu podsticanja razvoja kinematografije u Crnoj Gori. Takođe, ovo je prilika da, kao što su i kolege navele, podsjetimo da zaista u posljednjih 20-ak godina u Crnoj Gori se kinematografija dosta sporo razvijala. Do prošle godine imali smo samo jednu instituciju koja je bila nadležna za ovu oblast, odnosno Crnogorska kinoteka koja je formirana 2000. godine, a da tek prošle godine, odnosno 2017. godine osnivanjem javne ustanove Filmski centar Crne Gore imamo mogućnost da i na kvalitetan način podstičemo domaću kinematografiju. Formiran je na osnovu zakona iz 2015. filmski fond, preko filmskog centra se raspisuju konkursi, odnosno finansiraju se koprodukcije i to je sve ohrabrujuće i u odnosu na stanje od prije 20 godina, u posljednjih par godina u Crnoj Gori se dešava nešto pozitivno u ovoj oblasti.

Nego, kako je i rekla koleginica Tanasijević, sve je to nedovoljno, jer budžet Ministarstva kulture za 2018. godinu je oko 21,6 miliona evra, ili oko 2,5% tekućeg budžeta. A iz tog budžeta se za kinematografiju izdvaja na godišnjem nivou, odnosno ove godine oko 900 hiljada do milion evra, što iznosi svega 4,2% budžeta Ministarstva kulture. Dakle, u odnosu na jedan desetogodišnji period sa početka ove decenije, to jeste značajno uvećanje, ali još nije dovoljno odnosno još nije ni blizu onoga što nam treba. Jer, ako recimo uporedimo ulaganje u dugometražne igrane filmove sa zemljama u regionu, onda ćemo vidjeti da takođe tu imamo jedan problem. Recimo, Bugarska za prosječan dugometražni igrani film ulaže oko 1,3 miliona evra, Hrvatska oko milion, Bosna i Hercegovina oko 750 hiljada, Srbija oko 500 hiljada, Crna Gora svega oko 85 hiljada.

Dakle, nama je neophodno veće ulaganje, neophodna nam je veća produkcija i tu je prije svega neophodno uraditi ono što je Ministarstvo kulture ove godine definisalo, odnosno Vlada Crne Gore usvajajući Nacionalni program razvoja kinematografije za period od 2018. do 2023. godine. I to jedan izvanredan dokument koji je značajan koliko i ove državne institucije koje se bave kinematografijom, odnosno razvojem kinematografije u Crnoj Gori. Jer, tu je izvršena analiza postojećeg stanja i što je najznačajnije, predlog mjera koje je potrebno uraditi da bi crnogorska kinematografija u narednom periodu zaživjela, odnosno bila kvalitetnija. Tu je neophodno kada je riječ o koprodukcijama, prije svega, obezbijediti postojanje filmskog studija. Svi producenti bilo da je riječ o domaćim ili stranim u Crnoj Gori mogu da snimaju eksterijere, ali da bi u potpunosti mogli da realizuju redan film u Crnoj Gori neophodan je filmski studio. Takođe, neophodno je uložiti u digitalizaciju bioskopa u Crnoj Gori. U Crnoj Gori danas imamo samo četiri digitalizovana bioskopa: u Podgorici, Tivtu, Nikšiću i Budvi. Neophodno je uložiti u ovaj segment kako bi naravno kinematografija bila u skladu sa onim što su savremeni evropski trendovi. Takođe je problem broj privrednih društava koja su u Crnoj Gori registrovana za bavljenje kinematografijom. Prema registru, njih je sada oko 30. S obzirom na veličinu Crne Gore, to je zaista veliki broj privrednih subjekata. Neophodno je uraditi ono što je i Ministarstvo predložilo u ovom nacionalnom programu i ono što je ministar prije nekoliko dana naveo, a to je stvaranje klastera u smislu ostvarenja kreativnih industrija. Dakle, mora se uspostaviti saradnja između ovolikog broja privrednih društava koja se bave kinematografijom. Takođe, i problem opreme - ona se najčešće iznajmljuje ili svega par subjekata u Crnoj Gori koji se bave ovom djelatnošću ima kvalitetnu opremu i tu je neophodno ulaganje.

Dakle, sve je to postavljeno ili sve je to definisano Nacionalnim programom razvoja kinematografije i neophodno je sprovesti mjere koje su predviđene i ostvariti tu politiku. Mislim da Ministarstvo kulture zaista radi dobar posao, da će ovaj budžet za 2019. godinu biti uvećan, jer smo to dobili kroz predlog budžeta za narednu godinu, ali i da će se upravo ovi benefiti koji nam omogućavaju zakonska normativna rješenja, fondovi koji sada postaju otvoreniji prema crnogorskim producentima usloviti to da imamo kvalitetnu kinematografiju i da će se ona vratiti na ono što smo nazvali danima stare slave. Ako se podsetimo prvog crnogorskog filma iz 1922.

godine "Vaskrsenje ne biva bez smrti", ili prvog poslijeratnog crnogorskog igranog dugometražnog filma "Lažni car" iz 1955. godine i slavnog i zaista velikog opusa koji je proizveo Lovćen film 1949. godine do 1967. godine, onda nesumnjivo možemo reći da ćemo u narednom periodu dobiti crnogorsku kinematografiju koja će biti u skladu sa ovom slavnom tradicijom. Sigurno je da postoje kadrovi, sigurno da je da postoje institucije, sigurno je da imamo i adekvatnu regulativu. Dakle, kao što vidimo i sa ovim izmjenama, mi tu regulativu usklađujemo sa onim što su evropski trendovi i mislim da zaista je neophodan jedan kvalitetan rad kako bi u narednom periodu mogli da govorimo o dobrim ili boljim rezultatima crnogorske kinematografije. Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče. Izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.18 14:25:55)

Zahvaljujem gospodinu Papoviću.

Dajem riječ Ani Nikolić, a neka se pripremi Andrija Popović.

ANA NIKOLIĆ (17.12.18 14:26:12)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Cijenjeni ministre Bogdanoviću, drage kolege i kolegice, građani Crne Gore,

Kinematografija je sve važnija djelatnost u oblasti kulture, i baš zbog toga danas se smatra važnim kulturnim resursom za ekonomsku valorizaciju umjetničkih, privrednih i turističkih potencijala Crne Gore. Posebno je uvezana sa turizmom kao strateškom našom granom razvoja i kroz budući razvoj filmskog turizma može imati multiplikativan efekat na kompletnu ekonomiju države. Kako to izgleda možemo vidjeti u praksi, u životu kao kod, recimo, Velike Britanije gdje prihodi godišnji od filmskog turizma u ovoj zemlji dostižu cifru i do tri milijarde. U uređenju ove naše djelatnosti uradilo se jako puno u posljednjih pet godina upravo odgovornim radom Ministarstva kulture. Ja bih to podijelila u tri koraka.

Prvi korak je stvaranje institucionalnog okvira, to jeste donošenjem zakona 2015. godine u kome su involvirane međunarodne pravne tekovine u ovoj oblasti i njegova dalja unapređenja u skladu sa direktivama Evropske unije.

Drugi korak je donošenje Nacionalnog programa razvoja kinematografije za pet godina završno sa 2023. godinom. Zakonom iz 2015. godine regulisan je način finansiranja ove djelatnosti, a obzirom da je kinematografija djelatnost od javnog interesa, finansira se isključivo iz sredstava državnog budžeta. U proteklom periodu u prosjeku to je dostizalo iznos od 400 hiljada evra prosječno, što je bilo nedovoljno ako se žele stvoriti uslovi za sistematski razvoj kinematografije. Zbog toga, sljedeći dobru praksu zemalja Evropske unije, neophodno je bilo iznaći dodatne izvore sredstava, pa je zakon predvidio formiranje nacionalne javne ustanove Filmski centar, instituciju koja će biti odgovorna za razvoj savremenog filmskog stvaralaštva i formiranje filmskog fonda na drugoj strani koji će prikupljati sredstva za finansiranje javnog interesa u kinematografiji od prihoda svih onih pravnih i fizičkih lica koja se bave kinematografskom djelatnošću. Zajedno ove dvije institucije su u 2018. godini obezbijedile oko 900.000 evra, kao što smo već čuli, što je udvostručeno u odnosu na prethodni perioda.

I treći korak jeste ustvari obezbjeđivanje namjenskih sredstava korišćenjem EU fondova i međunarodnih donacija koji su postali nama jako dostupni i upravo učlanjenjem Crne Gore u međunarodnoj asocijaciji program iz ove oblasti. Svojim članstvom u ovim organizacijama Crna Gora obezbjeđuje stručno usavršavanje, besplatnu promociju, edukaciju stručnog kadra, podizanje profesionalnih standarda, sticanje međunarodnog iskustva, svakako ukupno više novca i ukupan razvoj sektora više kinematografije.

Dopunama ovoga zakona o kojima danas govorimo unapređuje se konkurentnost poslovnog ambijenta Crne Gore za kinematografsku djelatnost. Uvode se, kao što smo čuli, podsticajne mjere za povećanje prisustva inostranih producenata i inostranih snimanja na našoj teritoriji. Strane produkcije treba da dolaze i snimaju na prostorima Crne Gore, a mi da radimo na stvaranju novih profesionalaca i filmskih radnika. Kako bi snimanje stranih ekipa na našem

prostoru bila česta pojava, zakonom su propisane određene podsticajne mjere. Povećava se procenat povraćaja dijela sredstava utrošenih za proizvodnju kinematografskih djela na teritoriji kompletne Crne Gore. Producenti mogu da povrate 25% bez poreza na dodatu vrijednost od ukupno utrošenih sredstava, poštujući zakonske propise naše države, a to je da je potrošeno najmanje 100.000 evra i da su izmirene sve obaveze prema državi po osnovu poreza i doprinosa. Njenim sprovođenjem ostvaruju se značajni ekonomski benefiti za državu, obezbjeđuje upošljavanje kinematografskog kadra različitih zvanja i zanimanja, doprinosi boljoj valorizaciji atraktivnih lokacija za snimanje u većoj iskorišćenosti turističkih potencijala. Efekti sprovođenja ovih mjera utiču ne samo na filmski sektor, već doprinose boljem korišćenju ukupnih privrednih kapaciteta. Primjera radi, filmske ekipe obično koriste smještajne kapacitete u vansezonskom periodu, što utiče na produžavanje aktivnosti hotelskog sektora. Takve ekipe često čine veliku brojnost članstva, a top menadžment, autorska i glumačka ekipa zakupljuju i uzimaju u zakup najskuplje apartmane i koriste najluksuznije prateće sadržaje. Ovakvi projekti takođe predstavljaju jedan vid besplatne reklame za državu u najširem medijskom prostoru. Unapređuju se dalje odredbe koje se odnose na definisanje i uređenje koprodukcije kao pitanje udjela države u njima.

Izmjene zakona obezbjeđuju povoljnije uslove za sticanje statusa koproducenta djela, jer omogućava producentima iz manjih zemalja kakva je Crna Gora da uz manje finansijsko učešće budu manjinski koproducenti u većem broju međunarodnih koprodukcija.

Pored podsticajnih mjera, jako važna je filmska infrastruktura, posebno savremeni filmski studio i obučeni kadar /prekid/ potencijale da bude prestižna filmska destinacija, da razvija filmski turizam. Sve ljepote naše zemlje mogu da budu studio na otvorenom, ali to za dolazak stranih producenata nije dovoljno. Potreban je dobar studio, jer, kao što kažu, 70% kadrova se snima u zatvorenom a samo 30% na otvorenom prostoru. Potreban je dobar zakonik okvir i dobra filmska infrastruktura i podsticajne mjere. Mi smo čini mi se na ovaj način sve to uvezali i kad se sve to tako umreži, dobićemo ustvari da filmski turizam u Crnoj Gori da benefite društvu višestruko, a to je povećanje zaposlenosti, povećanje potrošnje, odnosno proizvodnje, besplatna promocija u turističkom smislu, podizanje imidža države u najširem mogućem smislu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 14:32:01)

Hvala, poslanice Nikolić.

Poštovane kolegice i kolege, obaviješten sam da je najavljen treći govornik Andrija Popović.

Kolega Popoviću, imate riječ. Neka se pripremi kolega Momčilo Martinović.

ANDRIJA POPOVIĆ (17.12.18 14:32:27)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke, građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovane predstavnice i predstavnici Vlade,

Kinematografska djelatnost je djelatnost od interesa za Republiku Crnu Goru i na neki način njen identitet kroz umjetnost. Biznis barijere ne postoje, a svako ulaganje u filmski fond je obostrani interes. Izražavamo apsolutnu podršku da se što prije usvoji ovaj zakon o kinematografiji, koji će regulisati sve odnose unutar audio-vizuelnog sektora.

Što se tiče država regiona, ono što je najznačajnije je poruka iz Hrvatske da je država prepoznala da audio-vizuelna djelatnost ima dvostruki učinak. Jedan je kulturni, a drugi ekonomski. Na ovakav način crnogorska kinematografija ima budućnost ne samo za film, već i za privredu i to je nešto što je prepoznato, jer film jeste najjači promoter svih potencijala jedne države. Takođe, filmska industrija u Srbiji je, usvajanjem ovakvog zakona, već počela da prepoznaje prednost novog zakona. Primjena Zakona o kinematografiji u Srbiji je omogućila priliv značajnih sredstava iz republičke Radiodifuzne agencije i republičke Agencije za telekomunikacije. Ti izvori finansiranja takođe garantuju Filmskom centru kakvu takvu stabilnost i djelimičnu finansijsku nezavisnost od državnih finansija koje su često neizvjesne naročito u vrijeme

finansijske krize koja je često prisutna.

Osnivanje Filmskog centra u Crnoj Gori je od izuzetnog značaja jer će samo na taj način crnogorski audio-vizuelni sadržaj ozbiljno mjesto zauzeti na međunarodnoj kinematografskoj mapi. Sa Zakonom o kinematografiji na dobrom smo putu da stvorimo bolje uslove za razvoj filmske industrije i otvorimo prostore za eksperimentalni film i smanjimo uticaj različitih loših profila audio-vizuelnih sadržaja. Svaka savremena nacionalna kinematografija trebalo bi da izražava prije svega svoja nacionalna obilježja, svoju istoriju, kulturu, duhovnost, mitologiju, legende, tradiciju, opšte i posebne etičke vrijednosti. I to sve na visokoestetski način profilirano kroz poetske osobenosti i raznovrsnosti autorskih rukopisa i senzibiliteta.

Od 2005. do 2010. godine u Crnoj Gori je proizvedeno pet dugometražnih igranih filmova, od kojih su tri ušla u redovnu bioskopsku distribuciju. Zakon o kinematografiji po prvi put je donesen 2015. godine. Kinematografija nije jedan ili dva snimljena filma, nego funkcionisanje čitavog sistema - od škola, bioskopskih sala do proizvođača, distribucije i naravno dobrih zakona o kulturi i kinematografiji. Na primjer, osim zarade i turističke promocije, učestalo snimanje filmova u Dubrovniku pokrenulo je brojne mlade da se bave upravo filmskom industrijom. Danas u Crnoj Gori devet bioskopa prikazuje bioskopske projekcije. Jedan bioskop je samostalan dok ostali rade u sastavu kulturno-obrazovnih ili drugih ustanova. Ukupno je prikazano tokom 2016. godine 476 filmova. Broj posjetilaca bioskopskih predstava se smanjio 10% u odnosu na 2015. godinu, što je zabrinjavajuće, dok na primjer Cetinje, nekadašnja prijestonica crnogorske kinematografije, grad u kojem je prije više od 100 godina prikazan film, otvoren prvi bioskop i snimljen prvi film danas nema bioskop.

Strateško promišljanje na temu filma zahtijeva ne samo veća finansijska ulaganja u oblasti kinematografije, već i svih ostalih resursa koji bi konstituisali stabilnost sistema koji bi omogućavao jasnu vezu između kontinuirane filmske produkcije i publike ne samo u Crnoj Gori, već svuda u svijetu.

Na kraju, Liberalna partija će podržati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kinematografiji. Mislim da su dobro urađene ove izmjene i da će to pospješiti rast naše kinematografije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (17.12.18 14:37:49)

Zahvaljujem, poslaniče Popoviću.

Kao što sam najavio, sljedeći poslanik za učešće u raspravi je kolega Momčilo Martinović, a neka se pripremi koleginja Sanja Pavićević.

MOMČILO MARTINOVIĆ (17.12.18 14:38:10)

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Pozdravljam ministra kulture gospodina Bogdanovića saradnicom. Još jedanput pozdravljam danas kolegice i kolege poslanike i posebno pozdravljam građane Crne Gore i šire, a, prije svega, mislim na našu crnogorsku dijasporu.

Dakle, Zakon o izmjenama Zakona o kinematografiji, po mom mišljenju, jeste nešto što je korak u odnosu na usvojeni Zakon 2015. godine i uspostavljanju određenih, odnosno usklađivanju evropskih normi kojim je trebalo uspostaviti i upotpuniti jedan ovakav zakonski propis, odnosno zakon. U tom dijelu želim reći da jedna ovakva oblast, kao što je kinematografija, smatram da ima jedan značajan potencijal u Crnoj Gori. To smo vidjeli u zemljama u okruženju i vidjeli smo u nekim razvijenijim zemljama i manje razvijenim da je filmska produkcija dovela do značajnog rasta i bruto-društvenog proizvoda i da je to nešto što može u budućnosti u nekom srednjem roku ostvariti značajan napredak i u finansijskom i u ekonomskom smislu u Crnoj Gori.

Prije svega, da bismo ispunili takva očekivanja, smatram da je potrebno stvoriti dobar institucionalni okvir, a to je stvoreno ovim zakonom, i ono što je mnogo bitnije, stvoriti konkurentan ambijent. To ste ovim zakonom uradili i vidim da je u odnosu na Zakon iz 2015. godine, u odnosu na izmjene Zakona koji je pred nama, značajno unaprijeđen. Vidjeli smo da je sada Crna Gora konkurentnija mnogo više nego što je bila u prethodnom periodu. Shvatio sam iz ovog zakona,

izmjena Zakona i kroz medije da su kroz institucionalni okvir stavljene i određene institucije u oblasti filma koje su takođe krovne po pitanju filmske industrije u Crnoj Gori. Takođe Fond za izdvajanje za kinematografiju u odnosu na nekih 400.000 koje su bile u prethodnom periodu uvećan je duplo. Iskreno se nadam da će u periodu koji je pred nama on još rasti. I shvatio sam da treba taj potencijal iskoristiti i na neki način motivisati, upravo sa ovim podsticajima koje ste definisali kroz ove izmjene i prije svega treba dati na značaju našim promoterima. Shvatio sam da crnogorska kinematografija učestvuje na tržištu kao što je Kanski festival, kao što je festival u Berlinu, Sarajevo film i značajno je da imamo predstavnika ove godine na dodjeli oskara za film koji nije sa govornog područja Sjedinjenih Američkih Država. Tako da treba podržati naše stvaraoce i stvoriti im bolji ambijent da mogu da stvaraju.

Shvatićemo da je nešto što je kolega Popović kazao maločas možda i kao jedna kritika, a možda i jedan apel na Vas, ministre, s obzirom da je sjedište kulture na Cetinju i s obzirom da je na Cetinju otvoren i prvi bioskop, možda treba razmotriti i opciju da se takva jedna aktivnost intenzivira i da se napravi određena analiza ekonomskih efekata u tom dijelu i da se nešto uspostavi što je na Cetinju i ranije uspostavljeno.

Građane ću podsjetiti da je gospodin Bogdanović dok je bio gradonačelnik Prijestonice Cetinje jednu takvu aktivnost pokrenuo. Međutim, zbog tadašnjih troškova i rentabilnosti cjelokupne te aktivnosti, mislim da se stalo u tom dijelu, ali takođe mislim da sada postoji veliki prostor i značajan da se ova aktivnost unaprijedi, tako da i s moje strane kao Cetinjanina apel da se po tom pitanju nešto uradi i da se, prije svega, Crna Gora pozicionira kao filmska destinacija što je bolje moguće. Jer, meni kao konzumentu određenog filma upravo kada mi se neka destinacija na određenom platnu, na određenoj projekciji određenog filma sviđi, vođen sam mišlju da te destinacije posjetim. Iskreno se nadam da možemo napraviti to i sa turističkim potencijalom i turistima koji žele da posjete Crne Goru, da prikažemo i na najbolji mogući način valorizujemo određene destinacije i da turisti imaju jedan povod da kroz tu prizmu i gledanje stvari posjete Crnu Goru.

Podsjetiću samo da smo imali u neposrednom komšiluku, u Dubrovniku snimanje nekoliko svjetskih megahitova u okviru filmske produkcije. Podsjetiću samo da su Ratovi zvijezda, jedan dio sniman u Dubrovniku, takođe Igra prestola i takođe, koliko sam informisan, jedan dio Robin Huda. Tako da su to svjetski megahitovi i postavljam pitanje zašto ne bi mogli jednu takvu aktivnost i u Crnoj Gori /prekid/ Stvorili ste jedan institucionalan okvir, stvorili ste ambijent za konkurentnost. Treba raditi više na promociji da bi to imalo sve multiplikativne efekte kako na sam razvoj crnogorskog filma, takođe i multikompanije koje se bave filmskom produkcijom da budu dio prostora Crne Gore i da naš prostor, prije svega, uspostavimo u tom dijelu da bude studio na otvorenom, uz pretpostavke stvaranja i filmskog studija koji je preduslov za sve što je u ovim procentima koje je neko maločas govorio neophodno da bi se ovi kadrovi snimali.

Tako da, što se tiče mene lično, apel, molim vas, koji sam uputio imajte negdje na umu, pokušajmo nešto po tom pitanju da uradimo i nadamo se da će ovaj zakon, ovi podsticaji i ova regulativa, odnosno propisi, članovi omogućiti da se ova aktivnost u budućnosti razvija. Srećno u narednom radu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 14:44:14)

Hvala, poslanice Martinoviću.

Poslanica Pavićević je sljedeća govornica, a neka se pripremi poslanik Adrijan Vuksanović.

SANJA PAVIĆEVIĆ (17.12.18 14:44:26)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani poslanici i poslanice, poštovani predstavnici Vlade, posebno pozdrav ministru Bogdanoviću, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Današnje izlaganje ću početi definicijom iz Nacionalnog programa za razvoj kinematografije

za period 2018-2023. godina koja glasi: "Kinematografija predstavlja kompleksnu oblast kulture od javnog interesa koja na različite načine sublimira sve stvaralačke i kreativne potencijale jedne zajednice." Dakle, kinematografija se ogleda u filmovima bilo koje dužine koji mogu biti igrani, dokumentarni, eksperimentalni, animirani i jedan su od važnih načina predstavljanja naše države i naše kulture.

Ovaj predlog zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji ne sadrži nove pravne institute u odnosu na važeći zakon, ali kada posmatramo koji su članovi doživjeli izmjenu, mišljenja sam da suštinski ovo može na duže staze imati veoma pozitivne efekte.

Posebno bih se osvrnula na izmjenu u članu 40, gdje producenti i koproducenti imaju pravo na povraćaj za uloženi najmanje 100.000 evra koje su utrošili za proizvodnju kinematografskog djela u Crnoj Gori u visini 25% umjesto dosadašnjih 20%. Ovakva praksa postoji kako u zemljama u regionu, tako i u ostalim evropskim zemljama, s tim da je ovaj procenat negdje i veći. Ova podsticajna mjera ima za cilj unapređenje kako filma, tako i cijele kinematografije kao bitnih činilaca kulturnog, ekonomskog i socijalnog života naših građana. Pored unapređenja zakonskog okvira, pomenula bih i neke institucije koje se bave promovisanjem kinematografije u Crnoj Gori. Prije svega, to je Filmski centar osnovan 2017. godine koji radi na obezbjeđivanju uslova za filmsku produkciju i koprodukciju saradnju, kao i stvaranju uslova za promociju, prezentaciju i integraciju savremenog filmskog stvaralaštva u regionalne i međunarodne tokove. Tu je i Crnogorska kinoteka koja je osnovana 2000. godine sa primarnim ciljem prikupljanja i čuvanja crnogorskih filmova, filmova crnogorskih autora, te filmova proizvedenih u Crnoj Gori i o Crnoj Gori.

Kao simbol upravo rečenog, najstarije djelo koje se čuva u Crnogorskoj kinoteci datira iz avgusta 1910. godine i odnosi se na proglašenje Crne Gore za kraljevinu i krunidbene svečanosti na Cetinju. Takođe treba pomenuti Udruženje producenata i reditelja Crne Gore koje je osnovano 10. maja 2017. godine, i, između ostalog, daje doprinos i podsticaj razvoju filmske profesije organizovanjem seminara i drugih oblika dopunskog obrazovanja filmskih profesionalaca, naročito producenata i reditelja, kao i drugih učesnika u kinematografiji.

Ono što bih posebno akcentovala je koprodukcija, bila ona bilateralna ili multilateralna, većinska ili manjinska. Više puta su stručni ljudi iz ove branše rekli da je Crna Gora studio na otvorenom jer imamo prirodnih ljepota u izobilju. Međutim, filmska infrastruktura je na takvom nivou da još uvijek ne možemo da privučemo strane partnere za velike projekte. Nedostaje filmski studio i prateći stručni kadar. Danas u Evropi postoji dosta fondova, institucija koji potpomažu koprodukciju i, prema nekim podacima, prisutan je maltene eksponencijalni rast broja koprodukcija u evropskoj kinematografiji. Koprodukcija na taj način postaje praksa producenata kako iz ekonomskih, tako iz kulturoloških razloga. Moram napomenuti da je prvi crnogorski fim "Voskrsenje ne biva bez smrti" iz 1922. godine upravo italijansko-crnogorska koprodukcija koja bi u svim njenim načelima odgovarala današnjoj konvenciji Savjeta Evrope o kinematografskoj produkciji.

Prednosti koprodukcija su višestruke - više izvora prihoda iz zemalja koproducenata, pristupi programima evropskih fondova, a zatim distribucija i prikazivanje na širem tržištu. Zato koprodukcija treba da predstavlja imperativ za dalji razvoj crnogorske kinematografije i tome treba prići sistemskim rješenjima. Ta rješenja moraju biti takva da se Crna Gora još više prepozna kao destinacija u kojoj se mogu snimati dobri i atraktivni filmovi. Ako smo mogli još 1961. godine biti domaćin na Ćemovskom polju tada legendarnog /prekid/ Trojanski rat od Đorđa Feronija, moramo naći način da sada još više očaranost i oduševljenje svih čuvenih glumaca koji posjećuju Crnu Goru, pretočimo u /prekid/ Ulaganje u filmsku infrastrukturu ima direktno za posljedicu velike ekonomske benefite i razvoj takozvanog filmskog turizma. Koje su razmjere filmskog turizma kao fenomena potkrijepiću sa samo četiri primjera. Dubrovačko-Neretvanska oblast danas puta više pomenuta od druge do osme sezone Igre prijestola ima povećan broj turista za oko 60.000 godišnje i zaradu u periodu 2012-2015. godina 126 miliona evra. Broj turista u Turskoj povećan je za 25% iz zemalja u kojima se prikazuju turske serije. Zbog Hari Potera lokacije snimanja u Velikoj Britaniji bilježe rast turista od 50%. Lokacije "Gospodara prstenova" na Novom Zelandu bilježe povećanje od 10% svake godine od početka prikazivanja serije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 14:50:27)

Zahvaljujem poslanici Pavićević.

Poslanik Andrijan Vuksanović, a neka se pripremi zadnja prijavljena Aleksandra Vuković.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.18 14:50:38)

Hvala Vam, predsjedavajući.

Uvaženi ministre sa suradnicom, poštovane građanke i građani, drage kolegice i kolege,

Kako smo već čuli, izmjene ovog zakona po obimu nisu velike, ali po svom sadržaju su značajne, a značajne su i iz tog razloga što domaće zakonodavstvo usaglašavamo sa tekovinama Evropske unije. S pozicije predstavnika Hrvatske građanske inicijative i samim tim hrvatskog nacionalnog korpusa, želim istaći zadovoljstvo što u crnogorskoj kinematografiji sve više prostor dobivaju i manjinske teme, manjinski stvaraoci i kulturni djelatnici. Tako u zadnjem razdoblju na tv programu se možemo upoznati i sa značajnim piscima kakvi su Viktor Vida, Frano Alfirević i drugi pisci, Hrvati iz Boke Kotorske koji pripadaju, kako mi to volimo da kažemo, korpusu pisaca dviju domovina - i Crnoj Gori i Republici Hrvatskoj.

Međutim, želim da kažem da nije se samo stvaralo na temu cjelokupnog opusa pripadnika manjinskih umjetnika i kulturnih djelatnika, već su i oni sami stvarali. Ovdje bih želio da podsjetim na velikog filmskog snimatelja Marija Perušinu koji je rođen u Tivtu daleke 1934. godine i koji je sve do svoje smrti aktivno stvarao i široj javnosti prezentirao bogatu mediteransku kulturološku posebnost iz koje je sam potjecao. Također, iz kraja iz kojeg dolazim, iz Donje Lastve već 58 godina aktualno je jedno amatersko društvo Foto-kino i video klub "Mladost", koje u okviru svojih skromnih mogućnosti također daje veliki doprinos na plodnom kinematografskom polju današnje Crne Gore. Naravno, Hrvatska građanska inicijativa će podržati Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji, jer smatramo da je to jedan dobar zakonski modalitet na osnovu kojeg će kinematografija u Crnoj Gori dobiti više na značaju i postati plodotvornija. Hvala vam što ste me slušali.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 14:53:30)

Hvala, poslaniče Vuksanoviću.

Poslanice Vuković, imate riječ.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.18 14:53:37)

Uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, zahvaljujem na datoj prilici.

Pozdravljam drage građane i građanke Crne Gore, kolege i kolegice u Parlamentu i sa posebnim zadovoljstvom ministra kulture Aleksandra Bogdanovića sa suradnicom gospođom Dragicom Milić, kao i uvažene Ivanu Vojinović i Marka Čanovića, koji takođe čekaju sljedeće zakone o kojima ćemo sa njima razgovarati.

Koristim to što ste ođe, ministre Bogdanoviću, da kažem pošto je za mene film neka vrsta nošnje, ono čime se pronosi naše ime i slava ne samo kod nas, nego i u svijetu, da kažem nešto u vezi sa aktuelnim dešavanjima, a vidim da vaše Ministarstvo vodi intenzivnu polemiku sa Ministarstvom kulture Srbije. Moram reći da niko kao Crnogorci i Crnogorke nijesu tako nosili i tako se ponosili svojom nošnjom i čini mi se da bi i ovo ponos trebalo zamijeniti imenicom zor. Dakle, niko u toj nošnji nije bio zorlija i zorlička kao Crnogorac i Crnogorka i tom vrstom mistifikacije i učenja vas i nas da bi trebalo da istražite etnografiju, mislim da je neka vrsta zaista malicioznosti kojoj ćemo mi kao i u svemu kao tom nošnjom, a čini mi se da je jedan siromašni gladni narod koji je držao sve vrijeme svoje istorije i do te svitne nošnje i nosio tu svitnu nošnju, pokazivao svoje dostojanstvo, odgovoriti dostojanstveno i vi to radite dostojanstveno. Ali, sam smatrala svojom obavezom da kažem i svoju riječ u prilog tome i da takođe uputim tu gospodu da imamo mi knjige

iz kojih smo učili u vezi sa tim, pa bi ih uputila na divnu knjigu Zorice Mrvaljević "Crnogorska narodna nošnja" pa će tu sve saznati u vezi sa tom nošnjom.

U vezi sa ovim zakonom, ja sam govorila i na prethodnoj sednici prije mjesec dana, moje kolege su sve rekli, ali znate, film je, kako je govorio Aleksandar Petrović, naročita logika nemira, ja bih rekla da je naročita logika svemira i neđe bih podšetila na naše stvaraoce, evo recimo posebno danas je pomenut i Veljko Mandić, 30 je godina od njegove smrti, 100 godina je od rođenja jednog od najvećih reditelja, po mome mišljenju, Bergmana. Takođe je i važno pomenuti neke jubileje, pa recimo Živka Nikolića koji je stvorio tu našu i sliku o nama pred drugima. Podšetila bih na te dane njegovog stvaranja, dva kulturna intervjua koja je dao jedan Tamari Nikčević, drugi Snežani Nikčević, kada je govorio o tome kako je on stvarao - da je u suštini njega opljačkao njegov film. Mislim da ovim zakonom i zaista je tako bilo, njegov film je, odnosno filmovi su prikazani svuda u svijetu, ali on nije imao mogućnost i priliku da od svojih filmova zaradi. Mislim da i ovaj zakon na svaki način štiti autore, producente, koproducente i da se svim ovim što radite u posljednje vrijeme, počev od Zakona o kinematografiji 2015. godine, zatim osnivanja Filmskog centra i sada dopunama ovoga zakona pokazuje jedna velika briga crnogorskog ministarstva prema ovom naročitom problemu.

Živko Nikolić je kao Nikšićanin govorio na specifičan način o svome selu Ozrinići u kome se rodio, u kome je odrastao i onda je rekao - Zamislite ima jedan zaseok. On se zove Drama, zamislite kakva Drama. Dakle, naši reditelji koji su pronijeli svijest o našem identitetu su zaista bili u drami svoga života i nijesu imali priliku da uživaju i ubiraju plodove svoga rada. Da ne govorim o tome da danas će god odete nas prepoznaju po Đekni i kažu - a vi ste oni čije je reditelj radio Đeknu itd.

Dakle, moja priča se, takođe, odnosi na to šta idenitet. Čini mi se da ništa ne može oblikovati identitet kao film i zato zaista želim da naslonim svoju priču na priču kolege Dragutina Papovića i na njegov apel da naš budžet mora da bude mnogo brižljivije osmišljen u smislu kreiranja sredstava za kinematografiju. Zašto to mislim? Zato što ako nešto može usršiti misao o smislu identiteta, onda je to film. On je čuvar pamćenja; on je proizvođač šećanja, dakle, slika koja se kreće i to je ustvari dinamizacija svijesti o nama.

Ova godina koja je bila godina velikog jubileja, dakle jubileja Podgoričke skupštine /prekid/ nijesu na pravi način odgovorile tom velikom zadatku. Vi znate da su iz pozorišta recimo kretale te velike identitetske priče. Svi pamtimo pozorišnu predstavu "Princeza Ksenija". Dakle, mislim da neke velike teme moraju da otvore interesovanje intenzivnije naših umjetničkih stvaralaca, kao što je, recimo, Crnogorska kinoteka 2014. godine odgovorno odgovorila zadatku pa je prikazala taj sjajni dugometražni dokumentarni film "Crna Gora u velikom ratu", koji su radili Branko Baletić i Andro Martinović i koji je nagrađen u Varšavi, a koji danas ustvari može nama kao i "Voskrsenje ne biva bez smrti", koji je nastao 1922. godine, da posluži kao najbolji primjer i odgovor onima koji žele da manipulišu našom istorijom. Taj film zaista u velikoj mjeri otkriva što je bilo te tragične 1916. godine /prekid/ velika sredstva, da jednostavno i ovi poslanici ode i mi koji smo u Odboru za prosvjetu, kulturu, nauku i sport eventualno nekim amandmanima možda povećamo budžetska sredstva za ulaganje u kinematografiju, zato što je film zaista nešto što je najbolji medijum i najbolje sredstvo da očuvamo sebe, da očuvamo sopstvo i, najzad - ako ste sada u polemici u vezi sa nošnjom, kažite da li bi da nemate potvrdu slike, imali neku jaču i važniju potvrdu o tome čiji smo, ko smo, će smo od te potvrde koja je slikovna, koja je fotografisana, koja je dokumentovana. Dakle, mislim da trebamo da imamo u ovom trenutku veliku svijest o tome i zato to je eto moj mali doprinos velikoj podršci ovome što radite. Takođe i strategiji i posebno bih se osvrnula na ono što u strategiji piše o limitiranoj ulozi autorki u stvaranju filmova /prekid/ u ovom trenutku, a i Ministarstvo nekim posebnim mjerama da podstakne rediteljke da što više koncentrišu svoju pažnju na izradu filma i da vidimo i da vidimo to neko žensko pismo u filmu sve češće. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:00:59)

Hvala, poslanice Vuković.

Pitam predstavnika Vlade da li želi završnu riječ? Želi.

Riječ ima ministar Bogdanović. Izvolite.

ALEKSANDAR BOGDANOVIĆ (17.12.18 15:01:10)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Zahvaljujem naravno i svim poslanicima na doprinosu ovim izmjenama i dopunama Zakona, jer, kao što sam i rekao, sa aspekta Ministarstva kulture, kinematografija predstavlja izuzetno važnu oblast kulture, koja pored umjetničke ima i veoma snažnu ekonomsku komponentu.

Resursi kojima raspolaže Crna Gora koji su kompatibilni sa kinematografskim zahtjevima, odnosno sa zahtjevima koprodukcije kinematografskog djela, na jedan specifičan način doprinose ne samo unapređenju same oblasti, već i boljoj ukupnoj valorizaciji naših prirodnih, turističkih i privrednih potencijala. Zbog toga je razvoj kinematografije i svih njenih segmenata u prethodne dvije godine pod posebnom pažnjom Ministarstva kulture. U tom kontekstu podsjetiću da je krajem 2016. godine osnovan a 2017. godine i počeo sa radom Filmski centar Crne Gore i da je donošenjem Nacionalnog programa razvoja kinematografije sredinom ove godine projektovan strateški razvoj sektora u narednih pet godina; da su ustanovljeni novi modeli namjenskog finansiranja kroz novoformirani Filmski fond; da su uvedene podsticajne mjere za producente kao vid bolje iskorišćenosti i potpune valorizacije naših potencijala u ovoj oblasti, te da je u ovoj oblasti intenzivirana međunarodna saradnja, promocija i prezentacija.

Efekti navadenih aktivnosti su veoma vidljivi, tako da danas možemo govoriti da se u ovom sektoru vodi jedna konzistentna politika razvoja i da je crnogorski kinematografski sektor za relativno kratko vrijeme postao prepoznatljiv i respektabilan učesnik regionalne i međunarodne kinematografije. U protekle dvije godine podstredstvom Filmskog centra i filmskog fonda obezbijedili smo podršku za 24 nova filmska ostvarenja domaće produkcije i manjinske koprodukcione saradnje. Prisutni smo na svim međunarodnim marketima, od Kana i Berlina do regionalnih Tirane, Skoplja i Prištine. Crnogorski filmovi učestvuju na najznačajnim filmskim festivalima od Los Anđelesa i takmičenja za Oskara u kategoriji najbolji strani film van američkog govornog područja, do festivala Jugoistočne Evrope u Parizu, Sarajevo film festivala, Festivala filma u Zagrebu. U ovom segmentu svakako je vrijedno izdvojiti ovogodišnje učešće naša dva filma u Montrealu i Veneciji, jer je to prvi put u istoriji crnogorske kinematografije da naši predstavnici učestvuju na festivalima koji nose međunarodnu oznaku A kategorije. No, pored evidentnih uspjeha mlade crnogorske kinematografije, ostaje i ubuduće naša obaveza njenog razvoja. Upravo su predmetne izmjene i dopune ovog Zakona urađene u tom pravcu.

Primjena revidirane konvencije Savjeta Evrope veoma je važna kao podsticaj koprodukcione saradnje u oblasti manjinske koprodukcije, ali jedan od uslova za pristupanje potpornom fondu Savjeta Evrope za oblast kinematografije. O tome smo govorili, jer 01. januara naredne godine Crna Gora postaje punopravna članica najvećeg potpornog fonda Savjeta Evrope Eurimaž.

Takođe, povećanjem stope za povraćaj sredstava producentima koji snimaju svoje filmove u Crnoj Gori, stvaraju se uslovi za prisustvo većeg broja inostranih producenata, a istovremeno doprinosi i povećanju zaposlenosti u ovom sektoru. Dakle, crnogorski glumci, snimatelji, tehničari, tehnika, oprema, zatim angažovanju privrednih subjekata iz ove oblasti, kao i povećanju korišćenja kapaciteta u svim uslužnim djelatnostima: hotelijeri, telekomunikacije, ishrana, transport itd. Primjena ove mjere istovremeno doprinosi boljoj promociji turističkih potencijala i podstiče razvoj takozvanog filmskog turizma.

Naravno, da se osvrnem i na ono što su bile određene konstatacije uvaženih poslanika. O tome su govorili i uvaženi poslanik Andrija Popović i gospodin Momčilo Martinović. Dakle, mi intenzivno razmišljamo i o formiranju filmskog studija i bioskopa, ali samim tim što ste rekli da je Cetinje negdje prijestonica kinematografije, smatramo da je prije svega toga neophodno izgraditi jedan centar za kulturu, jer Cetinje kao istorijski i kulturni centar Crne Gore neminovno treba da ima dakle i centar za kulturu, koji bi bio multimedijalni prostor, prostor koji bi promovisao raznolikost tih umjetničkih izraza i posebno kinematografije imajući u vidu da to bila i riznica i prijestonica kinematografije u prošlosti.

Sa druge strane, uvaženi poslanik Papović je pominjao kreativne industrije i u tom pravcu

razmišljamo na koji način je najbolje uvezati kreativne industrije sa sektorom kinematografije. Nedavno smo na konkursu podrške projektima iz oblasti kreativnih industrija podržali finansiranje nabavke opreme za potrebe i vizuelizacije i virtuelizacije filmskih lokaliteta u Crnoj Gori kako bismo na taj način kroz jednostavan tehnološki pristup VR tehnologije, to je u virtual rijaliti, i VR naočara prezentaciju ovih lokaliteta učinili opipljivim, dostupnijim, interesnim producentским kućama širom svijeta. To je proizvod koji će se na tržištu naći već od naredne godine i prezentaciju /prekid/ sad ih imamo deset iz oblasti kreativnih industrija, učinimo dostupnim crnogorskoj javnosti već u drugoj polovini januara mjesesa.

Još jedan osvrt, dakle, nedavno smo imali posjetu našeg proslavljenog crnogorskog glumca Stefana Kapičića, glumca sa holivudskom adresom, Ministarstvu kulture koji je boravio u posjeti Crnoj Gori i imali smo priliku i da razgovaramo i sa čuvenim koreanskim producentom Ti Džej Čangom, koji je zajedno sa rediteljem Milom Todorovićem predstavio jedan novi projekat, koji sam siguran da ćemo podržati tokom naredne kalendarske godine, a koji može biti promocija svega onoga što su sjajni potencijali Crne Gore a tiču, a se prostora, velikih investicija u Crnoj Gori, a to su Porto Montenegro, Luštica, gdje će učestvovati veliki broj glumaca iz Holivuda uz Stefana Kapičića. Tako da trenutno razmatramo ne samo ovo, nego i neka nova viđenja budućih ostvarenja u kinematografiji. Kao što sam rekao, ovim zakonom mi postajemo konkurentni, stvaraju se i nove pretpostavke za razvoj kinematografskog sektora u Crnoj Gori i kroz ovaj podsticaj od 25%, ali i kroz učešće u brojnim drugim koprodukcijama gdje Crna Gora do sada kao manje razvijena zemlja nije imala učešća. Zato i uvodimo neke novine u legislativi pa i u ovoj koja se tiče kinematografije, koja će, siguran sam, dati rezultate u narednom četvorogodišnjem periodu. Strategija koja je urađena i mnogi drugi strateški dokumenti Vlade promovišu /prekid/ samo kao turističku destinaciju, ali i kao zaista jednu destinaciju filmsku koja u narednom periodu može dopinijeti raznim drugim ostvarenjima i svakako i ekonomskom razvoju u svakom smislu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:09:31)

Zahvaljujem ministru Bogdanoviću.

Ovim konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se izjasniti naknadno o tački Zakona o izmjeni Zakona o kinematografiji.

Poštovane poslanice i poslanici, zahvaljujemo ministru Bogdanoviću i njegovoj saradnici i prelazimo na sljedeći zakon. To je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada.

Ovlašćeni ispred Vlade su Pavle Radulović, ministar i Marko Čanović, generalni direktor Direktorata za razvoj stanovanja u Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Izvjestioci odbora su Andrija Popović, Zakonodavnog odbora i Petar Ivanović, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres i dajem riječ gospodinu Marku Čanoviću.

MARKO ČANOVIĆ (17.12.18 15:10:33)

Poštovani potpredsjedniče, uvažene dame i gospodo,

Zakon o održavanju stambenih zgrada je stupio u julu 2016. godine. Ovim zakonom se uređuju prava i obaveze etažnih vlasnika u pogledu održavanja stambene zgrade i zajedničkih djelova stambene zgrade, kao i druga pitanja važna za oblast stanovanja.

Osnovni cilj Zakona jeste očuvanje i unapređenje postojećeg stambenog fonda, imajući u vidu njegovu ekonomsku vrijednost. Normativna regulacija instituta etažne svojine je donošenjem Zakona o svojinsko-pravnim odnosima u martu 2009. godine podijeljena i definiše se u dva zakona - Zakona o svojinsko-pravnim odnosima i Zakona o održavanju stambenih zgrada. Izmjenama i dopunama ovog propisa otkloniće se slabosti koje su prepoznate u implementaciji, a koje se odnose prvenstveno na nedostatke u dijelu sprovođenja inspeksijskog nadzora i druga pitanja čija je implementacija u praksi izazvala nedoumice pri tumačenju.

Precizirane izmjene se odnose na preciziranje zajedničkih djelova stambene zgrade, preciziranje pitanja i načina odlučivanja etažnih vlasnika, preciziranje odredaba koje se propisuju vezano za kvorum donošenja odluka skupštine etažnih vlasnika. Dopunjen je član 10 Zakona u odnosu na obavezu redovne kontrole i servisa liftova u upotrebi i predviđena je izrada podzakonskog akta koji će bliže urediti ovo pitanje. Precizirane su odbredbe koje definišu nužne investicione i hitne radove, regulisane su obaveze upravnika u dijelu obavljanja hitnih radova i preciziran je takođe i pojam upravnika. Precizirana je obaveza organa lokalne uprave u dijelu obavljanja tih hitnih radova, kao i utvrđena je obaveza upravnika da pokrene postupak prinudne naplate ukoliko vlasnik tri mjeseca uzastopno ne plaća zakonom ustanovljenu obavezu. Precizirane su odredbe kojima se propisuje način otvaranja zajedničkog računa, kao i institut privremenog upravnika i obaveze koje ima u procesu formiranja organa upravljanja stambene zgrade.

Cijenimo da će se predloženim unapređenjima i preciziranjima odredaba važećeg zakona postići najbitniji cilj, a to je očuvanje vrijednosti postojećeg stambenog fonda.

Po podacima iz 2011. godine ukupan broj stanova na teritoriji Crne Gore prema korišćenju, tj. namjeni, iznosi 314.704, od kojih je ukupno 247.354 stana za stalno stanovanje, a od čega su 188.376 nastanjenih stanova. Prema podacima MONSTAT-a, u periodu od 2012. do 2017. godine ukupan broj završenih stanova iznosi 24.435. Samo u 2017. godini završeno je 3.565 stanova sa korisnom površinom od oko 220.000 kvadrata. Broj završenih stanova izgrađenih od strane privrednih društava iznosi 1.403, dok u sektoru domaćinstava je završeno 2.162 stana. Iz navedenog proizilazi da ukupan broj stanova na teritoriji Crne Gore je oko 340.000. Vrijednost tog stambenog fonda nije svakako mala i treba u što kraćem roku pristupiti implementaciji ovih promjena koje će doprinijeti očuvanju stambenog fonda.

Prema podacima Uprave za inspekcijske poslove, Inspekcije za stanovanje koja u okviru svojih nadležnosti vrši kontrolu zakonitosti vođenja registra, shodno članu 26 Zakona o održavanju stambenih zgrada, broj .... upravnika stambenih zgrada iznosi 2.695 i plus 16 privremenih upravnika. Značajna novina, kao što smo naglasili, se odnosi na predloženu dopunu člana 10 važećeg zakona, koji se odnosi na obavezu etažnih vlasnika da obezbijede redovan servis liftova u upotrebi, što je u praksi najčešće neadekvatno.

Propisan je pravni osnov za podzakonski akt kojim će se definisati tehnička sadržina, uslovi, rokovi redovnog održavanja servisa i kontrole liftova u upotrebi. Navedeno je predloženo sa razlogom unapređenja bezbjednosti stanara, odnosno vlasnika, jer su u upotrebi liftovi stari po 30 i više godina čiji tehnički standardi ne odgovaraju važećim standardima u ovoj oblasti.

Shodno navedenom, cijenimo potrebnim da se u ovoj oblasti stanje unaprijedi počev od zakonskog okvira, te su predložene izmjene u cilju efikasnijeg nadzora nad sprovođenjem zakona, ali i preciziranje odredaba /prekid/ plaćanja troškova od strane etažnih vlasnika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:15:41)

Zahvaljujem gospodinu Čanoviću.

Prelazimo na dalju raspravu.

Izvjestioci odbora da li žele riječ?

Izvolite. Riječ ima Petar Ivanović ispred Odbora za turizam, ekologiju i prostorno planiranje.

PETAR IVANOVIĆ (17.12.18 15:15:55)

Hvala Vam, uvaženi predsjedavajući.

U najkraćem, Odbor je imao dvije sjednice na kojima smo raspravljali sa predstavnicima Ministarstva ne samo o zakonu, odnosno izmjenama i dopunama zakona u načelu, nego smo dosta vremena potrošili i u jednoj, po mom sudu, kvalitetnoj raspravi oko pojedinosti, vodeći računa da postoje različiti tipovi zgrada u svim crnogorskim opštinama i tražeći naravno rješenja ne samo u normativnom smislu, nego rješenja koja će da zažive u praksi i budu prihvaćena od strane građana.

Želim da zahvalim i gospođi Vojinović i gospodinu Čanović na jednoj kvalitetnoj raspravi, na jednom kvalitetnom sukobu argumentacija koju smo imali. Žao mi je što predstavnici opozicije ni ovu priliku nisu iskoristili da uzmu učešća u radu Odbora. Smatram da bi to, još jednom ću ponoviti radi građana Crne Gore, bilo pravo mjesto gdje bismo mogli na jedan kvalitetni način sučeliti argumenta. Takođe sam na neki način iznenađen da nije bilo ni doprinosa nevladinih organizacija ovom jednom važnom pitanju.

Ja ću neke principe osvijetliti u svojoj diskusiji, ali u ovom javljanju želim samo da se tehnički osvrnem na ono što su obaveze izvjestioca sa samog odbora.

Nas je posebno zanimalo da nađemo rješenje za poslovne zgrade, iz razloga što je najmanji broj zgrada u Crnoj Gori ovog tipa, gdje su vlasnici poslovnih zgrada često, po našoj ocjeni, dovedeni u jedan manje ravnopravan položaj kada je u pitanju izmirivanje obaveza koje imaju u odnosu na građane koji su vlasnici stambenih jedinica, ali je tokom rasprave došlo do osvjetljavanja i onog gorućeg problema koji se pojavljuje u zgradama gdje imate kombinaciju stambenog i poslovnog prostora, pa onda i namjena takvih zgrada, naročito njeno uređenje nije u skladu sa očekivanim vrijednostima koje želimo da gajimo u crnogorskom društvu.

Želim da zahvalim svim kolegama u odboru na njihovoj posvećenosti i kvalitetnom radu, od Vas, uvaženi predsjedavajući, pa nadalje do predsjednika Demokratske partije socijalista. Mi smo se već tada dogovorili da će Demokratska partija socijalista pružiti podršku izmjenama i dopunama ovog zakona. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:18:15)

Hvala Vam, kolega Ivanoviću.

Prelazimo na dalju raspravu.

Po redosljedu prijavljivanja ćemo raditi i imamo sljedeći redosljed. Prvi će govoriti kolega Mihailo Anđušić, pa Radule Novović, Sanja Pavićević, Predrag Sekulić, Petar Ivanović, Maja Bakrač, Jovanka Laličić, Nikola Divanović, Momčilo Martinović, Ana Nikolić.

I ispred opozicije za sada je samo prijavljena kolegica Anka Vukićević.

Kolega, izvolite, imate riječ.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (17.12.18 15:18:56)

Zahvaljujem.

Uvaženi građani, uvažene kolegice i kolege, poštovani predstavnici resornog ministarstva,

Evo, veoma mi je drago što danas imamo prilike da razgovaramo o jednom ovakvom zakonskom rješenju za koje sam siguran da je bila jedna veoma izražena potreba generalno kada je stanje u lokalnim samoupravama i uopšte u državi. Siguran da jedno ovakvo zakonsko rješenje ima visok stepen potencijala da reguliše jedan nagomilan i te kako broj problema koji se javljaju u ovoj branši, iz razloga što svi znamo da i porast broja populacije u državi i u okviru lokalnih samouprava i širenje urbanih sredina i samog stambenog fonda je uslovalo da su sve izraženiji određeni problemi koje do sada nismo imali regulisane prethodnim zakonskim rješenjima. Takođe, sve to datira negdje još od 90-ih godina i od problema stambenog fonda, gdje generalno suštinski problem je uvijek bio da ljudi korisnici zajedničkih stambenih prostora imaju percepciju da probleme vezane za te zajedničke prostore treba da umjesto njih rješava neko drugi, država ili lokalna samouprava. To su negdje bili ključni segmenti i problemi koje je ovaj zakon i prepoznao.

Takođe, kada su u pitanju najbitnije izmjene ovog zakonskog rješenja, definitivno, po mom mišljenju, suštinski radi se o olakšavanju načina da se na što lakši i bolji način formiraju prije svega organi upravljanja, što je glavna i prva prepreka do sad bila da bi na kvalitetan način održavali određeni zajednički prostor. Ja sam negdje nedavno imao prilike i u praksi da kroz razgovor sa uglavnom privatnim agencijama, koje mahom vrše održavanje stambenih prostora, razgovaram o ovoj temi, gdje sam se negdje požalio u okviru svoje zgrade da uglavnom to četvoro ili petoro ljudi se aktivno bave tom tematikom i imaju izraženu želju ili se osjećaju društveno odgovornim ili lično odgovornim da uljepšaju taj zajednički prostor, da je to uglavnom situacija

generalno u 90% slučajeva i da je mali broj ljudi rapsoložen na taj način da funkcioniše, a da upravo problem predstavlja da se šira grupa pokupi kako bi se donio konsenzus oko tih odluka. Naravno, tu smo imali poteškoće u okviru te organizacije, jer je bio potreban veći broj ljudi koje nije bilo lako okupiti kako bi se donijele određene odluke, prije svega, kako bi se formirali organi upravljanja. Upravo određeni članovi ovog zakona dozvoljavaju da većinom prisutnih članova se donesu odluke. Tu su i olakšice u okviru određenih članova zakona koji dozvoljavaju da se i elektronskim putem vrši glasanje. Puno je nekih pozitivnih stavki koje, kažem, taj ključni segment koji je bio glavni problem regulišu na jedan bolji i kvalitetniji način.

Takođe, član 6 koji se odnosi na definisanje hitnih slučajeva i problema koji se u tim situacijama dešavaju, jer građani često nisu bili u prilici da se jasno i koncizno informišu iz zakonskog rješenja koja su to njihova prava i obaveze. U ovom slučaju smatram da zaista imamo jednu precizniju određenu ovu tematiku koja se odnosi na ta njihova prava i obaveze. Takođe, treba pohvaliti i aktivnost samog odbora i ovo amandmansko djelovanje vezano za ove posebne stambene prostore koji se odnose na podrume i garaže da te troškove, što je evidentno i u praksi su građani izražavali kao svoje probleme, snose vlasnici tih prostora. To je pohvalno u tom dijelu jer je to bio takođe izražen problem i potreba samih građana.

Potencirao bih svakako i bolje definisanje obaveza i prava lokalne samouprave u kompletnoj ovoj priči. Tu zaista ima puno toga što građane i te kako zanima, jer nisu precizno bili informisani o tome kad u određenoj situaciji može lokalna samouprava participirati. Mi imamo tu jednu lijepu praksu, govorim iz iskustva Glavnog grada, gdje Glavni grad u najvećem dijelu preko Agencije za stanovanje radi neke dobre stvari. Ovdje mi je drago posebno što je to Zakon preciznije definisano. Napomenuo bih neke lijepe inicijative koje imamo u okviru Glavnog grada, tiču se participacije Glavnog grada i Agencije za stanovanje i akcije Za ljepšu Podgoricu, gdje Glavni grad participira u iznosu od 50% u obnavljanju fasada i termoizolacije. Samo u Budžetu za narednu 2019. godinu za te iznose je obezbijeđeno preko 300.000 evra. U tom slučaju, građana radi, važno je naglasiti da je prvi glavni uslov da je formirana skupština etažnih vlasnika i da imaju formirane organe upravljanja i u tom dijelu Glavni grad participira sa 50% troškova, odnosno subvencionira same građane.

Takođe, smatram da je /prekid/ zakonsko rješenje trebalo malo više obuhvatiti i uloge ovih privatnih agencija, jer smo svjedoci da su u Podgorici, konkretno govorim sad, najbolje održavani ulazi oni koje vode privatne agencije. Ne smatram u tom dijelu da im je trebalo dati više ili manje prostora, ali eto da se na jedan precizniji način regulišu njihova prava i obaveze jer imaju neke dobre mehanizme koje za sad građani sami nijesu imali, recimo koje se tiču kreditiranja agencija koje daju skupštini etažnih vlasnika, gdje u određenim situacijama gdje se radi o investicijama koje su većeg iznosa za koje građani trenutno preko stanja na računu nemaju mogućnost da to realizuju, agencije nude njima kreditiranje kako bi odradili neke dobre investicije u tom dijelu. Puno je dobrih stvari koje je ovo zakonsko rješenje prepoznalo. Jedno od njih je svakako i uloga inspekcije za stanovanje, veoma bitan detalj. U tom dijelu ja bih sa ovog mjesta uputio negdje i apel lokalnim /prekid/ u državi da se osnaže ti njihovi administrativni kapaciteti. Precizirano je dovoljno koje su to uloge inspektora i to je značajna pomoć samim građanima, ali nedovoljan je broj tih inspektora. Nadam se da će u narednom periodu obratiti pažnju na to i lokalne samouprave i država kako bi se to na jedan bolji i kvalitetniji način regulisalo.

U svakom slučaju, kao što sam rekao, puno pozitivnih stvari. Nadam se da će se ovaj zakon i u narednom periodu kako svi ti tranzicioni periodi koji obuhvataju ovu tematiku budu dolazili na red obuhvatati još određene izmjene, ali u ovoj situaciji, u trenutnom aktuelnom momentu smatram da ima zaista visok stepen potencijala da stanje u ovoj oblasti izdigne na jedan značajniji nivo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:25:45)

Hvala, kolega Anđušiću.

Kao što sam najavio, sljedeći učesnik u raspravi je poslanik Radule Novović, a neka se pripremi poslanica Sanja Pavićević.

RADULE NOVOVIĆ (17.12.18 15:25:56)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Poštovane građanke i građani, uvažene kolegice i kolege, gospođu Vojinović, gospodine Čanoviću,

Pred nama je Zakon koji bih ja nazvao zakon o kulturi stanovanja. To kako smo organizovani po pitanju održavanju prostora u kojima živimo mi i naše porodice, mora se priznati, dosta govori i o nama samima. Zakon je tu da nam da osnovne smjernice, a ostalo je na nama.

Do prije nekoliko godina bilo je i nekih elitnih zgrada, da ih tako nazovem, u Podgorici u kojima vas je bilo strah da uđete i po danu, a kamoli po noći. Ulazi su bili ispisani raznim sadržajima, liftovi nijesu radili ili su bili neosvijetljeni, dakle, jedan ambijent koji nikako nije prilično ne samo urbanoj sredini, nego mjestu gdje žive ljudi. Srećom, rekao bih, ovo se u zadnjih nekoliko godina veoma promijenilo izuzimajući manji broj ulaza, mislim da je ovdje situacija značajno drugačija. Ograđujem se na grad u kojem ja živim, Podgoricu. Nije lako održavati jedan ulaz u dobrom stanju. Ovdje mogu da govorim i kao predsjednik skupštine stanara u ulazu u kojem živim. To nije nimalo jednostavan posao, naročito ne posao upravnika. Naravno, uz zakon najvažniji preduslov za održavanje stambenih zgrada jeste sloga među stanarima, a onda i njihova lična odgovornost. Gdje toga ima, možete biti sigurni da će i ulaz izgledati veoma dobro.

Poseban izazov, osim samog ulaza, predstavlja i održavanje prostora oko zgrade kao i fasade, naročito kad su u pitanju starije zgrade. Sve ovo podrazumijeva ozbiljan angažman stanara, ali i opštine. Kad je u pitanju angažman opštine, ne znam za druge, ali građani Podgorice po ovom pitanju imaju sreće, odnosno u rukovodstvu Glavnog grada imaju pouzdanog partnera za sve svoje zahtjeve po ovom pitanju.

Opet se vraćam na prethodnu tvrdnju. Praksa je pokazala da tamo imamo preduzimljive ljude koji se prihvate funkcije predsjednika skupštine stanara i upravnika, stvari mogu da funkcionišu izuzetno kvalitetno. Iskustvo pokazuje da čak i u starijim zgradama, gdje su u početku potrebna veća ulaganja stanje, može da se dovede do više nego zadovoljavajućeg nivoa.

Često se postavlja pitanje, a to je nekad i kamen spoticanja za organizaciju skupštine stanara, da li su sredstva koja se izdvajaju, a koja iznose 20 centi po m² na mjesečnom nivou mnogo ili malo. Kada se otvori ova dilema, imajmo u vidu da su ovo sredstva koja ostaju tu stanarima. Oni raspolažu njima, od tog iznosa niko sa strane ništa ne uzima. Ona se uplaćuju na žiro račun ulaza i ukoliko nema potreba da se troše na mjesečnom nivou, služe za neku buduću investiciju. Naravno, ova sredstva, odnosno njihov iznos može biti i veći do 20 centi.

S druge strane, obaveza države i lokalnih samouprava jeste da pomognu etažnim vlasnicima. Po tom pitanju moraju se uputiti komplimenti Glavnom gradu gdje se već godinama unazad izdvajaju budžetska sredstva za sufinansiranje radova na zajedničkim djelovima stambenih zgrada, kao što su uređenja fasada, ravnih krovova itd. U tom smislu, posebno se po kvalitetu rada i stručnosti nametnula podgorička Agencija za stanovanje, za koju naši sugrađani imaju samo riječi hvale. Dakle, volja lokalnih samouprava nije upitna. Naprotiv, ali etažni vlasnici moraju iskazati spremnost za saradnju i ispoštovati ono što zakon propisuje. Uostalom, ovom vrstom pomoći, tako ja to vidim, etažni vlasnici se žele stimulisati da poštuju zakon, bez primjene kaznenih odredbi koje on propisuje. Etažni vlasnici moraju shvatiti da postoje, nažalost, oni koji to još nijesu shvatili, da su fasada, krov, lift zajednička svojina i da se o njoj moraju starati kao dobri domaćini. Uostalom, kvalitetnim održavanjem povećava se i vrijednost nekretnine kojom neko raspolaže.

Na kraju krajeva, kao što sam već rekao, ovo je pitanje naše lične kulture, način na koji mi uvažavamo sebe, svoje komšije, kvart i grad u kojem stanujemo. Savremeno vrijeme pred nas nameće zahtjev da sredini u kojoj živimo moramo dati doprinos. Samo tako, dajući istinski doprinos, čuvajući druge od sebe i kvalitet našeg urbanog života će se podizati na veći nivo i, na kraju krajeva, uticati na /prekid/ u svojoj zgradi i u svom gradu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:31:04)

Hvala, poslaniče Novoviću.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (17.12.18 15:31:15)

Uz izvinjenje kolegini Pavićević, vezano za ovaj tok diskusije samo bih htio da dobijemo informaciju vezano za dinamiku rada sjednice, a vezano i za dogovor sa Kolegijuma oko generalno rasprave o preostalim tačkama dnevnog reda. Dakle, imamo informaciju da ćemo raspravljati o ovoj tački, vidjeli smo i jedan veći broj prijavljenih za ovu diskusiju i o narednoj tački. Da li je to sve ono što se radi danas, kako bi se jedan dio kolega koji su ovdje pripremio za sjednicu ili ćemo nastaviti da radimo, ko imate informaciju.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:31:45)

Hvala kolegi Damjanoviću. Evo i zbog javnosti i zbog poslanika, mi imamo još dva zakona, ovaj drugi zakon u raspravi, onda imamo dvije rezolucije i otprilike još pet izvještaja da bismo završili raspravu o tačkama dnevnog reda, što nije optimalno da možemo završiti danas. Sjutra je možda moguće da se ona privede kraju. Planiram da vodim zbog broja prijavljenih raspravu do zaključenja ova dva zakona koja su pred nama. Mislim da bi to trebalo biti za radni dan danas. Eventualno, možda neki od izvještaja, ali sumnjam da on može doći na dnevni red. Hvala.

Poslanice Pavićević, imate riječ. Oprostite na prekidu.

SANJA PAVIĆEVIĆ (17.12.18 15:32:40)

Sve u redu. Zahvaljujem.

Još jednom da pozdravim sve prisutne i građane.

Složila bih se sa mojim prethodnicima da je riječ o jako važnom zakonu, ako se zna da je broj stanova kojih je, po podacima Monstata, još iz popisa 2011. godine, bio oko 315.000, a onih koji su stalno useljeni 250.000. Takođe smo svjesni da se izgradnja novih zgrada nastavlja manje-više ustaljenim ubrzanim ritmom, tako da su ove brojke sigurno značajno premašene. Otuda i važnost održavanja zgrada kako bi one sačuvale, ili, još bolje, povećale svoju vrijednost na zadovoljstvo njihovih stanara, odnosno etažnih vlasnika. Drago mi je što je resorno ministarstvo odgovorno reagovalo i nakon dvije godine od usvajanja sada važećeg zakona imamo mogućnost da manjkavosti istog ispravimo.

Formiranje skupštine etažnih vlasnika je prvi korak ka kvalitetnom i odgovornom odnosu svih stanara etažnih vlasnika kako prema svojim stanovima, odnosno svom vlasništvu, tako i prema svim zajedničkim prostorijama i djelovima jednog ulaza ili zgrade. Ovaj korak je, po mom mišljenju, i najteži. Često postoji nepovjerenje između samih stanara, nepovjerenje u funkcionalnost zakona, a najčešće je to i naslijeđeno mišljenje koje još traje iz vremena socijalizma, pomenuli su kolege poslanici Anđušić i Novović da neko drugi treba da vodi računa o našim ako ne stanovima, ono o stambenim zgradama. Vrijednost predloženih novina koje će imati novi zakon o održavanju stambenih zgrada ogleda se, prije svega, u konkretizaciji pojedinih članova zakona, a nabrojaću neke. Registri etažnih vlasnika su detaljniji, precizniji i hronološki uređeniji. Uvode se i registri upravnika sa puno više podataka. Posebna vrijednost zakona je pojačana inspekcijska kontrola koja se ogleda u radu inspektora za stanovanje i komunalnog inspektora. Njihove dužnosti i obaveze detaljno su obrađene. U čitav postupak se uvodi i Komunalna policija za poslove obezbjeđenja komunalnog reda i vršenje komunalnog nadzora. Posebno je, po mom mišljenju, važno to što su obaveze komunalne inspekcije naglašene kroz

preventivnu funkciju. Naime, skupština etažnih vlasnika, predsjednik skupštine i upravnik su pravna lica. I pored najbolje volje i želje, teško je očekivati da svi stanari ili etažni vlasnici koji se nađu na ovim pozicijama tako dobro poznaju ovaj zakon da ga "ispoštuju" u njegovom punom kapacitetu. Zato je i važno da inspekcijski nadzor bude pravovremen i preventivan kako bi se izbjegle buduće greške u radu i eventualne nepovoljne situacije za sve etažne vlasnike. Ovo se mora naglasiti iz razloga što je zbog predloženih izmjena u zakonu proširena i lista prekršaja na koju se odnosi kaznena politika.

Navešću primjere sada dobre prakse iz grada koji predstavljam, iz Podgorice, koji mogu poslužiti i ostalim gradovima u Crnoj Gori. Naime, Glavni grad Podgorica i Agencija za stanovanje već nekoliko godina sprovode akcije koje su pomenuli da postoje moje kolege, ali ih nisu precizno naveli, to su Poboljšanje uslova stanovanja i Za ljepše lice Podgorice. Kroz realizaciju ove dvije akcije pomaže se etažnim vlasnicima da na lakši i jednostavniji način vrše održavanje zajedničkih djelova stambenih zgrada. Radi građana Podgorice, pomenuću da Glavni grad vrši sufinansiranje pojedinih vrsta radova, kao što su sanacija fasada i ravnih krovova, molersko-farbarski radovi u unutrašnjosti ulaza, osposobljavanje hidrantne mreže i zamjene dotrajalih usponskih vodova. Glavni grad obezbjeđuje 50% potrebnih sredstava za realizaciju predmetnih aktivnosti, dok su etažni vlasnici dužni da obezbijede preostalih 50% sredstava koje mogu čak platiti u više mjesečnih rata. Kolega Anđušić je pomenuo da prethodno moraju da formiraju skupštinu stanara. To je eliminatorni uslov. Cilj ovih akcija je motivacija etažnih vlasnika da formiraju skupštine etažnih vlasnika i organe upravljanja. Vjerujem da ćemo svi glasati za ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:37:27)

Zahvaljujem, poslanice Pavićević.

Kolega Petar Ivanović je sljedeći prijavljeni. Neka se pripremi kolegunica Anka Vukićević.

PETAR IVANOVIĆ (17.12.18 15:37:38)

Zahvaljujem, poštovani predsjedavajući.

Uvaženi građani Crne Gore, uvaženi gospodine Čanoviću, gospođu Vojinović, drage kolege,

U svojoj diskusiji ću se fokusirati na tri pitanja. Prvo je edukacija, drugo je kultura stanovanja i treće su vrijednosti. Kada je u pitanju edukacija, svojina nije samo privatna ili državna. Evo čuli smo iz više diskusija da svojina može biti i etažna ili zajednička svojina, a etažna svojina se prema sadašnjim /prekid/ razrađuje kroz dva pravna propisa. Jedan je Zakon o svojinsko-pravnim odnosima i drugi je Zakon o stanovanju i održavanju stambenih zgrada. Za izmjenu prvog zakona potrebno je dvije trećine članova Parlamenta, za drugi većina prisutnih. Ono o čemu kao ljudi treba da povedemo malo više računa jeste da mjesta gdje živimo nisu samo prostori u kojima provodimo vrijeme, nego da postoje i neka pitanja koja valja otvoriti. To su pitanja bezbjednosti i funkcionalnosti. Na taj način razumijem nastojanja predlagača koji je htio da Predlogom izmjena i dopuna Zakona da svoj doprinos upravo u rješavanju problematike funkcionalnosti i bezbjednosti. Dakle, da skrene pažnju svim građanima, svim vlasnicima da pored one privatne svojine koja je nedmosmislena kada su u pitanju stambeni ili poslovni prostori postoji i problematika koja se odnosi na zajedničku svojinu, na jedan zajednički prostor koji treba da drugačije uredimo.

Drugo, kultura stanovanja. Zajedništvo je, po mom sudu, nešto što ima duboke korijene u crnogorskoj tradiciji. Mi smo često znali kao ljudi da se okupljamo u nekim zajedničkim prostorima. Crnogorska guvna su na daleko poznata kao prostor koji nije pripadao nikome, a pripadao je svakome. Svako ko je dolazio na guvno se trudio da iza sebe ne ostavi nikakav nered, da to bude mjesto gdje mogu da se razmijene na civilizovan način različite ideje, saopšte različita mišljenja i da, bez obzira na te razlike, postoji jedan zajednički prostor koji su svi pripadnici koji su dolazili, svi građani znali da čuvaju na najbolji mogući način, što bi rekli, isto kao da je i njihovo. Kada je u pitanju etažna svojina, tu više nemamo pitanje da je kao i njihovo, jer etažna svojina jeste svojina koja pripada vlasnicima stambenih i poslovnih prostora.

Međutim, pogledajmo danas moderna guvna. To su prostori oko zgrada gdje ljudi provode zajedničko vrijeme. Da li ona liče u svim slučajevima na ono što je dio naše tradicije? To me podsjetilo na Šekspira koji je rekao da je novac krupna stvar koja neke ljude čini tako sitnim. Ne može se sve novcem rješavati. Zbog toga, smatram da je edukacija od izuzetne važnosti i da svi koji radimo u ovom uvaženom domu treba da koristimo naše diskusije i da šaljemo vrlo jasne poruke svim građanima Crne Gore. Time dajemo svoj doprinos ne samo da se proširi društvena uključenost građana Crne Gore, nego da se poboljšaju uslovi za zajedničko življenje.

Treći dio svoje diskusije želim da posvetim pitanju vrijednosti. Znaete, jedan dio građana Crne Gore želi da što je moguće prije pretrči, a jedan dio građana Crne Gore želi da što je moguće prije dođe do nivoa da imamo evropske standarde, uključujući i evropske plate. Međutim, kada sa onima koji bi htjeli da pretrče do evropskih plata malo porazgovaramo oko evropskih normi ponašanja, onda često vidimo nesklad između onoga što su vrijednosti koje su bile dio naše tradicije i onoga što zovemo evropskim vrijednostima. Nekultura ponašanja, polomljene klupe oko zgrada, pokvareni liftovi, ispisane fasade nije nešto što zahtijeva jako puno novca, nego nešto je što zahtijeva malo drugačiji odnos prema kulturi življenja.

Prema tome, ako želimo da poboljšamo vrijednosti, moramo početi od onih malih, sitnih, banalnih stvari koje zahtijevaju da sami porazmislimo, da sebi postavimo nekoliko jednostavnih pitanja na koje ćemo dati još jednostavnije odgovore i da razumijemo da time ne činimo ništa manje, nego zapravo više da promoviramo ono što je utemeljenje u našim vrijednostima. Na taj način će i put dostizanja evropskih vrijednosti u onim oblastima koje možda građane mnogo više interesuju biti kraći i na tom putu bićemo u stanju da zajednički, sa mnogo više sloge, mnogo više uvažavanja one razlike koje nekada postaju očigledne ne u kulturi življenja, nego u nekim drugim oblastima prođu na jedan bezbolniji način. Jer, niti ja, niti Demokratska partija socijalista ne pripadamo onima koji smatraju da postoji isključivo jedno mišljenje u nekom društvu, već da treba uvažavati sve razlike. Sitne stvari o kojima sam govorio nisu plod političkih razlika. One su, prije svega, plod različitog zalaganja za vrijednosti, različite individualne kulture i onoga što predstavlja elementarno poštovanje zakona.

Na kraju, time završavam, iako razumijem da se jedan dio normi ovog zakona odnosi na rad inspekcija, ne pripadam onim ljudima koji smatraju da će jačanje uloge inspekcija riješiti sve probleme. Zbog toga smo i na Odboru razgovarali na način da treba kreirati kampanje poput kampanje koja se realizuje u Glavnom gradu i drugim gradovima Crne Gore, da bismo pored onoga što je sada inspekcija dobila kao pravni osnov za svoje činjenje ipak omogućili građanima Crne Gore da porazmisle o onome što je njihov zajednički ili kolektivni interes. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:43:27)

Hvala, poslaniče Ivanoviću.

Kao što sam najavio, učešće u raspravi sada uzima koleginica Anka Vukićević, a neka se pripremi koleginica Maja Bakrač.

ANKA VUKIĆEVIĆ (17.12.18 15:43:38)

Zahvaljujem.

Poštovane građanke i građani, poštovana Skupštino,

Pred nama je za građane jedan veoma važan zakon i zakon za koji su građani pokazali veliko interesovanje, ali nažalost mislim da i prethodni zakon nije dovoljno medijski promovisan i dovoljno predstavljen građanima. Jer, možda bismo danas imali i veći broj zgrada u kojima bi bili organizovani organi upravljanja, kako to i ovaj zakon nalaže. Znači, iako je usvojen prije dvije godine, mi danas imamo u raspravi Predlog izmjena i dopuna Zakona o održavanju stambenih zgrada.

Mišljenja sam da će i nakon ovih izmjena i dopuna i dalje ostati niz rešenja koja nijesu precizno definisana i u praksi se neće pokazati dobrim. Građani vlasnici stanova nijesu upoznati ni do sada sa svojim pravima i obavezama koje proizilaze iz ovog zakona, tako da u najvećem broju

stambenih zgrada još uvijek nemamo organe upravljanja, još uvijek nijesu otvoreni računi na kojima bi se slivala sredstva kolika-tolika i stvorili uslovi da se održavaju stambene zgrade. Tamo gdje su bili formirani odbori, gdje su ulogu upravljanja imale privatne agencije u praksi se nijesu u većini slučajeva pokazale dobrim. Jedan od razloga je veliki procenat koji su uzimale agencije, negdje je taj odnos bio 40% agenciji, 60% za održavanje stambenih zgrada, što je i od tako nedovoljnih sredstava, morate se složiti, mnogo, čak i previše. Dalje, stanari nijesu upoznati ni ko je te agencije doveo da upravljaju zgradom i njihovim sredstvima, niti na koji način mogu raskinuti te ugovore koje je u njihovo ime sklopio neko drugi. Ono sa čime su svakako upoznati je da je iznos za plaćanje 20 centi po m2 stambenog prostora i svakako mali iznos, ali je za penzionere čija je prosječna penzija 120 evra nažalost preveliki iznos. Ako tome dodamo i najniži račun za električnu energiju koji u Crnoj Gori iznosi oko 20 evra, dolazimo do cifre da godišnje tri penzije izdvajaju samo za električnu energiju i održavanje stambene zgrade. Na koji način naći rješenje? Na nama je, na državi da olakša građanima koji onako jedva preživljavaju sa tako niskim penzijama, još kada im dodamo i ovaj namet, onda niti se može preživljavati, niti se može zgrada održavati.

Navešću nekoliko članova zakona za koje mislim da će uzrokovati nejasnoće i da se u praksi neće pokazati dobrim. U članu 7 navedeno je na koji način skupština stanara donosi odluke i da za obaveze koje preuzimaju skupština i upravnik solidarno odgovaraju etažni vlasnici. U članu 16 račun o iznosu sredstava za redovno održavanje, nužne i hitne radove etažnih vlasnika, odnosno korisnika je izvršna isprava u izvršnom postupku. Međutim, nema nigdje rješenja kako će oni informisati etažne stanare koje su njihove obaveze. Ovdje imamo račun izvršni dokument. Sa kojim to dokumentom građanin etažni vlasnik može ići na sud ako nema nikakav pisani trag o nekom ugovoru, o dogovoru, o odlukama koje su donesene o skupštini stanara? To se potvrđuje i u članu 22 - Nadležni organ lokalne uprave dužan je da rješenja o imenovanju iz stava 1 ovog člana dostavi inspektor za stanovanje. Zašto ne i etažnim vlasnicima? Dalje, u članu 22 stav 6 - Upravnik je dužan da u roku od pet dana od dana održavanja konstitutivne sjednice istakne obavještenje na oglasnoj tabli ili na neki drugi način. Koji je to drugi način bolje bi bilo precizno definisati. Jer, ovaj drugi način neko će shvatiti - došao je kod etažnog vlasnika, saopštio odluku, ali šta ta odluka znači na sudu ako nije na papiru? On nema validan dokaz /prekid/ I opet član 22 a stav 2 - ako na osnovu saziva, znači pisanim putem, to je jedino rješenje i mali iznosi. Teško je održavati zgrade sa tako malim iznosima ako lokalne samouprave ne pruže podršku onima koji uredno organizuju skupštinu stanara i izaberu upravnika. Gdje se to ne desi, održavanja zgrade neće biti. Moja preporuka građanima iz ličnog iskustva je - sloga kuću gradi, manite se agencija, dogovorite se sami i svoja sredstva kolika-tolika trošite onako kako vi mislite da je najbolje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:49:23)

Zahvaljujem, poslanice Vukićević.
Komentar na Vaše izlaganje ima kolega Ivanović.

PETAR IVANOVIĆ (17.12.18 15:49:32)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Nemam komentar, nego sam se, shodno članu 96 Poslovnika, javio za riječ.

Nekoliko teza koje sam čuo sam dužan ispred svojih kolega koji su učestvovali u radu ovog odbora ipak da pojasnim radi građana Crne Gore. Nadam se da nećete shvatiti moju diskusiju na način da imam neku neopisivu želju da polemišemo, nego ipak želim da ostavimo jedan utisak na građane Crne Gore na način kako, zaista, piše u Predlogu zakona, a ne kako svako od nas pojedinačno ima svoj doživljaj samog Predloga za izmjene i dopune navedenog zakona.

Prvo, Predlog zakona je bio promovisan. Organizovana je javna rasprava. Čim se organizuje javna rasprava, znači da svi građani koji su zainteresovani mogu da učestvuju na javnim raspravama.

Drugo, važeći zakon do sada je dao mogućnost građanima da se organizuju na način da imaju svoje skupštine stanara. Međutim, razlog donošenja ovog zakona jeste da možda jedan dio građana nije razumio svoja prava i obaveze na najbolji mogući način, ali isto tako da oni ne bi do vijeka imali tu dilemu kakva su im prava i obaveze, pojačana je uloga inspekcija. Dakle, zakon nalaže obaveznu održavanje etažne svojine. Izvolite, organizujte se. Ukoliko se ne organizujete, tada inspekcije imaju mogućnost da reaguju onako kako to zakon propisuje.

Treće, većina stanara donosi odluke. Lično sam ovdje imao jednu dilemu. Ako govorimo o zgradi, da li treba da bude princip površina ili princip treba da bude broj vlasnika. Dopustite da napravim paralelu. U akcionarskim društvima možete imati jednog ili hiljade vlasnika, ali je princip vlasništvo. Koliko ko ima akcija, toliko kada podigne ruku na skupštini akcionara učestvuje u donošenju konačne odluke. Ovdje imamo sada vlasnike ne samo površinu. Mislim da su oni vlasnici koji imaju veće površine na neki način oštećeni, iz razloga što po ovakvom principu manje utiču na donošenje same odluke. Ali, dobro. To je sada opredjeljenje samog zakonodavca koji je možda u ovoj fazi procijenio da je važno svima pružiti mogućnost da uzmu učešće prilikom formiranja skupštine stanara.

Četvrto, što se tiče samog Odbora, volio bih da ste bili prisutni na sjednicama Odbora. Razumijem da niste član Odbora i nije mi namjera da Vas kritikujem ni najmanje, samo sam htio da poručim da imate institut zainteresovanog poslanika i da po tom osnovu kada Vas god interesuje bilo što iz nadležnosti rada ovog odbora možete koristiti taj mehanizam. Zaista Vas iskreno pozivam da uzmete učešće u radu Odbora, jer smatram da su neke od dilema koje ste pokrenuli mogle biti raspravljane na samom Odboru.

Na kraju, da ne mislite da se ne slažem oko svega, slažem se sa Vama da sloga kuću gradi i da to treba da bude naša zajednička poruka svim građanima da samo složno možemo ići /prekid/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:52:37)

Hvala, poslanice Ivanoviću.

Vi ste se javili po članu 96 stav 2, a ja sam interpretirao da ste koristili pravo iz člana 97 stav 1. Koleginica Vukićević ima pravo odgovora na komentar izlaganja.

ANKA VUKIĆEVIĆ (17.12.18 15:52:57)

Gospodine Ivanoviću, iako ste rekli da nemate nešto pretjerano želju da polemishete sa mnom, ipak ste svoje vrijeme u potpunosti potrošili, pa koji sekund je i falio.

Nijesam rekla da zakon nije promovisan, nego sam rekla nije u dovoljnoj mjeri. Razumijete? Tako da budemo precizni. Sada ste Vi meni dali mogućnost da iskomentarišem nešto što nisam u svom izlaganju rekla, da imamo stanove koji imaju po dva ili tri vlasnika, a tamo ima pravo glasa samo jedan. Šta ako se oni ne dogovore, jedan kaže - hoću da napravim skupštinu stanara u kojoj će oni odlučivati, drugi hoće agenciju? Znači, mi uskraćujemo pravo nekima da glasaju onako kako oni žele. Ako se ne dogovore, šta ćemo onda? Znači, ostajem pri tome da je zakon bolje i kvalitetnije promovisati običnim građanima, postoje načini. Na javnu raspravu pođe mali broj ljudi, mali broj ljudi je informisan o javnoj raspravi. Koliko će prosječni građanin posjetiti internet stranicu Ministarstva održivog razvoja i turizma? Veoma mali broj građana. Mediji su tu, imamo ih, hvala Bogu, tako da načini postoje. A onda ćemo imati i više skupština stanara i zgrade će nam biti urednije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:54:24)

Hvala, poslanice Vukićević.

Izvolite, poslanice Ivanoviću.

PETAR IVANOVIĆ (17.12.18 15:54:27)

Htio sam Vama da se obratim. Primijetio sam da me nekako pogrešno tumačite uvijek. Dobro, ipak Vi vodite sjednicu. U svakom slučaju, ne zamjeram, sve je u redu. Ako dopuštate, samo bih napravio jedan kratak komentar, ovog puta komentar, nije mi namjera da otvaram bilo kakvu veliku polemiku. Razumio sam Vašu diskusiju na način da ste, ipak, poslali određene poruke građanima koje su bile, nemojte se sada ljutiti na ovo što ću da kažem, u suprotnosti sa diskusijom koju smo imali na Odboru.

Zbog toga sam se javio kao predsjednik Odbora, jer sam htio, ipak, da zaštitim svoje kolege koje su učestvovala u radu ovog Odbora. Uputio sam poziv i Vama da, kada god imate interesovanje oko neke tačke dnevnog reda, dođete na sjednicu Odbora. Budite sigurni da ću ovako reagovati i ako dođe do neslaganja na sjednici Odbora, jer smatram da kao što se Vi zalažete da ima više javnih rasprava, upravo ovo što sada mi radimo predstavlja jednu vrstu javne rasprave gdje šaljem jasne poruke /prekid/ vrlo važno da ta poruka koja dođe do građana što je moguće jasnija. Otuda potreba da reagujem kao predsjednik Odbora. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:55:38)

Hvala predsjedniku Odbora.

Mislim da smo razjasnili da je moja intervencija bila potpuno u pravu.

Nastavljamo dalje. Po redosljedu prijavljivanja sljedeća je poslanica Bakrač.

Koleginice Bakrač, imate riječ. Neka se pripremi koleginica Jovanka Laličić.

MAJA BAKRAČ (17.12.18 15:55:55)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane koleginice i kolege, poštovani predstavnici Ministarstva,

Pred nama je danas Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada. Zakon o održavanju stambenih zgrada stupio je na snagu u julu 2016. godine. Sam zakon trebalo je puno vremena kako bi zaživio. Kako bi se zgrade koje su bile prilično dotrajale i neodržavane dovele u red, pribjegli se zakonskim odredbama. Neodgovorno ponašanje vlasnika stanova, koje je uglavnom posljedica loših navika, moralo se mijenjati. Često je postojao problem u održavanju površine koja pripada zgradi. Nesuglasice oko toga ko je nadležan za održavanje stambenih zgrada pravilo je veliko nezadovoljstvo među samim stanarima. Zato je zakon pomogao na način obavezivanja formiranja organa upravljanja, koji će sve probleme, uz određenu nadoknadu koju su stanari trebali da plaćaju, rješavati u skladu sa zakonskim odredbama.

Moramo se složiti da je u početku bilo negodovanja i oko plaćanja održavanja. Međutim, sada, nakon dvije godine postoje značajni pomaci kako u svijesti građana, tako i u vidljivim rezultatima na pojedinim zgradama. Na primjer, poslije dugo vremena počeli su ponovo da rade liftovi u određenim zgradama, ili osvježene su fasade koje su dale lijepi izgled. Sada se pristupa izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada, gdje će se otkloniti nedostaci koji su prepoznati u implementaciji prethodnog zakona, a koji se odnose prvenstveno na nedostatke u dijelu sprovođenja inspekcijskog nadzora i druga pitanja čija je implementacija u praksi izazvala nedoumice pri tumačenju.

Najveći broj izmjena i dopuna izvršen je u dijelu preciziranja odredbi koje se odnose na definisanje hitnih radova na stambenoj zgradi, preciziranja ovlašćenja inspektora, odnosno izricanja odgovarajućih mjera inspekcijskog nadzora, koje će omogućiti kvalitetniju implementaciju zakona. Jasnom podjelom nadležnosti u dijelu inspekcijskog nadzora na Inspekciju za stanovanje i Komunalnu inspekciju stvaraju se bolji uslovi za efikasnije sprovođenje ovog zakona, odnosno obezbjeđuje se efikasniji nadzor nad organizovanjem organa upravljanja /prekid/ Stambenog fonda doprinosi se uspješnoj realizaciji ovog segmenta stambene politike. Posljedice trenutne

primjene zakona svode se na lošu situaciju u dijelu održavanja Stambenog fonda, otežan rad Inspekcije za stanovanje i nemogućnost postupanja po svim prijavama u vezi stanovanja, što samo po sebi prouzrokuje problem za održavanje Stambenog fonda Crne Gore. Važna izmjena je i u tome što se predviđa izuzetak koji omogućava da se na konstitutivnoj sjednici odlučuje većinom glasova prisutnih etažnih vlasnika u cilju efikasnijeg formiranja organa upravljanja stambene zgrade.

Naime, u primjeni zakona uočeno je da značajan broj vlasnika je nezainteresovan da učestvuje o odlučivanju o održavanju sopstvenih nepokretnosti i zajedničkih djelova. Takođe, izmjene i u definisanju hitnih radova kao radova koji se moraju izvršiti bez odlaganja radi zaštite života i zdravlja ljudi i njihove sigurnosti i zaštite imovine do nivoa sanacije postojećeg stanja radi sprečavanja daljih štetnih posljedica i do obezbjeđivanja sredstava za izvođenje nužnih radova.

Predloženim izmjenama definiše se koja lica mogu biti upravnici stambene zgrade, kao i obaveza registracije za upravnike koji taj posao obavljaju u više skupština da se registruju kao preduzetnici, imajući u vidu potrebu za profesionalizacijom ove funkcije. Ovim i drugim izmjenama unapređuju se postojeća zakonska rješenja, a to ujedno znači i unapređenje Stambenog fonda, održavanje zajedničkih djelova stambenih zgrada i povećanje stambene kulture. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 15:59:47)

Zahvaljujem poslanici Bakrač.

Sljedeća je Jovanka Laličić, a neka se pripremi Ana Nikolić.

JOVANKA LALIČIĆ (17.12.18 15:59:58)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče. Kolege i kolegice, uvaženi građani,

Dakle, danas je pred nama jedan važan zakon, Zakon o izmjenama Zakona o održavanju stambenih zgrada. Podsjetiću vas, što je i kolega Čanović u uvodnom izlaganju rekao, da je Zakon o održavanju stambenih zgrada stupio na snagu u julu 2016. godine. On, naravno, uređuje prava i obaveze etažnih vlasnika kada je u pitanju održavanje stambenih zgrada, zajedničkih djelova stambene zgrade i druga pitanja od značaja za oblast stanovanja. Ono što je bitno i što je neko osnovno načelo ovog Zakona jeste očuvanje i unapređenje postojećeg Stambenog fonda što je jako važno.

Takođe bih naglasila da je ovo jedinstveni slučaj da se u ovoj oblasti jedan institut održavanja etažne svojine reguliše u dva zakona, dakle, Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima i Zakona o održavanju stambenih zgrada i da je potreba izmjena ovog Zakona upravo došla iz tog razloga što Zakon o svojinskim odnosima normalno ne može razređivati sve ono što je potrebno, niti može sadržati kaznene odredbe oko nepoštovanja zakona kada je u pitanju etažna svojina. Mislim da se ovim Zakonom preciziraju mnoge njegove odredbe, odnosno ono što je praksa dosadašnja pokazala da praktično ne funkcioniše kako treba i zbog toga i podržavam ove izmjene. Nadam se da će one doprinijeti uspostavljanju boljeg reda u ovoj oblasti, a znamo da je jako važno i kakva nam je situacija po lokalnim samoupravama u Crnoj Gori.

Dakle, ovim izmjenama je predviđen način glasanja etažnih vlasnika, način održavanja skupštine i posebno su osnažene odredbe koje se tiču održavanja liftova, što mislim da je jako važno sa bezbjednosnog aspekta. Takođe su precizirane odredbe o nužnim i hitnim radovima, a priznaćemo da su u praksi ovi radovi često problem ko će završiti, ko će reagovati i mnogo je bitno da se jasno precizira ko i u kojim slučajevima može da preduzme nužne, odnosno hitne radove. Takođe, bitna je odredba koja se tiče upravnika i mogućnosti da može da se za upravnika izaberi ne samo fizičko lice, odnosno etažni vlasnik, nego i privredno društvo, pravno lice, stambena zadruga ili preduzetnik registrovan za obavljanje poslova upravljanja i održavanja stambene zgrade. Mislim da će ovo biti dodatni impuls organima lokalne uprave koji su nadležni za ove poslove, da krenu u imenovanje upravnika u svim onim slučajevima gdje nisu upravnici u praksi do sada imenovani. Mislim da, takođe, a vjerovatno će tu moju tvrdnju potvrditi i uvaženi gospodin Čanović, ima mnogo problema u praksi kada je u pitanju nadležnost između Komunalne inspekcije

i Inspekcije stanovanja, da je obično vjerovatno negativna nadležnost, ne pozitivna, jer se mnogo ne grabe ko će odraditi u konkretnom slučaju. Zato me prosto interesuje da li smatrate da će ova rješenja doprinijeti jasnom razgraničavanju nadležnosti između Komunalne inspekcije, Komunalne policije, Inspekcije za stanovanje? I na kraju, moj poziv lokalnim upravama da iskoriste ovu šansu i da krenu u organizovanje stambenih zgrada, imenovanje privremenog upravnika u svim onim slučajevima gdje građani, etažni vlasnici nisu do sada ostvarili, odnosno izvršili svoju zakonsku obavezu. Dakle, podržavam izmjene ovog zakona. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:04:05)

Zahvaljujem kolegici Laličić. Dajem riječ kolegici Ani Nikolić, a neka se pripremi kolega Momčilo Martinović.

ANA NIKOLIĆ (17.12.18 16:04:19)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, kolege i kolegice, dragi građani Crne Gore,

Danas je pred nama zakon koji se upravo tiče vaših prava i obaveza, a i prava i obaveza koji treba da budu regulisani na način da se riješi jedno od osnovnih životnih pitanja svakog građanina, a to je prostor u kome on stanuje. Ovim zakonom se upravo uređuje i obaveza etažnih vlasnika kod održavanja stambenih zgrada, posebno kod zajedničkih djelova stambenih zgrada.

Cilj očuvanja postojećeg Stambenog fonda je glavni cilj ovog Zakona, a imajući u vidu ustvari njegovu ekonomsku vrijednost koja nije ni malo mala. Kompletna problematika etažne svojine i etažnih vlasnika, kao što smo i čuli, uređena je sa dva zakona, to je Zakon o svojinskim odnosima i Zakonom o osnivanju i održavanju stambenih zgrada. Prvim Zakonom su dati osnovni postulati, a u drugom detaljne razrade pojedinih odredbi, posebno kaznenih odredbi, odnosno propisivanje sankcija za nepoštovanje i nesprovođenje zakona.

Sadašnjim izmjenama i dopunama kojeg danas raspravljamo ovdje u Skupštini, Zakon će otkloniti niz slabosti i nedostataka koji su se pokazali u dosadašnjoj primjeni. U tom smislu u novim odredbama su posebno uređene i definisane sljedeće oblasti: održavanje i očuvanje zajedničkih djelova stambenih zgrada koji Zakon prepoznaje kao javnu funkciju, o kojoj prevashodno treba da se staraju vlasnici, odnosno da se tačno definiše koji su to posebni djelovi određene zgrade; da se efikasnije uradi nadzor nad organizovanjem organa upravljanja skupštine stanara i upravnika; uvede poseban institut privremenog upravnika; obezbijede finansijska sredstva za održavanje Stambenog fonda; da se uredi oblast hitnih i nužnih radova na stambenoj zgradi i propiše obaveza za redovnu kontrolu i servis liftova.

Ono što je zaista, cijenim, najvažnije u okviru ovoga Zakona i ono što se i pokazalo u praksi i primjeni kao jedna od najslabijih tačaka jeste pojačanje mjere inspeksijskog nadzora. Upravo nadzor Inspekcije za stanovanje nije imao dovoljno kapaciteta da isprati sve ove probleme na terenu i ovaj Zakon je zaista donio pravo rješenje, a to je da je dao dodatnu pomoć i Komunalnu inspekciju lokalne samouprave. Obzirom da svaka lokalna samouprava ima organizovane ove inspekcije, one mogu dodatno da pomognu da ova primjena Zakona u svakom gradu bude na mnogo bolji i dosljedniji način.

Komunalna inspekcija ima preventivnu funkciju i kada je potrebno treba da preduzme upravne mjere i radnje upravo radi zaštite interesa lokalnog stanovništva, odnosno etažnih vlasnika. Krajnji cilj jeste održavanje vrijednosti Stambenog fonda, jer dosadašnje stanje i održavanje Stambenog fonda nije na zadovoljavajućem nivou. Nestankom tkz. .... za stanovanje 90-ih godina i masovnim otkupom stanova, održavanja i brige za kompletni Stambeni fond je isključivo postala obaveza etažnih vlasnika.

Proteklo vrijeme i životna praksa su pokazali da su etažni vlasnici po ovim pitanjima bili prilično inertni i potpuno neorganizovani, formirajući tako javnu svijest da o održavanju stambenog fonda treba da brine neko drugi, a ne oni sami, što je uzrokovalo da i danas postoje stambene

zgrade gdje nisu formirani organi upravljanja. U ovakvom miljeu je bilo nemoguće organizovati održavanje kako zajedničkih djelova, tako i zgrade u cjelini. Tako je nastao veliki raskorak između želja za modernizacijom Stambenog fonda i finansijskim mogućnostima. Tako da uopšte nije bilo /prekid/ za pomoć - da li to da urade građani pojedinačno sami, ili da im pomognu ove lokalne zajednice koje su obično uvijek kuburile sa finansijskim sredstvima. Zato zakon prepoznaje jedan novi sistem, sistem konstantnog izdvajanja dijela sredstava etažnih vlasnika po sistemu štediti pa investiraj koja će biti upotrijebljena za održavanje Stambenog fonda. Neispunjavanjem ovih obaveza je sankcionisano na ovim odredbama ovog zakona, što mislimo da će ih dovesti do bolje primjene, a osim toga pomoć inspekcijskih službi treba da omogući da ta primjena bude bolja i bez kaznenih odredbi. Veliki problem su zgrade kolektivnog stanovanja izgrađene prije 20 i 30 godina, a koje čine značajni dio Stambenog fonda kod kojih je potrebno vrijeme za stvaranje i akumulaciju ovog novčanog fonda, tako da obnova za njih i modernizacija će sigurno biti u mnogo dužem vremenskom periodu. Smatramo da sprovođenjem ovog zakona kod novih zgrada neće biti problem da se oforme sve upravljačke strukture zgrade, ali kod starih sigurno da hoće. Zbog toga apelujemo na sve građane da definitivno ono što je prvi korak u primjeni ovog zakona i što je prvi korak u pomoći do njihove zgrade zaista budu na pravi način /prekid/ držane jeste stvaranje skupštine stanara i postavljanje upravnika.

Ovaj zakon posebno uređuje i situaciju kad su potrebne hitne intervencije na zgradama kolektivnog stanovanja koje se ne mogu odlagati, a za koje vjerovatno još uvijek u većini slučajeva nisu stanari prikupili sredstva. Znači, sredstva za ove potrebe mogu se obezbjeđivati sufinansiranjem zainteresovanih lica, a i kreditiranjem po povoljnim uslovima koje može da obezbijedi lokalna uprava u zavisnosti od svojih finansijskih sredstava. Sigurno da ovaj način kad budu uređeni sistemi i sve lokalne uprave će se na pravi način odazvati kao što smo evo čuli primjer Glavnog grada, ali i drugih opština i svih gradova koji nisu previše finansijski sposobni, ali sigurno će naći načina da stimulišu pomoć onim stanarima koji su na pravi način regulisali ovo uređenje.

Dobro precizirane odredbe ovog zakona i garancija njihove dosadašnje primjene u praksi, /prekid/ mogućem očuvanju i unapređenju Stambenog fonda, koji će reflektovati boljim uslovima stanovanja i razvoju stambene kulture, a sve sa krajnjim ciljem, a to je podizanje životnog standarda naših građana u Crnoj Gori.

Na kraju jednom rečenicom želim da podržim kolegu predsjednika Odbora matičnog, koji je razmatrao ovaj zakon, Petra Ivanovića da je neophodno u svim gradovima obezbijediti ovaj definitivno edukaciju i tribine, gdje će se upravo ovaj zakon približiti građanima zajedno sa lokalnim samoupravama i ministarstvom u jednom koordinisanom radu, kako bi građani na pravi način sagledali sve prednosti ovoga zakona, jer zaista jesu prednost na ono što su do sada imali. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:11:07)

Hvala Vam, kolegice Nikolić.

Kao što sam najavio, kolega Momčilo Martinović, a neka se pripremi kolega Adrijan Vuksanović.

MOMČILO MARTINOVIĆ (17.12.18 16:11:19)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Još jedanput da vas pozdravim, da pozdravim i predstavnike ministarstva koje u ovom domu sve češće i češće gledamo, gospodina Čanovića i gospođu Vojinović, što znači da u određenom dijelu aktivni su po pitanju i donošenja novih propisa i takođe izmjena i dopuna kad u praksi se naloži da je to neophodno. Takođe, ovom prilikom pozdravio bih i etažne vlasnike u Crnoj Gori kojih se ovaj zakon najviše i tiče, odnosno ove izmjene, jer ipak zakonima i propisima uređujemo određena prava i obaveze građana Crne Gore.

Shvatio sam da ste u samoj pripremi izmjena ovog zakona obavili nekoliko stvari formalnih i

neformalnih, koje su, po mom mišljenju, jako bitne, a to jeste da ovu materiju prije svega približite onima na koje se najviše odnosi. Shvatio sam da prethodnim zakonom je takođe to bilo definisano u velikoj mjeri. Međutim, nije to dalo željene efekte i shvatio sam da na neki način imamo i dobar dio građana koji ovu problematiku do kraja ne razumiju, a imamo jedan dio građana koji ne žele da je razumiju. Nadam se da ste dobro odmjerili taj dio i sa ovim izmjenama da ste jasnije definisali određenu razradu zakona i utvrdili određene nadležnosti koje se tiču etažnih vlasnika. Kao što je već rečeno, ova oblast je kroz dva zakona definisana i u ovom dijelu je takođe definisano nešto što ni meni kao etažnom vlasniku nije najviše jasno u tom dijelu koji su to redovni radovi, koji urgentni, a koji hitni radovi. Definisali ste ih jako dobro ovim zakonom, tako da onaj upravnik koji će se baviti ovim pitanjima trebalo bi da iščita i sve će mu odredbe ovog zakona biti jasne. Ja ovdje vidim dosta realnu šansu i za razvoj preduzetništva u tom dijelu. Ovaj zakon je takođe otvorio tu mogućnost i vidimo da određenim gradovima gdje postoji novogradnja, gdje je zastupljena u velikoj mjeri, kao što su Podgorica i primorske opštine, da je ta oblast jako dobro uređena i da su se već određene aktivnosti privredne aktivirale po tom pitanju i da to jako dobro rade. Međutim, ima sredina gdje su te aktivnosti zanemarane, gdje su inertne i gdje bi možda trebali primjerima dobre prakse uputiti ih da tako nešto u toj djelatnosti i rade.

Ono što je meni da kažem vrlo bitno, možda i sam sa sobom da ovdje razlučim, a i da možda dobijem odgovor na pitanje, a to jeste na koji način su definisani etažni vlasnici koji se nalaze u stanju socijalne potrebe. Definisali smo određene iznose, odnosno bodove koji se naplaćuju po osnovu kvadrature. Interesuje me kada se lica nalaze u stanju socijalne potrebe kako su ona tretirana u tom dijelu i način kada se određeni korisnici etažnog dijela objekta vode kao korisnici u odnosu na Zakon o socijalnom stanovanju. Znači, vjerovatno ćete u završnoj riječi taj dio objasniti, ali vrlo mi je bitno zbog ranjivih kategorija stanovništva da i tu normu ili taj član znaju do kraja.

Mislim da će se na ovaj način sa preventivnom, a onda kasnije ako preventivna aktivnost ne urodi plodom, nažalost, i represivnom podići nivo kutlure stanovanja. Shvatio sam da su nadležnosti u okviru inspeksijskih poslova podijeljene, dakle, kroz Upravu za inspeksijske poslove i kroz Komunalne inspekcije na lokalnom nivou. Mislim da treba dati možda vjetar u leđa ili da kažem dodatno ohrabrenje komunalnim inspektorima na lokalnom nivou, jer oni se uglavnom bave preventivnom aktivnošću, da možda poslije ovog dijela na određene oglasne table ili možda u nekim lokalnim medijima, elektronskim ili štampanim, malo pojašne ovu oblast i da prije svega građanima približe rokove i njihove obaveze koje ih slijede - da ne bismo morali koristiti onaj institut prunudnog upravnika i da jednostavno bi se mogli određenim zakonskim rokovima to definisati.

I na samom kraju da još jedanput pohvalim vaše napore, ideje i vaše ambicije da se ovaj zakonski dio se razradi sa još boljom primjenom i kroz ove izmjene koje su danas predmet našeg razmatranja. Puno sreće u budućem radu, uz želju da jednostavno podignemo kulturu stanovanja u Crnoj Gori, a samim tim i standard stanovanja građana Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:16:45)

Zahvaljujem, poslaniče Martinoviću.
Riječ ima poslanik Andrijan Vuksanović

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.18 16:16:52)

Hvala Vam, predsjedavajući.
Poštovani članovi ministarstva, građanke i građani,
Mi danas zapravo govorimo o domenu onog što zovemo tranzicija, tranzicija nije samo onaj

administrativni sustavni dio, već je to pojam koji se, prije svega, veže za duh i mentalitet jedne društvene skupine. Kultura nije apstraktan pojam, kultura je vrlo konkretan pojam i, između ostalog, ona se iskazuje i prema prostoru u kojem se živi.

Prošli sustav je umnogome na jedan način oslobađao odgovornosti pojedinca i tu odgovornost prenosio na višu instancu, na instancu države. Na taj način pojedinac je imao jedan vid slobodnog djelovanja, a kad to imate, onda ste prepušteni njegovom konstruktivnom ili destruktivnom ponašanju. Ovo zakonsko rješenje daje na odgovornosti pojedinca i to je ono što je sigurno dobro.

Naša kultura zapravo se na najbolji mogući način iskazuje prema odnosu prema javnom dobru. Svi ćemo mi biti odgovorni i prema onom što je osobno naše, malo ko će tu biti neprimjerenog ponašanja. Ali, mi svoje tragove življenja i svoju kulturu najbolje iskazujemo prema onom što je zajedničko dobro, a zajedničko dobro je jedna trajna vrijednost. Smatram da ovaj zakon u dobroj mjeri afirmira tu vrijednost i zbog toga ću sa velikim zadovoljstvom podržati ovo zakonsko rješenje. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:18:47)

Zahvaljujem, poslaniče Vuksanoviću.
Direktore Čanoviću, želite li riječ?

MARKO ČANOVIĆ (17.12.18 16:18:57)

Zahvalio bih svim poslanicima na konstruktivnoj priči i sugestijama koje su došle iz ovog doma i konkretno bih obratio pažnju na ono što je naša zbilja. Mnogo lakše je izmijeniti zakon nego izmijeniti kulturu. Naravno, mi smo prošli tranziciju iz jednog sistema u drugi, još uvijek pokušavamo da svim građanima, od kojih su većina etažni vlasnici, da ukažemo na to da je etažna svojina njihova svojina i da su oni zaduženi za održavanje te svojine. To je bilo nešto što je provejavalo kroz priču većine poslanika i apsolutno se slažem sa tim. 2011. godine sprovedili smo niz kampanja koje su jednostavno educirale građane vezano za ovu materiju, što je naravno dalo i svoje rezultate. Daleko od toga da smo zadovoljni sa time i daleko od toga da nećemo sa istom energijom nastaviti da radimo na unapređenju znanja građana o etažnoj svojini i ubjeđivanja građana u ono što je notorna istina - da je to njihovo vlasništvo i da to svoje vlasništvo treba da održavaju kako posebne djelove stambene zgrade, tako zajedničke djelove stambene zgrade i naravno sve ono što se nalazi na urbanističkoj parceli. Imamo velike pomake u imlementaciji ovog zakona čak u 2011. godine, pa 2016. godine izmjenama. Nijesu to bile neke radikalne izmjene, kao ni ove danas. To su izmjene koje utežu sistem. Na osnovu izvještaja koje dobijamo svakodnevno od stambene inspekcije i od komunalnih inspektora koji rade na terenu, na osnovu pojedinačnih slučajeva, na osnovu izvršenosti rješenja, upravo smo to pokušali i da utegnemo kroz ove izmjene zakona. Ono na što bih posebno obratio pažnju osim ove kulture stanovanja je i na konstataciju kolege Anđušića, koji je nažalost nije tu, a to je da Skupština etažnih vlasnika ne može da se kreditno zaduži. Može kreditno da se zaduži, ona posluje kao svako privredno društvo i na osnovu akumuliranih sredstava na računu ona može da investira u hitne radove. Kroz izlaganje poslanice Laličić smo mislim na bolji način definisali hitne i nužne radove i precizirali odgovornost i opštine i do koje mjere treba da izvrši opravku zgrade u slučaju hitnih radova. To do sada nije funkcionisalo, pa se nadam da će kroz ove izmjene zakona na bolji način funkcionisati.

Profesor Ivanović je imao dosta konstruktivnu raspravu i bilo je dosta priče i na Odboru o izmjenama. Proforski je obratio pažnju i na edukaciju i kulturu stanovanja, kao i vrijednosti i ukazao na ono što je ključni problem /prekid/ građana. Ova materija je podijeljena u dva zakona. Na malo netipičan način kroz Zakon o svojinsko-pravnim odnosima imamo neke materijalne odredbe, u Zakonu o održavanju stambenih zgrada imamo kaznene odredbe na te materijalne odredbe, tako da i sama implementacija ovih zakonskih odredaba nije jedan zakon, nego su dva zakona. I upravo iz tog razloga smo radili niz kampanja u prethodnih par godina, da bismo educirali građane o njihovim pravima i obavezama. Naravno, neko hoće da čuje, neko neće da

čuje, neko voli da čuje, ali do momenta kada dođu u problem, onda mora da čuje i mora da reaguje. A zakon daje precizne norme kako da se reaguje u pojedinim slučajevima, čak su i hitni i nužni radovi razrađeni do te mjere i do tih detalja da svaki put ostavljamo sve manje /prekid/ onima koji tumače te zakone. Mislim da će ovo dovesti do kvalitetnije implementacije ovog zakona.

Na konstatacije kolegice Vukićević, mogu da zahvalim jer, koliko sam ja shvatio, ovo je dosta konstruktivna rasprava. Ukazujem na neke stvari koje mislim da smo odradili na kvalitetan način, mislim da može još uvijek bolje. Kroz javne rasprave dobili smo preko stotinak primjedbi. To je bila jedna javna rasprava, na svaki od okruglih stolova sam bio, bilo je dosta građana koji su zainteresovani posebno na sjeveru Crne Gore. Pokušavao sam upravo da objasnim ono što ste Vi konstatovali, da je možda u nekim sredinama 20 centi po metru kvadratnom veliki iznos za određena porodična domaćinstva. Ali ono što je veoma bitno priznati je da oni ne plaćaju to. Nije to namet, to je akumulacija sredstava za održavanje svoje imovine. Mislim da analize koje smo radili u prethodnim godinama pokazuju da je to neki minimalni iznos koji će dozvoliti održavanje stambenog fonda i njegovo dalje unapređenje.

Ukratko ću se osvrnuti na članove 7, 16, 22 i 22a. To su upravo one stvari koje smo mi pokušali da utegnemo kroz ove zakone /prekid/ i mislim da je to upravo pozitivna stvar ovog zakona. Kroz ovu priču o sredstvima...

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:24:52)

Gospodine Čanoviću, molim Vas privodite kraju.

MARKO ČANOVIĆ (17.12.18 16:25:12)

Za etažne vlasnike u stanju socijalne potrebe smo nadovezali u ovom paketu zakona i Zakon o socijalnom stanovanju i druge zakone koji se tiču prava i položaja socijalnih slučajeva i kroz programe socijalne /prekid/ koje su jedinice lokalne samouprave dužne da svake godine donose na osnovu programa socijalnog stanovanja, trogodišnjeg kojeg donosi Vlada, da omogućimo da pomognu ljudima koji su u stanju socijalne potrebe. I nadam se da u dosta lokalnih sredina na osnovu izvještaja koje dobijamo od njih da to funkcioniše, a posebno za ugrožene, ciljne, prioritetne grupe, kao što su: samohrani roditelji, staratelji, žrtve nasilja u porodici i sve one ciljne grupe koje su prioritetne u članu 4 Zakona o socijalnom stanovanju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:25:48)

Zahvaljujem.

Konstatujem da smo završili pretres o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada. Izjasnićemo se naknadno.

Zahvaljujem direktoru Čanoviću.

Prelazimo na sljedeći zakon, a to je Predlog zakona o potvrđivanju Zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije. Ovlašćeni predstavnici su Pavle Radulović i mr Ivana Vojinović iz Ministarstva održivog razvoja i turizma. Gospođa Vojinović je generalna direktorica Direktorata za životnu sredinu. Pozdravljam je.

Izvjestioci odbora su Momčilo Martinović, Zakonodavnog odbora, i Halil Duković, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres.

Predstavniku Vlade dajem dopunsko obrazloženje, prilikom da da dopunsko obrazloženje. Izvolite.

IVANA VOJINOVIĆ (17.12.18 16:26:44)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Nimanbegu.

Uvažene poslanice, poštovani poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Zajednički protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije je međunarodni pravni instrument kojim se osigurava mogućnost nadoknade eventualne štete koja može nastati kao posljedica nuklearne nesreće koja se dogodila u nuklearnom postrojenju na teritoriji države koja je strana ugovornica Pariske konvencije, a čije se posljedice mogu osjetiti na teritoriji države koja je članica Bečke konvencije i obrnuto. Naime, Crna Gora je nakon obnove nezavisnosti postupkom sukcesije 2007. godine preuzela Bečku konvenciju o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete iz 1963. godine, a u decembru 2011. godine Skupština Crne Gore potvrdila i pripadajući Protokol o izmjenama i dopunama Bečke konvencije o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete. Naša država nije članica Pariske konvencije, odgovornosti prema trećim stranama u oblasti nuklearne energije iz 1960. godine. Poput Crne Gore, države su uglavnom ili članice Bečke konvencije o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete, ili Pariske konvencije o odgovornostima prema trećim stranama u oblasti nuklearne energije. Većina država Istočne Evrope, posebno onih koje posjeduju nuklearna postrojenja, su strane ugovornice Pariske konvencije, dok je Crna Gora strana ugovornica Bečke konvencije. Shodno tome, naša država je do sada mogla potencijalno da nadoknadi samo štetu nastalu na nuklearnom postrojenju na teritoriji države koja je potpisnica Bečke konvencije. Uprkos sličnosti Pariske konvencije i Bečke konvencije, one, ipak, nijesu na adekvatan način pokrivala sve države koje su strane ugovornice jedne, odnosno druge konvencije. Dvije konvencije su funkcionisale izolovano jedna od druge, odnosno pravo na nadoknadu štete i ostale mogućnosti iz konvencije mogla je da ima država koja trpi nastalu štetu samo ako je strana ugovornica iste konvencije kao država na čijoj teritoriji se nuklearna nesreća dogodila. S ciljem da se uspostavi veza između Bečke i Pariske konvencije u vezi sistema građanske odgovornosti za nuklearne štete, ustanovljenog u obje konvencije, i namjerom da se ukolne sukobi koji proizilaze iz istovremene primjene obje konvencije, 1988. godine od strane međunarodne Agencije za atomsku energiju uspostavljen je zajednički Protokol o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije.

Cilj donošenja Predloga zakona o potvrđivanju zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije je da se Crna Gora kao strana ugovornica Bečke konvencije osigura da može da nadoknadi štetu koja eventualno može da nastane kao posljedica nuklearne nesreće na nuklearnom postrojenju, koje se nalazi u državi koja je strana ugovornica Pariske konvencije, ili kao posljedica nesreće koja se može dogoditi tokom prevoza, uvoza, izvoza ili tranzita nuklearnih materijala.

Donošenjem zakona o potvrđivanju zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije dodatno se štiti stanovništvo i životna sredina Crne Gore od mogućih štetnih posljedica nuklearnih nesreća nastalih na teritoriji država strana ugovornica Pariske konvencije. Iako je u Crnoj Gori zabranjena izgradnja nuklearnih postrojenja, naša država može biti pogođena posljedicama nuklearnih nesreća koje mogu nastati kako na nuklearnim postrojenjima u okruženju, na primjer Krško u Sloveniji, ... u Mađarskoj, ... u Bugarskoj, tako i na onim postrojenjima koja su čak i znatno udaljena od Crne Gore. Shodno tome, Crna Gora donošenjem zakona o potvrđivanju zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije osigurava mogućnost nadoknade štete koju može da pretrpi kao posljedicu nuklearne nesreće koja se može dogoditi na teritorijama svih država na kojima se nalaze nuklearna postrojenja bez obzira da li su one strane ugovornice Bečke konvencije ili Pariske konvencije. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:30:49)

Zahvaljujem direktorici Vojinović. Prelazimo na raspravu. Da li izvjestioci odbora žele riječ?

Prvi će govoriti kolega Dragutin Papović, zatim Andrija Nikolić, Daliborka Pejović, Maja Bakrač, Nikola Divanović, Sanja Pavićević.

Poslaniče Papoviću, imate riječ.

Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.18 16:31:17)

Gospodine potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege, poštovani predstavnici Ministarstva, uvaženi građani,

Dakle, danas raspravljamo o jednom protokolarnom zakonu u smislu da je to nešto što pripada Crnoj Gori u okviru njenih međunarodnih obaveza, da se usvoji zakon o potvrđivanju zajedničkog Protokola o primjeni Bečke i Pariske konvencije. Koincidencija je da usvajamo ovaj zakon upravo u periodu kada je Crna Gora otvorila 27 poglavlje vezano za životnu sredinu i klimatske promjene i upravo ovaj akt, odnosno ovaj zakon je nešto što se direktno tiče ove oblasti. Ovim zakonom, njegovim odredbama, se štiti životna sredina u Crnoj Gori i to od jednog potencijalno najopasnijih segmenata, od nuklearnog oštećenja, odnosno nuklearnih opasnosti. Crna Gora je, kao što je u ovom dokumentu, odnosno njegovom obrazloženju navedeno, sukcesivno bila dio potpisnica Bečke konvencije, nasljeđujući to međunarodno pravo, odnosno međunarodnu obavezu još iz perioda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Dakle, konvencije koja je potpisana 1963. godine, a da je, kao što ste Vi rekli u obrazloženju, paralelno sa ovom Bečkom postojala i Pariska konvencija koja je potpisana 1960. godine. Naravno ona je kasnije imala izmjene i dopune, odnosno možemo reći i da su te izmjene i dopune zaključno sa Briselskom dopunskom konvencijom uobličile međunarodno pravo iz ove oblasti. Značajno je da sada Crna Gora usvajajući, odnosno kada Skupština nadam se usvoji ovaj zakon o potvrđivanju zajedničkog Protokola o primjeni Bečke i Pariske konvencije, bude u potpunosti zaštićena od nuklearnih hazarda koji mogu nastati u zemljama članicama koje su bile potpisnice Pariske ili Bečke konvencije. Dakle, na ovaj način Crna Gora se štiti u oba slučaja. Naročito je značajno to što su istočnoevropske zemlje uglavnom potpisnice Pariske konvencije i na ovaj način Crna Gora postaje dio onog sistema koji nas štiti od mogućih nuklearnih hazarda koji mogu nastati u Istočnoj Evropi. Vi ste rekli da je tu prije svega riječ o nuklearnim postrojenjima koja postoje u Bugarskoj i Mađarskoj, a naravno uvijek imamo na umu ono što se 1986. godine desilo u današnjoj Ukrajini, odnosno tadašnjem Sovjetskom Savezu, u Černobilju, jedna od najtežih savremenih nuklearnih katastrofa, i čije je posljedice tada pretrpjela čitava Evropa. Takođe, posljednji jedan od najtežih primjera je nuklearna nesreća u Japanu, u nuklearnoj elektrani Fukušima iz 2011. godine. Iako naravno geografski udaljena od Crne Gore i bez posljedica, ali svakako opominjuće je da se i u ovoj oblasti mora voditi adekvatna zaštita. I zbog toga naravno ove konvencije štite, prije svega, države kao što je Crna Gora od potencijalnih opasnosti, odnosno od takvih situacija da ukoliko dođe do nuklearne nesreće u zemlji koja ima nuklearno postrojenje, Crna Gora može tražiti odštetu za posljedice koje bi izazvala takva jedna havarija. Shodno odredbama ovih konvencija, odgovornost pripada u potpunosti operatorima nuklearnog postrojenja, i, kako je predviđeno odredbama ovih konvencija, minimalna odšteta iznosi pet miliona američkih dolara, dok maksimalno iznosi oko 300 miliona dolara - u zavisnosti od onog prosjeka svjetske valute koja je u tom trenutku važila. Period kada jedna zemlja može tražiti adekvatno obeštećenje iznosi deset godina od trenutka nastanka nuklearne havarije, što je dovoljan period da se procijene svi negativni uticaji ukoliko bi došlo do takve havarije.

U svakom slučaju, odredbe obih konvencija u potpunosti su prihvatljive u smislu da je to još jedna sigurnost za Crnu Goru, za građane, za našu životnu sredinu da se zaštitimo od mogućih nuklearnih havarija, tačnije od mogućih posljedica koje bi nastale na takvim oštećenjima. Ponavljam, ovo je jedna od obaveza, odnosno jedan od zakona koji u potpunosti je afirmativan, koji u potpunosti štiti našu životnu sredinu /prekid/ država, štiti prije svega bezbjednost i zdravlje građana. Sa druge strane, ispunjavamo na ovaj način međunarodne obaveze i u tom smislu smatram da nema nijednog razloga zašto neko ne bi u Parlamentu podržao predlog ovog zakona. Smatram da će čitavi poslanički Klub DPS-a, odnosno vladajuća većina glasati za ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:36:44)

Hvala, poslaniče Papoviću.

Poslanik Nikolić ima riječ, a kao što sam najavio, neka se pripremi Daliborka Pejović.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.18 16:36:56)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovana gospođo Vojinović,

Nakon ove, rekao bih, kvalitetne diskusije kolege Papovića, je dat jedan širi uvid u aktuelnu temu i nakon ozbiljne opservacije od strane gospođe Vojinović na sjednici Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, teško da se o ovoj temi može kazati nešto novo, sem da idemo u analizu nekih od najvećih ekoloških katastrofa koje su zadesile svijet, počev od one u Černobilju, koja je spomenuta, iz 1986. godine, ili ove novijeg datuma u japanskoj Fukušimi. Međutim, to ne bi bilo usko vezano za temu koja je na dnevnom redu. Evo prilike da reinterpretiram dio onoga što se moglo čuti, a na jedan način da to bude najrazumljivije širem korpusu građana Crne Gore.

Međunarodni sporazum i međunarodni sporazumi generalno se sklapaju na način da to bude jedna opšta standardizovana prilika generalne usaglašenosti među akterima međunarodnih odnosa sa ciljem promocije onih najviših etičkih standarda. Svaki međunarodni ugovor podrazumijeva okolnost da je sklopljen između dva ili više subjekata međunarodnog prava. Stupa na snagu onda kad ga ratifikuju parlamenti, odnosno zakonodavna tijela zemalja članica ili zemalja potpisnica, a njegova snaga i formalno je iznad zakona i podzakonskih akata zemalja članica koje postaju dijelom određenih međunarodnih ugovora. Istina, u praksi imamo i nešto drugačiju situaciju, jer značajan dio aktera međunarodnih odnosa i pored te formalne obaveze često su sklone da se ne odriču od te vrste suvereniteta koja im pripadaju kao subjektima međunarodnog prava.

Međunarodni ugovori, kao i ovaj, mogu nositi različite nazive. To su: ugovori, konvencije, protokoli, paktovi, akt, sporazumi, memorandum, povelje, statuti, konkordati itd. Ovaj međunarodni ugovor naziva se Zajednički protokol o primjeni Bečke i Pariške konvencije. Vi ste već objasnili zbog čega je to tako, a ja ću kazati da je riječ o međunarodno-pravnom instrumentu koji osigurava mogućnost naknadne štete nastale nuklearnom nesrećom u nuklearnom postrojenju koje se nalazi na teritoriji države članice Pariške konvencije, a koja se može osjetiti na teritoriji države koja je strana ugovornica Bečke konvencije i obratno.

Dakle, bez obzira na činjenicu što i Pariška i Bečka konvencija, o kojima ste govorili, pokrivaju i regulišu veoma sličnu oblast, one su izolovano primjenjivane preko 60 godina i nijesu adekvatno tretirale sve države, što je prepoznato na međunarodnom nivou. Zbog toga se pojavila potreba da međunarodna agencija za atomsku energiju u cilju uspostavljanja direktne veze u oblasti građanske odgovornosti za nuklearne štete donese ovaj Zajednički protokol o primjeni Bečke i Pariške konvencije.

Na taj način države stiču mogućnost da im se u materijalnom smislu nadoknadi šteta za pretrpljenu katastrofu izazvanu nuklearnom katastrofom u nekoj od država potpisnica bilo da se radi o Pariškoj ili Bečkoj konvenciji. Bez obzira što Crna Gora nije nuklearna država, jer je kod nas, kao što ste spomenuli, zakonom zabranjena izgradnja nuklearnih instalacija i nuklearnih postrojenja, u slučaju da nastane nuklearna katastrofa u nekoj od država u okruženju poput Slovenije, Mašarske i Bugarske, ili čak u nekim državama koje su mnogo udaljenije, naša država bi imala mogućnost koristeći ove mehanizme koje danas treba da prepoznamo usvajanjem ovog protokola, da nadoknadi štetu.

Podsjećanja radi, i to ste kazali, Crna Gora je nakon obnove nezavisnosti postupkom sukcesije preuzela Bečku konvenciju o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete iz 1963. godine, ali kao što je, takođe, spomenuto nijesmo bili članica Pariške konvencije. Ovim protokolom supstituišemo i taj deficit u pogledu pozicioniranja u međunarodnim odnosima i stičemo uslove, daleko se kazalo, da za slučaj neke nuklearne katastrofe u regionu ili šire nadoknadimo

pretrpljenu štetu.

Vjerujem da će kolege koje budu govorile nakon mene imati i teži i lakši zadatak da se odrede u odnosu na temu. Jer, već je, kao što sam rekao, dosta toga kazano pa je i meni samim tim bilo nezahvalno da o temi govorim na način na koji ste vi već učinili.

Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:43:01)

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Sljedeća je poslanica Daliborka Pejović.

Neka se pripremi poslanica Maja Bakrač.

Poslanice Pejović, imate riječ.

DALIBORKA PEJOVIĆ (17.12.18 16:43:12)

Hvala, potpredsjedniče.

Tema je inspirativna i nije zavisno s kojeg se ugla gleda. Na osnovu nekog mog iskustva, ove teme su uvijek vrlo interesantne sa aspekta interesovanja građana zato što se obično u njima ne prepoznaje protokolarni nego suštinski element. Mislim da je javnost Crne Gore već upoznata sa činjenicom da kada smo se bavili problemima radioaktivnosti u Crnoj Gori je važno ogromno interesovanje građana i bilo je jako puno nezgodnih i dosta problematičnih pitanja oko onoga što je politika u ovoj oblasti.

Što se tiče ovog dijela kad je u pitanju nuklearna bezbjednost, ja mogu reći da imamo tri pogleda ili tri konstatacije koje se vezuju za ovu problematiku.

Jedna je da se ne možemo komparirati sa nuklearnim silama, jer, kao što su moje prethodne kolege rekli, mi nemamo niti nuklearne izvore, niti imamo nuklearna postrojenja iako moram da kažem da još u Crnoj Gori nije prestala akademska i stručna rasprava oko potrebe ili eventualne mogućnosti za uspostavljanjem ovih vidova energije, kao alternative za nedostatak ili nemogućnost korišćenja prirodnih izvora. Znam da u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti ima puno stručnjaka i ljudi koji razmišljaju još uvijek na ovu temu. Kao što nijesu baš ni prestale sve ambicije zemalja okruženja da se u jednom trenutku možda i osvrnu i možda slobodno krenu u realizaciju ovih aktivnosti, a nama je vrlo poznata inicijativa i namjera Republike Albanije da možda baš u blizini teritorijalnih granica Crne Gore otpočne jedan sličan ovakav projekat. Imali smo dosta međunarodne korespondencije u tom dijelu u namjeri i želji da na vrijeme prepoznamo opasnost i da naravno angažujemo sve mehanizme i zakonom dozvoljene mogućnosti da eliminišemo bilo kakve rizike ili mogućnosti koje mogu uticati loše po prostor Crne Gore, životnu sredinu i zdravlje građana.

Takođe želim ovdje da kažem da imamo ista prava kao što imaju ostali. Po tome ćemo usvajanjem ove Konvencije i ovih protokola, odnosno zakona biti u prilici da nam prava budu jednaka kao i svim drugim državama koje imaju ili nemaju energetska postrojenja. Ali, moram da ustvrdim da su nam obaveze iste kao svima njima, pa i u ovim slučajevima o kojima smo pričali - uvijek se moraju angažovati institucionalni kapaciteti, nadležne laboratorije, mreže mjernih stanica i mjesta da bi se utvrdili nivoi radioaktivnosti, odnosno nuklearnih zračenja ukoliko dođe do bilo kakvih sličnih katastrofa. S tim u vezi bih napomenula da i danas mislim da u Crnoj Gori imamo dva ključna problema sa kojima moramo adekvatnije da se nosimo i to bi bila negdje moja sugestija ili molba da razmislimo u narednom periodu. To je zaokruživanje regulatornog okvira ako je moguće u što manje institucija u Crnoj Gori, jer se sada konkretno ovim pitanjima bave četiri različite državne institucije, počev od Ministarstva unutrašnjih poslova u dijelu nuklearnog ili radiološkog akcidenta. Što se tiče ukupno politike Ministarstva održivog razvoja i turizma, ono što je, po mom mišljenju, sporno su još dvije dodatne životne institucije koje se bave mjerenjima, odnosno davanjem informacija o stanju životne sredine i mogućim rizicima. To su Agencija za životnu sredinu i naravno inspeksijske službe.

Kada se i uspostavljala regulativa iz ove oblasti, mislim da je to bilo jedno veliko

opterećenje, uz činjenicu da mi se čini da nedostaje još uvijek kadrova kada je u pitanju ova oblast i da bi bilo dobro u narednom periodu negdje kadrovski osvježiti, ili, mogu slobodno reći, dopuniti sve ove institucije ljudima koji su stručni, koji su efikasni i koji ovu oblast razumiju na adekvatan način.

U svakom slučaju, smatram da je korisno što smo na putu da usvojimo ovaj zakon. Da ne zaboravimo, uloga međunarodne Agencije za atomsku energiju nije samo regulatorna, nije samo kontrolna, inspeksijska i ne radi to samo u zemljama Evropske unije nego bukvalno u cijelom svijetu, ali u jednoj od faza evropskih integracija će njihovo mišljenje ili stav povodom ovog paketa, odnosno dijela normi ili akija, ili standarda kada je u pitanju radiološka i nuklearna bezbjednost biti jako važna i dragocjena za dobijanje konačnog zelenog svjetla za punopravno članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji. Zato smatram da smo u ovoj oblasti što se tiče legislative i posebno harmonizacije sa ova dva protokola u jednoj ogromnoj prednosti. Moje iskustvo, informacije sa brojnih sastanaka i međunarodnih konferencija u Beču upravo govore u prilog činjenici da je jako pozitivan odnos prema Crnoj Gori i svemu što je u ovoj oblasti do sada uradila.

Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:47:44)

Zahvaljujem poslanici Pejović.

Kao što sam najavio, sada je koleginica Maja Bakrač. Izvolite.

MAJA BAKRAČ (17.12.18 16:47:55)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane koleginice i kolege, poštovani predstavnici Ministarstva,

Pred nama je Predlog zakona o potvrđivanju Zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije.

Zaštita stanovništva i životne sredine od mogućih štetnih posljedica nuklearnih nesreća nastalih od nuklearnih instalacija, sa njima povezanog otpada i prevoza nuklearnih materijala nastalih na teritoriji država stranih ugovornica Pariske konvencije, integracioni proces približavanja Crne Gore u Evropsku uniju i članstvo u Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju nametnuli su potrebu usvajanja međunarodnih pravnih instrumenata, ugovora, sporazuma i konvencija kako bi se oblast zaštite od jonizirajućih zračenja dodatno normativno uredila. Uključivanje međunarodnih pravnih instrumenata u nacionalni zakonodavni okvir potvrđuje opredijeljenost Crne Gore da implementira najveće međunarodne standarde i zaštiti građane na odgovarajući način.

Crna Gora je nakon sticanja nezavisnosti postupkom sukcesije 2007. godine preuzela Bečku konvenciju o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete. Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu ima za cilj usklađivanje nacionalnog pravnog okvira svih država strana ugovornica ove konvencije radi uspostavljanja standarda za pružanje finansijske pomoći u slučaju nuklearne štete koja može nastati kao posljedica miroljubivog korišćenja nuklearne energije. Protokol o izmjenama i dopunama Bečke konvencije, između ostalog, bolje definiše nuklearnu štetu, odnosno, bavi se i konceptom izazvane štete u životnoj sredini i preventivnim mjerama, proširuje područje primjene Bečke konvencije i produžava vremenski period u kojem se može podnijeti tužba za gubitak života i povrede nastale kao posljedica nuklearne nesreće.

U cilju unapređenja sistema zaštite u slučaju nuklearnih šteta, Skupština Crne Gore je donijela Zakon o potvrđivanju konvencije o dodatnoj naknadi za nuklearne štete, kojim se, između ostalog, proširila definicija nuklearnih šteta, povisila iznos odgovornosti za nuklearnu štetu, te izvršila regulaciju pomorskog prevoza nuklearnih materijala sa naglaskom na zaštitu prava obalnih država. Sve države su ili članice Bečke ili Pariske konvencije. Iako su se i jedna i druga zasnivale na istim načelima, među njima nije postojala pravna veza. Dvije konvencije funkcionisale su izolovano jedna od druge, odnosno, benefite konvencije mogla je da ima država koja trpi štetu samo ako je strana ugovornica iste konvencije kao država na čijoj se teritoriji nuklearna nesreća i dogodila.

Kako bi se otklonio ovaj nedostatak, donijet je Zajednički protokol o primjeni Bečke i Pariske konvencije koji je proširio polje primjene obje konvencije. Kako je Crna Gora strana ugovornica Bečke konvencije, nije u mogućnosti da ukoliko bi se nuklearna nesreća dogodila na teritoriji države koja je strana ugovornica Pariske konvencije a štetu trpjela Crna Gora, koja je potpisnica Bečke konvencije, nadoknadi štetu na isti način kao država strana ugovornica Pariske konvencije. Donošenjem Zakona o potvrđivanju zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske obezbjeđuje se pravni mehanizam za nadoknadu eventualne štete koja može nastati kao posljedica nuklearne nesreće koja se dogodila u nuklearnom postrojenju na teritoriji države koja je strana ugovornica Pariske konvencije, a čije se posljedice mogu osjetiti na teritoriji Crne Gore. Ovime se omogućava dodatna zaštita stanovništva i životne sredine države Crne Gore od mogućih štetnih posljedica nuklearnih nesreća nastalih na teritoriji država stranih ugovornica Pariske konvencije. Zajednički protokol predstavlja sinergiju između Pariske i Bečke konvencije. Potvrđivanje zajedničkog protokola o primjeni Bečke i Pariske konvencije imaće pozitivan uticaj na zdravlje ljudi i stanje životne sredine, jer će doprinijeti smanjenju eventualnog zagađenja koje može nastati kao posljedica nuklearnih nesreća. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:51:59)

Zahvaljujem poslanici Bakrač.

Sljedeća i za sada zadnja prijavljena je koleginica Sanja Pavićević.

SANJA PAVIĆEVIĆ (17.12.18 16:52:11)

Zahvaljujem, predsjedavajući, još jednom. Još jednom pozdravljam sve prisutne.

Posebno mi je zadovoljstvo da kao neko kome je fizika profesija imam danas priliku da diskutujem o tom zajedničkom protokolu i dam jedan drugačiji osvrt na sve ono što ovaj zajednički protokol podrazumijeva. Neću se baviti uskostručnim pitanjima, nego ću dati jedan pregled svih ostalih stvari koje Crna Gora u ovoj oblasti do sada donijela.

Na početku ću podsjetiti građane Crne Gore da je upotreba radioaktivnog materijala i izvora jonizujućih zračenja u Crnoj Gori ograničena na primjenu u medicini, nastavi, naučno-istraživačkom radu i industriji. Ograničenje je i zbog zakonske obaveze da nije dozvoljeno uvoziti, posjedovati, koristiti izvor zračenja poslije njegove upotrebe kada on postaje radioaktivni otpad, osim u slučaju kada je pribavljen nesporan dokaz da će se blagovremeno vratiti dobavljaču van Crne Gore, odnosno legalno napustiti Crnu Goru. Takav slučaj, između ostalog, imamo sa Kliničkim centrom i Odjeljenjem nuklearno-medicinske dijagnostike.

Činjenica da Crna Gora ima male aktivnosti koje dolaze od jonizujućih zračenja i malu količinu radioaktivnog otpada, čiji sam tretman objasnila, nije omela Vladu da u svom vlasništvu ima centralno postrojenje za skladištenje radioaktivnog otpada, kojim od 2012. godine odgovorno i stručno upravlja CETI, Centar za ekotoksikološka istraživanja, na osnovu adekvatne dozvole od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine. Odgovoran odnos države Crne Gore ogleda se i u činjenici da je do sada ugovornica 17 međunarodno-pravnih instrumenata koju regulišu jonizujuće zračenje, radijacionu i nuklearnu bezbjednost. Osim toga, iako Crna Gora nema nuklearnih instalacija, više puta je danas rečeno, postoji uspostavljen sistem za informisanje javnosti i susjednih država u slučaju nuklearnog akcidenta. Detaljan opis odgovornosti i način rukovođenja dat je u Nacionalnom planu za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, koji je donijela Crna Gora. Takođe, kao strana ugovornica Konvencija o procjeni uticaja na životnu sredinu u pregoraničnom kontekstu Ekspo konvencije, Protokol o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu i Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, /prekid/ konvenciju, Crna Gora razmjenjuje informacije sa susjednim državama čije instalacije mogu imati uticaj na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu.

Crna Gora, kao još uvijek država nečlanica Evropske unije, je još 2017. donijela Zakon o potvrđivanju sporazuma između Evropske zajednice za atomsku energiju i država nečlanica

Evropske unije o učešću država nečlanica Evropske unije u sistemu zajednice /prekid/ na ranu razmjenu informacija u slučaju radiološkog vanrednog događaja. Takođe, Crna Gora učestvuje sa svojim predstavnicima u platformama međunarodne skale nuklearnih događaja i unificiranog sistema za razmjenu informacija, incidenata i hitnih slučajeva za ranu najavu incidenata koji uključuju radioaktivne izvore sa potencijalnim prekograničnim uticajima.

Odmah nakon obnove nezavisnosti 2006. godine, Crna Gora je postala članica baze podataka o incidentima i nedozvoljenom prometu nuklearnog i radioaktivnog materijala. Osim Bečke konvencije, nakon obnove nezavisnosti, preuzete postupkom sukcesije, Crna Gora je potpisala i protokole koji uređuju pitanje nadležnosti država sa izlaskom na more, i to smo danas čuli, u aktivnostima koje prouzrokuju nuklearnu štetu prilikom transporta nuklearnog materijala. Time se štite prava obalnih država i Crne Gore kao takve.

Kao što je gospođa Vojinović pomenula, do sada Crna Gora nije mogla da nadoknadi eventualnu štetu od države članice Pariske konvencije, jer je Crna Gora članica Bečke konvencije. Članstvo u obje konvencije nije moguće, tako da ovaj protokol to premoštava. Sve do donošenja zajedničkog protokola dvije konvencije Bečka i Pariska djelovale su izolovano. Taj pravni vakuum ovim zajedničkim protokolom će se ukloniti, nadam se, čim usvojimo ovaj protokol. Potvrdom zajedničkog protokola dodatno se štite građani Crne Gore i životna sredina. Dodatno ovaj protokol ima primjenu i na sve države koje su ugovornice svih amandmana na pomenute /prekid/ Potvrđivanje zajedničkog protokola predstavlja kontinuitet u donošenju propisa planiranih Strategijom zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom sa akcionim planom za period 2018 - 2020. i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018 - 2020, posebno poglavlje 15 Energetika, poglavlja 24 Pravda, sloboda i bezbjednost i poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

Na kraju, želim da poručim da ćemo prihvatanjem predloga Vlade Crne Gore i glasanjem ovog protokola kao poslanici u ovom visokom domu dati svoj doprinos i na taj način obezbijediti značajniju zaštitu građana Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:58:05)

Zahvaljujem poslanici Pavićević.

U međuvremenu se prijavio i poslanik Adrijan Vuksanović.

Poslaniče Vuksanoviću, izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.18 16:58:13)

Moram priznati da su me prethodni sugovornici inspirirali da se javim i da kažem nekoliko riječi. Neću ništa novo reći, ali želim podijeliti nekoliko refleksija zajedno sa vama. Bogu hvala, mi ne možemo biti uzrok nuklearnih katastrofa, ali kako nuklearne katastrofe ne poznaju administrativne i državne granice, ne daj Bože možemo trpjeti njihove posljedice. Zbog toga je bitan ovaj prijedlog zakona i ja sam siguran iako kolege iz opozicije danas nisu sa nama da bi i one podržale ovaj prijedlog zakona, jer ovo su one teme gdje vlada društveni konsenzus.

Smatram da je dobro da Crna Gora i na ovaj način kroz formu ovakvih protokola bude prisutna na polju međunarodnih odnosa. Naravno, svakako, u ime Hrvatske građanske inicijative, daću potporu i glasaću za ovaj prijedlog zakona. Hvala.

PREDSJEDAVALAJUĆI GENCI NIMANBEGU (17.12.18 16:59:17)

Zahvaljujem, poslaniče.

Nema više prijavljenih poslanika.

Predstavnica Vlade da li želi dati završnu riječ? Mogu da konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se o ovoj tački izjasniti naknadno.

Poštovani poslanici, ovim smo stigli do 11. tačke dnevnog reda. To je Predlog rezolucije o

/prekid/ Crne Gore. Kako nemamo predstavnika Demokratskog fronta, nećemo razmatrati. Odlazimo i nastavljamo sutra najvjerojatnije u 11h.

Na dnevnom redu bi trebali biti ostali izvještaji, mislim od tačke 13 pa do 17. Zahvaljujem.
PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:08:31)

Poštovane poslanice i poslanici, nastavljamo sa radom Četvrtu sjednicu Drugog redovnog zasijedanja.

Počinjemo sa **Devetim polugodišnjim izvještajem o ukupnim aktivnostima integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2018. godine.**

Ovlašćeni predstavnici su Aleksandar Drljević, glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom, Dragana Marković i Nada Dubljević savjetnici glavnog pregovarača, pozdravljamo ih.

Izvjestilac Odbora za evropske integracije je Adrijan Vuksanović.

Otvaram pretres. Da li glavni pregovarač želi dopunsko obrazloženje? Izvolite.

ALEKSANDAR DRLJEVIĆ (18.12.18 12:08:37)

Uvaženi predsjedavajući, poštovane poslanice i poslanici,

Zahvaljujem na prilici da vas upoznam sa Devetim polugodišnjim izvještajem o ukupnim aktivnostima integracije Crne Gore u Evropsku uniju koji je pripremljen za period januar - jun 2018. godine. Napominjem da Izvještaj sadrži osnovne informacije o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku koji je ostvaren u pregovorima u prethodnom periodu sa akcentom na poglavlja 23 i 24, statusu pregovaračkog procesa i strateškim dokumentima i izvještajem u vezi sa pristupnim procesom kao i aktivnostima u kontekstu političkog dijaloga sa Evropskom unijom.

Dozvolite mi da ukratko predstavim pregled ključnih aktivnosti i rezultata koji su predmet ovog izvještaja. U kontekstu sprovođenja sporazuma u izvještajnom periodu održan je 9. sastanak Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje između Crne Gore i Evropske unije i dva sastanka sektorskih pododбора, Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju kao i Pododbor za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalni razvoj.

U dijelu pristupnih pregovora trenutni bilans za ovaj izvještajni period je 31 otvoreno pregovaračko poglavlje. Međutim, kao što ste svjesni činjenice prije nekoliko dana smo u Briselu otvorili 32. poglavlje Zaštita životne sredine i klimatske promjene i u prethodnom periodu je otvoreno pregovaračko poglavlje 17 Ekonomski monetarna unija, što nas je dovelo do toga da smo u 2018. godini otvorili dva pregovaračka poglavlja i trenutno smo na brojni 32 otvorena i tri privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja.

U dijelu vladavine prava Vlada je u izvještajnom periodu usvojila Polugodišnji izvještaj o realizaciji akcionih planova za poglavlje 23 i 24 i izvještaji su pokazali da je od dospjelih mjera realizovano ili se kontinuirano realizuje nešto preko 76% mjera iz Akcionog plana za poglavlje 23 i 72% iz Akcionog plana za poglavlje 24, odnosno negdje oko 50% iz operativnog dokumenta.

U izvještajnom periodu je završena i ekspertska misija o medijskom sektoru koja je otpočela u septembru 2017. a koja je sprovedena u okviru zajedničkog projekta Savjeta Evrope i Evropske unije. U izvještajnom periodu dato je mišljenje na ukupno 53 prijedloga zakona i podzakonskih akata i od ukupnog broja izdatih mišljenja 18 akata je sadržalo pravnu tekovinu i to za sedam zakona i 11 podzakonskih akata. Takođe, u izvještajnom periodu Vlada je usvojila niz informacija o realizaciji obaveza i napretku u procesu evropskih integracija i nastavila da informiše sve relevantne učesnike o procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Želim takođe da iskoristim trenutak da vas informišem da smo upravo danas bili svjedoci prezentacije najnovijih istraživanja javnog mnjenja i da je podrška procesu integracije Crne Gore u Evropsku uniju sa nedavnih 62% porastao na gotovo 66%.

U dijelu političkog dijaloga najviši crnogorski zvaničnici su imali više susreta sa predstavnicima institucija Evropske unije, država članica i predstavnicima međunarodnih organizacija. U izvještajnom periodu se nastavilo sa intenzivnom dinamikom bilateralnih i multilateralnih susreta.

Takođe, izvještaj sadrži i osvrt na deklaraciju koja se odnosi na preporuke parlamentarnog

Odbora za stabilizaciju i pridruživanje u dijelu pravosuđa, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, zaštita ljudskih prava i sloboda, slobode medija i zaštite životne sredine.

U izvještajnom periodu se nastavilo sa intenzivnom realizacijom projekata u okviru programa predpristupne podrške u okviru komponente 1 i komponente programa 2 koja se odnosi na projekte prekogranične saradnje, kao i u okviru realizacije projekata iz Zapadno balkanskog investicionog okvira.

Napominjem takođe da je Evropska komisija nakon izvještajnog perioda predstavila državama članicama Evropske unije radni dokument ili non paper o poglavljima 23 i 24, i na da non paper sadrži pregled osnovnih rezultata u oblastima od značaja kao i preporuka za dalje unapređenje stanja. U tom smislu Crna Gora bilježi kontinuirani napredak u zakonodavnoj reformi i izgradnji institucija kao i početni bilans ostvarenih rezultata u borbi protiv korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala pranja novca i sticanja imovine. Konstatovano je da borba protiv organizovanog kriminala daje bolje rezultate nego u prethodnim godinama dijelom zbog ojačane policijske saradnje sa državama članicama Evropske unije.

Crnogorska policija učestvovala je u nizu međunarodnih policijskih operacija visokog profila koje su dovele do hapšenja članova kriminalnih grupa i veoma značajne zapremine opojnih droga.

Sloboda medija, istraga slučaja napada na novinare, borba protiv korupcije i politika prevencije u oblasti opojnih droga, trgovina ljudima i trajno oduzimanje imovine mogu se izdvojiti kao oblasti od posebnog interesa kojima u narednom periodu moramo da obratimo posebnu pažnju i da budu dodatno tretirani kako bi naš integracioni proces dobio dodatno na dinamici. Za naredni period biće od presudnog značaja da Crna Gora ostvari ubjedljive rezultate naročito u oblastima u kojima je potrebno unapređenje stanja i koje su prepoznate u radnom dokumentu tako i od strane relevantnih institucija, što zahtijeva angažovanje svih relevantnih institucija i aktera koji su uključeni u ovaj proces. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:14:22)

Zahvaljujem se gospodinu Drljeviću.

Sada pitam da li izvjestilac Odbora želi riječ. Izvolite.

Adrijan Vuksanović ispred Odbora za evropske integracije i dijasporu.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 12:14:36)

Hvala predsjedavajući.

Radi uštede vremena želim ovu prigodu iskoristiti i kao svoju kratku diskusiju.

Mislim da je dobro da u relativno kratkom vremenu već raspravljamo i o Devetom polugodišnjem izvještaju o ukupnim aktivnostima Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji i kako smo na samom kraju 2018. godine možemo reći da je ovo godina koja je u svom fokusu ponovo aktuelizirala politiku proširenja i stavila Zapadni Balkan ili Jugoistočnu Evropu, kako god ko voli da kaže, visoko na svojoj agendi. I to je dobro iz dva razloga, prvo to je dobro da bi sprejčili zamor od proširenja, ali isto tako važno i zamor od pregovaranja. Ono što je jako pohvalno to je da imamo i dalje visoku razinu entuzijazma kako kod naših građana tako i u samim institucijama koje vode pregovarački proces.

Kao što znate u ovoj godini smo otvorili dodatno još dva pregovaračka poglavlja, pregovaračko poglavlje broj 17 Ekonomsko - monetarna politika, zatim nedavno na međuvladinoj konferenciji u Strazburu otvorili smo i pregovaračko poglavlje broj 27 koje se tiče klimatskih promjena i zaštite životne sredine. Ostaje nam još jedno pregovaračko poglavlje koje, ja sam siguran da ćemo otvoriti za vrijeme rumunskog predsjedavanja, dakle u prvoj polovini 2019. godine, to je pregovaračko poglavlje broj 8, to je zahtjevno pregovaračko poglavlje koje se tiče konkurencije.

Također u prvoj polovini 2018. došlo je do promjene u samoj strukturi odnosno modalitetu koji smo do tada imali, naima došlo je do gašenja Ministarstva za evropske poslove i sad imamo Kancelariju glavnog pregovarača. Dobili smo jedan novi modalitet koji je, rekao bih, slobodan sam,

zadržao je dobru dinamiku pregovaranja i uvjeren sam da će tako nastaviti i u daljem razdoblju. U Polugodišnjem izvještaju koji je danas na dnevnom redu predstavljeni su rezultati u ključnim oblastima za napredak Crne Gore ka članstvu Evropskoj uniji, u poglavlju 23, 24 i 27. Kako je ostalo samo još jedno pregovaračko poglavlje, rekao sam još prije rekao, u budućem periodu moramo intenzivirati razgovor o tome koliko smo spremni i uspješni u realizaciji svih preuzetih obaveza u okviru specifičnih poglavlja razmatrati naše kapacitete, ali imati strategiju za privremeno zatvaranje poglavlja. Odbor će na svojim sjednicama o ovome redovno postavljati pitanja i o ovome kritički raspravljati kako je to i do sad radio.

Naravno, proces pregovaranja, svi smo svjesni, ima više segmenata ima onaj tehnički segment, ali ima i onaj politički. U tehničkom smislu mi radimo jako dobar posao i imamo tu jednu visoku uspješnost. U političkom segmentu svjesni smo da ne zavisi sve od nas, već da zavisi i od drugih članica Evropske unije, svjesni smo i činjenice da je sama Evropska unija i njen koncept u jednoj krizi, ali pokazali smo da se znamo nositi sa kriznim situacijama i u mnogo težim okolnostima i uvjetima, tako da naše članstvo u Evropsku uniju ne bi nikako destabiliziralo ovaj prostor, već naprotiv, mislim da bi smanjilo turbulencije koje su destruktivne prirode. U svemu tome nije važno samo uraditi nešto dobro već je jednako bitno i uvjeriti naše partnere da to što smo uradili da je stvarno dobro. U tom smislu do izražaja dolazi parlamentarna diplomacija i mogu reći kako Skupština tako i skupštinski Odbor za evropske integracije u prethodnom razdoblju imao je brojne aktivnosti u tom smislu. I pored potpisana tri sporazuma o suradnji sa talijanskim Senatom, hrvatskim Saborom i bugarskim Narodnim sobranjem, razvijaćemo i dalje te aktivnosti kako bi na pravi način propagirali sve one vrijednosti koje njegujemo i koje dodatno usvajamo.

Dakle, skupštinski Odbor za evropske integracije na sjednici od 27.11. na 6. sjednici je usvojio ovaj polugodišnji izvještaj i isto to predlaže iu Skupštini da uradi. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:19:51)

Zahvaljujem se poslaniku Vuksanoviću i sad prelazimo na redovnu raspravu. Prva prijavljena za učešće je ispred Kluba Demokratske partije socijalista gospođa Marija Maja Čatović.

MARIJA ČATOVIĆ (18.12.18 12:20:08)

Hvala predsjedavajući.

Poštovani predsjedavajući, kolege i kolegice, glavni pregovaraču sa saradnicama, uvaženi građani,

Vjerujem da svi dijelimo mišljenje da evropske integracije Crne Gore prožimaju sve aspekte crnogorskog društva zbog čega smatram da pitanje dinamike pregovora zaslužuje posebnu sjednicu i sveobuhvatnu raspravu na plenumu. Smatram da bi jedna takva rasprava bila korisna ne samo za nas koji smo dio pregovaračke strukture, već i za građane kao nosioce ovog procesa i krajnje korisnike budućeg učlanjenja. Uostalom, sve reforme i jesu usmjerene ka interesu građana stvaranju uslova za bolji kvalitet života, a samo učlanjenje u Evropsku uniju je zapravo posljedica i zasluga za već odrađeno.

Već sam kroz svoje obraćanje na sjednici ukazivala na potrebe da se češće govori o ovoj temi na plenumu, a koristim i danas priliku za sugestiju da organizujemo sjednicu na kojoj ćemo detaljnije analizirati mjerila i komentarisati pitanja iz Evropske agende.

Ovo govorim iz nekoliko razloga. Prvo svjesni smo da ulazimo u novu fazu procesa u kojoj nije dovoljno ostvariti rezultate nego ih učiniti vidljivim i mjerljivim. Sredstvima parlamentarne diplomatije mogli bismo kod svojih evropskih partnera obezbijediti podrške za otvaranje i zatvaranje poglavlja, a na taj način doprinijeti dinamici procesa. Poznata je činjenica da Odbor za evropske integracije ima potpisane protokole o saradnji sa nekim državama članicama, pa smatram prioritarnim da intenziviramo saradnju najprije sa tim državama.

Ovdje bih željela da stavim akcenat na koordinaciju. Od velikog je značaja da cjelokupna pregovaračka struktura djeluje koordinisano, dakle ne samo vlast i opozicija u samom parlamentu nego izvršne i parlamentarne strukture vlasti kao i drugi društveni akteri koji učestvuju u procesu

integracija. Tako koordinisanim radom djelujemo sigurnije, spremnije, ozbiljnije, uvjerljivije kod naših evropskih partnera.

Drugo, kao što je najavljeno, predstoji nam vremenski kraći, ali daleko zahtjevniji put do članstva u Evropsku uniju. Naravno, mislim prije svega na period zatvaranja pregovaračkih poglavlja. Nedavno smo otvorili i najzahtjevnije poglavlje posvećeno životnoj sredini tako da na kraju 2018. godine u kojoj su, kako smo čuli u fokusu integracija bile države Zapadnog Balkana i koja je bila izuzetno značajna godina za cjelokupan region, bilans pregovora podrazumijeva 32 otvorena i tri zatvorena poglavlja. Crnoj Gori je ostalo da otvori samo još jedno poglavlje i to poglavlje 8 Konkurencija.

Kao što sma već rekla daleko naporni period ipak će nastupiti u procesu zatvaranja poglavlja. Želim naglasiti da zatvaranje ne zavisi samo od naših napora, postignutih rezultata i sprovedenih reformi, već i same procjene Evropske komisije i drugih institucija Evropske unije. Ovo nije opravdanje već realno sagledavanje narednog perioda kada je riječ o aktivnostima u procesu integracija. Moja namjera je da u ovom dijelu naglasim zbog čega je zajedničko djelovanje svih učesnika od izuzetnog značaja, te ukažem na sveukupnost procesa u kome vidljivost rezultata nastupa nakon protoka vremena. Zato bih željela posebno da istaknem i zahvalim na pokazanom strpljenju i strateškom razmišljanju svih učesnika procesa na čelu sa građanima kao krajnjim korisnicima svih dobrobiti učlanjenja Crne Gore u Evropsku uniju.

I na kraju, drage kolege, smatram da bismo na ovaj način predstavljajući rezultate u konkretnim oblastima održali potrebni entuzijazam građana za evropski put Crne Gore, jer je u interesu svih nas da u Evropsku uniju uđemo spremni, da dijelimo iste vrijednosti i konkurentnost sa ostalim zapadnim demokratijama. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:24:49)

Zahvaljujem se poslanici Čatović.

Zbog organizacije rada drugih odbora sada ima riječ predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet kolega Predrag Sekulić, nek se pripremi koleginica Daliborka Pejović, koja je trebala biti prije njega.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (18.12.18 12:25:10)

Hvala Vam gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Drljeviću sa saradnicima, koleginice i kolege,

Dozvolite samo jedno malo podsjećanje. Znači 17. decembra 2010. godine, prije osam godina, Crna Gora je dobila službeno status kandidata, a 29. juna 2012. smo počeli pristupne pregovore. Vjerujem da ovo vrijeme ni na koji način nije uticalo, uostalom to pokazuju i istraživanja na entuzijazam građana Crne Gore kada su u pitanju evropske integracije.

Naravno, još jedno, ovoga puta partijsko podsjećanje. Godine 2002. Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima je ubjedljivo pobijedila na tadašnjim parlamentarnim izborima, prvi put pod nazivom: "Koalicija za evropsku Crnu Goru". Znači, vjerujem da građani Crne Gore veoma dobro pamte i vjerujem da pamte takođe da smo tada prvi put promovisali politički program evropskih i evroatlanskih integracija. Dio tog programa smo ostvarili ulaskom u NATO, a do Evropske unije ostao je jedan mali korak, odnosno otvaranje još jednog poglavlja, znači poglavlja br. 8, poglavlja o konkurenciji. I naravno, početak zatvaranja ostalih poglavlja, mada su neka privremeno zatvorena. Vjerujem da svi dobro znamo da u ovom periodu je Evropska unija imala i svojih unutrašnjih problema i čini mi se da je to negdje glavni razlog što naši pristupni pregovori traju nešto duže nego što je to bilo uobičajeno. Pretpostavljam da građani Crne Gore veoma dobro znaju da je u posljednjih par godina otvaranje poglavlja usporeno i to od strane Evropske unije po vrlo jasnoj političkoj direktivi čini mi se da to jeste negdje bio pokušaj da se Crna Gora uspori u tom pridruženje Evropske unije. Evropska unija je negdje imala svojih problema unutar sebe, da ne pominjemo samo Bregzit nego i ono što je pitanje vlada unutra

Evropske unije i njihov evropskepticizam. Poslije posljednjih proširenja Evropska unija ima probleme sa novim članicama i čini mi se da to jeste bio razlog što su pregovori sa novim članicama sve zahtjevniji. Kažem još jedanput dobro je što ni na koji način taj usporeni hod nije uticao da građani Crne Gore promijene svoj odnos prema Evropskoj uniji, jer čini mi se da bez obzira na sve izazove koje imamo put prema Evropskoj uniji nema nikakve alternative. Ne treba zaboraviti da smo u više navrata napominjali, znači nije samo pitanje vremenskog roka nego i pitanje standarda Evropske unije.

Naravno, građani Crne Gore prije svega žele one standarde koji se tiču ekonomskog boljitka, znači da imamo evropske plate, još uvijek imamo izražene migracije prema zemljama Evropske unije, ali samo jedno malo podsjećanje. Imamo bezvizni režim kad je u pitanju Evropska unija. Sa nekim državama imamo i ugovore o radu koji omogućavaju građanima Crne Gore da ne rade na crno nego da kao slobodni građani Evrope dolaze u te države i rade za plate koje su iste ili slične sa platama domicilnih radnika Evropske unije. Naravno, sve su to negdje benefiti. I ne treba zaboraviti takođe i ono što su milionska ulaganja Evropske unije u državu Crnu Goru. Prije svega govorimo o infrastrukturnim ulaganjima i čini mi se da jedan dio negdje stalno zaboravljamo, a to je pitanje standarda.

Kada pročitamo da je zaustavljeno na desetine tona hrane na granicama Crne Gore. Građani Crne Gore treba da znaju da je to benefit od ovoga što su pitanja evropske integracije. Znači, da imamo nešto strožiju kontrolu, odnosno kontrolu onakvu kakvu imaju sve zemlje Evropske unije i kad je u pitanju uvoz hrane.

Takođe, treba da znamo da mnogi drugi standardi u mnogim drugim oblastima su standardi Evropske unije koje mi već koristimo. Puno se govori o poglavlju 27 koji smo nedavno otvorili. Čini mi se da to jeste uspjeh Crne Gore iz prostog razloga što će nam sada biti nešto pristupačniji evropski fondovi koji se tiču zaštite Evropske unije. Samo da ne zaboravimo Crna Gora je već uložila na stotine miliona eura na ono što je približavanje tim standardima, prije svega mislim tu na kolektor otpadnih voda kada su u pitanju primorske opštine i pokušaj da sačuvamo čisto more kao komparativnu prednost male Crne Gore koja želi da razvija visoki turizam.

S druge strane takođe treba napomenuti da već sada imao one standarde koji se tiču načina na koji i crnogorske, ali i evropske firme i firme sa drugih prostora dobijaju posao u Crnoj Gori. Vjerujem da se često i mi sami ljutimo zašto naše firme ne rade više u Crnoj Gori nego ponekad dođu neke firme sa strane, ali pritom zaboravljamo prvo da smo zemlja otvorenog tržišta s jedne strane, ali sa druge strane da te nove firme donose i evropske standarde.

Naravno ne treba zaboraviti da je Evropska unija pomaže u mnogim drugim segmentima kada govorimo i o ekonomskom razvoju, kada govorimo i ono što je pitanje razvoja preduzetništva, ali isto tako kada je govorimo i o radiodifuznim sistemima. Kažem još jedna put, zadovoljan sam što još uvijek imamo visok procenat građana Crne Gore koji vjeruju u evropske integracije. Zahvaljujemo i glavnom pregovaraču na ovom izvještaju iz kojeg se zaista vidi sve ono što je trud i rad državnih organa Crne Gore koji ulažu da ti pristupni pregovori budu što prije okončani. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:30:31)

Hvala Vam, kolega Sekulić.

Sljedeći učesnik u raspravi kao što sam najavio je koleginja Daliborka Pejović. Neka se pripremi kolega Nikola Rakočević.

DALIBORKA PEJOVIĆ (18.12.18 12:30:42)

Hvala uvaženi potpredsjedniče.

Glavni pregovaraču sa saradnicima, kolegince i kolege,

Da ne bismo naravno uglavnom pričali u pozitivnom kontekstu oko evropskih integracija što apsolutno ova tema zaslužuje i tok pregovora osim njegove dužine do sada, meni dozvolite da se pozabavim nečim što je kontekst pristupanja Crne Gore kako kada je u pitanju Evropska unija tako

kad je u pitanju region i naravno sama Crna Gora. Ovo činim ne zato što mislim da ću izaći iz teme ili ću reći nešto novo nego zato što zbilja imamo jedan dinamičan rad matičnog Odbora za evropske integracije gdje do detalja razmatramo pregovaračka poglavlja, odnosno mjerila i naravno uvijek dobijamo korektne odgovore u odnosu na kvalitet procesa integracija i ono dokle smo u pojedinima stigli.

Vrlo su mi svježa dva događaja na kojima sam bila lično prisutna. Jedan je događaj vezan za KOSAK, za sastanak svih odbora evropskih integracija članica Evropske unije i budućih članica i jedan koji se desio upravo u ovom Parlamentu i u ovoj sali tiče se COSAP-a odnosno Odbora za evropske integracije zemalja koje žele da budu članice Evropske unije. Nećete vjerovati u jednom i drugom slučaju nije bilo baš prijatno sjedjeti u tim prostorijama. U prvom slučaju zato što je politika proširenja bila na petom prioritetu članova Odbora evropskih integracija zemalja i članica Evropske unije i za digitalizacije o kojoj smo govorili prije neki dan i za priče o Energetskoj uniji sa posebnim osvrtom na klimatske promjene i za činjenice koja je vezana približavanje Evropske unije i onoga što su aktuelna dešavanja građanima, a svjetlu majskih izbora koji će se desiti. Daleko prije ili daleko poslije najozbiljnije trenutno priče o Evropskoj uniji, to je priča migracija i priča generalne bezbjednosne politike. Neprijatno je bilo slušati iz razloga što baš nije činjenica i nijesmo sasvim sigurni da je konsolidacija kako smo je ovdje nazvali mimo granica Evropske unije važnija od unutrašnje konsolidacije same Evropske unije. Da ne ponavljam vezano za izlazak Velike Britanije koji dan danas izaziva ogromne kontraverze i gdje ni Evropska unija baš nema adekvatan odgovor kako će se tom slučaju ponašati i kako će mjeriti uticaj izlaska Velike Britanije iz dvadesetosmorke članstva Evropske unije.

Ovdje je bilo takođe neprijatno sjedjeti kada je bio COSAP. Zašto? Zato što bez obzira na priču o tome da smo lider evropskih integracija negdje smo ipak i te kako zavisni od ove regionalne situacije i mislim da je Brisel bio vrlo jasan u imperativu podvlačenja obaveza koje region mora da ispuni gdje su nam otprilike zajednički sljedeći problemi. Dakle, rješavanje bilateralnih problema - posebno graničnih, rješavanje problema koji se tiču vladavine prava slobode medija i ukupno demokratije i ljudskih prava i pitanje organizovanog kriminala i korupcije. Sa posebnom željom i namjerom da se ovaj region kako ga god mi doživljavali pokuša integrisati na osnovama koje će biti prihvatljive Briselu, odnosno lakše će se progutati od strane Evropske komisije kada se budu odlučivalo o članstvu zemalja Zapadnog Balkana. E, upravo mi zahvaljujući svim tim otvorenim problemima ovdje nismo mogli donijeti zajedničku deklaraciju i sporazum u odnosu na ono što su otvorena pitanja Kosova, otvorena pitanja Bosne i Hercegovine, otvorena pitanja Srbije. Mislim da će biti jako taško u takvoj konstalaciji, odnosno takvim objektivnim okolnostima voditi jednu kvalitetnu regionalnu politiku, sačuvati ovaj tempo zaista izuzetno pozitivnih koraka kada su u pitanju integracije, a negdje na ovaj ili onaj način uticati da zbilja region u cjelini bude sutra prihvatljiv za ono što su želje i potrebe Brisela.

Treće, koje se tiče same Crne Gore, nismo to primjećivali da su problemi u pregovaračkom procesu, ali su nas na to redovno upućivali i redovno nam sugerisali predstavnici parlamenata koji su dolazili u Crnu Goru ili bili naši sagovornici, a što negdje možda treba voditi računa i treba primijetiti kao jedan potencijalni rizik vođenja pregovora, a to je izjednačiti izbalansirati politički činovnički pristup u vođenju pregovora. Oni su sami u Briselu primijetili da nekada činovnici odlaze dalje od politike, da se zaboravljaju realne potrebe građana. Možda neki problemi koje evropske integracije ne prepoznaju kao probleme građana, a ja ću ovdje pomenuti možda jedan od najvažnijih koji nadam se da ćemo riješiti donošenjem nekih novih zakonskih rješenja, a to su recimo žrtve tranzicije i da je jako važno da negdje političko vođenje pregovora ipak dominira u određenom smislu sa onim što su činovnički napori ili tehnički uslovi vođenja pregovora koji su takođe važni, ali je jako bitno da jedan i drugi pol vođenja pregovora sinhronizujemo.

Na kraju zaista evo kažem pošto ne želim da pričam uvijek u nekom pozitivnom svijetlu iako ova tema to zaslužuje želim zbilja da se zahvalim glavnom pregovaraču. Dobili smo jedan novi kvalitet u komunikaciji na odborima, dobili smo vrlo suvisle odgovore na naša interesovanje i naravno obećanje da će parlamentarna demokratija i naša uloga jačati u smislu kontrole nadzora i naravno podrške svukupnom procesu integracija Crne Gore u Evropskoj uniji.

Hvala vam na dozvoljenom prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:36:16)

Zahvaljujem.

Kao što sam najavio sljedeći učesnik je poslanik Rakočević, nek se pripremi poslanik Damjanović.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (18.12.18 12:36:27)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovani građani i cijenjene kolegice i kolege,

Pred nama je Deveti polugodišnji izvještaj koji je u formi koju smo navikli od ovih izvještaja i on je takođe kako smo navikli veoma afirmativan u dijelu rada Vlade Crne Gore na našoj evropskoj integraciji.

Kao što je rekao kolega Peđa Sekulić Evropska unija je definitivno cilj bez alternative za Crnu Goru i tako je već godinama i čini mi se da vrlo odlučno ispunjavamo sve obaveze koje su na crnogorskom putu ka učlanjenju u Uniju evropskih naroda, razvijenih evropskih naroda. Uspjeh u ovom polugodištu se ogleda kroz otvaranje pregovaračkog poglavlja 17 Ekonomska i monetarna unija i usaglašeno je da će to pomoći Crnoj Gori da stvori ne samo jedinstvenu, naša je moneta svakako euro odavno, međutim da stvori osnove za jaču tržišnu ekonomiju. Takođe, u međuvremenu predali smo pregovaračku poziciju za 27. Ovdje analiziramo januar-jun 2018. godine mi smo u međuvremenu od juna do danas otvorili poglavlje 27. Koristim priliku da čestitam glavnom pregovaraču i njegovom timu na tom naporu. Takođe, ovo je dobro vrijeme i dobra prilika da se podsjetimo na jedan važniji dokument od ovog, a korelira negdje sa ovim, a to je Izvještaj komisije o Crnoj Gori za 2018. godinu. Tu imamo jasno naznačenih nekoliko izazova i nekoliko segmenata na kojima Crna Gora treba raditi, ali i one na kojima je radila i ostvaren je značajan rezultat. To je demokratija, Komisija je pozvala sve one političke subjekte koji imaju parlamentarni status da zauzmu svoja mjesta, pohvalila onaj dio opozicije koji je došao, pozvao one koji to nijesu uradili da to učine, jer je Parlament jedino mjesto gdje se može institucionalno voditi politika i boriti za programske vizije i političke programe.

Takođe, pozvali su politički vrh, to je vrlo važno, da se još intezivnije uhvati u koštac sa ogranzovanim kriminalom, sa korupcijom, sa pranjem novca i tako dalje. Takođe ono što je meni značajno, a vjerujem i većini u Parlamentu, je da su pohvalili napore i pozvali za još intezivniji napor u pogledu uključivanja žena u politiku. Ja ovdje u ovoj sali vidim trenutno više žena nego muškaraca tako da je to možda poziv da se muškarci zabrinu. Kako god bilo dobro je da to stoji u izvještaju i da vas uvijek opominje o toj potrebi. Vladavina prava za razliku od brojnih medijskih i političkih, ja bih rekao politikanskih spinova, u Izvještaju stoji da je potrebno povećati učinkovitost DRI, Agencije za sprečavanje korupcije i Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i ostalih, međutim nikako ne kažu da se taj posao radi loše. Radi se posao dobro, međutim potrebna ne veća učinkovitost. Sumnjam da ćemo ikad doći u situaciju da nam naši evropski partneri kažu da učinkovitost ne treba da se povećava. Ni oni nama ni mi njima.

Takođe, mnogo toga je pomenuto, mediji, pokazana je zabrinutost za ono što dešavalo na medijskom prostoru. Kao svakom izvještaju, makar naše države ili Evropske komisije ne pristupam kao nečemu što je besprekorno tačno. Apsolutno sam saglasan za određenu zabrinutost vezano za medijski ambijent u Crnoj Gori, međutim ne mislim, mada to nije decidirano, ali važno je reći na ovom mjestu da ne dijelim mišljenje svih onih koji kažu u Crnoj Gori ne postoji prostor za medijsko saopštavanje drugačijeg mišljenja. Ako ide na svijetu postoji to je u Crnoj Gori, jer da nije tako ne bi bili medijski razapinjani i oni koji drugačije misle, prije svega u vlasti.

Mislim da je Crna Gora dobar pokazatelj demokratske zrelosti, jer na našem tržišno-medijskom prostoru najviše učešća imaju oni koji su veoma kritični prema vlasti i ja mislim da je to dobro. Mislim da to treba afirmisati, ali nemojmo onda da govorimo da ne postoji mogućnost za medijsko izražavanje.

Vjerujem da postoji prostora za napredak u ovoj oblasti i treba raditi na tome. Pohvaljen je napredak Vlade Crne Gore na finansijskoj konsolidaciji i racionalizaciji javne potrošnje. Svjesni smo toga da smo ušli u tekući suficit, da kako stvari sada stoje imaćemo 2021. godine suficit u

budžetu. Važno je afirmisati kroz budžet 2019, a odbor je počeo, pa ću morati da im se pridružim, afirmisati politiku Vlade u smislu vođenja ekonomske politike.

Mnogo toga je što bi se naglasilo i trebalo naglasiti, međutim za kraj dopustite samo da kažem ima puno posla pred Crnom Gorom - otvaranje posljednjeg poglavlja koje je ostalo da se otvori kada je Crna Gora u pitanju - konkurencija, rad na poglavlju 27 koje se tek otvorilo, to nije ni pola posla što trebamo tek uraditi. Međutim paralelno sa tim procesom našeg doprinosa evropskoj konsolidaciji našeg društva odnosno evropskoj zrelosti našeg društva važno je takođe i sa ove govornice bez obzira koliko će to odjeka imati neće sigurno, ali je naša odgovornost da to kažemo da priželjkujemo finalnu konsolidaciju Evropske unije. Čekaju nas sljedeće godine izbori za Evropski parlament i u tom smislu, naravno dok se ne održe ne možemo očekivati. Nije realno očekivati veliki entuzijazam evropskih partnera povodom pristupanja zemalja Zapadnog Balkana.

Nije realno očekivati, međutim kada se konačno konstituiše novi saziv Evropskog parlamenta, vjerujem da moramo svi, sa svake adrese, u svakoj prilici insistirati na tome da se konačno konsoliduje institucionalno Evropska unija, a Gi Verhofstat bivši premijer Belgije, je kazao i to što ću pročitati kao doprinos onome što je moje mišljenje vezano za ono što je obaveza naših evropskih partnera.

Jasno je šta je naša obaveza da radimo sve što je neophodno i više od toga da ispunimo kriterijume za članstvo u Evropsku uniju. Međutim, ono što trebaju naši evropski partneri da urade čini mi se da se sublimira u jednoj rečenici. Citiraću.

"Sadašnje vrijeme zahtijeva akciju na izborima za Evropski parlament u maju 2019. godine mogao bi da se prekine stari politički poredak i revolucija sa ulica /prekid/ evropske demokratije."

Mislim da je to ono što je potrebno Evropskoj uniji ne bi li se konsolidovala, a pridruženje zemalja Zapadnog Balkana na čelu sa Crnom Gorom koja je prva koja će se pridružiti Evropskoj uniji dodatno će osnažiti ukupnu konsolidaciju evropskog društva.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:44:45)

Zahvaljujem poslaniče Rakočeviću. Veoma interesantne teze ste iznijeli, pa Vas neću demantovati, ali vas upozoravam da brojanje vam nije bilo u redu.

Poslaniče Damjanović imate riječ, a neka se pripremi po redosljedu koleginica Sanja Pavićević. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 12:45:07)

Zahvaljujem se potpredsjedniku Nimanbegu, gospodine Drljeviću sa saradnicama, poštovana Skupštino, poštovani građani,

Očigledno inspirativna tema na jednom obimom nevelikom tekstu redovnog izvještaja i svakako bi se moglo govoriti i globalno vezano za odnose unutar same Evropske unije, a što će naravno implicirati i odnos prema Crnoj Gori kako i za pojedinačne aspekte ovog izvještaja vezano za poglavlja. Ja ću se truditi, naravno da u ovih pet minuta budem kratak i koncizan uz ono što je svima nama poznato tako da je negdje definisano da do 2025. godine neće biti pristupanja zemalja Zapadnog Balkana, tim ni Crne Gore, Evropskoj uniji. Što ostavlja jedan prostor od sedam godina da se onaj dio obaveza koji smo prihvatili odradi i kvalitetno, ali da se odradi u suštinskom smislu tako da dobijemo standarde prije statusa. To je valjda nama svima i negdje želja i to od nas očekuju i građani koji najviše žele da uslovno rečeno povežu ono što je kvalitet života, životni standard sa onim što Evropska unija nudi.

Vezano za sama poglavlja.

Čini mi se prije tačno deset godina negdje polovinom decembra 2008. godine podnijeli aplikaciju za članstvo u Evropskoj uniji, eto obilježavamo tu desetogodišnjicu. Čini mi se negdje 2012. godine polovinom godine smo počeli prigovore, šest i po godina možemo sad da cijenimo jesu li svega tri privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja malo ili mnogo, ako upoređujemo sa nekim drugim državama možda je malo, a ako znamo kontekst i zamor Evropske unije od samog

proširenja možda i nije malo. Naravno, očekujem da već u narednim izvještajima govorimo i o privremenom zatvaranju drugih poglavlja došli smo valjda i u tu fazu, a ono što je dobro zbog naše dinamike, dinamike našeg rada kad već imamo ove polugodišnje izvještaje. Ovaj je stigao u Parlament 18.oktobra. Mi ga tek nakon dva puna mjeseca raspravljamo. Znam da je kolega pokušavao da se o ovim stvarima razgovara blagovremeno. Jeste, da kad završimo taj izvještaj da probamo da ne imamo toliki protok vremena da bi bili aktuelni u temi, jer bilo je dešavanja od prošlog do ovog izvještaja.

Naravno vezano i za ono što smo tada definisali nalazi se u ovom izvještaju - to je otvaranje jednog ozbiljnog poglavlja znači Evropske monetarne unije sa svim svojim aspektima i onim što jesu izazovi i korišćenja evra u Crnoj Gori koja jeste unilateralna odluka za sada politički podržana od jednog dijela Evropske unije. Vidjećemo u momentu kada se konačna odluka bude donosila šta to znači? Naša je obaveza da imamo i rezervni plan za svaku opciju, pa i opciju da ne možemo da ga koristimo ako nemamo kriterijume konvegrecije ispunjene do kraja. Desilo se u ovom periodu koji nije u ovom izvještajnom dijelu, ovog, da kažem polugodišnjeg izvještaja da se otvorilo i poglavlje Životne sredine. To je takođe jedan veliki izazov koji puno i košta, puno će i resursa da traži i ono što je dato ovdje kroz očekivanja, s obzirom da se ovdje radi o periodu od prve polovine ove godine je već negdje uslovno rečeno na čekanju i ta priča oko Eko fonda i ja se nadam da će on da zaživi konačno i da imamo neke principe evropske politike tipa zagađivač plaća i tako dalje, već transponovane u zakonodavstvu i ne samo u zakonodavstvo, kao i ova priča oko Solane, to ćemo da pratimo naravno, jer je ona bila jedan od uslova dakle, pojedinačnih za otvaranje poglavlja. Ono što i na što bih skrenuo pažnju da ne razglabamo normalno, svi imamo i potrebu da se malo bavimo i globalnijim temama, to je negdje nama svima svojstveno, da se zaustavi na ovome što nas čeka. To je ovo poglavlje 8 koje se tiče konkurencije.

Dakle, znamo za probleme koji se nalaze u dijelu i definisanja državne pomoći, rasformiranja jedne komisije koja je to radila manje ili više uspješno, ovdje smo davali ocjene o njenom radu, pripajanje Agenciji za zaštitu konkurencije, problema koje imamo u dijelu izvještavanja i u dijelu odnosa prema i Parlamentu i prema Vladi i problema u samom strukturiranju te Agencije sa ovim dijelom koji se tiče državne pomoći. Pa negdje evo neka to bude i neko ne pitanje, ali više konstatacija da je možda prokomentarišete sad ili u završnoj riječi, nebitno je, jesmo li mi našu pregovaračku poziciju pripremili, dostavili, imamo li kakvih konkretnih ovdje zahtjeva vezano za ove stvari. Tražio sam, kolega Nimanbegu to zna i na Kolegijumu da ovaj parlament riješi ono što je do njega, da zahtijeva da mu se dostave izvještaji i to šta se dešava vezano za oblast državne pomoći i oblast zaštite konkurencije. Jedno ozbiljno poglavlje. Države poput Hrvatske koje su kraće pregovarale nego Crna Gora, imale mnogo više resursa i finansijskih i ljudskih su imale problem sa ovakvim poglavljem iako su od samog početka profesionalizovali i institucije koje se bave ovim stvarima. Dakle, ako možemo malo konkretnije samo da dobijemo odgovore, a mislim da nas ova globalna tema vezana za odnose Crne Gore EU svakako čeka pa ćemo imati kad da raspravljamo. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:50:15)

Hvala, poslaniče Damjanoviću.

Kao što sam najavio sljedeća učesnica je poslanica Sanja Pavićević, neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović.

SANJA PAVIĆEVIĆ (18.12.18 12:50:26)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani predstavnici Vlade, poštovani glavni pregovarač sa saradnicama posebno, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Tema naše rasprave današnje Deveti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2018. godine, po meni nije baš praktično razgovarati, raspravljati o tome poslije određenog perioda, ali to ima i neke svoje

boljitke, zato što možemo da vidimo kakav je napredak napravljen u onome što smo planirali i što je bilo zacrtano u tom izvještaju da je planirano u ranijem periodu. Ovaj izvještaj se i priprema na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropskoj uniji koja je donešena 2013. godine, na taj način Vlada informiše Skupštinu, a posredno i građane o toku evropskih integracija. U njemu je konstatovano da je Crna Gora nastavila da bilježi progresivne rezultate, otvorila joj je još jedno novo pregovaračko poglavlje 17 Ekonomonska i monetarna unija. Podsjetiću da se radi o periodu januar - jun 2018. godine.

Takođe, institucije u Crnoj Gori koje su uključene u proces pregovora sa Evropskom unijom u kontinuitetu dobijaju ohrabrujuće poruke i podršku sa adresa Evropske unije i pojedinačno od članica Evropske unije. Do pripreme ovog izvještaja bilo je otvoreno 31 pregovaračko poglavlje, sada smo to više puta čuli da je to već 32, od kojih su privremeno zatvorena tri poglavlja. Pregovaračka pozicija za Crnu Goru koja je bila pripremljena za poglavlje 27 predata je i u međuvremenu je poglavlje 27 Životna sredina i klimatske promjene i otvoreno i u pripremi je pregovaračka pozicija za poglavlje 8 Konkurencija. Donijete su nove odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora. U međuvremenu su formirane i nove pregovaračke strukture za oblast evropskih integracija, usvojena su podzakonska akta na osnovu kojih je Kancelarija za evropske integracije pri kabinetu predsjednika Vlade Crne Gore preuzela obaveze nekadašnjeg Ministarstva evropskih poslova. Ovom prilikom ja pozdravljam ovaj čin i pozdravljam rad Kancelarije za pregovore sa Evropskom unijom.

U prvoj polovini 2018. godine Crnu Goru su posjetili ugledni evropski državnici. Crna Gora je bila domaćin značajnih međunarodnih i regionalnih skupova, takav trend se nastavlja i danas. Takođe, ovo je odlična prilika, svi ovi skupovi bilateralne i multilateralne aktivnosti su odlična prilika da se promoviše aktivna uloga Crne Gore u regionu, leaderska uloga, sviđalo se to nekom ili ne u procesu integracija i evropska politika države. Nastavljeno je sa održavanjem sektorskih pododбора od značaja za otvaranje preostalih poglavlja, pododбора za unutrašnje tržište i konkurenciju između Evropske komisije i Crne Gore i pododбора za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalnu politiku između Crne Gore i Evropske komisije. Crna Gora se prilagođava i novoj dinamici izvještavanja koju je uvela Evropska komisija, uspješno. Usvojen je i drugi prilog izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za period oktobar 2017. godine - januar 2018. godine, prosljeđen je Evropskoj uniji 02.februara 2018. godine.

Osvrnuću se, pošto imam vrlo malo vremena, na poglavlje 27 - Zaštita životne sredine i klimatske promjene kao što sam rekla bila je dostavljena u ovom izvještajnom periodu pregovaračka pozicija. Ona je razmatrana prethodno na sjednici Odbora za evropske integracije koji je jedan od najaktivnijih odbora u Skupštini i ovom prilikom bih pohvalila predsjedavanje za vrijeme gospodina Adrijana Vuksanovića. Nakon dobijene saglasnosti upućena Vladi, Vlada je u junu donijela revidirani Akcioni plan nacionalne strategije za trans poziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine za ovu jako zahtjevnu oblast, za period 2018-2020. godina, ovim se obezbijedilo usklađenost ovog akcionog plana sa usvojenom pregovaračkom pozicijom i programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2018-2020. godinu. Kako su se pomenule određene aktivnosti, pitanje ulcinjske Solane podsjetila bih s obzirom da se radi o Vladi kontinuiteta Crne Gore je li tako, u oblasti zaštite prirode, donešena Studija zaštite ulcinjske Solane krajem novembra 2017. godine, to je jedan od dva vrlo važna dokumenta. U toj studiji su obrađena sva pitanja od značaja za ovaj lokalitet, jer je ulcinjska Solana potencijalna lokacija u okviru "Natura 2000".

Vezano za klimatske promjene. Radi se o tom drugom dokumentu, on daje sveobuhvatan model uspostavljanja Eko-fonda, to što je i planirano je ostvareno. Osnovan je Eko-fond na sjednici Vlade 22.novembra, on bi trebao da obezbijedi sredstva za projekte sa niskim emisijama, jako značajno za dio klimatskih promjena i u okviru te odluke o formiranju napravljena je jedna ambiciozna dinamika, vjerujem da će se to ostvariti. Kao što se vidi, ono što se planira kao odgovorna Vlada i čitav sistem državni, vlast donosi, planira i tad planove ostvaruje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:56:31)

Hvala, poslanice Pavićević.

Što se tiče Vlade kontinuiteta bilo je nas poslanika koji su malo revidirali taj kontinuitet pa je politika došla na svoje, na današnju poziciju. Kako da ne, izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (18.12.18 12:56:47)

Samo ponavljam što je rekao naš premijer gospodin Duško Marković na Premijerskom satu kada je odgovarao poslanicima opozicije o tome da li je ili nije Vlada kontinuiteta, znači slažem se sa premijerom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (18.12.18 12:57:08)

Samo obavještavam javnost kako je došlo tog stava premijera i Vlade. Zahvaljujem se poslanici Pavićević.

Kao što sam najavio sljedeći govornik je poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi kolega Momčilo Martinović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (18.12.18 12:57:19)

Poštovani potpredsjedniče sa saradnikom, poštovani gospodine Drljević sa saradnicama, poštovane kolegice i kolege poslanici, draga dijasporo, poštovani građani,

Svakako ću iskoristiti priliku da uzmem učešće vezano za ovaj izvještaj iako se radi o 19 stranica, ali 19 stranica sa kojim bi mogle da se pohvale i veće države, a ne samo Crna Gora. Ono još pored toga što znamo da je visoko na prioritetu Bošnjačke stranke, svoje politike, je Evropska unija, odnosno ravnopravno članstvo Crne Gore u Evropsku uniju. Pokušaću prije svega da vam čestitam, iako se odnosi izvještaj na januar-jun, na otvaranju poglavlja u junu i svakako plod kvalitetnog rada i planiranja i otvaranje poglavlja 20. decembra poglavlje 27.

Iskoristiću vaše prisustvo da podijelim neka moja interesovanja sa vama, koje je sigurno i interesovanje građana. Svjedoci smo da put u Evropsku uniju, odnosno ispunjavanje ovih poglavlja je u stvari projektovanje svijesti građana da imamo svijest kao građani u Evropskoj uniji, ne samo za ponašanje nego i u ekonomiji i sve ostalo što karakteriše napredne zemlje Evropske unije.

Ono što posebno želim da istaknem da je cilj i nas u Bošnjačkoj stranci i sigurno Vlade Crne Gore da Crna Gora na osnovu zasluga uđe u Evropsku uniju, jer samo tako građani mogu osjetiti dobre benefite, mogu osjetiti ako imamo jake institucije sistema, ako imamo razvijenu ekonomiju. Da se ne bi ponavljao neki scenario zemalja koji su ušli malo brže nego što bi trebalo. I ono što sam rekao iskoristiću ovu priliku da podijelim sa vama neko razmišljanje.

Ako znamo da je planirana dinamika da se završe pregovori do 2021. godine, a imamo izazove koji stoje pred nama, kolega je rekao, novi Evropski parlament, imamo izazove gdje Johannes Han na jednom od okruglih stolova je rekao da je Evropa iscrpila svu svoju dobru volju i da predvidi neke korake koje nijesu zemlje Balkana odradile, grubo rečeno. Interesuje me da li ćemo planiranom dinamikom završiti pregovore 2021. godine, znamo da imamo dosta da ispunimo obaveze kao što su na osnovu Plana usklađivanja sa pravnom tekovine Evropske unije 2020. godine, očekuje nas dosta posla, preko stotinu strategijskih kao i preko 500 zakonodavnih akata, zakona i podzakanskih akata. Znamo da kompletan tim koji trenutno vodi pristupne pregovore broji cifru veću od 1.300, a koliko sam pročitao na osnovu Plana usklađivanja planirano je da se administrativni kapaciteti u periodu od 2018-2020. pojačaju sa angažovanjem preko 800 osoba, da li imamo toliko kvaliteta ili da li sam ja to dobro razumio.

Vraćam se na početku mog govora. Da li su građani aktivni učesnici svih ovi naši evropskih integracija, koliko je NVO sektor uključen i da li smo stvarno spremni da uđemo ravnopravno do 2025. godine u Evropsku uniju onako kako će građani u pravom smislu osjetiti benefite Evropske unije? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:00:58)

Zahvaljujem, poslaniče Ibrahimoviću.

Sada riječ dajem poslaniku Momčilu Martinoviću, a neka se pripremi poslanica Marta Šćepanović.

MOMČILO MARTINOVIĆ (18.12.18 13:01:10)

Uvaženi predsjedavajući, pozdravljam Vas, takođe pozdravljam i glavnog pregovarača sa svojim saradnicima, pozdravljam kolegice i kolege poslanike i pozdravljam građane Crne Gore,

Uvijek mi čini posebno zadovoljstvo da govorim o određenim izvještajima koji imaju određeni pozitivan progres. To je nešto što mi čini posebno zadovoljstvo, a posebno ako možemo u ovom izvještajnom periodu da konstatujemo da smo imali još jedno otvoreno pregovaračko poglavlje. U ovom trenutku, kada sad govorimo o ovom dijelu, imamo još jedno pregovaračko poglavlje otvoreno i taj bilans, broj otvorenih pregovaračkih poglavlja, daleko od onih koji su iza nas, a koji imaju iste težnje i ideje i želje da dostignu do željenog cilja, na našem trenutno najvećem spoljno-političkom cilju.

Ja sam u okviru ovog svog dijela pokušao da izvučem nekoliko teza koje želim da podijelim sa građanima i sa kolegama, a to jeste zato što smatram da dinamika otvaranja pregovaračkih poglavlja uvijek zahtijeva neke preduslove. U ovom trenutku za Crnu Goru koja je izuzetak od ostalih članica koje su već u toj porodici bila to jeste da svaki napredak i otvaranje novog poglavlja zavisi od realizacije i konkretnih aktivnosti i mjera u odnosu na poglavlje 23 i 24. Što u ovom trenutku meni daje za pravo da konstatujem da i u tim poglavljima imamo određeni napredak, zato smo vjerovatno dobili signale za otvaranje ova dva poglavlja u ovoj godini.

Dakle, kao što sam rekao čini nas današnja situacija predvodnicima u evropskim integracijama sa bilansom 32 otvorena pregovaračka poglavlja, tri privremeno zatvorena. Naglasio bih prije svega da su trenutni uslovi za ulazak daleko zahtjevniji nego što je to bilo sa članicama iz nekog prethodnog perioda i u takvim okolnostima smatram Crna Gora postiže zadovoljavajuće rezultate. Ubijeden sam da ulaganje vanserijskih napora pregovaračke strukture što nam to svakog dana i svjedočite i crnogorske administracije daje posebnu težinu na cjelokupan ovaj proces.

Ovo svoju diskusiju prije svega fokusirao bih na ključna poglavlja 23, 24 i poglavlje koje je trenutno otvoreno poglavlje broj 27. Prije svega, nedavno usvojenim Predlogom rezolucije Evropskog parlamenta naglašeno je da sprovedena primjena reforme i dalji ključni pokazatelj uspješnosti integracija Crne Gore u Evropskoj uniji, ali da je potrebno da poboljšamo praćenje implementacije novog zakonodavstva i politika. Posebno u poglavljima posvećenim vladavini prava, pravosuđu i bezbjednosti. Vjerujem da dijelim mišljenje da iniciranje reforme izbornog zakonodavstva i stvaranje adekvatnog izbornog ambijenta, kao preduslova svake demokratije ukazuje na spremnost svih nas da doprinesemo ispunjavanje preporuka i doprinesemo kvalitetu procesa pristupanja. Jer jednako je važno i za nas i za Evropsku uniju da uđemo spremni u kuću, gdje veće postoje pravila, a to su pravila koja se moraju poštovati. Čuli smo od uvaženih prestavnika Vlade da se očekuje da Evropska komisija do kraja 2018. godine konstatuje ispunjenje privremenih mjerila, čime ćemo doprinijeti uspostavljanju solidnog početnog bilansa u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Što se tiče poglavlja broj 27 postoji jako značajan broj izazova koje moramo prevazići. Prije svega od finansijske konstrukcije što smo čuli u prethodnim izlaganjima, zaštita nacionalnih parkova, kvalitetu raznih otpadnih voda i slično.

Ovo poglavlje, to bih želio posebno da naglasim, ne tiče se samo državne strukture no ono što je najbitnije tiče se svih građana Crne Gore, jer investiranje zdravu životnu sredinu moramo shvatiti kao investiranje u nas same. Ono što je takođe vrlo bitno da entuzijizam što se tiče građanstva u pristupnim pregovorima moramo držati na jednom optimalnom nivou, ulivati i davati konkretne rezultate i ubijediti da kažem javnom mnjenju i građane kojih se to najviše tiče da je Crna Gora na putu ka evropskim integracijama u jednoj mogu da kažem slobodno

jednosmjernoj ulici i koja nema alternativu. Zahvaljujem.

Samo bih iskoristio priliku, ako dozvoljavate, da se zahvalim i dosadašnjem predsjedniku Odbora za evropske integracije koji je dao značajan doprinos i rezultatima i podršci vašim pregovaračkim strukturama. Na taj način je dao svoj pečat i na otvaranju određenog broja pregovaračkih poglavlja i ja mu se ovom prilikom zahvaljujem na njegov rad, trud i na saradnji u ovom odobru koji je bio interesatan i inspirativan i izazovan u budućem periodu. Zahvaljujem, izvinjavam se još jedanput.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:06:45)

Ja se zahvaljujem posebno kolegi Martinoviću na lijepim protokolarnim čestitkama, koje su još svečanije ovaj dom učinile.

Kao što sam najavio sljedeći govornik je poslanik Nikola Divanović, a neka se pripremi koleginja Nada Drobnjak, koleginja Aleksandra Vuković i kolega Andrija Nikolić. Zaključujem prijave.

Hvala.

NIKOLA DIVANOVIĆ (18.12.18 13:07:21)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Dakle, čuli smo iz prethodnih diskusija puno toga vezano za ovaj izvještaj. Ja bih se ovdje zaista složio sa kolegom Ibrahimovićem, mnoge države danas bi nam pozavidjele na ovom izvještaju od 19 strana. On je u tih 19 strana vrlo koncizno iznio sve ono što su najveća postignuća na ovo vrlo zahtjevnom planu i na ovom vrlo zahtjevnom poslu rekao bih kakav je integracija u Evropsku uniju. Dakle, u skladu sa Rezolucijom o načinu i kvalitetu dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju danas je pred nama Deveti polugodišnji izvještaj za prvu polovinu 2018. godine. Na početku bih citirao jednu rečenicu iz ovog vašeg dokumenta. Ona glasi ovako: "Uvažavajući činjenicu da je proces približavanja Evropskoj uniji evoluirao u jednu novu fazu ispunjavanjem mjerila za zatvaranje pregovaračkih poglavlja, pristupilo se procesu donošenja novih odluka o obrazovanju radnih grupa, pripremu i vođenje pregovora kako bi se održao stepen posvećenosti i intenziteta rada u smislu ispunjavanja obaveza iz pregovaračkog procesa." Po mom sudu u ovoj rečenici je sadržana supstanca, dakle sama suština ovog novog momenta kroz koji prolazite, institucionalno i onoga što nas u budućnosti očekuju. Dakle, više se na ovom planu evropskih integracija ne ide nekim ustaljenim putem. Vjerovatno, pretpostavljam i zbog toga što u samoj Evropskoj uniji postoje određena kolebanja koja to na neki način kanališu.

Ono što smatram da je posebno važno jeste da je danas Crna Gora i to uvijek treba podsjetiti lider u evropskim integracijama i država kojoj je ostalo da otvori još samo jedno pregovaračko poglavlje. I ovom prilikom pridružujem se čestitkama za ovo posljednje u Briselu iako nije predmet ovog izvještaja, ali svakako jedno od najzahtjevnijih poglavlja poglavlje - Životne sredine ste uspješno otvorili u Briselu, ja vam još jednom na tome čestitam.

Pošto smo čuli najviše ovih tehničkih podataka i komentara na tu temu, a vezano za vaš izvještaj ja ću sebi dozvoliti da možda iz jednog drugačijeg ugla prokomentarišem nešto što je svakako predmet mog ličnog, a vjerujem i interesovanja većine poslanica i poslanika u ovom domu, a to je sigurno sudbina i put Evropske unije i evropskih integracija.

Vjerujem danas da eurospekticizam, kao već floskula, nije najveća prijetnja za opstanak Evropske unije. Smatram zapravo da je najveća prijetnja opstanku Evropske unije i njenoj integraciji ili sa druge strane dezintegraciji o kojoj nerado se i vrlo malo govori jedan revolt. Prosto revolt prema principima i prema institucijama konstitucionalnog liberalizma, na kraju krajeva demokratija ako hoćete. Tu dolazimo do svojevrstnog paradoksa, dakle da demokratija sama sebi na ovakvom putu predstavlja smetnju i to vjerujem da je suština. Dakle, ako tom revoltu dodamo jednu eksploziju teorija zavjere, jedan onako imanentni, rekao bih jedno imanentno nepovjerenje u mejnstrim medije, onda imate formulu za populizam i to populizam u usponu i ti populistički

pokreti, te populističke partije zapravo danas nude sve ono što je kontra demokratiji. Jednim većinama, kako ih Kraster naziva, čuveni bugarski mislilac, dakle tim većinama ulivaju lažnu nadu, ulivaju im jedan komfor ušuškavaju ih u jedan utisak da se sve može, da je sve dozvoljeno, a zapravo je to ništa drugo nego gruba manifestacija nepovjerenja u institucije. I to zaista smatram kao prijetnju.

Dakle, u tom kontekstu stvaranja kod tih većina osjećaja nelagodnosti, osjećaja nesigurnosti, tu isplivava migrantska kriza. Prosto je ona onako jedan odličan model da se te većine zaplaše i da se na tom tragu zadobije povjerenje, već u nekim evropskim državama rekao bih ključno povjerenje. Dolazimo do paradoksa da se od 90-ih godina kada se najaktivnije razmišljalo o globalizaciji, kada su se granice otvarale, ali kada je društvo bilo diskonektovano preko ovog prelaznog perioda, danas imamo jednu Evropu koja je rekao bih paranoično zabarikadirana da im ne dođu izbjeglice. Dakle, jedna prosto osnova za jednu novu revoluciju, modernu revoluciju. To su ljudi koji neće rušiti svoje vlade, to su ljudi koji će tražiti bolju budućnost na način što će prelaziti u druge zemlje. Geografski će mijenjati svoje adrese i to su ljudi kojima nisu potrebne ni politike, ni politički /prekid/ i samim tim predstavljaju zaista jednu ozbiljnu strukturu za takvo nešto. U tom dijelu želim da kažem, usudiću se da kažem da je to u Evropskoj uniji jedne naglavačke izvrnute stvarnosti. Zbog toga se vraćam na onu početnu tezu, dakle nije lako menadžerisati, nije lako hendlovati ovaj proces kojim se vi bavite, to je prosto za Crnu Goru ta evropska perspektiva je danas, ne samo za Crnu Goru, nego kao lidera možda prije od svih, to je jedan prosto puzajući cilj, cilj koji se stalno negdje pomjera, potrebna su ta stalna adaptacija, stalna usavršavanja u svemu tome.

I na kraju želim da kažem da prosto to me uvijek negdje podsjeti na onaj paradoks nestanka Habzburške monarhije, Habzburška monarhija je nestala na način što su je uništile demokratske snage od 1848 do 1918. taj sukob kosmopolitskih liberala i nacionalno orijentisanih demokrata završio se pobjedom demokrata i nestankom Habzburške monarhije. Vjerujem da tako moramo čitati istoriju na tragu ovoga što su nam ciljevi evropskim integracijama. I konačno, na kraju želim da kažem i to ja sam eurooptimista, ja ne vjerujem u romantični kraj istorije Frensis Fukujame, ne vjerujem u to. Ne vjerujem u to da danas Crna Gora može biti neutralna, ne vjerujem u to da danas Crna Gora može biti pametnija od drugih. Ne. Smatram da Crnoj Gori danas treba takav okvir, smatram da nema boljeg okvira od Evropske unije i smatram da treba iskoristiti sve te integrativne benefite kako bismo ojačali unutrašnji institucionalni okvir i bili spremni za nešto što će sutra garantovati bolji život i bolji standard građanima Crne Gore bez obzira kako se zvala ta integracija i taj budući paket aranžman. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:14:14)

Hvala poslaniku Divanoviću.

Kao što sam najavio, poslanica Nada Drobnjak je sljedeća, nek se pripremi koleginka Aleksandra Vuković.

NADA DROBNJAK (18.12.18 13:14:24)

Hvala potpredsjedniče,

Uvažene kolegice i kolege, glavni pregovaraču sa svojim timom,

Evo nakon govora o prijetnjama o kojima je govorio kolega Divanović, a koje mogu da zatalasaju evropskepticizam, naravno i sa optimističkim krajem njegove diskusije, ja ću se vratiti na temu, govoriću o izvještaju.

Izvještaj za prvu polovinu 2018. godine, vrijeme predsjedavanja Bugarske i reći ću značajni rezultati u procesu integracija Crne Gore. I sami ste u uvodnom izlaganju, a i u više diskusija govorili o dva nivoa pregovaranja tehničkom i političkom i zaista o tehničkom nivou pregovaranja možemo samo izreći pohvale. I sami ste rekli da je u ovom izvještajnom periodu Kancelarija, ranije Ministarstvo dalo 53 mišljenja o zakonima i preporukama, da smo mi u Skupštini u tom periodu iz Vlade dobili sedam zakona koji jesu vezani za pravnu tekovinu Evropske unije. I hvala vam što ste

iznijeli podatak koji je danas podijeljen sa javnošću, a to je da je porastao nivo podrške građanki i građana Crne Gore za proces evropskih integracija. To jeste upravo rezultat tehničkog, a ja sam uvijerena, prije svega, i političkog nivoa pregovora. Zašto stavljam akcenat u ovom trenutku na politički nivo pregovora jer tu jeste i veća komunikacija sa javnošću. Sve ono što se tehnički odradi neophodno je podijeliti sa javnošću da bi oni vidjeli benefite cijelog procesa.

Već smo konstatovali da su tokom 2018. otvorena dva pregovaračka poglavlja, da očekujemo da će vrlo brzo se otvoriti i posljednje pregovaračko poglavlje 8 i jako je važno konstatovati da novi model rada koji se primjenjuje od maja mjeseca ove godine, kada je formirana Kancelarija za evropske integracije unutar Generalnog sekretarijata Vlade da je poslata jasna politička poruka da integracije Crne Gore u Evropsku uniju ostaju državni prioritet. Pa to opet povezujem sa onim, građani su to shvatili, primili su tu informaciju i to jeste zaista jako važno, baš kao što je važna poruka Čarlsa Tanoka koji je u novembru kada je Evropski parlament usvojio Izvještaj o Crnoj Gori za 2017. rekao uz takva postignuća međutim dolazi i veća odgovornost, u tom smislu Evropski parlament je jasno iznio svoju zabrinutost povodom slobode medija u zemlji, kao i potrebu za intenziviranje borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, ali da želi Crnoj Gori dobru budućnost i što je važno ne sumnja u njen uspješan put ka članstvu u Evropskoj uniji.

Kolega Rakočević je govorio o tome koliko je zaista sloboda medija u Crnoj Gori, ali rekao je još nešto što je važno, tj. da Evropska unija očekuje da će u Crnoj Gori biti i više žena u politici i ja moram podsjetiti i kolege i kolegice iz Parlamenta ali i javnost, da je Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore u februaru, znači u izvještajnom periodu ove godine posjetio Evropski parlament da smo se mi članice Odbora, koje smo tada bile u delegaciji sreli sa visokim predstavnicima evropskog Parlamenta, da smo se sreli sa Čarlsom Tanokom, Eduardom Kukanom, Davidom Martinom i potpredsjednicom evropskog Parlamenta zaduženom za Zapadni Balkan Liviom Jarokovom. Najsnažniji osjećaj koji smo imali to je da je opšti utisak da poslanici evropskog Parlamenta snažno podržavaju proces evropskih integracija Crne Gore kao i napredak Crne Gore u pregovorima o pristupanju. U ovom periodu održao se i Samit u Sofiji koji je važan kako za države Zapadnog Balkana tako i za Crnu Goru, a prije svega zbog onog što je prepoznato u završnoj deklaraciji, a to je da je prepoznata važnost izgradnje Jadransko-jonskog auto-puta, takozvanog "plavog" auto-puta, da je prepoznata važnost politika za mlade, između ostalog i da je udvostručena sredstva programa Erasmus+ za regiju.

Moram na kraju reći da glavni pregovarač Drljević sa svojim timom radi predano sa puno entuzijazma, postiže zavidne rezultate, to se vidi od maja do danas, ali da razmatrajući ovaj izvještaj smo dužni da i prethodnom glavnom pregovaraču, gospodinu Andriji Pejoviću, se zahvalimo za rad, trud koji je uložio i rezultate koje je postigao. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:20:09)

Hvala i Vama poslanice Drobniak.
Sljedeća poslanica je Aleksandra Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (18.12.18 13:20:18)

Zahvaljujem potpredsjedniče Nimanbegu.

Pozdravljam građane i građanke Crne Gore, naravno naše goste, posebno pregovarača uvaženog gospodina Drljevića i kolegice i kolege u Parlamentu.

Zboriti o Evropi, to već znači biti u Evropi jer Evropa je u nama. I ono što definitivno treba da znamo jeste to da Evropa nije omeđena granica, ona nema ni granice, rekla bih čak ni teritorije. Evropa je u ovom smislu u kome mi danas govorimo jedna velika metafora i fora je zaista biti na tom velikom i značajnom putu ka vrijednostima koje želimo da usvojimo i kojima mi smo pripadni od kada u stvari jesmo država, a to traje 1000 godina. U vezi sa tim se uvijek pozivam na to evropsko i to mediteranstvo Crne Gore. Dakle, na naše značajno evropsko nasljeđe podsećam zato što me zaista na to inspirisao kolega Nikola Divanović u svom izvanrednom osvrtu u ovom

izvještaju da je u stvari tamo neđe u nekoj mitologiji u Budvi, iz koje on dolazi, tamo neki Kadmo koji je osnivač grada rođeni brat baš Evrope. Dakle, nijesmo mi toliko nespremni za ovo bili nikad, a ponajmanje u onom trenutku kada smo se odlučili da postanemo dio sistema vrijednosti. Jer, ako je Evropska unija teritorijalno institucionalno omeđena to nije Evropa i to mislim da je jedna od najznačajnijih poruka i za to Crna Gora danas jeste prvakinja u pregovaranju i sigurna sam da će bez obzira na to što postoje određeni regionalni problemi u vezi sa integracijom ona sama ući u Evropsku uniju jer to zaslužuje.

Naravno, mi kao jedna osobena kultura nikada ni prema čemu nijesmo imali sluganski odnos. Da, naša želja je velika da postanemo dio ove velike priče, ali mislim da je i govor predsjednika naše partije i predsjednika države, gospodina Mila Đukanovića, u evropskom Parlamentu, jasno ukazao na to koliko mi zaista mislimo na nekako obje strane. Dakle, sagledavamo sebe i svoju poziciju, ali zato i poziciju same Evropske unije i ono, naravno što su njeni veliki problemi. Jer, mi sada o integraciji govorimo u svijetlu Bregzita, dakle kada je jedna država koja je čini mi se i najviše nas uvjerila u tu evropsku vrijednost, odlučila da izađe iz evropske zajednice. A s druge strane govorimo i u svijetlu funkcionisanja Evropske unije i toga kako ćemo mi zaista kada uđemo u tu instituciju, rekla bih veliku, a to je da u stvari ono što je predsjednik Makron, a čini mi se i Merkelova u svojim posljednjim govorima ukazali na to da su nacionalizam i populizam upravo donijeli u najvećoj mjeri taj evropski skepticizam. Zašto ovo kažem? Govorim u vrijeme post istine i kada su fejk njuz postale glavne vijesti, ono u što vjerujemo. Posebno bih se osvrnula na ovaj izvještaj u smislu jednog poštenog odnosa u vezi sa tim kakva je pozicija medija u Crnoj Gori. Sigurna sam da to nije urađeno iz tog razloga što vi znate da su poglavlje 23 i 24 najvažnija poglavlja, nego je to urađeno zbog toga što želimo da ukažemo i na to da, bez obzira na to što zaista smatram da postoji određena sloboda medija u Crnoj Gori. Po mome mišljenju ona je izuzetna u odnosu na slobode medija u državama u regionu makar nam tako poslanici koji dolaze iz parlamenata regionalnih govore, ali s druge strane mi želimo da postignemo evropske standarde u tom smislu, pa u tom smislu onda ona nije dovoljna.

Dakle, vi ste naveli ove napade na novinare Vijesti, istakli ste i tu važnu komponentu, ja bih ukazala na tu JUFREX- ovu analizu medijskog sektora u Crnoj Gori koji je urađen krajem 2017. godine, a koji je prezentovan čini mi se u maju. Mislim da bi posebno mi koji smo u zakonodavnoj vlasti s obzirom na to da tamo postoje važne preporuke za nas koji smo zakonodavci, trebalo da se koncentrišemo i da vidimo koja su to najbolja rješenja. Da zbog nas samih, ne zbog toga što ćemo sigurna sam veoma brzo postati dio Evropske unije, zbog nas samih, zbog naše medijske osviješćenosti, zbog naše medijske pismenosti, zbog našeg poštenog odnosa prema pozivu novinara i uopšte tom medijskom pozivu koji je veoma značajan, da to uradimo onako na jedan da kažem i originalan, bez obzira na preporuke, s druge strane odgovoran način. Jer, hoćemo da pokažemo ono što bi trebalo i medije u Crnoj Gori da pokažu, a to su profesionalizam, prije svega da su vođeni time, jer mi želimo kao vlast u Crnoj Gori, posebno mislim na ovu zakonodavnu da i medijskim zakonima koji će uskoro biti na dnevnom redu u ovoj skupštini da doprinesemo ulasku Crne Gore i njenoj integraciji u Evropsku uniju.

Dakle, evo vrlo kratko, željela sam baš ovaj dio izvještaja o medijima zato što se prethodnih dana govorilo i o poglavlju 27. Znao zašto je ovaj izvještaj strukturno još dobar i zašto je dobar za analizu? Zato što baš u vezi sa poglavljem 27 će vi opisujete situaciju u samom djelovanju Vlade Crne Gore kažete što bi trebalo da uradi kako bi se to poglavlje otvorilo. I zaista danas nam se pokazuje kada je u Briselu otvoreno poglavlje 27 da su sve one stvari u vezi sa Solanom, u vezi sa Eko fondom, jer znamo da je krajem novembra Vlada donijela odluku o formiranju Eko fonda izvršena. Dakle, da vidimo da zaista se odgovorno pristupa i odgovorno odnosi prema onome što su zadate projekcije našim integrativnim procesima. Tako da mislim da je ovaj izvještaj veoma koristan na polugodišnjem nivou dobijamo decidirane podatke o tome što se radilo u prethodnom periodu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:26:36)

Hvala poslanice Vuković.

Došlo je do male izimjene, sada će govoriti poslanik Ranko Krivokapić i onda imamo još

zadnjeg govornika Andriju Nikolića. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (18.12.18 13:26:53)

Ovako na brzinu sam utrčao, ali tema uvijek neispričana.

Mlada koleginica uvijek inspiriše svojim bavljenjem Crnom Gorom, da joj dam još jednu istorijsku sliku. Devedesete godine plakat reformskih snaga Crne Gore glasio je "Vratimo se u Evropu". Na njemu je bila kraljevska porodica Petrović sa svim zetovima, kraljevskim glavama, a sa druge strane bio je poklič - 100% Crnogorci, ustaše, NATO-vci itd.itd. Čak i znak je bio sa evropskim znakom ono veliko E i U i to je bilo 90. godine poklič one građanske Crne Gore da se vratimo u Evropu, jer smo znali da ne idemo u Evropu, išli smo u ponore azijskih despotija, plemenskih ratova, bratoubilačkih ratova i afričke pljačke. Odgovor na takav poziv Evropi je bilo tih osam godina sunovrata Balkana, Crna Gora kao na žalost voljni ili nevoljni saučesnik kako god hoćete, presuda istorije će biti možda blaža, ali osnovno djelo isto. Osnovno krivično djelo isto u istorijskom smislu, ne govorim u pojedinačnom smislu. I Crna Gora prešla, kao što vidite, ogroman put od toga sunovrata do ovoga da je sada i progonitelj i progonjeni zajedno na putu u Evropsku uniju. Naravno, tada je i NATO bio genocidna organizacija, Evropska unije je uvela ničim opravdane sankcije, gdje su nam Ujedinjene nacije bili neprijatelji, a kamoli Evropska unija i NATO. I ne govorim iz tog primarnog razloga da bi se pokazalo, kako neki imaju viziju, a kako neki nemaju viziju i ti koji nemaju viziju uvedu narod i državu u sunovrat. Nego o tome da bismo učili zajedno istorijsku lekciju, ona je plaćena. Ona je plaćena i ljudskim žrtvama i ekonomskom devastacijom i moralnom devastacijom i jačanje kriminala, ratnog kriminala koji je poslije postao organizovani kriminal u državi itd. itd.

Svake istorijske lekcije su najskuplje lekcije, ali su manje skupe ako iz njih nešto naučimo. Ako pokušavamo da zatvorimo oči da kažemo nije ih bilo, ili nijesu bile takve kakve su, ponoviće se, biće još skuplje. Jer ukupni supstrat ovog društva je i politički, pa usuđujem se reći i moralno manjeg kapaciteta nego što je bio 90-ih godina.

Jugoslavija i Crna Gora je imala posebni Sporazum o saradnji sa Evropskom ekonomskom zajednicom, tada se tako zvala nije se zvala Evropska unija. Bila je na korak od Evropske unije. Ante Marković nam je govorio ako ne bude rata i to je govorio, ako se dogovorimo učićemo u Evropsku uniju kao prvi. Mi ćemo sad ulaziti kao posljednji, a bili smo prvi, svi zajedno. Ne govorim o Crnoj Gori vi me dobro razumijete i to su poruke. Ako sad ne shvatimo poruke iz ovog vremena one su blaže po rječniku, ali nijesu manje opasne. Juče sam citirao zaključke u Crnoj Gori koje je upravo predložio gospodin Tanok. Gdje pozivaju politički vrh Crne Gore, ne da grade auto-put. Što ja mislim da je suštinski važno i što smo inicirali mi kao ideju, nego da se borimo protiv kriminala, korupcije, pranja novca itd. itd. vrh Crne Gore. Ako je nešto problem u vrhu, bar to mi možete vjerovati da znam, onda se to i najlakše i najteže rješava. Najlakše ako postoji politička volja, najteže ako ne postoji politička volja. Sve ono što je bilo u vrhu problem, oko nezavisnosti, oko NATO-a smo rješavali, bila je politička volja.

Ovdje se mora dokazati da ima političke volje, ne mora meni, ne mora SDP-u, ne mora nikome. Mora se pokazati rezultati, mjerljivi rezultati i to traži Evropska unija od nas. A na još jednom primjeru, da vam pomognem gospodin Tanok, kako je i on mijenjao svoj ... o Crnoj Gori. U martu 2006. godine sam imao svjedočenje pred Affetom - Odborom za vanjsku politiku Evropske unije u Evropskom parlamentu. To je kao što vidite dva mjeseca prije referendumu. Riječnik koji je on upotrijebio o Crnoj Gori tada, o kriminalu u Crnoj Gori, o našem predsjedniku Vlade itd. itd. bio je što ja volim reći mutatis mutandis ono što je pisala srpska štampa o nama. E isti taj čovjek sad je napisao računam objektivnan izvještaj, ali i taj objektivnan izvještaj traži da se borimo protiv kriminala i korupcije. Ako stvari postavimo u ovakvoj vremenskoj distanci od tri decenije, onda ćemo biti mudriji, svi zajedno mudriji, da ne ponovimo greške. Liderstvo one velike Jugoslavije se pretvorilo u sunovrat velike Jugoslavije i odlazak svih nas na začelje. Ne računam Sloveniju i Hrvatsku, jer to je druga kulturološka regija što bi se reklo. Računam nas ove ostale koji smo bliži jedni drugima ako tako mogu reći. Kulturološki i ekonomski i socijalno.

Isto tako Crna Gora od ovoga što je sada lider u integraciji u jednoj oblasti, ili otvaranju poglavlja itd. može doći do začelja, ako ne bude donosila prave odluke po pravim putokazima. A

pravi putokazi stižu iz Brisela i premijer je juče, evo završavam, jasno rekao što je najvažnije vladavina prava i ništa drugo ne treba da se mjerimo nego po tome. Ako to uspijemo da radimo da je zakon jednak za sve da svako radi svoj posao ostaćemo lider i bićemo lideri kao Jugoslavija, ako ne hoćemo na začelje, drugi će nas preteći, a to ćemo teškim ekonomskim i drugim rezultatima za građane Crne Gore, da sad ne govorim apstraktno za državu Crnu Goru.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:33:04)

Kolega Škrelja, izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (18.12.18 13:33:25)

Gospodine potpredsjedniče, gospodin Krivokapić uvijek ima inspirativnu priču i priča ono stvarno što negde je pročitao i što je imao prilike da čuje kao dugogodišnji državnik ove države. Ali, ustao samo da mu dodam još jednu rečenicu koje je izrekao Čarls Tanok na zadnjem poslu, jer smo zajedno bili sa gospodinom Krivokapićem i gospodinom Drljevićem. On je doslovice rekao Crna Gora je dobra vijest, znači niti je pomenuo kriminal, niti je naložio bilo kome da se time bavi, što treba da bude zadatak svake vlasti, borba protiv organizovanog kriminala. Ali je doslovice, ključna rečenica gospodina Tanoka je bila Crna Gora je dobra vijest za Evropu. I ono što me zanima, pošto sam se javio za komentar bez ikakvih predrasuda, 90-ih godina taj Savez reformskih snaga imao je plakat Crna Gora sa Petrovićima i sa zetovima i sa unučadima i sa svima u Evropi. Samo se postavlja pitanje, de smo mi trebali da budemo, mi manjine, jesmo li mi u tom vozu i u toj lokomotivi ili je namjeravao da nas ostave negde.

Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:34:53)

Veoma inspirativno, kolega Škrelja i za mene. Koleginica Vuković je govorila i inspirisala poslanika Krivokapića. Evo da čujemo odgovor poslanika Krivokapića.

RANKO KRIVOKAPIĆ (18.12.18 13:35:08)

Pa, to je bio pravi voz za Evropu, možda Vi nijeste personalno bili. Albanci jesu i to u ogromnom broju u tom vozu za Evropu, jer su Albanci bili u ogromnom broju i kod kralja Nikole i kod nas. Da vas podsjetim kralj Nikola je, kad je dobio tu teritoriju da čak ne kažem ni oslobodio, nego kad je dobio tu teritoriju ostavio prvih 10 godina šerijat kao vladajući zakon iako su već imali imovinski zakoni za Crnu Goru kao građanski zakon. Šerijat je ostavio 10 godina, Muslimanima u Crnoj Gori, ostavio Albancima vojne jedinice i komandu nad vojnim jedinicama da bi pokazao da je to zemlja svih. I zato taj kralj Nikola nije bio progonitelj, nego je bio u pravom smislu ujedinitelj Crne Gore. Iako je ratovao protiv nečeg što je bio simbol tada otomanske imperije, simplifikovano znamo i vi i ja ne moramo pričati na tom nivou. E tako smo htjeli Crnu Goru koji integriše svoje manjine, jer tada su manjine proganjane bile, ne od nas, vi znate ko ih je proganjao. Vi znate, čak smo i mi bili proganjani kao 100% Crnogorci. Ja sam sačuvao te naljepnice gdje nam lijepe 100% Crnogorci, jer smo bili previše Crnogorci.

Iskreno da vam kažem ja sam jedino bio previše Jugosloven, ponovio sam to više puta. Ali ste iz te negacije, ta poruka je bila puna integracija Albanaca i svih građanskih u Crnoj Gori, a na drugoj strani je bilo - nema Crnogoraca. Ali ako mi dozvolite, ako nema Crnogoraca u Crnoj Gori, neće biti ni Albanaca ni Bošnjaka, vjerujte mi, a ni Srba, ako su malo pametniji. Ali, to je tada bila ta poruka, evropska poruka, koja je okupljala. Znate moj stav koji je vječan što se toga tiče, koliko ja pričam. Crna Gora može biti građanska ili je neće biti. Crna Gora može biti građanska ili neće

biti, a to znači, svi imamo pravo na svoje specifičnosti, nacionalne, vjerske kulturološke, ali moramo biti u političkom životu građani. Oko Tanoka, ja sam to upravo naveo, tada sam ja razbijao glavu sa Tanokom pred punim amfiteatrom u Evropskom parlamentu na njegove optužbe. Tada sam ja branio to što se mora braniti, pričao pozitivne istine. Ali sam vam rekao kao posljednji primjer kako je on promijenio stavove. Kako je promijenio stavove kao kretanje naše kad znamo donijeti dobre političke odluke i upozorio što će biti ako ne donesemo političke odluke. Na istom tom sastanku, znate da su podržali moju poruku o zarobljenoj državi, o Tari i o drugim stvarima, evropski parlamentarci.

Prema tome, ja samo pozivam na zajedničku mudrost, nikog ne optužujem svi imamo grešaka i uspjeha i u životu i u politici. Te greške su pogotovo u politici izdržive, ako naučimo i sljedeće korake povučemo zajedno da ne ponovimo barem stare greške. Biće novih izazova i novih grešaka, a nemojmo da ponavljamo stare greške. Dajte da idemo putokazima koji su nam odredili, dozvolićete mi na iskustvo, a znam dovoljno tog iskustva koje je iza scene, stiće ljekovi za ovakve dijagnoze /prekid/ teška dijagnoza.

Dajte, da mi propisujemo ljekove, jer kad njihovi stignu, neće biti problem za opoziciju, biće problem za vlast i to je kao što vidite briga o državi, nije briga o vlasti. Briga o državi, da prođemo boljke svojim imunitetom, a neko da nam donosi ljekove. Dajte razvijmo svoj imunitet bavljenja problemima, idimo u susret tim problemima, nemojte da nas drugi liječe. Nemojte da nas drugi liječe, to su uvijek, ne mogu biti dobri ljekovi kao sami kad imaju imunitet, ne mogu biti dobri ljekovi. Iskreno da vam kažem u tim igrama ti ljekovi nijesu ni pravedni često, nego su uprošćeni ... i vođeni njihovim interesima, ne našim interesima. Nadam se da se razumijemo, u našem poslu ne možemo sve reći.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:39:00)

Hvala, kolega Krivokapiću.

Ovim smo završili mali krug polemike.

Evo da čujemo šta o ovoj tački razmišlja Andrija Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (18.12.18 13:39:13)

Hvala Vam, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani pregovaraču Drljeviću sa saradnicima, evo dozvolite da na kraju ove rasprave pokušam da sumiram dio onoga što su govorile već moje uvažene kolege vrlo kompetentno i stručno o ovoj temi i dam kratak osvrt na ono što ste vi predstavili kroz vaš izvještaj.

Naime, pomenuo je maločas kolega Škrelja da interpretirajući jednu od izjava evropskih zvaničnika, konkretno gospodina Tanoka da je Crna Gora dobra vijest za Evropu. Ona nije samo dobra vijest za Evropu, ona je prozor Evropske unije prema Zapadnom Balkanu. Crna Gora je danas najstabilnija, najbezbjednija i najrazvijenija država regiona Zapadnog Balkana. Kad se vratimo 20 i kusur godina unazad do onog stravičnog jugoslovenskog propadanja jedne situacije u kojoj je naša zemlja bila pogođena inflacijom, kada su se penzije naših dedova i baba ubacivale u šporet, jer nijesu bile u vrednosnom materijalnom smislu dovoljne da podmire troškove jedne vekne hljeba, pa još unazad kad je Crna Gora sebe finansirala zahvaljujući onom fondu za čuvena nerazvijena područja u bišvoj Jugoslaviji, onda je taj napredak Crne Gore zbilja impresivan. Naravno, nije to palo s neba, to je došlo kao posljedica jedne mudre i odgovorne, državničke politike u Crnoj Gori predvođene dominantno rukovodećom političkom partijom na političkom tržištu Crne Gore, Demokratskom partijom socijalista i zbog toga smo mi danas u prilici da konstatujemo da se Crna Gora nalazi u finalnoj, posljednjoj, završnoj, ali istovremeno i najizazovnijoj fazi evropskih integracija.

U 2018. godini potvrđena je jasna evropska perspektiva, zasnovana prije svega na pojedinačnim rezultatima i zaslugama, dakle na pricipu regate i sve je to promovisano u Sofiji kada je formulisana nova strategija proširenja Evropske unije na Zapadni Balkan koja je oročena onim rokom do 2025. godine.

Pored toga održan je i Samit Evropska unija-Zapadni Balkan u Sofiji gdje se prvi put poslije 15 godina sastalo društvo koje predstavlja rukovodeći kadar zemalja Evropske unije i zemalja Zapadnog Balkana. Ako sve to uzmemo u obzir, onda zbilja možemo da kažemo da je 2018. godina za Crnu Goru bila izuzetno važna i da iz tog provizorijuma imamo zbilja ozbiljan razlog da budemo veliki optimisti. Ako se vratimo unazad do 2009. godine kad je finansijska kriza potresala Evropsku uniju koja je produkovala kasnije ekonomsku krizu, nakon te ekonomske krize imali smo institucionalnu krizu i konačno političku krizu o kojoj je govorio kolega Divanović, gdje smo evidentirali rast onih desničarskih populističkih pokreta u Evropi. Oni su iskoristili naravno krizu liderstva u Evropskoj uniji i pokušali da se nametnu građanima Evropske unije nudeći neke nove populističke koncepte koji nijesu bliski demokratiji, ali su se u tom vremenu pojavili i popunili taj prazan prostor koji je prije svega bio deficitaran izostankom političke vizije o Evropi. Međutim, ono što vidimo je da je i ta vizija Evropske unije u ozbiljnom pokušaju da se zanavlja i da se obnavlja. Ako pogledamo regionalni kontekst i pogledamo iskustvo Makedonije gdje smo poučeni negativnim opet iskustvom sa Crnom Gorom, gdje smo bili pratkično u susret 2016. godini i ostvarivanju našeg spoljno-političkog prioriteta, dakle, članstva u NATO-u, ostavljeni sami na ledini i kako smo se uspješno sa tim izborili, dakle poučena tim negativnim iskustvom, Evropska unija je pojačala svoj angažman u regionu.

Vidjeli smo uoči referenduma i uoči ustavnih promjena u unutar Sobraanja imali smo jednu ozbiljni i zapaženu akciju međunarodne zajednice gdje smo registrovali posjetu kancelarke Angele Merkel, koja se direktno uključila u političko rješenje u Makedoniji. Ne samo Njemačku kao ključnu snagu Evropske unije imali smo i ozbiljnu involviranost Sjedinjenih Američkih Država kroz prisustvo njihovog državnog sekretara za odbranu, gospodina Matisa.

Dakle, sve to ukazuje da se zanavlja interes Evropske unije i naših međunarodnih partnera za region, što je dobro, jer je i to jedan od uslova da se očuva integracioni entuzijizam kod zemalja regiona i kod naših građana. Zaista hrabri podatak da danas u Crnoj Gori imamo okolnost da 66% građana Crne Gore podržava članstvo u Evropskoj uniji. To se logično nadovezuje na sve ono o čemu sam govorio u pogledu ukupne emancipacije državne politike Crne Gore kroz dalje sazrijevanje građana Crne Gore. Mi nikad nijesmo bili bliži Evropskoj uniji i svijest o toj ... Dozvolite uz izvinjenje potrpedsjedniče, što sam odužio da na kraju apostrofiram i važnu ulogu parlamentarne diplomatije u cijelom procesu kao neko ko je predsjedavao tokom prethodne dvije godine Odborom za međunarodne odnose, dozvolite da vas informišem o tome da smo imali preko 210 međunarodnih aktivnosti za vrijeme dosadašnjeg trajanja mandata ovog Parlamenta. Od toga preko 100 je bilo usmjereno prema predstavnicima država koje dolaze iz zemalja Evropske unije.

Evo kroz te podatke, mali osvrt i na ono što se često pokušava manipulativno predstaviti u crnogorskoj javnosti, da li se i koliko radi u Skupštini Crne Gore. Radi se mimo plenuma i u okviru radnih tijela Parlamenta i u Odboru za evropske integracije i u mnogim drugim radnim tijelima vrlo intezivno, neko konkretno kroz međunarodne aktivnosti, neko kroz unutrašnju reformsku aktivnost, ali takođe sa vrlo jasnim i vrlo ozbiljnim refleksijama na međunarodnom planu. Naravno što je mnogo važnije to je aktivnost ključnih državnih adresa u pogledu političkog dijaloga koji je inteziviran sa Evropskom unijom tokom 2018. godine. Pažljivo čitajući vaš izvještaj gdje ste predstavili aktivnosti šefa države, šefa Vlade, šefa Parlamenta i šefa crnogorske diplomatije i tu imamo porast i inteziviranje diplomatskih aktivnosti sa zemljama Evropske unije, čak preko 100. Što je posebno važno, ako se uzme u obzir da je Bugarska predsjedavala Evropskoj uniji u prvoj polovini godine, a da to sad do kraja ove godine čini Austrija, važno je istaći da smo sa svim tim državnim adresama imali frekventnu komunikaciju, čak i u okviru ovog Parlamenta.

Predsjednici vlada, predsjednici parlamenata su se redovno na najvišem državnom nivou sastavljali i održavali politički dijalog i iz tog političkog dijaloga je dolazila konkretna politička korist za državu Crnu Goru. Mislim da smo na dobrom putu i da u susret izborima za Evropski Parlament u maju 2019. godine imamo ozbiljnu motivaciju da nastavimo sa reformskim naporima i da onda sačekamo da kažem uspostavljanje nove političke klime na nivou Evropske unije i da nastavimo ono što smo kvalitetno započeli. Hvala na pažnji i izvinjavam se još jednom što sam odužio.

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Ovim smo završili redosljed poslanika koji su se prijavili za raspravu i pitam glavnog pregovarača da li želi završnu riječ.

Aleksandar Drljević ima riječ, izvolite.

ALEKSANDAR DRLJEVIĆ (18.12.18 13:48:17)

Zahvaljujem, svima poštovani predsjedavajući, uvažene poslanice i poslanici,

Bila je zaista veoma interesantna i inspirativna diskusija i želim prije svega svima da se zahvalim koji su pohvalili ovaj Izvještaj, takođe, želim da zahvalim onima koji su dali zaista konkretne sugestije i prijedloge kako bi mogli da unaprijedimo sami način izvještavanja.

Želim samo kratko da se osvrnem, pošto je bio određen broj pitanja, i smatram za korisnim da damo i odgovor sa naše strane. Uzimajući u obzir da Izvještaj koji smo danas razmatrali pokriva period 01. januar - 01.jul 2018. godine, jako je važno istaći da poruka koja je došla u tom periodu sa strane i Evropske unije i država članica, prije svega, se ogleda u predstavljanju strategije o proširenju Evropske unije na Zapadni Balkan i veoma jasnim zaključcima Sofija Samita koji su potvrdili jasnu opredijeljenost Evropske unije i potvrdili da vrata Evropske unije jesu otvorena i za Crnu Goru i za sve države ovoga regiona.

Bilo je pitanje da li smo optimisti, da li možemo postići određene ciljeve i postići određene aktivnosti koje smo planirali. Ja iskreno vjerujem u ovaj projekat i potvrda toga su rezultati koje smo jutros imali prilike da prezentujemo gdje 66% građana naše države i dalje vjeruje u ovaj proces, vjeruju u ovaj projekat. Prosto ne bih bio na ovom mjestu da nisam optimista i da ne vjerujem da mi možemo ovo da uradimo.

Evropska unija jeste pokretna meta i prosto i u prethodnom periodu i sada se suočavala sa brojnim izazovima. Na nama je da u tehničkom dijelu procesa pregovaranja ispunimo ono što možemo da uradimo, a naravno, ovo sve više kako proces odmiče postaje i politički proces i na svima nama je da doprinesemo da sa svoje tačke djelovanja ispunjavamo određene obaveze koje su na nama kako bi ovaj proces doveli do kraja. Mi moramo prosto biti svjesni činjenice, takođe, da pregovaramo prvi put Crna Gora u jednom novom pristupu je u fokusu pregovaračkog procesa poglavlja 23 - 24 i da to na neki način progres u tim poglavljima diktira i napredak u ostalim pregovaračkim procesima.

Ono što smo vrlo često ponavljali je da mi u pregovaračkom procesu zaista težimo postizanju evropskih standarda i evropskih vrijednosti, a da će rezultat toga doći kao rezultat sprovođenja određenih aktivnosti i postizanja određenih standarda i članstvo u Evropskoj uniji. Mi smo kroz pregovarački proces uključili što je više bilo moguće sve društvene subjekte, upravo zbog toga što smo svjesni činjenice da je ovo proces koji zahtijeva da svaki građanin Crne Gore bude svjestan samog procesa aktivnosti koje trebamo da sprovedemo. Kao rezultat toga imamo danas situaciju da u skoro svakoj pregovaračkoj grupi imamo predstavnika ili organizaciju civilnog društva ili predstavnike nevladinih organizacija, predstavnike Parlamenta ili strukturnih udruženja, tako da to našem procesu daje novu dimenziju, jednu sliku koja zaista karakteristična samo za proces pregovaranja Crne Gore sa Evropskom unijom. Mi smo revidirali radne grupe, upravo svjesni činjenice da je potrebno da na određeni način dajemo jednu novu dimenziju, jedan novi odgovor nakon šest godina trajanja pregovaračkog procesa i zbog toga smo danas u situaciji da, mislim da nema institucije ili organizacije civilnog društva, nevaldine organizacije ili predstavnika akademske zajednice da nije da direktan ili indirektan način uključena u sam rad pregovaračke grupe. Mi ostajemo otvoreni, naravno, i za revidiranje i vrata ostaju otvorena za svakog ko hoće da se uključi u rad pregovaračke grupe i da doprinese ovom procesu koji je za dobrobit svih nas.

Bilo je pitanje koje se odnosilo na pregovaračko poglavlje 8 koje je još ostalo neotvoreno, naravno, kao i u prethodnom periodu pregovaračka pozicija je trenutno u fazi izrade i ja očekujem da u narednom periodu ona bude finalizovana. Nakon toga će biti i po ustaljenoj proceduri i praksi upućena matičnom odboru, tako da će predstavnici parlamenta apsolutno imati priliku da se upoznaju sa sadržajem pregovaračke pozicije, da, naravno, komentarišu samu /prekid/ na taj način pregovaračkom procesu.

Pitanje je bilo da li ćemo ići planiranom dinamikom i dostići 2025. Mislim da zavisi od svih nas, ne samo ni od pregovaračke grupe, od kancelarije za evropske integracije, zavisi jako od Parlamenta i zbog toga mislim da je parlamentarna demokratija, parlamentarna diplomatija, naravno, u svijetlu demokratije jako važna i može da doprinese da mi ovaj proces dovedemo do kraja i da 2025. godina zaista bude jedan realan cilj, jer uključivanje u Evropsku uniju nije posao samo jedne institucije Vlade i Parlamenta, već svih nas i mislim da svako od nas može da doprinese ovom procesu. Hvala lijepo.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:54:06)

Hvala, poštovani gospodine Drljević.

Ovim smo završili raspravu, konstatujem da smo završili pretres o Devetom polugodišnjem izvještaju o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju za period januar-jun 2018.godine.

Sada prelazimo na planiranu tačku dnevnog reda, a to je **Izvještaj o realizaciji akcionog plana za sprovođenje strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014 -2020. za 2017.godinu.**

Ovlašćeni predstavnici su Dragica Sekulić i Miloš Čelanović iz Ministarstva ekonomije. Gospodin Čelanović je takođe direktor Direktorata za razvoj. Izvjestioc Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Ana Nikolić.

Otvaram pretres, da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Želi. Izvolite. Riječ ima kolega Miloš Čelanović.

MILOŠ ČELANOVIĆ (18.12.18 13:55:05)

Hvala uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici,

Kao što znate izrada godišnjeg Izvještaja o realizaciji akcionog plana je zakonska obaveza Ministarstva ekonomije po Zakonu o regionalnom razvoju. Izvještaj je obiman, sadrži ogroman broj podataka, sve projekte koji su urađeni za prošlu godinu, objedinjuje podatke iz devet ministarstava, tri direkcije, Investiciono razvojnog fonda, Zavoda za zapošljavanje i 20 jedinica lokalne samouprave. Tako da, ja ću danas u svom izlaganju iznijeti neke od najvažnijih podataka koji su najbitniji za raspravu i ovako za javnost koji se nalaze u ovom izvještaju.

Što se tiče procenta ukupne realizacije, čini mi se, da je inicijativa Ministarstva ekonomije da se u akcione planove uvrstavaju projekti za koje su već obezbijeđena finansijska sredstva urodila plodom i za prošlu godinu imamo jako visok stepen realizacije, odnosno 83% realizacije planiranih sredstava, odnosno, od 735 miliona za planirana ulaganja imamo 612 miliona realizovanih ulaganja. Kada je riječ o projektima od 690 projekata imamo 539 projekata koji su realizovani, odnosno 78% realizacije tih projekata. Kada se tu uvrste i dodatnih 58 projekata koji nijesu bili planirani akcionim planom, imamo 86% realizacije ukupno planiranih projekata.

Kada je riječ o odstupanjima najveća odstupanja imamo iako imamo u odnosu na ukupna ulaganja veliki procenat sredstava uloženi u energetiku kao i u zaštitu životne sredine. Najveća odstupanja imamo u obnovljivim izvorima energije gdje od ukupno planiranih 170 miliona imamo realizovanih nekih 80 miliona eura za 2017. godinu što čini u procentima 47% realizacije. Kada je riječ o zaštiti životne sredine od planiranih 66,5 miliona realizovano je svega 25.700.000 što čini 39% ukupnih ulaganja.

Što se tiče regionalne lokacije ukupnih ulaganja to po regionima izgleda ovako: u sjevernom regionu i dalje imamo najveći procenat ukupnih ulaganja, odnosno 54% ukupnih ulaganja, središnji 36%, primorski 20%. Kada je riječ o ukupnim ulaganjima u pravcima razvoja, u održivi razvoj uloženo je opet najviše 58%, pametni razvoj 35% u inkluzivni rast 7%. Kada je riječ o strukturi izvora finansiranja najveći izvor finansiranja i dalje je državni budžet što je jako /prekid/ podatak, iz kredita je finansirano 32%, privatni kapital 17%, EU fondovi 4%, lokalni budžet 3% i donacije svega 2%. Što se tiče efekata Strategije regionalnog razvoja oni imaju i dalje pozitivan trend. Nastavljen je pozitivan trend rasta broja preduzetnika malih i mikro srednjih preduzeća kao i

broja zaposlenih lica u ovim kategorijama. Takođe, nastavljen je pozitivan trend sopstvenih prihoda jedinica lokalnih samouprava po glavi stanovnika, pozitivni su i posljednji raspoloživi podaci prema stepenu razvijenosti i konkurentnosti u opštini.

Što se tiče same Strategije regionalnog razvoja i akcionih planova, najveći rezultati se vide na periodima većim od jedne godine kada sagledavam ukupnu Strategiju 2014. koja je do 2020. godine, mislim da će naredne godine se uporedbom podataka iz 2014. godine vidjeti najveći rezultati.

To bi bilo neko moje kratko izlaganje sa najvažnijim podacima. Ukoliko ima pitanja ja sam na raspolaganju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 13:59:48)

Zahvaljujem se predstavniku Ministarstva i sada pitam izjaviteljku Odbora da li želi riječ. Želi.

Riječ ima koleginica Ana Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (18.12.18 14:00:03)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Ja bih vas zamolila da iskoristim pravo da spojim diskusiju kao izjavitelj i diskutant, obzirom da imam obavezu u Odboru, narednih nekoliko minuta.

Odbor za ekonomiju finansije i budžet kao matični odbor je 13. septembra razmatrao predmetni izvještaj i članovi Odbora su na tom sastanku i na tom Odboru uglavnom upoznati sa svim relevantnim informacijama i podacima koje je nudila analiza ovoga izvještaja. To znači da je u 2017. godini u Crnoj Gori realizacijom projekata uloženo 612 miliona eura, što je ipak za 132 miliona manje od iznosa koji je planiran akcionim planom.

Obim ovih sredstava je upotrijebljen za realizaciju ukupno 597 projekata na čitavoj teritoriji Crne Gore, tako da je ostvaren stepen realizacije na nivou od 86%. Odbor je takođe upoznat da su ostali nerealizovani određeni projekti iz oblasti energetike i zaštite životne sredine zbog hroničnog izazova kod porocedura javnih nabavki, zbog imovinsko pravnih odnosa, nedostatku sredstava iz miljea privatnog sektora, nedostatku sredstava iz miljea jedinica lokalnih samouprava.

Gledano po regionima, u sjevernom regionu uloženo je 330 miliona što je više od polovine ukupnih ulaganja u Crnoj Gori, uglavnom je to iskorišteno sa 88%, u središnjem regionu je uloženo 157 miliona, to je ostvareno svo što je planirano, čak i 7% više od planiranog. U južnom regionu je uloženo 124 miliona ili 58% planiranih ulaganja. Shodno pravcima razvoja Odbor je ocijenio da se najviše sredstava uložilo u održivi i pametni rast što je dovelo do stagnacije rasta negativnih razlika između jedinica lokalne samouprave u okviru regiona. Odnosno da je došlo do pozitivnog kretanja indeksa razvijenosti opština sjevernog regiona, što je i bila poenta strategije razvoja. Znači da je Odbor na kraju sa šest glasova za i jednim uzdržanim donio odluku da Izvještaj realizacije strategije regionalnog razvoja za 2017. godinu predloži Skupštini na usvajanje.

Ja bih zamolila predsjedavajućeg da nastavim svoje izlaganje, obzirom da imam obavezu na Odboru za finansije za narednih pet minuta. Hvala.

Ja ću se u svom izlaganju dalje osvrnuti malo na samu suštinu Strategiju regionalnog razvoja u Crnoj Gori, posebno osvrst na sjeverni region. Znamo da je Vlada 2016. godine, odnosno 2014. godine sa završnom 2020. godinom donijela Strategiju regionalnog razvoja, kao nužnu potrebu zbog toga što se Crna Gora nalazi ispod prosjeka razvoja zemalja Evropske unije po stepenu razvijenosti, prevashodno zbog neujednačenosti razvoja naša tri regiona, posebno kad je u pitanju sjeverni region koji zaostaje u odnosu na srednji i južni. Cilj te Strategije jeste ravnomjeran ekonomski i socijalni razvoj sva tri regiona, a upravo zasnovan na konkurentnosti inovativnosti i zapošljavanju. Kako realizovati ovakvu strategiju? Upravo valorizacijom svih naših resursa na održiv način.

Naš sjeverni region čini više od polovine ukupne teritorije Crne Gore i naseljava ga samo 28% ukupnog stanovništva, ali zato taj isti sjever Crne Gore raspolaže sa najvećim dijelom

prirodnih resursa, hidropotencijalom, obradivnom površinom, stočnim fondom, drvnom masom, rezervama uglja, rezervama olova i cinka i velikim potencijalom u proizvodnji eko hrane sa zaštićenim geografskim porijeklom. Upravo ključ razvoja sjevera jeste valorizacija tih resursa i to kroz realizaciju projekata u strateškim oblastima razvoja, kao što su saobraćaj, javna infrastruktura, poljoprivreda, energetika, turizam, prerađivačka industrija i konkurentnost.

Podsjećanja radi, želim naglasiti da naša realizacija Strategije regionalnog razvoja uglavnom počiva na tri ključna prioriteta, a to je održivi razvoj koji kod nas vuče 71% ukupnog planiranih sredstava, uglavnom investiranih u strateške oblasti kao što su energetika, saobraćaj, poljoprivreda i životna sredina. Zatim, na drugoj poziciji - pametni razvoj koji vuče 23% ukupno planiranih sredstava u oblast konkurentnosti inovacija u turizmu, kulturi, industriji i treći je inkluzivni rast koji vuče 6% od ukupno planiranih sredstava u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike.

Formula strateškog razvoja se dobija upravo kombinacijom ciljeva iz ove tri oblasti i kombinacija različita za sva tri regiona posebno. Formula strateškog razvoja za sjever jeste povećanje konkurentnosti i ubrzan održivi razvoj. Po Strategiji se predviđa da do kraja 2020. godine prosječno godišnje za sjever treba izdvajati 5% bruto društvenog proizvoda ili u prosjeku oko 190 miliona eura, a ako se računa vrijednost autoputa, onda je to i do 10% bruto društvenog proizvoda, odnosno 360 miliona eura. U 2017. godini na sjeveru je uloženo više kao što smo i rekli od pola ukupno uloženi sredstava, preko 50% ili 330 miliona eura, a kada se od ukupno uloženi sredstava izuzmu sredstva utrošena za autoput koja su iznosila 180 miliona, onda taj procenat iznosi 36% što isto govori da sjeverni region u prioritetu države i njenog strateškog razvoja. Najviše je /prekid/ rast 79%, zatim pametni 16%, a najmanje inkluzivni 5%.

Čvrsto opredeljenje za punu valorizaciju svih raspoloživih prirodnih potencijala sjevera se vidi na primjeru projekta "Kolašin 1600" koji smo nastavili da realizujemo i nastavljamo da realizujemo gdje planirano ulaganje od 50 miliona eura za valorizaciju prirodnih ljepota, preduslova i uslova Bjelasice.

Na kraju ono što se zaista nameće kao zaključak kada se izvrši kompletna analiza iz strategije našeg regionalnog razvoja i akcionog plana za 2017. godinu jeste da je u ovu realizaciju posebno došlo do sagnacije rasta negativnih razlika o razvijenosti u okviru regiona. Šansu u razvoju upravo treba tražiti u povećanju i povezivanju nauke i privrede na jednoj strani, turizma i kulture na drugoj strani i realizovanju strukturnih reformi koje treba da sprovede Vlada Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:06:57)

Hvala, kolegice Nikolić.

Ovo ćemo shvatiti kao izlaganju i ispred Kluba Demokratske partije socijalista uvodno po pet minuta i sad dajem riječ kolegi Borisu Mugoši, pa ću dati riječ ispred Kluba posebnih poslanika kolegi Aleksandru Damjanoviću i nastavljamo sa raspravom. Ja vas molim da ne prekoračujemo vrijeme, jer ću biti malo striktniji danas nego inače.

BORIS MUGOŠA (18.12.18 14:07:25)

Zahvaljujem, predsjedavajući,

Poštovane kolegice i kolege poslanici, uvaženi direktore Direktorata za razvoj gospodine Čelanoviću,

Zaista se radi o jednoj veoma zanimljivoj i važnoj temi, koliko samo komentarisanje Izveštaja, toliko i da damo jedan osvrt na to što znači ravnomjerni i regionalni razvoj. Ja na početku moram da kažem da za nas Socijaldemokrate, to je jedna od ključnih pretpostavki društveno ekonomskog prosperiteta Crne Gore, odnosno uslov je dugoročna održivost i kad govorimo regionalno ravnomjernom razvoju iako sam Podgoričanin, neće mi zamjeriti sugrađani iz središnjeg i primorskog dijela ja ću se prije svega baviti stanjem na sjeveru, jer po meni je ključna posljedica tog ravnomjernog regionalnog razvoja da razvijamo sjever i da on dođe do nivoa da

bude podjednako ili barem blizu razvoja središnjeg i južnog regiona. Posebno ako imamo u vidu jednu činjenicu, a to je da preko 50% resursa u Crnoj Gori se nalaze na sjeveru Crne Gore.

Prije toga samo ću kratko prokomentarisati dio Izvještaja koji se tiče cijelog crnogorskog područja, a to je ono što ste vi istakli da ohrabruje činjenica da je negdje preko 85% planiranih investicionih ulaganja realizovano. Sada kada gledamo strukturu tih ulaganja postoje određene zanimljive činjenice. Svakako da je dobro što je gotovo sve što je iz državnog budžeta planirano i realizovano, takođe iz kredita na zadovoljavajućem nivou su sredstva iz EU fondova i donacija, ali ono što predstavlja izazov to je mali procenat realizacije odnosno ispod 50% realizacije projekata planiranih iz lokalnih budžeta. I to je ispod 50% jer se vezuje i za središnji i južni region, ali kada bih gledali sjeverni region taj podatak je drastično manji. To znači da na sjeveru, čak imamo podatak da mislim negdje oko 5% iz EU fondova samo realizovano oko 2% iz lokalnih budžeta. Tu nalazimo onu sponu sa novim Zakonom o finansiranju lokalne samouprave koji treba lokalnim samoupravama na sjeveru da jedan novi prihod, da im ustupi veći dio poreza na dohodak, ali se nadam da će ga trošiti ne za tekuću potrošnju, nego za kapitalne izdatke.

Ti kapitalni izdaci nose dugoročnu vrijednost i posebno sam pomenuo sredstva EU fondova na sjeveru, jer ćemo takođe tim zakonom, siguran sam usvojicemo ga, i predviđen je taj fond za pomoć, prije svega sjevernim opštinama oni će ga, mislim najviše i koristiti prilikom aprikacije za EU projekte, jer je realan problem u manje razvijenim opštinama da nađu sredstva potrebna za apliciranje koje se vraćaju od strane donatora i zbog toga je zaista bitna ta uloga fonda koji će pomagati apliciranje kod projekata iz EU-a.

Ohrabruje činjenica kada gledam ukupna ulaganja da su ona negdje, najveća su bila u 2017. godini na sjevernom regionu, prije svega zbog auto-puta, ali ako izuzmemo auto-put one se u 2017. godini kreću negdje na nivou središnjeg regiona i to je zaista pozitivan podatak.

Naravno, činjenica da će oko 70% kapitalnog budžeta sljedeće godine biti za sjeverni dio takođe je nešto što će za posljedicu imati, nadam se, poboljšanje kvaliteta života u tom dijelu regiona. Iako je smanjen jaz između najmanje razvijene opštine u Crnoj Gori i najviše razvijene negdje sa 8,8% na 5,6%, ali i dalje siguran sam ima još puno prostora za razvoj manje razvijenih opština, a to se prije svega vezuje za opštine na sjeveru Crne Gore.

Kada je u pitanju ravnomjerni regionalni razvoj projekat autoputa jeste krucijalni i ulaganje u putnu infrastrukturu jeste krucijalno, ali isto tako krucijalno je ulaganje i u objekte obrazovanja i zdravstva i kulture i sporta i ulaganja za lokalne infrastrukturne putne projekte i to sam sad na sjednici /prekid/... Možda građani dobro ne razumiju što je kapitalni budžet. Možda u nekom trenutku mislimo da su to neki veliki kapitalni projekti. Ne. U tom budžetu su predviđene i rekonstrukcije i škola i bolnica i domova zdravlja i što je veoma važno lokalne putne infrastrukture. E, sad se postavlja pitanje - što je potrebno sjeveru.

Osim putne infrastrukture svjedoci smo da imamo značajna ulaganja u sektoru turizma. Ja to svakako pozdravljam. Pozdravljam činjenicu da je prošle godine rekonstruisan hotel "Berane", jedan izvanredan projekat koji će značiti dosta za tu oblast. Pozdravljam i što će se završiti rekonstrukcija hotela nekadašnjeg "Mojkovac", a imali smo dugo godina i pokušaja kroz privatizaciju javna nadmetanja. Mislim da se zove sad hotel "Palas". Pozdravljam i što ću u Plavu, čini mi se nakon više decenija ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:13:26)

Hvala poslaniče.

BORIS MUGOŠA (18.12.18 14:13:30)

Pozdravljam i te investicije, ali prije svega zahtijevam od svih nas da podržimo investiciju u realni sektor da to budu investicije u drvoprerađu, da to budu investicije u tekstilnu industriju, da to budu investicije u proizvodnju hrane da imamo kvalitetnu mljekaru na sjeveru, da imamo regionalni otkupne centre i da razvijamo brend crnogorsko selo. To svakako podrazumijeva da stvorimo sve uslove tim mladim ljudima da ostanu na selo i da na taj način da spriječimo trend povećanja

nezaposlenosti na sjeveru i činjenicu da u 2017. imamo preko 15% više nezaposlenih na sjeveru u nominalnom iznosu nego u 2016. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:14:27)

Poslaniče Damjanoviću, imate riječ, a neka se pripremi poslanik Ibrahimović ispred Kluba Bošnjačke stranke, FORCA i HGI. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 14:14:36)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Gospodine Čelanoviću sa saradnikom, uz negdje nelagodu što ministrica Sekulić nije ovdje da se razgovara o ovako važnoj temi, a smatram da je bilo potrebe i mogućnosti. Kratko u ovih pet ostavljenih minuta da prokomentarišem neke stvari.

Izveštaj je metodološki korektno urađen sa tabelama, ono što se kaže, poimenice o svakom projektu koji je definisan. Možemo sada da polemishmo šta sve smatramo projektima koji doprinose ravnomjernom regionalnom razvoju, da li su tu, recimo, neki administrativni objekti i slično, ali da govorimo o ciljevima i da govorimo o procesu, manje o brojkama i ako bi neke stvari mogle biti indikativn. Kratko samo - od realizovanih 330 miliona na sjeveru 176 miliona se odnosi na auto-put. Dakle, 154 miliona su ostali projekti, što je u odnosu na bruto domaći proizvod nekih, pa meni se čini nedovoljnih 3,5% odnosno, ako se tu odbije i 32,1 milion kreditnih sredstava iz IRF, imamo još, uslovno rečeno, niže cifre. Ali i kada se te cifre stave u neki međusobni odnos, recimo životna sredina svega 2,4 miliona za životnu sredinu iz budžeta za sjeverni region, odnosno svega 0,86 miliona evra od velikih, govorim o 600-700 miliona, od ukupnih ulaganja po ovoj metodologiji za središnji region. Vi sami nabrajate ovdje i navodite da su projekti životne sredine problematični sa stanovišta ulaganja, odnosno realizacije investicija. Onda da negdje govorimo o tome da je to izdvajanje bez auto-puta iz Budžeta Crne Gore za sjeverni region manji od 1% bruto domaćeg proizvoda, što takođe može da nam da određene inpute, Ili recimo, da smo kod jedne oblasti elektromreža saniranje loše elektromreže na sjeveru, prošle godine predvidjeli 1,18 miliona potrošili sigurno 20.700 evra. To kada se brojke dovedu u odnos može da kaže, a i ne mora da kaže puno. Ono što je mnogo važnije od brojki jeste da mi realizujemo već drugu Strategiju 2010-2014. godine smo imali jednu, ova 2014-2020. u sred smo realizacije te Strategije. U međuvremenu smo mijenjali zakon, donijeli smo izmjene i dopune Zakona 2015. godine kada smo članom, čini mi se, izmjena i dopuna 19a, 19b omogućili Vladi Crne Gore da Vlada sama svojim uredbama definiše i subvenciju i sve ostale poreske olakšice kako bi ubrzali taj razvoj sjevera, odnosno ravnomjerni i regionalni razvoj, pa sada da vidimo kako brojke korespondiraju sa onim što je život. Naravno, odnos u opštinama nije potrebno pominjati. Vi ste ga korektno naveli u ovoj tabeli koja se tiče prihoda po glavi stanovnika u opštinama. Dakle, 134 evra po glavi stanovnika u Gusinju, 135 evra u Petnjici, 1.685 evra u Budvi ili 13 puta više skoro. Pametnome dosta ovaj podatak, odnosno kada uzme i neke druge cifre uporedi jasno je kakvi su dispariteti, kakvi su bili, kakvi će biti, ukoliko se zaista ne naprave krupni pomaci.

Naravno, ovaj dio gdje ste u prilogu jedan kazali o tome da imamo i rast stope nezaposlenosti uprkos svim ovim ulaganjima, dakle na 22,09 sa nekih nižih stopa ranijih godina odnosno veoma nizak broj novih zaposlenih za par hiljada za ove tri-četiri godine ili pad rasta industrijske proizvodnje, pad rasta prerađivačke industrije takođe opominju da i ovakva ulaganja, ako ih saberemo, kažem opet shodno vašoj metodologiji i definišemo na 600-700 miliona evra isključujem tu autoput kao jedan poseban projekat koji se tiče cijele države, a ne samo jednog reigona. Pitanje je da li imamo korespodenciju tih ciljeva koje želimo da ostvarimo sa svim ovim ulaganjima i brojkama.

Dakle, zapošljavanje bi moralo da korenspondira sa projektom i autoputa. Pitanje kako korenspondira i sa nekim drugim projektima. Naravno postoje i ti projekti koji će se tek valorizovati u nekim narednim godinama sad govorimo i o skijalištu Kolašin itd. Ali, generalno ostaje ogroman problem i pored pokušaja i to je negdje ovdje apel svima nama, naravno i odgovornim u Vladi

Crne Gore, da se dobro zamislamo. Demografsko pražnjenje sjevera, demografskog pražnjenja oba da kažem dijela sjevera Crne Gore, ogroman egzodus građana sa sjevera, a iz središnjeg i primorskog regiona u inostranstvo. Četiri do pet hiljada građana nam ode, pameti, najboljih ljudi u ovoj državi od referendumu ako njega uzmemo kao repernu tačku 60.000 to ne bi podnijela ni mnogo bogatije i ozbiljnije države u smislu resursa nego što je Crna Gora.

Šta konkretno i na koji način da uradimo da se to zaustavi.

Možda, jedno promišljanje da se kroz neku razvojnu politiku u centar stavi demografski opstanak sjevernog regiona. Nije suština da svi odu ili da dođu u Podgoricu, suština je da i neko odavde prepozna da ih tamo negdje može da ostvari neke svoje razvojne šanse. Govorimo o području i sa tim ću zaključiti, koje je kičma što se tiče resursa Crne Gore i energetske i rudne bogatstva i poljoprivrednih potencijala /prekid/, a koji nismo ni iz bliza realizovali, odnosno varolizovali onoliko koliko bi trebalo.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:20:13)

Zahvaljujem.

Sljedeći govornik je kao što sam najavio kolega Ibrahimović, ispred Kluba Bošnjačke stranke, FOFRE i HGI, a neka se pripremi kolega Suad Numanović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (18.12.18 14:20:28)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, poštovani predsavniče Vlade Čelanoviću, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014 - 2020. godina, za 2017. godinu, ima višestruki značaj. Ne samo kao rezultat proisteklog strateškog okvira regionalnog razvoja. Već i kao resurs informacija o realnim aktivnostima države i ostalih subjekata u prethodnoj godini, koje su dragocjene za analizu u svim oblastima i imaju za cilj bolje planiranje budućnosti tj. donošenje kvalitetnih odgovora na aktuelne izazove.

Složit ćemo se da je ravnornjermi regionalni razvoj najveća prepreka tim izazovima tj. da ujednačavanjem ekonomskih i drugih značajnih pokazatelja u svim regionima i zajedničkim približavanjem evropskom prosjeku možemo poboljšati kvalitet života svakog građanina u svim djelovima Crne Gore.

Na osnovu dostavljenog izvještaja evidentan je dobar pokazatelj trendova kada su u pitanju ulaganja na nivou države po regionima i pravcima razvoja definisani pojedinim prioriternim oblastima, kao i zadovoljavajući stepen realizacije planiranih investicija.

Ponoviću jer ste vi pomenuli, kao i kolege, za izvještajni period je na teritoriji Crne Gore planirano oko 736 miliona investicija. Od kojih je realizovano oko 613 miliona, što govori o stepenu realizacije od 83%, što smatram dobrim pokazateljem na ukupnom nivou, kao i da je pozitivan pokazatelj stepena realizacije planiranih projekata koji uz dodatnih 58 projekata iznosi 86%.

Analizom izvora finansiranja jasno uočavamo da su se najbolje realizovali krediti u iznosu od 101%. Državni budžet 96%, zatim evropski fondovi i donacije oko 80%. Dok su najlošije realizovani izvori iz privatnog kapitala iz lokalnih budžeta odnosno 55% i 48%.

Što znači da imamo prostora da se premaše izvori iz IPA fondova, a posebno treba raditi na otklanjanju administrativnih i biznis barijera i drugih prepreka u cilju bolje realizacije izvora iz privatnog kapitala i lokalnih budžeta. Trebali bismo unapređivati kapacitete, kako bi smo ostvarili ili premašivali planove iz ovih izvora.

Bošnjačka stranka u vrhu svojih prioriteta tj. svoje politike izdvojila ravnornjermi i regionalni razvoj. Zato je po meni jedan od najznačajnijih pokazatelja ovog izvještaja, da od ukupnog iznosa ulaganje u sjeverni region uloženo 330,7 miliona ili 54%.

Takođe, od ukupno uloženi sredstava u 2017.godini u sjeverni region učešće državnog budžeta je 64%. Što jasno ukazuje, da je država glavni generator realizacije većine projekata koje utiču na regionalni razvoj i da je nedvosmisleno odlučila da prioritet daje najmanje razvijenom

sjevernom regionu i promoviše bolje iskorišćenje bogatih resursa sjevera.

Na kraju, pozdravio bih jasno opredjeljenje Vlade da kroz tekuće aktivnosti daje primat ulaganjima u sjeverni region, kao najmanje razvijenom regionu i da je konačno nivo investicija u sjeverni region značajno veći u odnosu na druga dva regiona. Što bi samo po sebi trebalo da znači primicanje cilju tj. ubrzanom razvoju manje razvijenih područja uz istovremeni ukupni razvoj Crne Gore.

Takođe, kao intenciju Vlade da svake godine još snažnijom podrškom uvećavanja ulaganja u sjeverni region postizemo konkretne rezultate koji će uticati na veću konkurentnost privrede u svim područjima države. Smanjenje regionalne nejednakosti bolji životni standard građana i konačno zaustavljanje negativnog demografskog trenda.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:24:51)

Zahvaljujem poslaniče Ibrahimoviću.

Kao što sam najavio sljedeći učesnik je dr Suad Numanović, nek se pripremi Nikola Rakočević.

SUAD NUMANOVIĆ (18.12.18 14:25:02)

Zahvaljujem potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege, uvaženi predstavnice Vlade, poštovani građani Crne Gore,

Dakle, zadovoljstvo je danas raspravljati o Akcionom planu realizacije strategije regionalnog razvoja za period 2014-2020. godina sa akcentom na 2017. godinu. I meni je posebno zadovoljstvo da za svoje prethodnike koje sam čuo ranije, a sigurno i do kraja diskusije, će se iz ovih klupa čuti o regionalnom razvoju i diskusije će mojih kolega biti usmjerene na sjeverni region.

Čini mi se da to korenspondira sa onim što sam negdje prije 10 godina čuo u ovom Parlamentu sam dva puta ponovio da čuveni ekonomista gospodin Adižes je rekao da u tom razvoju Crne Gore 2008. i 2009. godine je rekao, da morate čuvati svoje resurse i da će doći vrijeme i da nerazvijeni dio Crne Gore ekonomski doživi svoj procvat.

Čini mi se i današnja sjednica ide u tom pravcu, da će kroz regionalni razvoj kroz smanjenje regionalnih razlika i kroz cifre koje dobijamo iz ovog Akcionog plana za 2017. godinu, ići u tom pravcu i da će sjever kroz valorizaciju cijelog svog potencijala kako hidropotencijala, drvoprerade, poljoprivrede, turizma i svih ostalih potencijala doživjeti svoju ekonomsku ekspanziju.

Možda to nekome u ovom momentu izgleda i nemoguće, ali sigurno da kažem ove cifre i realizacija projekata iz 2017. godine nas upućuje da će to zaista tako biti. Ako je procenat realizacije na državnom nivou od projekata 83%, po prvi put se dešava da je taj procenat realizacije u sjevernom regionu 88% i da imamo uloženi 335 miliona eura. Nikada do sada to nije bilo i prosto hrabri činjenica da u toj preraspodjeli sredstava u 2017. godini, od ukupnih sredstava planiranih sredstava imate da je sjeverni region dobio više, odnosno 54% u odnosu na centralni i južni region. Hrabri i činjenica da će se ta tendencija nastaviti i tokom 2018. godine, da je nastavljena tokom 2018. godine, da će ono što je planirano za 2019. godinu, nas isto uvjeriti da će taj procenat za sjeverni region biti preko 50%. Jer u 2018. godini, bio je na nivou 53%, a vidimo da je Predlog budžeta za 2019. godinu, kroz kapitalne projekte koji su planirani na nivou od 330 miliona od tih sredstava planirano preko 70% za sjever Crne Gore.

I dozvolićete mi da se u najkraćim crtama oslonim ipak na dvije stvari. Crna Gora u onoj bivšoj Jugoslaviji, je bila nerazvijeniji dio nama zajedničke države, koristila je Fond za nerazvijena područja, a najnerazvijeniji dio u Crnoj Gori je bio upravo sjeverni region. Dakle, bez obzira na trenutni status, ovo je proces, suguran sam da idemo u dobrom pravcu smanjivanja regionalnih razlika i da ćemo i ova uložena sredstva koja su planirana na nivou od 330 miliona, računajući ono što se ulaže za izgradnju autoputa, ali se ulaže u sjever sigurno u narednom periodu i kroz EU fondove i dobijanje sredstava iz tog izvora doći negdje do projektovanih sedam, osam ili 10% od ukupnog bruto društvenog proizvoda i na taj način doći do cifre od nekih 360,370

miliona koji će se ulagati u sjever i na taj način smanjiti ovu razliku.

Dakle, ako danas razgovaramo o sjeveru, to je put da ćemo sigurno u nekom razumnom periodu zaustaviti taj negativni trend iseljavanja. Međutim, to nije samo karakteristika sjevera nego vidimo i čitave Crne Gore, ali i razvijenijih država Njemačke, Engleske i drugih država i iz Sjedinjenih Američkih Država se ljudi iseljavaju. Mi ćemo dati kroz zakonodavni institucionalni okvir, kroz strategije i kroz uložena sredstva u sjeverni region doprinos da se te razlike smanje, da konkurentnost na sjeveru bude što veća, da zaposlenost radne snage bude što veća i sigurno stvoriti jedan ambijent, gdje će ne samo građani sjevera ostati tu da žive, nego da će mnogi prepoznati koj nisu sa sjevera svoj ekonomski interes koji će ulagati, gdje će kroz investicije otvarati nova radna mjesta, a ove regionalne razlike smanjiti na najmanju moguću mjeru. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:30:40)

Hvala, poslaniče Numanoviću.

Kao što sam najavio sljedeći govornik je poslanik Nikola Rakočević, nek se pripremi poslanik Radule Novović.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (18.12.18 14:30:56)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani građani, cijenjene kolegice i kolege,

Dakle, ovo je jedno od najvažnijih pitanja politike ove većine. Počecu od kraja, takoreći, izlaganja uvaženog doktora Numanovića da je Crna Gora prije samo 20 godina, a zašto ne reći i 10 godina bila jedna od najmanje razvijenih država, odnosno tada i republika u ovom dijelu Evrope. Danas je situacija kao što znamo apsolutno drugačija. Crna Gora je najnaprednija i na svom evropskom putu, ali na putu razvoja i na putu ekonomskog progresa.

U tome je naravno znatno doprinijelo ulaganje iz kapitalnog budžeta u infrastrukturne projekte i ukupno u projekte koji obezbjeđuju ravnomjeran regionalni razvoj. Ja bih dao takođe akcenat sem na dodatnom snaženju sjevera u odnosu na južni i centralni region da vjerujem da ćemo se svi usaglasati i da u narednom periodu sem sjevera treba ulagati i fokusirati napore i na ulaganja u Ulcinju.

Uvaženi potpredsjednik Nimanbegu i uvaženi kolega Ljubo Škrelja rade puno u ovom Parlamentu ne bi li kroz sva zakonska rješenja koja se tiču Ulcinja i amandmansi i politički djelovali ne bi li unaprijedili položaj Ulcinja. Da li je to dovoljno, da li smo svi uradili dovoljno u odnosu na ono što su dominantno zahtjevi gospodina Nimabegua i Škrelje vjerovatno nijesmo. Međutim, moramo raditi više i na razvoj Ulcinja, a prije svega jednako tako razvoj ukupnog sjevera. Tada dolazimo do Izvještaja realizacije akcionog plana za regionalni razvoj. Vidimo da je 83% realizacije u smislu novca, a 86% u smislu realizovanih projekata. Mislim da je to dovoljno dobro, može naravno i bolje, ali vjerujem da u ovom trenutku treba pohvaliti taj napor Vlade.

Takođe, vrlo važno je za građane da naglasimo da je u sjevernom regionu realizovano 88% ulaganja, u primorskom 58%, dok je u središnjem regionu 107%. Dakle, evidentna je da kažem aktivnost gradova Sjevernog regiona na relizaciji onoga što su njihove potrebe i projekti koji su planirani. Vjerujem da 39% planiranih ulaganja u oblast životne sredine je nešto što mora da nas zabrine i mora da znači negativan poen Vlade u smislu realizacije zacrtanih planova iz oblasti životne sredine. Sa ovog mjesta i ja i cijela skupštinska većina mora apelovati da 39% planiranih ulaganja u oblast životne sredine u trenutku kada smo otvorili poglavlje 27 i kada je to jedan od najznačajnijih i najvažnijih izazova pred članstvo u Evropsku uniju ne smije da nas zadovolji, naprotiv.

Takođe, vidjeli smo da sredstva EU fondova su u iznosu od 4% kontribucije u ukupnim ulaganjima. Vjerujem da to mora biti više. Na Odboru za ekonomiju finansije i budžet sam upravo dobio od Ministarstva finansija informaciju da tih 4% jeste malo, međutim realizacija ponuđenih sredstava iz EU fondova je skoro pa stoprocentna. Tako da ipak ono što iz EU fondova stiže

država koristi i zato moramo čestitati, odnosno zahvaliti na takvom jednom pristupu. Međutim, ipak boriti se da sredstva EU fondova budu mnogo veća i naravno kako verijeme odmiče ona će biti. Samo za 2019. godinu, ona su duplo veća nego što su 2018. godine. Takođe, vjerujem da sve treba da nas raduje da je u Sjeverni region uloženo 330 miliona eura ili 54% ukupno uloženi sredstava.

Ponavljam još jednom, a biće govora o tome kada budemo raspravljali o budžetu za 2019. godinu da je više od pola kapitalnog budžeta koji je, naglašavam, najveći i u rekordnom iznosu od 2006. godine na ovamo, dakle, pola tog takvog velikog kapitalnog budžeta opredijeljeno za sjever. Mislim da će to dodatno unaprijediti položaj ljudi na sjeveru, dodatno unaprijediti sjeverni region.

Konačno jedan kuriozitet podatak koji nam je premijer Marković na Premijerskom satu saopštio prema određenim istraživanjima u koje je on imao uvid da mladi misle da će im bolji život obezbijediti turizam i poljoprivreda, turizam u iznosu od 76% onih koji su ispitivani, a poljoprivreda na nivou od 68% mišljenja onih koji su bili ispitivani, mladih ljudi.

Dakle, ako je to zaista tako onda mislim da je dobro što će polovina kapitalnog budžeta ići na sjever što će ukupno kapitalni budžet ići u infrastrukturu koja dodatno snaži naš turizam, a imamo povećanje budžetskih izdataka u 2019. godini za poljoprivredu, veće subvencije za poljoprivrednike i mislim da na taj način dodatno učvršćujemo ova dva strateška pravca našeg daljeg razvoja. Kad budemo sa gospodinom Rabrenovićem razgovarali, utvrditi da je recimo Fitosanitarna inspekcija stopiranjem određenog uvoza poljoprivrednih proizvoda na pravilan način, odgovorila na ono što zaista treba da bude njena obaveza, ali na taj način zaštitila poljoprivrednog proizvođača u Crnoj Gori, jer na poljoprivrednom proizvođaču u Crnoj Gori, ukupno na proizvodnji zajedno sa turizmom i razvojem infrastrukture treba da leži budući napredak crnogorskog društva. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:37:25)

Hvala, poslaniče Rakočeviću.

Kao što sam najavio sljedeći učesnik je Radule Novović, a nek se pripremi Bogdan Fatić.

RADULE NOVOVIĆ (18.12.18 14:37:35)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Uvažene građanke i građani, poštovane kolegice i kolege,

Uvijek je dobro kada na dnevnom redu imamo neku tačku koja u svom nazivu sadrži riječ razvoj. Razvoj nam je neophodan, na svim planovima, u svim djelovima države. Možda najveći izazov sa kojim se susrijeće moderna Crna Gora jeste kako da razvoj učini intezivnijim i kako da ga učini ravnomjernim. Svakako ima dosta ograničavajućih faktora zbog kojih se nije lako baviti razvojem, niti jedne oblasti ljudskog djelovanja u našoj državi. Razlozi za to su od mentalitetskih do istojirskih i manje više su poznati. Mada, neki od nas nisu skloni da uvažavaju te razloge nego za sve i svašta bez ozbiljnih argumenata krive vlast. Znamo nije tako davno bilo, ovdje je danas nekoliko puta to ponovljeno, da je Crna Gora bila najnerazvijenija jugoslovenska republika. Prije toga raznešena ratovima, s iromaštvom, glađu sve ljutim protivnicima bilo kakavog razvoja i napretka.

Na sve ovo su se nadovezale devedesete godine prošlog vijeka, sjetimo se ratnih dešavanja u našem okruženju zatim sankcija i inflacije. Naravno, moram pomenuti srećnu okolnost da Crna Gora nije sagorjela u požaru rata koji je 90.-ih bjesnio na prostoru eks Jugoslavije. Iz tog požara bojim se teško bi se ili nikako oporavila, a nije sagorjela zahvaljujući mudroj i dalekovidnoj politici DPS-a. Imajući sve ovo u vidu, a pritom znajući da nije proteklo mnogo godina iskrenom i objektivnom analitičaru mora djelovati više nego dobro dostignuti stepen razvoja Crne Gore. Naravno, nije taj nivo nešto na čemu se treba zaustaviti. Nikad tako nešto nijesmo ni čuli iz crnogorske Vlade, naprotiv, ali ako imamo u vidu polazne osnove onda taj uspjeh zaista jeste respektabilan. Naslušali smo se od raznih dušebrižnika prethodnih godina, pa i od nekih u ovoj sali, kako Crna Gora nema nikakvu perspektivu. Srećom i za njih i za nas

stvarnost ih demantuje i svakim danaom sve više demantuje. Crna Gora grabi krupnim koracima naprijed ka svom cilju, a to je ravnopravno članstvo u evropskoj porodici naroda. Na putu ka tom cilju kako je to nekoliko puta naglasio naš predsjednik nijesu nam bitni datumi, bitan nam je napredak, kvalitet i razvoj.

Pripremajući se za današnje zasijedanje sjetio sam se jednog sjajnog projekta Ministarstva kulture od prije nekoliko godina, a koji se zvao "Crna Gora jedna kulturna adresa". Zašto pominjemo ovaj projekat? Pa zato što bi mogli sad da realizujemo sličan koji bi se zvao - Crna Gora jedna razvojna adresa. Naime samo ako se Crna Gora bude razvijala ravnomjerno, bez bilo kakvih polarizacija ili velikih razlika između sjevernog i južnog dijela odnosno središnjeg, taj razvoj će biti pravi. Jer svaki dio Crne Gore raspolaže sa određenim resursima koji mogu biti odlična podloga za budući intezivan razvoj. Rekao bih, sudeći po dokumentu koji je danas pred nama, da Vlada ovo dobro razumije i da pristupa razvoju na sveobuhvatan, sistematičan način obraćajući se svim djelovima zemlje, a pritom ne gubeći iz vida cjelinu. Impoznatno djeluju najave o infrastrukturnim projektima koji su definitivno neophodni za dalji razvoj. Posebno se po značaju izdvaja autoput, ali ne treba zanemariti ni druge projekte. Ono što želim da naglasim jeste da uporedom sa intiziviranjem ekonomskog razvoja treba raditi na oživljavanju kulture u sjevernim opštinama. Moramo obezbijediti uslove u mjeri mogućeg da građanima i tih opština sve ono što je aktuelno u našoj ili internacionalnoj kulturi bude u što većoj mjeri dostupno. Nije na odmet ovdje učiti iz nekih prošlih epoha, kada je svako selo imalo vrlo aktivan dom kulture koji je bio sjedište duhovnog i društvenog života jednog mjesta i ljeti i zimi.

Isto važi i za sportska dešavanja. Sport može biti odlična prilika za okupljanje ljudi za njihovo druženje i zabavu, prosto, današnji čovjek, naročito mlađi, traži dodatni motiv, traži animativne sadržaje u najširem smislu da bi se zadržao u jednom mjestu zavolioga i za njega se vezao.

Takođe, i škole ne smijemo dozvoliti postojanje bilo kakve diskrepancije u kvalitetu vaspitno obrazovnog procesa između Sjevernog i Središnjeg ili Južnog dijela naše dražve. Ovo je jedan od važnih možda poslije zaposlenja najvažnih razloga ostanka stanovništva zato tu moramo pokazati poseban senzibilitet.

Na kraju krajeva od Pljevalja do Berana naša država se već više od vijeka ponosi sjajnim i osnovnim školama i gimnazijama, pa nema razloga da u ovom vremenu bude drugačije. Ohrabruje opredeljenje Vlade ovom smislu, ali svakako velika je uloga i lokalnih samouprava koje moraju dati doprinos ovim procesima. Naravno i građani, svako od nas ponaosob, mi naš habitus, sve ono što znamo, što radimo ponekad i ono što ne radimo nosilac je razvoja naše države. Doprinesimo daljem razvoju i učinimo Crnu Goru modernom i razvijenom zemljom, imamo i prilike i resurse za to, iskoristimo ih. Hvala vam, izvinite zbog prekoračenja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:43:48)

Zahvaljujem, poslaniku Novoviću.

Kao što sam najavio sljedeći govornik je poslanik Bogdan Fatić i poslije toga imaćemo pauzu.

Izvolite.

BOGDAN FATIĆ (18.12.18 14:44:02)

Poštovani potpredsjedniče, uvažene građanke i građani Crne Gore, kolegice i kolege poslanici, uvaženi predstavnici Vlade Crne Gore.

Strategiju regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina je donijela Vlada Crne Gore u junu 2014 .godine. U cilju uspješne implementacije Strategije regionalnog razvoja Crne Gore donose se godišnji akcioni planovi koji se pripremaju u saradnji sa svim organima državne uprave, jedinicama lokalne samouprave, organizacijama koji obavljaju poslove kojima se podstiče ravnomjerni regionalni razvoj. To je neophodno zbog novih činjenica i konkretnih akcija za naredni period.

Ukupna ulaganja kao što smo čuli nekoliko puta na nivou Crne Gore, tokom 2017. godine, su iznosila 612,6 miliona eura, u strukturi izbora finansiranja najveće ulaganje je od strane državnog budžeta 42% od ukupnih ulaganja, zatim kreditna sredstva 32% i privatnog kapitala 17%. Regionalni raspored utrošenih sredstava je za središnji region oko 157,3 miliona eura ili 26%, primorski region oko 124,6 miliona eura ili 20% od ukupnih ulaganja i za sjeverni region na koji ću se posebno osvrnuti 330,6 miliona eura ili 54% od ukupno uloženi sredstava. Značajno je istaknuti da smo tokom 2017. godine imali značajna ulaganja i od strane privatnog sektora u sjevernom regionu, ta ulaganja su iznosila oko 47 miliona eura.

Jedna od prioritarnih oblasti za sjeverni region je poljoprivreda i ruralni razvoj. Ukupna ulaganja za sjeverni region tokom 2017. godine su iznosila oko 13,6 miliona eura. Agrobudžet je značajno povećan za sva tri regiona i za prethodne dvije godine je iznosio oko 70 miliona eura. To je rezultiralo time da je broj zaposlenih u sektoru poljoprivreda i šumarstvo iz godine u godinu sve veći tako da smo krajem 2016. godine imali oko 16 hiljada zaposlenih u ovom sektoru, a krajem 2017. godine iznad 18 hiljada. Samo u sjevernom regionu smo krajem 2017. godine imali broj zaposlenih oko 11 hiljada.

Iznos utrošenih sredstava za Sjeverni region u oblasti zaštite životne sredine je bio negdje oko 13,7 miliona eura tokom 2017. godine. Najveći dio sredstava je uloženi za izgradnju postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda, sekundarne kanalizacione mreže, kao i za unapređenje vodosnabdijevanja. Samo u Beranama u izgradnji kanalizacione mreže i postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda iz budžeta Crne Gore i EU fondova tokom 2017. godine uloženo je oko 8,7 miliona eura.

Značajno je pomenuti još neke od projekata koji su realizovani u opštini iz koje ja dolazim od strane budžeta Crne Gore i jednim dijelom iz EU fondova. To je izgradnja infrastrukturnih priključaka za potrebe Poliklinike i Univerzitetskog centra u iznosu od 227 hiljada eura, rekonstrukcija Ulice Đeda Vojvodić u Beranama oko 300 hiljada eura, izgradnja Sportske dvorane u Beranama površine 5.350 metara kvadratnih, sa 1535 mjesta. Ukupna ulaganja tokom 2017. godine bila su iznad 350 hiljada eura, a ukupna vrijednost ovog projekata je iznad četiri miliona eura.

Moram izdvojiti radove na izgradnji i rekonstrukciju putnog pravca Berane-Kolašin dionice Lubnice-Jezerine, ovaj projekat je vrijednosti 34,5 miliona eura, a radovi tokom 2017. godine su bili iznad dva miliona eura. Rekonstrukcija puta Berane-Petnjica prva faza 2,1 milion eura, investiciono presvlačenje magistralnih i regionalnih puteva u opštini Berane iznad 377 hiljada eura, asfaltiranje lokalnih puteva prema prioritetima mjesnih zajednica i Opštine Berane iznad 200 hiljada eura. Sanacija odlagališta Vasove vode 121 hiljadu eura, unapređenje sistema vodosnabdijevanja u opštini Berane oko 690.000 eura. Moramo se složiti da se radi o veoma značajnim sredstvima koja su uložena u ovaj dio Crne Gore.

Ohrabruju podaci o ulaganjima u sjeverni region. Podsjetiću da su ta ulaganja u tokom 2016. godine iznosila 207,6 miliona eura, a da imamo ulaganja u 2017. godini 330,6 miliona eura. Bez obzira na kontinuirani rast bruto društvenog proizvoda u Crnoj Gori koji iz godine u godinu sve veći tako da smo 2015. godine imali rast bruto društvenog proizvoda oko 2,5% tokom 2016. godine 3,4%, tokom 2017. godine 4,27%, a kako smo čuli ove godine se očekuje rast bruto društvenog proizvoda oko 4,5%. Sva ova ulaganja su veoma značajna koje smo imali u sjevernom regionu. Međutim, sa druge strane imamo činjenicu da je razlika između najrazvijenije opštine na jugu i najmanje razvijene opštine na sjeveru 5,6 puta. Ta razlika je bila prije četiri godine čak 8,8 puta. Sve ono što imamo u sjevernom regionu i valorizacijom resursa sa kojim raspolaže sjeverni region dodatno će se osnažiti regionalni razvoj, otvoriti nova radna mjesta što je jako bitno za sjeverni region. Na taj način spriječiti migraciju stanovništva iz sjevernog regiona u primorski i centralni region i zaustaviti negativan demografski trend. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:50:04)

Hvala poslaniče Fatić.

Evo, daćemo priliku i poslaniku Živkoviću i nadamo se da ćemo imati zamjenu do tada. Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (18.12.18 14:50:15)

Hvala potpredsjedniče Nimanbegu.

Uvaženi predstavnici Vlade, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Izveštaj koji se danas nalazi na dnevnom redu jeste predmet rada upravo Ministarstva ekonomije koji se izrađuje na osnovu inputa koje Ministarstvo ekonomije dobija od strane jedinica organa lokalnih samouprava, državnih organa i drugih javnih službi. Kao sublimat svega onoga što je urađeno tokom 2017. godine dobili smo metodološki jedan kvalitetan dokument na osnovu koga možemo da vidimo šta je konkretno urađeno u odnosu na ono što je planirano za 2017. godinu. Zaista ako pogledamo da je nivo realizovanih aktivnosti premašio 80% u odnosu na planirana ulaganja za sva tri geografska regiona Crne Gore možemo biti, da kažemo, ne u potpunosti zadovoljni. Međutim, ako skeniramo i pogledamo šta je to razlog zašto nisu ukupno realizovane ove investicije onda moramo biti svjesni da i mi kao zakonodavno tijelo i Vlada kao izvršno tijelo druge službe i organi potrebno je da ulože dodatne napore kako bi imali procentualno povećanje izvršenja onoga što je planirano, a nije izvršeno. To je veoma bitno iz više razloga jer se vidi da često nedostaju određena sredstva u odnosu javno-privatnog partnerstva, da se nedovoljno koriste sredstva iz fondova Evropske unije i da često ne možemo da realizujemo određene stvari jer nisu donešena kvalitetna planska dokumenta. Znam da mi kao zakonodavno tijelo često možemo da utičemo na kvalitetan način i da dodatno kroz instrumente sa kojima raspolažemo utičemo na ubrzanje razvoja Crne Gore. Ako pogledamo, na primjer, Zakon o javnim nabavkama često pravi kočnicu u ukupnom razvoju u određenim oblastima onda to moramo na kvalitetan način sagledati. Dakle, da vidimo šta su to problemi i šta to koči realizaciju nekih krupnih vitalnih kapitalnih projekata bez obzira o kom regionu se radi.

Pošto dolazim sa sjevera bitno je naglasiti da je ova Vlada kao i sve vlade prethodne u kontinuitetu izdašno izdvajale su sredstva za razvoj sjevernog regiona, ali u odnosu na ono što je teritorija sjevernog regiona u odnosu na Crnu Goru 58%, a da samo u ovom dijelu teritorije živi 28% stanovništva i da imamo te bilanse negativnih demografskih trendova onda se moramo zapitati šta su konkretno benefiti onoga što je uloženo u sjeverni region. Ako vidimo da je realizovano 330 miliona i veći dio tih sredstava uloženi u istorijski kapitalni projekat izgradnje prve dionice autoputa Bar-Boljare u iznosu od 170 miliona onda je ovaj ostatak uloženi na najviše i u najvećem procjentu na izgradnju same infrastrukture.

To dovoljno govori o činjenici da ova vladajuća većina je na prethodnim parlamentarnim izborima dobila povjerenje građana da vrši društveno-političku odgovornost. Kada dobijete to povjerenje od strane građana onda vi znate kuda treba zemlju da vodite. Osim toga veoma je važno pomenuti da kada vodite politiku na lokalnom nivou i kada tu politiku vršite na jedan odgovoran i ozbiljan način onda imate primjer kao što su Pljevlja na prethodnim lokalnim izborima dobijete većinu od 10.138 glasova i drastično porazite opoziciju koja u prethodnom periodu nije znala na koji način da vrši tu društveno-političku odgovornost. U skladu sa tom društveno-političkom odgovornošću mi vršimo vlast konkretno u većini opština u Crnoj Gori i u skladu sa tim se i odnosimo prema razvoju Crne Gore.

Osim toga ovdje bih posebno naglasio ne baveći se nekim ciframa i realizacijom krupnih kapitalnih investicija jedan podatak koji je po meni veoma značajan za sjeverni region. Dakle, što se tiče izdvajanja iz Investiciono-razvojnog fonda to je 72% ulaganja iz realizacije kreditnih sredstava Investiciono-razvojnog fonda. To je veoma bitno zbog povećanja konkurentnosti sjevernog regiona i to se dovoljno vidi kroz ono što je, da kažemo, povećanje broja malih i srednjih preduzeća i povećanja broja zaposlenih u malim i srednjim preduzećima. To je direktno u skladu sa onim što su pravci djelovanja opet kažem ove i prethodnih vlada, a to je da poveća broj radnih mjesta u realnom sektoru. Dakle, da poveća broj radnih mjesta u realnom, odnosno privatnom sektoru. Naravno ono što je veoma važno ako ne nastavimo ulaganja, a vidimo da hoćemo ono što je planirani budžet za 2019. godinu i da ćemo iz tog budžeta iz kapitalnih investicija 70% tih ulaganja imati u sjeverni region i znamo da to generiše novi ekonomski rast onda moramo očekivati da zaustavimo te negativne demografske trendove jer ukoliko to ne uradimo onda sigurno nećemo imati dovoljno ljudskih resursa koji će da razvijaju i valorizuju sve one privredne

potencijale koje sjeverni region nudi. Vjerujem da je ovo jedan kvalitetan dokument koji nam u narednom periodu može poslužiti kao smjernica na koji način da dodatno racionalizujemo ono što je i srž regionalnog razvoja, a to je pametan inkluzivan rast. Toliko, hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:56:01)

Hvala, kolega Živković.

Samo zbog interesovanja da znate kakav je redosljed govornika trebao biti. Sljedeći je na redu kolega Andrija Popović, Jovanka Laličić, Momčilo Martinović, Filip Vuković, Mihailo Miki Anđušić i Nada Drobnyak.

Kolega Popović, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (18.12.18 14:56:31)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Crna Gora je podijeljena na sjeverni, središnji i primorski region. Kad govorimo o regionalnim razlikama u Crnoj Gori često pominjemo neravnomjerni razvoj i bogati jug i siromašni sjever, što je crnogorski specijalitet, u ostalim državama je uglavnom obratno bogati sjever i siromašni jug. Nadam se da idemo ka tome da ujednačimo to. Prema podacima Zavoda za statistiku u Podgoricu se prošle godine doselilo 2.027 ljudi. Ta brojka odnosi se samo na one koji su se uredno odjavili i prijavili u glavnom gradu. Ne zna se koliko je onih koji su se doselili nezvanično, ali izvjesno nije ih mali broj uglavnom iz sjevernih opština, ali na primjer i iz Bara. Tokom prve polovine ove godine zabilježeno je da u 17 od 23 opštine više ljudi umire nego što se rađa. U samo šest opština u Crnoj Gori više se ljudi rađa nego što umire. Najviši prirodni priraštaj je u Podgorici. Statistički posmatrano dobar dio Crne Gore zahvatila je bijela kuga. Sad na nivou države imamo prirodni priraštaj nešto iznad 900, a kad uporedimo 2013. godinu mi smo tada imali prirodni priraštaj od preko 1.500 beba. Izvinjavam se potpredsjedniče, a ne možemo ovako... /upadice/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (18.12.18 14:58:24)

Ja se izvinjavam izvolite.

Nastavite.

ANDRIJA POPOVIĆ (18.12.18 14:58:26)

...Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. a strateški cilj je postizanje ravnomjernijeg socioekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave regiona zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti i zapošljavanju. Međutim, ovi podaci sve te silne brojke i ulaganja kako u sjeverni region tako i neravnomjeran razvoj demantuju. Polazeći od toga da su ključni pravci razvoja crnogorske ekonomije pametan održiv i inkluzivni rast u funkciji njihovog dostizanja definisan je strateški cilj Strategije regionalnog razvoja za period 2014- 2020. godina, a to je postizanje ravnomjernijeg socioekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti i zapošljavanju. Dostizanje zacrtanog strateškog cilja ostvarivaće se kroz sektorski pristup odnosno kroz dalje unapređenje prioritetnih oblasti razvoja Crne Gore koje su najrelevantnije za ravnomjerniji regionalni razvoj, saobraćaj i ostala javna infrastruktura, poljoprivreda i ruralni razvoj, energetika, zaštita životne sredine, konkurentnost i inovacije, industrija, turizam i kultura, sport, obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike. Strategijom su takođe definisani ciljevi i prioritetne oblasti razvoja na nivou

svakog od tri geografska regiona Crne Gore što crnogorski Liberali podržavaju i glasaćemo za ovaj izvještaj.

Na kraju, veoma bitno, nije direktno vezano za Izvještaj. Želim da skrenem pažnju da je u proceduri Prijedlog zakona o finansiranju lokalne samouprave, predviđa se njime sjevernim opštinama povećanje ustupanja 50% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica, što Liberalna partija podržava. Takođe, se predviđa i povećanje i Glavnom gradu Podgorici na 14%, Prijestonici 18%, kao i središnjim opštinama. Južnim opštinama nikakvo povećanje ostanak na dosadašnjem nivou od 12% što je diskriminacija, što je za Liberalnu partiju neprihvatljivo i daleko je od evropskih normi u najrazvijenim državama ovo je direktan prihod i izvor finansiranja lokalnih zajednica i on se kreće u rasponu od 60 do 100% ustupanja opštinama. Dakle, ovo je još jedno upozorenje predlagačima, moramo doći do nekog usaglašavanja. Liberalna partija već sada najavljuje amandmane ako ne dođe do usaglašavanja oko Prijedloga zakona o finansiranju lokalnih samouprava. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:02:28)

Hvala Vam, poslaniče Popoviću.
Sada riječ ima poslanica Jovanka Laličić.
Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (18.12.18 15:02:35)

Hvala uvaženi predsjedniče, poštovane kolege i kolegice, uvaženi građani, predstavnici Vlade,

Politika regionalnog razvoja je jedan od najznačajnijih instrumenata razvijene politike. Crna Gora je kao što smo već čuli donijela Strategiju regionalnog razvoja do 2020. godine i njome je definisana ključna razvojna vizija Crne Gore. Da bi se ona ostvarila potrebno je paralelno sa ulaganjima u osnovu infrastrukturu realizovati niz mjera koje se odnose na podizanje stepena konkurentnosti manje razvijenog regiona, jačanje ljudskih resursa i zapošljavanja. Pametni, inkluzivni i održivi rast definisani su kao ključni pravci razvoja, a sve u cilju ravnomyernih socioekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave regiona. Samo na početku, podsjećanja radi, želim naglasiti da je ova Strategija rađena kroz jedan sve obuhvatan konsultativni proces sa namjerom da se obezbijedi optimalna integrisanost potreba i potencijala na loklanom i državnom nivou i iz toga ovi izvještaji sačinjavaju se na osnovu podataka koje dobijamo sa lokalnom i državnog nivoa.

Kolega Rakočević je naglasio koji su procenti u ostvarivanju projekata kada je u pitanju finansijski iskaz, a ja ću naglasiti još jedan podatak, a to je da je najviše programa realizvano u okviru održivog rasta ili 58%, pametnog 35%, a najmanje za inkluzivni rast svega 7%. Zbog čega ovo naglašavam, upravo zbog toga što ovi podaci treba da opredijele dalje aktivnosti svih subjekata od važnosti za regionalni razvoj. Valja napomenuti, upravo zarad tih aktivnosti, da su izvještaji kao glavni razlozi za nerealizaciju projekata i programa navedena ograničenja u sprovođenju tenderskih procedura, zatim nepripremljenosti za realizaciju projekata finansiranih iz EU sredstava i neregulisana imovinska pitanja. Ubijedena sam da mjerama ove i prethodne Vlade na eliminaciji razlika u regionalnom razvoju Crne Gore, kroz ulaganja infrastrukturu, otvaranje novih radnih mjesta, pomoć, otvaranje malih i srednjih preduzeća, ali i parlamentarne većine u Skupštini kroz usvajanje niza zakona koji treba upravo da otklone biznis barijere, rješavanje imovinskih odnosa i druga pitanja da će se ovi projekti mnogo brže realizovati.

Poštovani građani, nema razvijenog juga bez razvijenog sjevera i obrnuto, a podsjetiću da svega 2% od ukupnog turističkog prometa odvija se na sjeveru, da je nezaposlenost na sjeveru Crne Gore, tri puta veća nego na jugu. U tom kontekstu kao neko ko dolazi iz razvijenog juga razumijem i ponuđena zakonska rješenja o kojima će mo brzo raspravljati u Parlamentu kada su u pitanju ustupljeni prihodi države po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica koji će biti mnogo veći za sjever nego za jug. Saglasila bih se i sa konstatacijom kolege Andrije Popovića, da možda

postoji razlog da razmislimo i oko povećanja ovog procenta i za južne opštine, ali ne na uštrb sjevera svakako. Takođe, u tom kontekstu posmatram i razumijem, za srednji smatram da je procenat odgovarajući. U tom kontekstu takođe, posmatram i razumijem mjere agrobudžeta izdvajanja iz Egalizacionog fonda, izdvajanje iz kapitalnog budžeta za narednu godinu, uspostavljanje Fonda za predfinansiranje projekata iz Evropske unije i čitav niz mjera i aktivnosti koje treba da doprinesu smanjenju regionalnih razlika. /upadice/

Gospodine Vuletiću, moja iskrena želja da naša Crna Gora bude jednako razvijena i da nema razlika u razvoju između sjevernog, središnjeg i južnog regiona. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:06:36)

Hvala Vama, poslenice Laličić, sada riječ ima poslanik Momčilo Martinović i neka se pripremi poslanica Nada Drobnjak.

Izvolite.

MOMČILO MARTINOVIĆ (18.12.18 15:06:49)

Hvala predsjedniče Skupštine, poštovani predstavnice Ministarstva ekonomije, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Smatram da je ovaj dokument koji danas tretiramo u ovom domu jako bitan, ne samo kao akcioni plan za ovu godinu i dijelom prethodnu, nego smatram da je ovo jedno od najznačajnijih tema za razvoj Crne Gore. Koliko je ona bitna i koliko je ona značajna shvatilo se i ranije u nekih par godina unazad kada je i donešen Zakon o regionalnom razvoju. U tom dijelu date su određene smjernice i uključeno je prije svega devet resornih ministarstava, a vaše Ministarstvo u ovom trenutku posmatram kao sabirni centar svih ovih aktivnosti institucija koje su nadležne za realizaciju za predlaganje i za realizaciju određenih projekata. Ali takođe smatram ulogu Ministarstva ekonomije vrlo značajnom, u tom dijelu da na osnovu snažnog monitoringa realizacija ovih projektinih aktivnosti daje inpute i smjernice za kreiranje novog akcionog plana. Shvatio sam da Strategija takođe obuhvata i izvještaj koji se odnosi i na druge subjekte, kao što su tri direkcije ako sam shvatio. U tom dijelu takođe izvještaj jedinica lokalnih samouprava, Investicioni razvojnog fonda i što je najbitnije Zavoda za zapošljavanje. Po mom mišljenju je ključan indikator razvoja jednog društva jeste stopa zaposlenosti. Znači, koliko imamo zaposlenih ljudi u tom dijelu najbolje govori koliko je država razvijena. U tom dijelu shvatio sam da je nacionalni program ili strategija koja je kreirana za šest godina, ako sam dobro shvatio, prije svega sadržana kroz nekoliko sektorskih strategija koje realizuju određena ministarstva i takođe određeni međunarodni dokumenti kao što je Evropa 20, kao što je aktivnost Jugoistočne Evrope 2020. i sl. Tako da je to nešto što je vrlo značajno da bude sadržano i da bude komplementarno.

Ono što mi je takođe vrlo bitno da napomenem jeste da regionalni razvoj, dakle u tom dijelu jeste da je potreba da se socioekonomski razvija ravnomjerno. Konstatovali smo u nekim prethodnim izlaganjima da je sjeverni region Crne Gore najmanje razvijen i da treba takođe intenzivnu pažnju i određene aktivnosti usmjeriti tamo, što smo vidjeli kroz vaše aktivnosti. Međutim, pokušaću da dam neke preporuke u ovom dijelu u odnosu na nešto što je bilo predmet moje pažnje tokom čitanja ovog dokumenta i tokom učešća na određenim odborima kada su se ova pitanja tretirala, a to jeste uloga jedinica lokalne samouprave. U tom dijelu po određenim zakonskim rješenjima shvatio sam da postoje određene strategije razvoja jedinica lokalne samouprave koje treba da budu jako komplementarne sa ovim programom. Shvatio sam da monitoring i saglasnost na te aktivnosti daje Ministarstvo ekonomije, tako da bi trebalo u cilju dalje realizacije i projektovanja određenih aktivnosti i te kako obratiti pažnju na komplementarnost tih dokumenata sa ovim dokumentom većeg ranga.

Što se tiče izdvajanja shvatili smo da postoje određeni procenti, određena finansijska sredstva koja su realizovana i broj projekata u procentima iznad 80%. Po mom mišljenju sve što 70% je realizovano može se okarakterisati kao uspješnim. Međutim, najviše bismo bili zadovoljni kad bi to bilo 100%. Izdvajanja i finansiranja ovih projekata koji su definisani ovim vašim

izvještajem, dominantno su finansirana iz budžeta države, što mislim da bi u narednom periodu trebalo da bude obrnuto. Vidio sam da postoji ogroman potencijal kroz iskorišćavanje pogotovo kada su projekti infrastrukturni, kroz predpristupne fondove Evropske unije. Oni su realizovani, ali su projektovani u jako malom iznosu, tako da je moj apel da se taj mehanizam, kroz zajednicu opština, kroz jedinice lokalne samouprave taj mehanizam što više aktivira i u narednom periodu kada se bude planirao akcioni plan za naredni period da se tome da veći značaj. Da se na taj način kadrovski ojačaju ljudi, da u tom dijelu mogu što više sredstava povući po tom osnovu, jer to je nešto što na infrastrukturu kao projekte koji su najveći u odnosu na finansijske iznose mogu biti kroz taj mehanizam iskorišćeni.

U takođe da eventualno kroz one prioritetne oblasti koje ste pomenuli, a to jeste održivi rast, pametan rast, inkluzivan rast, da u narednom periodu bude to malo drugačije raspoređeno. Puna podrška za jednu ovakvu aktivnost i uz molbu da ove sugestije koje sam istakao danas, ukoliko procijenite da su korisne da ih imate negdje u vidu u narednom periodu. Zahvaljujem puno i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:12:17)

Hvala i Vama poslaniče Martinoviću.

Sada riječ ima poslanica Nada Drobniak, a neka se prijavi posljednji prijavljeni diskutant Adrijan Vuksanović. Izvolite.

NADA DROBNJAK (18.12.18 15:12:27)

Hvala predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani gospodine Čelanoviću,

Jako je važno da se napravi presjek i da se vidi kako se realizuje Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014 - 2020. Ova 2017. godina o kojoj sad razgovaramo je negdje središnja i omogućava da se napravi presjek i da se dobiju smjernice kako dalje i bolje raditi na realizaciji ove strategije. Strategija je, kao što su rekli i kolege koncipirana sa tri ključna pravca razvoja, to su pametni, održivi i inkluzivni rast i što je važno usklađena je i sa nacionalnim i sa međunarodnim strateškim dokumentima.

Ja ću sada, osim Prostornog plana Crne Gore do 2020. pomenuti i Strategiju održivog razvoja Crne Gore u kojoj su inkorporirani ciljevi održivog razvoja do 2030. što znači da se Strategija regionalnog razvoja Crne Gore zasniva upravo na realizaciji ciljeva održivog razvoja. Među njima jeste i jedan od ciljeva - postizanje rodne ravnopravnosti. Čitajući ovaj izvještaj o kome danas razgovaramo ja nijesam mogla da nađem ni jednu rodnu komponentu. Nisam mogla uopšte da vidim koji su to projekti koji su urađeni u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti gdje se vidi koliko oni imaju uticaj na život muškaraca i žena u Crnoj Gori i to je negdje preporuka da ubuduće o tome vodite računa. Međutim, moram da pohvalim realizaciju Strategije, prije svega zbog rezultata koji omogućavaju da se ujednače uslovi života u sjeveru, središnjem dijelu i jugu Crne Gore.

Kada govorimo o ravnomjernom razvoju, onda moramo da budemo svjesni da podjednako ulaganje u nerazvijene i razvijene samo stvara još veći jaz i da je zato jako važno povećati ulaganje na sjever. Iako smo svjesni da tamo živi 27% stanovništva što smo danas već nekoliko puta i rekli u diskusijama, ali i svjesni svih resursa koji postoje na sjeveru, svjesni migracija koje se dešavaju od sjevera ka središtu Crne Gore i želeći da sačuvamo i podignemo nivo demografskog rasta koji sada ne postoji na sjeveru Crne Gore.

Interesantno je kako su ulagana sredstva za realizaciju ovih aktivnosti tokom 2017. godine i da je iz lokalnog budžeta uloženo samo 48% planiranih sredstava, a od privatnog kapitala 55%. Znači ogroman prostor za unapređenje ulaganja. Takođe, zadatak za sve nas u Skupštini je da pogledamo kako da se unaprijedi Zakon o javnim nabavkama, jer je ovdje jasno poručeno da su procedure javnih nabavki u mnogome doprinijeli do toga da ne bude planirana realizacija u potpunosti ispunjena svih ovih aktivnosti.

Samo komentar nekoliko indikatora koji su dati, ali gledano sa aspekta kako podstaći i šta se dešava u sjevernom regionu. Ako pogledamo šta se dešavalo na polju zapošljavanja, na žalost mi moramo da konstatujemo da se tokom 2017. stopa nezaposlenosti u sjevernom regionu povećala, da je i pored povećanja broja na nacionalnom nivou, broja preduzetnika u sjevernom regionu zabilježen pad tog broja, da indeks razvijenosti jedinica lokalne samouprave je i dalje niži na sjeveru nego u drugim djelovima, ali na svu sreću da je razlika između najrazvijenije Budve i najmanje razvijene Andrijevice smanjena na 5,6 puta, ranije je to bilo 8,8 puta i da je konkurentnost šest, od 11 ocjenjivanih opština sjevernog regiona poboljšana u izvještajnom periodu. Ja ću prokomentarisati samo dva projekta od mnogih koji su realizovani.

Jedan važan, ali meni važniji od ostalih zbog emocija koje imam prema selu Njegnjevu u Bijelom Polju, a to je realizacija izgradnje pješačkog mosta Potkrajci-Njegnjevo. To nije samo most koji spaja lijevu i desnu stranu Lima, omogućava djeci iz Potkrajaca da bezbjedno idu u osnovnu školu u Njegnjevu, a nije lako u zimskim danima preći preko klimavog mosta kakav je bio ranije.

I drugi projekat koji bih izdvojila i koji ukazuje na to da sa dubokom pažnjom gledamo sve projekte, to je izgradnja transfer stanica u Šavniku za sanaciju neuređenog odlagališta otpada. Urađena je transfer stanica, to je za pohvalu, ali gdje sa otpadom? Jako je skupo iz Šavnika dopremiti smeće u Podgoricu. Mora se vidjeti kako da to bude izdržljivo za Opštinu Šavnik. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:18:11)

Hvala Vama psolanice Drobniak.
Sada riječ ima poslanik Adrijan Vuksanović.
Izvinjavam se, komentar Neđeljko Rudović. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (18.12.18 15:18:25)

Zahvaljujem.

Povod za komentar je jedna od rečenica kolegice Drobniak koja glasi - da želi da pohvali realizaciju strategije.

Mislim, da nama strategije ne trebaju, ako ne daju rezultate, a rezultati su porasli. Zato sam želio da iskoristim ovo da iznesem neke podatke o tome što se dešava u središnjem regionu sve što je rečano o situaciji na sjeveru Crne Gore i ovdje i u javnosti izaziva samo zabrinutost i poziva na akciju. Ja mislim da nama ne trebaju više toliko strategije, koliko nam trebaju rezultati. Mi imamo Strategiju održivog razvoja, imamo Strategiju regionalnog razvoja i imamo i dalje porazne podatke jer mi ove strategije donosimo već godinama ili desetljećima unazad, a rezultati su porazni i kada govorimo o odlivu stanovništva i kada govorimo o novim radnim mjestima i kada govorimo o tome što je plan za ubuduće. Taj plan imamo samo u deklaracijama, ali na djelu ga nemamo. Na Cetinju, na mom Cetinju, a bliskom mnogima od vas, pogotovo u zadnje vrijeme, naprimjer, mi imamo frapantne podatke, mi imamo podatke za pet mjeseci 2018. godine, sljedeće da je broj stanovnika manji za 112 da je u tom periodu rođeno 39 djece, a da je umrlo 88 Cetinjana. Da je 45 doseljenih, a 108 odseljenih.

U 2017.godini sa Cetinja je otišlo 222 ljudi. Međutim, ovo je samo ono što se nalazi u evidencijama, mnogo više ljudi odlazi i iz Cetinja i iz Pljevalja i iz Bijelog Polja i iz Mojkovca i Kolašina i iz Nikšića, nažalost. Ti ljudi se ne prijavljuju, mi imamo porazne podatke, nama strategije trebaju da bi davale rezultate, a ne da bismo ovdje stvarali virtuelnu stvarnost.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:21:06)

Hvala i Vama.
Odgovor na komentar, poslanica Drobniak. Izvolite.

NADA DROBNJAK (18.12.18 15:21:12)

Vidim da je kolega Rudović, pošto je zaključena lista govornika iskoristio komentar da iskaže svoje stavove.

Ovaj Izvještaj jeste poziv na akciju i to se dalo pročitati iz svake moje izgovorene riječi. Jer, ja nijesam hvalospjevno govorila nego sam se trudila da govorim realno o ovom izvještaju o cjelokupnoj Strategiji. Mora se više ulagati na sjever da bi se zadržao broj stanovnika tamo i vremenom unaprijedio. Ovo je izvještaj koji govori o tome da postoje rezultati, da oni mogu da budu bolji i da je na svima nama da radimo na unapređenju realizacije predviđenih aktivnosti.

Ovo je izvještaj koji pokazuje i da je bila pametna odluka donesena u ovoj Skupštini o izgradnji autoputa Bar - Boljare, jer to jeste infrastrukturni objekat koji će zadržati ljude na sjeveru jer će omogućiti bolju komunikaciju sjevera i juga. Ovo jeste izvještaj koji pokazuje da se ulaganja i na sjeveru i na jugu i u središnjem dijelu u razvoju ljudskih resursa isplate, jer je to najbolje ulaganje koje omogućava održivi razvoj. Statistički podaci se daju čitati i na jedan ili na drugi način. Ali, svakako svjedočimo o tome da sa mog i vašeg Cetinja ljudi su promijenili mjesto boravišta kada je promijenjena porezna politika u Podgorici jer oni u velikom broju su ranije imali stanove u Podgorici i sada su samo formalizovali to što dugi niz godina jeste bio trend, a to je da žive i rade u Podgorici, a da samo ljeti budu na Cetinju. Ova strategija, ovi razvojni planovi će omogućiti da oni koji su realno na Cetinju ostanu tamo i da ljudi idu ka Cetinju i da tamo proizvode, rade i vezuju svoj život za Cetinje.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:23:33)

Hvala i Vama.

Za učešće se javio predstavnik Vlade. Izvolite.

MILOŠ ČELANOVIĆ (18.12.18 15:23:43)

Mogao sam i na kraju, nakon svih. Onda ću ostaviti za kraj za sve komentare koje imam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:24:03)

Poslanik Adrijan Vuksanović, ima riječ. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 15:24:07)

Uvaženi gospodine Čelanoviću, dragi poslanici i poslanice, građanke i građani Crne Gore, Pred nama je jedan obiman dokument što nije ni čudo ako znamo da objedinjuje podatke devet ministarstava, 20 lokalnih samouprava i na desetine državnih organa i institucija.

Želim reći da se radi o jednom važnom dokumentu o izuzetno bitnom izvještaju i sve naše politike koje vodimo zapravo treba da imaju ovaj cilj, cilj prosperiteta kako regionalnog tako i u općem smislu Crne Gore.

Nekad dolazimo do zabluda da, i to ploustoji u političkoj teoriji, da će ekonomija riješiti sve probleme u društvu, neće. Ekonomija je na kraju lanca, ekonomija je posljedica, a uzrok svega je politika. I zbog toga na ovaj izvještaj sagledavam iz pozicije Hrvatske građanske inicijative na jedan realan i objektivan način. Svjestan svih onih naših nedostataka koje treba konstantualizovati, ali takođe postoje rezultati koji nam daju za pravo da budemo optimistični.

Raduje me što je 83% planiranih sredstava dobro realizirano, više bi me radovalo da imamo manja odstupanja u tom postotku u oblasti obnovljivih izvora energije i sa ovog mjesta apeliram da

budemo više koncentriraniji i imamo više pozornosti ka tom važnom segmentu. Čuli smo da je 56% uloženo u sjever 24% u središnji dio Crne Gore, a 20% u južni.

Ono što je također bitno to je da je nastavljen pozitivan trend razvoja malih i srednjih preduzeća što predstavlja dobru jezgru našeg budućeg razvoja. Svakako Hrvatska građanska inicijativa će podržati Izvještaj koji je pred nama.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:26:34)

Hvala poslaniče Vuksanoviću.

Sada pitam predstavnika Vlade da li želi dati završnu riječ. Želi.

Miloš Čelanović ima riječ. Izvolite.

MILOŠ ČELANOVIĆ (18.12.18 15:26:45)

Hvala poštovani predsjedniče, hvala i vama poslanice i poslanici na konstruktivnim predlozima i kritikama.

Mogu da kažem već sada da će u narednom izvještaju velika većina njih biti prihvaćena.

Za vrijeme ove diskusije imali smo par nekih zanimljivih tema izlaganja, pa bih se ja osvrnuo na kratko na nešto što je meni bilo najzanimljivije.

Prvo, što se tiče lokacije projekta autoputa, ova dionica koja se sad radi je smještena u sjeverni region, prosto je nemoguće alocirati u jednom regionu, ali je ovog puta smještena u sjeverni region zbog toga što sa detaljnom analizom prosto utvrdilo da najveće socioekonomske efekte upravo će ostvariti na sjeverni region. Odnosno sjeverni region će imati najveće benefite od ovog projekta i zato se on računa kao ulaganje u sjeverni region.

Imali smo temu EU fondova. Definitivno slažem se da imamo visok stepen iskorišćenosti EU fondova, ali imamo nizak stepen povlačenja planiranih sredstava iz tih fondova. Moje neko viđenje rješenja u tome je obuka što većeg broja ljudi u pisanju projekata. EU fondovi su zaista zahvalne institucije za dobijanje sredstava, odnosno za realizaciju nekih novih projekata i na nivou lokalnih samouprava. Prosto treba kako na državnom nivou tako i na lokalnom nivou, da povećamo broj ljudi koji su obučeni i sposobni da pišu te projekte bilo da oni rade u državnim institucijama ili da su neki potencijalni mladi preduzetnici koji prosto imaju potrebu da ne dobijaju ta početna sredstva za početna ulaganja iz kredita i zaduživanja nego iz jednih zdravih projekata koje će podržati Evropska unija.

Takođe, mislim da je poslanik Damjanović imao poređenje ulaganja po glavi stanovnika Gusinja i Budve, ako sam dobro zapamtio. Mislim da je Andrijevića opština s najmanje ulaganja po glavi stanovnika. Ulaganja po glavi stanovnika nisu relevantan podatak, relevantan podatak je razvijenost opština, a ulaganja po glavi stanovnika, jedan dio koji se odnosi na razvijenost tih opština i konkurentnost. Teško je pogotovo stranim ili privatnim investitorima da ulažu u Andrijeviću, Gusinje, odnosno svaki investitor teži da ulaže u bogatiju opštinu da bi prije došao do povrata uloženi sredstava. Tako da imate sada situaciju gdje je za sada država, odnosno Vlada jedini inicijator, odnosno ta koja stvara klimu za potencijalno ulaganje u te manje razvijene opštine. Prosto imate buduću uredbu o direktnim investicijama, imate umanjevanje nekih poreskih olakšica i manju stopu poreza na profit u tim opštinama. Čini mi se da stvaranjem te klime u budućnosti, odnosno u perspektivi imamo povećana i ulaganja po glavi stanovnika u manje razvijenim opštinama.

Što se tiče poslanice Drobniak, slažem se s njom da je sada idealno vrijeme za pravljenje jednog presjeka nakon tri godine ove strategije zato što se možda na tom periodu vide najbolji rezultati. Jer, iz godine u godinu imamo stalan rast, stalan pomak tih procenata i ukupnih ulaganja povećanja zaposlenosti, povećanja malih i srednjih preduzeća, ali nakon tri godine idealan presjek da se vidi kako je bilo 2014. a kako je sada 2018. godine.

Još samo jedna tema. Čini mi se da je poslanik Rakočević iznio jedan zanimljiv podatak gdje velika većina mladih vidi sebe u turizmu i u poljoprivredi. Čini mi se da i država poznaje te

dvije grane kao dvije najperspektivnije grane cjelokupne privrede ove zemlje i da čak umnogome radi na spajanju ove dvije grane, odnosno da li kroz formiranje klastera, da li kroz formiranje udruženja, kroz saradnju privatnih kompanija, privatno javnom partnerstvu, da se prosto stvore uslovi za najbolju moguću saradnju između poljoprivrede i turizma jer to je idealan spoj koji i te kako utiče na ekonomske prilike u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:32:17)

Hvala i Vama.

Ovim smo završili pretres po ovoj tački dnevnog reda. Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na razmatranje **Izveštaja o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015-2018. za period jul 2017 - jun 2018. godine.** Ovlašćeni predstavnici Vlade su Dragica Sekulić, ministarka ekonomije i Jovo Rabrenović, generalni direktor Direktorata za razvoj nacionalnog brenda i zaštitu potrošača. Izvjestiteljka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Ana Nikolić.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite.

JOVO RABRENOVIĆ (18.12.18 15:32:56)

Hvala.

Uvaženi predsjedniče Skupštine Brajoviću, uvažene poslanice i poslanici crnogorske Skupštine,

Nacionalni program zaštite potrošača za period 2015-2018. godine je za taj period planirano da se po Zakonu o zaštiti potrošača urade ujedno i tri akciona plana, odnosno tri izvještaja o realizaciji nacionalnog programa. Sada se nalazimo na kraju tog perioda 2015-2018. godine i završava se izvještajni period za treću godinu, odnosno pred vama je Izvještaj za Nacionalni program 2015-2018. godina. Njime su obuhvaćene tri ključne aktivnosti u oblasti zaštite potrošača i tri aktivnosti koje su i prepoznate okvirom Evropske unije kada je zaštita potrošača u pitanju, a to su, prije svega, ekonomska zaštita potrošača i zdravlja, drugi dio koji se odnosi na edukaciju potrošača i pomoć potrošača prilikom pisanja prigovora i realizacija njihovih prigovora i onaj dio koji se odnosi na zakonodavni okvir, izrada novih zakona, novih propisa i podzakonskih akata.

Nacionalnim programom 2015-2018. je predviđeno da se u periodu drugog dijela 2017. i prvog dijela 2018. godine sprovedu određene aktivnosti, prije svega aktivnosti koje se odnose na povećanje kontrole inspekcijских organa, aktivnosti koje se odnose na edukaciju potrošača, pomoć nevladinom sektoru, jedna izuzetno značajna aktivnost. Te aktivnosti su predstavljene u Izvještaju koji je danas na dnevnom redu. Posebno na šta se treba osvrnuti i što treba izuzetno pohvaliti je rad inspekcijских organa za period jul 2017-jun 2018. godine. Jer, zahvaljujući ujedno i potrošačima i broju podnesenih prigovora potrošača na kršenja eventualno potrošačkih prava i samim proaktivnim djelovanjem inspekcije značajno je povećan broj inspekcijских pregleda u svim onim inspekcijama koje sprovode Zakon o zaštiti potrošača, odnosno vrše kontrolu njegovog sprovođenja. Posebno bih istakao tržišnu inspekciju koja je sprovela ogroman broj pregleda i utvrdila, takođe, skoro 2.000 nepravilnosti, naložila da se te nepravilnosti otklone i pomogla potrošačima, ujedno i trgovcima da na bolji način sagleda i da se upoznaju sa zaštitom potrošača.

Strateški okvir na kojem je zasnovan ovaj izvještaj je ujedno i strateški okvir na kojem će biti izrađen i novi nacionalni program po novoj metodologiji koju je Vlada Crne Gore donijela u julu mjesecu ove godine. On će na detaljniji način predstavljati pojedine aktivnosti, a posebno one koje se sprovode u dijelu nevladinog sektora, inspekcijских organa i svih relevantnih subjekata. Izvještaj čine informacije koje su dostavili svi subjekti, odnosno organi koji se bave zaštitom potrošača i koji u svojim nadležnostima, da li lokalnim, ako se radi o lokalnim samoupravama, odnosno opštinama, da li ministarstva ili agencije kada se radi o tom javnom sektoru. Tako da je na jedan

sveobuhvatan način kompletno izvršena ta retrospektiva sprovedenih aktivnosti u periodu koji je naveden u Izvještaju. Toliko.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:36:39)

Hvala vam.

Sada dajem riječ Ani Nikolić, poslanici koja će spojiti svoj nastup kao poslanik i kao izvjestilac Odbora. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (18.12.18 15:36:51)

Matični odbor na svojoj sjednici od 8. novembra razmatrao je ovaj izvještaj i kompletnu analizu Nacionalnog programa zaštite potrošača. Ta analiza je bila sveobuhvatna, dosta pohvalna, dosta prihvaćena od uglavnom svih članova Odbora na jedan pravi i baš pohvalan način. Kroz analizu izvještaja Odbor je upoznat s učinkom svih nadležnih organa i institucija čija je djelatnost na direktan ili indirektan način se vezala za zaštitu potrošača. Sve informacije o izvještaju su grupisane kroz otprilike tri cjeline. Prva cjelina jeste ostvarivanje zaštite potrošača shodno osnovnom Zakonu o zaštiti potrošača, gdje se najviše akcenta stavilo na dalju podršku vansudskom rješavanju sporova potrošača, s obzirom da je to negdje jedan najbolji način da se svi sporovi koje potrošač u stvari i negdje naiđe na tržištu mogu na taj način najbolje i realizovati i otkloniti. Dalje, unapređenje zaštite potrošača u pojedinim oblastima pogotovo u oblastima potrošača gdje su osnovne životne sfere kao što je bezbjednost hrane, zdravstvene usluge, problemi stanovanja i sve ono što ide uz stanovanje, pravila putnika, recimo, u prevozu itd. Treća grupa jeste edukacija i informisanje potrošača o njihovim pravima i zaštitama koja se involvira svakog dana sve više kako bi potrošači na pravi način bili edukovani da svoja prava traže na najbolji mogući način.

Konstatovan je upravo sve aktivniji odnos potrošača s jedne strane i institucija državnih, s druge strane i nevladinog sektora sa treće strane, kao jedan od dobrih primjera ove prakse jedne sveobuhvatne trojne sinergije kada je u pitanju ova problematika.

Dalje, rečeno je definitivno da je bio aktivan rad Savjeta za zaštitu potrošača. Negdje im je stavljeno u zadatak da već aktivno Savjet mora da radi na donošenju novog nacionalnog programa zaštite, s obzirom da se ovaj već sada na kraju ove godine i završava. Definitivno je ukazana potreba da se ovaj novi nacionalni program donese sa svim preporukama koje su otprilike prepoznate u ovom trogodištu i zajedno sa svim preporukama koje u pregovaračkom procesu poglavlje 28 nosi sa sobom jer je i to primjer poglavlja gdje je pregovaranje bilo na jednom zavidnom nivou, nivou zadovoljstva svih strana koje su učestvovala u tome, kada su u pitanju državne institucije, potrošači i nevladin sektor. Na kraju, u Odboru je upravo glasanjem sa sedam glasova za i jednim uzdržanim dat izraz pohvale ovom izvještaju i preporuka Skupštini da se Izvještaj usvoji.

Ono na šta bih se u svom daljem izlaganju osvrnula jeste upravo rad inspekcija jer su inspekcijски organi i pozvani da uglavnom u eksploataciji, u životu, kontrolišu kako se svi osnovni zakoni sprovode kada je u pitanju zaštita potrošača. Osnovni zakon koji to reguliše je Zakon o zaštiti potrošača, uređena je zaštita prava potrošača pri kupovini i drugim oblicima prometa proizvoda na tržištu, a jedno od prava je upravo zaštita ekonomskih interesa tih potrošača. To je njihov ekonomski interes koji na tržištu dobijaju kao svoju satisfakciju. U ovoj oblasti najviše nadležnosti ima tržišna inspekcija i negdje je u stvari i ona prepoznata kao inspekcija koja je napravila najviše pomaka u ovom godištu koje se i posmatra. Izvršeno je ukupno 8.136 inspekcijских pregleda i utvrđeno 1.938 nepravilnosti, što je jako puno. Subjektima nadzora je u 1.203 slučaja ukazano da otklone nepravilnosti u određenom roku, a za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti donijeto 1.087 rješenja i izdato 1.290 prekršajnih naloga. Definitivno dalje treba pomenuti i turističku inspekciju, turistička inspekcija koja je u oblasti kontrole nad sprovođenjem Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, izvršila je ukupno 8.137 inspekcijских pregleda, utvrđeno je 3.754 nepravilnosti, subjektima nadzora je u 2.515 slučajeva ukazano da otklone određene

nepravilnosti, odnosno za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti donijeto je 187 rješenja i izdato je 1.650 prekršajnih naloga.

Dalje, ova inspekcija je definitivno radila intenzivno kada je u pitanju kontrola Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda. Izvršena su ukupno 424 inspekcijska pregleda, od toga 52 nepravilno ocijenjena i subjektima nadzora je u 46 slučajeva ukazano da otklone nepravilnosti.

Ono što treba definitivno istaći jeste i rad inspekcije za hranu. Kada je u pitanju Zakon o bezbjednosti hrane inspekcija je radila na terenu u ovoj godini tj. jun 2017- jul 2018. godine. Izvršeno je 4.339 inspekcijskih pregleda i utvrđeno je 1.033 nepravilnosti. Ono što definitivno treba istaći jeste da ovakvim radom i kada smo došli do kraja ovog trogodišnjeg perioda kada je važio Nacionalni program zaštite potrošača, treba definitivno praviti iskorak dalje, u smislu donošenja novog nacionalnog programa shodno pravilima Evropske unije, a to je maksimalna zaštita potrošača na tržištu do maksimalnog nivoa. Znači iskoristiti sve moguće zakonske regulative i sve alate koji postoje u okviru institucije države da se na maksimalan način zaštiti potrošač. Zbog čega. Zbog toga što je potrošač je svugdje ključni akter na tržištu, to je onaj koji treba da potroši sva proizvedena dobra, da iskoristi sve pružene usluge, a bez dobre potrošnje nema ni nove proizvodnje, bez nove proizvodnje nema ni razvoja. Zato je to jedan zatvoreni krug u kome potrošač treba da bude ispoštovan na taj način što će svaka odgovorna država i odgovorni državni sistem od njega napraviti najmoćnijeg aktera na tržištu, a to znači pružiti mu kvalitetnu zakonsku legislativu, zakonski okvir, stvoriti alate koji će im omogućiti najbolje odluke o kupovini proizvoda i o konzumiranju svojih usluga, a kao rezultat dobićemo snažnog i moćnog potrošača koji jeste generator privrednog razvoja, gledno u cjelini generalno. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:43:47)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Nikola Rakočević, a neka se pripremi poslanik Momčilo Martinović. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (18.12.18 15:43:54)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, poštovani građani, cijenjene kolegice i kolege,

Saglasio bih se u jednom dijelu sa uvaženom kolegicom Anom Nikolić da je proizvođač, odnosno proizvod, potrošač i ukupan napredak zatvoreni krug. Međutim, rekao bih da je to više od toga. To je otvoreno pitanje pred Crnom Gorom. Jer, znamo da nas čeka otvaranje poglavlja konkurencija, a kako mi je kazala kolegica Daliborka Pejović, saglasan sam potpuno, potrošač je ključni regulator tržišta jer je on onaj koji diktira uslove na tržištu. Dakle, moramo zadovoljavati njegove potrebe, držati ga u fokusu, držati ga informisanim da bi na taj način mogli da činimo i konkurenciju boljom i na nivou razvijenih zemalja Evropske unije.

Izveštaj koji je pred nama je jako dobar. Pohvalio bih uvaženog gospodina Rabrenovića, on uvijek u Skupštinu dođe tiho. Međutim, uvijek, takođe, njegov izvještaj i rad su dobri i uvijek dobro ocijenjeni od ove Skupštine. To je dokaz da, mada dolazi iz male partije, male partije mogu proizvoditi dobar kadar. Čestitam mu na tome. Ono što bih ga želio pitati, a što se mene tiče može i u završnom obraćanju da nam odgovori, šta je uradio Direktorat u smislu informisanja potrošača i edukacije potrošača u cilju njihove zaštite na tržištu. To je jedno pitanje. Drugo konstatacija, pretpostavljam da nam ne može odgovoriti na pitanje vezano za inspekcijske poslove jer to nije u njegovoj nadležnosti.

Međutim, ne može proći rasprava o ovom izvještaju, a da ne pomenemo rad inspekcije. Imamo veliki problem s jednim dijelom s raznim inspekcijama. Podsjetiću vas da su ključne tržišna, turistička, fitosanitarna inspekcija. Svjedoci smo toga da postižu solidne rezultate, dobre rezultate, moramo raditi na većem broju inspektora jer u toku ljetnje sezone imamo slučaj da svega nekoliko inspektora pokrivaju cijeli primorski region, što ne može biti dopustivo za zemlju

koja pretenduje i, rekao bih, koja već jeste jedna od turističkih metropola ovog dijela Evrope. Trebamo uvoditi nove mlade ljude i one iskusne zadržavati i na taj način praviti sinergiju i dobar tim koji će uspješnije voditi ovaj dio posla. Podsjetiću vas da je fitosanitarna inspekcija uradila izvanredan posao u prethodnom periodu, to je jedna pohvala kada govorimo o inspekcijama, na način što je, to sam već govorio ranije kroz diskusiju, uspjela da blokira uvoz određenih poljoprivrednih kultura i proizvoda zato što nijesu bili u standardima i u skladu s propisima i na taj način je zaštitio domaćeg poljoprivrednika, domaćeg proizvođača i na taj način, takođe, za potrošače obezbijedio mogućnost da se snize cijene proizvoda koji su proizvedeni u Crnoj Gori. To je dobar način na koji možemo podspiješiti konkurentnost. Apsolutno da nikome ne branimo ništa, da ne pravimo snažne restrikcije u uvozu, međutim da ipak strogim kriterijumima štitimo domaćeg proizvođača, a na taj način činimo domaćeg potrošača onog ko je u centru zbivanja i onog ko ima veće benefite od ukupnog poslovnog, proizvodnog i, na kraju, prodajnog ambijenta u Crnoj Gori.

Nakon pitanja koje sam postavio za koje očekujem odgovor, pohvalio bih na kraju izvještaj. Mislim da ove forme izvještaja trebaju služiti za primjer i drugim organima na koji način treba koncipirati jedan izvještaj. Čini mi se da će i ovaj izvještaj i ukupno rad Direktorata u Ministarstvu ekonomije dati prilog budućem otvaranju pregovaračkog poglavlja konkurencija i uspješnom pregovaranju u okviru istog. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:48:36)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Momčilo Martinović, neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

MOMČILO MARTINOVIĆ (18.12.18 15:48:47)

Hvala, predsjedniče Skupštine.

Pozdravljam gospodina Rabrenovića, od koga smo danas čuli ovaj Izvještaj koji je danas predmet naše pažnje i još jedan put pozdravljam koleginice i kolege poslanike, pozdravljam građane Crne Gore i ovom prilikom pozdravljam sve potrošače,

Tako da je to jedna, da kažem, poruka koju želim da na neki način sa njima podijelim i da podijelim, odnosno neka svoja razmišljanja u odnosu na predmetni izvještaj.

Potrošač kao pojam ili kao kategorija u određenom smislu ima ogroman značaj, a reći ću vam i zašto. Znači, potrošač je zaštićen čak i Ustavom. U članu 70 Ustava Crne Gore potrošač je zaštićen. Dalje, da bi se potrošač zaštitio takođe koncipiran je i Zakon o zaštiti potrošača u kojem su u dobrom dijelu ubačene, odnosno integrisane, značajne prakse i regiona i međunarodne i ono što je sad aktuelno u ovom trenutku u Crnoj Gori, a to jesu okvirne direktive. Shvatio sam da se svaka izmjena Zakona o zaštiti potrošača upravo prilagođava standardima koji se svakog dana mijenjaju i sve su zahtjevniji i zahtjevniji.

Ono što želim takođe da podstaknem u ovoj priči, da prokomentarišem ako dozvolite, a to jeste da je u svim dokumentima čak i kad je formirana evropska zajednica i kada na preporuke i u određenim dokumentima u Ujedinjenih nacija potencirano je nekoliko prava potrošača, a to su prije svega zaštita potrošača i zdravlje njihovo. Takođe, drugi dio jeste zaštita ekonomskih interesa potrošača što je vrlo bitno u odnosu na potrošače. Takođe, pravo na informisanost u tom dijelu i takođe jedno pravo koje je vrlo značajno, a to jeste njihovo pravo na udruživanje potrošača da mogu kao jedna organizovana i zajednička cjelina da djeluju po tom pitanju.

U ovom dijelu shvatio sam da ste puno uradili na regulativi, na zakonodavnom okviru, na podzakonskim aktima i da su takođe i sistemski materijalni zakoni u određenom dijelu ovu aktivnost tretirali. Vi ste to kroz ovaj izvještaj koji sam shvatio da je zadnji za ovaj Nacionalni plan dosta korektno uradili, ali smatram da ima tu još puno prostora na sljedećim poljima.

Kolega Rakočević je maločas govorio takođe u radu na sprovođenju tih propisa u smislu većeg inspeksijskog nadzora. Uprava za inspeksijske poslove bi trebala u jednoj većoj mjeri, mada

smo svjedoci da se to radi u jednoj značajnoj mjeri koliko kapaciteti dozvoljavaju, da posveti veću pažnju po tim sektorskim oblastima što ste tiče zaštite potrošača. Takođe, potrošačima je vrlo bitno dati informaciju na koji način mogu da zaštite svoja prava i na koji način bi trebalo rješavanja tih njihovih sporova da teče brže nego što je to bila praksa u ovom trenutku. Ono što je vrlo bitno jeste da se ova aktivnost zaštite potrošača spusti i na lokalnom nivou, da se stvaraju kapaciteti u jedinicama lokalne samouprave gdje bi se na taj način informacije prenosile prema potrošačima na tom nivou. To je mnogo lakše čini mi se nego sa ovog nivoa, mada moramo reći da je u pitanju prevencije, u pitanju edukacije, u pitanju je informisanosti jako puno urađeno. Kada se krećemo određenim putevnima kroz Crnu Goru vidjećemo na svakom bilbordu postoji neko obavještenje po pitanju zaštite potrošača. Takođe, su pokernute određene kampanje koje su dale svoje rezultate u odnosu na zaštitu potrošača. Vrlo bitnu ulogu, po meni, ima takođe i Privredna komora koja je dala svoje, da kažem, napore da kroz svoje podsektore ako mogu tako da ih nazovem dala je određene baze podataka u odnosu na pritužbe i rješavanje tih pritužbi potrošača. Tako da se iskreno nadam da će i civilni sektor u budućem periodu biti više zastupljen, da će kroz taj način formirati određena udruženja svojih potrošača i da će na taj način svoja prava kroz zaštitu potrošača ostvariti u najboljoj mogućoj mjeri. Takođe, na kraju moram pomenuti, toliko mi je i vremena ostalo, a to jeste da je ovo polje tretirano - zaštita potrošača i zdravlja u pregovaračkom poglavlju 28 koje nekom ranijem periodu otvoreno i iskreno se nadam da su tu dati određeni rezultati po ovom konkretno osnovu. Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:53:54)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanica Maja Bakrač. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (18.12.18 15:54:03)

Hvala predsjedniče Brajoviću.

Pozdravljam saradnicu, pozdravljam predstavnika Vlade gospodina Rabrenovića, koleginice i kolege poslanike, poštovane građane, dragu dijasporu,

Ono što ćemo se svi složiti da se danas radi o vrlo kvalitetnom Izvještaju i veoma značajnom jer se svakako tiče svakog građanina naše države.

Donošenjem prvog Nacionalnog programa zaštite potrošača još 2008. godine pokazana je ozbiljna i posvećena borba za stvaranje boljeg položaja potrošača u našoj zemlji. Osvrnuti na evropsku praksu i standarde u ovoj oblasti Crna Gora je korak po korak nastojala da približi zaštitu prava crnogorskih i evropskih potrošača, što se može zaključiti i uvidom u pregovaračko poglavlje 28 - zaštita potrošača i javnog zdravlja kao i u izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore. Danas pored usklađivanja potrošačkog zakonodavstva sa nacionalnim kao jedan od temelja za jačanje ove oblasti jeste i trogodišnji nacionalni plan za zaštitu potrošača sa godišnjim akcionim planom za njegovo sprovođenje koje je pripremila Ministarstvo ekonomije kao resorno za oblast zaštite potrošača. Uvidom u Izvještaj za realizaciju nacionalnog programa zaštite potrošača 2015-2018.g. za period jul 2017-jun 2018.g. jasno su definisani rezultati aktivnosti nosilaca zaštite potrošača u Crnoj Gori.

Ono što bih posebno pohvalio kada je u pitanju ovaj izvještaj jeste da su objedinjene aktivnosti svih nosilaca zaštite potrošača u Crnoj Gori što predstavlja koordiniran rad nadležnih organa za ovu oblast i njihovu punu posvećenost. Usklađivanje nacionalnog potrošačkog zakonodavstva sa evropskim jedna je od ključnih aktivnosti kada su u pitanju evropske integracije Crne Gore. Jasno je da se u tom dijelu dosta uradilo što potvrđuje i krovni zakon o ovoj oblasti, a to je Zakon o zaštiti potrošača kojim je transponovan veliki broj evropskih potrošačkih direktiva.

Pored navedenog zakona donijeti su podzakonski akti koji kroz evropske standarde na jasan i sveobuhvatan način definišu određena potrošačka prava i mehanizme njihove zaštite. Imajući u vidu da je zaštita bezbjednosti i prava potrošača prioritet svih politika Evropske unije kao

i da je potrošač na prvom mjestu crnogorske nadležne institucije za zaštitu potrošača u okviru svojih aktivnosti treba da se fokusiraju na jačanje administrativnih kapaciteta kako bi se obezbijedila efikasna primjena propisa. Takođe, neophodno je vršiti i kontinuiranu edukaciju ne samo nosilaca zaštite potrošača već i potrošača i trgovaca. Pohvalio bih rad nadležnih institucija u tom dijelu što je jasno dato kroz realizovane aktivnosti Akcionog plana nacionalnog programa za zaštitu potrošača. Ono na što bih skrenuo pažnju jeste nedovoljan broj zaposlenih u Direkciji za zaštitu potrošača što svakako treba unaprijediti jačanjem kadra. Pozdravljam rad informacionog sistema za zaštitu potrošača koji je uspostavila Uprava za inspekcijske poslove u okviru kojeg su kroz veb stranicu Potrošač.me prezentovani opasni proizvodi koji nadležni inspektori pronađu na terenu. U predmetnom izvještaju su dati statistički podaci o preduzetim mjerama kao i broj žalbi koje podnose građani. Smatram da bi ovaj sistem trebalo više promovisati u javnosti kako bi postao jedan od glavnih izvora informisanja kao jedan od mehanizama zaštite potrošača.

Takođe, skrenuo bih pažnju na Odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova kojim je predviđeno da potrošači mogu riješiti spor sa trgovcem na jednostavan i brz način. U Izvještaju je predstavljen niz problema koji utiču na dalje funkcionisanje ovog tijela. Jedan od ključnih problema u funkcionisanju ovog pododbora je nedostatak naknade za rad članovima vijeća koji postupaju u predmetima jer članovi nijesu zainteresovani da učestvuju u postupcima zbog neisplaćivanja nagrada i naknade za troškove u rad vijeća. Nagrade i nadoknade troškova za rad u vijeću obezbeđuje Ministarstvo ekonomije, pa smatram da bi bilo dobro da ovo ministarstvo kao resorno za sprovođenje politike zaštite potrošača posveti rešavanju ovog problema. Imajući u vidu svakodnevnu promjenu na tržištu Evropske unije kao i novitete u oblasti zaštite potrošača. Crna Gora na putu ka članstvu u Evropsku uniju nastoji da bude u korak sa istim. Smatram da je u oblasti zaštite potrošača dosta učinjeno i siguran sam da će naši potrošači uživati ista prava kao potrošači Evropske unije. Pored postignutog stepena usklađenosti zakonodavnog usklađivanja, Nacionalni program zaštite potrošača kao Izvještajem o realizaciji aktivnosti ovog programa jasno je da smo na dobrom putu da to i ostvarimo.

Imajući u vidu da smo svi mi potrošači, apelujem na sve građane da budu svjesni svojih potrošačkih prava i obaveza, da budu aktivni i informisani kada su u pitanju potrošačka pitanja, a siguran sam da će nadležne institucije od Ministarstva ekonomije pa do inspekcijskih službi pokazati veliki stepen spremnosti i volje da svi budemo zaštićeni kao potrošači. S obzirom na povećanje broja usluga, razvoj i brzo širenje informacija, razvoj informaciono komunikacionih tehnologija, zaštita potrošača je svakako oblast koja se mora kontinuirano unapređivati. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 15:59:38)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Maja Bakrač. Izvolite.

MAJA BAKRAČ (18.12.18 15:59:43)

Predsjedniče Skupštine, poštovani gospodine Rabrenoviću, poštovane kolegice i kolege, Pred nama je danas Izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015-2018. godine. Izvještaj realizacije Nacionalnog programa zaštite potrošača predstavlja treći izvještaj o realizaciji navedenog programa, te sadrži informacije o aktivnostima nadležnih organa, nadležnih organa i institucija čije djelatnosti su usmjerene na zaštiti potrošača. Na osnovu Zakona o zaštiti potrošača, Vlada Crne Gore je 2015. godine donijela trogodišnji Nacionalni program zaštite potrošača za period 2015-2018. godina sa obavezom donošenja jednogodišnjih akcionih planova u kojima su precizno definisane aktivnosti kao i nosioci istih.

U Izvještaju se konstatuje da je u proteklom jednogodišnjem periodu značajno povećan stepen angažovanosti potrošača u ostvarivanju svojih prava kao da je i Savjet za zaštitu potrošača održao tri redovne sjednice. Evidentni su značajni pomoci vezani za angažovanost potrošača u ostvarivanju njihovih prava, ali i dalje postoje primjedbe potrošača koji se generalno žale na

kvalitet robe, nepoštovanja prava u vezi sa rokom reklamacije, izvršenje obaveza na osnovu prava garancije itd.

Praksa pokazuje da i potrošači koji su upućeni u samu proceduru o zaštiti svojih prava ukoliko nijesu zadovoljni pruženom uslugom, često zbog sporih procedura odustaju od borbe za svoja prava. Složiću se sa kolegom Martinovićem koji je rekao da trebamo institucionalno jačati zaštitu potrošača i na lokalnom nivou, tako da se pored državnog nivoa institucionalno jačaju i lokalne sredine da bi mogli potrošači da ostvaruju adekvatno svoja prava. Čini me se da se uočava da potrošači često nijesu obaviješteni da se njihova potrošačka prava odnose i na pružaoce opštinskih usluga, takođe da nijesu obaviješteni šta mogu da traže i kome mogu da se obrate u slučaju da su povrijeđena njihova potrošačka prava.

Poznato je da je osnovni mehanizam za ostvarivanje zaštite potrošača reklamacija. Tu mi se čini da ima prostora za unapređenje sistema za komunikacije sa korisnicima kada su u pitanju javne usluge na lokalnom nivou, jer postojeći sistemi za komunikaciju sa građanima i potrošačima, prije svega se odnose na prijem prijave o problemima pružanja određenih usluga ili zahtjeve za otklanjanje problema ili nepravilnosti. Ovaj sistem uključuje i vid povratne informacije o ispunjenju zahtjeva. Međutim, postoji preklapanje i nedostatak koordinacije opštinskih službi u odnosu na identične situacije.

Potrošači se obično obraćaju određenom preduzeću putem njihovih kontakt kanala, a često reklamacije žalbe i dalje direktno upućuju lokalnoj samoupravi ili Komunalnoj inspekciji. Takođe mi djeluje da najveći nedostatak postojeće situacije, odsustvo poštovanja pravila propisanih za reklamacije u smislu potrošačkih prava, što uključuje i evidenciju reklamacija, rokove za preduzimanje mjera kao i odgovor na žalbu. Potrošači se često i žale na rutinu osoblja koja daje obavještenja kao izostanak i povratne informacije. Negdje smatram da i ovome dijelu trebate da date podršku lokalnim zajednicama, da se unapređuju kako bi potrošači bili na kraju zadovoljni.

Svakako moram da pohvalim ovaj Izvještaj u pogledu zaštite potrošača, jer se vidi da se intezivno radi na ovom polju i na kraju svima nam je isti cilj da imamo zadovoljnog potrošača. Negdje na šta bih se još osvrnula jeste da se većinom primjenju sistem upravljanja kvalitetom ISO 9001 i između ostalog on obuhvata evidenciju i praćenje izmjena kao i bilježenje reklamacija. Čini mi se da ovaj sistem treba dosljednije primjenjivati, evidentiranjem, praćenjem i bilježenjem odluka o podnijetim žalbama što znači da ga treba primjenjivati onako kako on u stvari i propisuje.

Znači u tom dijelu negdje vidim da postoji prostor za djelovanje i za unapređenje. Evidentan je napredak u poboljšanju informisanosti potrošača, jer svi znamo da je samo informisam i edukovan potrošač svjestan svojih prava na tržištu. Takođe, trebamo da zaustavimo praksu da svi oni koji smatraju da su im povrijeđena prava da zbog određenih procedura koje trebaju da prođu da bi zaštitili svoja prava odustaju od te borbe za svoja prava.

Što se Izvještaja tiče, vidimo da je napredak postignut u pogledu inspeksijskog nadzora i kroz izvještaj se konstatuje da je izvršeno ukupno 8.136 inspeksijskih pregleda i utvrđeno 1.938 nepravilnosti koje su se odnosile na isticanje cijena ponude proizvoda, računa, obavještenja o robi, zloupotrebu izraza garancije i garantni list, dostupnost rezervnih djelova i servis, prigovor po osnovu reklamacije proizvoda cijene, obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora itd.

Naravno moram i time završavam da pomenem da svi zajednički moramo dati određeni doprinos u unapređenju usluga, tj. kada nam se desi neki propust kao na primjer da se zbog određenog kvara, određeni građani nemaju ili nisu u mogućnosti da koriste na primjer internet dva ili tri dana, na kraju ispostavljeni račun nije umanjen zbog toga što je građanin bio uskraćen da koristi internet ta tri dana. Mislim da to se ne tiče samo mobilnih operatera ili u svim djelovima postoji određeno polje djelovanja koje bi mogli unaprijediti da se zaštiti potrošač da nije kriv zbog čega ne dobija određenu uslugu i da se na kraju taj račun koji ispostavlja proizvođač usluge umanjati za taj iznos za koji su korisnici bili uskraćeni za korišćenje iste usluge.

Na kraju, završetkom trogodišnjeg perioda na koji se odnosi Nacionalni program zaštite potrošača, stvaraju se takođe uslovi da se u narednom trogodišnjem periodu dodatno unaprijedi zaštita potrošača. Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

Hvala Vam.

Kako više nema prijavljenih pitam predstavnika Vlade da li želi dati završnu riječ. Izvolite.

JOVO RABRENOVIĆ (18.12.18 16:06:30)

Uvažene poslanice i poslanici,

Hvala vam puno na sugestijama koje ste iznijeli i kritikama kojih je bilo zaista vrlo malo. Sve to doprinosi da upravo kao što ste rekli da naredni nacionalni program koji će biti 2019-2021. godina bude značajno unaprijeđen. On je već danas sutra na vladinoj komisiji poslat tako da će do kraja godine biti usvojen i počće se realizacijom od 01.januara naredne godine. Biće značajno drugačije u odnosu na dosadašnji način rada i drugačiji i kvalitetniji i doprinijeće potrošačima da na bolji način mogu da koriste svoja prava. Biće uključeno više institucija iz Crne Gore, više organa i nevladinog sektora posebno, njihov uvijek treba istaći, jer su vrlo značajni za zaštitu potrošača, posebno što u oblasti nevladinog sektora kad je zaštita potrošača u pitanju, imamo nažalost svega jednu pravu organizaciju koja se istinski bori za zaštitu potrošača to je CEZAP, moramo pomenuti gospođu Olgu Nikčević koja je na čelu te organizacije. Imamo takođe i nekih još par organizacija koje su se tu ad hok pojavile samo u određenom trenutku.

Naravno, treba istaći organizaciju "Naša budućnost" iz Nikšića koja je u prethodnom periodu, a ovo je sve kao odgovor na pitanje uvaženog poslanika Rakočevića, zajedno sa Ministarstvom ekonomije organizovalo u Nikšiću u srednjim školama kviz iz oblasti zaštite potrošača. To je prvi događaj takve vrste u Crnoj Gori, a mislim da i u regionu tako nešto nije organizovano. Bilo je izuzetno zanimljivo iz Nikšića inače polaze se velike ideje čini mi se u crnogorskoj istoriji, a i u nekim našim važnijim dešavanjima u bliskoj prošlosti, pa samim tim i taj kviz i taj način organizacije i informisanosti srednjoškolaca bio vrlo koristan i produktivan. Naravno, u Nikšiću je takođe u saradnji sa lokalnom samoupravom i prije svega u saradnji sa Tehnopolisom koji funkcioniše u sastavu Ministarstva nauke organizovano savjetovalište potrošačko. To je prvo potrošačko savjetovalište koje je urađeno prema planu o organizaciji savjetovališta na lokalnom nivou. Kao što su i uvaženi poslanici, poslanice to istakli vrlo je značajno da se upravo zaštita potrošača sa tog institucionalnog nivoa spusti da bude u saradnji sa lokalnim nivoom. Kada se u Crnoj Gori, a planirano je za naredni period takođe moram istaći da se otvore savjetovališta i na sjevernom dijelu Crne Gore što je od izuzetnog značaja, jer je donekle mnogo lakše zaštititi potrošača i informisati potrošača koji se nalazi u Podgorici ili u primorskom dijelu nego potrošača koji se nalazi u sjevernom dijelu Crne Gore. I tu su u planu već dva savjetovališta koja su planirana u saradnji sa lokalnom samoupravom da se osnuju naredne godine. Viđećemo koliko će to sve biti moguće, potrebno je ispuniti određene uslove i imatei kapacitete za sve to, ali to je odličan pokazatelj da i lokalna samouprava želi da pomogne zaštitu potrošača i da je njihova saradnja sa državnim, odnosno sa javnim sektorom i institucijama od velike koristi.

Posebno bih iskoristio, upravo podstaknut diskusijom uvaženog poslanika Rakočevića, da potrošačima, a svi smo mi potrošači kao što ste to i svi vi saopštili, da iznesem u suštini dvije osnovne informacije za potrošače i da na taj način iskoristim i ovo izlaganje kao neki oblik edukacije potrošača. Potrošač ima pravo na prigovor kada se radi o bilo kojem kupljenom proizvodu ili usluzi od trgovca, bez obzira da li se radi o javnim uslugama ili se radi o kupovini nekih aparata, uređaja, hrane ili bilo čega. Znači, na sve aparate i sve usluge i sve proizvode potrošač ima pravo prigovora. Obavezno je takođe istaći da potrošač podnosi prigovor trgovcu u samoj trgovačkoj radnji odnosno u samom objektu, a može takođe podnijeti i inspekcijском organu. Bez obzira što su često puta potrošači demotivisani da ne podnose prigovor raznim stereotipima kako inspekcija neće reagovati kako će izgubiti vrijeme, pozivam ih da to urade obavezno. Možemo biti donekle kritični više ili manje na rad inepkcijских organa, ali moram istaći da je to jedan izuzetno komplikovan i težak posao koji sprovode i da iz naše prakse koju imamo, vrlo je bogata praksa, najveći broj slučajeva koji su potrošači podnijeli kao prigovor inspekcijama, a da su se prethodno konsultovali sa nama iz Ministarstva ekonomije, takvih je bilo oko 200 slučajeva riješeno je skoro u 100% odnosu u korist potrošača.

Još samo jedna bitna informacija za potrošača. Pošto često čuju od trgovaca kad kupuju najčešće tehniku ili bilo što, da je garancija šest mjeseci, godinu i slični neki aproksimativni periodi.

Ističem da je zakonska garancija saobraznosti dvije godine, bez obzira o kojem se proizvodu radi. Tako da od kupovine proizvoda do isteka dvije godine potrošač ima zakonsku garanciju saobraznosti, s tim što u prvih 90 dana u slučaju reklamacije, kako se to popularno kaže, potrošač sam bira da li će mu za proizvod koji je kupio, a čijim radom ili kvalitetom nije zadovoljan da li će mu biti vraćen novac, da li će biti zamijenjen proizvod ili umanjen njegov račun. Vrlo je bitno da svi potrošači znaju da ogromne mogućnosti postoje u Zakonu o zaštiti potrošača i drugim zakonima koji obrađuju tu oblast i da je samo neophodno da potrošač dostavi prigovor i naravno mi smo tu za sve konsultacije koje su im potrebne kako im možemo pomoći. Hvala vam puno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:12:43)

Hvala Vama gospodine Rabrenoviću.

Završili smo pretres po ovoj tački dnevnog reda. Naknadno se izjašnjavamo.

Prelazimo na razmatranje - **Izveštaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017.godinu.**

Ovlašćeni predstavnici Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava su Elmir Kurtagić, vršilac dužnosti direktora fonda i Željka Raščanin, savjetnica u Fondu. Pozdravjam ih.

Izjestilac Odbora za ljudska prava i slobode Mihailo Anđušić.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Fonda želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite.

ELMIR KURTAGIĆ (18.12.18 16:13:16)

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, predstavnici sredstava javnog informisanja, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Na samom početku želim da vas srdačno pozdravim u svoje ime u ime Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Na osnovu člana 36 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama Fond podnosi Godišnji izvještaj o svom radu Skupštini, najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Na početku želim ukazati na jednu veoma bitnu činjenicu koja je između ostalih znatno uticala na blagovremeno podnošenje Godišnjeg izvještaja o radu Fonda.

Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama propisan je čitav set aktivnosti koje se odnose prije svega na organe upravljanja Fonda i propisane rokova izbora istih.

S tim u vezi, ističem da je novi Upravni odbor Fonda izabran krajem jula 2018. godine, nakon čega je u septembru mjesecu novoformirani Upravni odbor usvojio Izvještaj o radu Fonda i izabrao vršioca dužnosti direktora Fonda.

Usljed svega toga, došlo je do kašnjenja u blagovremenom podnošenju Godišnjeg izvještaja o radu. U ime Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava imam potrebu da se izvinim zbog kašnjenja Godišnjeg izvještaja. U nastavku želim ukratko informisati o radu Fonda u 2018. godini.

Kao što vam je poznato, Fond se na osnovu člana 36g Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama finansira iz budžeta Crne Gore i to sa najmanje 0,15% od tekućeg budžeta.

U izvještajnom periodu za 2017. godinu Fondu je na osnovu navedenog procenta opredijeljen budžet u iznosu od 1.294.996,59 eura.

Prema članu 36 pomenutog Zakona sredstva Fonda se raspoređuju na sredstva za rad Fonda u iznosu od 30% i sredstva za finansiranje projekata u iznosu od najmanje 70%. Upravni odbor Fonda je na sjednici održanoj 21.februara 2017. godine donio odluku o predprocentualnom raspoređivanju budžetskih sredstava na sredstva za rad Fonda u iznosu od 24,87% ili 322.070,12 eura i na sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata u iznosu od 75,13% ili 972.926,47

eura.

Konkurs za prvu raspodjelu finansijskih sredstava za finansiranje i sufinansiranje objekata objavljen je 22. februara 2017. godine. Od ukupno 321 pristigle projektne prijave formalno pravne uslove ispunilo je njih 242, dok 79 nije ispunilo. Finansijskom podrškom Fonda obuhvaćeno je 123 projekta u ukupnom iznosu od 680.000 eura, 114 projekata nije podržano iz razloga što su ocijenjeni nedovoljnim brojem bodova, a za pet projekata finansijska podrška je izostala zbog eliminatornih kriterijuma.

Konkurs za drugu raspodjelu objavljen je 01.06. 2017. godine. Od ukupno 215 pristiglih projektnih prijava formalno pravne uslove ispunilo je njih 169, dok 46 nije ispunilo. Finansijskom podrškom Fonda obuhvaćeno je ukupno 67 projekata u ukupnom iznosu od 292.926 eura. Nije podržano 98 iz razloga što su ocijenjeni nedovoljnim brojem bodova, a za četiri projekta podrška je izostala zbog eliminatornih kriterijuma sadržanih u Pravilniku o kriterijumima za vrednovanje projekata i raspodjelu sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz sredstava Fonda.

Sublimirajući prvu i drugu raspodjelu finansijskih sredstava ukupno pristiglih projektnih prijava u 2017. godini je bilo 536. Formalno pravne uslove ispunilo je njih 411, dok 125 nije ispunilo. Finansijskom podrškom Fonda u 2017. godini obuhvaćeno je 190 projekata u ukupnom iznosu od 972.926 eura. Nije podržano 212 projekata iz razloga što su ocijenjeni nedovoljnim brojem bodova, dok je podrška za devet projekata izostala zbog eliminatornih kriterijuma.

Iznos dodijeljenih sredstava po projektima, po nacionalnim zajednicama je bio sljedeći:

- srpska nacionalna zajednica 291.850 eura ili 30%,
- bošnjačka 168.080 eura ili 17%,
- albanska 157.120 eura ili 16%,
- muslimanska 125.710 ili 13%,
- romska 97.400 eura ili 10%,
- hrvatska 97.050 eura ili 10%, dok je multinacionalnim projektima dodijeljen iznos od

35.715 eura.

U izvještajnom periodu za 2017.godinu procenat realizovanih projekata je bio 61,60%.

Navedeni procenat se odnosi samo na one projekte čiji su nosioci dostavili konačni Izvještaj o realizaciji. Takođe imamo broj korisnika koji su realizovali projekte, što znamo jer smo vršili monitoring projekata prisustvovanjem manifestacijama, ali nam nisu dostavili izvještaje što su bili dužni shodno ugovornoj obavezi. Ovakve projekte stručna služba nije mogla evidentirati kao realizovane, već su oni kao takvi ocijenjeni sa - ne može se utvrditi stepen realizacije projekata i njih je 24,20%. Kada bi ovi projekti ušli u statistiku kao realizovani, što u suštini i jesu, onda bi procenat realizacije projekata bio znatno veći i dostigao bi 85,80%. Ukupno utrošenih finansijskih sredstava sa budžetske pozicije 4314 za projekte u 2017. godini...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:19:24)

Polako privodite kraju uvodno izlaganje.

ELMIR KURTAGIĆ (18.12.18 16:20:22)

Ostatak od 42.551 euro nije uplaćen korisnicima sredstava iz razliku što nisu dostavili validnu finansijsku dokumentaciju prethodnih tranši realizacije projekata i taj iznos je vraćen budžetu Crne Gore. Takođe, iznos od 77.103,80 centi je vraćen budžetu Crne Gore iz sredstava opredijeljenih za rad Fonda. Ukupni povraćaj sredstava budžeta Crne Gore u 2017. godine je bio 119.654,80 eura ili 9,24%. Želim napomenuti da je u Fondu na kraju izvještajnog perioda u radnom odnosu bilo ukupno 10 službenika i namještenika od 15 koliko je to Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i predviđeno. Monitoring evaulaciju podržanih projekata su obavljala samo tri službenika, Fond je i pored kadrovskih nedostataka uspijevao da na efikasan i efektivan način vrši monitoring evaulacije podržanih projekata. U tom periodu zahvaljujući sredstvima Fonda održano je na desetine okruglih stolova, tribina, radionica, izložbi

slika, fotografija, radio i tv emisija. Godinama finansijski podržavamo skoro sve štampane mediji u Crnoj Gori koji se izdaju na albanskom, bosanskom, hrvatskom, romskom i srpskom jeziku. Biblioteka Fonda posjeduje preko 400 nalova čije izdavanje podržano sredstvima fonda koji obuhvataju poezije, romane, drame, pripovjetke, putopise, rječnike i kataloge. Autori objavljenih djela su pojedinci, kao i nevladine organizacije koje pokazuju interesovanje za problematiku manjinskih naroda.

Ono na šta smo posebno ponosni jeste nemali broj fizičkih lica i nevladnih organizacija koji su se afirmisali zahvaljujući fondu kroz svoje likovne, muzičke radove i književna djela. Nema sumnje da je Fond institucija potrebna pripadnicama i pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica da kroz svoje projekte očuvaju, zaštite i unaprijede svoje nacionalne, kulturne, jezičke i vjerske osobenosti. Fond je potreban svima nama u Crnoj Gori jer kroz bolje upoznavanje i poštovanje svih osobenosti, odnosno, različitosti zajedno možemo uspješnije razvijati demokratsku Crnu Goru i zajedno graditi ka Evropskoj uniji. Zahvaljujem se na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:21:35)

Hvala Vam.

Da li se izvjestilac Odbora javlja za riječ? Ne.

Sada riječ ima poslanik Halil Duković, neka se pripremi poslanik Andrija Popović.

HALIL DUKOVIĆ (18.12.18 16:21:48)

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi članovi Fonda, predstavnici Fonda,

Na samom početku ću iznijeti jednu konstataciju koju je iznijela Evropska komisija u svom Izvještaju za 2018.godinu, gdje konstatuje da je evidentan jedan napredak u oblasti prava manjinskih naroda za Crnu Goru. To je sigurno jedna činjenica koja obraduje svakog dobronamjernog građanina u Crnoj Gori. Takođe, u tom Izvještaju za 2018. godinu Evropska komisija pozdravlja izmjene i dopune Zakona o manjinskim pravima i slobodama, jer se vjeruje da se posebno u onom dijelu rada i organizacije Fonda za manjine eliminiše i rizik od konflikta interesa. To je značajano i zbog toga da smanjimo i onaj negativni utisak javnosti koji moramo priznati od samog početka prati i rad Fonda za manjine. Naravno, što se tiče primjene novog zakona, moram pomenuti da je forimranje prvostepene komisije trajalo neopravdano dugo. To je stvorilo određene probleme u raspodjeli sredstava za 2018. godinu, ali vjerujem da ćemo svi zajedno, jer je rad Fonda i odgovornost nas u Skupštini uspjeti da sredstva za 2018. godinu podijelimo svim onim zainteresovanim koji su aplicirali i naravno koji su ispunili određene kriterijume.

Naravno, ako se upitamo da li smo zadovoljni sa radom Fonda sigurno ćemo reći da jesmo, jer su zadovoljne, prije svega, manjine zbog koga i postoji fond jer su preko toga fonda realizovali veliki broj svojih aktivnosti. Imamo i po malo sumnje i kritika na rad Fonda, jer znamo da je i prigovor javnosti na rad Fonda bio dosta značajan ali takođe znamo i određene odluke Ustavnog suda, ali vjerujem da su to uvijek napominjem "dječije bolesti" koje Fond mora da preboluje, a vjerujem da su određenim zakonskim rješenjima i Fondu bile vezane ruke da ove stvari izmijeni. Naravno, što se tiče raspodjele za 2017. godinu o kojoj mi ovdje raspravljamo ona je rađena po starome zakonu i kako ste Vi, direktore, u uvodnom izlaganju iznijeli Fondu je na raspolaganje bilo 1.294.996 eura, a za raspodjelu je opredijeljeno 972.926 erua. Ukupno od ovih sredstava je podržano 190 projekata što je značajno, posebno za malu Crnu Goru. Naravno, ako uđemo u strukturu ko je sve dobio potvrđicu samo ono što ste i Vi kazali, da su najveće nacionalne zajednice dobile najviše sredstava, tako da je srpska nacionalna zajednica dobila 271.550 eura, a da je najmanje dobila najmanja nacionalna zajednica, hrvatska nacionalna zajednica 97.050 eura.

Takođe, nešto što pada u oči na prvi pogled jestu ti multinacionalni projekti koji u suštini predstavljaju Crnu Goru, jer Crna Gora je multinacionalna država i mi moramo svi zajedno

poštovati, njegovati te projekte posebno koji dolaze iz ovog reda u Fondu za manjine. Na žalost, tamo je svega podržano sa 35.715 eura, znači, najmanje od svih ali vjerujem da je to jedan dobar podsticaj i Fondu za manjine da u budućem periodu više vremena posveti ovim multinacionalnim projektima. Naravno, mora doći do afirmacije, ali sam siguran da se to može odraditi jer ti multinacionalni projekti su u suštini Crna Gora. Crna Gora jeste multietnička država i mi moramo posebno cijeliti te projekte.

Naravno, postoje i oni koji osporavaju značaj Fonda. To su, prije svega, oni koji ne razumiju multietničku Crnu Goru, sa druge strane to su oni koji su aplicirali za sredstva Fondu, pa nezadovoljni nijesu dobili sredstva, ali nažalost imamo i onih koji apliciraju i dobiju sredstva u fondu, a poslije ta sredstva upotrijebe za nešto što nijesu tekovine Crne Gore i nešto što Crna Gora ne baštini. Vjerujem da će ova prvostepena, posebno novoformirana prvostepena komisija to posebno imati u vidu, jer ne smijemo dozvoliti da se sredstvima države radi protiv države i protiv njenih interesa i protiv njegovanja onog što ova Crna Gora baštini. Ova Crna Gora je dom svih nas, svi mi živimo tu, ma kako se izjašnjavali druge države nemamo. Moramo prvo urediti našu kuću i ne smijemo dozvoliti da se sredstva Fonda upotrebljavaju u te svrhe. Nažalost imamo takvih projekata.

Fond jeste da očuva i kulturu i tradiciju manjina, ali nije da ih učauri u prošlost. Svaki projekat mora pored njegovanja te tradicije imati onaj svoj pogled ka budućnosti. To je glavna uloga Fonda i mi to moramo uraditi. Naravno, velika je odgovornost na Fondu da sve ove stvari uradi na kvalitetan način, ali vjerujem da se izmjenom Zakona o manjinskim pravima i slobodama su se stvorili oni temelji koji moraju da opredijele Fond u ovom pravcu. Prvostepena komisija mora ući detaljno u svaki projekat koji će se finansirati, drugostepena znamo šta radi, ali ta prvostepena sastavljena od eksperata ima glavni cilj, sve projekte usmjeriti ka budućnosti, uz očuvanje kulture, tradicije i svega onoga što krase svaku manjinu u Crnoj Gori. Mi sa tom kulturnom našom tradicijom i nekim svojim istorijskim činjenicama treba da izađemo da se dokazujemo jedni prema drugima, da se bolje upoznajemo, jer jedino na takav način možemo i bolje da se uvažavamo. Ne da se zatvaramo u nacionalne okvire, ne da se sredstvima Fonda finansiraju stvari koje ne idu u prilog Crnoj Gori, već da i manjine budu ravnopravni sudionici u Crnoj Gori i naravno, da svi težimo onim vrijednostima koje baštini Crna Gora. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:28:34)

Zahvaljujem poslaniče Dukoviću.

Sada riječ ima poslanik Andrija Popović, neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (18.12.18 16:28:45)

Hvala predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Fonda,

Značaj prava manjinskih naroda je od izuzetne važnosti u Crnoj Gori. Crnogorski liberali su oduvijek, evo gotovo 29 godina bili najveća podrška svim manjinama, bez obzira na naciju, vjeru, rod, seksualno opredjeljenje.

Značaj prava manjinskih naroda Ustavom je definisano da se pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemče prava i slobode koja mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa drugima, a zabranjuje se asimilacija pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Zakon o manjinskim pravima i slobodama koji je usvojen maja 2006. godine uređuje set manjinskih prava i mehanizme zaštite tih prava. Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ima jedno od centralnih mjesta u institucionalnoj infrastrukturi manjinske politike Crne Gore i predstavlja jedan od njenih temeljnih stubova. Suština manjinske zaštite svodi se na obezbjeđenje manjinama i njihovim pripadnicima takvih uslova u kojima mogu nesmetano i bez ikakvih pritisaka

živjeti i razvijati se sa svim svojim posebnostima. Na primjer, Romi se suočavaju sa vrlo teškom situacijom u Crnoj Gori, takođe su interno raseljena lica, ranjiva grupa. Manje od 16.000 njih uspjelo je da dobije prebivalište. Uprkos činjenici da u Crnoj Gori postoje zakoni čije odredbe definišu zabranu diskriminacije neke manjinske grupe gotovo da su nevidljive. Romi u Crnoj Gori i dalje žive na margini, socijalno isključeni, iako su posljednjih godina uloženi značajni naponi kako bi im se olakšao pristup obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim programima i uslugama.

Prema istraživanju Ministarstva za ljudska i manjinska prava nezaposleno je 83% Roma i Egipćana. Nijesu prepoznati programi za povećanje informisanosti o pravima, mogućnostima i procedurama u oblasti zapošljavanja, imajući u vidu činjenicu da su деца i mladi Romi poprilično isključeni sa tržišta rada i usljed neinformisanosti o šansama i mogućnostima na tržištu. Na popisu stanovništva 2011. godine 8.305 lica je navelo da pripada romskoj populaciji. Nacionalna identifikacija stanovništva u Crnoj Gori je fluidna, a Romi i Egipćani su se posebno u bliskoj prošlosti suočavali sa velikim problemima u pribavljanju ličnih dokumenata. Vjerujemo da je vrijeme da se Romi i politički organizuju i osiguraju svoje mjesto među odbornicima i poslanicima. Dostupni podaci ukazuju da je siromaštvo kod pripadnika romske i egipćanske populacije četiri do pet puta izraženije nego kod većinske. Skoro 82% te populacije u Crnoj Gori je nezaposleno od čega 12% nema prihode dok 60% prima neki vid redovne finansijske pomoći od centara za socijalni rad ili iz drugih izvora. Dosadašnji pokazatelji stanja u obrazovanju Roma se poboljšavaju, ali uglavnom na nižim nivoima obrazovanja.

Takođe, osobe sa invaliditetom su i dalje diskriminisane, naročito na polju savladavanja fizičkih barijera pri ulasku u institucije, ali i čitave neprilagođene infrastrukture. Pritisak na osobe sa drugačijim seksualnim opredjeljenjem LGBT populaciju je malo popuštio, ima pozitivnih pomaka u odnosu na 2013. godinu kada je održan prvi prajd, ako se sjećamo što se događalo u Budvi i u Podgorici, ali je to nedovoljno shodno proklamovanoj evropeizaciji naše države.

Liberalna partija će podržati Izvještaj o radu Fonda za zaštitu ostvarivanja manjinskih prava za 2017. godinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:33:58)

Hvala Vam poslaniče Popoviću.

Riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi poslanik Suad Numanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 16:34:07)

Gospodine Kurtagiću, gospođo Raščanin,

Dakle, evo da i ja dam doprinos ovoj ubrzanoj diskusiji, odnosno sjednici i da ovih par minuta se osvrnem na ovaj vaš godišnji izvještaj, odnosno Izvještaj o radu. Da ukažem, naravno, da smo mi tokom, odnosno parlamentarna većina da budem precizan, tokom 2017. negdje u maju ili u aprilu mjesecu je donijela izmjene i dopune Zakona o manjinskim pravima i slobodama i značajno promijenila koncept faktički i projekata i finansiranja od strane Fonda. Mi govorimo o izvještajnoj 2017. godini i ja razumijem uslovno rečeno deficit novog upravnog odbora u odnosu na nešto što je radio neko drugi tokom protekle godine, ali smo dužni da se osvrnemo i na efekat toga rada a vi svakako da odredite onaj vaš dio posla. U tim izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 20. maja 2017. godine dati su bili rokovi da se formiraju neke institucije, pa je rok bio za formiranje, odnosno prilagođavanje Odluci Fonda čini mi se 18. avgust. Kasnilo se punih dva ili tri mjeseca da se taj posao završi a onda su proizašla sva ostala zakašnjenja vezana i za formiranje upravnog odbora, a taj upravni odbor je trebao da bude formiran tamo negdje u novembru 2017. godine. Formiran je tek nakon osam mjeseci skoro. A onda je to uslovalo i sva ova ostala kašnjenja, da zaključim i sa ovim kašnjenjem Skupštine Crne Gore vezanim za izbor ove komisije koja treba da vrednuje projekte što je usložilo vjerovatno i vaš posao izvještavanje vezano za tu izvještajnu 2017. godinu, kao i neke događaje u tekućoj godini na koje ću se kratko osvrnuti pri kraju izlaganja koja smatram takođe veoma bitnim.

Naravno, želja da se nakon ružnih dešavanja ovdje u Parlamentu i teških rasprava o

nedostatnim izvještajima Fonda koji nisu ni prolazili ovdje u Parlamentu, koje su odlagane, za neke godine se čak nije faktički obavljala rasprava. Pokušalo se da se kroz koncipiranje nove drugačije metodologije i pravila vezanih za rad Fonda, odnosno upravnog odbora, odnosno komisija i vrednovanja projekata, nekako izbjegnu te, kako neko reče ovdje dječje bolesti. Tih dječjih bolesti je bilo najmanje sedam, ako se ja sjećam, sedam padanja ili obaranja odluka pred Upravnim sudom što je dosta govorilo o tome kako je rađeno od neke 2008. godine. Koliko Fond postoji on je i dalje u kontinuitetu, ovdje imamo izmjene i dopune iz dva ili tri puta, dakle radi se o onom istom Fondu, u kontinuitetu svjedoči to da recimo odluka o visini naknade za članove Upravnog odbora Fonda za manjine i dalje takva stoji u proceduri, odnosno u pravnom sistemu je iz 2008. godine. Ona se, gle čuda, nije jedina mijenjala. Mijenjale su se odluke, mijenjao se naziv fonda i na kraju imamo ovo što imamo vezano za raspodjelu sredstava i ove cifre koje ste ovdje dali. Cifre su relativne i mislim da sam posljednji u ovom parlamentu koji nacionalno prebrojava, odnosno voli da vrši tu vrstu poređenja. Naprotiv, žestoko kritikujem ovdje i neku vrstu nove mode, etničkih inženjeringa zapošljavanja unutar Vlade, državnoj upravi, itd. ali dobro, to je put kojim ide Crna Gora ali vidjećemo gdje taj put vodi. Svi ćemo ovdje biti prisutni da se potrudimo da taj put bude najbolji, a cifre su čudne. 271.500 kako neko reče za projekte srpske zajednice, ne manjine naravno, a 97.000 za projekte hrvatske zajednice. E sad, ako dovedemo taj odnos tri puta više za projekte srpske zajednice u odnosu na hrvatsku zajednicu, a recimo 30 puta viši je broj Srba u odnosu na broj Hrvata u Crnoj Gori i to malo škripi i to sve govori. Pametnome dosta, ja neću dalje, kad dovedemo cifre u odnos sa onima kojima su namijenjene za kulturne, etničke i druge stvari.

Vi ste dali jedan podatak koji je indikativan, po meni tužan. Svega 4% ste rekli, je li tako, za multinacionalne projekte. Neka nam i to bude nauk svima u kom pravcu, kao društvo, moramo da pravimo napore da takvih projekata bude sve više i više. Naravno, uz uvažavanje autentičnosti svih nacionalnih zajednica i srpske, bošnjačke, muslimanske, hrvatske, da nekoga ne zaboravim albanske naravno, crnogorske koja nema definisan dio u svoj savjetu, ali i ona da vodi računa o svemu, o svima.

U tom smislu jedno pa više pitanje, nije pitanje nego da se osvrnem na jednu stvar koja se ovdje desila i koja je ovako bila uslovno rečena prisutna u javnosti, dakle na strani 21, ali u dijelu koji se odnosi na rad Fonda u onom opštem dijelu pomenute su i neke sjednice pa je pomenuta Treća sjednica Upravnog odbora gdje su raspodijeljena ova sredstva po ovoj prvoj podjeli. Tamo ima negdje u ovom dijelu koji govori o drugoj podjeli pod rednim brojem četiri izdavačka djelatnost, srpski nacionalni savjet 14.400 evra je dobio, po ovoj ovdje odluci. Imamo ovdje i dopis odnosno obraćanje srpskog nacionalnog savjeta, odnosno, gospodina Vuksanovića, da su im ta sredstva uskraćena zbog razloga diskonuiteta odnosno nemogućnosti da Upravni odbor, novi Upravni odbor, potvrdi odluke Upravnog odbora koji je donio odluku o raspodjeli ovih sredstava pa me interesuje samo možda da prokomentarišemo to. Ja vam ovdje govorim o kontinuitetu postojanja Fonda, koji nije nov nego su izmjenama i dopunama faktički definisane nove odredbe i evo čak je i ovaj kontinuitetu u dijelu naknada, pa me čudi diskonuitet Upravnog odbora, vezan za neraspodjele, odnosno, nedodjeljivanje ovih 14.400 evra jednom nacionalnom savjetu. Odnosno, kako je u dopisu navedeno, a dopis je otišao i ka Ombudsmanu i ka drugim institucijama svojevrsno kažnjavanje jedne zajednice zbog uslovno rečeno, nekih projekata koje ta zajednica izvodi. To je nešto što traži ovdje odgovor u ovom domu i mislim da je ovo upravo pravo mjesto da se oko toga polemije.

I na kraju, kratko pošto ću relaksirati, naravno, plenum svog učešća u glasanju, a kako sam obaviješten od predsjednika Parlamenta moguće da do glasanja dođe danas, tamo su i neke tačke vezane za izbor i imenovanje. Svima nama predsjedniče na oprez šta danas glasamo, jer će pretpostavljam jedan dio tih glasanja proizvesti neke sudske procese. Sumnjam da će ih proizvesti, odnosno imam negdje saznanja u tom kontekstu su predloženi i dva člana za ovu komisiju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:40:35)

Molim Vas samo ...

Nemojte sad da ukazati no ukažite kad dođe dnevni red.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 16:41:20)

Radi se o istoj temi o Komisiji za raspodjelu sredstava u ovom Fondu.

Dakle, u tom kontekstu kod Komisije za vrednovanje ovih projekata gdje je pet članova izabrano, a još dva je ostalo neizabrano, pa treba danas da se izabere, u posjedu sam i krivične prijave, odnosno, dopune krivične prijave koja je otišla prema nadležnom državnom tužiocu. Da ne pominjem ime, a neću ni pominjati imena ljudi koji trebaju da budu birani, a tiče se eventualno konflikta interesa, odnosno, učešća u jednom partijskom tijelu, jedne zajednice odnosno volontiranju druge zajednice što može tim ljudima da napravi problem. Potpuno moj neutralan stav u odnosu na ljude koje ne znam, kao što se nijesam osvrtao ni na vrednovanje ovih projekte koje ste vi dali. Samo da ukažem da se ne naprave neke greške i da to ne izazove neke sudske procese i krivične prijave već izazvalo gdje će ova Skupština biti, uslovno rečeno, meta tih nekih dešavanja. Toliko.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:41:39)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Suad Numanović, za komentar se javio Adrijan Vuksanović.
Izvinjavam se.
Izvolite, poslaniče Vuksanoviću.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 16:41:50)

Zahvaljujem predsjedavajući,

Uvaženi kolega Damjanoviću, Vi ste uzeli jednu jednu usporedbu između dodijeljenih sredstava srpskoj nacionalnoj zajednici i hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Crnoj Gori i nijesam tu prepoznao nikakvu Vašu zlonamjeru. Ali želim samo da radi javnosti pojasnim jednu stvar. To je da su Hrvati u Crnoj Gori autohtoni narod, istina je sada su najmalobrojniji, ali njihova kulturna baština nikako nije najmalobrojnija. Ta opredijeljena sredstva za određenu nacionalnu zajednicu ne odnose se samo u brojčanom smislu za nju nego i na sve ono što je ta nacionalna zajednica ostavila na kulturnom polju tijekom svog trajanja na prostoru Crne Gore. Inače nemam ništa protiv svih opredijeljenih sredstava ni za srpsku, ni za bošnjačku, ni za albansku, romsku pa tako ni za hrvatsku nacionalnu zajednicu. Sve te zajednice treba da njeguju svoje inditetske vrijednosti i na taj način daju snažan doprinos multikulturnom proizvodu Crne Gore, a multikulturalnost zapravo najdominatniji proizvod suvremene Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:43:05)

Hvala i Vama.

Odgovor na komentar poslanik Damjanović.
Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 16:43:09)

Nadam se da ovo nema polemičkih tonova, apsolutno.

Poštujem ovo što ste rekli i da vam pravo kažem negdje sam i u funkciji koju sam vršio imao prilike da gledam i te izvještaje koji su podnosili savjeti i jedan od najboljih izvještaja bio je

izvještaj koji je podnosio Savjet hrvatske nacionalne zajednice. Bio sam čak prisutan i u Lastvi na promocijama nekih projekata koji nijesu tipično bile autohtoni za hrvatsku zajednicu i kao gost, tako da apsolutno to ne treba vrednovati i kategorisati, ali sam samo htio da pokažem kako su brojevi relativni.

Dakle, sad da li je nečija namjera bila da donošenjem Izmjena i dopuna Zakona o manjinskim pravima faktički žestoko preokrene način finansiranja, odnosno, cifre u korist jedne ili druge zajednice, ja je ne vidim. Međutim, u praksi se pokazuje da postoji mogućnost da se ne napravi taj neki balans vezan za nacionalne zajednice ili savjete ili već kako se to definiše. Tako da što se tiče projekata hrvatske zajednice apsolutno ono što sam uspio da vidim korespondira time što jesu i jeste namjera da se finansira tim projektima. Naravno ja bih volio, ako je već koncept, i ako smo se opredijelili za ovakav koncept finansiranja ne malih sredstava, samo čini mi se milion evra u 2017. po ovoj osnovi, neka se onda još više sredstava pripremi, opredijeli, neka se još više projekata pripremi i opredijeli i ovih multinacionalnih kako bismo zaista negdje realizovali svrhu onoga što jeste i intencija i zakona odnosno rada Fonda za manjine.

Ovdje sam ukazao na neke stvari. Ne bi bilo dobro da poslije loših iskustava sa radom Fonda za manjine, zaista loših iskustava, ovdje smo svjedoci neki poslanici koji su bili u protekla dva saziva kao ja, kakva su to iskustva, da ponovo Fond za manjine bude meta. Odnosno, raspodjela sredstava bude meta i Upravnog suda itd, da se ovdje u Parlamentu raspravljamo oko tih stvari. Zato malo opreza i jednog finog rafinmana kada se negdje i vrednuju projekti i kada se negdje se obraća predstavnicima autetičnih zajednica koji apliciraju za ove projekte da izbjegnemo naravno i medijska obraćanja, da izbjegnemo obraćanja drugim institucijama. Naravno ostaje ovaj problem, na koji moram da ukažem da sam dužan, jer na taj problem skrenuta mi je pažnja od strane gospodina Vuksanovića i srpske nacionalne zajednice, odnosno Savjeta, da je neprihvatljiva teza da zbog diskonuiteta u rada Upravnog odbora se ne isplaćuju sredstva koja su po dvije raspodjele od strane Upravnog odbora, ja sam pročitao i broj, 14.400 evra trebalo da bude isplaćena. Samo da vidimo što je problem, da dobijemo ovdje javni odgovor i ništa sporno ukoliko imate argumente za ovu priču.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:46:08)

Hvala Vam.

Za komentar se javio takođe poslanik Luid Škrelja.

Izvolite.

LUID LJUBO ŠKRELJA (18.12.18 16:46:14)

Gospodine potpredsjedniče.

Ja smatram i doživljavam mog sugrađanina, gospodina Aleksandra Damjanovića, kao vrlo korektnog poslanika i čovjeka naravno, prije svega. Ali smatram da je ovoga puta možda malo zaboravio na tu korektnost kad iznosi podatke u izboru Komisije za vrednovanje koja u je nadležnosti Administrativnog odbora. Da se prijete Skupštini Crne Gore da će biti u nekom nelagodnom položaju i prijete se krivičnim prijavama. Apsolutno, odgovorno tvrdim, da svaki kandidat i kompletna dokumentacija svakog kandidata je podložna javnosti. Tu ništa skriveno nije. Svaki zainteresovani je mogao i može i dalje da izvrši uvid u dokumentaciju predložinih kandidata. Zbog toga smo prvi put birali pet članova i danas nadam se da će mo izbarati još dva člana Komisije za vrednovanje projekata i time ćemo kompletirati tu vrlo značajnu Komisiju. Ukoliko neko ima saznanja da neki član je sakrio iz svoje biografije neke podatke to nije posao ni Administrativnog odbora ni Skupštine, nego njega lično samoga i ostalih državnih organa.

Tako da mislim da nije lijepo izaći sad pred javnošću i licitirati i pritom ne kazati o kome se radi, nego imaju neki koji su članovi organa partija ... Ako postoje takvi oni će da snose ličnu odgovornost za takvu prijavu, dokumentaciju, dokaz ili potvrdu nijesu dostavili što je neophodno da bi ravnopravno učestvovao u kombinaciji za izbor i u konkurenciju zapravo za izbor člana Savjeta za vrednovanje projekata manjinskih naroda. Toliko sam imao obavezu da kažem, ali

ukoliko bude potrebe mi ćemo po tačkama Izbor i imenovanja još da raspravljamo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:48:12)

Svakako.

Hvala Vam poslaniče Škrelja, razgovaraćemo pod tačkom Izbor i imenovanja o tom dijelu segmenta te tačke.

Odgovor na komentar poslanik Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 16:48:23)

Hvala, ajde da kažem mom sugrađaninu, jer imam ja jedan dio korjena u Ulcinju iako sam Podgoričanin po rođenju, na ovim sugestijama. Upravo zato što ja imam saznanja ne saznanja nego pred sobom imam dopunu krivične prijave koja je otišla 11.12.2018. godine zamjeniku državnog tužioca Ani Bošković. Dopunu krivične prijave, sa navodima gdje se ukazuje na mogućnost problema kod dva kandidata za koja danas traba da se glasa, a iz respekta prema njima i iz najbolje namjere prema njima ne spominjem imena. Iz respekta i prema onome iako nisam član Administrativnog odbora, a bio sam pa smo ga onako sveli da radi cakum pakum jedno dvije, tri godine. Sad čini mi se malo, ali o tom potom jer to ćemo tokom naredne godine.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:49:11)

Samo nemojte molim Vas pošto neću dati riječ Ljubu Škrelji poslije. Nemojte sad malo ovako ili onako i ne pominjete imena o njima ćemo glasati. Prema tome, molim Vas samo Vi završite ovaj dio priče odgovor na komentar.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (18.12.18 16:49:25)

Završavam.

Upravo zbog toga blagovremeno ukazujem da bih sačuvao i Parlament i Administrativni odbor eventualnih, kažem, eventualnih procesuiranja. Ovo može da bude odbačeno, je li tako. Može da bude odbačeno. Može da bude kopija, naravno gospodine Škrelja, može da bude odbačeno, a može da bude prihvaćeno. Onda imamo problem svi i Parlament i ti ljudi koji su se kandidovali vjerovatno iz najbolje namjere. Drugo je to što ja mislim da li je dobro da se u politički povezani zašto tu nisu istinski eksperti, da li ih možemo naći pitanje je i to. U Crnoj Gori malo u Crnoj Gori ograničenoj resursima ljudskim i svakim drugim da bi bili eksperti da bi ispunili sve one nimalo naivne uslove, je li tako u ocjenjivanju i vrednovanju projekata i pokušali da uvedu red u nešto što je bilo predmet sudskih osporavanja i svega onoga što smo imali prilike da ovdje vidimo. Nikakve zle namjere što se mene tiče. Naravno ja imam neki princip ovdje dok ne bude drugačiji dogovor unutar opozicije da je parlamentarna većina koja predlaže dužna da obezbijedi da glasa. Ja sam tu da upozorim blagovremeno bez ikakve zle namjere, gospodine Škrelja, da pokušam da čuvam i Parlament naravno i Administrativni odbor i sve nas od nekih eventualno problematičnih odluka, ništa više.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:50:37)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Suad Numanović, a neka se pripremi poslanik Mirsad Murić. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (18.12.18 16:50:45)

Poštovani predsjedniče.

Poštovani predstavnici Vlade, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je Izvještaj Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava i sloboda za 2017. godinu i na početku želim da izrazim zadovoljstvo što mi danas raspravljamo o Izvještaju za 2017. godinu jer kao što je rečeno, odnosno kao što su i rekli moji prethodnici postojao je ranije period kada se razmatrao izvještaj ovog fonda unazad nekoliko godina mi razmatramo izvještaj za prošlu godinu i to je svakako za svaku pohvalu. Sigurno da je tome doprinijelo i usvajanje Zakona o manjinskim pravima i slobodama prošle godine koji je jasno precizirao nemogućnost konflikta i interesa profesionalnosti. Ono što je za mene veoma bitno to je evaluacija projekata.

Podsjećam da Fonda za manjine je za ostvarivanje manjinskih prava i sloboda osnovan 2008. godine. Evo, slavi već 10 godina i on je sigurno opravdao postojanje, svoj cilj je opravdao i ono što jeste kvalitet Crne Gore kao građanske države jeste jedna lagodnost kada pričamo o odnosu manjinskih naroda prema svojoj državi Crnoj Gori i države Crne Gore prema manjinskim narodima. Danas smo mi u situaciji da čitamo, odnosno da se informišemo i iz zemalja u okruženju kako to izgleda odnos države prema manjinskim narodima i kako manjinski narodi imaju odnos prema državi u kojoj žive. Crna Gora ni u istorijskom smislu, pa ni u onom zadnjem periodu kada su bila ratna dešavanja gdje su svi na ovoj različitosti pravili čak i ratne sukobe, Crna Gora je uspjela da tu svoju različitost pretvori u sopstvenu prednost. Po tome je prepoznata ne samo na Balkanu, ne samo u Evropi nego mnogo, mnogo i šire.

To je bogatstvo Crne Gore. Zbog toga Crna Gora je baštineći ono što je istorijska vrijednost takve jedne građanske Crne Gore, baštineći ono što je sačuvala '90-ih godina krenula da uredi ovu oblast i po međunarodnim standardima. Zaštita manjinskih prava i sloboda je regulisana kroz ustavni zakonodavni i institucionalni okvir, a kada govorimo o zaštiti manjinskih prava ja bih rekao da su, ne rekao nego to se i podrazumijeva, da su to osnovna ljudska prava, a kada govorimo o ljudskim pravima ona se stvaraju rođenjem, ona su neotuđiva nedjeljiva i niko im ne može i niko ne može ta ljudska prava nikome oduzeti. Prema tome, često govorimo ovdje da li nekome više ili manje nešto pripada, često u posljednje vrijeme čujemo i o tom sindromu zapošljavanja. Da li smo negdje prekoračili u toj statistici, da li imamo neku tendenciju da pripadnici manjinskih naroda se nalaze procentualno u nekom većem broju u institucijama nego što bi to možda trebalo. Statistika još nije dostigla taj procenat zastupljenosti kod tog zapošljavanja, ali bih ja postavio svima nama pitanje. Što ovo pitanje nismo postavili prije kad nije bilo ne ovoliko zaposlenih nego kad ste na promile možda mogli da izbrojite koliko je bilo zaposleno pripadnika manjinskih naroda u državnim institucijama i institucijama lokalne samouprave.

Međutim, ovdje ne kritikujem nikoga ni državu ni lokalne samouprave jer svi imamo isti taj sindrom. Znae kad odete u opštinu gdje su većina pripadnici manjinskog naroda na pitanje koliko imate zaposlenih onih koji na državnom koji pripadaju većinskom narodu vidite da u statistici imate procentualno mali broj. Tu nam treba promjena svijesti, tu nam treba edukacija da onaj ko je različit po bilo kom osnovu ne treba da bude kamen spoticanja nego da treba da bude taj koji treba da nas integrativno veže.

Ovdje kada govorimo o različitostima, mi kao ljudska bića se možda po nekim navikama jezičkoj, kulturnoj, nacionalnoj razlikujemo nekih 3-4%, a u 95-97% smo isti, identični smo i mi se ubismo da na toj različitosti dokažemo da treba da pravimo neke razlike i probleme, a ne želimo da afirmišemo ono što nam je istovjetno u 95 i 97% kao ljudskim bićima.

Zbog toga nam je ovdje rečeno trebaju kroz projekte koje treba Fond da prihvati i to su ti interkulturalni projekti. Molim vas u jednoj građanskoj Crnoj Gori, u redu da svaki nacionalni savjet, u radu da svaka nacionalna zajednica ima svoje autentične projekte za realizaciju svog jezičkog kulturnog nacionalnog i svakog identiteta, ali ako krenemo tim pravcem i ako dozvolimo da samo 4% bude tih zajedničkih projekata onda ćemo definitivno odstupiti od onoga što je građansko. Znae često su nam puna usta građanskog kada dođemo do statistike vidimo da baš tog građanskog nema onoliko koliko to bismo možda željeli. E, dajte da i statistika se u to uvjeri i zbog

toga je poziv Fondu, zbog toga je poziv nama kao Parlamentu da damo doprinos podršci takvim projektima koji će jačati i demokratizaciju našeg društva, jačati našu građansku Crnu Goru. Siguran sam da pripadnici manjinskih naroda u Crnoj Gori nemaju nijednu drugu rezervnu državu izuzev svima nama jedinu Crnu Goru. Zahvaljujem.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 16:57:13)

Hvala Vam.

Poslanik Mirsad Murić, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović.
Izvolite.

MIRSAD MURIĆ (18.12.18 16:57:22)

Poštovani predsjedniče Skupštine.

Uvaženi gospodine Kurtagiću sa saradnicom, poštovne dame i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskim prava je u periodu od osnivanja, pa sve do zaključivanja ovog izvještaja podržao 1345 projekata nevladinih organizacija, pravnih i fizičkih lica čije su djelatnosti ili aktivnosti usmjerne na očuvanje i razvoj manjinskih prava kao i na očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Zakonom o izmjenam i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama koji ova skupština usvojila u aprilu 2017. godine reformisan je rad Fonda u cilju sprečavanja objektivnog mogućeg konflikta interesa uvođena dvostepenosti kod odlučivanja o projektima kao i unapređenje monitoringa i evaluacije. Znajući da još nijesu u Fondu popunili sva radna mjesta predviđena sistematizacijom, smatram da direktor i njegovi članovi tima treba da povedu računa o jačanju kadrovskih kapaciteta, posebno onih koji bi bili zaduženi za monitoring i evaluaciju projekata. Međutim i sa ovim brojem službenika i službenica i namještenika i namještenica Fond iz godine u godinu bilježi bolje rezultate i opravdava svoje postojanje i Fond kao institucija dobija na većem značaju kod građana Crne Gore na njenom putu ka Evropskoj uniji.

Analizirajući Izvještaj posebno sam se osvrnuo na nacionalnu manjinu koja je u pravom smislu na marginama društva ne samo u Crnoj Gori, nego u Evropi ili svijetu, a to su pripadnici RAE populacije. Fond je 2017. godine dva puta raspisao javni konkurs za raspodjelu sredstava projektima značajnim za očuvanje i zaštitu manjinskih posebnosti. U prvoj raspodjeli sredstava u 2017. godini za 123 projekta dodijeljeno je 680.000 eura. Tom raspodjelom podržano je i 14 projekata koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu sa iznosom od 68.000 eura. U drugoj raspodjeli sredstava u 2017. godini za 67 projekata dodijeljeno je 292.926 eura. Tom raspodjelom podržano je sedam projekata koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu sa iznosom od 29.400 eura.

Smatram da to nijesu mala sredstva, ali isto tako smatram da Fond u narednom periodu treba više pažnje da obrati na zaštitu prava najugroženijih manjinskih naroda i drugih nacionalnih zajednica među kojima su prevashodno znači Romi. Fond treba da podrži projekte čija realizacija će doprinijeti povećavanju i zapošljavanju pripadnika romske i egipćanske populacije, ali isto tako i projekte kojima će se romska populacija predstaviti drugim narodima i nacionalnim zajednicama u Crnoj Gori. Posebno podvlačim ovo, jer nije dovoljno da samo RAE populacija dobija projekte gdje će promovisati sami sebi svoju istoriju, kulturu, jezik itd. nego da se uvažavaju njihovi projekti, gdje će oni sa tim njihovim projektima predstaviti svoju kulturu, svoj jezik, svoje običaje drugim narodima i narodnostima u Crnoj Gori. Prilikom čega ćemo vidjeti da je to narod koji zaslužuje posebnu znači pažnju kao i svaki drugi narod u našoj državi, čime je Crna Gora i prepoznatljiva u regionu, a i šire.

Normalno kada pogledamo da su ti kako su prethodne kolege kazali multinacionalni projekti veoma zanemarljivi, oni ipak belježe neki rast, ali veoma malo treba povesti računa znači o tim projektima prilikom raspodjele. Isto tako čini mi se da i teritorijalna zastupljenost je veoma važna,

jer sam primijetio da pojedini gradovi i predstavnici manjinskih naroda i drugih nacionalnih zajednica dominiraju u dobijanju ovih projekata pa nijesu samo predstavnici Bošnjaka iz Rožaja nego su i iz drugih /prekid/ znači što treba povesti i malo o tome računa, normalno prevashodno o kvalitetu projekata.

Ono što je važno, dalje ću nastaviti što se tiče Roma do sad u Crnoj Gori pripadnici RAE populacije nijesu osnovali političku partiju, što bi bio jedan od preduslova za aktivno uključivanja pripadnika RAE populacije u politički život. Nepostojanje RAE političke partije čini da oni nemaju svoje autentične političke predstavnike u zakonodavnim tijelima države i lokalnim samoupravama. U 26.sazivu Skupštine Crne Gore koji je konstituisan shodno rezultatima parlamentarnih izbora održanih 16.oktobra 2016. godine nema pripadnika RAE populacije. Međutim, to ne znači da se poslanici vladajućeg DPS-a sa koalicionim partnerima aktuelnog saziva Parlamenta ne zalažu za poštovanje i unapređenje prava pripadnika RAE populacije. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:03:35)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Dragutin Papović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (18.12.18 17:03:44)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče sa saradnikom, uvaženi gospodine Kurtagiću sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege poslanici, dragi građani, poštovana dijasporo,

Na samom početku bih iskazao zadovoljstvo jednim kvalitetnim izvještajem da li će to .... i neke nove upravljačke strukture ne znam, ali sam imao zadovoljstvo da u pravom smislu upoznam sa jednom bogatom kulturnom riznicom naše države. Ovaj izvještaj svakako nam postavlja jednu dilemu ili nas preispituje šta kao društvo radimo na promovisanju kulture, različitosti, posebnosti, manjina i manjinskih zajednica u Crnoj Gori. Kao što znamo u Crnoj Gori postoji značajan broj manjina i manjinskih nacionalnih zajednica, ali sam za to da ipak ne gledamo manjine i nacionalne manjinske zajednice kroz procenete. Gledajmo ono što oni daju ovoj državi, gledajmo i kroz sve druge građane Crne Gore i svakako što me raduje da su posebno velike demokratije prepoznale bogatstvo kulturne različitosti kao veliku prednost Crne Gore.

Mislim da je zato i neophodno istrajati na očuvanju i promovisanju kulture, tradicije, jezika i drugih vrijednosti po čemu je određena zajednica prepoznata koje su strpljivo stvarale i njegovale vjekovima. Upoznavanje sa kulturom svih naroda je značajn put ka boljem razumijevanju i zbližavanju građana i najbolja prevencija od zloupotrebe kulturnog nasljeđa za širenje nacionalne i vjerske netrpeljivosti.

Vjerujem da smo svjesni navedenih činjenica kao da je i zaštita i promovisanje multikulturalnosti, velika odgovornost, ali složićemo se i privilegija jednog društva. Nesumnjivo veliki doprinos koji u tom pravcu svakako daje i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Fond za manjine kao i Centar za očuvanje, kulturu, zaštitu manjina i svakako NVO sektor koji se bavi ovim pitanjem.

Iz ponuđenih izvještaja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, primjetno je da Fond svake godine dostavlja kvalitetniji i transparentniji pregled godišnjeg rada, što je posljedica sve kvalitetnijeg planiranja i realizovanja projekata sa ciljem promovisanja integracija manjina, tj. aktivnijeg učešća manjina u javnom životu naše države. Očuvanja posebnosti to jest zaštita asimilacije, a sve u skladu sa Ustavom i zakonom Crne Gore.

Fond za manjine je za 10 godina svog postojanja i rada postigao više nego značajne rezultate u očuvanju i afirmaciji nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog, vjerskog identiteta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Doprinos Fonda je nemjerljiv kada je u pitanju opstanak i rad tzv. malih nevladinih organizacija kao i fizičkih lica koje imaju potrebu da se zalažu za očuvanje svojih nacionalnih i vjerskih posebnosti. Iz Izvještaja o radu Fonda i spiska

podržanih projekata u 2017. godini nije teško uočiti čitavo bogatstvo raznolikosti. Tu su knjige na albanskom, hrvatskom, tu su radio i tv emisije sa bogatom riznicom bošnjačkog, muslimanskog i srpskog melosa, tribine i okrugli stolovi na temu bošnjačkog jezika, nacionalne nošnje, bogatstvo romskog folklora, tu su u izložbe, časopisi, koncerti itd.

Zahvaljujući sredstvima Fonda tj. odgovornom odnosu prema odobrenim projektima, građani Crne Gore su bili u prilici da vide i uživaju u bogatoj riznici različitosti. Naravno da uvijek može bolje i više da se uradi na ovom polju, ali sam duboko uvjeren da je usvajanjem novog Zakona o manjinskim pravima i slobodama u maju prošle godine koji se velikim svojim dijelom odnosi upravo na Fond, konstantno poboljšava svoj rad i da će nastaviti i unaprijediti saradnju sa nevladinim sektorom, medijima i drugim državnim institucijama u Crnoj Gori.

Da se složim sa vama uvaženi gospodine Kurtagiću, da naglasim nestvarnu činjenicu da Crnoj Gori treba Fond za manjine. Potreban je svim njenih građanima i građankama, bez obzira na vjersku, nacionalnu i svaku drugu različitost, jer svi ćemo se više uvažavati i cijeniti i poštovati, ako budemo bolje poznavali jedni druge, a misija Fonda i jeste da kroz promovisanje sopstvene kulture, jezika, vjere, pripadnici manjinskih naroda doprinese razvoju međukulturalnosti, međuetničnosti i multikonfesionalnosti naše zajedničke države.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:08:35)

Hvala Vama.

Sada riječ ima poslanik Dragutin Papović, a neka se pripremi ploslanik Neđeljko Rudović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (18.12.18 17:08:43)

Hvala gospodine predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani građani, poštovani predstavnici Fonda,

Raspravljajući o ovoj temi mi u stvari raspravljamo o onome što je suština crnogorskog društva. Raspravljamo o njegovoj vjerskoj i prije svega nacionalnoj raznolikosti, nečemu što je konstanta crnogorskog društva u novovjekovnoj istoriji. I uvijek kada raspravljamo o takvim temama moramo to raditi obazrivo, moramo to raditi zaista dosljedno i moramo to uraditi sa visokim poštovanjem prema svim narodima, svim vjerama, nacijama, kulturama koje žive u Crnoj Gori. Moramo se podsjetiti činjenice da Crna Gora u ovoj oblasti još od 1888. godine ima tradiciju institucionalnog rješavanja ovih pitanja. I to institucionalno nasljeđe je došlo do našeg vremena, mi smo ga tokom 20 vijeka naročito od obnove nezavisnosti 2006.godine, usavršili. Tako da danas imamo i u normativnom institucionalnom smislu savremene mehanizme za rješavanje ovih pitanja.

Dakle, imamo adekvatne zakone imamo rekao bih tri zaista značajne institucije. Prva je Fond za zaštitu ostvarivanja manjinskih prava, druga je Centar za razvoj i očuvanje kultura manjina Crne Gore i treće su nacionalni savjeti. Koji upravo zahvaljujući ovoj institucionalnoj infrastrukturi realizuju projekte koji su usmjereni ka očuvanju prije svega kulture, odnosno identiteta manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Takođe s druge strane moramo istaći ono što su tradicionalne odlike crnogorskog društva. Dakle, ono što je crnogorsko društvo vjekovimo stvorilo kroz neformalne odnose tj. neformalne institucije, a to su prije svega dobrosusjedski odnosi, komšijski odnosi, odnosno ono što je možemo reći bila osnova dobrih odnosa između različitih vjera i nacija kako bi se ti neformalni odnosi prenijeli u ove institucionalne.

Tako da nam je kao društvo i kao državi zaista bilo olakšano da početkom 21. vijeka izgradimo ove institucionalne i normativne mehanizme. I zaista kada je riječ o Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava možemo sa zadovoljstvom konstatovati da postoji progres, odnosno da imamo u kontinuitetu jedan dobar rad, a prije svega imamo izdvajanja iz državnog budžeta koja u posljednjih nekoliko godina rastu.

Pa je recimo tako 2014.godine Fond za projekte iz državnog budžeta izdvojio 743.000 eura, godine 2015. - 769.000 eura, 2016.godine - 912.000 eura, 2017.godine - 972.000 eura.

Dakle, u odnosu na 2014.godinu, imamo povećanje od 230.000 eura za 2017.godinu. Vidjećemo naravno Izvještaj za 2018, ali je nesumnjivo da je taj progres povećanja novca za projekte Fonda povećan.

Takođe, budžetom za 2019.godinu predviđeno je povećanje novca za Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava na 1.366.000 eura. Centar za razvoj očuvanja kultura manjina Crne Gore će odobriti 306.000 eura i nacionalni savjeti 600.000 eura. Odnosno Crna Gora će ako se usvoji budžet za narednu godinu, a vjerujem da će ove stavke ostati neizmijenjene, za ovu oblast ukupno izdvojiti 2. 273.000 eura.

Dakle, to je jedna cifra koja je od obnove nezavisnosti do danas najveća, a koja se ulažu u ovu oblast.

Istovremeno podsjetiću vas da godinama iz državnog budžeta Matica crnogorska dobija 240.000 eura.

Dakle, sljedeće godine nacionalni savjeti, Fond za zaštitu i ostvarivanje prava manjinskih naroda i CEKUM će gotovo 10 puta više novca od Matice crnogorske.

To je takođe dokaz ova Vlada, odnosno da kroz nadležna ministarstva, kroz ovaj budžet prije svega, vode računa o tome da manjinski narodi, manjinske zajednice budu ravnopravne u odnosu na ono što je ajde da kažemo relativna većinska nacionalna grupacija u Crnoj Gori.

Ja jesam za to i da se ova sredstva koja se izdvajaju za oblast višestruko uvećaju. Ali, pod dva uslova, da Fond zaista pooštri uslove prilikom dodjeljivanja novca za ove projekte. Jer, vidjeli smo iz Izvještaja, da ima tokom prethodnih nekoliko godina dešava se da se projekti i ponavljaju i preklapaju i da je neophodno podizanje kvaliteta u toj oblasti.

Druga stvar, da svi ti projekti moraju s jedne strane afirmisati ono što su identitetska obilježja naroda za koju se ti projekti realizuju, a s druge strane i pripadnost državi Crnoj Gori. I da ne smije biti projekata koji će dakle osporavati državnost Crne Gore. Jer, onda dolazimo do besmislene situacije. Da iz državnog budžeta finansiramo projekte koji na bilo koji način osporavaju crnogorsku državnost, odnosno crnogorske institucije.

Mislim, da je to elementarno, u potpunosti za povećanje iznosa ovih sredstava u potpunosti dakle za afirmaciju prava svih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Ali, da okvir i da njihove pripadnosti odnosno da prije svega njihov odnos prema državnosti i institucijama Crne Gore bude neupitan.

Hvala Vam predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:14:36)

Hvala i Vama poslaniče Papoviću.

Sada riječ ima poslanik Neđeljko Rudović, a neka se pripremi poslanik Adrijan Vuksanović. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (18.12.18 17:14:48)

Hvala Vam gospodine predsjedniče, poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, poštovani gospodine Kurtagiću,

Fond za zaštitu i ostvarivanje prava manjinskih naroda bi trebalo da služi između ostalog i za približavanje nacionalnih zajednica međusobno i za promovisanje najboljih univerzalnih vrijednosti koje se odnose i na manjinska i na ljudska prava.

Iznad svega i prije svega mi smo građani Crne Gore, pa smo onda pripadnici ove ili one nacionalne zajednice. Ono što je predmet mog interesovanja je da li politika Fonda i ne samo fonda vi ste tu da selektujete projekte koji vam se dostavljaju i da u svojim komisijama odlučite koje ćete projekte finansijski podržati ovdje je jednako ili više važna uloga nacionalnih savjeta manjinskih naroda.

Dakle, da li vaše djelovanje i vaše odluke doprinose tome da se smanjuju te međunacionalne razlike koje postoje u Crnoj Gori, odnosno da se ta takozvana etnička distanca smanji do mjere da ne postoji, jer nama to treba. Nama ne trebaju etničke distance u Crnoj Gori.

Kada pogledamo vaše odluke, dakle, odluke Fonda kojim rukovodite postavljamo pitanje svi, a mislim da bi najprije trebali članovi Upravnog odbora Fonda za manjine da postave to pitanje, pa i uprava Fonda na čelu sa izvršnim direktorom je da li se postiže osnovni cilj, da se smanjuju etničke distance.

Ja ću vam reći da sam u posjedu informacije iz jednog od istraživanja javnog mnjenja, koje je rađeno ljetos i koje pokazuje nešto sasvim suprotno. U Crnoj Gori, raste etnička distanca i to između svih ne samo na primjer Albanaca prema ovima ili onima, nego između svih. To ako je to tačno, onda politika Fonda za manjine, nacionalnih savjeta ili na kraju krajeva ove vlasti koja nosi odgovornost za to ne daje rezultate.

Kriterijumi za dodjelu novca, a u pitanju je ogroman novac, u pitanju je u 2017. godini bilo skoro 950.000 eura. Tačno je, u budžetu za narednu godinu je predviđeno povećanje i biće mnogo više, kriterijumi kojima vi treba da se rukovodite, gospodine Kurtagiću, su sljedeći. Zapisani su između ostalog i Vi ste ih pomenuli u vašem Izvještaju. Doprinos, koji projekat daje međukulturalnoj saradnji i smanjenju etničke distance, promociji duha tolerancije interkulturalnog dijaloga i međusobnog razumijevanja transparentnosti i mogućnosti kontrole sprovođenja projekata. Nisam siguran, ni najmanje, da su ovi kriterijumi ispoštovani ili sprovedeni u praksi, da li ste vi imali namjeru ne znam, ali u praksi se plašim da nijesu sprovedeni kod većeg dijela projekata kojima ste dali novac. Kada je Državna revizorska institucija prije sedam godina kontrolisala rad Fonda za manjine, konstatovala je sljedeće - da se ne prate aktivnosti na realizaciji projekata za koje smo dali pare. Dakle, svi smo mi dali pare za te projekte, ne prate se. Da ne postoji kotrola trošenja novca i ne postoji praćenje efekata tih projekata. Da li mislite da se nešto promijenilo u odnosu na prije sedam godina u djelovanju Fonda za manjine? Koliko ja znam nije se promijenilo skoro ništa.

Evo vam podaci koji su takođe vaši, koji su zaista zabrinjavajući. Ti podaci između ostalog kažu za prvu tranšu koju ste odobrili prošle godine u iznosu od 620 i nešto hiljada eura, čini mi se, imamo frapantan podatak koji kaže da uopšte nije realizovano 8,13% projekata. To praktično znači da smo bacili, odnosno izvinjavam se stavili nekome u džep skoro preko 50.000 eura. Da ne pominjem sve stavke, ali ukupno realizovani projekti u potpunosti 46,35%, manje od polovine je ukupno realizovanih projekata. Kako je onda moguće ako imamo sve ove podatke da je u Fond vraćeno svega 1,63% novca. Kako je moguće da se ovo dešava. Samo kažem da je ovaj izvještaj napisan mnogo bolje nego što su pisani neki ranije, ali nije vaš posao samo da pišete izvještaj nego vaš posao je da sa pažnjom pratite gdje ide novac građana Crne Gore i kome ide novac građana Crne Gore.

Podaci koji se tiču validnosti finansijske dokumentacije, takođe evo ih ovdje, čitam ih zbog javnosti. Imamo da je realizovano u tom pogledu svega 60% projekata. E sad bismo mogli da nabrajamo sve projekte koji nam se čine zanimljivim i sve one koji su aplicirali za novac, pa da vidimo šta su oni zaista sa tim novcem uradili i da li su ga i dobili i da li ga koriste za ono što je smisao postojanja Fonda za zaštitu manjinskih naroda. Od samog početka djelovanja ovog Fonda prate ga brojne sumnje, a to je između ostalog da je ovaj Fond na ovaj način pomoćno sredstvo određenih političkih partija isko kao što su to u dobrom dijelu i nacionalni savjeti koji ne služe za ono za šta su osnovani nego služe za neke druge interese. Na žalost, te sumnje i dalje stoje. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:22:23)

Dvije napomene. Prekoračili ste značajno, a posljednjih par minuta nije bilo prenosa koliko vidim, desilo se bez ikakvog nagovještaja od strane Javnog servisa. Ja ih pozivam da odmah vrate prenos, jer ne može bez dogovora da se prekida prenos, nikako. To je jedna stvar.

Druga stvar, za komentar su se javila dva poslanika. Pošto su oba iz DPS-a treba da se dogovore da može samo jedan poslanik to da uradi i da pitam da li ćemo nastaviti sad, pretpostavljam da će vrlo brzo biti uključenje, da li ćemo nastaviti diskusiju ili želite da sačekate dok se uključimo ponovo u prenos.

Možemo da nastavimo.

Ko će u ime DPS-a? Poslanik Numanović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (18.12.18 17:23:16)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovani kolega Rudoviću, zahvaljujem i kolegi Ivanoviću koji je onako profesorski dao prednost, bez obzira što se prvi javio. Dakle, misli on o svojoj budućnosti.

Gospodine Rudoviću,

Kad govorimo o etničkoj distanci i ja sam govoreći o Fondu i govoreći o projektima zaista apostrofirao ono što se zovu projekti koji govori o interkulturalnosti, zajedničkim projektima, o razlici nas, kolika ta razlika u procentima postoji i ne mogu da se složim da u preraspodjeli ovih sredstava postoje samo 4% ovih projekata koji govore o zajedništvu ili baštini naše zajedništvo.

U Crnoj Gori je nas 620, 630.000. Mi smo svi jedno isto, ljudska bića i tako nas treba tretirati kao ljudska bića sa ljudskim pravima, građani Crne Gore, oni koji vrijede manje ili više vrijede i tako nas cijeliti, a ne da idemo nikako ni u kakve torove nacionalne, to ne smijemo dozvoliti, pa čak ni kroz projekte. Fond za ovih 10 godina sigurno nije dao doprinos nego je suprotno radio. Podržavajući projekte baštini je tu različitost, upoznavali smo se kroz te projekte, ali ja mislim da sad je došlo vrijeme da, podržavajući naravno i dalje takve projekte, damo prednost onim projektima koji će govoriti o zajedništvu, oni projekti koji će nas više spajati, a ne razdvajati. Mene jako brinu posljednja istraživanja koja sam čuo kao i vi posebno što se odnosi na mlade ljude, jer ako mladi ljudi imaju taku distancu jedni od drugih da se druže, da mogu da budu prijatelji ali ništa dalje u porodičnom smislu, odna to sigurno nije dobro. Međutim, to nije samo obaveza Fonda da radi na tome. Ja sam spomenuo potrebu promjene svijesti u tom pravcu, edukaciju koja treba, obrazovanje od malih nogu, od obdaništa pa dalje da baštinimo za našu građansku Crnu Goru.

Sigurno istorijsko nasljeđe koje imamo daje nam /prekid/ obavezu da u narednom periodu prosto to pretočimo zaista u jedan građanski koncept, jer jedino takve države mogu da ostanu naročito na prostoru Zapadnog Balkana. Sve ostalo bi išlo u suprotnost onoga što želimo kao građanska Crna Gora. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:26:39)

Hvala Vam.

Pravo na odgovor na komentar, poslanik Rudović. Izvolite.

NEDELJKO RUDOVIĆ (18.12.18 17:26:46)

Evo, trudiću se da ovo vrijeme sačuvam koje sam prekoračio.

Gospodine Numanoviću ja mislim da je ova replika trebalo da bude upućena ili vašim kolegama nekim iz partije ili vašim koalicionim partnerima ili gospodi iz Fonda za zaštitu manjina, a ne meni, za to što smo ja i Vi povodom ove teme potpuno saglasni.

A evo, da nastavimo sa podacima, 24.115 eura je opredijeljeno za multietničke projekte od ukupno 920 i nešto hiljada za multietničke projekte 24.000. To je oko 3%, nisam siguran da je 4%. Dakle, to je politika Fonda za manjine. Fond za manjine, nacionalni savjeti itd. ja se plašim da ne služe za zaštitu pripadnika manjinskih naroda i za afirmaciju nacionalnog identiteta, nacionalne kulture, nasljeđa i tradicije. Mislim da oni služi za zaštitu ljudi koji su ili partijski funkcioneri ili aktivisti ili simpatizeri, u formalnom i neformalnom smislu, političkih partija. I ako je tako, a evo možemo proći genezu, ne samo kad vidite ovu listu ili kad vidite imena koja su nosioci projekata, nego genezu u proteklih destak godina onda ćemo možda naći odgovor na pitanje zbog čega umjesto da se smanjuje raste etnička distanca između građana Crne Gore. Svi smo mi iznad svega građani ove zemlje koji se nacionalno osjećaju ovako ili onako, umjesto da se približavamo mi se udaljavamo međusobno. Takva država je onda na staklenim nogama i hvala Vam što ste mi pomogli i drago mi je da se razumijemo. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:28:57)

I meni je drago zbog Vašeg razumijevanja, zato i nije bilo replika nego komentar na Vaše izlaganje.

Sada riječ ima poslanik Adrijan Vuksanović, izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 17:29:07)

Hvala Vam, uvaženi predsjedniče Parlamenta.

Gospodine Kurtagiću, gospođo Raščanin, dame i gospodo,

Želim reći da je Fond za manjine je jedan dobar modelitet na osnovu kojeg nacionalne manjine mogu afirmirati i ostvariti svoje potrebe. Nacionalne manjine najbolje znaju što je njima potrebno. Mi možemo se sada hvatati za određene nedostatke, određene zareze u tekstovima, ali generalno moj stav i stav hrvatske nacionalne zajednice je pozitivan prema Fondu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Svjesni nekih nedostataka u proteklom razdoblju glasovali smo za izmjenu zakona prošle godine u petom mjesecu, mi danas govorimo o Izvještaju za 2017. izvještaj za 2018. će biti nešto drugačiji upravo zbog kašnjenja u implementaciji tog zakona koji smo usvojili protekle godine Naša generalna ocjena je da je to dobra zakonska platforma preko koje možemo ostvarivati svoje nacionalne posebnosti. Kada govorim sa pozicije pripadnika hrvatskog naroda u Crnoj Gori onda mogu biti relaksiran, jer sve ono što ovaj izvještaj govori sa tog aspekta, aspekta hrvatske nacionalne manjine, vidimo da su Hrvati duboko integrirani u crnogorskom društvu, a ne getoizirani, da naši projekti nisu strogo nacionalni već ima i projekata koji su okrenuti ka široj zajednici i drugim građanima u Crnoj Gori. Evo i danas je to korektno primijetio i konstatirao uvaženi koelga Damjanović, na čemu sam mu ja iskreno zahvalan.

Kad govorimo o etničkoj distanci u Crnoj Gori, to nije samo obaveza Fonda, na čijem ste čelu, to je obaveza svih nas. Ja sam prije nekih godinu dana imao u rukama istraživanje u tom smislu, koje govori da je u Crnoj Gori najveća etnička distanca prema Albancima i Hrvatima, ali ne smatram Fond tj. instituciju na čijem ste čelu odgovornom za to. To je obaveza svih i državnih organa i institucija i medija koji su često u funkciji sotonizacije pojednih nacionalnih manjina. Ovdje slušamo kao da pripadnici nacionalnih manjina ne mogu imati svoju političku afirmaciju, formalnu ili neformalnu.

Nacionalne manjine moraju imati svoj politički identitet. Neka mi neko pokaže i jedan projekat hrvatske nacionalne zajednice koji je bio štetan po bilo koga. Ne. Mislim da smo pokazali svi i Hrvati i druge nacionalne manjine da je moguće jedna bitna stvar, a to je njegovati svoje identitetske posebnosti i istodobno biti lojalan državi u kojoj se živi, lojalan Crnoj Gori. Sa žalošću primjećujem kod nekih subjekata da se to ne vrednuje dovoljno, nego čak se želi nipodaštavati. Želim vam iskazati i punu potporu, čestitati na imenovanju, znam da ste tek od skora na toj funkciji, razumijem i današnju Vašu poziciju, jer morate odgovarati i davati svoj sud i za rad Fonda kad niste bili na njegovom čelu. Međutim, mislim da ćemo implementacijom novog zakona otkloniti ove manjkavosti kojih smo bili svjesni i snažno krenuti dalje u afirmaciji manjinskih prava, a samim tim i u afirmaciji multinacionalne, multikonfesionalne Crne Gore, a svima to nama na korist. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:33:30)

Hvala i Vama.

Za komentar se javio poslanik Petar Ivanović. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (18.12.18 17:33:37)

Ne mora svaki komentar da bude negativan. Nekako smo se navikli diskutujući u plenumu da kad god se neko javi za komentar da to apriori mora da bude negativno, ja baš želim da podržim uvaženog poslanika Vuksanovića iz sljedećeg razloga. Mi smo ovdje kao ljudi, prije svega, dužni da se što je moguće više fokusiramo na principe o kojima govorimo. Stičemo utisak, slušajući pažljivo raspravu koju vodimo, da postoje partije čiji predstavnici sjede u ovom uvaženom domu, a čiji, takođe, saradnici ili kolege sjede u skupštinama lokalnih parlamenata i opština koji imaju malo drugačiju politiku od onih politika za koju se zalažu predstavnici tih partija koji sjede u ovom uvaženom domu, a koji nađu vremena da dođu u plenarnu salu, jer ima i partija koje, kao što znate, ne dolaze.

Konkretan povod za ovo obraćanje koje možda nekome izgledalo malo čudno jeste odluka jednog dijela odbornika Skupštine Opštine Herceg Novi da zakaže redovnu sjednicu za 24. decembar. Slažem se sa svima onima koji su rekli da smo svi prije svega građani Crne Gore i da kao građani Crne Gore treba da njegujemo principe koji štite jednu savremenu i modernu Crnu Goru, a to nisu nikako principi kada se prst zabada jedni drugima u oko. Zbog toga sam se javio da podržim svog uvaženog kolegu iz HGI-a i smatram da partija iz koje dolazim, Demokratska partija socijalista, je morala da reaguje na ono što bio neprimjeren potez partija na vlasti, a ima ih ukupno pet. Vi znate da tu koaliciju čine Demokrate, DF, SNP, Novska lista i SDP. Nekako sam iznenađen da ovdje čujemo malo drugačije principe o kojima govorimo, a kada treba to konkretno primijeniti tamo gdje su nam građani najbliži, a to su lokalni parlamenti, ipak situacija je malo drugačija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:35:38)

Hvala i Vama.

Da li želite odgovor na komentar?

Izvolite, poslanik Vuksanović.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 17:35:45)

Hvala Vam uvaženi kolega Ivanoviću.

Svakako zahvalan sam Vam što ste iskazali senzibilitet prema najmanjoj vjerskoj zajednici u Crnoj Gori, a to su katolici i većina iskazuje svoju veličinu upravo u odnosu prema manjini. Svakako se pridružujem osudama da na Badnji dan, na 24.12. bude zakazana sjednica lokalnog parlamenta i to svakako nije u suglasju sa nekim verbalnim iskazima poštovanja i uvažavanja koji dolaze od tih političkih subjekata. Ja često volim da kažem da Crna Gora ima jednu lijepu specifičnost, a to je da manjine snažno doprinose njenom državnom subjektivitetu, jačaju njen državni indetitet, a da pri tome njeguju svoj sopstveni svoj indetitet. Na žalost, kad to potenciram onda imam i na umu činjenicu da to baš nije u našoj okolini tako.

Pomenuti događaj koji ste Vi ovdje potencirali govorio više od svih mogućih saopćenja, svih konferencija, svih deklarativnih govora političkih subjekata koji su našli za shodno da 24.12. na blagdan Badnjeg dana zakažu sjednicu lokanog parlamenta, ali i to je dobro, jer su se na taj način predstavili bolje nego što bi ih i mi sami mogli predstaviti. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:37:34)

Hvala i Vama.

Nemamo više prijavljenih diskutanata.

Pitam, da li predstavnik Fonda želi riječ. Želi.

Izvolite, završna riječ.

ELMIR KURTAGIĆ (18.12.18 17:37:47)

Želim se zahvaliti svim poslanicima i poslanicama koje su uzeli učešće u današnjoj raspravi. Takođe, želim se zahvaliti svima koji pokazuju interesovanje za rad Fonda, ne samo državnim institucijama već i medijima, nevladinim organizacijama, evropskim ekspertskim komisijama i široj javnosti. Mi smo spremni da učinimo sve što je u našoj nadležnosti da unaprijedimo rad Fonda i svaku dobronamjernu kritiku i sugestiju ćemo rado prihvatiti. Naša vrata su otvorena za svaku saradnju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:38:21)

Hvala i Vama.

Ovim smo završili pretres po ovoj tački dnevnog reda. Prelazimo na tačku Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti ovalšćeni predstavnici Regulatorne agencije za energetiku su Branislav Prelević, predsjednik Odbora Agencije i Dragana Bjelobrković-Vukčević, rukovoditeljka Službe za regulisanje komunalne djelatnosti. Izvjestilac Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje je Petar Ivanović, predsjednik Odbora.

Otvaram pretres i pitam da li predstavnik Agencije želi dati dopunsko obrazloženje. Želi.

Riječ ima, gospodin Branislav Prelević.

Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (18.12.18 17:39:20)

Poštovani predsjedniče Skupštine, poštovane poslanice i poslanici,

Stvaranje okvira za regulaciju komunalnih djelatnosti vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama započeto je donošenjem Zakona o komunalnim djelatnostima čija je primjena počela 25. februara ove godine. Zakon je naglašeno reformskog tipa. Vlada i Parlament koji su ga usvojili očigledno su bili vođeni mišlju i uvjerenjem da stanje u sektoru treba radikalno mijenjati. Konačno, ovim je van snage stavljen zakon koji je bio star preko 20 godina i koji očigledno već davno nije zadovoljavao potrebe sistema koji se tako značajno mijenjao u prethodnom periodu. Jedna od tih reformskih novina je svakako i uspostavljanje regulatora. U teoriji i praksi razvijenih i demokratskih društava regulator se uspostavlja u okolnostima kad su ispunjena istovremeno dva uslova. Prvo kad se ustanovi da postoji djelatnost od javnog interesa i drugo kad taj javni interes obavlja neki monopol bilo da je privatni ili državni. Osnovna pretpostavka jeste da je najopasnije stanje na nekom tržištu nekontrolisanim ...

Ovaj zakon između ostalog sadrži još jedno dobro rješenje, a to je da se iz razloga racionalnosti ne osniva nova regulatorna agencija već da se ovaj zadatak stavi u nadležnost već postojećeg regulatora. Opšteprihvaćena praksa zemalja Evropske unije i regiona jeste da se postojećima agencijama za energetiku dodijeli ovaj zadatak. Akademskim rečnikom rečeno radi se o ekonomskoj regulaciji mrežnih djelatnosti u oba slučaja, a time i primjeni istih načela i principa u regulaciji ovih oblasti. Nadam se da vam iskustvo regulacije energetske sektora daje garanciju da se slični rezultati mogu očekivati i u reformi i regulaciji vodosnabdijevanja. U svrhu regulacije komunalnih djelatnosti Agencija je osnovala posebnu službu koja za sada ima četiri zaposlena. U Agenciji nismo htjeli da počinjemo sa radom na regulaciji komunalnih djelatnosti, a da smo za taj dio posla plaćeni od licenci iz Sektora za energetiku zato smo čekali do juna 2017. godine na potpisivanje sporazuma sa Ministarstvom za održivi razvoj i turizam kojim je privremeno riješeno i finansiranje za 2017. godinu, a kasnije na sličan način takođe privremeno riješeno i finansiranje i za 2018. godinu.

Služba je počela sa radom tek 1. jula 2017. godine naravno potpomognuta sa svim resursima koje Agencija ima, stručnim i tehničkim, kao i konsultantima koje smo obezbijedili preko MORT-a i KEF-a. Međutim, već prvih dana rada sa konsultantima i opšte prvih dana rada službe shvatili smo da postojeći zakon koliko god bio napredan i reformski ima određenih ograničenja što je bio problem jedne vrste. S druge strane smo imali nespremnost opština i vodovoda da se prilagode novim zakonskim rješenjima ne samo ovog zakona već i drugih relevantnih zakona.

Naime, javna preduzeća su bila dužna da se reorganizuju privredna društva još 2013. godine. Taj proces nije završen kod svih vodovoda, a uz to propisano je da su opštine dužne da sa tako reorganizovanim privrednim društvima zaključe ugovor o povjeravanju obavljanje komunalnih djelatnosti i korišćenje komunalne infrastrukture što takođe nije urađeno osim u jednom slučaju. Osim toga u velikom broju vodovoda nije moguće ustanoviti porijeklo troška u odnosu na komunalnu djelatnost, regulisanu komunalnu djelatnost, jer ne vode odvojeno knjigovodstvo, nema investicionih planova, nema studija gubitaka, nema procjene imovine još mnogo toga što nas onemogućava da napravimo metodologije iza kojih ćemo da stanemo u profesionalnom smislu i reći da će njihov rezultat biti fer i pravična cijena. U međuvremenu konsultanti angažovani od MORT-a su dobili izmjenu zadatka s tim da se radi na izmjenama zakona, ne na podzakonskim aktima nego na izmjenama zakona, i na osnovu tih izmjena da se urade podzakonska akta. To smo logično slijedili i mi pa smo praktično radili na dva kolosjeka izradi podzakonskih akata prema postojećem zakonu i prema tom neformalnom izmijenjenom zakonu. Do ovog trenutka je Agencija pripremila dva od četiri predviđena podzakonska akta akt o benčmarkingu i pravilima o minimumu kvaliteta, a u pripremi su i metodologije za obračun cijena, kao i akt o licencama za vodovodne kompanije.

Na osnovu podataka dobijenih od vodovoda koji su i prikazani u ovom izvještaju očigledno je da bez ozbiljne i brze reforme ne možemo očekivati dobre rezultate budući da su djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama djelatnosti od javnog interesa potrebno je da reforma sektora obezbijedi dostupnost ovog resursa i obavljanje ovih djelatnosti po prihvatljivim cijenama za korisnike, ali istovremeno obezbijedi ekonomsku održivost privrednih društava koje obavljaju ovu djelatnost. Hvala.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:45:03)

Hvala i Vama.

Sada riječ ima poslanik Petar Ivanović.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (18.12.18 17:45:11)

Hvala predsjedniče ako ste saglasni želio bih da spojim i diskusiju i izvještaj sa Odbora. U redu, hvala Vam.

Poštovani gospodine Prelević sa saradnicom, drage kolege, poštovani građani Crne Gore, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje razmotrio je Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti i tada smo imali dvije sugestije nakon rasprave koja je bila kvalitetna. Ovog puta ću ponoviti da mi je iskreno žao što predstavnici opozicije nisu imali vremena da uzmu učešće u radu na ovoj sjednici Odbora zbog toga što sam siguran da su pitanja koja smo tada otvorili od interesa za veliki broj građana, da ne kažem za skoro sve građane Crne Gore. Prva sugestija koju smo imali jeste da se o ovom izvještaju diskutuje u plenumu. Želim da se zahvalim svima koji su omogućili da ovaj izvještaj dođe do plenuma zato što smatram da je važno da izdvojimo jedan dio vremena i pitanjima o kojima smo diskutovali. Drugo jeste, bez obzira na šarenilo koje postoji u lokalnim vodovodima ipak svi smo mi građani Crne Gore i potrebno je na jedna jedinstven način da koliko god možemo utičemo da velike razlike koje postoje, a ubrzo ću reći o kakvim razlikama je riječ, budu makar iz godine u godinu manje. Zbog toga smo se sugerisali da se na neki način uspostavi i saradnja sa Zajednicom opština Crne Gore iz razloga što cijenimo da Zajednica opština Crne Gore ima i pravni osnov, a voljeli bismo da ima što veći stručni osnov da rješava ona pitanja koja su od interesa ove asocijacije.

Ono što smo primijetili u ovom izvještaju jeste da postoje velike razlike u cijeni. Cijeni usluge jer za građane Crne Gore koji su zainteresovani za ovo pitanje bitne su dvije stvari. Bitno je koja je to cijena po kojoj se plaća voda koja se koristi i drugi kakav je kvalitet same vode. Cijena vode po jednom kubnom metru u Šavnik je 12 centi, Andrijevića 21 cent, ali primijetio sam da u

Kotoru je 1,03 Budvi 0,98 i Herceg Novom 0,85. Ukoliko bih htio da budem možda i politički zlonamjerman rekao bih da ne mogu da primijetim da u onim opštinama u kojima je ako dobro primjećujem opozicija na vlasti Kotor, Budva, Herceg Novi da imamo najveću cijenu vode po jednom kubiku ne znam da li je to sad slučajno ili namjerno, ali ostavljam to građanima da to procijene. Međutim, s druge strane, da ne bi bilo samo riječi o cijeni, primijetio sam i jednu vrlo čudnu strukturu troškova zbog čega razumijem ovo što ste ukazali da postoji problem metodologije, kako na jedinstven način izgraditi metodologiju koja će odgovoriti zahtjevima svih opština koje postoje u Crnoj Gori. Vidim da su u primorskom dijelu troškovi materijala svega 9%, troškovi amortizacije 23,35%, a ostali troškovi 28,3%, a u te ostale troškove ulaze troškovi održavanja, zakupa, korišćenja dobara od opšteg interesa, transportnih usluga, reklame, članarine, advokatskih usluga, usluga revizije, računovodstva itd. Ako na to dodamo troškove plata koji su 39%, čini mi se da onda građani s pravom mogu da postavite pitanje šta zapravo plaćaju.

Drugi segment se odnosi na kvalitet prema informacijama koje kao poslanici imamo i na osnovu konstitutivnih saslušanja koje smo imali i izvještaje koje čitamo kao članovi zainteresovanog odbora vidimo da se kvalitet vodosnabdijevanja popravljaju iz godine u godinu, ali da još uvijek postoje ozbiljni problemi u nekim opštinama gdje treba dalje raditi na popravljanju kvaliteta. Zbog toga sugerisem na kraju svog izlaganja dvije stvari i znajući Vas kao profesionalca, nesumnjam da će to tako i biti.

Prvo, da se što je moguće prije dostavi metodologija o kojoj bismo mogli možda i zajednički prodiskutovati na samom Odboru i postoji mogućnost da prilikom razgovora na Odboru pozovemo na jedno konsultativno saslušanje i stručnjake iz inostranstva koji žele da ponude svoje znanje, da provjerimo kako i na koji način ta metodologija može funkcionisati u pravnom sistemu Crne Gore onakav kakav jeste, sa svim ograničenjima koje imamo.

Drugo, jeste da što je moguće prije Parlament Crne Gore dobije sugestije koje se odnose na eventualne izmjene i dopune Zakona ukoliko sadašnja rješenja vama predstavljaju bilo kakvo ograničenje ili u dijelu izrade metodologije ili u dijelu jednog šireg regulisanja ove djelatnosti. Čini mi se da na taj način ako budemo išli u ta dva pravca možemo postići ono što se i od nas očekuje.

Eto potrudio sam se da u ovoj diskusiji objedinim i Izvještaj sa Odbora i samu diskusiju i zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:50:11)

I uspjeli ste.

Sada riječ ima poslanica Sanja Pavićević. Neka se pripremi poslanica Daliborka Pejović. Izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (18.12.18 17:50:19)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane kolege i kolegice, poštovani predlagači ovog izvještaja,

Na početku diskusije o Izvještaju o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti za 2017. godinu podsjetila bih građane da su regulisane komunalne djelatnosti definisane Zakonom o komunalnim djelatnostima prema kojem su iste javno vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama. Iz Izvještaja se vidi da je u junu prošle godine 27.juna 2017. godine došlo do formiranja Službe za regulisane komunalne djelatnosti u okviru RAE o čemu nas je upoznao i gospodin Prelević.

Zakon o komunalnim djelatnostima definišu upravo raje za regulatora, za regulisanje komunalne djelatnosti. Ovaj Izvještaj se može posmatrati konstruktivno kritički sa više aspekata. Prvi se tiče problema sa kojim se Regulatorna agencija za energetiku, odnosno novoformirana Služba za regulisane komunalne poslove susretala tokom formiranja, definisanja finansiranja, kadrovskog popunjavanja i sličnog.

Drugi aspekt tiče se analize Zakona o komunalnim djelatnostima, odnosno upodobljavanje

obaveza koje RAE ima prema tom zakonu kao i uočavanje izvjesnih nejasnoća i teškoća koje zakon proizvodi, a u smislu punog funkcionisanja RAE kao regulatora. To su uočili kako stručni ljudi iz RAE tako i angažovani konsultanti koji su imali zadatak da urade nacрте podzakonskih akata.

Treći aspekt Izvještaja se tiče direktnog rada na terenu, odnosno obilaska vršioца, odnosno subjekata koji obavljaju regulisanu komunalnu djelatnost. Upoznati smo da trenutno u Crnoj Gori postoji 21 vršilac regulisanih komunalnih djelatnosti. Ovaj aspekt Izvještaja je po meni najvažniji, a takođe i najsloženiji. Složenost se ogleda u šarenilu takozvanom šarenilu, ispunjavanju obaveza definisanih zakonima, tako i po obavljanju djelatnosti. Nabrojaću najuočljivije.

Iako je Zakon o unapređenju poslovnog ambijenta propisao da sva javna preduzeća, to je pomenuo i gospodin Prelević, moraju da se transformišu u privredna društva do polovine 2013. godine, još uvijek imamo tri javna preduzeća i to u Nikšiću, Plužinama i Ulcinju. Od preostalih privrednih društava samo tri se bave isključivo regulisanim komunalnim djelatnostima i to u Budvi, Kotoru i Tivtu. Ostala društva, pored regulisanih obavljaju i ostale djelatnosti kao što su upravljanja atmosferskim vodama, gradskim prevozom, upravljanje komunalnim otpadom i slično. Postoji velika disproporcija u kadrovskoj strukturi privrednih društava idući od juga ka sjeveru države, gotovo da nemaju stručnih kadrova uprave na sjever.

Zabrinjavajući je podatak da 11 vršioца nema ulazno mjerenje zahvaćene vode za piće, iako ih na to obavezuje Zakon o vodama. Oni uopšte ne znaju koliko su vode preuzeli iz vodoizvorišta. Ovo je osnovni podatak u svakoj daljoj, ozbiljnijoj, kvalitetnijoj analizi kako na nivou privrednog društva tako i RAE kao regulatora. Službi za regulisane komunalne poslove biće veoma teško da izda saglasnost na cijenu pijaće vode s obzirom da će analiza ovih vršioца biti bazirana na pretpostavljenoj količini.

Veliki izazov za RAE biće i zakonska obaveza oličena u članu 54 Zakona o komunalnim djelatnostima, gdje se predviđa postepeno izjednačavanje cijene usluga za fizička i pravna lica. Ovo iz razloga što vidimo u dostavljenim tabelama u Izvještaju da se te razlike ponegdje kreću i do više od četiri puta. Sve u svemu pred Službu za regulisane komunalne poslove u okviru RAE kao regulatora predstoji veliki i ozbiljan posao da sve pobrojane probleme prevaziđe i u domenu mogućeg ostvari poslove koji su precizirani članom 49 Zakona o komunalnim djelatnostima. Ovo posebno apostrofiram iz razloga, jer kod nas na svaki pomen povećanja cijene neke od usluga kao što se ponovo aktuelizovalo povećanje cijene vode u Glavnom gradu, dolazi do nepotrebnog politiziranja. Time se stvara, žao mi je što ovdje neću imati priliku da govorim o raznim indikatorima koji idu u prilog tome da se treba povećati cijena vode u Glavnom gradu, ali ovdje bih naglasila da se time stvara pritisak i na Glavni grad, a i na Regulatornu agenciju za energetiku što otežava i usložava dobijanje stručne i nezavisne odluke po tom pitanju.

Inače pitanje dvostruke saglasnosti na cijenu usluge kako lokalne samouprave tako i RAE kao regulatora treba riješiti budućim izmjenama Zakona o komunalnim djelatnostima. Skratila sam diskusiju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 17:55:14)

Hvala Vam.

Riječ ima poslanica Daliborka Pejović. Izvolite.

DALIBORKA PEJOVIĆ (18.12.18 17:55:20)

Želim zbilja da govorim jako kratko da smo možda u nekom neformalnom razgovoru, gospodine Preleviću, ja bih Vam rekla - Bog vam u pomoć.

Dakle, zašto ovo kažem? Pa moram da kažem iz nekoliko razloga. Prvo, niste se mogli uhvatiti sa zahtjevnijom djelatnošću ili mogu reći slobodno aktivnošću kao što je ova i to baš u ovoj situaciji u Crnoj Gori. Dakle, ništa gore nije raditi nego u prostoru u kojem je posebno izražen decentralizovani pristup u sprovođenju javnog interesa. U ovom slučaju parakselans imate upravo takav problem i ja mogu da mislim sa kakvim se mukama sriječete kada je potrebno prvo prikupiti

adekvatne informacije, adekvatno ih analizirati naravno, pokušati napraviti adekvatne i prave smjernice da bi ste riješili problem i došli zapravo do onoga što je osnovna vaša matična i zakonska obaveza, a to je da budete regulator ove oblasti.

Dakle, ne znam koliko ste kvalitetno saradivali sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, ali ovdje moram da kažem da negdje u ovom Izvještaju nedostaje malo više mesa za koje sigurno znam da sektor koji se bavi komunalnom djelatnošću u Ministarstvu ima. Znam da su dugo vremena mnogo službenika koji su nažalost i pokojni to moram da kažem vrlo kvalitetno radili na analizama ovog dijela rada Ministarstva, ostvarivali dosta tijesnu saradnju sa lokalnim upravama i matičnim preduzećima. Mislim da tamo postoji jedna vrsta institucionalnog nasljeđa koje bi trebalo koristiti za jednu kvalitetnu i dobru analizu trenutnog stanja i mogućnosti u odnosu na kvalitet infrastrukture i naravno u odnosu na to vaše obaveze da procijeni i te kakav je kvalitet te infrastrukture, kakav je kvalitet usluge i koliko on objektivno košta.

Ovo sve govorim zbog činjenice da je teško u ovoj situaciji, a bojim se da će vam biti još teže doći do takozvane pravedne cijene ovih usluga i to je nešto što nije više samo problem politike i problem zakona i regulacija, nego je problem i socijale. Problem je suve politike i znate i sami da to izaziva u javnosti, među građanima i posebno preduzećima dosta podozrenja i dosta različitih ocjena i komentara i bojim se da ste i vi negdje mogući kolateral ili problem napada ili barem loše percepcije dobrog dijela tih subjekata.

S druge strane, žao mi je što možda ovom Izvještaju nedostaje nešto što mislim da bi pomoglo svima nama, vama sasvim sigurno, a to je da kažem pregled kvaliteta infrastrukture sa kojom se snabdijevaju zapravo građani Crne Gore, jer smatram da taj kvalitet infrastrukture treba da negdje opredjeljuje i kvalitet, odnosno cijenu same usluge. Možda bi trebali dobiti informacije šta je do sada u smislu infrastrukture realizovano u Crnoj Gori, koliko je sredstava uloženo, pošto je šteta, a to nije sad prigovor vama, nego generalno svima nama da ogromna sredstva koja su na raspolaganju za realizaciju ovih djelatnosti nažalost nisu adekvatno usmjerena ni istom dinamikom realizovana kao što bi to trebalo da bude, pa da se onda kvalitet usluge u Podgorici izjednači možda sa kvalitetom usluge u Ulcinju ili nekom drugom gradu i mislim da dok se ti problemi ne riješe vi zapravo nećete moći biti regulator onom kapacitetu kao što su regulatori u evropskim državama i tu ćete uvijek imati problem možda i vašeg integriteta i standardizacije kada je u pitanju upoređenje sa njim.

Na kraju, jedna vrlo važna stvar koju takođe želim da podijelim sa vama to je činjenica da bi dobro bilo za naredni put ne vi, ali ako je moguće da bi smo premostili upravo taj jaz barem resorno ministarstvo u saradnji sa vama da ili nama poslanicima ili da to potekne od njih izađe sa predlogom izmjenama zakona gdje bi se ovaj vaš trud koji ste očigledno uložili da kažem predlaganjem dva regulatorna podzakonska akta negdje afirmisalo na način, da bi se ili sublimiralo ili otvorilo kroz izmjene zakona ili da to potekne od samih poslanika. Čini mi se dijelim raspoloženje predsjednika matičnog odbora gospodina Ivanovića, da bismo rado bili predlagači izmjena zakona i time vam pomogli zapravo ovo što radite dobije svoju punu i pravnu formu i da postane nešto što se može nazivati obavezujućim aktom. Možda time olakšati svima vama, građanima, a posebno da kažem izvršiteljima ovih usluga jedno normalnije funkcionisanje i rad na terenu, gdje se definitivno od njih očekuje, a to očekuju i građani, konačno ova oblast reguliše na način koja će biti pravedna, cjelishodna, jednako dostupna svima i uz garanciju punog kvaliteta pružanja ove usluge. O drugim pitanjima koja će biti predmet vašeg interesovanja neću da govorim. Pogotovo ne i ne pada mi na pamet da se bavim strateškim dokumentima. Ali samo pominjanje kanalizacionih sistema onoga što su produkti operativnosti rada tih sistema, kako se boriti sa tim nus produktima je nešto što je na žalost velika misterija, veliki problem u Crnoj Gori, bitan je kako ćemo to riješiti, a dok se ti problemi u životu odnosno u realnosti ne riješe i vi ćete uvijek imati problem kako da ga regulatorno definišete i kako da ga na neki način dovedete u stanje koje bi odgovoralo naravno potrebama vašeg rada i potrebama Crne Gore.

U svakom slučaju želim vam puno sreće. Kažem, vrlo smo vam na raspolaganju da ovaj problem riješite ne samo zbog Agencije, nego prevashodno zbog građana Crne Gore jer su ovo pitanja koja najviše i i najprije tangiraju upravo i samo njih. Hvala.

Hvala Vama, poslanice Pejović. Sa Vama smo završili diskusiju po ovoj tački dnevnog reda. Pitam predstavnika Agencije da li želi završne napomene. Ne želi. Izvolite, gospodine Preleviću.

BRANISLAV PRELEVIĆ (18.12.18 18:00:47)

Konstruktivna diskusija od poslanica i poslanika svakako zaslužuje i komentar jer da ne potcjenjujem ovaj dom, ali ovoliko dozu razumjevanja i stručnosti u ovoj oblasti nijesam mogao da očekujem. Hvala vam na podršci, biće nam potrebna. Puno puta sam to već izgovorio neka nam je Bog u pomoć, jer sam kad je bio Izvještaj o energetskom sektoru već rekao da je posao regulacije energetskog sektora kud i kamo lakši nego što je regulacija u ovoj oblasti. Međutim, što je tu je, čeka nas ovaj posao ne bježimo od njega, naprotiv, doživljavamo ga kao novi izazov i siguran sam da ćemo da riješimo na najbolji mogući način i na zadovoljstvo potrošača prije svega. Mislim i regulisanih kompanija jer bez ekonomske održivosti vodovoda ne postoji ni mogućnost da potrošači na kraju budu zadovoljni.

Izvještaj je takav kakav jeste, mi bi smo voljeli da bude bolji, ali ono što je minimum koji smo htjeli da postavimo sa ovim izvještajem, s obzirom da zakonom nije određen sadržaj, što takođe treba da bude jedna od stvari. Ovaj izvještaj je makar postavio nulto stanje, da bi smo mogli da za pet ili deset godina da kažemo kao što danas možemo da kažemo u sektoru energetike šta smo kao što sam prošli put uradio, šta je urađeno zadnjih deset godina, šta su bile pretpostavke prije deset godina. I opozicije i pozicije po pitanju sektora regulacije energetike tako i ovog puta je to bila osnovna ideja.

Ne želim da izbjegnem odgovor na bilo koje od pitanja, prije svega gospodina Ivanovića, o nekim finansijskim pokazateljima. Moj direktan odgovor bi se sveo na prepričavanje podataka koji već stoje u izvještaju. Međutim, htjeli mi to da priznamo ili ne neracionalno je očekivati od kompanija koje finansijski stoje loše da mogu dugoročno da ispune cilj svoga postojanja, a to je da obezbijede pouzdanost snabdijevanja potrošača vodom u dovoljnim količinama i po prihvatljivim cijenama. Zato jedan od osnovnih ciljeva ekonomske regulacije postizanje ekonomske i finansijske stabilnosti regulisanih kompanija, liči na autopiju ideja da se postignu oba cilja, ali upravo zbog toga i postoji regulator da ustanovi neke standarde da primijeni metoda zasnovane na naučnim principima. Ne treba da se plašimo nauke i primijeni već oprobana pozitivna iskustva. Zato, vaša inicijativa da se o tome napravi posebno na odboru ne znam koja forma, ali u svakom slučaju da se pozovu ljudi iz inostranstva sa kojim smo mi već puno puta razgovarali dijelimo iskustva i kolega iz Evrope. Zadatak je u tom smislu u našoj situaciji jako težak, ali istovremeno zbog relativno niske polazne tačke nije nerealno očekivati relativno brzo i dobre rezultate. Tačka sa koje polazimo je veoma niska. Generalno posmatrano dva su osnovna modela finansiranja vodovodnih preduzeća. Prvi je da se kompanije finansiraju iz ekonomskih tarifa, tarifa koje su zasnovane na ekonomskim cijenama. Ovaj model osigurava finansijsku stabilnost kompanija. Drugo, po meni još važnije ili jednako važno da potrošači dobiju informaciju o tome koliko taj resurs stvarno košta, jer većina nas troši vodu vrlo neracioanlno.

Drugi model je opštepoznat, opšteprisutan u regionu, a i kod nas, a to je da postoji neka niska cijena donesena administrativnim metodama đe cijena čista socijalna kategorija, dok se finansiranje vodovoda obezbjeđuje kroz subvencije budžeta. Nisam zagovornik ovog modela jer novac u budžet takođe je naš novac, samo što u prvom slučaju plaća onaj koji potroši, a u drugom slučaju plaćaju oni iz budžeta koji možda nijesu potrošači vode. Tako da bi neko treće rješenje bilo da se ustanovi model sa dvije cijene, jedno može da bude socijalna cijena za one kojima je to stvarno potrebno, a da druga cijena bude čisto ekonomska.

Dakle, nijesam direktno odgovorio na vaše pitanje, jer iz ovoga što sam rekao možete zaključiti da nam analiza pojedinih slučajeva ne znači mnogo ili ništa, jer je moja pretpostavka da vodovodi u sadašnjim okolnostima i ne mogu da izgledaju puno bolje nego što izgledaju. Slažem se da sa boljim menadžmentom mogu se postići bolji rezultati u većini slučajeva, ali suštinski za bolje stanje im treba promijeniti ambijent u kojem posluju, pa onda od njih tražimo bolje rezultate. Što se tiče samih metodologija mi smo već jednom izašli sa nekom javnom raspravom, u stvari

nije bila javna rasprava u punom kapacitetu jer se vodila samo sa vodovodima, u okviru Privredne komore. Međutim, naišli smo na mnogo problema jer nemamo razdvojeno računovodstvo u svim regulisanim kompanijama, nego su spojene u nekoliko komunalnih djelatnosti. Kako utvrditi opravdane investicije bez investicionih planova? Kako utvrditi amortizaciju ako često nemate razdvojenu imovinu između opštine i vodovoda ili ako nemate urađenu procjenu vrijednosti tih kompanije od nezavisnih procjenitelja? Kako od jedanput bez davanja određenog roka izjednačiti cijene za fizička i pravna lica da ne dođe do ogromnog rasta cijena? Kako obraditi zahtjeve ovih 23 kompanije, za 15 dana kako nam to zakon kaže kad kod Zakona o energetici treba za tri kompanije da obradimo tri zahtjeva za tri mjeseca, nemamo ni jedan dan viška i mnogo toga još ima.

Tako, da vrijeme mi je isteklo. Ostavljam svakako da Vve predloge unesemo kao nešto što bi trebalo da bude sadržaj naših sljedećih izvještaja, a svakako se slažem da bi neke stručne rasprave na ovu temu dobrodošle i nama i vama. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:08:02)

Hvala i Vama, gospodine Preleviću.

Bila je kratka, ali čini mi se vrlo interesatna rasprava. Vjerujem i siguran sam da ćete se Vi osloniti na znanje, na odgovornost i posvećenost na onu pomoć koju ste pominjali u početku Vaše diskusije.

Hvala i Vama, i gospođi Bjelobrković-Vukčević, završili smo ovu raspravu, izjasnićemo se kasnije.

Prelazimo na tačku Izbor i imenovanja.

Pod tom tačkom imamo nekoliko predloga: **Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja, Predlog odluke o izboru dva člana Komisije za vrednovanje, Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Predlog odluke o imenovanju dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.**

Prelazimo na raspravu o Predlogu odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Administrativni odbor podnio je Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Za predsjednika Savjeta Agencije imenuje se Uroš Andrijašević. Izvjestilac Odbora je Bogdan Fatić.

Otvaram pretres.

Da li izvjestilac Odbora želi riječ?

Poslanik Fatić. Izvolite.

BOGDAN FATIĆ (18.12.18 18:09:16)

Poštovani predsjedniče, uvažene građanke i građani Crne Gore, poštovane kolegice i kolege poslanici,

Na osnovu člana 180 stav 2 Zakona o osiguranju predsjednika i članove Savjeta Agencije imenuje i razrješava Skupština. Na osnovu člana 180 stav 3 Zakona predsjednik i jedan član Savjeta Agencije imenuje se na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanje, a jedan član na predlog Vlade. Članom 181 Zakona o osiguranju za predsjednika, odnosno člana Savjeta Agencije, može biti imenovano lice koje ispunjava sljedeće uslove. Da je državljanin Crne Gore, da ima visoku stručnu spremu, da posjeduje profesionalno iskustvo od najmanje tri godine u oblasti osiguranja, prava ili ekonomije, da tri godine prije imenovanja nije bio član organa upravljanja u pravnom licu nad kojim je sproveden postupak likvidacije, odnosno stečaj.

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore na 53. sjednici održanoj 19. novembra 2018. godine pokrenuo je postupak za imenovanje predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Postupak je pokrenut upućivanjem javnog poziva br. 00-63-14/18-170 od 16. novembra 2018. godine u dnevnim novinama "Dan" i na veb sajtu Skupštine Crne Gore. Po javnom pozivu prijave su dostavili kandidati Uroš Andrijašević, prijava s dokumentacijom br. 00-63-14/18-180 od 28.

decembra 2018. godine i Safet Kalač, prijava s dokumentacijom br. 00-63-14/18-184 od 30. novembra 2018. godine. Na 55. sjednici Odbora održanoj 10. decembra 2018. godine Odbor je jednoglasno odlučio da predloži Skupštini da za predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja imenuje kandidata Uroša Andrijaševića. Na osnovu izloženog utvrđen je Predlog odluke. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:11:26)

Hvala Vam.

Da li neko želi riječ? Ne želi. Onda nema ni završne riječi poslije toga.

Konstatujem da je pretres po ovoj tački završen.

Prelazimo na raspravu o Predlogu odluke o izboru dva člana Komisije za vrednovanje. Administrativni odbor podnio je Predlog odluke o izboru dva člana Komisije za vrednovanje. Za članove Komisije biraju se Mirjana Kuveljić i Mirza Medunjanin. Izvjestilac Odbora je Adrijan Vuksanović.

Otvaram pretres.

Da li izvjestilac Odbora želi riječ? Želi.

Izvolite, poslaniče Vuksanoviću.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (18.12.18 18:12:00)

Hvala Vam.

Poštovani predsjedniče, uvaženi potpredsjedniče, dame i gospodo,

Kao što znate novim Zakonom o manjinskim pravima i slobodama koji smo usvojili u ovom Parlamentu, u petom mjesecu prošle godine, predviđena je Komisija za vrednovanje projekata koji se apliciraju u Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Prema tom zakonu Komisija broji sedam članova. Administrativni odbor je na svojoj 55. sjednici održanoj 10. ovog mjeseca konstatovao da su prijave s dokumentacijom kandidata blagovremeno i uredno dostavljene i izjasnio se na sljedeći način o njima.

Za kandidatkinju Mirjanu Kuveljić glasalo je šest članova Odbora dok je jedan član bio uzdržan, za kandidata Miodraga Mijuškovića glasao je jedan član Odbora dok je za kandidata Mirzu Medunjanina glasalo sedam članova Odbora. Na osnovu rezultata glasanja Administrativni odbor je odlučio da Skupštini Crne Gore predloži da za članove Komisije za vrednovanje izabere Mirjanu Kuveljić i Mirzu Medunjanina. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:13:20)

Hvala Vama, poslaniče Vuksanoviću.

Otvaram pretres.

Da li još neko želi riječ? Ne želi. Konstatujem da je pretres po ovoj tački završen.

Prelazimo na Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet podnio je Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Za predsjednika Savjeta Agencije imenuje se Branko Kovijanić. Izvjestilac Odbora je Predrag Sekulić, predsjednik Odbora.

Otvaram pretres.

Izvolite, poslaniče Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (18.12.18 18:13:57)

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Vrlo kratko. Na našoj zajedničkoj sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet predložili smo da Branko Kovijanić bude predsjednik Savjeta EKIP-a. Odluka je bila jednoglasna. Gospodin Branko Kovijanić je ranije bio član Savjeta i ispunjava sve zakonom predviđene uslove. Vjerujem da je to dobro i pravo rješenje za predsjednika Savjeta. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:14:23)

Hvala vam.

Da li se neko javlja za riječ? Ne. Konstatujem da je pretres završen.

Prelazimo na raspravu o Predlogu odluke o imenovanju dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Za članove Savjeta Agencije imenuje se Vladan Đukanović i Šaleta Đurović. Izvjestilac Odbora je Predrag Sekulić, predsjednik Odbora.

Otvaram pretres.

Izvolite, predsjedniče Odbora.

PREDRAG SEKULIĆ (18.12.18 18:14:49)

Hvala Vam, predsjedniče.

Takođe, kratko. Na našoj zajedničkoj sjednici Odbor je odlučio da i gospodin Šaleta Đurović i Vladan Đukanović budu predloženi za članova Savjeta. Naravno, treba istaći da su svi predloženi kandidati, njih 12, ispunjavali zakonske uslove i imali smo tešku ulogu da od onih koji su bili predloženi kandidati izaberemo njih dvoje. Dobro je kada imamo tako jaku konkurenciju. U svakom slučaju, Odbor je predložio da gospodin Šaleta Đurović i Vladan Đukanović budu članovi Savjeta u narednom periodu od četiri godine. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:15:30)

Hvala Vama.

Da li neko želi riječ? Ne želi. Konstatujem da je pretres završen.

Poštovane kolege, sada su se stekli uslovi da pređemo na izjašnjavanje.

Molim vas samo da predsjednici klubova obezbijede prisustvo svojih poslanika.

Pauza pet minuta.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:22:44)

Poštovane kolege, prelazimo na glasanje.

Prvo se izjašnjavamo o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeta su tri amandmana. Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, poslanik Ranko Krivokapić jedan amandman o kojem treba glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati. Ima riječ poslanik Krivokapić koga nema u sali. Nema obrazloženja amandmana, ne izjašnjavamo se o amandmanu.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (18.12.18 18:24:08)

Naravno, Vi poštujete proceduru. Nemam nikakav razlog da vama nešto zamjerim, ali procedura je takva da, kada god neko podnese amandman, onda taj amandman ide na Odbor. Mi smo sazvali posebnu sjednicu Odbora da bismo raspravili taj amandman. Takođe, predlagač nije našao vremena da dođe, a vidim da ni sada predlagača nema. Ovo više napominjem iz razloga što nije način na koji treba da se radi u jednoj ozbiljnoj instituciji, pa sam prilično siguran da će građani Crne Gore znati da to vrednuju i cijene. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (18.12.18 18:24:42)

Mislim da, ipak, treba da se izjasnimo o ponuđenom amandmanu.

Druga stvar, ne bih sada komentarisao ko je tu, ko nije tu. Mi svi za svoj račun pokazujemo odgovornost prema građanima Crne Gore koji su nas birali. To što nije prošao Odbor nije neophodno, on je podnio amandman.

Stavljam na glasanje amandmana poslanika Krivokapića.

Ko je za, protiv, uzdržan? Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za, protiv 37, uzdržanih četiri. Konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima s državama članicama Evropske unije. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona su pet amandmana Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština Predlog zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o notarima. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Podsjećam da smo sa Predlogom zakona razmatrali Izvještaj o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2017- oktobar 2018. godina. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet podnio je Predlog zaključka povodom usvajanja Predloga zakona o Završnom računu

budžeta Crne Gore za 2017. godinu i povodom razmatranja Izvještaja o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu i Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2017- oktobar 2018. godina o kojem ćemo glasati. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona čini jedan amandman Zakonodavnog odbora i stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o Završnom računa budžeta Crne Gore za 2017. godinu, a sad stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama Zakona o kinematografiji.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona je podnijeto devet amandmana i to: Zakonodavni odbor osam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o održavanju stambenih zgrada.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o potvrđivanju zajedničkog Protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju zajedničkog Protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu Strategije nacionalne bezbjednosti. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Sastavni dio Predloga Strategije su pet amandmana Zakonodavnog odbora. Izvolite. Otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog Strategije nacionalne bezbjednosti.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o realizaciji akcionog plana Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014 - 2020. godina za 2017. godinu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični odbor predložio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014 - 2020. za 2017. godinu. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014 - 2020 za 2017. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015 - 2018. za period jul 2017 - jun 2018. godine. Odlučuje se većinom glasova prisutnih

poslanika. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični odbor predložio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015 - 2018. za period jul 2017 - jun 2018. godine. Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite.

Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015 - 2018. za period jul 2017 - jun 2018. godine.

Prelazimo na izjašnjavanje o Devetom polugodišnjem Izvještaju o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar-jun 2018. godine. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Odbor za evropske integracije kao matični odbor podnio je zaključak kojim se prihvata Deveti polugodišnji Izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2018.godine.

Stavljam na glasanje - Predlog zaključka Odbora. Izvolite. Hvala.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali za. Nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Deveti polugodišnji izvještaj o ukupnih aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2018.godine.

Prelazimo na izjašnjavanje Izvještaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017.godinu.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Odbor za ljudska prava i slobode kao matični odbor podnio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017.godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka odbora i time prihvatila Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017.godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Izvještaju o aktivnostima vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti za 2017.godinu.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje kao matični odbor podnio je zaključak kojim se prihvata Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti za 2017.godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora i time prihvatila Izvjetaj o aktivnostima vezanim za regulisanje komunalne djelatnosti za 2017.godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje pod tačkom - Izbor i imenovanje.

Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen i za predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranje imenovan je Uroš Andrijašević. Ja mu čestitam.

Predlog odluke o izboru dva člana Komisije za vrednovanje. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru dva člana Komisije za vrednovanje. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali za. Nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen i za članove Komisije za vrednovanje izabrani su Mirjana Kuveljić i Mirza Medunjanin. Čestitam im.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik, 40 za, nije bilo glasova protiv, jedan uzdržan pa objavljujem da je

Predlog odluke usvojen i za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenovan je Branko Kovijanić za predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Imenovan je Branko Kovijanić i ja mu čestitam.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o imenovanju dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje Vladan Đukanović. Izvolite. Hvala.

Glasao je 41 poslanik, 40 za, protiv nije bilo glasova, jedan uzdržani, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen i za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenovan je Vladan Đukanović, čestitam mu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke da se za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje Šaleta Đurović. Izvolite. Hvala.

Glasao je 41 poslanik, 40 za, jedan uzdržani, glasova protiv nije bilo, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen i za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenovan je Šaleta Đurović.

Poštovane kolege,

Ovim je Četvrta sjednica Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2018. godini završena. Vidimo se uskoro na narednoj sjednici.